

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

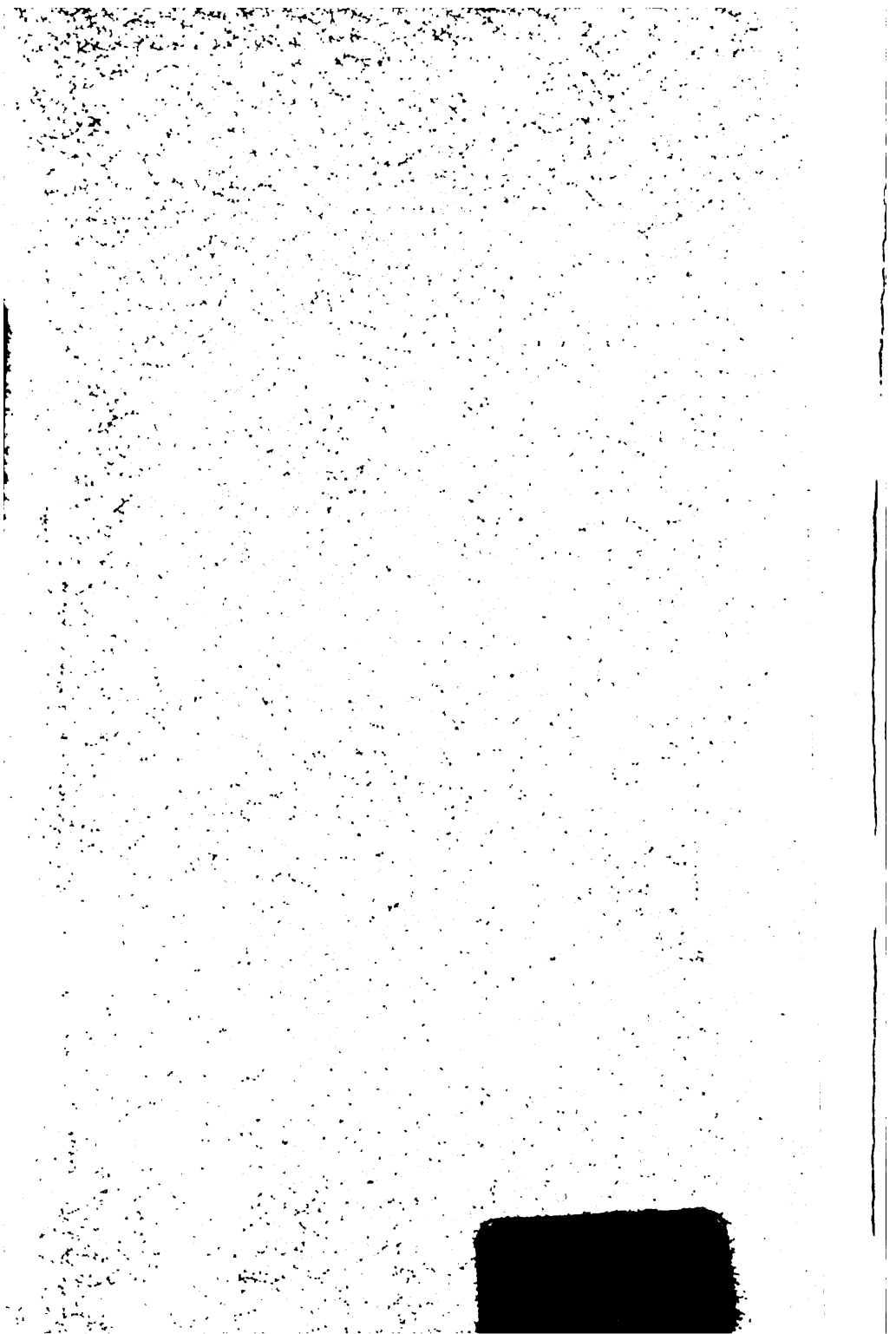
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

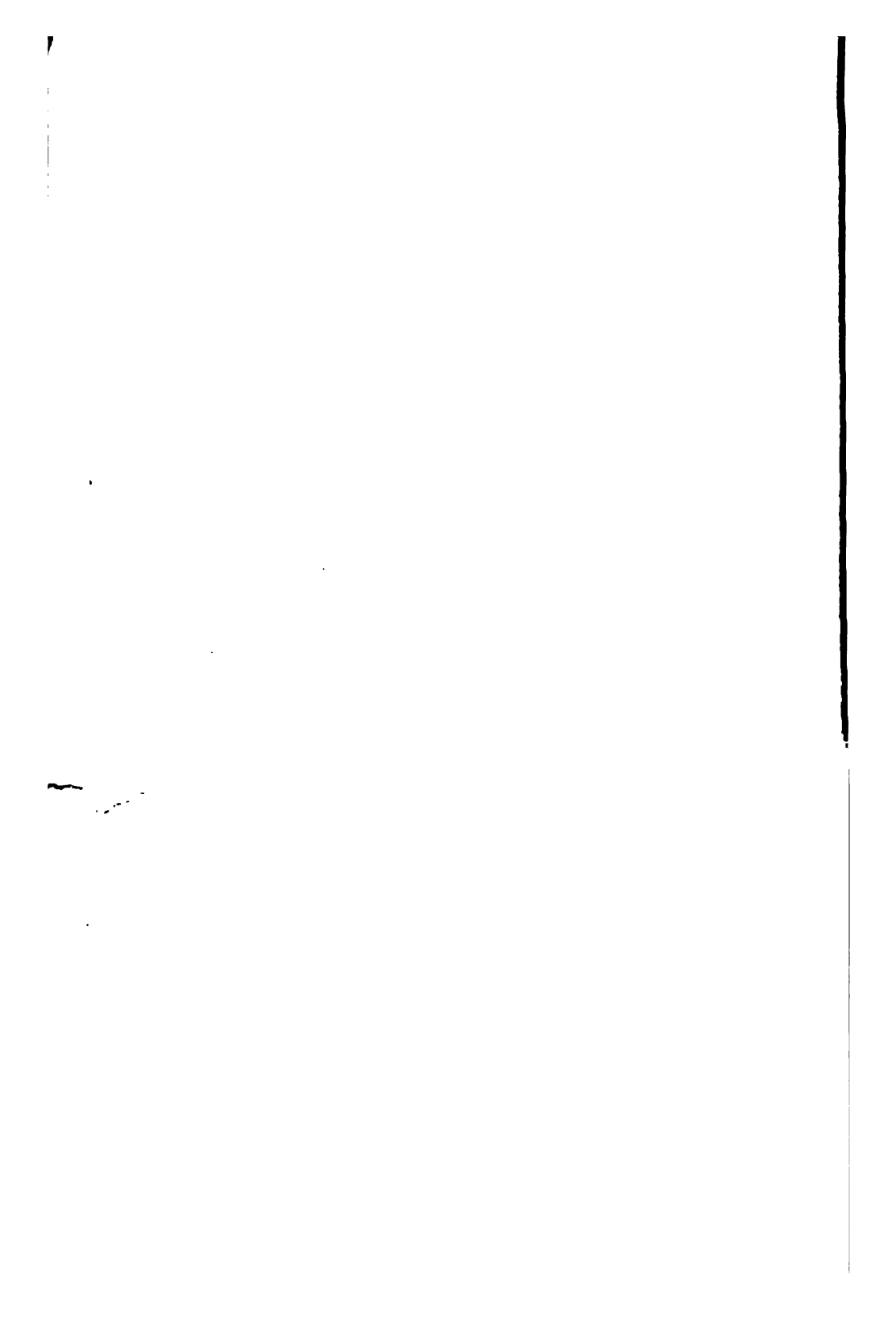
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ.

BIBLIOTHECA GRÆCA MEDI⁷ÆVI.

VOL. VI.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

†

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ.

Κ. Ν. Σ Α Θ Α.

Konstantinos N. Sathas

Τ Ο Μ Ο Σ Σ Τ.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ:

ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ

1877.

ρ

ΑΣΙΖΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ,

ΚΥΠΡΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ,
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ,
ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΑΙ.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
MAISONNEUVE ET Ce, LIBRAIRES-ÉDITEURS,
QUAI VOLTAIRE, 25.

—
1877.

665

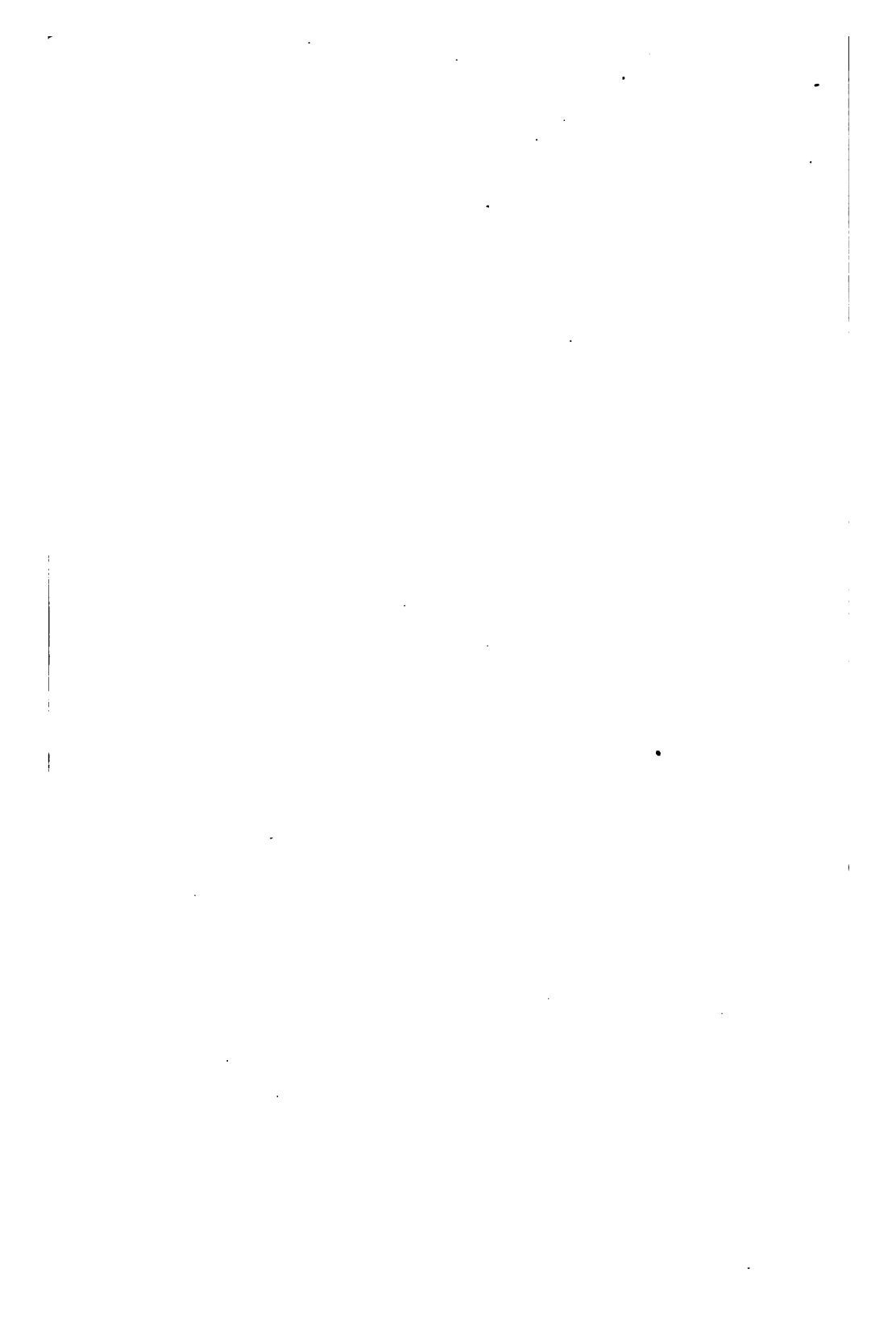
ΤΩ: ΦΙΛΟΜΟΥΣΩ: ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΙ

ΚΥΡΙΩ:

ΣΤΕΦΑΝΩ: ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΩ:

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ .

Ἐκδούς τὴν πρώτην σειράν τῶν γνωστῶν μοι Κυπριακῶν μνημείων ὑπεσχέθην τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς ἐν ἐνὶ ἐτέρῳ τόμῳ τῆς συλλογῆς ταύτης· παρὰ πᾶσαν ὁμῶς προσδοκίαν ὁ νῦν ἐκδιδόμενος, καὶ περ ὑπερβάς τὸν διαγεγραμμένον εἰς ἕκαστον τόμον ὄγκον, πλουτίζει τὴν σειράν ταύτην, ἀλλ' οὐδὲν τὴν συμπληροῖ. Ἐλπίζων ὅτι τοῦτο γενήσεται ἐν τινι τῶν ἐπομένων τόμων τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀναβάλλω τὴν ἐν ἐκείνῳ προσάρτησιν καὶ τοῦ ἀπαραιτήτου νέου ἐρμηνευτικοῦ γλωσσήματος τοσοῦτων δυσχρήστων καὶ δυσνοήτων λέξεων τε καὶ φράσεων.

Οὐδεμία τῶν ἄλλων διαλέκτων πλουτεῖ μνημεῖα τοσοῦτον ἀρχαῖα καὶ ποικίλα, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἱστορίας διδάσκοντα ἡμᾶς ὅποιας περιπετείας ὑπέστη οὐ μόνον αὐτὴ ἢ ἐν λόγῳ διάλεκτος, ἀλλὰ καὶ ἡ καθωμιλημένη ἐλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ γλωσσικῇ ἀλύσει δυνάμεθα ἵνα μελετήσωμεν ἀσφζλῶς τίνα σχέσιν ἔχει τὸ παλαιὸν τῆς Κύπρου ἰδίωμα πρὸς τὸ τῆς βυζαντινῆς περιόδου, τοῦτό τε πρὸς τὸ τῆς λατινοκρατίας, καὶ τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ νῦν ἐν τῇ νήσῳ λαλούμενον. Ἐκ τοιαύ-

της δὲ μελέτης ἀποδειχθήσεται ὅτι συνεπεία διαφορῶν ἐπηρειῶν ἐλεπτύνθησάν τινες τῶν κρίκων τῆς ἀλύσεως ταύτης, οὐδέποτε ὅμως διεσπάσθη τις τῆς ἀρχικῆς συναφείας τοῦ γλωσσικοῦ τούτου φαινομένου δεύτερον οὐδὲν γινώσκεται.

Τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου οἱ ιδιωτισμοὶ καὶ αἱ ἄλλαι γραμματικαὶ ἀνωμαλῖαι οὐδέποτε περιηλθον εἰς σημεῖον ἔστω καὶ φαινομένου ἀποχωρισμοῦ τῆς κοινῆς ἐλληνικῆς γλώσσης. ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τῇ Τζακωνικῇ καὶ τῇ Ποντικῇ διαλέκτῳ ἀπ' ἐναντίας μάλιστα τοσοῦτον στενωδῶς συνδέεται ἢ ἐν λόγῳ διάλεκτος πρὸς τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν, ὥστε διὰ τῶν μνημείων τῆς πρώτης μαθάνομεν τὴν ἐτυμολογίαν καὶ τὴν σημασίαν πολλῶν λέξεων καὶ φράσεων τῆς δευτέρας, τὰς ὁποίας ἠκρωτήριασε καὶ μετεμόρφωσεν ἡ στοματικὴ παράδοσις.

Ἐνταῦθα δὲ πρόσφορον κρίνω ὅπως ἐπιτροχάδην ἐκθέσω τὰς περιπετείας τῆς κοινῆς τῶν ἐλλήνων γλώσσης περὶ ἧς ἀσαφεῖς καὶ συγκεχυμέναι ἐπικρατοῦσιν ἰδέαι.

Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν οὐδὲν σχεδὸν παλαιὸν μνημεῖον τῆς κοινῆς ταύτης γλώσσης ἐγινώσκετο, ἐλληνισταὶ τινες ἰσχυρίσθησαν ὅτι τόσον αὕτη ὅσον καὶ αἱ λεγόμεναι διάλεκτοι αὐτῆς ἔχουσι τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν οἶκν καὶ αἱ λεγόμεναι Ῥωμανικαὶ διάλεκτοι πρὸς τὴν λατινικὴν ἐξ ἧς ὁμολογουμένως παρήχθησαν. Ἔτεροι δὲ αὐθαίρετως ἐδογματίσασιν ὅτι ἡ καθωμιλημένη ἐλληνικὴ ἐμορφώθη κατὰ τοὺς τῆς τουρκοκρατίας χρόνους ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων τῆς Ρούμελης, διὸ καὶ Ρουμελιωτικὴν διάλεκτον ταύτην ὠνόμασαν. Ἄλλ' οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι ἐλέγχονται πάντῃ ἀνυπόστατοι ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

Ἐν ᾧ χρόνῳ οὐδεμία τῶν νεωτέρων ἐθνικοτήτων καὶ Ῥωμανικῶν γλωσσῶν ἐγινώσκετο, ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἐλάλει καὶ

ἔγραφε τὴν αὐτὴν γλῶσσαν τὴν ὁποῖαν καὶ σήμερον. Ὡς καὶ νῦν οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων ἡ κοινὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ ἦν, γραφομένη ὁμως ὀρθότερον ἢ χυδαιότερον ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου· τοῦ γεγονότος τούτου ὑπάρχουσιν ἀναμφισβήτητα τεκμήρια.

Οἱ διασωθέντες πάπυροι διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι, ἐνῶ ἡ λογία τάξις ἐφιλοτιμεῖτο ἵνα γράφῃ γλῶσσαν γραμματικὴν, ἀκαταλλήλως πολλάκις ἐπισωρεύουσα ἀπαρεμφάτους καὶ εὐκτικὰς πρὸ πάντων δὲ γενικὰς ἀπολύτους, ὁ ἔμπορος ἐπιστέλλων πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ γράφει τὴν γλῶσσαν ἀφελῶς ὡς ἐλάλει αὐτὴν. Αἱ εἰς τοὺς Πτολεμαίους ὑποβαλλόμεναι ἀναφοραὶ ἀναμφιβόλως συνετάχθησαν ὑπὸ λογίων ἐπιτηδευομένων τὸν ἀναφορογράφον· διὸ καὶ τὸ ὕφος αὐτῶν προσεγγίζει πρὸς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ καὶ ὑπερέχει αὐτοῦ. Ἐν τισὶ μάλιστα τούτων ἀπαντῶσι φράσεις διασωθεῖσαι μέχρις ἡμῶν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ· μία τῶν ἀναφορῶν τούτων γεγραμμένη ἐν ἔτει 161 πρὸ Χριστοῦ καὶ δυστυχῶς ἠκρωτηριασμένη ἔχει οὕτω κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σοφῶν αὐτῆς ἐκδοτῶν. « Μετ[ηλλαχότος τοῦ] πατρός μου τὸν βίον, ἐμὲ μένοντα [ἐν τῷ δη]λουμένῳ ἱερῷ, ἀλλὰ δὲ ἀδελφιά μου τρία ἐν τῇ προειρημένῃ κώμῃ . . . Τούτων δὲ διασειομένων ὑπὸ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἀρχόντων, καθότι προσπίπτει μοι, δεομαι ὑμῶν μεθ' ἱκετείας, Θεοὶ σωτῆρες εὐεργέται, ἐμβλέψαντες εἰς τε ἐμέ, ὅτι οὐ δύνομαι ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀντιλαβέσθαι αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκείνων ὀρφάνειαν, προστάξαι γράψαι Κυδία τῷ στρατηγῷ προνοηθῆναι ὡς εἰς τὸ λοιπὸν οὐθεὶς οὔτε διασειεῖ οὔτε περισπάσει αὐτοὺς τῶν πρὸς ταῖς πραγματείαις, διὰ τὸ ἐκείνους ἐμοὶ πορίζοντας τοὺς ἄρτους ἐμὲ διατρέφειν (1) » .

(1) Les Papyrus Grecs par M. Brunet de Presle et M. Egger. Paris 1866. σελ. 302.

της δὲ μελέτης ἀποδειχθήσεται ὅτι συνεπεία διχοφώρων ἐπηρειῶν ἐλεπτύνθησάν τινες τῶν κρίκων τῆς ἀλύσεως ταύτης, οὐδέποτε ὅμως διεσπάσθη τις τῆς ἀρχικῆς συναφείας· τοῦ γλωσσικοῦ τούτου φαινομένου δεύτερον οὐδὲν γινώσκεται.

Τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου οἱ ιδιωτισμοὶ καὶ αἱ ἄλλαι γραμματικαὶ ἀνωμαλῖαι οὐδέποτε περιῆλθον εἰς σημεῖον ἔστω καὶ φαινομένου ἀποχωρισμοῦ τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τῇ Τζακωνικῇ καὶ τῇ Ποντικῇ διαλέκτῳ ἀπ' ἐναντίας μάλιστα τοσοῦτον στενωδῶς συνδέεται ἢ ἐν λόγῳ διάλεκτος πρὸς τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν, ὥστε διὰ τῶν μνημείων τῆς πρώτης μανθάνομεν τὴν ἐτυμολογίαν καὶ τὴν σημασίαν πολλῶν λέξεων καὶ φράσεων τῆς δευτέρας, τὰς ὁποίας ἠκρωτήριασε καὶ μετεμόρφωσεν ἡ στοματικὴ παράδοσις.

Ἐνταῦθα δὲ πρόσφορον κρίνω ὅπως ἐπιτροχάδην ἐκθέσω τὰς περιπετείας τῆς κοινῆς τῶν ἐλλήνων γλώσσης περὶ ἧς ἀσάφεις καὶ συγκεχυμέναι ἐπικρατοῦσιν ἰδέαι.

Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν οὐδὲν σχεδὸν παλαιὸν μνημεῖον τῆς κοινῆς ταύτης γλώσσης ἐγινώσκετο, ἑλληνισταὶ τινες ἰσχυρίσθησαν ὅτι τόσον αὐτὴ ὅσον καὶ αἱ λεγόμεναι διάλεκτοι αὐτῆς ἔχουσι τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν οἶκν καὶ αἱ λεγόμεναι Ῥωμανικαὶ διάλεκτοι πρὸς τὴν λατινικὴν ἐξ ἧς ὁμολογουμένως παρήχθησαν. Ἄλλοι δὲ αὐθαξίετως ἐδογματίσθησαν ὅτι ἡ καθωμιλημένη ἑλληνικὴ ἐμορφώθη κατὰ τοὺς τῆς τουρκοκρατίας χρόνους ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων τῆς Ρούμελης, διὸ καὶ Ρουμελιωτικὴν διάλεκτον ταύτην ὠνόμασαν. Ἄλλοι οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι ἐλέγχονται πάντη ἀνυπόστατοι ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

Ἐν ᾧ χρόνῳ οὐδεμίαν τῶν νεωτέρων ἐθνικοτήτων καὶ Ῥωμανικῶν γλωσσῶν ἐγινώσκετο, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐλάλει καὶ

ἔγραφε τὴν αὐτὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν καὶ σήμερον. Ὡς καὶ νῦν οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων ἡ κοινὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ ἦν, γραφομένη ὅμως ὀρθότερον ἢ χυδαιότερον ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου· τοῦ γεγονότος τούτου ὑπάρχουσιν ἀναμφισβήτητα τεκμήρια.

Οἱ διασωθέντες πάπυροι διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι, ἐνῶ ἡ λογία τάξις ἐφιλοτιμεῖτο ἵνα γράφῃ γλῶσσαν γραμματικὴν, ἀκαταλλήλως πολλάκις ἐπισωρεύουσα ἀπαρεμφάτους καὶ εὐκτικὰς πρὸ πάντων δὲ γενικὰς ἀπολύτους, ὁ ἔμπορος ἐπιστέλλων πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ γράφει τὴν γλῶσσαν ἀφελῶς ὡς ἐλάλει αὐτὴν. Αἱ εἰς τοὺς Πτολεμαίους ὑποβαλλόμεναι ἀναφοραὶ ἀναμφιβόλως συνετάχθησαν ὑπὸ λογίων ἐπιτηδευομένων τὸν ἀναφορογράφον· διὸ καὶ τὸ ὕφος αὐτῶν προσεγγίζει πρὸς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ καὶ ὑπερέχει αὐτοῦ. Ἐν τισὶ μάλιστα τούτων ἀπαντῶσι φράσεις διασωθεῖσαι μέχρις ἡμῶν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ· μία τῶν ἀναφορῶν τούτων γεγραμμένη ἐν ἔτει 161 πρὸ Χριστοῦ καὶ δυστυχῶς ἠκρωτηριασμένη ἔχει οὕτω κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σοφῶν αὐτῆς ἐκδοτῶν. « Μετ[ηλλαχότος τοῦ] πατρὸς μου τὸν βίον, ἐμὲ μένοντα [ἐν τῷ δη]λουμένῳ ἱερῷ, ἀλλὰ δὲ ἀδελφιά μου τρία ἐν τῇ προειρημένῃ κώμῃ . . . Τούτων δὲ διασειομένων ὑπὸ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἀρχόντων, καθότι προσπίπτει μοι, δεόμεναι ὑμῶν μεθ' ἱκετείας, Θεοὶ σωτῆρες εὐεργέται, ἐμβλέψαντες εἰς τε ἐμέ, ὅτι οὐ δύνομαι ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀντιλαβέσθαι αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκείνων ὀρφάνειαν, προστάξαι γράψαι Κυδία τῷ στρατηγῷ προνοηθῆναι ὡς εἰς τὸ λοιπὸν οὐθεὶς οὔτε διασειεῖ οὔτε περισπάσει αὐτοὺς τῶν πρὸς ταῖς πραγματείαις, διὰ τὸ ἐκείνους ἐμοὶ πορίζοντας τοὺς ἄρτους ἐμὲ διατρέφειν (1) » .

(1) Les Papyrus Grecs par M. Brunet de Presle et M. Egger. Paris 1866. σελ. 302.

Ἰδοὺ δὲ καὶ δύο ἐπιστολαὶ ἐμπόρων, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἐγγραφή ἐν τέλει τῆς πρώτης ἀπὸ χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἡ δὲ δευτέρα ἀργότερον. « Περὶ ὧν μοὶ γράφεις, μέλει μοι· ὅταν εἰσελθῆς καλῆ ὥρα, εὐρήσεις συνειδησιν (γραπτέον τὴν εἰδησιν?). Ἀσπάζεται σε πολλὰ ὁ πατήρ σου Ὀρίων καὶ ἡ μήτηρ σου Ἐρμιόνη καὶ ὁ Πάρθος καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ καὶ ἡ Ὀριγενία καὶ Ἰουλικὸς καὶ Ἀσκληπιάδης καὶ Διονύσιος καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ καὶ τὰ παιδιά καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ Ἐρμαίων καὶ τὰ ἀδασκάντά σου θρεπτόρια (τέκνα) κατ' ὄνομα πάντες (1) ».

« Ἀμμώνιος Ταχνουμί τῇ ἀδελφῇ πολλὰ χαίρειν. Πρὸ μὲν πάντων εὐχομαί σε ὑγιαίνειν, καὶ τὸ προσκύνημά σου ποῖω καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ἀσπάζομαι πολλὰ τὸν ἀγαθώτατόν μου υἱὸν Λέων . . . μὴ ἀμελήσης τῷ υἱῷ μου. Ἀσπάζομαι Σένκρις καὶ ἀσπάζομαι τὴν μητέραν σου. Ἀσπάζομαι Παχνουμί, ὁμοίως καὶ Παχνουμί νεώτερον. Γόργευσον τῷ υἱῷ μου ἕως ἀπελθῶμεν εἰς τὸν τόπον μου. Ἐὰν ἀπελθῶ εἰς τὸν τόπον καὶ ἰδῶ τὸν τόπον, πέμψω ἐπί[σει] καὶ ἐλεύση εἰς Πηλοῦσιν, καὶ ἐλεύσομαι ἐπὶ σέ εἰς Πηλοῦσι. Ἀσπάζομαι Στεχῆς Παχράτου. Ἐὰν μάχουσιν μετ' ἐσοῦ οἱ ἀδελφοί σου, ἐλθὲ εἰς Ἰλίκον μου καὶ κάτισσον ἐ[ως] ἰδῶμεν τί μέλλομεν ποιεῖν. Μὴ ἀμελήσης γράψον μοι περὶ τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ υἱοῦ μου· γόργευσον μετὰ τοῦ χωρίου . . . ἔτι δύο ἡμέρας ἔχομεν καὶ φθάσομεν εἰς Πηλοῦσι. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Μέλας πάντες κατ' ὄνομα (2) ».

Ὡς δὲ καὶ ἐξ ἄλλων μνημείων δηλοῦται ἡ κοινὴ αὕτη ἂν μὴ ἐπεκράτει ἐν τῇ αὐλῇ, ἣν τοῦλάχιστον ἡ οἰκιακὴ γλῶσσα αὐτῶν τῶν βασιλέων· τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Πλούταρχος βεβαιῶς ἐννοεῖ γράφων ἐν βίῳ Ἀντωνίου « πολλῶν δὲ λέγεται καὶ ἄλλων ἐκμαθεῖν γλώττας (ἢ Κλεοπάτρα), τῶν πρὸ αὐτῆς

(1) σελ. 422.

(2) αὐτ. σελ. 232-33.

βσιλέων οὐδὲ τὴν Αἰγυπτίαν ἀνασχομένων περιλαβεῖν διάλεκτον, ἐνίων δὲ καὶ τὸ μακεδονίζειν ἐκλιπόντων » .

Ἐν ἐνὶ τῶν παπύρων τούτων περιέχοντι ἐνύπνια Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος (160 Π. Χ.) φέρονται αἱ τῆς καθομιλουμένης λέξεις περιστέρια, χεῖραν, γυναῖκες καθημένας, ἀνοίγω τοὺς ὀφθαλμούς μου, κλαίγω, εἶπα, εἶπητε· καὶ ἡ σύνταξις δὲ προσεγγίζει πρὸς τὴν τῆς νῦν κοινῆς « κλαίγω ἔμπροσθεν αὐτῶν· ἐπορευόμην ἕως καταλαβῶ αὐτάς, καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν ρύμην μετ' αὐτῶν . . . ἐπάνω πύργου μεγάλου . . . ἔδωκέ μοι τὴν ὁδὸν καὶ δία[ση] ἔμπροσθέν μου (1) » . Ἐν ἄλλῳ δὲ παπύρῳ ἀναγινώσκονται « Πτολεμαίου ἐνύπνιον. Παρέστησάν μοι δύο ἄνθρωποι λέγοντες πρὸς ἐμέ: Πτολεμαῖος, λάβε τοὺς χαλκοὺς τοῦ αἵματος· ἀρειθμοῦσέ μοι χαλκοὺς . . . καὶ μαρσῆπειον πλήρεις· λέγουσιν αὐτῇ. Εἶδου τοὺς χαλκοὺς τοῦ αἵματος· ἔλεγον αὐτοῖς· κλήω μου ἔχει χαλκοὺς (2) » .

Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Αἰθιοπία διασωθέντων ἑλληνικῶν μνημείων, ἐξ ὧν τὰ μὲν πολιτικά κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἐλληνίζουσι, τὰ δὲ στρατιωτικά διακρίνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ἀπλοϊκὴ φρασεολογία τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης, ὡς τὸ ἐξῆς τοῦτο· « Ἐγὼ Σιλκῶ βασιλίσκος Νουβαδῶν καὶ ὄλων τῶν Αἰθιοπῶν ἦλθον εἰς Τάλμιν καὶ Τάφιν ἄπαξ δύο· ἐπολέμησα μετὰ τῶν Βλεμύων, καὶ ὁ θεὸς ἔδωκέν μοι τὸ νίκημα μετὰ τῶν τριῶν ἄπαξ· ἐνίκησα πάλιν καὶ ἐκράτησα τὰς πόλεις αὐτῶν· ἐκαθέστην μετὰ τῶν ὄχλων μου· τὸ μὲν πρῶτον ἄπαξ ἐνίκησα αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ἠξίωσάν με, ἐποίησα εἰρήνην μετ' αὐτῶν καὶ ὁμώσάν μοι τὰ εἰδῶλα αὐτῶν, καὶ ἐπίστευσα τὸν ὄρκον αὐτῶν ὡς καλοὶ εἰσιν ἄνθρωποι, ἀναχωρήθην εἰς τὰ ἄνω μέρη μου. Ὅτε ἐγεγονέμην βασιλίσκος οὐκί

(1) Ἀντώνιος §. 27.

(2) Papyrus du Louvre, 322-3.

ἀπῆλθον ὄλωσ ὀπίσω τῶν ἄλλων βασιλέων, ἀλλὰ ἀκμήν ἐμπροσθεν αὐτῶν· οἱ γὰρ φιλονεικοῦσιν μετ' ἐμοῦ οὐκ ἀφῶ αὐτούς καθεζόμενοι εἰς χώραν αὐτῶν, εἰ μὴ κατηξίωσάν με καὶ παρακαλοῦσιν. Ἐγὼ γὰρ εἰς κάτω μέρη λέων εἰμι καὶ εἰς ἔνω μέρη ἄρξ (1) εἰμι.

Ἐπολέμησα μετὰ τῶν Βλεμύων ἀπὸ Πρίμωσ ἕως Τέλμωσ ἐν ἄπαξ, καὶ οἱ ἄλλοι Νουβαδῶν ἀνωτέρω, ἐπόρθησα τὰς χώρας αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐφιλονεικῆσουσιν μετ' ἐμοῦ. Οἱ δεσπότεαι τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ φιλονεικοῦσιν μετ' ἐμοῦ, οὐκ ἀφῶ αὐτούς καθεσθῆναι εἰς τὴν σκιάν, εἰ μὴ ὑποκλίνουσί μοι, καὶ οὐκ ἔπακαν νηρὸν ἔσω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν· οἱ γὰρ φιλονεικοί μοι ἀρπάζω τῶν γυναικῶν καὶ τὰ παιδία αὐτῶν (2) ».

Ἄν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνεκαλύπτετο ἐν Ἀκαρνανίᾳ, οὐδεὶς ἤθελε διστάσει θεωρῶν αὐτὴν ὡς ἀρματωλικὸν μνημεῖον τῆσ τουρκοκρατίας· τοσοῦτον ἡ σύνταξις καὶ αἱ φράσεισ προσεγγίζουσι πρὸς τὴν καθωμιλημένην γλώσσαν (3).

Ἐν ἑλληνικοῖσ νομίσμασι τῆσ ἐκχριστιανισθείσης Αἰθιοπίας ἀναγινώσκεται καὶ ἡ παράδοξοσ αὕτη ἐπιγραφὴ « Τοῦτο ἀρέσει τῇ χώρᾳ » ἀναφερόμενον ἀναμφιδόλωσ εἰς τὸν ἐπ' αὐτῶν κεχαραγμένον σταυρὸν. Ὁ σοφὸσ ἀκαδημαϊκὸσ κ. Longperier ἐξέλαβε τὸ ἀρέσει τοῦτο ὡσ μέλλοντα τοῦ ἀρέσκω (4), κατ' ἐμὲ ὁμωσ εἶναι αὐτὸσ ὁ ἐνεστῶσ τῆσ καθωμιλημένησ

(1) Papyri Graeci musaei Lugduni, Batavi, ed. Leemans, σελ. 118. βλέπε καὶ τὸ τοῦ Νεκτεναβοῦ ἐνύπνιον (σελ. 123). Οἱ ἐν τοῖσ παπύροισ τούτοισ ἀπαντῶντεσ ἰωτακισμοὶ καὶ ἄλλαι ἀνορθογραφίαι ἀπόδεικνύουσιν ὅτι οἱ τότε ἐπρόφερον ὡσ οἱ νῦν Ἑλληνεσ.

(2) Κατὰ τὸ τῆσ καθωμιλημένησ ἄρκωσ (ἄρκωσ), ἀρκουῶν.

(3) Boeckh, Corpus inscriptionum Graecarum, III, σελ. 336. Βλέπε τὰς ἄλλασ τῆσ Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ἑλληνικὰσ ἐπιγραφὰσ ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ pars XXIX-XXX.

(4) Monnaies des rois d'Ethiopie par M. A. Longperier (Revue Numismatique, 1868, p. 39-40).

« ἀρέσω », διότι ἄλλως ἄπορον καθίσταται πῶς τὸ ἐπὶ κυκλοφοροῦντος ἤδη νομίσματος σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἀφώρα εἰς τὴν μέλλουσαν εἰσαγωγὴν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Αἰθιοπία. Ἐν ἐτέρῳ νομίσματι τὸ « τοῦτο » γράφεται « τόττω » προσεγγίζον πρὸς τὸ τῆς καθωμιλημένης τέτυτος = οὔτος, τοι-οὔτος.

Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσαι παρέμεινεν ἐν Αἰγύπτῳ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν (1) ἀλλὰ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Ἀραβοκρατίας, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλων μὲν μαρτυριῶν, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τοῦ ἐξῆς γράμματος τοῦ σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Καντακουζηνὸν (1348), τὸ ὅποσον ἐν λέξει καταχωρίζει ὁ ἐστεμμένος ἱστορικός (2). « Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἐλεοῦντος καὶ ἐλεήμονος· μακροημερεύσοι ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος πάντοτε τὰς ἡμέρας τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου, τοῦ εὐσεργετικοῦ, τοῦ φρονίμου, τοῦ λέοντος, τοῦ ἀνδρείου, τοῦ ἐν πολέμοις ὀρμητικοῦ, εἰς ὃν οὐ δύναται τις σταθῆναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τοῦ σωφράτου εἰς τὸ δόγμα αὐτοῦ, τοῦ δικαιοτάτου εἰς τὸν τόπον καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως καὶ τοῦ δόγματος τῶν Χριστιανῶν, τοῦ κίονος τοῦ ἀσειστοῦ ἀπάντων τῶν βεβαπτισμένων, τοῦ βοηθοῦ τῶν δογμάτων τοῦ Χριστοῦ, τῆς σπάθης τῶν Μακεδόνων, τοῦ Σαμψῶν, τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων, τῶν Ἀσανίων, τῶν Βλάχων, τῶν Ρώσων καὶ τῶν Ἀλανῶν, τῆς τιμῆς τοῦ δόγματος τῶν Ἰβήρων καὶ τῶν Σύρων, τοῦ κληρονόμου τῆς βασιλείας τῆς γῆς αὐτοῦ, τοῦ αὐθέντου τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν

(1) Ὁ ἄραψ ἱστορικός Makrisi (κεφ. Δ, συμ. 141) λέγει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἔλεγον τοὺς ἐν τῇ Νείλῳ ἀγρευομένους ἰχθῦς ὡς πάντες οἱ νῦν Ἑλληνες *absarja* (ὀψάρια).

(2) Καντακουζηνός, III, σελ. 94-99. (ἐκδ. Βόννης).

ποταμῶν τῶν μεγάλων καὶ τῶν νήσων, Ἀγγέλου Κομνηνοῦ Παλαιολόγου τοῦ Καντακουζηνοῦ.

» Πάντοτε ἡ βασιλεία σου τὸ θέλημα αὐτῆς νὰ τὸ ζητῆ ἀπὸ τὴν Σουλτανικὴν ἐξουσίαν μου, καὶ ἀπὸ τὸ ὀσπήτιόν μας τὸ ἡγιασμένον καὶ πεφωτισμένον, καὶ ὡς εἶχομεν πᾶσαν δύναμιν νὰ πληρῶμεν τὴν ἀγάπην τῆς βασιλείας σου, καὶ καθὼς εὐρίσκετο τῶν προγόνων τῆς βασιλείας σου μετὰ τῶν προγόνων τῆς Σουλτανικῆς ἐξουσίας μου, καὶ καθὼς ἐπληροῦτο ἡ ὀρεξις τῶν προγόνων τῆς βασιλείας σου ἀπὸ τῆς αὐθεντίας μου, καὶ ἠύχριστόν μας πάντοτε ἐκεῖνοι, καὶ ἐπεμψαν εἰς τὴν ἡγιασμένην αὐλὴν μας καὶ συνετύγχανάν μας, οὕτως πάλιν νὰ εὐεργετῆται ἡ ἀγάπη τῆς βασιλείας σου, καὶ νὰ πληροῦται ἡ ὀρεξις αὐτῆς ἀπὸ τῆς αὐθεντίας μῆς· καὶ διότι ἀπεκόπη καὶ ἐμάκρυνεν ἡ συνήθεια ἐκείνη, ἀπεστάλη ἡ γραφὴ αὕτη ἀπ' ἐμᾶς νὰ ἀναγνωσθῆ ἔμπροσθεν εἰς τὸν μέγαν βασιλέα, εἰς ἔπαινον τῆς προτέρας φιλίας καὶ εἰς παρακίνησιν τῶν ζητημάτων, ὅτι πάντοτε μετὰ χαρᾶς νὰ ἔναι πεπληρωμένα, καὶ περισσότερα νὰ γίνωνται, καὶ τὸ ἦλθεν ἀπ' ἐσᾶς εἰς τὸν πλατυσμὸν τῆς καλοσύνης μας τὸν γλυκύτατον, νὰ τὸ δεχώμεθα μετὰ τὴν καλογνωμίαν, καθὼς τὰ ἐδεξάμεθα καὶ τῶρα καλὰ ἀπὸ τὰ χεῖρια τοῦ ἀποκρισιάρχου τῆς βασιλείας σου τοῦ ἄρχοντος τοῦ Μανουήλ, καὶ παρελάβομεν αὐτὰ μετὰ εἰρήνης, καὶ ἐγνωρίσαμεν τὸ ἔγραφεν ἀπέσω.

» Ἐκεῖνο τὸ ἐζήτει, ὅτι νὰ ἔναι ἀγάπη καὶ φιλία, τὸ ἥτον μέσον εἰς τὸν πατέρα μου τὸν Σουλτάνον τὸν μέγαν (ὁ θεὸς ὁ ὑψηλὸς νὰ ἀγιάσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ) καὶ εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων τὸν ἀδελφὸν τῆς βασιλείας σου, ὡς εἶχον συνήθειαν καθὼς λέγεις, νὰ ἔναι τὰ δύο ὀσπήτια ἓν, καὶ ἤρχοντο ἀπ' αὐτοῦ ἐδῶ ἀποκρισιάρχιοι, καὶ ἀπ' ἐδῶ πάλιν αὐτοῦ, καὶ τὸ θέλεις νὰ γίνεταί, καὶ νὰ ὑπαγαίνουσι καὶ νὰ ἔρχωνται κατὰ τὴν πρώτην συνήθειαν.

• Πάλιν ἐζήτησε διὰ τὰς ἐκκλησίας τῶν Ρωμαίων ἐκείναις ὅπου ἔναι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὰ ἅγια, καὶ ἐγνωρίσαμεν καὶ αὐτό· καὶ ὤρισάμεν νὰ προσέξουν τὰς ἐκκλησίας, δι' αἷ ἐμνηνύσαστε· καὶ ἐκεῖνο τὸ ἐζήτησατε νὰ ἀκούσωμεν τὸν λόγον τοῦ ἔρχοντος τοῦ ἀποκρισιάρχου τοῦ Μανουήλ, καὶ νὰ τὸν ἀπολογηθῶμεν, καὶ νὰ πληρώσωμεν τὰς δουλείας του, ἐπληρώσαμεν τὸ ἤθελεν αὐτοῦ, καὶ ὤρισάμεν ἵνα ἀκουσθῇ ὁ λόγος του.

• Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάρχος ὅτι χόλασμα ἦν πλκλιῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν γειτονίαν τῶν Ρωμαίων ὁ ἅγιος Γεώργιος, νὰ ὀρίσωμεν νὰ κτισθῇ, καὶ ἠκούσαμεν τὸν λόγον του, καὶ ἐπληρώσαμεν τον. Πάλιν ἐζήτησεν οὗτος τὸν ὀρισμὸν μας τὸν ἅγιον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν νὰ προσκυνήσῃ καὶ ἐκεῖνος, καὶ οἱ εὐρισκόμενοι μετ' ἐκείνου ἀπὸ τῆς βασιλείας σου, καὶ ἠγαπήσαμεν εἰ τι ἐζήτησε, καὶ ἐπληρώσαμεν το, καὶ ἐγράφη ὀρισμὸς εἰ τι μᾶς παρεκάλεισεν ὁ ἀποκρισιάρχος νὰ πληρωθῇ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν· καὶ ὡς ἐζήτησεν νὰ ὑπάγῃ, ἐδώκαμεν ἔρχοντα μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπέσωσέν τον ἐκεῖ, καὶ προσεκύνησεν ὡς ἤθελε, καὶ ἐγύρισε μετ' εὐχαριστίας.

• Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάρχος νὰ γένηται ὀρισμὸς μας ὑψηλός, νὰ φυλάσσωνται οἱ εὐρισκόμενοι χριστιανοὶ εἰς τὸν ἀγιώτατον τύπον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ αἱ ἐκκλησίαι, καὶ νὰ ἔχωσιν ἀγάπην καὶ δεφένδουσιν ἀπὸ τὸν ἀμπερᾶν τὸν εὐρισκόμενον ἐκεῖ, καὶ οὐ μόνον οἱ τοπικοί, ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐρχόμενοι εἰς τὴν προσκύνησιν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, καὶ οἱ κατὰ καιροὺς εὐρισκόμενοι δουλευταὶ Μουσουλμάνοι εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν, νὰ μηδὲν ἀφήνουν νὰ καταφρονοῦν, καὶ νὰ δέρνουν, καὶ νὰ ὀχλῶσι τοὺς κατὰ καιρὸν ἐρχομένους εἰς τὸ αὐτὸ ἅγιον προσκύνημα, ἢ εἰς τοὺς τοπικοὺς· ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τιμῶσι, καὶ νὰ ἀναδέχωνται, καὶ νὰ κυδερνώσιν αὐτούς· καὶ ὤρισάμεν καὶ ἐπληρώθη ὑψηλότατος ὀρισμὸς διὰ τὰ ζητήματα αὐτὰ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

» Πάλιν εἰς τὸ ἐνεθύμιζεν ἡ βασιλεία σου ἡ μεγάλη δεξιὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πατριάρχου τοῦ Λαζάρου ὅτι εἶχεν ἀποστείλει αὐτὸν ὁ ἡγιασμένος Σουλτάν ὁ Μελέκ Νάσαρ (ὁ θεὸς συγχωρήσοι τὰ κρίματά του εἰς τὰς ἡμέρας τὰς ἀγίας αὐτοῦ), ὁ ἀποκρισιάριος νὰ δείξῃ, καὶ νὰ πληροφόρησῃ τὴν μεγάλην βασιλείαν σου διὰ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν ὅπως ἐγένετο, καὶ ἀπεπληρώθη ἔνεκεν τοῦ τοιοῦτου πατριάρχου· ἀπελύθη γοῦν ὀρισμὸς ὑψηλὸς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, νὰ στέργωσι τὸν πατριάρχην τὸν Λάζαρον, καὶ νὰ τὸν φυλάσσωσι καλὰ, καθὼς καὶ τοὺς πρώην πατριάρχας· καὶ ὠρίσαμεν καὶ ἐγένετο ἡ κατάστασις τοῦ τοιοῦτου πατριάρχου, καὶ ἀπεστάλη καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἅγια Ἱεροσόλυμα μετὰ τοῦ ἀποκρισιάρχου.

» Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος διὰ τοὺς αἰχμαλώτους, οἳ τινες εὐρίσκονται ἀπὸ τὴν χώραν τῆς Ῥωμανίας, ἵνα ἐλευθερώσωμεν αὐτούς· καὶ ἡμεῖς, νὰ γνωρίσῃ ἡ βασιλεία σου ὅτι, τοιαύτην συνθήειαν ἀρχαίαν εἶχομεν διὰ τὰ αἰχμάλωτα, ὅτι νὰ γίνεται ἀνταλλαγή, καὶ νὰ ἀπολύωμεν ἡμεῖς ἐξ ὧν ἔχομεν, καὶ ἡ βασιλεία σου πάλιν ἐξ ὧν ἔχει ἀπ' ἡμῶν σκλάβων νὰ πέμπῃ πρὸς ἡμᾶς· ὁμοῦς ὠρίσαμεν καὶ ἐπληρώθη καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ἠλευθερώσαμεν ὅσους ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

» Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος νὰ ἔναι ἀσφάλεια εἰς τοὺς ἐρχομένους ἐδῶ ἀπ' αὐτοῦ πραγματευτάς, καὶ ἐγροικίσασμέν το, καὶ ἐγένετο ὀρισμὸς ἵνα ἀναδέχωνται τοὺς τοιοῦτους πραγματευτάς, καὶ φυλάσσωσιν αὐτούς, καθὼς ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος.

» Καὶ μὲ τὸν ὑψηλότετον ὀρισμὸν καὶ μὲ τὴν ἀπολογίαν ἐγυρίσαμεν τὸν ἀποκρισιάριον, καὶ ἕξ γινώσκῃ τοῦτο ἀληθινὰ ἡ βασιλεία σου· καὶ ὅταν ἔχῃ θέλημα ἕξ μᾶς φθάνῃ μινδάνον, νὰ πληρώσωμεν τὸ θέλημα τῆς βασιλείας σου.

» Ἡμεῖς πρότερον ἐγνωρίσαμεν ὅπως, ὡς εἰσηλθεν ἡ βρσι-

λεία σου με τὸν ὄρισμόν τοῦ θεοῦ, καὶ μετὰ ἰσχύος μεγάλης εἰς τὴν Πόλιν, οὐδὲν ἐμνήσθης κακῶν, ἀλλὰ ἐφύλαξες τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἐσυνεπάθησες τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἐχάρημεν εἰς τοῦτο πολλά, καὶ ἐπαινέσαμεν τὴν βασιλείαν σου· τῶρα πάλιν ἐμάθαμεν τοῦτο πλατύτερα καὶ καθαρώτερα καὶ ἀπὸ τὸν πατριάρχην τὸν Λάζαρον καὶ ἀπὸ τὸν ἄρχοντα τὸν ἀποκρισιάριον τὸν Μανουήλ, καὶ τὸ πῶς τὸν ἔδωκες τὴν θυγατέρα σου, καὶ ἐποίησες αὐτὸν υἱὸν σου καὶ γαμβρόν σου, καὶ εἰς αὐτὸ πλεώτερον ἐχάρημεν, καὶ ὁ θεὸς τὴν καρδίαν σου νὰ τὴν πλατύνῃ, καὶ τὴν χώραν σου εἰς τὸ ἐν ἑκατὸν νὰ τὴν ποιήσῃ, καὶ τὸ σπαθίν σου εἰς τοὺς ἐχθρούς σου φοβερὸν νὰ τὸ ποιήσῃ.

» Ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος νὰ σέ διακρατῇ, καὶ νὰ εὐτυχῆς ἀπὸ τοῦ ἐλέους του καὶ ἀπὸ τῆς εὐεργεσίας του· ναὶ ἄμποτε, θεὸ ἐψηλέ.

» Ἐγράφη εἰς τὰς δεκαπέντε τοῦ Σααπάν, τῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ἔτει τοῦ Μαχούμετ· ἐγράφη κατὰ τὸν ὄρισμόν τὸν ὑψηλόν· δόξα τῇ μεγάλῃ δόξῃ τοῦ μόνου θεοῦ· εὐχαὶ καὶ προσκυνήματα εἰς τὸν αὐθέντην ἐκεῖνον τὸν Μαχούμετ, μετὰ τῶν μαθητῶν του τὸ ἐντιμότερον πλάσμα τοῦ θεοῦ. Εὐχαριστῶ τὸν θεὸν παντοκράτορα ὁποῦ ἐλπίζω εἰς ἐκεῖνον ».

Εἶτε ἐν τῇ αὐλῇ τῶν Πτολεμαίων ἐμορφώθη ἡ κοινὴ γλώσσα, εἶτε ἐξ Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον οὕτω μετήχθη, τὸ βέβαιον ὅτι ἐν τοῖς πλουσίοις μνημείοις τῆς ἑλληναιγυπτιακῆς φιλολογίας ἀνευρίσκονται αἱ πρῶται αὐτῆς ἀρχαί· ὥστε ἀντὶ τοῦ θεωρεῖν τὸν Πτωχοπρόδρομον ὡς τὸν ἀρχαιότερον ἀντιπρόσωπον τῆς καθωμιλημένης ἡμῶν γλώσσης, δεόν ἵνα ἀνέλθωμεν πέντε καὶ δέκα ἑκατονταετηρίδας πρὸς ἀναζήτησιν τῶν πρώτων αὐτῆς δοκιμίων.

Ὁ συγκρίνων τὰ μνημεῖα ταῦτα πρὸς τὸ Κυπριακὸν ἰδίωμα ἀναγνωρίζει ὅτι στενωτέρον παντὸς ἄλλου τοῦτο συνδέεται πρὸς ἐκεῖνα. Ἡ διάλεκτος αὕτη διέσωσε μέχρις ἡμῶν λέξεις

ἀπαντώντας τὸ πρῶτον ἐν τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς ἐγγράφοις, ἀσυνήθεις δὲ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, ὡς ραῦτος (ράβδος), κηδῶ (ἡρμῶ), γόμος (φορτίον), τὸ αἰχμάλωτον (ἑμάλωτον) καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἑλληνολατινικόν τι γλῶσσημα ἐν παπύρῳ τῆς ἕκτης τοῦλάχιστον ἑκατονταετηρίδος περιέχει λέξεις ἰδιαζούσας ἐν τῷ Κυπριακῷ ἰδιώματι, ὡς λαμπρὸν (fusco) (1), ἐλάδιν, οἰνάριν, μζλλωτόν, πιλωτόν.

Ἡ σχέσις αὕτη οὐδὲν ἔχει τὸ παράδοξον· ἀφοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διεμορφώθη ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα, ἡ Κύπρος βεβαίως ἐγένετο ὁ πρῶτος σταθμὸς τῆς ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐξάπλώσεως αὐτῆς, ἢ μᾶλλον τὸ μετέχμιον τῆς νέας ταύτης φάσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ· περὶ τούτου δὲ πλείω ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Ἄλλ' ἐνῶ τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου στενωτάτην ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ λαλουμένην καὶ γραφομένην κοινήν, ἡ σχέσις αὕτη ὅπως οὖν χαλαροῦται ἐπὶ τῶν νεωτέρων μνημείων τοῦ αὐτοῦ ἰδιώματος, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἡ νῆσος ἀποτμηθεῖσα τῆς ἐθνικῆς ὀλομελείας σὺν τῷ χρόνῳ ἀπώλεσε τὴν παλαιὰν κοινήν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέλους ἀντικατέστησε τὸ ἐγγώριον ἰδίωμα οὐσιαστικῶς ἀλλοιωθὲν ὑπὸ τοῦ ἀλλογλῶσσου κατακτητοῦ· τὸ βάρβαρον δὲ τοῦτο ἰδίωμα ἐκπροσωποῦσι τὰ νεώτερα ταῦτα μνημεῖα.

Οἱ περὶ τῆς καθωμιλημένης ἑλληνικῆς δογματίζοντες φαίνονται ἐπιλήσμονες τῶν γνωστῶν ἐκεῖνων ἀρχῶν ἃς ἐφαρμόζουσιν ἐπὶ τῶν ἄλλων γλωσσῶν. Πᾶσαι αἱ νῦν ἐθνικότητες ἔχουσι, πλὴν τῶν πολλῶν καὶ οὐσιαστικῶς πρὸς ἀλλήλας διαφε-

(1) Ἡ τοσοῦτον ἰδιόζουσα τοῖς Κυπρίοις λέξις αὕτη ἀπαντᾷ συνεχῶς καὶ ἐν ἄλλοις μνημείοις τῆς ἑλληνοκυπριακῆς φιλολογίας· προήλθε δὲ ἐκ τοῦ λαμπρὸν πῦρ, ἀποκοπὴ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς ἡ ἐν τῇ κοινῇ Δαμπρὰ = ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐκ τοῦ λαμπρὰ ἡμέρα.

ρουσῶν διαλέκτων, μίαν καὶ μόνην κοινήν τελειοποιηθεῖσαν διὰ πολυχρονίου καλλιιεργείας ἐν κοινωνικῇ τάξει τὴν ὁποῖαν ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὄχλου διακρίνει ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις· ἐν ᾧ δὲ ἡ κοινὴ ἐξαπλοῦται, αἱ ἀποτελοῦσαι αὐτὴν διάλεκτοι περιχαρκοῦνται ἐντὸς διαγεγραμμένου χώρου, ὡς φυτὰ βλαστάνοντα ἐν ὠρισμένη ζώνῃ, καὶ ἀναδίδουσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εὐτελεῖ τινα προϊόντα, τὰ ὁποῖα οὔτε τὸν διαλεκτικὸν κύκλον παρεκβαίνουσι, οὔτε δύνανται ἵνα ἐπισκιάσωσι τὰ τῆς κοινῆς ὑπὲρ ἧς συνεργάζεται ἡ νοῦς ὀλοκλήρου τῆς ἐθνικότητος. Τοῦ κανόνος τούτου ἐξαιρέσειν ποιοῦσιν αἱ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διάλεκτοι, ὧν ἐκάστη ἀνέδειξεν ἴδια ἀριστουργήματα· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο συνετέλεσαν περιστάσεις ὅλως διάφοροι τῶν σημερινῶν χρόνων, ἦτοι ἡ χαλαρότης τοῦ δεσμοῦ τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ ἡ ἔλλειψις συνεχοῦς ἐπικοινωνίας ἧτις λεληθότως ἀναμιγνύουσα τὰς διαλέκτους συντελεῖ εἰς τὴν ἐκ τούτων διάπλασιν μιᾶς κοινῆς. Ἡ ἀνάδειξις ὅμως τοῦ Κυπριακοῦ ιδιώματος ὀφείλεται εἰς ἀπλῆν περίστασιν ἀνάγκης· ὁ ἐθνικὸς σύνδεσμος προὔπηρχεν, ἡ κοινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἠκμαζεν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ μόνον ἡ εἰσβολὴ τοῦ ξένου κατέστρεψεν ἀμφοτέρω ταῦτα.

Ὅταν μία μερὶς λαοῦ πολιτικῶς συζῶντος ἀποτμηθῇ βιαίως τῆς ἐθνικῆς ὀλομελείας, ἡ πολιτικὴ ἐκείνη ὑποδούλωσις ἀναγκαίως συνεπάγεται καὶ τὸν πνευματικὸν ἐξανδραποδισμόν· ἡ διακοπὴ τῶν πρὸς τὴν παλαιὰν μητρόπολιν πολιτικῶν, ἐμπορικῶν καὶ πνευματικῶν σχέσεων ἐπιφέρει τὴν ὁσημέραι ἐκβαρβάρωσιν τῆς τῶς ἐπικρατούσης κοινῆς γλώσσης, ἧτις ἐπὶ τέλους λησμονεῖται, διαδεχομένη ὑπὸ τοῦ τοπικοῦ ιδιώματος τοῦ ὁποῖου ἡ τύχη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς γενναιοφροσύνης τοῦ κατκτητοῦ καὶ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ ὑποδούλου (1).

(1) Δέγω γενναιοφροσύνης, ἐν ᾧ [προκειμένου περὶ Ἀνατολῆς ἡδυνάμην ἵνα εἶπω καταλληλότερον φαντασμοῦ, διότι ἀληθῶς αἱ τύχαι

Τὰ γεγονότα ταῦτα θεωρεῖ ἡ σημερινὴ ἐπιστῆμη ἀναντίρρητα· ἀλλ' ἰδοὺ πῶς ἀφελῶς ἐξέθηκεν αὐτὰ πρὸ τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων ὁ Κύπριος χρονογράφος. « Καὶ διατὶ δύο φυσικοὶ ἀφένταις εἶναι εἰς τὸν κόσμον, ὁ ἓνας κοσμικὸς καὶ ὁ ἄλλος πνευματικὸς, τοὺς εἶχεν τὸ νησάκιν τοῦτον, τὸν βασιλέαν τῆς Κωνσταντινόπολης καὶ τὸν πατριάρχην τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, πρὶν τὴν πάρον οἱ λατῖνοι, διὰ τοῦτον ἦτον χρῆσι νὰ ξεύρωμεν ρωμαῖκα καθολικά, διὰ νὰ πέψουν γραφτῆς τοῦ βασιλέως, καὶ συριάνικα σωστά, καὶ οὕτως ἐμαθητεῦγαν τὰ παιδιὰ τους, καὶ τὸ σύνκριτον οὕτως ἐδιάβαινε μὲ τὰ συριάνικα καὶ ρωμαῖκα, ὡς που καὶ ἐπῆρξεν τὸν τόπον οἱ Λαζζανιάδες, καὶ ἀπὸ τότε ἀπὸ τότε ἀρκέψαν νὰ μαθάνουν φράγκικα, καὶ βρῆσαν τὰ ρωμαῖκα, ὡς γίον καὶ σήμερον, καὶ γράφομεν φράγκικα καὶ ρωμαῖκα, ὅτι εἰς τὸν κόσμον δὲν ἤξεύρουν ἵντα συντυχάνομεν (1) » .

τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ἑλληνικῶν πόλεων ἐρρυθμίσθησαν ἀναλόγως τῆς ἰδιοτρόπου θρησκομανίας τῶν διαφόρων κατακτητῶν. Οἱ Ἄραβες, ἐν μέρει δὲ καὶ οἱ Τοῦρκοι, τότε μόνον ἐθεώρησαν τὴν κατάκτησιν πλήρη ὅταν ὁ ὑπῆκοος ἀφωμοιώθη αὐτοῖς τὴν θρησκείαν καὶ ἰδίᾳ τὴν γλῶσσαν· βεβαίως τὰ πρὸς τοιαύτην ἀφομοίωσιν μέσα ὑπῆρξαν φρικώδη, ἀφοῦ πρὸς ταῖς ἄλλαις βασάνοις ἐφηρμόσθη καὶ ἡ τῆς ἐκριζώσεως αὐτῆς τῆς γλώσσης, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ μὴ εἶναι ὅτι αἱ πανάρχαιοι τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς διάλεκτοι διεδέχθησαν ὑπὸ τοῦ ἀραβικοῦ ἰδιώματος· οἱ δὲ Γάλλοι καὶ Ἑνετοὶ μόνον ἐν ἀρχῇ τῆς κατακτήσεως βιάσαντες τοὺς ὑποδούλους εἰς θρησκευτικὴν ἐξωμοσίαν, ἀποτυχόντες τοῦ σκοποῦ περικρατήσαν εἰς τὴν πολιτικὴν κυριαρχίαν· ἀντικαταστήσαντες δὲ μὴ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ δικαστήρια διὰ λατινικῶν οὐ μόνον κατέστρεψαν τὴν ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν ἐπικρατοῦσαν κοινὴν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ τὸ ταύτην ἀντικαταστήσαν ἐγγώριον ἰδίωμα ἐπὶ τοσοῦτον σὺν τῷ χρόνῳ ἐξεδωρῆσαν ὥστε ἐπὶ τέλος τοῦτο ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ κοινὴ γλῶσσα τοῦ τε ὑπῆκοου καὶ τοῦ κυριάρχου .

(1) Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, Β. σελ. 124.

Ἄλλ' ὅποια ἢ πρὸ τῆς φραγκοκρατίας ἐν Κύπρῳ κοινή δι' ἧς ἐκοινωνοῦν πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμοεθνεῖς οἱ ἐκβεβαρωμένοι καὶ ἄγνωστοι τὴν γλῶσσαν συμπολιταὶ τοῦ Μαχαιρᾶ; Ταύτην ἀρκούντως γινώσκομεν ἐξ ἐκτενοῦς διδασχῆς Κυπρίου ἀρχιεπισκόπου τῶν ἀρχῶν τῆς ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, ἐκ τῆς ὁποίας παρατίθῃμι τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα. « Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐν τῇ πόλει εισόδου αὐτοῦ ὑπῆρχεν οὕτως. Εὐρῶν ὁ ἀοίδιμος ἐπὶ τῆς κοπρίας τῆς ἐξῶ τῆς πόλεως κῦμα νεκρὸν, λύσας δ' ἐφόρει ζωνάριον ἐκ σχοινίου καὶ δῆσας τὸν πόδα αὐτοῦ ἔσυρεν αὐτὸν τρέχων καὶ εἰσερχόμενος διὰ τῆς πόρτης ὅπου πλησίον ἐστὶν τὸ σχολίον τῶν παιδιῶν. Ὡς τοῦτον οὖν ἐθεάσαντο οἱ παῖδες ἤρξαντο κράζειν, ἔ, ἀββᾶ; μωρός! καὶ ἐβαλλον τρέχειν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ κοσσιζοῦν αὐτόν. Τῇ οὖν ἐπαύριον, Κυριακῆς οὔσης, ἔλαθεν κάρυα καὶ εἰσηλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς λειτουργίας καρυδιζῶν καὶ σθένων τὰς κωνδήλας. Ὡς οὖν ἐξενέγκαι τοῦτον κατέτρεχον, ἀνέρχεται εἰς τὸν ἄμβωνα, καὶ ἐκεῖθεν ἐλίθαζεν τὰς γυναῖκας τοῖς καρυδίοις. Πολλῶ οὖν κόπῳ ἐξενεγκάντων αὐτόν, ἐν τῷ ἐξέρχεσθαι ἔστρεψεν τὰ ταβλία τῶν πλακουνταρίων, οἳ καὶ ἔδωκαν αὐτῷ πληγὰς εἰς θάνατον. Ὡς οὖν εἶδεν ἑαυτὸν συγκλασθέντα ἔλεγεν εἰς ἑαυτόν, Ταπεινὲ Συμεῶν, ὄντως οὐ ζῆς εἰς τὰς χεῖρας τούτων μίαν ὥραν. Κατ' οἰκονομίαν οὖν τοῦ θεοῦ θεωρεῖ αὐτὸν εἰς φουσκάριος, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι τὸν σαλὸν προσποιεῖται, καὶ λέγει αὐτῷ-θέλεις, κύρι ἀββᾶ, ἀντὶ τοῦ γυρῦσειν, ἵνα ἴστασαι καὶ πωλεῖς τὰ θερμια; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐκεῖνος, Ναί.

« Ὡς οὖν ἔστησεν αὐτὸν μίαν ἡμέραν, ἤρξατο πάντα ρογεύειν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τρώγειν καὶ αὐτὸς ἀπλήστως· ἦν γὰρ μὴ φαγῶν ὄλην τὴν ἐβδομάδα. Λέγει οὖν ἡ γυνὴ τοῦ φουσκαρίου τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς - πόθεν ἤγαγες ἡμῖν τὸν ἀββᾶν τοῦτον; ὄντως ἐὰν οὕτως τρώγει, οὐ χρεῖα ἵνα πωλήσωμεν τίποτε, κἂν μίαν γάστραν ἐξ ἧς ἔχω κωνοιζοῦσα αὐτὸν ἐφα-

γεν θερμίων. Οὐχ ἐγίνωκον δὲ ὅτι ὄσα εἶχον καὶ τὰ λοιπὰ γαστρία τοῖς συναδελφοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς ἦν ρογεύσας, τοῦτ' ἐστὶν τὰ φάβαρα καὶ τὴν φακὴν καὶ τὰ τρωγάλια καὶ πάντα, ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι ἐπώλησεν αὐτά. Ὡς οὖν ἤνοιξαν τὴν ἐμβολὴν καὶ οὐχ εὗρον φολερόν, ἔτυψαν αὐτὸν καὶ ἀπέλυσαν τίλαντες καὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ. Τῆς ἐσπέρας οὖν καταλαβούσης ἠθέλησεν βλαβεῖν θυμιάμα, οὐ γὰρ ἀνεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν ἀποφαί, ἀλλ' ἐκεῖ ἐκοιμήθη ἔξωθεν τῆς θύρας· καὶ μὴ εὐρῶν ὄστρακον ἔβαλεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐστίαν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὴν λαμπρά, καὶ ἐθυμία· τοῦ θεοῦ δὲ θελήσαντος σῶσαι τὸν φουσκάριον, ἦν γὰρ αἰρετικὸς τῶν Ἀκεφάλων Σευηριτῶν, εἶδεν αὐτὸν ἢ γυνὴ αὐτοῦ θυμιῶντα τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκπλαγεῖσα λέγει - Εἶς θεός! ἀββᾶ Συμεών, εἰς τὴν χεῖρά σου θυμιάς; ὡς δὲ τοῦτο ὁ γέρον ἤκουσεν, προσεποιήσατο τὸν καιόμενον, καὶ τινάσων τὰ λαμπρά ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ παλλίον αὐτοῦ τὸ παλιὸν δ' ἐφόρει » .

Οὔτε τὴν κοινὴν ταύτην γλώσσαν ἀποτόμως ἐξήλειψε τῆς Κύπρου ἢ ξενοκρατία, οὔτε τὸ σὺν τῷ χρόνῳ ἀντικαταστάσθαι αὐτὴν ἐγγώριον ἰδίωμα κατέπεσεν ἀμέσως εἰς οἶον βαθμὸν ἐκβαρβαρώσεως παραδίδουσιν αὐτὸ αἱ Ἀσιζαί· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἐξ ἄλλων ὁμοίαι φύσεως ἱμνημείων διδασκόμεθα ὅτι ἡ τοιαύτη κατάπτωσις ἐπῆλθε βραδέως καὶ περιωρίσθη εἰς μόνως τὰς ὑπὸ τῶν κατακτητῶν οἰκουμένας πόλεις.

Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν ἰσχυον ἐν Κύπρῳ ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις θέμασιν οἱ λεγόμενοι γραικορρωμαῖκοι νόμοι καὶ ἰδίως ἀπάνθισμα τούτων ἐν ἀπλουστέρα φράσει τοῦ ὁποίου σαφῆ ἰδέαν παρέχουσι τό τε Πρόχειρον καὶ ἡ ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου συνταχθεῖσα ἐξάβιβλος· οἱ κατακτηταὶ κατηργήσαντες τὴν ἐν τῇ νήσῳ παλαιὰν πολιτικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν, εἴτε ἐκ γενναιοφροσύνης, εἴτε ἐξ ἀνάγκης ἐπέτρεψαν εἰς τὸν Ἕλληνα ἀρχιεπίσκοπον τὴν ἐκδίκασιν ὠρισμένων τινῶν

μεταξὺ ὁμοδόξων διαφορῶν· ὁ κώδιξ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ τούτου δικαστηρίου συναποτελεσθεὶς ἐκ τοῦ Προχίρου, τῆς Συνόψεως καὶ ἄλλων βυζαντινῶν συλλογῶν φέρει τὰς εἰκόνας τῶν αἰοιδίμων βασιλέων Ἰουστινιανοῦ, Βασιλείου καὶ Λέοντος· ἐκ τοῦ Κυπριακοῦ δὲ τούτου μνημείου πληροφοροῦμεθα ὅτι μόνον τὸ ὕφος τῶν περὶ διαζυγίου διατάξεων, καὶ τοῦτο ἴσως χάριν τῶν χωρικῶν, παρεφράσθη εἰς τὸ κυπριακὸν ἰδίωμα, τῶν δὲ ἄλλων νόμων τὸ κείμενον ἔμεινεν ἀμετάβλητον ὡς καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Ὁ παραβάλλων τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐν τῷ παρόντι τόμῳ ἐκδιδομένου περιέργου τούτου τμήματος πρὸς τὴν σύγχρονον τῶν Ἀσιζῶν εὐκόλως ἀναγνωρίζει ὅτι οὔτε ἡ κοινὴ τοσοῦτον εὐκόλως κατεστράφη ἐν Κύπρῳ, οὔτε ἡ γλῶσσα τοῦ ξένου ἐπηρέασε τὸ ἐν τοῖς χωρίοις ὁμιλούμενον ἰδίωμα ὅσον τὸ ἐν ταῖς πόλεσι.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἰδίωμα ἐπὶ τοσοῦτον σὺν τῇ χρόνῳ ἐξεθαρραρώθη ὥστε καὶ συλλαβισμὸς καὶ τονισμὸς τῶν λέξεων διαφθείρονται (1), ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἑλληνικὸς τόνος παντάπασιν ἀπόλλυται (2), κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα καὶ αὐτὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀντικατέστησαν διὰ λατινικῶν (3).

Ἄλλ' ἐν ᾧ οἱ ἐξελληνισμένοι γάλλοι ἀπομιμοῦνται ἐν τοιοῦτῳ ἰδίωμάτι ξένα ἐρωτικά ποιήματα, τὰ ὅποια δυσκόλως ἐνοοῦσι καὶ αὐτοὶ οἱ νῦν Κύπριοι, ὁ πρὸς τὸν ξένον ἀμιγῆς ἀγρότης καὶ τότε καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἔδει ἐκθύμῳς κύκλους

(1) Ὡς ἐν ταῖς κώδιξι τῶν χρονολογιῶν τοῦ Μαχαίρη καὶ Βουστρινίου καὶ τῆς Παρισινῆς Α τῶν Ἀσιζῶν, τοῦ ἐποίου βλέπε πανομοιότυπον γραφὴν ἐν τῇ παρόντι τόμῳ.

(2) Ὡς ἐν τῇ Β Παρισινῇ κώδιξι τῶν Ἀσιζῶν, οὔτινος ὄρα ὁμοίως τὸ πανομοιότυπον.

(3) Λέγω πιθανῶς, διότι οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἀνεκάλυφα τοιοῦτον Κυπριακὸν μνημεῖον, ἐν ᾧ Κρητικὰ χειρόγραφα διὰ λατινικῶν χαρακτῆρων γεγραμμένα διασώθησαν πάμπολλα.

βυζαντινῶν ποιημάτων ἐν γλώσῃ ζωηρᾷ καὶ οὐδέποτε ἀπρη-
χαιωθείσῃ. Ἐν ἐπεισοδίῳ τοῦ ἐν τοῖς ἄσμασι τούτοις περι-
δομένου Ἀκρίτα ἐξεικονίζεται ὁ ἥρωσ αἰχμάλωτος τῶν Σαρα-
κηνῶν, δεδεμένος χεῖρας καὶ πόδας διὰ βαρυτάτων ἀλύσεων
τὰς ὁποίας θραύει διὰ μιᾶς μόνης ἀνατινάξεως τῶν ἰσχυρῶν
αὐτοῦ μυῶνων· ἡ εἰκὼν αὕτη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προ-
σωποποιεῖ τὰς θλιβερὰς περιπετείας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ
τὴν ζωηρὰν ἐλπίδα τῆς ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἀναγεννήσεως αὐτοῦ.
Οἰαيدήποτε ἄλλαι περιστάσεις συνέτρεξαν εἰς τὴν θαυμασίαν
ταύτην διαβίωσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὸ βέβαιον ὅτι αὕτη κατὰ
μέγα μέρος ὀφείλεται εἰς αὐτὴν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Οἱ
Τραπεζούντιοι ἄδοντες μέχρι τοῦ νῦν τοὺς αὐτοὺς κύκλους
παριστώσι τὸν ἑλληνα βασιλεῖα ἐξεγείροντα τοὺς ἑλληνας στρα-
τιώτας εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνα ἐν ὀνόματι τῆς ἑλ-
ληνικῆς λαλιᾶς,

Δράκοι μ' ἀκούγω ἄν' ἀν λαλιάν, Ἑλληνικὸν λαλίαν!

Ὅθεν εἰκότως δύναται καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἵνα ἐπαναλάβῃ
ὅ,τι ὁ ὁμοιοπαθὴς Κελτὸς διὰ τοῦ στόματος τῶν βάρδων αὐ-
τοῦ ἀνέκραξε πρὸς τὸν ἀλλόγλωσσον κατακτητὴν « εἰς μάτην
κοπιᾶς! πλὴν τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἄλλος δύναται ἵνα ἐξαλείψῃ τὸ
ὄνομά μου καὶ καταστρέψῃ τὴν γλῶσσάν μου (1) » .

Ἄλλ' ἐνῶ οἱ εἰς Βρεττανίαν εἰσβαλόντες πολυώνυμοι κατα-
κτηταὶ ἐδημιούργησαν νέαν ἐθνικότητα καὶ γλῶσσαν, περιχα-
ρχώσαντες τὸ παλαιὸν τῆς νήσου ἰδίωμα ἐν τινι περιφερείᾳ,
ἀπ' ἐναντίας οἱ κατακτηταὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς οὐ μόνον
σὺν τῷ χρόνῳ ἐξελληνίζονται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τέλους διωκόμε-
νοι συμπαραλαμβάνουσι μετ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐπεισυχθείσας ἐν
τῇ ἑλληνικῇ ὀλίγας λέξεις τῆς παλαιᾶς μητρικῆς αὐτῶν γλώσσης.

Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκθαρβαρώσει αὐτοῦ ἐξεταζόμενον τὸ Κυ-

(1) Aug. Thierry, Histoire de la conquête de l'Angleterre, I, 129.

πριακὸν ἰδίωμα ἀποδεικνύει ἀνυπόστατον τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν δοξαζόντων ὅτι ἡ κοινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν οἷον αἱ Ῥωμανικαὶ πρὸς τὴν λατινικὴν, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι οὔτε ἡ παλαιὰ γραμματικὴ ἀπηρχαιώθη, οὔτε τὸ πνεῦμα τῆς κοινῆς γλώσσης ἠλλοιώθη. Αἱ νεολατινικαὶ διάλεκτοι μετέβαλον οὐ μόνον τὴν γραφὴν καὶ τὴν προφορὰν τῶν λέξεων, ἀλλὰ καὶ κατέστρεψαν τὴν γραμματικὴν τῆς παλαιᾶς γλώσσης ἐξ ἧς παρήχθησαν, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπώλεσαν τὸν πθητικὸν τύπον τοῦ ρήματος, κατέστρεψαν τὰς καταλήξεις τῶν ὀνομάτων καὶ ρημάτων τὰς ὁποίας ἀναπληροῦσι διὰ τῶν προσωπικῶν καὶ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, δημιουργήσασαι οὕτω καὶ τὸ ἐν τῇ λατινικῇ ὅλος ἄγνωστον ἄρθρον· τῶν οὐσιωδῶν τούτων γραμματικῶν ἀλλοιώσεων οὐδεμία παρατηρεῖται καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τοσοῦτον ἐκθεβρωμένῳ ἰδίωμάτι τῶν Ἀσιζῶν· ἡ ἐν τούτῳ διαφθορὰ τοῦ συλλαβισμού καὶ τοῦ τονισμού εἶναι μᾶλλον φαινομένη ἢ πραγματικὴ, διότι ἐν ᾧ ἐν τῇ γραφῇ οὕτω διαφθείρει τὰς λέξεις ἡ πυχυλὴ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀμάθεια, ἐν τῇ προφορᾷ μένουσιν αἱ λέξεις αὐταὶ ἀναλλοίωτοι.

Ἄν τὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν ἀπηρχαιώθησαν διὰ τοὺς νῦν Ἑλληνας, τοῦτο οὐδόλωσ σημαίνει ὅτι ἡ τότε καθομιλουμένη οὐσιωδῶς ἠλλοιώθη· ἀπηρχαιώθησαν μόνον αἱ ξενικαὶ λέξεις, οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ ἑλληνικαί, ἐνῶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις τῶν Ῥωμανικῶν διαλέκτων παρατηρεῖται ἀπαρχαίωσις αὐτῶν τῶν νεολατινικῶν λέξεων. Αὐτὰ τὰ ἐπὶ τῶν Σταυροφορικῶν χρόνων μνημεῖα τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐννοοῦσι νῦν μόνον οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος γλωσσολόγοι ἄνευ νεωτέρας μεταφράσεως, ἐν ᾧ ὁ σημερινὸς Κύπριος ὡς καὶ πᾶς ἄλλος Ἕλληνας, δύνανται ἀκωλύτως ἵνα ἐνοήσωσι τὰς Ἀσιζας καὶ τὸν Μαχαίραν ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐξελληνισθῶσιν αἱ ἀπαρχαιωθείσαι γαλλοῤῥακικαὶ λέξεις.

Ἡ παρέχθαις αὕτη συμπληροὶ ὁπωσοῦν τὰ ἄλλοτε ἐν ἰδίᾳ μονογραφίᾳ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος εἰρημένα (1)· εὐχῆς δὲ ἔργον ὅπως καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο καταστῆ θέμα ἐπιστημονικῆς συζήτησεως, ὀριζομένης ἐπὶ τέλους τῆς προσηκούσης αὐτῷ ἱστορικῆς θέσεως. Συμπεραίνων δὲ προστίθηναι καὶ ταῦτα.

Ἡ κοινὴ αὕτη διάλεκτος ἀπὸ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων κατέστη ἡ ἐθνικὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ γλῶσσα, σπουδαίως δὲ ἡμάρτησαν οἱ τε ἀλεξανδρινοὶ καὶ οἱ βυζαντινοὶ λόγιοι προτιμήσαντες ταύτης τὴν παλαιάν, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα οὐσιωδῶς ἠλλοίωσεν ἡ Μακεδονικὴ ἐπικράτησις καὶ πρὸ πάντων ἡ διὰ τῆς νέας θρησκείας ἐπελθοῦσα πνευματικὴ ἐπανάστασις· τὸ πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν τοῦτο διαζύγιον τοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸς τὰς παλαιὰς αὐτοῦ δόξας διέπλασε κατ' ἄλλοτον τύπον τὸν ἑλληνικὸν νοῦν, ἡ δὲ τοιαύτη μεταβολὴ ὄφελειν ἐν τοῖς πρώτοις ἵνα ἐκδηλωθῆ ἐν τῇ γλώσσῃ· οἱ ἑλληνίζοντες χριστιανοὶ ἐμμείναντες ἐν τῇ πείσμονι ἰδέᾳ τῆς ἀπομιμήσεως τῶν ἀριστοουργημάτων τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας αὐτὸ τὸ ὄνομα κατέστη πλέον συνώνυμον τῷ ἀναθέματι, οὔτε πρωτότυπα ἔργα διανοίας παρήγαγον, οὔτε κατώρθωσαν ἵνα ἐμφυσησῶσι τὸ ζώπυρον τῆς παλαιᾶς ἀκμῆς εἰς τὴν ἠθικῶς παρχλελυμένην ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὡς αἱ χριστιανικαὶ Ἀθῆναι παρέστησαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Κυρήνης « ἱερείου διαπεπραγμένου τὸ δῆρμα, γνῶρισμα τοῦ πάλαι ποτὲ ζώου », οὕτω καὶ ὁ ἀττικίζων βυζαντινὸς λόγος παρίσταται ὡς ψυχρολογικὸν ἀπομίμημα ἑλληνικοῦ ἀγάλματος καθυστεροῦν τῶν κανόνων καὶ πρὸ πάντων τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου ἀέρος ὅστις ἀποτελεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς.

Βεβαίως ἡ ἐπὶ τοσαύτας ἑκατονταετηρίδας ἐπίμονος καλλιέργεια τῆς παλαιᾶς γλώσσης παρήγαγεν ἐπὶ τέλους τὸ ἀπο-

(1) Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἐν Ἀθήναις 1868.

τέλεσμα ὅτι πλὴν τῶν λογίων καὶ αὐτὸ τὸ πλῆθος ἠνόησε τὴν γλῶσσαν ταύτην, ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ Λιβανίου παρίσταντο ἐν ταῖς θεάτροις τῆς Ἀντιοχείας αἱ κωμῳδίαι τοῦ Ἀριστοφάνους· ἀλλ' ἡ γλῶσσα αὕτη οὔτε οικιακὴ κατέστη ποτέ, οὔτε πᾶς τις ἠδύνατο ἵνα τὴν γράψῃ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας ὡς οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος λόγοι· αὐτοὶ μάλιστα οὗτοι ἐν ᾧ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθαρῶς ἐλληνίζουσι, πρὸς τοὺς οικειότερους ἐπιστέλλοντες χρῶνται αὐτῇ τῇ κοινῇ γλώσσει ὡς τοῦτο βεβαιούμεθα ἐκ τῶν διασωθεισῶν ἐπιστολῶν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

Εἰς τὴν παράλογον ταύτην τῶν Βυζαντινῶν ἰδιοτροπίαν ἀποδοτέα οὐ μόνον ἡ πενιχρότης τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ πολιτικὴ ἀποτυχία τοῦ ἑλληνισμοῦ· μετὰ δέκα καὶ πέντε ἑκατονταετηρίδων πολιτικὴν ὑπαρξιν καὶ συνεχῆ πνευματικὴν καλλιέργειαν οἱ Βυζαντινοὶ οὐ μόνον οὐδὲν ἐξέτελεσαν τὴν γλωσσικὴν ἀφομοίωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ εἶδον ἀπαθῶς τὰ ὄμορα βάρβαρα ἰδιώματα εἰσβάλλοντα εἰς τὰ παρίστρια θέματα καὶ ἐκσλαυζόντα τοὺς δι' ἄττικίζόντων διαταγμάτων διοικουμένους Βουλγάρους καὶ ἄλλους μὴ σλαυτικούς λαούς· ὅτι δὲ μέγιστον κώλυμα πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπῆρξεν αὐτῇ ἡ σχολαστικὴ τῶν βυζαντινῶν γλῶσσα, ἐκ τοῦ ἐναντίου πείθει τὸ γεγονός· ὅτι ἐν τῇ παρελθούσῃ ἑκατονταετηρίδι μία δρᾶξ Ἑλλήνων ὑποδούλων τοῦ Τούρκου πολιτικῶς ἐπικράτησασα ἐν ταῖς περιστρίοις ἡγεμονίαις κατάρθρωσεν ἵνα ἀναδείξῃ τὴν κοινὴν ἑλληνικὴν ὡς τὴν λογίαν καὶ ἐπίσημον γλῶσσαν τῶν νῦν καλουμένων Ρωμούνων.

Τὰ διασωθέντα βυζαντινὰ μνημεῖα κάλλιστα δεικνύουσι τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπικρατοῦντος τότε γλωσσικοῦ κυκεῶνος καὶ τῆς αὐθιρασίας μεθ' ἧς ἕκαστος ἔγραφε τὴν γλῶσσαν· ἡ τοῦ Θεοφάνους (1) οὐδόλως συμφωνεῖ πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ Φωτίου,

(1) Χάριν περιεργείας παρατίθημι ἐκ τοῦ Θεοφάνους τὰς ἐξῆς δύο περικοπὰς ἐν αἷς σαφῶς διακρίνεται ἡ τότε κοινὴ γλῶσσα ἀπὸ τῆς δια-

κη.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ .

πολλῷ δὲ μᾶλλον ἢ τοῦ Κανκανοῦ καὶ Φραντζῆ πρὸς τὴν τοῦ Μετοχίτου καὶ Γρηγορᾶ· ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι ἐπικρατεῖ τοιαύτη περὶ τὴν γλώσσαν ἀβεβαιοτήτης, ὥστε ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ συγγράμματι γίνεται ἐναλλάξ χρῆσις τῆς τε καθομιλουμένης καὶ τῆς ἀρχαϊζούσης λογίας, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐξῆς δύο περικοπῶν οὐχὶ τυχαίου συγγράμματος, ἀλλ' αὐτῆς τῆς βυζαντινῆς χρονογραφίας.

« Ἡ δὲ βασίλισσα εἶδε καὶ διέκρινεν ὅτι ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων ἄνδρα χρῆζει κυβερνήτην καὶ ὁδηγόν· εἶτα ἐπεθύμει νὰ ποιήσῃ καὶ παιδὶν νὰ κληρονομήσῃ τὴν βασιλείαν, ὅτι ἀπὸ τοὺς δύο ἄνδρας ὅπου ἔπηρε δὲν ἔτυχε νὰ ἐγγαστροθῆ, καὶ ἦτον πάντοτε κακόκαρδος διὰ τὴν ἀτεκνίαν. Ἀπέστειλε δὲ εἰς τὴν Μιτυλήνην καὶ ἔφεραν μετὰ κατέργων ἄνδρα τινα χαρίεστατον καὶ γλυκύτατον Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον ὃν ὁ πρῶτος βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐξώρισε κάκεισε εἰς Μιτυλήνην διατὶ ἔλεγαν τινὲς ὅτι θέλει νὰ ἀρπάξῃ τὴν βασιλείαν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον τὸ ἀληθέστερον δι' ἣν αἰτίαν ἐξώρισεν αὐτὸν ὅτι ὑφωρᾶτο αὐτὸν εἰς Ζωὴν τὴν βασιλισσαν. Ἦτον γοῦν ἐκεῖ εἰς τὴν νῆσον περιωρισμένος, καὶ παρ' ὀλίγον ἔφθασε νὰ τὸν τυφλώ-

λέκτου τοῦ βυζαντινοῦ δήμου· « [ἐν ἔτει 601] οἱ δὲ δῆμοι εὐρόντες ἄνδρα προσομοιοῦντα Μαυρικίῳ, καὶ βαλόντες αὐτῷ σαγίον μαῦρον καὶ ἀπὸ σκόρδων πλέξαντες στέφανον, καὶ εἰς ὄνον τοῦτον καθίσαντες, διέπικίζον λέγοντες·

Εὔρηκε τὴν δαμαλθρα ἀπαλήν,
καὶ ὡς τὸ καινὸν ἀλεκτόριν
ταύτη πεπήδηκεν,
καὶ ἐποίησε παιδία
ὡς τὰ ξυλοκούκουδα, κτλ.

• [ἐν ἔτει 609] Ὁ δὲ Φωκᾶς ἐποίησεν ἵππικὸν καὶ οἱ Πράσινοι ἔβρισαν αὐτὸν λέγοντες·

Πάλιν εἰς τὸν καῦκον ἔπιες,
πάλιν τὸν νοῦν ἀπέλεκες (γρ. ἀπέλυκες). —

σουν. Εἶτα ὡς ἐγύρισεν ὁ ἄστατος τροχὸς τοῦ καιροῦ καὶ τὸ ζάρη ὅπερ παίζει ἡ τύχη, ἐγένετο βασιλεὺς ὁ δοῦλος καὶ ἐξωρισμένος αὐθέντης τῶν Ρωμαίων, καὶ ἡρόσθη μετὰ Ζωῆς τῆς βασιλίσσης .

« Ὃν οὖν εἴρηται τρόπον ὁ πρεσβύτης Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ ἀναρρηθείς, τοῖς μὲν τῆς γερουσίας καὶ τῷ δημῳδαί πλῆθει καὶ πρᾶ τὸ προσήκον ὄπτο φιλοτιμότητος, ἕκαστον τούτων εἰς βαθμοὺς προβιβάζων καὶ τιμὰς προσνέμων ἀκαταλλήλους τοῖς πλείοσι· τοῖς δὲ στρατιωτικοῖς καταλόγοις, καὶ μάλιστα τοῖς τούτων ἐξόχοις, οἷς στραταρχεῖν τε καὶ ἰλαρχεῖν ἀπονενέμητο πρὸ πολλοῦ, καὶ λίαν ἀντιρρόπως τοῖς ἄλλοις ἐκέχρητο. Οὔτε γὰρ φιλότιμόν τι πρὸς αὐτοὺς ἐπεδείξατο, ἄρτι καταλαβόντας τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων, οὔτε μὴν πράξιεν αὐτοὺς ἐδεξιώσατο ῥήμασιν. Ἦσθη δὲ τούτων πρῶτεύτεοντε ἄνδρε διττώ, μαγίστρω μὲν ὄντε καὶ ἄμφω, λαμπρῶ δὲ τῷ γένει, καὶ οὐχ ἦτον στρατηγικῆ συνέσει καὶ κράτει χειρῶν καὶ θάρσει ψυχῶν εἰχέτην τὴν περιφάνειαν (1) » .

Ἔστι δὲ ὁ τότε βυζαντινὸς λαὸς δυσκόλως ἠνῳεί τὴν ἀττικίζουσαν γλῶσσαν Ἄννης τῆς Κομνηνῆς καὶ Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου βεβηκίμεθα ἔκ τε τῶν δημῳδῶν ποιημάτων τοῦ αὐτοῦ Πτωχοπροδρόμου καὶ τῶν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσει περικινήσεων Κομνηνοῦ τοῦ Σπανέα πρὸς τὸν υἱὸν τῆς πορφυρογεννήτου λογία· καίσαρα τὸν Βρυέννιον, ὅστις ἐκλέξατο τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ἐπρωτίμα ἵνα γράφῃ ὡς ἐλάλει, καὶ οὐχὶ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὅπως ἂν οἱ ἀττικοὶ ἔγραφον .

(1) Γεωργίου Ἀμαρτωλοῦ χρονικὸν ἐκδ. Muralt, σελ. 877, 881. Ὁλόκληρον τὸ ἕβδομον βιβλίον τοῦ συντάγματος τούτου ἐγράφη ὑπὸ διφθῶρων χειρῶν ἀναμῖξ ἐν τε τῇ κοινῇ καὶ τῇ ἀρχαϊκῶσει βυζαντινῇ γλώσσει. Τὸ βιβλίον τοῦτο συμφωνεῖ κατὰ γράμμα πρὸς τὴν στιχηρὰν χρονολογίαν Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ, ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπλῶς εἰς στίχους μετέβαλε τὰ ἀνώνυμα ταῦτα χρονικά .

Ἡ γλωσσική αὕτη ἀντίθεσις δηλοῦται ἰδίως ἐν ὠριμένῳ τμήματι τῆς ἀλεξανδρινῆς καὶ βυζαντινῆς φιλολογίας, ἥτοι εἰς τὰ περὶ ἰατρικῆς διασωθέντα ποικίλα συγγράμματα. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἐκδεδομένην συλλογὴν τῶν Ἑλασσόνων ἰατρῶν ἀπαντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀρχαίως οὖσαν γλῶσσαν ἐν πολλοῖς μάλιστα ἐπιτετηδευμένην μέχρι στρυφνότητος· ἐνίστε ὁμῶς ἡ γλῶσσα αὕτη τοσοῦτον ἀπλοποιεῖται ὥστε καταντᾷ αὐτὴ ἡ κοινὴ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐξῆς περικοπῆς « Ἐὰν ἴδῃς τὸ οὖρον ἐρυθρὸν καὶ παχὺ εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ νοσήματος ἢ εἰς τὴν δευτέραν μέχρι τῆς πρώτης, ὑπάρχει νέος καὶ σῶμα ἔμπλεον ἔχων, καὶ αἱ φλέβαι τοῦ βραχίονος ὡσαύτως, καὶ ἔτρωγε καὶ ἔπινεν ἀκορέστως ὅτε εἰς τὴν υἰεῖαν αὐτοῦ διήγε, καὶ ἔχει δύνανμιν τοῦτέστι περιπατεῖν καὶ καθεῦδειν, καὶ οὐ κατάκειται ἐν κλίνῃ βεβαρωμένος ἢ καταχθονισμένος· καὶ ἡ [γρ. εἰ] ὥρα τοῦ ἔτους ἔαρ, τέμνε τὴν φλέβα αὐτοῦ ἀδεῶς· εἰ δὲ καὶ πυρετὸν συνεχῆ ἔχει, φημί, ἄσπονδον νύκτα καὶ ἡμέραν, περισσοτέρως ἢ ρεῦσις τοῦ αἵματος αὐτοῦ γενέσθω. Τροφή δὲ αὐτῷ ἔστω πᾶσα ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ δίκαιτα, ὡς περ χρυσολάχανα καὶ ἀγγούρια καὶ κυτράγγουρα καὶ ρόας καὶ τὰ ὅμοια καὶ πιέτω ζουλάβιν ἢ σάχαρ μετὰ ψιλλίου (1) » .

Ἐν τῶν τοιοῦτου εἶδους συνταγμάτων γραφὴν ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι διὰ τὴν χρῆσιν αὐτοκράτορος περιβοήτου ἐπὶ ἑλληνομαθείᾳ καὶ ἄλλος Δημοσθένης διὰ τοῦτο ἐπονομασθέντος περιέχει τὰς ἐν τῇ κοινῇ ἀντιστοιχοῦσας παλαιὰς ὀνομασίας διχοφύρων φυτῶν καὶ ὀπωρῶν, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι αὗται δυσκόλως ἠννοοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν τότε θεωρουμένων ἡρώων τοῦ ἀττικοῦ λόγου· χάριν δὲ περιεργείας παρατίθημι τὰ ἐξῆς παραδείγματα « τὰ ἀγγούρια ἃ πρὶν καὶ σικύα ἐλέγετο . . . Βερίκοκκα τὰ λεγόμενα Ἀρμένια . . . Αἱ δορκάδες τὰ

(1) *Physici et Medici Graeci minores*, ed. Ideler, II, σελ. 323.

κοινῶς λεγόμενα γαζέλια . . κωνάρια ἦτοι οἱ στρόβιλοι . . Τὰ μπουύλλιζ α̂ καὶ θριδακίνας καλοῦνται . . Τὸ ματιτάνιον (1) παρὰ τῷ Γαληνῷ στρύχνος κηπευτὸς ὀνομάζεται . . Ξυλοκέρατα, α̂ καὶ κεράτια λέγονται . . παγούρια ἦτοι καρῖνοι . . Τὰ ροδάκινα α̂ καὶ περσικά λέγεται (2) » .

Ἡ ἀπαρχαίωσις τῶν παλαιῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων ἠνάγκασε τοὺς τότε ἰατροὺς ἵνα συγγράψωσι διάφορα δίγλωσσα γλωσσήματα, ὡς τὸ ὑπὸ Boissonade ἐκδεδωμένον βοτανικὸν λεξικὸν (3) ἀρχόμενον οὕτω « Ἀνεμώνη φοινικῆ, ἡ ἐρυθρᾷ κουτζουνάδα, ἔστι δὲ καὶ ἐτέρα· μέλαινα. Ἀρμένια τὰ βερίκοκκα· ἀρωνία ἢ μεσπιλέα . . » Ἐὴν δημοσίευσιν τῶν γλωσσαρίων τούτων θεωρῶ πολλοῦ λόγου ἀξίαν ὑπὸ γλωσσικῆν ἔποψιν· ἐν ἐκ τούτων διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ ἀλεξικνδρινοὶ ἰατροὶ πρῶτοι ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον ἐρμηνεῖς τῶν σὺν τῷ χρόνῳ ἀπαρχαιωθέντων ἰατρικῶν ὀνομάτων (4)· συντάχτης τοῦ γλωσσαρίου τούτου ἐστὶν ὁ Σμυρναῖος ἰατρὸς Νικομήδης, γνωστὸς μόνον ἐκ τῶν ὑπὸ Brunck ἐκδεδωμένων ἀνακυκλικῶν ἐπιγραμμάτων (5)· καὶ ἐκ μὲν ἐτέρου ὁμοίως ἀνεκδότου ἰατρικοῦ συνταγματίου ἢ συλλογῆς ἰάσεων ὡς ἔλεγον τότε, ἀπλῶς πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Νικομήδης οὗτος μετέηρχετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν ἰατρὸν, ἐξ ἐνὸς ὅμως αὐτοῦ ἐπιγράμματος ἀποδιδόμενου ὑπ' ἄλλων εἰς τὸν συμπατριώτην αὐτοῦ Δόλλιον τὸν Βάσσον ἀκμάσαντα ἐν τῇ πρώτῃ

(1) Ἡ νῦν λεγομένη μελιτζάνα.

(2) Συμῶν Σηθ περὶ τροφῶν δυνάμεων (ἐν τῇ Ἑλληνικῇ βιβλιοθήκῃ Teubner) .

(3) *Anecdota Graeca*, III, σελ. 394.

(4) Ἐν παύρῳ τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος φέρονται ὀνόματά τινα λαχάνων ἐπὶ τὸ κοινότερον « σκόρδα, λαγάνα, ραφάνια, γογγυλίθης, μίραθρον, ραπάνια » . *Leemans*, 93.

(5) *Analecta Veterum poetarum*, II, 382-384.

ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδι (1) δυνάμεθα ἕνα πῶς εἰκοτολογῆσωμεν ὅτι καὶ ὁ Νικομήδης περὶ τοὺς αὐτοὺς ἔζη χρόνους. Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου τούτου γλωσσάριου παρατίθημι τὰ ἐξῆς:

« Ἀκτίς ἡ κουφοξυλαία ἢ δενδρήτης· ἐστὶ δὲ καὶ ἑτέρα ἡ λεγομένη χαμαικτέα, ἤγουν τὸ ἐλεβόριον· ἀλησάχνη, ὁ ἀφρός τοῦ ἄλατος· ἀεῖθαλον, ἀεῖζων, εἰσὶ δὲ δύο μικρὸν καὶ μέγα· ἀκόνιτον, ἴρις ἀγρία· ἄλιμον, ἢ ἀλμυρίς, ἦτοι τὸ κρίταμον· ἀλκυώνιον, κόπρος φώκης· αἰθάλη, ἢ τέφρα· ἀργεμονία, ρόδον ἀληθινόν· ἄσφαλτον, ἢ μαυρόπισσα· ἀλθαία, δένδρομολόχη· ἀνάρινον, σίνηπι· ἀνώδυνον, κύδεινον, παπαρινόν· ἀράδιον, μάλαθρον, ἐν ἄλλῳ αἰθρεῖον, μάλαθρον· ἄγονον, πῆγανον· ἀρπάγιον, ρητίνη· ὁ γομφήτης, ἦτοι τὸ πατητίν· ἀφροδικόν, γυτοπέλιον· αἴγειρος, τετραμιθέα· ἀπλάθιον, ἀναγαλλίς· ἄλυξ τὸ συμιδάλι· ἀπόχωμα, ἢ ἀπὸ τῶν πλοίων ἀποξεομένη παλαιὰ πίσσα· ἀρνόγλωσσον, κυνόγλωσσον, οἱ δὲ πεντάνευρον· ἄγνοιον, ὀρίγανον· ἀσθενιακόν, τρηγορίγανον· ἀδονίξ, θριδάξ οἶον μαρούλλιον· ἄνησον, ἦτοι τὸ γλυκάνησον ἢ γλυκοκύμινον· ἀγριοσίκη, ἀγριογουρέα· ἀγνόκουκα, τὰ λιγεόκουκα· ἀσμονδικόν,

(4) Anthologia Palatina, IX, 58. Ἔτερα ἐπτὰ τοῦ Νικομήδους ἐπιγράμματα φέρονται ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ ἐπ' ὀνόματι Νικοδήμου Ἡρακλεώτου· τίς δὲ τελευταῖος οὗτος ἐπιγραμματοποιὸς ἄγνωστον ἄλλοθεν, πιθανὸν ὅμως ἐστὶν αὐτὸς ὁ Νικομήδης, ὡς ὁ παρὰ Πρόκλιῳ (εἰς Εὐκλείδην, 272, 276) ὁμώνυμος μαθηματικὸς φέρεται ἐν τοῖς κώδιξιν ἀδιαφόρως Νικομήδης, Νικόδημος, Νεικόδημος. Ὁ κώδιξ ἐξ οὗ ὁ Brunck παρέλαβε τὰ τοῦ Νικομήδους ποιήματα ἐστὶν ἀξιοσημεῖωτος διὰ τε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιγραμμάτων, τὰς συνεδευούσας αὐταῖς ἀναστροφὰς παραλειπομένας ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ, καὶ ἰδίᾳ τὸ ἐν τέλει εἰς Νικομήδην ἐπιτάφιον τῶν συγγενῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Νικομήδης οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ Διογένης Λαερτίου καταριθμούμενος ἐν τοῖς ἐρμηνευταῖς τοῦ Ἡρακλείτου (IX, 15) καὶ ὁ γράψας τὰ ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ κατὰ Λαββαῖον ἀποτεθησαυρισμένα σχόλια εἰς τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνελυτικά.

ἀνδράχνη ἦτοι τὸ χοιροδότανον· ἀγράφας, ἀγραπιδέα· ἄλφιτα, πίτυρα· βήλιον, χαμολεύκη· βύπτες, ιχθύες· θύμος, θρύμβος » .

Ἄλλὰ τὰ γλωσσάρια ταῦτα καὶ μόνα ἴσως οὐδὲν ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν ὅτι οἱ ἀλεξανδρινοὶ καὶ βυζαντινοὶ ἰατροὶ ἐχρῶντο πρὸς τῆ ἀρχαῖζούση καὶ τινι κοινοτέρᾳ γλώσσει· ἐν τούτοις διεσώθησαν ἄλλα ὀγκώδη ἰατρικὰ συγγράμματα (ἰατροσόφια) γεγραμμένα ἐν αὐτῇ τῇ κοινῇ γλώσσει ὡς ὁμιλεῖ αὐτὴν οὐχὶ ὁ ὀπωσοῦν ἀνεπτυγμένος λαὸς τῶν πόλεων, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀπαίδευτος ἀγρότης. Ἐὰ ἰατροσόφια ταῦτα ἀπετέλουν τὸ ἐγκόλπιον τῶν τότε ἰατρῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν νοσοκόμων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν μὲν μέθοδον ἀλλ' ἐν γλώσει ἀναλόγῳ πρὸς τὴν σημερινὴν τοῦ ἔθνους ἀνάπτυξιν συντεταγμένον ὑπὸ Διονυσίου Πύργου Ἐγκόλπιον τῶν ἰατρῶν (1831) χρησιμεύει ὡς ὁ μόνος ἰατρικὸς ὀδηγὸς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ· δύο τούτων ἀποκείμενα ἀνέκδοτα ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ φέρουσιν ὡς συγγραφεὰ Ἰωάννην τινὰ ἰατροσοφιστὴν, ἄδηλον πότε ὀριστικῶς ἀκμάσαντα, ὡς ἐξάγεται ὁμῶς ἐκ τῆς μνημονευομένης καὶ εἰς μόνην τὴν Ἥλιδα ἔτι περιοριζομένης νεωτέρως ὀνομασίας τῆς Πελοποννήσου (Μωρέας) καὶ ἄλλων ἐνδείξεων, τὰ ἰατροσόφια ταῦτα εἰσὶν ἀρχαιότερα τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἐξῆς περικοπὴν ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ νῦν ὑπὸ τοῦ ὄχλου λαλουμένη γλώσσα οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἠλλοιώθη μετὰ παρέλευσιν τοσούτων ἑκατονταετηρίδων.

« Ἐὰν θέλεις νὰ ποιήσης τὰς τρίχας τῶν ὀφρύων μαύρας. . . ἐνὶ ἡ χώρᾳ ἡ λεγομένη Ποντικὴ (1) πλησίον τοῦ λεγομένου Μωρέα, καὶ γίνονται εἰς Ποντικὸν ἐκεῖ καρύδια, καὶ βάλε ἐν καρύδιον εἰς τζουκάλιν καινούργιον, πλὴν δὲ ἀτζάκιστον· καὶ θές τὸ τζουκάλιν εἰς καρβούνια ζωντανά, καὶ ἄς ἐψηθῇ τὸ κα-

(1) Τὸ νῦν λεγόμενον Κατάκωλον (Πύργος).

ρύδιον ἀπέσω· εἶτα ἐκβαλέ το, καὶ τὰς χελίδας τοῦ κοπάνισέ τας ψιλὰς καὶ μίξε τα μὲ τὸ μέλιν [καὶ] τὸν ἀξουγγιν τοῦ ἀγριοαιγιδίου, καὶ μάλαξον αὐτὰ καὶ μίξε τα καὶ ἄλειφε τὸν τόπον ὅπου ἔναι αἱ τρίχες ξηθές εἰς τὰ ὀρρύδια καὶ θέλεις νὰ γίνουνται μαῦραι » .

Ἐνίστε ὁμως ἡ γλώσσα τῶν Ιατροσοφῶν τούτων παριστᾷ παράδοξον κρᾶμα λογίας καὶ χυδακίζούσης γλώσσης, ὡς δηλοῦνται ἐκ τοῦ ἐτέρου τούτου ἀποσπάσματος .

« Ὅταν οὖν ἀρξεται τις προλεπτύνεσθαι ἤγουν καθίρεσθαι διὰ τῆς πόσεως τοῦ ζεύματος ἀπέχειν πάντων χρῆ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀρξεται πίνειν τὸ ἀπόζευμα· ταῦτα δὲ ὀφείλει ἐσθίειν, ὀρνίθιον, κρέας ζουμερικὸν μετὰ σαφράς, ἢ κατὰ καιρὸν ὀψάριον ζουμερικὸν πετρικόν, εἰ δ' οὐκ ἔχει αὐτὰ ἔχει πρόβιον κρέας, καὶ ἐν τῇ γεύσει ποσάσθω καὶ ἓνα ἀναμέσον ὕδατος ἄπαξ ἢ τὸ πλέον δὶς, εἰ δὲ ἔνει νηστεία ἦτοι τεσσαρακοστή, ἐσθιέτω ροδιθόζουμον, ἀντίδια καὶ κριθακίδας σὺν ὄξει ἀλαφρὰ μετὰ σχάρεως· ἡ αὕτη διαίτη γενέσθω ἕως ἡμερῶν ἑπτὰ, καὶ ἡ τροφή καὶ ὁ ποτὸς γενέσθω λεπτός . . .

» Τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἣ θέλεις πιεῖν τὸ καθάρσιον, πρῶτ τε ἐξυπνήσας Ιατρεύεται κλυστῆρι, εἰ δ' οὐ θέλει κλυστῆρι, πίνει τὸ πόμα, εἰδ' οὕτως μασσᾷ σέληνα καὶ τὸ ζουμὶν καταπίνει, καὶ εὐθὺς κάθηται σιωπῶν καὶ φυλάττεται τοῦ μὴ ἐρεῦσαι ἔνθα μὴ χωνευθεῖ τὸ πόμα, ἀλλὰ ἂν ἔρχωνται ἐρευμοὶ καταπίνει αὐτούς· μασσᾷ δὲ βλαστάρια κλημάτων εἰ εἰσι, εἰ δ' οὐ μὴ εἰσι, μασσᾷ ψωμὶν καυμένον βρεμμένον ἐν ὄξει, ἀναρρουρᾷ μικρὸν, καὶ περιπατεῖ μικρὸν καὶ καθιέζεται μικρὸν· ἔστω δὲ ἐν πάσῃ θερμότητι, καὶ ἀπεχέσθω ὕπνου καὶ συντυχιῶν καὶ ἀέρος θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, πίνειν δὲ θερμοσάχρῃ ἐπὴν ἡ κάθαρσις γένηται καὶ ἐπιπαύει ἡ ἐκδιψος· ἐσθιέτω θριδακίδας σὺν ὄξει, καὶ πιέ[τω] ὕδωρ ψυχρὸν, καὶ ἡ σῶσις .

» Περὶ δὲ ὥρων ἐσπερινοῦ τρεφέσθω μόνον μυχγαίαν λιπα-

ρήν, ὅτι ὄρνιθαν καλὴν παλέαν, καὶ ἄς φάγη ὀλίγον ψιχέας εἰς τὸ ζουμὶν αὐτοῦ καὶ ὀλίγον ὄρνῆθιν, ζουμὶν δὲ πινέτω ὄσον χρίζει· καὶ εἰ ἔχει ὄρεξιν οἴνου, πινέτω δις εἰς τὸ φαγὴν αὐτοῦ οἶνον ἀναμέσον ὕδατος θερμόν, καὶ τὴν αὐτὴν νύκταν κοιμάται ἐν σιωπῇ μεγάλη τοῦ μὴ ψυχρῶνθῆναι ἢ ἀρεσθῆναι, ἢ συνουσιάσαι, ἢ χολιάσαι. Ταῦτα δεῖ φυλάττειν πρὶν τοῦ πόματος καὶ μετὰ τὸ πόμα καὶ τῇ νυκτὶ καὶ τῇ ἡμέρᾳ (1) ».

Ἡ αὐτὴ γλωσσικὴ ἀνωμαλία παρατηρεῖται καὶ ἐν ἄλλῳ τμήματι τῆς θεραπευτικῆς, ἐν τοῖς λεγομένοις Ὀρνεσοφίαις, Ἰερσκοσοίαις καὶ Κυνοσοφίαις· περὶ τοῦ ἀληθοῦς συντάκτου αὐτῶν ἐπικρατεῖ ἐξαισία σύγχυσις, διότι οἱ μὲν τῶν κωδίκων ἀποδίδουσιν αὐτὰ εἰς τὴν σιβύλλαν Φημονόην, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀπόλλωνος (2), οἱ δὲ εἰς τινὰ Δημήτριον Κωνσταντινουπολίτην ἢ Πεπαγωμένον, καὶ ἄλλοι εἰς ἀνωνύμους· ἡ διαφωνία αὐτῆ ὑποδεικνύει ὅτι αἱ συλλογαὶ αὗται τυμπηχθεῖσαι ἐπὶ τῇ βάσει παλαιῶν παραδόσεων ὑπὸ ἀλεξανδρινῶν ἰατρῶν καὶ ἐπαυξηθεῖσαι σὺν τῷ χρόνῳ ὑπὸ διαφόρων ἱεροκοτρόφων καὶ κτηνιάτρων, ἐπὶ τέλους ἐν τῇ τριχαιδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι διερρυθμίσθησαν ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον ὑπὸ τοῦ προειρημένου Πεπαγωμένου (3).

Τὸ ἰδιάζον τῆς ὀρνεσοφικῆς ταύτης συλλογῆς εἶναι ὅτι αἱ

(1) Παρισ. κῶδιξ 2224 φ, 60, 85.

(2) Ὁ Πλίνιος (Histor. Natur. X, 3, 8) ἐγίνωσκεν ὀρνεοσόφιον τι τῆς Φημονόης ταύτης· ἔνιοι τῶν ἐλληνικῶν κωδίκων παραμορφοῦσι τὸ ὄνομα ταῦτο εἰς Φαίμονα φιλόσοφον.

(3) Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ τοῦ Φιλῆ ἐξυμνούμενος ἰατρὸς Πεπαγωμένος (Carmina, I, 230, II, 129-143). Ὁ θελων ἴνα ἴδῃ τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν γλωσσικὴν σύγχυσιν ἄς παραβάλλῃ τὰ ὀρνεοσόφια ταῦτα πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Μιλλέρου τοσοῦτον καλῶς ἐκδομένα ποιήματα τοῦ Φιλῆ· ἡ κατανόησις τῆς γλώσσης τοῦ βυζαντινοῦ στιχοουργοῦ ἀληθῶς δέξεται Δηλίου κολυμβητοῦ.

πρὸς θεραπείαν τῶν νοσημάτων συνταγαί συνοδεύονται καὶ διὰ παραφράσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ἐν τῇ κοινῇ, ἐνίοτε ὁμῶς καὶ ἐν μᾶλλον τοῦ κειμένου ἀρχαῖζούση γλώστῃ, ὡς δεικνυταὶ ἐν τοῖς ἐξῆς ἀποσπάσμασι.

Κείμενον. « Εἰς καρηβαροῦντα ἰέρακα καὶ ρέγγοντα. Πεπέρεως, σταφίδος ἀγρίας, γηπονόμου, φύλλου ναρδοστάχυος, καρούφυλλον, πηγάνου σπέρμα, πλατυκύμινον, σαγαπηνοῦ, βχλαυστίου, μαράθρου σπέρμα, κοριάννου σπέρμα, πετροσελίνου σπέρμα· ταῦτα πάντα τῷ ἴσῳ σταθμῶ μίξις καὶ κόψας καὶ σήσας ὑπόθου ξηρόν· ἐπὶ δὲ τῆς χρείας ποτὲ μὲν μετὰ μέλιτος διάχυρι, ποτὲ δὲ ξηρῶ θεραπείε.

Παράφρασις. « Περὶ ἰέρακος καρηβαροῦντος καὶ ρέγγοντος.

Πέπεριν, ἀγριοσταπίδα, κενταύριον, φύλλον ἀρωματικῶν στάχως, καρούφυλλον, πηγανόσπορον, πλατυκύμινον, σαγαπηνόν, ἀνθος ροιᾶς, σπέρμα μαλάθρου, κολιάντρον, σπέρμα πετροσελίνου. Ταῦτα πάντα στάθμητον ἐπίσης καὶ τρίψας σῆσον αὐτά· ἔχε δὲ αὐτὰ ξηρά, ἐν δὲ τῇ χρείᾳ ἐνώσας μέρος τούτων τῷ μέλιτι ἄλειψε τὸν ἰέρακα.

Κείμενον. « Ἐὰν ἀφρὸν ἐκβάλη τῶν ὀφθαλμῶν. Σκυλλόπουλον γαλοθηνὸν ἀνασχίσας θερμὸν ἔτι ὄν δίδου φαγεῖν τῷ ἰέρακι ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις.

Παράφρασις. « Περὶ τοῦ ἐξερχομένου ἀφροῦ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἰέρακος. Διάρρηξον σκύλακα τιθνηοῦμενον ἔτι καὶ δὺς αὐτῷ προσφάτως, καὶ ἐν δυσὶν ἡμέραις ἰαθήσεται.

Ἄτερον τῶν ἰερακοσοφίων, καίπερ φέρον τὸν τίτλον « Ὀρνεοσόφιον ἀγροικότερον », οὐχ ἦττον ἐγράφη ἐν τῇ αὐτῇ λογίᾳ γλώστῃ, διὸ καὶ συνοδεύεται ὑπὸ κοινοτέρᾳ παραφράσεως· τινὲς ὁμῶς τῶν συνταγῶν φέρονται ἀδιαφόρως ἐν ταῖς δύο γλώσσαις, ὡς αἱ ἐξῆς δύο περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ νοσήματος.

« Λίθανον ἀρσενικόν, θεῖον, ἰσόσταθμικ μετὰ μέλιτος καὶ

οίνου μίξας ὁμοίῳ μέτρῳ, καὶ τρίψας μετὰ κρέατος χοιρείου, δὸς τῷ ἰέρακι φαγεῖν, καὶ ἰᾶται.

• Μυελὸν μετὰ κρέατος ὀρνιθοπούλου· δώσεις φαγεῖν ἢ ἀξοῦγγιν χοίρειον ζεστόν· καὶ τότε θήσεις αὐτὸν ἢ εἰς τράπεζαν ἢ εἰς κράβδατον, ὅπου σιγὴ καὶ ἡρεμία ἐστίν· εἰ γοῦν συσφίγγεται ἤτοι στενοχωρεῖται, γίνωσκε τοῦτον ὑγιαίνειν· εἰ δὲ τὸ κρέας ὃ ἔλαβε ξεράση ὄζει (γρ. ἔξω) δὸς αὐτῷ κρέας μετὰ οἴνου παλαιοῦ· εἰ οὖν κενώση, ἰαθήσεται· εἰ δ' οὐ κενώση, ψοφᾷ ».

Ἐν τρίτῳ δὲ ὀρνεοσοφίῳ γίνεται χρῆσις ἀποκλειστικῶς τῆς κοινῆς γλώσσης.

• Ὁ πετρίτης ὀφείλει εἶναι κοντοπόδης, μακροδάκτυλος, μακρύλαιμος, μικροκέφαλος, μεγάλωματος, μεγαλόστομος, φασόστηθος, φαρδυρῶθωνος, αἰ δυσωμία αὐτοῦ πλατέαι, χρωμα δὲ τὸ μαῦρον καὶ καστανὸν κρεῖττον τῶν ἄλλων· κρεῖττονες δὲ πετρίται οἱ Πολογιῶται, οἱ Ζαγορηνοὶ καὶ οἱ Στενημαχιῶται.

• Ἡ βλάβη τῶν ὀρνέων γίνεται διὰ τρεῖς αἰτίαι· διὰ πολυφαγίαν, διὰ ἀσπαστρίαν τοῦ παραβάλατος, καὶ διὰ χολῆν ἤτοι κόπον (γρ. κότον)· καὶ εἰ μὲν ἐνὶ ἀπὸ πολυφαγίας ἢ ἀπὸ ἀσπαστρίας τοῦ παραβάλατος, ἔχει σημεῖα ταῦτα· τὸ ρίψιμον αὐτοῦ ἐνὶ καθαρὸν, τὰ ὀμμάτια αὐτοῦ ἐνὶ καλὰ, ἢ ὀρεξις αὐτοῦ ἐνὶ καλή. ἔχει δὲ διὰ τοῦτο καὶ τὴν θεραπείαν εὐκόλον· πλῦνε βαμβάκιον μετὰ οἴνου καλοῦ, καὶ βάλε ἐντὸς τοῦ βαμβακίου ξυλόκοκκον ἓν, καὶ χανιάσας τὸ ὀρνεον βάλε τὸ βαμβάκιον· καὶ μετὰ τὸ ρῖψαι τὸ βαμβάκιον παράβαλε αὐτῷ ὀρνιθοπούλου ἡμισυ μέρος· εἰ δὲ ἐστὶ θερινὸς καιρὸς, δὸς αὐτῷ χελώνης μέλος ἓν. Εἰ δὲ ἐνὶ βλάβῃ ἀπὸ χολῆς ἐνὶ σημεῖα ταῦτα· τὸ ρίψιμον αὐτοῦ ἐνὶ θολόν, τὰ ὀμματα αὐτοῦ ἐνὶ χανισμένα καὶ δακρύουσιν, ὀρέγεται τὸ νερὸν πολλὰ· ἐνὶ δὲ δυσίατον, διότι ἐνὶ καὶ ἀνόρεκτον· ἔχει δὲ θεραπείαν ταύτην· κάθισον αὐτὸ ἓνα πῖη νερὸν, καὶ ἔκτοτε χανιάσον αὐτὸ

λ.η'.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ .

καὶ βάλε καντίον κομμάτια δύο, τὸ καθ' ἓν ἕκαστον ὅσον φάβτος μέγεθος, καὶ πάλιν κάθισον αὐτὸ εἰς τὸ νερόν· καὶ εἰ μὲν τρώγει, δὸς αὐτῷ ὀρνιθοπουλίου σάρκα ὅσον λεπτοκαρύου ἑνὸς μέγεθος· εἰ δὲ οὐδὲν τρώγει, εἴψησον αὐγὸν ροφητόν, καὶ ἔπαρον τὸν κρόκον αὐτοῦ, καὶ τρίψας ἄκορον ἔνωσον αὐτὸ μετὰ τοῦ κρόκου τοῦ αὐγοῦ· καὶ χανιάσας τὸ ὄρνεον βάλε αὐτὸ μετὰ τοῦ δακτύλου σου καὶ ἔσται εὐόρεκτον· καὶ μετὰ τὸ χωνεῦσαι τὸ αὐγὸν παράβαλε αὐτῷ ὀρνιθόπουλον ἢ σπῖνον ἢ τρωγλίτην, πλὴν χωρὶς ἀποβολῆς ἢ ὅστοῦ ἵνα παραβάλης αὐτό (1) » .

Τοιοῦτον ἄθλιον καὶ καθαρῶς φυτικὸν βίον ζήσασα ἡ κοινὴ γλῶσσα ἀνέδωκεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ταπεινοῦς τινὰς βλαστοὺς χρησιμεύοντας μᾶλλον εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἐπὶ δύο χιλιοτηρίδας ἀναλλοιώτου καὶ αὐτοφουοῦς ταύτης ὑπάρξεως ἢ εἰς ἀξιόλογον κόσμον τῆς πενιχρᾶς ἡμῶν φιλολογίας, τῆς ὁποίας ἡ ἀνάδειξις χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε ἀληθῶς ἡ κοινὴ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ ἔθνικὴ τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα.

Μέχρι τῶν μέσων τῆς ἐκκαιδεκάτης ἑκκτονταετηρίδος ἡ κοινὴ γλῶσσα ἀφ' ἑαυτῆς βαδίσασα ἀνέδειξεν οὐχὶ εὐκαταφρόνητα πεζὰ τε καὶ ἔμμετρα προϊόντα· τὰ πλεῖστα ὅμως τῶν πρώτων τούτων δοκιμῶν φέρουσι τὴν σπραγιδα νηπιώδους συγχύσεως, διότι ὁ μὲν τῶν συγγραφέων ἐξελάμβανεν ὡς κοινὴν γλῶσσαν αὐτὸ τὸ διὰ τῆς ἐνετικῆς ἐπικρατήσεως ἐκβεβαρβαρωμένον ἰδίωμα τῶν ἑλληνικῶν νήσων, ὁ δὲ αὐτὴν τὴν τότε βυζαντινίζουσαν γλῶσσαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου· ἐν ἐνὶ μάλιστα καὶ τῷ αὐτῷ συγγράμματι παρατηροῦνται δύο

(1) Ὀρνιθοσοφία ἐκδ. Rud. Hercher, σελ. 388, 405, 530, 577, 579.

ἢ μᾶλλον τρεῖς γλώσσαι, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐξῆς ἀποσπασμάτων τοῦ πρὸ τοῦ 1535 συντισταγμένου Ἐπιτομῆς τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης .

« Ἴσως μὲν τινες περιττόν τι ποιεῖν καὶ πρᾶτον νομοιοῦσιν ἡμᾶς τῆς ἰδιωτικῆς ἐρμηνείας κατατολμῶντας, ἅτε δὴ καὶ ἄλλων πολλῶν τιγῶν τοῦτον διηγουμένων τὸν πόνον περὶ τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας διαθήκης ἐξηγήσεως ἰδιωτικοὶ (sic) τὴν λέξιν, ἀλλὰ λογικοὶ· καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ τὰ θεῖα περὶ πολλοῦ ποιούμενοι καὶ τὴν ἱεράν ἀκριβῶς πεπαιδευμένοι γραφὴν (πρόλογος σελ. 3).

« Ἐπειδὴ ἐγὼ ὁ εὐτελής καὶ ἀνάξιος Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος ὁ Καρτᾶνος καὶ μέγας πρωτοσύγγελος Κερκύρων ὑπὸ τῶν πολλῶν μου ἀμαρτιῶν ἐβάλλην εἰς φυλακὴν τῶν Βενετιῶν οὐ διὰ τινὰ κακὸν ὅπερ ἐποίησα, ἀλλὰ χάριτι Χριστοῦ διὰ τὴν ἡμῶν εὐσεβείαν καὶ ἀλήθειαν· δι' ἣν αἰτίαν εὐρίσκόμενος ἐν αὐτῇ μὴ ἔχων τι ποιῆσαι διὰ τὴν νὰ διώκω τοὺς λογισμοὺς, ἠβουλήθην ποιῆσαι ἐκλογὴν τὰ ἐγκριτὰ καὶ ἀναγκαῖα πάντα τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας διαθήκης μετὰ πολλῶν ἐτέρων ἱστοριῶν . . . καὶ ἀπὸ γραμματικά (sic) καὶ λογικὰ ἠῦγαλά τα εἰς κοινὴν γλώτταν ὡς ἠυλέπεται (sic) διὰ τὴν ἐγνωρίζῃ πᾶσα μικρὸς ἄνθρωπος μέρος ἀπὸ τὴν θεῖαν γραφὴν τί λέγει· καὶ τοῦτο δὲν τὸ ἔκμα διὰ τοὺς διδασκάλους, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀμαθεῖς ὡς ἐμέ, καὶ διὰ τὴν νὰ καταλάβουν πάντες οἱ χειροτέχναι καὶ ἀμαθεῖς τὴν θεῖαν γραφὴν τί λέγει τόσον ταῦτα (γρ. νῦνται) ὅσον καὶ χειροτέχναι καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά, καὶ πᾶσα μικρὸς ἄνθρωπος μόνον ὅπου νὰ ἤξεύρει νὰ διαβάξει (δεύτερος πρόλογος σελ. 17-18).

« Καὶ ταῦτα ἅπερ ἔκμα καὶ εἶπα τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, δὲν τὰ ἔκμα διὰ καύχησιν ἢ ἔπαινον, μάρτυς μου ὁ θεός· ἀλλ' ἔστοντας νὰ εὐρίσκομαι εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου με εἴβλεν ὁ Ἀρσένιος μητροπολίτης τῆς Μονεμβασίας νὰ τοῦ εἰπῶ ἔναν

λόγον και μόνον, μὴ ἔχων τι ποιῆσαι ἐκαθεζόμενῃ και ἔγραφα ταῦτα διὰ τὴν ἀπερνάγειν ὁ λογισμὸς μου, καὶ εὐχαλα ἀπὸ τῆν παλαιάν τε και νέαν Διαθήκην τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆς ὅπερ κάνει χρεία πᾶσα χριστιανοῦ ἀμαθεστάτου ὡς περ ἐμέν· και ἕκαμά το εἰς δόξαν τοῦ παντοδυνάμου Χριστοῦ, ὄχι δι' ἄλλην αἰτίαν, ὡς ὁ Κύριος οἶδεν· πλὴν δὲ εἶναι τινες διδάσκαλοι και σοφοὶ ἄνδρες ὅπου τοῦτα αὐτῶν δὲν τοὺς ἀρέσουν δι' ὅτι εἶναι πολλὰ κοινὰ και ἔχουν το εἰς ἐντροπὴν τὴν ἀπλόνομεν ἔτζη τῆν θείαν γραφὴν· ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς εἶπα ἄνωθεν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ὅτι δὲν τὸ ἕκκαμα δι' αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς και διδασκάλους, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀμαθεῖς, δι' αὐτὸ και ἐγὼ πέρνω συγχωρησιν ἀπ' αὐτοῦς (σελ. 526) » .

Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ Ἄνθους ὁ λόγος προστίθημι ὅτι τὸ σύγγραμμα τοῦτο μεγάλως ἐνδιαφέρει τῆν ἱστορίαν τῆς κοινῆς γλώσσης διὰ τε τὸν ὄγκον, τῆν ἀνομοιότητα τοῦ λεκτικοῦ και πρὸ πάντων τῆν περίεργον τύχην αὐτοῦ. Καίπερ ἐπανειλημμένως διακηρύξας ὁ Καρτάνος ὅτι μόνον σκοπὸν προέθετο τῆν ἐν ἀπλῇ φράσει συγγραφὴν ἱερᾶς ἱστορίας ἀπηνθισμένης ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς και Νέας Διαθήκης, οὐχ ἦττον ἐγκατέμειξεν ἐν τῇ διηγήσει πολλὰς νόθους παραδόσεις ἐκτεθειμένας, ὡς λέγει, εἰς βιβλία φυλαττόμενα ἐν τῷ δεσποτάτῳ τῆς Ρωμανίας (1). Ἡ παράλογος αὕτη ἐπιχείρησις ἐσκανδάλισεν ὡς εἰκὸς τῆν ἐκκλησίαν, διατάξασαν, ὡς λέγεται, τῆν ἐξαφάνισιν τοῦ ἀνιέρου βιβλίου ἐκδοθέντος τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1535· ἀλλ' ἐπειδὴ παρὰ τῆν ἐκκλησιαστικὴν ἀπαγόρευσιν τὸ Ἄνθος ἐκυκλοφορεῖ ἰδίως ἐν Στερεᾷ Ἑλλάδι, εἰς ἄγαν ζηλωτῆς τῶν ὀρθοδόξων παραδόσεων ὁ Ζακύνθιος ἱερομόναχος Παχώμιος Ρουσάνος ἠγέρθη δριμύτατος ἐπικριτῆς τοῦ τε Καρτάνου και τῶν

(1) Ἡ νῦν δυτικὴ Στερεὰ Ἑλλάς, δεσποτάτον τῆς Ρωμανίας τότε λεγομένη ἕνεκα τῆς ἐκείσε ἰδρυθείσης δεσποτείας τῶν Κομνηνῶν.

ἀνχινωσκόντων τὸ βιβλίον αὐτοῦ, οὐδὲ ἀποκλεῖ Ἰωαννίτας καὶ Καρτανίτας· ὅθεν οὐ μόνον ἔγραψεν ἀνατροπὴν τῶν ἐν τῷ Ἄνθει περιεχομένων ἀντιχριστιανικῶν δογμάτων, ἀλλὰ καὶ θερμῶς προέτρεψε τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ναυπακτίας ἵνα ἀποσοβῆσθαι τὸν λυμινόμενον τὸ ποιμνιον αὐτοῦ αἰρετικὸν ἰόν.

Ἄγνοῦν ἂν τὸ ἀνόητον βιβλίον τοῦ ἀθλίου Καρτάνου ἠδύνατο ἵνα κλονίσῃ τὰς τότε χριστιανικὰς πεποιθήσεις, τὸ βέβαιον ὅμως ὅτι τὸ ὑπόδουλον καὶ ἀμυθὲς ἔθνος ἀναζητοῦν ἐν τῇ ἀναγνώσει παρηγορίαν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, οὔτε ἐν τῇ βυζαντινίζουσῃ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ οὔτε ἐν ταῖς γραμματικαῖς τῶν ἱερολογιωτάτων εὑρίσκει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ διακαοῦς αὐτοῦ πόθου· ὁ Καρτάνος ἐννοήσας τί ἐζήτουν οἱ ὁμοσθενεῖς αὐτοῦ, εἴτε ἐκ κερδοσκοπίας, εἴτε ἐξ ἄλλου εὐγενεστεροῦ ἐλατηρίου ὀρμηθεὶς προσήνεγκεν εἰς τὸν πεινῶντα στόμαχον ἄσχημον ἀλλὰ θρεπτικὴν τροφήν· εἰς τὴν γλώσσαν καὶ μόνην καὶ οὐχὶ εἰς τὰς δογματικὰς παρατυπίας ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχία τοῦ Ἄνθου καὶ ἡ δημοτικότητα τοῦ συντάξαντος αὐτό. Ὅτι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ρουσάνος ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν αἰρετικῶν δογμάτων ἐπολέμηε αὐτὴν τὴν κοινὴν καὶ εὐνόητον γλώσσαν πειθόμεθα ἐκ δύο συγχρόνων διατριβῶν αὐτοῦ, ἐν τῇ μιᾷ τῶν ὑποίων ἰσχυρίζεται ὅτι ἕνεκα τῆς ἀσυμφωνίας τῶν κατὰ τόπους ἰδιωμάτων κοινῇ τοῦ ἑλληνισμοῦ γλώσσα ἦν ἡ τότε ἀρχαῖζουσα ἐκκλησιαστικὴ, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὅτι αἰτία τῆς τότε ἀμαθείας ἦν ἡ ὀκνηρία τῶν σπουδαστῶν καὶ οὐχὶ τὰ διδασκόμενα ἑλληνικὰ βιβλία.

Εἴτε ἡ ἐκκλησία οὐδὲν ἐπέμεινε ἐν τῇ προγραφῇ τοῦ δημοτικοῦ βιβλίου, εἴτε, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, αὐτὸς ὁ Καρτάνος ἀναγκασθεὶς ἀφῆρσεν ἐξ αὐτοῦ ὃ, τι προσέκρουεν εἰς τὰς χριστιανικὰς παραδόσεις, τὸ Ἄνθος μετ' οὐ πολὺ ἐλευθέρως ἐκυκλοφόρησεν ἐν νέᾳ ἐκδόσει (1567) (1), ἐπὶ τοῦ κυρίου τί-

(1) Ἄγνοῦν ἂν τῆς πρώτης ἐκδόσεως περιεσώθη που ἀντίτυπον.

τλου τῆς ὁποίας ἀναγινώσκονται καὶ τὰ ἐξῆς· « ἐδιωρθώθησαν καὶ ἐξέβησαν τινὰ πράγματα ἐσφαλμένα ἅπερ εἶχεν πρότερον μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας » .

Ὁ γινώσκων τὴν ἱστορίαν τῶν τότε χρόνων εὐρίσκει εὐλογωτάτην τὴν δυσπιστίαν τῆς ἐκκλησίας περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν προθέσεων τοῦ Καρτάνου· παλαιαὶ καὶ βᾶσιμοι ὑπόνοιαι ἠνάγκασαν αὐτὴν ἵνα προσεκτικῶς ἐπιβλέπῃ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ ἐκδιδόμενα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία καὶ πρὸ πάντων τὰς πρὸς μὲρρωσιν τῆς κοινῆς γλώσσης ξενικὰς ἀποπειράς· ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία εἶχεν ἀφορμὰς εὐλόγους ὅπως πιστεύσῃ ὅτι ἐν τῷ ζητήματι τῆς κοινῆς γλώσσης ὑπελάνθανεν ὁ δάκτυλος τῆς Ρώμης, ἀεῖποτε θεωρησάσης τὴν ἐκδοχθάρωσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὡς τὸ πρῶτον βῆμα τῆς διαζεύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τῶν παναρχαίων αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῶν παρδόσεων. Ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐνθα κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἐδέσποσαν οἱ λατῖνοι ἢ ἐκκλησιαστικὴ γλώσσα κατστράφη διεδεχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ιδιωμάτων τὰ ὅποια σὺν τῷ χρόνῳ τοσοῦτον ἐξεδαρθαρῶθησαν ὥστε ὀλίγον ἔτι ὑπελείφθη ὅπως ὑπάρχῳσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν νεολατινικῶν διαλέκτων· ἡ δὲ τοιαύτη γλωσσικὴ διαφθορὰ καὶ ἡ διὰ λατινικῶν γραμμάτων ἀντικατάστασις τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου οὐδὲν ἐπῆλθον τυχαίως, ἀποῦ τοσοῦτον καλῶς γνωρίζομεν ὅτι πρῶτον ἔργον τῶν μὲν σταυροφρων ἦν ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς δὲ ἐν Ρώμῃ ὕστερον ἰδρυθείσης προπαγάνδας ἡ δι' ἐξωμοτῶν Ἑλλήνων μὲρρωσις τοῦ χυδαίου ἐκείνου, ιδιώματος, τὸ ὅποιον ἐκδοχθαρῶθῃν μέχρι γελοιότητος μετὰ τσσαύτης πεισμονῆς διατηροῦσιν οἱ ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀπεσχισμένοι Ἕλληνες οἱ Φραγκορωμηνοὶ καὶ Λεβντίνους ἐαυτοὺς προσαγορεύοντες.

Ἄγνοοῦμεν ἂν ὁ Καρτάνος ἤλθῃν εἰς σχέσεις πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν, δυνάμεθα ὅμως ἵνα ὑποπτευσῶμεν μὴ τις

τῶν τότε πολλῶν λατινιζόντων συμπατριωτῶν τοῦ Κερκυραίου πρωτοσυγγέλλου συνέταξεν ἢ ἐπέχειργάσθη τὸ Ἄνθος, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ φερόμενος συντάκτης αὐτοῦ ἐπανειλημμένως ὁμολογεῖ ἑαυτὸν ἀμαθῆ καὶ μάλιστα ἀμαθέστατον. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἤκμαζεν ὁ Νικόλαος Σοφιανός, Κερκυραῖος ὡς ὁ Καρτάνος τὴν πατρίδα, τρόφιμος δὲ τοῦ ἐν Ρώμῃ ἑλληνικοῦ γυμνασίου· οὗτος, ἐπὶ σκοπῶ ὡς λέγει φωτισμοῦ τοῦ ἐκβεδερβαρωμένου ἑλληνικοῦ ἔθους, συνέλαβε τὴν ιδέαν ὅπως συγγραφή σειρὰν δημῶδους ἐγκυκλοπαιδεῖς ὡς καὶ γραμματικὴν καὶ συντακτικὴν τῆς καθομιλουμένης γλώσσης· τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καταγραφομένων πολλῶν δημῶδων συγγραμμάτων ἐν καὶ μόνον ἐδημοσιεύθη, ἢ παράφρασις τοῦ περὶ παιδίων ἀγωγῆς Πλουτάρχου (1545), ἢ δὲ γραμματικὴ εὐρεθεῖσα χειρόγραφος ἐν τῇ Περσινῇ βιβλιοθήκῃ πρὸ μικροῦ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου κ. Legrand· ἐκ τῶν δύο τούτων συγγραμμάτων διδασκόμεθα οὐ μόνον ὅτι ὁ Σοφιανός ἐθεώρει ὡς κοινὴν γλῶσσαν ἐν τῶν χυδαίων αὐτῆς ιδιωμάτων, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐπειράθη ὅπως συστηματοποίησιν τὸ ἰδίωμα τοῦτο κατ' αὐθαιρέτους γραμματικούς καὶ συντακτικούς κανόνας, διαφθείρας καὶ πτώσεις καὶ ἄρθρα καὶ ἄλλους τύπους τῆς παλαιᾶς γλώσσης τοὺς ὁποίους ἀπαραλλάκτους ἢ ἐλαφρῶς ἠλλοιωμένους διετήρησεν ἢ κοινή· τὴν πρὸς γλωσσικὴν καινοτομίαν ἀπόπειραν τοῦ Σοφιανοῦ ἔτι μᾶλλον καθιστᾷ ὑποπτον ἢ προτασσομένη τῆς γραμματικῆς αὐτοῦ λατινικῆ προσφάνησις πρὸς τὸν καρδινάλιον τῆς Λωρραίνης. Ὁ συγκρίνων τὸ ὕφος τοῦ Καρτάνου πρὸς τὸ τοῦ Σοφιανοῦ ἀναγνωρίζει στενὴν σχέσιν, τὸ δὲ παραδοξότερον ὅτι ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Ἄνθει φράσεις ἀπραλλάκτως σχεδὸν φερόμεναι ἐν τῇ τότε ἀνεκδότῳ γραμματικῇ τοῦ Σοφιανοῦ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐξῆς περικοπῆς τοῦ Σοφιανοῦ συγκρινομένης πρὸς τὰ ἀνωτέρω (σελ. λθ, μ'), παρατεθειμένα ἐκ τοῦ Ἄνθους.

* Καὶ μὴ βρυσρομήση τινάς, ἂν ἐκεῖνα ποῦ εἰς πολλοὺς

καιρούς μὲ πολὺν κόπον καὶ καλοὺς διδασκάλους μετὰ βίας μαθαίνονται, τῶρῃ νὰ τὰ βλέπουν εἰς τέτοιαν γλῶσσαν κοινήν ὀποῦ καὶ οἱ γυναῖκες νὰ τὴν γρυκοῦν (1) » .

Ἐκ τούτων δυνάμεθα ὅπως εἰκάσωμεν ἢ ὅτι αὐτὸς ὁ Σοφιανὸς συνέγραψε τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀμαθοῦς συμπατριώτου αὐτοῦ φερόμενον Ἔνθος, ἢ ὅτι σπουδαίως συνετέλεσεν εἰς ἐπεξεργασίαν καὶ ἔκδοσιν τοσοῦτον ὀγκώδους καὶ δαπανηροτάτου διὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους βιβλίου· τὸ ζήτημα τοῦτο διευκρινηθήσεται ἂν ποτε ἀνακαλυφθῇ ἀντίτυπον τῆς πρώτης ἐκδόσεως καὶ ὀρισθῇ καλῶς τὸ ἔτος αὐτῆς, 1535 ἢ 1545, διότι ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἔτει γινώσκουμεν ὅτι ὁ Σοφιανὸς εἶχεν ἰδίαν τυπογραφίαν ἐν τῇ πόλει ἐν ἣ ἔδημοσιεύθη τὸ Ἔνθος.

Τὸ Καρτανικὸν ζήτημα βεβαίως συνεκίνησε τὴν ἐκκλησίαν, ἡ δὲ ἐπιτυχία τοῦ Ἔνθους ἠνάγκασεν αὐτὴν ἵνα προτῆρῃ εἰς τὸν διψῶντα λαὸν πνευματικὴν τροφήν, ἀπηλλαγμένην μὲν ξενικῆς κακοχυμίας, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε εὐπεπτον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ πεινῶντος στομάχου· τὸ ἔργον ἀνετέθη εἰς τὸν συμπατριώτην καὶ διάδοχον τοῦ Καρτάνου ἐν τῇ πρωτοσυγγελίᾳ Ἀλέξιον τὸν Ραρτοῦρον, ὅστις ἐκπονήσας σειρὰν σοφῶν διδασκῶν ἐν ὕψει ὑψηλοτέρῳ μὲν τῆς χυδαιολογίας τοῦ Ἔνθους, ἀλλὰ ταπεινοτέρῳ τῆς τότε ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης, ἐξέδοτο αὐτὰς ἐν Ἐνετίᾳ (1560) (2).

Τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ συγγράμματος τούτου συνιστᾷ διὰ πατριωτικῆς ἐγκυκλίου ὁ τότε ἐπὶ ἀρετῆ καὶ παιδείᾳ περιβόη-

(1) Γραμματικὴ σελ. 84.

(2) Ὅταν ἔγραφον τὴν περὶ Νεοελληνικῆς γλώσσης πραγματείαν ἐγνώριζον τὸ δυσεῦρετον τοῦτον βιβλίον ἐκ τῆς παρὰ Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ περιγραφῆς· ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων λαβὼν γινῶσιν αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος ἐξ ἀντιτύπου ἀποτεθησαυρισμένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ φιλομούσου κ. Α'. Ψυχάρη, λεπτομερῶς περιγράφω τοῦτο ἐν τῷ ἀνεκδότῳ ποιήματί μου « Χρονικὴ τῆς Ἑλληνικῆς τυπογραφίας » .

τος ἀρχιερεὺς καὶ πατριαρχικὸς ἑξαρχος Θεωνᾶς ὁ μετὰ θάνατον ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἀγίων καταριθμηθεὶς· καὶ ἡ μὲν ἐγκύκλιος ἔχει τὸ ἐξῆς ἀξιοσημεῖωτον ὅτι πρῶτον ἦδη ἡ ἐκκλησία ἀποκαλεῖ τὸ ὑπόδουλον ἔθνος οὐχὶ Ρωμαίους ὡς πρότερον, ἀλλὰ γένος Ἑλληνῶν, τὸ δὲ σύγγραμμα ὅτι εἰς ἐξήγησιν τοῦ Εὐαγγελίου λαμβάνει παραδείγματα καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐξῆς προοιμίου τῆς ἑκτῆς διδασχῆς.

« Οἱ Ἀθηναῖοι οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἐκεῖνοι, θέλοντες νὰ γίνωνται τὰ παιδία αὐτῶν εἰς πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην πεπαιδευμένα, ἐσυνείθιζαν τὴν τάξιν ταύτην νὰ κάμνουν· ὅταν ἐγίνοντ' ἂν τὰ παιδία τους εἰς ἡλικίαν ἱκανὴν καὶ ὠρέγοντ' ἂν τί νὰ μάθουν, τὰ ἔπερναν εἰς τὰς τέχνας ὅλας καὶ ἐπιστήμας, καὶ τοὺς τὰς ἐδειχναν, τὴν σοφίαν, τὴν ἱατρικὴν, τὴν ἀστρολογίαν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν ξυλουργικὴν, καὶ πᾶσαν ἄλλην τέχνην· καὶ τοὺς ἐρμήνευαν ὅλα τὰ ἰδιώματα ὅπου ἔχει πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη, καὶ τοὺς ἐδείκνυον καὶ τὰ ὄργανα αὐτῶν τῶν τεχνῶν, διὰ νὰ ἰδοῦν νὰ ἐκλέξουν ποία τοὺς ἀρέσει· καὶ ὅποια τοὺς ἤθελεν ἀρέσει, εἰς ἐκείνην τὸ ἐβαναι νὰ μάθῃ τὸ παιδί. Διὸ ἐστοχάζοντο τὰ παιδία πρῶτον νὰ ἐκλέξουν τὴν καλλειοτέραν, καὶ ἐδιελογίζοντο λέγοντες ὅτι, ἐὰν ἐκλέξω τὴν σοφίαν, μὲ θέλουν ὀνομάζει σοφόν· ἐὰν ἐκλέξω τὴν ἱατρικὴν, μὲ θέλουν ὀνομάζει ἱατρόν· τὴν ἀστρολογίαν, ἀστρολόγον· τὴν γεωμετρίαν, γεωμέτρην. Καὶ ἡ καλλειοτέρα ἐνομιζέτο εἶναι ὅταν εἶχε τὰ τρία ταῦτα, πρῶτον νᾶναι εὐκόλος νὰ τὴν μάθῃ τινάς· δεύτερον, νὰ κερδίζῃ πολλά· τρίτον, νᾶναι τιμημένη, διὰ νὰ τὸν τιμοῦν ὅλοι. Καὶ ὅταν ἤθελεν ἐκλέξῃ τὸ παιδίον ἐκεῖνο τὴν καλλειοτέραν ἢ ὅποια νὰ εἶχε τὰ τρία ταῦτα, τότε ὅλοι οἱ πρεσβύτεροι τὸ ἐπαινοῦσαν καὶ ἔλεγον, ὅτι θέλει γένει μέγας, ἄξιος ἄνθρωπος τοῦτο τὸ παιδίον. Καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμναν διὰ τὸν τρόπον τοῦτον·

ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο ὀρέξεις, μίαν λογικὴν καὶ μίαν φυσικὴν, ὅποῦται καὶ αἱ δύο αὐταὶ ὀρέγονται τὸ καλόν· ἀλλὰ ἡ λογικὴ ὀρέγεται τὸ καλὸν ὅποῖον ἐναι ἀληθινὸν καλόν· ἡ φυσικὴ δὲ ἐπιθυμᾷ καὶ αὐτὴ τὸ καλὸν φύσει, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς αἰσθήσεως ὀρέγεται τοῦτο, αἱ αἰσθήσεις τὴν ἀπατοῦσι καὶ δέχεται τὸ κακὸν ὡς καλόν, διετοῦτο ἤθελαν ἐκεῖνοι ὅτι ἡ λογικὴ ὀρεξὶς νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τῆς φυσικῆς εἰς ἓν πρᾶγμα, καὶ οὕτω νὰ γένη ἄριστος εἰς τὴν τέχνην ἢ ἐπιστήμην ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος χωρὶς ἐναντιότητος, ἵνα μὴ μάχεται ἡ φυσικὴ τὴν λογικὴν, μόνον νὰ ὁμοφωνοῦσι καὶ αἱ δύο εἰς μίαν σύμπνοιαν καὶ ὁμόνοιαν » .

Ὁ συγκρίνων τὴν γλῶσσαν ταύτην πρὸς τὰ ἐν τοῖς ὀπισθεν παρατεθειμένα παλαιὰ μνημεῖα αὐτῆς εὐκόλως πειθεται ὅτι ὁ Κερκυραῖος ἱεροκῆρυξ οὐδὲν ἐπενόησε νέαν γλῶσσαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐσυστηματοποίησε τὴν ἀπὸ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων λαλουμένην κοινήν. Ἡ γλῶσσα τῶν Διδασκῶν τούτων διακρινόμενη ἐπὶ ἀρμονίᾳ καὶ γραμματικῇ κανονικότητι κατέστη ἔκτοτε ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα· πρὸς ταύτην κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συνεμορφώθησαν οἱ μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος συγγράψαντες εἰς φωτισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, πλὴν εὐαρίθμων ἱεροδιδασκάλων ἐμμεϊνάντων ἐν τῇ παλαιᾷ βυζαντινῇ παραδόσει καὶ τῶν καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς ἐν Ρώμῃ Προπαγάνδας προτιμησάντων τὸ ἀμόρφωτον χυδαῖον ἰδίωμα τῶν ἑλληνικῶν νήσων· ἀλλ' ὁ ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀναπτυχθεὶς ὄργανός τοῦ ἔθνους εἰς πνευματικὴν ἀνάπτυξιν λεληθότως ἀπρηχάισε τὴν γλῶσσαν τοῦ Παρθούρου, τὴν ὅποιαν πρῶτος ἐγκαταλιπὼν εἰς συμπατριώτης αὐτοῦ ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης συνέγραψε κατὰ τὸ παράδειγμα ἐκείνου σειράν διδασκῶν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἐκάστης Κυριακῆς, τὰ λεγόμενα Κυριακοδρόμια, ἐν γλώσσῃ ὑψηλοτέρᾳ, ἣτις εἶναι αὐτὴ ἡ νῦν ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων γοητομένη κοινή .

Τελευτῶν τὴν μακρὰν ταύτην παρέχουσαν παρατηρῶ ὅτι ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ἐν ᾧ τοσοῦτον ἐπέτυχεν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ οὐδόλως κηδοκίμησεν ἐν τῇ ποιήσει· μέχρι τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος οὐδὲν ἄξιον λόγου ποιητικὸν αὐτῆς μνημεῖον γινώσκειται πλὴν τῆς Στοιχειομαχίας (1790), ἀλλὰ καὶ αὕτη ἔργον ἐξελλημισμένου Αὐστριακοῦ, τοῦ Μομάρι, τοσοῦτον ἐνωρίς ἀπρηχαιώθη ὥστε μόνον οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος φιλόλογοι γινώσκουσι τὸ ποίημα. Εἰς τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὀφείλεται ἡ ἀνάδειξις τοῦ Κρητικοῦ ἰδιώματος παραχγόντος μεγάλῃν σειράν ποιητικῶν ἔργων τὰ ὅποια διακρίνει καὶ ὕψος καὶ κάλλος ἀληθοῦς ποιητικοῦ λόγου (1)· ἐνὸς τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Κρητικῆς ποιήσεως, τῆς Ἐρωφίλης τοῦ Χορτακίου, θελήσας ὁ πρῶτος ἐκδότης ἵνα διορθώσῃ τὸ λεκτικὸν κατὰ τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἐλεεινῶς ἀπέτυχε, διὸ καὶ τὸ ἔργον ἀνατυπωθὲν ὑπὸ λογίου Κρητῶς ἐν τῇ ἀρχικῇ διαλέκτῳ φέρει τὴν ἐξῆς περιέργον εἰδοποίησιν. « Ἡ παρούσα τραγωδία ὅσον εἶναι μελίρρυτος καὶ γλυκοδιήγητος εἰς τὴν φυσικὴν τῆς γλῶσσαν, τὴν Κρητικὴν, τόσον εἶναι ἀνοστομιλητὴ καὶ σιχαδερῆ εἰς ἑτέραν καὶ ἀλλοδαπὴν ὁμιλίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν νὰ ἐτυπώθῃ πρόπαλαι εἰς γλῶσσαν κατὰ πολλὰ διεφθαρμένην, ὅπου καμμία νοστιμάδα δὲν ἐπροξένα, μάλιστα ναυτιασμὸν καὶ ἀναγονλιασμὸν ἐπαραινὰ εἰς ὄλους, ἰδοὺ ὅπου τῶρα νεωστὶ με ἐπι-

(1) Πρὸ τοῦ Κρητικοῦ ἐπεκράτει ἐν τῇ ποιήσει τὸ ἐπτανησιακὸν ἰδίωμα· ἀλλ' οἱ συμπατριῶται τοῦ Παρτούρου καὶ Θεοτόκη ἀπέτυχον ἐν τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ· τὰ παλαιὰ προϊόντα τῆς Κερκυραϊκῆς καὶ Ζακυνθίου μουσῆς διακρίνονται ἐπὶ βραβερότητι λεκτικοῦ, ψυχρολογικῆς στιχοουργίᾳ καὶ δουλικῇ ἀπομιμήσει ἰταλικῶν ποιημάτων. Περὶ τὰ μέσζα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ὁ Ζακύνθιος ποιητὴς Σαβόγιος κεντηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Ἐρωτοκρίτου ἔγραψε κατὰ μίμησιν τοῦ Κορνάρου μακρὰν καὶ ὡραίαν ἐποποιίαν ἣν εἶδον χειρόγραφον παρὰ τῷ φίλῳ καὶ εὐεργέτῃ Κ. Λομβάρδῳ.

μέλειαν καὶ ἔξοδον ἐδικόν μου τὴν δίδω εἰς τὸν τύπον, πρὸς χάριν τῶν ἀναγινωσκόντων διωρθωμένην ὡς ἐγράφη καὶ ἐσυντέθη ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ποιητοῦ . . . Πᾶσα γλῶσσα χαίρεται εἰς τοὺς ἰδιωτισμοὺς τοὺς ἰδίους, ὅθεν κανεῖς μὴ ἀποκοτᾶ νὰ συγχύζη τὰς γλώσσας ». Ἐὴν φιλολογικὴν ἱεροσουλίαν τοῦ Κιγάλα ζηλώσας ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὁ Φωτεινὸς μετέβαλε τὸν Ἐρωτόκριτον εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν· ἀλλὰ καὶ ἡ νέα ἀπόπειρα ἐλεεινότερον ἀπέτυχε, τὸ δὲ Κρητικὸν ποίημα ἐξακολουθεῖ ἐν τῇ ἰδίῳ ἰδιώματι ἐκδιδόμενον εἰς ψυχαγωγίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Μεθ' ὅλας τὰς διαλεκτικὰς αὐτῆς ἀνωμαλίαις ἡ Κρητικὴ διάλεκτος ἐπεκράτησε μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος ὡς ἡ μόνη γλῶσσα τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως· ἅμα ὅμως ἔγιναν γνωστὰ τὰ δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος ἄσματα, ἡ ἀρματωλικὴ γλῶσσα ἐπεσκίασε τὴν Κρητικὴν, τὴν δὲ θέσιν τοῦ Χορτακίου καὶ τοῦ Κορνάρου κατέλαβεν ὁ Βιλαρᾶς καὶ ὁ Χριστόπουλος.

Ἡ Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη διὰ πολλῶν πόνων καὶ ἐναντίον ποικίλων δυσχερειῶν παγιωθείσα εἰσέρχεται διὰ τοῦ παρόντος ἔκτου τόμου εἰς τὸ δεῦτερον ἡμισυ αὐτῆς· καίπερ δὲ σκοπούσα ὅπως ἐν τέλει ἐκθέσῃ τὴν μικρὰν αὐτῆς ἱστορίαν καὶ εὐγνωμόνως ἀναγράφῃ τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν αὐτῆς, οὐχ ἤττον καὶ νῦν κατὰ καθῆκον διακηρύττει τὴν διάπυρον αὐτῆς εὐγνωμοσύνην πρὸς πάντας τοὺς ἠθικῶς ἢ ὑλικῶς συντελέσαντας εἰς τὴν ἀνίδρυσιν ἐνὸς τῶν μεγάλαιτέρων μνημείων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ. Καὶ δὴ χάριτας μεγάλας ὁμολογεῖ πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων, τοὺς τε κατὰ καιρὸν ὑπουργοὺς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ πάντας τοὺς φιλομούσους ὁμοεθνεῖς τοὺς λόγῳ ἢ ἔργῳ ὑποστηρίξαντας τὴν

πρόδον τοῦ ἔθνικοῦ τούτου μνημείου· εὐγνωμονεῖ δὲ πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις σύλλογον εἰς ἐμψύχωσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, τοὺς ἐπὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοὺς τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας καὶ τὴν ἐν Μονάχῳ Βασιλικὴν ἀκαδημίαν διὰ τε τὸ ἐπανελημμένως ἐπιδειχθέν σπουδαῖον ἐνδιαφέρον αὐτῶν εἰς ἐξακολούθησιν τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ τὰ πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῆς ἐπιδαψιλευθέντα τοσαῦτα τιμητικὰ δειγμάτων, καὶ ἐν τέλει εὐχαριστεῖ τοὺς πολυμαθεῖς ἀκαδημαίους καὶ καθηγητάς, Κυρίου Ε. Egger, E. Miller, G. Perrot, Albert Dumont, Alfred Rambaud, Ch. Gidel, Wilhelm Wagner, Conrad Bursian, Gustave Meyer (1), Freeman, G. Masson, Tozer, Wesselofsky, Pypine, Martinov, Jerecek καὶ τοσοῦτους ἄλλους κατὰ βῆμα παρακολουθοῦντας τὴν πρόδον τοῦ ἔργου μετὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκείνης εὐμενείας τῆς τοσοῦτον ἀπκραιπτήτου εἰς ἐμψύχωσιν τοιοῦτων πολυμόχθων ἔργων.

B

Τὰ ἐν τῇ παρόντι τόμῳ ἐκδιδόμενα μνημεῖα, ἀσκέτως τῆς πρὸς τὴν Κυπριακὴν ἱστορίαν ἀναφορᾶς αὐτῶν, δυνατὸν ἵνα ὑπαχθῶσιν εἰς μίαν καὶ μόνην κατηγορίαν, τὴν διαφώτισιν τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας δικαίου· ὡς τοιαῦτα δὲ μεγάλως ἐνδιαφέρουσι τὴν Βυζαντινὴν νομολογίαν καὶ συμπληροῦσι τὰς περὶ ταύτης ἐρεῦνης τοῦ περικλεοῦς Ζαχαρίου καὶ τοῦ γάλλου Mortreuil, οἵτινες μετὰ

(1) Ὁ πολυμαθὴς οὗτος καθηγητὴς τοῦ ἐν Πράγῃ πανεπιστημίου ἐδημοσίευσεν καὶ ἐν ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις τὰς ἐξῆς δύο μελέτας περὶ τῶν ἐν τῇ δευτέρῳ τόμῳ ἐκδεδομένων Κυπριακῶν μνημείων — *Romanische Woerter im Kyprische Mittelgriechisch.* — *Il dialetto delle Cronache di Cipro.* Torino 1875, Loescher.

τινος ἐπιμονῆς ἀναζητήσαντές τινα τούτων ἐν παρόδῳ ὑπὸ Δουκαγγίου μνημονευθέντα ἀπέτυχον ἐν ταῖς ἐρευναῖς αὐτῶν.

Καὶ πρῶτον ἀνάγκη ἵνα εἴπωμέν τινα περὶ τοῦ κυριωτέρου μνημείου τῆς συλλογῆς ταύτης, τῶν Ἰασιζῶν τοῦ βασιλείου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Κύπρου.

Ὡς γνωστὸν οἱ Σταυροφόροι γενόμενοι κύριοι τῆς Ἱερουσαλήμ (23 ἰουλίου 1093) ἐξέλεξαν ἡγεμόνα τὸν Γοδοφρέδον Βουιλῶν. Μεταγενέστεραι παραδόσεις, δυστυχῶς μὴ ἐπιβεβαιούμεναι ὑπὸ τῶν ἱστοριογράφων τῶν Σταυροφοριῶν, ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐφήμερον βασιλείαν τοῦ Γοδοφρέδου τούτου τὴν πολιτικὴν, στρατιωτικὴν καὶ δικαστικὴν διοργάνωσιν τοῦ πρώτου ἐν τῇ Ἀνατολῇ λατινικοῦ βασιλείου· κατὰ μίαν τούτων διασωθεῖσαν παρὰ τῷ γαλλοκυπριώτῃ νομοδιδασκάλῳ Ἰωάννῃ τῷ Ἰβελίνῳ ὁ προειρημένος ἡγεμὼν προτροπῇ τοῦ τε λατινοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ἀποτελούντων τὴν βασιλικὴν θεραπείαν τιμαριούχων ἀνέθετο εἰς τοὺς τότε λογιωτέρους τὴν ἐντολὴν ὅπως ἐρωτήσωσι τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκ πάσης τῆς Εὐρώπης συνελθόντας Σταυροφόρους καὶ μάθωσιν ὅποια τὰ ἐν ἐκάστῃ χώρᾳ ἐπικρατοῦντα ἦθῃ καὶ ἔθιμα. Οἱ ἐπίτροποι ἐκπληρώσαντες τὸ πρόσταγμα συνεκεφαλαίωσαν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν ἐν ὑπομνήματι, τὸ ὅποῖον ὁ Γοδοφρέδος ὑποδελών εἰς τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς συνεζήτησε μετ' αὐτῶν· οὕτω δὲ ἐκλεχθεῖσαι αἱ καταλληλότεραι πρὸς τὰς τότε περιστάσεις διατάξεις κατεστρώθησαν εἰς δύο κώδικας ἐπονομασθέντας Assises, ἢ Σύνταγμα ὡς λέγουσι τὰ Κυπριακὰ κείμενα.

Τῶν κωδίκων τούτων ὁ μὲν πρῶτος διέγραφε τὰς μεταξὺ ἡγεμόνος καὶ τιμαριωτῶν ἀμοιβαίας σχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις, ὁ δὲ δεύτερος ἐκανόνιζε τὰς ἰδιωτικὰς συναλλαγὰς καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐγκλημάτων. Πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τούτων ὠρίσθησαν δύο δικαστήρια, ἐξ ὧν τὸ μὲν προεδρευόμενον

ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἢ ἐν ἀπουσίᾳ τούτου ὑφ' ἐνὸς τῶν ἀνωτέρων τοῦ στέμματος ἀξιωματικῶν ἐκλήθη Ἴψηλὴ Αὐλὴ (Haute Court) (1), τὸ δὲ ἕτερον, ὅπως τοῦ πρώτου ἀνεξάρτητον, ὠνομάσθη Κάτω Αὐλὴ ἢ Αὐλὴ τῆς Βουργεσίας (La basse Court, La Court des Bourgeois) ὡς δικάζον τὰς μεταξὺ ἀστῶν (bourgeois) διαφορὰς, καὶ προηδρεύετο ὑφ' ἐνὸς βασιλικοῦ ἐπιτρόπου (βισκούντη, viscomte) ἔχοντος συνέδρους καὶ δώδεκα ἐνόρκους κριτὰς (jurés).

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Σταυροφορικὴν νομοθεσίαν δύο οὔτοι κώδικες γεγραμμένοι διὰ μεγάλων γραμμάτων καὶ φέροντες ἐν ἐκάστη σελίδι τὰς ὑπογραφὰς καὶ τὰς σφραγίδας τοῦ Γοδοφρέδου, τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βισκούντη, ἐφυλάσσοντο ἐν θήκῃ ἀποκειμένη ἐν τῷ ναύκῳ τοῦ Ἁγίου Ἰάφου, ὅθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία αὐτῶν Ἁγιοταφίτικὰ Γράμματα (Lettres de Saint Sépulcre)· ἐν περιπτώσει διχογνωμίας περὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν ἐξήγοντο τὰ πρωτότυπα ταῦτα γράμματα, καὶ ἀφοῦ ἐπεθεωροῦντο, ἀπετίθεντο πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ θήκῃ ἐπὶ παρουσίᾳ ἐννέα τοῦλάχιστον προσώπων ἐκλεγομένων ἐκ τῶν τριῶν τοῦ βασιλείου τάξεων.

Παρὰ τὰς αὐτὰς ταύτας ἀναφέρονται καὶ δύο ἕτεροι, τῶν ὁποίων τὴν ἴδρυσιν ἀποδίδει ἡ παράδοσις εἰς τὸν αὐτὸν Γοδοφρέδον· λέγεται δηλαδὴ ὅτι ὁ πρῶτος οὗτος τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Σύρους ὅπως διοικῶνται ὑπὸ ἰδίων ἀρχόντων (reus) καὶ κατὰ τοὺς ἰδίους αὐτῶν νόμους· οἱ Σύροι ἦσαν οἱ κατ' ἐξοχὴν ἔμποροι τῶν χρόνων ἐκείνων, αἱ δὲ κοινότητες αὐτῶν ἀπετέλουν μᾶλλον ἐμπορικὰ ἢ πολιτικὰ

(1) Ἡ Ἴψηλὴ Αὐλὴ ἦν εἶδος ἡγεμονικοῦ συμβουλίου ἢ παρλαμέντου συσκαπτομένου περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ βασιλείου διοίκησιν.

σωματεία· τὰ σωματεία ταῦτα ὀνομάζοντο Φούντικας (1), ἢ ὡς τῶρα λέγομεν ἐπὶ τὸ ἀνατολικώτερον Παζάρια· πρὸς ἐπι-
 λυσιν τῶν ἐν τῷ Φούντικῷ τούτῳ ἀναφουμένων συνεχῶν διενέξεων ἰδρῦθη ἐν ἐμποροδικεῖον (Αὐλὴ τοῦ Φούντικας) προεδρευόμενον ὑφ' ἐνὸς βασιλικοῦ ἐπιτρόπου (bailli) ἔχοντος συνέδρους καὶ ἐξ κριτᾶς, ἐξ ὧν οἱ μὲν τέσσαρες ἦσαν Σύροι, οἱ δὲ δύο Γάλλοι. Συγχρόνως δὲ ἰδρῦθη καὶ ἐν ναυτοδικεῖον πρὸς ἐκδίκασιν τῶν καθαρῶς ναυτικῶν διενέξεων, ὀνομασθὲν Αὐλὴ τῆς Ἀ'λύσου ἢ Τζαϊάνας (Court de la Chaîne) ἕνεκα τῆς διαφορ-
 τούσης τότε τοὺς λιμένας ἀλύσεως. Αἱ διέπουσαι τὰς τελευταίας ταύτας αὐτὰς διατάξεις ἀγνοοῦνται, μόνον δὲ ἐκ τῶν Ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας πληροφοροῦμεθα τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν.

Αἱ αὐταὶ παραδόσεις ἐξακολουθοῦσι λέγουσαι ὅτι οἱ μὲν ἐν τῷ Ἀγίῳ Τάφῳ ἀποκείμενοι πρωτότυποι κώδικες τῶν Ἀσιζῶν ἀπωλέσθησαν ἐν τῇ ὑπὸ Σαλαδίνου ἀλώσει τῆς Ἰερουσαλήμ (2 ὀκτ. 1187), οἱ δὲ Σταυροφόροι οὐχ ἤττον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπὸ μνήμης διασωθεισῶν διατάξεων κατάρθωσαν ἵνα συντάξωσι νέους κώδικας, οἵτινες καὶ πάλιν ἔμειναν ἀπόρηται μέχρις οὗ διάφοροι τῆς Κύπρου βασιλεῖς ἐπεξεργασθέντες αὐτοὺς ἐδημοσίευσαν ὑπὸ τὸν τύπον ὑφ' ὃν γινώσκονται.

Καὶ τὸ μὲν γνωστὸν κείμενον τῶν Ἀσιζῶν τῆς ὑψηλῆς Αὐλῆς ἐγράφη ἐν τῇ γαλλικῇ διαλέκτῳ τῶν χρόνων ἐκείνων ὑπὸ δύο γαλλοκυπριωτῶν νομοδιδασκάλων τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρί-

(1) γαλ. *fonde, fondique*, ἰταλ. *fondaco*, ἰσπαν. *fundago*, Ἡ λέξις προήλθεν ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ *fonduk*, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ *πᾶνδοκέιον*. Πρὸ τῶν Σταυροφορέων οἱ βυζαντινοὶ ἔλεγον *φούνδακα* τὴν βασιλικὴν ἀποθήκην τῶν σιτηρῶν καὶ *φουνδακάριον* τὸν ἐπιστάτην αὐτῆς (Ἀτταλειάτης σελ. 272, 203, 249)· ὡς δὲ τὸν *φούνδακα* οὕτω καὶ ἕλλαξ ἑλληνικὰς λέξεις διεφθαρμέναις ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ Σύρων παρέλαβεν ὁ μεσαιωνικὸς ἑλληνισμὸς ὡς *φουντούκιζ* (ποντικὰ κάρυα) *φαρίον* (ἱππάριον) κλπ.

δος, Φιλίππου τοῦ Ναβαρραίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἰβελίνου, τὸ δὲ τῶν τῆς Βουργεσίας, καίπερ οὔτε ὄνομα συντάκτου οὔτε χρονολογίαν τινὰ φέρον, ὁμολογεῖται ὑπὸ τινῶν ὡς ἀρχαιότερον (1).

Συγχεχυμέναις οὐχ ἦττον ἔχομεν εἰδήσεις καὶ περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ εἰσαγωγῆς τῶν Ἀσιζῶν· εἰς καὶ μόνος ἱστορικὸς ὁ Στέφανος Λουζινιάνος γράφει ὅτι ταύτας ἐκόμισεν εἰς τὴν νῆσον ὁ πρῶτος αὐτῆς ἡγεμὼν Γουίδος ὁ Λουζινιάνος (1193) (2), ἀλλ' ἡ μαρτυρία συγγραφῆως τῆς ΙΣΤ' ἐκαντονταετηρίδος καὶ διχρηνομένου ἐπὶ φαντασιοκοπία ἀπορρίπτεται ὑπὸ πάντων διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι οὔτε ὁ Γουίδος ἠδύνατο ἵνα φέρῃ εἰς Κύπρον τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις καταστραφέντας κώδικας, οὔτε ἂν συνέβαινέ τι παραπλήσιον ἠδύνατο ἵνα παρέλθῃ ἐν σιγῇ ὑπὸ τῶν Κυπρίων νομοδιδασκάλων.

Ἐτέρα παράδοσις ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ ἐνετοῦ ἐπιτομέως τῶν Εὐβοϊκῶν Ἀσιζῶν λέγει ὅτι οἱ Σταυροφόροι ἅμα γενόμενοι κύριοι Βυζαντίου (1204) ἔστειλαν πρεσβεῖαν εἰς Ἱεροσόλυμα αἰτούμενοι ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου ἀντίγραφον τῶν Ἀσιζῶν, καὶ ὅτι αὗται κομισθεῖσαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνεγνωρίσθησαν ὡς νόμος τοῦ λατινικοῦ κράτους· καὶ ἡ παράδοσις ὁμῶς αὕτη ἀπορρίπτεται, διότι οὔτε βασιλεὺς οὔτε πατριάρχης εὕρισκετο ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ὑποκειμένη τότε εἰς τοὺς Σαρακηνούς. Κατὰ τὸν ἐνετὸν Παῦλον Ραμνούσιον οὐχὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀλλ' εἰς Κύπρον πέμψας πρεσβεῖαν ὁ αὐτοκράτωρ Βαλδουῖνος Α' ἔλαβεν ἀντίγραφον τῶν Ἀσιζῶν (3)· δυστυχῶς ὁμῶς καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ ἱστορικοῦ τούτου τῆς πρώτης ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου ἀντιφάσκουσα πρὸς

(1) Ὁ κόμης Beugnot εἰκάζει ὅτι ἐγράφη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1173 καὶ 1180 (Les Assises dans la collection des Croisades, I, préf.).

(2) Corograffia di Cipro, Bologna 1573, σελ. 41.

(3) De bello Costantinopolitano, 1584, III, σελ. 142.

ἄλλα ἱστορικὰ γεγονότα θεωρεῖται ὑποπτος· ὁ Buehon σιωπηλῶς ἀπορρίπτων αὐτὴν ἰσχυρίζεται πῶς ὅτι αἱ Ἀσίζαι οὐ μόνον ἦσαν ἄγνωστοι ἐπὶ τοῦ προειρημένου Βαλδουίνου, ἀλλὰ καὶ ὅτι μύλις κατ' ἀρχὴν ἐγένοντο γνωσταὶ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ διαικτοῦ αὐτοῦ Ἑρρίκου συγκροτηθεῖσῃ περὶ τὸν Στρουμόνα τιμαριωτικῇ συνελύσει (1).

Ἄλλ' ἕτερον οὐχ ἦτον πολὺπλοκον ἀναφαίνεται ζήτημα, τὸ περὶ τῆς εἰσπαγωγῆς τῶν Ἀσιζῶν ἐν Πελοποννήσῳ. Ἀμφοτέρωθεν τὰ χρονικὰ τοῦ Μωρέως μετὰ πολλῆς ποιητικῆς ἐλευθερίας ἀφηγούμενα τὸν ρομαντικὸν γάμον τοῦ Γοδοφρέδου Β' Βιλλαρδουίνου πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλεύοντος Ροβέρτου τοῦ Κουρτεναί, προσθέτουσιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ συσκευθεὶς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ ἠναγκάσθη ἵνα ἐπὶ τέλους ἀναγνωρίσῃ τὸν γάμον τοῦτον, καὶ προικίσας τὴν θυγατέρα αὐτοῦ διὰ τινῶν τιμαριῶν ἐχορήγησε πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς τὸ προνόμιον τοῦ κόπτειν νομίσματα καὶ διακάζειν κατὰ τὰς Ἀσίζας (1218):

Καὶ ἀπαύτου γὰρ τοῦ ἔδωκεν ἐγγράφῳ τὰ συνήθια
τὰ ἐκράτει τότε ὁ βασιλεὺς εἰς ὅλον του τὸ βασίλειον...
Πρὸς τὰ συνήθια τοῦ Μωραιῶς μὲ τοῦ θεοῦ τὸν φόβον
τὰ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ Ρομπέρτος
τοῦ μακαρίτου μου ἀδελφοῦ τοῦ πρίγκηπα Ντζεφρόε (2).

(1) « Sans doute au parlement de Ravennique, en 1210, on résolut à imiter les croisés de Syrie et d'appliquer les usages féodaux, mais ces usages n'étaient pas écrits, et il se conservaient par des précédents dans la mémoire des chevaliers appelés à prendre part aux cours de justice ». Nouvelles Recherches, I, 71 note.

(2) Χρονικὸν τοῦ Μωρέως στ. 1283-4, 6170. Livre de la Conqueste, 74-79.

Ἄλλὰ καὶ ἡ διήγησις αὕτη θεωρεῖται ὑποπτος, ὑπὸ δὲ τοῦ Buchon καθαρὰ μυθοπλαστία (1). Ὁ τελευταῖος οὗτος εικάζει ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ συνελεύσει τοῦ Ραβεννικοῦ (1210) ὁ αὐτοκράτωρ Ἑρρίκος παρέδοτο τὰς Ἀσίζας εἰς τὸν πρίγκηπα τῆς Πελοποννήσου, διότι ἀληθῶς θυγάτηρ τοῦ Ἑρρίκου τούτου καὶ οὐχὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ροβέρτου ἦν ἡ σύζυγος τοῦ Γαδοφρεδου Β' Βιλλαρδουίνου περὶ ἧς τὰ χρονικά ἐπλασαν τοὺς τρυφεροὺς ἐκείνους μύθους.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, θετικῶς γινώσκομεν ὅτι ἐν ἔτει 1275 Ἰσχυον αἱ Ἀσίζαι ἐν Πελοποννήσῳ· τὰ προμνημονευθέντα χρονικά διὰ μακρῶν ἐκτιθέμενα τὴν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἀναφεύσταν διένεξιν περὶ τοῦ τιμαρίου τῆς Ἀκόβης παρέχουσι σπουδαίας πληροφορίας περὶ τῆς ἐκδικάσεως τῆς τιμαριωτικῆς ταύτης ὑποθέσεως ἐνώπιον τῆς ἐν Ἀνδραβίδῃ συγκροτηθείσης κοὐρτης τοῦ πρίγκηπος, ἡ παραλαμᾶ (parlement) ὡς ἔλεγον τότε· ἐκ τῆς διαδικασίας δὲ ταύτης πληροφορούμεθα ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ δύο τῶν Ἀσιζῶν κώδικες, ἀλλ' εἷς καὶ μόνος ἦτοι αἱ Ἀσίζαι τῆς Ὑψηλῆς Αὐλῆς εἰσήχθησαν ἐν Πελοποννήσῳ (2).

(1) « Toute cette partie de la cronique est invention ». Buchon Nouvelles Recherches, I, 71 note.

(2) Ἄγνοεῖται ὁποῖος ὁ κώδιξ οὗτος, ὡς καὶ ἐν ποτε ἐξελληνίσθη. Τὰ χρονικά τῆς Πελοποννήσου (στ. 619ν. 6264-70) γράφοντα ὅτι ἐν τῇ διένεξει Ἀκόβης ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου ἡγεμῶν παραχωρεῖ τὴν θέσιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἐξ Ἀπουλίας μισέρ Λεονάρδον, ὅστις

ἄνθρωπος ἦτον φρόνιμος, πολλὰ γραμματισμένος, ὑποδεικνύουσι βεβλῶς ὅτι ἡ κατανόησις τοῦ ἀπληραυμένου κειμένου τῶν Ἀσιζῶν παρεῖγε πολλὰ πράγματα εἰς τὸν γαλλοπελοποννήσιον ἡγεμόνα. Οὐ μόνον σεικασμὸς πρὸς τὸ παλαιὸν κείμενον ἀλλὰ καὶ συμφέρον ἔπεισε τοὺς Σταυροφόρους ὅπως μὴ ἐπιτρέψωσι τὴν ἐξελληνίσιν τῶν Ἀσιζῶν τῆς Ὑψηλῆς Αὐλῆς, φοβούμενοι ἵνα μὴ μάθωσιν οἱ ὑπῆκοοι ὑπὸ τίνος ὄρους διενεμήθησαν ὡς ποίμνια· οὕτω τοῦλάχιστον δύνανται ὅπως ἐξη-

Ἄγνοεῖται ὁμοίως ὁ χρόνος τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Σταυροφορικῆς ταύτης νομοθεσίας ἐν τῇ φραγκοκρατούμενῃ Εὐβοίᾳ, διότι καὶ τὸ γεγονός τοῦτο στηρίζεται εἰς συγκεχυμένας παραδόσεις. Καὶ κατὰ πᾶσαν μὲν πιθανότητα ἐκ Πελοποννήσου (1) αἱ Ἀσιζαὶ μετέχθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ Εὐβοίαν, ἄγνωστον ὁμῶς πότε καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις· κατὰ σημεῖωμα ὁμῶς προτεταγμένον τῆς ἐνετικῆς μεταφράσεως ἐπιτομῆς τινος τοῦ πρώτου κώδικος πληροφοροῦμεθα ὅτι ἐν ἔτει 1421 ὁ ἐν Εὐβοίᾳ ἀρμοστής τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας ἀκούσας τὴν γνώμην τοῦ περὶ αὐτὸν συμβουλίου ἀνέθετο εἰς δώδεκα Χαλκιδεῖς τιμαριούχους τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἰσχυουσῶν Ἀσιζῶν· οἱ ἐπίτροποι περισυνάξαντες τὰ διάφορα κείμενα καὶ ἀντιπαραβαλόντες ταῦτα πρὸς ἄλληλα ἐξέλεξαν τὰ ἀρχαιότερα καὶ αὐθεντικώτερα ἀποτελούμενα ἐξ ἄρθρων ἐν συνόλῳ 327. Οὗ δόγης παρεκλήθη ἓνα ἐπικυρώση καὶ ἀναγνώριση αὐτὰ ὡς νόμον, τρεῖς δὲ ἄλλεπάλληλοι πρεσβεῖαι ἐστάλησαν εἰς Ἐνετίαν ὅπως ἀπαιτήσωσιν ἐν ὀνόματι τῶν τιμαριούχων τὴν αἰτουμένην ἀναγνώρισιν. Ἡ ἐνετικὴ καγγελλαρία μελετήσασα καὶ ἐπεξεργασθεῖσα τοὺς νόμους τούτους, καὶ ἄλλα μὲν τῶν ἄρθρων ἀφαιρέσασα ὡς περιττά, ἄλλα δὲ κατὰ τὰς τότε περιστάσεις τροποποιήσασα ὑπέβαλεν εἰς τὸν δόγην τὴν ἐπικύρωσιν τῶν Εὐβοϊκῶν τούτων Ἀσιζῶν γεγραμμένων ἐν τῷ ἐνετικῷ ἰδιώματι καὶ ἀποτελουμένων ἐξ ἄρθρων 219· ὁ κώδιξ οὗτος ἐπιτομῆ ὢν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἰσχυουσῶν ἀσιζῶν τῆς Ὑψηλῆς αὐλῆς,

γηθῆ ὁ λόγος δι' ὃν ἐν Κύπρῳ ἐξελληνίσθησαν μόνον αἱ Ἀσιζαὶ τῆς Βουργασίας· ἐν τῇ κατὰ τοῦ Ἑρρίκου Β' συνωμοσίᾳ τῶν τιμαριούχων (1306) ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγει πρὸς τοὺς ἀντιπάλους « ἀνοίγετε τὰ μάτια τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ρεβαλιάσουν ». Μαχαιρᾶς, σελ. 76.

(1) Βλέπε τοὺς ἐν τῇ ἄρθρῳ 43 καταριθμουμένους τιμαριούχους τῆς Πελοποννήσου .

ἔγγραφη ἐπὶ περγαμνηῆς καὶ ἐπικυρωθεὶς διὰ δουκικοῦ μολυβδόουλλου ἐστάλη εἰς Εὐβοίαν πρὸς ἐφαρμογὴν (1443) (1).

Οἱ νεώτεροι τῶν ἀσιζῶν ἱστορικοὶ παραδέχονται, ὡς προερρέθη, ὅτι ὁ μὲν πρῶτος κῶδιξ συνταχθεὶς περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τῶν γαλλοκυπριωτῶν νομοδιδασκάλων Ἰωάννου τοῦ Ἰβελίνου καὶ Φιλίππου τοῦ Ναβαρραίου καὶ πολυειδῶς ὕστερον ἐπεξεργασθεὶς μόνις τῷ 1369 ἀνεγνωρίσθη ὡς νόμος τοῦ κράτους (2), ὁ δὲ δεύτερος, ἤτοι ὁ τῆς Βουργεσίας θεωρητὸς ὡς πολὺ ἀρχαιότερος (3).

Ὁ κ. Giraud παρετήρησεν ὅτι ἡ ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ κώδικι (ἄρθ. μβ') μνημονευομένη Κύπρος ὡς σημεῖον κατάπλου καὶ οὐχὶ ἀπόπλου τῶν ἐμπορευομένων ὑποδεικνύει ὅτι αἱ ἀσίζαι τῆς Βουργεσίας οὐδὲν ἐγράφησαν ἐν τῇ νήσῳ· ἂν ὁμοῦς συνετάχθησαν ἐν Παλαιστίνῃ, ἔπρεπεν ἀναμφιβόλως ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν ἀπαράλλακτοι, ἢ τοῦλάχιστον ἄνευ οὐσιωδῶν διαφορῶν ἐν ὅλοις τοῖς λατινικοῖς βασιλείοις τῆς Ἀνατολῆς. Δυστυχῶς ὁμοῦς τοῦτο οὐδόλως ἐπικυροῖ ἡ πρὸ μικροῦ ἀνακαλυφθεῖσα ἀρμενικὴ μετάφρασις τῶν Ἀσιζῶν τῆς Ἀντιοχείας, αἵτινες ἐπὶ μᾶλλον περιπλέκουσι τὸ τοσοῦτον πολὺπλοκον ζήτημα· γραφεῖσαι ἀκριβῶς ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ Ἰβελίνος ἐπεξεργάσθη τὰς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ φερομένας ἀσίζας τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς (4) αἱ Ἀρμενικαί, οὔτε πρὸς ταύτας, οὔτε πρὸς τὰς πολὺ ἀρχαιότερας ἀσίζας τῆς Βουργεσίας συμφωνοῦσιν.

(1) Canciani *Leges Barbarorum* V, καὶ Buchon *Nouvelles Recherches*, I, 112.

(2) Ἐν τῇ τιμαρτωτικῇ συνελύσει τῇ συγκροτηθείσῃ ἐν Δευκωσίᾳ ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ Πέτρου Α'.

(3) Συμφωνῶν τῷ Beugnot καὶ ὁ κ. Monnier λέγει ὅτι ἔγγραφη ἐπὶ τῶν βασιλείων Ἀμαλρίκου καὶ Βαλδουίνου Δ', ἤτοι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1173 καὶ 1188.

(4) Ὁ μὲν Ἰβελίνος ἔγραψε τὰς Ἀσίζας ἐν ἔτει 1255, ὁ δὲ Σεμβᾶδ μετέφρασε τὰς Ἀντιοχεικὰς τὸ 1265.

Ὁ μεταφραστής Σεμβάδ ρητῶς λέγει ὅτι μετέφρασε τὰς ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Ἀντιαχείας ἰσχυούσας ἀσίζας πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν τῷ Κιλικικῷ Ταύρω μικρᾶς αὐτοῦ ἡγεμονίας Παπερών· ἀγνοεῖται τὸ γαλλικὸν κείμενον τοῦ Ἀντιοχικοῦ κώδικος, ἡ ἀρμενικὴ ὅμως μετάφρασις συγχωνεύει ἀμφοτέρως τὰς Ἀσίζας ἐν 39 ὅλοις κεφαλαίοις, ἐξ ὧν 17 μὲν ἀφορῶσιν εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐλήν, τὰ δὲ ἕτερα 12 εἰς τὴν τῆς Βουργεσίας. Ἡ πενιχρότης τοῦ κειμένου, ἡ ἀσυμφωνία τῶν ἄρθρων τούτων πρὸς τὰ γνωστά τῶν Κυπριακῶν ἀσιζῶν γεννῶσι τὸν ἐνδοιασμόν μὴ ἡ Σταυροφορικὴ νομοθεσία οὐδὲν ἦν ὁμόρρυθμος, ἀντιπροσωπεύουσα τὰ κατὰ τύπους ἄγραφα νόμιμα τῆς Ἀνατολῆς· τὴν τελευταίαν δὲ εἰκασίαν ὑποστηρίζει πως καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Σεμβάδ ὁμολογία ὅτι οἱ ἄλλοι ἐν Κιλικίᾳ ὁμοθετεῖς αὐτοῦ εἶχον ἰδίαις ἀγράφους ἀσίζας.

Αἱ ἀρμενικαὶ ἀσίζαι ἄρχονται διὰ τῶν περὶ γάμου διατάξεων, αἵτινες εὐρηγνται μᾶλλον ἀνεπτυγμέναι καὶ ἐν πολλοῖς διαφερούσαι ἐν τοῖς 151-172 ἄρθροις τῶν Κυπριακῶν ἀσιζῶν. Τὸ XII ἄρθρον τῶν πρώτων ἀτελῶς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ 28-29 τῶν δευτέρων. Οὐ μόνον δὲ ὕφος ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν διατάξεων οὐσία πολὺ διαφέρει ἐν τοῖς συγκρινομένοις κείμενοις· τὸ ἀρμενικὸν ἄρθρον XIII ἀντιστιχεῖ μὲν πρὸς τὸ λα΄. Κυπριακόν, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ πρῶτον τάσσει προθεσμίαν πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπαρέσκοντος ζώου μίαν καὶ μόνην ἡμέραν, τὸ δεύτερον ὀρίζει ἐν ἔτος καὶ μίαν ἡμέραν· ἐν ᾧ ἡ XIX διάταξις τιμωρεῖ τοὺς παραβάτας τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων καὶ τοὺς νοθευτάς τῶν στήθμων διὰ προστίμου 36 σολδίων, αἱ ἀντίστιχοι Κυπριακαὶ 283-84 ὀρίζουσι σολδία 67 καὶ ἡμισυ (1).

(1) Assises d' Antioche reproduites en français et publiées par la société Meckhithariste (le père Léon Alishan) Venise 1876.

Αἱ τοσοῦτον συγκεχυμένοι αὐταὶ παραδόσεις καὶ ἡ σιωπὴ τῶν συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων ἱστορικῶν τῶν Σταυροφοριῶν περὶ γεγονότος τοσοῦτον σημαντικοῦ (1) ἐπέβαλον εἰς πολλοὺς τὴν εὐλογον ὑπόνοιαν ὅτι αἱ Ἀσιζαὶ οὐδὲν συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Γοδοφρέδου Βουιλλῶν (2), ἀλλ' εἰσιν ἔργον τῶν μεταγενεστέρων βασιλέων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κωδικοποιηθεῖσαι τὸ πρῶτον ἐν Κύπρῳ περὶ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα καὶ διαδοχικῶς ἐπαυξηθεῖσαι καὶ τροποποιηθεῖσαι, διότι μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Πέτρου Β' (1369) μνημονεύοντι τοιαῦται ἐπεξεργασίαι τῶν Ἀσιζῶν. Πιθανωτέρην δὲ τῶν ἄλλων θεωρῶ τὴν εἰκασίαν τοῦ κ. Paulin Paris ἰσχυριζομένου ὅτι τὰ εἰς Γοδοφρέδον ἀποδιδόμενα Ἀγιοταφίτικὰ Γράμματα οὐδὲν ἦσαν αἱ Ἀσιζαὶ, ἀλλ' ἀπλᾶ τιμαριωτικὰ κτηματολόγια (3)· πρὸς τοῦτο δὲ πείθουσι καὶ τὰ ἐξῆς:

1. Ὁ ἀρχαιότερος τῶν γνωστῶν τῆς Κύπρου χρονογράφων Λεόντιος ὁ Μαχαιρᾶς διακρίνει τὰ Ἀγιοταφίτικὰ Γράμματα ἀπὸ τῶν Ἀσιζῶν, ἀποκαλῶν τὰ μὲν πρῶτα ἀπλῶς Γράμματα, ἀληθῆ δὲ συντάκτην τῶν Ἀσιζῶν θεωρῶν τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου Οὐγον τὸν Α' (1205-1218)· ὁ αὐτὸς δὲ χρονογράφος ἀφηγούμενος τὰς πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν διενέξεις τοῦ

(1) Ἀξιοσημείωτος ἰδίως εἶναι ἡ περὶ Ἀσιζῶν σιωπὴ τοῦ διασήμου Κυπρίου ἱστοριογράφου Florio Bustronio, ὅστις οὐ μόνον εἶχεν ὀψὲν πολλοὺς παλαιοὺς καὶ νῦν ἀγνοουμένους χρονογράφους, ἀλλὰ καὶ ὡς γραμματεὺς τῆς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ὀνομασθείσης ἐπιτροπῆς (1531) πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ μετάφρασιν τῶν Ἀσιζῶν ἐγίνωσκε τὰ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς νήσου ἔγγραφα ὡς καὶ πάντας τοὺς τότε σωζομένους κώδικας τῶν Ἀσιζῶν.

(2) « J ai souvent douté de l'existence de cet original déposé dans le Saint-Sépulcre, qui pourrait avoir été inventé pour sanctifier les coutumes traditionnelles des Français dans la Palestine ». Gibbon histoire de l'empire Romain II, σελ. 673 ἰκδ. Buchon.

(3) Journal des Savants 1841, σελ. 291-309.

ξ.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ .

Πέτρου Α' (1358) παριστᾶ τοὺς μὲν Κυπρίους ἀπεσταλμένους λέγοντας « ἀφέντη, νὰ ξεύρη ἡ ἀγιωσύνη σου ὅτι οἱ γονεῖς μας δὲν ἀφήκα τὰ σπίτιά τους καὶ τοὺς συγγενάδες τους καὶ κληρονομιαῖς τους πᾶ νὰ ἀπληκῆψουν εἰς μίαν πέτραν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν (τὴν Κύπρον) ὡς που καὶ ἐποίκαν στοιχῆματα καὶ ἀσίζαις νὰ ἦναι θαρρούμενοι », τὸν δὲ πάπαν περιφρονοῦντά πως τὰς Ἑσίζαις « ἔντα δύναμιν ἔχουν ἡ Ἑσίζαις σὰς νὰ πᾶν κατὰ προσῶπα τῶν στοιχημάτων, καταλύουν τοὺς νόμους! » (1).

2. Καὶ ἐν Πελοποννήσῳ πρῶτον ἔργον τῶν κατακτητῶν ἦν ἡ εἰς τιμᾶρια διανομὴ τῆς χώρας καὶ ἡ ἐν ἰδίῳ κτηματολογίῳ (ρητζίστρον) ἐγγραφή αὐτῶν (2), μόλις δὲ κατὰ τὰ ἔτη 1210 ἢ 1218 αἱ Ἑσίζαις ἐδόθησαν εἰς τὸν Βιλλαρδουῖνον ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ αὐτοκρατόρων. Ἐν δὲ πιστεύσωμεν τὸν Ραμνούσιον λέγοντα ὅτι ὁ Βαλδουῖνος Α' ἐζήτησε τὰς Ἑσίζαις ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου, βεβαίως ὁ βασιλεὺς οὗτος ἦν ὁ Οὐγος Α' εἰς ὃν ὁ Μαχαιρᾶς ἀποδίδει τὴν σύνταξιν αὐτῶν.

Γ

Ἄλλ' ἀφοῦ τοσαύτας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐλόγους εἰκασίας προέτειναν οἱ διάφοροι τῶν Ἑσίζῶν ἐκδόται, δυνάμεθα ἔνα καὶ ἡμεῖς προβάλλωμεν τοιαύτας ἀφιέμενοι τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν εἰς τὴν ἀπροκατάληπτον κρίσιν τῶν εἰδικῶς μελετησάντων τὴν σταυροφορικὴν ταύτην νομοθεσίαν.

Ὡς πάντες ὁμολογοῦσιν οὐ μόνον ἐν καιρῷ τῆς ἰδρύσεως τῶν λατινικῶν ἡγεμονιῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πολλὰς μετὰ ταῦτα

(1) Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Β' σελ. 78, 65-66, 97.

(2) Χρονικὸν Μωρέως στ. 637, 641. Livre de la Conquete, σελ. 56.

εκατονταετηρίδας ἢ ἑσπερία Εὐρώπη ἠγνόει τί ἐστὶ κῶδιξ νόμων· ἐξ ἐναντίας δὲ οἱ Σταυροφόροι εὗρον καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ἰσχύον τὸ γραικορρωμαϊκὸν δίκαιον· συγχρόνως δὲ γινώσκομεν ὅτι παρὰ τὴν ἐπίσημον νομοθεσίαν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν βυζαντινῶν ἐπαρχιῶν ἐπεκράτουσιν καὶ παλαιὰ τινα νόμιμα, γραπτὰ τε καὶ ἄγραφα, ἄγνωστα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμῖν. Ἐπειδὴ δὲ περὶ Κύπρου ὁ λόγος, ἀναφέρομεν ὅτι ἐπ' αὐτῆς τῆς φραγκοκρατίας παρὰ τὰς Ἀσίζας ἴσχυεν ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἄλλο ἄσχετον πρὸς ταύτας δίκαιον καὶ καθ' ὃ οὐχὶ Φράγχοι δικασταὶ ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἕλληνας ἐπίσκοπος Ἀρσινόης ἐρρῶθμιζε τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων διενέξεις· εἰς τὸ Κυπριακὸν τοῦτο δίκαιον εἰλημμένον ἐκ τοῦ Προχείρου, τῆς Συνόψεως καὶ ἄλλων βυζαντινῶν συλλογῶν ἐπισυνάπτονται καὶ περιέργοι τύποι τῆς ἐπισκοπικῆς διαδικασίας τῶν ὁποίων παραδόξως εὕρισκομεν πιστὰς ἀπομιμήσεις εἰς νεώτερα παραρτήματα τῶν Ἀσιζῶν, ἧτοι ἐν τῷ livre du Plédéant συντεταγμένῳ περὶ τῆν ΙΑ' ἑκατονταετηρίδα (1).

Εἰς τοὺς Κυπριακοὺς τούτους τύπους συνεχῶς ἐπαναλαμβάνεται ἡ ὑποχρέωσις ὅπως ὁ μὲν ἐγκαλῶν ὑποβάλλῃ λεπτομερῆ λίβελλον περὶ τῆς ἐγκλήσεως, ὁ δὲ ἐγκαλούμενος λαμβάνων ἀντίγραφον αὐτοῦ ἀπολογῆται ἐγγράφως, καὶ πάλιν ὁ πρῶτος ἀντιγράφῃ καὶ ὁ δεῦτερος ἀντιτείνῃ. Ὁ πολύπλοκος οὗτος τύπος παραδόξως ἀπαντᾷ ἐν περιεργοτάτῳ ἀποσπάσματι τῆς Αἰγυπτιακῆς νομοθεσίας διασωθέντι παρὰ Διοδώρῳ· τὸ παραδοξότερον δὲ ὅτι ἐν τῇ ὑπὸ Σικελιώτου τοσοῦτον ἐπιτετηγμένην ὀκταβίβλῳ τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων πλὴν τῶν περὶ λιβέλλων τύπων ἀπαντᾷσιν καὶ ἄλλαι κοιναὶ πρὸς αὐτάς τὰς Ἀσίζας διατάξεις, ἧτοι ὁ διορισμὸς τοῦ ἀρχιδικαστοῦ προϊστα-

(1) Βλέπε κεφάλαιον 38 « Coument. l' on ce doit clamer » παραβλ. καὶ Régles pour meurtre, ἐν ἐκδόσει Faucher tom. I, 2.e partie σελ. 246, 325.

μένου τῶν ἐνόρκων συνέδρων, ἡ τιμωρία τῶν κибδηλευόντων τὰς δημοσίας σφραγίδας, τὰ μέτρα καὶ σταθμά. Ἡ ὁμοίότης αὕτη, ἂν οὐδὲν προήλθεν ἐκ τυχαίας συγκυρίας, παρέχει τὴν εὐλογον εἰκασίαν μὴ τὰ τοσοῦτον ἀτελῶς γινωσκόμενα Αἰγυπτιακὰ νόμιμα διασωθέντα ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Κύπρῳ μέχρι τῶν Σταυροφοριῶν ἐχρησίμευσαν ὡς ἡ θεμελιώδης βᾶσις τῶν Ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας· τὴν δὲ εἰκασίαν ἐπὶ μᾶλλον ἐνισχύει τὸ γεγονός, ὅτι αὐτὸς ὁ Γοδοφρέδος ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς λαοὺς τούτους ἵνα κυβερνῶνται κατὰ τὰ ἴδια νόμιμα.

Ἡ παρὰ Διοδώρῳ ἀνάλυσις τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων ἔχει οὕτω·

» Περὶ δὲ τὰς κρίσεις οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐποιοῦντο σπουδὴν, ἠγούμενοι τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀποφάσεις μεγίστην ροπήν τῷ κοινῷ βίῳ φέρειν πρὸς ἀμφοτέρα . . . διόπερ ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τοὺς ἀρίστους ἄνδρας ἀποδεικνύντες δικαστὰς κοινούς οὐκ ἀπετύγχανον τῆς προαιρέσεως· ἐξ Ἡλίου γὰρ πόλεως καὶ Θηβῶν καὶ Μέμφεως δέκα δικαστὰς ἐξ ἐκάστης προέκρινον· καὶ τοῦτο τὸ συνέδριον οὐκ ἐδόκει λείπεσθαι τῶν Ἀθήνησιν Ἀρεοπαγιτῶν ἢ τῶν παρὰ Λακεδαιμονίους γερόντων· ἐπεὶ δὲ συνέλθοιεν οἱ τριάκοντα, ἐπέκρινον ἐξ ἑαυτῶν ἓνα τὸν ἄριστον, καὶ τοῦτον μὲν ἀρχιδικαστὴν καθίσταντο (1), εἰς δὲ τὸν τούτου τόπον ἀπέστειλεν ἡ πόλις ἕτερον δικαστὴν· συντάξεις δὲ τῶν ἀνγκαιῶν παρὰ τοῦ βασιλέως τοῖς μὲν δικασταῖς ἱκαναὶ πρὸς διατροφήν ἐχορηγοῦντο, τῷ δὲ ἀρχιδικαστῇ πολλαπλάσιοι· ἐφόρει δὲ οὗτος περὶ τὸν τράχηλον ἐκ χρυ-

(1) Περὶ τοῦ ἀρχιδικαστοῦ καὶ τῶν Αἰγυπτίων δικολόγων δρμ Reuue Archéologique 1851, σελ. 467, 473.

Ἐπισημαίνεται ἀντιστοιχῶν τῷ Αἰγυπτίῳ ἀρχιδικαστῇ ἐξελέγεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως « μὲ τὴν βουλὴν τοῦ κελοῦ ἀνθρώπου τῆς χώρας » καὶ ὤφειλε διακρίνεσθαι ἐπὶ φιλαληθείᾳ καὶ εὐστεθείᾳ (βλέπε τὰ ἄρθρα α—ζ τῶν Ἀσιζῶν).

σης ἀλύσεως ἠρτημένον ζώδιον τῶν πολυτελῶν λίθων, ὃ προσσηγόρευον ἀλήθειαν· τῶν δ' ἀμφοισθητήσεων ἤρχοντο ἐπειδὴ τὴν τῆς ἀληθείας εἰκόνα ὁ ἀρχιδικαστῆς προσθαίτο (1)· τῶν δὲ πάντων νόμων ἐν βιβλίοις ὀκτῶ γεγραμμένων, καὶ τούτων παρακειμένων τοῖς δικασταῖς, ἔθος ἦν τὸν μὲν κατήγορον γράψαι καθ' ἕν ὧν ἐνεκάλει καὶ πῶς γέγονε καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀδικήματος ἢ τῆς βλάβης, τὸν ἀπολογούμενον δὲ λαθόντα τὸ χρηματισθὲν ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων ἀντιγράψαι πρὸς ἕκαστον ὡς οὐκ ἔπραξεν ἢ πράξας οὐκ ἠδίκησεν ἢ ἀδικήσας ἐλάττονος ζημίας ἀξιώ· ἐστὶ τυχεῖν· ἔπειτα νόμιμον ἦν τὸν κατήγορον ἀντιγράψαι καὶ πάλιν τὸν ἀπολογούμενον ἀντιθεῖναι (2)· ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἀντιδίκων τὰ γεγραμμένα δις τοῖς δικασταῖς δόντων, τὸ τηνικαῦτα ἔδει τοὺς μὲν τριάκοντα τὰς γνώμας ἐν ἀλλήλοις ἀποφαινεσθαι, τὸν ἀρχιδικαστὴν δὲ τὸ ζώδιον τῆς ἀληθείας προστιθεσθαι τῇ ἐτέρᾳ τῶν ἀμφοισθητήσεων· τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τὰς κρίσεις πάσας συντελεῖν τοὺς Αἰγυπτίους, νομίζοντας ἐκ μὲν τοῦ λέγειν τοὺς συνηγόρους πολλὰ τοῖς δικαίους ἐπισκοτῆσαι· καὶ γὰρ τὰς τέχνας τῶν ρητόρων καὶ τὴν τῆς ὑποκρίσεως γοητείαν καὶ τὰ τῶν κινδυνευόντων δάκρυα πολλοὺς προτρέπεσθαι παρορᾶν τὸ τῶν νόμων ἀπότομον καὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀκρίθειαν . . . .

• Ἐπεὶ δὲ τῆς νομοθεσίας ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοίκειον εἶναι τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας νομίζομεν ἐκθέσθαι τῶν νόμων ἔσοι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις παλαιότητι διήνεγκαν ἢ παρηλλαγμένην τάξιν ἔσχον ἢ τὸ σύνολον ὠφέλειαν τοῖς φιλαναγκωστοῦσι δύνανται παρασχεῖσθαι· πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τῶν ἐπιόρκων θάνατος ἦν παρ' αὐτοῖς τὸ πρόστιμον, ὡς δύο τὰ μέγιστα πειοῦν-

(1) Ἀντὶ τοῦ ζωδίου τῆς ἀληθείας ἐν τῷ δικαστηρίῳ τοῦ βισκουῦντη προετίθεντο τὰ Εὐαγγέλια.

(2) Παράβαλλε τοὺς ἐν τῷ παρόντι τόμῳ δημοσιευομένους λιβελλοὺς σελ. 515, 530, 543, 557, 571.

των ἀνομήματα, θεούς τε ἀσεβούντων καὶ τὴν μεγίστην τῶν παρ' ἀνθρώποις πίστιν ἀνατρεπόντων· ἔπειτα εἴ τις ἐν ὁδῷ κατὰ τὴν χώραν ἰδὼν φρονεούμενον ἄνθρωπον ἢ τὸ καθόλου βίκιον τι πάσχοντα μὴ ρύσαιτο δυνατὸς ὢν θανάτῳ περιπεσεῖν ὄφειλε· εἰ δὲ πρὸς ἀλήθειαν διὰ τὸ ἀδύνατον μὴ κατισχύσαι βοηθῆσαι, μὴνῦσαι γε πάντως ὄφειλε τοὺς ληστὰς καὶ ἐπεξιέναι τὴν παρανομίαν· τὸν δὲ ταῦτα μὴ πράξαντα κατὰ τὸν νόμον ἔδει μαστιγοῦσθαι τεταγμένας πληγὰς καὶ πάσης εἵργεσθαι τροφῆς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· οἱ δὲ ψευδῶς τινων κατηγορήσαντες ὄφειλον τοῦτο παθεῖν ὃ τοῖς συκοφαντηθεῖσιν ἐτέτακτο πρόστιμον, εἴπερ ἔτυχον καὶ ἀδικασθέντες . . . εἰ δὲ τις ἐκουσίως ἀποκτείνει τὸν ἐλευθέρον ἢ τὸν δοῦλον, ἀποθνήσκειν τοῦτον οἱ νόμοι προσέταττον (1), ἅμα μὲν βουλούμενοι μὴ ταῖς διαφοραῖς τῆς τύχης, ἀλλὰ ταῖς τῶν πράξεων ἐπιβολαῖς, εἵργεσθαι πάντας ὑπὸ τῶν φαύλων, ἅμα δὲ διὰ τῆς τῶν δούλων φροντίδος ἐθίζοντες τοὺς ἀνθρώπους πολὺ μᾶλλον εἰς τοὺς ἐλευθέρους μὴδὲν ὄλως ἐξαμαρτάνειν· καὶ κατὰ μὲν τῶν γονέων τῶν ἀποκτεινάντων τὰ τέκνα θάνατον μὲν οὐχ ὤρισαν, ἡμέρας δὲ τρεῖς καὶ νύκτας ἴσας συνεχῶς ἦν ἀναγκαῖον περιειληφότας τὸν νεκρὸν ὑπομένειν φυλακῆς παρεδρευούσης δημοσίας . . . καὶ τῶν μὲν τὰ ἀπόρρητα τοῖς πολεμίοις ἀπαγγειλάντων ἐπέταττεν ὁ νόμος ἐκτέμνεσθαι τὴν γλῶτταν, τῶν δὲ τὸ νόμισμα παρακοπτόντων ἢ μέτρα καὶ σταθμὰ παραποιούντων ἢ παραγλυφόντων τὰς σφραγίδας (2), ἔτι δὲ τῶν γραμματέων τῶν ψευδεῖς χρηματισμοὺς γραφόντων ἢ ἀφαιρούντων τι τῶν ἐγγεγραμμένων (3), καὶ τῶν τὰς ψευδεῖς συγγραφὰς ἐπιφερόντων, ἀμφοτέρας ἐκέλευσεν ἀποκόπτεσθαι τὰς χεῖρας, ὅπως οἷς ἕκαστος μέρεσι τοῦ σώματος παρενόμησεν, εἰς ταῦτα κολαζόμε-

(1) Ἄρθρον σνέ, σελ. 211, 463.

(2) Ἄρθρα σογ, σοε, σπδ, σελ. 227, 229, 232.

(3) Ἄρθρον σοδ, 238.

νος αὐτὸς μὲν μέχρι τελευτῆς ἀνίατον ἔχη τὴν συμφορὰν, τοὺς δ' ἄλλους διὰ τῆς ἰδίας τιμωρίας νοθετῶν ἀποτρέπη τῶν ὁμοίων τι πράττειν· τοῦ μὲν γὰρ βιασαμένου γυναῖκα ἐλευθέρην προσέταξαν ἀποκόπτεσθαι τὰ αἰδοῖα (1), νομίσαντες τὸν τοιοῦτον μιᾷ πράξει παρνόμῳ τρεῖς τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἐνηργηκέαι, τὴν ὕβριν καὶ τὴν φθορὰν καὶ τὴν τῶν τέκνων σύγχυσιν· εἰ δέ τις πείσας μοιχεύσαι, τὸν μὲν ἄνδρα ράβδοις χιλίας πληγὰς λαμβάνειν ἐκέλευον, τῆς δὲ γυναίκος τὴν ρίνα κολοθεῦσθαι, ὑπολαμβάνοντες δεῖν τῆς πρὸς ἀσυγχώρητον ἀκρασίαν καλλωπιζομένης ἀφαιρεθῆναι τὰ μάλιστα κοσμοῦν-τῃ τὴν εὐπρέπειαν.

« Τοὺς δὲ περὶ τῶν συμβολαίων νόμους Βορχύριδος εἰναί φασι· προστάττουσι δὲ τοὺς μὲν ἀσύγγραφα δανεισαμένους, ἂν μὴ φάσκωσιν ὀφείλειν, ὁμόσαντας ἀπολύεσθαι τοῦ δανείου (2)... τοὺς δὲ μετὰ συγγραφῆς δανείσαντας ἐκώλυε διὰ τοῦ τόκου τὸ κεφάλαιον πλεον ποιεῖν ἢ διπλάσιον· τῶν δὲ ἀφιελόντων τὴν ἐκπραξίν τῶν δανείων ἐκ τῆς οὐσίας μόνον ἐποιήσατο, τὸ δὲ σῶμα κατ' οὐδένα τρόπον εἶσεν ὑπάρχειν ἀγώγιμον... (3).

Ἐκ τῶν παρ' Ἀννῆ τῆ Κομνηνῆ ἱστορουμένων περὶ τῆς ἀνταρσίας τῆς Κύπρου δυνατὸν ἵνα εἰκάσωμεν ὅτι ἡ νῆσος εἶχεν ἴδιον κριτὴν καὶ ἐξισωτὴν ἀκριβῶς ἀντιστιχοῦντα πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων δικολόγους· τῶν Αἰγυπτιακῶν νομῶν, διότι καὶ ἐκεῖνοι περιεβάλλοντο τὸ διπλοῦν τοῦτο ἀξίωμα, ἦτοι ἐδίκασον τὰς διαφορὰς καὶ εἰσέπραττον τοὺς βασιλικούς φόρους (4). Ἀγνοοῦνται αἱ προκαλέσσασι τὴν κατὰ τοῦ Ἀλεξίου

(1) ἄρθρον ρκζ, σελ. 97, ρκδ, 346.

(2) ἄρθρον, νβ, σελ. 54.

(3) Διοδώρου, I, κεφ. 75-79. παράβλαβε δὲ καὶ τὰ αὐτόθι λεγόμενα περὶ κλοπιμαίων πρὸς τὸ ἄρθρον σλγ.

(4) Πτολεμαϊκῆ ἀπόφασις προλογίζει οὕτω « Ἐφ' Ἡρακλειδῶ τῶν ἀρχισωματιοφυλάκων καὶ ἐπιστάτου τοῦ Περιθήβας καὶ ἐπὶ τῶνπροσό-

Κομνηνοῦ ἐπανάστασιν τῶν Κυπρίων, οὐδόλως ὁμως ἀπίθανον ἵνα πιστεῦσωμεν ὅτι ἡ καταπάτησις τῶν παλαιῶν νομίμων ἠνάγκασε τοὺς νησιώτας ὅπως λάβωσι τὰ ὄπλα, ἀφοῦ πρῶτον ἔργον τῆς συμφιλώσεως τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τοὺς ἀντάρτας ἦν ὁ διορισμὸς κριτοῦ καὶ ἐξισωτοῦ, κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα Κυπρίου τὴν πατρίδα (1). Τὸ γεγονός τοῦτο ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι πρὸ τῶν Στχυροφοριῶν οἱ Κύπριοι, ἐγίνωσκον τὸν λεγόμενον βισκούντην, τοῦ ὁποῦ τοῦ κατὰ καθήκοντα ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν βυζαντινὸν τοῦτον κριτὴν καὶ ἐξισωτὴν (2).

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἀνταρσίας ταύτης ἡ Ἄννα ἀναφέρει καὶ περιεργόν τι ἐπεισόδιον ἀπαντῶν ἐν ταῖς Ἀσιζαῖς ὡς ἰδιάζον νόμιμον· λέγει δηλαδὴ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς πληροφορηθεὶς ἐκ στρατιώτου τὸ αἴτιον τῶν ἀλλεπαλλήλων νικῶν τοῦ ἐμίρου Τζακᾶ συνιστάμενον εἰς τὴν ἀκατάλληλον τῶν ἐχθροπραξιῶν ὥραν, ἔγραψεν εἰς τὸν στρατηγὸν Δούκην ὅπως ἀντί τῆς πρώτης ὄτε αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες προσέβαλλον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μαχομένων στρατιωτῶν αὐτοῦ ἐκλέξῃ τὴν μισημβρίαν « ἵνα μὴ τῷ Τζακᾶ καὶ τῷ ἡλίῳ ἀντιμάχεται ». Τοῦτο δὲ ρητῶς καὶ ὑπὸ τῶν Ἀσιζῶν διατάσσεται ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν προμάχων « νὰ τοὺς φέρουν εἰς τὸν κάμπον ἴσα ὅπου τὸ ἤμισον τῆς

δων τοῦ νομοῦ, συμπρόντων κλπ. Papyri Graeci Taurinenses ed. Am. Peyron, 1826, σελ. 24. Πρὸ τῶν Πτολεμαίων τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπὶ τῶν προσόδων ἢ ὡς ἔλεγον οἱ βυζαντινοὶ ἐξισωτοῦ ἦν ἀνεξάρτητον τοῦ δικαστικοῦ ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸν νομάρχην (βλ. Διδόωρον, 1, 54) καὶ Peyron, σελ. 59. παράβαλλε καὶ Papyrus du Louvre, σελ. 276, 313, 218, 373.

(1) « Κριτὴν μὲν οὖν τηνικαῦτα καὶ ἐξισωτὴν τὸν Καλλιπάριον προϋβάλλετο· ἀνὴρ δὲ οὗτος τῶν ἐπισήμων, μερτυρίαν δὲ πολλὴν δικαιοπραγίας τε καὶ ἀφιλοχρηματίας καὶ ταπεινοφροσύνης συνεπαγόμενος »· ἐκδ. Παρισίων, σελ. 250.

(2) « Cet officier (ὁ βισκούντης) était le delegué et le representant du souverain et du seigneur; il administrait la justice, percevait les impôts, veillait à la sûreté publique ». Beugnot, les Assises I, préf.

ἡμέρας ἔνι ὁ ἥλιος, τὸν ἕνα κατὰ πρόσωπα τοῦ ἐτέρου ἵνα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ μηδὲν κωλύῃ τὸν ἕνα πλεῖον τοῦ ἄλλου (1).

Ἄλλὰ καὶ ἕτερον γεγονός ἐνισχύει τὴν εἰκασίαν περὶ τῆς στενῆς σχέσεως τῶν Ἀσιζῶν πρὸς τὰ Αἰγυπτιακὰ νόμιμα. Ὁ ἀρχαιότερος κῶδιξ τοῦ παλαιογαλλικοῦ κειμένου φέρει ἔν τισι κεφαλαίοις λατινικὴν τινα εἰσαγωγὴν οὐδὲν ἕτερον οὔσαν ἢ ἀπλή σύνοψις καὶ βασιλικὴ ἐπικύρωσις τοῦ ἐπομένου ἄρθρου. Τὸ λατινικὸν τοῦτο κείμενον ἢ μὲν νεωτέρα γαλλικὴ καὶ ἐνετικὴ σύνταξις ἐξοβελίξει ἄνευ τινὸς μνείας, τὰ δὲ Κυπριακὰ κείμενα ὁμοίως παραλείποντα φέρουσιν ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ τὴν ἐξῆς περιέργον εἰδοποίησιν. « Ἐνι λατίνικον κατὰ τοὺς νόμους τοὺς βασιλικούς (σελ. 87). — Τοῦτο ἐνι ἀπὸ τοὺς νόμους τοὺς βασιλικούς καὶ ξηγᾶται ἀλατίνικα (172) — δηλοῖ λατίνικα κατὰ τοὺς πολιτικούς καὶ καθαρίζει το καθὰ κάτω δηλοῖ (281) — αὐτοῦ λέγει τὸν ἐμπρόλογον λατίνικα νόμιμα (309) — αὐτὸς ὁ ἐμπρόλογος ἐνι νόμιμος γραμματικὸς (319) » .

Ἐκ πρώτης ἐπόψεως ἠδύνατο ἵνα ὑποτεθῇ ὅτι βασιλικούς καὶ πολιτικούς νόμους ἐννοοῦσι τὰ Κυπριακὰ κείμενα τὴν γνωστὴν Βυζαντινὴν συλλογὴν· ἀντιπαράθεσις ὅμως αὐτῶν πρὸς τὰ Βασιλικὰ ἀποδεικνύει ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει σχέσις, ὥστε δέον ἵνα εὔρεθῇ πιθανωτέρα τις ἐξήγησις τοῦ ζητήματος, τοιαύτην δὲ παραδόξως χρηρηγεῖ ἡ Αἰγυπτιακὴ νομοθεσία.

Οἱ Πτολεμαῖκοι πάπυροι καλῶς διακρίνουσι τοὺς παλαιοὺς καὶ ὑπὸ τοῦ Διοδώρου ἀναλυομένους νόμους τῶν Αἰγυπτίων ἀπὸ τῶν εἰσαχθέντων διὰ τῆς Μακεδονικῆς κατακτήσεως, ἀποκαλοῦντες τοὺς μὲν πρώτους « νόμους τῆς χώρας (2) », τοὺς δὲ δευτέρους « πολιτικούς νόμους (3) » .

(1) σελ. 467 τοῦ παρόντος τόμου.

(2) *Peyron Papyri Taurinenses I*, 32, 38, 115.

(3) *Peyron*, 164 — *Papyrus du Louvre*, 353 — *Robiou*, *mémoire sur l'économie politique de l'Égypte*, σελ. 240.

Οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῆς Αἰγύπτου ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βασιλικὰ

Ὅθεν οὐδὲν τὸ παράδοξον ἵνα δεχθῶμεν ὅτι ἡ αὐτὴ διάκρισις ἐπεκράτησε καὶ ἐν Κύπρῳ, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν τὰς αὐτὰς λέξεις τὰς διακρινούσας τὰς δύο τῆς Αἰγύπτου νομοθεσίας· διότι ἐν ᾧ συνήθως τὰ Κυπριακὰ κείμενα ἀποκαλοῦσι τὰς Ἀσιζας τῆς Βουργεσίας « ἀσιζας τῆς χώρας (σελ. 292) ἢ ἀπλῶς νόμους (σελ. 58), ὀνομάζουσι τὰς βασιλικὰς ἐπικυρώσεις ἢ ἐρμηνείας ὡς προερρήθη νόμους βασιλικούς ἢ πολιτικούς.

Εἰπὼν ὅτι διὰ τῶν ἐν ταῖς Ἀσιζαῖς μνημονευομένων Βασιλικῶν καὶ Πολιτικῶν νόμων οὐδὲν πρέπει ἵνα ἐννοηθῶσιν αἱ συλλογαὶ τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου, οὐδόλως ἐννοῶ ὅτι αὗται οὐδὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ στυροφορικοῦ τούτου κώδικος· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα θέλω ἀποδείξει ὅτι πολλαὶ τῶν γνωστῶν ἑλληνικῶν διατάξεων κατὰ γράμμα μεταφράσθησαν.

Πάντα τὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν λέγουσιν ὅτι ὁ περὶ ἀποκλήρωσεως νόμος ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαλδουίνου Β' τοῦ ἐπιλεγομένου du Bourg (1188) (1)· πολλὰς ὅμως πρὸ τούτου ἑκατονταετηρίδας ἡ βυζαντινὴ νομοθεσία εἶχε διαγράψει τὰς αὐτὰς κατὰ λέξιν διατάξεις, ὡς δύναται ἵνα πεισθῇ πᾶς ὁ ἀντιπαραβάλλον τὰ νῦν δημοσιευόμενα κείμενα πρὸς τὴν ριὴν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστιανοῦ καὶ τὸ Πρόχειρον (σελ. 691) (2).

διατάγματα, ἢ Νεαρὰ ὡς οἱ βυζαντινοὶ ἔλεγον. Τινὲς τῶν προλόγων τούτων διατηροῦσιν ἔτι ἐν τῷ κειμένῳ τῶν Ἀσιζῶν τὸν τύπον βασιλικῶν διαταγμάτων « Καλὸν νὰ ἐγνωρίζετε πάντες οἱ εὐρισκόμενοι καὶ οἱ μετᾶγενεστεροὶ », ἔρθ. κγ. σελ. 36.

(1) σελ. 189, 440 τοῦ παρόντος τόμου.

(2) Ὁ πολυμαθὴς τῶν Ἀσιζῶν σχολιαστὴς κ. Faucher ἀνευρίσκει ἐν τῇ διατάξει ταύτῃ σχέσιν πρὸς μόνην τὴν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστιανοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἀληθῶς κατηρτίσθη ἢ ἐν τῷ Προχείρῳ διατάξις· εἴτε ὅμως ἐκ τοῦ Προχείρου, εἴτε ἐκ τῆς Νεαρῆς, τὸ βέβαιον ὅτι ἐξ ἑλληνικῆς πηγῆς ἀντεγράφη τὸ νομοθέτημα τοῦ Βαλδουίνου, διότι ἡ λατινικὴ μετάφρασις τῶν Νεαρῶν μόλις τότε ἀνεκλύθη ἐν Ἀμάλφῃ

Ἐκ τῆς αὐτῆς βυζαντινῆς πηγῆς ἐλήφθησαν καὶ ἄλλαι τῶν Ἀσιζῶν διατάξεις· οὕτω τὸ μὲν Πρόχειρον (σελ. 194) λέγει « Καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, εἰ ἐλευθέρα συλλάβῃ, καταδουλωθεῖσα δὲ κατὰ τινὰς αἰτίας νόμῳ ἐγνωσμένας τέκῃ, ἐλεύθερον τὸ τεχθέν· ὁ γὰρ κυοφορούμενος οὐ βλαβήσεται ἐκ τῆς συμφορᾶς τῆς περιστάσης τὴν μητέρα (1) », αἱ δὲ Ἀσίζαι (σελ. 147) « ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη ἔχουν τέκνα εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἦσαν ἐλεύθεροι ἢ κρατιέται ἐγγαστρωμένη, ὅτι αὐτὰ τὰ παιδία οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ δοῦλοι, ἀλλὰ νὰ ἔνῃ ἐλεύθεροι, ὡς περ νὰ ἦσαν ἃ ἐγεννήθησαν παρὰ ἐλευθέρῃς γυναικός, ὅτι ἡ κακοπραξία τοῦ πατρὸς, οὐ τῆς μητρός, οὐδὲν πρέπει νὰ στραφῇ ζημία ἐκείνου ὅπου ἀκόμη οὐδὲν ἐγεννήθη, οὐδὲ τὰ γεννημένα, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων » .

Ἐν προοιμίῳ τῶν Γεωργικῶν νόμων τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀναγινώσκονται « Τὰς μελίσσας, ὅταν ἀποκλείομεν, μόνον κτώμεθα. Τὰς δὲ μελικηρίδας καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτριῶν δένδρων ἀφαιρούμεθα, εἰ μὴ ὁ δεσπότης τοῦ ἀγροῦ κωλύει εἰσελθεῖν. Τὸ δὲ σμῆνος ἐκ τῶν μελισσίων μου ἱπτάμενον ἐμὸν ἐστίν, ἕως ὅτε ὑπὸ τὴν θέαν μου πίπτῃ καὶ μὴ δυσχεραίνω ἐπιδιῶξαι αὐτό· ἐπεὶ πάλιν τοῦ καταλαμβάνοντος ἔσται.

• Ταῶνες, περιστερὶ, μέλισσαι, καὶ συνήθειαν ἔχωσι τοῦ ὑποστρέφειν ἐν τοῖς ἀγρίοις εἰσι, τὰ δὲ εἰωθότα ἐπιστρέφειν, εἰ μὴ τὴν συνήθειαν φυλάξωσι, τοῦ προκαταλαμβάνοντος γίνεται.

• Τοὺς ἡμέρους χῆνας ἢ τὰς ὄρνεις ἐὰν ἕτερος ἀφιπταμένας κατὰσχῃ πρὸς ἴδιον κέρδος, τῇ φούρτου ὑπόκειται » .

Ἐπὶ τῶν Πιζιῶν (1135), ἐκτὸς ἂν ὑποτῆθῃ ὅτι ἡ ὑποπτος αὕτη παράδοσις ἐπλάσθη πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ἐκ τῆς σχισματικῆς Ἑλλάδος τότε πρῶτον γνωστῆς ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ νομοθεσίας τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

(1) Παράβαλλε καὶ Ἀρμενόπουλον σελ. 19) ἐκδ. Heimbach.

Τὰ ἀνωτέρω ἀναπτύσσει ὁ Ἀρμενόπουλος (1), ἀναπτύσσουν δὲ καὶ αἱ Ἀσιζαὶ ἐν συνεχείᾳ ἄρθρων, τὰ ὅποια ἐν ᾧ κατ' οὐσίαν τὰς αὐτὰς διατάξεις ἐπαναλαμβάνουσιν (2), οὐχ ἦτον ὑπενοοῦσιν ἄλλην ἄγνωστον ἑλληνικὴν πηγὴν λεπτομερέστερον τοὺς νόμους τούτους ἐρμηνεύσαν. Παραβληθῆτων δὲ καὶ αἱ ἐν τῷ Προχείρῳ διατάξεις περὶ μοιχείας, παρθενοφθορίας, ναυαγίων, καὶ οἰκημάτων ἐν ψιλῷ τόπῳ πρὸς τὰ περὶ τῶν αὐτῶν διατάξεων ἄρθρα τῶν Ἀσιζῶν.

Ἄλλα νεώτερα μνημεῖα τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεϊς σχετίζονται πρὸς τὸν Σταυροφορικὸν κώδικα· ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἥτις ἐν πολλοῖς ἀναπτύσσει τὸ Πρόχειρον προσεγγίζει μᾶλλον πρὸς τὸ ὁμοίως ἀνεπτυγμένον κείμενον τῶν Ἀσιζῶν· τὸ περίεργον δὲ ὅτι ὡς αὐταὶ οὕτω καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος ἄρχεται διὰ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς κρίσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Τὰ τελευταῖα ταῦτα συνδυαζόμενα πρὸς ἕτερα γεγονότα ὑποδεικνύουσιν ὅτι καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ βυζαντινῷ κράτει ἰσχυρὸν νόμιμά τινα ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὰ Κυπριακὰ· ποίημά τι προτασσόμενον τῶν Κυπριακῶν λιθέλλων ἀποδίδει τὴν σύνταξιν αὐτῶν εἰς βυζαντινὸν πολυγράφον ἀκμάσαντα πρὸ τῶν σταυροφοριῶν· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σύστημα τῶν ἐνόρκων (ὁμοτῶν κριτῶν) εὐρίσκομεν ἐφηρμοσμένον καὶ ἐν ἄλλαις μεμακρῶσμέναις χώραις, αἵτινες ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν ὁμολογουμένως παρέλαβον τὴν νομοθεσίαν αὐτῶν.

Ὡς γνωστὸν ἐν τοῖς διασωθεῖσι παπύροις εὐρίσκονται καὶ τινες δικαστικαὶ ἀποφάσεις πολλοῦ λόγου ἄξια· ὁ παραβάλλων δὲ ταύτας πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστῶν

(1) Β, τίτλ. Ι, σελ. 212.

(2) Περὶ μελισσιῶν περὶ χηνῶν καὶ ὀρνίθων (σελ. 197-199, 449-450).

τῆς Σικελίας ἐκπλήττεται ἀνευρίσκων τοὺς αὐτοὺς τύπους καὶ σχεδὸν τὰς αὐτὰς λέξεις· τὸ περίεργον δὲ ὅτι ἐν τοῖς σικελικοῖς ἐγγράφοις μνημονεύεται ὁ βασιλικὸς κριτῆς Σικελίας (σελ. 440) ἢ βισκούμης (367) καὶ οἱ ρηγικοὶ κριταὶ (427) συνεδριάζοντες ἐν τῷ δεσποτικῷ δικαστηρίῳ (446) (1) ἢ κόρτη (441) μετὰ τῶν ἐνόρκων (2), ὡς ὁ βισκούντης τῆς Κύπρου μετὰ τῶν κριτῶν (juḡes).

Εἰς τῶν ἐν ἐπιμέτρῳ τοῦ παρόντος τόμου ἐκδιδομένων τύπων τῶν ἐν Βυζαντίῳ συμβολαιογράφων περιέχει τὰς αὐτὰς σχεδὸν λέξεις οἷας καὶ ὁ ἐν ταῖς ἀσίζαις περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος νοταρικὸς τύπος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐξῆς παραθέσεως τῶν δύο κειμένων.

« Ἄλλ' ἐγὼ χρήζων θείας φιλανθρωπίας ἐλεύθερόν σε ἀπὸ τοῦ νῦν διαφήμι, ὡς ἂν ἀδεῶς τε καὶ ἐλευθέρως ἔνθα ἂν ἐθέλης πορεύῃ μηδεμίαν ἐτι δούλωσιν ὑπορῶμενος » σελ. 618.

« Ἐγὼ διδῶ σου ἐλευθερίαν τελεία διὰ τοῦ θεοῦ καὶ τάσσομαί σου ἀπαὶ τώρα νῦν ἦσαι ἀποβγαλμένος ἀπὸ δούλευσίν μου τῆς σκλαβίας » σελ. 149.

Ἄλλ' ἂν ταῦτα ἀποδεκνύωσιν ὅτι οἱ βυζαντινοὶ νόμοι σπουδαίως συνεισήνεγκαν εἰς κατάρτισιν τῶν Ἀσιζῶν, ἔχομεν ἀφ' ἑτέρου ἀναντίρρητα τεκμήρια ὅτι οἱ μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Βυζαντίου βασιλεύσαντες Παλαιολόγοι οὐ μόνον ἐγίνωσκον τὸν Στρυροφορικὸν κώδικα ἀλλὰ καὶ ἐπειράθησαν ἵνα μεταφυτεύωσι καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐν Κύπρῳ ἰσχύον σύστημα τῶν ὁμοτῶν κριτῶν.

(1) Καὶ αἱ Ἀσίζαι καλοῦσιν ἀδιαφόρως τὸν ἀρχιδικαστὴν δεσπότην (σελ. 273), βισκούντην.

(2) « Καθεζομένων ἡμῶν μετὰ ὁμοτῶν καὶ καλῶν ἀνθρώπων » -- « μετὰ τῶν γερόντων καὶ καλῶν ἀνθρώπων » σελ. 443, 447. Salv. Cusa, i diplomî Greci di Sicilia, Palermo, 1868.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος Β΄ θέλων ἓνα συνδεθῆ διὰ δεσμῶν αἵματος πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ Λουζινιάνας ἀπέστειλεν ἀλληλοδιαδόχους πρεσβείας πρὸς τὸν βασιλέα Ἑρρίκον τὸν Β΄ ζητῶν τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς τούτου διὰ τὸν υἱὸν καὶ συνάρχοντα Μιχαὴλ τὸν Θ΄. Δύο τῶν πολυμαθεστέρων ὑπουργῶν τοῦ προειρημένου αὐτοκράτορος Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης καὶ Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς ἐπισκεφθέντες ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ τὴν Κύπρον ἐπανήλθον εἰς Βυζάντιον τῇ 16 ἰανουαρίου 1296 (1)· μετὰ παρέλευσιν δὲ πέντε μηνῶν, ἦτοι κατὰ τοῦ ἰούνιον τοῦ 1296, ὁ Ἀνδρόνικος συγκαλέσας ἐν τοῖς ἀνακτόροις μεγάλην συνέλευσιν ὑπεσχέθη τὴν προσεχῆ ἰδρῦσιν ὀρκωμοτικοῦ δικαστηρίου· τῆς βασιλικῆς δημηγορίας ὡς καὶ τοῦ μετ' οὐ πολὺ δημοσιευθέντος χρυσοβούλλου λόγου διέσωσεν ὁ Παχυμέρης τὴν ἐξῆς σύνοψιν:

« ἔνθεν τοι καὶ τούντεῦθεν καθυπισχνεῖτο συντάττειν λόγον χρυσοβούλλειον περὶ κρίσεως, καὶ δικαστὰς ἐκλέξασθαι ἕκ τ' ἀρχιερέων, ἕκ τ' ἄλλως ἱερωμένων καὶ ἐκ τῶν συγκλητικῶν, ὡς συμποσοῦσθαι τοὺς πάντας εἰς δώδεκα οἷς καὶ ὀρκωμότησασιν ἢ μὴν ἀδωροδοκῆτω· καὶ ἀπροσωπολήπτω· τὰς κρίσεις ἐκφέρειν ἀπ' αὐτῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς καὶ δεσποίνης ἄχρι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τυχόντα πιστοῖς χρήσαιτ' ἂν κοιταῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα· καὶ πλεῖστ' ἄλλα παραινέσας ἀπέλυσε τὸν λαόν. Ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις καὶ ὁ χρυσοβούλλειος μὲν συντάττεται λόγος, οἱ δ' ἐκλέγονται πρόσφοροι, καὶ συναξίς· πάλιν αὖθις κατὰ τὰ τῆς δεσποίνης ἀνάκτορα γίνεται, τῇ τότε τοῦ κρατοῦντος σκηνοῦντος, καὶ δημηγορεῖ βασιλεὺς τὰ εἰκότα, καὶ ὁ χρυσοβούλλειος λόγος ἀναγινώσκεται· προέβη δὲ καὶ τισὶν ὄρκους τῶν δικαστῶν· ὅσοι δὲ καὶ ἐκ τῆς συγκλήτου πείρα νομικῆ καὶ συνέσει προφέροντες ἐκλελέχαστο· καὶ φοβερὸν καθίστατο δικαστήριον, μεγάλῳ τε καὶ μικρῷ ἐπίσης τὰς κρίσεις

[1] Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Α' πρόλ. κα'.

ἐκφέρων· εἰ καὶ μὴ ἐς μακρὰν διετέλεσεν, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον κατὰ τὰς τῶν μουσικῶν χορδῶν κρούσεις ἐξησθηνηκὸς διαπεφωνήκει (1) » .

Ὁ ὑπὸ Παχυμέρη μνημονεύμενος χρυσοβούλλειος εὐτυχῶς διασωθεὶς (2) χορηγεῖ ἡμῖν ἀρκετὰς πληροφορίας περὶ τῆς τότε ἰδρυθείσης ἐν Βυζαντίῳ ὀρκωμοτικῆς αὐλῆς, ἣτις οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ ἀπλή ἀπομίμησις τῆς ἐν Κύπρῳ αὐλῆς τῆς Βουργεσίας, ὡς πείθεται ὁ παραβάλλων τὸ αὐτοκρατορικὸν θέσπισμα πρὸς τὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν. Ὡς αὐταὶ ἄρχονται διὰ μακρᾶς διδασκαλίας πρὸς τοὺς κριτὰς περὶ κρίσεως καὶ δικαιοσύνης (ἄρθρα α-ι) οὕτω καὶ ὁ Ἀνδρόνικος πρὸς τοὺς ὁμοτὰς ἀποτεινόμενος διδάσκει αὐτοὺς διὰ μακρῶν τὰς αὐτὰς ἀρχάς. Ὡς αἱ ἀσίτζαι παρεμβάλλουσι Γραρικὰ ρητὰ εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἀρχῶν τούτων, οὕτω καὶ ὁ βασιλικὸς λόγος γέμει τοιούτων μαρτυριῶν. Ὡς ἐν Κύπρῳ ἐν καὶ μόνον δικαστήριον ὁμοτῶν ἐλειτούργει, ἢ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Λευκωσίᾳ αὐλῇ τῆς Βουργεσίας ἀποτελουμένη ἐκ δώδεκα ὁμοτῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν προκρίτων, οὕτω καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν καὶ μόνον δικαστήριον ἰδρύθη συγκροτούμενον ἐκ δώδεκα ἐνόρκων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐκ τῶν ἀρχιερέων, συγκλητικῶν καὶ ἄλλων νομομαθῶν. Ὡς ἡ αὐλὴ τῆς Βουργεσίας ἰδρύθη πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀστῶν κατὰ τῆς αὐθαιρέσις τῶν τιμαριωτῶν, οὕτω καὶ ὁ Ἀνδρόνικος ὁμολογεῖ ὅτι σκοπὸς τοῦ καθιδρύματος αὐτοῦ ἦν ἡ υπεράσπισις τῶν πολιτῶν κατὰ

(1) Παχυμέρης, II, σελ. 236-7 ἐκδ. Βόννης.

(2) Ὁ χρυσοβούλλος οὗτος λόγος συντεταγμένος ὑπὸ τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ Νικηφόρου τοῦ Χούμνου ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Boissonade (*Anecdota Graeca*, 11, 85) καὶ Ζαχαρία (*Novellae Constitutiones*, σελ. 660-72). Ὡς δὲ κρίνομεν ἐκ τῆς ὑπὸ Παχυμέρη ἀναλύσεως τῶν δύο βασιλικῶν λόγων, οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος ἦτοι ὁ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενος χρυσοβούλλειος λόγος.

της αὐτοδικίας τῶν ἰσχυρῶν (1). Ἄλλα καὶ φράσεις ὀλόκληροι ἀπαντῶσι σχεδὸν ἀπαράλλακτοι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς νομοθεσίαις· οὕτως αἱ μὲν Ἀσιζαὶ (σελ. 28) λέγουσιν « ὅτι οἱ κριτὰδες πρέπει νὰ ἔνη τοιοῦτοι, ὅτι καλὴν στρατὸν νὰ περιπατοῦν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κρίσεως, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ γυρίσουν δεξιὰ, οὐδὲ ἀριστερά, ἀμμὲ πρέπει τὸ ἴσο νὰ κρίνουν τὸν μέγα καὶ τὸν μικρόν, καὶ τὸν πτωχὸν καὶ τὸν πένητα ὡς περ τὸν πλούσιον καὶ τὸν ἄρχοντα », ὁ δὲ βασιλικὸς λόγος « καὶ τίθεμαι δὴ τοῦτῃ καὶ τὴν ἰσχὺν λαμπρὰν τοῖς δικασταῖς βραβεύω . . . μικροὺς καὶ μείζους, ὑψηλοτέρους, καὶ ταπεινότερους τοὺς τῆς ἄνω γε καὶ πρώτης μοίρας ἴσον λόγον ἔχοντας (2) ».

Βεβαίως τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε ἰδρυθὲν ὀρκωμοτικὸν δικαστήριον εἶχεν ἴδιον κώδικα καθ' ὃν ἐδίκαζεν ἀνεκκλήτως τὰς ἐναγομένας διαφοράς· ὁ κῶδιξ οὗτος ἂν τυχὸν ἀνακαλυφθῆι που θέλει τελικῶς λύσει τὸ ζήτημα τῶν Ἀσιζῶν (3)· ἐπὶ τοῦ

(1) « Ἵμεῖς δὲ οἱ τὰ δεινὰ πεπονθότες, εἴτα κατεπτηχότες καὶ τρέμοντες, καὶ μὴδ' ὅσον ἀποδύρασθαι τὰς συμφοράς, μὴδὲ φωνὴν τινα προϊέναι, μὴδ' ἐκλαλῆσαι τὸ συνεχθὲν ὑμῖν ὄλωσ, μὴδ' ἐπικουρίαν ποθὲν ἐκζητῆσαι, μὴδὲ τοσοῦτον γοῦν ὑπὸ τῶν κειραζόντων ἀφειμένοι, δεῦτε, καὶ τοῖς δικασταῖς πρὸς ἄμυναν ἐνδίκως χρῆσάμενοι στήτε κατὰ πρόσωπον τῶν ἀδικούντων, ἐλέγχοντες μετὰ παρησίας καὶ μηδένα τοῦ λοιποῦ μὴδ' αὖτις δεδιότες, μὴδ' ἂν ὅτι μάλιστα πολὺς τις ἦ ταῖς ἔβρῃσι καὶ δύναμιν περιττὴν κακῶς περιβεβλημένος . . . δι' ὅμῃς τοῦτο τὸ δικαστήριον ἀνέφεται βουλομένοις ἐς αὐτὸ τρέχειν »· σελ. 670, παραβ. καὶ 665.

(2) Παρὰ Ζαχαρίῃ, σελ. 664, καὶ 670 - 1.

(3) Ὁ Ἀνδρόνικος λέγει ὅτι ἀπλῶς ἀνακαινίζει ἀπρηξαμῆνον θεσμὸν « τούτου χάριν παλαιὸν ἔθος ἡμεῖς ἐκκινίσταμεν, τοὺς δικάζειν λαχόντας ἐπὶ τοὺς ὄρκους πρότερον ἐμβιβάσαντες » σελ. 663. Ποιήμα τι προτασόμενον τῶν ἐν Κύπρῳ ἐπὶ τῆς φραγκοκρατίας ἰσχυρότων ἑλληνικῶν νόμων ρητῶς λέγει ὅτι ὁ διάσημος Μιχαὴλ Ψελλὸς πρῶτος εἰσήγαγεν ἐν Βυζαντίῳ τὸ ὀρκωμοτικὸν σύστημα· (βλέπε κατωτέρω σελ. ρη').

παρόντος, ὁμῶς κλίνω ἵνα πιστεύσω ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος ἦν ἀπλῆ ἀπομίμησις τῶν Ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας κομισθεισῶν ἐκ Κύπρου ὑπὸ τῶν προειρημένων δύο ὑπουργῶν τοῦ Ἀνδρονίκου. Ὁ αὐτοκράτωρ νομίσας ὅτι ἡ νέα νομοθεσία ἤθελεν ἀνεγεννήσει τὸ φθίνον κράτος ἐχορήγησε πρὸς τοὺς ὁμοτάς δικαιώματα τὰ ὅποια οὔτε οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου ἀπένειμάν ποτε εἰς τοὺς κριτάς τῆς Βουργεσίας, διότι ἐν ᾧ οἱ τελευταῖοι ὠρκίζοντο τὴν θρησκευτικὴν τήρησιν τῶν Ἀσιζῶν, ὁ Ἀνδρόνικος οὐ μόνον ἀνεγνώρισεν ἀνωτέρα καὶ αὐτοῦ καὶ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν τῶν κριτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς ἵνα δημοσίᾳ ἐλέγχωσιν αὐτὸν παρανομοῦντα μέχρις ὅτου ὑπαχθῆ εἰς τὸν νόμον· τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονός ἐπληροφορήθη ἐκ τῆς παρὰ Παχυμέρη συντόμου ἀναλύσεως τοῦ πρώτου βασιλικοῦ λόγου (1), ἰδίως δὲ ἐκ τῶν ἐξῆς δύο ἀνεκδότων ἐγγράφων (2), τὰ ὅποια οὐχ ἦττον συντελοῦσιν εἰς ἀποδείξιν τῆς καταπληκτικῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀρκωμοτικοῦ δικαστηρίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν ἐν Κύπρῳ αὐλὴν τῆς Βουργεσίας.

α Ὀρκωμοτικὸν τῶν καθολικῶν κριτῶν γεγονός καθ' ὃν καιρὸν ἐσφραγίσθησιν.

Ἐπεὶ ἐξελέγην παρὰ τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καὶ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως εἰς καθολικὸν κριτὴν πάντων τῶν Ρωμαίων, ὑπισχνούμαι διὰ τοῦ παρόντος μου γράμματος ἵνα κατὰ τὴν ἐνοῦσάν μοι γινῶσιν καὶ δύναμιν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενόν μοι δίκαιον κρίνω πάσας τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις, ἐφορῶντος ἄνωθεν τοῦ θεοῦ, καὶ οὔτε διὰ

(1) βλέπε καὶ τὸν χρυσοβούλιον λόγον, σελ. 665.

(2) Τὰ ὀρκωμοτικὰ ταῦτα ἀντεγράφησαν ἐκ τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1386 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Παρισίοις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. Ὁ Δουκάγγιος πρῶτος ἐσημείωσε τοὺς τίτλους αὐτῶν (Glossarium Graec. ὀρκωμοτικόν), ἀλλ' ὁ ὑποδεικνυόμενος ἀριθμὸς τοῦ κώδικος (τότε 4590) ἐμπετάωσε τὰς πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ ἀποπειράς.

φόβον αὐθεντικόν, οὔτε διὰ μεγαλειότητα προσώπων, οὔτε διὰ δῶρα καὶ ξένια, οὔτε διὰ φιλίαν, οὔτε δι' ἔχθραν, οὔτε δι' οἰκτον καὶ δάκρυα τοῦ κρινομένου προσώπου, οὔτε δι' ἕτερον τινα τῶν ἀπάντων προσπαθῆ τρόπον κρίνω παρὰ τὸ φανησόμενον ἐμοὶ δίκαιον, ἀλλὰ συντηρηθῶ μετὰ πάσης ὀρθότητος καὶ εὐθύτητος εἰς τὴν τοιαύτην μεγάλην καὶ ἀναγκαίαν ὑπηρεσίαν, καὶ κρίνω καὶ ἀποφινώμην ἀπροσπαθῶς ἐπὶ πάσαις ταῖς κινουμέναις ὑποθέσεσιν ὅσον μοι φανῆ δίκαιον. Εἰ δὲ οὐδὲν συντηρηθῶ εἰς τοῦτο, ἀλλὰ κατὰ τινα τῶν ἀναγεγραμμένων τρόπον παρεξέλθω ἀπὸ τούτων ὧν ὑπισχνοῦμαι ἵνα κρίνωμαι παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως ὡς ἄπιστος καὶ ἀνυπόληπτος, ἀφειρητῆται δὲ καὶ ἡ οἰκονομία μου καὶ εἴ τι ἕτερον ἔχω φαινόμενον ὡς βίον, παραδιδῶται δὲ καὶ τὸ σῶμά μου εἰς τιμωρίαν καὶ κόλτσιν ἢ ἂν δικαίρῃ ὁ κραταῖος καὶ ἅγιος ἡμῶν αὐθέντης καὶ βασιλεύς, καὶ οὐδὲν μεσιτευθῶ οὔτε παρὰ τοῦ πατριάρχου, οὔτε παρ' ἑτέρου ἀρχιερατικοῦ ἢ πνευματικοῦ προσώπου, ἐνέχωμαι δὲ ψυχικῶς καὶ εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ὅπερ ἀνεδεξάμην παρὰ τοῦ παναγιωτάτου μου δεσπότη τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφορισμὸν ὃν ἐξεφώνησε χάριν τούτου (1).

« Πρόσταγμα ὀρκωμοτικόν.

Ἡ βασιλεία μου τὸ παρὸν αὐτῆς ἀπολύει ὀρκωμοτικὸν πρόσταγμα, δι' οὗ καὶ ὀμνύει εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια καὶ

(1) « Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται ἄνθρωπον τὸν νὰ μισῆ νὰ τὸν ἐβγάλη ἀπαι τὸ δίκαιόν του διὰ ὄσσην μισητίαν τὸν μισῆ, οὐδὲ διὰ τὸ τάξιμον ἐποῦ νὰ τοῦ τακτοῦν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πάρη κανέναν ἄνθρωπον ἐξω τοῦ μέτρου, καὶ ἂν τὸ ἐπίσκην, κὰν ἀπαι τὸν γνωστὸν ὡς ἀποδὴν, οὐδὲ διὰ εἰδησιν τοὺς κριτάδες, ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀντροπιασμένος καὶ ἐξωρισμένος ἀποὺ τὴν χώραν καὶ ἀπαι τὸ ρηγάτον, καὶ τὸ ἐδικόν του νὰ ἔνε τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας μὲ δίκαιον ». Ἀσίζαι, ἄρθρον ε, σελ. 27 καὶ 275.

εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν, ἐνώπιον τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας, ὡσάν ἐπει οἱ ἐκλεγέντες καὶ ἀποταχθέντες παρὰ τε τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς βασιλείας μου καθολικοὶ κριταὶ τῶν Ῥωμαίων, ἔταξεν καὶ ὑπεσχέθησεν ὅσον κατὰ μέρος τὰ ὑποσχετικά αὐτῶν γράμματα διαλαμβάνουσιν, ἵνα συντηρῶνται ἕνεκεν δικαίας καὶ ἀππρεγγράπτου κρίσεως, ἵνα δεφενδεύῃ καὶ αὐτοὺς ἡ βασιλεία μου παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον ἀπὸ πικρῶτος προσώπου τοῦ μέλλοντος ἴσως ἐπιτεθῆναι καὶ μαχεσθῆναι κατ' αὐτῶν ἕνεκεν τῆς καταδίκης ἧς μέλλουσιν ἀποφῆνασθαι κατ' αὐτοῦ διὰ τινὰ κινήθησαν καὶ κριθεῖσαν παρ' αὐτῶν ὑπόθεσιν· καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον αὐτῶν, ἐὰν βουληθῇ καὶ εἰς ἵνα μαχεσθῇ καὶ ἀμύνηται κατὰ τῶν παίδων αὐτῶν, ἵνα ἐνέχηται ἡ βασιλεία μου καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δεφένδουσιν καὶ ἀνενοχλησίην αὐτῶν (1). Τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο καὶ ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ὀρκωμοτικὸν πρόσταγμα τῆς βασιλείας μου· καὶ ἀπλῶς εἶπεῖν τὸσαύτην ἰσχὺν καὶ ἄδειαν δέδωκε πρὸς αὐτοὺς ἡ βασιλεία μου μετὰ ὀλοφύχου γνώμης καὶ προαιρέσεως καὶ μετὰ ἐμφύτου καὶ καρδιακῆς ζέσεως καὶ προθυμίας καὶ ὑποσχέσεως ἐνόρκου ὅτι καὶ αὐτὸν ἐμὲ ἐὰν καταλάβωσι καὶ διακρίνωσιν ἀδικοῦντα, ἐλέγχωσι μετὰ παρησίας καὶ παντὶ τρόπῳ βιάζωσιν εἰς τὸ ποιεῖν διόρθωσιν ἐντελεστάτην τῆς τοιαύτης ἀδικίας· καὶ ἐὰν ἴσως οὐδὲν μὲ εὐρωσιν εἰς τοῦτο ἔτοιμον, ὅπερ οὐδὲν μέλλει γενέσθαι ὡς θαρρεῖ καὶ ἐλπίζει ἡ βασιλεία μου εἰς τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ, ἀποβάλλονται ὅλη ψυχῇ καὶ λέγωσι καὶ παριστῶσι καὶ θριαμβεύωσι πρὸς πάντας ἀφόβως καὶ ἐκτὸς ἐννοίας τινὸς τὴν ἡμετέραν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ οὐδὲν παύσονται ποιοῦντες τοῦτο, εἰ μὴ γένηται παρὰ τῆς βασιλείας μου ἐντελής διόρθωσις τῆς τοιαύτης ἀδι-

(1) Ὁ θεὸς οὗτος ὑποδεικνύει τοὺς λόγους δι' οὓς τοσοῦτον ἐνωρὲς ἐν Βυζαντίῳ ἐξημετέρισθη καὶ ἀπρηχαιώθη τὸ Κυπριωτικὸν Σύνταγμα.

κίας και κατέστη τὸ πρᾶγμα οὕτως ὡς θαρρεῖ και ἐλπίζει ἡ βασιλεία μου εἰς τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ και εἰς τὴν μεσιτείην και ἀντίληψιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ μὴ τολμήσει τις τῶν ἀπάντων ἀδικῆσαι και πλεονεκτῆσαι τινα εἰς τὸ οἰκεῖον δίκαιον (1) » .

Ἄλλ' ἀφοῦ τοσαῦτα ἐρρέθησαν περὶ τῆς συντάξεως τῶν Ἀσιζῶν δέον ὅπως ἐπὶ τέλους εἴπωμέν τινα ἀφορῶντα εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα αὐτῶν.

Κατὰ τὴν λεγομένην *Clef des Assises* « *Assise est toutes choses que l' on a vue user et accoustumer et delivrer en cour de Jerusalem et de Chypre* » ἢ ἐν ἄλλοις λόγοις συλλογὴ νόμων και ἐθίμων. Ἄλλ' ἐν τοῖς γαλλικοῖς και ἑλληνικοῖς κειμένοις τὸ ὄνομα Ἀσίζα, τιθέμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τέλει ἐκάστης δικτάξεως εἰς νομιμοποίησιν αὐτῆς, μένει ἀόριστον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν διαφόρων τούτων ἐρμηνειῶν τοῦ ὀνόματος ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς τούτοις κειμένοις: « *Σύνταγμα ἤγουν Ἀσίζα* (σελ. 273), *Σύνταξις τῆς Ἀσίζας* (28), *ἀγία Ἀσίζα τῶν Ἱεροσολύμων* (379), *Ἀσίζα τῆς Ἱερουσαλήμ* (42, 43), *Ἀσίζα Ἱεροσολυμάτου* (42), *Ἀσίζα τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ* (43), *ἀσίζα τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων* (359), *ἀσίζα τοῦ βισκούντη τῶν Ἱεροσολύμων* (128), *Ἀσίζα τῆς Κύπρου και τοῦ Ἱεροσολυμάτου* (48), *ἀσίζα τοῦ ρηγάτου τοῦ Ἱεροσολύμων και πάντων ἐτέρων ρηγάτων και τοὺς καλοπίχρους ἀνθρώπους* (149), *ἀσίζα τῆς χώρας* (292) (και συνηθέστατα ἀπλῶς) *Ἀσίζα, καλὸν ἦθος* (327), *καλὰ συνήθια τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων* (160, 411), *νόμος τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων* (374), *νόμος* (58), *δίκαιον τῆς Ἀσίζας* (143) » .

Ἐν τοῖς γαλλικοῖς κειμένοις ὁ ἀστικὸς οὗτος κῶδιξ ἐιδιαιώ-

(1) Παράββαλε ἔρθρα κγ - κδ τῶν ἀπιζῶν τῆς Βουργεσίας, σελ. 36-37, 385. « *Le sire dou reiaume deit jurer et jure de garder et maintenir les assises* ». *Assises des Barons par Ibelin*, art. CXI.

τρον ὀνομάζεται Assises de la court des Burgeois, Assise des Bourgeois, Assises de la basse Court, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἐτέρου λεγομένου Assises de la Court des Barons, Assises de la haute court, ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη οὐδὲν ἀπικνᾷ ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς κειμένοις διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι εἷς καὶ μόνος κῶδιξ (αἱ Ἀσίζαι τῆς Βουργεσίας) ἐξελληνίσθη. Ὡς ὅμως ἔχει ὁ τίτλος ἐν τοῖς γαλλικοῖς κειμένοις (Assises de la Court) παρουσιάζει περίεργον ὁμοιότητα πρὸς ταυτόσημον ἐλληνικὴν φράσιν· ὁ Ἡσύχιος λέγει « ἔδραι βουλῆς, αἱ ἐγίνοντο κατὰ πεντήμερον », ὁ δὲ Πολυδεύκης « βουλῆς ἦν ἔδρα, συναγηγερμένοι ἦσαν οἱ δικασταί ». Ἐν Ὀδυσσεΐα (Γ, 31).

Ἴζον δ' ἐς Πυλίων ἀνδρῶν ἄγουρίν τε ἔδρας,

τὸ δὲ ἔδρας τοῦτο ὁ σχολιαστὴς ἐρμηνεύει συνέδρια. Ἐν Δίῳι τῷ Κασίῳ (47, 19) — τὴν ἡμέραν ἐν ἣ ἐφρονέθη (ὁ Κατσαρ) κυρίαν ἀείποτε ἔδραν βουλῆς ἔχουσαν — θυμιᾷν τε τοὺς βουλευτάς ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὁσάκις ἂν ἔδρα αὐτῶν ἦ (1) ».

Ὁ Δουκάγγιος (2) κλίνει ἔνα πιστεύσῃ ὅτι ἐν ταῖς Assises ὑποχρῦπτεται ἀπλῆ τῶν ἐλληνικῶν ἐδρῶν μετάφρασις, διότι ἀληθῶς συνέδριον ἐσήμαινεν ἐν ἀρχῇ ἢ ὕστερον πολύσημος κατὰστασα λέξις, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐξῆς ἐρμηνείας ἀπαντώσης εἰς τὸ παλαιὸν Νορμανδικὸν δίκκιον « Assise est une assemblée de plusieurs sages hommes en la court de Prince en la quelle cen qui y sera jugé, doit avoir perdurable fermeté » Ἐν δὲ ἐρμηνείᾳ ταύτῃ ἐπικυροῖ καὶ τὸ Κυπριακὸν κείμενον (σελ. 277) λέγον « τὸ Σύνταγμα τὸ ἐκάτσα οἱ ἄρχοντες τὸ λέγουσιν Ἀσίζα ». Ἐκ τοῦ ἄρθρου δεκάτου τῶν Ἀσιζῶν τούτων πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν αὐλὴν τῆς Βουργεσίας κριταὶ ἐθεωροῦντο τοιοῦτοι ἄμκ κατελάμβανον τὰς

(1) Βλέπε καὶ ἄλλα παραδείγματα ἐν Θητακροῦ Ἐρρίκου Στεφάνου λ. ἔδρα, συνέδριον.

(2) Glossarium infimae latinitatis λ. Assisue.

ἔδρας αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τῶν ἐδρῶν διετήρουν τὸ ὄνομα οὐχὶ ὁμῶς καὶ τὸ ἀξίωμα.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ προμνημονευθεῖσα Νεαρχὸ τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου ἐπικυροῖ τὴν περὶ τοῦ ὀνόματος τῶν Ἀσιζῶν ἐρμηνείαν τοῦ Κυπριακοῦ κειμένου, μεταχειριζομένη κατ' ἐπανάληψιν τὴν λέξιν κάθημα· ἀντὶ ἑλλης τῶν τότε συνήθων « καὶ μὴν ἐπομοσάμενοι κάθηνται (664) — δικαστὰς καθίσαι προστάτας τοῦ δικαίου (664) — ἐξεταστὰι καὶ διαιτητὰι κάθησθε τῶν τὰς δίκας ἐχόντων (670) (1).

Ἄλλὰ περὶ τούτων ὡς καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος τῶν βουργεσιῶν πλείω ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ τῶν Κυπριακῶν μνημείων· νῦν δὲ τελευτῶν τὴν μακρὰν ταύτην παρέκδοσιν ἐπιλέγω. Τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα οὐδὲν ἀξιοῦσιν ἵνα ἐπιλύσωσιν ὀριστικῶς ζήτημα τοσοῦτον σπουδαῖον, ἀλλ' ἀπλῶς ὅπως διανοίξωσιν εὐρύτερον ὀρίζοντα εἰς τὸν μέλλοντα ἱστορικὸν τῶν Ἀσιζῶν, διότι οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδότηαι αὐτῶν περιωρίσθησαν ἀπλῶς εἰς τὰ ὄρια τῆς Σταυροφορικῆς παραδόσεως. Ὅτι οἱ Σταυροφόροι μετήγγον εἰς τὴν Ἀνατολὴν πολλὰ τῶν ἐθίμων τῆς ἐσπερίας Ἐυρώπης οὐδεὶς ἀρνεῖται· ὅτι ὁμῶς οὗτοι ἦσαν τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν ὑποδεέστεροι τῶν κατακτηθέντων λαῶν καὶ ὅτι εὐρον ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις νόμους γραπτοὺς καὶ ἄλλα τῶν συνιστῶντων τὸν πολιτισμὸν στοιχεῖα εἶναι ἐπίσης γεγονὸς ἀναντίρρητον. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει προτιμῶ μᾶλλον ἵνα παραδεχθῶ ὅτι οὗτοι μετέφρασαν εἰς τὴν ἐχυτῶν γλῶσσαν τὰ δεδοκιμασμένα διὰ πολυχρονίου ἐφαρμογῆς ἑλληνικὰ νόμιμα, ἢ ὅτι εἶχον τὴν ὑπομονὴν ἵνα διορίζωσιν ἐπιτροπὰς πρὸς ἐξέτασιν τῶν εἰς Παλαιστίνην κατερχομένων στρατιωτῶν ὅποια τὰ

(1) Καὶ τοῦτο συντελεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Κυπριακῆς νομοθεσίας ἐβρύθη τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει δικαστήριον τῶν ὁμοτῶν.

ἐν ἐκάστη χώρα τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἰσχύοντα ἄγραφα ἔθιμα ὅπως δι' αὐτῶν ἀντικαταστήσωσι τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους. Ἄν δὲ τοῦτο ἐγένετο, πρέπει ἵνα τὸ παραδεχθῶμεν διὰ μόνας τὰς Ἀσίζας τῆς Ὑψηλῆς Αὐλῆς, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς τῆς Βουργεσίας, διότι οἱ εἰς Πηλαιοστίνην συγκεντρωθέντες Σταυροφόροι ἦσαν μᾶλλον στρατιῶται ἢ πολῖται.

Οὐδὲν ἴσχυρίζομαι ὅτι ὁ δεύτερος οὗτος κώδιξ τῆς Σταυροφορικῆς νομοθεσίας μετεφράσθη κατὰ λέξιν ἐξ οἰουδήτρινος τῶν γνωστῶν μνημείων τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου· ἀνωτέρω ὑπέδειξα ὅτι πολλὰ τῶν ἐν τούτῳ διατάξεων ἐλήρθησαν ἐκ τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ πρὸ πάντων τοῦ Προχείρου, καὶ ὅτι ἡ ὑπὸ Διοδώρου τοσοῦτον ἀτελῶς ἀναλυομένη ὀκτάβιβλος τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων παρουσιάζει περιέργον ἀναλογίαν πρὸς τὰς Ἀσίζας τῆς Βουργεσίας.

Ἡ ἐκτίμησις τῶν εἰκασιῶν τούτων ἀφίεται εἰς ἄλλους ἐδικωτέρους τῶν τοιούτων κριτάς· ἐν δὲ καὶ μόνον προστιθεὶς τελευτῶ. Τὸ ἄρθρον CXXI τῶν ὑπὸ Ἰβελίνου ἐπεξεργασθεισῶν ἀσιζῶν τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν ἄλλων νομικῶν βιβλίων συμφωνούντων πρὸς τὰς ἀσίζας, ὅπερ ὑποδεικνύει ὅτι παρὰ ταύτας καὶ ἄλλοι νόμοι ἐκυκλοφόρουσαν μέχρι τῆς II' ἐκκντονταετηρίδος· ὅταν δὲ οἱ ἐνετοὶ διέταξαν τὴν εἰς τὸ ἰταλικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν τῶν ἐν Κύπρῳ ἰσχυουσῶν Ἀσιζῶν (1489) οἱ ἐντεταχθέντες τὸ ἔργον ἐπίτροποι περισυνήγαγον ἐκτὸς τῶν γνωστῶν κειμένων τῆς Σταυροφορικῆς νομοθεσίας καὶ πολλὰ ἄλλα βιβλία ἐκ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος μεταπεφρασμένα εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν (*molti libri tradutte in francese dale lege civili*)· ὅποια τὰ βιβλία ταῦτα οὔτε αὐτοὶ δυστυχῶς λέγουσιν, οὔτε ἡμεῖς δυνάμεθα ἵνα μαντεύσωμεν· ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμῶς τῶν ἐπιτρόπων ἐκθέσεως μανθάνοντες ὅτι ταῦτα συνεφώνουν τοσοῦτον πρὸς τὰς ἀσίζας ὥστε δυνάμει τοῦ προειρημένου ἄρθρου τοῦ Ἰβελίνου ἀπεβλή-

θησαν ὡς περιττά (1), εὐλόγως δυνάμεθα ὅπως εικοτολογήσωμεν ὅτι μέχρι τέλους τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἐσώζοντο ἐν γαλλικῇ μεταφράσει ἑλληνικοὶ νόμοι οὐδεμίαν ἔχοντες σχέσιν πρὸς τὴν γνωστὴν βυζαντινὴν νομοθεσίαν, συμφωνοῦντες ὁμῶς τοσοῦτον πρὸς τὰς Ἀσίζας ὥστε οἱ ἐπίτροποι ἐθεώρησαν αὐτοὺς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν νομοθεσίαν· οἱ δὲ νόμοι οὗτοι πιθανῶς ἦσαν αὐτὰ τὰ παλαιὰ τῆς Κύπρου νόμιμα.

Δ

Τὰ διασωθέντα παλαιογαλλικὰ καὶ ἑλληνικὰ κείμενα τῶν ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας συμφωνοῦσι τοσοῦτον πρὸς ἄλληλα ὥστε δυνατὸν εἶνα ὑπαχθῶσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, καίτοι ἐν τοῖς καθέκαστα παρουσιάζοντα διαφορὰς οὐχὶ ἀναξίτας λόγου· ἀλλ' αἱ διαφοραὶ αὗται ὀφείλονται εἰς αὐθαίρετους ἐπεξεργασίας ἀτόμων οὐχὶ δὲ εἰς ἐπίσημόν τινα τροποποίησιν αὐτῆς τῆς οὐσίας τῶν διατάξεων. Οἱ τιμαριοῦχοι ἐνδιαφερόμενοι μᾶλλον εἰς τὰς ἀσίζας τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ἐτροποίησαν ταύτας κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα, ἀροῦ μάλιστα αὐτὴ ἡ ἀπόκριψις τοῦ πρωτοτύπου κώδικος διηκολύουε τὴν ἀλληλοδιάδοχον τοῦ κειμένου μεταποίησιν· ἐξ ἐναντίας μάλιστα εἶχον συμφέρον ὅπως ἐξακολουθῇ ἰσχύων ὁ ἀστικὸς κώδιξ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀναλλοίωτος ὡς ἡ ἱερὰ παράδοσις διέσωσεν αὐτόν, διότι οὕτως

(1) Ma tutti questi, de cadauna sorte si siano, li avremo per esclusi, imperocchè per el capitolo CXI de le nostre Assise . . . è dichiarato che di quelle cose che trattano le Assise, si deve giudicare per esse; et dove non trattano o non sono in osservantia, si deve ricorrer a quello che si ha osservato in più casi avanti che a lege civile. — Bengnot les Assises, I, XXIV-V.

οι ὑποτελεῖς ἀνεγνώριζον τὰς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ δικαίους ἐπιβαλλομένας αὐτοῖς ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς αὐθέντας· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀποπείρα, τινὸς πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, ἐκτὸς ἄλλων σπουδαιοτέρων συνεπειῶν ἤθελεν ἐπέλθει καὶ ἀληθῆς κυκεῶν ἰδεῶν, διότι καὶ αἱ παλαιαὶ διατάξεις εἶχον ἐρριζωθῆ ἐν τῷ πνεύματι τῶν ἀστών, καὶ οἱ δικηγόροι, ἢ προπέται ὡς τοὺς ἔλεγον, ἐγίνωσκον τὰς ἀσίζας ταύτας ἐκ στήθους, καὶ πολλὰ ἀντίγραφα αὐτῶν εὐρίσκοντο διεσπαρμένα καθ' ὅλην τὴν νῆσον. Ὅτι δὲ τὰ ἀντίτυπα ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ μετεβλήθησαν ἢ καὶ ἐνοθεύθησαν πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ ἐξῆς γεγονότος. Ὅταν οἱ Ἐνετοὶ διέταξαν τὴν εἰς τὸ ἰταλικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν τῶν ἀσιζῶν, ἐκ μόνης τῆς Λευκωσίας συνήχθησαν ὀκτώ ἀντίτυπα τοῦ κώδικος τῆς Βουργεσίας· ταῦτα βασκνίσαντες οἱ ἐπίτροποι εὗρον τὰ μὲν ἑπτὰ νόθα, ἐν δὲ καὶ μόνον γεγραμμένον ἐν ἔτει 1436 ἀνεγνώρισαν ὡς γνήσιον (1)· ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ὡς καὶ ἐνὸς ἐτέρου τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ὁ Φλώριος Βουστρώνιος (2) μετάφρασεν εἰς τὸ ἐνετικὸν ἰδίωμα τὸ γνωστὸν σῶμα τῶν Ἀσιζῶν, τὸ ὅποσον πολυτελῶς ἐκτυπωθὲν ἐν Ἐνετίᾳ (1535) ἀνεγνωρίσθη ὡς ὁ ἐπίσημος τῆς Κύπρου κώδιξ. Τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκλεχθέντα κείμενα εὐτυχῶς διεσώθησαν (3)· παραβαλλόμενα δὲ πρὸς τὰ ἄλλα γαλλικὰ καὶ αὐτὰ τὰ Ἑλληνικὰ παρουσιάζουσι πολλὰς διαφορὰς περὶ τε τὴν διάταξιν τῶν κρηθρῶν καὶ αὐτὸ τὸ λεκτικόν· ἂν δὲ ὡς γνήσια προτιμῶνται τὰ παλαιότερα, εὐλόγως δυνάμεθα ἵνα θεωρήσωμεν τὰ ὑπὸ Βουστρωνίου μεταφρασθέντα ὡς νεωτέρας ἐπεξεργασίας τῶν παλαιῶν.

(1) Godefroi de Bouillon et les Assises de Jérusalem par M. Francis Monnier, Paris 1874, σελ. 8.

(2) Μῆσ. Βιβλιοθήκη Β, προλ. ρμγ-ρμδ.

(3) Ἐδημοσιεύθησαν μετὰ τῆς τοῦ Βουστρωνίου μεταφράσεως ἐπὶ τοῦ Victor Foucher, Assises de la court des Bourgeois, Rennes 1841.

Καὶ περὶ μὲν τῶν γαλλικῶν κωδίκων μακρὸν ποιεῖται λόγον ὁ τελευταῖος τῶν Ἀσιζῶν ἐκδότης κόμης Beugnot ὁ τοσοῦτον ἐπιτυχῶς πραγματευθεὶς τὴν ἱστορίαν τοῦ τιμαριωτικοῦ τούτου θεσμοῦ (1), ἑλληνικοὶ δὲ κώδικες γινώσκονται μέχρι τοῦδε οἱ κατωτέρω περιγραφόμενοι. Πάντες οὗτοι περιέχουσι μόνον τὰς ἀσίζας τῆς Βουργεσίας (2) ἐν τῷ τότε λαλουμένῳ κυπριακῷ ἰδιώματι, τὸ ὁποῖον διακρίνεται ἐπὶ πλησμονῇ ξενικῶν λέξεων τὰς ὁποίας οὐδεὶς τῶν νῦν Κυπρίων ἐνοεῖ πλέον.

Οἱ κώδικες οὗτοι, τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, καίτοι ἀνήκοντες εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, οὐδὲν ἤττον παρουσιάζουσι τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίας περὶ τὴν διάταξιν τῶν ἀρθρῶν καὶ τὴν σύμπτυξιν ἢ ἀνάπτυξιν τοῦ κειμένου ἐφ' αἷς διακρίνονται καὶ οἱ γαλλικοὶ· εἰ καὶ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα πραγματεύονται, οὐδεὶς δύναται ἵνα ἐκληφθῇ ἀντίγραφον τοῦ ἐτέρου. Πολὺ διαφέροντες τοῦ ὑπὸ Βουστρωνίου προτιμηθέντος ἐν τῇ ἐνετικῇ μεταφράσει, συμφωνοῦσι μᾶλλον πρὸς τὸν ἀρχαιότερον τῶν γαλλικῶν κωδίκων, ἤτοι τὸν Βαυαρικόν, τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτόγραφον ἐγράφη ἐν τῇ δωδεκάτῃ ἢ μᾶλλον τῇ δεκάτῃ καὶ τρίτῃ ἑκατονταετηρίδι· ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτον διαφέρουσι τοσοῦτον ὥστε ἀδύνατον ἵνα ὑποτεθῶσιν ἀπλῆ αὐτοῦ μετάφρασις. Κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα μετεφράσθησαν ἐξ ἄλλου ἀγνοουμένου γαλλικοῦ κειμένου· ἡ δὲ μετάφρασις αὕτη ἐγένετο πρὸ τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐξ ἄλλου βεβαίως ἀρχαιότερου κώδικος ἀντεγράφη ὁ κώδιξ τοῦ Συγκλητικοῦ, ὡς ὁ τοῦ Μονάχου ἐξ ἄλλου παλαιότερου.

Ἐκ τούτου καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς γλώσσης δυνάμεθα ἵνα

(1) Assises de Jérusalem, Paris 1841-1843 (Recueil des historiens des Croisades).

(2) Ἡ ἀσίζαι τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ἀφορῶσαι μόνον τοὺς τιμαριούχους οὐδέποτε ἐξελληνίσθησαν.

μετά τινος πιθανότητος ὀρίσωμεν ὡς χρόνον τῆς μεταφράσεως αὐτῶν τὴν Π' ἑκοντονταετηρίδα, ἐπὶ τῆς βασιλείας δηλαδὴ τοῦ Οὐγού Α' (1205-1218) ὅτε, ὡς προερέθη, αἱ ἀσίζαι ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον ἐπεξειογάζθησαν.

Μεθ' ὄλην τὴν φαινομένην ὁμοιότητα τῶν Κυπριακῶν τούτων κειμένων πρὸς τὸν Βαυαρικὸν κώδικα, οὐδόλως δύναμαι ἔνα θεωρήσω τὰς ἑλληνικὰς ἀσίζας γραφείσας ἐν τῇ αὐτῇ ἑκοντονταετηρίδι, ἐν ἣ ὡς λέγεται, ἐγράφη τὸ πρωτόγραφον τοῦ γαλλικοῦ τούτου κειμένου. Ἐν τῇ δωδεκάτῃ ἑκοντονταετηρίδι μόνις εἶχε παγιωθῆ ἡ φραγκοκρατία ἐν Κύπρῳ, ἐν διαστήματι δὲ δέκα καὶ τριῶν ἐτῶν καθ' ἃ ἐβασίλευσαν οἱ πρῶτοι τῆς νήσου ἡγεμόνες Γουίδος καὶ Ἀμαλρικος (1192-1205) ἦν ἀδύνατον ὅπως ἐκβαρβαρωθῆ ἡ κυπριακὴ γλῶσσα εἰς οἶον βαθμὸν πρρουσιάζουσιν αὐτὴν αἱ Ἀσίζαι. Ἐπίσης ἄγνοῶ ἂν ὁ συντάξας τὰς Ἀσίζας ἦν ἐξελληνισμένος γάλλος, ἢ ἑλλην ἐκγαλλισθεὶς· ἡ γλῶσσα τοῦ Μαχαιρᾶ οὐδόλως διαφέρει τῆς τοῦ Βουστρωνίου, ἂν δὲ ἠγνοοῦμεν ὅποιοι ἦσαν οἱ χρονογράφοι οὗτοι τῆς Κύπρου, δυσκόλως ἐξ αὐτῆς καὶ μόνῃς τῆς γλώσσης ἠθέλομεν διακρίνει ὅτι ὁ μὲν πρῶτος ἦν αὐτόχθων, ὁ δὲ δεύτερος γαλλοκυπριώτης· ἡ αὐτὴ δὲ παρατήρησις δύναται ἔνα ἐφρμωσθῆ καὶ ἐπὶ τοῦ γαλλοπελοποννησίου τοῦ γράψαντος τὸ ἔμμετρον χρονικὸν τοῦ Μωρέως, διότι ὡς γνωστὸν τὴν ξενικὴν καταγωγὴν τοῦ ἀνωνύμου τούτου προδίδει μᾶλλον ὁ μισελληνισμὸς αὐτοῦ ἢ αὐτὴ ἡ γλῶσσα.

Ἐκ τῶν τριῶν γνωστῶν κωδίκων τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν οἱ μὲν δύο τηροῦνται ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ, τοῦ δὲ τρίτου σωζομένου μέχρι τοῦ ἔτους 1839 ἐν Ἀθῶνι ἀγνοεῖται ἡ τύχη.

Ὁ παλαιότερος τῶν κωδίκων τούτων, ἀνήκων ποτὲ εἰς τὸν περιώνυμον ὑπουργὸν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' Colbert, καταγέγραπται νῦν μὲν ὑπ' ἀριθμὸν 1390 (ἄλλοτε δὲ 4723) τῆς Παρισίνης

βιβλιοθήκης· γεγραμμένος ἐπὶ χάρτου σεσαθρωμένου καὶ ὀγδόου σχήματος ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ 216 (1), ἐξ ὧν τρία ἐν ἀρχῇ καὶ ἕτερα τρία ἐν τέλει ἄγραφα, ἐπομένως τὰ γεγραμμένα φύλλα ὑπολογίζονται ἀκριβῶς εἰς 210· ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων τὰ 195, 196, 197 καὶ 198 οὐδὲν περιέχουσι συνέχειαν τοῦ κειμένου τῶν ἀσιζῶν, ἀλλ' ἕτερα σημειώματα τοῦ τελευταίου ἐν Κύπρῳ κατόχου τοῦ κώδικος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἱερέως, πάντῃ ἀγνοοῦντος οὐ μόνον τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν μορφήν τῶν γραμμάτων καὶ σημειώσαντος διὰ βραβάρων στοιχείων τὰ ὀνόματα τῶν ἐνοριτῶν αὐτοῦ, οἷον « παπᾶ Ἰωάννης κί ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ Ζαπέλα. Λωῆζος κί ἡ [γ]υνὴ αὐτοῦ Βαλειανάτα », καὶ τὰ τοιαῦτα (2).

Ἐν πρώτῃ σελίδι τοῦ 21 φύλλου ἀναγινώσκονται οἱ ἐξῆς στίχοι γεγραμμένοι ἐκ μνήμης εἰς δοκιμὴν τοῦ κονδυλίου:

Ἐρώτησιν ἔχω πρὸς τοὺς ἐχέφρονας
καὶ εἴ τις τὸ σαφηνίσει καὶ δώσει
τελείην ἀπόφασιν σοφώτερος ἔσται:
Ἄβρωτόν εἰμι καὶ μικρότερος (sic) τῇ ἰδέᾳ,
τρεις μὲ κρατοῦν καὶ ἄκων μὲ ποτίζουν,
ἐγὼ οὐ λαλῶ, ἀλλὰ τὰ ἔχνη μου λέγουν (3).

(1) Κατὰ τὸ ἐν φύλλῳ 21 καὶ κατωτέρῳ παρατιθέμενον παλαιὸν σημείωμα δ κῶδιξ ἐν ἀρχῇ περιεῖχε φύλλα 211.

(2) Τοιαῦτα βάρβαρα σημειώματα εὑρῆνται καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ φύλλου 112, ὡς τὸ ἐξῆς « δ υἱός μου Ραφαὴλ ἐγεννήθη ἐν ταῖς ς' ὀκτωβρίου ἀριθ. 6, καὶ ἐθάφη ἐν ταῖς ιδ' σεπτεμβρίου φιλ'. Χριστοῦ ».

(3) Ἐν τέλει τοῦ φύλλου 209 δ ἀντιγραφεὺς ἐσημέωσε καὶ τὸ ἐξῆς περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (κονδυλίου) αἰνίγμα:

Ἴππο ἔχω τρέχοντα ἐν λευκῇ πεδίῳ
τρῆς αὐτὸν ἵππεύουσιν ἄσπλοι καὶ γυμνοὶ ἄνδρες,
ἐὰν δὲ μὴ ἔσσεσθαι σχισμένη ἡ κάρα
τοῦ ἵππου, οὐ τρέχουσι τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

Ἄλλον θεὸν (1) γλυκύτερον οὐδὲ ποθεινότερον οὐκ ἔστιν, ἐκεῖ γὰρ πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ τερπνὰ τυχεύει, πικράνομαι τὴν ἀσθησιν ἐνταῦθα μικρὸν χρόνον, καὶ τύχωμεν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τῶν ἀπείρων.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ σελίδι τοῦ αὐτοῦ φύλλου « ὡς ὧδε ἔχει φύλλα κγ', τούτέστιν κγ', καὶ ἀπῶδε καὶ ὀμπρὸς ἔχει φύλλα ρδ' ὡς τὸ φύλλον ὁποῦ ἔνε τὰ φράκικα, καὶ ἀπὸ τὰ φράκικα ὡς τὴν ἄκρα φύλλα δ', ὁμοῦ ὀλότης ἔχει φύλλά σιὰ » .

Εἰ καὶ ἡ σημερινὴ τοῦ κώδικος φυλλομέτρησης τακτικῶς βαίνει, οὐχ ἤττον φαίνεται ὅτι πρὸ τῆς καταμετρήσεως ταύτης εἶχον ἀποκοπῆ τρία ἢ μᾶλλον τέσσαρα φύλλα, ἐπενεγκόντα τὰ ἐν ἀρχῇ (σελ. 249) (2) καὶ ἀλλαχοῦ (σελ. 291, 316) σημειούμενα ἀσήμαντα χάσματα.

Ἄντιγραφεὺς ἐσημείωσεν ἐν τέλει τό τε ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ἔτος ἐν ᾧ ἐξεπλήρωσε τὸν πολυκάματον αὐτοῦ ἀγῶνα (σελ. 497) ἀνήκων εἰς τὸν γνωστὸν Κυπριακὸν οἶκον τῶν Συγκλητικῶν, τῶν ὁποίων καὶ τινες διέπρεψαν ἐν τοῖς γράμμασιν (3), ὁ ἀγαθὸς Νικόλας τοσοῦτον ἐγίνωσκε τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐλησμόνησεν. Ὁ κῶδιξ τοῦ Συγκλητικοῦ εἶναι ἐν τῶν περιεργωτέρων μνημείων τοῦ διὰ τῆς λατινικῆς ἐπιρροῆς ἐκθεβαρωμένου κυπριακοῦ ιδιώματος· ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων ἐντελῶς ἀγνοεῖται, τὰ ἑλληνικὰ στοιχεῖα λαμβάνουσι μᾶλλον τὸ τῶν λατινικῶν σχῆμα, ὁ δὲ συλλαβισμὸς ἐπὶ τοσοῦτον συγ-

(1) γραπτέον θεοῦ.

(2) Ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἀνωτέρω παλαιᾶς φυλλομετρήσεως ἀπεκοπήσαν τὰ πρῶτα δύο φύλλα.

(3) Βλέπε τὴν ἐμὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν, σελ. 237, 418.

χέεται ὥστε μετὰ τινος δυσκολίας ἀναγνωρίζεται ὅτι μία συλλαβὴ ἀνήκει εἰς τὴν προηγουμένην ἢ τὴν ἐπομένην λέξιν (1).

Αἱ δυσκολίαι αὗται καὶ ἡ σαθρότης τοῦ χειρογράφου κατέστησαν ἀληθῶς ἀπρόσιτον τὸν κώδικα τοῦ Συγκλητικοῦ. Ἀπλῶς μόνον, καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὸν περικλεῆ Δουκάγγιον, ἐγινώσκετο ὅτι τὸ ἀπὸ δύο ἑκατονταετηρίδων ἀποτεθειμένον ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ χειρόγραφον περιεῖχε τὰς Ἀσίζας, οὐδεὶς ὁμῶς λεπτομερῶς περιέγραψεν, ἢ ἀνέλυσεν αὐτό (2). Ἐν ἔτει 1828 ὁ σοφὸς νομοδιδάσκαλος Pardessus δημοσιεύσας τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ ναυτικὸν δίκαιον διατάξεις τῶν τότε ἀνεκδύτων γαλλικῶν ἀσιζῶν, ἠθέλησεν ἵνα παραβάλλῃ ταύτας καὶ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν κώδικα, ἀλλὰ μὴ κατορθώσας τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, συνέστησε θερμῶς εἰς ἄλλους τὴν δημοσίευσιν τοῦ περιέργου μνημείου. Ἡ περὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν γνώμη τοῦ κ. Pardessus ἔχει οὕτω. « Cette même (l'Assise des Bourgeois) a été traduite en grec vulgaire. Cette traduction inédite existe à la Bibliothèque Royale sous le N.º 1390. Le manuscrit, du XV.º siècle, est extrêmement defectueux, et paroît l'ouvrage d'un ignorant qui ne connoissoit pas les premières règles de la langue ni de l'orthographe, et qui a trouvé plus court de ne pas mettre d'accens.

« Cette traduction a évidemment été faite d'après un texte

(1) Βλέπε τὸ ἐν τελευτῇ τοῦ προλόγου ἐπισυνημμένον πανομοιότυπον φωτογράφημα.

(2) Ὁ σοφὸς βυζαντινολόγος περιγράφει οὕτω τὸν κώδικα ἐν σελίδι 34 τοῦ πίνακος τῶν χειρογράφων τὰ ὁποῖα ἐμελέτησεν εἰς συγγραφὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γλωσσαρίου. « Assisae Regni Hierosolymitani seu earum pars altera . . . ex cod. Colbert 4723, hoc titulo ἀρχὴ τῆς βίβλου τῆς συντάγματος ἤγουν ἀσιζα. Codex Graecus pessime scriptus, et absque accentibus, ut ex locis laudatis patet ». Ἀποσπάσματα τῶν Ἀσιζῶν τούτων εὐρηγνται ἐν λέξεσι, βολίκιον, γομάριν, κημίλα, κημηλογόμαρον, κηπίτης, ρεικός, ριμάδι, τζαπιούνη, τζεάνα, τζουίζα, κλπ.

français, et non d'après la version italienne, qui probablement n'existoit pas encore. J'ai reconnu, lorsque j'ai voulu comparer avec le français les chapitres de cette version relatifs au droit maritime qu'il s'y trouvoit des différences pour l'ordre et la coupure des chapitres...

« Un examen plus attentif auquel je n'ai pu me livrer seroit probablement connoitre des différences plus remarquables; il seroit donc à desirer qu'à l'époque ou l'on publiera le texte français entier, on y joignit, outre la version italienne, que son caractère rend recommandable, la version grecque, s'il est possible de trouver un éditeur assez courageux pour surmonter les difficultés que présente l'imperfection du manuscrit. Quelques documents relatifs aux droits de douane annexés à cette version grecque font présumer qu'elle a été faite à Chypre (1) ».

Μετὰ δεκαετηρίδα ὁ γνωστὸς Ζαχαρίας Λίγγενθαλ ἀπλῶς μνημονεύσας τὸν κώδικα καὶ σημειώσας τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσέθηκεν ὅτι ὁ διάσημος ἑλληνιστῆς Βενέδικτος Hase διανοήθη ποτὲ περὶ δημοσιεύσεως αὐτοῦ (2). Συγχρόνως ὁ γερμανὸς νομοδιδάσκαλος πρῶτος ἐγνωστοποίησε τὴν ὑπαρξίν καὶ δευτέρου κώδικος τῶν ἐλληνικῶν ἀσιζῶν, ἀποκειμένου ἐν τῇ Ἀθωνίτιδι μονῇ τῆς μεγάλης Λαύρας (3), δημοσιεύσας μάλιστα ἐξ αὐτοῦ τὸν τε πῖνακα καὶ τὰ πρῶτα ἐξήκοντα ἐν κεφάλαια (σελ. 137-190). Σεβασθεῖς θρησκευτικῶς τὸ κείμενον ὁ Ζαχαρίας ἐδημοσίευσεν αὐτὸ μεθ' ὄλων τῶν ἀνορθογραφικῶν καὶ

(1) Collection des lois maritimes antérieures au XVIIIe siècle. Paris 1828, I, 273.

(2) *Historiae juris Graeco-Romani delineatio*, auct. C. E. Zachariae. Heidelbergae, 1839, σελ. 137.

(3) « In monasterio maximae Laurae in monte Athone sito asservatur codex chartaceus in forma octava, exaratus anno 1512, nitide scriptus, sed dialecto barbara et orthographia neglecta. Continet versionem secundae partis Assisarum, cujus jam indicem et capita priora dabo, codicis scripturam religiose sequuturus » ἀπόθετι.

ιδίως τῶν τοσοῦτον συγγεόντων τὴν ἔννοϊαν ἀλλοκότων τονισμῶν καὶ συλλαβισμῶν, οἵτινες μόνον εἰς Κυπριακὰ χειρόγραφα ἀπαντῶσι (1). Καίτοι δὲ θεωρῶν τοὺς χρόνους τῆς συντάξεως καὶ πρὸ πάντων τῆς ἀντιγραφῆς τῶν Ἀσιζῶν τούτων ὡς τὴν τελευταίαν βαθμίδα τῆς ἐκδορθαρῶσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οὐχ ἤττον προσέθετο ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη εὐκόλως ἠννοεῖτο ὑπὸ τῶν γινωσκόντων τὴν νῦν καθωμιλημένην ἑλληνικὴν. Ἐπὶ τέλους παραβαλὼν τὸ ἑλληνικὸν κείμενον πρὸς τὸ τότε ὑπὸ Foucher ἐκδιδόμενον γαλλικὸν ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἀνεγνώρισεν ὅτι μεταξὺ τῶν κειμένων τούτων ἐπικρατεῖ τοιαύτη διαφορὰ ὥστε εὐλόγως ὑπώπτευσεν ὅτι ἐξ ἄλλου ἀγνώστου γαλλικοῦ κειμένου μετεφράσθη τὸ ἑλληνικόν (2).

Ἡ δημοσίευσίς τοῦ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Γραικορρωμαζικοῦ δικαίου διαγράμματος τοῦ Ζαχαρίου, τὰ ἐν παραρτήματι αὐτοῦ ἐκδοθέντα ἀποσπάσματα τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν καὶ τὰ ἄλλα ἐν τῷ συγγράμματι σημειούμενα ἄγνωστα τοῦ δικαίου μνημεῖα ἠνάγκασαν τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν ὅπως ἀναθέσῃ εἰς τὸν γνωστὸν Μινωίδην Μυνᾶν τὴν ἐντολὴν περιοδείας ἐν Ἀθῶνι ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἀποκτήσεως τῶν χειρογράφων τούτων. Ὁ Μυνᾶς μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐκπληρώσας τὴν ἀποστολὴν περιεσύλησε τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἑλληνικῶν μονῶν μετὰ τοσαύτης ἀσπλαγχνίας ὥστε ἕκτοτε χρονολογεῖται ἡ πρὸς τοὺς περιηγητὰς δυσπιστία τῶν μοναχῶν καὶ ἡ ἀπόκρυψις πολυτίμων μνημείων τὰ ὅποια πρὸ πολλοῦ ἤθελον εἶσθαι κτῆμα τῆς ἐπιστήμης. Μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κομισθέντων εἰς Πηρισίους

(1) Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ ἐν Ἐνετιᾷ καὶ Ὁξωνίῳ κώδικες τῶν Κυπριακῶν χρονογράφων, ὡς καὶ ὁ νῦν δημοσιευόμενος Α τῶν Ἀσιζῶν, οἵτινες βλέπε πανομοιότυπον.

(2) Ὁ Ζαχαρίας ἠγνῶει τὸν τότε ἐκδιδόμενον ὅπῃ Kausler Βαυαρικὸν κώδικα, πρὸς ὃν, ὡς προερρέθη, μᾶλλον συμφωνοῦσι τὰ ἑλληνικὰ κείμενα.

χειρογράφων εὐρίσκετο καὶ τρίτος κώδιξ τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν, ἄγνωστον ἐκ τίνος βιβλιοθήκης ληφθεὶς. Ὁ Μυνᾶς θέλων ἵνα δώσῃ μείζονα σπουδαιότητα εἰς χειρόγραφον ἐνδιαφέρον τὴν γαλλικὴν ἱστορίαν ἐδημοσίευσε διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἰδίως τοῦ *Moniteur Universel* ὅτι ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεὶς νέος κώδιξ ἐγράφη ἐν τῇ ΙΑ' ἑκατονταετηρίδι· μετ' οὐ πολὺ ὅμως κατελθὼν μίαν ἑκατονταετηρίδα ἰσχυρίσθη ὅτι ἐγράφη ἐν αὐτῷ τῷ ΙΕ' αἰῶνι (1). ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐγνώσθη ὅτι τὸ χειρόγραφον ἔφερε τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς χρονολογίαν (1512) οἷαν καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Ζαχαρίου περιγραφεὶς Λαυρεωτικὸς κώδιξ. Ἡ ταυτότης τῆς χρονολογίας καὶ ἡ τῶν κειμένων ὁμοιότης ἔπεισαν τοὺς τότε ὅτι ὁ εἰς Παρισίους κομισθεὶς κώδιξ ἦν αὐτὸς ὁ ὑπὸ Ζαχαρίου ἀναλυθεὶς· εἰδικωτέρα ὅμως μελέτη ἀπέδειξε μετ' οὐ πολὺ ὅτι ἡ μὲν ταυτότης τῆς χρονολογίας ἦν ἀπλῶς τυχαία, ἡ δὲ ὁμοιότης τῶν κειμένων φαινομένη μᾶλλον ἢ πραγματικὴ· τὰ δύο χειρόγραφα ἀνήκον εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, οὐδὲν ὅμως ἦν ἀπλοῦν τοῦ ἑτέρου ἀντίγραφον. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸν σοφὸν ἀκα-

(1) « Manuscrit sur papier in 4,° du XVe siècle, contenant les Assises de Jérusalem, par Godefroy de Bouillon, premier empereur français, écrites en langue grecque vulgaire ». Rapport adressé à M. le ministre de l'Instruction publique par M. Minoïde Mynas, chargé d'une mission en Orient (Revue de bibliographie analytique par MM. Miller et Aubenas, 1844, V, 80).

Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως σημειῶ ὅτι ὁ αὐτὸς Μυνᾶς περιηγηθεὶς καὶ δεῦτερον τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν καὶ πλείστα ἐκκομίσας χειρόγραφα ἐπέβαλε περὶ αὐτῶν εἰς τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον ἔκθεσιν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ *Moniteur* (4 Ἰανουαρίου 1843) καὶ ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ (1846)· ἡ ἔκθεσις αὕτη μεταφρασθεῖσα ἑλληνιστὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ *Θέμει* (1846) τοῦ κ. Α. Σγούτα. Κατὰ τῶν ἐν ταύτῃ παρατόλμων ἰσχυρισμῶν τοῦ κ. Μυνᾶ περὶ βυζαντινοῦ δικαίου ἐγράψεν ὁ ἐν Μασσαλίᾳ σοφὸς δικηγόρος καὶ ἱστορικὸς τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου κ. Mortreuil (Revue de Legislation de L. Wolowski, Paris 1847, II, 30-60).

δημαϊκὸν κ. Charles Giraux, ὅστις λεπτομερῶς ἐξετάσας τὸν τοῦ Μυνᾶ κώδικα ὑπέβαλε περὶ αὐτοῦ σπουδαῖον ὑπόμνημα εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν (1).

Ὁ κ. Giraux ἀντιπαρβαλὼν τὰ ἑλληνικὰ κείμενα πρὸς τὰ γαλλικὰ ἀνεγνώρισεν ὁμοιότητά τινα τῶν πρώτων πρὸς τὸν Βαυαρικὸν κώδικα, ἡ διαφορὰ ὅμως τῆς διατάξεως τῶν ἀρθρῶν καὶ πρὸ πάντων ἡ τῶν ἰδεῶν ἐκθεσις ἐπεισαν αὐτὸν ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ ἀσίζαι οὐδὲ τοῦ γαλλικοῦ τούτου κειμένου ἦσαν ἀπλῆ μετὰφρασις· μετὰ τοῦτο συγκρίνας τὸν κώδικα τοῦ Μυνᾶ πρὸς τὰ ὑπὸ Ζαχαρίου δημοσιευθέντα ἀποσπάσματα τοῦ Λαυρεωτικοῦ ἀνεῦρε σπουδαίας διαφορὰς οὐ μόνον ἐν τῷ λεκτικῷ ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τάξει τῶν κεφαλαίων, διαφορὰς αἵτινες πείθουσιν ὅτι ἄλλο τὸ Λαυρεωτικὸν καὶ ἄλλο τὸ τοῦ Μυνᾶ χειρόγραφον.

Ἄλλὰ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Giraux, περιέχει καὶ ἰσχυρισμοὺς πρὸς οὓς οὐδὲν συμφωνοῦμεν. Ὁ σοφὸς ἀκαδημαϊκὸς παραδεχόμενος ὡς γεγονός τὴν ἐν τῷ φραγκοκρατούμένῳ Βυζαντίῳ καὶ τῇ Πελοποννήσῳ εἰσαγωγὴν τῶν ἀσιζῶν, ἰσχυρίζεται ὅτι τό τε γαλλικὸν κείμενον τοῦ Βυαρικοῦ κώδικος ὡς καὶ τὸ ἑλληνικὸν περιέχουσιν οὐχὶ τὰς ἀσίζας τῆς Κύπρου, ἀλλὰ τὰς ἐκ Κύπρου εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα εἰσχυθείσας· καὶ δὴ κατὰ τὸν κ. Giraux ὁ μὲν Βαυαρικὸς κώδιξ ἐγράφη ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ ἰταλοῦ, πιθκνῶς Ἑνετοῦ, ὁ δὲ τοῦ Μυνᾶ ἐν Ἰταλίᾳ, πιθκνῶς ἐν Ἑνετίᾳ, ἐπὶ σκοπῷ ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα (2).

(1) Τὸ ὑπόμνημα ἀναγνοσθὲν τῇ 12 νοεμβρίου 1842 ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Revue de Legislation et de jurisprudence par M. L. Wolowski, Paris 1843, tom. XVII,° 22. —

(2) Ὁ κ. Giraux λέγει ὅτι ὁ ἰταλὸς καλλιγράφος ἀπειμιμήθη τοὺς ἑλληνικοὺς χαρακτήρας τοὺς ὁποίους οἱ Ἕλληνες πρόσφυγες ἐχάραξαν διὰ τὰ ἰταλικὰ τυπογραφεῖα, καὶ πρὸ πάντων τοὺς τοῦ Μεδιολάνου δι' ὧν ἐτυπώθη ὁ Ὅμηρος ὑπὸ Χαλκοκονδύλου.

Ἐνωτέρω ἐξέθηκα τοὺς λόγους δι' οὓς παραδέχομαι ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ εἰσήχθησαν μόνκι αἱ ἀσίζαι τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ τῆς βουργεσίας (1)· καὶ πιθανὸν μὲν ποτε ἵνα ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον, ἐπὶ τῇ βάσει ὅμως τῶν νῦν γνωστῶν χειρογράφων κρίνοντες λέγομεν ὅτι καὶ οἱ τρεῖς κώδικες τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν ἐγράφησαν ἐν Κύπρῳ, ὁ μὲν πρῶτος ὑπὸ γνωστοῦ Κυπρίου ἀντιγραφῶς τοῦ Συγκλητικοῦ, οἱ δὲ ἕτεροι δύο ὑπὸ ἀνωνύμων. Τὸ σχῆμα τῶν γραμμῶν καὶ ὁ ἀλλοκοτος τῶν λέξεων τονισμὸς καὶ παρασυλλαβισμὸς, τὰ ὅποια ἠνάγκασαν τὸν κ. Giroux ἵνα ἐκλάβῃ ἰταλὸν τὸν ἀντιγράψαντα τὸν τοῦ Munā κώδικα, ἀπαντῶσιν ἀπαράλλακτα καὶ εἰς ἄλλα Κυπριακὰ χειρόγραφα, ὡς τοὺς ἐν Ἐνετίᾳ καὶ Ὀζωνίᾳ ἀποτεθησαυρισμένους κώδικας τῶν Κυπρίων χρονογράφων. Πρὸς τοῦτοις ἀδύνατον ἵνα ὑποτεθῇ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχοντες ἀνάγκην ἀντιγράφου τῆς νομοθεσίας ταύτης, ἤθελον προτιμήσει ξένον ἀντιγράφεα μηχανικῶς γράφοντα τὰ ἑλληνικὰ γράμματα κατὰ μίμησιν τῶν τυπογραφικῶν χαρακτῆρων, ἐν ᾧ διὰ μικροτέρας δαπάνης οἱ τότε πολυάριθμοι Ἕλληνες ἀντιγραφεῖς ἠδύναντο ὅπως πιστότερον ἐκτελέσωσι τὸ ἔργον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ Ἐνετικὴ δημοκρατία ἐπροτίμησε τῶν Ἑλλήνων Ἐνετὸν ἀντιγράφεα, οὐδὲν βλέπομεν διὰ ποίαν Ἑλλάδα ἦσαν προωρισμένοι αἱ ἀσίζαι αὗται· ἐν ἔτει 1512 ὅτε ἐγένετο τὸ ἀντίγραφον ἡ Ἐνετία ἐξουσίαζεν ἐν μὲν τῇ Πελοποννήσῳ δύο καὶ μόνον φρούρια, τὸ Ναύπλιον καὶ τὴν Μονεμβασίαν, ἐκ

(1) Κατὰ τὸ ἑλληνικὸν χρονικὸν τοῦ Μωρέως (στ. 761-69, 1495, 1543) εἷς τῶν ὄρων τῆς ὑποταγῆς τῶν Πελοποννησίων εἰς τοὺς γάλλους κατακτητὰς ἦν « νὰ μὴ ἀλλάξωσι τὸν νόμον τῶν Ρωμαίων ». Οἱ κ. Pardessus (lois maritimes, I, 264) δέχεται ὅτι αἱ ἀσίζαι τῆς Βουργεσίας οὐδὲν εἰσήχθησαν ἐν Πελοποννήσῳ, οὔτε ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, ἐνθα ἐξηκολούθησεν ἰσχύον τὸ βυζαντινὸν δίκαιον. Τοῦτο παραδέχεται καὶ ὁ Buchon (Recherches et matériaux, I, 112).

δὲ τῶν ἑλληνικῶν νήσων ὑπέκειντο αὐτῇ ἢ Κρήτη, αἱ Ἴονιοι νῆσοι καὶ ἡ Κύπρος· ἡ δημοκρατία ἔχουσα ὡς ἀρχὴν ἵνα ἐπιβάλλῃ εἰς τὰς ἀποικίας τοὺς ἰδίους αὐτῆς νόμους, μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Κυπρίους καὶ Χαλκιδεῖς τὴν διατήρησιν τῶν Ἀσιζῶν, ἀφοῦ προηγουμένως αὐταὶ μετεπεράσθησαν εἰς τὸ ἐνετικὸν ἰδίωμα· ἐπομένως οὐδὲν ἠδύνατο ἵνα εἰσαγάγῃ ἑλληνικὰ κείμενα ἀσιζῶν, καὶ μάλιστα τῆς αἰλλῆς τῆς βουργασίας (1), εἰς χώρας αἰτίνες οὔτε τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀσιζῶν τούτων ἐγνώριζον, οὔτε τὸ ἰδίωμα ἐν ᾧ ἦσαν γεγραμμένα εὐκόλως ἠνόουν, διότι ἡ γλῶσσα τῶν ἀσιζῶν τούτων εἶναι αὐτὸ τὸ Κυπριακὸν ἰδίωμα, ὃ δὲ τελευταῖος οὗτος λόγος καὶ μόνος, ἐὰν ἔλειπον τοσοῦτοι ἄλλοι, ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι πάντα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ χειρόγραφα τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν περιέχουσι τὰς Κυπριακὰς Ἀσίζας (2).

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ νέου τούτου κώδικος τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ μελέτην τοῦ κ. Giraud πάντες ἐπίστευον ὅτι ὁ ἀπὸ πολλοῦ ἀσχολούμενος εἰς νέαν τῶν Ἀσιζῶν ἔκδοσιν κόμησ; Beugnot, ἤθελε συμπεριλάβει ἐν αὐταῖς καὶ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἢ τοῦλάχιστον δημοσιεύσει κανὲν αὐτοῦ ἀπόσπασμα· δυστυχῶς ὅμως ὁ φιλόπονος ἀκαδημαϊκὸς ἐπροτίμησεν ἵνα ἀπλῶς μνημονεύσῃ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἑλλη-

(1) Ὡς προερρέθη αἱ Εὐβοϊκαὶ ἀσιζαὶ περιέχουσι μόνον τὰς διατάξεις τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς.

(2) Εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι αἱ ἀσιζαὶ ἐγράφθησαν ἐκτὸς τῆς Κύπρου ὁ κ. Giraud ἀναφέρει ὅτι ἐν τῷ ἄρθρῳ μβ' (σελ. 46) μνημονεύεται ἡ νῆσος ὡς σημεῖον διεθύνσεως τῶν πλεόντων καὶ οὐχὶ ὡς ἀφετηρία τοῦ πλοῦ· γινώσκοντες ὅπως ἐπιμόνως οἱ ἐν Κύπρῳ διετήρουν τὴν παράδοσιν περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις συντάξεως τῶν Ἀσιζῶν, εὐκόλως ἐξηγοῦμεν τὸν λόγον δι' ὃν ἀπέβη ἀδιόρθωτον τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς καὶ αἱ ἀλλαγῶν (σελ. 167) μνημονευόμεναι Ἰόππη, Πτελεμαῖς καὶ Ἱερουσαλήμ.

νικαί ασίζι, ἀπλῶς παραπέμψας τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Giroux (1).

Ὁ τρίτος οὗτος κώδιξ τῶν Ἀσιζῶν γεγραμμένος τῇ 11 φεβρουαρίου 1512, ὡς ἀναγινώσκειται ἐν τέλει τοῦ πίνακος (σελ. 23), ἐπὶ χάρτου ὀγδόου σχήματος, ἀποτεθησαύριστα ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθμὸν παραρτήματος ἑλληνικῶν κωδικῶν 465 (Suppl. Grec)· ἀποτελεῖται δὲ ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ 245, εἰ καὶ ἡ νεωτέρα ἀριθμησις αὐτοῦ σημειοῖ μόνον 244, ὡς κατὰ λάθος δις μετρηθέντος τοῦ φύλλου 168. Καὶ τὰ μὲν γράμματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στρογγύλα καὶ εὐμορφα, προδίδουσι χεῖρα ἐξησχημένην περὶ τὴν καλλιγραφίαν· οἱ παράδοξοι ὁμως παρατονισμοὶ καὶ παρασυλλαβισμοὶ τῶν λέξεων τοσοῦτον ματαιοῦσι τὸ πρῶτον προτέρημα ὥστε ὁ ἀναγινώσκων τὸ χειρόγραφον δεόν ἵνα προσέχη καλῶς μὴ τονίζων καὶ συλλαβίζων κατ' αὐτὸ ἀναγνώσῃ ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

Οἱ παρασυλλαβισμοὶ καὶ παρατονισμοὶ οὗτοι ἀπκντῶντες καὶ εἰς ἄλλα Κυπριακὰ χειρόγραφα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ νεώτεροι Κύπριοι ἐφιλοτιμήθησαν ἵνα ἀναδειχθῶσιν ἀντάξια τέκνα τῆς κλασικῆς τοῦ σολοικισμοῦ πατρίδος. Ἡ ἐν τῇ ἀνορθογραφίᾳ ὀρθογραφία αὕτη τῶν Κυπρίων βεβαίως οὐδένα ἔχει λόγον, πλὴν τῆς ἀνοησίας τῶν ἀντιγραφέων ὅτι οὕτως ἀνορθογραφοῦντες ἐπεδεικνύοντο σοφοὶ ἐν μέσῳ τῆς ἐπικρατούσης τότε παχυλῆς ἀμυθείας. Χάριν δὲ περιεργείας ἐπισυνάπτω μίαν περικοπὴν ὡς ἔχει ἐν τῷ χειρογράφῳ. « Ἦτοις δίκαιον θέληνα ζητήσι· καὶ ἄλλου δίκαιοννα πείσι καὶ κρίσιν· ἀπάνο εἰς ὧλατὰ πράγματα· ἐντέχεται τὸν θῆ φοβῆσθαι καὶ ἀγαπάν· ὅτι οὐδεὶς δίνατε θῆ φοβῆσθαι καὶ ἀγάπᾶν, ἀνουκέχει πίστην· ληπῶν· ἔχοντα ἐν αὐτῇ πίστην καὶ κρίσιν θέλη ὀμιῶσοι· καθῶς λέγει ἡ γραφῆ ἐντονωμο· (παραβλ. σελ. 25).

(1) Les Assises du Jérusalem, II, LXVIII.

· Συνηθέσεται ἀπαντῶσιν ἐναλλαγαὶ φωνηέντων καὶ διφθόγων, ὡς ω ἀντὶ ο, τῶν, ὦλα, ὠσπύτην, ὀρησμῶν, νῶμων, κῶρει, φῶνον, φωνοῖς, ὠροισμοί, ὦτι, κῶσμον, νόμω:, καὶ ο ἀντὶ ω, χόραν, φονή, ἀγγορίζω, ἔξο, ἐξορησμένος, χορῆς· η ἀντὶ ει, οι καὶ ι, ὡς ἦδαν, ἦδῆν, ἦμε, ὄνῆρου, ἦπεν, συνῆδυσιν, ἐκῆνος, ἠκία, ἔτημω:, ἠκοδομήσι ἠκοίαι, ἐμήσαν, κλεψῆαν· υ ἀντὶ η, ι καὶ οι, κύπον, ἀμέρυμα, τύποται, κρυθήσεσθαι, μύρας, μύρασου, ὕ (οί)· αι ἐντὶ ε καὶ τὸ ἐναντίον, πολαιμά, οὐδαί, κουράτοραι, ἡμαίρα, ἐπτέσαν, κλέπτες, πεδίον, πτέσμαν· οι ἀντὶ ει, ι καὶ η, ἐκοίνη, βασιλοῖς, γονοῖς συγγενοῖς, ὄφοικείου, παιδοία, νόμοιμα, ὄρχοις, κάλλοιον, αὐλοῖς τοῖς Ρῶμοις· σπανιώτατα δὲ ι ἀντὶ οι, πίο:, λιπῶν (1). Τὰ εἰς ιν ὑποκοριστικὰ οὐδέτερα συνήθως γράφονται διὰ τοῦ η, ὡς ψουμήν, βορδόννη, πογέρην, ἀπλίκην, πετζήν, κορμήν, χαῖρην (χέριν). Ἴδου δὲ καὶ παραδείγματὰ τινὰ παρασυλλαβισμῶν, δοραι ὦν, ποι ἦσε, ἦκα μία (ἦ καμμία), εἰστάν νήοτης (ἦ στανίοτης), κηνητὴν εὔγει, εἰς παρὰ κατὰ θήκην, ι ἐρεῖς, τῶνον ὀμησμάτων, τον ὀταρικῶν (τὸ νοταρικόν), ἦδι ὄτοις (ιδιώτης), ὄβουλῶ μενος, εἶδι ὦν τους (ἴδιόν τους), ἀρχὸν τῆς σα (ἀρχόντισσα), ἦ ἀτρώς, ποτ ἀπῶν, τόνπερι ὄχῶν (τῶν περιοχῶν), ὡς πύτην (ὀσπίτιν) σημι ὦννη, κατὰ πιάστει, πῆστι ὄσην (πιστίωσιν), ἐκατὰν πλέξαντων (ἐκκτανπλέξαν τον) τῆ φλοπανιάσου (τυρλοπανιάσου), κσκοπι ἦ, χριστη ἀνῶς, (χριστιανός), κρινοῖς κοι (κρινίσκει), κλεψιμοῖ ὦν, τὸ ποτῆρην τῆν του (τόποτηρητῆν του), ἄχρηστον (ἄχρισ τόν).

Οὕτως ἔχει ἡ ἱστορία καὶ ἡ περιγραφή τῶν κωδίκων καθ' οὓς τὸ πρῶτον νῦν ἐκδίδονται αἱ ἑλληνικαὶ ἀσιζαί. Αἱ διαφοραὶ τοῦ λεκτικοῦ καὶ τῆς διατάξεως τῶν κεφαλαίων ἠνάγκασάν με ὅπως, ἀντὶ προτιμῆσας ἓνα μόνον τῶν δύο τούτων κωδίκων

(1) Ἐπ' ἐναντίας τὸ ἴδιον συνηθέστατα ἀντικαθίσταται, ὡς ἠάνη (ἰάνη) διατῆ, κρύσημων, κρινήσκη, ἡατρός, ἡατρίαν, κῆνδυνος, κρῖοις, ἐστῆν.

ὑποσημειώσω τὰς τοῦ ἐτέρου διαφορὰς, ἐκδώσω ταῦτοχρόνως ἀμφοτέρω τὰ τοσοῦτον ἀσυμβίβαστα ταῦτα κείμενα. Ἄν εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸν Λαυρεωτικὸν κώδικα, ὅστις ἐλάχιστα διαφέρει τοῦ νῦν ἐκδιδόμενου Α', ἤθελον βεβαίως ὑποσημειώσει εἰς τοῦτον τὰς διαφορὰς ἐκείνου γραφάς· ἀλλ' ὡς προερεθῆ, ἡ τύχη τοῦ κώδικος τούτου ἀγνοεῖται, μόνον δὲ ἐκ τοῦ Ζαχαρίου γινώσκομέν τινὰ αὐτοῦ ἀποσπάσματα (1).

Ὁ Λαυρεωτικὸς κώδιξ ἠδύνατο ἵνα χειραγωγῆσθῃ ἡμᾶς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χρονολογικὴν ταξινόμησιν τῶν τριῶν κειμένων τῶν Ἀσιζῶν· ὡς ἀμέσως κατωτέρω λέγω, τὸ τοῦ κώδικος τοῦ Μυνᾶ κείμενον φαίνεται μοι ἀρχαιότερον τοῦ ἐν τῷ Κολθερτίῳ χειρογράφῳ περιεχομένου, διὰ δὲ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἐπρωτίμησα αὐτὸ ἐν τῇ ἐκδόσει ὡς Α· ὡς ὁμως δυνάμεθα ἵνα κρίνωμεν ἐκ τῶν παρὰ Ζαχαρίᾳ ἀποσπασμάτων ὁ Λαυρεωτικὸς κώδιξ εἶναι ἀρχαιότερος ἀμφοτέρων τῶν ἄλλων. Αἱ πρὸς τὸν Α ἐλαφραὶ διαφοραὶ τοῦ λεκτικοῦ τοῦ Α κώδικος ὀφείλονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀπαρχαίωσιν τῶν λέξεων· οὕτως ὁ μὲν Α γράφει συνήθως σάζω, ὁ δὲ Α ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάζω· ἐν τῷ Α ἀναγινώσκωμεν κουστοῦμιν, ἀρραθῶνα, ἀφαμπαλιέρης, ἐν ᾧ ἐν τῷ Α αἱ λέξεις αὗται προσεγγίζουσι μᾶλλον πρὸς τὴν παλαιὰν γαλλικὴν προφορὰν κουστοῦμε (costume), ἄρρα (arres), ἀφαμπαλιέρης (avant-parlier). Ἄλλας δὲ ἀπηρχαιωμένας λέξεις τοῦ Α, ὡς στόλευσις, δῶρα, ἐφήτον, μπουργέζιον, περιβίασμα, πημπόνη, ἀθαβοῆ, πκυλιάζω, ἀντικαθιστᾶ ὁ Α διὰ τῶν νεωτέρων, στόλα, δωρά, ἔφιτον, μπουργεζίων, στριβίασμα, πιντόνη, ἀρραθῶνα, σταβλιάζω. Ἐὐκυριώτερον δὲ ὅτι ὁ μὲν Λαυρεωτικὸς κώδιξ ὀνομάζει τὰ χρυσᾶ βυζαντινὰ νομίσματα διὰ τοῦ παλαιοτέρου αὐτῶν ὀνόματος νομίσματα, γράφων μάλιστα ταῦτα καὶ διὰ τοῦ

(1) Βλέπε τὰς διαφορὰς ταύτας ἐν σελ. 586-594.

βυζαντινοῦ μονογράμματος νν., ὁ δὲ Α' προτιμᾷ τῆς παλαιᾶς ταύτης ὀνομασίας τὴν νεωτέραν ὑπέρπυρα ἢ πέρπυρα, γράφων ταῦτα διὰ τοῦ βυζαντινοῦ ὁμοίως μονογράμματος ππ. Ταῦτα βεβαίως ὑποδεικνύουσιν ὅτι τὸ μὲν κείμενον τοῦ Λαυρεωτικοῦ κώδικος συνετάχθη περὶ τὴν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα ὅτε τὸ νόμισμα οὐδὲν εἶχεν ἔτι ἐντελῶς ἀντικατασταθῆ διὰ τοῦ ὑπερπύρου, τὸ δὲ νῦν δημοσιευόμενον Α ἀντεγράφη ἐκ τοῦ Λαυρεωτικοῦ τούτου, ἀφοῦ ἀντικατέστησαν αἱ ἄνω σημειωθείσαι ἀπληραιωμένοι λέξεις δι' ἀντιστοίχων μᾶλλον εὐνοήτων· ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο λυθήσεται ὅταν ἀνακλυθῆ ποτε ὁ Λαυρεωτικὸς κώδιξ καὶ συγκριθῶσι τὰ ἐν τέλει προσηρητημένα δασμολογικὰ τιμολόγια, ἐν οἷς τοσοῦτον συνεχῶς ἀναφέρεται τὸ ὑπέρπυρον καὶ τὸ νόμισμα.

Ὁ συγκρίνων τὸν κώδικα τοῦ Μυνᾶ (Α) πρὸς τὸν τοῦ Κολβέρτου (Β) εὐκόλως ἀναγνωρίζει ὅτι αἱ μὲν διατάξεις τοῦ πρώτου εἰσὶ σύντομοι καὶ ἐπιβλητικαί, αἱ δὲ τοῦ δευτέρου μᾶλλον ἀνεπτυγμέναι καὶ οὔτω· εἰπεῖν προτρεπτικαί (1). Ὁ μὲν Α' ἀπλῶς ἀναγράφει τὰ ἀξιώματα, ὁ δὲ Β' ἐπεξηγεῖ αὐτὰ περιφραστικῶς· ὁ πρῶτος ἀπλῶς λέγει βισκοῦντης, κριτάδες, Σύνταξις τῆς Ἀσίζας, ὁ δὲ δεύτερος, ἐμπαλῆς τῆς χώρας, οἱ ὠρμισμένοι ἡγουν οἱ κριτάδες, οἱ ὠρμισμένοι τοὺς λέγου κριτάδες, τὸ Σύνταγμα τὸ ἐκάτσαν οἱ ἄρχοντες τὸ λέγου Ἀσίζαν. Ἐν τῷ Α' αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις φέρονται ὀρθώτερον, ὡς Δαβίδ, δίκαιον, ζητήσω, ὅλα τὰ πράγματα, φοβεῖσθαι, ἂν οὐκ ἔχει πίστιν, πράπτωμην, αἰτίαν, καθεμίαι, γυναικός, δικαίωσω, κριθήσεσθε, ἐάν παρὰ τοῦ νόμου ἠλευθερώθωμεν πρέπον ζῆν διὰ νόμου, παράδειγμα, πάντας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐστῶ-

(1) Ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἤρκεσεν εἰς τὸν κ. Monnier ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι ἐκ τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰβελίνου φερομένων Ἀσιζῶν αἱ μὲν σύντομοι διατάξεις εἰσὶν αἱ ἀρχαιότεραι, αἱ δὲ ἀνεπτυγμέναι νεώτεροι (Les Assises de Jerusalem, 39-40).

τας, ἄρχων, τί νά ζημιωθῆ ὅταν πράσῃ. τὸ οὐδὲν ἐνδέχου-
νται, κατὰ λύσω, φίλοι ἐν ἀληθείᾳ ἔσονται, ψυχὴ, ἀγκάλωσαν,
δηλωσι, βούλονται, μετὰ ὀνόματος, ἐντιμοσύνη, αἰκίνωτα, ἐν δὲ
τῷ Β' διαφθίρονται ἢ ἀντικαθίστανται δι' ἄλλων, Δαβίθ, ἴσον,
γυρέσω, πᾶσα πράγμα, φοβεῖσται, χωρὶς πίστι ἔχει ἐν ἐαυτῷ,
κατὰπτωμν, ἠτίαν, καθημιᾶ, γαναίικας, ποίσω δίκαιον, κριθή-
σεστε, ἐάν εἴμεστεν ἀποφγαλμένοι ἐκ τοῦ νόμου πάντοτε ἐν-
τέχεται νά ζήσωμεν μετὸν νόμον, ἐξόνμπλι, πάντας ἐκείνους
ὅπου ἐνὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ἄρχος, τῆντα νά χάσῃ ὅταν
πολεμᾷ τὸ οὐδὲν ἐντέχεται νά ποιήσῃ. χαλάσω, ἔνη φίλοι τῆς
ἀληθείας, ψή, καταδικάσιμον, φανερώσουν, θέλουν, μετὸ ὄνο-
μαν, στοῦδιν ἐντιμοσύνη, πρκατεδασμένα. Τὸ Β χειρόγραφον
συνηθέστερον γράφει τῆντα, τὸ δὲ Α συνήθως ἀντικαθιστᾷ
τοῦτο διὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ταῦτα, τί, τό. Ὀνομάζων ὁ
Α τὸς δικηγόρους ἐμπροπέτας ἐνίοτε ἐπεξηγεῖ τὸ ὄνομα
διὰ τῶν γαλλικῶν avocas, avant-parlier, ἀπ' ἐναντίας δὲ ὁ
Β' προσθέτει δύο καὶ τρεῖς ἀντιστοίχους ἐπεξησεις ὡς, προστά-
της, τοῦτέστιν ἐμπροπέτης, τὸ λέγεται φράνικα ἀθανπαρ-
λιέρης.

Τινὰ ὅμως τῶν κεφαλαίων τοῦ Β φαίνονται ἀρχαιότερα τοῦ
Α', ὡς δηλοῦται ἐκ τε τοῦ λεκτικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν χρα-
κτηρισμῶν, ἀλλ' ἡ ἐκκάθαρσις αὕτη ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον καὶ
ὄρια μείζονα τοῦ ὑπὲρ τὸ δέον ἐπεκταθέντος τούτου προλόγου.

Μεγίστην ἰδίως ἀπαιτεῖ προσοχὴν ἡ μελέτη τῶν ἐν τέλει
ἀμφοτέρων τῶν κειμένων ἐπισυνημμένων δασμολογιῶν (σελ.
237-246 καὶ 487-97), διότι οὐ μόνον πρὸς ἄλληλα ἀλλὰ
καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ γαλλικὰ οὐσιωδῶς διαφέρουσιν (1). Οἱ ἐν

(1) Ὁ περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος τοσοῦτον καλῶς μελετή-
σας τὸ νομισματολογικὸν καὶ δασμολογικὸν τῆς Κύπρου σύστημα Bal-
ducci Pegolotti δημοσιεύει δασμολόγιον οὐσιωδῶς πρὸς τὸ τῶν Ἀσιζῶν
διαφέρον, διότι ἐν ἐκείνῳ μὲν φορολογοῦνται τὰ ἐμπορεύματα κατὰ

ἔτει 1489-1539 ἐπεξεργασθέντες τὰς ἀσίζας ἐπίτροποι τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας ἀπέκοψαν ἐντελῶς τὰ δασμολόγια ταῦτα ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐγκριθέντος καὶ μεταφρασθέντος κειμένου, διότι ἀντ' αὐτῶν ἐφηρμόσθησαν τὰ τιμολόγια τῶν ἐνετικῶν δατμῶν· ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει δύσκολος ἡ ἐξήγησις πῶς εἰς τὸ ἐν ἔτει 1512 γενόμενον ἀντίγραφον τῶν ἑλληνικῶν τούτων ἀσιζῶν ἐπετράπη ἡ ἐπισύναψις τῶν προγεγραμμένων δασμολογιῶν καὶ τὸ παραδοξότερον ἡ διὰ τῶν ἀορίστων μάρκων ἀντικατάστασις τῶν ὑπερπύρων (1).

Ἄλλὰ περὶ τούτων πλείω ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ τῶν Κυπριακῶν μνημείων· τελευτῶν δὲ παρατηρῶ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις εἰσαγωγῆς καὶ κυκλοφορίας τῶν ἐνετικῶν νομισμάτων εἶναι πολὺ σκοτεινόν. Τὸ βυζαντινὸν νόμισμα εἶχε τοσοῦτον ἐρριζωθῆ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνοσ, ὥστε μετὰ παρέλευσιν πολλῶν γενεῶν καὶ τοσοῦτων ἑκατονταετηρίδων ξενικὸν ζυγὸν τὸ ὑπέρπυρον ἐξηκολούθησεν ἀποτελοῦν τὴν νομισματικὴν βᾶσιν. Ὁ ἐν ἔτει 1442 γράψας ἀξιόλογον περὶ μέτρων καὶ νομισμάτων σύγγραμμα Φλωρεντινὸς Uzzano λέγει ὅτι, ἂν καὶ τὰ ἐνετικὰ δουκάτα ἐκυκλοφόρουν ἐν Κρήτῃ, ἐν τούτοις τὸ ὑπέρπυρον ἀπετέλει τὴν βᾶσιν

σάκκον, ἐν ταύταις δὲ κατὰ τὴν εἰς ὑπέρπυρα ἡ μάρκα ἐκτίμησιν αὐτῶν (Della decima, Lucca, 1766. βλέπε τὸ κεφάλαιον ΙΖ' ἐπιγραφόμενον *Queho che si paga di diritto nell' isola di Cipro di mercanzia*, σελ. 70-76).

(1) Πιστεύω ὅτι τὸ μάρκον τοῦτο εἶναι τὸ ἀντικαταστῆσαν τὸ ὑπέρπυρον ἀργυροῦν ἐνετικὸν νόμισμα, οὐδὲ δύναμαι ὅπως ὑποθέσω ὅτι διὰ τοῦ μάρκου τούτου ἔγνοεῖται ἡ ὀνομαστικὴ ἐκείνη ποσότης ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα μάρκον τῆς Κύπρου, διότι καλῶς γινώσκοντες ὅτι ἐν τῶν τελευταίων τούτων μάρκων ἰσοδυναμίαι πρὸς εἴκοσι καὶ πέντε ὑπέρπυρα δέον ἵνα τότε παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ Ἑνετοὶ ἄμα γενόμενοι κύριοι τῆς νήσου ἀνεβίβασαν τοὺς παλαιοὺς δασμοὺς εἰς τοσοῦτον τερατώδες ποσόν, ὅπερ θεωρῶς ὄλως ἀπίθκον.

πάσης συναλλαγῆς (a questa moneta si fa mercato d'ogni cosa) (1). τοῦτο δὲ βεβαιούμεθα καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ δημοσιευμένων Κρητικῶν διαθηκῶν αἴτινες, ἐν ᾧ συνηθέστατα μνημονεύουσι τὰ ὑπέρπυρα, μόλις ἐν ἔτει 1494 ἀναφέρουσι τὰ δουκάτα καὶ ταῦτα ἀορίστως πως. Ἐν μιᾷ τῶν διαθηκῶν τούτων μνημονεύονται καὶ τὰ ἐξ ἄλλων ἐνετικῶν ἐγγράφων γνωστὰ Μεθωναῖα ὑπέρπυρα (σελ. 673), διάφορα βεβαίως τῶν Κρητικῶν.

Καλῶς γινώσκομεν ὅτι τὰ πρῶτα ἐνετικά νομίσματα τῆς Κύπρου ἐκόπησαν ἐν ἔτει 1553, δηλαδὴ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη πρὸ τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ κώδικος τῶν Ἀσιζῶν ἐν ᾧ τὰ ὑπέρπυρα ἀντικαθίστανται διὰ τῶν μάρκων· καὶ ὅμως, ὡς ἐξάγεται ἐκ περικοπῆς τινος περὶ Κύπρου τοῦ ἐνετοῦ γεωγράφου Θωμᾶ Πορκάκη, τὰ ὑπέρπυρα ἦσαν ἐν τῇ νήσῳ γνωστὰ μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ἐνετοκρατίας (1570) (2). Τὸ ὑπέρπυρον λησμονεῖται ἀκριβῶς ἐν Κύπρῳ καὶ τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι ἅμα τοὺς Φράγκους κατακτητὰς διεδέχθησαν οἱ ἀγριώτεροι τῶν τυράννων ὑφ' οὓς ἀτυχῆς λαὸς ἐδούλευσέ ποτε, τὸ δὲ ἀντικαταστῆσαν αὐτὸ ὡς νομισματικὴ βᾶσις φραγκικῶν grosso

(1) Della Decima, II, σελ. 106.

(2) « Un perpero era un giulio, o (come a Vinetia si dice) marcello d'argento ». Porcacchi, l' isole più famose del mondo, Venetia 1590, σελ. 150. Τὸ αὐτὸ δὲ λέγει καὶ ὁ Λεουγκλάβιος ἐκ πληροφορίας Ἀθηναίου « Manuel Musicus Atheniensis interrogatus a me quanti putaret aestimandum hyperperon, respondebat, propemodum par huius pretium esse Marcelli argentei Veneti pretio. Quidam Italico nummo Julio putant aequandum Equidem accurate pretium supputans, hyperperon invenio valere novem cruciatus seu quarantanos ». Leunclavii Pandectae (ἐν τέλει Λαονίκου Χιλοκονδύλου ἐκδόσεως τοῦ Λούβρου σελ. 405). Τὰ μαρτζέλια (οὕτως ὀνομαζόμενα ἀπὸ τοῦ δουκὸς Marcello) μνημονεύονται ἐν ταῖς Κρητικῆς διαθήκαις (σελ. 662, 664-5), ὡς ὅμως δηλοῦται ἐκ τῆς φράσεως « ὑπέρπυρα δ' καὶ ἐν μαρτζέλι » (σελ. 667) τὸ ἐνετικὸν τοῦτο νόμισμα οἷδ' ἐν ἰσοδυνάμει ἀκριβῶς πρὸς τὸ ὑπέρπυρον.

(γρόσιον) ἴσως ἀποδεικνύει ὅτι, ἂν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν φραγκοκρατουμένων Ἑλλήνων τὸ βυζαντινὸν ὑπέρπυρον ἐδήλου τὴν διάπυρον ἐλπίδα ἐπανελεύσεως εἰς τὸ ἐθνικὸν σκηπτρον, τὸ γρόσι ἐσήμαινεν ὅτι ὁ φραγκικὸς ζυγὸς ἦν πολὺ προτιμότερος τοῦ τουρκικοῦ.

Ἄγνωστον ἂν οἱ πρῶτοι ἐν Κύπρῳ βασιλεύσαντες Λουζινιάναι Ἰδρυσαν δύο ἢ καὶ πλειότερας αὐτὰς τῆς Βουργεσίας, μεταγενέστεραι ὅμως παραδόσεις λέγουσιν ὅτι ἐν καὶ μόνον ταιούτον δικαστήριον ἐλειτούργει, διαρκῶς ἐδρεῦον ἐν τῇ βασιλευσῆσιν Λευκωσίᾳ (Nicosie) καὶ ἔχον δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλης τῆς νήσου. Ἐν τούτοις διεσώθη κώδιξ περιέχων οὐ μόνον ἀπάνθισμα τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου ὡς ἴσχυεν ἐν Κύπρῳ ἐπ' αὐτῆς τῆς λατινοκρατίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ τυπικὸν διαδικασίας ὡς αὐτὴ συνειθίζετο ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων κριτῶν καὶ ἐπισκόπων· ἐκ τούτου δὲ εὐλόγως εἰκοτολογοῦμεν ὅτι, ὡς οἱ Πελοποννήσιοι ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Γάλλους ἐπὶ τῷ ὄρω διατηρήσεως τῶν παλαιῶν αὐτῶν νομίμων (1), οὕτω καὶ οἱ Κύπριοι, συνεπεῖα ἀγνώστων ἡμῖν συνθηκῶν, ἐξέβιασαν τοὺς Λουζινιάνας εἰς τὴν ἀναγνώρισιν ὁμοίων προνομίων· ἂν δὲ τοιαύτη παραχώρησις συνωμολογήθη, τοῦτο βεβαίως ἐγένετο περὶ τοὺς πρώτους τῆς κατακτήσεως χρόνους καὶ ἰδίως πρὸ τοῦ ἔτους 1260, ὅτε συνεπεῖα μακρᾶς καὶ ἐπιμόνου πάλης ὁ πάπας Ἀλέξανδρος Δ' ἀνεγνώρισε μὲν τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ δικαστικὰ τῶν Κυπρίων προνόμια (2), ἀλλ' οὐδὲν ἤττον περιορίσας τὰς ἑλληνικὰς ἐπισκοπὰς εἰς τέσσαρας ἀντὶ τῶν πρῶν δεκατεσσάρων, ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἐπισκόπους τούτους τὴν ἐκδίκασιν τῶν μεταξὺ ὁμοε-

(1) Χρονικὸν Μωρέως, στ. 761-69, 1495, 1543.

(2) Μετακωνικὴ βιβλιοθήκη Β', πρόλ. π, ἴα'.

θῶν διαφορῶν ἐπὶ τῷ ὄρφ ἀνακοπῆς τῆς ἑλληνικῆς ἀποφάσεως ἐνώπιον τῶν λατίνων ἐπισκόπων.

Τῆς παπικῆς ταύτης βούλλας διεσώθη τὸ λατινικὸν κείμενον ὡς καὶ δύο ἑλληνικαὶ αὐτοῦ μεταφράσεις· καὶ ἡ μὲν πρώτη τῶν μεταφράσεων τούτων ὅπως οὖν ἑλληνίζουσα καὶ ἐντελῶς συμφωνοῦσα πρὸς τὸ πρωτότυπον ἐγράφη τῇ 4 μαχου 1287 (1) κατ' ἀκαίτησιν τοῦ Κυπρίου ἱερέως καὶ οἰκονόμου Λέοντος, ὑποψηρίου ἀρχιεπισκόπου Σολίας, ἡ δὲ δευτέρα, βάρβαρος τὸ ὕφος, ἀτελῶς πρὸς τὸ λατινικὸν κείμενον συμφωνοῦσα καὶ ἐν τέλει ἠκρωτηριασμένα, οὔτε δι' ἐπισήμου χαρακτῆρος περιβάλλεται ὡς ἡ πρώτη, οὔτε χρονολογίην τινα φέρει.

Ἄγνοῦ τὸν λόγον τῶν δύο τούτων μεταφράσεων· ἐκ τοῦ λεκτικοῦ ὁμοῦ καὶ ἄλλων ἐνδείξεων (2) δυνατὸν ὅπως θεωρηθῇ ἡ δευτέρα τῶν μεταφράσεων τούτων ὀλίγον ἀρχαιοτέρα τῆς πρώτης· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει οὐδὲ ὁλῶς ἀπίθανον εἶνα ὑποτεθῇ ὅτι τὸ μὲν βρβαρίζον τοῦτο κείμενον ἐγραψέ τις τῶν ἑλληνιζόντων νοταρίων τῆς παπικῆς καγγελλαρίας παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Ρώμῃ τότε εὕρισκομένων Κυπρίων ἐπισκόπων (1280), αὐτὴ δὲ ἡ ἀτάφεια τῆς μεταφράσεως καὶ ὁ τοῦ κειμένου ἀκρωτηριασμός ἠνάγκασαν ὕστερον (1287) τὸν ὑπόψηφον ἐπίσκοπον Σολίας εἶνα ζητήσῃ νέαν καὶ πιστοτέραν μετάφρασιν τοῦ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Λευκωσίας ἀποκειμένου λατινικοῦ πρωτοτύπου.

Καὶ τὴν μὲν τελευταίαν ταύτην μετάφρασιν περιττὸν ἐθεώρησα ὅπως ἀναδημοσιεύσω (3), τὸ ἕτερον ὁμοῦ ἑλληνικὸν κεί-

(1) Ἡμαρτημένως οἱ Ρικκάρδος καὶ Μίγνε ἀνέγνωσαν τὸ ἔτος α σ π ζ ὡς 1297.

(2) Οὕτω τὸ μὲν ἡμέτερον κείμενον γράφει τὰ νομίματα διὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου βυζαντινοῦ ὀνόματος-νομίματα-τρικέφαλα (σελ. 510, 518), τὸ δὲ ἕτερον διὰ τοῦ φραγκικοῦ καὶ νεωτέρου βυζάντια.

(3) Ἐπισυνημμένη ἐν παλαιῇ Κυπριακῇ Εὐχολογίῃ τῆς Ρωμαϊκῆς

μενον ὡς ἀνεκδότου δημοσιεύω ὡς ἔχει ἐν τῷ Κυπριακῷ κώδικι, δηλαδή ὡς εισαγωγῆν τῶν ἑλληνικῶν νόμων τῆς Κύπρου.

Ὁ περιέχων τοὺς νόμους τούτους κώδιξ ἀποτεθησαύριστα ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ, καταγεγραμμένος ἄλλοτε μὲν ὑπ' ἀριθμὸν 3538, νῦν δὲ 1391 ἑλληνικῶν χειρογράφων. Τμῆμα χάρτου ἐπισυνημμένον ἐν ἀρχῇ φέρει τὴν ἐξῆς ἰδιόγραφον τοῦ Δουκαγγίου σημειῶσιν « *Leges Graecorum qui in insula Cypro sub regibus Latinis degebant, pleraque excerptae ex libris Basilicōn, sed fere semper lingua vulgari descriptae. Praemittitur Alexandri Papae IV bulla Gr. circa an. 1255* ». Ὁ σοφὸς *Pardessus* ἀπατηθεὶς ἐκ τοῦ χάρτου ἐρ' οὐ γέγραπται τὸ ἀνωτέρω σημείωμα ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ κώδιξ ἀνηκέποτε εἰς αὐτὸν τὸν Δουκάγγιον (1)· ἀλλὰ τὸ μὲν σημείωμα οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸ πρῶτον τοῦ Δουκαγγίου σχεδίασμα εἰς περιγραφὴν τοῦ κώδικος, ἥτις περιγραφὴ ἐπηυξημένη ἀπὸ τῆς λέξεως *bulle* φέρεται οὕτως ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀνεκδότων χειρογράφων τὰ ὅποια συνεβουλεύθη ὁ χαλκέντερος μεσαιωνολόγος εἰς συγγραφὴν τοῦ ἑλληνικοῦ γλωσσαρίου (2) « *Graece exarata continens compositionem inter Hugonem Archiepiscopum Leucosiensem Latinum, et Germanum archiepiscopum Graecum. Ex cod. Reg. 3538* », αἱ δὲ τελευτᾶται αὗται λέξεις σαφῶς δηλοῦσιν ὅτι αὐτὸς ὁ Δουκάγγιος ἐθεώρει τὸν κώδικα ὡς κτῆμα τῆς Βασιλικῆς Βιβλιοθή-

βιβλιοθήκης *Altempsiana* ἐξεδόθη μετὰ νέας λατινικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων ὑπὸ *Ρικκάρδου* (*Constitutio Cypria, graece primus edidit Vincentius Riccardus. Romae 1636*), καὶ ὑπὸ τοῦ ἀββᾶ *Migne* (*Patrologia Graeca, CXL, σελ. 1528-1560*).

(1) Ce manuscrit a appartenu a Du Cange ainsi que le prouve la note ci-contre écrite de sa main au dos d'une lettre qui porte son adresse. *Pardessus* (ἐν δευτέρᾳ σελίδι πρώτου φύλλου).

(2) *Index Auctorum ad Gloss. mediae Graecitatis*.

κης, καὶ οὐχὶ τῆς ἑαυτοῦ, ὡς ἡμαρτημένως ὑπέθεσεν ὁ κ. Pardessus .

Μετὰ τὸν γάλλον τοῦτον νομοδιδάσκαλον ἐπιμελέστερον μελετήσας τὸν κώδικα ὁ κλεινὸς Ζαχαρίας κατέγραψεν ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ τὰ ἐμπεριεχόμενα ὡς ἐξῆς « Codex 1391 constat his partibus. I. Bulla Alexandri Papae mutila. Adhortationes ad judices et advocatos fol. 1-11. II, Compendium juris maximam partem ex Prochiro Basillii compositum, fol. 10-120. III, Ecloga Novellarum Leonis (adjectis ex Attaliothae fragmentis) fol. 121-135.^a IV, Fragmenta ex Synopsi (Στοιχεῖα ζ, η, θ, ι, κ) et Attaliotha (tit. XLI-LXVII apud Freherum) et Ecloga Freher (p. 100) fol. 135^b-179.^a V, Ecloga Leonis et Constantini cum appendice fol. 179^b-213.^a VI, Collectanea ex Synopsi (ν, ξ, ο, π) Leges Rhodiae etc. fol. 213^b-238.

Πρὶν περιέλθῃ εἰς τὴν Παρισινήν βιβλιοθήκην ὁ κώδιξ ἀνήκεν εἰς δύο Ἑλληνας, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τῶν ἐξῆς δύο σημειωμάτων « ἀρχὴ Χριστοῦ· αὐτὴ ἡ βίβλος ὑπῆρχεν ἐμοῦ ἀθλίου Γερωνήμου Τραουδιστῆ (φύλ. 240) — Κοσμᾶς ἱερομόναχος κηρυξ τοῦ Εὐαγγελίου (ἐν ἀρχῇ τοῦ φύλ. 2 ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος) ». Γεγραμμένος περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΓ' ἐκαντονταετηρίδος ἐπὶ χάρτου ὀγδόου σχήματος, ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ 240, ἐξ ὧν τὰ δύο τελευταῖα ἄγραφα. Ἐν τοῖς φύλλοις 179 καὶ 204 φέρονται αἱ χρωματογραφίαι τῶν νομοθετῶν βασιλέων Ἰουστινιανοῦ, Κωνσταντίνου καὶ Λέοντος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς « πιστοὶ βασιλεῖς » .

Ὅτι ὁ κώδιξ ἐγράφη ἐν Κύπρῳ πειθόμεθα ἐκ τῆς παραξένου ἐκείνης τῶν λέξεων γραφῆς, ἥτις, ὡς προερέθη, ἰδιάζει εἰς τὰ Κυπριακὰ χειρόγραφα. Ὁ ἀντιγραφεὺς, καίτοι ἐξησχημένος εἰς τὴν καλλιγραφίαν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν, ἀκολουθεῖ τὸ σύστημα τῶν ἄλλων συμπατριωτῶν καὶ ὁμοτέχνων, ἀνοήτως πικραυλαβοῦζων καὶ παρατονίζων τὰς λέξεις, καὶ πρὸ πάντων τὸ ἰῶτα

διὰ τῶν ἄλλων ὁμοπροφέρτων φωνηέντων καὶ διφθόγγων ἀντι-
καθιστῶν, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι, ἂν ἀλλαγῶς τῆς
Ἑλλάδος ἐπεκράτησεν ὁ ἰωτακισμός, ἐν Κύπρῳ ἐξ ἐναντίας
ἀπωλέσθη τὸ ἰῶτα. Τῶν ἀλλοκώτων γραφῶν τοῦ Κυπρίου ἀν-
τιγραφῶς παρατίθημι τὰ ἐξῆς παραδείγματα, εἰς (εἰς), νύσσον
(νῆσον), οἰτοῦντω (ἡτοῦντο), βο ἤθει (βοήθει), χρούσεις (χρήσεις),
ἐνυγία (ἐν ὑγεία), ὡς πύτην (ὀσπίτιν), νά ὕπη (νά εἴπη)· ὅτι
δὲ τὸ ἀνορθογραφικὸν τοῦτο σύστημα ἦν ὄλωσ αὐθαίρετον πλη-
ροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καὶ πολλάκις τῇ
αὐτῇ σειρᾷ διαφόρως γράφεται μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις, ὡς ὕπη
καὶ εἴπη, θέττει καὶ θέττι.

Τὸ ἐν πᾶσι τοῖς λιβέλλοις μνημονεύμενον ὄνομα τοῦ ἐπι-
σκοποῦ Ἀρσινόης καὶ Πάφου ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κώδιξ ἀνήκεν
εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν τοῦτο δικαστήριον, οὐδὲ ὅλωσ ὅμως ἀπίθα-
νον ὅτι παρομοίους κώδικας εἶχον καὶ αἱ ἄλλαι τρεῖς ἐπισκο-
παὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ παπικὴ βουῖλλα ἀπονέμει τὰ αὐτὰ δι-
καστικὰ πρόνομια.

Καὶ τίς μὲν ὁ ὄργανισμὸς καὶ ἰδίως ἡ ἀρμοδιότης τῶν τεσ-
σάρων ἐπισκοπικῶν τῆς Κύπρου δικαστηρίων ἀγνοοῦμεν, ἐκ
τῶν μνημονευομένων ὅμως ἐν τῷ κώδικι τούτῳ κριτῶν καὶ
τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸν ἐπίσκοπον ἱερέως (σελ. 558) δυνά-
μεθα ἵνα ἐκλάβωμεν τὰ δικαστήρια ταῦτα ὡς μικροσκοπικὰς
αὐλὰς τῆς Βουργεσίας, ἐκκλήτως δικάζοντα οὐ μόνον τὰς περὶ
γάμου ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας πολιτικὰς διενέξεις, διότι ἄλλως
δυσεξήγητος ἀποβαίνει ἡ ἐν τῷ κώδικι ἐπισύναψις πασῶν σχε-
δὸν τῶν διατάξεων τοῦ βυζαντινοῦ ἀστικοῦ κώδικος.

Πότε ἀκριβῶς συνετάχθησαν οἱ λιβέλλοι οὗτοι ἀγνοεῖται,
ἐκ πολλῶν ὅμως ἐνδείξεων πειθόμεθα ὅτι ἦσαν γνωστοὶ ἐν τῇ
νήσῳ πρὸ τῆς λατινοκρατίας· ἡ προτασσομένη αὐτῶν στιχηρὰ
διδασκαλία καὶ οἱ τύποι τῶν ἐπισκοπικῶν ἀποφάσεων προδί-
δουσι γλῶσσαν βυζαντινὴν, μὴ ἐπηρρασθεῖσαν ἔτι ὑπὸ τοῦ ἀπὸ

τῆς Π' ἑκατονταετηρίδος ἐκβαρβαρωθέντος Κυπριακοῦ ἰδιώματος· ἐν ᾧ μάλιστα ἀπαντῶσι δύο ἢ τρεῖς φραγκικαὶ λέξεις, ὡς ἀβουκάτος, ἀδικάριος, αἱ βυζαντιναὶ συνεχέστατα φέρονται, ὡς λιβελλος, ἐκταγιαστικός, συνήγορος, ἐγκλῶν, ἐγκαλούμενος κλπ. Καὶ ὅτι μὲν οἱ λιβελλοὶ ἴσχυον πρὸ τῆς εἰς τοὺς ἐπισκόπους περιελεύσεως τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, πειθόμεθα ἐκ τοῦ ὅτι μάλιστα τὸ ὄνομα τοῦ ἱεράρχου φέρεται ὡς ἀντίστοιχον τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ κριτοῦ « ἐμπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ καὶ τοῦ ἀρχιερέως — ἐμπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ πολλὰκις τοῦ ἀρχιερέως (σελ. 557)· ὅτι δὲ ἡ διαφθορὰ τοῦ βυζαντινοῦ κειμένου καὶ ἡ διὰ νεωτέρων διατάξεων ἀντικατάστασις τῶν παλαιῶν ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ βεβαιούμεθα ἐκ τοῦ ἐξῆς· ἡ προμνημονευθεῖσα παπικὴ βουῖλλα ἐπιτρέπει εἰς τὸν διάδικον τὴν ἀνακοπὴν (κράξιμον) τῆς ἐπισκοπικῆς ἀποφάσεως, ὁ δὲ θεμελιώδης οὗτος ὅρος τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ ἑλληνος ἐπισκόπου εἰς τοὺς παπικοὺς ἀντιπροσώπους μόνον ἐν τῷ πρώτῳ λιβέλλῳ (σελ. 519) μνημονεύεται μετὰ δύο ὁμῶς προσθηκῶν αἵτινες ἀντιφάσκουσι πρὸς τὴν παπικὴν διάταξιν, διότι ἡ ἀνακοπὴ δεόν ἵνα γίνῃ « εἰς μεγαλύτερον κριτὴν, ἢ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν λατῖνον, ἢ εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Λευκουσίας, ἢ εἰς τὸν Πάπαν »· ἐν τῷ τρίτῳ ἀπλῶς ἀναφέρεται τὸ κράξιμον ἄνευ μνείας μεγαλύτερου κριτοῦ ἢ λατίνου ἐπισκόπου.

Ὁ ποιητὴς τῆς προτασσομένης τῶν λιβέλλων διδασκαλίας ἀποδίδει εἰς Μιχαὴλ τὸν Ψελλὸν οὐ μόνον τὴν σύνταξιν τῶν λιβέλλων τούτων ἀλλὰ καὶ τὸν ὄργανισμὸν τοῦ πρὸ τῆς λατινοκρατίας γνωστοῦ ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει ὀρκωμοτικοῦ συστήματος (σελ. 514, στ. 18-20). Ὡς προερρέθη ὁ Ἀνδρόνικος Β' ἀποπειραθεὶς τὴν Ἰδρυσιν τοιοῦτου δικαστηρίου κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Κυπρίων βασιλέων, λέγει ἐν τῇ Νεαρᾷ αὐτοῦ ὅτι ἀπλῶς ἀνακαινίζει ἀπρηχαιωμένον θεσμὸν (πρόλ. οδ, σημ.) ταῦτα δὲ λέγων ἐννοεῖ ἔρχε τὸ σύστημα τοῦ Ψελλοῦ; ἢ καὶ

ἀληθεύει ἄρα ὅτι ὁ πανεπιστήμων οὗτος ὑπουργὸς ἐπειράθη πο-
τε ἵνα ἐπαναφέρῃ τοὺς τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος ὀρκωμότας; Εἰς
τὰς ἐρωτήσεις ταύτας οὐδεμία ὀριστικὴ ἀπάντησις δύναται ἵνα
ἐπὶ τοῦ παρόντος δοθῇ. Ὁ Ψελλὸς ἔγραψε τοσαῦτα συγγράμ-
ματα καὶ περὶ τοσοῦτων ἐπραγματεύθη ζητημάτων ὥστε μεθ'
ὄλλας τὰς περὶ τὸν μέγαν τοῦτον καὶ τελευταῖον τοῦ ἑλληνισμοῦ
ἀντιπρόσωπον μελέτας οὔτε κἄν ἐγνώσθη ἔτι ἀκριβῶς ὅποσα τῶν
συγγραμμάτων τούτων περιῆλθον εἰς ἡμᾶς καὶ ὅποσα ἀπωλέ-
σθησαν.

Ὅτι ὁ Ψελλὸς ἠπλοποίησε τὸ τέως τοῖς πολλοῖς ἀπρόσιτον Ρω-
μαϊκὸν δίκαιον συγγράψας χάριν τῶν πολλῶν τούτων εὐλήπτους
συνόψεις αὐτοῦ ἐν πεζῷ καὶ ἐμμέτρῳ λόγῳ, καὶ ὅτι πρῶτος τῶν
βυζαντινῶν νομοδιδασκάλων ἐδίδαξε τὸ Ἀττικὸν δίκαιον, πλη-
ροφορούμεθα ἐκ τῶν πολλῶν τοιούτων αὐτοῦ πραγματειῶν ὅτι
δὲ συγχρόνως ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα ἐγέ-
νετο δικαστικὴ τις μετarrύθμισις, ὀφειλομένη ἀναντιρρήτως εἰς
τὸν τότε παντοδύναμον Ψελλόν, τοῦτο γινώσκομεν ἐκ τῆς
ἐξῆς ὑπὸ Σκυλίτση περιέργου μνείας τοῦ συμβεβηκότος τού-
του. « Διὰ δὴ ταῦτα καὶ συκοφαντικαῖς ἐπηρειαῖς καὶ σοφιστι-
καῖς μεθόδοις καὶ δικανικῶν προβλημάτων ἐσμῶ καὶ σεκρετικῶν
ζητημάτων ἐπιπλοκαῖς τὸ Ρωμαϊκὸν ἐκλονεῖτο καὶ ἐκραδαίνετο,
ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς στρατευομένους τὰ ὄπλα καὶ τὴν στρατείαν
μεθέντας συνηγόρους καὶ νομικῶν ζητημάτων καὶ προβλημά-
των γενέσθαι ἐραστάς, μακρὰ χαίρειν εἰπόντας ἐνυαλίῳ τε ἠχῆ
καὶ πολεμικῇ ὀρχήσει καὶ περιδινήσει ἀντιστρόφῳ (1) ».

Ὅθεν οὐδὲν τὸ παράδοξον ὅπως θεωρήσωμεν ἀληθῆ τὴν μνη-
τυρίαν τοῦ ποιητοῦ τῆς Κυπριακῆς ταύτης διδασκαλίας ἀπο-
διδόντος εἰς τὸν Ψελλόν τὴν τε σύνταξιν τῶν λιβέλλων καὶ
τὴν ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει εἰσαγωγὴν τοῦ ὀρκωμοτικοῦ συ-

(1) ἔκδ. Περισιών, σελ. 652.

στήματος. Κατὰ τοὺς Ψελλικούς δὲ τούτους λιβέλλους πιθανῶς διετυπώθησαν οἱ νῦν δημοσιευόμενοι Κυπριακοί, οἱ τινες οὐδὲν ἤττον φέρουσι τὴν σφραγίδα τῶν ἰδιαζόντων εἰς τὴν νῆσον ταύτην νομίμων, ἀφοῦ, ὡς προερέθη (σελ. ξα') αἱ περὶ προτάσεων καὶ ἀντιπροτάσεων διατάξεις τοσοῦτον συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ὑπὸ Διοδώρου ἀναλυομένην ὀκτάβιβλον τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων.

Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τοὺς λιβέλλους τούτους ἀπεμιμήθησαν περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος οἱ γαλλοκυπριῶται νομοδιδάσκαλοι, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τῶν τότε γραφέντων δύο συμπληρωμάτων τῶν Ἀσιζῶν (*Le livre de Playdoier — Les règles de la bataille pour meurtre*) (1).

Τελευτῶν τὴν περὶ τῶν ἐπισκοπικῶν τῆς Κύπρου δικαστηρίων σημείωσιν λέγω ὅτι ταῦτα οὐδὲν πρέπει ἵνα ἐκκληρωθῶσιν παρόμοια πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας λειτουργοῦντα ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἦσαν, ὡς προεῖπον, ὀρκωμοτικὰ συνέδρια προεδρευόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἀναπληροῦντος αὐτὸν ἱερέως, καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀποφασίζοντα περὶ τῶν ὑποδαλλομένων διενέξεων μετὰ μακρὰν καὶ πολύπλοκον διαδικασίαν. Οὐ μόνον δὲ ὁ ὀργανισμὸς ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ τύποι τῶν ἀποφάσεων ἐντελῶς διαφέρουσι πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων ἐπισκοπικῶν, ὡς κρίνομεν ἐκ τῆς ἐξῆς ἀρχιερατικῆς ἀποφάσεως διὰ ζήτημα περὶ τοῦ ὁποίου διεσώθη ὀλόκληρος ἢ ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ συνεδρίῳ τῆς Πάφου ἀναπτυσσομένη διαδικασία (σελ. 530-535).

« Διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας οὐ δύναται εὔρεθῆναι σαρκικῶς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

« Διαζύγιον ἀπολέλυται τῇ παρούσῃ γυναικὶ ὀνόματι δεῖνα ἀπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν δεῖνα, κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα ὅτι, ὁ ἀνὴρ οὐχ οἰός τε ἢ τελεῖν τὰ τῶν ἀνδρῶν χωρίζεσθαι

(1) *Assises* éd. Foucher, tom. I, 2.e partie, p. 246, 325.

αὐτὸν ἢ συναφθεῖσα πρὸς γάμου κοινωνίαν μετὰ τὸ παρωχηθῆσαι τὴν τριετίαν· οὕτω τοιγαροῦν ἀκριβῶς περὶ τούτων ἐξεταχθέν, ἐμαρτυρήθη καὶ φανερώς ἐπιστώθη ἐνώπιον ἡμῶν. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν ἐγένετο τὸ πρὸν διαζύγιον καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ θείῳ κώδικι τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνα, ἐν ἔτει δεῖνα καὶ μηνὶ δεῖνα (1) ».

Ἐν ἐπιμέτρῳ τῶν Κυπριακῶν τούτων μνημείων δημοσιεύονται καὶ δύο συλλογαὶ τύπων βυζαντινῶν συμβολαίων καὶ αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων.

Οἱ τύποι τῶν βυζαντινῶν συμβολαίων ἀντεγράφησαν ἐκ τῶν σημειουμένων φύλλων 158-170 τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 2509 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο γεγραμμένον περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ χάρτου ὀγδόου σχήματος ἀνήκε τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὸν πατριάρχην Μάξιμον (Β' ἢ Γ') (2), εἶτα δὲ εἰς ἀνώνυμὸν τινα λόγιον σημειώσαντα τοῦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ φύλλου 14 « ἡ βίβλος αὕτη ἐδωρήθη ἐμοὶ παρὰ τοῦ θεοεικέλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κϋρ Μαξίμου »· ἐπὶ τέλους δὲ περιελθὼν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ διασήμου Κερκυραίου Ἀντωνίου

(1) Νομοκάνων (συλλεχθεὶς καὶ μεταφρασθεὶς ὑπὸ Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ), κεφ. 450-454, ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ (Suppl. 67). Ἐκτὸς τοῦ δημοσιευομένου τούτου περιέχονται καὶ τέσσαρες ἕτεροι τύποι ὁμοίων διαζυγίων ὅπως διάφοροι τῶν Κυπριακῶν.

(2) Ἄγνωστον τίς τῶν δύο τούτων Μαξίμων ἔστιν ὁ ἀνφερόμενος τοῦ κώδικος κάτοχος, διότι ἀμφότεροι οὗτοι ἐπατριάρχουσεν περὶ τὰ τέλη τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος, ὁ μὲν Β ἐν 1482-1488, ὁ δὲ Γ τῷ 1493-99.

τοῦ Ἐπαρχοῦ παρεχωρήθη ὑπὸ τούτου μετ' ἄλλων πολλῶν χειρογράφων εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Γαλλίας Φραγκίσκον τὸν Α' (1).

Περιέχων ἀστρολογικά τινα πονημάτια, τὴν Τετράβιβλον τοῦ Πτολεμαίου καὶ τὴν Γαιωδαισίαν τοῦ Ἡρωνος ὁ κῶδιξ ἐρεῖλκυσε ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος τὴν προσοχὴν τῶν ἑλληνοστῶν καὶ νομολόγων διὰ τὴν νῦν πρῶτον δημοσιευομένην συλλογὴν τῶν βυζαντινῶν συμβολαίων, ἣ ὡς μὲν ὁ Ἐπαρχος ἐπέγραψεν αὐτὴν « Τύπος τέχνης τῆς τῶν γραμματέων », ὡς δὲ ὁ Σαλμάσιος καὶ ὁ Δουκάγγιος *Ars Notaria*.

Πρῶτος ὁ γνωστὸς γάλλος φιλόλογος Κλαύδιος Σαλμάσιος (*Saumaise*) ἀνήγγειλε τὴν ὑπαρξίν τῆς συλλογῆς ταύτης δημοσιεύσας μάλιστα καὶ ἐν ἐκ ταύτης ἄκτος (2). Ὁ Δουκάγγιος λαθὼν ταύτην ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ ἑλληνικοῦ γλωσσarioῦ ἐξέδωκε διαφόρους ἐκ ταύτης περικοπὰς ἐν ταῖς λέξεσιν ἀερικόν, ἀκρόστιχον, βλησίδι, κατεπάνω, μισός, μούστος, πάκτον, συστατικάί, ταγαί, τρικέφαλον, ὑπέρπυρον, ὑποβολοθεώρητρον, φάκτον, χρυστικάριον, ψυχάριον, κλπ.

Νέα ὁμως τοῦ κῶδικος κατάταξις, φέροντος ἐπὶ μὲν τοῦ Δουκαγγίου ἀριθμὸν 1904, νῦν δὲ 2509, ἐματαίωσε τὰς ἐρεῦνας τοῦ Mortreuil καὶ τοῦ Ζαχαρίου, οἵτινες ἐπιμόνωσ ἀναζητήσαντες αὐτὸν οὐδὲν κατώρθωσαν ἵνα τὸν ἀνεύρωσι (3).

Οἱ συμβολαιογραφικοὶ οὗτοι τύποι, καίτοι οὐδεμίαν φέροντες

(1) Ἐν δευτέρῃ σελίδι τοῦ φύλλου 13 ἀναγινώσκεται ἡ ἐξῆς ἰδιόγραφος τοῦ Ἐπαρχοῦ σημείωσις « Κτήμαξ Ἀντωνίου τοῦ Ἐπαρχοῦ δοθὲν τῷ κραταιῷ βασιλεῖ Καλιῶν εἰς εὐχριστίας σημείον ». Περὶ τῶν χειρογράφων τοῦ Ἐπαρχοῦ βλέπε Κ. Σάθα Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν σελ. 161.

(2) *De modo usurarum liber Claudio Salmasio auctore*. Lugd. Batav. ex officini Elseviriorum 1639, σελ. 342-343. Τὸ ὑπὸ Σαλμασίου ἀτελῶς ἐκδοθὲν ἄκτος ἐστὶ τὸ νῦν ὑπ' ἀριθ. 16 καὶ ἐν σελ. 625-6 δημοσιευόμενον.

(3) *Novellae Constitutiones ed. Zachariae*, ἐν ὑποσημείωσι ΧΙΙ-ΧΙΙΙ.

ριβ'.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ .

χρονολογίαν, θεωρητέοι οὐδὲν ἦττον πολὺ ἀρχαῖοι· παραβαλλόμενοι πρὸς τὰ γνωστὰ Σικελικὰ συμβόλαια παρουσιάζουσι μεγάλας ὁμοιότητας, ἐν τῷ ὀρισμῷ ἰδίως τῆς ρήτρας ἐπὶ παραβάσει τῶν διωμολογημένων, οἱ δὲ ἑλληνικοὶ τύποι τῶν τελευταίων τούτων συμβολαίων ἀναντιρρήτως ἐγράφησαν ἐν ᾧ οἱ Βυζαντινοὶ κατεῖχον ἔτι τὴν Σικελίαν, δηλαδὴ πρὸ τῶν μέσων τῆς ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος (1). Ὅτι ὁμοῦς σὺν τῷ χρόνῳ οἱ συμβολαιογραφικοὶ οὗτοι τύποι ὑπέστησαν διαφοροὺς τροποποιήσεις εἶναι ἀναμφίβολον· κρίνοντες μάλιστα ἐκ τῶν ἐν τούτοις συνεχῶς μνημονευομένων χρυσῶν ὑπερπύρων καὶ τρικεφάλων ὑπερπύρων δυνάμεθα εἶνα ἀσφαλῶς πῶς ὀρίσωμεν τὸν χρόνον τῆς τελευταίας τροποποιήσεως ὑφ' ἣν περιήλθον ἡμῖν, οὗτος δὲ εἶναι ὁ τῆς βασιλείας τῶν Κομνηνῶν καὶ ἰδίως τῆς τῶν Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ (1118-1180), ὅτε πρῶτον ἐκόπησαν τρικέφαλα ὑπερπύρα· καὶ τὸ ἐξῆς δὲ γεγονὸς ἀποδεικνύει ὅτι περὶ τοὺς χρόνους τούτους ἐγένετο ἡ τῶν συμβολαιογραφικῶν τύπων τροποποίησις· τὸ ἄκτος 17 ἀποδείξεως ἱερῶν ἐπικαλεῖται βασιλικὸν χρυσόβουλλον ἐπὶ συμπαθείᾳ τῶν ἱερῶν (σελ. 627, στ. 21), ὁ δὲ Βαλσαμῶν οὐ μόνον ἀναφέρει ἀλλὰ καὶ ἀναλύει τὸν περὶ τοιαύτης ἀτελείας τῶν ἱερῶν ἐκδοθέντα ἐν ἔτει 1144 χρυσόβουλλον λόγον Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (2).

(1) Salvatore Cusa, i Diplomi Greci di Sicilia, Palermo, 1863· παράβαλλε ἰδίως σελ. 73, 75, 77, 79, 295, 351 καὶ 401. Οἱ βυζαντινοὶ οὗτοι τύποι ὁμοιάζουσι κατὰ τι, ἰδίως δὲ ἐν τῇ μνημονευομένῃ ρήτρᾳ μεταμελείας, πρὸς τὰ διασωθέντα αἰγυπτιακὰ συμβόλαια τὰ ἐπὶ Μαυρικίου, Φωκῆ καὶ Ἡρακλείου συντεταγμένῃ (Les papyrus Grecs du Louvre, σελ. 238-259). Τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἡμετέρους τύπους φύσει ἔστι καὶ τὸ ἐν Θεσσαλονικῇ συντεταγμένον συμβόλαιον ἐμρυτεύσεως (1217) ὅπερ ἐξέδοτο ὁ Ζαχαρίας (Supplementum Editionis Basilicorum Heimbachianae. Lipsiae 1846, prolog. V).

(2) Novellae Constitutiones ed. Zachariae, σελ. 432.

Περὶ τοὺς αὐτοὺς περίπου χρόνους συνετάχθησαν καὶ οἱ μετὰ τὰ βυζαντινὰ συμβόλαια ἐκδιδόμενοι δέκα καὶ ἐννέα τύποι βασιλικῶν διαταγμάτων, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐλήφθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος (2509), οἱ δὲ ἕτεροι δέκα καὶ ὀκτὼ ἀντεγράφησαν ἐκ τῶν πρώτων ρύλλων ἐτέρου κώδικος ἀποτεθησαυρισμένου ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ (cod. Graec. 2511) (1)· τὰ φύλλα ταῦτα οὐδεμίαν ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὰ ἄλλα ἐν τῷ κώδικι περιεχόμενα ἐγράφησαν ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἑκατονταετηρίδι.

Ὁ Δουκάγγιος γινώσκων ἀμφοτέρους τοὺς κώδικας τούτους συνεβουλεύθη τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα βασιλικά διατάγματα, τὰ ὅποια ἀκαταλλήλως ὀνομάζει χρυσόβουλλα, εἰς συγγραφὴν τοῦ γλωσσαρίου αὐτοῦ (2). Νεωτέρα ὅμως τῶν κωδίκων τούτων καταριθμησις, καταγεγραμμένων ἐπὶ μὲν τοῦ Δουκαγγίου ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 1904 καὶ 1598, νῦν δὲ 2509 καὶ 2511, ἐματαιώσῃ καὶ τὰς πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτῶν προσπάθειας τοῦ Ζαχαρίου, ὅστις περιορισθεὶς εἰς τὸ ἀτελέστατον τοῦ Δουκαγγίου σημείωμα ἔγραψε περὶ τῶν ἐγγράφων τούτων ὡς καὶ περὶ ἄλλων ἀτελῶς ὑπ' αὐτοῦ γινωσκομένων « De his codicibus omnibus accuratior notitia desideratur, et num quid inediti et incogniti contineant dijudicare non ausim (3) ».

---

(1) Ἀτελὲς ἀντίγραφον τῶν προτασομένων τοῦ τελευταίου τούτου κώδικος διαταγμάτων εὑρηται ἐν χειρογράφῳ τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου (Egertonii MS. N.° 265).

Ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐγγράφοις εὑρηται καὶ βασιλικὸν διάταγμα (1079) περὶ διορισμοῦ τοῦ Χριστοδούλου Ἀμηρᾶ ὡς πρωτονοβελλισμίου, πολὺ ὁμοιάζον πρὸς τοὺς ἡμετέρους τύπους (Cusa, 58).

(2) Glossarium Graecitatis, λ. καπιτάνος.

(3) Novellae Constitutiones, X, prol.

Μετὰ τοὺς βυζαντινοὺς τούτους τύπους ἔπονται εἴκοσι καὶ τέσσαρα τέλεια Κρητικὰ συμβόλαια, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ διαθήχαι ἀντιγραφεῖσαι ἐκ τοῦ ἐν τοῖς Ἑνετικοῖς ἀρχείοις (Archivio Notarile) ἐποκειμένου τμήματος τῶν συμβολαιογραφικῶν ἀρχείων τῆς νήσου Κρήτης (1). Ὁ ἀναγινώσκων τὰ ἔγγραφα ταῦτα εὐκόλως ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ συμβολαιογράφοι τῆς ἐνετοκρατουμένης νήσου συνέταττον κατ' ἄλλοίους μὲν τῶν γνωστῶν βυζαντινῶν τύπων, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε διαγεγραμμένους ἐν χρόνοις ἀκμῆς τῆς βυζαντινῆς νομοθεσίας καὶ πρὸ πάντων τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης· οἱ τύποι οὗτοι ἐπικρατοῦσιν ἐν Κρήτῃ μέχρι τῶν μέσων τῆς 15T' ἐκαντονταετηρίδος, μετὰ δὲ ταῦτα αὐτοὶ μὲν ἐκφραγίζονται, ἢ δὲ ἐλληνικὴ γλῶσσα βαθμηδὸν διαφθείρεται μέχρις ἐντελοῦς ἐκβαρῶσάσεως, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐξῆς δύο νεωτέρων συμβολαίων εἰλημμένων ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου .

1593, ἰουλίου 23.

Φανερόν κάμνω ἐγὼ Στεφανῆς Μονάχης ποτὲ μισέρ Νικόλα κατοικοῦμενος εἰς τὸ κάστρον Κρήτης πῶς τὴν σήμερον ἐπῆρα καὶ ἐπαράλαβα ἀπὸ ἐσᾶς τὸν μισέρ Τζουάν Βαλέντε ποτὲ μισέρ Νικόλα, καὶ μισέρ Μμανοῦσο Βαροῦχα ποτὲ μισέρ Μικέλε, ὡσάν κομεσάριοι καὶ οἱ δύο μὲ τὸ τεσταμέντον τοῦ ποτὲ μισέρ Νικόλα Παπαδόπουλου, τζεκίγια ἐκατὸν πρὸς ὑπέρπυρα 24

(1) Περὶ τοῦ Κρητικοῦ τούτου ἀρχείου περιλαμβάνοντος ἀρκετὰς μυριάδας πρωτοτύπων συμβολαίων ἐλάλησα ἐν ἐκθέσει πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως δημοσιευθεῖσα ἐν Ἑνετίᾳ (1873), εἰδικώτερον δὲ λαλήσω ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς συλλογῆς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ περιεργωτέρων τῶν ὑπὸ νομικὴν καὶ γλωσσικὴν ἔποψιν τοσοῦτον πολυτίμον τούτων ἐγγράφων.

τὸ κάθε τζεκίνην, μέσα εἰς τόσας ἄσπρας μονέδας καὶ κατρίνια μετρητά, ἔμπροσθεν τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν κατωγραμμένων μαρτύρων, τὰ ὅποια εἶναι ἀπὸ λογαριασμὸν τῆς ἄνωθεν κομεσαρίας, τὰ ὅποια ἐσαστήκαμεν νὰ κρατῶ νὰ πραγματεύωμαι καὶ νὰ τραφυγάρω χρόνον ἕνα πρῶτον ἐρχόμενον ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὀμπρός· καὶ ὀδιὰ τὸ ἰντερουζούριον τῶν αὐτῶν τορνεσῶν ἐσαστήκαμεν ντακόρδο νὰ σᾶς δώσω πρὸς ὀκτώ τὰ ἑκατὸν, κατὰ τοὺς νόμους καὶ λέντζις τῆς ἐκλαμπροτάτης μας ἀβθεντίας καὶ κατὰ τὴν φόρμαν τοῦ τεσταμέντου τοῦ ἄνωθεν ποτέ μισέρ Νικολὸ διὰ μπενεφίτζιον καὶ οὔτελε τῶν παιδιῶν του τῶν ὄρφανῶν· καὶ φεινήρωντας ὁ χρόνος νὰ εἶμαι κρατοιμένος νὰ σᾶς γιγύρω τὰ ἄνωθεν τζεκίνια ἑκατὸν καὶ τὸ ἰντερουζούριόν τους, δὲν ἀτεντέρωντας, νὰ μορεῖτε νὰ τὰ σκωδέρνετε ἀπὸ ἐμὲ καὶ ἀπὸ τὰ καλά μου μὲ στράταν γαστάλδου. Καὶ ὀδιὰ πέντζος καὶ πρίντζηπάλ παγατῶρ σίμουλ ἐτ ἰσόλιντουμ κωνστιτουτρωμαι ἐγὼ Νταμνιας Ντεντζουάνε ποτέ μισέρ Ντζόρντζι· ἂν ἴσω, καὶ ὁ ἄνωθεν πρίντζηπάλες δὲν ἀτεντέρει νὰ δώσει καὶ νὰ πληρώσει τὰ ἄνωθεν τζεκίγια ἑκατὸν καὶ τὸ ἰντερουζούριόν τους εἰς τὸ ἄνωθεν τέρμενον, νὰ μορεῖτε νὰ τὰ σκωδέρνετε ἀπὸ ἐμᾶς καὶ πᾶσα ἕνα μας σίμουλ ἐτ ἰσόλιντουμ καὶ ἀπὸ τὰ καλά μας μὲ στράταν γαστάλδου. Καὶ οὔτως εἶμαιισταν κωτέντοι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡμεῖς οἱ ἄνω εἰρημένοι Ντζουάν Βαλέντες καὶ Μμανούσος Βαροῦχας οἱ κομεσάριοι πρεζέντοι καὶ κωτέντοι ὡς ἄνωθεν.

Μάρτυρες πρεζέντοι κῦρ Γεώργιος Ἀμπράμος ποτέ κῦρ Νικόλα καὶ μάστρος Ἀντώνις Γαλατάς ποτέ μάστρου Ἰαννά.

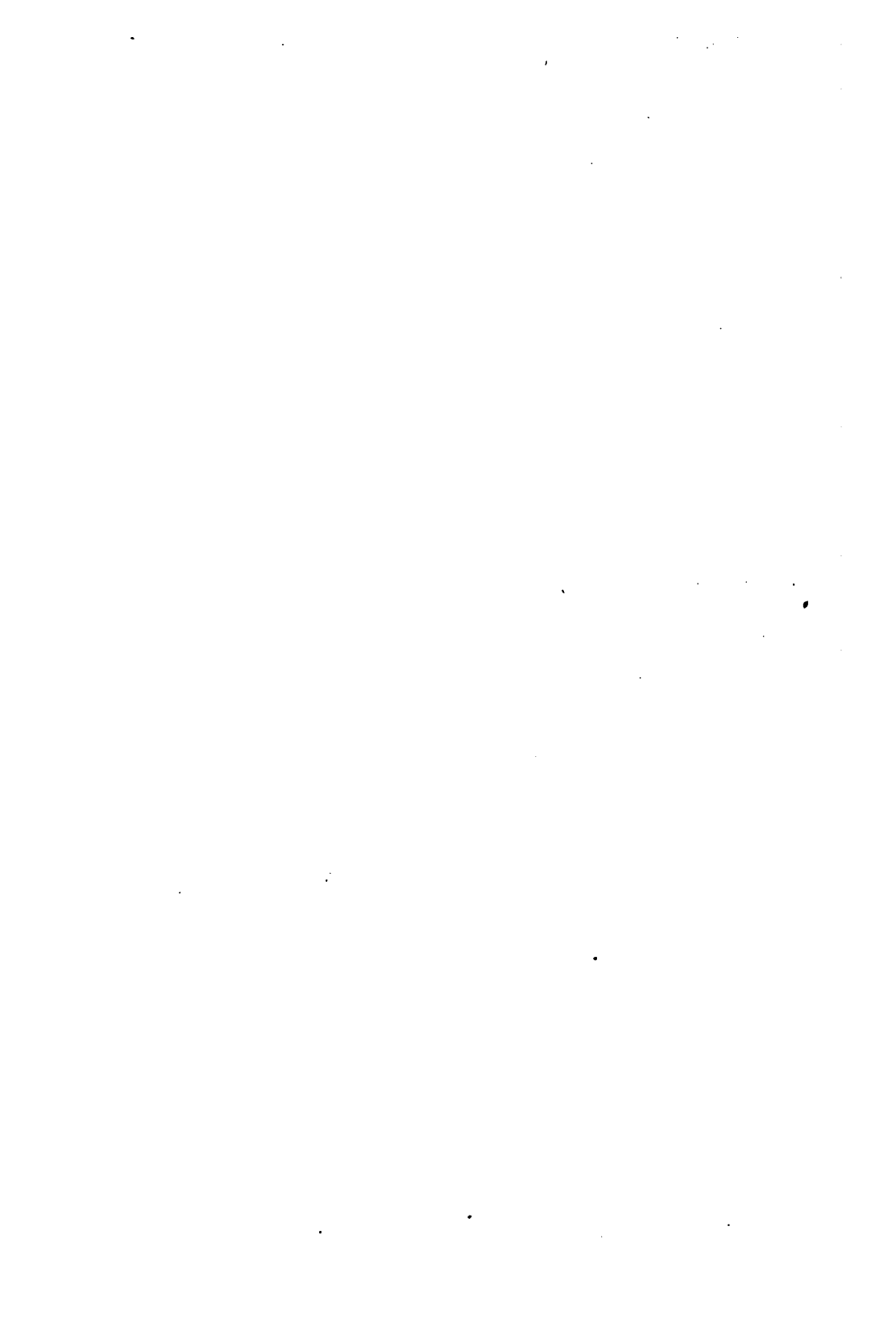
1617 7 Gen.

Ἔστοντας καὶ τζῆ μέραις τζῆ περασμέναις ὁ πονηρὸς διάβολος, νὰ ἤθελε βάλλει κάποια σκάνταλα ἀνάμεσα στὰ κάτω

γεγραμμένα μέρη, ἦγον τὸν Ἰωάννην Γκαβούτζο ποτὲ Νικολῆ καὶ Γιακουμῆ Παπαδόπουλο τοῦ Ἀντόνη, λεγόμενον Κόνε, καὶ τὰ δύο μέρη ἀπὸ τὸ χωρίο Πισκοπή Χερονήσου, εἰς τὰ ὅποια σκάνταλα ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης ἐλαβώθη ἀπὸ τὸν ἄνωθεν Γιακουμῆ· καὶ θεωρῶντα τὴν σήμερον πῶς μὲ τὸ ἄδικόν του ἐλαβώθη, θέλει καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος φανεροῦ ἰστρομεντοῦ κάνει ἀγάπη τὴν σήμερον τοῦ ἄνωθεν Γιακουμῆ, καὶ προμετάρει καὶ ποτὲ ἡ δικηοσύνη νὰ μὴν προτζεντέρη κόντρα τοῦ ἄνωθεν καὶ τοῦ Νικολὸ Παπαδόπουλου τοῦ ἀξαδέερου του, καὶ Γεώργη Καραβέρα, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν ἄνωθεν μαληὰ ἐλάχανε πρεζέντε, καὶ ἔτσι εἶναι κοντέντοι· καὶ ἐπαρακάλεσε ἐμένα τὸ νουδάρο νὰ κάμω τὸ παρὸν ἰστρομεντο· ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος καὶ ὁ ἄνωθεν Ἀντόνης Παπαδόπουλος κύρης τοῦ ἄνωθεν Γιακουμῆ ἔναι πρεζέντε κοντέντος, καὶ προμετάρει νὰ πλερώση τοῦ ἄνωθεν Γκαβούτζο μίντιζες μιντιζίνες· εἴτι θέλει φανῆ καὶ εἶναι σάγκαινη καὶ διὰ τὸν γαστάλντο. Καὶ οὕτως εἶναι πρεζένται καὶ κοντέντοι. Μαρτύροι ὁ κύρ Μανιὸς Πεδιώτης ποτὲ Κωνσταντῆ καὶ μᾶστρο Παῦλος Βελονᾶς ποτὲ Κωνσταντῆ, καὶ τὰ δύο μέρη ἀπὸ τὸ ἄνωθεν χωρίο.

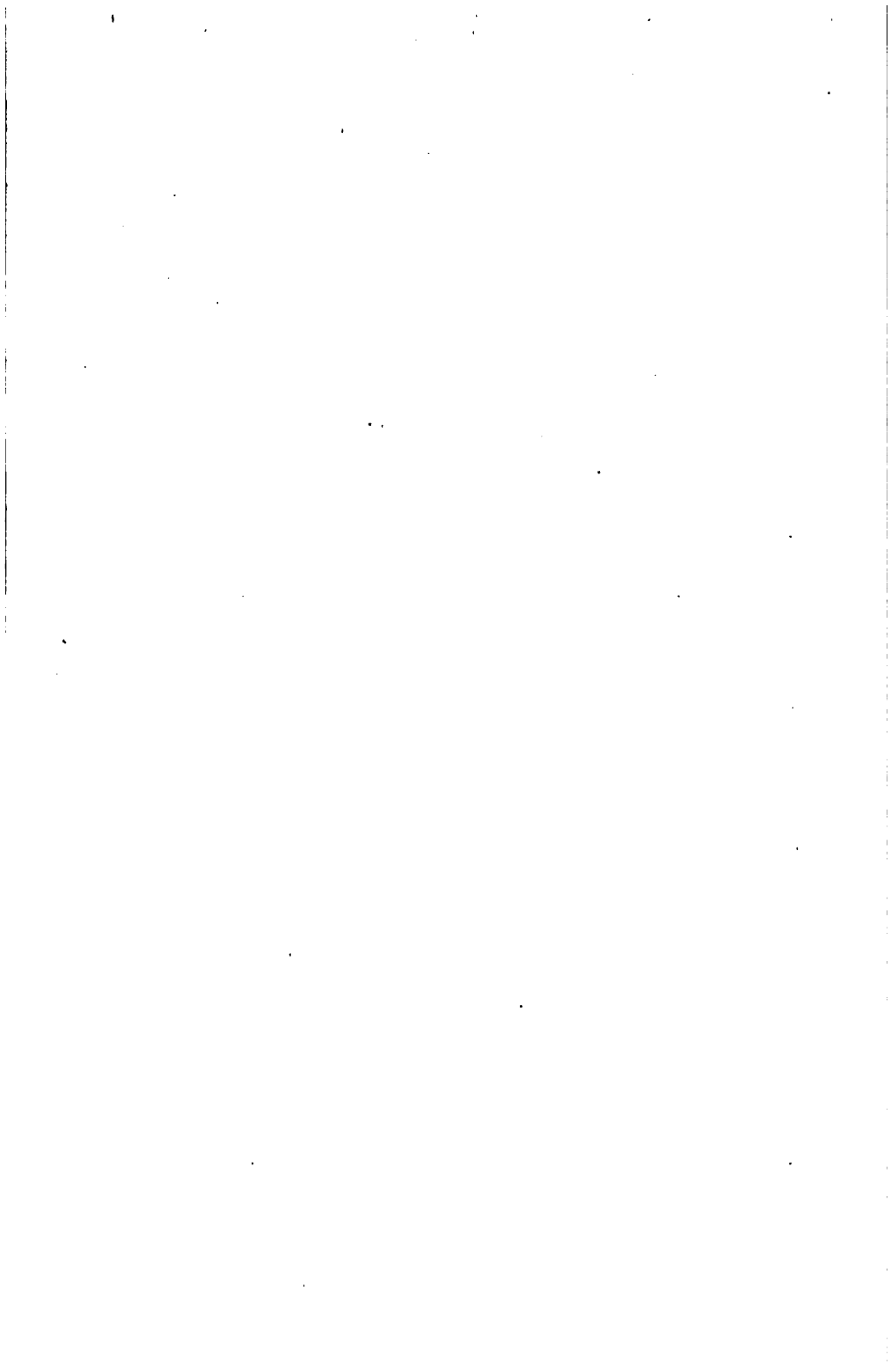
Το πῶσιμαίτοσρεψάμεδίκαιωσ· καίμα ἡ ἴμορε
 ζησκόλα· ὅτι παν τῶσ οἱ ἀμοῖ ἡμποροῦν κα
 λαπαροῦσ το ἀμδὴρ ἄπε τοῦ εἴγκη ἡ τὰ
 δὲσασω· ὁδὶχοσ ἀκαλεμασ τῆσ αὐθερτί
 σσ· ἡ τῆσ αὐλῆσ· μετὶ οὐτοσ ἄδ· εἴγκη
 ἡ τὰ δὲσ ὅτι εἴγκη τῆσ οὐ· ὅτι οὐτοσ εἴμ
 το κύμεμοσ· - περιεκήροσ ὅπου ἡμπορῆ

οὐ
 μαπουλησὶ τοσ πῆτηρ του· τοῦ χρεοφλε
 τι του· ἡ τοῦ εἴγκη του· ἡ οδαρνησὶ ὡσ· κα
 πῆσ πούλησ ησ ἄζι ἄζη·

ε
 αὐ τῆσ εἴσ ἀμοσ εἴγκε τε εἴτεσ ἀμοσ· κ
 ο δαμίζοσ το δίκωσ του ζητὰ ἀμαχλω
 καὶ ὁ εἴγκη ἡ τῆσ δὴ δὶ τοσ τοσ πῆτηρ του εἴσ
 ἀμδὴρ· καὶ οδαρνησὶσ οὐδὲν πρέπημα
 το παρῆ· δῆσ τοσ οὐδὲν τοῦ εἴσ πούλησ τρῶ
 με εἴδοκβρ του τῶσ ἀμαχλω· ἀμε ὁ εἴγκη
 τῆσ ὁ ἀφῆ τῆσ τοῦ εἴσ πῆτηρ του εἴγκησ ἡ
 τῆρ πούλησ τῆρ κληρονομῆσ του· δὶ
 ἀμαχλω ἡ πῆτῆρ εἴγκησ ἀμαχλω· καὶ εἴσ ὁ εἴ
 γκη τῆσ ὁ ἀφῆ τῆσ τοῦ πρῶσ μαῖτου· οὐκ
 ρατῆρ ὁ δὲσ τῆρ κληρονομῆσ του τοῦ δῆ

αυ λέν το δικιον περι τον βιον τοσ ρι πον 480
 τε εσθι θαλασον η κατιν ετα εβρισκου
 εσον βι θον τις θαλασις ου εσθι ρε μαρτον
 νερον η τιν τα πορος γελαδι κινος ε γα
 εβρι κατ τον νερον εσον βι θον η τιν
 πορος γελαδι κινος ε το εβρι εσον αφορ
 τω νερον

Οι περματω τα εθ ε παντι θαλασον.
 ου εβ ρος· αν λαχι ε εχου λμα
 κρον βι ρι πτωσολα κινον τον κικον
 κρον απ βιον τοσ ου απ ρου χα τοσ
 εσθι θαλασον η ητε εφιδων εβρουσ
 εσθι τον βιον αν τον νερον πικοντα το
 δικιον οβρα ε εσθι οπου το εβρι αν
 τον νερον χει εχι το εμσο η το ακον εμ
 χει γαντα ε του αφενη του περματω
 ανμα απ ε οβιος εβρι ε εβρι εβρι εβρι εβρι
 ρασσις κινος ε το εβρι χει εχι το εβ
 κρος λμα εσθι οβιος οπ εβρι εβρι εβρι
 τις θαλασον εβρι εχι τον αφενη ε
 η ανμα ε αφενησιν περματω οδεν
 τω νερον κινου. το ηεν τον αφενη ε
 περματω η τεχα γαντα τον αφενη ε
 κρος η ανμα κινου περματω εβρι
 ην η τεχα κινου εβρι εβρι κρον ου με

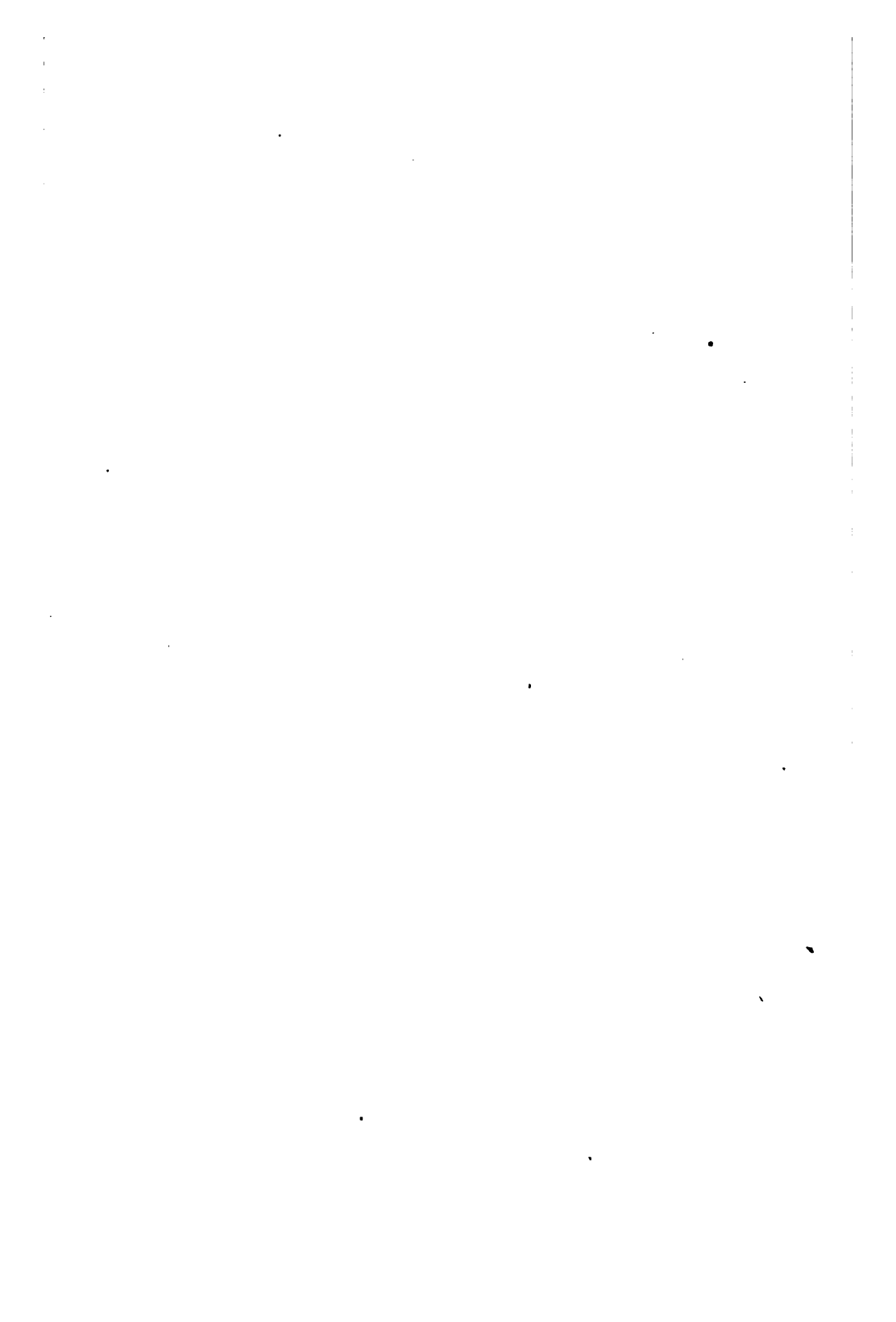
Α Σ Ι Ζ Α Ι

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

A.

ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΑΣΙΖΑΣ

Τ Ω Ν Ι Ε Ρ Ο Σ Ο Λ Υ Μ Ω Ν .

Ὡδε λαλεῖ καὶ ἐρμηνεύει τὸν πίνακα τῆς παρόντος βιβλίου τῆς κρίσεως τῆς αὐλῆς τοῦ βισκουντάτου· ὁ ἐνδοξότατος αὐθεντής καὶ ὁδηγὸς τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, ὀνόματι κοῦντε Ὀφρίου δὲ Ποιλιούν ἐποίησεν νὰ τὸ γράψουν εἰς τὴν διάλεχτόν του Φρανζόζηκα εἰς τὸ αὐτὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων, τὸ ποῖον ἐμεταβάλλτην εἰς ρωμαϊκὰ ἐν ἐπιτήμων ἀνδρῶν. 5

α. Πρῶτον ἀρχῆς λέγει τὸ ἔμπροσθεν λόγον τοῦ παρόντος βιβλίου διὰ νὰ ποίσουνε κρίσιν, καὶ τὸ δίκαιον νὰ δώσουν τοὺς πάντας.

β. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνη ὁ κύριος τοῦ τόπου, καὶ τὸ ἐντέχεται νὰ πολεμᾷ διὰ νὰ ποίση δίκαιον παντὸς ἀνθρώπου.

γ. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνη ὁ βισκούντης καὶ πῶς νὰ ὀδηγᾷται ἢ δουλίαις τοῦ αὐθεντός.

δ. Ποταπὸν ἄνθρωπον ἐντέχεται νὰ ποίσουν βισκούντη καὶ μὲ 15 ποῖν βουλήν, καὶ πῶς πρέπει νὰ ποίση τὸ δίκαιον τοῦ καθενοῦ, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ ὀρίση τὴν αὐλήν νὰ κρίνουν.

ε. Περὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ποίση ὁ ἐμπαλῆς, καὶ ταῦτα ἀξιάζει ἢ βοήθειά του, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ζημιωθῆ ὅταν πιάση τὰ ἄτοπα.

ς. Πῶς ἐντέχεται νὰ καταλύσῃ τὰ κακὰ κουστούμια, καὶ τὰ καλὰ νὰ τὰ ἀναστήσῃ, κατὰ τὴν πίστιν του, καὶ πῶς οἱ κριτάδες νὰ μηδέν τὸν βασταῶν.

ζ. Ποταποὶ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἔνη οἱ κριτάδες, καὶ διατι
5 τοὺς ἐβάλασιν, νὰ κρίνουν τοὺς λαῶς μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀλη-
θείας.

η. Τὸ ἐντέχεται νὰ ποίσουν οἱ κριτάδες, καὶ | ταῦτα οὐδὲν φ. 2
ἤμποροῦν νὰ ποίσουν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν νὰ τοὺς εὐγάλουν
ἀπαι τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους, καὶ πῶς δεῖ περιπατεῖν τὴν
10 ἴσιν στρατῶν.

θ. Καὶ πῶς οἱ κριτάδες ἔνι κρατημένοι νὰ ἀκούσουν τοῦ
ἐγκλήματος, καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀγκυλωμένου, καὶ νὰ ἀγνω-
ρίσουν καὶ νὰ δώσουν τὸ δίκαιον ὅπου τοῦ πρέπει κατὰ τὴν
συνείδησίν του.

15 ι. Καὶ πῶς οἱ κριτάδες οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ συμβουλέψουν
τινᾶν, οὐδὲ νὰ ἀκούσουν τινός, ἀφοῦ καθήσουν εἰς τὸν θρόνον
τους, οὐδὲ νὰ ἀποσκεπάσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς τινός.

ια. Περὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχουν οἱ κριτάδες, καὶ τὸ ἤμπο-
ροῦν νὰ ποίσουν εἰς τοὺς λαῶς, ὅπου οὐδὲν ἔνι συμπαμένοι πρὶν
20 κριθῆ.

ιβ. Τὸ τῆντα ἐντέχεται νὰ ποίσουν ἐκείνους τοὺς κριτάδες
τοὺς ἐκαταστήσαν νὰ ὀρθοποιῶν καὶ νὰ συμβουλέψουν χήρας
καὶ ὀρφανούς καὶ πάντας τοὺς ζητοῦντας ἐξ αὐτόν τους βουλήν.

ιγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀγίας
25 ἐκκλησίας, καὶ πῶς κανεὶς κοσμικὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχη,
οὐδὲ νὰ κρατῆ κανεὶς εἰς τὴν ἐξουσίαν του κατὰ τὸν νόμον.

ιδ. Περὶ τοὺς κριτάδες ὅπου ἔνι κρατημένοι τῆς ἀγίας ἐκ-
κλησίας νὰ τῆς βοηθοῦν.

ιε. Αὐτοῦ λέγει ὅλον προτῆτερα διὰ τὰς κρίσεις, ποταπὸς
30 ἄνθρωπος ἐντέχεται κατὰ ἄλλον νὰ ἀγκυλώσῃ εἰς τὴν αὐλήν,
καὶ ποταπὸς οὐχ ἔμπορεῖ.

ιγ. Περὶ τοῦ δούλου, οὗ τῆς δούλης ὅπου φέρνει τὸν αὐθέντην του εἰς ἀγκάλεμαν, τῆντα ἐμπαίνει νὰ δώσῃ.

ιδ. Ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν δι' ἄλλους ἀνθρώπους.

ιη. Περὶ τοὺς ἀνθρώπους ὅπου οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέ- 5
σουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τὸν ἑαυτὸν τους, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλον.

ιθ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέσῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ κἄτινα.

κ. Περὶ τοῦ ἀφανπαλιέρη, ἐὰν θελήσῃ νὰ ἐνη πρικουρούρης εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶγμαν κανενοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ποίσῃ 10
τὴν αὐλὴν θαρρούμενα.

ρ. 3. κα. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἐνὶ ἀνήλικος, καὶ ἐκεῖνου ὅπου | χάνει τὸ ἐδικόν του, κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ τὰ πράγματα ὅπου ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν ἀπ' αὐλῆς.

κβ. Περὶ τὰ πράγματα τὰ οὐδὲν ἐντέχονται νὰ ἀγκαλέσουν 15
εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἀπαὶ τὰ ποῖα ἠμποροῦν.

κγ. Περὶ τὰς κρίσεις, καὶ πρῶτα ἀρχίζει διὰ τὸν ρήγαν.

κδ. Ὅδε λέγει ποταπὴν ἐξουσίαν νὰ ἔχῃ ὁ ρήγας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τὸ τί ἐνὶ κρατημένος εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἐνὶ κρατημένοι οἱ ἄνθρωποι του εἰς τὸν ρήγαν 20
καὶ εἰς τὸν ὄρκον τοῦ ρηγός.

κε. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ποῖα πούλησι ἀξιάζει καὶ ποῖα οὐδὲν ἀξιάζει.

κς. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστῆ ὅπου νὰ περι- 25
λάβῃ ἕναν μέρος νὰ κρατῆ εἰς ἀραβῶνα.

κζ. Περὶ τοῦ πραγματευτῆ ὅπου ἐνὶ εἰς τὴν σαζήναν, ὅπου ἐκεῖνον ὅπου ἀγόρασεν καὶ ἀποκεῖ μεταγνώθει.

κη. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅπου νὰ πουλῆσῃ τὴν κληρονομίαν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ τῆντα δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχουν οἱ συγγενεῖς του. 30

κθ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἀγοράζει ἕναν ἀπλήκιν καὶ κρατῆσει

το ἓνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν δίχως τζαλούντζισμκν, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος ὅπου πουλεῖ τὸ ἀπλήκιν τοῦ ὅπου πλερόνει ἔφητον τοῦ ρηγός.

λ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου νὰ πάρῃ σπήτιν ἢ ἀπλήκιν εἰς ἀμά-
 5 χιν, καὶ ἂν πάρῃ ἐνοῖκιν, τίνος νὰ ἔνη, καὶ ἐὰν ἀπλικεύει εἰς τὸν σπήτην ἐκεῖνος ὅπου τὸ κρατεῖ ἀμάχιν, ἐὰν ἐντέχεται νὰ δώσῃ ἐνοῖκιν τοῦ αὐθέντη τοῦ σπιτίου.

λα. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου πουλήσῃ ἓνα ἄλογον ριστίβικον, καὶ περὶ ἐκεῖνου ὅπου τὸ ἀγόρασεν.

10 λβ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου νὰ ἀγοράσῃ ἢ νὰ πουλήσῃ ἓνα σκλάβον, ἢ μίαν σκλάβαν ὅπου πέσει ἀπὸ κακὴν ἀρρωστήκιν.

λγ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ν' ἀγοράσῃ ἢ νὰ πουλήσῃ ἓνα σκλάβον καὶ εὐρεθῇ κελεφῇ.

λδ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ν' ἀγοράσῃ ἓνα χοιρίδιον, ἢ
 15 μίαν λότκν χαλαζάρικη.

λε. Περὶ τοῦ διακλητῆ ὅπου πουλήσῃ ἓνα ἀμάχιν δίχως τὴν εἶδησιν τοῦ αὐθέντη του.

λς. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τῆς γυναικὸς ὅπου πουλεῖ καὶ ἀγοράζει πράγματκα τῆς ἐκκλησίας.

20 λζ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου πουλεῖ ἀ' ἄλογον ἐτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν ποσοῦμενον καὶ οὐδὲν πλερόνει.

λη. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου νὰ δανείσῃ τὸ ἄλογόν του, ἢ τὴν φ. 4. μούλκν του ἐκεῖνου ὅπου ἐνὶ ἐγγυτῆς ἄλλου.

λθ. Περὶ τοὺς μεταπράτας ὅπου δείχνουν καλὴν μούστραν
 25 ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου νὰ πουλήσου, καὶ τότες δίδουν ἀλλοίως παρὰ τὸ ἐδεῖξαν.

μ. Περὶ τὸ δάνειον καὶ τῶν πραγμάτων τὸ ἐνὶ ἐπάνω τῆς θαλάσσης νὰ κερδαίνουσιν.

μα. Ποταπὸν νὰ ἔνη τὸ δίκαιον τοὺς θλασσίμους, ἤγουν
 30 τοὺς ναύτας τῶν ναβῶν, τῶν καρabiῶν, καὶ πάντας τοὺς θλασσομάχους.

μβ. Περί τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δίδει τὴν πραγματικὴν του νὰ τὴν πάρουν εἰς τόπον ὀνοματισμένον, καὶ ἐκεῖνος πέρνει τὴν εἰς ἄλλον τόπον.

μγ. Περί τῶν πραγμάτων τῶν νὰ ρίζουν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ κακοῦ καιροῦ. 5

μδ. Περί τὸ δίκαιον τοὺς ναύταις, ὁποῦ συμπαύγουσιν καὶ ἴσάζονται νὰ ποίσουν ἕνα ταξιδίον, καὶ ἀφοῦ πάρουν ἀρραβῶναν μεταγνώθουν.

με. Περί ἐκεῖνου ὁποῦ πέρνει πράγματα κωλυμένα εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνοῦς, ἤγουσιν ἄρματα, κουράσαις, στόμην, σίδερον, πᾶσα εἶδος ἀρμάτων. 10

μς. Περί ἐκεῖνου τοῦ πράγματος τὸ δίδουσιν νὰ πάρουν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τυχαίνουσιν κουρσάροι καὶ πέρνουσιν ὅ,τι βαστοῦν, ἢ τὸ καράβιν ἐτζακίστην.

μζ. Περί ἐκεῖνων τῶν πραγμάτων τὰ ρίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τί μερτικὸν νὰ ἔχη ὁποῦ τὸ ἡῦρεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσου οὐ κολυβάτα. 15

μη. Περί ἐκεῖνου ὁποῦ νὰ δανείσῃ τὸ ἐδικόν του καὶ θέλει νὰ τοῦ στρέψῃ ἄλλον παρὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισεν.

μθ. Περί ἐκεῖνου ὁποῦ δανεῖζει τὸ ἐδικόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τοῦ τὸ ζητήσῃ ἐκεῖνος, ἀπολογᾶται του ἢ περίττου, ἢ παρακάτω. 20

ν. Περί ἐκεῖνου ὁποῦ ἀρνᾶται ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισαν καὶ τᾶπισα μόνῃς του ἀνομολογᾶ.

να. Περί ἐκεῖνου ὁποῦ ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του ἐνοῦ ἀνθρώπου καὶ φέρνει δύο μάρτυρας, καὶ ἀπεθαίνει ὁ εἰς μάρτυρας. 25

νβ. Περί τοῦ χρειοῦ τὸ ὀμολογᾶ ὁ χρεωφελῆτης μερτικόν, καὶ ἄλλον ἀρνᾶται.

νγ. Περί ἐκεῖνου ὁποῦ ἐμάχεψε τὸ ἄλογόν του.

νδ. Αὐτοῦ ν' ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχίων ὁποῦ χά- 30
νουνται.

- | νε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ χρέος του. φ. 5.
 νς. Περὶ τοῦ Φράνγκου καὶ τοῦ Συριάνου διὰ χρέος.
 νζ. Περὶ τοῦ Φράνγκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.
 νη. Περ. τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Φράνγκου καὶ ἵνα μάρτυ-
 5 ραν χρῆζονται.
 νθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Ἀρμενίου.
 ξ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ
 Α'κουβιτοῦ.
 ξα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ Σαμαρίτην καὶ Σαρακηνόν.
 10 ξβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ἐν ἀγκα-
 λεμένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ χρέος.
 ξγ. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ μένουν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν
 δι' ἄλλους.
 ξδ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὁποῦ ἀρνᾶται τὴν ἐγγυμασίαν καὶ
 15 τᾶπισα ἀγνωρίζεται.
 ξε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυητῆ του
 περὶ ττου παρὰ τοῦ ἐχρῶσταν, καὶ πῶς νὰ στρέψῃ τὰ πε-
 ρίττου.
 ζς. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πιστευθῇ τὸ ἀμάχιν τοῦ χρεω-
 20 φελέτη του ἀφοῦ τὸ ἐπάρῃ.
 ζζ. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ θελήσουν νὰ εὐγοῦν ἀπὸ τὴν
 ἐγγυμασίαν, καὶ πότε ἠμποροῦν νὰ ἀποβοῦν, καὶ πότε οὐκ
 ἠμποροῦν.
 ζη. Ἄκουσον τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐγγυητοῦ.
 25 ξθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ χρεωφελέτη ἀποῦ ἀφήνει νὰ πουλη-
 θοῦν τὰ ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες του.
 ο. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ἀποῦ οὐδὲν ἔχουν νὰ ποίσουν ἀπόθεν
 ὡς ἐγγυτάδες, ἢ ἐπέρασεν πέρα ἀποῦ τὸ ρηγάτον.
 οα. Διὰ τὰ ἀμάχια καὶ πόσον ἐντέχεται νὰ τὰ κρατήσῃς
 30 πρὶν τὰ πουλήσουν.
 οβ. Περὶ τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τὸ ρεσπετιάζουν, ἤγουν

τὸ σηκόνουν ἀπὸ τὴν πρώτην του πούλησιν δίχως ὀρισμὸν τοῦ αὐθέντη του.

ογ. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ὅπου ἐπεθάναν πρὶν πληρώσουν τὸ ἐγγύθησαν, καὶ εἰς τίναν ἐντέχεται νὰ στραφῇ ὁ δανειστικός.

οδ. Περὶ ἐκείνου ὅπου λαμβάνει κανέναν πράγμαν ἀπὸ τὸν χρεωφελήτην του διὰ νὰ τοῦ δώσῃ μάκρυσαν καιροῦ νὰ τὸν πληρώσῃ.

οε. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ ὅπου οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πληρώσῃ.

ος. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ, καὶ πῶς καὶ πότε ἤμπορεῖ νὰ εὐγῇ 10 ἀπὸ τὴν ἐγγυμασίαν.

ρ. 6. | ςζ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὅπου οὐδὲν ὁμολογᾷ παρὰ τὸ ἤμισον τῆς ἐγγυμασίας.

ση. Περὶ τοῦ λαθεῖν ἀμάχιν ἀπὸ τὸν ἐγγυητὴν δυναστικοῦ τρόπου. 15

σθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἤμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν του τοῦ χρεωφειλήτη τρου ἢ τοῦ ἐγγυτῆ του, ἢ ὁ δανειστικός, καὶ ποία πούλησιν ἀξιάζει.

π. Περὶ τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχιῶν τῶν ἐγγυτάδων τὰ ἐπούληθησαν καὶ τίς μέλλει νὰ τὰ ἱκανώσῃ. 20

πα. Περὶ ἐκείνου ὅπου δανεῖζει τὸ κτηνόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐπῆρεν δανεικὸν ἐνὶ χρεωφελήτης, ἢ ἐγγυτῆς κἄτινος, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἤμπορεῖ νὰ χάσῃ τὸ κτηνόν του.

πβ. Ὡδε ἀρχεῦει ἀρχὴ ἐλατίνικων νόμιμων. 25

πγ. Περὶ τοῦ σεργέντη, καὶ ποταπὴν ἐξουσίαν ἔχει ὁ κύριος πρὸς τὸν σεργέντην του, καὶ ὁ σεργέντης πρὸς τὸν κύριον.

πδ. Περὶ τοῦ σεργέντη, ἢ τῆς τζαμπερλάνας ὅπου ἤυρεν εὐρημαν, τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνη.

πε. Περὶ τοῦ σεργέντη ὅπου κλέφτει κανέναν πράγμαν τοῦ 30 αὐθέντη του.

πς. Περὶ τοῦ σεργέντη, οὐ τῆς τζαμπερλάνας ὅπου χάνου κανέναν πράγμαν τοῦ αὐθέντη.

πζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου δέρνει τὸν σεργέντην του.

πη. Περὶ τοῦ ράφτη ὅπου ράφτει τὰ ροῦχα τοὺς ξένους,
5 οὕτως καὶ ἀπὸ πᾶσα τέχνην.

πθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἐνοίκιασεν τὸ σπίτιν του, καὶ πότε ἠμπορεῖ νὰ τὸ στρέψῃ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐνοίκιασεν.

ι. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

ια. Περὶ ἐκείνου ὅπου οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνοῖμα
10 τοῦ ἐσπιτίου.

ιβ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἀγωγιάσει τὸ κτηνόν του, ἢ τὸ ἄλογόν του, καὶ ψοφήσει.

ιγ. Περὶ τοῦ καμηλάρη ὅπου ἀγωγιάσει τὰ καμηλιά του καὶ ἐκεῖνα πολομοῦν ζημίην.

15 ιδ. Περὶ τοῦ κτηνοῦ τοῦ ἀγωγιασμένου ὅπου ἀποσταίνε-
ται εἰς τὴν στράταν καὶ ψοφᾷ, ἀπάνω εἰς τινὰ νὰ ἔνη ἢ
ζημία.

ιε. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἀγωγιάζει κτηνὸν ἐνοῦ ἀνθρώπου καὶ
νὰ τὸν ἀρεστιάσῃ, καὶ ἂν ψοφήσῃ, ἀπάνω τίνος νὰ ἔνη ἢ
ζημία.

20 ις. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἀγωγιάσει κτηνόν, καὶ ἀφοῦ τὸ φ. 7.
ἀγωγιάσῃ, πουλεῖ το, ἢ ἀμαχεύγει το διὰ χρέος, καὶ μοναῦτα
ὁ ἀγοραστῆς ἀμαχεύγει το.

ιζ. Περὶ ἐκείνους ὅπου δίδου τὰς οἰκίας τους, ἢ τοὺς ἀγρούς
τους, ἢ τοὺς κήπους τους εἰς ἔφητα.

25 ιη. Περὶ ἐκείνου ὅπου λαμβάνει ἕτερον πρᾶγμα εἰς ἔφητον,
καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφητον.

ιθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου πακτόνει ἐνοῦ ἀνθρώπου τὸ πρᾶγμάν
του, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ, καὶ ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου
πέρνει ἀμάχιν, καὶ ἀπάνω εἰς ἐκεῖνον γίνετα ὄξοδος, τίς νὰ

30 τὴν πλερώσῃ.

ρ. Ἐλατίνικα νόμιμα.

ρα. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν παραδίδει ὁ εἰς τοῦ ἄλλου εἰς παρακταθήκην, ἤγουν κουμάντα.

ρβ. Περὶ τοῦ πράγματος τὸ παραδίδει ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ἤγουν ἐτέρου, καὶ ἐκείνη ἢ παρακαταθήκη χάνεται.

ργ. Περὶ τῶν παρακταθηκῶν τὰ παραδίδει ὁ εἰς τοῦ ἄλλου. 5

ρδ. Περὶ τοὺς β' ἀνθρώπους ὅπου παραδίδουν τοῦ χανουτάρη πράγμα.

ρε. Περὶ τῶν συντροφιῶν τὰς πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μεσόν τους διὰ νὰ δέσουν εἰς κανέναν ταξιδίδιν ἀλασμάριν· καὶ τὸ αὐτὸν λατίνικον. 10

ρς. Κεὶ πάλιν περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι.

ρζ. Περὶ τοῦ συντρόφου ὅπου πολομαζ ζημίαν τῆς συντροφίας.

ρη. Περὶ τῶν στιχημάτων τὰ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον τους. 15

ρθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου στιχηματίζου με ἕτερον ἄνθρωπον νὰ κακοποιήσῃ κᾶτιναν.

ρι. Περὶ ἐκείνους ὅπου στιχηματίζου κακοποιήσῃ καὶ πολεμοῦν το, τῆντα ἐντέχεται νὰ γένη.

ριχ. Περὶ τοῦ φανερωμένου ὄρκου τῆντα πρέπει νὰ γίνεται 20 πρὶν ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν.

ριβ. Καὶ αὐτὸν ἐλατίνικον, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς βασιλικούς.

ριγ. Περὶ ἐκείνους ὅπου δίδει ἢ αὐλὴ ἡμέραν τοὺς ἀγκαλεμένους.

ριδ. Περὶ ἐκείνου ὅπου μέλλει νὰ ἐξημερωθῇ εἰς τὴν αὐλήν, 25 καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν τακτὴν ἡμέραν.

ριε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου οὐκ ἔστιν ἀπαὶ τὴν χώραν, καὶ ἐδώκάν του ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἦλθεν.

ρις. Περὶ ἐκείνου ὅπου οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὄρκου ὅπου ἐποίησεν ὁ σεργέντης διὰ 30 ἐκείνον, ὅπου ἐσυνεστειλαν τὴν ἡμέραν του.

ριζ. Περὶ τοῦ ἀγκαλῶν, πῶς καὶ πότε χάνει τὸ ἐγκλημάν του, καὶ πότε τὸν νικᾷ ὁ ἀγκαλῶν.

ριη. Περὶ τοῦ λαβωμένου ὁποῦ ἔχει κόλπον φανερόν.

| ριθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν φ. 8.

5 αὐλὴν, καὶ ἐπῆρεν ἡμέραν, δίχως νὰ 'πῆ τῆντα ἀγκαλεῖ.

ρκ. Περὶ τοῦ ἐγγυτῆ ὁποῦ ἐγγέται ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του.

ρκα. Περὶ τὸ δίκαιον ὁποῦ ἐντέχονται νὰ ἔχουν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπάνω τοῦ βισκοῦντη ἀπὸ τὰ ἀγκαλέματα τὰ γί-

10 νουνται ἔμπροσθέν του.

ρκβ. Περὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κανονισμένους, λεγομένους τερελετζηοῦν, ὁποῦ ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικὴν, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν καταπονηθοῦσιν οἱ ἀρχηγοὶ τους, οὐδὲν θέλουν νὰ κρατήσουν στερεωμένον τὸ ἐποίκεν ὁ ἀδελφός τους.

15 ρκγ. Περὶ τοῦ ἐγκλήματος τὸ ἔμεινεν, διὰ τὸ οὐδὲν ὠμοφρονουσαν οἱ κριτάδες.

ρκδ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ ἐγκλητεῦσε γυναῖκα ὑπανδρον.

ρκε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πάρῃ γυναῖκα ἐγγύτριαν, καὶ ἡ γυναῖκα ἐνὶ ὑπανδρος, καὶ ἂν ἀξιάζῃ.

20 ρκς. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ εὐλογηθῆ μετὰ γυναῖκα χήραν, καὶ ἐκείνη ἐνὶ χρεωμένη.

ρκζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ταπεινώσει παρθένον, ἤγουν νὰ τὴν ξηπαρθενέψῃ, κἄν τε μετὰ τὸ θέλημα αὐτῆς, κἄν τε δυναστικοῦ τρόπου.

25 ρκη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ φθείρει μίαν παρθένον καὶ θέλει νὰ ἐμπῆ εἰς τὴν τζουτζαν, διότι οὐδὲν τὸ ἐποίκεν.

ρκθ. Περὶ τῶν ἐγκλημάτων, καὶ ἕνεκεν τίνος ἐντέχεται νὰ ἔχουν ἀφαμπαλιέρην, καὶ διατὶ νὰ μηδὲν ἔχουν.

ρλ. Περὶ τοὺς μάρτυρας ὁποῦ χρήζονται οἱ ἄνθρωποι εἰς
30 ὅλα τους τὰ ἀγκαλέματα, καὶ ποῖος πρέπει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἄλλον ἄνθρωπον.

ρλα. Περί εκείνου ὁποῦ θέλει νά σύρη μαρτυρίαν διὰ πράγ-
μαν, καί ποταπὸν δίκαιον ἀπαί' κείνον ὁποῦ τοῦ πολεμᾶ.

ρλβ. [Ὁ]μοίως περὶ τοῦ αὐτοῦ.

ρλγ. Περί τοῦ μάρτυρα ὁποῦ θέλει νά φέρη μαρτυρίαν κατὰ
γυναϊκός, καί ἂν ἔχη πόλεμον, ἢ οὐχί εἰς τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν. 5

ρλδ. Περί τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς μεσίταις του, ὁποῦ ἐνὶ οἱ
σεργένταις ὁποῦ τηροῦν τὰς μέσας, ὅταν θέλουν νά σύρουν μαρ-
τυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, ἐὰν ἀξιάζη.

ρλε. Περί τῶν μαρτύρων τῶν γραφῶν, καὶ ποία μαρτυρία
ἀξιάζει, καὶ ποιῶν γραφῶν οὐδὲν ἀξιάζει. 10

ρλς. Περί τῶν γραφῶν, καὶ ποία γραφή χρήζει καὶ ποία
οὐδὲν χρήζει.

ρλζ. Περί τῶν γραφῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν κουμουίνων.

ρλη. Περί τῆς γραφῆς ὁποῦ οὐκ ἔχει μάρτυρας ἐὰν χρήζη,
ἢ οὐχί. 15

ρλη. Περί ποιᾶς ὑποθέσεως ἔχουν τὰ κουμουίνια αὐλήν μέσον
φ. θ. τους, καὶ περὶ ποιῶν γραφῶν τῶν οὐδὲν ἐντέλχονται νά ποίσουν
δίκαιον ἔξω παρὰ τὴν αὐλήν ἢ ρηγικὴν.

ρμ. Περί εκείνου ὁποῦ θέλει νά φέρη μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐ-
λήν, καὶ ἐνὶ λαβωμένους, ὁποῦ ἐδιάβασεν ἔτους ζ', καὶ ἂν ἡμ- 20
πορῆ νά ἀλλαχτῆ καὶ νὰ λάβῃ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ.

ρμα. Περί τοῦ λαβωμένου ὁποῦ τὸν κράζουσι νά πολεμήσῃ.

ρμβ. Περί τοῦ πράγματος τοῦ χρεωστῆ ὁ ζωντανὸς τοῦ
τεθνεωτός καὶ ἀρνᾶται τοῦ ζητᾶ.

ρμγ. Περί εκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νά τὸν λάβουν 25
μάρτυραν.

ρμδ. Περί τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κανόνος, ὃν λέγεται ἐντερε-
λε-ζηοῦν, καὶ περὶ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἱερέως καὶ
τοῦ ἀναγνώστου, πότε ἀξιάζει καὶ πότε οὐδὲν ἀξιάζει.

ρμε. Περί τῶν ἐγκλημάτων. Ὡδε νά ποῦμεν λατινικὸν νόμιμον. 30

ρμς. Περί β' μπουργέζων ὁποῦ ἔχουν μέσον τους καμμίαν

ἀδυσχεψίαν κανενοῦ ἐσπιτιοῦ, διὰ τὸ ποῖον οἱ κριτάδες καὶ ὁ βισκούνης ἐν κρατημένοι νὰ πᾶ νὰ ἴδου ἐκείνην τὴν ἀθλογῆν.

ρμζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βάλει τὸ βολίκιν του εἰς ἄλλον τοῖχον ποταπὸν δίκαιον νὰ γένη.

- 5 ρμη. Περὶ τοῦ ῥημαδίου τὸ λέγεται γαστήνα, ὁποῦ εἶχεν ἀπὸ παλαιὸν καιρὸν οἰκίας, καὶ τῶρα ὀκᾶτις θέλει νὰ ποίση, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχη.

ρμθ. Περὶ τῆς ζημίας τὴν λαμβάνει κανεὶς ἄνθρωπος ἢ καμμία γυναῖκα ἔξω τοῦ τείχους τῆς οἰκίας του.

- 10 ρν. Ἀρχεῦει καὶ πολομαῖ ἀρχὴν μερικῶν κρισιμάτων ἀλατίκων.

ρνα. Περὶ πόσων χρόνων πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος καὶ πόσον ἢ γυναῖκα πρὶν ὀρμαστοῦν εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν.

- 15 ρνβ. Περὶ ποίας αἰτίας ἤμπορεῖ νὰ χωριστῇ τὸ ἀνδρόγυον ὁποῦ γέγονεν ὡς ἀπαιτεῖ.

ρνγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ εὐλογᾶται γυναῖκα καὶ συγγενιάζει του, καὶ περὶ τοῦ ἱερέως ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν.

- 20 ρνδ. Περὶ πῶς δεῖ γυναῖκα χαρτωθῆναι καὶ εὐλογηθῆναι, καὶ ποῖος γάμος ἐν δεκτός, καὶ ποταπὴν ζημίαν νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ κείνων ὁποῦ ὁ γάμος ἐκωλύθη.

ρνε. Περὶ τῶν χαρτωμάτων καὶ τῶν μετανωμάτων νὰ πλερώσουν.

- 25 ρνε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχαρτώθη γυναῖκα καὶ οὐδὲν θέλει νὰ τὴν λάβῃ, καὶ ἔδωκέν τῆς κανέναν πρᾶγμα, ἂν ἤμπορῇ πλεῖον νὰ τὸ λάβῃ, ἢ ὄχι.

ρνζ. Περὶ ἐκείνου, οὗ ἐκείνην ὁποῦ χαρτόνεται ἄνδρα, καὶ ἀπεθαίνει ὁ εἷς, ἢ ὁ ἄλλος πρὶν εὐλογηθοῦν, καὶ τήντα νὰ γένονται τὰ πράγματά των.

- 30 ρνη. Περὶ τῆς γυναικὸς τῆς χήρας ὁποῦ εὐλογᾶται ἕτερον φ. 10. ἄνδρα μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον.

ρνθ. Περὶ τῆς ἐτέρας τῆς μορίας (γρ. τιμωρίας) τὴν ἐντέχεται

νά λάβῃ ἐκείνη ἢ γυναῖκα ὅπου πάρῃ ἄνδραν πρὶν διαβῆ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀποῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός.

ρξ. Περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ πρώτου ἀνδρός ὅπου ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, ἂν ἡμπορῇ νὰ ἀφήσῃ τῆς μητέρας του τίποτε, ἀπαί τὰ πράγματά του.

5

ρξα. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὴν προίκαν τοῦ ἀνδρός τοῦ τεθνεῶτος τῆς συμβίας του.

ρξβ. Ἐνεκεν τίνος ἡμπορεῖ ἡ γυναῖκα νὰ ζητήσῃ τὸ προικιόν της, καὶ πῶς νὰ τὸ ἔχῃ.

ρξγ. Περὶ ἐκείνου ὅπου οὐκ ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ δουέριν 10 τῆς γυναικός του.

ρξδ. Περὶ τῶν δωρεῶν τῶν δίδει ὁ ἄνθρωπος τῆς γυναικός του ἀφοῦ τὴν πάρῃ, καὶ ποῖα δόσις ἀξιάζει.

ρξε. Περὶ τὴν δόσιν τὴν [ν]ὰ ποίση ὁκάτις τῆς γυναικός του.

ρξς. Περὶ πύσας φοράς δύναται χωρισθῆναι τὸ ἀνδρόγυνον. 15

ρξζ. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων ὅπου χωρίζονται μὲ κανέναν λογισμόν.

ρξη. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων ὅπου χωρίζονται καὶ ἔχουν τέκνα, τίς νὰ τὰ λάβῃ.

ρξθ. Περὶ τῶν παιδίων τῶν γεγεννημένων ἐκ πορνίας, τῆντα 20 ἐντέχεται νὰ ἔχουν ἀπαί τὰς κλήρας τοῦ πατρός του.

ρο. Καὶ αὐτὸν ἀλατίνικον νόμιμον.

ροα. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων πότε ἐντέχεται νὰ ὀρμαστοῦν, καὶ ἀπὸ τῆντα καιρὸν νὰ μηδὲν ὀρμαστοῦν.

ροβ. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ εἰς ποῖαν αὐλὴν ἐντέχεται 25 νὰ ἀγκαλέσουν ἢ γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδραν.

ρογ. Περὶ τοῦ λαμβάνει μίαν γυναῖκα μετὰ πάντα τὰ ἀγαθά της εἰς ὀρμασίαν.

ροδ. Περὶ τῶν πραγμάτων ἢ γυναῖκα καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς νὰ κάμωσιν καὶ νὰ κτήσουσιν ἀνταμὸς.

30

ροε. Περὶ τῶν διαθηκῶν, καὶ ἔνι λατίνικα ἢ δῆλωσις.

ρος. Περὶ τοῦ ἐσχάτου θελήματος τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἄντα ἔνη εἰς τὸν θάνατον.

ροζ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τελευτᾷ ἀδιάτακτος, καὶ τίνας χρῆ εἶναι τὸ ἐδικόν του.

5 ροη. Περὶ τῆς γυναικὸς τῆς τεθνεώτης πρὶν τοῦ ἰδίου ἀνδρός, καὶ τίνας ἐμπαίνει τὸ μερτικόν της.

ροθ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν [νε]ικουμένων μὲ τὴν αὐλήν, καὶ πάλιν ἐξαναγκαλοῦν.

ροπ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πεθαίνει ἀδιάτακτος καὶ οὐκ ἔχει
10 γυναῖκαν, οὗ τέκνα.

| ρπα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ διδοῖ διὰ τῆς διαθήκης του κανέ-φ. 11.
ναν πρᾶγμα ἀπαὶ τὸ δίκαιον, ἢ ἀπαὶ τὸ κείμενον τῆς γυναικὸς του.

ροβ. Περὶ τοῦ κεκοιμημένου, καὶ χρεωστεῖ τίποτες ἐτέρου
15 κανενοῦ ἀνθρώπου, ἢ γυναικὸς, καὶ τίς ἐνὶ μετὰ ταῦτα κρατημένος νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος.

ρογ. Περὶ τοῦ δόματος τὸ ἤμπορεῖ ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ νὰ ἀφήσουν τῶν παιδιῶν τους εἰς τὴν ζωὴν τους.

ροδ. Περὶ τοὺς συγγενεῖς τοὺς λαμβάνοντας τὸ ἐδικόν τοὺς
20 τεθνεώτας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐνὶ κρατημένοι νὰ ποίσουν διὰ ἐκεῖνον τὸν τεθνεῶταν.

ροε. Περὶ τοῦ ἔχοντος κληρονομίαις καὶ εὐλογήθην μὲ γυναῖ-
καν ὁποῦ ἔχει κληρονομίαν, καὶ μετὰ ταῦτα πέφτει εἰς χρέος,
ποιᾶς κληρονομίας ἐντέχονται νὰ πουλήσουν.

25 ρπε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁπο[ῦ] ἐνὶ χρεωφελέτης, ἢ ἐκείνης τῆς γυναικὸς καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην.

ροζ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεώτος ἀξηγόρευτος καὶ ἀδιά-
τακτος, καὶ ὁποῦ οὐκ ἔχει πατέρα ἢ μητέρα, οὐδὲ ἕτερον
30 ἄλλον συγγενῆν, καὶ πῶς χρῆ ἢ αὐλὴ νὰ βλεπίσῃ τὸ ἐδικόν του.

ροη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τὸ λεγᾶτον του ὁποῦ ἀφήκεν

εις τὸν θάνατόν τους εἰς καμμίαν διαθήκην, καὶ πῶς ἐντέχεται
 νὰ δεῖξῃ μὲ μάρτυρας ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἀφήκαν καὶ ζητᾶ.

ρβθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ λεγάτου τὸ ἐπαφήνει ἡ γυναῖκα τοῦ
 ἀνδρός της ὅταν ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, μὲ τοιοῦτον, νὰ μὴδὲν
 πάρῃ ἕτερον γυναῖκα. 5

ρβγ. Περὶ τῆς δωρᾶς τὴν πολομαῖ ἄνθρωπος εἰς τὸν θάνατόν
 του, διὰ τὸ ποῖον τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκότος μένουσιν ἀμά-
 χιν εἰς ἐκεῖνον ἕως ὅπου νὰ πληρωθῇ.

ρβδ. Περὶ τῆς δωρᾶς τὴν πολομαῖ ὁ ἀνδρας τῆς γυναικός
 του εἰς τὸν θάνατόν του. 10

ρβε. Περὶ τοῦ γραμματικῆς τῆς διαθήκης, τίς ἐντέχεται νὰ
 τὴν γράψῃ.

ρβς. Ὅμοίως περὶ τοῦ μάρτυρας ὅπου χρῆ εἶναι εἰς τὴν
 διαθήκην.

ρβζ. Περὶ τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης ὅπου ἐποι- 15
 κεν διαθήκην καὶ ἐτελεύτησεν.

ρβη. Περὶ τοῦ βαπτισμένου ὅπου πεθαίνει χωρὶς διαθήκην
 καὶ δίχως τέκνον.

ρ. 12. ρβθ. Διὰ πόσας φορὰς στρέφεται εἰς τὴν δουλοσύνην ὁ σκλάβ-
 ος, ἢ ἡ σκλάβη, ἀφοῦ ἐλευθερώθησιν. 20

ρβι. Περὶ ἐκείνου ὅπου πολομαῖ κληρονόμον τὸν σκλάβον του.

ρβκ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἐλευθερώσει τὸν σκλάβον του, καὶ
 εἰς ποταπὴν ὄπλῃν ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἐλευθερίαν.

ρβλ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔβαλλεν τὸν σκλάβον του ἀμάχιν
 καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. 25

ρβμ. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου, καὶ ἀπομένει νὰ πουληθῇ διὰ χρέος
 Σαρκακηνῶν μὲ τὸ ἴδιόν του θέλησαν.

ρβν. Περὶ ἐκείνου ὅπου κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕναν σκλάβ-
 ον, ἢ μίαν σκλάβην κλεψιμίαν.

ρβξ. Περὶ τοῦ σκλάβου ἀποῦ ἐποίησεν κανέναν κακὸν ἕως ὅπου 30
 ἦτον σκλάβος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλευθερώθη.

σγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀκλάβου, ἢ τῆς ἀκλάβου, ἀποῦ κροῦ, οὐ δέρνει κανέναν χριστιανὸν ἄδικα, οὐ δίκαια.

σδ. Περὶ τῶν δωρεῶν ὅπου δίδει εἰς ἄνθρωπος τοῦ ἄλλου.

σε. Περὶ ποίας δόσης ἡμπορεῖ ὀκᾶτι; νὰ δώση καὶ ποίαν
5 ὄχι, καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα ἐδόθη, ἂν ἡμπορῇ νὰ στραφῇ ὀπίσω.

σε. Περὶ τὴν δωρὰν τὴν διδοῖ εἰς ἄνθρωπος ἐτέρου ἀνθρώπου, νὰ τὸ περιλάβῃ διὰ λόγου του καὶ διατὶ τοῦ χρωστέτ.

σζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου τάσεται τοῦ ἐτέρου νὰ τοῦ ποιήσῃ
10 κανέναν πρᾶγμα.

ση. Περὶ τοὺς ἐμπαλίδες καὶ τοὺς συνεσκάρδους τῶν αὐθέντων, τῆντα ἐνὶ κρατημένοι εἰς τὸν αὐθέντην τους, καὶ ὁ αὐθέντης τους πρὸς ἐκείνους.

σθ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ νὰ δανειστῇ ὁ υἱός, ἂν ἐνὶ κρατη-
15 μένος ὁ πατήρ νὰ τὸ στρέψῃ.

σι. Περὶ τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἄλλον εἰς τάρμενον ὠνοματισμένον, καὶ τὰ ἀμάχια χειροτερίζουν.

σια. Περὶ τῆς ἀμαρτωλῆς γυναικός, καὶ ἀπ' ἐκείνον τὸ τῆς δίδουσιν ἂν ἡμπορῇ πλεῖον νὰ τῆς τὸ πάρον.

20 σιβ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν κανέναν κορμὴν ὅπου τοῦ κρατεῖ μίαν κληρονομίαν.

σιγ. Περὶ ἐκείνου ὅπου οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἀγκαλῇ ἀπαὶ τὰ δίκαια τῆς μάμμης του ὀδίχως τῆς.

σιδ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ζητᾷ τῆς γυναίκας τοῦ τεθνεώτος
25 τὸ τοῦ ἐγρῶστέν ὁ ἄνδρας τῆς.

σιε. Περὶ τῶν οἰκίων, καὶ χωραφῶν, καὶ ἀμπελώνων, καὶ ἐὰν ἡ γῆ ἢ τὰ πράγματα ἐνὶ εἰς ἄλλον τόπον καὶ πῶς χρῆ ἀγκαλῇ.

σις. Περὶ τῶν δύο ἀδελφάδων, ἢ ἀδελφῶν, ὅπου οὐδὲν | ἐμοι- φ. 13.
30 ράσαν ἐν τῷ ἄμα ἐκείνον τὸ ἐκάμκσιν, ἢ τὸ ἐσωρέψαν.

σιζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔβαλλεν τὸ σπίτιν του ἀμάχιν, ἢ

ἄλλον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὰ ἔλαβεν ἀμάχιν λέγει ὅτι ἐνὶ ἐδικόν,του.

σιη. Περὶ τοῦ ζητῶν τὸ οὐδὲν χρεωστεῖ, ἢ περιττου παρὰ τοῦ χρεωστεῖ.

σιθ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων· ἐνὶ λατινικόν. 5

σζ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἐχάσεν τὸ κτηνόν του καὶ εὗρίσκει το ἐπάνω ἄλλου.

σκα. Περὶ ἐκεῖνου τοῦ πραγμάτου, ἢ ἐκεῖνου τοῦ κτηνοῦ, τὸ ἐκλέψαν καὶ ἐπῆράν το εἰς τὸν τόπον τοὺς Σαρρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεται εἰς τὸν τόπον τοὺς χριστιανούς. 10

σκαβ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἐχάσεν, καὶ ὀνοματίζει τὴν ἡμέραν ὅπου ἐχάσεν τὸ ἐδικόν του.

σκαγ. Περὶ τοῦ κρατοῦντος πρᾶγμαν ἄδικα καὶ διατὶ τὸ ἡξέυρει, καὶ ἐκεῖνη διδοῖ το εἰς προικιόν.

σκαδ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου βάλλει τὸ ἀγκάλεμάν του εἰς τὴν 15 ἐξουσίαν β' ἢ γ' ἀνθρώπων, ἡγουν ἄλπιτρη, καὶ ἐκεῖνος ὅπου δὲν κρατηθῆ τῆντα νὰ χάσῃ.

σκαε. Περὶ ὄλων τῶν ἀγκαλεμέτων τῶν ἱατρῶν.

σκας. Περὶ τῶν ἱατρῶν τῶν κτηνῶν, ἢ διὰ τὴν κακὴν τους ἱατρείαν ἢ διὰ νὰ τὸ κλλιχώσουν κακὰ, ψοφᾷ. 20

σκαζ. Περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν βοτάνων τῶν ἱατρῶν, τὰ διδοῦν κἄτινος ἀσθενῆ, κανέναν δροσάτον, ἢ κανέναν βοτάνιν, ἢ στομαχικόν, ἀπὸ τὸ ποῖον ἀπέθανεν.

σκη. Διὰ πόσας ἀφορμὰς ἡμπορεῖ νὰ ξηκληρώσῃ ὁ πατὴρ τὰ παιδιὰ τους. 25

σκηθ. Διὰ πόσας αἰτίαις ἡμπορεῖ νὰ ξηκρηώσουν υἱοὶ τὸν πατέρα τους, ἢ τὴν μητέρα τους.

σκηλ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν κλαπέντων· καὶ αὐτὸν ἀλατινικόν.

σκηλ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν πίκνουν κλέφτοντα τὰ πράγ- 30 ματα τινός.

σλβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν νά πιάσουν εἰς τὴν ἀνομίαν τῆντα νά γένη· ἀπ' αὐτοῦ καὶ φεύγει διὰ τὴν φωνὴν ὁποῦ κρᾶζουσι ὀπισθέν του.

σλγ. Περὶ τίνος χρῆ γενέσθαι τὰ βαστᾶ ὁ κλέπτης, ἢ ἐκεῖ-
5 νου ὁποῦ νά τὸν πιάσουν, ἢ τῆς αὐλῆς.

σλδ. Περὶ τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρακηνοῦ ὁποῦ τὸν ἤυραν εἰς ἄλλου οἰκίαν, ἢ εἰς ἕτερον κῆπον.

σλε. Περὶ τοῦ πρᾶγματός τοῦ ἐκλέψαν, καὶ μετὰ ταῦτα εὐ-
ρέθην ἀπάνω εἰς κανέναν ἄνθρωπον.

10 σλς. Ἀκούσατε περὶ ἐκεῖνον τὸν κρᾶζουσι παρὰ βουλον, ἢ διὰ νόνον, καὶ οὐδὲν διαπρηντεύεται.

| σλζ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ἐκλέψεν ἀ' ἄλογον· καὶ εὐρίσκειται φ. 14. καὶ ἀλλοιζοῦντά το ἐκεῖνον τὸ ἄλογον ἀπαῦτα.

σλη. Περὶ τὸ πείν τοῦ κλέπτη καὶ τῆς μαρτυρίας, ἂν γρή,
15 ἂν ἀξιόζῃ ἤγουν, καὶ πῶς νά τὸν σύρουσι καὶ νά τὸν κρᾶ-
μάσουν.

σλθ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ πέρνει καρτῆζά, ἢ πρᾶγματι ἀποῦ κα-
νέναν κλέπτην τὸν ἐπιάσαν.

σμ. Περὶ τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν
20 Σαρακηνίαν, καὶ ἀπὸ κεῖ σπρέφεται εἰς τοὺς χριστιανούς.

σμκ. Περὶ τοῦ πρᾶγματός τοῦ κλαπέντος καὶ ἐδόθη που-
ληθῆναι.

σμβ. Περὶ μελισσίων, καὶ τίνος νά ἔνη τὸ μέλι τὸ πολε-
μοῦσι εἰς ἄλλον δένδρον, ἢ εἰς ἄλλον χωράφιν.

25 σμγ. Περὶ τῶν χηνῶν καὶ τῶν ὄρειων τὰς κλέπτουν.

σμδ. Περὶ τῶν γερκεϊῶν καὶ τῶν ζυπτεριῶν καὶ τῶν σάκρε,
καὶ πάντων τῶν ὕρτων, τὰ οἱ μπαρούνιδες καὶ οἱ κβαλάριοι
ἀναγιόνουν νά κυνηγοῦν.

σμε. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ πικτώσει ἄλλου γῆν διὰ νά ποίση
30 σπῆτις, καὶ ἀφοῦ τὰ ποίση θέλει νά τὰ ξηλώσῃ.

σμη. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ βρούλεται νά πλατύνῃ τὴν οἰκίαν του.

σμζ. Περὶ τῶν ἀπηδημάτων· καὶ αὐτῶν ἐλατίνικον.

σμη. Περὶ τῶν ἀπηδημάτων ἀποῦ ἀπηδᾶ εἰς ἄνθρωπος ἐτέρου.

σμβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀπηδᾶ νὰ τὸν δεῖρη ἢ νὰ τὸν σκοτώσῃ, καὶ ἐκεῖνος βλέπεται.

σν. Περὶ τῆς μαρτυρίας δύο ἀνθρώπων λήζιων ὁποῦ πιάνουσι 5
κανέναν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς κανέναν φόνον.

σνκ. Περὶ τοῦ λαθωμένου πολλὰς πληγαῖς, καὶ ἀπὸ ἐκείνου;
τοῦς ἀγκαλεῖ τήντα ἐντέχεται νὰ γένη.

σνβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσουν τζουτζῆν,
καὶ ἀπαὶ ταῦτα ἢ αὐλή μὲ δίκαιον. 10

σνγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ψευμπτεύγει τὰς κρίτας τῆς αὐλῆς.

σνδ. Περὶ τοῦ δαρμένου, καὶ ἀπὸ τὸν ἔδερν τήντα νὰ δίδῃ.

σνε. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου ἀποῦ δέρνει ἕναν σκλάβον.

σνε. Περὶ τῶν ἀνηλίκων ὁποῦ τοῦς ἀγκυλοῦν εἰς τὴν αὐλήν.

σνζ. Περὶ τοῦ καμπήτου τὸν κρᾶζουσι διὰ φόνον, ἢ περὶ ἐ- 15
κείνου ὁποῦ τὸν ἔκραζεν.

σνη. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ εὐρεθῆ σκο-
τωμένη, καὶ οὐκ ἔχει συγγενήν.

σνθ. Περὶ τοῦ ὄρκου τὴν μέλλει γὰ ποίση ὀκάποιος; ἐμπρο- 20
σθεν τοῦ βισκοῦντη.

σζ. Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Σπρακη-
νοῦ ὁποῦ δὲν ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν κανέναν χριστιανὸν εἰς
πόλεμον.

σζκ. Περὶ τοῦς ἀρσενικοῖτας καὶ γυναικῶν ὁποῦ νὰ θανα- 25
τωθοῦν ἀποῦ κακοῦ θανάτου.

ζ. 15. | σζβ. Περὶ τοῦ λαθωμένου πληγὴν θανατίσιμην καὶ ἀγκαλεῖ.

σζγ. Περὶ τοῦ δαρμένου ὁποῦ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλήν.

σζδ. Περὶ τοῦ κορπωμένου καὶ ἀπεκεῖ συμπαύγει διὰ καρτζά.

σζε. Περὶ ἐκείνου τοῦ κριτοῦ τοῦ κρᾶζουσι εἰς τὴν βουλήν
καμμίας ὀρφανῆς ἢ ὀρφανοῦ, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πάγη. 30

σζς. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ εὐρη βίον ἀποκάτω τῆς γῆς.

- σξζ. Περὶ τοῦ βάνοντος πῦρ εἰς χῶρον.
 σξη. Περὶ ἐκείνου οὐ ἐκείνης ὅπου θάπτει ἄνθρωπον νεκρὸν ἢ γυναῖκα εἰς τὸ σπίτιν του.
 σξθ. Περὶ ἐκείνους ὅπου ἦσαν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς τὴν
 5 στράταν.
 σο. Καὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ.
 σοα. Περὶ ἐκείνου ὅπου νὰ εὔρη τὴν γυναῖκα του μετ' ἄλλον.
 σοβ. Περὶ τῆς γυναίκας ὅπου ἀγκαλεῖ ἕνα ἄνθρωπον ὅπου πέφτει μετὰ τῆς παρὰ φύσιν.
 10 σογ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ ὅπου ποιεῖ ἄνομον προβελίξιν.
 σοδ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τοῦ Σαρακηνοῦ ὅπου ἐν εἰς τὸν φούντικαν.
 σοε. Περὶ τὸν χρυσοχὸν ὅπου ποιεῖ ἄνομας βούλλας.
 σος. Περὶ τὸ δίκαιον τὸ ἐμπαίνει τοῦ αὐθέντη ἀπαι δλην
 15 του τὴν γῆν.
 σοζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου κάμνει τὸ ἀγκάλεμάν του μετὰ τοὺς μάρτυρας.
 σοη. Περὶ ἐκείνου ὅπου δέρνει ἄλλον.
 σοθ. Τῆντα νὰ πλερώσῃ ὁ Συριάνος ὅπου δέρνει Φράνγκον.
 20 σπ. Περὶ τῆς γυναίκας ὅπου δέρνει ἄνδρα.
 σπα. Περὶ τοῦ κλέπτη καὶ τῆς πρώτης του κλοπῆς.
 σπβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν εὔρου βουλωμένον.
 σπγ. Περὶ τοῦ διαλαλημοῦ καὶ ὁκάτις τὸν διαβαίνει.
 σπδ. Περὶ τοῦ ἀδίκου μέτρου.
 25 σπε. Περὶ ἐκείνου ὅπου νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν του.
 σπς. Περὶ τοῦ φουρκαλημάτου τῶν στενῶν.
 σπζ. Περὶ τοῦ ὄρκου τῆς ἀπιστίας.
 σπη. Περὶ τῆντα νὰ πλερώσουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούν-
 τικος.
 30 σπθ. Περὶ τοῦ Ρωμαίου ὅπου νὰ ἀγκαλέσῃ ἕνα Ἰουδαῖον.
 σι. Περὶ τὰς τοὺς ἄλλους νόμους νὰ ἔχουν μάρτυρας.

σια. Περὶ τοῦ ὄρκου ὅπου νὰ ποίσουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
φούντικος.

σιβ. Περὶ πάντων τῶν ἔλλων νόμων ἐντέχεται νὰ ὁμόσουν.

σιγ. Περὶ πάντων τῶν μαρτύρων ὅπου νὰ φέρουν εἰς τὸν
φούντικα.

5

σιδ. Περὶ τὸν ὄρκον τοὺς κριτάδες τοῦ φούντικος.

σιε. Περὶ πάντων τῶν πραγμάτων τῶν ἐρχομένων τῆς θα-
λάσσης.

σις. Περὶ τῶν πραγματιῶν ὅπου φέρουν διὰ τῆς θαλάσσης.

φ. 16. σιζ. Περὶ τὸ ἐθέσπισαν οἱ μακαριωτάτοι ρηγάδες | μετὰ 10
τοὺς καθαλλάρους καὶ μετὰ τοὺς βουργέζηδες καὶ τῶν κου-
μουنيῶν, ὅπου ἀπλικέβουν εἰς τὴν χώραν τῆς Τάκης οἱ Ρω-
μαῖοι καὶ οἱ Συριάνοι καὶ οἱ Μούσυρδες καὶ οἱ Ἀκουβῆτοι καὶ
οἱ Νεστούριοι καὶ οἱ Ἀρμένιδες, καὶ πᾶσα ἐτέρη γλῶσσα.

Τέλος τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐν μηνὸς φεβρουαρίου
εἰς τὴν ια. αριβ' Χριστοῦ.

Ι Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν φ. 17.
ἀρξομαι γράφειν τὴν βίβλον αὐτην.

Ὡς νόμον διέθετο ἐν Ἱερουσαλήμ ὁ μισερ Ὀφροῦν τὸ Πηλιούμ κούντης καὶ κεράλιν τοῦ στόλου καὶ τῆς ἀρμάδας τὴν ἔλαβεν τὴν Σουρίαν, ἔγουν Ἀντιοχίαν καὶ τὰ ἐξῆς ἕως καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, εἰς κρίσιν καὶ δικαιοσύνην.

- 5 Ἀκούσατε τὴν ἀρχὴν μὲ ὄλον τὸ τέλος τοῦ βιβλίου τῆς αὐλῆς τῆς μπουργεζήας, ἣν ὁ κούντε Φροῦν τὸ Μηηλοῦν ἐποίησεν καὶ ἔθετο νὰ τὴν κρατοῦν εἰς κρίσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Καὶ ἀπαρχῆς διηγεῖται περὶ τοῦ βισκούνη ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἦναι ὁμοίως καὶ ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχονται νὰ ἔνη οἱ κριτάδες τῆς ῥηθείσης αὐλῆς, καὶ ποταποὶ οὐδὲν ἐντέχονται, νὰ στερεώσουν καὶ νὰ κρίνουν πᾶτα ἄνθρωπον καὶ πᾶσαν γυναῖκα, οἵτινες ἐμπροσθέν τους νὰ ἔλθουν. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγει τὰς ἀρραμάς,

- 15 α. Περὶ φόνους. Κλοπαῖς.
β. Εἰς ἀγορὰν καὶ πούλησιν.
γ. Καὶ τῶν χρεωφελημάτων.
δ. Καὶ οἴκων. Καὶ χωραφίων.
ε. Καὶ ἀμπελώνων.

- 20 Καὶ πάντων τῶν ἐτέρων πραγμάτων.
α. Περὶ κρίσεως καὶ δικαιοσύνης.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος βιβλίου ἐντέχεται νὰ εἰποῦμεν ὄλον προτίτερα καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν κρίσιν διὰ νὰ δώσωμεν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου τὸ δίκαιόν του· ὅτι εἰς τὴν γραμματικὴν γράφεται οὕτως, στερεωμένος ἐντέχεται νὰ ἔνη εἰς πίστιν καὶ εἰς κρίσιν, ὅτι ὁποῦ ἔνη στερεωμένος εἰς πίστιν καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἀποθανεῖται, ἀλλὰ ζήσεται. | ὅτι ἡ Γραφή λέ- φ. 18.

γει εἰς τὸν νόμον, ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, ὅμως ἡ κρίσις πρέπει νὰ ἔνη αἰώνια· ὅτι ὁ Δαβὶδ λέγει, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Λοιπὸν ἐκ πίστεως καὶ κρίσεως ἠμποροῦμεν νὰ δώσωμεν παντὸς ἀνθρώπου τὸ δίκαιόν του.

3

β. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσεστε ποταπὸς ἀνθρώπος νὰ ἔνη ὁ κύριος τοῦ τόπου, καὶ ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἔνη εἰς τὸν ἐκυτόν του διὰ νὰ ποίση δίκαιον.

Εἰ τις δίκαιον θέλει νὰ ζητήσῃ, καὶ ἄλλου δίκαιον νὰ ποίση καὶ κρίσιν ἀπάνω εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ἐντέχεται τὸν Θεὸν φοβεῖσθαι καὶ ἀγαπᾶν, ὅτι οὐδεὶς δύναται Θεὸν φοβεῖσθαι καὶ ἀγαπᾶν ἂν οὐκ ἔχει πίστιν· λοιπὸν ἔχοντα ἐν αὐτῷ πίστιν καὶ κρίσιν θέλει ὁμοιώσει, καθὼς λέγει ἡ Γραφή ἐν τῷ νόμῳ, τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου πάντοτε ἐργάζεται εἰς τὸ ἀγαθόν· λοιπὸν εἰ τις θέλει ἄλλου νὰ ποίση κρίσιν ἐντέχεται τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἔχει μεθ' αὐτοῦ πάντοτε, καὶ τότε νὰ γυρίσῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ποιήσῃ τοῦ ἐτέρου κρίσιν, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ ἔνη δίκαιος, καὶ καλὰ ἐντέχεται νὰ ἔνη δασκαλεμένος ὅπου ἄλλο παράπτωμον θέλει νὰ κρίνῃ· ὅτι μεγάλην ὑπόθεσιν πέρνει ἐπάνω του καὶ περικρατεῖ, ὅπου τὴν ὑπόθεσιν καὶ αἰτίαν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς καθεμίας γυναικὸς πέρνει ἐπάνω του νὰ δικαιοῦσῃ· ὅτι ἐντέχεται νὰ βιγλίσῃ τὴν ζωὴν του καὶ τὸ κουστοῦμίν του, καὶ ἐντέχεται νὰ ἴσασθῃ καὶ νὰ σιμῶσῃ πᾶσα καλῆς ὑπόθεσης· καὶ ἔπειτα ἐντέχεται καλὰ νὰ γινώσκῃ, ὅτι ὡς κρίνει τοὺς ἄλλους μέλλει κριθῆναι, καὶ λέγει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, « καθὼς κρίνατε, κριθήσεσθε. »

γ. Περὶ τοῦ βιακούντη ποταπὸς ἐντέχεται νὰ ἦναι, τὸ ποῖον ἐθεύμαν εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ ἴσασῃ ὅλους ὅπου νὰ ἔρτουν ἐμπροσθέν του νὰ ἀγκαλέσουν, καὶ πῶς ἐντέχεται ν' ἀρροσθῇ ὡς πρέπει εἰς τὰ πράγματα τοῦ ρηγός.

30

Ὁ βισκούντης τῆς χώρας ὅποιος ἔχει ἐπάνω του βάρος νά φ. 19.
 βλεπίσῃ τὸν λαόν, ἐντέχεται ἀπαρχῆς νά ἔχη πίστιν καὶ δι-
 καιοσύνην καὶ κρίσιν, καὶ ἐντέχεται νά στερεώσῃ καὶ νά ποι-
 σῃ νά στερεώσουν εἰς ὄλους καὶ εἰς ὄλαις ὅπου νά ἔλθουν ἐμ-
 5 προσθὲν τοῦ· ὅμως καὶ ἂν ἔνη καὶ κύριος τοῦ τόπου, νά ζῆ κατὰ
 νόμον καὶ μὲ δικαιοσύνην πάντοτε· ὅτι οὕτως εἶπεν ὁ Ἄν-
 τώνιος καὶ ὁ Ρωμανὸς οἱ βασιλεῖς τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ἐὰν
 παρὰ τοῦ νόμου ἠλευθερώθημεν, πρέπον ζῆν διὰ νόμου. Καὶ
 οὕτως ἐντέχεται νά ποιήσῃ ὁ βισκούντης τῆς χώρας διὰ τὴν
 10 τιμὴν τοῦ καὶ διὰ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, διὰ νά εὐγῆ ἢ
 φήμη τοῦ ἀπανταχοῦ εἰς παράδειγμα εἰς καλῶν ἔργων, καὶ εἰς
 πάντας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐστῶτας.

δ. Ποταπὸν ἄνθρωπον ἐντέχεται νά ποιήσουν βισκούντην καὶ
 ποταπὸς ἐντέχεται νά ἔνη, καὶ μὲ ποίαν βουλήν, καὶ πῶς ἐν-
 15 τέχεται νά ποίτῃ δικαιοσύνην, καὶ πῶς χρῆ τὴν αὐλήν νά ποιή-
 σουν κρίσιν.

Ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἐντέχεται μὲ τὴν βουλήν τοὺς καλοὺς
 ἀνθρώπους τῆς χώρας, ἐντέχεται τοιοῦτον ἄνθρωπον νά βάλῃ
 ἐμπαλῆν εἰς τὴν χώραν του, νά ἀγαπᾷ τὸν θεὸν καὶ νά ἔνη πι-
 20 στὸς τοῦ θεοῦ καὶ δίκαιος διὰ νά πολομᾷ κρίσιν καὶ δικαιο-
 σύνην πάντας τοὺς ἐρχόμενους ἐμπροσθὲν τοῦ νά ἐκκαλέσουν· καὶ
 ὁ βισκούντης ἐντέχεται, ἀφοῦ καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ θρόνου του εἰς τὴν
 αὐλήν, μὲ ἀγάπην καὶ καλὸν πρόσωπον νά ἀκούσῃ τὸ ἐγκληματ
 τοῦ ἀγκαλεσίου καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀγαλένου τὴν ἀπολο-
 25 γίαν· ἔπειτα ἐντέχεται ὁ βισκούντης νά ὀρίσῃ τοὺς κριτάδες
 νά ποιήσουν τὴν κρίσιν τοῦ ζητοῦντος καὶ τοῦ ἀπολογουμένου,
 καθὼς ἤκουσαν, καὶ ὅταν ἡ κρίσις νά γένη, ἐντέχεται ὁ βι-
 σκούντης νά δώσῃ τὸ δίκαιον, ἤγουν τὴν ἀπόφασιν, ὡς πρέπει
 καὶ ὡς ἐνδέχεται· ἔπειτα ὁ βισκούντης ἐνδέχεται νά πάρῃ τὸ
 30 δίκαιον τοῦ αὐθέντη του ἐκείνου ὅπου νά πέσῃ κατὰ τὴν κρίσιν.

ε. Περί τὸ ἐντέχεται νά ποιήσῃ | ὁ ἐμπαλῆς, καὶ ταῦτα φ. 20.

ἀξιάζει ἢ βοήθειά του, καὶ τί νὰ ζημιωθῇ ὅταν πράσῃ τὸ οὐδὲν ἐνδέχουνται.

Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται ἄνθρωπον τὸν νὰ μισᾷ νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπαι τὸ δίκαιόν του διὰ ὅσῃν μισητίαν τὸν μισᾷ, οὐδὲ διὰ τὸ τάξιμον ὅπου νὰ τοῦ τακτοῦν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πάρῃ 5 κἀνέναν ἄνθρωπον ἔξω τοῦ μέτρου, καὶ ἂν τὸ ἐποίκειν, κἂν ἀπαι τὸν γνωστὸν ὡς ἀποδῆν, οὐδὲ διὰ εἰδησιν τοὺς κριτάδες, ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀντροπιασμένος καὶ ἐξωρισμένος ἀποῦ τὴν χώραν καὶ ἀπαι τὸ ρηγάτον, καὶ τὸ ἐδικόν του νὰ ἔνε τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας μὲ δίκαιον. 10

ς. Πῶς ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ καταλύσῃ τὰ κακὰ κουστούμια, καὶ τὰ καλὰ νὰ τὰ ἀναστήσῃ, κατὰ τὴν πίστιν του, καὶ πῶς οἱ κριτάδες νὰ μὴδὲν βαστάζουσι κακὰς δουλείας.

Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ βάλῃ κακὰ κουστούμια εἰς τὴν χώραν, καὶ ἂν τὸ ἐποίκειν, ἢ πολομᾷ το, οἱ κριτάδες οὐδὲν 15 πρέπει νὰ τὸν βαστάζουσι, ἀμὲ ἐντέχεται νὰ τὸ ποῦν τοῦ ἄρχου τῆς χώρας, καὶ ὁ ἄρχων πρέπει καὶ ἔνη κρατημένος νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπαι τὴν ἐμπαλίαν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνη λίζηος, νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ ἔξω τῆς πόλεως εἰς τέρμενον ἡμερῶν ἢ ὅτι ὁ βισκούντης ἔνη κρατημένος κατὰ τὸν ὄρκον του καλὰ κουστού- 20 μια νὰ κρατῇ καὶ νὰ σάζῃ, καὶ τὰ κακὰ κουστούμια νὰ τὰ ξηλοθρεύσῃ καὶ νὰ τὰ ἐξουδενώσῃ, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὸ καλὸν τῆς χώρας καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του.

ζ. Ποταποὶ πρέπει νὰ ἔνη οἱ κριτάδες, διατὶ τοὺς ἐβάλλασι νὰ κρίνουσι τὸν λαὸν μετὰ δικαιοσύνην καὶ ἀληθείας κατὰ τὸν 25 ὄρκον τους.

Οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνη πιστοὶ ἄνθρωποι, νὰ ἀγαποῦσι τὸν θεὸν καὶ τὸ δίκαιον, νὰ στερεόνουσι εἰς πᾶσα ἄνθρωπον δίχως κἀνέναν δόλος, καθὼς λέγει ὁ νόμος ὅτι φίλοι ἐν ἀληθείᾳ ἔσονται, ὅτι τὸ βίρος ὄλον κείτεται εἰς τὴν ψυχὴν τους 30 ἢ 21. ὅσον κρινήσκουσι, ἂν οὐδὲν λαλῇ ἀλήθειαν, καὶ χρεωστοῦν καὶ

νά 'ποῦν καὶ νά δώσουν καλὴν βουλήν, τὴν καλλιώτερον τὴν νά ἠγνωρίσουν, καὶ νά ἠξέυρουν ὄλους ἐκεῖνους· καὶ ὄλον ἐκεῖνον ὁποῦ νά τοὺς ζήτησουν βουλήν.

5 η. Τὸ ἐντέχεται νά ποιήσουν οἱ κριτάδες καὶ τί οὐδὲν ἠμποροῦν νά ποίσουν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν, νά τοὺς εὐγάλουν ἀπαιτὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους, καὶ πῶς δεῖ περιπατεῖν τὴν ἴσαν στρατῶν.

10 Οἱ κριτάδες εἰς κανέναν ἀγκάλεμα οὐδὲν ἐντέχεται νά ἔνεμπροπέταις, ὧν λέγεται ἀβοκάτοι καὶ κριτάδες, καὶ εἴ τις τὸ ποίση, ἐντέχεται νά εὐγῆ ἀπαιτὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους κριτάδες, καὶ χάνει ἀπόκρισιν τῆς αὐλῆς, ὅτι ὁ νόμος διαφρετεύγει καὶ ὀρίζει ὅτι εἰς καμμίαν ἀφορμὴν κανεὶς οὐδὲν ἐντέχεται νά ἔνη ἀβοκάτος καὶ κριτής.

15 θ. Πῶς οἱ κριτάδες ἐν κρατημένοι νά ἀκούσουν τοῦ ἐγγλήματος καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀγκαλεμένου, καὶ νά ἀγνωρίσουν καὶ νά δώσουν τὸ δίκαιον ὁποῦ τοῦ πρέπει κατὰ τὴν συνειδητὴν.

20 Οἱ κριτάδες εἰς τὴν αὐλὴν ἐντέχεται νά ἀκούσουν καὶ ν' ἀγροικήσουν τὸ ἀγκάλεμένων καὶ τῶν ἀποκρίσεων, καὶ καλὰ νά τὸ κατλάβουν, καὶ ἀπάνω εἰς ἐκεῖνον τὸ νά ἀκούσουν καὶ νά ἀγνωρίσουν ἐντέχεται νά ποίσουν δίκαιον καὶ κρίμα εἰς τὴν ἀγνωριμῆδαν τους, ὀδίχως νά πάψουν, ὅτι ὁ νόμος λαλεῖ, ὅτι οἱ κριτάδες πρέπει νά ἔνη τοιοῦτοι, ὅτι καλὴν στρατῶν νά περιπατοῦν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κρίσεως, καὶ οὐδὲν πρέπει νά γυρίσουν δεξιὰ, οὐδὲ ἀριστερά, ἀμὰ πρέπει τὸ ἴσο νά κρίνουν τὸν μέγα καὶ τὸν μικρόν, καὶ τὸν πτωχὸν καὶ πένητα, 25 ὧς περ τὸν πλούσιον καὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι πάντες οἱ πολεμοῦν οὕτως ἐν φίλοι θεοῦ, ἐπειδὴ πολεμοῦν κρίσιν πρεπάμενη καὶ δεκτὴν, καθὼς ὀρεῖ ὁ νόμος· καὶ ἡ σύνταξις τῆς Ἀσίχης.

30 ι. Πῶς οἱ κριτάδες οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν νά συμβουλέψουν τινὰ, οὐδὲ νά ἀκούσουν τινός, ἀφῆν καθήσουν εἰς τὸν θρόνον τους, οὐδὲ νά ἀποσκεπάσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς τινός.

22. | Οἱ κριτάδες οὐδὲν ἐντέχουνται, οὐδὲ ἠμποροῦν νὰ στερεώ-
 σουν, οὐδὲ νὰ συμβουλέψουν κανέναν ἀνθρώπον, οὐδὲ καμμίαν
 γυναῖκα, ἀποῦ καθήσουν ἐπὶ τοὺς θρόνους τους, οὐδὲ ἐντέχε-
 ται νὰ δηλώσῃ, οὐδὲ νὰ δημοσιεύουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς
 κανενοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ, πρέπει 5
 νὰ τὸν εὐγάλουν ἀποῦ τὴν τιμὴν τὴν ἔχει, καὶ νὰ τὸν διώ-
 ζουν ἀποῦ τὴν χῶρον χρόνον ἅ καὶ μίαν ἡμέραν.

ια. Τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχουν οἱ κριτάδες, καὶ τὸ ἠμποροῦν
 νὰ ποίσουν, πρὶν κριθῇ ἀπ' αὐλῆς ὁποῦ οὐδὲν ἐνὶ συμπαχμένοι.

Οἱ κριτάδες ἂν θέλουν ἔχουν ὀρεσσύτην ἐξουσίαν, ὅτι νὰ 10
 συμπάψουν τοὺς γειτόνους τους ὁποῦ οὐδὲν ἐνὶ συμπαχμένοι, ἢ
 ἑτέρους τινὰς πρὶν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὸν ἄλλον, καὶ πρέπει
 νὰ ἔνε κοινοὶ συμβουλάτοροι, καὶ ἐντέχεται πάντοτε νὰ βλέ-
 πουσιν καὶ νὰ σώτουςιν τὸ δίκαιον τοῦ ἀυθέντη εἰς τὸ καλλ-
 ιώτερον τὸ νὰ ἠμπορίσουν· τὸ ἠμποροῦν καλὰ οἱ κριτάδες 15
 νὰ συμπάψουν δύο ἀνθρώπους, πρὶν δοθῇ ἢ κρίσις, ἀμὲ ἀπὸν
 δοθῇ ἢ κρίσις, οὐδὲν ἠμποροῦν πλεῖον οἱ κριτάδες νὰ τοὺς συμ-
 πάψουν, ὅτι ἠγωνρίζουν καλὰ ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ἔχει τὸ νί-
 κος, τοῦ ἀγκαλοῦντος, τοῦ ἀγκαλεμένου, καὶ καλὰ ἐντέχεται
 οἱ κριτάδες νὰ ἠξεύρουν ὅτι ἀκτοῦρ ἐνὶ ὁ ἀγκαλῶν, καὶ πρὶν ὁ 20
 ἀγκαλόμενος.

ιβ. Τὸ τί ἐντέχεται νὰ ποίσουν ἐκείνους τοὺς κριτάδες τοὺς
 ἐκτάστησιν νὰ ὀρθοποιοῦν καὶ νὰ συμβουλεύουν χήρας καὶ
 ὀρφανούς, καὶ πάντας τοὺς ζητοῦντας αὐτοῖς βουλήν, καὶ τί νὰ
 πάθουν ἂν οὐδὲν θελήσουν νὰ συμβουλέψουν. 25

Ἐὰν ἐνὶ ὅτι ἐνὶ εἰς ὀρφανός, ἢ ὀρφανή, ἢ κανέναν παιδίον
 ὁποῦ οὐδὲν ἐνὶ τοῦ νόμου ἡλικίας, ἢ μίαν χήραν ζητᾷ μετὰ
 ἰνόματος, οὐ πολομᾷ κατὰ ζήτησιν δύο κριτάδες τῆς αὐλῆς
 εἰς τὴν βουλήν τους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐνὶ κρατημένοι νὰ
 23. δώσουν | καὶ νὰ συμβουλεύσουν εἰς τὸ καλλιώτερον τὸ νὰ ἠξεύ- 30
 ρουν εἰς καλὴν πίστην· καὶ ἂν ἦτον ὅτι κατὶ ἀπαὶ τοὺς κρι-

ἐκκλησίαις νὰ τοὺς ὀρίσουν μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημα, ἀλλ' ἐνὶ δίκαιον ὅτι ὁ ἐμπαλῆς καὶ οἱ κριτάδες νὰ πᾶσιν εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν, κάκει ἐντέχεται μετὰ τοὺς λογάδας νὰ κριθῇ τὸ ἔκκλημα ἐκεῖνον τὸ κατὰ τὸ νὰ 'δοῦν καὶ νὰ ἀκούσουσιν·

- 5 τοιούτως ἐνὶ δίκαιον, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὤρισεν ὅτι, τὰ τοῦ Καίσαρος, δότωσεν τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ· λοιπὸν καλὰ ἐνὶ δίκαιον ὅτι ἐκεῖναι τὰ ἐμπαίνουσι τῆς ἀγίας ἐκκλησίας νὰ δοθοῦν εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ἐνὶ τῆς ρηγικῆς αὐλῆς νὰ δοθοῦν εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλήν, ὅτι οὕτως
- 10 ἐνὶ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν Ἀσίζαν.

ιε. Αὐτοῦ λέγει ὅλον προτήτερα διὰ τὰς κρίσει, ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται κατὰ ἕλλον ἄνθρωπον νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ποταπὸς οὐχ ὕμφορεῖ.

- Ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἐνὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πα-
- 15 τρός του κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν, ἂν οὐ μὴ γένηται νόμου ἡλικίας, οὐδὲν ἡμφορεῖ νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν τὸν πατέραν του, ἢ τὴν μητέραν του, ἢ ἕτερον τινά, διότι ἐκκλημαζν οὐδὲν ἡμφορεῖ νὰ γένη εἰς δύο ὀνόματα, ἐφειδὴ ὁ εἰς ἐνὶ εἰς ἐξουσίαν ἑτέρου· ἀλλ' ἀφοῦ ὁ υἱὸς τῆς ὑπακοῆς νὰ
- 20 ἔνη τοῦ νόμου, τοῦτέστιν ἀρῶ διαβῆ χρόνου, ἰέ, ἡμφορεῖ καλὰ νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν πᾶσα ἄνθρωπον καὶ τὸ δίκαιόν του νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ ἀπολογηθῇ πᾶσα ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ τὸν ἀγκαλέσῃ, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν Ἀσίζαν.

- 25 ις. Αὐτοῦ λέγει, τοιούτως | ἐμπένη νὰ δώσῃ ὁ δούλος, ἢ ἡφ. 26. δούλη ὁποῦ φέρνει τὸν αὐθέντην του εἰς ἀγκάλεμα.

- Ὅμοιως ἂν ἔνε ὅτι ὁ ἀπελεύθερος, τοῦτέστιν ἐκεῖνος ὁ δούλος, ἡγουν σκλάβος Σαρακηνὸς ἢ ἕτερός τις καὶ ἐδαπτίση, οὐδὲν ἡμφορεῖ, οὐδὲ ἐντέχεται τὸν αὐθέντην του νὰ ἀγκαλέσῃ
- 30 διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἄνωθεν λαλημένας τοῦ υἱοῦ τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἐνὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, καὶ ἂν ἔνη

ὁ ἀπεβγαλμένος νὰ ἀγκάλεσῃ εἰς ἀγκάλεμα τὸν αὐθέντην του, ἢ τὴν κυράν του, ἢ τὰ παιδιὰ τους, ἢ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ γροικῆσῃ, ἀμὲ [νὰ] τὸν περιορίσουν, ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἔπασσε νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν πεντήκοντα σόρδια ἐκεῖ ὅπου ἐγκάλε- 5
 σεν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη ἔτεσαῦτα, νὰ κόψουν τὴν γλῶσσάν του. Τοῦτον τὸ ἀγκάλεμα ὀνομάζεται ἀμαρτία, διὰ τὸ ἐκλήτευσεν τὸν αὐθέντην του, ἢ τὴν κυράν του, ἢ τὰ παιδιὰ τους· καὶ ἐν-
 τέχεται νὰ γενῆ μετὰ τῆς αὐλῆς, κατὰ τὸ δίκκιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

ιζ. Ὡδε λέγει ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν 10
 εἰς αὐλὴν δι' ἄλλους ἀνθρώπους.

Κᾶμποσοὶ ἄνθρωποι ἔνε ὅπου οὐδὲν ἠμποροῦν εἰς τὴν [αὐλὴν] διὰ ἐτέρους νὰ ἐκκλητεύσουν, ὅπερ τοὺς υἱοὺς τῆς ὑποταγῆς ὅπου οὐδὲν ἐνὶ νόμου, ὁμοίως καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅπου οὐδὲν βλέπουν, τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν 15
 εἰς τὴν αὐλὴν μετὰ δίκκιον διὰ λόγου τους, οὐδὲ δι' ἄλλους, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

ιη. Διὰ ποίους ἀνθρώπους λέγει ὅπου οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τὸν ἑαυτὸν τους καὶ οὐχὶ δι' ἄλλον. 20

Ἄλλοι ἄνθρωποι ἐνὶ ὅπου οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ὅπου οὐδὲν πρέπει ν' ἀγροικηθοῦν δι' ἄλλους ἀνθρώπους ἀλλὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν τους, ὡς γίον ἐνὶ ἄνθρωπος ὅπου ἐχάσεν τὸ φῶς του, καὶ ὡς γυναῖκα ὑπὸ κτηνὴν χωρὶς ἄνδρα, οὕτως ὀρίζει τὸ δίκκιον· ἀμὲ ἢ γυναῖκα ἠμπορεῖ καλὰ νὰ 25
 ἐκκλητέψῃ διὰ τὸν πατέρα της, [ἐάν] ἦναι ἀσθενής, κατὰ τὸ δίκκιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

ιθ. Ὡδε λαλεῖ τὴν ὀπλὴν ἐκεῖνου ὅπου ἠμπορεῖ νὰ ἀγκά- 30
 λέσῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ κατὰ τιναν.

Ὅμοίως τοιαῦτα σώματα ἐνὶ ὅπου οὐδὲν ἠμποροῦσιν νὰ ἐκ-
 κλητεύσουν ἄλλα διὰ τὸν ἑαυτὸν τους καὶ διὰ κανέναν σῶμα,

ὡς γινόν ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐκαταμπλέξαν, τούτέστιν ἐκεῖνος ὅπου ἐνι μαρτυρούμενος εἰς κλεψίαν, ἢ εἰς ἄρπαγμα, ἢ τοιοῦτος ὅπου δίδει λογάριν διὰ τὸ νὰ δέν ἐπὶ εἰς ἀγκάλεμν διὰ τὴν κακουργίαν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐποίκεν τοῦτο διὰ τὴν κακὴν του συνείδησιν, διὰ τὸ ἐνὸς νῶριζεν καλὰ ὅτι ἤθελεν ἔσται κακοδικημένος, ἂν τὸν εἶχαν ἰτύχειν εἰς ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν·

5 τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἤμποροῦν μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν τους νὰ ἐκκλητεύσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ διὰ τὰ παιδιὰ, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλον, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

10 κ. Ὡδε λέγει διὰ ποίαν ἀφορμὴν ὁ καθαλλάρης πάλιν ἐντέχεται νὰ κριθῆ καὶ διὰ ποίαν νὰ μὴδὲν γροικηθῆ.

Ὅμοίως ὁ ἀβοκάτος, τούτέστιν ὁ ἐμπροπέτης ὁ λεγόμενος φαρπαλιέρος, ἐὰν θελήσῃ νὰ ἔνη πικουρούρης εἰς τὴν αὐλήν διὰ πρᾶγμα κανενοῦ ἀνθρώπου, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι πρὶν γροικηθῆ νὰ ποίση τὴν αὐλήν θαρρούμενος ὅτι, θέλω νὰ συντύχη

15 διὰ ὀρισμὸν διὰ ἐκεῖνον ὅπου ἐνι τὸ ἀγκάλεμν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνη ἢ αὐλὴ θαρρούμενη νὰ τὸ ποίση διὰ ὀρισμοῦ ἐκείνου ὅπου ἐνι τὸ ἀγκάλεμν, οὐδὲν ἐντέχεται ἢ αὐλὴ νὰ τοῦ γροικῆσῃ μὲ δίκαιον, οὐδὲ κατὰ τὴν Ἀσίζαν, οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον.

20 κα. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὅπου ἐνι ἀνήλικος καὶ ἐκείνου ὅπου χάνει τὸ ἐδικόν του, κατὰ τὴν Ἀσίζαν, καὶ πράγματα ὅπου ἤμποροῦν νὰ ἀγκάλεσουν ἀπ' αὐλῆς.

Ὅμοίως ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς, ὁ ἀνήλικος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔνη ἀθανπαλιέρης, τούτέστιν ἀβοκάτος, διὰ τὸ οὐδὲν ἐνι τοῦ νόμου, καὶ διὰ ἐκείνας τὰς ὑποθέσεις τὰς ἐνι ἄνωθεν λαλημένας, ὅτι ὁ νόμος ὀρίζει, ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὅπου ἔχει χρῆσιν βοήθειαν καὶ βουλήν ἀποῦ ἄλλου ἀνθρώπου, τούτέστιν ὡς γινόν ἐκεῖνος | ὅπου οὐδὲν εἶναι τοῦ νόμου, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ διαφ. 23. φεντέψῃ ἐτέρου ἀνθρώπου πράγματα εἰς τὴν αὐλήν μὲ ἀγκά-

30 λεμν, ὁμοίως καὶ ὁ πρόντιγγος, τούτέστιν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὅπου ποντίζει τὸ ἐδικόν του καὶ τὰ πράγματά του, πῶς ἐνι

δυνατὸν νὰ βλεπίῃ ἑτέρου πράγματα; ὅτι ὁ νόμος λέγει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ καταποντίζει τὰ πράγματά του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνη ἄλλου προκουρούρης εἰς τὴν αὐλήν, ἐπειδὴ τὰ ἐδικά του πράγματα οὐδὲν ἠξέυρει νὰ βλεπίῃ. Ὁμοίως ἤμπορεῖς νὰ ἀκούσης ἀπὸ ποῖα πράγματα ἔμποροῦν νὰ ἀγκα- 5 λεστοῦν εἰς τὴν αὐλήν καὶ τὰ ποῖα οὐδὲν ἤμποροῦν. Ἄπαί τὰ πράγματα οἱ ἄνθρωποι ἤμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν Ἀσίζαν, ἐντέχεται νὰ ἔνη καρτεσιῶν, ὡς περ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου, ἢ ὡς περ ἕτερα ὑφάσμα- 10 τα, ὡς τοιοῦτα πράγματα ὁποῦ ἐντέχεται νὰ γένουν ὑφάσμα- 15 τα, ὡς γιὸν ἔνι τὰ πράγματα τὰ κινητὰ, ἀμὲ ἂν ἔνη γῆ, χωράφια, περιβόλια, χωρία, οὐ πράγματα τὰ νὰ ἔνη παραπτώ- ματτ, ὡς γιὸν φόνον, κλεψία, δράξιμον, ἢ δανεικόν, οὐ δόσις, πούλησιν, ἢ ἀγοράν, τοιοῦτα πράγματα, ἐντέχεται καλὰ οἱ κρι- τάδες νὰ τὰ κρίνουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ νὰ τὰ ἀκούσουν ὅτι ἄπαί τὰ αὐτὰ πράγματα ἤμπορεῖ καλὰ καὶ ἐντέχεται νὰ γί- νεται ἀγκάλεμαν εἰς αὐλήν ρηγάτικην, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

κβ. Περὶ τὰ πράγματα τὰ οὐδὲν ἐντέχουντι νὰ ἀγκαλε- στοῦν εἰς αὐλήν καὶ ἀπὶ τὰ ποῖα ἤμποροῦν. 20

Τοιοῦτα πράγματα ἔνι ἄπαί τὰ ποῖα οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν πρέπει νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν τὸ ποίτουν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ γροικηθοῦν, οὐδὲ νὰ εἰτακουστοῦν, τοῦτέστιν ὡς περ ἐὰν δύο ἄνθρωποι καταδικάζονται καὶ ἀγκλοῦνται μίσον τους διὰ τὴν μεγαλοσύνην τοῦ οὐρανοῦ, οὐ ἄπαί τὴν 25 μεγαλοσύνην τοῦ στερεώματος, οὐ διὰ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, ἀμὲ ἄπαί τὰ πράγματα ἐκεῖνα ὁποῦ ἐντέχονται νὰ ἀγκαλεστοῦν εἰς τὴν αὐλήν καὶ μετὰ τὴν Ἀσίζαν, ὡς περ σᾶς 30 ἔδειξαμεν ἀπάνω μέρου, ἐντέχεται ἄνθρωπος νὰ πῆ ἀπαρχῆς καὶ ἐντέχεται καλὰ ν' ἀγροικηθῆ εἰς τὴν αὐλήν, ἢ εἰς ὅλας 30 τὰς αὐλάς, ἢ εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον τῆς Ἱερουσαλήμ.

5 κγ. Ἐφειδὴ σὰς ἔδειξεν καὶ ἐρμήνευσά σας ποταπὰ ἐντέχεται
 νὰ ἔνη τὰ πράγματα, τοῦτέστιν οἱ κριτάδες, καὶ τί ἐντέχεται
 νὰ ποίσουν, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ κουντεντιάζεται ὁ βισκούντης,
 καὶ ποταπὸν νὰ ἔνη οἱ ἀφκμπαρλιέριδες, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνη
 5 ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγκαλέσουν διὰ ἄλλους εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πο-
 ταποὶ οὐδὲν ἠμποροῦν, καὶ τῶρα θέλομεν ἀρχεύσειν τὰς κρι-
 σαις, καὶ πρῶτα νὰ ποῦμεν διὰ τὸν ρήγαν.

10 Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε πάντες, οἱ εὐρισκόμενοι καὶ οἱ με-
 ταγενέστεροι, ὅτι εἴ τις ὀμπρὸς ἀγκάλεσεν εἰς τὴν αὐλήν τὴν
 10 ρηγικὴν, ἢ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὀμπρὸς, πρέπει νὰ ἔχη δίκαιον
 καὶ ἴσον ἀπ' ἐκεῖνον τὸ νὰ ἀγκαλέσῃ, κἄν τε ἄνθρωπος, κἄν
 τε γυναῖκα.

15 κδ. Ὡδε λέγει ποταπὴν ἐξουσίαν νὰ ἔχη ὁ ρήγας πρὸς τοὺς
 ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένοι, εἰς τοὺς ἀνθρώπους
 15 του, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένοι οἱ ἄνθρωποι του εἰς τὸν ρήγαν
 καὶ εἰς τὸν ὄρκον τοῦ ρηγός.

20 Ἄν τύχη ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μιὰ γυναῖκα νὰ κριθῇ μὲ τὴν
 αὐλήν τοιοῦτος, ὡς γιὸν νὰ ἔνη καθαλλάρης ἢ μπουργέζης, ἢ ὁ
 ρήγας, ἢ ἡ ρηγίνα, ἢ ἐκεῖνου ὁποῦ ἔνι ἡ χώρα οὐδὲν τὸν ἀφήνει
 20 νὰ γενῆ ἢ κρίσις, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκρίθην κατὰ τὸ δίκαιον, πολεμᾷ
 ἄδικα καὶ πάγει κατὰ πρόσωπα τῆς δικαιοσύνης καὶ κατὰ πρό-
 σωπα τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ ὄρκου του, καὶ ἐκεῖνος
 μόνος του γίνεται ἄπιστος· καὶ τοῦτο οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ
 25 ποίση μὲ δίκαιον, ὅτι ὁ ρήγας ἔνι ὄλων πρωτό-τερα εἰς τὰ ἅγια
 25 τοῦ θεοῦ νὰ στερεώσῃ τὰς δόσεις τοὺς ἄλλους ρηγάδες τοὺς
 πρῶην πρὸ αὐτοῦ προκατόχου του, καὶ τότες μὲν νὰ στερεώσῃ
 τὰ καλὰ συνήθια καὶ τὰ καλὰ κουστούμια τοῦ ρηγάτου, μετὰ
 ταῦτα μὲν νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ βλεπίσῃ εἰς δίκαιον κατὰ πρό-
 σωπα πᾶσα ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐξουσίαν του, κατὰ | τὸ πογέριν φ. 30.
 30 του, οὔτως τὸν πτωχόν, ὡς τὸν πλούσιον, καὶ τὸν τρανόν, ὡς
 τὸν μικρόν, ἔπειτα μὲν νὰ μαντενιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους του τοὺς

λίξιους με δικαιοσύνην κατὰ πρόσωπα [παν]τὸς κορμίου, κατὰ
 τὰ συνήθια τῆς αὐλῆς του με τοὺς ἀνθρώπους του τοὺς λίξιους,
 καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ὅτι μετὰ ταῦτα πάγει
 κατὰ πρόσωπα τοὺς ὄρκους του, πολομᾶ ἄδικον ἀπκρχῆς, ἐπει-
 τα ἀρνᾶται τὸν θεὸν καὶ ποντίζει, τοὔτέστιν φασιάζει εἰς τὸ 5
 ὄμοσεν, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ βυστάξουν οἱ ἀνθρωποι
 του, οὐδὲ ὁ λαγός, ὅτι ὁ κύριος, ἢ ἡ κυρὰ οὐδὲν ἐνὶ αὐθέν-
 ταις, παρὰ οἰκονόμοι δίκαιοι, καὶ ἀποῦ τοὺς ἀνθρώπους νὰ γί-
 νονται οἱ ὀρισμοὶ του καὶ νὰ περιλαμβάνη τοὺς καρπούς του,
 τοὔτέστιν τὰς βέντας του ἀπὸ παντοῦ, καὶ τὰ δικαιώματά του· 10
 ἀμὲ καλὰ νὰ ἠξέυρη; ὅτι οὐδὲν ἐνὶ αὐθέντης νὰ ποίση ἄδι-
 κον, καὶ ἂν τὸ ἐποίησεν, λοιπὸν οὐδὲ νὰ εἶχεν ἀπουκᾶτω του κ-
 νέναν ἀνθρωπον ὁποῦ νὰ ἤθελεν νὰ ἐποίησεν δίκαιον, οὐδὲ νὰ
 ἴπῃ, ἐφειδῆ ὁ κύριος ἀφ' ἐχυτοῦ του γίνεται νὰ ποίση ἄδικον.

κς. Ὡδε θέλομεν ἀρχινήσει νὰ ποῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ 15
 πούλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ποίησιν πούλησι πρέπει νὰ
 ἀξιάζη καὶ ποίησιν οὐδὲν ἐνὶ ἀξιαζόμενη.

Ἐάν εἰς ἀνθρωπος πούλη ἕναν ἐδικόν του πρᾶγμαν ἐτέρου
 ἀνθρώπου, καὶ ἂν ἴσῳ; καὶ πᾶρη ἀρραβῶναν ἀπ' ἐκείνην τὴν
 πούλησιν ἀπλᾶ ὧν λέγεται συνεβάστην, ἤγουν συνεβάστησεν, 20
 καὶ μετὰ ταῦτα ἂν λάγη ὅτι ὁ πούλητῆς μεταγνώσει, ἐντέ-
 χεται νὰ διπλάση τὴν ἀρραβῶναν του διπλᾶ τοῦ ἀγοραστῆ,
 ἂν ἴσῳ; ὅτι ἄλλον καλοσύνην δὲν θελήσει νὰ τοῦ ποίση· καὶ
 ἂν ἴσῳς ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγόρασεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν μετανώση
 ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀγορᾶν τὴν ἐποίησεν, ἐντέχεται νὰ χάση τὰς 25
 ἀρραβῶνάς του χωρὶς ἄλλον περίττου, καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ νὰ
 εἶη ἀπόβλητος, ἤγουν κήτες, ἐάν ἦτον ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ
 ἴπῃ· ἤλθεν νὰ στρέψη τὰς ἀρραβῶνας με τὸ θείλημάν του, καὶ ἐάν
 οὐδὲν εἶχεν ἄλλα στιχῆματα μέσον τους.

κς. Ὡδε λέγει διὰ τὸν πούλητῆν καὶ τὸν ἀγοραστῆν ὁποῦ νὰ 30
 περιλάβῃ ἕναν μέρος ἀποῦ τὸν ἀγοραστῆν νὰ κρατῆ εἰς ἀρραβῶναν.

Δύο ἄνθρωποι ὁ πωλητῆς καὶ ὁ ἀγοραστῆς ἰσάζονται μέσον τους οἱ δύο τους νὰ ποίσουν μίαν πραγματίαν, καὶ ὁ πωλητῆς πουλεῖ τὸ ἐδικόν του καὶ λαμβάνει ἀπαι τὸν ἀγοραστὴν ἕναν μέρος ἀπαι τὸ ἐδικόν του, οὐ ἕναν μόνον καρτζίιν εἰ[;] πλέ-
 5 ρωμαν, ὁ πωλητῆς οὐδὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ μετανώσῃ ἀπαι τὴν πούλησιν, ἤγουν ἂν οὐδὲν θελήσει νὰ συνακατεβῇ ὁ ἀγοραστῆς, ἀμὲ ἕνι κρατήμενος μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν Ἀσίζαν ὁ πωλητῆς ν' ἀποβγάλῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐπούλησεν τούτέστιν, καὶ ὁ ἀγοραστῆς ἕνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ
 20 τὸ λείπεται τοῦ πλερώματος τῆς τιμῆς τῆς πούλησης, ἀνίσως ὅτι ἄλλον στίχημαν οὐδὲν ἦτον μέσον τους.

κζ. Περὶ τοῦ πραγματευτῆ ὁποῦ ἕνι εἰς τὴν σαζίναν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πράγματος τοιοῦτον ὡς γιόν νὰ ἔνῃ ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν, καὶ μετὰ ταῦτα μεταγνώθῃ, ὅ,τι ὀρίζει τὸ δίκαιον.
 15 Ἀνίσως εἰς ἄνθρωπος ἐπούλησεν ἕναν πρᾶγμαν ἐδικόν του καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν εἰς τόμα του, εἰς τὴν σαζίναν του ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐγόρασεν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ πωλητῆς θέλει νὰ μετανώσῃ καὶ νὰ πάρῃ τὸ ἐδικόν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἰσιότητα ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ τὸ σηκώσῃ ἐκεῖνον
 20 τὸ πρᾶγμαν ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἀγόρασεν καὶ ἕνι εἰς τὴν σαζίναν του, ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ θέλημάν του, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγόρασεν τὸ πρᾶγμαν, θελήσει μετὰ ταῦτα νὰ μετανοήσῃ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀγοράν καὶ νὰ ἀφήσῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ, ἂν
 25 οὐδὲν θελήσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν νὰ τὸ συνακατεβῇ καὶ κουντετισατῆ, ἀλλὰ ἕνι κρατημένος νὰ τὸν πλερώσῃ ὅσον εἶχαν στίχημαν διὰ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ὁποῦ ἕνι ζηνιασμένος.

κη. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ πουλήσῃ τὴν κληρονομίαν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ τῆντα δίκαιον ἐντέχεται | νὰ λάβουν φ. 32.
 30 οἱ συγγενάδες του μὲ δίκαιον.

Ἀνίσως ὅτι εἰς ἄνθρωπος θέλει νὰ πουλήσῃ τὸ ἀπλήκιν του,

καὶ ἂν λάχῃ ὅτι εἷς ἀπαὶ τοῦς συγγενάδες του θελήσει νὰ τὸ ἀγοράσῃ καὶ θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ἐπεσαῦτα ὡς γιόν τοῦ δίδει ἕτερος ἄνθρωπος ξένος, ἢ δικαιοσύνη ὀρίζει ὅτι ὁ συγγενῆς πρέπει νὰ τὸ πάρῃ ἐκεῖνον τὸ ἀπλήκιν πρωτῆτερν παρὰ ἄλλον τινάν, καὶ ἔχῃ τοιοῦτον πῶς ἐνι συγγενῆς ἐκεῖνου ὅπου τὸ 5 πουλεῖ τὸ ἀπλήκιν του, νὰ τὸ πάρῃ τὸ αὐτὸν ἀπλήκιν διὰ προσδιάξιμον, ὃν λέγεται σαζούλασμα πρωτῆτερν παρὰ τὸν γείτονα ἢ ἄλλον συγγενῆν ἢ συγγενάτριαν, ὅτι ἐμποροῦν πρωτῆτερα νὰ τὸ ἔχουν παρὰ ἐκεῖνον, οὐ ἐκείνην, διὰ ἐπεσαῦτα ὅσα τοῦ ἔδωκεν, εἰς μέσον ἑπτὰ ἡμέραις ἀποῦ νὰ γένηται ἢ πού- 10 λησις· ἀμέ καλὰ νὰ ἡξέρῃ; ὅτι ἀποῦ διαβῆ τὸ τέρμενον τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ τὸ σηκώσῃ ἐκεῖνον ἀποῦ τὸ ἐγόρασεν· τοῦτο ἢ δικαιοσύνη καὶ ἢ Ἀσίζα.

κθ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἀγοράζει ἕναν ἀπλήκιν καὶ κρατήσῃ το ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν δίχως τζαλούντζιασμαν, καὶ 15 τῆντα ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος ὅπου πουλεῖ τὸ ἀπλήκιν του ὅπου πλερόνει ἔφητον τοῦ ρηγὸς τῆντα νὰ πλερώσῃ.

Ἄνίσως ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγοράσῃ ἀποῦ ἕτερον ἄνθρωπον μίαν κληρονομίαν, ἢ ἀπὸ μίαν γυναῖκαν, καὶ ἂν ἐγένετο ὅτι ἐκράτησέν το ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν ὀδίχως προσδιάξι- 20 μον, ἢ ἰσότηταν καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἢ Ἀσίζα ὀρίζουν τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ τὸ πάρῃ διὰ κανέναν ἄνθρωπον οὐδὲ διὰ καμμίνν γυναῖκιν ὅπου νόμου νὰ ἔνη, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου νόμου νὰ ἔνη, οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου οὐδὲν εἶνε τοῦ νόμου, οὐδὲν ἠμποροῦσι 25 νὰ χάσουν τὸ δίκαιόν τους διὰ τὴν κράτησιν τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ὃν λέγεται τενεϊουραί, τὴν εἶχεν καὶ ἔμεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀπλήκιν, οὐ διατὶ ἐδιάβην χρόνος καὶ ἡμέραν, καὶ οὐδὲν φ.33. ἐζήτησεν τὸ ἀνήλικον τὸ δίκαιόν του. | Καὶ ἐτάπλησαν εἰς τὴν Ἀσίζαν ὅτι, εἴ τις πουλήσῃ ἀπλήκιν, ἀνίσως ὅτι τὸ αὐτὸν 30 ἀπλήκιν ἐνι εἰς τὴν γῆν τοῦ ρηγὸς καὶ πλερόνει ἔφητον, πρέ-

πει νά πλερώση εις τὴν αὐλὴν διὰ ἐκείνην τὴν πούλῃσιν ἕναν
 μάρκον ἀσημίν, καὶ ὁ ἀγοραστής νά πλερώση πέρπυρα τριάμισυ,
 ἦγουν ἦγουν γ' ς' διὰ τὴν σαζήναν· ἀμέ ἂν ἔνη, ἡ γῆ ὅπου ἔνι
 τὸ σπίτιν ἔνι ἐλεύθερον, τούτέστιν οὐδὲν πλερόνει ἔζητον τοῦ
 5 ρηγός, ἀμέ ἄλλου ἕτερου τινός, τὸ δίκαιον ὀρίζει, ὅτι οὐδὲν ἐν-
 τέχεται νά πλερώση διὰ τὴν πούλῃσιν τῆς κληρονομίης παροῦ
 πέρπυρα τρία ἡμισον μόνον ὁ ἀγοραστής, χωρὶς πλεῖον τίποτες,
 καὶ μετὰ ταῦτα νά ἔνη κήτες, κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

λ. Περὶ ἐκείνου ὅπου νά πάρη σπίτιν, ἡ ἀπλήκιν εἰς ἀμά-
 10 χην διὰ πᾶγμαν τὸ νά δώση, καὶ ἐὰν πάρη ἐνοίκιν τίνος νά
 ἔνη, καὶ ἐὰν ἀπλικέβη εἰς τὸ σπίτιν ἐκεῖνος, ὅπου τὸ κρατεῖ
 ἀμάχιν, ἐὰν ἐντέχεται νά δώση ἐνοίκιν τοῦ αὐθέντη τοῦ
 σπιτίου.

Ἐὰν ἔνη ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἡ μὴ γυναικίαν πέρνουν ἕνα σπί-
 15 τιν εἰς ἀμάχην ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ἀπὸ μίαν γυναῖκίαν
 διὰ πέρπυρα κ', ἡ ρ', ἡ α' εἰς ἕναν τέρμενον ὠνοματισμένον
 ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς, ἡ ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ δύο κρι-
 τάδων, καὶ ἐκεῖνος ἔνι μέσα εἰς τὸ σπίτιν τὸ κρατεῖ ἀπ' ἐ-
 20 κείνον ὅπου τοῦ ἐδάνεισεν τὰ πέρπυρα τὰ δηλούμενα ἄνω-
 θεν ὠνοματισμένα ὅσα νά ἦναι εἰς τὸ τέρμενον, καὶ μὲ τὸ
 τελειωθῆναι τὸ τέρμενον καὶ ἕτερον τέρμενον, οὐδὲν θέλει νά
 τὸν πλερώση, οὐδὲ ἔχει ἀπόθεν, ἐκεῖνος ὅπου ἐδάνεισεν τὰ καρ-
 τζά του, πρέπει νά ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ νά τὸ πῆ τοῦ βισ-
 25 κούντη καὶ τοὺς κριτάδες τὴν ἀφορμὴν ὄλην, καὶ ὁ βισκούντης
 καὶ οἱ κριτάδες ἔνι κρατημένοι νά ὀρίσουν μὲ δίκαιον τὸν
 διαλαλητὴν τῆς αὐθεντίας νά δικαλήσῃ εἰς τὴν χώρην δύο
 ἡμέραις ἐκεῖνον τὸ σπίτιν ὅπου ἔνι τὸ χρῆς ἀπάνω του, ἔπειτα
 ἐντέχεται νά τὸ δικαλήσῃ τὴν τρίτην φορὰν ὁ διαλαλητὴς
 εἰς τὴν αὐλὴν ὄντα νά κάθεται ἡ αὐλή, καὶ ὅπου βάλλη πε-
 30 ρίττου, θέλει τὸ πάρει, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν τὸ ἀποβγάλλῃ ὅπου ρ. 34.
 τὸ ἔβαλεν ἀμάχιν· καὶ ἐὰν οὐδὲν πούληθῃ ὀτοσαῦτα ὀγιὸν

ἔνι τὸ χρέος, ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη ὅπου τὸ ἐβάλασιν ἀμάχιν, ἔνι κρατούμενος ἀπάνω εἰς ὅσα ἔχει νὰ πλερώσῃ τὰ δελοιπὰ τὰ νὰ λείψουσιν ἀπαι τὸ χρέος μὲ τὸ δίκαιον· καὶ ἐάν τὸ σπίτιν πωληθῇ διὰ περιττου, παρὰ τὸ χρέος, ἢ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ περιλάβῃ τὰ περιττου καὶ νὰ τὰ δώσῃ ἐκεῖνου, ἢ ἐκεῖνης 5 ὅπου ἦτον τὸ σπίτιν ἐδικόν του, γῆ ἢ κάμπος· καὶ ἀνίσως ἐκεῖνος ὅπου εἶχεν τὸ σπίτιν εἰς ἀμάχιν ἐνοικιάζεν το, καὶ ἐπῆρην ἄνοικιν, νὰ ψηφισθῇ ἀπάνω ἔς τὸ χρέος εἰς ὅσον ἔλαβεν, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν Ἀσίζαν· καὶ ἂν ἐπλήκεθεν καὶ ἐκάθετον μέσα εἰς τὸ σπίτιν, ἐντέχεται νὰ ψηφισθῇ τὸ ἀζῶμαν 10 τοῦ ἐνοικίου τοῦ σπιτίου ὡς ἂν νὰ τὸ εἶχεν ἄλλος ἄνθρωπος εἰς ἄνοικιν, νὰ ψηφισθῇ ἀπαι τὸ χρέος.

λα. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου πούλῃσει ἕναν ἄλογον ρησιτίδικον, καὶ περὶ ἐκεῖνου ὅπου τὸ ἀγόρασεν.

Ἐάν εἰς ἄνθρωπος ἀγόρασεν ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἕναν κτη- 15 νόν, καὶ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἦτον ρησιτίδικον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐγόρασεν ἐκράτησέν το χρόνον καὶ ἡμέραν εἰς τὸ σπίτιν του, οὐδὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ τὸ στρέψῃ ἐκεῖνου ὅπου τοῦ τὸ ἐπούλησεν, ἂν οὐδὲν θέλῃ ἐκεῖνος, ἐφειδὴ ἐκεῖνος ἐκράτησέν το χρόνον καὶ ἡμέραν· ἀμὲ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἀγόρασεν 20 τὸ κτηνόν, ἐζήτησεν ἐκεῖνου ὅπου τοῦ τὸ ἐπούλησεν, μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀφοῦ τὸ ἀγόρασεν, καὶ εἰπέν του νὰ περιλάβῃ τὸ κτηνόν του ὅτι ἦτον ρησιτίδικον, καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ καρτζά του ὅσα ἐπῆρην, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατῆμενος νὰ λάβῃ τὸ κτηνόν του κατὰ τὸ δί- 25 καιον, μὲ τοιοῦτον, νὰ τοῦ ὁμώσῃ ἀπάνω εἰς τὰ ἄγχι ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν ἔμαθεν [γρ. ἔπαθεν] ἐκεῖνον τὸ στριδίεσμαν ρ.35.] ἔσω του ἀφοῦ τὸ ἀγόρασεν, καὶ μὲ τοῦτον ἐντέχεται | κατὰ τὸ δίκαιον καὶ τὴν Ἀσίζαν.

לב. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον ἐκεῖνου ὅπου ἂν ἀγοράσῃ ἢ νὰ πούλῃσῃ 30 ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν ὅπου πέφτει ἀποῦ κακῆν ἀρρωστίαν.

Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μίχ γυναῖκα πούλῃ ἄλλου
 ἀνθρώπου ἢ μίας γυναίκας ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν, καὶ
 ἔλαχεν ὅτι ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα μετὰ ταῦτα πέσει ἀποῦ
 κακὴν ἀρρωστίαν μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν ἀφοῦ
 5 ἐπούληθην ὁ αὐτὸς σκλάβος ἢ ἡ σκλάβα, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὅπου
 τὴν ἀγόρασεν ἐμποροῦν καλὰ νὰ τοῦ τὴν στρέψουν ἐκεῖνου
 ὅπου τὴν ἐπούλησεν μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ
 ἐκεῖνος ἐνὶ κρατούμενος νὰ τὴν πάρῃ καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ
 καρτζιά του ὅσα τὴν ἐπούλησεν· εἰ δὲ ἀποῦ τῆς διαβῆ ὁ
 10 χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα, ἐμεινέν του, οὐδὲ ἡμπορεῖ πλέο νὰ
 τὴν στρέψῃ μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσο-
 λυμάτου.

λγ. Ὡδε λέγει διὰ ἐκεῖνον ἢ ἐκείνην ὅπου νὰ ἀγοράσῃ ἢ
 νὰ πούλῃσῃ ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν καὶ εὐρεθῇ κελεφῇ,
 15 καὶ ἀπὸ ἑκείνου ὅπου τὸν ἐπούλησεν ποταπὸν δίκαιον νὰ γένη.

Πολλάς ἢ καὶ πολλαῖς φοραῖς γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ
 μία γυναῖκα ἀγοράζει ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ἀπὸ ἄλλην γυ-
 ναίκαν ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν, μέσα εἰς χρόνον καὶ τὴν
 ἡμέραν εὐρίσκεται κελεφῇ, ἢ κελεφὸς ἀφοῦ τὴν ἐγόρασεν, τὸ
 20 δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐγόρασεν τὸν σκλάβον ἢ τὴν
 σκλάβαν ἡμπορεῖ καλὰ νὰ τὴν στρέψῃ ἐκεῖνου ἀποῦ τοῦ τὴν
 ἐπούλησεν μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν, μὲ δίκαιον κατὰ
 τὴν Ἀσίζαν, ἀμὲ ἀφοῦ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα διαβῆ, ἐμεινέν
 25 του, καὶ ὁ πούλητῆς οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενος νὰ τὴν πάρῃ ἢ
 νὰ τὸν πάρῃ τὸ αἰμάνωτο, οὐδὲ νὰ στρέψῃ τὰ καρτζιά, κατὰ
 τὴν Ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

λδ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅπου νὰ ἀγοράσῃ ἕναν χοιρίδην ἢ
 μίαν λόταν, ἡγουν σκρόφαν, χαλαζάρικην.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος ὁ τις νὰ ἔνη, μακελλάρης ἢ εἰτερος, νὰ φ. 36.
 30 ἀγοράσῃ ἕναν χοῖρον ἢ μίαν λόταν, ἢ μεγάλη ἢ μικρά, καὶ
 εὐρεθῇ χαλαζάρικον, ὁ ἀγοραστῆς νὰ τὸ στρέψῃ τοῦ πούλητῆ,

καὶ ὁ πωλητὴς νὰ στρέψῃ τὰ καρτζά του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

λε. Περὶ τοῦ διαλαλητῆ ὁποῦ πωλήσῃ ἕναν ἀμάχιν δίχως τὴν εἰδησιν ἐκείνοις ὁποῦ ἐνὶ τὸ ἀμάχιν ἐδικόν τους.

Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς διαλαλητῆς ὁποῦ εἶνε συνειθισμένος πω- 5
λητῆς πραγμάτων καὶ ἀμαχιῶν ὅλης τῆς χώρας, καὶ πωλήσῃ καὶ λευριάσῃ ἀμάχιν ἢ ἕτερον πρᾶγμαν ἄνευ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀφεντός του ἢ τῆς κυρίας τοῦ πραγμάτου, καὶ ἔπειτα ἀπὸ τῆς τὸ λευριάσει, νὰ πῆ τοῦ ἀφεντός του, καὶ δὲν κουντετιάζεται, ἀμὲ λέγει ὄχι, καὶ ὁ διαλαλητῆς στρέφεται εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ 10
τοῦ τὸ ἐλευριάσεν νὰ τὸ πάρῃ τὸ πρᾶγμαν ἐκεῖνον, καὶ δὲν τὸ εὐρίσκει, καὶ λαλεῖ το τῆς ὑποταγῆς του νὰ τοῦ τὸ ποῦν τὸ πῶς ἤρτεν διὰ νὰ ρεσπιτιάσῃ τὸ πρᾶγμαν τὸ ἀμαχήμενο, καὶ λάχῃ ὅτι οὐδὲν θέλει νὰ τὸ στρέψῃ τὸ ἀμάχιν, διότι ὁ πωλητῆς οὐδὲν τὸ εἶπεν ἐκεινοῦ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἔρχεται 15
πλεῖον εἰς τὴν αὐλήν, ἢ αὐλή καὶ οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι ὁ πωλητιὸς νὰ ὁμώσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ σπίτιν ἐκεινοῦ καὶ οὐδὲν τὸν ἤυρεν καὶ εἶπεν το τῆς ὑποταγῆς του τὸ πῶς ἐπῆγε νὰ ρεσπιτιάσῃ τὸ αὐτὸν πρᾶγμα τὸ ἀμάχιν μὲ τὴν εἰδησιν ἐκεινοῦ τοῦ ποῖου ἦτον τὸ ἀμά- 20
χι, καὶ μὲ τοῦτον ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ ἀμάχιν του μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ.

λς. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ πωλεῖ καὶ ἀγοράζει πράγματα τῆς ἐκκλησίας. 25

Ἐάν κανεῖς ἄνθρωπος κοσμικὸς ἢ μία γυναῖκα ἀγοράσει ἀποῦ ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ἀπὸ καμμίαν γυναῖκαν κανέναν πρᾶγμα τῆς ἐκκλησίας ἢ τοῦ μοναστηρίου, ὡς πρᾶγμαν ἐγκαινισμένον καὶ εὐλογημένον, καὶ ἦν ἅγια ποτήρια, σταυροῦς, ἀναφοράδες, δίσ- 30
ς. 37. κουςί, μχντύλια, στόλαις τῶν ἱερέων, ἤγουν πετρχήλια, φε-
λόνια, στιχάρια, ἢ ἄλλην ἀλλαγὴν τοῦ ἱερέως εὐλογημένα καὶ

ἐγκαινιασμένα, ὁ νόμος ὀρίζει καὶ ἡ Ἀσίζα ὅτι ὅλον πρωτύτερα ἐντέχεται νὰ στραφοῦν, ἤγουν νὰ δοθοῦν τὰ αὐτὰ πράγματα εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ ἔδωκεν ὁ ἀγοραστής ἐντέχεται νὰ τὸ χάσῃ, διότι κανεὶς χριστιανὸς ὅπου ἔχει πίστιν εἰς θεὸν οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν δεσποτίαν του, οὐδὲ εἰς τὴν ἐμπαλίαν του, οὐδὲ εἰς τὸν οἶκόν του πράγματα τὰ ἐνὶ εὐλογημένα καὶ ἐγκαινιασμένα, ὅτι ὁ νόμος λέγει καὶ ὀρίζει ὅτι τὰ πράγματα τὰ ἐγκαινιασμένα καὶ ἀφιερωμένα, οὐδὲν τὰ ἀγαθὰ τὰ μυστήρια νὰ τὰ ἔχουν κομικοὶ οὐδὲν πρέπει.

λζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου πουλεῖ α' ἄλογον ἐτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν ποσοῦμενον εἰς τὸν νὰ σάσουν νὰ ἔχῃ τὸ πλερωμάν του, καὶ ἔρχοντα ὁ καιρὸς δὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ πλερωμάν τῆς ἀγοραστίως.

15 Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἰς ἀνθρώπος πούλησῃ α' ἄλογον ἐτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν ὠνοματισμένον, κατὰ τὸ ἐσάστησαν, ὅταν ἔρτῃ ὁ καιρὸς καὶ διαβῆ, καὶ ὅπου ἐγόρασεν δὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ, καὶ ἔρχεται καὶ ἀγκλειεῖ νὰ ἔχῃ τὸ δικόν του τὸ πλερωμάν του ἀπόθεν νὰ ἔχῃ τὸ πλερωμάν του, τὸ δίκαιον ὀρίζει
20 ὅτι ἐκεῖνος νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθε νὰ ἔχῃ πλερωμάν, ἀφοῦ ὁμώσῃ οὕτως ἢ αὐτὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ τὸν χρεωφελέτην εἰς τὰς χεῖράς του ἐκείνου νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ τὸν τρέφῃ ψομὴν καὶ νερόν, καὶ ὅ,τι τοῦ δώσει εἰς ὄξοδόν του νὰ
25 τὸν ψηφίξῃ ἀπάνω του νὰ πιντῶνῃ τὸ χρέος του, καὶ ὅποτε δὲν θελήσῃ νὰ τοῦ δώσῃ ἔξοδον καὶ διαδοῦσιν ἡμέρας· γ', νὰ τὸν εὐγάλουν.

λη. Περὶ ἐκείνου ὅπου νὰ δανείσῃ τὸ ἄλογόν του ἢ τὴν μούλκν του ἐκείνου ὅπου ἐνὶ ἐγγυτῆς ἄλλου ὅπου ἐνὶ χρεωφελέτης
30 φελέτης κᾶτινος.

Νὰ ἠγνωρίζῃ κατὰ, ὅτι ἐὰν ἐνῆ ὅτι εἰς ἀνθρώπος δανείσει

φ.38. τὸ ἄλογόν του ἢ τὴν μούλαν του | ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖ-
 νος ὅπου τὸ ἐδανείστην λέγει, αὔριον νὰ σοῦ τὸ στρέψω τὸ
 ἄλογόν σου, καὶ ἀφήνει το καὶ πέρνει το τὸ ἄλογον, καὶ ὅπου
 τὸ ἐπῆρεν ἓν τοιοῦτος καὶ χρεωστεῖ, ἢ ἐγγύθην τινάν, καὶ
 ἐκεῖνος ὁ ἀνθρώπος ἀποῦ τοῦ χρεωστεῖ ἢ ἀποῦ ἓνε ἐγγυητής, 5
 ἤμπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ τὸ ἄλογόν σου καὶ νὰ πλερωθῇ μὲ τὸ
 δικαίον καὶ τὴν ἀσίζαν.

λθ. Περὶ τοὺς μεταπράτας ὅπου δείχνουν καλὴν μούστραν
 ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου θέλουν νὰ πουλήσουν, καὶ τότες δίδουν ἀλ-
 λοίως παρὰ τὸ ἐδειζαν. 10

Ἐάν τύχη ὅτι εἷς ἀνθρώπος τοιοῦτος ὡς γιόν νὰ ἔνη ἢ πρα-
 ματευτής, ἢ ἀλλοῖος, ἔρχεται εἰς ἓναν μεταπράτην τοῦ σιτα-
 ρίου διὰ ἓ ἀγοράσῃ, καὶ ἐκεῖνος ὁ πουλητής ὅπου πουλεῖ σι-
 τάρην, δείχνει του ἀπὶ τὸ σιτάρην ἢ ἀποῦ ἄλλον πρᾶγμαν
 μούστραν, καὶ κατὰ τὴν μούστραν γίνεται ἢ πούλησις, καὶ 15
 ἀγοράζει ὁ ἀγοραστής, κατὰ τὴν μούστραν τὴν εἶδεν, καὶ ἀρ-
 ρθωνιάζει τὴν πρᾶγματιάν, ἢ τὸ σιτάρην, ἔπειτα δὲν τοῦ δίδει
 ὡσὰν τὴν μούστραν ἀποῦ τοῦ ἐδειξεν, τὸ δίκαιον ὀρίζει μὲ ὀσιό-
 τηταν, ὅτι ὁ ἐπούλησε νὰ τοῦ δώσῃ τοιοῦτον, ἢ σιτάρην, ἢ πρᾶγ-
 ματιάν ὅτι νὰ ἔνη ὡσὰν τοῦ ἐδειξεν μούστραν καὶ ἐσυνεβάστη- 20
 σιν· καὶ πᾶσα ἀνθρώπος ἓν κρατούμενος νὰ στερεώσῃ τὰ σι-
 χήματά του, ἐπειδὴ τὰ στιχήματά του δὲν εἶναι κατὰ πρόσωπα
 τοῦ νόμου ἢ τῆς ἀσίζας· καὶ ἐάν ὁ πουλητής οὐδὲν θέλει νὰ
 τοῦ δώσῃ κατὰ τὸ ἔχουν στιχήμα, ἐντέχεται νὰ τοῦ διπλάσῃ
 τὴν ἀθαβοῦ. 25

μ. Ἐπειδὴ ἠκούσμεν τῶν ἄλλων δικαιοματίων, δίκαιον ἓν
 νὰ ἀκούσωμεν τῶν δικαιοματίων τῶν δανεικῶ, καὶ τῶν πρᾶγ-
 μάτων τὸ ἓν ἐπάνω τῆς θαλάσσης νὰ κερδαίνουσιν.

Τιούτης καλῆς πρᾶγματιάς, τοῦτέστιν ἀποῦ δανεικὰ ἐντέ-
 χεται τῶρα νὰ εἰποῦμεν, ἀμὲ ὄλον πρωτῆτερον ἐντέχεται νὰ 30
 δοῦμεν τῆντα πρᾶγμα ἓν ἓναν πρᾶμαν δομένον διὰ διάφορος

ὁποῦ τὸ συνειθίζει· καὶ νὰ ζεύρης ὅτι μεγάλην ἐντέχεται νὰ
 ἔνη ζητημένο τὸ δανεικὸν ἀπὸ τὸν δανειστήν, ὅτι ἐκεῖνος ἐν
 | κρατημένος παντὸς τρόπου καὶ παντὸς ἀμαρτήματος, ἀμὲν διὰ φ. 39.
 τὰ πράγματα τὰ ριζικάρικα οὐδὲν ἐνί τίποτες κρατημένος εἰς
 τὴν αὐτὴν ἀμαρτίαν, ἐὰν οὐ μὴ γίνεται φανερὴ.

5 μα. Ὡδε λέγει τοῦ ἐσταμπλίκεν ὁ ρὲ Μαρῆν, ποταπὸν νὰ
 ἔνη τὸ δίκαιον τοὺς θαλασσίμους, ἤγουν τοὺς ναύτας καὶ τῶν
 ναβῶν καὶ τῶν καρabiῶν, καὶ πάντας τοὺς θαλασσομάχους.

Καλὰ νὰ ἠγωνρίζετε ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ὑπᾶσιν
 διὰ θαλάσσης, ἂν τύχη νὰ ἔχουν καμίαν δυσκεψίαν, ἢ οἱ ναυ-
 10 ταί· τους διὰ ρίψιμον κακοῦ καιροῦ ἢ διὰ ἕτεραν ἀφορμὴν πράγ-
 ματος τοῦ καρabiῶ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι τοῦτο νὰ κριθῆ διὰ
 τῆς αὐλῆς τῆς θαλάσσου, οὐδὲν σύρουν πατάλιαν, τούτέστιν
 πόλεμον διὰ πρόβαν, ἢ διὰ ζήτημαν ἐκείνου τοῦ ταξειδίου, ὅτι
 εἰς τὰς ἄλλας αὐλάς τῆς πουργεζίας ἐντέχεται νὰ ἔχη εἰς τὰς
 15 πρόβας τῆς πατάλης, ἐὰν τὸ ἀγκάλεμαν ἐμπαινέι ἀποῦ ἐνοῦ
 μάρκου ἀσῆμιν καὶ ἀπάνω, καὶ διὰ τοῦτο ἐνί μερία ἢ αὐλῆ
 τῆς ἀλύσεως τῆς λεγομένης τζαϊάνας, μακρινήσκονται τὰ αὐτὰ
 πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐσταβλιάταν χωρὶς κλεψίαν, ἢ
 φόνου, ἢ ἐπιβουλίαν, ὅτι τοῦτα τὰ πράγματα ἐντέχονται νὰ
 20 ἔρτουν εἰς τὴν ἄλλην αὐλήν, χωρὶς ἂν εἶχαν ἄλλον ἀστίχημαν,
 ὅτι πᾶσα στιχήματτα [τὰ] οὐδὲν ἐνί κατὰ πρόσωπα τοῦ νόμου,
 πρέπει νὰ ἔνη στερεωμένα.

μβ. Περί τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ὁποῦ δίδει τὸν βίον του, ἤγουν
 25 τὴν πραγματίαν του νὰ τὴν πάρουν εἰς τόπον ὀνοματισμένον,
 καὶ ἐκεῖνος πέρνει τον εἰς ἄλλον τόπον τὸν δὲν ἐσαστήκων.

Ἐὰν εἰς ἄνθρωπος νὰ δώσῃ ἐτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα κέ, ἢ
 ρ', νὰ τὸν ἠπάρῃ ἀπάνω τῆς θαλάσσου, ὡς γιὸν νὰ 'ποῦμεν νὰ
 τὸν ἠπάρῃ εἰς τὴν Κύπρον, καὶ στιχηματίζει μετὰ του, καὶ
 30 αὐτὸς ἀλλάσῃ τὸν τόπον τὸν ἐσαστήκεν καὶ πάγει εἰς ἄλλον
 τόπον, καὶ ἔρτη εἰς τζαϊσίμων τὸ ξύλον καὶ χαθῆ τὸ γομάριν

ἢ τὰ πράγματα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐν κρατημέ-
 ρ.40. νος | νὰ τὸν ἱκανώσῃ τὰ πράγματά του εἰς τὴν τιμὴν του,
 διότι ἐπῆγεν μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶχεν
 στήχημαν νὰ πάγῃ· καὶ ἀνίσως καὶ ἐπῆγαν καταυγῶδια εἰς
 ἕτερον χώραν, κἂν εἰς πραγματίαν ἐκέρδισεν, νὰ τοῦ δώσῃ τὸ 5
 ἐνι τεταγμένως κατὰ τὸ δίκαιον.

μγ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν νὰ ρίξουν εἰς τὴν θάλασσαν
 εἰς κακὸν καιρὸν διὰ ν' ἀλαφρύνουν τὸ καράβιν.

Ἐάν τύχῃ ὅτι μία νάβχ, ἢ κράβιν εὕρῃ το ὁ κακὸς καιρὸς
 καὶ κιντυνεύσῃ, καὶ ρίψῃ ἀπαι τὸ γομάριν του, ἢ πολὺν ἢ ὀλί- 10
 γον, ἢ ἀπαι τὰ ρουχὰ τους διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ καράβιν διὰ
 νὰ γλυτώσουν τὴν ζωὴν τους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι περευτὺς
 ὅπου σωθοῦν εἰς λιμένα τῆς σωτηρίας νὰ ψηφίσουν πρῶτον τὸ
 καράβιν καὶ τὴν ἀφесίν του, καὶ ἔπειτα τὸ ἐναπόμεινεν ἀπαι
 τὸ γομάριν του μέσσω εἰς τὸ καράβιν, οὐδέχια τὰ ρουχὰ τὰ φοροῦν 15
 ὅσαι εἶνε ἀπάνω, ἢ ἂν ἔχουν εἰς τὰ σεντούκιά τους χρυσάφιν ἢ
 ἀσημιν, ὅλα ταῦτα νὰ ψηφιστοῦν εἰς τιμὴν καὶ νὰ μοιρασθῇ
 ἀπάνω ἔς ὅλα εἰς ράτα ἢ ζημία, καὶ τὸ ἐρρίψωσιν νὰ τὸ βάλ-
 λουν εἰς ψῆφος ὡσάν κουστύγει, καὶ τὰς ἐξοδαὶς καὶ ἀναβα-
 ρίαις του εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐσώθησαν, ἤθελεν εἶστέν τοῦτον 20
 ἄδικον, διότι ἤμπορεῖ τοιοῦτος νὰ ἔχῃ τοιοῦτον πρᾶγμαν ὅπου
 ἤθελεν εἶστέν καλῆς τιμῆς, καὶ τοιοῦτον ἔχει ὡς γινὸν ἀγό-
 ρασα ἔσαν πρᾶγμαν διὰ πέρπυρα κε' καὶ μετὰ ταῦτα ἤμπορῶ
 νὰ ἔχω πέρπυρα ν', καὶ ἄλλος ὅπου ἀγόρασεν πρᾶγμα διὰ πέρ-
 πυρα ρ' καὶ οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔχῃ πέρπυρα λ', καὶ ὅταν ἔλθουν 25
 νὰ ποίσουν λογαριασμὸν καὶ νὰ ψηφίσουν τὸ χασιμιὸν διὰ
 νὰ δώσουν τοῦ καθενὸς τὸ μερτικόν του, ἤθελεν ἔχει ὁ εἰς
 διάφορος ἀπαι τὴν πραγματίαν του καὶ ἤθελεν εἶσται μεγᾶ-
 λης τιμῆς εἰς τὴν γῆν, καὶ ὁ ἄλλος ἤθελεν ἔχει ὅλην τὴν
 ζημίαν τοῦ ριψιμάτου, καὶ ἤθελεν εἶστέν ἄδικον, ὡς διὰ τοῦ- 30
 το ὀρίζει εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὴν Ἀσίζαν, ὅτι τὸ ρίψι-

μον μὲ ὄλον τὸ ἐναπόμεινεν νὰ μηδὲν ψηφιστῆ, παρὰ μὲ φ. 41.
 νον ὅσον ἐκούστεψεν, καὶ ἀφουτῆς τὸ διατιμῆσουν τὸ ριμμένον
 καὶ τὸ ἀπομένον, κατὰ τὸ πῆν τοὺς πραγματοευτάδες, καὶ ναυ-
 κλέρους καὶ τοὺς ναύταις, ὀρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ Ἀσίζα ὅτι οἱ
 5 κριτάδες τῆς τζαϊάνας ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι τὸ χασιμίον
 νὰ πᾶ μὲ τὸ δίκαιον εἰς τὸ ἑκατὸν καὶ ἑκατοστᾶδων τῶν περ-
 πύρων· ὡς ὅτι καθὰ ρ' ἐπέρυρα εἰς τὸ ἔλθη ἡ ζημία ἐκεῖνο τοῦ
 πανοῦ· καὶ ἀνίσως ὅτι ὁ καρaboκῦρης, ἢ ἄλλος κανεὶς ἀπιστεῖ
 ὅτι ἐτεσαῦτον οὐδὲν ἔπασεν, ἢ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ φέρνῃ ἐμ-
 10 προσθὲν τοὺς τὸν ναύκληρον, καὶ ἀπαὶ τοὺς ναύτας· ὁποῦ ἔχουν
 φανὸν καὶ ὄνομαν, νὰ τοὺς βάλλουν νὰ μόσουν εἰς τὰ ἄγια
 νὰ εἰποῦν τὴν ἀλήθειαν, καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ πῆν τοὺς
 ἐντέχεται ὁ καθεὶς νὰ ἔχη τὸ μερτικὸν τοῦ ἀπαὶ τὴν ζημίαν
 του, ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ ἴσον κατὰ τὴν Ἀσίζαν τῆς
 15 Κύπρου καὶ τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

μδ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τοὺς ναύταις ὁποῦ συμ-
 παύγουν καὶ σάζονται νὰ ποίσουν ἕνα ταξειδὶν, καὶ ἀφοῦ
 πάρουν ἀρραβῶναν μεταγνώθουν.

Ἐάν ὅτι εἰς καρaboκῦρης τοῦ καρabiου μικροῦ τε ἢ μεγά-
 20 λου συνεβάζεται καὶ καρδιάζει νὰ ποίση ταξειδὶν τοιοῦτον τὸ
 νὰ σαστοῦν καὶ νὰ πάρῃ ἀρραβῶναν, ἢ μέρος τοῦ συνεβασμάτου
 τοῦ ἐσυμπάψασιν, καὶ μετὰ ταῦτα μεταγνώθουν, τὸ δίκαιον
 ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τοῦ καλλιωτερίση, ἤγουν νὰ τὸν μ-
 τιάση τὸν ναυλόν του, καὶ ἐάν ἐδούλευσεν τίποτες εἰς τὸ κα-
 25 ράβιν, νὰ ποίση βίγλαν, ἢ εἰς τὸ φόρτωμαν, οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχη
 τίποτες, διότι ἐπαρῆλθεν ἀπαὶ τὰ στιχήματτα· καὶ ἀνίσως ὅτι οἱ
 ναῦταις φαλιάσουν τοιοῦτης ὀπλῆς τοῦ καρaboκυροῦ ὅταν μέλλη
 νὰ κινήση τὸ καράβιν, καὶ ὁ καρaboκῦρης διὰ τὴν ἀνάγκασιν
 του μιστρώνει ἄλλους ναύτας πλοίων ἀκριβά, ἢ ἀλλάβῃ ἕτερην
 30 ζημίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὄλην ἐσείνην τὴν ζημίαν τὴν ἐξω-
 διάσεν ὁ καρaboκῦρης διὰ λόγου τους νὰ τὰ ἐκπύωσεν, ἤγουν φ. 42.

διαδισπαρτιάσουν ἀπάνω τους, με δίκαιον· ὁμοίως ἀνίσως ὅτι ὁ
καρθεοκύρης ἐκορδιάσεν καὶ ἐκράτησε ναύτας διὰ νὰ ποίσουν
ταξιδίον, καὶ μετ' αὐτὰ [μετα]γνώθει καὶ δὲν τοὺς θέλει νὰ τοὺς
πάρη, ὅσα καρτζὰ τοὺς ἔδωκεν νὰ τοὺς μείνουν ὡς δικά του, με
τὸ δίκαιον, καὶ ἄνα ἀλλάξουν ἄλλον ταξιδίον παρὰ τὸ ἐσάστη- 5
σαν, ἢ κοντώτερα ἢ μακρύτερα, οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενοι νὰ τὸ
ποίσουν, ἂν οὐδὲν θέλουν νὰ τὸ ποίσουν, με τὸ δίκαιον καὶ
με τὴν ἀσίζαν.

με. Αὐτοῦ λέγει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ χριστιανοῦ ἀποῦ πέρ-
νει πράγματα κωλυμένα εἰς τὴν γῆν τοῦ Σπρακηνούς, καὶ 10
τί του ἐμπάνει νὰ ποίση ἢ κρίσις ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐὰν εἶς ἄνθρωπος, ναύτης ἢ πραγματευτῆς τοιοῦτος ὡς γιόν
νὰ ἔνη, νὰ πάρη πρᾶγμα κωλυμένον εἰς τὴν γῆν τῆς Σου-
ρίας, ἢ γουν εἰς τοὺς Σπρακηνούς, ἄρματα, κουράσαν, στόμην,
σίδηρον, πᾶτα εἶδος ἁρμάτων καὶ σιδέρου, πελέστραις, κον- 15
τάρια, κουπία, ἢ ἕτερα ἄρματα, νὰ τὸν ἀγκαλέσουν καὶ νὰ τὸν
προβιάσουν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς τζαϊνάς, μάρτ[υρες] ἢ πραγμα-
τευτάδες ἢ με ναύτας, ἢ με βασταγάρους. ἢ με ἄλλον τινὰν
ὀποῦ τὸν εἶδασιν, ἢ ἐκεῖ ὀποῦ τὰ ἐφόρτωσεν, καὶ ἔφερεν πλεῖον
παρὰ ἓναν μάρκον ἀσῆμιν ἐνδέχεται νὰ σηκώσῃ, καὶ νὰ ἔνη τὸ 20
ἐδικόν του τοῦ ἀφεντὸς τῆς χώρας ἐκείνης ὀποῦ εὐρίσκεται, καὶ
ἐνδέχεται νὰ κρίνεται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦς πουργεσιῶν, καὶ
μαρτυρίας νὰ τὰς ἐξαιμινιάσουν οἱ κριτάδες τῆς τζαϊνάς ἐμ-
προσθὲν τους, τοιοῦτως ἐνὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἰε-
ροσολυμάτου. 25

μς. Ὡδε ξηγᾶτι τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ πράγματος τὸ
διδούν νὰ πάρουν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τυχαῖον κουρσάροι
καὶ πέρνουν τους ὅσα βαστοῦν δικά τους καὶ ζένα, ἢ τὸ καρά-
βιν ἐτζακίστην καὶ χάνουν ὅ,τι καὶ ἂν ἔχουν.

Ἐὲν λάχη ὅτι εἶς ἄνθρωπος διδῆ ἑτέρου ἀνθρώπου ἀπαὶ τὸ ἐδι- 30
ς. 13. κόν του κουμάντα νὰ τὸ πάρη | ἀπάνω εἰς τὴν θάλασσαν εἰς τὸ

- διάφορος, εἰς τὸ ριζικὸν τῆς θαλάσσου καὶ τοὺς κακοὺς λαῖ, καὶ
 λαχάνη ὅτι κουρσάροι ἐπλάζουσι τὸν καὶ σηκώνουσι καὶ πέρνουσι ὅσα
 βασιτᾶ, ἢ γίνεται κακὸς καιρὸς καὶ τζακίζεσθαι τὸ καράβιν, καὶ χάνουσι
 τὰ πάντα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐνὶ ἀναίτιος καὶ οὐδὲν ἐν-
 5 τέχεται νὰ ἀπολογᾶται τινὺς τίποτες· καὶ ἂν εἶχεν κατευγοδωθῆν,
 καὶ ἂν εἶχεν ποίσει τὸ ταξιδίον τοῦ ἐκεῖ ὅπου ἐμελλε νὰ ὑπάγη
 καλὰ καὶ κατευγύδια, καὶ ἐστόντος αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐποίησεν
 μάλλωμαν, ἢ ἐσκότωσεν κανέναν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄρ-
 χων τῆς χώρας πέρνει πάντα ὅσα ἔχει, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
 10 ἐνὶ κρατημένους νὰ στρέψῃ τοὺς λαῖ πᾶν πράγματι τὸ ἐπῆρεν
 ἐξ αὐτῶν τους, ὅτι οὐδὲν ἐνὶ δίκαιον ὅτι οἱ καλοὶ λαῖ· ὅπου
 ἐδῶκαν τὸ ἐδικόν τους νὰ χάσουν διὰ τὴν μωρίαν τοῦ, ἀμέ-
 ῳς περ ἐποίησεν τὸ κακὸν μόνος τοῦ, καὶ μόνος τοῦ καὶ νὰ τὸ
 λάβῃ· καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐπῆρεν τὸ ἐδικόν τους τοὺς καλοὺς λαῖ·
 15 νὰ τὸ πάρῃ κατευγύδια εἰς τὴν γῆν, ὡς ἂν ἦεν κρατημένος
 νὰ τὸ ἀμαντιάσῃ, ὡς καὶ ἂν ἐχάθησαν, μετὰ δίκαιον καὶ τὴν
 ἀσίζαν· καὶ ἂν ἔνη ἐτεσαῦτα τὸ πράγματι ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν
 πληρώσει ἐκεῖνος ὅπου ἐβάσταν τὸ πράγματι, ἢ αὐτὴ τῆς τζακί-
 νας πρέπει νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν φυλακὴν ἢ ἡμέρας καὶ νὰ
 20 πᾶ· ἐφειδὴ ἐνὶ εἰς τὴν φυλακὴν, ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἐκεῖ-
 νος οὐ ἐείνη τὴν ζωὴν τοῦ, ψυμῖν καὶ νερόν, καὶ ἂν οὐδὲν
 θελήσῃ πλεῖον, νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ.

μζ. Ἰδὲ λαλεῖ τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων τὰ ρίπτουσι εἰς
 τὴν θάλασσαν καὶ εὐρίσκουσι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσου
 25 ἢ εἰς τὸ ρέμαν τῆς θαλάσσου, καὶ τί μερικὸν πρέπει νὰ τὸ
 ἔχῃ ἐκεῖνος ὅπου νὰ τὰ εὔρη κάτω τοῦ νεροῦ εἰς τὸν βυθόν,
 ἢ τί μερικὸν νὰ ἔχῃ ὅπου νὰ τὸ εὔρη ἀπάνω τοῦ νεροῦ κο-
 λυβάντα.

Οἱ πραγματευτάδες ὅπου ὑπᾶσιν κατὰ τῆς θαλάσσης, ἢ ἄλ-
 30 λοι λαῖ, ἂν λάχῃ νὰ ἔχουν | κακὸν καιρὸν καὶ ρίπτουσι μέρος φ. 44.
 ἀπὸ τοῦ ἐδικόν τους ἀπὸ τὰ πράγματά τους εἰς τὴν θάλασσαν,

καὶ λάχῃ μετὰ ταῦτα ὅτι εὐρίσκονται ἀπ' ἐκεῖνα τὰ πράγ-
 ματτα ἀπάνω τῆς θαλάσσου πλέοντα εἰς παραγάλιον, ὅπου νὰ
 τὰ εὐρη νὰ ἔχη τὸ ἡμισον, καὶ τὸ ἡμισον νὰ τὸ πάρῃ ὁ κύ-
 ριος τοῦ πραγμάτου· ἀμὲ ἂν ἔνη τὸ πρᾶγμα καὶ εὐρεθῇ εἰς
 τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, ἐκεῖνος ὅπου τὸ εὐρη θέλει νὰ πάρῃ 5
 τὸ τρίτον μέρος, διότι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα ὅπου κείτεται εἰς
 τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ἐγδέχεται τὸν αὐθέντην του· καὶ ἐάν
 ὁ κύριος τοῦ πραγμάτου οὐδὲν ἔνη ἐκεῖ νὰ πάρῃ τὸ μερικόν
 του, ὅταν δέχεται, νὰ τὸ πάρῃ ὁ αὐθέντης τοῦ τόπου· καὶ ἐάν
 τὸ καράβιν ἔλθῃ εἰς τὴν γῆν καὶ τζακιστῆ με σκερίαν ἢ 10
 μ' εὐδίαν ἢ εἰς ἄλλην ὀπλήν, ἢ τῶν ἀγίων πράγματα εὐρί-
 σκονται μέσα, ἐντέχεται νὰ ἔνη σωτηρισμένον διὰ ἐκεῖνον
 ὅπου ἐνὶ ἐδικόν του, ἐάν εἰς ἄγιον μερίαν ὅπου νὰ τζακιστῆ,
 ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἐντέχεται νὰ ἔχη ἀπαὶ κείνον τὸ καράβιν
 ὅπου ἐτζακιστῆν εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς τὴν γῆν, τὸ ἀρτεμῶνιν 15
 καὶ ἕνα τεμῶνιν, ὅτι ἡ μακαρία ψυχὴ τοῦ ρε' Ἀμαρη ἔδωκεν
 τούτην τὴν ἐλευθερίαν εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων.

μη. Ὡδε κάτω νὰ ἀκούσῃς; ἐτέρας λογαριασμούς ἀπ' ἐκεῖνον
 ὅπου νὰ δανείσῃ τὸ ἐδικόν του καὶ θέλει νὰ τοῦ στρέψῃ ἄλλον
 παρὰ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ ἐδάνεισεν. 20

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἠξυόρουσιν ὅτι ἐκεῖνος ὅπου
 δανείζει τὸ δικόν του, οὐδὲν ἐνὶ χρητημένος με δίκαιον ἀνθρώ-
 που ὅπου δὲν θελήσει νὰ λάβῃ ἕτερον πρᾶγμα παρὰ τοιοῦτον
 ὡς γιόν ἐδάνεισεν καὶ τοιοῦτης καλοσύνης ὡς περ ἐδάνεισε· καὶ
 ἂν ἐδάνεισε σιτάριν, οὐδὲν πρέπει παντὸς νὰ τοῦ στρέψῃς κρι- 25
 θάριν, ἢ ἐάν σου ἐδάνεισεν ἐλάδι, ἐσοῦ οὐδὲν πρέπει παντὸς
 νὰ τοῦ στρέψῃς κρυσίν, ἢ ἐάν σου ἐδάνεισεν γρόσια, νὰ τοῦ
 στρέψῃς καρτζὰ μικρά· ἀμὲ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι εἶσαι κρη-
 745. τημένος | νὰ στρέψῃς τοιοῦτον πρᾶγμα ὡς γιόν σου ἐδάνεισεν,
 καὶ νὰ σου δειξῶ δικτὶ· διὰ τὸ πολλάς φορὰς γίνεται ὅτι τὸ 30
 γρόσιν ἀξιάζει πάντε σόρδια, καὶ γίνεται πολλάς φορὰς ὅτι τὸ

γρόσιν ἀξιάζει σόρδια δέκα, καὶ τὸ σιτᾶριν ἀξιάζει τίτοιαν ὠ-
 ραν ὁ μῶδης λοκοτίνιν ἓνα, καὶ τὸ κριθᾶριν μῶδια τρία· διὰ
 τοῦτο ὀρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι οὐδὲν ἐνι παντὸς δίκαιον
 ὅτι νὰ τοῦ στρέψῃς καρτίζᾳ μικρά διὰ γρόσια, οὐδὲ κριθᾶριν
 5 διὰ σιτᾶριν, ἀμὲ τοιοῦτον πρᾶγμα ὡς περ σοῦ ἐδάνεισεν τοιοῦ-
 τον ἐντέχεται νὰ τοῦ στρέψῃ[·] μὲ δίκαιον· καὶ ἀλλοίως οὐδὲν
 πρέπει νὰ τὸν σφίξῃς νὰ πάρῃ ἄλλον παρὰ τοιοῦτον ὡς γίον
 σοῦ ἐδάνεισεν, ἂν οὐδὲν θελήσῃ, ὅτι ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι τὸ
 πρᾶγμα θέλει νὰ ἔνη τοιούτης τιμῆς καὶ τοιούτης καλοσύνης
 10 ὡς γίον ἦτον ὄντα σοῦ τὸ ἐδάνεισεν.

μθ. Ὡδε λαλεῖ τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ δανεῖζει τὸ ἐδικόν
 του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τοῦ τὸ ζητήσῃ, ἐκεῖνος ἀπο-
 λογαῖται του ἢ περὶ ττου ἢ παρκατάτω ὁποῦ τοῦ ζητᾶ, καὶ διὰ
 τοῦτο ἔρχεται εἰς τὴν κρίσιν.

15 Ἄν λάχῃ μὲ καμμίαν ἀφορμὴν ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ εἰς
 τὴν αὐλὴν κᾶτιναν ἄνθρωπον καὶ λέγει ὅτι χρεωστῆται του πέρ-
 πυρα δέκα, καὶ ἐκεῖνος ἀπολογᾶται, κύριε, ἀληθῶς χρεωστῶ
 του, ἀμὲ οὐδὲν θέλω νὰ τὸν πλερώσω, διότι ἐκεῖνος χρεωστῆ-
 μου περὶ ττου ἀπὸ τοῦ χρέος του, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλω
 20 νὰ τὸν πλερώσω· ἂν οὐδὲν τὸ ἠγνωρίζῃ ἢ αὐλὴ νὰ τὸ γνω-
 ρίσῃ, ἢ γνωριμίδα τοῦς κριτάδες θέλει νὰ ἔνη τοιούτη, ὅτι
 ἐκεῖνος ἐνι κρατημένος νὰ πλερώτῃ τὰ δέκα πέρπυρα, διατὶ
 ἀγκάλεσεν προτῆτερα καὶ ὁμολογᾶ τα, καὶ ἔπειτα αὐτὸς ἄς
 τὸν ἀγκαλέσῃ, ἂν τοῦ χρεωστῆ, καὶ ἡ αὐλὴ ἐνι κρατούμενη
 25 νὰ τοῦ ποίσουν δίκαιον, κατὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀσίζαν.

ν. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἰ Ἄν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἄλλον φ. 46.
 ἄνθρωπον ἀπὸ πρᾶγμαν ὁποῦ ἔδωκεν καὶ χρεωστῆται του, καὶ
 ἐκεῖνος ἀρνᾶται ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ βισκούντη, καὶ

τάπισα λαχάνει ὅτι ἀναγνωρίζεται τὸ πᾶς τοῦ χρεωστῆ ἔμ-
 προσθεν τῆς αὐλῆς χωρὶς δυναστείας καὶ μαρτύρων, τὸ δίκαιον
 ὀρίζει ὅτι ἐκ πρώτης ἐντέχεται νὰ πληρώσῃ τὸ ἐρνᾶτον, καὶ
 ἔπειτα νὰ μείνῃ ὡς ἄπιστος, καὶ ἔχασεν ἀπολογίαν εἰς τὴν
 αὐλήν, διὰ τοῦτο πλέον οὐδὲν πρέπει νὰ εἰσακουστῇ, οὐδὲ νὰ
 πιστευτῇ εἰς μαρτυρίαν, καὶ ἔπεσεν ὀπρὸς εἰς τὴν αὐθεντίαν,
 [ὡς] γιὼν πρέπει νὰ πάθῃ ἄνθρωπος ἄπιστος, ὅτι ἀφ' ἐαυτοῦ
 του ἔδειξεν τὴν ἀπιστίαν του.

να. [λείπει ὁ τίτλος].

*Ἄν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει τὸ ἐδικόν του ἐνοῦ ἀν- 10
 θρώπου ἔμπροσθεν β' μάρτυρας ὅταν τοῦ ἔδωκεν τὸ δηλούμε-
 νον πράγμα, καὶ τότε τυχαίνει ὅτι ὁ μάρτυρας ἀποθαίνει,
 ἐντέχεται νὰ ἔχῃ χρῆσιν β' μάρτυρας, ὅτι ὁ χρεωφελέτης ἀρ-
 νᾶται τὸ πρᾶγμα τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ
 μάρτυρας ὁ ζωντανὸς ἔμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ 15
 λόγου του καὶ διὰ τὸν τεθνεῶταν, νὰ ἔχῃ πόλεμον, ἂν ἔνη τὸ
 ρώτημα ἀπὸ α' μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἀπ' ἀνά, ὅτι ὁ χρεωφελέτης
 ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ οἶον θέλει μάρτυραν εἰς πόλεμον, καὶ εἴ τις
 νικηθῇ νὰ τὸν κρεμάζου, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

νβ. [λείπει ὁ τίτλος].

20

*Ἄν λάχῃ ὅτι χρεωστῆ ἄνθρωπος ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖ-
 νος ζητᾷ του τὸ ἐδικόν του νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ, καὶ ἐκεῖνος
 ἀπολογᾶται του, ἀληθῶς ἐνὶ ὅτι χρεωστῆ του πέρπυρα κ', ἀμέ
 ἐγὼ ἔδωκά του πέρπυρα ι', καὶ ἐμεινάν του νὰ τοῦ δώσω πέρ-
 πυρα ι', νὰ τοῦ τὰ δώσω ἐγλήγορα· καὶ τὸ ἕτερον μέρος λέ- 25
 947. γει, μὴ τὸ ποῖσοι ὁ θεὸς ὅτι ἔδωκέν μου | τίποτες, ἀμέ χρεω-
 στεῖ μου πέρπυρα κ', ἢ αὐλή ἐντέχεται νὰ τὸν εἰπῇ νὰ τὸν

προβιάση με μαρτυρίαις, και δείξη μάρτυρες β' να μαρτυρήσουν
 ότι ἔδωκέν του πέρπυρα ι' να πᾶσιν κήτες· ἕν ἔνη και θέλη
 όπου ζητᾶ τὰ πράγματα, ἔχει πόλεμον ὅτι ἠμπορεῖ να σηκώση
 ἕναν ἀκ τούς β' μάρτυρας τούς θέλει με πόλεμον· και ἂν ἴσως
 5 ὅτι οὐδέν ἔχει β' μάρτυρας ὅπου μαρτυροῦν να τὸν πλερώσῃ
 τὰ πέρπυρα ι', ἐκεῖνος ὅπου ζητᾶ τὸ ἐδικόν του ἐντέχεται να
 ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι δὲν ἐπερίλαβεν τίποτες ἀπὸ τὰ αὐτὰ
 πέρπυρα ι', οὐδὲ ἄλλος διὰ λόγου του, και τότες ἡ αὐτὴ ἐν-
 τέχεται να τοῦ ποίση πλέρωμην εἰς τὰ ἄνωθεν πέρπυρα κ',
 10 με τὸ δίκαιον και κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ὅμοίως ἕν εἰς ἄνθρωπος
 ἐδάνειτεν ἑτέρου πέρπυρα ι', και ὅταν τοῦ τὰ ἐζήτησεν, ἀρνᾶ-
 ται τα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι να τὸ προβιάση με β' μάρτυρας
 τὸ πῶς τοῦ τὰ ἔδωκεν, και πῶς και εἰς τί· εἰ δὲ και ἔχει μάρ-
 τυρας τῆς γνωριμίδας, οὐδὲν ἀξιᾶζει τίποτες, χωρὶς ἂν ἐγένετον
 15 ἡ ἀγνωριμίδα ἐμπροσθεν τοῦ ἐνοῦ και τοῦ ἄλλου, τούτέστιν
 τοῦ δανεισκαντος και τοῦ χρεωφελέτου· οὐδὲν μὴ, ἐκεῖνος ὅπου
 τοῦ τὰ ζητᾶ τὸ πρᾶγμάν του, τούτέστιν ὁ ἐγκαλλόμενος να
 ὁμόσῃ ὅτι τίποτες οὐδὲν τοῦ ἐδάνεισεν, οὐδὲ ἐπῆρεν τίποτες
 εἰς αὐτόν του, εἰς τὰ ἅγια, και ἐνι κίτες με τὸ δίκαιον και
 20 τὴν ἀσίζαν.

γγ. Ὡδε να ἀκούσης διὰ ἐκεῖνου ὅπου ἐμάχεψεν τὸ ἄλογόν
 του εἰς ἀμάχιν.

*Ἄν λάχῃ ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἀμαχεύσῃ τὸ ἄλογόν του ἑτέρου
 ἀνθρώπου εἰς διὰ πέρπυρα κ' ἕως ἕναν καιρὸν ὠνοματισμένον,
 25 και ἔπειτα ὅτι ἔρτη και φτάσῃ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, οὐδὲν θέλει
 να τὸ ἀποσπάσῃ, ὁ δανειστής ἠμπορεῖ να βάλῃ τὸ ἀμάχιν
 εἰς τὸ διαλαλημὸν ἡμέραις β', και τὴν τρίτην ἡμέραν να τὸ
 λεβριάσῃ ἐκεῖνος ὅπου πλείονα μπιντώσῃ με τὴν εἶδησιν τῆς
 αὐτῆς· και ἂν ἴσως ὅτι κείνος οὐδὲν ἠμπορεῖ να ἔχῃ | ὅσον φ. 48.
 30 ἐδάνεισεν ἀπάνω εἰς τὸ ἀμάχιν, ἐνι κριτούμενος να τοῦ στρέψῃ
 τὰ ἐναπομένοντα τοῦ χρέους του, με τὸ δίκαιον και με τὴν

ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἐὰν ἐπῆρεν περιί-
του ἀπαιτῶν ἀμάχιν του παρὰ τοῦ ἐχθώστεν, ἐντέχεται νὰ τοῦ
τὰ στρέψη τὰ περισσότερον τοῦ ἀφεντός τοῦ ἀμαχίου, ἢ τοὺς
ἐδικούς του, μὲ δίκαιον.

νδ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃ; τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχιῶν ὅπου χά- 5
νουνται.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανεῖζει ἐτέρου ἀνθρώπου πέρ-
πουρα κ', καὶ λαμβάνει ἀμάχιν, ὡς γιὸν ζωνάριον ἀργυρόν, ἢ ἕτερον
τι νὰ ἔνε εἰς ἀσημίν, ἢ εἰς χρυσάφι, καὶ τυχαίνει ὅτι ὅπου
τὸ ἐλαθὲν τὸ ἀμάχιν, χάνεται, ἢ ἐκλέψαν το, τὸ δίκαιον ὀρίζει 10
ὅτι εἰς τοιοῦτην ὀπλὴν τὸ ἔχασεν ὁ δανειστής, ἢ ἂν τοῦ ἐκλέ-
ψαν, νὰ τὸ ἱκανώσῃ ἐκείνου ὅπου τὸ ἐπαράδωκεν τὸ ἐδικόν
του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν.

νε. Περὶ ἐκείνου ὅπου οὐδὲν ἔχει νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐδάνεισεν ἐτέρου ἀνθρώπου πέρπουρα κ' ἕως 15
καιρὸν ὀνοματισμένον, καὶ ἐλθόντα ὁ καιρὸς τὸ τέρμενον καὶ
ζητᾷ τούτῃ τὸ ἐδικόν του τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ ὁ χρεωφελέ-
της ἀποκρίνεται ὅτι οὐδὲν ἔχω ἀπόθε νὰ σε πληρώσω, καὶ ἐρ-
χεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκυλεῖ εἰς τοὺς κριτάδας, τὸ δίκαιον
ὀρίζει καὶ ἐντέχεται, ὅτι ὁ χρεωφελὲς λαλεῖ ὅτι οὐδὲν ἔχω 20
νὰ πληρώσω, καὶ ὁμολογᾷ τὸ πῶς χρεωστέτ, καὶ δὲν ἔχω ἀπάνω
τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθε νὰ τὰ πληρώσω, καὶ βάνει
τον ἢ κρίσῃ; εἰς ὄρκον, καὶ ἀπὸ τῆς ὁμότης παραδίδει τον ἢ
κρίσῃ; τοῦ χρεωφελέτη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δανειστή, καὶ ὁ δα-
νειστής βάνει τον εἰς τὴν φυλακὴν ὡς χριστιανόν, καὶ νὰ τὸν 25
τρέφῃ φουμίν καὶ νερόν, καὶ νὰ πιντόνεται τὸ χρέος μὲ δίκαιον,
κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

νς. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Φράγκου καὶ τοῦ Συριάνου
διὰ χρέος.

ζ49. | Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος Φράγγκος ἀγκυλεῖ ἕναν Συ- 30
μάνον εἰς τὴν αὐλὴν ἀπὸ πρᾶγμα τὸ τοῦ χρεωστέτ, καὶ ὁ

Συριάνος ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμα, καὶ ὁ Φράνγκος οὐδὲν ἔχη μάρ-
 τυρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ Συριάνος νὰ ὁμώσῃ ἐπάνω τοῦ
 τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ ὅτι οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ τίποτες,
 καὶ μετὰ τοῦτον τὸν ὄρκον ἐντέχεται ὁ Συριάνος νὰ ἐνη κίτες
 5 κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Καὶ περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Φράνγκου .

Ὅμοίως ἐὰν εἷς Συριάνος ἀγκυκαλῇ ἕναν Φράνκον εἰς τὴν
 αὐλὴν διὰ πρᾶγμα ἀποῦ τοῦ ἐδάμεισεν, καὶ ὁ Φράνγκος ἀρ-
 νᾶται τοῦτον τὸ πρᾶγμα ὅπου τοῦ ζητᾶ, καὶ ὁ Συριάνος
 10 οὐδὲν ἔχει μαρτυρίας, ὁ Φράνγκος νὰ μηδὲν τοῦ ποιήσῃ ὄρκον
 τοῦ Συριάνου, ἐὰν οὐ μὴ ἔχουν πρᾶγμα τῆς ἀθύμισης ἢ τῆς
 ἀναθεωριστῆς.

νζ. Αὐτοῦ ἐξηγᾶται τὸ δίκαιον τοῦ Φράνγκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.

Ἐὰν εἷς ἀνθρώπος Σαρακηνὸς ἔνε ἀγκυκαλόμενος εἰς τὴν αὐλὴν
 15 ἀπὸ ἐνὸς Φράνγκου διὰ πρᾶγμα τὸ μέλλει νὰ περιλάβῃ ἐξ
 αὐτόν του, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀρνᾶται το ὁ Σαρακηνὸς, καὶ ὁ
 Φράνγκος οὐδὲν ἔχη μαρτυρίας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ Σαρα-
 κηνὸς νὰ ὁμώσῃ εἰς τὸ Κοράνιν του, ἤγουν εἰς τὴν πίστιν του,
 ὅτι οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ, οὐδὲ ἔχει του τίποτες, καὶ πᾶσι κίτες.

20 Ὅμοίως ἐὰν εἷς Σαρακηνὸς ἀγκυκαλῇ ἕναν Φράνγκον εἰς τὴν
 αὐλὴν ἀπὸ πρᾶγμα τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Φράνγκος ἀρνᾶτζί
 το τὸ πρᾶγμα, καὶ ὁ Σαρακηνὸς οὐδὲν ἔχει μάρτυρας, τὸ δι-
 καιον ὀρίζει ὅτι ὁ Φράνγκος νὰ μηδὲν στρέψῃ ὄρκον τοῦ Σα-
 ρακηνοῦ, ἄμε νὰ μὴ ὁμώσῃ.

25 νη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Φράνγκου,
 καὶ ταῦτα μάρτυραν χρῆζονται .

Ἐὰν ἐνη ὅτι εἷς Φράνγκος ἀγκυκαλῇ ἕναν Ρωμαῖον εἰς τὴν
 αὐλὴν εἰς ὅ, τι πρᾶγμα καὶ ἐν ἐνη, καὶ οὐδὲν ἔχη μάρτυρας
 Ρωμαίους νὰ τὸ προβιάσῃ, ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν χωροῦσιν, κατὰ
 30 τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, διότι ὁ Φράνγκος οὐδὲν ἤμπο-
 ρεῖ νὰ | φέρῃ μαρτυρία κατὰ πρόσωπα τοῦ Ρωμαίου, οὐδὲ ὁ φ.50.

Ρωμαῖος κατὰ πρόσωπα τοῦ Φράνγκου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

νθ. Αὐτοῦ λαλεῖ τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ ποτάπου; μάρτυρας χρῆζονται.

Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς ἀνὴρ ὡς Ρωμαῖος ἀγκαλῆ ἓναν Ἀρμένην 5
εἰς τὴν αὐλὴν εἰς ὃ, τι πρᾶγμα νὰ ἔνη τὸ τοῦ ἔδωκεν χρέος
τοῦ Ἀρμενίου, καὶ οὐδὲν ἔχη μάρτυρας ὁ Ἀρμένιος, καὶ ἄλλοι
μάρτυρες οὐδὲν ἐνὶ ἰκνεαί, διότι ὁ Ρωμαῖος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ
φέρῃ μάρτυρας κατὰ τοῦ Ἀρμενίου, μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν
ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐάν εἷς Ἀρμένης ἀγκαλῆ εἰς τὴν αὐλὴν ἓναν 10
Συριάνον διὰ χρέος τὸ χρεωστει, ἢ ἄλλον τίποτες τὸ τοῦ ἔδω-
κεν, καὶ ὁ Συριάνος ἀρνᾶται τοῦτο, καὶ μάρτυρας οὐδὲν ἔχει
Συριάνους, καὶ ἑτέρους μάρτυρας οὐδὲν τὸν ἐφελοῦν τίποτες,
κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

ξ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃ; τὸ δίκαιον τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ 15
Ἀκουβητοῦ.

Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς Νουστούρης ἀγκαλῆ εἰς τὴν αὐλὴν ἓναν
Γιακουθήτην ἀποῦ ὃ, τι πρᾶγμαν καὶ ἂν ἔνη, εἴτε χρέος, καὶ
ὁ Νεστόριος ὅπου ἀνγκαλεῖ οὐδὲν ἔχει μάρτυρας Γιακουθήτας νὰ
μαρτυρήσουν, ἕτερας μαρτυρίας οὐδὲ χωροῦτιν, οὐδὲ ὁμοίως Νη- 20
στούριος τοῦ Ἀκουθήτη, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν
τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὁμοίως ἐάν εἷς Ἀκουθήτης ἀγκαλῆ ἓναν
Σαμαρίτην διὰ χρέος ἢ διὰ ἕτερον τί, καὶ ὁ Σαμαρίτης ἀρνᾶ-
ται τὸ χρεωστει, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι χρῆζεται νὰ ἔχη Σα-
μαρίτης μάρτυρας, ὅτι ἄλλον γένος μάρτυρας οὐδὲν χρῆζουσι 25
τίποτες, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ξα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ Σαμαρίτην κατὰ τοῦ Σπρα-
κηνοῦ.

ξβ. | Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς Σαμαρίτης ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἓναν
Σπρακηνὸν εἰς χρέος ὅπου τοῦ χρεωστει, ἢ ἄλλον τίποτες ὅπου 30
ἔδωκεν, καὶ ὁ Σπρακηνὸς ἀρνᾶται τὸ τοῦ χρεωστει, κάμνει

- χρῆσιν νά ἔχη Σαρακηνούς μάρτυρας, διότι ἄλλη μαρτυρίαι οὐ-
 δὲν ἀξιᾶζει, οἱ Σαρακηνοὶ Σαρακηνούς μάρτυρας, καὶ οἱ Σαρμα-
 ρίταις Σαμαρίταις μάρτυρας, καὶ οὐδὲν ἕτεροι, κατὰ τὴν ἀσίζαν.
 Ομοίως, ἐάν εἷς Σαρακηνός ἀγκαλῆ ἕναν Ἑβραῖον εἰς τὴν αὐ-
 5 λὴν διὰ χρέος, τὸ τοῦ χρεωστῆ, καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀρνᾶται, ὁ
 Σαρακηνός νά τὸν προδιᾶσῃ μὲ β' μαρτυρίας Ἑβραίους, εἰ δὲ
 μή, ἄλλαις μαρτυρίαις οὐδὲν χρήζουσι, κατὰ τὴν ἀσίζαν· οὐδὲ
 ὁ Σαμαρίτης ἄλλαις μαρτυρίαις, εἰ μὴ Σαμαρίταις εἰς Σαμα-
 ρίτην, καθ' ἑκάστο γένος μαρτυρίας ὁμοίαις τοῦ γένους του,
 10 οὐχὶ ἕτεραις μαρτυρίαις, οὐδὲ διὰ χρέος, οὐδὲ διὰ κληρονομίαν,
 οὐδὲ διὰ κανέναν πρᾶγμαν τὸ ἠμπορεῖ νά ἔνη, χωρὶς τὸ πρᾶγ-
 μαν τὸ ἐνι φτιασμένον ἀπ' αὐλῆς, ὅτι τὸ δίκκιον ὀρίζει ὅτι
 ἀπ' ἐκεῖνον τὸν νόμον ὅπου ἐνι ὁ ἀγκαλεμένος τοιοῦταις καὶ ἦ
 μαρτυρίαις, ὅτι οὕτως ἐνι ὀρισμένον κατὰ τὸν νόμον.
 15 ἔβ. Αὐτοῦ νά ἀκούσετε τὸ δίκκιον ἐκείνου ὅπου ἐνι παρ-
 δομένος ἦγουν ἀγκαλεμένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ χρέος.
 Καλὰ νά ἠξέυρη; ὅτι ἐάν ἔνη ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνι ἀγκα-
 λεμένος εἰς τὴν αὐλὴν, ἢ ἐνι δυσπισμένους εἰς τὴν φυλακὴν διὰ
 χρέος ὅπου χρεωστῆ κάτινος ἀνθρώπου ἢ γυναίκα, καὶ ἔρχεται
 20 καὶ ἀγκαλεῖ τὸν αὐτὸν τὸν περιωρισμένον ἕτερος ἄνθρωπος ἢ
 γυναῖκα ἑτέρα εἰς τὴν αὐλὴν, ὅτι χρεωστῆ του, τὸ δίκκιον ὀρί-
 ζει ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη ἀποῦ ἀγκιλεῖ τὸν περιω-
 ριζμένον ἐάν θελήσῃ νά πλερώσῃ ἐκεῖνοῦ ὅπου τὸν κρατεῖ τὸ
 χρέος του τὸ χρεωστῆ τὸ ἐνι κρατημένους εἰς τὴν φυλακὴν,
 25 τότε; ἠμπορεῖ νά τὸν περιλάβῃ τὸν ἄνθρωπον, πλερόνοντα τὸ
 χρέος του τὸ χρεωστῆ τὸ ἐνι κρατημένους εἰς τὴν φυλακὴν, φ. 52.
 τότε; ἠμπορεῖ νά τὸν περιλάβῃ τὸν ἄνθρωπον, πλερόνοντα τὸ
 χρέος του, καὶ νά τὸν κρατῆ εἰς τὴν φυλακὴν ἕως νά πλερωθῇ
 ὅλον τὸ χρέος τὸ πρῶτον καὶ ἔσχατον· ὁμοίως, ἐάν τύχη ὅτι
 30 ἐκεῖνος ὅπου κρατεῖ τὸν παρδομένον εἰς τὴν φυλακὴν του ὡς
 χριστιανόν, καὶ ἔχει ἄλλους χρεωρελέτας, τοὺς ποιούς ἐκεῖνος

ὁ παραδομένος χρεωστὲι καρτζά, καὶ ἀπιστοῦσιν ἐκεῖνου ὅπου κρατεῖ τὸν παραδομένον ὅτι οὐδὲν τὸν ἐπλήρωσεν τὸ τοῦ χρεωστὲι, καὶ οὐδὲν τοῦ χρεωστὲι ἐπεσχῦτα ὡς γινὼν λαλεῖ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ βισκούνης ἐντέχεται νὰ τὸν ποιῶν νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἄγια ἐκεῖνον ὅπου κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακὴν του νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν ἐκεῖνων ὅπου χρεωστὲι ὁ παραδομένος, καὶ ἐντέχεται ὁμπρὸς του νὰ πῇ πόσα ἐνὶ καὶ πόσα ἐπελάβεν, καὶ τότες ἐντέχεται ὁ βισκούνης νὰ τὸν ὀρκίσῃ εἰς τὸν ὄρκον τὸν ἐποίησεν, ὅτι μοναῦτα ὡς γινὼν νὰ πληρωθῇ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ αὐλή, ἂν οὐδὲν ἔχη ἄλλον χρέος, ἐντέχεται παραῦτα νὰ τὸν ἀποβγάλῃ· καὶ τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ ἴσον, ὅτι νὰ τοῦ δώσουν τὸν ὄρκον ἐκεῖνου ὅπου κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακὴν του· ὅτι ἂν εἶχα ἓναν μου φίλον εἰς τὴν φυλακὴν μου καὶ νὰ ἐχρῶσταν πρᾶγμαν ἐνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου ἢ γυναίκα, ἤθελα ἡμπορῶ νὰ πῶ ὅτι χρεωστὲι μου πέρπυρα ρ', καὶ μὲ τοιοῦτην τάξιν ἤθελε κωλυθῇ τὸ πρᾶγμαν τοῦ; καλοῦ; ἀνθρώπου;.

Ἐγ. Ἐπειδὴ σᾶ; εἶπαμεν ἀπάνω μέρου τὸ δίκαιον ἐκεῖνου; ὅπου δανειζοῦν, τώρα νὰ σᾶ; ἐρμηνεύσω τὸ δικαίωμαν τοῦ; ἐγγυτάδες ὅπου μένουσιν εἰς ἐγγυμασίαν δι' ἄλλου;.

ρ. 53. Καλὰ ἐντέχεται ὅλοι οἱ ἀνθρώποι νὰ ἠξεύρετε | ὅτι οἱ ἐγγυτάδες ἐνὶ δεύτεροι χρεωφελῆται, ὅτι ὅταν ἐκεῖνο; ὅπου δανειζοῦν τὸ ἐδικόν του οὐδὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐνὶ πληρωμένος ἀπὸ τὸν χρεωφελῆτην του, κάμνει χρῆσιν μὲ τὸ δίκαιον ὅτι νὰ τὸν πληρώσουν οἱ ἐγγυτάδες, ὅτι διὰ τοῦτον ἐπῆρεν ὁ δανειστής τοῦ; ἐγγυτάδες; διὰ τὸ ἐφοβᾶτον ἀπὸ τοῦ; χρεωφελῆται; του· καὶ διὰ τοῦτο βλεπηθῆτε καλὰ τίναν ἐγγυέστε, ὅτι τὸ δίκαιον ἐνὶ οὕτως θεσμένον καὶ σταθλισμένον.

Ἐδ. Νὰ ἀκούσῃ; περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὅπου ἀρνᾶται τὴν ἐγγυμασίαν καὶ τᾶπισα ἀγνωρίζεται.

Καλὰ γινώσκατε ὅτι ἂν ἐνὶ ἀνθρώπος ἐγγυτῆ; ἑτέρου ἀν-

θρώπου, και ὁ δανειστής ζητᾷ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ του, και ὁ ἐγγυτῆς ἀρνᾷται τὴν ἐγγυμασίαν εἰς τὴν αὐλήν, και ἔπειτα ἀγνωρίζεται τὴν ἐγγυμασίαν ἄνευ δυναστείας μαρτύρων εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἐγγυτῆς ἐν ὄλον προ-
 5 τήτερα ἄπιστος και ἐχάσεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλήν πάντοτέ του, και οὐδὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ ἔνη μάρτυρας, οὐδὲ νὰ πιστευτῆ ἀποῦ εἴ τι ἐποίκεν, ἔπεσε νὰ δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν τοιοῦτον τέλος, ὡς γιὸν χρωστεῖ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος .

ξε. Ὡδε ἔξηγᾶται τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀμά-
 10 χιν τοῦ ἐγγυτητῆ του περιττου τὰ παρὰ τοῦ ἐχρώστην, και πῶς νὰ στρέψῃ τὰ περιττου .

Ἐὰν ἔρτῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, και ἔνη ἐγγυτῆς και ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του και δίδῃ τοῦτο, και αὐτὸς πουλεῖ το ἐκεῖνον τὸ ἀμάχιν περιττου παρὰ τὸ ἐγγύθηκεν, διὰ τὸ ποῖον σοῦ
 15 ἐπαρέδωκεν τὸ ἀμάχιν του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ στρέψῃς τὰ περιττου τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐγγυτῆ ὁποῦ ἐπαρέδωκεν τὸ ἀμάχιν, ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον· και ἂν στρέψῃς τὰ περιττου τοῦ χρεωφελέτη σου, ἐντέχεται νὰ τὸν ἱκανώσῃς τὸν ἐγγυτητῆν, ἂν θελήσῃ νὰ σοῦ τὰ ζητήσῃ .

20 ξε. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πιστευθῆ τὸ ἀμάχιν τοῦ χρεωφελέτη του, ἀφοῦ τὸ ἐπάρῃ. φ. 51.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕνα χρεωφελέτην και ἔρχεται εἰς αὐτόν του εἰς τὸν καιρὸν και ζητᾷ του τὸ ἐδικόν του τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, και ὁ χρεωφελέτης ἀπολογᾶται του, οὐ-
 25 δὲν ἠμπορῶ τῶρα νὰ σὲ πλερώσω, και ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐδάνεισεν τὸ πρᾶγμα, ἀπολογᾶται του, ἐρσιδῆ ὅτι οὐδὲν θέλεις νὰ μὲ πλερώσῃς, θέλω ὑπάγει νὰ πάρω τὸ ἀμάχιν τοῦς ἐγγυτάδες του, και ἐπάνω εἰς τοῦτο ὁ χρεωφελέτης παρακαλεῖ τον, μηδὲν πάρῃς παντὸς τὰ ἀμάχια τοῦς ἐγγυτάδες, ὅτι θέλω σοῦ
 30 δώσειν τὸ ἀμάχιν μου διὰ τοῦς ἐγγυτάδες μου· και ἀφ' ὃν τοῦ τὸ δώσῃ τὸ ἀμάχιν του διὰ τοῦς ἐγγυτάδες του, παρακαλεῖ

έπεσαῦτα ἐκείνον νά τοῦ ἐμπιστευτῆ ἐκείνον τὸ ἀμάχιν ἐπά-
νω εἰς ἑ' ἡμέραις· καὶ διαβαίνουσιν ἢ ἑ' ἡμέραις, καὶ λαλεῖ
του ὅτι θέλει τοῦ τὸ στρέψει ἐκείνον τὸ ἀμάχιν, ἢ καλλιώτε-
ρον, εἰς τὴν τελείωσιν τῶν ἑ' ἡμερῶν· ἤξευρε ὅτι τὸ δίκαιον
ὀρίζει ὅτι ἐάν ἐκεῖνος οὐδὲν θελήσῃ νά στρέψῃ τὸ ἀμάχιν τοῦ 5
δανειστῆ, οἱ ἐγγυτάδες ἐνὶ ἀποβγαλμένοι ἀποῦ ἐτοσαῦτα ὁ-
ποῦ ἔξαζεν τὸ ἀμάχιν ἐκείνον ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν, ἐπειδὴ
τοῦ ἐμπιστεῦτην μὲ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν
Ἰεροσολύμων.

ζζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοὺς ἐγγυτάδες ὅπου θελήσουν 10
νά εὐγοῦν ἀποῦ τὴν ἐγγυμασίαν, καὶ πότε ἠμποροῦν νά ἀπο-
βγοῦν καὶ πότε οὐκ ἠμποροῦν.

Ἐάν ἔρτη εἷς ἄνθρωπος καὶ ἐγγυέται γ' ἐγγυτάδες εἰς ἐγ-
γυμασίαν, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, ἐνοῦ ἐτέρου ἀνθρώπου,
ἢ μίας γυναίκας, καὶ εἰς τὸ πλεον φαινόμενον οὐδὲν ἠμπορεῖ 15
ἀπαὶ τότες νά κιτιάσῃ τὸν ἕναν ἐγγυητὴν, ὀδίχως τὸν ἄλλον·
καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλλεν τοὺς ἐγγυτάδες νά εἴ-
πεν τοῦ χρωφελέτη του, ποῖσε ὅτι πλέρωσε τοῦτα τὰ πέρ-
πυρα διὰ τὸν δεῖνα ἀπαὶ τοὺς ἐγγυτάδες μου (καὶ νά τὸν ἐνο-
μάτισεν), καὶ νά εἶπεν, θέλει νά ἔνη κίτες ἀπαὶ τὴν ἐγγυμα- 20
σίαν, ἤξευρε ὅτι τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ | νά τὸ
ποιήσῃ, οὐδὲ νά κιτιάσῃ τὸν ἕναν ἐγγυητὴν χωρὶς τοὺς ἄλλους·
ὁμοίως ἂν ἦτον ὅτι, εἷς τῶν ἐγγυτάδων νά ἐπῆρεν ἀπαὶ τὸ
ἐδικόν του ἢ ἄλλου, καὶ νά ἤλθεν εἰς τὸν δανειστήν, καὶ νά
τοῦ εἶπεν, λάβε, κύριε, ὅτι θέλω νά κιτιαστῶ ἀποῦ ὅσον ἐμ- 25
παίνει τὸ μερικόν μου ἀπ' ἐκείνον ὅπου σοῦ εἶμι ἐγγυητής,
ἠγνώριζε, τίποτες οὐδὲν τὸν ἐρελῆ, οὐδὲ ἠμπορεῖ νά κιτιάσῃ
τὸν ἕναν δίχα τοὺς ἄλλους.

ζη. Ἀκουσον τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐγγυητοῦ.

Ἐάν γίνωμαι ἐγγυητής τοῦ Μπερνάρδου διὰ τὸν Μαρτὴν, 30
καὶ ὁ Μπερνάρδος ζητᾷ μου τὸ ἀμάχιν του τὸ ἔδωκεν διὰ

τὸν Μαρτὴν, διὰ τὸ ποῖον εἶμαι ἐγγυτῆς, καὶ ἂν τύχη μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ Μαρτῆς στρέφει μου τὸ ἀμάχιν μου ἐκείνον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἐγγυτῆς ἐνὶ κίτες ἐξ αὐτόν του ὅσον χρήζει τὸ ἀμάχιν, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσο-

5 λύμων.

ξθ. Ἀκούσατε τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ χρεωφελέτη ἀποῦ ἀφῆνει νὰ πουληθοῦν τὰ ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες του, καὶ οὐκ ἔχει παρά τινος νὰ τὰ ἀποσπάσῃ.

Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος βάλλει ἐγγυτάδες διὰ λόγου
 10 του εἷς ἕναν χρεωφελέτην, καὶ ἂν λάχῃ ὅτι τὰ ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες ἐπουλήθησαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλλεν τοὺς ἐγγυτάδες, ἐνὶ κρατήμενος νὰ στρέψῃ ἐκείνον τὸ ἀξιζόμενον τῶν ἀμαχιῶν του τὰ ἐπουλήθησαν διὰ λόγου του· καὶ ἐάν ὁ δανειστής, τοὔτέστιν ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἔβαλλεν εἰς
 15 τὴν ἐγγυμασίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ἀξιζόμενον τῶν ἀμαχιῶν του, ἢ αὐτὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐγγυτάδες τὸ κορμὶν τοῦ χρεωφελέτη, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατοῦν εἰς τὴν φυλακὴν τους καὶ εἰς τὸ σπῆν τους ἢ ὅπου θελήσουν ὡς χριστιανόν, ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ
 20 οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν παιδέψουν, οὐδὲ νὰ τοῦ ποίσουν κανέναν καρκόν, καὶ νὰ τοὺς θρέψῃ ψουμὶν καὶ νερόν εἰς τὸ παρ- φ. 56. κάτω, ἂν οὐδὲν θελήσῃ πλέον νὰ τοὺς δώσῃ τὴν τροφήν τους, καὶ ἐάν ἔχῃ κανέναν ἀπαὶ τοὺς ἄλλους ἐγγυτάδες ὅπου ἠμπορεῖ τίποτε; νὰ ζητήσῃ ἐκείνον τὸ ἔχασεν διὰ λόγου του,
 25 πρέπει ὅλα νὰ τὰ μαντιάσῃ μὲ τὸ δίκαιον.

ο. Αὐτοῦ λέγει διὰ ἐκείνους τοὺς ἐγγυτάδες ἀποῦ οὐδὲν ἔχουν νὰ ποίσουν ἀπόθεν ὡς ἐγγυτάδες, ἢ ἐπέρασαν πέρα ἀποῦ τὸ ρηγάτον.

Ἐάν ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζῃ τὸ ἐδικόν του ἐτέρου ἀνθρώ-
 30 που καὶ πέρνῃ ἐγγυτάδες κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ ἐάν λάχῃ ὅτι κανεὶς ἀποῦ τοὺς ἐγγυτάδες ταξειδεύσει, ἦγον

νὰ περάσῃ, ἢ νὰ ἔχη κανέναν ἀπὸ τοὺς ἐγγυτᾶδες ὅπου οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ ποίση ὡς ἐγγυτῆς, ἐκεῖνος ὅπου ἐμπορεῖ νὰ ποίση ὡς ἐγγυτῆς, ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ ποίση ὡς ἐγγυτητής· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχει τινὰ ὅπου λαλεῖ ὅτι ἔχει νὰ ποίση ὡς ἐγγυτῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου οὐδὲν ἔχει κάμποσῶς 5 νὰ ποίση ὡς γίων ἐγγυτῆς, πρέπει νὰ ὁμῶσῃ εἰς τὰ ἅγια πῶς οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, κάτω τῆς γῆς, πῶς νὰ ποίση ὡς γίων ἐγγυτῆς, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ ἔνη κίτες μὲ δίκαιον.

οα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ τὰ ἀμάχια, καὶ πόσον ἐντέχεται νὰ τὰ κρατήσῃς πρὶν τὰ πουλήσουν. 10

Ἡγνώριζε καλὰ ὅτι ἐν ἔνη εἰς ἄνθρωπος ἐγγυτητής ἐνοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ ζητᾶ του τὸ ἀμάχιν του εἰς τὸ καιρὸν τοῦ τεμνίου τοῦ συνεδᾶσθησαν, καὶ ἐκεῖνος δίδῃ του καὶ παρκαλεῖ τον μετέπειτα ἐκείνου ὅπου τοῦ ἐπαράδωκεν τὸ ἀμάχιν του νὰ τοῦ τὸ ἀποθαρρήσῃ ὡς ἐ' 15 ἡμέρας, καὶ πολεμῶντα καλόν, ἠγνώριζε ὅτι ὁ δανειστῆς ἂν θέλῃ κρατήσῃ τὸ ἀμάχιν εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ νὰ τὸ κρατήσῃ ἄχρι ἐ' ἡμέρας ἂν θέλῃ μὲ δίκαιον, ἀμὲ δυναστικοῦ τρόπου οὐδὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸν ποίσουν ἐγγυτῆν· καὶ ἂν οὐδὲν τὸν πλερώσῃ ἄχρι ἐ' ἡμέρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἔμπορεῖς 20 2.57. μετὰ ταῦτα νὰ διαλαλήσῃς καὶ νὰ πουλήσῃς τὸ ἀμάχιν εἰς τὴν χώραν, ἀμάχιν ἐγκαταλειμμένον, καὶ ὅτις πιτώσει πλέον θέλει τὸ πάρει· καὶ οὕτως ἐντέχεται γ' ἡμέρας νὰ διαλαλέται εἰς τὴν χώραν, καὶ τὴν γ' ἡμέραν νὰ τὸ ἀποβγάλλῃ, ἦγουν νὰ τὸ λευριάσῃ πούλημαν τελειωμένον· ἀμὲ ἠγνώριζε καλὰ 25 ὅτι οὐδὲν ἔμπορεῖ, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πουλήσουν τὸ ἀμάχιν παρευτὺς ὅτι ὁ ἐγγυτῆς νὰ τὸ δώσῃ, ἕως ὅπου νὰ τὸ κρατήσῃ ἐ' ἡμέρας, ὡς περ ἄνωθεν δηλοῖ.

οβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τὸ ρεσπετιάζουν, ἦγουν τὸ σηκόνουν ἀπὸ τὴν πρῶτην του πούλησιν ὀδίχως ὁ- 30 ρισμὸν τοῦ αὐθεντός του, καὶ ἔπειτα πουλεῖ τὸ ἀμάχιν ἐτέρην

ἡμέραν διὰ παρακάτω, ἀπάνω εἰς τίναν μέλλει νὰ ἔνη τούτη ἡ ζημία τοῦ πραγμάτου, καὶ τίς ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ, ὁ κύριος τοῦ ἀμαχίου, ἢ ὁ διαλαλητής;

- Ἄν ἴσως, ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἔνη ἐγγυτής ἐτέρου ἀνθρώπου
- 5 διὰ πέρπυρα ρ', καὶ ὁ δανειστής ζητᾷ του ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ του, καὶ ὁ ἐγγυτής παραδίδει του μίαν μούλαν ἐδικήν του, καὶ ὁ δανειστής πολεμᾷ νὰ πουλήσουν τὴν μούλαν γγᾶστ ἀπάνω του, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἔχη ἀπαὶ τὴν μούλαν μάρκα ρ', καὶ ἀφοῦν πουληθῇ, πολεμᾷ καὶ σηκόνουν τὴν, ἤγουν ρεσπετιάζουν
- 10 τὴν, καὶ τότες πολεμᾷ καὶ ἐξαναπουλοῦν τὴν ἄλλοῦν τὴν ἄλλην ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχη ἀπαὶ τὴν μούλαν παρὰ πέρπυρα ξ', καὶ πουλεῖ τὴν δινὰ ἐτεσαῦτα· ἔπειτα ὁ δανειστής καὶ ἀξαναζητᾷ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ διὰ τὰ του πέρπυρα ρ', καὶ ὁ ἐγγυτής ἀποκρίνεται, οὐδὲν νὰ σοῦ δώσω κα-
- 15 νέναν ἀμάχιν, διότι ἐσοῦ ἐπούλησες τὴν μούλαν διὰ πέρπυρα ρ', ἀπαὶ τῷ ποίῳν σοῦ ἤμουν ἐγγυτητής, καὶ ἂν ἐσοῦ ἐρεσπετίασες τὴν μούλαν, οὐδὲν τὴν ἐρεσπετίασες με τὸν ὀρισμὸν μου, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν σοῦ θέλω δώσει ἀπολογίαν, ἔω; ὁποῦ νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ ἢ αὐλή· καὶ ὁ δανειστής ἀποκρίνεται, φ. 58.
- 20 ἀληθῶς ὅτι ἐρεσπετίασα τὴν μούλαν σου, ἀμὲ ἐρεσπετίασά τὴν διὰ νὰ με πλερώσῃ ὁ χρεωφελέτης τὰ πέρπυρα, καὶ ὄχι δι' ἄλλον, καὶ ἐγὼ διὰ τὸ αὐτὸ ἐπούλησα τὴν μούλαν παρακάτω τῶν ρ' περπύρων, θέλω νὰ μοῦ τὰ ἱκανώσῃς, ἐὰν τὸ ἀγνωρίσῃ ἢ αὐλή· τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, οἱ κριτάδες πρέπει νὰ ἀ-
- 25 γνωρίσουν καὶ νὰ κρίνουν ἐπάνω τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἐπάνω ὅλους ὁποῦ τοῦ ὁμοιάζουν, ὅτι ὁ ἐγγυτής ἐνὶ κίτες, ἐφειδῆ ὁ ἀμαχευτιὸς ἐρεσπετίασεν τὴν πουλήσιν τῆς μούλας, οὐ τοῦ ἀμαχίου, ὀδίχως τὸν ὀρισμὸν τοῦ αὐθέντη του.
- ογ. Ἔδε λέγει τὸ δίκαιον τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ ἐπεθάναν
- 30 πρὶν πλερώσουν τὸ ἐγγύθησεν, καὶ εἰς τίναν ἐντέχεται νὰ στραφῇ ὁ δανειστής νὰ γυρέψῃ.

Ἐάν γίνεττι ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείσῃ ἐτέρου ἀνθρώπου
 πέρπυρα ρ', καὶ διὰ τὰ ἦνε θάρρουμενος ὁ δανειστίος λαμβάνει
 γ' ἐγγυτάδες ἀπκί τὸν χρωφελέτην του, καὶ λαχάνη ὅτι εἷς
 ἐκ τούς ἐγγυτάδες ἀποθακίνη πρὶν τὸν καιρὸν τοῦ τερμένου,
 ὁ δανειστίος ἠμπορεῖ νὰ στραφῇ εἰς τούς δύο ἐγγυητάδες μὲ 5
 δίκαιον διὰ ὄλον του τὸ χρέος· καὶ ἂν ἐτελεύτησῃ οἱ δύο,
 ἠμπορεῖ νὰ στραφῇ εἰς τὸν τρίτον διὰ ὄλον τὸ χρέος, καὶ ἐάν
 καὶ οἱ τρεῖς ἐτελεύτησῃ πρὶν νὰ πλερώσουσιν, ἐκεῖνος ὁποῦ
 τούς ἔβαλεν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν ἐκείνον τὸ ἐχρῶσταν νὰ δώ-
 σῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει, εἴτε ὁ δανειστίος, ἂν οὐδὲν θέλῃ ὁ χρω- 10
 φελέτης του νὰ τὸν πλερώσῃ τὸ τοῦ χρωστει, ἐάν ἔλθῃ νὰ
 ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ αὐλή πρέπει νὰ πάρῃ τὰ πράγ-
 ματα τούς ἐγγυητάδες τούς τεθνεῶτας, καὶ νὰ πουλήσῃ ἐξ αὐ-
 τῶν τούς ἐτεσαῦτα ὥς τε νὰ πλερωθῇ, καὶ ἂν λείψῃ τίπο-
 τες, νὰ στραφῇ εἰς τὸν χρωφελέτην του· οὕτως ἐστὶ τὸ δί- 15
 καιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὅμοίως
 ἐάν τύχῃ ὅτι οἱ ἐγγυητάδες ἐπεράσασιν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ρηγά-
 του, οὕτως ἐντέχεται ὁ δανειστής ὡσαύτως νὰ κρατηθῇ εἰς
 τὰ πράγματα τούς ἐγγυητάδες, ὡς περ εἰρήκαμεν ἄνωθεν, καὶ
 ρ. 59. | εἰς τὸ κορμὶν τοῦ χρωφελέτου. 20

οδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λαμβάνει κενέναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸν
 χρωφελέτην του, διὰ τὰ τοῦ δώσῃ μάκρυμυκν καιροῦ νὰ τὸν πλερώσῃ.

Ἐάν ἔλθῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείσει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του
 ἐτέρου ἀνθρώπου ἔως ἑναν τέρμενον καιρῶν ὠνοματισμένον,
 καὶ διὰ βεβαιότερον νὰ ἦνε θάρρουμενος ἀπκί τὸν χρωφελέ- 25
 την του, λαμβάνει ἐγγυητάδες, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν ἔλθῃ τὸ
 τέρμενον, ὁ δανειστής συμπαύγει μὲ τὸν χρωφελέτην του διατὶ
 τοῦ τὸ ἔδωκεν, καὶ δίδει ἄλλον τέρμενον καὶ μακρυνίσκει τὸν
 καιρὸν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἐπειδὴ τοῦ ἔδωκεν ἄλλοι τέρμε-
 νον μέσον τούς ἐγγυητάδες, εἶνε ἔξω τῆς ἐγγυμασίας, κίτες; 30
 ἀπ' ἐκείνην τὴν ἐγγυμασίαν, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

οε. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ ὅπου οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώ-
ση, καὶ τοῦ χρεωφελέτου ὅπου οὐδὲν ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸν
ἀρετηάση καὶ πλερωθῇ.

- Εἷς ἄνθρωπος ἐδάνεισεν τοῦ Τζηράτ μάρκα ρ', καὶ ὁ Μπερνάρ-
5 δος ἦτον ἐγγυητὴς διὰ τὸν Τζηράτ διὰ τὰ ρ' μάρκα [τά] ὁ δανειστής
τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅταν ἔλθῃ τὸ τέρμενον, ὁ δα-
νειστής εἶπεν τοῦ Μπερνάρδου νὰ ποίση ὡς γιὸν ἐγγυητὴς νὰ
τοῦ δώσῃ ἀμάχιν, ἐπειδὴ ὁ χρεωφελὴς οὐδὲν θέλει νὰ μὲ
πλερώσῃ· καὶ ὁ ἐγγυητὴς λέγει του, οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ ποίσω
10 ὡς ἐγγυητὴς, οὐδὲν ἔχω ἀμάχιν νὰ σοῦ δώσω, τὸ δίκαιον ὁ-
ρίζει ὅτι, ἐπειδὴ ὅτι λέγει ὅτι οὐκ ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ
ὡς ἐγγυητὴς, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ποιήσῃ νὰ ὁμότη εἰς
τὰ ἄγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς καὶ κάτω τῆς γῆς, ἀ-
πόθεν ἠμπορεῖ νὰ πλερώσῃ ὡς ἐγγυητὴς, μὲ τοιοῦτον ἓνι κί-
15 τες· καὶ ἐὰν ἔνῃ, ὅτι ὁ δανειστής οὐδὲν νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν
φυλακὴν του, ὥσπερ ἐλαλήθη ἄνωθεν εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα·
καὶ ἐὰν ὁ δανειστής ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ μάρθῃ μὲ καμ-
μιάν ὀπλὴν, ὅτι ὁ ἐγγυητὴς ἔχει κανέναν πρᾶγμα ἀπαὶ τὸ
ποῖον ἠμπορεῖ νὰ ποίση ὡς ἐγγυητὴς, λοιπὸν διὰ τὸν ὄρ[κον]φ. 60.
20 οὐδὲν νὰ ἀφήσῃ ὁ δανειστής νὰ μηδὲν πόρη τὸ ἀμάχιν τοῦ
ἐγγυητῆ του καὶ νὰ πλερωθῇ, καὶ ὁ ἐγγυητὴς ὅπου εἶχεν ὁμό-
σει τὸν ἄδικον ὄρκον νὰ πέσῃ νὰ δώσῃ τῆς κρίσης τοιοῦτον
τέλος, ὡς γιὸν χρεωστῆ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος παράνομος· ἐὰν ὁ
χρεωφελὴς ὅπου τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν οὐδὲν θέλει
25 νὰ τὸν ἀποβγάλῃ μὲ κανέναν τίποτε, ὁ βισκούντης καὶ ἡ
αὐλὴ ἐντέχεται νὰ δώσουν ἄδικαιον τοὺς ἐγγυτάδες νὰ πάρουν
ἐπεσαῦτα πράγματα ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου τοὺς ἀφήκεν πάλι, καὶ
νὰ πουλήσουν ὅσον ἠμπορήσουν νὰ ἔνῃ κίτες· καὶ ἂν ἐγίνε-
τον ὅτι ὁ χρεωφελὴς νὰ ἦτον ξενικὸς ἀπ' ἔξω τῆς χώρας,
30 καὶ νὰ ἠθελήσεν νὰ πάγῃ, ὁ δανειστής ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸν
κωλύσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑστερήσῃ τὸ ἀμάχιν του, χωρὶς νὰ ποίση

νόσιν τῆς αὐλῆς, ἢ νὰ περικρατήσῃ τὸ κορμὶν τοῦ χρωφε-
 λέτη, ἕως ὅπου νὰ τὸ ποίση νόσιν τῆς αὐλῆς· καὶ ὁ βισκούν-
 τας ἐντέχεται νὰ στείλῃ νὰ τὸν φέρουν ἔμπροσθέν του, διὰ
 νὰ ἱκανώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρωστέϊ ἐκεῖνου ἢ ἐκεῖνης ἀπαὶ τὸ
 ποῖον ἐν κρατημένον, καὶ οὕτως ἠμπορεῖ νὰ ποίση ὁ ἐγγυτῆς 5
 ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἔβαλλεν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν· καὶ ἂν οὐ-
 δὲν ἔχῃ ἀπὸ πύθεν, ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀποβγάλλῃ ἀπαὶ τὴν ἐγ-
 γυμασίαν, ἀφοῦ νὰ ὁμώσῃ, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθη, ἢ αὐλῆ ἐντέ-
 χεται νὰ τὸν παραδώσῃ τοῦ ἐγγυτῆ, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν
 κρατῆ εἰς τὴν φυλακὴν του ὡς περ χριστιανόν, χωρὶς νὰ τοῦ 10
 ποίση κανέναν κακὸν ἕως νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ τοῦτο ἐκ δί-
 καιον καὶ κείμενον.

οσ. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ, καὶ πῶς καὶ πότε ἠμπορεῖ νὰ
 εὐγῆ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν, καὶ πότε οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ
 εὐγῆ. 15

Καλὰ ἠγνώριζε ὅτι ἐὰν ἐνῆ ὅτι εἷς ἄνθρωπος πέσει, τοῦτέ-
 στιν νὰ ἠπῆ εἰς ἐγγυμασίαν δι' ἄλλον ἕως ἕναν τάρμενον ὠνο-
 φ. 61. ματισμένον, καὶ ἐὰν λάχῃ μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ ἐγγυτῆς ἀγνω-
 ρίζεται μετὸν χρωφελέτην, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ
 ἀγκαλεῖ τὸν χρωφελέτην, καὶ λέγει ὅτι θέλω νὰ εὐγῶ ἀπαὶ 20
 τὴν ἐγγυμασίαν ὅπου τὸν ἐγγύθηκα, ὅτι οὐδὲν θέλω πλεῖον
 νὰ ἦμαι εἰς τὴν ἐγγυμασίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἐγγυτῆς
 οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐγῆ, οὐδὲ νὰ τὸν σπύξῃ τὸν χρωφελέτην
 τίποτες ἕως τὸ τέρμενον τὸ ὠνοματισμένον, χωρὶς ἂν ἔχουν
 ἄλλον στίχημαν μέσον τους, ἢ ἂν ὁ χρωφελέτης οὐδὲν θέλῃ 25
 νὰ περάσῃ ἔξω τῆς γῆς, ὅτι ἐὰν ἤθελε νὰ περάσῃ τὴν γῆν
 ἕναν κείμενον νὰ τὸν ἀποβγάλλῃ εἰς τανιὸ τοῦ ἀπαὶ τὴν ἐγγυ-
 μασίαν, ἂν θελήσῃ ὁ ἐγγυτῆς, ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ κείμενον.

οζ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὅπου οὐδὲν ὁμολογᾷ παρὰ τὸ ἡμι-
 σον τῆς ἐγγυμασίας. 30

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἐγγυητὴν ὅπου τὸν ἐγ-

γυήθην διὰ πέρπυρα κ', καὶ ὅταν ἔρτη τὸ τέρμενον, ὁ δανει-
 στιός του ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του τῶν κ' περπύρων, ἀπαὶ τὸ
 ποῖον τὸν ἔθην, καὶ ὁ ἐγγυτῆς ἀποκρίνεται, μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ
 θεὸς ὅτι οὐδὲν σοῦ εἶμαι ἐγγυτῆς παροῦ πέρπυρα ι', τὸ δι-
 5 καιον ὀρίζει ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ὁ δανειστῆς ἔχει δύο μάρτυρας
 ὁποῦ εἶδασιν ἢ ἠξέυρουν ὅτι ἔνι ἐγγυτῆς τῶν κ' περπύρων,
 πρέπει νὰ τὰ πλερώσῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη β' μάρτυρας τὸ
 πῶς ἔνι ἐγγυητής, νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια τὸ πῶς δὲν
 ἔνι ἐγγυητής, εἰ μὴ πέρπυρα ι', καὶ ἀπότης ὁμόσῃ ἔνι ἀνέγ-
 10 κλητος ἀπαὶ τὰ δέκα πέρπυρα.

οη. Περὶ τοῦ λαβεῖν ἀμάχιν ἀπαὶ τὸν ἐγγυτῆν δυναστικοῦ
 τρόπου.

Ἐάν τύχη ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐγγύθην ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ
 ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐγγύθην ὁ ἐγγυτῆς θέλει νὰ πάρῃ τὸ ἀμά-
 15 χιν του, ἐντέχεται νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὸ πάρῃ, ἀμὲ ἂν ἔνη
 ὅτι ὁ ἐγγυτῆς πάρῃ τοῦτο δυναστικοῦ τρόπου τὸ ἀμάχιν του,
 καὶ ἠμπορήσῃ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας τὸ πῶς τοῦ ἔνι ἐγ-
 γυητής ἐκεῖνος, ἐντέχεται νὰ ἔνη κακοδικημένος, ὡς γιὸν δυ-
 νάστης τῆς χώρας, ὅτι ἂν τοῦ ἐστέρησεν τὸ ἀμάχιν του ἀδι-
 20 κα, ἢ αὐλῆ ἤθελεν | τὸ ποίσει νὰ τὸ στρέψῃ μὲ δίκαιον· καὶ φ. 62.
 νὰ ἠγνωρίζῃς καλὰ ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν καλὰ
 νὰ πάρουν τὸ ἀμάχιν ἀπαὶ τοὺς ἐγγυητάδες τους ὀδίχως ἀγ-
 κάλεμαν τῆς αὐθεντίας ἤγουν τῆς αὐλῆς, μὲ τοιοῦτον νὰ ἔχη
 β' ἐγγυητάδες, ὅτι ἔνι ἐγγυτῆς του, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κεί-
 25 μενον.

οθ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν του
 τοῦ χρεωφελήτη του, ἢ τοῦ ἐγγυτῆ του, ἢ ὁ δανειστιός, καὶ
 ποία πούλησι νὰ ἀζιάζῃ.

Ἐάν τις εἷς ἄνθρωπος ἐγγέται ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ὁ δανει-
 30 ζων τὸ δικόν του ζητᾷ ἀμάχιν, καὶ ὁ ἐγγυητής δίδει του τὸ
 σπίτιν του εἰς ἀμάχιν, καὶ ὁ δανειστῆς οὐδὲν πρέπει νὰ τὸ πάρῃ

διὰ τὸ οὐδὲν τοῦ ἐπούλησεν, ἀμὲ ἔδωκέν τοῦ το ὡς ἀμάχιν, ἀ-
 μέ ὁ ἐγγυτῆς ὁ ἀφέντης τοῦ ἐσπιτίου ἐκεῖνος νὰ τὴν πουλήσῃ
 τὴν κληρονομίαν του διὰ νὰ εὐγῆ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν· καὶ
 ἐὰν ὁ ἐγγυτῆς ὁ ἀφέντης τοῦ πραγμάτου θέλῃ νὰ τὴν δώσῃ
 τὴν κληρονομίαν του τοῦ δανειστῆ, ἢμπορεῖ νὰ τὴν πάρῃ εἰς 5
 ἀγοράν, ἐντέχεται ἄμὲ ὁ δανειστής νὰ πουλήσῃ τὸ ἀμάχιν τοῦ
 χρεωφελέτη του· καὶ ἐὰν ὁ δανεισιτὸς ἀπέθανεν, καὶ ἐὰν κα-
 νεὶς συγγενῆς ἐκεῖνου ὅπου ἦτον κληρονομία ἦλθεν ὀμπρὸς ζη-
 τῶντα ἐκεῖνον τὸ ἀπλίκιν ὡς γνήσιος κληρονόμος, ἐντέχεται
 νὰ τὸ εἶχῃ, καὶ ἐκεῖνος ὅπου εἶχεν ἀγοράσει τὴν κληρονομίαν 10
 ἦθεν χάσει ἐκεῖνον τὸ νὰ ἔδωκεν μὲ δίκαιον· καὶ διὰ τοῦτο
 οὐδὲν ἐντέχεται ὁ δανεισιτὸς νὰ πουλήσῃ τὴν κληρονομίαν, ἀ-
 μέ ὁ ἐγγυτῆς ὁποῖός οὐκ ἔχει φόβον τινός, οὐδὲ κίνδυνον νὰ
 πουλήσῃ, διότι τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἐγγυτῆς πρέπει νὰ τὸ
 πουλήσῃ, καὶ νὰ κιτιαστῆ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν. 15

π. Περὶ τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχιῶν τῶν ἐγγυτάδων, τῶν ἀ-
 μαχιῶν τὰ ἐπουλήθησαν, καὶ τίς μέλλει νὰ τὰ ἱκανώσῃ.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕνα χρεωφελέτην, οὐδὲν
 ἐντέχεται νὰ τὸν βάλῃ εἰς ἐγγυμασίαν διὰ νὰ ρεσπετιάζῃ
 9.63. ἐκεῖνον | νὰ μηδὲν πλερώσῃ τὸ χρεωστῆ τοῦ χρεωφελέτη του· 20
 ὅτι καλὰ ἐντέχεται καὶ νὰ ἠγνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἐὰν
 ἀφήσῃ ὁ χρεωφελέτης ἢ ἀφήσῃ νὰ πουλήσουν τὸ ἀμάχιν τοῦ
 ἐγγυτῆ του μὲ τ' ἀμάχια τοῦ ἐγγυτάδες, ἐχάθησαν λοιπόν,
 οὐδὲ νὰ μείνῃ διὰ τὸ χρέος τὸ χρεωστῆ ὁ ἐγγυτῆς τοῦ δα-
 νειστῆ του ὅπου ἐνὶ ἀπὸ ἄλλον τρόπον, νὰ μηδὲν δώσῃ καὶ νὰ 25
 τοῦ στρέψῃ ὅλα του τὰ ἀμάχια, καὶ ὅλην τὴν ζημίαν τὴν νὰ
 λάβῃ διὰ τὰ ἀμάχια του ὅπου ἐπουλήθησαν διὰ λόγου του
 καὶ διὰ τὸ χρέος του· καὶ τοῦτο ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κα-
 τὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱεροσολύμου.

πα. Ὡδε νὰ ποῦμεν τὸ δίκαιον ἐκεῖνου ὅπου δανείζει τὸ 30
 κτηνὸν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐπῆρεν δα-

νεικὸν ἔνι χρειωφελέτης ἢ ἐγγυητῆς κᾶτινος, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἠμπορεῖ νὰ χάσῃ τὸ κτηνόν του.

- Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος θελήσῃ νὰ ποίση χρηστότητα καὶ ἀγάπην ἐνοῦ του φίλου, καὶ δανείζῃ του τὸ ἄλογόν του,
- 5 ἢ καθαλλικεύγῃ τον ὀμπρὸς ἐπάνω εἰς τὴν σέλλαν καὶ ἐκεῖνος καθαλλικεύγῃ ὀπισθεν τοῦ φίλου του, καὶ ἐκεῖνος ὁ φίλος του ἔνι οὗτος ἄνθρωπος ὁποῦ χρωστῆται, ἢ ἐνκυτῆς κᾶτινος ἀνθρώπου ἢ γυναίκας, καὶ ἐμπλάζῃ τους καθαλλικεμένους, ἢ μόνος του, ἢ ἔμπροσθεν καὶ ὁ νοικοκύρης ὀπισθεν αὐτοῦ, τὸ δίκαιον
- 10 ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη τοῦ ποιοῦ ἔνι ἐγγυητῆς ἢ χρεωφελέτης, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τοῦ σηκώσῃ τὸ κτηνόν του διὰ τὸ χρέος του ἢ διὰ τὴν ἐγγυμασίαν του, νὰ κητιάσῃ τὸ χρέος του μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ καλὰ βλέπετε τίνας τιματε μὲ καλοσύνην, νὰ ἔνη τοιοῦτον κορμὶν ὁποῦ νὰ μὴδὲν
- 15 ἠμπορήσῃ νὰ χάσῃ μὲ δίκαιον, ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένον πρᾶγμαν ὅτι τὸ κτηνόν ἔνι ἐδικόν του, ἐρειδῆ καθαλλικεύγῃ ἔμπροσθεν καὶ ἐσοῦ ὀπισθεν.

πβ. Ἄπαὶ τῶρα νὰ ἀκούσατε τὸ δίκαιον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν γυναικῶν, ὁποῦ δουλεύουν μὲ ἄλλους λαῖς, καὶ διὰ

20 τὰ πράγματα τὰ οἱ ἄνθρωποι καὶ αἱ γυναῖκες μισταρόνουν εἰς ἢ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, διὰ πρᾶγμαν τὸ μέλλει νὰ δώσῃ καὶ φ. 64. ἐκεῖνος νὰ τὸ πάρῃ.

πγ. Καὶ αὐτὸν ἐλατίνικον νόμιμον. Περὶ τοῦ σεργέντη, καὶ ποταπὴν ἐξουσίαν ἔχει ὁ κύριος πρὸς τὸν σεργέντην του καὶ ὁ

25 σεργέντης πρὸς τὸν κύριον.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μιὰ γυναῖκα κρατεῖ ἔναν ἄνθρωπον σεργέντην, ἢ μιὰ τζαμπερλάνκ, εἰς καιρὸν ὀνοματισμένον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ κύριος ἢ ἡ κυρά ὁποῦ τὸν ἐκρατῆσαν ἔχει καλὰ ὀτοσαύτην ἐξουσίαν, ὅτι, ἂν θέλῃ, ἠμ-

30 πορεῖ νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ, ὅταν θελήσῃ, τὸν σεργέντην ἢ τὴν τζαμπερλάναν τους, ἔνι κρατούμενος μὲ τοιοῦτον, νὰ τὸν πλε-

ρόνη ἐπεσαῦτον ὅσον ἐδούλεψεν, καὶ ἀλλοίως ἢ ἀπολογία ἐνι
 εἰς οὐδέν· ἀμέ ὁ σεργέντης, ἢ ἡ τζαμπερλάνα, οὐδὲν ἠμποροῦν
 νὰ εὐγαῦν ἀπαὶ τὸν κύριόν τους ἕως τὸ τάρμενον, ἐάν ὁ κυ-
 ριος ἢ ἡ κυρά ὀποῦ ἐνι, οὐδὲν τοὺς θέλουν· ἀμέ ἐάν ἐνη ὅτι
 ὁ σεργέντης, ἢ ἡ τζαμπερλάνα, ὀποῦ οὐδὲν ἀπομένουν τοῦ 5
 κυροῦ ἢ τῆς κυρᾶς καὶ θέλουν νὰ περάσουν, τὸ δίκαιον ὀρίζει
 ὅτι ὁ κύρης, ἢ ἡ κυρά ὀποῦ τοὺς ἐκράτησεν, ἐνι κρατούμενος
 νὰ τοὺς δώσουν εἰδησιν, ἢ γουν ἀπολογίαν, ἐπειδὴ θέλουν νὰ
 περάσουν, καὶ νὰ τοὺς πλερώσουνε ἐπεσαῦτα ὅσον ἐδούλεψαν·
 ἀμέ ἂν οὐδὲν θέλουν νὰ περάσουν, ὁ κύριος ἢ ἡ κυρά τους νὰ 10
 μηδὲν τοὺς δώσουν ἀπολογίαν, ἂν οὐδὲν θέλουν, εἰς τὸ τέρμε-
 νόν τους· καὶ ἐάν ὁ σεργέντης, ἢ ἡ τζαμπερλάνα ἐπῆγαν δί-
 γως τὴν εἰδησίν τους ὄλον προτήτερα, ἐνι θίορκοι, καὶ ἔπειτα
 νὰ χάσουν ὅσον ἐδούλεψαν, τὸ μηνιόν τους· καὶ ἐάν εὐρεθῆ
 μὲ ἕτερον κορμὶν εἰς τὴν χώραν, ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκεῖνος 15
 ἢ ἐκεῖνη νὰ τρυπήσουν τὴν παλάμην τους μὲ ἕναν σίδερον
 βραστόν, οὐδὲ κἀνού, νὰ ὁμόση νὰ μαντενιάση τὸν κύριόν του,
 ἢ τὴν κυράν του, καὶ νὰ ποίση τὴν δουλιάν του ὡς τὸ τέλος
 τοῦ τερμένου τὸν ἐσυνεδάστησαν καιρόν, ὅτι ἐπειδὴ ἐζέθην δί-
 φ. 65. γως τὴν εἰδησίν του, καὶ χῶρις [νὰ τελειώση ὁ καιρὸς τοῦ τερ- 20
 μένου, ὄλον προτήτερα ἀρνᾶται τὸν θεόν του, καὶ ἔπειτα ψεύ-
 δεται ὁ ὄρκος του, καὶ ὁ νόμος ὀρίζει.

πδ. Περὶ τοῦ σεργέντη ἢ τῆς τζαμπερλάνας τὴν ἐκράτη-
 σεν, καὶ ἡῦρεν εὐρημαν, τίνος ἐντέχεται νὰ ἐνη ἐκεῖνον τὸ εὐ-
 ρημαν, τοῦ σεργέντη, ἢ τοῦ αὐθέντη ὀποῦ ἐνι. 25

Ἐάν εἷς ἀνθρωπος κρατῆ ἕναν σεργέντην εἰς τὸ μηνιόν του,
 ἢ μίαν τζαμπερλάναν, νὰ πολομοῦν τὴν δουλιάν του, καὶ λα-
 χάνῃ ὅτι ὁ σεργέντης ἢ ἡ τζαμπερλάνα εὐρίσκουν εὐρημαν,
 τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ κύριος ἐντέχεται νὰ ἔχη τὸ ἥμισον,
 ὁ δὲ σεργέντης καὶ ἡ τζαμπερλάνα τὸ ἕτερον ἥμισον· ὁ κύ- 30
 ριος ὑπάγει ἐξῶ μὲ τῆς κυρᾶς, ἢ εἰς φουσατό, καὶ ἂν κάμη

τίποτες ὁ κύρης ἢ ἡ κυρία, ἐντέχεται νὰ ἔχουν καὶ αὐτῶς τὸ ἥμισον μὲ δίκαιον.

πε. Περὶ τοῦ σεργέντη ἢ τῆς τζαμπερλάνας ὁποῦ κλέφτει κανέναν πρᾶγμαν τοῦ αὐθέντη του καὶ φεύγει.

- 5 Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκράτησεν ἕναν σεργέντην ἢ μίαν τζαμπερλάναν, καὶ ὁ κύριος ἢ ἡ κυρά λείπουν ἀπὸ τὸ σπίτιν, καὶ ὁ σεργέντης ἢ ἡ τζαμπερλάνα πέρνουν κανέναν πρᾶγμαν ἀπαι τὸ σπίτιν, ἢ ἀπαι τὸν κύρην, ἢ τὴν κυράν κρυφά τους, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ κύρης ἢ ἡ κυρά εὐρίσκουν ἐκεῖνον
- 10 τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔχασεν ἀπάνω εἰς ἄλλον ἄνθρωπον ἢ εἰς γυναῖκαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ κύρης ἢ ἡ κυρά ἀπαι τῶν ποίων σεργέντην ἢ ἡ τζαμπερλάνα ἐποίκεν ἐκείνην τὴν δουλίαν, ἐντέχεται νὰ πάρῃ τὸ ἐδικόν του μὲ δίκαιον, νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια, οὐδὲν τὸ ἐπούλησαν, οὐδὲ ἐδώκων ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν
- 15 τινὸς τὸ εὐρήκασιν, ἀμὲ ἐκλέψων το, ὡς περ εἶπεν, μὲ τὸν σεργέντη ἢ μὲ τὴν τζαμπερλάναν του, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμαν του, καὶ ἠμποροῦν νὰ τὸν κράξουν κλέπτην, ἂν θέλουν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔχασεν· καὶ ἀνίσως ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔκλεψεν ἠμπορῇ νὰ πιαστῇ, ἐντέχεται νὰ ἔνη
- 20 μὲ δίκαιον εἰς [ἐπιτίμωσιν εἰς τὸ κορμίν του ἐπεσαῦτον ὅσον φ. 66. χρήζει τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔκλεψεν, καὶ τοῦτο ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

πς. Περὶ τοῦ σεργέντη οὐ τῆς τζαμπερλάνας ὁποῦ χάνουν κανέναν πρᾶγμαν τοῦ αὐθέντη.

- 25 Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν δοῦλον λεγόμενον σεργέντην, ἢ μίαν δούλην λεγόμενην τζαμπερλάναν, καὶ ὁ δοῦλος ἢ ἡ δούλη χάνουν κανέναν πρᾶγμαν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἔχουν εἰς τὴν βλέπισίν τους τοῦ κυροῦ ἢ τῆς κυράς του, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἐντέχεται νὰ καλλιωτερίσουν τὸ
- 30 πρᾶγμαν τὸ ἐχάσαν, ἢ νὰ δώσουν τὴν τιμὴν του, καὶ οὕτως ἐντέχεται.

πζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρνει τὸν σεργέντην του ἢ τὴν τζαμπερλάναν.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἀγκριστῇ μὲ τὸ σεργέντην του ἢ μετὰ τὴν τζαμπερλάναν του καὶ κροῦ του μίαν φουσκίαν, καὶ ὁ σεργέντης καὶ ἡ τζαμπερλάννα ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλήν, κατὰ τὴν 5 ἀσίζαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι διὰ φουσκίαν ὁ κύριός του ἢ ἡ κυρά του οὐδὲν νὰ τοῦ ποίση ἀσίζαν· ἀμὲ ἀνίσως ὁ κύρης ἢ ἡ κυρά ἂν τὸ[ν] δέρνουν, ἢ νὰ ποίσουν νὰ τὸν δέρουσιν ἄμετρα τὸν σεργέντην του ἢ τὴν τζαμπερλάναν του, ἢ ἂν τοῦ ἐποῖκεν πληγὴν φανεράν, καὶ νὰ ἐγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, ἢ ἀσίζα καὶ 10 τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ ἔχη οὗτος καλὸν δίκαιον, ὡς γίον νὰ ἔχη εἷς ξένος.

πη. Περὶ τοῦ ράρτη ὁποῦ ράφτει τὰ ροῦχα τοὺς ξένους καὶ φεύγει μὲ ὅλα τὰ ροῦχα, οὕτως καὶ ἀποῦ πάντας τοὺς τεχνίτας.

Ἐάν γένηται ὅτι ἓνας ἄνθρωπος δώσῃ τὰ ροῦχά του ἐνοῦ 15 ράρτη νὰ τὰ ράψῃ καὶ νὰ τὰ ὀδηγήσῃ, ἢ ἂν δώσῃ πανὶν ἐνοῦ ἀνυφαντάρη νὰ τὸ κάμῃ, ἢ ἕτερον χρῆσιν ἐτέρου τεχνίτη διὰ νὰ τὸ ὀδηγήσῃ, καὶ ὁ τεχνίτης φεύγει μὲ ὅλα, καὶ λαχάνη μετέπειτα τὸ ἐδικόν του, ἢ τὰ ροῦχά του εὐρίσκονται ἀπάνω ἐτέρου ἀνθρώπου, ἢ εἰς τὸν σπίτην του, τὸ δίκαιον ὀρίζει 20 ὅτι νὰ περιλάβῃ τὸ ἐδικόν του μὲ τοιοῦτον, τὸ ἐντέχεται ἢ 67. νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος | ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα οὐδὲν τὸ ἐδάνεισεν, οὐδὲ τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἔδωκέν το, οὐδὲ ἐμάχεψέν το, ἀμὲ ἔδωκέν του τὰ ροῦχά του, οὐ τὰ πανιά του, οὐ τὸ ἐδικόν του, διὰ νὰ τὸ ὀδηγήσῃ, καθὼς ἄνωθεν 25 δηλοῖ, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ πάρῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸ ἐδικόν του ὀλόκληρον· ἀληθῶς τοιοῦτον λαλεῖ ἢ ἀσίζα καὶ ὀρίζει ὅτι, ἂν ἔνῃ ὁ τεχνίτης ἐποῖκεν τίποτες δουλίαν εἰς ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα, καὶ μέλλει νὰ πλερωθῇ ὁ τεχνίτης τὸ ἐντέχεται τοῦ κούπου του, ὁποῦ ἔχασεν πάντα ὅσα ἔδωκεν εἰς ἐκεῖνον 30 τὸ πρᾶγμα.

πθ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ἐνοίκισεν τὸ σπίτιν του, καὶ πότῃ ἤμπορεῖ νὰ τὸ στρέψῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐνοίκισεν.

- Ἐάν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνοικιάζει τὸ σπίτιν του ἐνοῦ ἀνθρώπου ἢ μίας γυναίκα, ἕως ἔναν καιρὸν ὀνοματισμένον, τὸ
- 5 δίκαιον ὀρίζει, ἐφειδὴ ὁ ἔνοικύρης τὸ ἐνοίκισεν ἕως ἀ' τέρμενον, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν εὐγάλη κανεῖς, ἕως ὅπου νὰ τελειωθῇ τὸ τέρμενον τὸ ἐσυνεβάσθησαν, οὐδὲ ἐκεῖνος νὰ εὐγῆ ὁποῦ ἐνοίκισεν τὸ σπίτιν ἕως τὸν καιρὸν τὸν δηλούμενον· καὶ ἀνίσως καὶ θέλῃ ναὺκαιρέσῃ τὸ σπίτιν, νὰ πλερώσῃ τὸ
- 10 ἐνοίκιν ἕως τὸ τέρμενον, ἐάν νὰ ποῖκεν παρὰ μίαν ἡμέραν· ὁμοίως καὶ ὁ νοικοκύρης δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ τὸν εὐγάλη.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

- ι. Ὅμοίως εἷς ἄνθρωπος ἐνοίκισεν τὸ σπίτιν του ἐνοῦ ἀνθρώπου ἢ μίας γυναίκα, ἕως ἀ' χρόνον, καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη
- 15 ὁποῦ ἐνοίκισεν τὸ σπίτιν ἐκεῖνον, καὶ ἐνὶ κακοποιός, ἢ ἐκατακρίθην, ἢ νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπὶ τὴν χώραν του, ἢ ὀργίστην του ὁ ῥήγας, ἢ νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπ' ἐξω τῆς χώρας, τοιοῦτον κορμὶν ἐνὶ θεσπισμένον εἷς τὴν ἀσίζαν νὰ μὴδὲν πλερώσῃ παρὰ ὅσον καιρὸν ἐκαθέζετον μέσα εἰς τὸ σπίτιν, καὶ οὐχὶ πλέον.
- 20 Ἄληθῶς ἐάν ἐνοικιάσεν τὸ σπίτιν μου μιᾶς γυναικός, καὶ ἐκεῖνη εἶνε μαυλίστρια, ἢ κακὴ γυναῖκα, ἢ ἐνὶ κακός ἄνθρωπος καὶ κακῆς τάξεως, ἢ κακῆς ἀκοῆς, καλὰ ἐντέχεσαι νὰ τὸν εὐ-φ. 68. γάλω ἀπαι τὸ σπίτιν μου πρὶν τὸν καιρὸν τοῦ τερμένου, καὶ νὰ πλερώσῃ εἰς ὅσον καιρὸν ἐποῖκεν μέσα εἰς τὸ σπίτιν, διότι
- 25 οὐδὲν ἐνὶ δίκαιον τοιοῦτοι λαῖ; νὰ ἔνη μέτα εἰς καλοὺς λαῖ, παρὰ εἰς τόπον κοινόν, τὸ ἐνὶ θεσπισμένον νὰ ἀπλικεύουν τοιοῦτοι λαῖ;.

ιγ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνοίκιν τοῦ σπιτίου, καὶ εἰς τίνα νὰ κρητηθῇ ὁ νοικοκύρης, ἢ ἡ νοικοκυρά.

- 30 Καλὰ ἠγνώριζε ὅτι, ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἔνοικιάζῃ τὸ σπίτιν του ἐνοῦ ἀνθρώπου, ἢ μιᾶς γυναικός, καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη ὁ-

τοῦ ἐνοικιάσατιν τὸ σπιτίιν του οὐδὲν θέλουσιν νὰ τὸν πλερώσουσιν τὸ ἐνοίκιον τοῦ σπιτιοῦ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ νοικοκύρης ἡμπορεῖ νὰ βάλῃ κλειδὸν καὶ νὰ κλειδώσῃ τὸ ἐσπίτιν του ἐπάνω εἰς πᾶν πρᾶγμα τὸ ἔχει ὁ οἶκος, καὶ νὰ τὰ πουλήσῃ μὲ τὴν εἰδήσιν τοῦ βισκούσῃ καὶ ἐκείνου, ἢ ἐκείνης ὁποῦ ἐνὶ 5 τὰ πράγματα ἐδικά του, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔνῃ, καὶ ἐντέχεται νὰ πλερωθῇ εἴ τι καὶ ἂν τοῦ χρωσῃτῇ ἀπαὶ τὸ ἐνοίκιον τοῦ σπιτιοῦ του· καὶ ἐὰν οὐδὲν ἡμπορήσῃ νὰ ζῆπλερωθῇ ἀπαὶ τὰ εὐρισκόμενα πράγματα τοῦ οἴκου, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ νοικοκύρης ἡμπορεῖ νὰ κρητηθῇ ἐπάνω ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ 10 ἐνοικίασεν τὸν οἶκόν του, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν πλερώσῃ τὰ πρόλοιπα μὲ δίκαιον.

4β. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀγωγιάζει τὸ κτηνόν του, ἤγρουσιν τὸ ἄλογόν του, ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ψοφήσῃ, τίς ἐντέχεται νὰ τὸ ἐκανώσῃ. 15

Ἐὰν εἷς ἀνθρώπος ἀγωγιάσῃ τὸ κτηνόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἀγωγιάτῃ τὸ ἄλογον, σύρνει το καὶ πέρνει το, ὡς ἐντέχεται, καὶ ψοφᾷ τὸ ἄλογον, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κίτες μὲ τοιοῦτον, νὰ ὁμώσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι, ἐκεῖνος ἐκείνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν τὸ ἐξηστράτησεν, οὐδὲ ἐποϊκέν του κανέναν 20 πρᾶγμαν παρὰ τὸ ποῖον ἐμελλε νὰ ψοφήσῃ, καὶ μὲ τοιοῦτον 69. νὰ ἔνῃ κίτες· ἀμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωγιάσεν τὸ κτηνόν, ἐπαράλλαξεν τὴν στράταν καὶ ἐπῆγεν ἄλλου παρὰ τὸ στοίχημαν, ἢ ἐὰν τὸ παραφόρτωσεν γομάριν παρὰ τὸ πρέπον, τὸ κτηνὸν ἔλαβεν θάνατον, ἢ ἐλαβώθην, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ τὸν καλλιωτερίσῃ τὸν κτηνὸν μὲ δίκαιον ἐκεινοῦ τοῦ ἀφεντός του, ἢ εἰς καρτζά, ἢ ἕτερον κτηνὸν ὡς ἐκείνον, μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν. 25

4γ. Περὶ τοῦ καμηλάρη ὁποῦ ἀγωγιάσει τὰ καμηλιά του, καὶ ἐκεῖνος ἀφήνει τα καὶ πολεμοῦν ζημίαν. 30

Ἐὰν εἷς καμηλάρης ἀγωγιάζῃ τὰ καμηλιά του νὰ φέρουν

κρασί, ἢ ἰλάδι, ἢ ἄλλον πρᾶγμαν τίποτε, καὶ ἐὰν λάχῃ ὅ-
 πέσουν τὰ καμήλια καὶ ποίσουν ζημίαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ γομάρι
 τὸ βαστοῦσιν, περὶ τούτου ὁ καμηλάρης οὐδὲν ἐντέχεται τίπο-
 5 τες νὰ καλλιωτέρισῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν ζημίαν μὲ δίκκιον· ἀμὲ
 ἐὰν λάχῃ ὅτι τὰ σκιοινία τοῦ σαμάτου τοῦ καμηλίου κοποῦν,
 τὸ δίκκιον ὀρίζει, ὅτι ὁ καμηλάρης νὰ καλλιωτέρισῃ ἐκεῖνην
 τὴν ζημίαν μὲ δίκκιον· καὶ ἐὰν ὁ ἄρχων τοῦ πραγμάτου ἡμ-
 πορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας ὅπου μαρτυροῦσιν ὅτι δι' ἀφορ-
 μὴν τοῦ καμηλάρη ἐπεσεν τὸ καμήλι, διὰ τὴν κακὴν του βλε-
 10 πσιον, περὶ τούτου ὁ καμηλάρης νὰ τὸ μαντιάσῃ μὲ δίκκιον
 τὴν ζημίαν ἢ τσακισμὸν.

Λδ. Περὶ τοῦ κτηνοῦ τοῦ ἀγωγιασμένου ὅπου ἀποστήνεται
 εἰς τὴν στράταν καὶ ψοφᾷ, ἀπάνω ᾗς τίνος νὰ ἔνῃ ἡ ζημία,
 ἀπάνω τοῦ ὅπου τὸ ἀγώγιασεν, ἢ ἀπάνω τοῦ ὅπου τὸ καθελ-
 15 λίκεψεν εἰς τὴν ὁδόν.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι, ἐὰν λάχῃ ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἀγω-
 γιάσει τὸ κτηνὸν του καΐτινος, καὶ τὸ κτηνὸν ἀποστέκεται εἰς
 τὴν ὁδόν, τὸ δίκκιον ὀρίζει ὅτι, ἐπειδὴ ἐποστήθην, νὰ μηδὲν
 τὸ πάρη ἔξω μέρου, ἀμὲ εἰς τὸ πρῶτον χωρίον, ἢ κατοικίαν
 20 ἀνδρῶν χριστιανῶν, καὶ ἐκεῖ νὰ τὸ ἀφήσῃ, καὶ νὰ ἀγωγιασῃ
 ἄλλον κτηνὸν ἀπάνω εἰς ἐκεῖνον τὸ ἀποστήθην ἔξω μέρου τοῦ
 πρώτου χωρίου, ἢ κατοικίας· καὶ ἀλλάχῃ καὶ ψοφήσει τὸ κτη-
 νόν, τὸ δίκκιον ὀρίζει νὰ τὸ ἀμαντιάσῃ ὅσοσαύτης ὅσον ἔχρη-φ. 70.
 ζεν ὅταν τοῦ τὸ ἀγωγιασεν.

25 Λε. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἀγωγιαζέει τὸ κτηνὸν ἐνοῦ ἀνθρώπου,
 καὶ νὰ τὸν ἀρρεσιάσῃ, καὶ ἂν ψοφήσῃ ἐπάνω ᾗς τίνος νὰ ἔνῃ
 ἡ ζημία.

Ἐὰν τύχῃ εἰς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα ἀγωγιαζέει ἓνα κτηνὸν
 ἀποῦ ἀποστέκεται, ἢ πιάνει το κανέναν κακόν, καὶ ἐκεῖνος ἢ
 30 ἐκεῖνη ὅπου νὰ τὸ ἀγωγιασοῦν μαρτζασιάζει το, καὶ τὸ κτηνὸν
 ψοφᾷ, ἢ λαβόνεττι, τὸ δίκκιον ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τὸ ἀμαν-

τιάση με τὸ δίκαιον, διὰτι ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται
 νὰ μαρετζάση κανέναν ἑτέρου κτηνὸν διὰ κανέναν λάθωμιν
 ὁποῦ νὰ τοῦ γενῆ, παρεκτός τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

45. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάσει κτηνόν, καὶ ἀφοῦ τὸ ἀγω-
 γιάση τὸ κτηνὸν πουλεῖ το, ἢ ἀμαχεύγει το διὰ χρέος τὸ χρω- 5
 στεῖ, καὶ μοναῦτα ὁ ἀγοραστῆς ἀμαχεύγει το.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάζει τὸ κτηνόν του
 ἑτέρου ἀνθρώπου ἢ γυναικός, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἀγωγιάσεν
 πουλεῖ το, ἢ ἀμαχεύγει τὸ, ἢ πέρνουν το διὰ χρέος ὁποῦ χρεω-
 στεῖ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ κύριος τοῦ κτηνοῦ, ἢ ἡ κυρά του 10
 νὰ τὸ πάρῃ ὁποῦ τὸ εὔρη εἰς τὸ ρηγάτον μετὰ τὴν εἶδῃσιν τοῦ
 βισαλόντη, ἢ τοῦ ἐμπαλῆ τῆς γῆς ἐκείνης ὁποῦ νὰ εὔρη τὸ
 κτηνόν του, καὶ νὰ φέρῃ δύο μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν καὶ νὰ
 ὁμόσουν ὅτι τὸ πῶς τὸ κτηνόν ἐνὶ ἐδικόν του, ὁμοίως καὶ ὁ
 κύριος τοῦ κτηνοῦ καὶ αὐτὸς νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι τὸ 15
 κτηνόν του οὐδ' ἐπούλησέν το, οὐδὲ ἐμάχεψέν το, οὐδὲ ἐχάρισέν
 το, ἀμέ οὔτως τὸ ἐγωγιάσεν, καὶ τότες νὰ πάρῃ τὸ κτηνόν
 του ὀλόκληρα, ὅτι οὔτως ἐνὶ τὸ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς
 Ἰερουσαλήμ.

46. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ δίδου τὰς οἰκίας τους, ἢ τοὺς ἀγρούς 20
 τους, ἢ τοὺς κήπους τους εἰς ἔρητον.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δώσει τὸ ἀπλίκιν του, ἢ τὸν
 ἀγρόν του, ἢ τὸν κήπόν του εἰς ἔρητον κάτινος ἀνθρώπου ἀπ' αὐ-
 21. λῆς, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας ἐκεῖνος ὁποῦ πλερόνει τὸ
 ἔρητον ἢμπορεῖ νὰ ἀφήσῃ τὸ πάκτος πᾶσα ὥραν ὁποῦ νὰ θέλῃ, 25
 διότι πλερόνει ὅσον καιρὸν τὸ ἐκράτησεν τὸ πρᾶγμα, ἄνευ ἂν
 ἔχουν ἕτερον στοίχημα ἀναμεταξύ, καὶ διότι οὐδὲν πέρνει ἀπὸ
 τὸν καρπὸν, παρὰ ὅσον ἐντέχεται ὡς περ ἂν ἦτον ἀμπελὼν
 εἰς ἔρητον, ἢ εἰς κήπος, καὶ ἐκεῖνος πρεφυτὺς ἐκλεξεν ὄλον τὸν
 καρπὸν, καὶ ἂ θέλῃ νὰ ἀφήσῃ τὸ πάκτος, οὐδὲν ἢμπορεῖ νὰ 30
 γενῆ τοῦτο, ἀμέ ἐντέχεται οὔτως νὰ τὸ ἀφήσῃ, καὶ καλεῖς τον

εις τὸν κῆπον ἢ εἰς τὸν ἀμπελῶνα ὡς γιόν τὸ ἐπῆρην, καὶ εἰς ἐτεσαῦτον καιρὸν ὅσον τὸ ἐκράτησεν, καὶ περὶ ττου βέλτιον, καθὼς ἐνὶ συνήθειαν καὶ κουστοῦμιν τῶν δειδρωῶν τῶν χλωρῶν, ὅτι πρέπει νὰ καλλιωτερίζουντι εἰς πᾶσα καρπὸν, χωρὶς ἂν
 5 εἶχαν ἕτερον στοιχῆμα μισόν τους· ὅτι καλὰ νὰ ἐγνωρίζῃς ὅτι ὅλα τὰ στοιχῆματα τὰ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μισόν τους ἐντέχεται νὰ ἐνὶ ἀξιαζόμενα, χωρὶς τὰ στοιχῆματα μηδὲν ἐνὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ νόμου, οὐδὲ κατὰ πρόσωπα κελῶν κουστοουμίων, ὅτι στοιχῆματα καταπονοῦν, οὐ νικοῦν τὸν νόμον.

10 Ἱη. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ λαμβάνει ἕτερον πρᾶγμα εἰς ἔφητον, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφητον, καὶ ποῦ καὶ εἰς τινῶν ἐντέχεται νὰ στραφῇ ὁ κύριος τοῦ πραγμάτου.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος δίδει τὴν οἰκίαν του, ἢ τὸν κῆπὸν του εἰς ἔφητον ἕως καιρὸν ποσοῦμενον, καὶ ἐὰν ὁ κύριος
 15 ἢ ἡ κυρία τοῦ ἐφήτου ζητᾷ τοῦ πακτονόρη, ἢ τῆς πακτοναρίας τὸ πάκτος, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν θέλει νὰ τὸ δώσῃ τὸ ἔφητον, καὶ λέγει ὅτι ἐπλήρωσέν τον, ἐν τούτῳ ἐντέχεται νὰ βιγλίση ἢ αὐλή, ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ λέγει ὅτι ἐπλήρωσεν τὸν κύριον τοῦ πραγμάτου πρέπει νὰ ἔχη β' μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν ὡς δέ-
 20 χεται, ὅτι εἰδάν τον | νὰ πλερώσῃ τὴν τοιαύτην ἡμέραν· καὶ φ. 72. ἂν οὐδὲν ἔχη τοὺς β' μάρτυρας, ὁ κύριος ἢ ἡ κυρά τοῦ ἐφήτου ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἐπλερώθη, καὶ με τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ ἔφητον με δίκαιον.

Ἱθ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ πακτόνει ἐνοῦ ἀνθρώπου τὸ πρᾶγμάν
 25 του, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ, καὶ ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου πέρνει του τὸ ἀμάχιν του, καὶ ἐπάνω ἐκεῖνου τοῦ ἀμαχίου του γίνεται τίποτες ἐξοδος, τίς μέλλει νὰ τὸν πλερώσῃ τὸν ὄξοδον.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα δίδει τὴν οἰκίαν τῆς, ἢ τὸν κῆπὸν τῆς εἰς ἔφητον τίσας τὸν χρόνον, ἢ τὸν
 30 μῆναν τρία, καθὼς ἐσυνεβάσθησαν με ἕναν ἄνθρωπον, καὶ ὅταν ἔρτη ὁ καιρός, καθὼς ἐσυνεβάσθησαν, ζητᾷ ὁ κύριος τοῦ πραγ-

μάτου τὸ ἐφητόν του ἐκεῖνου ἢ ἐκεῖνης ὅπου τὸ κρατεῖ τὸ
 πρᾶγμαν του, ἤγουν τὸ ἐφητον, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει θέλημα
 νὰ τὸν πλερώσῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει, ὅτι ὁ κύριος τοῦ πραγμά-
 του ἢμπορεῖ καλὰ νὰ νομευτῇ τὸ δικόν του τοῦ κήπου του, ἢ
 τοῦ ἀμπελιοῦ του, ἢ τῆς οἰκίας του ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ· καὶ 5
 ἐὰν λάγῃ ὁ κύριος τοῦ πραγμάτου ἐπὶ τὸ ἀμάχεμαν, ἢ ἐπὶ
 τὴν νόμευσιν, ἢ ἐποίησεν τίποτες κανέναν ἐξοδὸν διὰ τὸ οὐδὲν
 ἢμπόρεσεν νὰ ἔγῃ ἀπομονήν, ὡς περ ἂν ἐσκέπασεν τὸν ὄκον
 ὅτι ἐπότιζέν τον ὄλον, διὰ τὸ ἦτον ἀποσκέπαστον καὶ οὐδὲν
 ἢμπόρε νὰ σταθῇ, νὰ μηδὲν γένηται, ἢ ὡς περ νὰ καμωθῇ τὸ 10
 περιβόλιν, ἐποντίζετο, ἐὰν εἶχεν μείνει ἀκάμωτον ἀπὶ τὸν και-
 ρόν του, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐὰν θελήσῃ νὰ λάβῃ τὴν οἰκίαν του,
 ἢ τὸν κήπόν του, καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ ἐφητον, τὸ δίκαιον ὀρίζει
 ὅτι ἐνι κρητημένους νὰ πλερώσῃ ὄλους τοὺς ἐξοδους τὰς ἐποίησεν
 ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου· ἀμὲ ἐὰν ἐποίησεν ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου 15
 ἀ' χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν ὅπου οὐδὲν ἐπῆρεν τὸ ἐφητόν του,
 ρ. 73. ἢ τὸν νόικην του ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἐκράτεν, τὸ | δίκαιον ὀρί-
 ζει ὅτι ἐχάσεν τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔτερνεν ἐκεῖνον τὸ ἐρητον μὲ
 δίκαιον, χωρὶς ἂν εἶχαν ἄλλα στοιχήματα μέσα του; μέσα εἰς
 τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, καὶ οὕτως ἢμπορεῖ νὰ λάβῃ τὸ 20
 ἐδικόν του, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρ. Ἐλτίνικα νόμιμαν.

Ἐπειδὴ ἠκούσατε περὶ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, δίκαιον ἐνι
 νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν παραδόσεων, ἤγουν τὸ λέγεται
 κουμαντίζα λατίνικα κατὰ τὸν νόμον. 25

ρα. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν παραδίδει ὁ εἰς τοῦ ἄλλου
 παρακαταθήκην, ἤγουν κουμάντα.

Ἐὰν τύγῃ ὅτι εἰς ἄνθρωπος παραδίδει τοῦ χανιέρη ἕναν
 ζω νόριν, ἢ ἕναν σεντουκιν κλειδωμένον· ὁ Ρένατ λέγει ὅτι εἶχεν
 μέσα εἰς τὸ σεντουκιν μάρκα ρ', καὶ ὁ χανιέρης ἐδαλεν τὸ ζω- 30
 νόριν εἰς τὸ σεντουκίον του· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ρένατ ἐρχεται

- καὶ ζητᾷ του τὸ λουρίν του τοῦ χανιέρη, καὶ ἐκεῖνος στρέφει τοῦτο, καὶ ὁ Ρενάτ θεωρεῖ τὸ λουρίν του, ἤγουν τὸ σεντουκίν του, τὸ κλειδὶν τσακισμένον, καὶ ἀπαι τὰ πέρπουρα ρ' οὐδὲν εὐρίσκει εἰ μὴ πέρπουρα ν'· καὶ ὁ Ρενάτ δείχνει τὸ σεντουκίν του
- 5 τοῦ χανιέρη, τὸ πῶς τὸ κλειδὶν τοῦ σεντουκίου ἐν τσακισμένον, καὶ ἀπαι τὰ μάρακ ρ', οὐδὲν εὐρίσκονται εἰ μὴ πέρπουρα ν'· καὶ ὁ χανιέρης ἀπολογᾷται, καλὲ φίλε, ἐγὼ οὐδὲν εἶδα, οὐδὲ γινώσκω τίποτε ἀπαι τὸ σεντουκίν σου, οὐδὲ ἀνέωχθην, ὅτι οὕτως καθὼς μοῦ τὸ ἔδωκες, ἔδοάλα το εἰς τὸ σπίτιν μου. Καὶ
- 10 ὁ Ρενάτ, ἐπαράδωκά σου τὸ σεντουκίν μου κλειδωμένον, καὶ ἠῦρά το ἀνοιχτό, καὶ ἀπαι τὰ καρτζά τὰ εἶχεν πέρπουρα ρ', εὐρίσκονται τὰ μάρακ, ν', ἤγουν τὰ ἡμισα, καὶ ἐν τούτῳ θέλω νὰ μοῦ στρέψῃς τὰ καρτζά τὰ ἐνὶ παρακάτω, ἐὰν ἔνη δίκαιον· καὶ νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ καὶ οἱ κριτάδες, ἐὰν ἐν-
- 15 τέχεται ἀπάνω εἰς τὸ αὐτὸν ἔγκλημαν· ὅτι ἐὰν ἔνη ὅτι ὁ Ρενάτ ἔχει β' μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν ὅτι εἶδάν τον νὰ τοῦ δώσῃ τὸ | σεντουκίν του, ἢ νὰ ποῦσιν ὅτι ἠκουσάν του νὰ πῆ φ. 74. ὅτι εἶχεν εἰς τὸ σεντουκίν πέρπουρα ρ', καὶ ὀδίχως ἀντιλογίαν τὴν ἐποίησεν ὁ χανιέρης, ἀπ' αὐτὰ τὰ πέρπουρα ἐνὶ κρατούμενος
- 20 νὰ ἱκανώσῃ τὰ ληψά τῶν αὐτῶν περπύρων, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη τοὺς μάρτυρας, καὶ ὁ χανιέρης ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ σεντουκίν οὐδὲν τὸ ἀνοιξεν, οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ ἔλαθεν, οὐδὲ ἤξεύρει τὸ εἶχεν μέσα, οὐδὲ ἕτερος διὰ ἀντ' αὐτοῦ, ἀμὲ οὕτως ὡσάν τὸ ἔδωκεν, οὕτως
- 25 τοῦ τὸ ἔστρεψεν, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ ἔνη κίτες μὲ δίκαιον.

ρβ. Περὶ τοῦ πράγματος τὸ παραδίδει ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ἤγουν ἐτέρου, καὶ ἐκεῖνη ἢ παρακαταθήκη χάνεται.

- Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἰς ἄνθρωπος, ἢ μίχ γυναῖκα, παραδίδει τὸ δικόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ὅπου ἐπῆραν
- 30 τὸ πρᾶγμαν εἰς παρακαταθήκην χάνει ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν εἰς καμμίαν ὀπλήν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ καλλιωτέρισῃ

ἐκείνον τὸ πρᾶγμα ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὅπου τοῦ τὸ ἔδωκεν εἰς
 φύλαξιν· ἀμέ ἂν τοῦ ἐποίκεν στοίχημα ὅταν ἔλαβεν τὸ πρᾶγ-
 μα ἐκ φύλαξιν, ὅτι ἀνίσως ἐκείνον τὸ πρᾶγμα κλέψου τοῦ
 το, ἢ ἀνίσως ὅτι ὁ οἶκός του νὰ γίνετον περίκυστος, ἢ νὰ
 ἔπεσεν ὁ οἶκος καὶ ἐχάθη, νὰ ἔνη κίτες· δίκαιον ἐνὶ ὅτι ἂν 5
 χαθῆ με κριμῶν ὀπλὴν ἀπαὶ τὰς ἄνωθεν ὑποθέσεις, νὰ ἔνη κίτες
 με δίκαιον καὶ κατὰ τὰ ἄνωθεν στοιχίματα.

ργ. Περὶ τῶν παρακαταθηκῶν τὰ παραδίδει ὁ εἰς τοῦ ἐτέρου.

Ἐν τύχη ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸ κανοῦτιν, ἦγουν
 εἰς τὸ σταλίον, καὶ λαλεῖ τοῦ χανουτάρη, ἀπαὶ τὰ πέρπυρα κ' 10
 τὰ σοῦ ἐπαράδωκα, ὅταν ἐπήγαίνα εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, ἢ εἰς
 θάλασσαν· καὶ ὁ χανουτάρης ἀποκρίνεται, μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός!
 ὅτι ἐσοῦ οὐδὲν μοῦ ἐπαρέδωκας τίποτε· καὶ τοῦτον τὸ ἀγκά-
 λεμα ἔρτη εἰς τὴν αὐλήν, οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ κρίνουν
 7.75. ἐπάνω εἰς ἐτούτον, ὅτι ἐν ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὰ πέρπυρα 15
 ἔχει β' μάρτυρας ὅπου νὰ μαρτυρήσου ἀπάνω εἰς τὴν ψυχὴν
 τους με ὄρκον, ὅτι εἶδάν τον νὰ παραδώσῃ ἐκεῖνα τὰ κ' πέρ-
 πυρα, χωρὶς νὰ τὰ ἀξαναπάρῃ πλεῖον, ἐντέχεται νὰ τὰ δώσῃ
 τὰ κ' πέρπυρα ὁ χανουτάρης· καὶ ἐν ἐκεῖνος ὅπου ζητᾷ τὰ
 πέρπυρα, οὐδὲν ἔχει τοὺς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ 20
 χανουτάρης νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος τοῦτα τὰ
 πέρπυρα οὐδὲν τοῦ ἔδωκεν, ἀλλ' οὐδὲν τοῦ ἐπαρέδωκεν, καὶ
 οὕτως νὰ τοῦ βοηθήσῃ ὁ θεός καὶ τὰ ἅγια τὰ ὤμοσεν· καὶ
 οὕτως ἔσται ἀπόφλητος, ἦγουν κίτες με δίκαιον. Ἐν τούτοις
 κατὰ σκόπιζε τὸ τίνος παραδίδοι τὸ ἐδικόν σου, νὰ ἔνη τοιοῦ- 25
 τον κορμὶν διὰ νὰ μηδὲν χάσῃ τὸ ἐδικόν σου.

ρδ. Περὶ τοὺς β' ἀνθρώπους ὅπου παραδίδου τοῦ χανουτάρη
 πρᾶγμα καὶ οἱ δύο ἅμα, καὶ πῶς ἐντέχεται, ἢ πότε ἐν και-
 ρὸς ὁ χανουτάρης νὰ ἰκανώσῃ τὸ αὐτῶν πρᾶγμα.

Ἐν γένηται ὅτι β' ἄνδρες ὁμοῦ παραδίδουσιν τοῦ στιληέρη, 30
 ἦγουν τοῦ χανουτάρη, πέρπυρα ρ', καὶ πηγαίνοντά τους, καὶ με

- ὀλίγον ἐστράφη ὁ εἷς ἀπὸ τοὺς δύο καὶ ἐζήτησεν τοῦ χανιέρη
 τὰ πέρπυρα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ χανιέρης οὐδὲν πρέπει νὰ
 τὸ[ν] σφίξουν νὰ δώσῃ τὴν ρικουμαντίζαν, διότι ὅταν τὴν ἐδώ-
 κασιν ἦταν οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ πάλιν οἱ δύο ὁμοῦ νὰ τὴν παρα-
 5 λάβουσιν· καὶ ἀνίσως ἐπαίκασιν συνέβασιν, ὅτι ἐν ἔρτῃ εἶ; τῶν
 δύο νὰ τὴν δώσῃ τῇ ρικουμαντίζαν ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ
 μάρτυρας, ἐντέχεται ὁ πρῶτος ὁποῦ νὰ τὰ ζητήσῃ, κατὰ τὴν
 συνέβασιν, νὰ τὰ λάβῃ τὰ ῥ' πέρπυρα, καὶ οὕτως ἐνὶ δίκαιον
 νὰ τὰ δώσῃ· καὶ ἂν ἴσως καὶ αὐτὰ τὰ στοιχῆματᾶ οὐδὲν ἔχουν,
 10 καὶ ἂν ἔδωκεν τὰ αὐτὰ πέρπυρα τοῦ ἐνοῦ δίχως τοῦ ἄλλου,
 καὶ ὁ ἄλλος νὰ ἦλθεν καὶ νὰ τὰ ἐξαναζήτησεν τὰ πέρπυρα,
 δίκαιον ἐνὶ ὅτι ὁ στελιέρης νὰ τὰ δώσῃ τὸ παρακάτω τὰ ἡμι-
 σα, ἤγουν τὰ πέρπυρα ν', διὰ τὸ ἔδωκεν τοῦ ἄνωθεν ὅταν ἐζή-
 τησεν ἄνευ τοῦ δευτέρου.
- 15 ρε. Περὶ τῶν συντροφίῶν τὰς πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον
 | τοὺς διὰ νὰ δέσσουν εἰς κανέναν ταξιδίδιν ἓνα λησμάριν. φ. 76.
- Καὶ τὸ αὐτὸ λατίνικον νόμιμον.
- ρς. Καὶ πάλιν περὶ τῶν συντροφίῶν τὸ πολεμοῦν οἱ ἄνθρω-
 ποι μέσα τους.
- 20 Πᾶς ἄνθρωπος ἠμπορεῖ νὰ ποίση συντροφίαν ὁμοῦ, ὡς περ
 πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἐν θέλουσιν, ὁ μὲν εἷς βάλλει εἰς τὴν
 συντροφίαν πέρπυρα ῥ', καὶ οἱ ἄλλοι οἱ δύο οὐδὲν βάλλουν εἰ
 μὴ πέρπυρα ν'· καὶ πρέπει νὰ ἀζιάζῃ κατὰ τὴν τάξιν ὁποῦ
 ἐσάστησαν, καὶ τὸ κέρδος νὰ μοιράσουν· ἀκόμη εἰς ἕτεραν ὄπλῃν
 25 ἠμποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποίσουν, ὅτι ὁ εἷς τῆς συντροφίας
 ἠμπορεῖ νὰ βάλλῃ εἰς τὴν συντροφίαν πέρπυρα ν', καὶ ὁ ἄλλος
 σύντροφος βάνει τὸ κορμίν του καὶ τὴν ἐργασίαν του, ἀντὶς
 καρτζᾶ, καὶ ἀζιάζει τούτῃ ἢ συντροφία· ἂν θέλουν οἱ ἄνθρω-
 ποι, τούτέστιν ἐν ποίσουν στοιχῆματα μέσα τους, ὅτι ὁ εἷς
 30 ἀπαὶ τοὺς συντρόφους νὰ ἔχῃ μερτικὸν ἀπαὶ τὸ διάφορος, καὶ
 ἀπαὶ τὴν ζημίαν νὰ μηδὲν πλερώσῃ τίποτες, ἢ ὁ εἷς τοὺς

συντρόφους νὰ ἔχη δ' μερτικὰ ἀπαί τὸ διάφορος, καὶ ὁ ἄλλος
 σύντροφος νὰ ἔχη τὸ πέμπτον μερτικόν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιά-
 ζουν τὰ αὐτὰ στοιχήματα, καὶ πάντα ὅλα τὰ οὐδὲν ἐνι κατὰ
 πρόσωπα τῶν καλῶν κουστουμιῶν, ἢ τῶν καλῶν συνηθειῶν, ὡς
 ἐλαλήθην ἀνωθεν εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα, καὶ ἡ συντροφία ἐν- 5
 τέχεται νὰ ἀξιάζῃ ἵνα ἀπαντήσῃ μέσον τοῦς συντρόφους, ἂν
 θέλουσιν, ἕως δέκα χρόνους, ἢ ἕως ἑ' χρόνους, ἢ ἕως ἑναν χρό-
 νον, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χωριστοῦν ἡ συντροφία ἕως ὁποῦ
 νὰ τελειωθῇ τὸ τέρμενον καὶ ὁ καιρὸς τὸν ἐκάμασιν. Καὶ ἐάν
 τύχῃ ὅτι ὁ εἰς τοῦς συντρόφους θελήσῃ νὰ χωριστῇ ἀπαί τὴν 10
 συντροφίαν, οὐ δίχως τὸ θέλημαν τοῦς ἄλλους, ἢ χωρὶς νὰ τοῦ
 ποίσουν οἱ ἄλλοι συντροφίαν κακὴν, ἢ κανέναν κακόν, καὶ πρὶν
 τὸ τέρμενον τὸ ἐποίκασιν μεσόν τους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
 οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίση ἕως τὸ τέρμενον· εἰ δὲ εὐγῆ, καὶ
 9.77. γυρίσῃ καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν συντροφίαν ἢ διὰ τὸν χωρισμόν 15
 του, ἐντεχάμενον ἐνι νὰ ἀμαντιάσῃ ἐκείνην τὴν ζημίαν τοῦς
 ἄλλους συντρόφους τὴν ἐλάβασιν διὰ τὸν αὐτῶν χωρισμόν· καὶ
 ἐάν λάχῃ ὅτι ὁ εἰς τῆς συντροφίας πάρῃ ἀπαί τὸ λογάριν ἀπαί
 τὸ ἀλασμάριν, ὡς περ δανεικόν διὰ τὴν χρῆσίν του, ὅτι οὐδὲν
 ἔχει ἀπ' ἄλλοῦ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ στρέψῃ τοῦς ἄλλους 20
 συντρόφους ἀπ' ἐκείνον τὸ λογάριν τὸ ἐπῆρεν ἐτοσαῦτον, ὅσον
 νὰ στρέψουν τὰ ἄλλα πέρπυρα τῆς συντροφίας· καὶ καλὰ ἐστὶν
 δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι ἡ συντροφία ἠμπορεῖ νὰ χωριστῇ πᾶσα
 ὥρα ὁποῦ νὰ θελήσουν πάντες οἱ σύντροφοι, ἢ ἂν ἦρτεν τὸ
 τελείωμαν τοῦ καιροῦ, ἢ γον τὸ τέρμενον, ἢ ὅταν ὁ εἰς σύν- 25
 τροφος ἐνῆ δύσκολος, κακὸς ἄνθρωπος, ἢ ποιᾷ ζημίαν τῆς συν-
 τροφίας ἀπὸ κανέναν πράγμαν, ἢ ἂν ἐνῆ ἄνθρωπος κακῆς ἀ-
 κοῆς· καὶ διὰ πάντας τὰς ἀνωθεν αἰτίας ἠμποροῦν οἱ συντρό-
 φοι νὰ ποίσουν συντροφίας οἱ ἄνθρωποι, καὶ νὰ τὰς καταλύσουν
 με δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

30

ρζ. Περὶ τοῦ συντρόφου ὁποῦ πολομαῖ ζημίαν τῆς συντροφίας.

Ἐάν λάχῃ ὅτι β', ἢ γ' ἄνθρωποι συντροφεύουν ἐν τῷ ἅμα, ὡς ἐνι κουστοῦμιν, καὶ πραγματεύονται, καὶ γίνεται ὅτι πολλοῦν ὄρκον ἐν τῷ ἅμα εἰς τὰ ἅγια, εἰς τὴν ἔσμξιν ὁποῦ νὰ πορευτοῦν μὲ καλὴν ὁδὸν καὶ μὲ καλὴν πίστιν εἰς τὴν
 5 συντροφίαν, καὶ λαχάνῃ μετὰ ταῦτα ὅτι ἔχουν μεσὸν τους καμμίαν ἀδυσκεψίαν, ὡς περ ἀπιστίαν καὶ ἐνοῦ πράγματος τῆς συντροφίας, καὶ ἐκεῖνος ὁ σύντροφος ζητᾷ τους ὄρκον ἀπαὶ τοῦτον τὸ ἀπιστεῖ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐνι κρατημένοι νὰ τοῦ ποίσουν ὄρκον παρὰ τὸν πρῶτον, ἂν οὐδὲν θέλῃ· ἀμὲ ἐάν ἔνη
 10 ὅτι οἱ συντρόφοι του ἤμπορεῖ νὰ τὸν εὔρη τὸν σύντρόφον του μὲ β' μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν καθῶς ἐντέχεται τὰ λαληθέντα εἰς ἀλήθειαν, ὅτι ἐποίηκεν ζημίαν, ἐνι κρατημένος πρωτῆτερα νὰ πλερώσῃ τὴν ζημίαν ταύτην, καὶ ἐτεσχύτην περὶ ττου ὅσον ὁ φ. 78. ἄλλος σύντροφος ἐπαρακατέβην, ἢ ἐζημιώθην διὰ τὴν αὐτὴν
 15 ζημίαν τὴν ἐποίηκεν· καὶ ἐάν οὐδὲν ἔχη μάρτυρας, ὁ ἄλλος σύντροφος νὰ εἰπῇ, μὰ τὸν ὄρκον τὸν ἐποίκαμεν, οὐδὲν ἐποίηκεν τοῦτον ὁποῦ τοῦ καταμπλέκουν, τούτέστιν ὁποῦ τοῦ ἀπιστεῖ, καὶ μὲ τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀγαπημένοι· ἐάν οὐδὲν εἶχαν ὄρκον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συντροφίας ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια,
 20 δίκαιον ἦτον ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπιστεῖ ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ· καὶ ἐάν ἐζημιώσῃ ἐκεῖνος ὁ σύντροφος μὲ β' μάρτυρας ὅτι ἐποίηκεν τὴν ζημίαν τῆς συντροφίας, νὰ μαντιάσῃ τὴν ζημίαν τοὺς ἐτέρους συντρόφους, καθῶς ἄνωθεν ἐλαλήθη, τότε πρέπει νὰ δώσῃ καὶ ζημίαν τοῦ ρηγός, ὡς γιὸν πρέπει νὰ δώσῃ ἄν-
 25 θρωπος, ἀπιστος ὁποῦ ἐψεύτην τὸν ὄρκον του, καὶ ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἀπόκρισιν εἰς αὐλήν, εἰς ὄπλῃν νὰ μὴδὲν πιστευτῆ πλεῖον εἰς μάρτυραν κἀνοῦ πράγματος τὸ νὰ ποίσουν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσολύμου.

ρη. Περὶ τῶν στοιχημάτων τὰ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον
 30 τους, καὶ ποῖον στοιχημαὶν ἐντέχεται νὰ ἀξιᾶζῃ, καὶ ποῖον οὐδὲν ἐντέχεται ν' ἀξιᾶζῃ.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μία γυναῖκα ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν καὶ ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπον ὅπου ἐστοιχημάτισεν μετὰ μου νὰ ποίση τὸν ὄρκον μου, ἢ νὰ ἴσῃ τὸ ροῦχόν μου, ἢ τι ἄλλον τίποτε πρᾶγμα νὰ ποίση, καὶ ἡ ἄλλη μερίξ ἀπολογᾶται, μὴ τὸ ὀρίσει ὁ θεός· τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐάν ἔνη 5 ἐκεῖνος ὅπου ἀγκαλεῖ ἔχει β' μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν, ὅτι ἐνὶ ἀλήθειαν, καὶ ἐκρατήθη νὰ ποίση τὴν δουλίαν του, ὡς λέγει, ἐντέχεται νὰ ποίση τὴν δουλίαν του, ὡς λέγει· καὶ ἐάν οὐκ ἔχη μάρτυρας ὅτι ἐκρατήθη, ὁ ἀγκαλεμένος νὰ ὁμῶσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι τὸ λέγει δὲν ἐκρατήθηκεν νὰ τὸ ποίση, καὶ ἐνὶ κίτες 10 μὲ δίκαιον· καὶ ὅτι· κορδιάζει ἢ στοιχηματίζει διὰ καμμίαν δουλίαν ὃ, τι νᾶνε, πρέπει νὰ ἦνε φανερὴ, νὰ ἀγνωρίζεται, διὰ νὰ 5.79. ἔχη καθαρσύνην εἰς | τὴν κρίσιν, νὰ μὴδὲν ἀδικηθῇ.

ρθ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου στοιχηματίζουν μὲ ἕτερον ἄνθρωπον νὰ κακοποιήσῃ καττιαν.

15

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πολεμᾷ στοιχηματῶν μὲ ἕτερον ἄνθρωπον ὅτι νὰ σκοτώσῃ τὸν ἐχθρόν του, ἢ τὸν γείτονάν του, ἢ κατακόψῃ τὸν ἀμπελόναν του, ἢ τὸ περιδόλιν του, ἢ τὰ δεινδρά του, ἢ νὰ ποίση ἕτερον κακὸν ἢ ζημίαν, ἢ γνώριζε καλὰ ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐνὶ κρατημένος νὰ ποίση ἐκεῖνον τὸ στοίχη- 20 μαν, ἢ οὐδὲν θελήσῃ· ὁμοίως ἐάν ἐπῆρεν καρτζὰ τίποτε, διὰ νὰ τὸ ποίση, οὐδὲν νὰ στρέψῃ ἐκεῖνα τὰ τοῦ ἔδωκεν διὰ τούτην τὴν δουλίαν, ἐάν οὐ θέλει, διότι ἔδωκεν τούτα νὰ κακοποιήσῃ· ὁμοίως ἐάν ἐτελειώσεν ἐκείνην τὴν δουλίαν, ἢ γουν τὸ κάμωμαν, καὶ οὐδὲν ἐπλερώθην ἀκομί καὶ χρεωστῆται τούτα, ἐν- 25 τέχεται νὰ τὸν πλερώσῃ, ἀφοῦ ἐποίηκεν ἐκεῖνον τὸ ἀμάρτημαν· ἀμὲ ἐάν οὐδὲν ἠθέλησε νὰ τὸν πλερώσῃ, οὐδὲν ἐνὶ κρατημένος νὰ τὸν πλερώσῃ, ἐάν οὐ μὴ θελήσῃ.

ρι. Περὶ ἐκεῖνους ὅπου στοιχηματίζουν κακοποιήσαι καὶ πολεμοῦν το, τῆντα ἐντέχεται νὰ γίνεται ἐξ αὐτόν τους.

30

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κορδιάζῃ στοίχημα μὲ ἕναν

- ἄλλωσιν ἔτι νὰ πιστώσῃ ἑπὶ τὸν ἄλλωσιν, ἢ μὴν γινώσκῃ,
 διὰ τῆσιν, ἢ διὰ δόξαν ἢ διὰ ἄλλων πιστῶν, ἢ πιστῶν ἄ-
 λλων κλητῶν, πρῶτον, καὶ ποιεῖ τὴν κλητὴν πρῶτον διὰ τὸ
 στοιχηματίζειν καὶ ἐστοιχηματίζειν καὶ εἰκόθεν, καὶ μετὰ ταῦτα
 5 ἐπίσταν τὸν εἰς ἐκείσιν τὴν κλησεργίαν, ἢ ἐκ κριτημένον μάρ-
 τυρας, ἢ ἄλλωσιν ἀπειρημένον ὅπου τὸν εἶδεν νὰ τὸ ποιεῖσθαι, ἢ ἂν
 τὸ ἐμολόγησεν ἔμπροσθεν τῆς ἀλλῆς, μὲ τὸ θεληματὸν του, ἢ
 διατὶ τὸν ἐπίσταν, ἢ ἐκκεμῶσιν του καὶ ἐτόρην του, ἢ ἂν τοῦ
 ἐποῖκεν ἄλλον κριτήριον, ὡς ἐκ παρεπόμενον νὰ τοῦ ποιήσῃ.
 10 καὶ νὰ ὠμολόγησεν ὅλην ἐκείσιν τὴν κλησεργίαν τὴν ἐποίκεσαν,
 καὶ ἐκείνον ὅπου τὸν ὤρισεν ἐκείνον | τὸ ἐποίκεν νὰ τὸ ποιεῖσθαι.
 τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἂν ἐποῖκεν φόνον, ἐντέχεται νὰ τὸν φουρ-
 κίσουν ἐκείνον ὅπου ἐποῖκεν τὸν φόνον καὶ ἐκείνον ὅπου ἐνέ-
 γησεν νὰ τὸ ποιήσθαι καὶ τοὺς δύο, καὶ τὸ ἐδικὸν τοὺς ὅπου
 15 ἔχουν νὰ ἔνη τοῦ ἀρετῆς τῆς χάριτος· καὶ ἂν οὐδὲν ἐγένετο
 ὁ φόνος, νὰ τοὺς παιδεύσουν ὡς ἂν πρέπει κατὰ τὸ κακὸν ὅπου
 ἐποῖκεν οἱ δύο ἀνταμῶς, νὰ λάθουν καὶ τὴν τιμωρίαν, διὰ τὸ
 ἐπεσάυτην ἀνομίαν εἶχεν ἐκεῖνος, ὅπου τὸν ἐποῖκεν νὰ τὸ ποι-
 σουν, ὡς ἂν ἐκείνον ὅπου τὸ ἐποῖκεν.
- 20 ρικ. Περὶ τοῦ φανερωμένου ὄρκου, τῆντα πρέπει νὰ γίνεσθαι
 πρὶν ἔρτη εἰς τὴν αὐλήν.

- Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγκυλίσει ἕτερον ἄνθρωπον ἀπὸ συνέθε-
 σμαν καὶ κορδίασμαν τὸ ἐποίκεσιν ὁμοῦ, καὶ ὁ εἷς μετνοή-
 σει, καὶ ἔχη ὁ ἕτερος νὰ τὸν παρεστήσῃ μὲ β' μάρτυρας ὡς
 25 ἐνδέχεται, μὲ δίκαιον ἔν κριτημένον; νὰ γενῆ, καθὼς εἴρηκαν
 οἱ μάρτυρες· καὶ ὁ ἀγκυλιῶν οὐκ ἔχει νὰ τὸ παρεστήσῃ μὲ β'
 μάρτυρας, ὁ ἀγκυλιεμένος, πρέπει νὰ ἀποφύγῃ τοῦ στοιχημάτου,
 μετὰ ὄρκου· ἀμὲ ἐντέχεται νὰ ἔχη κενέαν πρᾶγμα φανέρω-
 σις εἰς τὸν ὄρκον πρὶν ὁμῶσθαι, ὡς περ νὰ ἦτον τοιοῦτη τάξις·
 30 ἂν μου ἐπούλησας; ἀ' ἐδικόν σου ὑποζύγιον, καὶ εἰπές μου ὅτι
 ἦτον καλὸν καὶ γερόν, καὶ ἐστοιχηματίζεις; ὅτι οὐδὲν ἔχει κα-

κόν, οὐ κανέναν λάθωμαν, καὶ εὐρεθῆ λαθωμένον, στρέψε μου τὰ ὀνομάσματά μου· καὶ κείνος ἀποκρίνεται, μὴ τὸ ὀρίσει ὁ θεός! ὅτι τοιοῦτως εἶχαμεν στοίχημαν τοιοῦτον· καὶ ἔ-τρα ὁμοια ἀγκαλέματα τοιαῦτα, ἐντέχεται καλὰ νὰ ἔχουν οἱ μάρτυρες ὄρκον διὰ τὸ καλὰ ἐνὶ φανερόν. 5

ριβ. Ἐπειδὴ ὅτι ἠκούσετε τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων, δίκαιόν ἐστι νὰ ἀγνωρίζετε διὰ ποίαν ἀφῆρημὴν δίδει ἡ αὐλὴ ἡμέραν τοῦς ἀγκαλεμένους. Ἐνὶ λατίνικον, κατὰ τοῦς νόμους τοῦς Βασιλικούς.

ριγ. Νὰ ἠγνωρίζῃ; καλὰ ὅτι τὰς ἡμέρας τὰς διδοῖ ἡ αὐλὴ 10 τοῦς ἀγκαλεμένους· ἔμ με δίκαιον καὶ με ἐλεημοσύνην, καὶ διὰ φ. 81. νὰ ἔχουν οἱ ἀγκαλεμένοι μέτρα τοῦς ἡμέραν τὴν βουλὴν τοῦς, ἢ νὰ κορδιάσουν νὰ συμπάψουν εἰς τὸ ἀγάλαμαν τοῦς, ἢ νὰ ἐνη ἔτοιμοι νὰ ἀπολογηθοῦν εἰς τὸ τοῦς ἀγκαλοῦνται, καὶ διὰ τοῦτο ἐντέχεται νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ταχτὴν νὰ εὐρεθοῦν, 15 καὶ ἂν οὐδὲν ἔλθουσιν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ὠρισμένην οἱ ἀγκαλεμένοι νὰ ἀγνωρίζουνται ὅτι χάνουν τὸ δίκαιόν τοῦς, ἐὰν οὐκ ἔχουν αἰτίαν, καὶ νὰ σκουζηστοῦσιν διὰ τοιοῦτην αἰτίαν καὶ ὑπόθεσιν νὰ ἔλθουν.

ριδ. Περὶ ἐκείνου ὑποῦ μέλλει νὰ ξημερωθῆ εἰς τὴν αὐλὴν, 20 καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ταχτὴν ἡμέραν, καὶ τί μέλλειν ζῆωθῆ νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ, ὅτι κανέναν ξημερώμαν τὸ νὰ ποίτσον τῶν δύο ἀνθρώπων οὐδὲν ὠφελεῖ, οὐδὲ ἀξιάζει τίποτε; ἂν οὐδὲν γίνεται ἔμπροσθεν τοῦ ἐνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, τούτέστιν 25 ὑποῦ ἀγκαλεῖ καὶ τοῦ ἀγκαλεμένου· ἐὰν ὁ βισκούνης ἐξημερώσῃ δύο ἀνθρώπους με τοιοῦτον, νὰ μηδὲν ἦτον ὁ εἰς ἔμπροσθεν τοῦ ἐπέρου, καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν τῶν δύο ἐκείνων ὑποῦ ἐξημερώθησαν οὐδὲν ἦρταν εἰς τὴν ἡμέραν, τὸ δίκαιον ὀρίζει νὰ μηδὲν χάσῃ εἰ μὴ ζ' ἡμισον σόρδια καὶ μόνον· ἀμὲ ἐὰν ἡ 30 αὐλὴ ἐξημερώσσουν τοῦς δύο ἐν τῷ ἅμα ἔμπροσθεν τοῦ ἐνοῦ

καὶ τοῦ ἄλλου, καὶ οὐδὲν ἔλθουν εἰς τὴν ἡμέραν τους, ὁ εἷς οὐδὲν χάνει τίποτες κατὰ τοῦ ἄλλου, χωρὶς παρὰ νὰ πληρώσῃ ὁ κάθε εἷς ζ' ἡμισον σόρδια, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀζίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐὰν ἔνη καὶ οἱ δύο εἰς τὴν

5 χώραν πουργέζηδες ἐκεῖνοι ὅπου ἀγκαλοῦσταν, καὶ ἔνι καὶ οἱ δύο ξημερωμένοι, ἐκεῖνος ὁ πουργέζης οὐποῦ οὐδὲν ἔλθη εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν νὰ σηκωθῇ ἢ αὐλή, θέλει χάσει τὴν ἡμέραν του μὲ τὸ δίκαιον.

ριε. Περί ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου οὐκ ἔστιν ἀπὸ τὴν

10 χώραν, καὶ ἐδωκάν του ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὅπου οὐδὲν ἔνι ἀπὸ τὴν χώραν ἀγκαλεῖ κατὰ τινος καὶ ἔνι ἔξημερωμένος εἰς ἡμέραν τακτὴν, καὶ οὐδὲν ἔρτη εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν δόσῃ ὁ ἡ- φ. 82.

15 λιος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐχάσεν τὴν ἡμέραν του διὰ τὸ οὐκ ἦν τῆς πόλεως, καὶ νὰ μηδὲν ἤρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του, πρὶν νὰ χωριστοῦν οἱ ἄρχοντες τῆς αὐλῆς, ἠθέλεν χάσειν τὸ δίκαιόν του χωρὶς νὰ εἶχεν εὐλογον αἰτίαν, διὰ τὸ ποῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔρτη, ὅτε ἂν εἶχεν εὐλογον

20 αἰτίαν διὰ τὸ οὐδὲν ἤρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του, τὸ δίκαιον καὶ ἢ ἀσίζα ὀρίζει ὅτι διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐχάσεν τὸ δίκαιόν του, ἀμὲ ἐντέχεται νὰ εἰσακουστῇ καλὰ ὡς περ νὰ εἶχεν ἔλθειν εἰς τὴν ἡμέραν του.

ρις. Περί ἐκεῖνου ὅπου οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθη εἰς τὴν ἡ- μέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὄρκου τοῦ ἐποῖκεν ὁ σεργέντης διὰ ἐκεῖνον ὅπου ἐσυνέστειλεν τὴν ἡμέραν του οὐδὲν ἠμπόρε νὰ ἔλθῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἔξημερωμένος ἡμέραν τακτὴν, καὶ γίνεται ὅτι ἐνέβην εἰς τὴν ὁδὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν

30 ἡμέραν του, καὶ πῦρεν τὸν χεῖμακρον πολλὰ μέγαν ὅποτος ἦτον ἀναμεταζῦ ἐκεῖνου καὶ τῆς χώρας ὅπου ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ,

καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ τὸν πρᾶξη, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ φωνάξῃ ἐκείνως ὅπου ἔνι εἰς τὴν πέραν μερίαν τοῦ χειμάρου, ἄρχοντες, σύρω σας μάρτυρας τὸ πῶς οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ περάσω· καὶ μετὰ ταῦτα ἐὰν ἠμπορῇ νὰ δεῖξῃ β' μάρτυρας, πῶς οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ διαβῇ τὸν χειμᾶρον, διὰ 5 τοῦτο οὐδὲν ἐχάσεν τὸ δίκαιόν του, διὰ τὸ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν· ἀμέ' ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὸ γληγορότερον τὸ νὰ ἠμπορέσῃ καὶ νὰ δεῖξῃ τὸ κάλυμαν τὸ ἐδιάβασεν ἔμπροσθεν τοῦ βισουλῆ καὶ τοὺς κριτάδες· καὶ τοιοῦτον κρίσιμον ἔνι, ἐὰν τὸν ἐπιάσεν ὁ- 10 δύνῃ ἢ ἀσθένεια εἰς τὴν ὁδόν, ἢ ἐπιάσεν τον ἀλλόφυλοι, ἢ Σαρακηνοί, ἢ κουρσάριδες, ἢ ἡρτέν του κίνδυνος δυνατὸς καὶ ἐμποδίστην, καὶ νὰ τὸ ποίση τῆς αὐλῆς νόσι διὰ τὸ κάλυ- 9. 83. μάν του, καὶ πάλιν νὰ ἔρτῃ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς | τὴν ἡμέραν του διὰ κανέναν πραγμᾶν, ἐντέχεται νὰ ἀναστρέψῃ τὴν ἡμέ- 15 ραν του, καὶ ἐντέχεται νὰ ποίση νόσιν τῆς αὐλῆς τὸ κάλυ- μάν του μίαν ἡμέραν προτέρου παρὰ τὴν ἡμέραν του ὅπου ἔνι ξημερωμένος, καὶ ἐντέχεται νὰ 'πῇ ὁ μαντατοφόρος τοῦ ἐμ- παλῆ, κύριε, ὁ κύρης μου χαιρετᾷ σε, καὶ ἀναπέμπει τὴν ἡμέ- ραν του ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἔνι ἀσθενής, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ 20 ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἀπαὶ τοῦτο εἶμαι ἔτοιμος νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἀγνωρίζει ἢ αὐλὴ νὰ ποίση, ὅτι ὁ κύρης μου ἔνι τοιοῦτος ὡς γιὸν σᾶς λαλῶ· ἢ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ βιγλίση ὅτι, ἐὰν ἐκεῖνος ὁ ἀντίδικός του, ἂν θελήσῃ νὰ πάρῃ τὸν ὄρκον τοῦ σεργέντη, ὅτι ὁ κύρης του ἔνι τοιοῦτος ὡς γιὸν 25 λαλεῖ, ὁ σεργέντης του ἐντέχεται νὰ τὸν ποιήσῃ, καὶ ἂν τὸ πολεμᾷ καλὰ, ἠγνωρίζεις ὅτι, ὅταν ὁ κύριός του ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν, οὐδὲν νὰ ποίση κανέναν ὄρκον, οὐδὲ τῆς αὐλῆς, οὐδὲ τοῦ καταδικοῦ του, ἐπειδὴ ὁ μαντατοφόρος του ὤμοσεν διὰ λόγου του, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον· ἐὰν δὲ ὁ μαντατοφόρος οὐ- 30 δὲν ὤμοσεν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ὁμῶσῃ

εις τὰ ἅγια, ὅτι ἦτον τοιοῦτος ὅτι οὐδὲν ἠμπόρῃσεν νὰ ἔλθῃ
 εις τὴν αὐλὴν εἰς τὴν ἡμέραν του· ἀμέ καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς
 ὅτι ἂν οὐκ εἶχε νὰ πέσῃ τὴν ἡμέραν του πρὶν μίαν ἡμέραν
 ἔμπροσθεν εἰς τὴν αὐλὴν, οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιόζῃ ἕτερον ἀ-
 5 νάστελμα.

ριζ. Περὶ τοῦ ἀγκαλῶν, πῶς καὶ πότε τυχαίνει τὸ ἐγκλη-
 μάν του, καὶ πότε τὸν νικᾷ ὁ ἀγκαλῶν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἕτε-
 ρον ἄνθρωπον, καὶ ὁ ἀγκαλεμένος ζητᾷ τῆς αὐλῆς ἡμέραν τα-
 10 κτὴν, ἢ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ δώσῃ τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα, τοῦ-
 τέστιν ἐν ἡμέραις, καὶ ἂν ἴσως ὅτι ὁ ἀγκαλῶν, ἡγουν ὅπου
 ἠγκάλεσεν, οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ὀριστικὴν, καὶ ὁ
 ἀγκαλεμένος ἦρτεν, ἐκεῖνος ὅπου ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν
 ὀρισμένην θέλει ἀνασπάσει πάντα ὅσα τὸν ἀγκαλέσονται, καὶ
 15 ἐκεῖνος ὅπου οὐκ ἦλθεν | εἰς τὴν ἡμέραν του ἐχάσεν τὸ δίκαιόν φ. 84.
 του μὲ δίκαιον· ἀμέ ἐὰν ἐκεῖνος ὅπου οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν ἡ-
 μέραν του ἠξανάστρεψεν τὴν ἡμέραν του, ὡς περ ἄνωθεν ἐλα-
 λήθην, ἐκεῖνος ὅπου ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του οὐδὲν ἔκαμεν
 περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλθεῖν οὐδέν, οὐδὲ ἐκεῖνος ὅπου οὐκ ἦλθεν,
 20 οὐδὲ ἐζημιώθην τίποτες, οὐδὲ ἐχάσεν τίποτες.

ριη. Περὶ τοῦ λαθωμένου ὅπου ἔχει κόλπον φανερόν, καὶ
 περὶ ἐκείνου ὅπου τοῦ τὸν ἐποίηκεν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἡ-
 μέραν ἢ οὐχί.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον ὅτι
 25 ἐλάβωσέν τον, ἡγουν ἔδωκέν του κόλπον φανερόν εἰς τὴν κερ-
 λὴν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἐνὶ ἀγκαλεμένος ζητᾷ ἡμέραν, ἢ αὐλὴ
 οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ δώσῃ, ἐὰν ὁ κόλπος ἔχῃ κίνδυνον, ἀλλὰ
 ἐντέχεται νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ ἔνῃ κκαλὰ
 βλεπημένος ἕως ὅπου θέλουν δεῖ τήντα θέλουν γενῆ ἀπαὶ τὸν
 30 λαθωμένον, καὶ ἕως ὅπου νὰ ἀγνωρίσουν καλὰ ἀπαὶ τὸν ἐκ-
 τρὸν τῆς αὐλῆς ὅτι ἡ πληγὴ οὐκ ἔχει κανέναν κίνδυνον· ἡμ-

πορεί καλὰ ὁ βισκούνη; καὶ οἱ κριτάδες ὅπου τὸν ἐλάβωσεν
 νὰ δώσῃ καλοῦς ἐγγυτάδες, καὶ τότε; ἐντέχεται ἡ αὐλὴ νὰ
 τοῦ δώσῃ ἡμέραν γὰ ἔλθῃ νὰ ἀπολογηθῇ, καὶ νὰ ποίση λο-
 γηρισμὸν· καὶ τότε; ὄνταν ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ μὲ
 τοιοῦτον, ἂν οὐδὲν συμπάψουν, καὶ ἐκεῖνος ἐνὶ ὠμολογημένους 5
 μὲ μάρτυρες, οὐ μὲ ἕτερον ἄλλην ὀπλήν, ὅπου ἠγκωρίζουν ἀ-
 ληθινὰ ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖνον τὸ λάβωμην ἀπὸ τὸ ποῖον εἶχεν
 κενέναν λάβωμην εἰς τὰ μέλη του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ
 κόψουν τὸν γρόθον του, καὶ οὕτως; νὰ τὸν κεβεντήσουν εἰς τὴν
 χωρὴν, καὶ νὰ τὸν δώζουν ἔξω τῆς χώρας· τοιοῦτον ἐνὶ δι- 10
 καιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ριθ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἀγκκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν
 αὐλήν, καὶ ἐπῆρεν ἡμέραν ὑδίχως νὰ ᾤπῃ τήντα ἀγκκαλεῖ ἐκεῖ-
 νον, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη.

ρ. 85. Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος; ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν | καὶ 15
 ἀγκκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ οὐδὲν ὠνομάτισεν παντῶ; τὸ
 ἔγκλημην διατὶ τὸν ἀγκκαλεῖ, καὶ λαμβάνει ἡμέραν κατὰ τὴν
 τάξιν τῆς αὐλῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνος, ὅπου ἀγκκαλεῖ ἤλ-
 θεν εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ ἕτερος οὐκ ἤλθεν, τὸ δίκαιον
 ὀρίζει ὅτι διὰ τοῦτο ἐκεῖνος; οὐδὲν ἐκάμεν τίποτε;ς, οὐδὲ ὁ ἄλ- 20
 λος; ὅπου οὐκ ἤλθεν οὐδὲν ἐχάσεν τίποτε;ς ἀπὸ τὸ δίκαιόν του,
 χωρὶς ὅτι ἔπρεσε νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν γ' ἡμισον σορδίξ διὰ
 τὸ οὐδὲν ἤλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του· καὶ ἐάν εἶχεν ὀνοματίσει
 τὸ ἔγκλημάν του ἐκεῖνος; ὅπου νὰ ἤλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, ἤ-
 θελεν μὲ δίκαιον ἀποσπάσει ὅλον ἐκεῖνον τὸ νὰ ἐδῆλεν τὸ ἔγ- 25
 κλημάν του· καὶ ἐάν ἐκεῖνος; οὐδὲν ἤλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του,
 οὐδὲν εἶχεν ἐξαναστρέψει τὴν ἡμέραν του ὀμπρότερα, καθῶ;
 ἀνώθεν δηλοῖ εἰς τὰ ἕτερα ἔγκλημάτα, καὶ τοῦτο ἐνὶ δίκαιον
 καὶ μετὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

ρκ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὅπου ἐγγέται ἕτερον εἰς τὴν αὐλήν 30
 νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθην οὐδὲν ἤλθεν,

καί εἰς τῆντα στρέψειν ἢ ἐγγυμασίαν, νά ποιήσῃ ὁ ἐγγυτῆς· ἐκεῖνον τὸ ἐγγύθην.

- Ἦγωνρίζετε καλὰ ὅτι ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἐγκλητεύσει ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν ἀποῦ πρᾶγμαν ὅπου τοῦ χρεωστει,
- 5 καὶ ὀνοματίζει πόσον πρᾶγμαν, καὶ ἐκεῖνος ἀπαὶ τὸ ποῖον ἀγκάλεσεν ἐπῆρεν ἡμέραν, καὶ ἔδωκεν ἐγγυτὴν νά ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν νά τελειώσῃ, ἢ νά ἰκνώσῃ δίκαιον, καὶ μετὰ ταῦτα λαχάνῃ ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τοῦ ἔδωκεν ἢ αὐλή, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἢ αὐλή νά ποίσῃ νά πλε-
- 10 ρώσουν οἱ ἐγγυτάδες ὅσον τὸν ἐγκάλεσεν ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθησαν, ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζκν· καὶ ἐάν ὁ ἀγκαλεμένος ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νά δεῖξῃ εὐλογον αἰτίαν, διατὶ οὐδὲν ἠμπόρησε νά ἔλθῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἐάν γένηται ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἐγγύθην
- 15 | νά ἦλθεν εἰς τὴν κρίσιν καὶ νά εἶπεν, κύριε, ἐκεῖνον τὸν ἐγγ-φ. 86. γύθηκα ἰδέτέ τον αὐτοῦ ὅτι ἔφερά σάς τον διὰ τὸ θέλω νά ἦμαι κίτες, καὶ στρέψετε τον ἐκεῖνου ἀπαὶ τὸ ποῖον μου τὸν ζητᾶτε τὸ πρᾶγμαν, ὅτι οὐδὲν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ τίποτε; νά πάρω· τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ὁ βισκούνης, οὐδὲ ἢ αὐλή ἐν-
- 20 τέχεται κἂν πόσως τοῦτο νά ποίσουν τὸ ζητᾶ, ἀμέ ἐνὶ κρατημένος ὁ ἐγγυτῆς με δίκαιον νά πλερώσῃ πάντα ὅσα χρεωστει ἐκεῖνου ὅπου τὸν ἐγκάλεσεν ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθηκεν· καὶ ὄντα τοῦ τὸ πλερώσῃ καὶ θελήσει νά ἀγκλέσῃ ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθην, ἢ αὐλή ἐνὶ κρατημένη νά τοῦ ποίσουν πλέρωμα, καὶ ἂν ἴσως ὅτι
- 25 οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν, ἐντέχεται νά τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν ἕως ὅπου νά πλερώσῃ, ἢ ὡς ὅπου νά ποίσῃ τὴν ὄρεξιν ἐκεῖνου ὅπου τὸν ἐγγύθην· καὶ ἂν ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν πλεῖον παρὰ ζ' ἡμέρας, ἐνὶ κρατημένος διὰ τὸν ποῖον ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν νά τοῦ διδῇ τὴν ζωὴν του, νά τρώγῃ τὸ πρκατάω ψουμῖν καὶ
- 30 νερόν, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ πλέον νά τοῦ δώτῃ, ἀμέ ὡς ὅπου νά διαθοῦν ἢ ζ' ἡμέραις, οὐδὲν ἐνὶ κρατημένος νά τοῦ δώτῃ τίπο-

τες, εάν ουδεν θέλη, με δίκαιον και κατά την ασίζαν των Ἰεροσολύμων.

ρκα. Περὶ τὸ δίκαιον ὅπου ἐντέχονται νὰ ἔχουν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπάνω τοῦ βισκούντη ἀπὸ τὰ ἀγκάλεματα τὰ γίνονται ἔμπροστέν του.

5

Ἐάν ἔλθῃ εἰς ἄνθρωπος και ἀγκαλῆ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὸν βισκούντην, και ἐκεῖνον τὸν ἀγκαλεῖ ἔρχεται ὀμπρός τοῦ βισκούντη και λαμβάνει ἡμέραν, και ὁ βισκούντης ἀφήνει τον νὰ εὐγῆ ἀπὸ ὀμπρός του, ὀδίχως νὰ πάρῃ ἐγγυτην ἐξ αὐτόν του, και γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἔφυγεν ἐκεῖνος ὁ ἀγκαλε- 10 μένος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ βισκούντης ἐνὶ κρατημένος νὰ στρέψῃ ἐκεῖνου ὄλον ἐκεῖνον ὅπου ἦτον ἀγκαλεμένος ἀπ' ἐκεῖ-
 ρ. 87. νον, οὐ νὰ ποίση ἐτεσαῦτα ὅτι ἐκεῖνος νὰ εὐρεθῆ ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δίκαιόν του, οὕτως ἐντέχεται κατά τὴν ασίζαν.

15

ρκαβ. Περὶ τοὺς ἄνθρώπους τοὺς κανονισμένους λεγομένους τερελετζηοῦν, ὅπου ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικὴν, και μετὰ ταῦτα ὅταν καταπονηθοῦσιν οἱ ἀρχηγοὶ τους, οὐδεν θέ- λουν νὰ κρατήσουν στερεωμένον ἐκεῖνον τὸ ἐποικεν ὁ ἀδελφός τους εἰς τὴν αὐλὴν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἀγκάλεμαν.

20

Ἐάν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος κανονισμένος ὅπου ἐνὶ ἀρχηγός, ἢ οἰκονόμος, ἢ ὀριστής, και διδοῖ, ἡγουν νοικιάζει σπί- τια, ἢ εἰς ἔρητα, και ἔρχεται και ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν, και γίνεται ὅτι λαμβάνει ἡμέραν κατά τὴν τάξιν τῆς αὐλῆς, και τὴν ταχτήν ἡμέραν ὅπου νὰ ξημερωθῆ οὐδεν ἔρχεται κατά 25 τὴν τάξιν, ἐχάσε τὸ ἀγκάλεμάν του, ὅτι ἂν οὐδεν ἐχάσεν οὕτως τὸ ἐγκλημάν του ὡς περ ἕτερον ἄνθρωπον, οὐδὲ νὰ ἡμ- πόρησεν κανέναν δίκαιον νὰ ἱκανώθην πρὸς ἄνθρωπον κανονι- σμένον ὀμοίως ἐάν ἐνῆ ὅτι ὁ μέγας τους μάστορος νὰ θελή- σῃ νὰ πῆ, ὅτι ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν ἐπῆρεν ὁ ἀδελφός τους, 30 ἐκεῖνος ὅπου ἦτον κουμεντούρης τοῦ χωρίου τους οὐδεν τὴν

- ἐπῆρεν ποτὲ μὲ τὸν ὄρισμόν του, καὶ διὰ τὸ, οὐδὲν ἐπῆρεν ἐ-
 κείνην τὴν ἡμέραν διὰ τοῦ ὀρισμοῦ μας, ἢ διὰ τὸ, ἐγὼ ὅπου
 ἤμουν μέγχι; μάστορος ἔρισά τον νὰ μηδὲν ὑπάγη εἰς ἐκείνην
 τὴν ἡμέραν, ἢ ἂν τὸν ἔστειλα ὄξω ὅπου ἤμουν, καὶ διὰ τοῦ-
- 5 το οὐδὲν θέλω νὰ χαθοῦν τὰ δικαιώματα τοῦ ἐσπιτίου· τοῦ-
 τον ὅλον λαλεῖ το μὲ δόλον, οὐδὲν πρέπει ν' ἀξιάζῃ εἰς τὸν
 μάστορον τοῦ κανόνος, ὅτι ὡς περ ὁ μάστορος θέλει νὰ ἔχη
 νὰ ἀνασπάσῃ, ἐὰν τὸ ἄλλον μέρος οὐδὲν ἤλθεν εἰς τὴν ἡμέραν
 του, ὅλον ἐτεσαῦτον δείχνει τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος, ὅτι τὸ
- 10 ἄλλον μέρος ἐνίκησεν τὸ ζήτημαν μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν
 ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ διὰ τοῦτο βλέπεται
 ὁ μέγχι μάστορος νὰ ὀρδινιάσῃ τοιοῦτον ἀδελφὸν | ἐμπάλην φ. 88.
 ἐπάνω εἰς τὰ σπίτια ἀποῦ νὰ μηδὲν χαλοῦν τὸ δικαίωμά-
 τους μὲ τὴν ἀφορμὴν του, ὅτι ἐὰν ἔλαχεν ὅτι ὁ μέγχι μάστο-
- 15 ρος νὰ ἔστειλεν νὰ ζητήσῃ ἐκείνον τὸν ἀδελφὸν του ἀποῦ ἐνι
 ζημερωμένως, ὅτι νὰ εἶχεν ἐτεσαῦτον νοῦν ὅτι νὰ ἤξευρεν νὰ
 εἶπεν τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, ὅτι ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ ἔλθῃ
 εἰς τὴν ἡμέραν του, νὰ ἐξαναμηνύσουν τὴν ἡμέραν του, καθὼς
 ἄνωθεν ἐρμηνεύτην εἰς τὰ ἄλλα κεράλαια.
- 20 ρκγ. Περί τοῦ ἐγκλήματος τοῦ ἔμεινεν διὰ τὸ οὐδὲν ὁμο-
 ρωνοῦσαν οἱ κριτάδες.
- Ἐὰν γένηται ὅτι ἔνεν ἀγκάλεμαν γένηται εἰς τὴν αὐλήν
 καμμίας ὑποθέσεως, καὶ οἱ κριτάδες ἐνὶ ἐπάνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν
 νὰ τὸ κρίνουν, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ὁμοφρονήσουν ἐπάνω τῆς
- 25 ρηθείσεως κρίσεως, ἀμὲ βάνουν τὸ αὐτὸν ἐγκλημαν ἀνοικτόν,
 ὃν λέγεται φράνγκικα ἀρσπίτ, διὰ τοῦτο οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ
 συμπάθουν μεσὸν τους, ἐν τούτῳ ὁ ἐμπάλης ἐξημερώνει ἐκείνους
 τοῦ ἐκλήματος καὶ ἔρχονται εἰς τὴν ἡμέραν τους, πᾶν πρᾶγ-
 μαν ὅπου νὰ ποῦν οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψουν·
- 30 καὶ ἐὰν τύχῃ ὅτι ὁ εἰς ἔλθῃ καὶ ὁ ἄλλος οὐδὲν ἔλθῃ εἰς
 τὴν ἡμέραν του, ἦγουν ὅπου τοῦ; ἐδῶκαν ν' ἀγροικήσουν τὴν

κρίσιν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκαίνοσ ὀποῦ ἤλθεν εἰσ τὴν ἡμέραν του ἔκαμεν τὸ ζήτημάν του, καὶ ὁ ἔτεροσ ἐχάσεν το πάντοτεσ, ἐάν οὐδὲν εἶχεν ἀξαναστρέψει τὴν ἡμέραν του, ὡσ περ ἀνωθεν ἐλαλήθην· καὶ ἂν οὐδὲν ἤλθεν εἰσ τὴν ἡμέραν του, καὶ ἡ κρίσισ ἀκομί οὐδὲν ἐλαλήθην τὴν αὐτὴν ἡμέραν, οὐδὲν ἐντέχεται νά χάσῃ τίποτεσ μὲ τὸ δίκαιον, ὡσ περ ἂν ἦτον καὶ ἀγαθὸσ ἀνθρωποσ, καὶ οὐδὲν ἐξανάστρεψεν τὴν ἡμέραν του, οὐδὲ ὁ ἔτεροσ ὀποῦ ἤλθεν οὐδὲν ἐκάμεν τίποτεσ, ὅτι τοῦτοσ ἐνὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκδ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸσ ὀποῦ ἐγκλητεύει γυναῖκαν ὕπανδρον, καὶ ἐάν ἐντέχεται νά τοῦ ἀποκριθῆ ἢ ὄχι εἰσ τὴν αὐλήν, καὶ ^{9. 89.} μείνα εἰσ τῆντα καιρὸν ἐνὶ κρατημένοσ τοῦ δοῦναὶ ἀπόκρισιν.

Ἐάν γένηται ὅτι εἰσ ἀνθρωποσ ἐκκλητεύει εἰσ τὴν αὐλήν μίαν γυναῖκαν ὕπανδρον ὀποῦ οὐδὲν ἐνὶ εἰσ τὴν πόλιν, γίνωσκε ὅτι οὐδὲν ἐνὶ δίκαιον ὅτι ἐκείνην νά ἐκκλητεύῃ ἀνευ τοῦ ἀνδρὸσ αὐτῆσ, ἀμὲ ἐντέχεται μὲ δίκαιον νά τῆσ δώσῃ ἡ κρίσισ ἡμέραν, τοῦτέστιν ἐς ἡμέρασ, καὶ ἂν ἴσωσ ὅτι ἡ γυναῖκα ἡμπορεῖ νά ἔχῃ τὸν ἀνδραν τῆσ μέσση τῶν ἐσ ἡμερῶν, ὡσ περ ἐάν καὶ ἂν ἔνη ὁ ἀνδρασ τῆσ ὅτι ἐπέρασεν ἔξω τοῦ ρηγάτου, ὁ βισκούνησ καὶ οἱ κριτάδεσ ἡμποροῦν μετὰ ταῦτα νά τῆσ δώσση μετὰ ταῦτα βάσταμασ καὶ καιρὸν ἔνην χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, μὲ κείμενον· καὶ ἐάν ἤλθεν ὁ συμβίοσ τῆσ μέσα εἰσ τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν, ἐνὶ κρατημένη νά ἱκανώσῃ δίκαιον ἐκείνου ὀποῦ τὸν ἐκλήτευσεν· καὶ ἐάν οὐδὲν ἔλθη μέσα εἰσ τὸν χρόνον καὶ εἰσ τὴν ἡμέραν, μετὰ ταῦτα ἡ γυναῖκα ἐνὶ κρατημένη μὲ δίκαιον νά ἀπολογηθῆ ἀπ' ἐκείνον ὀποῦ τὴν ἐγάλασση, ἐφειδῆ ὅτι ἐσ ἡμέρασ καὶ ὁ χρόνοσ καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιάβη, τὰ δίκαια καὶ τὰ κείμενα τὰ τοῦ ἐδώκασ, καὶ ὁ ἀνδρασ τῆσ οὐδὲν ἤλθεν.

ρκε. Περὶ ἐκείνου ὀποῦ νά πάρη γυναῖκασ ἐγγύτριάσ, καὶ ἡ γυναῖκα ἐνὶ ὕπανδροσ, καὶ ἐάν ἀξιάζῃ αὐτὴ ἡ ἐγγυμασία, ἢ ὄχι.

- Ἐάν γίνηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πέρνει μίαν γυναῖκα ἐγγύ-
 τριαν, καὶ ἐκεῖνη ἢ γυναῖκα ἔχει ἄνδραν, νὰ ἠγνωρίζῃς καλὰ
 ὅτι ὁ ἄνδρας τῆς ἤμπορεῖ νὰ τὴν εὐγάλη ἀπὸ τὴν ἐγγυμα-
 σίαν, ὅτι νὰ μηδὲν ποίση ὡς ἐγγυητής, ἂν θέλῃ, οὐδὲ ἡ γυ-
 5 ναῖκα δύναται ἀποκριθῆναι ἀπὸ κενέαν πρᾶγμαν εἰς ὅλον
 τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, χωρὶς ἂν γίνεται ὡς περ ἐνωθεν
 ἐλαλήθη· ἀμὲ ἐάν ὁ συμβίος τῆς ποιῇ τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα
 πλάτριαν, ὡς περ νὰ πουλῇ καὶ νὰ ἀγοράζῃ, τὸ δίκαιον ὀρί-
 ζει ὅτι ἐνὶ κρατημένον νὰ κιτιάσῃ πᾶν πρᾶγμαν τὸ νὰ τῆς
 10 ἐμπιστευτοῦν καὶ τὸ νὰ χρεωστῇ, ὅτι τοῦτον ἐνὶ κείμενον φ. 90.
 καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρκς. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὅπου εὐλογηθῆ με γυναῖκα χήραν,
 καὶ ἐκεῖνη ἐνὶ χρωμένη, καὶ τίς ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖ-
 νον τὸ χρέος.

- 15 Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος παν-
 τρευτῇ μίαν γυναῖκα χήραν, καὶ ἐκεῖνη ἢ γυναῖκα χρεωστῆ
 χρέος διὰ λόγου τῆς, ἢ διὰ τὸν ἄλλον τῆς τὸν ἄνδραν ὅπου ἐτε-
 λεύτησεν, ἐκεῖνος ὅπου λάβῃ τὴν γυναῖκα τὴν χήραν ἐνὶ κρα-
 τούμενον με δίκαιον νὰ πλερώσῃ πᾶν πρᾶγμαν τὸ χρεωστῆ
 20 διὰ λόγου τῆς, ἢ διὰ τὸν συμβίον τῆς τὸν τεθνεώταν· ὁμοίως
 καὶ ἡ γυνὴ λάβῃ ἄνδραν, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ χρεωστῆ κενέαν
 χρέος, ἢ διὰ λόγου του, ἢ διὰ τὴν γυναῖκα του τὴν ἀπόθα-
 νεν, ἢ τούτην ὅπου ἐπῆρεν, ἐνὶ κρατημένον νὰ πλερώσῃ ἐκεῖ-
 νον τὸ χρέος, ἂν ἔχῃ ἀπόθεν, με δίκαιον καὶ με τὴν ἀσίζαν
 25 τῶν Ἱεροσολύμων.

- ρκζ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ταπεινώσει παρθένον, ἡγουν νὰ τὴν
 ξηπαρθενέψῃ, καὶ τε με τὸ θέλημα αὐτῆς, καὶ τε δυναστικῶς
 τρόπου, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοὺς γονεῖς αὐτῆς, ἢ τοὺς τηροῦντας
 αὐτήν, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ἀπὸ τὸ
 30 ἐποίησεν.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, λάβῃ παρθένον δυναστικῶς

τρόπου καὶ φθειρῆ τὴν παρθενίαν τῆς, κἄν τε μὲ τὸ θελήμα
 τῆς παρθένου, κἄν διὰ τὴν ἀγαθοσύνην τῆς, ἄνευ θελήματος
 τοῦ πατρὸς τῆς καὶ τῆς μητρὸς τῆς, ἢ ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἔ-
 χουν εἰς τήρησιν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἐὰν ὁ πατήρ, ἢ ἡ
 μήτηρ, ἢ οἱ συγγενεῖς τῆς παρθένου, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὴν εἴ- 5
 χαν εἰς βλέπεισιν, θελήσουν νὰ ἔχουν ἐλεημοσύνην ἐξ αὐτόν
 του ὁποῦ τὴν ἔφθειρεν, καὶ ἔνι τοιοῦτος ἄνθρωπος ὁποῦ τῆς
 πρέπει, ἐντέχεται νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκα μὲ στεφάνιν, ἢ
 οὐδὲν θελήσουν τοῦτο νὰ γένηται, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι, ἢ νεάνης,
 ἢ εἰς ἐξουσίαν, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἔνη τοιοῦτος ὁποῦ ἔχει ἀποῦ 10
 ς. 91. | τὸ δίκαιόν του, ἐντέχεται νὰ τὴν ποίση μοναχὴν, καὶ πάντα
 ὅσα ζητήσῃ ἢ μονὴ διὰ νὰ τὴν περιλάβῃ καὶ νὰ τὴν ἐντύ-
 σουν, πάντα ὅλα ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ, καὶ τότε μένει
 εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρχου τῆς χώρας νὰ
 δώσῃ τοιοῦτον δίκαιον, ὡς πρέπει νὰ δώσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐ- 15
 ποίησεν τὴν δυναστείαν εἰς ἄλλου γῆν· καὶ ἐὰν τοῦτα ὅλα
 οὐδὲν ἀρέσουν τοὺς γονεῖς τῆς νεάνης, ἢ ἐὰν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος
 οὐδὲν ἔχει ἐπεσαῦτα ἀπαὶ τὸ δικόν του, ἢ οὐδὲν δύναται νὰ
 πλερώσῃ πάντα ὅσα ἄνωθεν ἐλαλήθησαν, ἢ οὐδὲν ἔνι τοιοῦτος
 ὁποῦ τῆς πρέπει, τοῦτέστιν ἔνι χεῖρων αὐτῆς καὶ ἀπὸ κακῆν 20
 ὁδηγίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἔνι ἐντεχάμενον ὅτι ἐκεῖνος ὁ
 υἱός, ἔνι ἢ καβαλλάρης, ἢ πουργέζης, νὰ κόψουν τὴν βέργαν
 του σὺν πᾶσι τοῖς μορίοις αὐτοῦ, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν διώ-
 ζουν ἐξω τῆς γῆς ἐκεῖνης ὁποῦ ἐποίησεν τὸ αὐτὸν παράπτω-
 μιν ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἔνι εἰς 25
 τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας ἐκεῖ-
 νης, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ἀμὲ ἔχει καὶ
 τοῦτον ὅτι, ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ καταπλέκουν ὅτι ἐκεῖνον
 τὸ πρᾶγμα, ἤγουν τὸ παράπτωμιν, εἶπῃ, μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός,
 ὅτι οὐδὲν τὸ ἐποίκεν τοῦτο! καὶ ἡ νεάνις λέγει, ἀλλὰ ναί! 30
 διὰ τοῦτο οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνη κουντενισμένοι, ἀμὲ χρήζε-

ται νά ἔχη δύο μάρτυρες καλοῦς, καί πιστοῦς, καί ἐντεχάμε-
 νους ὁποῦ εἶδασιν τὸν ἄνθρωπον νά πέση μετὰ τὴν παιδεύαν,
 καί ἐντέχεται νά ὁμόσουν εἰς τὰ ἅγια, καί τότες πρέπει νά
 ἔνη τενιασμένος μετὰ δίκαιον· καί ἐάν οὐκ ἔχη τὰς ρηθείσας
 5 β' ἐγγυτάδες νά μαρτυρήσουν τὸ πῶς τὸν εἶδασιν νά ἐμπῆ εἰς
 τὴν οἰκίαν, πρέπει νά ἀζιάζου μετὰ τοιοῦτον ὅτι, ἐκεῖνος ὁ
 ἄνθρωπος ἐντέχεται νά ἐμπῆ εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ἐπισκόπου
 τῆς χώρας, ἡγουν τῆς ἐκκλησίας, ἕναν χρόνον καί μίαν ἡμέραν, φ. 92
 μήπως μέσα εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν νά ἡγωνιστῆ ἢ εἰς ἕξομο-
 10 λόγημαν, ἢ ἀφ' ἐχυτοῦ νά ὁμολογήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἀμάρτημαν·
 καί ἐάν οὐδὲν ὁμολογήσῃ τίποτες εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν τοῦ
 χρόνου καί τῆς ἡμέρας, ἐντέχεται νά τὸν εὐγάλουν ἀπὸ τὴν
 φυλακὴν, καί πρέπει νά ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἐποῖ-
 κεν ἐκεῖνον τὸ παράπτωμαν, τούτέστι νά ποντήσῃ τὴν παί-
 15 δεύαν, καί μετὰ τοῦτο ἐντέχεται νά ἔνη κίτες, ἐάν οὐδὲν ἔχη
 ἕτερον τίποτες ἔνδειξιν, κατὰ τὸ δίκαιον καί κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκη. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ φθείρει μίαν περθεῖνον καί θέλει νά
 ἐμπῆ εἰς τὴν τζουίζαν, διότι οὐδὲν τὸ ἐποῖκεν, καί ποταπὸν
 δίκαιον νά γένηται τῆς τζουίζας ἀπ' ἐκεῖνον τὸν σεσωσμένον,
 20 καί ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ οὐδὲν ἐνι σεσωσμένος ἀπὸ τὴν τζουίζαν.

Ὅμοίως· ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος φθείρει μίαν περθεῖ-
 νον, καί οὐδὲν ἠμποροῦν νά τὸν ἀτενιάσουν μετὰ τοιοῦταις μαρ-
 τυρίαις, καθὼς ὁ νόμος καί ἡ ἀσίζα ἐθέσπισεν ἐπάνω εἰς τὴν
 ἄλλην κρίσιν, καί ἐκεῖνος μέσα εἰς τοῦτον, ὡς γιόν ἐνι μέσα εἰς
 25 τὴν φυλακὴν, λαλεῖ, ὅποιοι νά ποῦσιν ἐμπροσθεν τοῦ βισκούντη
 καί τῆς αὐλῆς, τούτέστιν τοὺς κριτάδες, ὅτι θέλει νά ἐμπῆ
 εἰς τὸ δίκαιον λεγόμενον φράγκικα τζουίζα, ὅτι οὐδὲν ἐποῖκεν
 ταύτην τὴν ἀμαρτίαν τῆς παιδεύας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐν-
 τέχεται νά ἐμπῆ εἰς τὸ δίκαιον, μετὰ δίκαιον, ἐφειδὴ μόνος του
 30 ἐζήτησεν, καί μετὰ ταῦτα ἡ αὐλή οὐδὲν πρέπει νά τὸν ἀφή-
 σῃ νά στραφῆ, ἀν μετανώσῃ· καί ἐάν ἔνη κίτες ἀπὸ τὸ δι-

κχιον, ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀποσταλμένος ἀπ' ἐκεῖνον τὸ παρά-
πτωμν μὲ δίκχιον, ὅτι ἐπάνω εἰς τὸν ὄρκον καὶ εἰς τὴν μαρ-
τυρίαν τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεὶς ἄνθρωπος νὰ πῆ τίπο-
τε· καὶ ἐὰν ἔνη σωσμένος ἀπαὶ τὸ δίκχιον, ἐντέχεται νὰ
κριθῆ, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην εἰς τὸ ἄλλον κρίσιμον, ὅτι οὐ- 5
τως ἔνι δίκχιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρ.93. | ρκθ. Περί τῶν ἐκλημάτων, καὶ ἔνεκεν τίνος ἐντέχεται νὰ
ἔχουν ἀφαμπαρλιέρην, καὶ διὰ τί νὰ μηδὲν ἔχη.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐγκλητεύει ἕτερον ἄνθρωπον,
τὸ δίκχιον ὀρίζει: ὅτι ἐκεῖνος πρέπει νὰ ἔχη ἀφαμπαρλιέρην ὁ- 10
ποῦ νὰ πῆ τὸ δίκχιον τοὺς δύο ἀντάμα, καὶ διὰ τοῦτο ἐντέ-
χεται νὰ ἔχη ἀφαμπαρλιέρην, ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ὁ ἀφαμπαρλιέρης
νὰ πῆ λόγον τὸν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πῆ ὁ ἀθανπαρλιέρης δι' ἐ-
κεῖνον ὅπου συντυχάνει, καὶ ἡ βουλή του ἠμποροῦν καλὰ νὰ
τὸν ἀμαντιάσουν πρὶν λαληθῆ ἡ κρίσις· ἀμὲ ἂν ἔνη ὅτι, ἐκεῖνος 15
ὅπου ἔνι τὸ ἀγκάλεμν εἰπῆ λόγον ἐναντίον του ὅπου τοῦ
γυρίζει εἰς ζημίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν στρέψῃ ὀπίσω, ἐφει-
δὴ ἐκεῖνος τὸ εἶπεν, ἂν ἴσως ὅτι ὁ ἀγκαλῶν θελήσῃ, διότι ἐ-
κεῖνος μ' ἐκεῖνους ὡς ἐκεῖνους τὸ ἀκοῦσαν· καὶ διὰ τοῦτον ἐ-
στανπλιάταν εἰς τὴν αὐλήν τοὺς μπόυργέζηδες, ὅτι κανεὶς ἄν- 20
θρωπος μηδὲν ἀγκαλέσῃ χωρὶς ἀφαμπαρλιέρην, οὐδὲ εἰς τὴν αὐ-
λήν τοὺς καθ(α)λλάρους χωρὶς βουλήν τοὺς καθ(α)λλάρους, ὡς
ὅτι μὲ τὴν βουλήν τους ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ δεῖξῃ τὸ
δίκχιόν του, ὅτι οὐτως ἔνι δίκχιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν
ἀσίζαν. 25

ρλ. Ἀπαὶ τοῦ νῦν δίκχιον ἔνι νὰ σᾶ; εἰποῦμεν τὸν νόμον
καὶ τὸ δίκχιον τοὺς μάρτυρας τοὺς χρῆζονται οἱ ἄνθρωποι
εἰς ὅλα τους τὰ ἀγκαλέματα· καὶ ἀπῶδε λατίνικκ νόμιμα·
ποῖος πρέπει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν διὰ ἄλλον ἄν-
θρωπον, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρ- 30
τυρίαν εἰς τὴν αὐλήν μὲ δίκχιον.

Τοιοῦτοι ἄνθρωποι καὶ τοιοῦτοι μάρτυρες ἠμποροῦσιν καλὰ
 νὰ φέρουν μαρτυρίαν μὲ τοιοῦτον, νὰ ἔνη πιστοὶ καὶ δίκαιοι
 ἄνθρωποι τοῦ νόμου· ἀμὲ νὰ ἠξέουρη καλὰ ὅτι ὁ ὑποτακτι-
 κὸς ὁποῦ ἐνι εἰς ὑποταγὴν τοῦ πατρός, του, καὶ ἐὰν ἦτον εἰς
 5 καταπλοκὴν, τοὔτέστιν ἔχει κακὴν κατηγορίαν, ὅτι οὐκ ἠμ-
 ποροῦν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κανέναν ἄν-φ. 91.
 θρωπον, καὶ ἂν τὸ ἠθέλησεν νὰ τὸ ἐποικνῶ οὐδὲν πρέπει ν'
 ἀγροικηθῆ, οὐδὲ νὰ πιστευθῆ· ἀμὲ δύο πιστοὶ ἄνθρωποι ἠμ-
 ποροῦσιν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς πᾶσαν αὐλὴν ἀποῦ
 10 πᾶσα πρᾶγμαν μὲ δίκαιον· καὶ εἰς ἄνθρωπος ζωντανὸς ἠμπο-
 ρεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ λόγου του καὶ
 διὰ τὸν τεθνεῶταν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώ-
 ρος, μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ
 μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν τεθνεῶταν ἐντέχεται νὰ
 15 ἔνη ἄνθρωπος; καλῆς ἀκουῆς, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη μαρτυροῦ-
 μενος πιστὸς ἄνθρωπος, καὶ ἐὰν ἔνη τοιοῦτος ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ
 καὶ νὰ ποίση μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ τὸν τεθνεῶταν,
 καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ μὲ δίκαιον· εἰς μαρτυρίαις, οὐδὲν
 ἐντέχουνται νὰ τοὺς σφίζουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐ-
 20 λὴν κανενοῦ πράγματος, ἂν οὐδὲν θέλουν. Ἦγνωρίζετε καλὰ
 ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ γαμπρός μου ἠμ-
 ποροῦν καλὰ νὰ μοῦ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν, ἂν ἔνη
 χρῆσις, μὲ τοιοῦτον, νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἄγια ὅτι οὐδὲν ἔχουν
 μέρος εἰς τὸ ζήτημα ὁποῦ θέλουν νὰ φέρουν τὴν μαρτυρίαν,
 25 διότι κάλλιον ἐνι δίκαιον νὰ μοῦ βοηθήσουν νὰ ἀνχσπάσω τὸ
 δίκαιόν μου, παρὰ τοὺς ξένους;

ρλα. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ πρᾶγ-
 μαν, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ πολεμᾷ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος θελήσει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν
 30 ἐνοῦ ἀνθρώπου, καὶ φανερόνεται εἰς ἐκεῖνον τὸ ἔκλημαν τὴν
 θέλει νὰ φέρῃ τὴν μαρτυρίαν, ἢ φέρνει τὴν μαρτυρίαν ἄπιστα

διὰ τίποτες πράγματι τὸ μέλλει νὰ ἔχη, ἢ ἂν τὸ πολυμῆ δι' ἀγάπην ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σηκώσῃ τὸ ἔκλημα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οἱ κριτᾶδες οὐδὲν ἐντέχονται νὰ τοὺς δεχτοῦν διὰ

95. μάρτυρας τοιοῦτους ἀνθρώπους, μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν ἐγένετο μὲ δίκαιον ὅτι ἐφέραν τὴν μαρτυρίαν, μὴ γινώσκοντι ταύτην 5 τὴν πονηρίαν οἱ κριτᾶδες, ὅτι εἶχαν μερτικὸν εἰς τὸ ζήτημα, ἢ ἐφέραν τὴν μαρτυρίαν ἀπόστει διὰ κανέναν λογάριν τὸ ἐπιήρασιν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν τοὺς μάρτυρας ἄδικα κατὰ τοῦ ἄλλου ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ ζήτημα, καὶ ὁ ἄλλος νὰ τὸ ἔχη κερδαμένον μὲ δίκαιον, καὶ οἱ 10 μάρτυρες ὁποῦ ἦτον ἄπιστοι ἐντέχεται νὰ τρυπήσουν τὰς παλάμους τοὺς μὲ σίδηρον βραστόν εἰς ἀγνωριμίαν τοῦ ἀπίστου ὄρκου τὸν ὠμόσασιν εἰς τὴν μαρτυρίαν· ὅτι εἴ τις ὁμνεῖ ἄδικον ὄρκον, ἀρνᾶται τὸν θεόν, καὶ διὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ τρυπήσουν τὰς παλάμους τοὺς, ὡς ἄνωθεν ἐλκλήθην· καὶ ἐντέχεται 15 νὰ χάσουν ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς, εἰς ὅπλην πλείον νὰ μὴ τοὺς πιστεύουσιν εἰς μαρτυρίαν καμμίαν κανενοῦ πράγματος τὸ νὰ ποῦσιν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τοὺς ἔβαλεν τοὺς μάρτυρας τοὺς ἀπίστους, ἔπεσεν νὰ δώσῃ τοιοῦτον τέλος τοῦ αὐθέντη, ὡς περ ἀνθρώπον ἀτενισμένον εἰς ἀπιστίαν, ὅτι ἀπίστησεν 20 τὸν ἐαυτὸν του καὶ ἐπιτηρήσατο τὸν θεὸν μὲ δύο ἀνθρώπους νὰ τοὺς φέρουν ψευδομαρτυρίαν διὰ λόγου του, ὅτι ἐντέχεται, οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει μερτικὸν εἰς τὸ ἔκλημα, ἢ ἐκεῖνος ἐνὶ ἀποῦ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα τὸ ζητοῦν μερτικάρης, ἢ πέρνει πρᾶγματι 25 διὰ νὰ φέρῃ ψευδομάρτυρας, ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχονται νὰ ἔνῃ πιστευμένοι εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὸ δίκαιον.

ρλβ. Ὁμοίως περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ, ὅτι ἐὰν γένηται ὅτι εἰς Φράνγκος νὰ θελήσῃ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα ἐνοῦ Συριάνου, οὐ- 30 δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίση, οὐδὲ ἡ αὐλή ἐντέχεται νὰ τὸ πσ-

ριλάβη, ἤγουν νὰ τὸ δεχτῆ μὲ δίκαιον, οὐδὲ κανεὶς Συριάνος
 νὰ θελήσῃ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα ἐνοῦ Φράγγ-
 κου οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοῦ πιστεύσουν εἰς κανέναν δίκαιον· καὶ
 καὶ ἐὰν ἐγίνετον ὅτι κανεὶς Συριάνος, ἢ Ἀκουβίτης, ἢ Ρω-
 5 ματος, ἢ Νεστούρης, ἢ ἐτέρου ἄλλου νόμου, νὰ ἐποῖταν καμμὶν
 ἀθεώρησιν ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη, ἢ ἔμπροσθεν τοὺς κριτά-
 δες, ἀπ' αὐτῶν ἠμποροῦν καλὰ νὰ φέρουν μάρτυρας· οἱ Φράγγ-
 κοι ἐν κριτάδες κατὰ πρόσωπα Συριάνου καὶ κατὰ πρόσωπα
 Σαρακηνοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα ὅλους τοὺς ἄλλους νόμους· καὶ
 10 καλὰ ἤξευρε ὅτι καμμὶν γενεᾶν οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρ-
 τυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ πρόσωπα κανενοῦ ἀνθρώπου, ἢ
 κανενοῦ πράγματος.

βλγ. Περὶ τοῦ μάρτυρος ὅπου θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κα-
 τὰ γυναικός, καὶ ἂν ἔχῃ πόλεμον, ἢ οὐχὶ εἰς τὴν αὐτὴν μαρ-
 15 τυρίαν.

Ἐὰν εἷς ἀνθρώπος θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν
 κατὰ πρόσωπα μίαις γυναικός, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι καλὰ ἠμ-
 πορεῖ νὰ γενῆ, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιόζῃ· ἀμὲ ἔχει πόλεμον,
 ἐὰν τὸ ζήτημαν ἐμπαινή ἐπάνω ἐνοῦ μάρκου ἀσῆμιν, ὅτι ἐὰν
 20 ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ὁ κατάδικος ὅπου βάνουν τοὺς μάρτυρας
 κατ' αὐτοῦ, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σηκώσῃ τὸν ἕναν εἰς πόλεμον,
 καὶ ἐκεῖνος ὅπου νὰ νικήσῃ, θέλει κερδαίσειν τὸ ζήτημαν μὲ
 δίκαιον· ἀμὲ νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ, ὅτι δύο κριτάδες ἠμποροῦν
 καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν ἀπὸ πᾶσα πράγματα τὰ ἐγίνον-
 25 τα, ἢ τὰ ἐλαλήθησαν ἔμπροσθέν τους εἰς τὴν αὐλὴν, δίχως
 κανέναν πόλεμον ὅπου ἠμπορεῖ νὰ γενῆ.

βλδ. Περὶ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς μεσίταις του, ὅπου ἐν
 οἱ σεργένταις ὅπου τηροῦν τὰς μέσας, ὅταν θέλουν νὰ σύρουν
 μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν, ἐὰν ἀξιόζῃ, ἢ οὐχί.
 30 Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ βισκούντης ἢ οἱ σεργένταις του θέλουν
 νὰ φέρουν μάρτυραν εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ τινος, οὐδὲν ἠμπο-

ροῦν νὰ τὸ ποίσουν, οὐδὲ νὰ ἔνη πιστευμένον, οὔτε ἐκεῖνος, οὔτε οἱ σεργένταις του, ὡς γιὸν ἐνι τοιοῦτον παράδειγμαν· ὁ 5
 97. Πέτρος ἤλθεν ὀμπρὸς καὶ ἐγκάλεσεν τὸν Μαρτῆν εἰς τὸν βισ-
 κούντην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐστράφη ὁ Μαρτῆς καὶ ἐγκάλεσεν
 εἰς τὸν βισκούντην τὸν Πέτρον, καὶ ὁ Πέτρος εἶπεν, ὅτι ἐκεῖ- 5
 νος ἦτον ὁ πρῶτος ὁ ἀγκαλῶν, καὶ ὁ βισκούντης εἶπεν, ὅτι
 ὁ Μαρτῆς ἦν ὁ πρῶτος ὁ ἀγκαλῶν, καὶ οἱ μεσίταις του ὁμοίως
 συμμαρτυροῦν τοῦ βισκούντη ὅτι ὁ Μαρτῆς ἦτον, τὸ δίκαιον
 ὀρίζει ὅτι, οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ μεσίταις του οὐδὲν ἐντέχεται
 νὰ ἔνε πιστεμένοι ἀπαὶ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν, οὐδὲ ἀποὺ κα- 10
 νέαν ἄλλον πρᾶγμαν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ
 ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· ἀμὲ ἐὰν ὁ εἰς ἀπ' αὐτοῦ τοὺς δύο
 ἠμπορεῖ νὰ δεῖξῃ μὲ β' μάρτυρας ἄλλους, παρὰ τοῦ βισκούντη,
 οὐ τοὺς μεσίταις του, ὅτι ἦτον πρῶτος ὁ ἐγκαλῶν, δίκαιον ἐνι
 ὅτι αὐτὸς νὰ ἔχη προτῆτερα δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ἢ ἀπ' ἐκείνου; 15
 τοὺς ἀγκάλεσεν.

ρλε. Περί τῶν μαρτύρων τῶν γραφῶν, καὶ ποία μαρτυρίαν
 ἀξιάζει, καὶ ποίων γραφῶν οὐδὲν ἀξιάζει.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος ἢ καμμία γυναῖκα φέρει
 εἰς τὴν αὐλὴν καμμίαν γραφὴν εἰς μαρτυρίαν, οἱ κριτάδες, 20
 οὐδὲ ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὴν λάβουσιν, οὐδὲ νὰ τὸ
 γροικῆσουν, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν μὲ δίκαιον, χωρὶς ἂν ἔνη
 σιγγίλιον βουλλωμένον μετὰ τὴν σφραγίδαν τοῦ ἀφέντη τῆς
 χώρας, οὐ κανενοῦ ἑτέρου τόπου, ὅτι τοῦτον ἐντέχεται νὰ
 κρατήσουν καὶ νὰ πιστεύσουν· ἀμὲ ἂν ἔνη ὅτι εἰς ἄνθρωπος, 25
 ἢ μίξ γυναῖκα ἔρχετον ἀπαὶ τὴν Τάκην καὶ νὰ ἔφερεν γρα-
 φὴν εἰς τὸν ἐμπιλην τοῦ Ἰάφα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ εἶ-
 πεν, λάβετε ἄρχοντες, τοῦτον τὸ γράφος, στέλλει το ὁ βισκούν-
 της τῆς Τάκης καὶ οἱ κριτάδες, καὶ μηνοῦ σας νὰ πιστεύετς
 τὸ δηλοῖ· καὶ ἡ γραφὴ νὰ ἔλεγεν, ὅτι ὁ βισκούντης καὶ οἱ 30
 κριτάδες τῆς Τάκης σύρουν μαρτυρίαν τοῦ Μαρτῆ, ἢ τοῦ

Τζουάνη, ὅτι ὁ Τζηράτ ὠμολόγησεν ἔμπροσθέν του, ὅτι ἐχρῶ-
 στέν του πέρπυρα ρ', ἢ περίπτου, ἢ παρκάτω, αὐτὴ ἢ μαρ-φ. 98.
 τυρία οὐδὲν χρήζει τίποτε, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ τοῦ πιστεύ-
 5 οῦσιν ἐκεῖνης τῆς γραφῆς· διὰ τοῦτο δίκαιον τὸ αὐτὸν γράφος,
 οὐδὲ κανέναν ἄλλον οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοῦ πιστεύσουν εἰς
 τὴν αὐλήν, ἂν οὐδὲν ἔνη προβελίτζι, ὧ; περ ἄνωθεν ἐλαλήθην.

ρλς. Περὶ τῶν γραφῶν, καὶ ποία γραφὴ χρήζει καὶ ποία
 γραφὴ οὐδὲν χρήζει.

Ἐὰν γένηται μία πούλησι εἰς τὴν αὐλήν ἐνώπιον τοῦ βισ-
 10 κούντη καὶ τοὺς κριτάδες, γῆς, ἢ ἀμπελῶνας, ἢ οἰκιῶν, εἰ εἰ-
 ρῆνη γέγονεν, ἢ φόνον περὶ τούτου γέγονεν, γραφῆς ἔμπρο-
 στεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, καὶ καμμία δυσκεψία
 γίνεται μετὰ ταῦτα περὶ τούτου, καὶ λαλοῦσιν ὅτι τὸ γρά-
 15 φος τούτων οὐδὲν ἐγένετον εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὀρί-
 ζει νὰ ἔνη στερεωμένον πᾶν πρᾶγμαν ὅπου δηλοῖ τὸ γράφος
 ὅπου ἐνὶ εἰς μαρτυρίαν τοῦ βισκούντη καὶ τῶν κριτάδων, πάν-
 τα τὰ δηλοῖ τὸ γράφος, καὶ τε γράμματα τοῦ γραμματικοῦ
 τῆς αὐλῆς, καὶ ἐτέρου τῆς χώρας, καὶ τοιοῦτῃ γραφὴ ἀξιάζει
 κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίτζαν.

20 ρλζ. Περὶ τῶν γραφῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν κουμουνίων.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τοῦ κουμουνίου θανατίζει ἐ-
 25 τέρου ἀνθρώπου μάρκα ὅπου χρήζει νὰ τὸ ἔχη εἰς πίστωσιν,
 ἢ ἕτερον τίποτε, πρᾶγμαν, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐμπίστιωσιν
 πολεμοῦν νὰ τοὺς ποίσουν γράφος νοταρικὸν γεγραμμένον διὰ
 χεῖρὸς νοταρίου καὶ μαρτύρων ἐτέρων ἀνδρῶν, τὸ δίκαιον ὀρί-
 ζει ὅτι ἐκεῖνον τὸ γράφος ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ μεσόν τους,
 καὶ πρέπει νὰ ἔνη τόσον στερεόν, ὧ; περ νὰ ἦτον σιγγίλιον
 30 βουλλωμένον, καὶ νὰ ἔνη κρατημένος ὁ κούσουλος ἐκεῖνου
 τοῦ κουμουνίου νὰ σφίξῃ νὰ ποίσουν πλέρωμαν ἕνα στρέψη
 τοῦ ἄλλου πάντα ὅσα τὸ γράφος δηλοῖ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ
 κατὰ τὴν ἀσίτζαν· ἀμὲ εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλήν οὐδὲ ἐντέχεται,

οὐδὲ πρέπει νὰ δώσουν | οἱ ἄνθρωποι κρίσιν ἐπάνω κανενοῦ
 7.99. κριτοῦ ὅπου νάτον εἰς κανέναν γράφος, ἂν οὐδὲν ἔνη καθῶς τὸ
 ἐλαλήσαμεν ἄνωθεν.

ρλη. Περὶ τοῦς γραφῆς ὅπου οὐκ ἔχει μάρτυραν, ἐὰν χρήζη
 ἢ οὐχί.

5

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς
 τὸν κούσουλόν του, ἢ μίαν γυναῖκα ἀπὸ κανέναν πρᾶγμα
 τὸ λαλεῖ τὸ τοῦ χρεωσταῖ ἐκεῖνος, καὶ λέγει ὅτι ἔχει γράφος
 εἰς τὸν κούσουλόν του, καὶ εἷς τοῦτον τὸ γράφος οὐκ ἔχεν
 γραμμένην καμμίαν μαρτυρίαν οὐδὲ ἀποθαμένου, οὐδὲ ζωντα- 10
 νοῦ, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶται ἐκεῖνον τὸ τοῦ ζητᾶ, τὸ δίκαιον ὀ-
 ρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔδειξεν τὸ γράφος ἐχάσεν πάντα ὅσα
 ἐζήταν, διότι καμμία γραφή οὐδὲν χρήζει τίποτε, ἄνευ μαρ-
 τυρίας· οὐδὲ μετὰ ταῦτα ἐνι κρατημένους ὁ βισκούντης, οὐδὲ
 οἱ κριτάδες νὰ ζητήσουν ἐκεῖνου τοῦ κούσουλου νὰ ποίση πλέ- 15
 ρωμαν τὸ δηλοῖ τὸ γράφος ἀπ' ἐκεῖνον ἢ ἀπ' ἐκεῖνην ὅπου
 ζητᾶ νὰ ἔχη δίκαιον, διότι ἀπὸ γραφῆν ἀπιστην οὐδὲν ἐντέ-
 χεται κανεῖς νὰ ποίση κανέναν ζήτημαν.

ρλθ. Περὶ ποιᾶς ὑποθέσεως ἔχουν τὰ κουμοῦνιν αὐλὴν μέ-
 στον τους καὶ περὶ ποῖον πρᾶγμα τὸν οὐδὲν ἐντέχουντι νὰ 20
 ποίσουν δίκαιον ἐξω παρὸς ἢ αὐλὴ ἢ ρηγικὴ.

Νὰ ἠγωνρίζετε καλὰ ὅτι κανέναν κουμοῦνιν, ὡς περ Γενου-
 βίτοι, Βενετικοὶ καὶ Πιζάνοι οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔχουν καμ-
 μίαν αὐλὴν ἄνευ μεσόν τους, καὶ τοῦς λαῖς τους, μόνο ὅπου
 ἔχουν ἀνθηλογὴν μεσόν τους ἀπὸ πούλησιν, ἢ ἀπὸ ἀγοράν, 25
 ἢ ἀπὸ ἕτερα κάτινα πράγματα καὶ στοιχήματα τὰ ἔχουν ἀ-
 ναμεταξύ, καλὰ ἠμποροῦν νὰ τοῦς ἐπιτιμήσουν ὁ κούσουλός
 τους ἀπὸ πρᾶγμα, ἂν τὸ πολομοῦν ἄτακτον, καὶ νὰ τοῦς
 βάλῃ εἰς τὸ σκαλίον τους· ἀμέ καλὰ νὰ γινώσκατε ὅτι
 κανέναν κουμοῦνιν οὐδὲν ἔχει αὐλὴν τοῦ αἵματος, τοὔτέστιν 30
 ἀπὸ κέρπον φανερὸν, οὐδὲ κανενοῦ φόνου, οὐδὲ κλεψίας, οὐδὲ

παραβουλίας, ἢ οὐδὲ αἰρετικιάς, ὡς ἐνι πατεληνος, ἢ αἰρετικός, φ.100.
 οὐδὲ πούλησης, ἢ ἀγορᾶς γῆς, οὐδὲ ἀμπελῶν, οὐδὲ κήπων, οὐδὲ
 χωριῶν, ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ πράγματα ἐντέχεται νὰ κριθοῦν
 καὶ νὰ τελειωθοῦν καὶ νὰ πουληθοῦν εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλήν,
 5 καὶ εἰς ἄλλον τρόπον οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ γένονται μὲ δίκαιον,
 οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἐὰν καμμίαν
 τῶν κουμουνίων αὐλήν νὰ ἔχοιεν, ἢ νὰ ποίσουν νὰ κρίνουν
 μεσόν τους κανέναν ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα ἀποῦ ἐνι διαφρεντεμέ-
 να, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζουσι τίποτες, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν
 10 ἀσίζαν, καὶ ἐντέχεται ὅλον νὰ τὸ ξηλώσῃ ἢ αὐλὴ ἢ ρηγικὴ.

ρμ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐ-
 λήν, καὶ ἐνι λαβωμένος, ὁποῦ ἐδιάβασεν ἔτος ἕξ χρονῶν, καὶ
 ἂν ἠμπορεῖ νὰ ἀλλαχθῇ καὶ νὰ βάλῃ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ
 15 οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐνι λαβωμένος, ἢ ἐδιάβηεν τοὺς ἕξ χρόνους,
 καὶ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν διὰ κανέναν ἄνθρωπον, ἢ διὰ καμ-
 μίαν γυναῖκα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ νὰ φέρουν
 μαρτυρίαν τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλήν ἀποῦ πᾶσα πρᾶγ-
 μαν· καὶ ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς νὰ σηκώσῃ πόλεμον, τὸ δί-
 20 καιον ὀρίζει ὅτι ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἀλλαχθῇ μὲ ἄλλον ἄνθρωπον
 ὁποῦ νὰ πολεμήσῃ εἰς τὸν τρόπον του, ὅτι τοῦτον ἐνι δίκαιον
 καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρμα. Περὶ τοῦ λαβωμένου ὁποῦ τὸν κράζουσι νὰ πολεμήσῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκράζαν τον διὰ φόνον, καὶ
 25 ἐκεῖνος ἐνι ἄνθρωπος λαβωμένος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἐὰν
 ἠμπορῇ ν' [ἀλ]λαχθῇ διὰ ἕτερον ἄνθρωπον γερόν ὁποῦ νὰ πο-
 λεμήσῃ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ὁ καμπίτης του νικηθῇ, ἐκεῖνος
 ὁποῦ τὸν ἐβίασεν τὸν καμπίτην ἐντέχεται νὰ τὸν φουρκίσουν,
 κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει
 30 νὰ ἐνῆ τοῦ ἀφεντός τῆς χώρας, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ
 τὴν ἀσίζαν.

ρ.101. | ρμβ. Περὶ τοῦ πράγματος τοῦ χρεωστῆ ὁ ζωντανὸς τοῦ
τεθνεωτός, καὶ ἀρνᾶται τοῦ ζητοῦν.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπέθνηκεν, ἢ μία γυναῖκα, καὶ
κάτις ἄνθρωπος χρεωστῆ του κανέναν πρᾶγμαν, καὶ οἱ συγγε- 5
νεῖς τοῦ τεθνεωτός ζητοῦν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐκεῖνου ὅπου
τοῦτο ἐχρῶσταν, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶταί το, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ζητᾷ
τὸ πρᾶγμαν ἔχει β' μάρτυρας ἀποῦ μαρτυροῦσιν, τὸ δίκαιον
ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τὸ κερδαίση τὸ ζήτημαν· ἀμὲ ἐτεσχυ-
τον ἔχει ὅτι, ἐκεῖνος ὅπου βάλλει κατὰ πρόσωπά του τοὺς μάρ-
τυρας, ἐάν θέλῃ, ἢμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἕναν ἀπαί τοὺς μάρτυρας 10
εἰς πόλεμον, ἐάν τὸ ζήτημαν ἐμπαίνη ἀπάνω ἀ' μάρκον ἀσῆ-
μαν καὶ ἄνω, καὶ εἴ τις νικήσῃ τὸν πόλεμον, ἐντέχεται νὰ
κερδαίση τὸ ζήτημαν μὲ δίκαιον· ἀμὲ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὅπου
ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν διὰ τὸν τεθνηκόταν οὐδὲν νὰ ἔχη β' μάρ-
τυρας νὰ μαρτυρήσουν ὡς μάρτυρες, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἐκεῖνος 15
ἢ ἐκεῖνη ὅπου ζητοῦσιν τὸ χρέος, ἐντέχεται νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ
ἄγια ὅτι τίποτε, οὐδὲν ἐχρῶσταν τοῦ τεθνηκοῦ, καὶ εἰς τοῦτον
ἐντέχεται νὰ ἔνη κίτες μὲ δίκαιον.

ρμγ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν λάβουν
μάρτυραν. 20

Ἐάν γένηται ὅτι ἀποῦ κανέναν ριζικόν, ὅτι ὁ κάτις ἄνθρω-
πος ὅπου ἐχάσεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλήν διὰ καμμείαν κακο-
πραξίαν τὴν ἐποῖκεν, ὡς γιὸν ἕν θεσπισμένον ἄνωθεν διὰ ποίαν
αἰτίαν πρέπει νὰ τὴν χάσῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέ-
χεται νὰ τὸν περιλάβουν εἰς τὴν αὐλήν διὰ μάρτυραν, ἢ γυ- 25
ναῖκαν ὅπου ἐχάσεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλήν, διὰ τὸ οὐδὲν
ἢμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἄνθρωπον εἰς πόλεμον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν
ἢμπορεῖ ποτὲ νὰ σὴρῃ μαρτυρίαν.

ρμδ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κανόνος ὃν λέγεται ἐντερελε-
τίζουν, καὶ περὶ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἱερέως, καὶ τοῦ 30
ἀναγκώστη, πότε ἀξιάζει, καὶ πότε οὐδὲν ἀξιάζει.

| Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κᾶτις ἄνθρωπος τοῦ κανόνος, λεγόμενος ρ. 102
 ἐντερελετζηοῦν, ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυ-
 ρίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίση, οὐδὲ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ
 τοῦ γροικῆσῃ, οὐδὲ νὰ τοὺς περιλάβῃ κατὰ πρόσωπα παντὸς
 5 ἀνθρώπου κοσμικοῦ, οὐδὲ ἱερέων, οὐδὲ ἀναγνώστην ὁμοίως· ἀμὲ
 ἂν ἦτον ἐτεσεῦτον, ὅταν κανεῖς ἄνθρωπος κοσμικὸς νὰ ἦτον
 ἀσθενής, καὶ νὰ ἐξαγορεύτῃ καὶ τὴν διαθήκην του ἐνώπιον
 τοῦ φρικτοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ δικάνου καὶ ἐνώπιον
 10 ἐτέρους ἀνθρώπους, εἰς αὐτὸν ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν
 ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἀναγνώστης, καὶ μὲ β' ἀνθρώπους ἰδιώτας, ἦγουν
 κοσμικοὺς ἐν τῷ ἄμα· καὶ τοῦτο νὰ γίνεται εἰς πρᾶγμαν κι-
 νητόν, οὐχὶ δὲ ἀπ' ἄλλον, ὅτι ἐὰν τὸ πρᾶγμαν νὰ ἦτον ἀποῦ
 κληρονομίαις, ὡς γιόν ἀπὸ οἰκίας, ἢ χωραριῶν, ἢ ἀμπελωνας,
 15 ἢ κάμπους, ἢ χωριῶν, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἀναγνώστης οὐδὲν ἠμ-
 ποροῦν εἰς αὐτὰ τὰ ἀκίνητα νὰ φέρουν μαρτυρίαν εἰς αὐτῶν
 τῶν πραγμάτων, καὶ ἔχει πόλεμον· καὶ νὰ ἠγνωρίζῃ καλὰ ὅτι
 ἀποῦ ὄλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ ἀγκαλοῦν οἱ ἄνθρωποι εἰς
 τὴν αὐλὴν τὴν κοσμικὴν, χρήζεται μάρτυρας κοσμικοῦς· καὶ
 20 ἐπειδὴ ἡ ζήτησις ἀναβιβάζεται ἀποῦ α' μάρκον ἀσῆμιν καὶ
 ἐπάνω, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ πατάλιαν, ἐὰν θέλῃ ὁ κατὰδικος ὁποῦ
 λαλοῦν διὰ λόγου του οἱ μάρτυρες, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ τὸν
 ἕναν διὰ νὰ πολεμήσῃ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ· κατὰ τὴν ἀσίζαν
 τῆς Ἱερουσαλήμ.

25 ρμε. Περὶ τῶν ἐγκλημάτων τὰ ἀγκλοῦν οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ
 ἄμα, ὡς ἀπὸ τοὺς τοίχους ἀποῦ σπίτια, ἀποῦ ἐνοικία ἐντέχεται.

Ὡδε νὰ ποῦμεν λατίνικον νόμιμον.

Περὶ δύο μπουργέζων ὁποῦ ἔχουν μέσον του; καμμίαν ἀδυ-
 σκεψίαν κανενοῦ ἐσπιτιοῦ, διὰ τὸ ποῖον οἱ κριτάδες καὶ ὁ βις-
 30 κούντης ἐνι κρατημένοι νὰ πᾶ νὰ δοῦν ἐκεῖνην τὴν ἀθλογογὴν
 μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν.

ρ.103. | ρμς. Ἐὰν γένηται ὅτι β' ἄνθρωποι ἔχουν ἀθλογὴν μέσον
 τους, ὡς περ ἀποῦ τοῖχον κοινόν, οὐ φρουνητέρων τῶν ἐσπιτιῶν,
 οὐ πεζουλίου ὁποῦ ἐνι ἐμπροσθεν τοῦ ἐσπιτίου, καὶ ἀγκάλε-
 μαν γίνεται περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
 ὁ βισκούνητος ἐντέχεται νὰ στείλῃ τοὺς κριτάδες νὰ πᾶσι νὰ ἴδου- 5
 σιν ἐκεῖνον ὁποῦ ἐνι ἐκείνη ἡ ἀθλογὴ, καὶ ἐνι κρατημένοι νὰ
 πᾶν ἐκεῖ μὲ ἐκείνους ἀπαῦτα τῶν οικιδῶν, καὶ κατὰ ἐκεῖνον
 τὸ νὰ ἴδουσι οἱ κριτάδες καὶ νὰ γνωρίσουν ἀπαὶ τὸ φαινόμενον
 τοῦ πράγματος, πρέπει νὰ δώσουν τὸ κρίσιμον καὶ νὰ τοὺς
 συμπάψουν, καὶ ἐκεῖνον τὸ οἱ κριτάδες νὰ κρίνουν πρέπει νὰ 10
 ἐνι στερεωμένοι ὅλας τὰς ἡμέρας, ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσῃ
 στερεὸν ὁ βισκούνητος εἰς τὰ δύο μέρη· ἀμὲ ἐὰν ἐνι ὅτι οἱ
 κριτάδες οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συμπάψουν διὰ τὸ οὐδὲν θεωροῦν
 εἰς τὸν τοῖχον πρᾶγμα ἀποῦ νὰ δυνηθοῦν νὰ δώσουν δίκαιον,
 ὀρίζει ὅτι ἀπαὶ τῶρα καὶ ἐμπρὸς οἱ δύο μπουργέζηδες ἐντέ- 15
 χεται νὰ ἔλθουν ἐμπροσθεν τοῦ βισκούνητος καὶ ἐμπροσθεν τοὺς
 κριτάδες καὶ νὰ ποῦν ὁ καθὲς τὸ δίκαιόν του κατὰ τὸ ἔχει,
 καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ γνωρίσουν οἱ κριτάδες ὅτι ἔχει μεγαλῆ-
 τερον δίκαιον ἐντέχεται νὰ τοῦ τὸ δώσουν εἰς τὸ αὐτὸν ὁποῦ
 τὸ ἐγκάλεμαν ἐνι, ὅτι τοῦτον ἐνι δίκαιον κατὰ τὴν ἀγνωρι- 20
 μίδαν τῆς αὐλῆς.

ρμζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βάλλει τὸ βολίκιον του εἰς ἄλλου
 τοῖχον ποταπὸν δίκαιον νὰ ἐνι.

Ἦγνωρίζετε καλὰ ὅτι ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν σπίτιν
 ἐδικόν του μὲ οὐλοῦς του τοὺς τοίχους, καὶ γίνεται ὅτι κάτις 25
 ἀπαὶ τοὺς γειτόνους του βάλλει τὸ βολίκιον του μέσῃ εἰς τὸν
 τοῖχόν του σκεπαστὰ εἰς ὅπλην ὅτι ὁ κύριος τοῦ τοῖχου οὐδὲν
 ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἴδῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν
 τὸ βολίκιον του σκεπαστὰ μέσῃ εἰς ἄλλον τοῖχον οὐδὲν ἀνα-
 ρ.104. σπάξει τίποτες εἰς τὴν αὐλήν, ἀν ἐνι ὅτι τὸ βολίκιον του μένει 30
 μέσῃ εἰς τὸν τοῖχόν του περὶ ττου παρὰ χρόνον καὶ ἡμέραν διὰ

τὸ ἦτον νὰ μὴ σκεπαστῆ, ὅτι κανεῖς οὐδὲν ἐδυνήθην νὰ ὀψ-
 και ἐνὶ κρατημένους παρευτὺς νὰ εὐγάλη τὸ βολίκιν ἀπαι τὸν
 τοῖχον ἐκεινοῦ ὁποῦ ἀγκάλεν μοναῦτα ὡς γιὸν τοῦ πῆ ἢ αἰλή
 νὰ τὸν ὀρίση· ἂν ἴσω, ὅτι ἀγκυλίσει, ἐνὶ κρατημένους νὰ ποίση
 5 μὲ τὸν αὐθέντην τοῦ τοίχου καλὴν ὄρεξιν διὰ νὰ τὸ ἀφήση
 τὸ βολίκιν του εἰς τὸν τοῖχόν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ
 τὸ ποίση, ἐνὶ κρατημένους νὰ τὸ εὐγάλη μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ
 κύριος τοῦ βολικίου ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἄγια, ὅτι μέσῃ
 εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν ἀφοῦ τὸ ἐμαθεν, ἢ ὅτι
 10 εἶπεν τοῦτο, ἢ ὅτι εὐχαλὲν το, καὶ ὤρισεν τον νὰ τὸ εὐγάλη,
 ἢ ὅτι ἐγκάλεσεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τότε, ἐνὶ κρατημένους νὰ
 τὸ εὐγάλη, ἢ νὰ ποίση τὴν ὄρεξιν του, μὲ δίκαιον καὶ μὲ
 τὴν ἀσίζων.

ρμη. Περὶ ρυμαδίου τὸ λέγεται γαστήνα, ὁποῦ οὐκ εἶχεν
 15 ἀποῦ παλαιῶν καιρῶν οἰκίας καὶ τώρα ὁ κάτις θέλει νὰ ποίση,
 ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχη.

Ἐάν ἔχω ἕναν ρυμάδιν ἐδικόν μου ὁποῦ εἶχεν οἰκίας, καὶ
 ἐγὼ ὁποῦ ἐνὶ τὸ ρυμάδιν ἐδικόν μου θέλω νὰ ἀνακαινώσω τὰς
 οἰκίας μου, καὶ ὁκάτις μὲ κωλεῖ νὰ βάλλω τὰ βολικία μου εἰς
 20 τὸν τοῖχον ὁποῦ ἐνὶ μεσόν μου καὶ τοῦ πλησίον μου, οὐ δι-
 φεντεύγουν με ν' ἀκουμπήσω τὰς καμάραις μου εἰς τὸν τοῖχον,
 ὁποῖαις ἀκομὴ δείχνει φανερά εἰς τὸν τοῖχον τὰς καμάραις μου
 καὶ τὰ παραθύριά μου ὁποῦ ἦσαν πρὸς τὸν τοῖχον πρὸς τὸ μέρος
 μου, καὶ διὰ τὸ ἐνὶ οὕτως φανερόν, θέλω νὰ ἀνασπάσω τὸ ἡμι-
 25 σον τοῦ τοίχου, καὶ ὁ ἕτερος ἔρχεται ὁμπρὸς καὶ λέγει, « μὴ
 τ' ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἔχει τίποτες εἰς ἐκεῖνον τὸν τοῖχον, ὅτι
 ἔχει πλεῖον πᾶρά κ' χρόνους, ὅτι εἰς τὴν γαστήνα σου οὐδὲν
 εἶχεν κανέναν σπίτιν, οὐδὲ ἀντὰ ἀγόρρασα τοῦτον τὸ σπίτιν μου,
 εἰς τὴν γαστήναν σου | οὐδὲ κανέναν σπίτιν ἦτον ἀναστημένον, φ.105.
 30 καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ νὰ σὲ ἀφήσω νὰ φορτώσῃς, ὅτι ὅλοι οἱ
 τοῖχοι ἐνὶ ἐδικοί μου, ἐάν μὴ τὸ ἀγνωρίση ἢ αὐλή »· καὶ οὐ-

τως ἐρχονται εἰς τὴν αἰλήν καὶ λαλοῦν το· τὸ δίκαιον ὀρίζει, ὅτι οἱ κριτᾶδες ἐντέχεται νὰ πᾶν ἐκεῖ καὶ νὰ δοῦν, ἐάν τὸ φανερόν τοῦ τείχους ἐνὶ οὕτως ὡς λαλεῖ ἐκεῖνος, ἐντέχεται νὰ φορτώσῃ καὶ νὰ ἐγεῖρη τὰ σπίτια του μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν· ὅτι ἂν ἐνη ὅτι εἰς τὸ ρυμᾶδιν του οὐδὲν εἶχεν ἀποῦ μέγαν καιρὸν οἰκίας, οὐδὲν χάνει παντὸς διὰ τοῦτο τὸ δίκαιον τοῦτο· ἐκεῖνος οὐ οἱ κληρονόμοι του ὅπου τὸ εἶχαν, οὐ εἶχον, οὐ ἐκείνους ἀπαί τοὺς ποίους τὰ ἐγόρασεν· καὶ ἐάν οἱ κριτᾶδες εὐρίσκουν ὅτι οὐδὲν εἶχεν τίποτε, ἀγνωριμίαν τὸ πῶς ἦσαν κουμπισμέναις ἢ καμάραις του, οὐδὲ σπίτια, οὐδὲ ἐντέ- 5 χεται νὰ φορτώσῃ τίποτε, μὲ δίκαιον, χωρὶς μὲ τὴν εἰδησιν ἐκείνου ὅπου ἐνὶ ὁ τοίχος, καὶ ὄχι ἀλλοίως, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρμθ. Περὶ τῆς ζημίας τὴν λαμβάνει κανεὶς ἄνθρωπος ἢ καμμία γυναῖκα ἔξω τοῦ τοίχους τῆς οἰκίας του, ποτὶ πτὸν δίκαιον 15 γρῆ γενέσθαι.

Ἐάν γένηται ἀπὸ καμμίαν ἀρορμὴν ὅτι κανεὶς μπουργέ- ζης ἢ καμμία μπουργέζαινα βάλλει κανέναν πρᾶγμαν ἔξω τοὺς τοίχους τοῦ ἐσπιτιοῦ του, ἢ ἐπάνω σκαμνίου, ἢ ἐπά- 20νω μιᾶς κρεμάστας, καὶ γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος φορτωμέ- νος ξύλα, ἢ ἐτέρου ἄλλου φορτίου, ἢ μία καμήλα, ἢ ἕναν γονικόν, ἢ ἕτερον κτήνος φορτωμένον διαδκίνοντα ἀπ' αὐτοῦ καὶ χλαῖ ἐκεῖνον τὸν ἐκεῖνος ὁ μπουργέζης ἢ ἡ μπουργέζαινα ἐβά- ναν ἔξω τοῦ ἐσπιτιοῦ τους, τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι κανεὶς οὐδὲν ἔχει τίποτε, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοὺς ἀμαν- 25 τιάσῃ ἀπ' ἐκείνην τὴν ζημίαν μὲ δίκαιον, διότι κανεὶς οὐδὲν ἔχει τίποτε, ἔξω τοὺς τοίχους τῶν ἐσπιτιῶν του· ἀμὲ ἐάν γί- νεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ἐβρούθησεν αὐτὸν θεληματικῶς

ρ.106. | τὸ κτηνὸν τὸ φορτωμένον, ἢ τὸν ἄνθρωπον τὸν φορτωμένον, ἐνὶ χρυτημένον, νὰ ἱκανώσῃ ὅλην τὴν ζημίαν τὴν ἐποίησεν ἐκεῖνος, ὅπου 30 ἐπεσεν ἐπάνω τοῦ μπουργέζης, ἢ τῆς μπουργέζαινας, ἢ ἄλλου

τινός· καὶ ἐν δίκαιον, ἐὰν τὸ κτηνὸν λαβῶθῃ, ἢ ἐγενώθῃν, ἢ ἔτσακίστην τὸ ἐβάσταν, ὅλον ἐντέχεται νὰ τὸ ἀμυντιάσῃ μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνον τὸν πτωχὸν τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐρριψεν εἰς τὴν γῆν μὲ τὸ βρούθισμάν του, ἂν ἐλαβῶθῃν, ἐν κρητη-
 5 μένος νὰ ποίση νὰ τὸν ὑγιάνουν, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ζωὴν του ἕως ὅπου νὰ ὑγιάνῃ οὕτως ὡς γινὼν ἦτον ὄντα τὸν ἐρριψεν· εἰ δὲ ἐμίσην τον ἐκεῖνον καὶ ἐπαράβλεπέν τον νὰ τοῦ κακοποιήσῃ, καὶ διὰ τοῦτον τὸν ἐβρούθησεν καὶ ἐλαβῶθῃν διὰ πάντοτε, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τοῦτο ἐπέκειν, ἂν
 10 ἔνῃ ὅτι ἐπιάσῃ τον, πρέπει νὰ κόψουν τὸν γρόθον του, καὶ μὲ τὸ αὐτὸν νὰ ἔνῃ κίτες· ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, μὲ δίκαιον.

Ἐπειδὴ ἠκούσατε τὸ δίκαιον τῶν ἄλλων κρισιμάτων, κείμενον ἐν νὰ ἠγνωρίζετε ἐκεῖνον τὸ ὁ νόμος· καὶ ἡ ἀσίζα ὀρίζει περὶ τῶν ἀρμασιῶν, καὶ ποῖα ἀρμασία ἀξιάζει, καὶ ποῖα οὐδὲν
 15 ἀξιάζει, οὐδὲ πρέπει νὰ τὴν κρατοῦν, οὔτε καθαλλάρησ, οὔτε πουργέζης, οὐδὲ λίζιου· ὅτι τοιοῦτον δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς τὴν ἀρμασίαν τοὺς πουργέζηδες, ὡς περ τοὺς καθαλλάρους, ἂν οὐ μὴ εἶχαν θέσπισιν, λοιπὸν οὐδὲ νόμος· ἤθελεν εἶσται, οὐδὲ ἡ ἀσίζα.

20 ρν. Ἀρχεῦσι καὶ πολομᾶ ἀρχὴν μερικῶν κρισιμάτων.

Ἄολον τὸ κεφάλαιον νόμιμον γράφεται ἀλατίνικον, καὶ διαλοποιεῖ τὸ κάτωθεν εἰς τὸ καθέναν κεφάλιν.

ρνκ. Περὶ πόσων χρόνων πρέπει νὰ ἔνῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ πόσον ἡ γυναικα πρὶν ὀρμαστοῦν εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ
 25 ἡμῶν ἐκκλησίαν.

Ἦγνωρίζετε καλὰ, καὶ καλὰ ἐντέχεται νὰ | ἠξεύρουσ πάντες φ. 107. οἱ ἄνθρωποι καὶ ὄλαις ἢ γυναικες, ὅτι ἡ καλὴ ἀρμα ἔς τὰ παιδιὰ τους καὶ οὕτως πορεύετχι καθὼς ἡμεῖς σα; εἶπαμεν ἄνωθεν, καὶ ὁμοίως οὕτω λέγει ἡ εἰς τὸν νόμον, ὡς ὅτι ἂν ὁ
 30 Ἀδὰμ εἶζεν ὡς αὐτὸς· καὶ νὰ ἐχῆρεψεν, οὐδὲν ἤθελεν ἠμπορήσει κείμενα νὰ λάβῃ, διότι ἡμεῖς πάντες εἰμεσθεν υἱοὶ καὶ κόραις

τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας τῆς γυναικός του, ὅτι οὕτως ἦν ὁ ἀρ-
 χηγός μας πατήρ καὶ ἡ ἀρχὴ μας μητέρα· ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα
 ὀρίζει καὶ καλὰ λαλεῖ ὅτι τὸ ἀνδρόγυνον νὰ ἔνῃ οὕτως καλὸν
 ὅτι πλεον χωρησίαν οὐκ ἔχουσιν ἐφ' ὅλον χρόνον τῆς ζωῆς
 αὐτοῦ, ὅτι οὕτως λέγει ὁ ἀγιώτατος Παῦλος ὁ ἀπόστολος « ἡ 5
 γυνὴ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν ἐκυτόν της, ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς,
 ὁμοίως οὐδὲ ὁ ἀνὴρ ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν ἐκυτόν του, ἀλλὰ ἡ
 γυνὴ αὐτοῦ ».

ρβ. Περὶ ποίας αἰτίας ἡμπορεῖ νὰ χωριστῇ τὸ ἀνδρόγυνον
 ὁποῦ γέγονεν ὡς ἀπαιτεῖ. 10

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πάρει γυναῖκα καὶ ἐν
 παρακάτω τῶν δεκατριῶν χρονῶν, ὁμοίως καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ
 ἡ γυναῖκα παρακάτω τῶν ἑξήκοντα χρονῶν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθη, τὸ
 9.108. δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ χωριστοῦν ἐκεῖνον τὸ ἀνδρόγυνον μὲ δίκαιον
 ἀνευ καμμίας ζημίας, ἦγουν πέραις, καὶ ἀνευ ἀμαρτίας, 15
 ἂν τὸ θέλουν οἱ δύο [μ]έρη, ἢ ἂν τὸ θέλῃ ἡ μία μερὶς· καὶ
 ἂν ὁ ἱερεὺς ὁποῦ τοῦς ἄρμασεν ἐκάτερον ὅτι ἦσαν παρακάτω
 τοῦ ἔτους τὸ ἐθέσπισαν, καὶ ἄρμασέν τοὺς κρυφὰ μὲ τὴν κα-
 κουργίαν του, ἢ διὰ παρακαλήσεως τοῦτο ἐποίησεν, οὐ διὰ καμ-
 μίαν δωρεάν τὴν τοῦ ἐδώκαν, ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὀρίζει οὐδὲν 20
 ἐντέχεται νὰ ἱερουργήσῃ ὡς που νὰ σωθῇ τὸ ἀνδρόγυνον τὸ
 ὠρμασεν εἰς τὸ ἔτος του, διατὶ κακὰ τοῦς ὠρμασεν, τὸ ἄνωθεν
 λαλημένον, καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατέρα τὸν ἀπό-
 στολον νὰ τοῦ συγχωρήσῃ, ὅτι οὕτως ἐν κείμενον καὶ δίκαιον·
 ἐὰν ἐτελειώσῃ τὸν γάμον καὶ ἐκοιμήθῃ ὁ γαμβρὸς τῆς νύφης, 25
 οὐδὲν ἡμποροῦν νὰ χωριστοῦν ἐκεῖνον τὸ ἀνδρόγυνον μὲ δίκαιον,
 ὁμοίως ὡς περ νὰ ἦσαν καὶ ἀμφοτέροι, ὁμοίως ἂν οὐδὲν εἶχεν
 ἕτερον εὐλογον αἰτίαν, ὡς περ ἂν ἐσυγγενιάζον ἀπὸ συγγένειαν.

ργ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ εὐλογᾶται γυναῖκα καὶ συγγενιάζει
 του, καὶ περὶ τοῦ ἱερέως ὁποῦ τοῦς εὐλόγησεν καὶ ἐκεῖνους 30
 ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν γάμον ποταπὴν τιμωρίαν νὰ λάβουν.

Ἐὰν γένηται ὅτι κἀτις ἄνθρωπος, κἀν τε καθ' ἑαυτοῦ, ἢ
 μπουργέζης, ἢ ἕτερος ἄνθρωπος τοιοῦτος, ὡς γιὸν νὰ ἔνη, ἢ
 ψηλός, ἢ χαμηλός, ἐπάρη τὴν ἀνηψιάν του ἕως τὸν τρίτον
 βυθμόν, ἢ εἰς τὸν τέταρτον, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ὁ νόμος ὅτι
 5 αὐτὸς ὁ γάμος νὰ χωριστῇ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ ἄνδρας καὶ ἡ
 γυνὴ ἀμρότεροι νὰ γένωνται μοναχοί, καὶ εἴ τι καὶ ἂν ἔχουν,
 ὡς περ ψουμίας, ἢ χωράρια, ἢ χωρία, κἀν τε τοῦ ἀθρώπου, κἀν
 τε τῆς γυναίκας, ἢ εἰάν τὸ ψουμίν χρεωστῇ δούλεψιν, ἢ ἄν-
 θρωπου δὲν χρεωστῇ, ἐντέχεται ὅλον νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη μὲ
 10 δίκαιον· ὅτι ἂν εἴχεν ποίσει παιδιὰ ἀπ' αὐτὴν τὴν ὀρμασίαν
 ὅσον ἦσαν ἐν τῷ ἄμα, οὐδὲν ἀδυναστικῶ τῶ τῶ, οὐ κἀν τε
 ὁ κύριος καὶ ἡ ἐκκλησία ἐβαστοῦσαν το, τὸ κείμενον σὺν τὸ
 δίκαιον ὀρίζουν ὅτι ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ οὐδὲν ἐνὶ παντὸς κληρο-
 νόμοι, οὐδὲ ἐντέχονται νὰ κληρονομήσουν τίποτε, οὐδὲ νὰ
 15 λάθουν τίποτε, ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἦσαν τοῦ πατρὸς τους, ἢ
 τῆς μητρὸς τους, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀμὲ
 πρέπει νὰ ἔνη ὅλα τοῦ αὐθέντη· καὶ ὁ ἱερεὺς ὅπου τοὺς εὐ-
 λόγησεν καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι ἐσυγγενιάζαν ἐντέχεται νὰ ἔνη
 κρατημένος εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του ἀποῦ ἐφρίκιν,
 20 ὁμοίως καὶ ὁ ἀναγνώστης ἂν τὸ ἐγίνωσκεν, καὶ ὅλοι καὶ ὅλαις
 ὅπου ἦσαν εἰς τὸν γάμον καὶ ἠξεῦραν τὴν συγγενίαν ἐνὶ ἀφω-
 ρισμένοι, νὰ μηδὲν ἔχουν μερικὸν ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ | τῆς ἀγίας φ.109.
 ἐκκλησίας, οὐδὲ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἕως ὅπου
 νὰ συχωρηθοῦν ἀπ' ἐκεῖνη τὴν ἀνομίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ πα-
 25 ράπτωμαν διὰ το[ῦ] ἐπισκόπου τῆς χώρας, ἢ παρὰ τοῦ πατριάρ-
 χου. Ἄμὲ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη ὅπου ἐσυγγενιάζασιν,
 ὡς ἄνωθεν ἐλαλή[θη]ν ὅπου εὐλογήθησεν, εἴχεν ἕτερον ἐγγιστα
 συγγενῆν, ὡς περ παρὰ τῆς γυναικός, ἢ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀπε-
 κεῖ ἀποῦ ἐξέβην τὸ ψουμίν τοῦτον, καὶ ἦτον τοιοῦτον κερμίν
 30 ὅτι ἐπορεύετο δικαῖα πρὸς τὸν ρήγαν, ἢ πρὸς τὴν αὐθεντίαν
 τῆς χώρας, καὶ ἦτον τοῦ ἔτους, νὰ ζηλώσῃ ἐκεῖνον τῶ συγγε-

νήν τοῦ ἐκρτοῦσxn τὸ ἐνομεύτην ὁ ρήγας μὲ τοὺς ἀρχηγούς
 τήν εἶδησιν μὲ δίκαιον τὸν ρήγαν, ἢ τὴν αὐθεντίαν τῆς γῆς,
 ἢ τὴν κυράν, ἐνὶ κρητημένοι μὲ δίκαιον νὰ τοὺς στρέψουν ἐκεί-
 νον τὸ ἐκεῖνοι οὐδὲν ἠμποροῦσxn πλεῖον νὰ κρητῆτουν, οὐδὲ
 νὰ ἔνη πλεῖον ποτὲ κληρονόμους· καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος, ἢ 5
 ἐκείνη ὁποῦ ἔμπαινε τὸ ψουμίν, οὐδὲν ἤλθε νὰ τὸ ζητήση
 μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, ἀπ' οὗ ὁ ρήγας, ἢ ἡ
 ρήγαινα νὰ νομευτῆ τὸ ψουμίν ἐκεῖνον, ἢ κείνον τὸ χωρίον, ὁ
 ρήγας οὐδὲν ἐνὶ πλεῖον κρητημένος νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐνο-
 μεύτην ἐκείνου, ἐρσιδῆ ἐδι' αὐτὸν χρόνος καὶ ἡμέρα, κατὰ τὸ 10
 δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀμὲ ὅλον ἐνὶ τοῦ αὐθέντη· εἰ
 δὲ μὴ ἔχοντα κληρονόμους, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, τὸ κείμενον
 καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας,
 ὅτι αὐτός ἐστιν δίκαιος κληρονόμος τούτης τῆς περαιομένης
 καὶ τούτου τοῦ ἀμκρητῆματος, καὶ τούτου τοῦ ἀδίκου τὸ γε- 15
 νόμενον κατὰ πρόσωπα κυρίου τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα
 τῶν καλῶν κουστουμιῶν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων τὸ
 εἰθέσπισxn οἱ καλοπίχτροι καὶ ἐνάρετοι καὶ καλοὶ ρηγάδες
 ὁποῦ ἦσαν ἀπῶδε καὶ ὀπίσω, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσουν νὰ δο-
 20 γ.110.θεῶν εἰς ἰρετιζιοῦν, νὰ γίνονται μοναχοί, ἢ συναδελφοί,
 καθὼς σύρνουν οἱ λατῖνοι· ἀμὲ ἐὰν ἐρύγαν ἀπὸ τὴν χώραν
 καὶ νὰ ἐξενητεύτησαν, ὅλα τοὺς τὰ ἀγαθὰ ὀρίζει ἡ ἀσίζα
 ὅτι ἐξῶλα ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας μὲ τὸ
 δίκαιον· καὶ ἐὰν ὁ ἱερεὺς ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν οὐκ ἐγίνω-
 σκεν ὅτι ἦσαν συγγενάδες, οὐδὲ ἐλαλήθην του παρὰ τινος νὰ 25
 μηδὲν τοὺς εὐλογῆση, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται
 νὰ ἔχη καμμῖαν τιμωρίαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν γάμον νὰ δὲν ἐγί-
 ωσκεν, (τοιοῦτον δίκαιον πρέπει νὰ ἔνη ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς
 τὸν γάμον καὶ οὐκ ἐγίνωσκαν ὅτι ἐσυγγενιάζαν), οὐ χρῆ ἀπο-
 βάλλεται.

ρνδ. Περ! τοῦ πῶς δεῖ γυναικῶν χερτωθῆναι καὶ εὐλογη-

ὄθνηαι εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ ποῖος γάμος ἦν δεκτός, καὶ ποτάπην τιμωρίαν καὶ ζημίαν ἐντέχεται νὰ πλερώσουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπ' ἐκεῖνον οὐ ἀπ' ἐκεῖνην ὁποῦ ὁ γάμος ἐκωλύθη.

- 5 Ἐὰν γένηται ὅτι κάποιος ἄνθρωπος θελήσει νὰ λάβῃ γυναῖκα, ὅποιος καὶ ἂν ἔνη, κἄν τε καθαλλάρης, κἄν τε μπουγέζης, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἡ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς εὐλογῆσῃ, ἐὰν οὐ μὴ τοὺς χαρτώσῃ ἀπ' ἀρχῆς εἰς τοιοῦτην τάξιν, τοὔτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ λάβῃ γυναῖκα νὰ
- 10 ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐκ ἔχει γυναῖκα ζωντανήν, ἀρμασμένην, ἢ χαρτωμένην, οὐδὲν συμπαμέον τάξιμον ἀπαιτῶν τὸ ποῖον οὐδὲν ἠμπορεῖ καλὰ καὶ νόμιμα νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν γυναῖκα τὴν θέλει νὰ πάρῃ τώρα, καὶ αὐτὸν τὸν ὄρκον ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ καὶ τὰ δύο μέρη, ὁμοίως νὰ ὁμόσῃ β' ἄνθρωποι διὰ
- 15 λόγου του εἰς τὴν τάξιν, ὡς προδεδήλωται, ὁμοίως καὶ διὰ τὸ ἄλλον μέρος β' γυναῖκες νὰ ὁμόσῃ ὡσχύτως, καὶ οὕτως δεῖ γινέσθαι, καὶ οὕτως ἦν τὸ χάρτωμα δεχτόν· καὶ τότε ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἡ ἐκκλησία καιρὸν πότε νὰ γίνεται ὁ γάμος, καὶ διατί, ὅτι μέσθ εἰς τὸ αὐτὸν τάρμενον ἐνδέχεται νὰ διαφ. 111.
- 20 λαλήσῃ εἰς γ' ἡμέρας εἰς τὴν πρώτην λειτουργίαν, καὶ ἐντέχεται νὰ πῇ οὕτως ὁ ἱερεὺς· « πολεμῶ σας νὰ ἠγνωρίζετε, αὐθένταις καὶ κυράδες, ὅτι ἡ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ὅτι ὁ δεῖς ἄνθρωπος μέλλει νὰ εὐλογηθῇ μετὰ τὴν τοιοῦτην γυναῖκα εἰς τούτην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐὰν ἔνη ὅτι κανεῖς, ἢ καμμίς γυ-
- 25 ναῖκα γινώσκει κανέναν πᾶγμα νὰ πῇ διὰ νὰ κωλυθῇ ὁ αὐτός γάμος, ἂς ἔλθῃ ὁμπρὸς νὰ τὸ πῇ πρὶν λογηθοῦσιν »· καὶ ἂν οὐδὲν ἔλθῃ κανεῖς μέσον τοῦ αὐτοῦ τέρμενου, ἢ γοῦν τῶν γ' ἡμερῶν, πλεῖον οὐδὲ νὰ πιστευτῇ ἀποῦ εἶτινὰ πῇ νὰ κωλυθῇ ὁ γάμος ἀποῦ κανέναν κορμὶν ὁποῦ νὰ ἔνη εἰς τὴν πό-
- 30 λην, ἐφειδὴ οὐδὲν τὸ εἶπεν εἰς τὸν καιρὸν, ἢ εἰς τὸ τάρμε, πρὶν εὐλογηθοῦσιν, καὶ τοῦτος ὁ γάμος ἐν δεκτός μετὰ δίκαιον,

μέ τοιοῦτον ἂν οὐδέν συγγενιάζουσι ἀπὸ καμμίαν συγγενότηταν, καθὼς ἄνωθεν εἶπαμεν, καὶ οὕτως ἐνὶ νόμιμον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

ρνε Παρί τῶν χρωμάτων καὶ τῶν μεταναμάτων νά πλερώσουσι.

5

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐχαρτώθη μίαν γυναῖκα, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ ἐβάλλαν ἀναλογίαις εἰς τὸ χάρτωμα, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι κάτις μεταγνώθει ἀπ' ἐκεῖνον τὸν γάμον νά τελειωθῆ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι καλὰ ἠμποροῦν νά μετανώσουσι ὅγιοι θέλει, ἢ ὁ ἄνθρωπος, ἢ ἡ γυναῖκα, 10
μέ τοιοῦτον, νά πλερώσῃ ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ὅπου νά μετανώσῃ τὰ ἐβάλλασιν, καὶ μετὰ ταῦτα νά ἔνη κίτες κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἠμπορεῖ νά λάβῃ ἐτέραν γυναῖκα, καὶ ἡ γυναῖκα ἕτερον ἄνδρα, χωρὶς νά ἔνη κρητῆμενοι πλεῖον ὁ εἷς τοῦ ἐτέρου διὰ αὐτὸν τὸ μνήστευμα, 15
ἦγουν χάρτωμα.

ρνε. Παρί ἐκεῖνου ὅπου ἐχαρτώθη γυναῖκα καὶ οὐδέν θέλει νά τὴν λάβῃ, καὶ ἐδώκέν τῃς κανέναν πρᾶγμα, ἂν ἠμπορῆ πλεῖον νά τὸ λάβῃ, ἢ ὄχι.

ρ.112. Ἐάν γένηται ὅτι κάτις ἄνθρωπος ἐχαρτώθη γυναῖκα | καὶ 20
μετὰ ταῦτα οὐδέν τὴν πέρνει, καὶ ἐδώκέν τῃς κάτι πρᾶγμα, τὸ δίκαιον ὀρίζει καλὰ ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νά ζητήσῃ ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔστειλεν, καὶ ἐντέχεται νά τοῦ τὸ στρέψῃ ἢ γυναῖκα μέ δίκαιον, ἂν οὐδέν εἶχεν τοιοῦτην ὄρεξιν ὄνταν τῆς τὸ ἔστειλεν ἐκεῖνον ὅπου τῆς ζητᾶ, καὶ ἂν τὸ εἶχεν ὁμοίως μέσα ὅτι 25
οὐδέν τὴν ἠθελεν χάρτωθῆν· καὶ τοῦτο ἐνὶ δίκαιον ὅτι ἠμπορεῖ νά ἀναλάβῃ τὸ τῆς ἐδώκεν, ἢ τὸ ἐποίησεν νά τῆς δώσουσι ἐκεῖνη τὴν ἠθελεν νά εὐλογηθῆ, ἐφειδὴ οὐδέν ἔμεινεν ἐξ αὐτὸν του, οὐδὲ εἰς τὸ μέρος του νά μηδὲν τὴν πάρῃ διὰ γυναῖκα, ἀμέ ἔμεινεν ἀπαι τὸ μέρος τῆς γυναικός, ἢ ἀπὸ κάτιαν ἀπαι 30
τοῦς ἐδικούς τῆς· ἀμέ ἂν ἔμεινεν εἰς ἐκεῖνον νά μηδὲν τὴν

πάρη, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ ἀναλάβῃ τὸ τῆς ἔδωκεν τῆς γυναίκας, μὲ δίκαιον, οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ τοιοῦτον ὅμοιον δίκαιον, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, τῆς ἐκάνωσης τὸ εἶχεν δώσει, καὶ τοιοῦ-

5 τὸν ὅμοιον δίκαιον ἐνὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ νὰ δώσῃ ἡ γυναῖκα, ἡ ἂν τοῦ ἔστειλεν ἐκεῖνου ὁποῦ ἔμελλε νὰ τὴν πάρῃ διὰ γυναῖκα καὶ ἐχαρτώθην τὴν.

ρῆζ. Διὰ ἐκεῖνον, ἡ διὰ ἐκείνην ὁποῦ χαρτόνεται ἄνδραν, καὶ ἀπεθαίνει ὁ εἶς ἢ ὁ ἄλλος, πρὶν εὐλογηθῶσιν, καὶ ταῦτα νὰ

10 γίνεταί ἀπαὶ τὰ πράγματά τους ὁποῦ μένουσιν τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν.

Ἐάν γένηται ὅτι κανενεὶς ἄνθρωπος ἐχαρτώθην γυναῖκα, καὶ ἔδωκεν τῆς, ἡ ἐποίησεν νὰ τῆς δώσουσιν κανέναν πρᾶγμα, ὡς περ ἐλαλήθην ἄνωθεν, καὶ γίνεταί ὅτι εἶς ἀπαὶ τοὺς δύο

15 ἀπεθαίνει πρὶν τοῦ ἄλλου, τοῦ-ἔστιν ἀνεπιείκην, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ συγγενεῖς του, οὐ οἱ κληρονόμοι του ἠμποροῦν, οὐ χρεωστοῦ νὰ ζητήσουσιν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν τῆς γυναικός, ἡ ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ ἐτελεύτησεν, παρὰ τὸ ἦμισον ἐκεῖνον τὸ τῆς ἐδόθην· ἀμὲν ἂν τὴν

20 ἐρίλησεν εἰς τὸ χάριτωμα, κανεὶς | ἐξ αὐτὸν τῆς οὐδὲν ἠμπο- φ.113.
ρεῖ νὰ ζητήσῃ τίποτε, οὔτε ἀπαὶ τοὺς κληρονόμους του τοῦ ἀπεθαμένου, οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδόθην ἡ δόσις, οὔτε ἂν ἡ δόσις γέγονεν πρὶν παρὰ νὰ χαρτωθῶσιν, οὐδὲ ἠμποροῦν νὰ ζητήσουσιν τίποτε, οὐδὲν ἔχουσιν μὲ δίκαιον οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεώτος

25 ἀπ' ἐκείνην τὴν δόσιν, κατὰ τὸ καίμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ.

ρῆη. Κερὶ τῆς γυναικὸς τῆς χήρας ἀποῦ εὐλογᾶται ἕτερον ἄνδραν μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὁποῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

30 Ἐάν γένηται ὅτι μίχ γυναῖκα πάρῃ ἄνδραν, καὶ μέσα εἰς τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι

οὐδὲν πρέπει νὰ πάρῃ ἄλλον ἄνδρα ἕως νὰ περάσῃ χρόνον ἄ-
 κκι ἡμέραν μίαν, καὶ ἂν τὸ ἐποίκῃεν, τοὔτέστιν ἐπῆρεν ἄλλον
 ἄνδρα πρὶν διαβῆ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀπὸ θανάτου τοῦ πρώτου
 ἀνδρός τῆς, τοιοῦτην τιμωρίαν τῆς ἐθέσπισαν, ὅτι ἂν γένηται
 ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ξένος νὰ ἦλθεν εἰς τὸν θάνατον καὶ νὰ 5
 τῆς ἀρῆκεν κανέναν πρᾶγμα εἰς τὴν διαθήκην του, οὐδὲν ἡμ-
 πορεῖ τὸ καθόλου νὰ ἔχη τίποτε, κἂν τε εἴαν καὶ συγγενῆς
 τῆς ἐστίν, ἢ οὐχί, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τῆς δώσῃ τίποτε
 ἐκείνης, οὐδὲ ἐκείνοι ὅπου ἔχουν τὰ πρᾶγμα τοῦ τεθνεῶτος ἢ
 εἰς παρακαταθήκην, ἢ εἰς βλέπισιν, καὶ ἂν τὸ ἐπερίλαβεν, 10
 ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσῃ, ἀμὲν νὰ
 τὸ στρέψῃ μὲ δίκαιον τοῦ κληρονόμου ἐκείνου ἀπὸ τῆς τὸ
 ἀρῆκεν, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸ στρέψῃ τοῦ κληρονόμου
 τοῦ τεθνεῶτος ἢ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ἢ ἡ ρηγικὴ αὐτὴ
 ἐντέχεται νὰ τὴν ποίσῃ νὰ τὰ στρέψῃ, μὲ δίκαιον. 15

ρθ. Περὶ τῆς ἐτέρας τιμωρίας τὴν ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκείνη
 ἢ γυναῖκα ὅπου πάρῃ ἄνδρα πρὶν διαβῆ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα
 ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός τῆς τοῦ πρώτου, ἢ ἂν ἔγκυος
 γίνεται μέσον τοῦ ρηθέντος χρόνου ἀπαῦτα.

§.114. Ὅμοίως εἴαν γένηται ὅτι καμμία γυναῖκα ὅπου ἴναι χήρα καὶ 20
 πάρῃ ἕτερον ἄνδρα μέσον εἰς ἐκείνον τὸν χρόνον ὅπου ἐπέ-
 θενεν ὁ πρῶτός τῆς ἄνδρας, ὅπου ἐτελεύτησεν, γίνεται τῆς
 τοιοῦτης τιμωρίας θεσπισμένη, ὅτι ἂν τῆς ἀρῆκεν κανέναν πρᾶγ-
 μα εἰς τὸν θάνατόν του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ, καὶ ἂν
 τὸ λάβῃ, οὐδὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ, εἰ δὲ ἂν τὸ κρατήσῃ, 25
 ἕτερος οὐδὲν ἐν κρατημένῳ νὰ τῆς δώσῃ τίποτε, ἀλλὰ ἐντέ-
 χεται νὰ τὸ ἔχη ὅλον ἐκείνον τὸ τῆς ἀρῆκεν ὁ πατήρ, ἢ ἡ
 μήτηρ τοῦ τεθνεῶτος, ἢ ἡ ἀδελφὴ του, ἢ τὰ ἀδελφοτέκνιά
 του, ἢ ἀδελφοτέκναίς του, ἢ οἱ ἀνηψιοὶ του, ἢ ἀνηψιάδες του
 οἱ πρῶτοι ἢ τὸ δεύτερον πρόσωπον, καὶ εἴαν ὁ θανεὶς ἀνὴρ οὐκ 30
 ἔχει καὶ ἕναν συγγενὴν τοιοῦτης συγγενείας, τὸ δίκαιον ὀρίζει

- ὅτι ὄλον νά ἔνη τοῦ αὐθέντη τοῦ τόπου μὲ δίκαιον τοῦ ποίου πέφτουν τὰ πάντα· καὶ ὁμοίως ἐντέχεται νά ἔχη καὶ ἕτερην τιμωρίαν ἢ γυναῖκα ἢ χήρα ὁποῦ ἐπῆρην ἄνδρην μέσα εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπέθανεν ὁ ἄλλος, ὅτι ἐκεῖνον τὸ πίντω-
- 5 μαν τῆς προίκας τῆς τὸ τῆς ἐφῆκεν ὁ ἄνδρας τῆς ὁ τεθνηκώς, ἢ ἕτερος διὰ λόγου του ὅταν τὴν ἐπῆρην ἀπάνω τῆς προικός του ἔδωκεν, ἐντέχεται νά ἔχη τίποτε, ἐάν καλὰ καὶ ὁ ἄνδρας τῆς εἶπεν τῆς ὅτι ἐάν τελευτήσῃ παρὰ ἐκείνην ὅτι νά τὸ ἔχη, οὐδὲν νά πάρῃ καθόλου τίποτε, ἐκείνη διὰ τὸ οὐδὲν ἓν δίκαιον.
- 10 Ὅμοίως ἀπαῦτα ἐκείνη ἢ γυναῖκα ὁποῦ ἐπῆρην ἄνδρην προ-
τήτερα παρὰ τὸ ἐντεχάμενον, ἐθεσπίστην τῆς ἐτέρης τιμωρίας, τοῦτέστιν, ἐάν γένηται ὅτι κανεὶς συγγενῆς τῆς πεθαίνῃ ἀδιά-
τακτος, χωρὶς νά ποιήσῃ διαθήκην, ἐκείνη οὐδὲν ἢμπορεῖ, οὐδὲ
πρέπει νά ἔχη τὸ νά τῆς κατεβδίει ἀπὸ συγγένειαν, ἂν οὐ-
- 15 δὲν εἶχεν πάρειν ἄλλον ἄνδρην προτήτερα παρὰ τὸ ἐντέχeton. Καὶ τοιοῦτην ἀπ' αὐτὴν τιμωρίαν πρέπει νά ἔχη ἐκείνη ἢ γυ-
ναῖκα ὁποῦ νά ἀγγαστρωθῇ μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ἀφοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, κἄν τε τοῦ ἀνδρός τῆς, ἢ ἐτέρου φ.115.
παρὰ τοῦ ἀνδρός τῆς, καὶ τοῦτο ἓν κείμενον κατὰ τὸ δίκαιον,
- 20 καὶ κατὰ τὸν νόμον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζην τῶν Ἱεροσολύμων, οὐδὲν ἢμπορεῖ μὲ δίκαιον νά λάβῃ τὸ δουερίν τῆς μὲ τοιοῦτον, ὅτι νά πωλῇ τὰς κληρονομίας, οὐ τὰ χωράφια, ἢ τὰ ἀμπέλια, ἢ ἕτερα ὑφάσματα εἰς κινητὰ οὐδὲν ἐντέχεται νά τὰ πάρῃ εἰς
τὴν ἐξουσίαν τῆς εἰς ἀποκοπὴν, ἀλλὰ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐν-
- 25 τέχεται νά ἔχη τὰς ρέντας τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν ἄρεσιν τοῦ οἴκου τοῦ λέγεται χερνέσι ἐκείνου τοῦ ἀνδρός τοῦ θνεῶτος, ἢ ἐάν ἐκεῖνον τὸ ἐποίησεν νά τὸ ποίσουν διὰ λόγου του, καὶ ὄλον τὸ δελουπὸν ἐντέχεται νά ἔνη τῶν παιδίων τοῦ τεθνεῶτος, ἢ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ· καὶ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ἐντέχεται νά
- 30 εὐγάλουν τὸ δουερίν τῆς, καὶ παρευθὺς ὅτι νά τὸ πάρῃ οὐδὲν ἐντέχεται πλεῖον νά ἔχη τίποτε, ἀπὸ τὸ ἐδικὸν ἐκείνου τοῦ

πρώτου της ἀνδρὸς διατί ἐπῆρεν ἄνδραν προτύτερα παρὰ τὸ ἐντέχετον.

ρξ. Περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ὅπου ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, ἂν ἡμπορῇ νὰ ἀφήσῃ τῆς μητέρας του τίποτες ἀπαί τὰ πράγματά του.

5

Ἐάν γένηται ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ πρώτου ἀνδρὸς, ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ πολεμᾷ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀρῆνει κανέναν πρᾶγμαν ἀπὸ τὰ πράγματα του ἐκείνης τῆς μητέρας του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι καλὰ ἡμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ ἀξιᾷζει ὅλον ἐκεῖνον τὸ δόμην ὡς περ νὰ τὸ εἶχεν δώσει κάτινος ξέ- 10 νου· ἀληθῶς ὅτι ἐπῆρεν ἄλλον ἄνδραν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ἡμπορεῖ νὰ ποίση τὸ θέλημάν του, κἄν τε ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐποίησεν διαθήκην, ἢ ὄχι, ἀμὲ ἂν τῆς τὸ δῶσῃ ἔμπροσθεν καλὸς λαῶ, καὶ τοῦτον ἐνὶ ἐντεχόμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ κατὰ τὸ ἐλαλήθην εἰς τὸ ἄλλον τζαπίστριν ἐκεῖ 15 ρ.116. ὅπου ἐξηγᾶται ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πουλήσῃ, οὐδὲ νὰ ἀμυ- χέψῃ τὰ πράγμα του πρώτου της ἀνδρὸς διὰ τὴν προικάν της, ἀλλὰ μόνον νὰ λαμβάνῃ τὰς ρέντας, τοῦτον ἐστὶν ἀληθέστατον ἂν ἔνη ὅτι τὰ πράγματα εὐγαίνουσι παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τε- θνεῶτος, εἰ δὲ τὰ πράγματα εὐγαίνουσι ἀπαι τὴν γυναῖκαν, τὸ 20 δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκείνη ἡμπορεῖ νὰ ποίση τὰς ὀρέξας της, καὶ τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξα. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἐνὶ κρατημένους νὰ πλερώσῃ τὴν προϊ- καν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος τῆς συμβίως του.

Ἐάν γένηται ὅτι τὸ ἀνδρόγυνον χωρίζεται παρὰ τοῦ θανάτου 25 τοῦ ἀνδρὸς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεῶτος, ἢ ἐκεῖνοι ὅπου ἔχουν τὰ πράγματά του ἐντέχεται νὰ στρέψουσι τὸ δουέριν τῆς γυναικός· ἀμὲ ἂν ἢ προῖκα ἐδόθη τοῦ πατρὸς τοῦ τεθνεῶτος, ἢ τῆς μητρός του, ἢ κάτινος ἀπαι τοὺς ἐγγυ- τάδες, δίκαιον ἐνὶ ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου ἐλάβον τὴν προῖκην ἐντέ- 30 χεται νὰ στρέψουσι καὶ τὸ δουέριν, εἰδὲ δὲ ἐμετισταθήσαν,

πρέπει νά τὸ στρέψουν οἱ κληρονόμοι τους, κατὰ τὸ μερτικὸν τὸ ἔλαβεν ὁ καθέ; ἀπαί τὸ ἐδικὸν τοῦ τεθνεώτος, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρζβ. Ἐνεκεν τίνος ἤμπορεῖ ἡ γυναῖκα νά ζητήσῃ τὸ προ-
5 κιών της, καὶ πῶς ἐντέχεται νά τὸ ἔχῃ.

Καλὰ νά ἠγνωρίζῃς ὅτι ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει γυναῖκα καὶ ἀρχεῦει νά παίξῃ τὸ ζάριν, καὶ νά τρῶ καὶ νά πίνη ἀμετρα καὶ νά ποντίξῃ πάντα ὅσα ἔχει, καὶ διὰ τὸ πόντισμάν του ἀρχεῦει νά πτωχύνῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἡ
10 γυναῖκα ἤμπορεῖ καλὰ νά ζητήσῃ τὸ δουέριν της, καὶ ἔνι κρη-
τημένος ὁ ἄνδρας αὐτῆς; μὲ δίκαιον νά λάβῃ τὸ δουέριν αὐτῆς,
ἢ τὴν τιμὴν τὸ ἀξιολόγούμενον εἰς χεῖρας τοῦς καλοπύχερους, ἢ
εἰς τοιοῦτον τρόπον νά ἔνῃ σεσωσμένον ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ
ἐντέχεται νά τὸ λάβῃ, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ
15 τὴν ἀσίζαν.

| ρζγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐκ ἔχει νά πλερώσῃ τὸ τὸ δουέριν ρ.117.
τῆς γυναικός του, καὶ ἂν ἐντέχεται νά ἔχῃ τίποτες κακόν.

Ἐὰν γένηται ὅτι κνεῖς ἄνθρωπος ἐμπαίνει εἰς ἀγκάλεμα
διὰ νά στρέψῃ τὸ δουέριν τῆς γυναίκας του, καὶ ἔνι τόσον
20 πτωχὸς ὅτι οὐκ ἔχει πόθεν τὸ στρέψῃ, τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος
ὀρίζει ὅτι, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἐντέχεται νά στρέψῃ ἐκείνον
τὸ δουέριν καὶ οὐκ ἔχει πόθεν πλερώσει, οὐδὲν ἐντέχεται δι' αὐ-
τοῦ νά ἐμπῇ εἰς φυλακὴν, οὐδὲ εἰς ἐπιτίμιον νά τὸ λάβουν,
ἀμὲ ἐντέχεται νά πλερώσῃ ὅσα ἔχει, καὶ τὰ δελοῖπὰ ἐντέχε-
25 ται νά ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι: νά τοῦ δώσῃ ὅσον νά
κάμῃ εὐγάλλοντα τὴν ἐξοδόν του καὶ τὴν ζωὴν του στενά, καὶ
οὐδὲν νά εὐγῇ ἀπαί τὴν χώραν, χωρὶς τὴν εἰδησίην του, ἔως
ὁποῦ νά τὸν πλερώσῃ, καὶ τότε; νά ἔνῃ ἀμέριμος, μὲ δίκαιον
καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλὴμ.

30 ρζδ. Περὶ τῶν δωρεῶν τῶν δίδει ὁ ἄνθρωπος τῆς γυναικός
του ἀφοῦ τὴν πάρεῃ, καὶ ποῖα δόσι; ἀξιάζει, καὶ ποῖα ὄχι.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ποίση χάρισμιν τῆς γυναικός του ἀφ' ὅν τὴν πάρη, χωρὶς ἂν τὸ ποιήσῃ εἰς τὴν ἀποβίωσιν του, ἢ εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ ἂν τὸ ποίση εἰς ἄλλην ὀπλήν, οὐδὲν ἀξιάζει ἐκεῖνη ἢ δόσις, 5
 διὰ τὸ πρᾶγμα ἐν ἐπεσαῦτα ἐδικόν της, ὡς περ νὰ μηδὲν τὸ εἶχεν δώσει, καὶ ἠμποροῦν νὰ τὸ περιλάβουν οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεώτος· κείμενα ἀπὸ ὅλοις ἐκείνοις ὅπου νὰ κρατοῦν τὸ πρᾶγμα, χωρὶς ἂν οὐδὲν τὸ ἐκράτησεν χρόνον καὶ ἡμέραν, καὶ κανεὶς οὐδὲν ἐγκάλεσεν ἄνθρωπος, οὐδὲ νὰ ζητήσῃ τίποτε, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀπολογηθῇ τίποτε, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ 10 τὴν ἀσίζην, κανενοῦ κληρονόμου ὅπου εὐρίσκεται τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην τοῦ νόμου.

ρξε. Περὶ τὴν δόσιν τὴν νὰ ποίση ὁ κᾶτις τῆς γυναικός του, καὶ ἂν ἀξιάζῃ μὲ δίκαιον.

ρ.118. | Τοιοῦται· ῥοραῖς γίνεται ὅτι ἄνδρας ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ποι- 15
 σῇ δόσιν τῆς γυναικός του, ὡς περ ἂν ἐθίσπισεν τοῦτον ὅτι καθημερινὸν ἢ γυναικᾶ του νὰ ἔχῃ κάθῃ μῆναν, ἤγουν ἕναν, ἢ δύο, ἢ ἕναν μᾶρκον ἀσῆμιν, ἢ περὶ ττου, ἢ παρχκάτω, διὰ τὴν ζωὴν της, ἢ διὰ νὰ ἀγιώσῃ τὰ παιδιά της, ἢ τὴν ὑποταγήν 20
 της, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίση τούτην τὴν δόσιν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη στερεωμένη.

λύπει (sic).

ρξς. Περὶ πύσας φορὰς δύνανται χωρισθῆναι τὸ ἀντρόγυνον, ἀφοῦ γένη, τοῦτέστιν ἀφοῦ ἐσμύκτησεν.

[λευκὴ σελίς].

25

ρ.119. | ρξζ. Περὶ τῶν ἀντρογύνων ὅπου χωρίζονται μὲ κανέναν, λογισμὸν καὶ εὐλογον αἰτία.

Ἐὰν γένηται ὅτι μία γυναῖκα χωρίζεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα της ἀποῦ κανέναν αἴτιον τῶν ἄνωθεν λαλημένων, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἄνδρας της ἐν κρατημένον· νὰ δώσῃ ἐπεσαῦτα εἰς 30 τὴν μονὴν ὅπου νὰ ἐμπῆ ὅσον τοῦ ἔθωκεν εἰς τὴν ἄρμασίην

εις προικιόν, και ἂν ἔνη ὅτι τὸ μοναστηριν οὐδὲν τὴν δεκτὴν διὰ πεσαυτα, ἐν κρατημένος, νὰ δώσῃ ἐτέσαυτα διὰ νὰ τὴν λάβουν· και ἂν οὐδὲν ἔχη νὰ δώσῃ ὅσον τοῦ ἔδωκεν εἰς τὸ προικιόν της, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐν κρατημένος νὰ δώσῃ
 5 παρὰ ὅσον ἔχει, και ὄχι πλεον, κατὰ τὸ δίκαιον και κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξη. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων ὁποῦ χωρίζονται και ἔχουν τέκνα, τίς νὰ τὰ λάβῃ νὰ τὰ τρέφῃ.

- Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἀνθρωπος ἐχωρίστην τὴν γυναῖκά του
 10 μὲ καμμίαν εὐλογον αἰτίαν, και ἔχουν τέκνα, και τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐὰν τὰ παιδιά ἔνη παρακάτω τῶν δ' χρονῶν, ἐντέχεται νὰ τὰ θρέβῃ ἢ μητέρα τους ἕως ὅπου νὰ γενοῦν ζ' ἐτῶν, και ὁ πατὴρ αὐτοῦς νὰ τοὺς δίδῃ ἀπαὶ τὸ ἐδικόν τους νὰ τρέψιν και νὰ πίνουν και νὰ ἐντύνουνται και νὰ ποδῆνουνται, και ὅλα
 15 τοὺς τὰ ὀψώνια· εἰ δὲ ἡ γυνὴ ἀστενοῦσα ἀπαὶ τὸ κελέριον, ἢ τῆς κακῆς ἀρρωστίας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκείνη νὰ μηδὲν ἀναγιώσῃ κανέναν ἀπαὶ τὰ παιδιά, ἀμὲ ὁ πατὴρ τους ἐντέχεται νὰ τὰ ἀναγιώσῃ, ὅτι ἐν εὐκολία δύναται ἀποκτείνει κανέναν, ἢ νὰ τὸ λαβώσῃ ἀπαὶ τὰ παιδιά της, ἢ διὰ τῆς ἀσθε-
 20 νείας, ἢ διὰ τοῦ κελερίου ἀποῦ γλήγορα κολλᾷ· ἀμὲ ἂν ἴσως ὅτι οὐδὲν ἔχει κανέναν ἀπ' αὐτὰς τὰς αἰτίας· τὰς ἀνωθεν λα-φ.120. λημένας, τοῦτέστιν ἂν οὐδὲν ἔνη κελεφή, ἢ δὲ σεληνιάζεται, ἢμπορεῖ καλὰ νὰ τὰ ἀναγιώσῃ ἕως ζ' χρόνους, ὡς ἀνωθεν γέγραπται, σὺν τοῖς ἐξόδοις τοῦ πατρὸς τους, κατὰ τὸ δύναται,
 25 και μετὰ ταῦτα, ἂν τὰ θελήσῃ ὁ πατὴρ τους νὰ τὰ πάρῃ εἰς τὰ παιδιά του, και ἐκεῖνα νὰ μηδὲν ἐθελήσῃ νὰ πᾶσιν μὲ τὸν πατέρα τους, ἐὰν ἢ μητέρα οὐδὲν τὰ ζοπλέκεται νὰ τὰ δώσῃ, διὰ τὸ ἐπῆρεν μετὰ ταῦτα ἐτέρην γυναῖκα, ἢ δι' ἐτέρην εὐλογον αἰτίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οἱ κριτάδες νὰ βυγλίσουν
 30 και νὰ ἀκούσουσιν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πατρὸς και τῆς μητρὸς, και ἐκεῖ ὁποῦ τὰ παιδιά νὰ ἔνη καλλιῶν ἀναπαμένα, ἐκεῖ ἐν-

τέχεται νά τὰ ἀφήσουν, ἔως ὅπου γὰ γινοῦν ἰβ' ἐτῶν, καὶ τότες ἔχουν ἐξουσίαν νά πᾶν, νά ἐνη κᾶν μέ τὸν πατέραν τους, ἢ μέ τὴν μητέραν τους, ἢ ὅπου νά θελήσουν, μέ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξθ. Περὶ τῶν παιδιῶν τῶν γεννημένων ἐκ πορνίας, τῆντα 5 ἐντέχεται νά ἔχουν ἀπαὶ τὰς κλήρας τοῦ πατρός τους, ἢ τῆς μητρός τους καὶ εἰς τὰ πράγματά τους.

Ἐάν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος κρατεῖ μίαν γυναῖκα ὅπου οὐκ ἔχει ἄνδρα εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ οὐδὲ ἐκεῖνος ἔχει πόθεν γυναῖκα καὶ συνγίνεται μετ' αὐτὴν καὶ τεκνοποιοῦν, τὸ 10 δίκαιον καλὰ ὀρίζει καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι τούτων τῶν παιδιῶν ἡμπορεῖ καλὰ νά τοὺς ἀφήσῃ καὶ εἰς τὴν ζωὴν του καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν του τὰς κλήρας του καὶ τὸ ἐδικόν του μέ δίκαιον, διατὶ οὐδὲν ἔχει ἄλλα παιδιά γνήσια, οὔτε πατέραν, οὔτε μητέραν· ἀμέ ἂν ἔχη ἕτερα παιδιά γνήσια, οὐ πατέραν, ἢ μητέ- 15 ραν, οὐδὲν δύναται τοῦτο ποιῆσαι, ἂν οὐδὲν θέλουν νά τὸ δεκτοῦν μέ τὸ καλόν τους θέλημαν, εἰ δὲ δεκτοῦν τους εἰς ἀδελφοσύνην, καλὰ ἡμποροῦν μετὰ ταῦτα ἑτεσαῦτα νά λάβουν ὁ εἰς ὡς περ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, μέ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. 20

φ.121. | ρο. Καὶ αὐτὸν ἀλατίνικον νόμιμον.

Περὶ τῶν ἀνδρογύνων πότε ἐντέχεται νά ὀρμαστοῦν καὶ ἀπὸ τῆντα καίρὸν νά μηδὲν ὀρμαστοῦν, κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν ἀσίζαν.

Ἦγωνρίζετε καλὰ ὅτι τὴν ἑβδομηκοστήν, τούτέστιν ἀπαὶ 25 τὴν κυριακὴν τοῦ Ἀσώτου ἄχρι τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, ἐν ἡμέραις καὶ σηκόνονται ἡ ὀρμασίαις, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται κανεὶς νά ὀρμάσῃ οὐδὲ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων λιτανιῶν, οὐδὲ τὰς ἡμέρας τῆς Παρακλήσεως, τούτέστιν ὄντα εὐγάλουν τὸν Δράκον, οὐδὲ τῶν τριῶν ἑβδομάδων πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Γεν- 30 νήσεως τοῦ Προδρόμου, οὐδὲ τὰ Γέννα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

- Χριστοῦ ἄχρι μετὰ ἡ ἡμέρας· μετὰ τὰ Φῶτα, οὐδὲν ἐντέχεται κανενεὶς ἄνθρωπος· νὰ ὀρμαστῆ, οὐδὲ ὄλα· τὰς παραμονάς· τῶν ἁγίων οὐδὲν ἐντέχεται κανεὶς νὰ εὐλογηθῆ, δικτὶ ὁ νόμος· καὶ αὐτὸ ἁγίαι κανόνες διαφεντεύγουν· καὶ ἐν νὰ γίνεται ὅτι κανεὶς
- 5 ἄνθρωπος· εἰς τὰς ρηθείσας ἡμέρας νὰ ὀρμαστῆ μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει· ὅτι ἐκεῖνον τὸ ἀνδρόγυνον οὐδὲν ὠφελεῖ, οὐδὲ τὰ παιδία τὰ νὰ ποίσουν οὐδὲ νὰ ἔνη δίκαιοι κληρονόμοι νὰ λάβῃ τὸ μέλλει νὰ τοὺς κατεβῆ, καὶ ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ἐνι κρατη-
- 10 μὲνη μὲ δίκαιον νὰ χωρίσῃ τὸν αὐτὸν γάμον· ἀμὲ εἰς ὄλας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου ἠμποροῦν καλὰ οἱ ἄνθρωποι νὰ ποιήσουν χαρτώματα, καὶ ἐνδέχεται νὰ ἀξιάζουν, ἀμὲ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τελειώσουν τὸν γάμον ἔξω τῶν ἡμερῶν τῶν ὠρισμένων. Ἀκομὴ κατὰ τὰ ἁγία κουστούμια ἐνι διαφεντεμένον νὰ
- 15 μὴδὲν λάβῃ κανεὶς διὰ γυναικιν ἐκεῖνην τὴν γυναικιν τὴν ἔλαβεν ἐκ τῶν βυθῶν τῆς κολυθῆρας· εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, οὐδὲ ὁ υἱὸς τοῦ νὰ μὴδὲν λάβῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέραν τῆς θυγατρὸς τῆς τὴν πνευματικὴν, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐγεννήθη ὅτι τὴν ἔλαβεν εἰς τὸ βυθος· ἀλλὰ
- 20 αὐτὰ (1) τὰ παιδία τοῦ ἐγεννήθησαν προτῆτερα παροῦ νὰ τὴν βαπτίσῃ, | καλὰ ἠμποροῦν νὰ τὰς πάρουν μὲ δίκαιον καὶ κατὰ φ. 122. τὴν ἁγίαν πίστιν· ὁμοίως· ἐνι διαφεντεμένα ὅτι ὀρμασίῃ μὴδὲν γίνεται μέσον χριστιανοῦ καὶ Σαρακηνοῦ. Διότι ὅτι καλὰ ἠγνωρίζετε πάντες· οἱ ἄνθρωποι ὅτι κατὰ τὴν ἁγίαν ἀτίξαν τῶν
- 25 Ἰεροσολύμων ἔχει ἡ γυναικὶς πάντα τὸ ἡμῶν τῶν ἀγαθῶν τὸ νὰ κερδαίσῃ ὁ συμβίος τῆς μετὰ τῆς ἀφοῦ τὴν πάρη, ὅτι τοῦτο ἐνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀτίξαν.

ροβ. Περὶ τῶν ἀνδρόγυνων, καὶ εἰς ποίαν αὐλὴν ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν ἡ γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐν τῆς πταίῃ, ἢ νὰ

30 τὴν δέξῃ.

(1) γραπτέον, ἐν τὰ.

Ἐάν γένηται ὅτι ἐγκάλεμαν γίνεται εἰς τὴν αὐλὴν ὡς περ
 ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδρα τῆς ἀποῦ δαρμόν, ἢ ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖ-
 κὰν του, εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλὴν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι αὐτὸν
 τὸ ἐγκλημαν οὐδὲν πρέπει παντὸς νὰ εἰσκαουστῆ, οὐδὲ νὰ
 κριθῆ δι' αὐλῆς ρηγικῆς, ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ τοὺς ἀποστείλουν 5
 ὁ βισκούτης καὶ κριτὰδες εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν,
 ἐνι κρητημένη νὰ τοὺς παιδεύσῃ καὶ νὰ τοὺς συμπάψῃ εἰς εἰ-
 ρήνην, ὅτι ἐάν ὁ ἄνδρας, ἢ ἡ γυναῖκα ἀναγκασθῆ τὸν ἄνδρα
 τῆς εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλὴν ἀποῦ δαρμόν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ
 ἄνδρας νικᾷ τὸ ἐκλημαν κατὰ τῆς ἰδίης γυναικὸς; ἀπαὶ τὸ τὴν 10
 ἐκλήτευσεν, ἢ ἡ γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδρα, καὶ ἐξηρριζώνει τὸ
 δίκαιόν τῆς, ἐντέχεται ὁ νικῶμενος ἐκείνου τοῦ ἐγκ[λη]μάτος
 νὰ πληρώσῃ τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς, καὶ πόθε νὰ πληρώσῃ ἡ
 γυνὴ τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς παρὰ ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ ἀνδρός
 τῆς; ὅτι ἐκεῖνη οὐδὲν ἔχει τίποτε; τὸ οὐδὲν ἐνι τοῦ ἀνδρός 15
 τῆς, οὐδὲ ὁ ἀνὴρ ἔχει τίποτε; ἀποῦ οὐδὲν ἐνι τῆς γυναικὸς
 του, καὶ διὰ τοῦτο ὅτι ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἠμποροῦν
 νὰ χροῦν τίποτε; ὅτι ἐπεσαύτην ζημίαν ἔχει ὁ εἰς ὧ; περ
 τὸν ἄλλον, ὅτι ὅλα τους τὰ πράγματα ἐνι κενά, καὶ διὰ τοῦτο
 ἐθέσπισαν τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι κανέναν ἀγκάλεμαν τὸ 20
 νὰ πείσῃ ἡ γυναῖκα ἀπαὶ τὸν ἄνδρα τῆς, ἢ ὁ ἀνδρας ἀπαὶ
 τὴν γυναῖκάν | του, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ γίνεταί παρὸς εἰς τὴν
 ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, ὅπου ἐνι πράγμαν ἐλεημοσύνης, ὅτι
 καμμία ἄλλη αὐλὴ ἂν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ μετέξῃ εἰς τὴν ὑ-
 πόθεσιν τοῦ ἀνδρογύνου, παρὸς ἡ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, 25
 χωρὶς ἂν ἦτον ἀγκάλεμαν φόνου ἢ ἐπιβουλαῖ; πρὸς τὸν ρήγαν,
 ὅτι ἐάν τὸ ἀγκάλεμαν ἐνη περὶ τοῦτον, τὸ δίκαιον ὀρίζει τὸ
 αὐτὸν ἐγκλημαν ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικὴν.

ρογ. Περὶ τοῦ λαμβάνει μίαν γυναῖκα μετὰ πάντα τῆς τὰ
 ἀγαθὰ εἰς ὀρμασίαν.

30

Ἐάν γένηται ὅτι εἷ; ἄνθρωπος λαμβάνει μίαν γυναῖκα εἰς

- εὐλογίην μετὰ πάντα τὰ ἀγαθὰ τῆς καὶ τὰ δικαιώματά τῆς, καὶ ἄρῶν τὴν πάρῃ ἔρχεται ὀμπρὸς κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμὶς γυναῖκα καὶ βάνει τῆς; ἐκλημαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν ἔλαθεν μετὰ του, καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρεν ἢ γυναῖκα μὲ τὸν ἄνδραν, καὶ βάνει τῆς; μα-
- 5 κρὺν ἀγκάλεμαν, καὶ ἐὰν λάχῃ ὅτι ὁ ἄνδρας βάνει ἐκεῖνον τὸ ἐγκλημαν ἐπάνω τῆς γυναικὸς του, ἢ ἢ γυνὴ ἐπάνω τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐπειδὴ ὁ εἶς; ἔβαλέν το ἐπάνω τοῦ ἄλλου, πλεῖον οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ περιλάβῃ τίποτε, οὐδὲ νὰ ἴσῃ τὸ γενόμενον, ἀμὲ ἐντέχεται ὅτι νὰ κρατήσῃ τὸ ἐκεῖ-
- 10 νος ἢ ἐκείνη ἔποιεν, ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ διὰ τοῦτο νὰ βλεπηθῇ καλὰ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος; ὅπου νὰ βάλῃ τὴν γυναικάν του εἰς τὸν τόπον του διὰ νὰ ἀγκάλετῃ, ὅτι νὰ τὴν γινώσκῃ τοιοῦτην ὅτι νὰ μηδὲν εἶπῃ τίποτε; ἄνευ τῆς; βουλῆς τῆς τὸ μέλλει νὰ τῆς; γυρίσῃ
- 15 ζῆμίζν, ἐκείνη, οὐδὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐδὲν ἤμπορησαν πλέον νὰ τὸ σάσουν εἰς ἐκεῖνον τὸν λόγον τὸ εἶχεν εἶπεῖ.

ροδ. Περὶ τῶν πραγμάτων ἢ γυναῖκα καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς; νὰ κάμωσιν καὶ κτήσουσιν ἀνταμὸς.

- Ἐὰν γένηται ὅτι εἶς; ἄνθρωπος καὶ ἢ γυναῖκά του ἔχουν
- 20 ἀμπέλια, ἢ χωράφια, ἢ οἰκίαι, ἢ περιβόλια, τὸ δίκαιον λέγει ὅτι ἢ γυναῖκα ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ ἥμισον ἀπὸ πάντα μὲ δίκαιον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ βιτικούντη τῶν Ἰεροσιλόμενων· φ. 124.
- καὶ ἐὰν ἢ γυναῖκα καὶ ὁ ἄνδρας τῆς ἔχουν παιδίαι, οὐδὲν νὰ ἀφήσουν διὰ τὰ παιδίαι τοῖς νὰ πουληθῇ, οὐδὲ νὰ δοθῇ τὸ ἐδικὸν
- 25 τοῦς εἴ τινας θέλουν, οὐδὲ νὰ τὰ φῶ, οὐδὲ νὰ τὰ πίουν τὰ ἀγαθὰ τοῦς; ἐφ' ὅλον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν· καὶ ἐὰν ὁ ἄνδρας ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, ἤμπορεῖ νὰ δώσῃ τὸ μερτικὸν του ὅπου θέλει, ἢ τῶν παιδιῶν του, ἢ ἐτέρου· καὶ ἀποῦ τελευτήσῃ ὁ ἀνὴρ τῆς; γυναικὸς, ἢ γυναῖκα ἤμπορεῖ νὰ ποίσῃ ἀπὸ τὸ μερ-
- 30 τικὸν τῆς; εἰς τὸ θέλημάν τῆς, διατὶ μετὰ τοῦτο ἔκτησαν· ἀμὲ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὡς που ὁ ἄνδρας ζῆ, ἢ γυναῖκα οὐδὲν

ἔχει καμμείν διὰν νὰ δώσῃ τὴν μοῖραν τῆς τινοῦ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Εἰ δὲ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναίκα νὰ ἐπόθῃσαν καὶ ἀφῆκαν τὰς οἰκίας τους τῶν παιδιῶν τους, καὶ ἐὰν ἐνῆ τοῦ νόμου ἤμποροῦν νὰ χωρίσουν ἐκεῖνας τὰς κλήρας, εἴ τινοῦ θέλουν ὁ καθὲς τὴν μοῖράν του, εἰ δὲ καὶ οὐδὲν ἐνι τοῦ νόμου, οὐδὲν ἤμποροῦν νὰ τὰ πουλήσουν, οὐδὲ νὰ τὰ χαρίσουν τὰς κληρονομίας τους τινός· εἰ δὲ καὶ ὁ πατήρ τους, ἢ ἡ μήτηρ τους νὰ τοὺς ἀφῆκαν πράγματα κινούμενα, ὡς περ ρούχα, ἢ βλημήδικα, ἢ ἕτερα ὑφάγματα, καὶ τὸ ἕναν ἐξ αὐτῶν τους ἐνι τοῦ νόμου, καὶ τὰ ἄλλα ὄχι, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνι τοῦ νόμου ἤμπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ τὴν μοῖράν του ἐκείνου τοῦ πράγματος, καὶ νὰ ποιήσῃ ὅλον του τὸ θέλημαν, καὶ ἐντέχεται νὰ βάλῃ εἰς βλέψησιν τὰ μένοντα καὶ νὰ τὸ σωτηρίσῃ διὰ τὰ ἄλλα ἀδελφιά του τὰ ἀνήλικα, ὅτι οὕτως ἐνι δίκαιον καὶ κείμενον.

ροε. Περὶ τῶν διαθηκῶν· ἐνι λατίνικα ἢ δῆλωσις, καὶ τὸ ἄλλο κεφάλιν δηλοῖ το.

Περὶ τοῦ ἐσχάτου θελήματος τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, ὅταν ἐνῆ σιμὰ εἰς τὸν θάνατον, καὶ πῶς ἐντέχεται καλὰ νὰ σκοπήσουν καὶ νὰ ἀκούσουν τὴν διαθήκην ἐκείνου τοῦ; θέλου νὰ φέρουν διὰ νὰ τοὺς ἀφῆσουν τὰ πράγματα νὰ τὰ δώσουν διὰ τὴν ψυχὴν τους (1).

Ἐὰν γένηται καθὼς ἦν διωρισμένον ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀσθενεὶ καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του εἰς τὸ ἐδικόν του τὸ ἴδιον, καὶ ἀφήνει τοῦ Μαρτῆ ρ' πέρπυρα, ἢ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμα, καὶ γίνεται ὅτι ἀφοῦ τελευτήσῃ ἐκεῖνος, καὶ ἡ γυναίκα του οὐδὲν θέλει νὰ δώτῃ ἐκεῖνον τὸ ὄρισεν ὁ ἄνδρας τῆς, ἀλλὰ

(1) Κάτω γέγραπται· « ὡςδε λείπει τὸ ἕνωθεν κεφάλιον καὶ ἄλλα β', τὰ ροζ', καὶ τὰ ροή', ὅτι ἤσσο ἦτον τὸ ἀθηβόλιν »· ἀλλὰ τὰ κεφάλαια ταῦτα ὕστερον ἐξ ἄλλου χειρογράφου προσετέθησαν.

- ἀρνᾶται το ἐκ παντός, καὶ ὁ Μαρτῆς ἔχει μαρτυρίαν τὸ ἅγιον
σῶμα καὶ αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν
ἱερέα ὅπου τὸν ἐμετάλαθεν καὶ ἐξηγόρευεν, καὶ τὸν ἀναγνώ-
στην καὶ δύο ἀνθρώπους κοσμικοὺς ὅπου ἐν μαρτυροῦμενοι
5 διὰ καλοὺς ἀνθρώπους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ Μαρτῆς ἐντέχε-
ται νὰ κάμη τὰ ἑκατὸν πέρπυρα, μὲ δίκαιον, ἢ σπανίῳ τῆς (1)
γυναϊκῆς του, ἐπειδὴ τοῦτοι οἱ μάρτυρες ἦσαν ὅπου μαρτυροῦν
ὅτι ἐνώπιόν τους εἶπέν το ὁ τεθνηκώς, καὶ τοῦτο ἐν κείμενον
καὶ δίκαιον πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ τεθνεώτος, καὶ πρὸς τοὺς
10 συγγενεῖς, καὶ πρὸς πάντας ὅπου κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ
τεθνεώτος, ἄνευ πόλεμον· ἀμὲ ἂν ὁ Μαρτῆς ζητᾷ ἕνα σπίτιν
τὸ τοῦ ἀφῆκεν ὁ τεθνηκώς εἰς τὴν δικθῆκην του, καὶ ἡ γυ-
ναϊκᾶ του ἀρνᾶται το, καὶ ὁ Μαρτῆς ἔχει δύο πιστοὺς ἀνθρώ-
πους ὅπου τοῦ τὸ ἐπαφῆκεν ἔμπροστέν τους, τὸ δίκαιον ὀρίζει
15 καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος νὰ ἔχη τὸ σπίτιν, (2) ἂν ἐνη ὅτι ἡ
γυναῖκα τοῦ τεθνεώτος θελήσει, ἢ ἐκεῖνος ὅπου ἔχει τὰ πράγ-
ματα τοῦ τεθνηκώτος εἰς βλέψησιν· ἀμὲ θέλει ἔχει πόλεμον
μὲ δίκαιον, ἐὰν χρήζῃ ἡ οἰκία ἀπὸ μάρτυρον ἀσῆμιν καὶ ἄνω, φ. 126.
ὅτι ἡμποροῦν νὰ σηκώσουν, ἢ νὰ ποίσουν τὸν ἕνα ἀπαὶ τοὺς
20 μάρτυρας εἰς πόλεμον, καὶ ὁ νικητῆς ἐντέχεται νὰ κάμη τὸ
ζητούμενον μὲ δίκαιον· ἀμὲ εἰς τὰ πράγματα τὰ κινητά, οὐδὲν
ἐντέχεται νὰ ἔχουν πόλεμον εἰς τὴν διαθήκην, ἐπειδὴ ἔχει
τὸν ἱερέα καὶ τὸν ἀναγνώστην, καὶ δύο ἀνθρώπους κοσμικοὺς,
καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην.
- 25 ροζ. (3) Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τελευτᾷ ἀδιάτακτος, καὶ

(1) χ. εἰστὰν νήσθης τῆς.

(2) Κατὰ λάθος τοῦ ἀντιγραφείως παρενεβλήθη ἐνταῦθα ἡ ἐπιγραφὴ
τοῦ ἐπομένου ροζ' ἄρθρου.

(3) Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἄρθρου τούτου κατὰ λάθος ἐτέθη ἐν τῇ προη-
γουμένῳ φύλλῳ.

τίνας χρῆ εἶναι τὸ ἐδικόν του, τῆς γυναικός του, ἢ τοὺς συγγενοῦ του;

Ἄν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκτήσατο κληρονομίαν οἴκον ἕκαστον, ἢ ἕτερον πρᾶγμα πρὶν πάρεσθαι γυναῖκα, καὶ μετὰ ταῦτα 5
πέρνη γυναῖκα, καὶ γίνεται διὰ ὀρισμοῦ τοῦ θεοῦ ὅτι πέπτει εἰς ἀστένειαν καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεθαίνει ἄνευ διαθήκης ποιῆσαι κληνὸς πρᾶγματος, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα εἶχεν, ἐντέχεται νὰ ἔνη τῆς γυναικός (1) του 10
μὲ δίκαιον· ἀκομὴ ἐὰν ὁ τεθνηκώς ἔχη πατέραν καὶ μητέραν, καὶ υἱοὺς καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, ὅτι οὕτως λέγει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίστα τοῦ ρηγάτου τῶν Ἰεροσολύμων, ὅτι κληνὸς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐνὶ γνήσιος κληρονομός τοῦ τεθνηκότος καθὼς ἡ 15
γυναϊκά του ἢ εὐλογητική.

ροη. (2) Περὶ τῆς γυναικός τῆς τεθνεώτης πρὶν τοῦ ἰδίου ἀνδρός καὶ τίνας ἐμπκίνει τὸ μερτικόν της, καὶ τῶν κλήρων 15
τῶν ἀναμεταξὺ ἐκείνης καὶ τοῦ συμβίου της.

Ἄν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐκτήσαντο, ἦγον ἑκάστων ἐν τῷ ἅμα κλήρας καὶ ἔχουν παιδία καὶ διὰ θελήματος τοῦ Κυρίου μας ἡ γυναῖκα ἀπεθαίνει πρὶν 20
τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι ἡ μοῖρα τῆς γυναικός πέπτει τῶν παιδίων της ὅλους ἐν τῷ ἅμα, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ ὁ πατέρας τοὺς νὰ τὴν ζηλώσῃ, οὐδὲ νὰ τὴν παρκατεβάσῃ τῶν παιδίων τὸ τοὺς ἔπεσαν ἀπαι τῆς μητρός τοὺς διὰ καίεναν πρᾶγμαν, χωρὶς διὰ πείναν λιμοῦ, τοὔτεστιν 25
διὰ στενοχωρίαν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν, ὅτι δι' αὐτὸν ἠμπορεῖ καλὰ ἐκαίενος μὲ ἐκαίενους νὰ πουλήσουσιν καὶ νὰ ἀμαχέψουν 25
διὰ νὰ φᾶσιν ἐκαίενον τὸ κατέβην τῶν παιδίων του ἀπὸ τῆς

(1) Κατὰ λάθος ἐτέθη ἐνταῦθα ὁ τίτλος τοῦ ἐπομένου ροη' ἀρθρου.

(2) Ἡ ἐπιγραφή τοῦ ἀρθρου τούτου ἡμικρημένως εὑρηται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ φύλλου.

μητρὸς αὐτῶν (1), καὶ (*) ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι τὰ παιδιὰ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν τὸ μερτικόν τους ἀπαὶ τὸν πατέρα τους ἕως που ζῆ ὁ πατήρ τους, χωρὶς ἂν τὸ θελήσῃ ὁ πατήρ νὰ τὸ βραστάξῃ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημα. (*)

5 ροθ. | Περί τῶν πρῆγματων τῶν νικουμένων με τὴν αὐλήν, φ. 127. καὶ πάλιν ἀξαναγκαλοῦν, ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεταί.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μ[α] γυναῖκα κρατεῖ μίαν κληρονομίαν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ κἀτις ἄνθρωπος, ἢ κμμία γυναῖκα ἕτερα βάνουν εἰς ἔγκλημαν διὰ ἐκείνην τὴν κληρονο-

10 μίαν τὸ λέγει ὅτι ἐνὶ ἐδικόν του, ἢ ἂν ἔχη κανέναν δίκαιον καὶ τὸ ἔγκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν καὶ ἡ κρίσις ἐδόθη ἐτοῦτο, ἐκεῖνος ὅπου ἔχει τὴν κλήραν ὅπου ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχη, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὅπου ἐχάσεν τὴν ζήτησιν πεθαίνει, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχονται τὰ παιδιὰ του

15 καὶ ἀξαναζητοῦν ἐκείνην τὴν κληρονομίαν ἐκεινοῦ ὅπου τὸ κρατοῦσιν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκείνη ὅπου κρατεῖ τὴν κλήραν οὐδὲν ἐνὶ κρατημένος νὰ ἀπολογηθῇ τίποτες τῶν παιδιῶν τους ἐκείνου ἢ ἐκείνης ἀποῦ τὰ ἐκάμην, μὲ τοιοῦτον, νὰ δεῖξῃ μὲ τὴν αὐλήν τὸ πῶς μὲ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς εἶχεν το κἀ-
20 μαι ἀπαὶ τὸν πατέρα τους, ἢ ἀπαὶ τὴν μητέρα τους ἐκεινοῦ ἢ ἐκείνης ὅπου τὸ ζητᾶ τώρα, ἢ μὲ δύο πιστοῦς μάρτυρας ὅπου νὰ ποίσουν ὡς μαρτυρίαν, ὅτι ἐνίκησέν τον μὲ τὴν αὐλήν, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμος μὲ τὸ δίκαιον καὶ ἀπίζεν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἰεροσολύμων.

25 ρπ. Περί ἐκεινοῦ ὅπου πεθαίνει ἀδιάτακτος καὶ οὐκ ἔχει γυναῖκαν, οὐ τέκνα, τίνος νὰ δοθῇ τὸ εἶχεν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἢ τοῦ ρηγός;

(1) Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἀστερίσκων προσθήκη εὑρηται κάτω τοῦ ἐπομένου φύλλου 127.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πεθαίνῃ ἀζηγόρευτος, καθὼς γίνεται πολλάκι· διὰ θελήματος τοῦ Κυρίου μας, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπέθανεν καὶ ἂν οὐκ ἔχη πτεράνῃ ἢ μητέραν, οὐδὲ κενέαν ἄλλον συγγενήν, ἢ συγγενάτριαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὅλον νὰ ἔνη τοῦ κυρίου τῆς πόλεως, με δίκαιον· ἀμέ ἂν ἦτον 5 ἀναγνώστης ὁ τεθνηκώς ὁποῦ νὰ εἶχεν καμμίαν χειροτονίαν, ἢ ἂν ἦ-τον γυναῖκα καὶ ἐδόθην εἰς κοινὸν βίον κενέαν, ἢ ἂν φ.128. ἐφόρησεν ἔνδυμαν τοὺς μοναχοῦς, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα ἔχουν, ἂν ἐτελεύτησεν ἀζηγόρευτος, ἐντέχεται νὰ ἔνη τῆς μητρόπολης ἐκεῖνης τῆς πόλεως ὁποῦ ἐτελεύτησεν, ὅτι οὕτως 10 ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζον τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ διδοῖ διὰ τῆς διχθήκης του κανέναν πᾶγμαν ἀπαὶ τὸ δίκαιον, ἢ ἀπαὶ τὸ κείμενον τῆς γυναικός του, καὶ ἂν ἀξιόζῃ, ἢ ἂν οὐδὲν ἀξιόζῃ.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἀσθενῆς καὶ ποιεῖ τὴν 15 διαθήκην του ἐμπρόσθεν τῆς γυναικός του, καὶ διδοῖ κανέναν ἀπαὶ τὰ δικαιώματα τῆς γυναικός του, καὶ ἐκεῖνη ἀπομένῃ νὰ τὸ δώσῃ χωρὶς νὰ ἔπῃ τίποτες, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται διὰ θελήματος τοῦ Κυρίου μας, ὅτι ὁ ρηθεὶς τῆς ἀνὴρ ἀπεθαίνει, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἐν- 20 τέχεται νὰ χάσῃ τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της διὰ κενέαν χάρισμαν τὸ ἐποίησεν ὁ ἄνδρας της, διότι ἡ γυναῖκα ἔνι κρατημένη νὰ μηδὲν ποίση νὰ ἀγγρισθῇ ὁ ἄνδρας της εἰς τὴν ἀσθενειάν του, ὅτι ἂν τὸν ἐποίησεν νὰ ἀνκρισθῇ καὶ νὰ ἐπέθανεν, πρέπει νὰ βάλ्लουν ἐπάνω της ὅτι ἐσχότωσέν τον, διατὶ τὸν 25 ἔγκρισεν εἰς τὴν ἀσθενειάν του ὁποῦ ἐκοίτετον, καὶ διὰ τοῦτο ἂν τὸν ἐβάτταξεν καὶ ἔδωκεν ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της οὐδὲν, ὀρίζει τὸ δίκαιον διὰ τοῦτο νὰ χάσῃ τίποτες ἀπαὶ τὸ δίκαιόν της· ἀμέ ἂν ἔνη ὅτι ἡ γυναῖκα ἐσυγκατετέθη ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν ὁ ἄνδρας της ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της ἐμπροσθεν 30 κελούς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐντέχε-

ται νά ἔνη μετά ταῦτα καλὰ στερεωμένον ὄλον ἐκεῖνον τὸ
ἔδωκεν, ὡς περ καὶ ἂν ἦτον ὅλη ἐκείνη ἢ δωρὰ ἀπκί τὸ ἐδι-
κὸν τῆς γυναικός.

ρπβ. Περὶ τοῦ κεκοιμημένου καὶ χρεωστῆ τίποτες ἐτέρου
5 κεννοῦ ἀνθρώπου ἢ γυναικός, καὶ τίς ἐνι μετὰ ταῦτα κρα-
τημένος νά πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρέος τὸ ἐχρῶσταν.

Ἰ' Ἐὐν γένηται, ὡς περ ἐνι ἕναν κουστοῦμιν, ὅτι διὰ θελήματοςφ. 129.
Κυρίου τοῦ θεοῦ εἰς ἄνθρωπος ἐτελεύτησεν καὶ ἔχει γυναῖκα,
καὶ ἐκεῖνος ὁ τεθνηκώς χρεωστῆ κἀνέναν πρᾶγμαν ἑνός ἀν-
10 θρώπου, ἢ γυναικός, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἡ γυ-
ναῖκα ἐνι κρατημένη νά πλερώσῃ τὸ χρέος τὸ ἐχρῶσταν ὁ ἄν-
δρας τῆς, ἂν ἔχη ἀπίθεν· ἀμέ ἂν ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἔχει ἀπίθε
νά πλερώσῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι διὰ τοῦτο ἡ αὐλή οὐδὲν
ἐντέχεται νά τὴν βάλουν εἰς φυλακὴν, οὐδὲ νά τῆς πάρουν
15 τὸ μᾶτιν τῆς, οὐδὲ τὸ κρεβοάτιν τῆς, οὐδὲ τὰ ροῦχά τῆς τῆς
φορησιᾶς τῆς, ἀμέ αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἐνι κρατημένη νά ὁμότη
εἰς τὰ ἄγικα νά μηδὲν ἐβγῆ ἀπκί τὴν πόλιν χωρὶς τὴν εἰδη-
σιν τοὺς χρεωφλέτας, ἢ τῆς αὐλῆς. Καὶ νά ἡζύρατε κα-
λὰ ὅτι, ἂν λάχη ὅτι ἐκείνη ἡ γυναῖκα πάρη ἄλλον ἄνδραν,
20 ἐκεῖνος ἀποῦ νά τὴν πάρη, ἐνι κρατούμενος νά πλερώσῃ ἐκεῖ-
νον τὸ χρέος ὄλον τὸ χρεωστῆ ἡ γυναῖκα διὰ τὸν ἄλλον τῆς
ἄνδραν, καὶ τοῦτο ἐνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίξαν τοῦ
ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ὡςχυτῶς ἐντέχεται ὁ ἄνδρας
τῆς νά πλερώσῃ τὸ χρέος τῆς γυναῖκας του, ἂν τὰ ἐδανείστην
25 μὲ εὐλογον αἰτίαν, ὡς περ ἂν τὰ ἐδανείστην διὰ τὴν τροφὴν
τους, ἢ διὰ ἐνοίκιν τοῦ ἐσπιτίου, ἢ διὰ τὴν ἐντυμασίαν τῆς,
ὅσον ἔλειπεν ὁ ἄνδρας τῆς ἐξω τῆς πόλεως, ἢ γουν τῆς χώρας,
ἢ ἦτον ἀσθενής, ἢ εἰς φυλακὴν· ἀμέ ἂν τὰ ἐδανείστην διὰ τὴν
πολιτικοσύνην τῆς, ἢ διὰ τὴν καλίαν τῆς νά ποίση, οἱ ἄνδρες
30 οὐδὲν ἐνι κρατημένοις μὲ δίκαιον τίποτες νά πλερώσουν, παρὰ
ἐπεσαῦτα ὅσον ἀγνωρίσουν ὅτι ἐδηγήθην ἀπ' ἐκεῖνον τὸ δά-

νειον, καὶ οὐχὶ πλεῖον, ἂν οὐδὲν θελήσῃ, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπγ. Περὶ τοῦ δόμκτος τὸ ἠμπορεῖ ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ
 ρ. 130. νὰ ἀρήσουν τῶν παιδιῶν τους εἰς τὴν | ζωὴν τους, ἢ μετὰ
 τὴν ἀποβίωσιν τους. 5

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μίξ γυναικα ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, καὶ ποιεῖ διαθήκην, καὶ ἐπαφῆνει ἢ δίδει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν της εἰτε κληρονομίαν, ἢ ὑφάσματα κινητὰ τῶν παιδιῶν της, καὶ δίδει τοῦ ἐνοῦ πλεῖον παρὰ τοῦ ἄλλου, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸ ποίση καὶ ὄλον νὰ ἔνη στερεωμένον καὶ ἀτσάκιστον, μὲ δίκαιον οὕτως, καθῶς ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ νὰ τὸ ὀρίσουν καὶ νὰ τὸ συντάξουν· καὶ εἰς τοιοῦτην τάξιν ἂν τὸ θελήσεν νὰ τὸ ἔδωκεν κατίνος ἀπαὶ τοὺς συγγενεῖς τους, ὅτι καλὰ ἠμποροῦν νὰ τὸ δώσουν οὕτως καθῶς θέλουσιν, ἢ τοῦ ἐνοῦ πλεῖον καὶ τοῦ ἐτέρου παρακάτω, ἢ ὄλους ἐν τῷ ἅμα 10
 τοῦτέστιν τοῦ ἐνοῦ ὡς περ τοῦ ἄλλου. 15

ρπδ. Περὶ τοὺς συγγενεῖς τοὺς λαμβάνοντας, τὸ ἐδικὸν τοὺς τεθνεώτας, καὶ ταῦτα ἐνὶ κρατημένοι μετὰ ταῦτα νὰ ποίσουν διὰ ἐκεῖνον τὸν τεθνεώταν μὲ δίκαιον, ὁμοίως ἐὰν ἔνη ὅτι ἐκεῖνα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος τὰ ἐλάβασιν οὐδὲν χρή- 20
 ζουν εἰς ὅσα ἐπαφῆκεν, ἢ ὅσα θέλουν νὰ ἀποβγάλουν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐτελεύτησεν, ἢ ἂν ἐποίηεν διαθήκην, ἢ ἀδιάταχτος, καὶ ἔρχεται εἷς ἄνθρωπος, ἢ μίξ γυναικα καὶ ζητᾷ τοῦ τεθνεώτος καὶ λέγει ὅτι συγγενῆς αὐτοῦ ἢ, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη ὁποῦ 25
 ζητοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος κατὰ συγγένειαν, ἐνὶ κρατημένος νὰ δεῖξῃ μὲ μάρτυρας ἐντέχταις πιστοῦς, β' μάρτυρας ἀνθρώπους ἔμπροσθεν τοῦ βισκούνη καὶ τῆς αὐλῆς καὶ τοὺς κριτάδες, ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ συγγενῆς τοῦ τεθνεώτος, καὶ ἔπειτα ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ καὶ ἐκεῖνος εἰς τὰ ἄγια ὅτι ἐνὶ γνήσιος 30
 συγγενῆς αὐτοῦ τοῦ τεθνεώτος, καὶ οὕτως νὰ τοῦ βοηθήτῃ ὁ

- Θεός· καὶ τὰ ἅγια ὁποῦ ἔμοσεν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐντέχεται, κατὰ που ὀρίζει ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ | ἐ-φ. 131.
- περίλαβεν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος καὶ τὰ ἐπερίλαβεν, ἐν κρατημένος νὰ πλερώτῃ ὅλον τὸ χρέος, τὸ ἐγρῶσται ὁ τα-
- 5 θνηκώς· καὶ ἂν ἴσῳ· ὅτι τὰ πράγματα τοῦ θνητοῦ τὰ ἔλαβεν, οὐδὲν ἀξιάζουν ἐπεσαῦτα ὅσον ἐμπαίνει τὸ χρέος, καὶ πλεῖον οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ συρτῆ με δίκαιον νὰ μῆδὲν πλερώτῃ τὸ χρέος, ἐφειδὴ ἐζήτησεν τὴν συγγενίαν καὶ ἐπερίλαβεν τὰ ὑ-φάσματα τοῦ τεθνεώτος, ὅτι οὕτως ἐστὶν δίκαιον καὶ κείμενον
- 10 τοῦ με τὴν ἀσίζων τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.
- ρπε. Περὶ τοῦ ἔχοντος κληρονομίαις, καὶ εὐλογήθη με γυναικῶν ὁποῦ ἔχει κληρονομίαις, καὶ μετὰ ταῦτα πέφτει εἰς χρέος, ποίας κληρονομίαις ἐντέχονται νὰ πουληθοῦν ἀπ' ἀρχῆς διὰ τὸ αὐτὸν χρέος καὶ ἡ ποίαις; νὰ μῆδὲν πουληθοῦν.
- 15 Ἐὰν γένηται με καμμίαν ἀφορμὴν ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει κληρονομίαν, καὶ ἡ γυναικῶν του ὁμοίως καὶ αὐτὴ ἔχει κληρονομίαις, καὶ τυχαίνει ὅτι κιντυνεύγει τόσον ὅτι γίνεται χρεωφελέτης καὶ οὐκ ἔχει πόθεν πληρώσει τὸ χρεωττεῖ, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται, οὐδὲ ἠμπορεῖ
- 20 νὰ πουλήσῃ ὅλον προτήτερα τὴν κλήραν τῆς συμβίας του διὰ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖός του, ἀμὲ ἐν κρατημένος ὅλον προτήτερα νὰ πουλήσῃ τὴν ἐδικήν του κληρονομίαν καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖός του ἀπαὶ τὴν πούλησιν τῆς κλήρας του· καὶ ἂν οὐδὲν ἠμπορῆ νὰ ξηπλερώσῃ τὸ χρέος του ἀπαὶ τὴν πούλησιν τῆς
- 25 κληρονομίας του, καλὰ ὀρίζει καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα ἐτεσαῦτα νὰ πουλήσῃ ἀπαὶ τὰς κληρονομίαις τῆς γυναικῶν του νὰ γίνεται ἀμέριμνος ἀπαὶ τὸ χρέος του, ὅτι οὕτως ἐν κείμενον καὶ δίκαιον, ὅτι ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γυναικῶν του ἐντέχεται νὰ ἀμεριμνωθῆ τὸ χρέος τοῦ ἀν-
- 30 δρός τῆς, καὶ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός ἐντέχεται νὰ κιντικστοῦν ἡγουν νὰ ἀμεριμνωθοῦν τὰ χρέη τῆς συμβίας του. φ. 132.

ρπς. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἐνὶ χρωμαλέτης, ἢ ἐκείνης, τῆς γυναικός, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀφήνει τινὸς κινέαν πρᾶγμαν ξένον ὅπου οὐδὲν ἐνὶ ἐδικόν του, ἐὰν χρήζη ἐκείνη ἢ διαθήκη.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἀνθρωπος ὅπου ἔχει ἐτέρου ἀνθρώπου 5 πρᾶγμαν εἰς παρκαταθήκην, οὔτε δανεικόν, καὶ οὐδὲν τὸ ἐστρεψεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ πολομαῖ διαθήκην, ἢ ἀφήνει τοὺς ἰσρεῖς καὶ τοὺς ἀναγνώστιας διὰ τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὸ ξένον πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἢ κρίσις ὅτι ἐκείνη ἢ διαθήκη οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χρήζη τίποτε, ἀμὲ πα- 10 ρευτὺς μόνον νὰ γένη τὸ ἔγκλημα παρὰ τοὺς ἀγκλωῶν εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἐνὶ κρατημένος νὰ πάγη ἐκεῖ καὶ νὰ νομευτῇ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος, καὶ νὰ ποιῆ πούλησις, καὶ νὰ πουλήσῃ ἐπεσαῦτα ὅσον νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος, καὶ ἐὰν μὲνη τίποτε, ἐντέχεται νὰ ἰκανωθῇ ἢ διαθήκη του 15 τὴν ἐποιῖκεν διὰ τὴν ψυχὴν του, ὅτι παντὸς οὐκ ἔστιν δίκαιον ὅτι κινεῖς ἀνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα νὰ ποιῆ χάρισμα, ἢ λεγάτο ἀπὸ ἄλλα πράγματα ἢ πρᾶγμαν, οὐδὲ ἐνὶ ἐντεχόμενον.

ρπζ. Περὶ τοῦ ἀνδρός τοῦ τεθνεώτος ἀζηγόρευτος καὶ ἀδιάτακτος καὶ ὅπου οὐκ ἔχει πατέρα ἢ μητέρα, οὐδὲ ἕτερον 20 ἄλλον συγγενὴν εἰς τὴν γῆν, καὶ πῶς χρὴ ἢ αὐλὴ νὰ βλέψη ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν πρὶν γίνονται τοῦ κυρίου, κατὰ τὸ κείμενον.

Ἐὰν γένηται μὲ καμμίαν ἀφορμὴν ὅτε εἰς ἀνθρωπος ἢ μία 25 γυναῖκα ἔχει καμμίαν ἀσθενεῖαν, ἢ κανέναν κακὸν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἀπεθαίνει ἀζηγόρευτος καὶ χωρὶς νὰ ποιῆ διαθήκην, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀνθρωπος ἢ ἐκείνη ἢ γυναῖκα ὅπου ἐπέθανεν παρὰ τῆς ρηθείσης ὑποθέσεως, ἤγουν ἀζηγόρευτος, καὶ οὐκ 30 ἔχει κανέναν συγγενὴν οὐδὲ συγγενάτριάς εἰς ὅλην τὴν χώραν, ἀμὲ ἔξω ἔχει, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἢ κρίσις ὅτι ὁ αὐθέντης ἐντέχεται νὰ πάρῃ πάντα ὅσα ἔχει ἐκεῖνος οὐ ἐκείνη

- ὅπου οὕτως ἐτελεύτησεν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ ἐντέχεται
 τὰ πάντα νὰ τὰ βλεπῆσθαι ἕως ὅπου νὰ διαβῆ χρόνος εἰς καὶ
 μίαν ἡμέραν, καὶ ἂν ἔνη ὅτι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ
 ἡμέραν ἀνήλθεν κανεὶς ἄνθρωπος ἢ γυναῖκα ὅπου νὰ δεῖξῃ μὲ
 5 β' πιστοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἦτον συγγενὴς ἢ συγγενάτρια ἐκεί-
 νου τοῦ τεθνεώτος, ἢ ἐκείνης τῆς κεκοιμημένης ὅπου ἐτελεύ-
 τησεν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἡ αὐτὴ ἐν κρητη-
 μένῃ νὰ στρέψουν πάντα ὅλα τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ τε-
 θνηκότος ἐκείνου τοῦ συγγενῆ του, ἢ συγγενάτριά του ὅπου
 10 ἦλθεν ζητῶντα πρὶν διαβῆ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀπὸ θανάτου
 του ἐκείνου τοῦ συγγενοῦ του· εἰ δὲ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιά-
 βησαν ἀφοῦ ἐπέθανεν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι, ἐπειδὴ
 διότι ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάβησαν ἀφοῦ ἐπέθανεν ἐκείνου ἢ
 ἐκείνης ὅπου ἐτελεύτησεν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθη, ὅτι ἡ αὐτὴ
 15 οὐδὲν ἐν πλεον κρητημένη νὰ στρέψῃ τίποτε κανενοῦ συγ-
 γενοῦ, οὐδὲ καμμία συγγενάτρια, ὅτι ἐπειδὴ ὁ χρόνος καὶ
 ἡμέρα ἐδιάβησαν καὶ οὐδὲν ἦλθεν νὰ ζητήσῃ τίποτε, ἐντέχε-
 ται πάντα ὅσα ἐν νὰ ἔνη τοῦ κυρίου τοῦ τόπου μὲ δίκαιον·
 καὶ ἂν ἔνη ὅτι τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ τεθνεώτος ἦσαν
 20 τοιοῦτα ὅπου οὐδὲν ἐδύνουνταν νὰ βρατάξουν νὰ παντήσουν
 χρόνον καὶ ἡμέραν νὰ μὴδὲν ποντιστοῦν, ἢ πολλὰ νὰ παρκα-
 τεβοῦν ἀπαὶ τὸ καλόν τους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι πρᾶυτὸς
 ὅτι τὰ πράγματα νὰ ἔλθουν εἰς τὴν αὐτὴν, ὅτι ὁ βισκούτης
 μὲ τοὺς β' κριτάδες ἔχουν καλὰ ἄδειαν νὰ ποῖσουν πρᾶυτὸς
 25 νὰ πουληθοῦν μὲ τὰς φωνὰς ὅλα τὰ πράγματα ἐκείνου | τοῦ φ. 134.
 ἀπεθχμένου, καὶ νὰ βραπίσουν τὴν ἀποκοπὴν τῶν ὀνομιμα-
 των, ὡς ἦν αὐτὸ διεταγμένον καιρὸν τὸν ἄνωθεν γεγραμμένον,
 ὅτι ὡς που νὰ διαβῆ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα οὐδὲν ἐν τὰ πράγ-
 ματα τοῦ αὐθέντη μὲ δίκαιον, οὐδὲ μὲ τὴν ἀσίζων τῶν Ἱερο-
 30 σολύμων.

ρπη. Περὶ ἐκείνου ὅπου ζητᾶ τὸ λεγόμενον τὸ τοῦ ἀφῆκαν

εις τὸν θάνατόν τους· εἰς καμμὶν διαθήκην καὶ πῶς ἐντέχεται
 νὰ δεῖξῃ μὲ μάρτυρας ὅτι τὸ τοῦ ἀφῆκην ἐκεῖνον τὸ ζητᾶ.

Ἐὰν γένηται ὅτι κἀντις ἄνθρωπος ἢ κάποια γυναῖκα ζη-
 τοῦν τὸ τῆς ἐπαφῆκην ἄλλος εἰς τὸν θάνατόν του, τὸ δίκαιον
 ὀρίζει ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ὀποῦ ζητᾶ, ζητᾶ το μὲ διαθήκην, ἐντέ- 5
 χεται νὰ δεῖξῃ πῶς ὁ τεθνηκῶς ἐποίησεν διαθήκην καὶ νὰ ἐνη
 γεγραμμένον μέσθ εἰς τὴν αὐτὴν διαθήκην ἐκεῖνον τὸ ζητᾶ
 μετὰ β' μάρτυρας εἰς τὸ ὀλιγώτερον· καὶ ἂν ἐνη ὅτι οὐδὲν
 ἔμπορεῖ νὰ τὸ δεῖξῃ οὕτως, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πιστευτῇ ἄ-
 πο τίποτε· ἀπὶ τὸ ἐζήτησεν μὲ διαθήκην· ἀμὲ ἐὰν ἐκεῖνος, 10
 ἢ ἐκεῖνη ζητᾶ τὸ πρᾶγμα καὶ λέγει, ὅτι ὁ τεθνηκῶς ἐφῆκεν
 τοῦτο εἰς τὸν θάνατόν του, τὸ δίκαιον ὀρίζει οὕτως, ἐντέχεται
 νὰ προβιάσῃ μὲ γ' πιστοὺς μάρτυρας ὀποῦ ἐγγρόικησεν νὰ πῇ ὁ
 τεθνηκῶς ὅτι, ἀφῆκῶ ἐκεῖνον ἐκεῖνοῦ τὸ ζητᾶ, καὶ οὕτως ἐν-
 τέχεται νὰ τὸ ἔχῃ· ἀμὲ ἂν οὐκ ἔχῃ κανέναν μάρτυραν, οὐδὲν 15
 ἐκεῖνος ζητᾶ τὸ πρᾶγμα μὲ μάρτυρας, ἀμὲ λέγει τόσον μό-
 νον, ὁ τεθνηκῶς τοῦ τὸ ἐπαφῆκεν ἐμπροσθεν κανενοῦ ἀπὶ
 τοῦς συγγενούς του τοῦ τεθνεῶτος, καὶ ἐὰν οἱ συγγενεῖς τοῦ
 τεθνεῶτος ἀγνωρίζουν τὸ ὅτι ἐνὶ ἀληθείᾳ ἐκεῖνον τὸ, μέλλει νὰ
 λάθῃ ἐκεῖνον τὸ ζητᾶ ἐκεῖνος· ἀκόμη ἂν ἐνη οὕτως, ὅτι ἐκεῖ- 20
 νοι οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος νὰ λαλοῦσεν ὅτι ὁ τεθνηκῶς
 οὐδὲν ἐποίησεν ποτὲ ἐκεῖνον τὸ δόμα, οὐ τὸ λεγάτον ἐμπρο-
 σ- 135-πτεν ἐτεσχύτους μάρτυρας ὡς περ | ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον ὀ-
 ρίζει, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλουν τίποτε νὰ τοῦ δώσουν, ὅλον
 τοῦτον τὸ ποῖον οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἀξιόζῃ τίποτε, ἐφειδῆ 25
 ἐγνωρίσαν τὸ ὅτε ἐνώπιόν τους τοῦ τὸ ἔδωκεν, καὶ ἐνὶ κρητη-
 μένοι μὲ δίκαιον νὰ τοῦ δώσουν ἐκεῖνον τὸ ἀγνωρίσασιν· ἀμὲ
 ἂν ἴσως ὅτι οὐδὲν ἀγνωρίσαν τίποτε, ἀμὲ λέγουν ὅτι οὐδὲν
 ἀκοῦσεν τίποτε, καὶ ἐκεῖνος ὀποῦ ζητᾶ οὐκ ἔχει καμμὶν
 μαρτυρίαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνοι οἱ συγ- 30
 γενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἢ τῆς τεθνηκῆς ἐνὶ κρητημένοι νὰ ὀ-

- μόνου ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι τίποτε, ἀπ' αὐτὸν τὸ ἐκεῖνος,
 ἢ ἐκεῖνη ζητοῦν οὐκ ἠκούσαντο ὅτι ὁ τεθνηκώς ἔδωκεν, οὐδὲ
 ἐπαφῆκέν του, καὶ κατὰ τοῦτο ἔχασεν ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη τὸ ζη-
 5 τοῦν μὲ δίκαιον, ἐφειδὴ οὐκ ἔχει ἕτερον ἀγνωριμίδην ἀπ' αὐ-
 τὸν τὸ ζητᾶ· ἀμὲ ἐὰν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἓνι συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶ-
 τος, οὔτε ἐὰν οὐκ εἰσὶν συγγενεῖς, ἀμὲ ὁ τεθνηκώς, ἢ ἡ
 τεθνηκὴ ἐπαρῆκάν του; πάντα τὰ εἶχεν, καὶ ἂν γίνεσθαι ὅτι
 οὐδὲν θέλουσιν νὰ ὁμόσουσιν, ὡς περ ἄνωθεν ἐλαλήθη, κρινίσκει
 τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ἓνι κρατημένοι νὰ δώσουσιν ἐ-
 10 κείνο τὸ ζητᾶ ἐκεῖνος, ἐφειδὴ οὐδὲν παρτίθουνται νὰ ὁμό-
 σουσιν· καὶ ἐὰν ὁμόσουσιν, καθῶς ἄνωθεν δηλοῖ, ἓνι ἀμέριμοι,
 μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἰερο-
 σολύμων· καὶ ἂν γένηται ἀκόμη ὅτι ἐκεῖνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ
 τεθνεῶτος, ἢ τῆς τεθνηκῆς, οὐδὲ νὰ ἐγνωρίσθαι ἐκεῖνον τὸ ἐ-
 15 κείνος ἢ ἐκεῖνη ζητοῦν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι
 ἓνι κρατημένοι νὰ τοῦ δώσουσιν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐγνωρίσθαι,
 καὶ διὰ τὸ ἕτερον ἡμισον ἓνι κρατημένοι νὰ ὁμόσουσιν ἐπάνω
 εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν τοῦ ἔδωκεν, καὶ σὺν τούτῳ μένουσιν ἀμέ-
 20 ριμοὶ, ὃ λέγεται κίταις· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσουσιν, ἓνι κρατη-
 μένοι νὰ στρέψουσιν ὅλον τοῦτον [τὸ ζητᾶ ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη, φ.136.
 ὅτι οὕτως ἓνι κείμενον καὶ δίκαιον, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ
 ἔχη ἀθλογοῆν εἰς τὸ αὐτὸ κρίσιμον, οὔτε ἂν ἔνη ἐκεῖνος
 συγγενῆς του, οὔτε ἐκεῖνος πολεμᾷ τὸν συγγενῆν, ἢ συγγε-
 νάτριάν του μίξ· γυναικὸς ξένης, ἢ ἐνοῦ ἀνθρώπου προσηλύτου
 25 ὁποῦ τοῦ ἐπαφῆκεν πάντα ὅσα ἔχει.

- ρπθ. Περὶ ἐκεῖνου τοῦ λεγάτου τὸ ἐπαρῆνει ἡ γυναικα τοῦ
 ἀνδρός της ὅταν ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, μὲ τοιοῦτον νὰ μηδὲν
 πάρη ἕτερον καμμίαν, καὶ μετὰ πέρνει ἕτερον συμβίβιν, καὶ ἂν
 ἴσως ὅτι ἐκεῖνον τὸ λεγάτον, ἦγουν τὴν λάσχν τὴν τοῦ ἀρῆκεν,
 30 μέλλει νὰ ἀξιάζη, ἢ ὄχι.

Ἐὰν γένηται μὲ κανέναν ριζικὸν ὅτι μίξ γυναικα ὁπῶ ἔχει

ἄνδρα καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον πρὶν τοῦ ἰδίου ἀνδρός, καὶ
 ἐπαφῆναι ἢ διδοῖ τοῦ ἀνδρός τῆς κανέναν πρᾶγμα, ἕτερον πρᾶγ-
 μα πρὸς τὰ ἰδιώματα τοῦ ἀνδρός τῆς, οὐδὲ τὰ ἐμελλε νὰ γί-
 νονται τοῦ ἀνδρός τῆς, μὲ τοιοῦτον στοίχημα, ὅτι ὁ ἄνδρας
 τῆς νὰ μηδὲν θελήσῃ νὰ πάρῃ ἐτέρην γυναῖκα, τὸ δίκαιον 5
 ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ἐκείνη ἢ δόσις ἀξιάζει, καὶ ἐντέχεται
 νὰ τὸ λάβῃ ὁ ἄνδρας τῆς παρευτὺς ὅτι ἡ γυναῖκά του τελευ-
 τήσει, καὶ ἡμπορεῖ νὰ ποίση ἐξ αὐτόν του ὡς πρᾶμα ἰδίον του
 καθολικόν· ἀμὲρ εἰάν λάβῃ μετὰ ταῦτα ἕτερον γυναῖκα ἐυλο-
 γητικὴν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι οἱ συγγενεῖς τῆς 10
 ἐτέρης τῆς πρώτης γυναικὸς ἡμποροῦν καλὰ νὰ τὴν ζητήσουσιν
 ἐκείνην τὴν δόσιν τὸ τοῦ ἐποίκεν ἡ γυναῖκά του, καὶ ἐνι κρα-
 τημένος νὰ τοὺς τὸ στρέψῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη κανέναν συγ-
 γενήν, οὐδὲ καμμίαν συγγενάτριαν ἐκείνης τῆς γυναικὸς, τὸ
 δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκείνη ἢ δόσις ἐντέχεται νὰ 15
 στραφῇ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, καὶ ἐκεῖνου ὅπου κρατεῖ τὰ
 φ.137.πράγματα τοῦ δόματος τῆς γυναίκα, ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὰ
 δώσῃ τοῦ ἀνδρός τῆς, χωρὶς νὰ ἐνθαρρυνόμενος ἐξ αὐτόν του, τὸ
 δίκαιον ὀρίζει καὶ τὸ κείμενον ὅτι ὁ ἄνδρας τῆς ἐνι κρατημένος
 νὰ ποίση θαρρυνόμενος τοὺς συγγενούς τῆς τῆς γυναικὸς ἀπαί 20
 τὸ χάρισμα τὸ θέλει νὰ λάβῃ, ἢ ὁμοίως νὰ ὁμοσῇ ἐπάνω εἰς
 τὰ ἅγια ὅτι νὰ στρέψῃ τὰ πράγματα τὰ νὰ λάβῃ μετὰ πάντα
 τὰ καλὰ τὰ νὰ ἐβγοῦν παρὰ κείνου τοῦ δόματος· ἂν πάρῃ
 ἄλλην γυναῖκα καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀμαχίψῃ ὅλα του τὰ
 ἀγαθὰ, ὅτι οὕτως νὰ τὰ στρέψῃ ἂν πάρῃ ἄλλην γυναῖκα, 25
 καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, ὅτι οὕτως ἐνι δίκαιον καὶ κείμενον,
 εἴτε ἂν ἐνθαρρυνόμενος τὸ πρᾶγμα κινήτῃ· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ
 ὀπλεζιάσῃ τὰ ἀγαθὰ του ὅλα, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ οὐ-
 δὲν ἔχει τίποτε φαινόμενον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐνι κρατη-
 μένος νὰ δώσῃ καλοὺς ἐγγυτάδας ἔμπροσθεν τῆς αὐτῆς διὰ 30
 ἐκείνην τὴν δωρὰν νὰ περιλάβῃ, κατὰ τὸ δίκαιον τὸ ἐλαλήθη.

ρ4. Περὶ τῆς δωρᾶ; τὴν πολεμᾶ ἄνθρωπος εἰς τὸν θάνατόν του, διὰ τὸ ποῖον τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκότος μένουσιν ἀμάχιν εἰς ἐκεῖνον ἕως ὅπου νὰ πληρωθῇ.

- Ἐὰν γένηται ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος, ἡ καμμεία γυναίκα ἔρχε-
 5 ται εἰς τὸν θάνατον, καὶ ἀφήνει κανέναν πρᾶγμαν κάτινος, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώ-
 τος ἔμειναν μετὰ ταῦτα ἕως ὅπου νὰ πληρωθῇ, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὅπου ἔχει τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος εἰς πρᾶκκα-
 ταθήκην οὐδὲν θελήσουσιν νὰ τὸν πλερώσουσιν, καὶ τὸ ἐγκλημαθ
 10 γίνεται εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ὁ βισκούντης νὰ ποίση ἐπεσαῦτα νὰ νομέψῃ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτου ὁσῶπου νὰ πληρωθῇ ὁ ἀγκάλων μέσα εἰς τὸ τάρμει τῶν ζ' ἡμερῶν, ἀφοῦ ἡ αὐλή νομεύσῃ ἐπεσαῦτα πρᾶγ-φ. 138.
 ματα τοῦ τεθνεώτος ὁσῶπου ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος νὰ πληρωθῇ,
 15 καὶ ἂν οὐδὲν τὸν πλερώσουσιν μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸ τάρμη ἐκεῖνοι ὁποῦ κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος εἰς πρᾶκκαταθήκην, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἀπαὶ τὸ τάρμενον τῶν ζ' ἡμερῶν καὶ ὀμπρὸς ἢμπορεῖ ἡ αὐλή νὰ πουλήσῃ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ θνεώτος ἀμάχιν ἐγκκαταλειμμένον, καὶ ἐκεῖνου ἀποῦ
 20 πλεῖον νὰ δώσῃ ἐκεῖνου θέλει δοθῇ, καὶ τότε; νὰ τὸν πλερώ-
 σουσιν, καὶ ἂν τοῦ ἀπομεμένη τίποτε; ἐντέχεται νὰ τὸ δώσουσιν τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ τεθνεώτος, με δίκαιον· καὶ ἂν οὐδὲν ἐξη-
 πλεθῇ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ νομευτοῦν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι καλὰ ἢμπορεῖ νὰ στραφῇ εἰς τὰ λοιπὰ τοῦ τεθνεώτος, καὶ
 25 νὰ ἐπούλησεν ἐπεσαῦτα ἕως ὅπου νὰ ξηπλερωθῇ, καὶ κατὰ τὸ ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον.

ρ4α. Περὶ τῆς δωρᾶ; τὴν πολεμᾶ ὁ ἄνδρας τῆς γυναικός του εἰς τὸν θάνατόν του, καὶ ποῖα δόσις ἀξιάζει, καὶ ποῖα δόσις οὐδὲν ἀξιάζει, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ κρατηθῇ.

- Ἐὰν γένηται, καθῶς ἐνὶ κουστούμιν, ὅτι μετὰ τὸ θέλησαν τοῦ Κυρίου μα; ὁ ἄνδρας μιᾶ; γυναικός ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον

καὶ λέγει οὕτως « ἐπαρήνω τῆς γυναικός μου τὸ προικίδιον τὸ μου ἔδωκεν », τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιόζη καθόλου τούτη ἡ δόσις, ὅτι τοῦτον οὐδὲν ἐνὶ δόμα, ἐπειδὴ οὐδὲν ἐνὶ νοματισμένον εἰς ἀληθινὴν διατίμησιν, ὡς περ
 νὰ εἶχεν εἰπεῖν « ἐπαρήνω τῆς γυναικός μου τὸ ὀτοποῖόν μου 5
 σπίτιν διὰ τὸ δουερίν της, ἢ ἐπαρήνω πέρπυρα ρ', ἢ α' μάρκα ἐπάνω εἰς ὄλα μου τὰ καλά, ἢ ἀφήνω τῆς τὸ ἐνὶ γεγραμμένον εἰς τὴν διαθήκην μου διὰ τὸ δουερίν της », τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἀξιόζη αὐτὴ ἡ δόσις, ὡς περ ἂν ἦτον ὅτε ἡ γυναῖκά του
 9.139. νὰ μῆδὲν τοῦ ἔδωκεν τίποτε· εἰς προίκων ὅταν τὴν ἐπῆρεν, 10
 ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζων τοῦ ρη-
 γάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρ'β. Περί τοῦ γραμματικοῦ τῆς διαθήκης τίς ἐντέχεται νὰ τὴν γράψῃ.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ 15
 ἡ κρίσις ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχη διαφορὰν ὅποιος τὸ γρά-
 ψει, ἢ ἐκεῖνος, ἢ ἄλλος, ἔξω παρὰ ἡ ἀσίζα ὀρίζει, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὴν γράψῃ τὴν διαθήκην οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνη συγ-
 γενῆς ἐκείνου ὅπου πολεμᾷ νὰ ποίσουν τὴν διαθήκην, οὐδὲ νὰ
 ἔχη διαφορὰν, εἰάν γέγραπται εἰς βέβρινον τομαρίου, οὐ εἰς 20
 χαρτίν, οὐ εἰς πινακίδιον ὃ ἐστὶ ταύλα σκισμένη ἀμὲ μόνον
 νὰ φάνωνται τὰ γράμματα νὰ διαβαστοῦν, καὶ νὰ ἔχη καλοὺς
 μάρτυρας ἐντέχεται νὰ ἔνη στερωμένον, ὅτι ὅλη ἡ δύναμις
 κοίτεται εἰς τοὺς μάρτυρας.

ρ'γ. Ὁμοίως περὶ τοὺς μάρτυρας ὅπου χρὴ εἶναι εἰς τὴν διαθήκην. 25

Ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἀσίζας ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι
 εἰς τὴν διαθήκην ἐντέχεται νὰ ἔνη μάρτυρες, ἵνα μὴ χαθῇ ἡ
 διαθήκη· ὅτι οὐδὲν χρῆζει νὰ ἔχη γυναῖκαν διὰ μαρτυρίαν,
 οὐδὲ κανέναν σκλάβον, οὐδὲ καμμίαν σκλάβαν, οὐδὲ κανεῖς ἄ-
 θρωπος ὅπου ἔχει τὸν νοῦν χαμένον, οὐδὲ ἄνθρωπον πιασμένον 30
 εἰς κακοεργίαν παρὰ τῆς αὐθεντίας, οὐ κριμένος εἰς καμμίαν

- κακουργίαν κλεψίας, οὐ ἂν ἔχασεν ἀπολογία τῆς αὐλῆς διὰ
καμμίαν ἀπιστίαν, οὐδὲ νὰ ἔνη ἄνθρωπος ἀνήλικος παρκατώ
ἀπὸ ἰδ' χρόνων, κανέναν ἀπ' αὐτὰ τὰ κορμιά ὅπου ἔρμηνέψαμεν,
ἦγουν εἴπαμεν, οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔνη εἰς τὴν διαθήκην διὰ
5 μάρτυρας, καὶ ἂν ἔλαχεν ὅτι ἦσαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν
ἐντέχεται νὰ ἔνη πιστευμένοι, οὐδὲ τίποτε ἀποῦ εἶ τι νὰ εἴ-
παν, καὶ ἂν εἶχεν περιττου παρὰ ἕναν ἀπ' αὐτὰ τὰ κορμιά,
οὐδὲν ἐντέχεται πλεον νὰ ἀξιάζῃ ἐκείνη ἢ διαθήκῃ μὲ δί-φ. 140.
καιον, οὐδὲ νὰ τὴν κρατήσουν· ἀμὲ ὀρίζει καὶ κρινίσκει ἡ ἀσίζα
10 ὅτι, ἐὰν ἐκεῖνος οὐ ἐκείνη ὅπου νὰ ἔβλαχεν τοιοῦτους ἀνθρώπους
μάρτυρας μὲ τὴν γνώσιν του; εἰς τὴν διαθήκην, καὶ ἐπάνω
εἰς τοῦτον ἐτελεύτησεν, καὶ οὐδὲν τὰ ἐπαφῆκεν κανενοῦ συγ-
γενῆ, ἢ καμμίας συγγενάτριας, ἐντέχεται ὅλα νὰ ἔνη κρατη-
μένα τοῦ αὐθέντη τοῦ τόπου, ὅλον τοῦτον τὸ εἶπεν εἰς αὐτὴν
15 τὴν διαθήκην, ἔζων μόνον τὸ ἐπαφῆκεν διὰ τὴν ψυχὴν του,
ἐὰν τὴν ἐρμήνεψεν εἰς τὴν ρηθείσαν διαθήκην, ἐντέχεται νὰ
δοθῇ διὰ τὸν θεόν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐπαφῆκεν τοῦ κῆτινος,
ἐντέχεται ὅλα νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη, χωρὶς τὴν ἐλεημοσύνην
διὰ τὸν θεόν, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη
20 ὅπου ἐποίησαν τὴν διαθήκην, εἶχεν πατέραν, ἢ μητέραν, ἢ ἐτέ-
ρους συγγενεῖς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι πᾶν πρᾶγμα τὸ ἐρμή-
νεψεν εἰς ἐκείνην τὴν διαθήκην, ἔζων τῆς ἐλεημοσύνης, ἐντέ-
χεται μέσον τους νὰ μοιραστῇ ἴσα, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ μείνη
διὰ τὴν διαθήκην τὴν κακὴν τὴν ἐποίησεν, καὶ ἔβλαχεν τοιού-
25 του; μάρτυρας ὡς ἔπρεπεν, κᾶν τε ἐξηγορευμένος, κᾶν τε ὡς
ὀρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα νὰ ἔνη στερεωμένον τὸ ἐποίησεν
καὶ ἐρμήνεψεν, κᾶν τε ἐμοίφασεν εἰς τὴν διαθήκην του, μόνον
νὰ ἔνη ἀπαι τὸ ἐδικόν του ἐθάδιον, καὶ οὐχὶ ἐτέρου.
- ρῆδ. Περὶ τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης ὅπου ἐποί-
30 κεν διαθήκην καὶ ἐτελεύτησεν, ποταπὸν δίκαιον ἔχει εἰς τὰ
πράγματα ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὅπου τὸν ἐβάπτισαν.

Ἐάν γένηται ὅτι κανεῖς σκλάβος, ἢ σκλάβα, εἰ ὁ αὐθέντης
 τῆς, εἰ ἡ κυρά τῆς ἐβαπτίσαν την χριστιανὴν καὶ ἐλευθερώσαν
 την, καὶ ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, ἢ ἡ βαπτισμένη ἔρχεται εἰς
 θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις
 7.141. ὅτι ἐκεῖνος ὁ κύριος ἢ ἐκεῖνη ἡ κυρά ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, 5
 ἢ τῆς βαπτισμένης οὐδὲν ἔχουν πλεον κανέναν δίκαιον εἰς τὰ
 πράγματα ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, ἔξω τοῦ θελημάτου του,
 ἐπειδὴ ἐποίησεν διαθήκην, εἰ ὁ βαπτισμένος ἔχει τέκνα, ἢ ὄχι·
 τοῦτον ἀληθῆς, ἐάν ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, ἢ βαπτισμένη εἶχαν
 κάμειν ἀφοῦ ἐλευθερώθησιν, χωρὶς πράγμαν τοῦ κυρίου τους, 10
 ἀμμέ πρὸς τοῦ νοῦ τους, καὶ διὰ τοῦ ριζικοῦ τῆς, ἢ ἀν τοῦ ἐδό-
 θην εἰς ὀρμασίαν παρὰ γυναικὸς τὴν ἐλαβεν, καὶ ἀν οὐκ ἐποίησεν
 διαθήκην καὶ εἶχεν τέκνα, ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ὅλον νὰ ἔνη
 τῶν τέκνων του ἐκεῖνον τὸ εἶχεν, μὲ δίκαιον· καὶ ἐάν οὐκ εἶχεν
 τέκνον κανέναν γνήσιον, ἀμμέ νὰ εἶχεν ἕτερα κοπέλια ἀπαὶ τῆς 15
 ἀγαπητικῆς του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος,
 ἢ ἡ βαπτισμένη ἐνι κρατούμενη νὰ ἐπαφήσῃ εἰς τὸν θάνατόν
 του τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του ὅπου ἐλευτέρωσεν, τὸ
 τρίτον μέρος πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀπὸ σπίτια καὶ ἀποῦ
 πράγματα, καὶ ἀπαὶ τὸ δέμοιρον ἡμπορεῖ νὰ ποίση τὸ θέλημάν 20
 του· ἀμμέ ἀν οὐδὲν ἐπαφήκεν τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς
 του, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ
 κυρά του ἐκεινοῦ τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης ἡμπορεῖ
 νὰ πάρῃ τὸ τρίτον παντὸς πράγματος ὅπου εἶχεν ἐκεῖνος ἀπὸ
 ὅλους ἐκείνους καὶ ἀπὸ ὅλων ἐκείνας ὅπου ἐπαφήκεν τὰ ὑφά- 25
 σματά του, κἄν τε μὲν μὲ διαθήκην, κἄν τε δίχως διαθήκην,
 μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν ἀφοῦ ἐκεῖνος, ὁ βαπτισμέ-
 γος, ἢ ἐκεῖνη ἢ βαπτισμένη ἐπέθαναν· εἰ δὲ ἀν διάθῃ ὁ χρό-
 νος καὶ ἡ ἡμέρα, ἐκεῖνος ὅπου νὰ εἶχεν τὰ πράγματα, οὐδὲν
 ἐνι πλεον κρατημένοι νὰ στρέψουν τινὸς τίποτες, μὲ δίκαιον 30
 7.142. καὶ μὲ τὴν ἀσίτζαν τῶν Ἱεροσολύμων· | καὶ τοιοῦτον ὅμοιον

δίκαιον, καθὼς ἐπὶ ἐξηγημένον τήντα ἔχει ὁ ἀθένητος, ἢ ἡ
 κυρὰ εἰς τὰ πράγματα τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης,
 τοιοῦτον δίκαιον ὁμοίον ἔχουν τὰ τέκνα τοῦ ἀθένητου ἐκείνου
 τοῦ βαπτισμένου, ἀφοῦ ὁ πατήρ τους, ἢ ἡ μήτηρ τους, ἐκα-
 5 μήθησαν, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸ μοιράσων ἴσα μίσον τους, ἐν
 κείμενον καὶ δίκαιον.

ρῆε. Περὶ τοῦ βαπτισμένου ὁκοῦ πεθάνει χωρὶς διαθήκην
 καὶ δίχως νὰ ἔχη κανέναν τέκνον, τίνο; μέλλει νὰ κατεβοῦν
 εἴ τι ἔχει.

10 Ἐάν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἰς βαπτισμένος ἢ μίξ βα-
 πτισμένη πεθάνει ἀζηγόρευτη καὶ ἀδιάτακτη, καὶ οὐδὲν ἀφή-
 κεν κανέναν τέκνον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι πάντα ὅσα ἔχει
 πρέπει ὅλα νὰ τὰ πάρῃ ἀπὸ τὸν ἐλευθέρωσεν, ἢ τῶν τέκνων
 τους, ἂν οὐδὲν ζοῦν ὁ πατήρ τους, ἢ ἡ μήτηρ τους, ὁκοῦ τὸν
 15 ἐλευθέρωσαν ἐκείνον τὸν βαπτισμένον ἀπὸ ἐτελεύτησεν. Οὗτος
 ἔχοντα γυναῖκα, τὸ δίκαιον ὀρίζει νὰ πάρῃ τὸ προικίον τῆς
 ἀπαί τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός τῆς, καὶ τὰ μένοντα νὰ δοθοῦν
 ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ τὸν ἐλευθέρωσαν τὸν ἀνδρὰν τῆς· καὶ
 ἐάν ἔνη, ὅτι ἐκείνη ἢ γυναῖκα οὐκ εἶχεν προικίον καὶ οὐ κα-
 20 νέναν πρᾶγμα ὑποῦ ἔδωκεν τοῦ ἀνδρός τῆς, ἀμμέ ἐπῆρέν την
 δι' ἀγάπην θεοῦ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκείνη ἢ γυναῖκα ἐντέ-
 χεται νὰ λάβῃ μὲ δίκαιον ὅλην τὴν ἀφροσιν τοῦ οἴκου τὸ λέ-
 γεται μέμπλη, καὶ τὰ ἐναπομέοντα ἐντέχεται νὰ ἔνη ἐκεινοῦ
 ἢ ἐκείνης ὁποῦ τὸν ἐλευθέρωσαν, οὐ τῶν τέκνων αὐτούς· ἀμμέ
 25 ἐάν ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ τοὺς ἐλευθέρωσαν οὐδὲν ζοῦσιν, οὐδὲ
 τὰ παιδιὰ του, οὐδὲ τὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν τους, τὸ δίκαιον
 κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ὅλον ἐκείνον τὸ ἔχει ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη
 ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ ἀθένητου τῆς χώρας, μὲ δίκαιον καὶ μὲ ρ.143.
 τὴν ἀσίξαν.

30 ρῆε. Διὰ πίσως φορὰς στρέφεται εἰς τὴν δουλοσύνην ὁ σκλάβο-
 ρος, ἢ ἡ σκλάβη, ἀφοῦ ἐλευθέρωθησαν.

του, και μετά ταῦτα τήντα ἐνι κρατημένος νά ποιῆ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, θέλων και μὴ θέλων.

Ἐάν γένηται ὅτι ὁ κάτις ποιῆ κληρονόμον του τὸ σκλάβον του, ἤμπορεῖ καλὰ νά τὸ ποιῆ, και τοιοῦτος κληρονόμος ἐνι
 5 κληρόμος χρήσιμος, και ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος ὁ κληρονόμος ἐνι κρατημένος νά πάρῃ τὴν κληρονομίαν τοῦ αὐθέντη του παρευτὺς ὅτι νά κοιμηθῇ ὁ αὐθέντης του, ὅτι ἂν θέλῃ, ἢ ἂν οὐδὲν θέλῃ, και ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι παρευτὺς ἐνι ἐλεύθερος, κὰν τε ὁ αὐθέντης του οὐδὲν τὸ εἶπεν νά ἔνη ἐλεύθερος,
 10 ὅτι ὁ νόμος και ἡ ἀσίζα γροικᾷ και κρινίσκει ὅτι οὗτον ἦτον τὸ θέλημαν τοῦ αὐθέντη του ἀποῦ τὸν ἐποίηεν κληρονόμον ὄλων του τῶν πραγμάτων· και ὀρίζει ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἢ ἡ σκλάβα ὅπου ἐγένετον κληρονόμος τοῦ αὐθέντη του ἢ τῆς κυρᾶς του ἐνι κρατημένοι νά πλερώσῃ πάντα ὅσα ἐχρῶσταν ὁ
 15 αὐθέντης του ὅπου τὸν ἐποίηεν κληρονόμον τῶν ἀγαθῶν του· ἀμμέ ἂν ἴσως ὅτι τὰ πράγματα τὰ ἐπερίλαβεν ἀπαὶ τὸν αὐθέντην του ἢ ἀπαὶ τὴν κυράν του οὐδὲν ἀξιάζου ἐτεσαῦτα ὡς γιὸν ἐνι τὸ χρέος, τὸ δίκαιον και ἡ κρίσις ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος οὐδὲν ἐνι κρατημένος νά πλερώσῃ περὶττου παρὰ
 20 ὅσον ἀξιάζου τὰ πράγματα τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του τοὺς ποιούς ἐγένετον κληρονόμος, και ὄχι περὶττου· και ἂν οὐδὲν θέλῃ νά πλερώσῃ τὸ χρέος τοῦ αὐθέντη του, καλὰ ἤμποροῦν νά δοθοῦν τὰ σπίτια | τὰ ἐπερίλαβεν ἀπαὶ τὸν αὐθέντην φ.145.
 του, ἢ ἔτερα ὑφάσματα, ὀγία και ἂν ἔνη, τοὺς χρεωφελέτας
 25 νά ποίσουν τὸ θέλημάν τους, και ἐκεῖνος μένει ἀμέριμος· και πᾶν ὅσα νά κάμῃ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ αὐθέντη του, ὄλον ἐντέχεται νά ἔνη ἐδικόν του ἐθάδιον, και οὐδὲν οἱ χρεωφελέταις τοῦ αὐθέντη του οὐδὲν ἤμποροῦν νά τοῦ ζῆσῃσαν τίποτες νά τοὺς δώσῃ, ἂν οὐδὲν θέλῃ νά τὸ ποιήσῃ,
 30 μὲ τὸ καλόν του θέλημαν, ὡς περ και ἂν ἔνη, ὅτι οἱ χρεωφελέταις ἐκεῖνοι οὐδὲν ἤμπορησαν νά πλερωθοῦν ἀπαὶ τὰ πράγ-

ματτ τοῦ τεθνηκοῦ, καὶ τοῦτο οὐδὲν ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρῆη. Πότε ἐντέχεται ὁ κύριος νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν σκλάβον του, καὶ εἰς ποταπὴν ὄπλῃν ἐντέχεται καὶ ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας.

5

Ἐλευθερίαν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ὁ αὐθέντης, ἢ ἡ κυρία τοῦ σκλάβου μὲ πολλὰς ὀπλαῖς, καὶ ὅς περ ἐνὶ κύριός του, ἢ κυρία του ἐμπροσθεν τριῶν μαρτύρων, ἢ β', καὶ λέγει οὕτως· « ἐγὼ διδῶ σου ἐλευθερίαν τελεία διὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τάσσομαί σου ἀπαὶ τώρα νὰ ἦσαι ἀποβγαλμένος ἀπὸ δούλευσίν μου τῆς 10 σκλαβίας; », τὸ δίκαιον ὀρίζει νὰ τοῦ ποίσῃ χερτίν νοταρικὸν εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν καλὴν συνήθειαν, καὶ ἀπαὶ τότε ἐνὶ ἐλεύθερος, καὶ οὕτως ἀξιᾶζει· εἰ δὲ εὐρεθῇ ἔξω ἀπαὶ τὴν χώραν καὶ θελήσῃ νὰ ποίσῃ τὸν μισθὸν τοῦτον, ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὁμολογίαν ἐμπροσθεν καλῶν μαρτύρων τὸ πῶς 15 τὸν ἐλευθέρωσεν παντολεύθερον, καὶ ὅταν εὐρεθῇ εἰς τὴν χώραν νὰ ποίσῃ τὸ χερτίν τὸ νοταρικόν, καθὼς δηλοῖ ἀνωθεν· ἀκόμη ἂν γέγονεν τούτῃ ἢ ἐλευθερία τελεία μὲ γράψιμον, ἢ εἰς τὴν διαθήκην του βεβαιόνει τὴν ἐλευθερίαν, ἢ ἀνευ διαθήκης, καὶ ἐντέχεται νὰ ἐνη στερωμένον καὶ πρῶτον καὶ δεύτερον γρά- 20 ψιμον, πάντοτε μὲ μάρτυρας β', ἢ γ', καὶ τοῦτον ἐνὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάντων ρ.146. ἐτέρων ρηγάτων | καὶ τοὺς κλοπίχρους ἀνθρώπους.

ρῆθ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ἔβαλεν τὸν σκλάβον του ἀμάχιν εἰς ἕτερον ἄνθρωπον καὶ ἠθέλησεν νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἐὰν ἠμπορῇ 25 νὰ γένη, ἢ ὄχι, εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐνὶ ἀμάχιν.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος, ἢ κάποια γυναῖκα βάνει ἀμάχιν τὸν σκλάβον του εἰς κανέναν ἄνθρωπον, ἢ τὴν σκλάβαν του, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη ὁποῦ ἔβα- 30 λαν τὴν σκλάβαν του; ἀμάχιν, θέλει νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν

ἐλευθερώσῃ, δίχως τὸ θέλημαν ἐκεῖνου ἢ ἐκείνης ὅπου τὸν
 κρατεῖ ἀμάχιν, ἐάν οὐ μὴ τὸν ξηπλερώσῃ τὸ χρεωστῆται, τοῦτο
 ἐστὶν ἀληθές, ἐάν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἐβάλτην ὀλομόναχος χωρὶς
 ἄλλον τίποτες πράγματι διὰ ἐκεῖνον τὸ χρέος· ἀμμὲ ἂν ὁ σκλάβ-
 5 βος ἐβάλτην μὲ πολλὰ ἑτέρα ὑράσμητα ὅπου περίπτου ἐχρηζῆν
 παρὰ τὸ χρέος, ἢ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος οὐδὲν ἐβάλτην νοματι-
 σμένον διὰ ἄλλον, καλὰ ἤμπορεῖ νὰ τοῦ δώσῃ ἐλευθερίαν, ἐάν
 θέλῃ, καὶ ἀξιάζει μὲ δίκαιον· ἀκόμη, ἐάν οὐδὲν συμπάψῃ ἐκεῖνος
 ὅπου τὸν κρατεῖ εἰς τὴν φυλακὴν διὰ ἀμάχιν, ἀμμὲ ἐάν διὰ τὸ
 10 αὐτὸ ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἐμάχεψεν οὐδὲν κρατύνεται διὰ πλερω-
 μένος ἀπαὶ τὰ ἄλλα πράγματα τὰ ἔχει | διὰ τὸ χρέος του φ.147.
 ἐάν οὐδὲν τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνος, οὐδὲ νὰ ἐβγῆ λοιπὸν ὁ σκλάβος
 ἀπαὶ τὴν ἀμάχεψίν του, ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ, ἂν οὐδὲν θέλῃ,
 καὶ ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης του νὰ τὸν ἀποσπάσῃ τοιούτως
 15 καλὰ ὡς γιὸν νὰ μὴδὲν τὸν εἶχεν ἐλευθερώσει· ὁμοίως ὁ ἀνδρῆς
 ἤμπορεῖ καλὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν σκλάβον, ἢ τὴν σκλάβαν τὴν
 ἐπῆρην εἰς τὸ προικίον του, ἢ ἂν τὸ θέλῃ ἢ γυναικῆ του, ἢ
 ὄχι, διότι ὁ ἀνδρῆς ἔχει ἑτεσχυτῆ ὅτι σώνει καλὰ νὰ στρέψῃ
 τὸ τουεῖρι τῆς γυναικὸς του. Πᾶσα ἀνθρώπου ὅπου ἔνι νόμου
 20 ἰδ' χρόνων, καὶ ἡ γυναῖκα ἰβ' χρόνων, ἤμπορεῖ καλὰ νὰ ποίση
 διαθήκην καὶ νὰ ἐλευθερώσουν τὰ ἀμάλωτά τους, μὲ δίκαιον,
 καὶ ἔνι στερεωμένον ἐκεῖνον τὸ νὰ ποίσουν τοιούτης ἡλικίας.

| σ. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου καὶ ἀπομένει νὰ πουληθῇ διὰ χρέος φ.148.
 Σπρακηνοῦ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν.

25 Ἐάν γένηται ὁ κάτις ἀνθρώπος ὅπου ἔνι τριπλὸς ἰς' ἐτών, βε-
 σταῖ νὰ πουληθῇ εἰς διὰ χεῖρὸς ἑτέρου Σπρακηνοῦ εἰς τὴν χώ-
 ραν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἐπούλησεν ἔλαβεν ἕναν μερτικὸν
 ἀπαὶ τὴν διατίμησιν ἐκείνης τῆς πούλησης, καὶ ἐκεῖνος ὅπου
 ἐπούληθῆν ἔλαβεν τὸ ἕτερον μερτικόν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ
 30 κρίσις ὅτι ἐκεῖνος νὰ μείνῃ σκλάβος εἰς ὄλας τὰς ἡμέρας τῆς
 ζωῆς ἐκεῖνου ἢ ἐκείνης ὅπου τὴν ἀγοράταν, καὶ οὐδὲν ἤμπορεῖ

πλείω νά εἶπῃ καί ἔνι ἐλεύθερος· ἀμμέ ἄν οὐκ ἔλαβεν τὸ μερ-
 τικόν του ἀπκαί τὴν ἀποκοπὴν ἀπ' ἐκείνον ὅπου ἐπούληθη, καί
 ἐάν ἐκεῖνος οὐ ἐκείνη ὅπου τὸν ἀγόρασεν, ἤξευρεν καλὰ πῶς
 ἦτον ἐλεύθερος, τὸ δίκαιον καί ἡ κρίσις ὀρίζει, ὅτι ἐκεῖνος οὐκ
 ἔστιν πικνῶς σκλάβος, διὰ ἐκείνην τὴν πούλησιν, ἀμμέ ἔνι κρα- 5
 τημένος ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἐπούλησεν νά τοῦ στρέψῃ ἐκείνην
 τὴν δικαίτησιν ὅπου ἔλαβεν ἐξ αὐτόν του διὰ νά τὸν πουλήσῃ,
 διότι ἐβάσταξεν νά πουληθῇ διὰ μεγάλην στενοχωρίαν τὴν εἶ-
 χεν ἀπὸ πείναν, καί ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου τὸν ἀγόρασεν με-
 τὴν γνῶσιν τοῦ χριστιανοῦ, ἢ χριστιανῆ, ἐντέχεται νά χάσῃ 10
 ἐκείνον τὸ ἔδωκεν με δίκαιον, καί ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἐπούλησεν
 ἔνι κρατημένος νά δουλέψῃ τῆς αὐθεντίας ὅσον χρόνον ἦτον ὁ
 ἄνθρωπος διὰ ἐκεῖνα τὰ χρήματα, οὐ ἔνυ σεργάντην εἰς τὴν
 δουλείαν, τούτέστιν διὰ ἐκεῖνα τὰ χρήματα ἀπὸ τὸν ἐπού-
 λησεν, καί ἡμπορεῖ καλὰ ἢ αὐλὴ νά τὸν ἔχῃ εἰς τὰ σίδερα, 15
 ἄν οὐδὲν ἔνυ θαρρούμενη ἐξ αὐτόν του, ἕως ὅπου νά δουλέψῃ
 εἰς τοῦτον ὅπου ἔπασεν νά ποίση καί με τὸ ἀνόμημάν του, ἢ
 διὰ τῆς κακῆς του μηχανῆς, καί ἡ αὐλὴ ἔνυ κρατημένη νά τοῦ
 δώσῃ νά τρώγῃ ψουμὶν καί νερόν, ἄν οὐδὲν θέλῃ πλείω νά τοῦ
 9.149 δώσῃ, ἕως ὅπου χρωστῆ νά δουλεύῃ· καί | ἐάν ἔστιν τοιοῦτος 20
 ὅπου οὐδὲν θέλει νά δουλέψῃ, ἀμμέ θέλει νά στραφῇ, ἡμπορεῖ
 νά τὸ ποίση καλὰ με δίκαιον, καί ἡ κρίσις τὸ κείμενον, ὅτι
 ἐντέχεται νά δώσῃ, ἐφειδὴ οὐδὲν θέλει νά δουλέψῃ με τὸ κορ-
 μίν του, τρία ἐπσαῦτα ὅσον ἦτον ἡ ἀποκοπὴ τὴν τὸν ἐπού-
 λησεν ἐκείνον, ἢ ἐκείνην τὴν χριστιανήν, καί τοῦτο ἔνυ δίκαιον· 25
 ἀμμέ ἄν λάχῃ ὅτι ἐκεῖνος ἐπούλησεν τὸν χριστιανὸν ἢ τὴν χρι-
 στιανήν, ἢ στανιό του, ἢ χωρὶς τὴν εἰδῆσίν του, εἰς τοὺς Σαρα-
 κηνούς, τὸ δίκαιον ὀρίζει καί ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη
 ὅπου τὸ ἐποίησεν ἐντέχεται νά τὸν κωλοσύρουσιν ὅλην τὴν χώ-
 ραν καί τότε νά τὸν κρεμάσουν, ὅτι τοῦτον ἔνυ δίκαιον καί 30
 κείμενον κατὰ τὴν ἀσίξαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕναν σκλάβον, ἢ μίαν σκλάβαν κλεψιμίαν, ἐπειδὴ ὁ διαλαλημὸς νὰ διαλαληθῆ εἰς τὴν χώραν μὲ τὴν εἰδησιν τῆς αὐλῆς, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ γένη.

- 5 Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς σκλάβος, ἢ μία σκλάβα νὰ τὴν κλέψουν, ἢ νὰ τὴν παρκαβάλουν καὶ νὰ τὴν βάλουν εἰς κανέναν οἶκον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι παρευτὺς ὡς γιόν τὸ μάθη ἢ αὐλῆ, ἐντέχεται νὰ διακαλήσουν εἰς τὴν χώραν μὲ τὸν διαλαλητὴν, νὰ μηδὲν ἔνη κανεῖς τοιούτως ἀπότομος νὰ χάσῃ, ἢ νὰ λάβῃ
- 10 ἐκείνην τὴν κακοπραθείαν, ἀμὲ νὰ τὸ ποίση νῶσιν τοῦ αὐ[θέν]τη του ἀποῦ τὴν ἔχασεν, οὐδὲ κἀνού, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ἀποῦ νὰ τὸ κρύψῃ, νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ αὐθέντη, καὶ ἐὰν κρυβῆθῃ, καὶ νὰ πέψουν καὶ νὰ μηδὲν στρέψουν ἐκεῖνον, ἢ ἐκείνην, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ
- 15 εὐρεθῆ ἐπάνω του ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα ὁποῦ τὴν ἔκλεψεν, ἢ ὁποῦ τὴν ἔχασεν, καὶ οὐδὲν ἠθέλητε νὰ τὴν στρέψῃ ὅταν ἐδιακαλήθῃ ὁ ὀρισμὸς, ἐντέχεται νὰ ἔνη κρεμασμένος χωρὶς κανέναν βρούθισμην, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται | νὰ φ.150. ἔνη τοῦ αὐθέντη μὲ δίκαιον· ἀμὲ ἂν ἔνη ὅτι κανεῖς κρατεῖ
- 20 τὸν σκλάβον εἰς κανέναν οἶκον εὐκαιρον, καὶ ὁ σκλάβος ἐκρυβήθῃ, καὶ νὰ τὸν ἀρώτησαν, « τίς σέ ἔβαλεν ὧδε »; καὶ ὁ σκλάβος ἔβαλέν το ἐπάνω τινός, τὸ δίκαιον ὀρίζει νὰ μηδὲν τοῦ πιστεύσουν κατὰ τὸ 'πεῖν του, οὐδὲ κανεῖς νὰ ἔχη καμμίαν ἀγανάκτησιν, ἂν οὐδὲν ἔχη περὶ τοῦ ἀναθεώρησιν, ἀκόμη ἂν
- 25 ἦτον τοῦτον, εὐκόλα ὅτι ἀγάπαν ἢ ἐμίσαν κάτιν καὶ ἔβαλέν το ἐπάνω του· ἀμὲ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος νὰ εἶπεν « κύριε, ἐγὼ ἔδωκα τὸ ἐπῆρα ἀπαι σέναν τοῦ δεῖνος », καὶ ἔχει πολλοὺς ὁποῦ τὸν εἶδασιν συντυχάνοντα μὲ τὸν σκλάβον πολλὰς φορὰς, τὸ δίκαιον λέγει καὶ ὀρίζει ὅτι ἢ αὐλῆ ἐντέ-
- 30 χεται ν' ἀρροσιάσῃ, ἢ νὰ περιορίσῃ ἐκεῖνον, καὶ νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸ κριτήριον διὰ νὰ ἐγνωρίσῃ ἂν ἔνη ὅτι νὰ στρέψῃ, ἐκεῖνον

τὸ ἐπῆρεν ἀπ' ἐκείνον τὸν σκλάβον, καὶ τὸ ἀναγρέει, ἐντέχεται
 νὰ τὸν κρίνουν οἱ κριτάδες· εἰς ἐπεσχύτα ὅσα νὰ ἀγνωρίσουν
 ὅτι ἐμπαίνει ἐκείνον τὸ ἐπερίλαβεν ἀπ' ἐκείνον τὸ σκλάβον, ἢ
 ἀπ' ἐκείνην τὴν σκλάβαν, καὶ τοῦτο ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον
 κατὰ τὴν ἀσίζαν.

5

σβ. Περὶ τοῦ σκλάβου ἀποῦ ἐποίησεν κανέναν κακὸν ἕως ὅπου
 ἦτον σκλάβος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλεύθερος, καὶ τί νὰ γένη.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κάτις σκλάβος, ἢ σκλάβαν ποιεῖ καμμίαν
 ἀταξίαν, ἢ καμμίαν ζημίαν κανενοῦ ἀνθρώπου ξενικοῦ, καὶ
 μετὰ ταῦτα γίνεται χριστιανός, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις 10
 ὅτι παρευτὸς ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη νὰ ἀγκαλέσουν ἐξ αὐτόν του,
 ἐνὶ κρατημένους νὰ τοῦ ἰκνωώσης δίκαιον, κἄν τε ἂν ἦτον σκλά-
 βος ὅταν τὸ ἐποίησεν· καὶ ἂν ἐποίησεν καμμίαν κλεψίαν ὅταν
 ἦτον σκλάβος· καὶ ἔδωκέν τα τοῦ αὐθέντη του, καὶ ὁ αὐθέντης
 του ἐκάτεχέν το καὶ ἐγνωρίζεν το ὅτι ἐκείνον τὸ τοῦ ἔδωκεν 15
 ἦτον κλεψίμιον, καὶ ὁ βαπτισμένος ἐνὶ βαλμένος με ἀγκάλεμαν
 ε.151. εἰς τὴν κρίσιν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ κυρά
 του ἐκείνου τοῦ σκλάβου ἐνὶ κρατημένος νὰ στρέψῃ ἐκείνην τὴν
 κλεψίαν, καὶ κέρτει εἰς τὸν πταῖσμαν τοῦ ἀμαρτήματος οὕτως
 ὡς περ ἀπαῦτα ἐκεῖνος νὰ τὸ εἶχεν ποιήσει διὰ χειρός του, καὶ 20
 ὁ βαπτισμένος νὰ ἔνη ἀμέριμος, διότι ἐποίησεν τὸν ἐχυτόν του
 ἀποκάτω σχεπασίαν ἐτέρου· ἀμμὲ ἐν ἔνη ὅτι ὁ κύριός του, ἢ ἡ
 κυρά του οὐδὲν ἠθέλησεν παντελῶς νὰ λάβῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν
 κλεψίαν, ἀμμὲ ὁ δοῦλος τὸ εἶχεν καὶ ἐποίησεν τὸ θέλημάν του,
 τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ κύριος ἐκείνου τοῦ σκλάβου μετὰ ταῦτα 25
 μενέτω ἀμέριμος ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, καὶ ὁ βαπτι-
 ζόμενος νῦν ὁ σκλάβος καὶ ἔνη ἐλεύθερος, τρέχει εἰς τὴν τιμω-
 ρίαν τῆς κρίσεως τοιοῦτην, ὡς περ οἱ κριτάδες νὰ ἀγνωρίσουν
 ὅτι ἐντέχεται νὰ λάβῃ διὰ ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, καὶ αὐ-
 τὸν ἦν κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου 30
 τῆς Ἱεροσολύμου.

σγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας ἀποῦ κροῦ, οὐ δέρνει κανέναν χριστιανὸν ἄδικα, ἢ δίκαια, καὶ ἀπὸ ταῦτα νὰ μενῆν ὁ σκλάβος ἀμέριμνος εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

Ἐάν γένηται ὅτι ὁ κάτις σκλάβος, ἢ σκλάβα δέρνει, ἢ πλη-
 5 γόνει πληγὴν φανερὴν ἐνοῦ χριστιανοῦ, ἢ μίας χριστιανῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα ἐντέχεται νὰ ἔνη τῆς αὐθεντίας, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον αὐθέντης τοῦ σκλάβου ἐνὶ κρατημένος νὰ ἰατρεύσῃ ἐκεῖνον τὸν λαβωμένον καὶ χρήζεται νὰ τοῦ δίδῃ τὴν ζώην του ὡς ὅπου νὰ κοίττεται,
 10 καὶ νὰ μηδὲν ἠμπορῇ νὰ κάμῃ διὰ αὐτὸν τὸ λάβωμιν ἢ τὸ κακόν, καὶ ἐάν γίνεται ὅτι ἀποθαίνει διὰ ἐκεῖνον τὸ κακόν ἐκεῖνον τὸν σκλάβον νὰ τὸν κλωσούρου, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὸν κρεμάσουν, εἰ δὲ ἔνη σκλάβα, νὰ τὴν κάψουν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὡς περ καὶ ἂν τὸν εἶχε νομευτῆν καὶ
 15 ἢ αὐλή.

σδ. Ἐφειδῆ μέχρι τῶν | ὧδε ἠκούσατε τῶν κρίσεων τῶν γε-φ.152· νομένων τοῦ θανάτου, καὶ τοὺς σκλάβους, κείμενον ἐνὶ νὰ ἀκούσητε καὶ περὶ τῶν δωρεῶν.

Διότι οἱ σοφοὶ ἄνθρωποι γυρεύουσι καὶ ζητοῦσι πολλὰ δικαιο-
 20 ματα καὶ δόματα, ἐτάξαμεν νὰ ποῦν εἰς πολλὰ πράγματα, ὅτι ἐάν ἢ δόσις γίνεται νόμιμα, οὐδὲν πρέπει νὰ τσακιστῇ ἐν εὐκολίᾳ· ὡς περ ἂν ἔδωκεν κανεὶς ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του ἑτέρου πέρπυρα ρ' καὶ ἔδωκεν τοῦ τζ, τούτῃ ἢ δόσις ἀξιάζει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ δίδει ποιεῖ το διὰ χάριτος ὁκάτινος πράγματος,
 25 ἀμμέ διὰ νὰ ἔνη ἢ δόσις πλεῖον στερωμένη, ἐάν ἐμπαίνην περίττου παρὰ φ' πέρπυρα χρυσά, ἐντέχεται νὰ γίνεται μὲ γράψιμον, εἰ δὲ ἔνη παρκατάτω, ἐμπορεῖ νὰ γίνεται ἀγορὰ· ὅτι ὁ καθεὶς ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ τὸ ἐνὶ ἐδικόν του, ἀμμέ τὸ ἀλλότριον οὐ δύναται δοῦναι, ἔως ὅπου νὰ τὸ ἀγοράσῃ, ἢ ἂν οὐδὲν στρέψῃ
 30 ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος κατὰ τὸ χρήζει τὸ ἕτερον, εἰ δὲ δώσει κάτις πρᾶγμα ὁποῦ ἔχει τὴν καῦσιν, ἦγουν τὴν

ἐξουσίαν ἐνοῦ μέρους, καὶ τοῦ ἐτέρου οὐδὲν πρέπει ἀξίναζητη-
 μένον, ὡς περ ἂν ἦτον τὸ πρᾶγμα νὰ δοθῆ, ἐὰν οὐ κἄτις τάσ-
 σεται οὐκἄτι πρᾶγμα τούτέστιν ἀπ' αὐτῶν ὅπου ἔχει τὴν
 καῦσιν, ἢ ὄχι, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητηθῆ, μὲ δίκαιον κατὰ τὸν
 νόμον ὅπου λέγει ὅτι « ὁ ὀδηγῶν ἐνὶ κρείσσων ὁ κρατῶν παρὰ 5
 τὸν ζητῶν ».

σε. Περὶ ποίας δόσης ἠμπορεῖ ὁ κἄτις νὰ δώσῃ, καὶ ποίαν ὄχι,
 καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα ἐδόθην, ἂν ἠμπορῆ νὰ στραφῆ ὀπίσω ὡς περ
 ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τοῦ ἐδόθην ἐνομεύτην του.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος, ἢ κἄποια γυναῖκα πολομᾶ 10
 δόσιν ἐνοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐτέρου, καλὰ ἀξιᾶζει ἐκεῖνον τὸ δῶμα,
 ἐὰν ἢ νομῆ τοῦ ἔρχεται, ἔπειτα ἐὰν ἢ δόσις τὴν δίδει ἐνὶ
 ἐδικόν του ἰθάδιον καὶ πρᾶγμα τὸ δύναται δοθῆναι· ὅτι ἐνὶ
 πολλὰ πράγματα τὰ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ δοθοῦν, καὶ ὁ νόμος
 153. καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζουν ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος, κοσμικὸς ἰδιώτης 15
 οὐδὲν ἠμπορεῖ πρᾶγμα ἀγιασμένον, ἢ κανονισμένον νὰ τὸ δώσῃ
 ἐτέρου ἀνθρώπου ἰδιώτου, πρὸς τῆς ἀγίας ἐκκλησίας· καὶ ἐὰν
 κανεῖς νὰ δώσῃ ἐτέρου, ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη, ὅπου νὰ τὰ λάβουν
 ἐνὶ κρατημένους νὰ τὰ στρέψῃ εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλη-
 σίαν· ὁμοίως καὶ κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ κα- 20
 νέναν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, ἢ κημίαν ἐλεύθερον γυναῖκα, καὶ
 διὰ τοῦτο ὁ βουλόμενος δωροποιεῖ, ἠμπορεῖ καὶ χρῆζει νὰ τὸ
 ποιήσῃ ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου ἐνὶ ἐδικόν του, διὰ νὰ τὸ νομέψῃ δι-
 κια ἐκεῖνου ὅπου τὸ δωροποιεῖ, ὅτι ἢ δόσις ἀξιᾶζει ἄνευ τῆς
 νομῆς τοῦ πράγματος, ἀμμὲ καλὰ ἠγνωρίζει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος 25
 ἠμπορεῖ καλὰ νὰ δώσῃ τὸ ἀξιᾶζει τὸ πρᾶγμα, ἢ γουν τὴν τιμὴν
 τοῦ πράγματος ὅπου οὐδὲν ἐνὶ ἐδικόν του, καὶ νὰ χρῆζῃ ἐκεῖνη ἢ
 δόσις μὲ δίκαιον· ἀμμὲ ἂν ἔδωκα πέρπυρα ἰ' ἐνοῦ ἀνθρώπου, ἢ μίας
 γυναίκας, διὰ τὸ νὰ μοῦ ποίση κανέναν κάμωμα, ἢ ἂν ἐπῆγεν
 διὰ λόγου μου εἰς τὴν Τάκην, ἢ εἰς ἕτερον μερίαν, καὶ ἂν ἐκεῖνος, 30
 ἢ ἐκεῖνη οὐδὲν ἐποίησεν ἐκεῖνον ὅπου ἔδωκά του τὰ πέρπυρα διὰ

- νά τὸ ποίση, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρα-
 τημένος νὰ μοῦ στρέψη τὰ καρτῆρά μου διπλᾶ, χωρὶς ἂν εἶχεν
 εὐλογον αἰτίαν διὰ τὴν ποίαν οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ τὸ ποίση,
 ὡς περ ἀστένειαν, καὶ ἂν εἶχεν τοιοῦτην αἰτίαν, οὐδὲν ἐνὶ κρα-
 5 τημένος νὰ μοῦ στρέψη παρὰ ὅσον τοῦ ἔδωκα· εἰ δὲ ἂν ἦτον
 ὅτι ἔδωκά του πέρπυρα ἰ, ἢ ῥ' πέρπυρα, ἢ ὅσα ἤθελα ἐνοῦ
 ἀνθρώπου νὰ δώσω διὰ νὰ ὑπάγη εἰς τὸ Ζηπλέτη, ἢ εἰς τὸ
 Ἀνέφην νὰ κάμη τὰ ἀμπέλιά μου, ἢ τὰ χωράριά μου, καὶ ἐκεί-
 νος ἐπῆγεν ἐκεῖ καὶ τίποτε· οὐδὲν ἐποίησεν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ
 10 κρίσις· ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος ἀπαρχῆς νὰ μοῦ στρέψη
 τὸ τοῦ ἔδωκα διὰ νὰ ποίση τὴν δουλιάν μου, ἔπειτα ἐνὶ κρα-
 τημένος νὰ μοῦ καλλιωτερίση πᾶσαν τὴν ζημίαν τὴν ἔλαθεν φ.154.
 τὰ ἀμπέλιά μου, ἢ κήπους μου διὰ τὸ οὐδὲν ἐκχυώθησαν εἰς
 τὸν καιρὸν τους, ἢ τὰ χωράφια νὰ σπερτοῦν εἰς τὸν καιρὸν,
 15 ἢ νὰ σωρέψη τὸ ψουμίν, ἢ τοῦ σταφύλους ὅταν ἐρίμωσαν. Ἄμμε
 ἂν δώση τίποτε· λογάριν κᾶτινο· ἀνθρώπου διὰ νὰ ποίση καμ-
 μίαν κακοπραξίαν, καὶ ὡς περ ἐκεῖνος οὐδὲν ἤθελε νὰ τὸ ποίση,
 [οὐδὲν] ἠμπορῶ ἐγὼ νὰ λάβω πλεον ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἔδωκα, εἰ δὲ ἐ-
 ποίησεν ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, ἢ ἐκείνην τὴν ἀνομίαν, διὰ τὸ
 20 τοῦ ἐτάχθηκα νὰ τοῦ δώσω, ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲν εἶμι
 κρατημένος νὰ τοῦ δώσω τίποτε, ἐάν οὐδὲν θέλω, διότι ἐκεῖνον
 τὸ κάμωμαν ἦτον κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα
 τοῦ δικαίου. Καὶ ἠμποροῦν καλὰ νὰ δώσουν τοὺς λαῖς τοῦ κό-
 σμου ἀργύριον καὶ χρυσίον, οἰκίας, χωράφια, ἀμπελῶνας καὶ
 25 πάντα πράγματα ὅπου ἐνὶ ἐδικά του, καὶ ἐντέχεται νὰ ἐνη
 στερεωμένον, μετὰ τὸ δίκαιον ἐκείνη ἢ δόσις, ἂν ἔρχεται νόμι-
 μον ἔπειτα, ἦγουν ἢ σιζήνη μετὰ τὴν δόσις, καθὼς ἀνωθεν
 δηλοῖ.

σς. Περὶ τὴν δωρὰν τὴν διδοῖ εἰς ἄνθρωπος ἐτέρου ἀνθρώπου
 30 νὰ τὸ περιλάβῃ διὰ λόγου του καὶ διατὶ τοῦ χρεωστῆ.

Τοιοῦτον πρᾶγμα ἐνὶ τὸ ἠμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ δώσῃ

εκείνου τοῦ ἄλλου τοῦ χρεωστῆ, ὡς περ ἂν ἔνη ὅτι εἰς ἄν-
 θρωπος μου χρεωστῆ πέρπυρα ι', ἢ ρ' πέρπυρα, ἐγὼ ἤμπορῶ
 καλὰ νὰ τὰ δώσω ἐνοῦ ἐτέρου ἀνθρώπου, κἄν τε θέλῃ ὁ χρεω-
 φελέτης μου, κἄν τε ὄχι, καὶ ὀρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις
 ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένους νὰ τοῦ τὸ δώσῃ ἔμπροσθεν εἰς δύο 5
 μάρτυρας· ἀκόμη ἂν λάχῃ τοῦτο γενέσθαι, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου
 ἐποίηκεν τὴν δόσιν ἐπέθανεν πρὶν πληρωθῆ ἐκεῖνο, ἀπ' ἐκείνον
 τὸ χάρισμα ὁμοίως καὶ ἤμπορεῖ καλὰ νὰ δώσῃ οὕτως· « ἐγὼ
 δίδω σου τοιοῦτην οἰκίαν, ἢ τοιοῦτον περιβόλιν, ἢ τοιοῦτον 10
 κάμπον, μετὰ τὴν ἀποβίωσίν μου, ἢ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς
 γυναικός μου, ἢ τοῦ δεῖνός μου συγγενῆ » καλὰ ἀξιᾷζει αὐτὴ
 φ.155· ἡ δόσις, διότι τὸν ἐνόμεισα ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς, ἔμπροσθεν
 καλὰς μαρτυρίας· ἀκόμη ἐὰν γένηται οὕτως, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου
 τοῦ ἐδόθη ἡ χάρις ἐτελεύτησεν προτῆτερά του ἐκείνου ὅπου
 ἔμελλεν νὰ λάβῃ τὴν δωρὰν, ἐντέχεται νὰ τὸ περιλάβουν οἱ 15
 κληρονόμοι τοῦ τεθνεώτος· ἀμμὲ τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει
 ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος οὐκ εἶχεν κανέναν κληρονόμον, οὐδὲν ἤμπορεῖ
 νὰ δώσῃ ἐκείνην τὴν δωρὰν ἐτέρου τινός· ἀκόμη ὁ ζωντανὸς τῆ-
 πισα τοῦ τεθνεώτος ἐντέχεται ἐκείνην τὴν δωρὰν νὰ τὴν λάβῃ,
 ἀμμὲ ἂν ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν πρὶν τοῦ ἐκείνου, καλὰ ὀρίζει τὸ 20
 δίκαιον ὅτι μετὰ τὰ ταῦτα ἤμπορεῖ νὰ ποίση τὸ θέλημά του,
 ἀμμὲ ἂν ἔνη ὅτι οὐδὲν ἔλαβεν σαζήναν καὶ νὰ τὰ ἐκράτην, τὸ
 δίκαιον ὀρίζει ὅτι οἱ κληρονόμοι του οὐδὲν ἔχουν μετὰ ταῦτα
 τίποτες ἀπ' ἐκείνην τὴν δόσιν, ἂν οὐδὲν νὰ ἠθέλων νὰ τὴν
 δώσουν μὲ τὸ ἴδιόν του· θέλημα. 25

σζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου τάσσεται ἐτέρου νὰ τοῦ ποιήσῃ κα-
 νέναν πρᾶγμα, τῆντα ἐνὶ κρατημένους ἐκεῖνος ὅπου τάσσεται
 νὰ ποίη τὸ τάσσεται.

Ἐὰν γένηται ὅτι κἄτις ἄνθρωπος τάσσεται ἐτέρου νὰ τοῦ
 ποίση καμμίαν δουλίαν, καὶ λαμβάνῃ κανέναν πρᾶγμα εἰς ἀρ- 30
 ρεῖῶναν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει ὅτι ἐνὶ κρατημένους νὰ

- ποιήση εκείνον όπου τοῦ ἐτάχθην· ὡς περ ἂν του ἔδωκεν πέρπυ-
 ρα εἶ, ἢ περίπτου, ἢ παρακάτω, διὰ νὰ τοῦ στήση ἕναν σπίτιν, ἢ
 νὰ τοῦ εὐγάλη ἕναν λάκκον, ἢ ἕτερον δουλίαν, καὶ ἂν ἴσω; ὅτι
 οὐδὲν ἔλαβεν τίποτε; ἐξ αὐτόν του διὰ τὴν δουλίαν, ὀρίζει τὸ
 5 δίκαιον ὅτι ἐνι κρατημένος, νὰ ποιήση, ἐπειδὴ τοῦ ἐτάχθην ἔμ-
 προσθεν καλοῦ; ἀνθρώπους, ἀμμεῖ ἂν οὐδὲν τοῦ ἐτάχθην τίπο-
 τες νὰ τοῦ ποιήση, οὐδὲ ἐκεῖνος τοῦ ἐτάχθην διὰ νὰ τοῦ ποι-
 ῃ τὸ ἔργον του, ὡς περ ἂν τοῦ εἶπεν « δίδω σου ἑτεσάυτη
 διὰ νὰ μοῦ τὸ ποιήσῃ », λαλεῖ τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲν ἐνι κρα-
 10 τημένος; ὁ εἶς τοῦ ἄλλου διὰ λόγια, κατὰ τὸ κείμενον καὶ
 κατὰ τὴν ἰσχύαν. Ὅμοίως τοιοῦτον δίκαιον ἐνι, ἂν σοῦ τα-φ. 156.
 κῶ ἕναν πᾶγκαν νὰ σοῦ δώσω, διότι ἐπάντεχα νὰ τὸ ἔχω,
 καὶ οὐδὲν σοῦ ἔδωκα τίποτε; οὐδὲν πρέπει νὰ μοῦ ζητήσῃ;
 τίποτε; καὶ ἂν θελήσω νὰ σοῦ τὸ δώσω, τὸ δίκαιον ὀρίζει
 15 καὶ ἡ κρίσις; ὅτι εἶσαι κρατημένος; νὰ τὸ στρέψῃ; κατὰ τὸ
 κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἰσχύαν· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἐνι, ἂν
 μοῦ ταχτῆ; νὰ μοῦ δανείσῃ; πέρπυρα, ἢ ἕτερον λογάριν, καὶ
 οὐδὲν λαμβάνεις; οὔτε ἀμάχιν· οὔτε ἐγγυτήν, οὔτε χαρτίν βουλ-
 λωμένον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐσοῦ οὐδὲν εἶσαι κρατημένος;
 20 ἐὰν οὐ μὴ θέλῃ; νὰ μοῦ δανείσῃ; κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ
 τὴν ἰσχύαν· ἀμμεῖ ἂν περιλάβῃ; τὸ ἀμάχιν, ἢ ἐπῆρες τοῦ;
 ἐγγυτάδες, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐνι με ταῦτα κρατημένος; νὰ
 μοῦ δανείσῃ τὸ μοῦ ἐτάχτην διὰ τὴν κράτησιν τὴν ἔλαβεν,
 καὶ τοῦτο ἐνι κείμενον.
- 25 ση. Περί τοῦ; ἐμπαιδῆ; καὶ τοῦ; συνεσκάρο; τῶν αὐθεν-
 τῶν, τῆντα ἐνι κρατημένοι; εἰ; τὸν αὐθέντην του; καὶ τῆντα
 ἐνι κρατημένος; ὁ αὐθέντης του; πρὸς ἐκείνους;.
- Ἐὰν γένηται ὅτι κανεῖ; πλούσιος; ἀνθρώπος; ἔχει ἕναν ἐμπαι-
 λην, ἢ ἕναν σηνεσκάρον ἢ μίαν σηνεσκάρο; εἰ; τὸν οἰκίον
 30 του, ἢ ἔξω τοῦ οἴκου του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει ὅτι
 ἐκεῖνος; ἐνι κρατημένος; τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆ; κυρᾶ; του, νὰ

ὀδηγᾷ καὶ νὰ σκοπιῇ καλὰ τὰ πράγματά τους, καὶ νὰ μη-
 δὲν δώσουν, οὐδὲ νὰ δανείσουν, οὐδὲ νὰ ἐμπιστευτοῦν, οὐδὲ
 νὰ πουλήσουν τίποτε; ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ αὐθέντη, χωρὶς τὴν
 εἰδήσιν του, καὶ ἂν ἔνη ὅτι ἐδάνεισεν ἀπ' αὐτὰ τίποτε, ἢ ἂν
 ἐδώκεν τινός, ἄνευ τὴν εἰδήσιν τοῦ κυροῦ, ἢ τῆς κυρᾶς, τὸ 5
 δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει, ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος νὰ τὸ
 ἱκανώσῃ ὅλον, καὶ ἂν χαθῇ τίποτε; ἀπαὶ τὴν ἀφορμὴν του
 οὕτως, ὡς περ ἂν εἶχαν στοίχημαν μέσσω τους, τοὔτέστιν μετὰ
 του καὶ μετὰ τὸν αὐθέντην του, ἢ μετὰ τὴν κυράν του, καὶ
 φ.157. ἐνὶ οὕτως | κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ ὅλην τὴν ζημίαν καὶ τὴν 10
 λείψιν τὴν νὰ λάβῃ ὁ αὐθέντης του ἀπαὶ τὴν ἐμπαλίαν του,
 ἢ ἀπαὶ τὴν συνεσκαρδίαν του· καὶ ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις καὶ τὸ
 δίκαιον, ὅτι οὕτως ὡς περ ἐν[ι] κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ τὸ νὰ
 ἐμπόντησεν, ἢ νὰ ἐζημίωσεν τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς
 του, οὕτως ἐνὶ κρατημένος ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ κυρά του νὰ 15
 πλερώσῃ πάντα ὅσα ἐπικατετέθην εἰς τὴν χώραν ἕως ὅπου νὰ
 ἔνη τριγύρου του, ὡς περ ἀπὸ κρασίν καὶ ἀπὸ ψουμίν καὶ
 κρέας, καὶ ἀπὸ ἕτερα φραγιά ἀπὸῦ ἐνὶ χρῆσιν τοῦ αὐθέντη, ἢ
 τῆς κυρᾶς; καὶ τῆς ὑποταγῆς, καὶ ἀπὸ φορισεῖας, καὶ ἀπὸ
 ὄλα ἐκεῖνα τὰ πράγματτα τὰ νὰ πάρῃ ἐμπίστης διὰ τὸ σπί- 20
 τιν, ἐνὶ κρατημένος ὁ αὐθέντης; ἢ ἡ κυρά νὰ τὰ πλερώσῃ τὰ
 οὐδὲν ἐπλέρωσεν, καὶ τοὔτον ἐνὶ δίκαιον, ὅτι τοιοῦτον πρᾶγ-
 μαν ἐμπιστεύθην ἢ ὁ ἐμπαλης, ἢ ὁ συνεσκάρδος ἀπὸ κανέναν
 ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐμπιστίωσιν τοῦ αὐθέντη, ὅτι ἐκεῖνου οὐ-
 δὲν ἐπιστεύτησαν ἀ' καρτῆζιν χωρὶς ἀμάχιν καλόν, διὰτι οἱ κᾶ- 25
 τινες τοῦ ἐμπιστεύτησαν τὸ ἐδικὸν τους διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ
 αὐθέντη του καὶ διὰ τὴν ἀποθάρρησιν τῆς κυρᾶς του με τοῦς
 ποίους ἐνὶ, καὶ διὰτι τὸν κρατεῖ οὕτος πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ
 κανέναν ἀμάχιν οὐδὲν ἔλαθεν ἀπαὶ τὸν ἐμπαλῆν του, ἢ ἀπαὶ
 τὸ συνεσκάρδον του, ὀρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὁ αὐθέν- 30
 τῆς ἐνὶ κρατημένος νὰ πλερώσῃ ὅλα, καὶ ἄς βλέπεται ὁ κα-

- θές, καλὰ ποταποῦ ἀνθρώπου δίδει τὸ ἐσπίτιν του, ὅτι ἂν βάλ-
 λη κακὸν ἄνθρωπον, οἱ λαὸς τῆς χώρας οὐδὲν ἐντέχονται καὶ
 ὄλω; νὰ συνομοιώτουν τὴν κακοσύνην του, ὅτι οὐκ εἶχεν πταί-
 σιμον. Ὅμοίως ἂν ἦτον τοῦτον, ὅταν ὁ αὐθέντης ἀνεπαρά-
 5 δωκεν τὸν σηνεσκάρδον τοῖς ἐμπιστευτιώδεσ, διὰ νὰ τὸν φέ-
 ρουν εἰς τὴν κρίσιν νὰ τελειωθῆ, ἢ νὰ κανωθῆ τὸ δίκαιον
 τους, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει, ὅτι ὅλον τοῦτον οὐ-
 δὲν πρέπει νὰ ἰαζιάζῃ τίποτες εἰς τὸν αὐθέντην, οὐδὲν ἐντέφ. 158.
 χεται νὰ τὸ ποίσουν οἱ ἐμπιστευτιώδεσ, ἂν οὐδὲν θελήσουσιν,
 10 ἀμμέ ἐνι κρατημένο; ὁ αὐθέντης νὰ πλερώσῃ τοὺς ἐμπιστευ-
 τιώδεσ, καὶ ἂν γινώσκῃ τίποτες νὰ ζητήσῃ τοῦ σηνεσκάρδου του,
 ἢ τοῦ ἐμπαλῆ ὁμοίως, καὶ ἀνέν καὶ ἡμπορῆ, νὰ τὸ ζητήσῃ,
 ἂν θέλῃ, καὶ τοῦτον ἐνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὰ καλὰ
 συνήθια τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.
 15 σθ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ νὰ δανεισθῆ ὁ υἱός, ἂν ἐνι κρατη-
 μένος ὁ πατήρ του νὰ τὸ στρέψῃ, ὁμοίως καὶ τὸ εἶχασεν.
 Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ υἱός, ὀκλίτινος ἀνθρώπου, ὅπου ἐνι εἰς
 τὴν ἐξουσίαν του, καὶ μὲ τὸ θέλημάν του ἐνι ἀπεσταλμένος εἰς
 τὸ σχολεῖον νὰ μάθῃ γράμματα, ἢ καμμίαν σοφίαν, τὸ δίκαιον
 20 καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει ὅτι ὁ πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ ἐκεῖνου, ἐνι κρατη-
 μένος νὰ πλερώσῃ τὸ εἰδανείστην ἐκεῖνος διὰ τὴν ζωὴν του, ἢ
 διὰ τὸν διδάσκαλόν του νὰ πλερώσῃ. Ὅμοίως καὶ ἂν ὁ πατήρ
 ποιήσῃ τὸν υἱόν του μετὰπράτην ρούχων, ἢ ἐτέρου τίποτες
 πράγματος, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ὁ πατήρ ἐνι
 25 κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἐμπιστεύτησαν, καὶ
 ἡμπορεῖ καλὰ νὰ περιλάβῃ τὸ τοῦ χρωατοῦν· καὶ ἐὰν ἐποίη-
 σεν καμμίαν ἀγανάκτησιν, ἢ κανέναν κακόν, ἢ κλεψίαν, ὅσο
 πού ἐνι ἀπουκάτω τοῦ πατρός του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις
 ὀρίζει ὅτι ἐνι κρατημένος ὁ πατήρ του, ἢ ἡ μήτηρ του νὰ ἀ-
 30 πολογηθῆ οὕτως, ὡς περ νὰ τὸ εἶχαν ποίσειν ἐκεῖνοι ἀπ' αὐτά,
 καὶ νὰ ποίση τὴν ἀνταμοιδὴν ἐπάνω εἰς τὰ ἀγαθὰ τους. Ἄμμέ

ἐάν ὁ υἱός του οὐδὲν ἔνι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, ἢ τῆς μητρός, ἀλλὰ ἔνι διὰ λόγου του, ἔνι ἔξω ἀποῦ τὰ ἀγαθὰ τοῦ κυροῦ του καὶ τῆς μητρός του, ἢ διὰ τῆς αὐλῆς, ἢ δέχως αὐλήν, ὡς περ ἐάν ἔνη τοῦ νόμου, ἢ ἂν ἔλαθεν γυναῖκων καὶ ἔχει τέκνα, καλὰ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι ὁ πατήρ, οὐδὲ ἢ μήτηρ του οὐδὲν ἔνι κρατημένοι τίποτες ἀπ' ἐκεῖνον
 φ. 159. τὸ νὰ ποίση, | καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σι. Περὶ τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώση ἄλλον εἰς τάρμενον ὠνοματισμένον, καὶ τὰ ἀμάχιζ χειροτερρίζουν, ἐπάνω τίνος μέλει νὰ ἔνη τὸ χειροτέρισμν.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος χρεωστῆι ἐτέρου ἀνθρώπου ἔναν πρᾶγμαν σωματικόν, ὡς περ ἔναν ἄλογον, ἢ ἔναν βουδιν, ἢ ἔναν γονικόν, ἢ ἔναν καμήλιν, ἢ ἔτερον ἄλλον πρᾶγμαν, καὶ εἶχαν στοιχήματα νὰ τὸ πλερώση εἰς καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ γίνεται ὅτι οὐδὲν τοῦ πλερόνει εἰς τὸν καιρὸν, ἀμμέ μεινίσκει εἰς ἀργοσύνην καὶ εἰς ἀπομονήν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνουν, ὅτι ὁ χρεωφελέτης ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώση τὴν ζημίαν τὴν ἔλαθεν ἐξ αὐτόν του διὰ τὸ οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἐχρῶστε νὰ τὸν πλερώση, καὶ ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώση ἐκεῖνον τὸ ἀξιάζει τὸ πρᾶγμαν, παρακάτω ὄχι, καὶ ἐάν ἐχειροτέρησεν μετὰ τοῦτον νὰ τὸν πλερώση ὡς ὅπου νὰ τὸν πλερώση καὶ νὰ ποίσουν νὰ πλερώση, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, ὡς περ ἂν μοῦ ἐχρῶστες λάδι, ἢ κρασί, ἢ σιτάριν, καὶ οὐδὲν ἐθέλησες νὰ με πλερώσης εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἐντέχετο νὰ με πλερώσης, ἀμμέ ἀργησες ὅσοσαῦτα νὰ με πλερώσης ὅτι τὸ λάδι μου ὅπου ἀξιάζεν τότε, πέρπυρα ρ', τὸ ἑκατοντάριν? ὄνταν με ἐπλέρωσες οὐδὲν ἀξιάζεν παρὰ πέρπυρα ν', τὸ σιτάριν ἀξιάζεν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πέρπυρα γ' τὸν μύδην, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἔχρηζεν παρὰ πέρπυρα ε' τὸν μύδην, ἢ ἢ μπουτουζέλα τὸ κρασί, ἔχρη-

ζεν τύτες μάρα ε', και τώρα χρήζει πέρπυρα β', η τὸ τοιοῦ-
 τον κλογον ἐμπόρου νά τὸ ἔχω διὰ μάρα κ ρ', και τώρα χρή-
 ζει πέρπυρα φ', η οὐδὲν ἀξιάζει πέρπυρα κ', εἰς τοιοῦτην ὀ-
 πλὴν και ὅλα τὰ λοιπὰ ὅμοια αὐτῶν· και ἐνι κρατημένο;

5 ἐκεῖνος νά ικανώση ὅλας τὰς ζημίαις τὰς ἐκεῖνος; η ἐκεῖνη νά
 λάβῃ, η διὰ τὸ οὐδὲν ἐπλερώθη εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐχρῶσταν·
 ἀμμε ἀνὲν ὅτι τὸ τάρμενον οὐδὲν | ἐνοματίστην, τὸ δίκαιον ὀ-φ. 160.
 ρίζει ὅτι ὁ χρεωρελέτης οὐδὲν ἐνι κρατημένο; ἀποῦ ὄλον τοῦ-
 τον νά ἀπολογηθῇ τίποτε, ἀν οὐδὲν θελήτῃ, και τοιοῦτον

10 δίκαιον ἐνι και εἰς τοιοῦτον κείμενον, ἀν οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν
 εἰς ἐκεῖνην τὴν χώραν ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του, η
 ὁποῦ τοῦ ἐμπιστεύτην, και τοῦτον ἐνι δίκαιον και κείμενον
 κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σια. Περὶ τῆς ἀμαρτωλῆς γυναικός, και ἀπ' ἐκεῖνον τὸ τῆς

15 δίδουσιν ἀν ἡμπορῇ πλεῖον νά τῆς τὸ πάρου, η ὄχι, και ἀπ'
 ἐκεῖνον τὸ δίδουν ἐτέρου διὰ φόβον εὐρίσκοντά τον πολομῶντα,
 ἀν ἡμπορῇ νά λάβῃ τὸ ἔδωκεν διὰ ἐκεῖνον τὸν φόβον.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ κανέναν κακὸν ριζικόν, κατὰ τὸ ἐνι κε-
 κρατημένο, ὅτι καμμία γυναικα ἐνι ἀμαρτωλῆ διὰ νά τῆς

20 δίδου, και γίνεται ὅτι εἰς καθ' ἑαυτῆς, η βυχλιώτης, η βουρ-
 ζέζης, η ὁποῦ, και ἀν ἔνη, συμπαύγει με ἐκεῖνην τὴν γυναι-
 καν, οὐ διὰ λόγου του, η διὰ αὐτῶν εἰς μνηταφορίαν δι' ἀγά-
 πην, και γίνεται ὅτι δίδοι τῆς ἀπὸ τὸ ἐδικόν του, η πολεμᾷ
 νά τῆς δώσουν διὰ νά κοιμηθῇ μετὰ του, τὸ δίκαιον ὀρίζει

25 ὅτι η γυναικα νά μηδὲν σφιχτῇ παρὰ τινος; νά ἀμαρτεύση
 μετ' αὐτῶν, οὐδὲ νά τοῦ στρέψῃ τὸ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ ἐδικόν
 του, διότι ἔδωκεν τα νά ἀμαρτέψῃ και διὰ κακοποιήσῃ, και
 δι' αὐτὸν οὐδὲν ἐνι κρατημένη νά στρέψῃ τίποτε, ἀν οὐδὲν
 θέλῃ, με τὸ κείμενον και με τὴν ἀσίζαν. Ἀμμε ἀν λάχῃ ὅτι

30 κανεῖς ἀνθρωπος; ἐπίστην εἰς κανέναν ἀσχημον ἀμάρτημην,
 ὡς περ ἐμοιχίζην, και διὰ τὸν φόβον σηκόνου του κανέναν πρᾶγ-

μιν ἀπαί τὸ ἐδικόν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει ὅτι
 ἐκεῖνος ἀκομῆ νὰ τοῦ ἔδωκεν ἀπαί τὸ ἐδικόν του, διὰ τὸ ἄ-
 σκημον, ἔνι κρατημένους νὰ τὸ στρέψουν μὲ κείμενον, διότι διὰ
 φόβον τὸ ἔδωκεν, ἀμμὲ ἂν τὸ ἔδωκεν δι' ἀπαντροπήν, διατι τὸν
 εἶδεν εἰς ἐκείνην τὴν ἀνομίαν πολεμῶντα, οὐδὲν ἔνι κρατημέ- 5
 νος νὰ τὰ στρέψῃ, μὲ κείμενον. Ὅμοίως ἂν εἶχεν εἰς τὴν
 φ.161.] συντροφίαν του τὴν ἀμαρτωλὴν πολλὰς φορὰς, καὶ καμμίαν
 φορὰν, ἂν τὰ ἐξωδίσασεν ὅλα του τὰ πράγματα εἰς φᾶν καὶ πγεῖν
 καὶ εἰς φοροισίαν τῆς ἀμαρτωλῆς, καὶ τὰπισα ἀγκρίζεται μὲ
 τὴν ἀμαρτωλὴν καὶ ζητᾶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ἐξωδίσασεν διὰ 10
 λόγου τῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν
 ἐντέχεται ποτὲ νὰ λάβῃ τίποτες ἐξ αὐτόν τῆς ἀπαί τὸ ἐξω-
 δίσασεν εἰς αὐτόν τῆς, παρὰ εἰς ἕναν χωριάτικον δίκαιον, τοῦ-
 τέστιν, ἂν θέλῃ νὰ περιλάβῃ ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν τῆς γυναίκας
 τῆς ἀμαρτωλῆς, ἐντέχεται νὰ φέρουν ἕναν Σαρακηνὸν εἰς ἕναν 15
 σκίτι νὰ πέσῃ μετὰ του, ἢ νὰ πάρουν πζλοῦκιν ζύλιον, τὸ
 πάχος τῆς βέργας του ἐνοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐκεῖνου, καὶ νὰ τὸ
 βάλουν εἰς τὸ κᾶθησμάν του, καὶ ἐπεσχύται; φορὰς ὅσας νὰ
 πῆ ὅτι ἦτον μετὰ τῆς, ὡς γιὸν ἢ γυναῖκα νὰ πῆ ὅτι ἦτον
 μετὰ τῆς, εἰς τὴν πιστοσύνην τῆς, ὅτι ἀμάρτεψεν μετὰ τῆς· καὶ 20
 ἀροῦ τοῦ γενῆ τοῦτον, τότε; ἔνι κρατημένη ἢ γυναῖκα νὰ
 τοῦ στρέψῃ πάντα ὅσα νὰ εὔρεθοῦν ἀπαί τὰ τῆς ἐποίηεν, καὶ
 νὰ μηδὲν εὔρεθοῦν, καὶ νὰ (1) ποντισμένα καὶ τὰ συρμένα, οὐ-
 δὲν πρέπει ἢ γυναῖκα νὰ τὰ ἱκανώσῃ, ἀμμὲ νὰ ψηριστοῦν εἰς
 τὰς ἄλλας δουλίας τὰς τοῦ ἐποίηεν, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον 25
 καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιβ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν κανέναν κορ-
 μῖν ὁποῦ τοῦ κρατεῖ μίην κληρονομίαν, καὶ λαλεῖ ἐντέχεται
 νὰ ἔνῃ ἐδικόν του.

(1) γραπτέον, τὰ.

- Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκλαεῖ ἕτερον ἄνθρωπον ἀποῦ κληρονομίαν, ὡς περ ἀπὸ οἰκίας καὶ ἀμπελωνας, ἢ κήπους, ἢ χωραφίων, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀγκαλόμενος ἀποκρίνεται
- « κύριε, θέλω νά μου δείξη ποῦ τοῦ χωρωτῶ ἐκεῖνον τὸ μου
 5 ζητᾶ, διότι ἔχω εἰς τούτην τὴν χώραν πολλὰ σπίτια καὶ πολλοὺς κάμπους καὶ ἀμπελωνας, καὶ διὰ τοῦτο οὐ γινώσκω ἀπαὶ τὸ ποῖον, ἐάν μὴ μου τὸ δείξη, οὐδὲν ἐγὼ θέλω νά ἀπολογηθῶ ἀλλοίως, ἐάν μὴ τὸ ἀγνωρίση ἢ αὐλῆ ὅτι νά ἀπολογη-φ. 162.
 θῶ » τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει ἐκεῖνος ἐνι κρατη-
 10 μένος νά δείξη ποῦ τοῦ χωρωστῆ τοῦτον τὸ τοῦ ζητᾶ, νά τοῦ δείξη τὸ σπίτιν, ἢ τὴν γῆν, ἢ τὸ ἀμπέλιν, μετὰ ταῦτα ἢ αὐλῆ ἐνι κρατημένη νά ἀκούση τὸ δίκαιον τῶν δύο μερῶν, καὶ νά δώσῃ τὸ δίκαιόν του ἐκεῖνου ὅπου νά ἴδουν ἢ νά ἀγνωρίσουν ὅπου ἔχει μεγαλύτερον δίκαιον· καὶ ἐάν οἱ κριτά-
 15 δες θεωροῦσιν καὶ ἀγνωρίζουν ὅτι ἐπεσαῦτον δίκαιον ἔχει ὁ εἷς ὡς περ τὸν ἄλλον, τοῦτέστιν ὅτι ἐπεσαῦτα ἐγγίξει τοῦ ἐνοῦ ὡς περ τοῦ ἄλλου, τοῦτέστιν ἐκεῖνος ὅπου ἀγκλαεῖ ὡς γιὸν ἐκεῖνον τὸν ἀγκλαοῦν, ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐντέχεται νά κρίνουν ὅτι ἐπεσαῦτα νά ἔχη ὁ εἷς, ὡς τὸν ἄλλον ἀπαὶ τοὺς
 20 καρπούς, ἢ ἀγαθὰ τῆς αὐτῆς οἰκίας, καὶ ἂν ἠμποροῦν καὶ θέλουν νά τὸ πουλήσουν, τὰ νομίσματα Ἰσα· ἀμμὲ ἂν ἔνη, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐκράτεν προτήτερα, ἐποίηεν κανέναν ἐξόδον, ὡς περ εἰς ἐργασίαν τοῦ οἴκου, ἢ σκεπάσει τὸ δῶμαν, ἢ νά συμπίαση τὸ ψουμίν ἀπαὶ τὸ χωράφιν, ἢ νά ὀδηγήσουν τὰ
 25 ἀμπέλια, ἢ εἰς ἕτερον πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι, ἐκεῖνος ἂν ἐπῆρεν τίποτες ἀπὸ τοὺς καρπούς ἐκεῖνων τῶν τόπων ἀποῦ τοῦ ζητᾶ, ἐντέχεται νά ψηφιστοῦν ἐπάνω τοὺς ἐξόδους μετὰ τὸ δίκαιον, καὶ ἂν ἔνη, ὅτι οὐδὲν ἐπερίλαβεν τίποτες, ἐνι κρατημένος ὁ ἄλλος νά πλερώσῃ τὰ αὐτὰ ἡμισα
 30 τοὺς ἐξόδους, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν.

σιγ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου οὐδὲν ἐντέχεται νά ἀγκλαῖ ἀπαὶ

τὰ δίκαια τῆς μάμμης του ὀδίχως της, καὶ ὅταν κάθεται ἡ αὐλὴ νὰ τὸν βάλλουν εἰς νομὴν ἐκείνου ὅπου ζητᾶ ἀπαὶ τὸ κρατεῖ ἄλλος.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐρχεται ὀμπρὸς καὶ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον, ἢ μίαν γυναῖκα εἰς τὴν αὐλὴν καὶ λέγει 5
 « κύριε, ἐγὼ ἀγκλωῶ ἐμπροσθέν σου τὸν σὺρ Μαρτῆν, ἢ τὴν δαμου Ζουάναν διὰ ἕναν σπίτιν τὸ κρατεῖ, τὸ μου πέφτει ἀ-
 ρ.163. παὶ τὴν μάμμη μου, καὶ ζητῶ | σου νὰ μὲ βάλῃς εἰς νομὴν,
 ἐὰν ἔνη δίκαιον, καὶ νὰ ἀγκλωῶ, οὐδὲν θέλω ὅπου νὰ τὸ νο-
 μευτῶ, ἂν οὐδὲν τὸ ἀγνωρίση ἢ αὐλὴ ». Καὶ ὁ Μαρτῆς ἀπο- 10
 κρίνεται « ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἐποίκεν ἀπάνω μου οὐδὲν θέλω νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, οὐδὲ νὰ τοῦ τὴν δώσω τὴν σαζήναν, ἐὰν οὐδὲν τὸ ἀγνωρίση ἢ αὐλὴ, διότι τοῦτον τὸ ζητᾶ ἐνὶ ἐδικὸν τῆς γυναίκας μου ». Καὶ ἐκεῖνος λαλεῖ « θέλω νὰ μοῦ ἀπολο-
 γηθῆ, διότι ὅσα ἔχει ἡ γυναῖκά του ἐνὶ ἐδικά του, καὶ λαλεῖ 15
 ἀληθεῖαν »· καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται « ἀληθῶς ἐνὶ ὅλον ἐνὶ ἐδικόν μου, ἀμμὲ διότι τοῦτο ἐπῆρά το μὲ τὴν γυναῖκά μου εἰς τὸ προικίον της, οὐδὲν θέλω νὰ ἀγκλωῶ ὀδίχως της, χωρὶς νὰ τὸ ἀγνωρίση ἢ αὐλὴ »· τὸ δίκαιον ὀρίζει, ὅτι οἱ κριτὰδες ἐντέ-
 χεται νὰ κρίνουν καὶ νὰ ποῦν μὲ δικάϊαν κρίσιν, ὅτι ἐκεῖνος 20
 οὐδὲν ἐντέχεται περὶ τῶν κληρονομιῶν τῆς γυναίκας του ὀδί-
 χως της, χωρὶς ἂν ἔβωλεν τὸν ἄνδρα τῆς ὀμπρὸς τῆς αὐλῆς ἐπάνω τοῦ ἀνδρός της τὸ ἀγκάλεμαν, ὡς περ εἶ τι ποίσει, νὰ τὸ κρατήση στερεωμένον· καὶ ἂν ἔνη, ὅτι ἐκείνη οὕτως τὸ ἔκεν, μετὰ ταῦτα καλὰ ἤμπορεῖ ὁ ἄνδρας της νὰ ἀπολογᾶται ὀδί- 25
 χως τῆς γυναίκας του, ἀμμὲ ὄχι ἀλλοίως, ἀπαὶ τὰ πράγματα ἀποῦ τοῦ ἔδωκεν· ἀμμὲ ἀφοῦ ἡ γυναῖκα νὰ ἔνη μετὰ του, ἢ αὐ-
 λὴ ἐνὶ κρατημένη νὰ ἀκούση ἐκεῖνον τὸ θέλει νὰ πῆ, καὶ ἐὰν ἔνη ὅτι ἡ αὐλὴ ἤμπορεῖ νὰ δῆ καὶ νὰ ἠγνωρίση, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου 30
 ζητᾶ τοῦτον τὸ τοῦ ἔπεσεν, ἐὰν ἔνη πλεῖον γνήσιος συγγενῆς καὶ πλεῖον δίκαιος κληρονόμος παρὰ τὸν Μαρτῆν καὶ παρὰ

τὴν γυναϊκίαν του, ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἡ αὐλή ἐνι κρητημέ-
 νη νὰ ἐβγάλη ἀπαι τῆ νομῆν ἐκεῖνον, καὶ νὰ ἀνομήσῃ τὸν
 ἄλλον ὅπου ἐνι πλεῖτον δίκαιος κληρονόμος, διότι ἀνόμευτος
 ἀνθρώπος κανεῖς οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀγκαλῆ διὰ τὸ δίκαιόν του·
 5 ἀμμέ ὀρίζει καλὰ μετὰ ταῦτα τὸ δίκαιον, ἀροῦ νομευτῆ, ἐνι
 κρητημένος νὰ ἀπολογᾶται ὅλους ἐκεῖνους καὶ ὅλων ἐκεῖνων φ.164.
 ὅπου νὰ τοῦ ζητήσουν δίκαιον, ὅτι τοῦτον ἐνι κείμενον κατὰ
 τὴν ἀσίζαν.

σιδ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ζητᾶ τῆς γυναϊκας τοῦ τεθνεῶτος
 10 τὸ τοῦ ἐχρῶστέν ὁ ἀνδρας τῆς, καὶ ποταπὸν δίκαιον μέλλει
 νὰ γίνεταί εἰς τοῦτον τὸ ἐκλημαν καὶ εἰς τοιοῦτην ἀπόκρι-
 σιν ὅπου νὰ γροικῆσετε.

Ὁ σὶρ Ρομπέρτ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν καὶ ἀγκαλεῖ καὶ
 λέγει « κύριε, ἐγὼ ἀγκαλῶ εἰς ἐσέναν τὴν δαμοῦ Τζουάνζ
 15 διὰ πέρπυρα κ' τὰ μοῦ ἐχρῶστέν ὁ ἀνδρας τῆς, τὸ ποιὸν πρ-
 κκαλῶ σε ὅτι νὰ μοῦ ποίσης νὰ μοῦ τὰ πλερώσουν, καὶ ἂν
 ἴσως ὅτι ἡ δαμοῦ Τζουάνα ἐνι τοιοῦτη ὅτι νὰ θελήσῃ νὰ ἀρ-
 νηθῆ ὅτι ὁ αὐθέντης τῆς οὐδὲν μοῦ τὰ ἐχρῶστέν τὰ αὐτὰ πέρ-
 πυρα κ', ἐγὼ εἶμαι ὅτοιμος νὰ δείξω οὔτως, ὡς περ πρέπει
 20 κατὰ τὴν ἀγνωριμίαν τῆς αὐλῆς, ὅτι ἐντέχομαι νὰ τὸ δείξω
 ὅπου με εἶδασιν πῶς τοῦ τὰ ἐδάεισα, ὅπου τοῦ ἤκουσεν νὰ
 ὁμολογήσῃ πῶς μοῦ τὰ ἐχρῶστέν »· καὶ ἡ δαμοῦ Τζουάνζ
 ἀποκρίνεταί « κύριε ἀπ' αὐτὸν τὸ ἀγάλεμαν τὸ ἐποίησεν ἐ-
 πάνω μου οὐδὲν θέλω νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγνω-
 25 ρίσῃ ἡ αὐλή, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ τῆντα ἦτον· κύριε, ἐγένετον
 ὅτι ὁ κύρης μου ἦτον ἀσθενῆς καὶ ἐκίνησεν τοὺς φίλους του νὰ
 ἔλθουν πρὸς ἐκεῖνον, καὶ ἤλθασιν· καὶ ὁμπρὸς πάντας ἐκεῖνους
 ἐποίησεν ὁ αὐθέντης μου τὴν διαθήκην του, καὶ καλὰ ὠνομάτι-
 σεν ὅλους ἐκεῖνους ἀποῦ ἐχρῶστέν, καλὰ μοῦ εἶπαν ὅτι οὐδὲν
 30 ἐχρῶστέν πεῖον τίποτες τινὸς ἄλλου, χωρὶς παρὰ ἐκεῖνους, τοὺς
 ἐνομάτισεν, καὶ διὰ τὸ ἐποίησεν ὁ κύριός μου τὴν διαθήκην

του καὶ ἀπ' αὐτὰ ἔμπροσθεν τοῦ σὶρ Ρομπέρτ, χωρὶς νὰ ζητή-
ση κανέναν τίποτε, τοῦ κυρίου μου, ὡς περ οὐδὲ ὁ κύρης μου
ἐμολόγησεν ὅτι χρεωστῆται του τίποτε, ἐγὼ ζητῶ κατὰ τοῦτον
νὰ ἤμῃ ἀμέριμνη, ἂν τὸ ἰδῆ ἡ αὐλή ». Καὶ ὁ Ρομπέρτ ἀ-
ποκρίνεται « ἐγὼ ἤμουν εἰς τὴν διαθήκην πολομῶντά την ὡς 5

φ.165. τὴν ἐποῖκεν, καὶ καλὰ ἤκουσα τὸ εἶπεν, ἀμὲν ἦτον φίλος μου
καὶ ἐφοβούμενος νὰ τὸν ἀγχρίτω, καὶ διὰ τοῦτο ὅτι οὐδὲν ἐ-
πάντεχα νὰ ἀποθάνῃ γλήγορα, καὶ ὄχι ἐπεσαῦτον διὰ τὸ μούλ-
λωμάν μου οὐδὲν θέλω νὰ χάσω τὸ ἐδικόν μου τὰ κ' πέρπου-
ρα, ἐὰν μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή· ὅτι εἶμαι ὅτοιμος νὰ δεῖξω 10
μὲ δύο πιστοὺς ἀνθρώπους τὸ πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισα, καὶ θέ-
λω νὰ τὰ ἔχω, ἂν τὸ ἰδῆ ἡ αὐλή ». τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρί-
σις ὀρίζει ὅτι διότι ἐκεῖνος ἐγκάλεσεν, καὶ ἡ ἀρχόντισσα ἐπε-
κρίθη, ἐντέχεται κατὰ πάντα νὰ μείνῃ ἀμέριμνη ἢ ἀρχόντισσα,
κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων, διότι 15
κανεὶς ἀνθρώπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ σιωπήσῃ διὰ τὸ σύμφο-
ρόν του, καὶ ἐπειδὴ ἀπ' αὐτὰ ἐκεῖνος ἐσιώπησεν νὰ πάρῃ, κα-
λὰ ἤμπορεῖ νὰ σιωπήσῃ ὀδίχως νὰ τὸν δώσουν τίποτε; ἀπαὶ
τὸ ζητᾷ.

[σιε.] Περὶ τοῦ χρῆ ἀγκαλεῖ περὶ τῶν οἰκίων καὶ τῶν χω- 20
ραφιδῶν καὶ ἀμπελώνων, καὶ ἐὰν ἡ γῆ, ἢ τὰ πράγματα ἔνη εἰς
ἄλλον τόπον, καὶ ἀπὸ ταῦτα ἔνι κρατημένη ἡ αὐλή νὰ ποιή-
σῃ, ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἔστιν εἰς ἐκείνην τὴν χώραν ὅπου
κρατεῖ τὸ δικόν του.

Ὁ σὶρ Μάρκ ἦλθεν εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Ἱσφάτου καὶ εἶπεν 25
« κύριε, ἐγὼ ἀγκαλῶ εἰς ἐσέναν τὸν σὶρ Ζουάν ὅπου ἔνι εἰς
τὴν Ἱερουσαλήμ, ἢ εἰς τὴν Τάκην, ἢ εἰς καμμίαν πόλιν τοῦ
ρηγάτου, ἀπαὶ τὰ σπίτια τὰ κρατεῖ εἰς τὸ Γιάφρα ὅπου μοῦ ἔ-
πεσαν ἀπὸ τοῦ θεῖόν μου, ἢ ἀπὸ ἄλλον τινάν μου συγγενὴν
ἢ συγγενάτριαν, καὶ μήνυσ' του νὰ ἔλθῃ ὧδε νὰ μοῦ ἰκανώσῃ 30
δίκαιον ἐκεῖ ὅπου ἔνι τὰ σπίτια ». τὸ δίκαιον κρίνεται καὶ

- ὀρίζει ὅτι ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες ἐντέχονται νὰ μη-
 νύσουν διὰ ἐκεῖνον διὰ γ' φορὰς νὰ ἔλθῃ, καὶ νὰ ἰκανωθῇ καὶ
 νὰ κρατήτῃ στράταν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰαφάτου ἀπαὶ τοῦτον
 τὸ τοῦ ζητᾶ ὁ ἄνθρωπος· καὶ ὄντα ὁ ἀποκρισιάζης νὰ τοῦ
 5 πῆ τὸ μήνυμν τῆς αὐλῆς τοῦ Ἰαφάτου, ἐντέχεται νὰ τοῦ
 εἰπῆ ἔμπροσθεν καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς χώρας ἐκεῖνης ὁ-
 ποῦ | εὐρίσκεται ἐκεῖνος, καὶ μετὰ ταῦτα ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ φ.166.
 ἔλθῃ εἰς τὴν τρίτην φορὰν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει ὅτι
 ἡ αὐλὴ ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ βάλλῃ εἰς νομὴν ἐκεῖνον
 10 τὸ ζητᾶ, ὅτι οὕτως ἐνὶ τὸ κείμενον, ἕως ὅπου νὰ ἔλθῃ ὁ σὶρ
 Ζουὰν νὰ ἰκανώσῃ δίκαιον εἰς τὸ Ἰάφκ ἀπαῦτα ἀπαὶ τοῦτον
 ὅπου τοῦ ζητᾶ· καὶ ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ πρὶν διαβῆ
 χρόνος καὶ ἡμέρα ἀφοῦ ἔβηκεν ἡ αὐλὴ ἐκεῖνον εἰς τὴν νομὴν,
 ὅτι ἂν ἦλθεν μετὰ τὸ διαβῆναι χρόνος καὶ ἡμέρα ἀφοῦ ἐδά-
 15 λαν εἰς νομὴν ἐκεῖνον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πλεῖον οὐδὲν
 ἐντέχεται νὰ εἰσακουστῇ ἀπ' ἐκεῖνην τὴν ὑπόθεσιν, μετὰ τὸ κεί-
 μενον, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἔκαμεν τὴν ζήτησιν μετὰ κείμενον· ἀμμεῖς ἂν
 ἔρτη, πρὶν διαβῆ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα, ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος
 νὰ τοῦ ἰκανώσῃ δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου τοῦ ζητᾶ, μετὰ κείμε-
 20 νον, ὅτι τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὀρίζει κείμενα καὶ μετὰ δικαίαν
 κρίσιν, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν χρῆ ἐκλητεύει εἰς ἐτέρην
 αὐλὴν τῆς βουργεζίας, παροῦ εἰς ἐκεῖνην τὴν πόλιν ἀπαῦτα
 ἦν ὅπου ἦν τὰ κρατήματα, ἤγουν σπίτια, ἢ χωράρια, ἢ κή-
 πους, ἢ ἀμπελώνες, ἢ ἕτερον ἐνὶ τοῦτο κείμενον.
 25 σις. Περὶ τῶν β' ἀδελφάδων, ἢ ἀδελφῶν ὅπου οὐδὲν ἐμοι-
 ράσαν ἐν τῷ ἄμα ἐκεῖνον τὸ ἐκάμασιν, ἢ τὸ ἐσώρψαν, ὡσαυ-
 τῶς ὁ εἷς ἐνὶ πλουσιώτερος τοὺς ἄλλους, ὀδύχως ὅ,τι ὁ πατήρ
 του ἢ ἡ μήτηρ του ἔδωκεν μετὰ μοιρασίαν, καὶ τῆντα ἐνὶ κρα-
 τημένος ὁ εἷς ἀδελφὸς τοῦ ἄλλου μετὰ τὸ δίκαιον.
 30 Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς, ἢ δύο, ἢ γ', ἢ δ', ἢ ε' υἱός, ἢ θυ-
 γατέραι, καὶ ἐκεῖνος ὁ πατήρ τους ἐτελεύτησεν χωρὶς νὰ τὰ

μοιράση τὸν ἔνυν ἀπὸν τὸν ἄλλον κατὰ ἀδελφροσύνην, καὶ γίνεταί
 ὅτι αὐτὰ τὰ ἀδέλφικα ἦν τοῦ νόμου, καὶ ὁ εἷς ἔχει πλεον παρά
 τὸν ἄλλον ἀπαι τὸ ἕκαμεν, ἢ ἀπαι τὸ ἐσύμπισεν, ἢ ἐδόθην του,
 ἢ εὐρέν τα με τὸ ριζικόν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει νά
 κρίνουν ὅτι, ἐρεῖδῃ οὐδὲν ἐμοίρασεν εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲ ὁ πκτηρ 5
 φ.167. τους τὰ ἐμοίρασεν, ὅτι ὁ εἷς ἀδελφὸς ἐνὶ κρατημένος | νά μοιρά-
 ση με τὸν ἄλλον πάντα ὅσα ἔχουν εἰς τὸ ἡμισον παρευθύς ὅτι νά
 τὸν τάξουν, τοῦτο ἐνὶ δίκαιον, ὅτι ἐνὶ κρατημένος νά τοῦ δώση
 τὸ ἡμισον ὁ εἷς ἀδελφὸς τοῦ ἄλλου ἀπὸν πάντα ὅσα νά κάμουν
 ἀπ' ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν ἀροῦ ἐγεννήθη ἀχρι τῆς ἡμέρας ὅπου νά 10
 μοιράσουν με τὴν αὐλήν, ἢ ἐνώπιον καλῶν ἀνθρώπων ὀδίχως ἂν
 ἔνη, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς ἔλαβεν γυναῖκα ἐυλογητικὴν του,
 τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει, ὅτι ἀπαι τὰ πράγματα καὶ
 προῖκαν, ἢ μικρῶν, ἢ μέγα τὰ ἔλαβεν με τὴν γυναῖκάν του,
 οὐδὲν ἐνὶ κρατημένος νά δώση κανέναν μερτικόν τοῦ ἀδελφοῦ 15
 του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν. Καὶ ἐάν ἐκεῖνος
 του ὁ ἀδελφὸς εἶχεν κλέψει κανέναν λογάριν, καὶ νά ἔδωκεν
 μερτικόν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ ἐκεῖνος νά ἤξιυρεν καλὰ ὅτι
 ἐκλεψέν το ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἔδωκεν μερτικόν, τὸ κείμενον ὀρίζει
 καὶ ἡ ἀσίξα ὅτι ἐνὶ κρατημένος νά ἔχη τὸ μερτικόν του ἀπαι 20
 τὴν τιμωρίαν ἐκεῖνης τῆς κακοπραξίης, ὡς περ νά εἶχεν εἴσταν με-
 τὰ του εἰς τὴν κλοπὴν· εἰ δὲ οὐκ ἐγίνωσκεν παντελῶς ὅτι κλο-
 πὴ ἦτον ἐκεῖνον ὅπου τοῦ ἔδωκεν μερτικόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει
 ὅτι οὐδὲν ἐνὶ κρατημένος ἐξοῦ παροῦ νά στρέψη ἐκεῖνον τὸ ἐπη-
 ρεν εἰς τὸ μερτικόν του μόνο, ἄνευ ἐτέρης τιμωρίας ἀπαι τὸ κορ- 25
 μίν του, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν τῶν Ἱεροσολύμων·
 καὶ τοιοῦτον ἀπαῦτα δίκαιον, ὡς περ ἄνωθεν ἐλαλήθην εἰς β' ἀ-
 δελφούς, τοιοῦτον ἐνὶ καὶ περὶ τὰς ἀδελφάς, διότι οἱ ἀδελφοὶ καὶ
 ἀδελφαὶ νά ἔνη γήσιαι ἀπὸν ἐνοῦ πατρός, καὶ μίξ μητρός, καὶ
 ὅχι ἀλλοιῶς, ὅτι ἂν ἦσαν ὅλοι ἀδελφοὶ παρά ἐνός πατρός καὶ 30
 πολλῶν μητέρων, ἢ ἂν ἦσαν ὅλοι μιᾶς μητρός καὶ πολλῶν πα-

τέμνη οὐδὲν ἐν κρατημένῳ, ὁ εἰς τῷ ἔπιτρον νὰ μετακίνησιν
 ὄσον, παρὰ τὴν ἴμισιν, καθὼς ἀνωθεν ἐλαλήθη· ἰσχυρὰ ἐν ἔργῳ
 καὶ ἕνα ἀδελφὸν ἢ κλημίνον ἀδελφὸν ὅπου οὐδὲν ἐν ἀπὸ δι-
 5 καίαν ἱερασίαν, οὐδὲν ἐν κρατημένῳ ἐκεῖνος, οὐδὲ ἐκεῖνος
 ἡμῆς καλὰ | κρινύται τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι κατὰ τὰς 108.
 τέμνη τὰ γεγονυμένα ἐκ πορνείας οὐδὲν ἐντέχονται νὰ μετα-
 φέσονται ὁ εἰς μὲ τὸν ἔπιτρον, καθὼς ἀνωθεν ἐλαλήθη, κατὰ
 τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σὺ Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔβαλλεν τὸ σπίτιν τοῦ ἀμάχιν, ἢ τὴν
 10 γῆν του, ἢ ἀμπέλιν του, καὶ ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ὅπου τὰ ἔλαβεν
 ἀμάχιν λέγει, ὅτι ἐν ἰδικά του, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται
 περὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδικίου.

Ἐάν γένηται πρᾶγμαν ὅτι ἕνα ἀγκάλεμιν ὅπου ἔρχεται
 εἰς τὴν αὐλήν ἀπ' ἐκείνων, ὅτι εἰς ἀνθρώπος, ἢ μίξ γυναικ
 15 ἔβαλλεν τὸ σπίτιν της ἀμάχιν, ἢ τὸ χωράριον του, ἢ τὸ ἀμπέ-
 λιν του, καὶ κείνος ὅπου ἔχει τὸ πρᾶγμαν εἰς ἀμάχιν λαλεῖ
 « τοῦτον τὸ σπίτιν ἐν ἰδικίῳ μου τὸ μου ἐδόθη, ἢ ἐγόρασα,
 ἢ ἐκράτησά το γόνον καὶ ἡμέρα ὀδίχως πρᾶξιμον τὸ λέγεται
 τ'ζαλοῦντζε, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἰδικίῳ μου, μὲ κείμενον καὶ
 20 κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων », τὸ κείμε-
 νον καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι τοῦτον τὸ πεῖν
 οὐδὲν ἀξιάζει τίποτε; ἐκεῖνον, ὅτι πούλησι; οὐ δύναται γενέ-
 σθαι βουρgezζήων ὀδίχως τὴν αὐλήν, οὐδὲ κανέναν χάρισμαν
 χωρὶς τὴν αὐλήν, ἢ χωρὶς μερτύρων κλοῦς; λᾶς, ὅτι ἀλλοίως
 25 οὐδὲν ἀξιάζει, καὶ διὰ τοῦτο ἡ κρίσις καὶ ἡ ἀσίζα κείμενα,
 ὅτι ἂν ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ὅπου ἔβαλλεν τὸ πρᾶγμαν ἀμάχιν ἡμ-
 πορεῖ νὰ δεῖξῃ μὲ β' μάρτυρας πιστῶν (1) εἶδαι νὰ βάλῃ ἀ-
 μάχιν, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ στρέψῃ τὸ ἀμάχιν,
 μὲ τὸ κείμενον, καὶ νὰ λάβῃ τὸ ἐδάνευσεν, διὰ τὸ ἤθελε νὰ

(1) γραπτῶν, πῶς τόν.

λάβῃ ἄλλον πρᾶγμαν μὲ παρατουρίαν καὶ μὲ τὸ δίκαιον τὸ
 εἴθεσπίσασιν εἰς τὴν ἀσίζαν, καὶ τὸ ἐδάνεισεν πρέπει νὰ πλε-
 ρωθῇ εἰς τὴν αὐλὴν ἐκεῖνον ὅπου ἐντέχεται νὰ ἔνη· καὶ ἐάν
 ἐκεῖνος οὐκ ἔχει μάρτυρας ὅπου εἶδαν πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισεν,
 ἀμμὲ ἔβλαλέν το χωρὶς τρόπον λητὰ μέσα τοὺς δύο, τὸ δίκαιον 5
 ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος, ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ δεῖξῃ μὲ τὴν αὐλὴν
 φ.168· ἔμπροσθεν ἰ τίνος τὰ ἀγόρασεν τὰ πράγματα, ἐντέχεται νὰ τὰ
 στρέψῃ κατὰ τὸ δίκαιον τῶν ἄνωθεν λεγόμενον· εἰ δὲ ἐκεῖνος
 νὰ θελήσῃ νὰ δεῖξῃ μὲ μάρτυρας πῶς τοῦ ἔδωκαν τὰ σπίτια,
 ἢ πῶς τοῦ τὰ ἐχάρισαν, ἢ πῶς τοῦ τὰ ἐπούλησιν, τὸ δίκαιον 10
 κρινίσκει ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἦσαν τὰ σπίτια, ἢ τὸ
 πρᾶγμαν, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σηκώσῃ τῶν μαρτύρων εἰς πόλε-
 μον, ἂν ἔχη τοιοῦτον λάθωμαν ὅπου ἐκεῖνος ἀπαῦτα οὐδὲ
 νὰ ἠμπορήσῃ νὰ τὸν σηκώσῃ, καὶ εἴτις νικήσει τὸν πόλεμον
 πρέπει νὰ ἔχη κερδαζόμενον τὸ ζήτημα μὲ τὸ κείμενον. Ἄμμὲ 15
 νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχουν πόλεμον,
 ἐάν οὐ μὴ ἀξιάζῃ τὸ ζήτημα ἀπὸ ἕναν μάρκον ἀσημῖν καὶ
 ἄνω, ὅτι οὕτως ἐνὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν καὶ νόμον τῆς
 Περουσαλήμ.

σιη. Περὶ τοῦ ζητῶν τὸ οὐδὲν χρεωτεῖ, ἢ περιττου παρὰ 20
 τὰ χρεωστεῖ, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται.

Ἐάν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἀπὸ ἕτερον κανέ-
 ναν ἄνθρωπον, ἢ ἀπὸ καμμίαν γυναῖκα, καὶ χρεωστεῖ του
 κανέναν πρᾶγμαν, ὡς γιόν νὰ τοῦ ἐχρωστέν πέρπυρα κ', καὶ
 ἐκεῖνος ζητᾷ του πέρπυρα ρ', καὶ τοῦτο ποιεῖ διὰ μηχανίαν 25
 πονηρὴν, ἢ ἂν τοῦ ἐχρωστέν α' ἄλογον, ἢ ἕτερον ἄλλον χθη-
 νόν, καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ του β' ἀντὶς τὸ ἕναν, τὸ δίκαιον κρινί-
 σκει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνουν ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ἔχη τοιοῦ-
 την ζημίαν ὅτι νὰ χάσῃ τὸ ζητᾷ μὲ τὴν αὐλὴν, καὶ ὄλον
 ἐκεῖνον τὸ ἐντέχεται νὰ λάβῃ μὲ δίκαιον, ὅτι τοῦτον ἐνὶ κεί- 30
 μενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιθ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἦνε, καὶ περὶ τὰ ἀμάλωτα τὰ φεύγου καὶ πέρουον τοῦ ρηγάτου.

5 Τοῦτο ἔνι ἀποῦ τοὺς νόμους τοὺς Βασιλικούς καὶ ξηγᾶται ἀλατίνικα.

σκ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχάσεν τὸ κτηνὸν του, ἢ ἕτερον πρᾶγμα καὶ εὐρίσκει το ἐπάνω κᾶτινος ἐκείνον τὸ ἐχάσεν, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕνκα ἐδικόν του, κτηνὸν
 10 χαμένον, ἢ ἕτερον τίποτες πρᾶγμα κινήτικόν, καὶ γίνεταί·¹⁵⁴
 μετὰ ταῦτα ὅτι εὐρίσκει τὸ κτηνὸν του, ἢ ἐκείνον τὸ πρᾶγμα
 τὸ εἶχεν χάσει, ἐπάνω κανενοῦ κορμίου, τὸ δίκαιον καὶ
 ἢ κρίσις ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐχάσεν τὸ πρᾶγμά του καὶ
 εὐρίσκει το ἐντέχεται νὰ τὸ ἀναλάβῃ με τοιοῦτον, ὅτι νὰ δει-
 15 ξῇ με β' μάρτυρες ὁποῦ νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκείνον
 τὸ κτηνὸν, ἢ ἐκείνον τὸ πρᾶγμα ἔνι ἐδικόν του ὁποῦ τὸ ζη-
 τᾶ καὶ εἶδάν τον νὰ τὸ νομεύεται καὶ νὰ τὸ κρατῇ, καὶ μετὰ
 τοῦτον πρέπει ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾶ τὸ πρᾶγμα νὰ ὁμώσῃ εἰς
 20 οὐδὲ ὤρισε νὰ τὸ πουλήσουν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀφῆκεν
 νὰ τὸ χαρίσουν, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, οὐδὲ ἀφῆκε νὰ τὸ ἀμα-
 χέψουν, οὐδὲ ἐδάνεισέν το, οὐδὲ ἀφῆκε νὰ τὸ δανείσουν, ἀμμε
 οὕτως τὸ ἐχάσεν ὡς τὸ εἶπεν, καὶ τότε νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμά
 του, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν
 25 Ἱεροσολύμων.

σκα. Περὶ ἐκείνου τοῦ κτηνοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ πραγμάτου
 τὸ ἐκλέψαν, καὶ ἐπῆράν το εἰς τὸν τόπον τοὺς Σαρακηνούς,
 καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεται εἰς τὸν τόπον τοὺς χριστιανούς, πο-
 ταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη
 30 ἀποῦ τοῦ τὸ ἐκλέψαν ἐκείνον τὸ πρᾶγμα ἢ ἐπαρὰβγάλα το,
 ἢ ἐσηκῶσαν τοῦτο με δυναστείαν.

Ἐάν γένηται ὅτι κανέναν πρᾶγμαν ἢ ἓναν κτηνὸν ἐσυλω-
 σάν το κανοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐσηκώσαν τού το μέ δυναστίαν, ἢ
 ἐπαρὰβγάλαν το, ἢ μέ ἔτερην ὀπλὴν ἀποῦ ὄλην τὴν γῆν τοῦ
 ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐπῆράν
 το εἰς τὴν γῆν τοὺς Ἀγαρηνοὺς, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι ἐκεῖ- 5
 νον τὸ πρᾶγμαν, ἢ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἐξαναφέραν το εἰς τὴν
 γῆν τοὺς χριστιανοὺς, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει οὕτως,
 ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐχάσεν τὸ κτηνὸν του ἢ τὸ πρᾶγμαν του
 οὐδὲν ἔχει μετὰ ταῦτα κανέναν δίκαιον, ἐφειδὴ τὸ πρᾶγμαν
 ἐπῆγεν εἰς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἔξω τῶν περιοχῶν, ἢ τῶν ὀροθέ- 10
 σιων τοῦ ρηγάτου, μέ τοιοῦτον ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ εὐρίσκουν
 ἐπάνω τὸ κτηνὸν, ἢ τὸ πρᾶγμαν, ἐντέχεται νὰ ὀμόση ἐπάνω
 εἰς τὰ ἅγια καὶ νὰ δεῖξη μέ β' μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγ-
 μαν ἐγόρασέν το, ἢ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἐφερέν το ἀπαὶ τὴν
 γῆν τοὺς Σαρακηνοὺς, μέ τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀμέριμνος, 15
 τὸ λέγουν κίτες, μέ καίμενον· ἀμμέ ἐτεσαῦτα ὀρίζει τὸ δίκαιον,
 ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ κτηνὸν ἢ τὸ πρᾶγμαν χαμένον, πρέπει
 νὰ ἔχη ἐπεσαῦτον δίκαιον, ὅτι ἡμπορεῖ τὸ πρᾶγμαν του νὰ τὸ
 περιλάβη μέ ἐτεσαῦτον εἰς ὅσον ἡμπορεῖ ἐκεῖνος· νὰ δεῖξη ἢ μέ
 τὸν ὀρκον του, ὅτι ἐγόρασέν το εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνοὺς, 20
 ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον· ἀμμέ καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι, ἐκεῖ-
 νος πρὶν νὰ ἀναλάβη τὸ πρᾶγμαν του διὰ ἐπεσαῦτα ὡς περ
 τὸ ἐγόρασεν ἐκεῖνος, καὶ ἐνὶ κρατημένος νὰ δεῖξη μέ β' μάρ-
 τυρας ὁποῦ νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἰδάν τον νο-
 μεύγοντα καὶ κρατοῦντα τὸ αὐτὸν πρᾶγμαν τὸ ζητᾶ, καὶ ἐ- 25
 πειτ ἐκεῖνος νὰ ὀμόση ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖ-
 νον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ
 ἐμάχεψέν το, ἀμμέ οὕτως τὸ ἐχάσεν καθὼς εἶπεν, καὶ μετὰ
 ταῦτα νὰ ἀναλάβη τὸ ἐδικόν του, ἀν θέλη, πλερόνοντα ἐπε-
 σαῦτα ὅσα ἔδωκεν ἐκεῖνος, ὅτι οὕτως ἦν τὸ καίμενον· ἀμμέ ἀν 30
 ἡμπορήση κανεῖς νὰ μάθη, ἢ νὰ ἀνχγνωρίση ὅτι ἐκεῖνος ἀπαῦ-

τα ἔνι ὁ κλέπτης ὅπου ἐσύλησεν τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰδάν τον πῶς τὸ ἔπερνεν ὅταν ἐπήγαιεν, ἢ διότι οὐδὲν εὗρισκεν κημίαν μαρτυρίαν ἀποῦ τὸν εἶδαν νὰ τὸ ἀγοράσῃ, εἶδε ἐχαρίσεν τοῦτο κενεῖς εἰς τὴν Σαρρακηνίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις κρινίσκει οὕτως, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔχασεν τὸ πρᾶγμα ἐντέχεται νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἐδικόν του ὀλόκληρα, καὶ ἐκεῖνον τὸν κλέπτην ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, ὅπου ποτὲ τίποτε οὐδὲν τὸν θέλει ἀξιάζει ἐκεῖνον ὅπου ἐπήγεν εἰς τὴν Σαρρακηνίαν μὲ τὸ πρᾶγμάν του, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ὁ κλέπτης ἐντέχεται νὰ γίνουνται τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας εἰς τὸν τόφ. 171. πον ὅπου ἐποίηεν τούτην τὴν κακοπραξίαν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζην τῶν Ἱεροσολύμων.

σλβ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἔχασεν καὶ ὀνοματίζει τὴν ἡμέραν ὅπου ἔχασεν τὸ ἐδικόν του ποταπὸν δίκαιον νὰ γένη.

15 Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχασεν ἀ' κτηνὸν ἐδικόν του καὶ εὗρίσκει το ἐπάνω εἰς ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου εὗρέθηεν τὸ πρᾶγμα ἐπάνω του ἐρωτᾷ τον ἐκεῖνον ὅπου ἔχασεν τὸ πρᾶγμα, πότε ἔχασες τοῦτον τὸ πρᾶγμα; καὶ ἀποκρίνεται καὶ λέγει του « ἔχασα το τὰ Γέννα ἢ τὸ Πάσχα », 20 ἐάν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὅπου νομεύγεται τὸ πρᾶγμα, ἢ τοῦ πράγματος, ἢ μπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ δεῖξῃ μὲ β' μάρτυρας ὅπου νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες, τὸ πῶς τὸ εἶδαν νὰ κρατῇ καὶ νὰ ἔχη ἐκεῖνον τὸ κτηνόν, ἢ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα εἰς νομὴν ἕναν μῆναν προτῆτερα τοῦ Πασχάτου, ἢ τῶν Γενῶν, ἐκεῖνος ὅπου 25 ζητᾷ τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ κτηνόν οὐδὲν ἢ μπορεῖ πλεῖον νὰ ἔχη κανέναν δίκαιον, οὐδὲ ἢ μπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ τὸ ἀναλάβῃ ἀμμέ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἢ μπορεῖ νὰ δεῖξῃ τὸ πῶς τὸ εἶχεν πρὶν τὸ καιρὸν ὅπου λαλεῖ, ἐκεῖνος; πρέπει νὰ ἔνη ἔνοχος; τῆς κλεψίας, κείμενα, καὶ πρέπει νὰ ἔχη τὴν τιμωρίαν 30 τοιοῦτην, ὡς πρέπει νὰ ἔχη ὁ κλέπτης ὁ ἔνοχος, καὶ τοιοῦτον δίκαιον ὅλων τῶν πραγμάτων κινουμένων ὅπου τὰ ἔκλεψεν.

ἀμμέ ἐάν ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νά δείξη μέ β' μκρτυρίαις ὅτι εἶχεν
 τὸ ἕνα μῆνα προοῦν παρὰ τὸν καιρὸν ὅπου εἶπεν ἐκεῖνος
 ὅτι ἔχασέν το, οὐδὲν ἔχει ἀπεκεῖ κανέναν δίκαιον νά τὸ ἀνα-
 λάβῃ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν πρέπει κανεὶς νά ὀνοματίσῃ τὴν
 ἡμέραν ὅπου ἔκλεψεν τὸ ἐδικόν του, ἢ ὅπου τὸ ἐσήκωσαν, ἢ 5
 ὅπου τὸ ἐπαράβγαλαν, ὅτι κανεὶς οὐδὲν τὸ δυναστεύγει νά τῷ
 ὀνοματίσῃ τὴν ἡμέραν ὅπου ἔχασεν τὸ ἐδικόν του μέ δίκαιον.

σχγ. Περὶ τοῦ κρατοῦντος πρᾶγμαν ἄδικα καὶ διατὶ τὸ ἡ-
 ξεύρει, καὶ ἐκεῖνη διδοῖ το εἰς προικίον κᾶτινος ἀπαὶ τὰ παι-
 ρ.172.διὰ του, ἢ τοὺς συγγενάδες του, διὰ | ν' ἀμεριμνηθῇ ἀπ' ἐκεί- 10
 νην τὴν κακοπραξίαν.

Ἐάν γένηται ὅτι εἰς υἱός, ἢ μία γυναῖκα κρατεῖ κανέναν
 πρᾶγμαν ἄδικα, ἀπαὶ τὸ ποῖον πρᾶγμαν ἴγινωσκε καλὰ ὅτι
 μέλλει νά τὸν ἀγκαλοῦν, καὶ διδοῖ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἄλλου
 εἰς ἀμάχιν, ἢ παραδίδει το, ἢ διδοῖ το εἰς προικίον διὰ ἀφορ- 15
 μὴν τοῦ κλέψει αὐτὸν διὰ μηχανὰς εἰς ἄλλα κορμία, οὐ δικ-
 τὶ οὐδὲν θέλει νά τὸν ἀγκαλέσῃ κανεὶς, ἀμμέ μέ τὸν ἄλλον
 ὅπου νά κρατῇ τὸ πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει
 νά κρίνουν οὕτως, ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ὅπου νά ἔχη δίκαιον
 εἰς τὸ πρᾶγμαν ἠμπορεῖ νά τὸ ζητήσῃ ὅτινος θέλει ἀπαὶ 20
 τοὺς δύο, τοὔτέστιν ἢ ἐκεῖνου ὅπου τὸ ἔδωκεν, ἢ ἐκεῖνου ὅ-
 που τὸ κρατεῖ, ἐκεῖνου ὅπου τοῦ τὸ ἐπούλησεν, ἢ ὅπου τὸ
 ἔδωκεν διὰ τὴν κακὴν του μηχανήν, καὶ νικᾷ τὸ δίκαιον μέ
 τὴν ἀγνωριμίαν τοὺς κριτάδες, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖ-
 νος θέλ' εἶπεν κρατούμενος νά τὸ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐκρίθην 25
 μέ δίκαιον· ἀκόμη ἐάν ἔνη ὅτι, πρᾶγμαν ἔδωκεν τοῦ ἑτέρου,
 καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι ἐφειδῇ ἐκεῖνος νά λάβῃ τὸ δί-
 καίον του, οὐδὲν ἔνι κρατημένος ν' ἀγκαλῇ μέ τὸν ἕτερον, μέ
 τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σχδ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου βάνει τὸ ἀγκάλεμάν του εἰς τὴν 30
 ἐξουσίαν β', ἢ γ' ἀνθρώπων, ἢ ὅσου; θέλει, τῆντα πρέπει νά

χάση εκείνος ὁποῦ νά μὴδὲν κρατηθῆ εἰς τὴν κρίσιν τοὺς ἀξίη-
τας, ὡς περ λέγονται φράγγικα ἄλιπτροι.

Ἐὰν γένηται ὅτι καμμίαν δισκεψία, ἢ κανεὶς ζητᾶ ἀποῦ
τινὰν πρᾶγμαν ἢ ἕτερον τίποτες, καὶ γίνεται ὅτι οἱ δύο ἐν τῷ
5 ἄμα βάλλονται εἰς τὴν ἐξουσίαν β' ὀνομαζτῶν, ἢ ἐπερισσοτέ-
ρων, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ζητοῦν εἰδῆσιν, τὸ δίκαιον
κρινίσκει ὅτι ἡ αὐλή ἐνι κρατημένη νά τοὺς δώσῃ εἰδῆσιν, καὶ
κρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ δύο εἰς τοὺς ποίους ἐκούμ-
πησεν τὸ ἐγκλημα, ἂν οὐδὲν ἠμποροῦν νά συμπάψουν, ἠμπο-
10 ροῦν καλὰ νά κράξουν ἄλλον ἕναν εἰς τὴν συντροφίαν | τους φ.173
καλοπίχρον, ἢ ἄλλους β', καὶ ὅταν συμπάψουσιν μὲ τὴν γνώ-
σιν τους τὴν ἀλήθειαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐνι
κρατημένοι νά στερεώσουν τὴν κρίσιν τους καὶ νά τὴν κρατή-
σουν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν τὴν κρατήσῃ καὶ ἀπ' ἐκεῖνον
15 ὁποῦ νά μείνῃ ἢ ἀγνωριμίδα, κρινίσκει τὸ δίκαιον μὲ τὸ κεί-
μενον κρίσιμον, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ διὰ λόγου του νά μείνῃ, ἐντέ-
χεττι νά χάσῃ τὸ δίκαιόν του τῆς ζήτησῆς του, καὶ ὁ ἄλλος
νά τὸ ἔχῃ κερδαιμένον, καὶ ὡς περ ἂν ἐκρίνουν ὅτι ἐκεῖνος νά
κάμῃ τὸ ζητούμενον νά μὴδὲν τοῦ τὸ δώσουν κερδαιμένον, ἀμμέ
20 νά πλερώσῃ καὶ τὴν τιμωρίαν τὴν ἐβάλασιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦτον
τὸ ἐγκλημαν εἰς τὴν κρίσιν τους ἐκεῖνους, διὰ τὸ ποῖον νά
μείνῃ τὸ δίκαιον, τοῦτέστιν νά μὴδὲν ἐβγῆ ἀπαι τὴν ἐξουσίαν
τους καὶ ἀπαι τὸ νά ποῦσιν· καὶ ἂν ἔνῃ περίττου τῶν δ', ἢ
τῶν ε', ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐνι τὸ ἐγκλημαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους,
25 καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν ὅλοι νά συμπάψουν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις
ὀρίζει ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ οἱ περίττου συμπάψουν ἐκεῖνο νά ἔνῃ στε-
ρεωμένον μὲ τὸ κείμενον ἐκεῖνον τὸ νά ποῖσουν, καὶ ἂν οὐδὲν
ἠμποροῦν νά συμπάψουν, ἠμπορεῖ καλὰ τὸ ἐγκλημα νά στρῆφῃ
εἰς τὴν αὐλήν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς, ἢ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἑτέρους
30 ἀνθρώπους, ἂν θέλουν, καὶ τοῦτο ἐνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ
τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σκε. Περὶ ὄλων τῶν ἀγκαλεμάτων τῶν ἱατρῶν, ἀπαῦτα τῶν πληγῶν ὅπου ἱατροῦν, ἢ ὅπου κόβουον ἢ ἕναν λάβωμαν ἀλλοίως παρὰ τὸ ἐντέχεται καὶ διὰ τοῦτο τέθηκεν ὁ λαβωμένος, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται ἐκείνου τοῦ ἱατροῦ.

Ἐάν γένηται εἰς κανέναν ριζικὸν ὅτι ἐγὼ λαμβάνω ἕναν 5
 σκλάβον μου, ἢ σκλάβαν μου, ἢ ἕτερον ἄλλον κορμὴν ἐπληγῶ-
 σαν το εἰς φανερόν, καὶ φέρνω ἕναν ἱατρόν, κάκεινος ὁ ἱατρὸς
 συμπαύγει μετὰ μου καὶ ἐπῆρεν καρτζί καὶ εἶπεν ὅτι εἰς τὴν
 φ.174. τρίτην ἡμέραν νὰ τὸν ἰάνη, ἐπειδὴ εἶδεν καλὰ | τὴν πληγὴν
 ἀκωλύτως, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ ταῦτα ὅτι κόβγει τον κακὰ 10
 ὅπου οὐδὲν ἔπρεπε νὰ τὸν κόψη καὶ ἐκοψέν τον, καὶ διὰ τοῦτο
 ἐτελεύτησεν, ἢ διατὶ ἔπρεπε νὰ κόψη τὴν πληγὴν, ἢ νὰ ἀνοίξῃ
 τὸ αὐγάσιμον, ἢ τὸ ἀπόσταμαν τοῦ μάκρου, καὶ ἐκεῖνος ἐκο-
 ψέν το ἐκ πλαγίου τὸ λέγεται τραδέρσο, καὶ διὰ τοῦτο ἐτε-
 λεύτησε, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὀρίζει καὶ κρινίσκει οὕτως 15
 νὰ κριθῇ, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἱατρὸς νὰ ἱκανώσῃ τὸν σκλάβον του,
 ἢ τὴν σκλάβαν του μετὰ τὸ κείμενον ἐτεσχύτα ὅσα ἔχρηζεν
 τὴν ἡμέραν ὅπου ἐλαβώθη, ἢ ὡς τὴν ἀγύρασεν ἐκείνου ὅπου
 ἔτον ἐδική του, ὅτι οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν
 ἀσίξαν ὁμοίως ἢ αὐτὴ ἐντέχεται ἐκεῖνον τὸν ἱατρόν νὰ τὸν 20
 ἀπελογιάσουν ἀπαι τὴν χῶραν ὅπου ἐποίησεν τὴν αὐτὴν ἱατρείαν
 τὴν κακὴν.

Ὅμοίως ἐάν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μου εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς
 τόπον θερμὸν, καὶ ἐντέχεται νὰ θέσῃ πράγματα θερμά, ὡς γιόν
 ἐνὶ εἰς τὸν μυαλόν, ἢ εἰς τὰς νεύρας, ἢ εἰς τοὺς ὄρμους, καὶ 25
 ἀποῦ ἐνὶ κρουῦ φυσικοῦ, καὶ ἐκεῖνος πάντοτε ἔθανεν ψυχρὰ
 πράγματα, καὶ ἐκεῖνος ἀπέθανεν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀφορμὴν, τὸ δι-
 καιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρῖνουν, ὅτι ἐνὶ κρατημένος νὰ
 ἱκανώσῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον ἢ ἐκείνην τὴν σκλάβαν, ὅτι τοῦτον
 ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον. 30

Ὅμοίως ἂν αὐτὸς μου ὁ σκλάβος εἶχεν ἀπόσταμαν εἰς κα-

- νεναν τόπον όπου εἶχεν κίνδυνον, καὶ ἐχρήζετον ἕτερα πράγματα μιλῶν ὅπου νὰ τὸ ἐμαλακτιάναν καὶ νὰ τὸ ἐψῆσαν καὶ νὰ ἐβγάλουν ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔξω, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔδωκέν του πράγματα θερμὰ καὶ ξηρὰ ἀπαι τὰ ποῖα ἐκεῖνον
- 5 τὸ κακὸν ἔβλαψέν τον ἀπέσω καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ τὸν πλερώσῃ μὲ τὸ κείμενον.
- Ὅμοίως ἐὰν ἐκεῖνος[ς] ὁ σκλάβος μου εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς ὄπλῃν ὅτι εἶχεν ὀστία τσακισμένα, καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἐγίνωσκεν νὰ τὸ ἀνοίξῃ, ἀμμὲ ἐκράτειν το οὕτως ὡς φ.175.
- 10 ὅπου τὰ ὀστία τὰ τσακισμένα ἐγγίσασιν εἰς τὸν μυελόν, καὶ ἐκεῖνος δι' αὐτὸν ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος μου νὰ μοῦ τὸν ἀπολογηθῇ μὲ τὸ κείμενον.
- Ὅμοίως ἐὰν ἐκεῖνός μου ὁ σκλάβος εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλὴν, ἢ εἰς τὸν ποντικὸν τοῦ χερίου, ἢ εἰς ἕτερον
- 15 τόπον ὅπου εἶχεν κίνδυνον, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐπόλοιμαν β' ἡμέρας ἢ μίαν ἡμέραν νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν ἀλλάξῃ, ἢ ὅτι ἔβαλεν ἐπισαῦτα πράγματα θερμὰ ἀπαι τὰ ποῖα ὁ ποντικὸς τοῦ χερίου του ἢ τοῦ ποδίου του τοῦ μερίου ἐσάπην, ἢ ἐβρώμησεν ἢ πληγὴ διὰ τὸ οὐδὲν τὸν ἐγιάτρευσεν καθημερινόν, καὶ ἐκεῖνος ἐτελεύ-
- 20 τησεν ἀπ' αὐτόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνουν ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ τὸν ἰκανώσῃ ἐτεσαῦτα εἰς ὅσα ἔχρηζεν ἐκεῖνός μου ὁ σκλάβος, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.
- Ὅμοίως ἐὰν ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἤμπορῇ νὰ δεῖξῃ εἰς τὴν αὐλὴν
- 25 μὲ καλὰς μαρτυρίας, ὅτι ἐκεῖνον ὅπου ἐγιάτρευσεν ἔπεσεν μὲ γυναῖκαν, ἢ ἔπιεν κρασί, ἢ ἔφαγεν κανέναν κακὸν φαγητὸν τοιοῦτον ὅπου τὸν ἐδιαφέντεψεν, ἢ ἐποίησεν κανέναν πρᾶγμα ἀτακτον ἤτσου γλήγορα, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρινίσκει ἢ κρίσει, ὅτι ἂν ἔνῃ καὶ ὁ ἰατρὸς ἐγιάτρευσέν τον ἀτακτα, οὐδὲν ἔνι
- 30 κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ τίποτε, διότι πλεον φανερόν πρᾶγμα ἔνι ν' ἀγροικήσουσιν ὅτι ἀπέθανεν διὰτὶ οὐδὲν ἐκράτησεν

τὴν διαίταν ὁποῦ τὸν ἐπαράγγειλεν ὁ ἰατρός, καὶ οὕτως ἐν
 δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν τὸν ἐδι-
 φέντεψεν ὁ ἰατρός νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῆγῃ, ἢ ἀποῦ γυναῖκαν ἐγ-
 γίση, καὶ ἐκεῖνος ἐκοιμήθην μὲ γυναῖκαν καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν
 ἄτακτα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἰατρός ἐνι κρατημένος ἐκεῖνον 5
 τὸν σκλάβον νὰ τὸν πλερώσῃ μὲ κείμενον, διότι ὁ ἰατρός ἐνι
 φ.176. κρατημένος μὲ κείμενον ἤτσου γλήγορα, ὡς γιὸν νὰ δῆ τὸν
 αὐθέντην, νὰ τὸν ὀρίσῃ τῆντα νὰ φάγῃ καὶ τῆντα ὄχι, καὶ ἂν
 οὐδὲν τὸ ποίση νὰ τοῦ γενῆ κακόν, πρέπει νὰ ἔνη ἡ ζημία
 ἐπάνω τοῦ ἱατροῦ.

10

Ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρός μέσα εἰς τοῦτον ὅτι ἐπῆρεν τὸν ἀσθενῆ
 νὰ τὸν ἰατρέυσῃ, ἤλθεν του κίνδυνος ὅτι ἐπάστην ὑπὸ τῶν
 Ἀ'γαρηνῶν, καὶ ἤλθεν του ἀσθένεια, ἢ ἕτερον τίποτες ἀδέξιον
 ἀπαὶ τὸ ποῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν ἰδῆ ἐκεῖνον
 τὸν ἀσθενῆ, καὶ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ 15
 ἰατρός οὐδὲν ἐνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ τίποτες μὲ τὸ κείμενον.

Ἄμμὲ ἐὰν ἔνη ὅτι ὁ ἰατρός εἶχεν οὕτως κακὰ ἰατρέυσῃ τὸν
 ἀσθενῆ, ὡς ἄνωθεν δηλοῖ, κανέναν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, ἢ καμ-
 μίαν γυναῖκαν ἐλευθέρα, καὶ ἐκεῖνη, ἢ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, τὸ δί-
 καιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρός νὰ ἔνη κρεμασμένος, καὶ 20
 πάντα ὅσα ἔχει πρέπει νὰ δοθοῦν τοῦ ἀρχοντος τοῦ τόπου
 ἐκεῖνου, μὲ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐπερίλαβεν τίποτες ἀπαὶ τὸν
 ἀπεθαμμένον πρέπει νὰ στραφοῦν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ τεθνεώ-
 τος ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἱατροῦ, ὅτι οὕτως ἐστὶν κείμενον.
 Οἴμοιως ἐὰν ἐκεῖνος ὁ ἰατρός ἐγιάτρεψεν ἕναν σκλάβον μου, ἢ 25
 μίαν σκλάβαν μου ὁποῦ εἶχεν ἢ τὸ πόδι, ἢ τὸ χέριν τσακι-
 σμένον, καὶ ἐκεῖνος εἶπεν καλὰ τὴν ἤθελεν ἰατρέυσῃ, ἐὰν ἠμ-
 πόρησεν νὰ τὴν ἐγίανεν, καὶ ἐπῆρεν καὶ ἔβαλεν τὸ χέριν του
 μὲ στοίχημα, καὶ ἐπῆρέν τον καὶ ἐγιάτρευσέν τον οὕτως κακὰ
 μὲ τὰ ἐμπλάστριά του, ὅτι τίποτες οὐδὲν τὴν ἀζίαζεν, καὶ ἐκεῖ- 30
 νος ἐναπόμεινεν λαβωμένος πάντοτες, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι

ἐκεῖνος νὰ πάρῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον, καὶ νὰ πληρώσῃ τὸν αὐθέντην του ἔτεσαῦτα ὅσα τοῦ ἐκούστεψεν, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ ἱατρὸς οὐδὲν ἔχει πογέρι νὰ πληρώσῃ ὅλα, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἱατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ ἀφήσῃ τὸν σκλάβον
 5 τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του ἐκείνους ὁποῦ ἦτον, μέφ.177. τοιοῦτον, ὅτι ὁ ἱατρὸς νὰ τὸν ἱκανώσῃ ἔτεσαῦτα ὅσον ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἐκεῖνη ἢ σκλάβος νὰ ἀξιάζῃ παρακάτω διὰ τὸ ἔνι λαβωμένος διὰ τὸ πταῖσμάν του.

Ἄμμέ ἐάν γένηται ὅτι αὐτὸν τὸ λάβωμαν πολομᾶ το ἐνοῦ
 10 χριστιανοῦ, ἢ μίας χριστιανῆς, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὸν γρόθον του τὸν δεξιόν, καὶ νὰ μηδὲν ζημιωθῇ πλεῖον, χωρὶς ἂν ἐπῆρεν τίποτες ἀπ' ἐκεῖνον διὰ νὰ τὸν ἱατρέψῃ, ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ μὲ δίκαιον.

σκς. Περὶ τῶν ἱατρῶν τῶν κτηνῶν, ὁποῦ δι' αὐτὴν τὴν κα-
 15 κήν του; κίβεψιν καὶ ἱατρείαν, ἢ διὰ κακὰ νὰ τὰ καλλικώσουν λαβόνουν κανέναν κτηνόν, καὶ τίς νὰ τὸ πληρώσῃ ἐκεῖνον τὸ λάβωμαν τοῦ κτηνοῦ τοῦ καβαλλάρη, ἢ τοῦ βουγέζην, ἢ ἐκεῖνου ὁποῦ ἔνι.

Ἐάν γένηται ἀπὸ καμμίαν ἀδεξιοσύνην ὅτι κάτις ἄνθρωπος,
 20 ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, ἢ καβαλλάρης, ἢ βουρζέζης, καὶ στείλει τὸ κτηνόν του νὰ τὸ καλλικώσουν, ἢ νὰ τὸ ἱατρεύῃ κανενοῦ καλλικᾶ, καὶ ἐκεῖνος νὰ τὸν ἱάτρευσεν ἤτσου κακὰ ὅτι ἐλάβωσέν το, ἢ ἐψόφησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐάν ἔνῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον τὸ κτηνὸν ἐδικόν του ἦτον λήζιος, ἔνι κρατημένος
 25 ὁ καλλικᾶς νὰ τοῦ τὸ ἱκανώσῃ, διὰ ἄλογον ροκὸν πέρπυρα μ', καὶ ἐάν ἦτον μούλαν, ἢ βορδόνιν, ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ πέρπυρα λ', μὲ τοιοῦτον ὅτι τὸ κτηνὸν τὸ λαβωμένον, ἢ τὸν ψοφισμένον μὲ ὄλον του τὸ πετζίν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ μπιρτζᾶ, ἢ τοῦ καλλικᾶ.

30 Ἄμμέ ἐάν ἔνῃ ὅτι ἔνι ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον ἐδικόν του τὸ κτηνὸν τὸ ἐψόφησεν, ἢ τὸ ἐλκώθῃν ἦτον ἐπρουζέζης ἢ ἄλλος καβαλ-

λάρης παρά λίζιος, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἐνὶ κρατημένος νὰ δώσῃ ἔτερον ἄλογον, καθὼς ἦτον τὸ κτηνὸν του τὸ ἐψόφησεν, ἢ τὸ ἐλάβωσεν, ἢ ἐπεσαῦτα καρτζία ὡς γιὸν ἐξαίξεν τὴν ἡμέραν ὅπου τὸ ἐμαρτζίασεν, ἤγουν ἰάτρεψεν, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον.

5

φ.178. | Ἄμμέ ἐὰν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐμελλεν νὰ καλλικώσῃ τὸ κτηνὸν μου ἐκάρφωσέν το, καὶ διὰ τὸ αὐτὸν κάρφωμαν ἐμπῆκε νερόν καὶ τὸ κτηνὸν ἐλαβώθην, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐνὶ κρατημένος νὰ ἰκανώσῃ, τὸ λέγεται κοινήν φωνὴν νὰ μεντιάσῃ, ἐτεσαῦτα ὅσα τὸ κτηνὸν ἔχρηζεν, ἐπεσαῦτα ὅσα τὸ κτηνὸν νὰ 10 ἐξιάζῃ παρακάτω διὰ ἐκεῖνον τὸ λάβωμαν, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον.

Ὅμοίως ἂν ἔστειλα ἕναν ἐδικόν μου κτηνὸν εἰς ἕνα μαρετζᾶ, ἤγουν καλλικᾶν διὰ νὰ τοῦ ἐβγάλῃ τοὺς σκορδαψιούς ἀπαὶ τὰ ῥματρία του, καὶ ἐκεῖνος ἐβγάλεν τοὺς ἤτσου κακὰ ὅτι ἐβγάλεν τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ οὐδὲν θωρεῖ πλεον τίποτε, τὸ 15 δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνουν ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἐνὶ κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ ἕναν τοιοῦτον κτηνὸν, ὡς γιὸν ἦτον ἐκεῖνον, ἢ τὸ ἀξίζεν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κείμενον.

Ἐὰν ἔστειλα ἕναν ἐδικόν μου κτηνὸν ἐνοῦ καλλικᾶ νὰ τὸ ἰατρέψῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἰατρέψεν το τόσον κακὰ ὅτι ἐλάβωσέν το, 20 ἢ ἐψόφησεν διὰ ἐκείνην τὴν ἰατρείαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἐνὶ κρατημένος νὰ τοῦ ἰκανώσῃ μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

[Α]ποῦ πᾶσαν κακουργίαν τὴν νὰ ποίση εἰς καλλικᾶς εἰς τὸ κτηνὸν μου, τοιοῦτην ὡς γιὸν καὶ ἂν ἔνη, ἀπαὶ τὴν κακο- 25 ἐργίαν του καὶ διὰ τὴν ἀγνωσίαν του ὅτι οὐδὲν ἤξευρεν νὰ τὸ ποίση καὶ ἔλαβεν νὰ τὸ ποίση πολλὰ κακὰ, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἀπὸ πᾶσαν ἐργασίαν του ἐκείνου ὁ τεχνίτης νὰ ἔνη ἀποῦ ποντίζει ἄλλου πρᾶγμαν καὶ χειροτερίζει το, ἐνὶ κρατημένος ὁ τεχνίτης νὰ τοῦ ἰκανώσῃ τὴν 30 ζήμίαν, μὲ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σκι. Περὶ τῶν βοτάνων τῶν ἐργασιῶν τῶν ἰατρῶν τὰ διδοῦν κἄτινος ἀσθενηῆ κανέναν δροσάτον, ἢ κανέναν βοτάνιν, ἢ στομαχικὸν ἀπαι τὸ ποῖον ἀπέθανεν ἀπαι τὴν κακὴν βλέψησιν.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ κανέναν ριζικὸν ὅτι εἰς μου | σκλάβος, ἢ φ.179.

- 5 σκλάβος νὰ ἠστένησεν ἀποῦ κοιλιακόν, καὶ εἷς ἰατρὸς ἔρχεται εἰς τὸν αὐθέντην του, ἢ εἰς τὴν κυράν του καὶ λέγει του, ὅτι πολλὰ μετὰ χαρᾶς νὰ τὸν ἐγίγνωεν πολλὰ καλὰ, καὶ συμπαύγει μὲ τὸν αὐθέντην του μὲ ἀποκοπὴν φθιασμένην, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς δίδει του πράγματα κινητικὰ, ἢ
- 10 πράγματα θερμά, ἀπαι τὰ πῦρα πράγματα τὸ φλογὴν του ὄλον ἐσάπην καὶ ἐπῆγεν ἀποκάτω του εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ πράγματα συσφθικὰ καὶ ψυχρὰ, καὶ οὐδὲν τὸ ἐποίκην οὕτως ὡς γινὼν ἐντέχεται, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐνι
- 15 κρατημένους νὰ μοῦ στρέψῃ ἕναν τοιοῦτον σκλάβον, ἢ τὴν τιμὴν ἐτεσαῦτα ὅσον μοῦ ἐκούστεψεν εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅπου ἀπέθανεν, καὶ τοῦτο ἐνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

- Ἵμοίως, ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἐδικός μου σκλάβος ἐνι ἀσθενῆς ἀποῦ βράσιν, ἢ γουν ἔχει μεγάλην πυράν μέσθ εἰς τὸ κορμίν
- 20 του, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐφλογοτόμισεν τὸν πρὶν τὸ ἀληθινὸν τάρμε ὅπου ἔπρεπε νὰ φλογοτομίση, καὶ ἔβγαλὲν του πολὺν αἷμαν ἐπεσαῦτα ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀσθενῆς ἀπαι τὴν ἀχαμνοσύνην τῆς πυρᾶς τὴν εἶχεν, ἐστόντος συτσακισμένος, ὅτι ἀπαι τὴν φλογοτομίαν ἐμπῆκέν του ἢ πυρὰ εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ
- 25 ἐφτερνακίστην καὶ ἐπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐνι κρατημένους νὰ τὸν ἀνταποδώσῃ μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ἐτεσαῦτα ὅσα ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἢ σκλάβος ἔχρηζεν τὴν ἡμέραν ἀποῦ ἐτελεύτησεν, ἢ ἐπεσαῦτα ὅσα τοῦ ἐκούστεψεν ἀπὸ πρώτης ἀγορᾶς, ὅτι οὕτως ἐνι τὸ δίκαιον καὶ κεί-
- 30 μενον μὲ τὴν ἀσίζαν.

Ἵμοίως ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἐδικός μου ἐκρύκνεν καὶ ἔχει

ς.180. ἀσθένειαν τῆς ψυχρότης, καὶ εἷς ἱατρὸς ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ εἶπεν
 τοῦ κυρίου του « ἐγὼ νὰ τὸν ἰγιάνω καλὰ » καὶ συμπύγει μὲ
 τὸν κύρην του καὶ προυμουτιάζει του νὰ τὸν ἱατρύσῃ νὰ γινῇ
 καλὰ, καὶ γίνεται ὅτι φλογοτομᾶ τον ἐπάνω εἰς ἐκεῖνον τὸ
 ψῦχος, καὶ τοῦτο ποιεῖ το ἀπὸ τοῦ κακοῦ του νοῦ, ὅτι οὐδὲν 5
 ἐπεὶκαζεν καλὰ νὰ ἀγνωρίσῃ τὴν ἀσθენείαν του, οὐδὲ διὰ νὰ
 τὸ κρίνῃ ἀπαι τὸ ποῖον ὁ ἀσθενὴς ἐγύρισέν του βήχας ξηρὸς,
 ἢ χάνει τὸν λόγον του, ἢ στεγνώνει τὸ στηθὸς του ἀπαι τὴν
 ψυχρότητα ὅπου ἔχεν, καὶ παρὰ τῆς φλογοτομίας ἀποῦ τὸν
 ἐποῖκεν αὐτὸς ὁ ἱατρὸς νὰ ποίσῃ καὶ ἀπὶ τοῦτον ἀπέθανεν, 10
 τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρητημένος νὰ ἱκανώσῃ καὶ
 νὰ τοῦ στρέψῃ τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του ἐπεσαῦτα ὅσα
 ἐκούστανε τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, μὲ τὸ κείμενον,
 ὅτι οὕτως ἐνὶ τὸ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζων.

Ὅμοίως ἐὰν εἶχα ἕναν σκλάβον, ἢ μίαν σκλάβαν ἀποῦ ἦτον 15
 ἐδρωπικὴ, τοῦτέστιν εἶχεν τὴν κοιλίαν παχεῖαν, καὶ εἷς ἱατρὸς
 ἐπῆρὲν τον νὰ τὸν γιάνῃ μὲ στοίχημα φθισμένον, καὶ ἐκεῖνος
 ὁ ἱατρὸς σκίζει τὴν κοιλίαν του ἐκεῖ ὅπου ἦτον τὸ κκόν, καὶ
 τοῦτο οὐδὲν ἤξευρεν νὰ ἐδγάλῃ τὸ νερὸν ὅπου ἦτον ἀπέσω μὲ
 δίκαιον καὶ μὲ μέτρος, ἀμμὲ ἀφῆκεν καὶ ἐξέβη ἐπεσαῦτα τὴν 20
 πρώτην φορὰν, οὐ εἰς τὴν δευτέραν, καὶ ἀπὶ αὐτὸ ἐκεῖνος ἐχάμη-
 σεν ἐπεσαῦτα ὅτι ἐχάσεν τὴν ὀπνάν καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον
 κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρητημένος νὰ στρέψῃ τὸν
 σκλάβον, ἢ τὴν σκλάβαν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζων.

Ὅμοίως ἐὰν εἷς ἐδικὸς μου σκλάβος ἦτον ἀσθενὴς ἀποῦ πύ- 25
 ρεξιν καθημερινὴν διπλῆς πυρᾶς καὶ ψυχρότητος, καὶ εἷς ἱατρὸς
 ἐρχεται εἰς τὸν κύρην του ἢ εἰς τὴν κυρᾶν του καὶ λέγει ὅτι
 ς.181. νὰ τὸν γιάνῃ ἀποῦ ἕναν καθάρσιον βοτάνιου, καὶ συμπύγει
 μὲ τὸν αὐθέντην του νὰ τὸ ποίσῃ, καὶ πέρνει τὸν σκλάβον νὰ
 τὸν ἱατρύσῃ, καὶ τότες διδοῖ του τὸ βούθημα τὴν πρώτην 30
 τῆς ἐσπέρας, ἢ τὸ μεσονύκτιον, καὶ εἷς ἐκεῖνον τὸ βοτάνιν εἶχεν

- ἐπεσχύτην σικαμωνίαν, ὅτι ἦτον ἐπεσαῦτα δυνατὸν, ὅτι ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν παραυτὸς ὡς γίον τὸ ἔπιεν, ἢ ἐπῆεν ἢ κοιλία του ἐτοσαῦτα εἰς τὸ ἀγγεῖον ὅτι πρὶν ξημερώσῃ ἔβγαλε πάντα ὅσα εἶχεν ἀπέσω καὶ τὸ συκώτιν του καὶ ἀπέθανεν, καὶ διότι ὁ ἰα-
 5 τρὸς δὲν ἐτυγκέρασεν τὸν ἀσθενὴν ὡς ἀπικιτεῖν, καὶ ἔδωκέν του τὸ βοτάνιν καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ πῆ τίποτες εἰς τὸ ἀγγεῖον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἂν ἐπέθανεν ἀπὸ κανέναν ἀπ' αὐτὰ τὰ σημεῖα, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἀνα-
 10 πλερώσῃ μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.
- Ὅμοίως ἐὰν εἰς ἐδικὸς μου σκλάβος ἀσθενῇ εἰς τὸν ἀφεδρῶναν, καὶ ἦλθεν εἰς ἰατρὸς καὶ εἶπεν ὅτι νὰ τὸν γιάνῃ καλὰ, καὶ ἐσύμ-
 παψεν μὲ τὸν αὐθέντην του καὶ ἔλαβέν το εἰς ἰατρείαν διὰ νὰ τὸν
 15 γιάνῃ, καὶ γίνεται ὅτι διδοῖ του καμμίν πούδραν, ἢ χόρτον δυνατὸν νὰ πγῆ, καὶ ἐκεῖνος ἠπγέν το καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει
 20 ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἀμαντιάσῃ, ἤγουν νὰ τὸν στρέψῃ, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν. Ὅμοίως ἐὰν εἰς ἐδικὸς μου σκλάβος ἔχη κακὸν εἰς τὸν ἀφεδρῶνάν του, καὶ εἰς ἰατρὸς λαμβάνει νὰ τὸν ἰγιάνῃ, καὶ γίνεται ὅτι παίρνει ἕναν σίδερον πυρωμένον πολλὰ καὶ θέλει νὰ ψήσῃ τὴν στράταν ἀπεκεῖ ἀπὸ ἔρχετα
 20 τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ οὐδὲν ἤξευρεν νὰ τὸ ποιήσῃ, ἀμμὲ ἔψησέν του καὶ ἔστρεψεν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐτέρου τοῦ κωλοντέρου, καὶ ἐκεῖνον τὸ ἔντερον ἐκρατήθην καὶ ἐσφάλισεν ἀπαὶ τὸ κάψιμον εἰς ὄπλῃν ὅτι πλεῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἀναπαυτῇ μέγαν νερόν (1), καὶ ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει, ὅτι
 25 ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς, ἢ ἔνι κρατημένος νὰ ἀμαντιάσῃ ἐκεῖνον τὸν φ. 182.
 σκλάβον μὲ τὸ κείμενον, ὅσον εἶχεν κουστέψει τοῦ αὐθέντη του, κείμενα καὶ κατὰ τὴν κρίσιν. Ὅμοίως ἐὰν ἔχω ἕναν ἐδικόν μου σκλάβον ἀσθενὴν ἀπὸ κελέφιον, ἢ ἀπὸ ψώραν στεγνὴν, ἢ ἀπὸ ἐτέραν ἄλλην ἀσθένειαν, καὶ ἐρχομαι εἰς κανέναν ἰατρὸν

30

(1) γραπτέον, καιρόν?

καὶ πολομῶ του στοίχημαν ὅτι νὰ τὸν γιάνη εἰς τὰ ἤμισα ὀποῦ
νὰ πουληθῆ νὰ ἔνη ἐδικά του, καὶ τὰ ἄλλα τοῦ αὐθέντη του
ὀποῦ τὸν ἀγόρασεν, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἱατρὸς λαμβάνει τον πρὸς
ἱατρείαν, καὶ πολεμᾷ τὸ ἠγνωρίζει, ἀλλὰ οὐδὲ χρῆζει τίποτες,
καὶ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἱατρὸς οὐδέν 5
ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τίποτες περὶ τῆς αὐτῆς ὑσθερίσης μὲ
κείμενον, διότι χάνει τὸν κόπον του προήτερα καὶ τὴν δού-
λεψίν του καὶ πάντα ὅσα ἐμελλεν νὰ λάβῃ, καὶ οὕτως ἐνι
κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ὅμοιως ἐάν κανεῖς νὰ
ἐγιάτρεψεν οὕτως καὶ ἕναν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, ἢ μίαν ἐλευ- 10
θέραν γυναικίαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἱατρὸς ἐν-
τέχεται νὰ ἔνη κρεμασμένος, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνη τοῦ
αὐθέντη· ἀμμέ πρὶν νὰ τὸν κρεμάσουν, ἐντέχεται νὰ τὸν πέρνουν
διακλῶντα μὲ μίαν κρούραν εἰς τὸ χέριν του καὶ νὰ τὸν
γυρίσουν τὴν χώραν, ὅτι τοῦτο ἐνι κείμενον καὶ δίκαιον, διὰ 15
νὰ φοθερίσουν τοὺς ἑτέρους ἱατροὺς νὰ μὴδὲν κακοποιοῦσιν, ὅτι
τοῦτον ἐνι δίκαιον. Καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἰς πάντῃ τοῦ-
τα τὰ ἀμαρτήματα ἐντέχεται νὰ ἔχη δίκαιον δύο μάρτυρες, πρὶν
νὰ καταπιστῆ, ἢ νὰ ἀφωραθῆ ὁ ἱατρὸς, ἐάν ἀρνᾶται ὅτι τὸ
πράγμα οὐδὲν ἐδιάθη, καθὼς λέγεται, ὅτι ἐγιάτρεψέν τον, ὡς 20
ἄνωθεν ἐλαλήθη, τοῦτέστιν ἐκεῖνοι οἱ μάρτυρες νὰ ὁμόσουν εἰς
τὰ ἄγια ὅτι εἶδάν τον ἐμπροστέν τους οὕτως ἐκεῖνος τὸν ἀσθενῆν
φ.183. νὰ ἱατρέψῃ ἀπὸ τοιοῦτα βοτάνια | καὶ ἀπὸ τοιοῦτα δροσάτα καὶ
ἀπ' αὐτῶν ἐπέθανεν ἐκεῖνος ὁ ἀσθενής, ὅτι ἕτερην ἀσθένειαν εἶχεν,
καὶ πῶς ἠκούσαν τοῦ ἀσθενῆ νὰ πῆ ὅτι διὰ τὸ τοῦ εἶχεν δώσει 25
ἔγνωθεν καλὰ μέσα εἰς τὸ κορμίν του ὅτι ἀπεθαίνει, καὶ μετὰ
ταῦτα νὰ τὸν λάβουσιν μὲ δίκαιον ἐκείνου τοῦ σφαμοῦ, οὐ τοῦ
χριστιανοῦ, ἢ ἐκείνου τοῦ σκλάβου τὸν ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ, οὐ
τοῦ χριστιανοῦ ἀπαι τὸν ποῖον μέλλει νὰ κρεμαστῆ, ὡς ἄνωθεν
ἐλαλήθη, ὅτι οὕτως ἐνι δίκαιον, ὅτι ἄλλοίως οὐδὲν πρέπει νὰ 30
ἔνη ἔνοχος κατὰ τὸ πείν τοὺς λαῖς, ἢ τοῦ ἀσθενῆ, χωρὶς ἄλλον.

Ὅμοίως καινείς Ιατρός ξένος, τούτέστιν ὅπου ἤρτεν ἀπουπέρι
 ἢ ἀποῦ τὴν Σαρακηνίαν, οὐδὲν πρέπει νὰ Ιατρεύσῃ ἀποῦ κα-
 ρούραν τινάν, ἕως ὅπου νὰ φανερωθῇ μετ' ἑτέρους Ιατροῦς τοῦς
 καλλιώτερος ὅπου ἔχει χώρα, ἔμπροσθεν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ
 5 προτύτερα παρὰ τοῦτον νὰ γένη, καὶ ἂν ἠγνωρίσου ὅτι οὗτός
 ἔστιν δίκαιος κληρονόμος τῆς Ιατρείας, νὰ Ιατρεύσῃ ὀρισμὸν ἐντέ-
 χεται νὰ τοῦ δοθῇ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἀπῶδε καὶ ὀμπρός νὰ
 Ιατρεύῃ εἰς τὴν χώραν, ἢ ὅπου νὰ θελήσῃ μετ' ὁ χαρτίν τοῦ
 ἐπισκόπου, καὶ νὰ ἔχη μαρτυρίαν ὅτι Ιατρός ἐνι προδικισμένος,
 10 καὶ ἠμπορεῖ νὰ Ιατρεύσῃ ὅπου τὸν θέλουσ ἀπὸ καρούραν, καὶ
 οὕτως ἐνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὅμοίως καὶ ἐὰν γένηται ὅτι οὐδὲν ἐνι καλὸς Ιατρός ὅπου
 οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ Ιατρεύσῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἐπίσκο-
 πος καὶ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ὀρίσουσ νὰ εὐκαιρέσῃ τὴν
 15 χώραν ὀδίχως νὰ Ιατρεύσῃ τινάν· καὶ ἂν λάγῃ ὅτι καινείς Ια-
 τρός νὰ ἐτόρμησεν νὰ Ιατρεύσῃ εἰς τὴν χώραν δίχως εἰδήσιν,
 ἢ αὐλὴ πρέπει νὰ τὸν πάρῃ καὶ νὰ τὸν γιβενησίῃ ἔξω τῆς
 χώρας, μετ' δίκαιον.

σκη. Διὰ πόσας ἀφορμάς ἠμπορεῖ νὰ ξηκληρώσῃ ὁ πατήρ
 20 τὰ παιδιὰ του, μετ' ὁ κείμενον καὶ μετ' δίκαιον, καὶ κατὰ
 τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀπῶτα. φ. 184.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ καιμείν ἀδεξιούσῃν ὅτι ὁ υἱός, ἢ ἡ κόρη
 βάλλει χέριν ἐπάνω τοῦ πατρός του, ἢ ἐπάνω τῆς μητρός του,
 καὶ δέρνει του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐνι ξηκληρωμένος μετ' κεί-
 25 μενον ἐκεῖνον τὸ παιδὶν ὅπου νὰ ποίση οὕτως θέλοντα τοῦ
 πατρός, ἢ τῆς μητρός.

Ἡ δευτέρῃ αἰτίῃ δικτὶ ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἠμποροῦν νὰ
 ξηκληρώσουσ τὰ τέκνα του, ἐνι ὅτι ἐὰν τὰ τέκνα ποιουσίεν με-
 γάλην ἀσχημοσύνην τοῦ πατρός του, ἢ τῆς μητρός του, ὅτι
 30 ἐνι κείμενον καὶ δίκαιον.

Ἡ τρίτῃ αἰτίῃ δικτὶ δύνοντα ξηκληρωθῆναι τὰ τέκνα, ἐὰν

βάλουν, ἢ λαλήσουν ψευδομαρτυρίας καμμίας ἀνομίας ἐπὶ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα, καὶ ἀγκλιῶν τοὺς εἰς κριτήριον, ὡς περ ἐξ αὐτῶν τοὺς οὐδὲν μένει νὰ λάβῃ ὁ πατὴρ τοὺς, ἢ ἡ μητέρα τοὺς μεγάλην ἀντροπήν.

Ἡ τετάρτη αἰτία διατι ἐξηκληρόνουνται τὰ τέκνα ἐκ τῶν 5 ἰδίων γονέων, ἐὰν τὰ τέκνα ἐποίησαν τίποτε, πρᾶγμα ἀπαὶ τὸ ποῖον ἤθελαν νὰ ἀποκτείνῃ τὸν πατέρα τοῦ, ἢ τὴν μητέρα τοῦ. Ἡ πέμπτη αἰτία τοῦ ἐξηκληρωθῆναι, δεῖ γενέσθαι ἐκ ὁ υἱὸς πέσῃ μετὰ τῆς μητρικῆς τοῦ, ἢ ἐὰν ἡ κόρη πέσῃ μετὰ τὸν πατριῶν της. Ἡ ἕκτη αἰτία ἐνὶ ἐὰν ὁ υἱὸς ἢ ἡ κόρη ἀγ- 10 καλέσῃ τὸν πατέρα της, ἢ τὴν μητέρα της ἀπὸ κανέναν πρᾶπτωμαν ἄδικα μὲ τὸ ἴδιόν του, θέλημαν, καὶ διὰ τὸ χροῖσιμαν, ἔγουν τὸ μάκρυμαν ἀποῦ πολομαῖ ὁ υἱὸς, ἢ ἡ θυγατέρα ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐγκλημαν λαμβάνει ὁ πατὴρ, ἢ ἡ μήτηρ μεγάλην ζημίαν. Ἡ ἐβδόμη αἰτία ἐνὶ, ἐὰν ὁ πατὴρ, ἢ ἡ μήτηρ ἐνὶ εἰς 15 φυλακὴν τοῖς Ἀγερνοῖς, διὰ πρᾶγμα, καὶ ζητοῦν νὰ τοὺς κρατοῦν ἀμάχιν εἰς τὸν τόπον τοῦ πατρός τοῦ, ἢ τῆς μητρὸς τοῦ ἕως ὅπου νὰ λάβουν τὸ ἐδικόν του, καὶ ὁ υἱὸς οὐδὲν θέλει νὰ ἐμπῇ ἐγγυτῆς διὰ τὸν πατέρα τοῦ. Ἡ ὀγδόη αἰτία διατι ἐξηκληρωθῆναι τὰ τέκνα ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῦ; γονεῖ; 20 φ.185. ἐνὶ, ὅτι ἐὰν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἐνὶ εἰς τὴν φυλακὴν τοῖς Ἀγερνοῖς, καὶ τὰ τέκνα ἔχουν καλὰ νὰ τοὺς ἐξυχοράσουν, οὐδὲ νὰ τοὺς ἐκβάλλουν ἀπαὶ τὴν φυλακὴν.

Ἡ ἐνάτη αἰτία ἐνὶ ἐὰν ἐκώλυσεν τὸν πατέρα τοῦ, ἢ τὴν μητέρα τοῦ νὰ μὴ ποιήσῃ διαθήκην, οὐδὲ νὰ δώσῃ διὰ τὸν 25 θεὸν τινὸς ἑτέρου.

Ἡ δεκάτη αἰτία ἐνὶ, ἐὰν ὁ υἱὸς ἢ ἡ θυγατέρα ἄβουλα τοῦ πατρός ἢ τῆς μητρὸς συναυλίζονται μετὰ τοὺς ζηγκλοῦριδας, καὶ γίνονται ὁ υἱὸς ζηγκλοῦρης, καὶ ἡ θυγατέρα ποιεῖ πολιτικάτα καὶ γίνεταί τῶν παντῶν, καὶ ὁ πατὴρ της, ἢ ἡ μητέρα 30 της θέλουσιν νὰ τὴν παντρέψουν, καὶ οὐδὲν θέλει. Ἡ ἐνδεκάτη

αίτια, ἐάν ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἐνι ἕξῳ τοῦ νοῦ τους, καὶ τὰ τέκνα τους οὐδὲν τοὺς διατηροῦν, καὶ οὐδὲν τοὺς πολεμοῦν τὸ ἐντέχεται νὰ ποίσουν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπάγει ὁ πατήρ καὶ κρεμᾷ καὶ τσχιζέει τὸν σφόντυλόν του καὶ γίνεταί του ἕτερον
 5 κακόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνα τὰ πράγματα τοῦ πατρὸς, ἢ τῆς μητρὸς τὰ ἐμελλε νὰ ἔνη τῶν τέκνων τους ἀν οὐδὲν εἶχασιν ποίσειν πρὸς αὐτούς, ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη μὲ τὸ κείμενον.

Ἡ δωδεκάτη αἰτία ἐνι ἐάν ὁ πατήρ ἔνη ὀρθόδοξος, καὶ ὁ
 10 υἱός, ἢ ἡ θυγατέρα ἐνι αἰρετικοί, ἢ πατερίνοι καὶ ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἐνι ὀρθόδοξοι.

σθ. Διὰ πόσας αἰτίας ἡμπορεῖ νὰ ζηκληρώσουν οἱ υἱοὶ τὸν πατέραν τους, ἢ τὴν μητέραν τους ἀπὸ πάντα ὅσα ἔχουν.

Αἰτίαις παρὰ τοὺς ποίας τὰ τέκνα δύνονται ζηκηρῶσαι τὸν
 15 πατέραν τους, ἢ τὴν μητέραν τους εἰς ἑπτὰ αἰτίας. Πρώτη αἰτία ἐνι, ἐάν ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἠθέλησαν νὰ ἀποκτείνουν τὰ τέκνα τους χωρὶς κανενοῦ πταίσματος.

Ἡ δευτέρα αἰτία ἐνι, ἐάν ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἠθελαν νὰ φαρμακέψουν τὰ παιδιὰ τους, ἢ νὰ τὰ προδώσουν διὰ νὰ λά-
 20 βουν τὸ ἐδικόν τους.

Ἡ τρίτη αἰτία ἐνι, ἐάν ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἐδιαφεντέψαν τὸν υἱόν τους νὰ μηδὲν μεταλάβῃ, διὰ τὸ οὐδὲν ἐποίησεν διαθήκην καὶ περὶ τοῦ ἰδίου ἐδικοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐτελεύτησεν ἀξηγόρευτος.

| Ἡ πέμπτη αἰτία ἐνι ἐάν ὁ υἱός ἢ ἡ κόρη ἐνι εἰς τὴν φ. 186.
 25 φυλακὴν τοὺς Ἀγαρηνοὺς διὰ τὸν ἰδίαν τὴν μητέραν τους, καὶ οὐδὲν θέλουν νὰ τοὺς ἀξχοράσουν ἐκ τῆς κάκωσης.

Ἡ ἕκτη αἰτία ἐνι ἐάν τὰ τέκνα ὀρθόδοξα, καὶ ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἐνι πατερίνα.

Ἡ ἑβδόμη αἰτία ἐνι ἐάν ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ὑπᾶν νὰ σχ-
 30 ρακηνέψου, ἢ γίνονται Ἰουδαῖοι ἢ Σαμαρίταις. Καὶ διὰ ὅλα τὰ ἄνωθεν πράγματα καὶ ὑποθέσεις ἐνι δίκαιον καὶ κείμενον

νά γίνεται καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι τοῦτα ἐθέσπισέν τα ὁ ρὲ Μπατουὴν τοῦ Μπύρκ, τοῦ ποίου ὁ θεὸς νά τοῦ συγχωρήσῃ.

σλ. Τώρα νά ἀκούσετε τὰς ὑποθέσεις τῶν πλεωμάτων τὰ μέλλει νά γίνονται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντηκος, τὰ ἐθέσπισαν ἀπὸ τῆντα πράγματα μέλλει νά κρίνουν καὶ ἀπαὶ τὰ ποῖα ὄχι, καὶ τῆντα ἐντέχεται νά λάβῃ ἀπ' ἐκείνους ὅπου ἔρχονται τῆς θαλάσσου, καὶ τὰ πράγματα τῆς γῆς ὁμοίως. Τοῦτα θέλουν ἐμπῆ παραμπρός.

Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν κλαπέντων τὸ ἐθέσπισεν, ἐφειδῆ 10 ἠκούσατε τῶν ἄλλων κριμάτων.

σλα. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν κλαπέντων τὸ ἐθέσπισαν, ἐφειδῆ ἠκούσατε τῶν ἄλλων κριμάτων, νά ἀκούσατε καὶ τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων. Καὶ αὐτὸν ἐλατίνηκον.

Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν πιάνουν κλέφτοντα τὰ πράγματα τινός, καὶ τῆντα ἐνὶ κρατημένος νά ποίση ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὅπου πιάσουν τὸν κλέπτην. 15

Καλὰ πρέπει νά ἡξεύρη πᾶσα ἄνθρωπος, ὅτι ἂν ἐνη ὅτι πιάσει εἰς ἄνθρωπος ἕναν κλέπτην εἰς τὰ πράγματά του κλέφτοντα εἰς ὅποιον τόπον τὸν πιάσει ἐπάνω εἰς τὰ ἀγαθὰ του, 20 τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐνὶ κρατημένος νά τὸν φέρῃ εἰς τὴν αὐλὴν, τοὔτέστιν εἰς τὴν κρίσιν θέλει νά τὸν στρέψῃ μὲ ὅσα ἐπῆρεν· καὶ εἰς γένηται ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὅπου πιάσουν τὸν κλέπτην οὐδὲν τὸν δίδουν εἰς τὴν κρίσιν, ἀμμὲ ἀφήνουν φ. 187-τον νά πάγῃ, ἀρὸν τὸν πιάσουν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὅπου τὸν πιάσει καὶ ἀφήσει τον, ἐνὶ κρατημένος νά δώσῃ τοιοῦτην κρίσιν, ὡς γιὸν ἔπρεπε νά λάβῃ ὁ κλέπτης, ἂν τὸν εἶχεν λάβει ἢ κρίσις, ὅτι τοῦτον ἐνὶ κείμενον· ἀμμὲ ἂν τοῦ ἐγλύτωσησεν εἰς τανιό του, τὸ δίκαιον ἀνακρινίσκει ὅτι οὐδὲν ἐνὶ κρατημένος πλεῖον τίποτες διὰ ἐκεῖνον τὸν κλέπτην, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. 25 30

σλβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν νὰ πιάσουν εἰς τὴν ἀνομίαν, τῆντα νὰ γένηται, ἀπ' αὐτοῦ καὶ φεύγει, καὶ τρέχουν τον καὶ φωνάζουν του, καὶ φεύγει διὰ τὴν φωνὴν ὅπου κράζουν ὀπισθὲν του.

- 5 Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἰς κλέπτης ἐμπαίνει εἰς κανέναν σπίτιν καμμίας γυναίκας, ἢ κανενοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἐμπῆκεν ὁ κλέπτης εἰς τὸν σπίτιν του ἔνωσεν τὸν κλέπτην καὶ ἠθέλησεν νὰ τὸν πιάσῃ καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν ὅτι ἐκεῖνος ἔφυγεν, καὶ ἐκεῖνος κούζει ἀπὸ πίσω του « πιάσθε τὸν
- 10 κλέπτην! πιάσθεν τὸν κλέπτην! » καὶ ἔλαχεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἐπιάστην μὲ κείμενον τὴν φωνὴν, καὶ οἱ γειτόνοι θέλουν νὰ ὁμόσουν δίκαια ὅτι εἶδαν ἐκεῖνον τὸν κλέπτην νὰ ἐβγῆ ἀπαι τὸ σπίτιν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐκεῖνης τῆς γυναικὸς ὅπου ἐκοῦζαν « πιάστε τὸν κλέπτην! » τὸ δίκαιον
- 15 κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἐνὶ ἔνοχος ἄνευ πολέμου, ὡς γιὼν κλέπτην παρστημένον, ἤγουν προβιασμένον· ἀκόμη ἂν ἦτον οὕτως ὅτι οἱ γειτόνοι οὐδὲν τὸν εἶδασιν ἐβγαίνοντα ἀπαι τὸ σπίτιν ἐκείνου, ἀμμὲ ἤκουσαν τῆς φωνῆς ὀπίσω τοῦ κλέπτη, οὐδὲ εἶδασιν τὸν κλέπτην νομεύοντα τὸ ροῦχον τὸ
- 20 ἔκλεψεν, οὐ εἶδαν τον νὰ ρίψῃ τὸ ροῦχον καὶ νὰ φύγῃ, καὶ ἐν τούτῳ ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἀρνᾶται τοῦτον, ὅτι οὐδὲν ἐνὶ κλέπτης, καὶ οἱ γειτόνοι θέλουν νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια ὅτι εἶχαν ἰδεῖν ἐκεῖνον τὸν κλέπτην νὰ | ρίψῃ τὸ ροῦ-φ. 188.
- 25 χον, καὶ ἂν φύγῃ ὡς γιὼν ἄνωθεν ἐλαλήθη, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ὅτι ὁ κλέπτης ἐνὶ ἔνοχος ἄνευ πολέμου, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλγ. Περὶ τίνος χρῆθῃ γενέσθαι τὰ βαστᾶ ὁ κλέπτης, ἢ ἐκείνου ὅπου νὰ τὸν πιάσουν, ἢ τῆς αὐλῆς.

- Νὰ ἠγωρίζετε καλὰ ὅτι εἰς ἀνθρώπος, ἢ μία γυναῖκα πιά-
 30 νει ἕναν κλέπτην εἰς τὸ σπίτιν του, ἢ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἔχει ἐπάνω του κανέναν πρᾶγμα, ἢ κανέ-

ναν ρουχον, και εκεινος οπου τον επιασεν τον κλεπτην θελει να λαβη τα πραγματα, η το ρουχον το ειχεν επανω του, το δίκαιον κρινισκει οτι ουδεν εχει κανεναν εις αυτον το πραγμα- 5
μαν, αμμε εαν εκεινος εποικεν του καμμιαν κλεψιαν, η καμμιαν
ζημιαν, η αυλη εντεχεται να του το ικανωση ολην την ζη- 5
μιαν απαι τα πραγματα του κλεπτη, με το κειμενον, και ο-
λον το μενοντα των πραγμάτων εκεινων του κλεπτη εντεχε-
ται να ενη του αυθεντη της χωρας, κατα το κειμενον και κα-
τα την ασίζαν.

σλδ. Περι του πραγματος το εκλεψαν, και μετα ταυτα ευ- 10
ρεθην επανω εις κανεναν ετερον ανθρωπον.

Εαν γενηται απο ριζικου οτι εις κλεπτης ερχεται εις το σπιτιν ενου ανθρωπου, η εις το αμπελιν του, η εις το περι- βολιν του, και γνωθουν τον και τρεχουν οπισω του δια να τον πιασουν τον κλεπτην, αμμε ουδεν ημπορουν, και λαχάνει οτι 15
κρατουν κανεναν πραγμα απαι τα πραγματα εκεινου του κλεπτη του Σαρακηνου, το δίκαιον κρινισκει οτι παντα οσα επεριλαβεν απ' εκεινον τον κλεπτην, εντεχεται να ενη του αυθεντη της χωρας με τοιουτον, οτι ο αυθεντης να ενη κρα- τούμενος να του ικανωση την ζημιαν οπου εποικεν εκεινος ο 20
Σαρακηνος εις τα πραγματα του, εαν ενη αληθες, εινι κρατη-
φ.189. μένος να τον ικανωση την ζημιαν εις επεσαυτα οσον αξιαζει εκεινον το εκρατησεν απαι τον κλεπτην, και εαν αξιαζει πε- ριττου παρα την ζημιαν, να ενη της αυθεντίας, ει δε αν α- ξιαζη παρακατω, η αυθεντία ουδεν εινι κρατημενη να δωση 25
πλεϊον τιποτες εκεινης της ζημιας, παρα οσον εινι ανωθεν λα- λημενον, οτι ουτως εινι δίκαιον.

σλε. Περι του κλεπτη του Σαρακηνου οπου τον ηυραν εις αλλου οικιαν, η εις ετερου κηπον (1).

(1) Τουτα τα ανωθεν γραμματα τα κοκκινα θελει εις το αλλον κε- ραλιν, και κεινα ουδε.

- Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανέναν πρᾶγμαν ἐκλέψασιν, καὶ μετὰ ταῦτα εὐρίσκεται εἰς κανέναν ἄνθρωπον ἢ εἰς καμμίαν γυναῖκα, καὶ ἐρωτοῦν τον ἐκεῖνον ὅπου εὐρέθην τὸ πρᾶγμαν ἐπάνω του « ἀπόθεν ἐπῆρες ἐσοῦ τοῦτον τὸ πρᾶγμα; »
- 5 καὶ ἀποκρίνεται « ἐγόρα το », καὶ λαλοῦν του « ἀπαί τίναν τὸ ἀγόρασες » ; καὶ λέγει « οὐδὲν γινώσκω ἀπαί τίναν τὸ ἀγόρασα » · τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρινεται, ὅτι ἂν ἴσως ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐκλεψεν τὸ πρᾶγμαν ἤμπορεῖ νὰ δειξῆ με δύο πιστοῦς μάρτυρας ὅπου νὰ ὁμόσουν
- 10 εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἶδάν τον νομεύγοντα καὶ κρατῶντα ἀπ' ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν καὶ ἐκλέψαν τοῦτο, ἐντέχεται νὰ τὰ περιλάβῃ με τοιοῦτον, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν τὸ τοῦ ἐκλέψαν, νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐκλέψαν τούτο, καὶ οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ
- 15 ἀμάχεψέν το, ἀμμέ οὕτως τὸ ἐχάσεν με κλεψίαν καθῶς τὸ εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ περιλάβῃ τὸ ἐδικόν του ἢ τὸ πρᾶγμαν του ὅλον ἀμέριμνα, καὶ τότες ἐνι κρατημένος ἐκεῖνος ὅπου ἦραν τὸ πρᾶγμαν ἐπάνω του νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐκλεψεν, οὐδὲ
- 20 ἐσυνκατετέθη νὰ τὸ κλέψου, οὐδὲ ἀπὸ κλέφτην τὸ ἀγόρασεν κατὰ τὸ γινώσκει, καὶ ἐὰν ἤμπορήσῃ νὰ ὀδῆ, ἢ νὰ ἀγνωρίσῃ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ πρᾶγμαν νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν αὐλὴν με τὸ πογέριν του, ὅτι τοῦτον ἐνι κείμμενον καὶ δίκαιον κατὰ φ. 190. τὸν νόμον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ πρέπει νὰ πάρῃ ὅσα ἔδωκεν
- 25 εἰς ἄλλην κλεψίαν νὰ ἀγοράσουν· ἀμμέ ἂν γινώσκῃ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ τὸ ἐπώλησεν τὸ πρᾶγμαν, ἐνι κρατημένος νὰ τοῦ ποίσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἐπούλησεν καὶ με πιστίωσιν, ἢ νὰ τοῦ στρέψῃ τὴν τιμὴν τὴν τοῦ ἔδωκεν, ὅτι οὕτως ἐνι κείμμενον καὶ δίκαιον.
- σλς. Ἀκούσατε περὶ ἐκεῖνον τὸν κράζου παρὰβουλον ἢ διὰ
- 30 φόνον, καὶ οὐδὲν διαφεντεύγεται οὐδὲ ποσῶς, τοῦτέστιν οὐδὲν πολεμᾷ ἀποκοπὴν εἰς ἐκεῖνον τὸ βάνου ἀπάνω του.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνὶ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἕτερος ἔρχεται ὀμπρὸς καὶ λέγει « κύριε, οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐνὶ κλέπτῃς μαρτυρούμενος, καὶ ἄπιστος, καὶ εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸν προβιάσω τὸ κορμίν μου κατὰ τοῦ κορμίου του, καὶ θέλω τοῦ δείξῃν οὕτως, ὡς γιόν νὰ βιγλίση ἡ αὐλή ὅτι πρέπει νὰ τοῦ 5 τὸ δείξω, καὶ σκυλεύετε αὐτοῦ τὸ ἀμάχιν μου »· τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος διαφεντευτῆ, πολεμᾷ φρόνιμα, καὶ ἂν οὐδὲν διαφεντευτῆ, οὐδὲ δίδει τὸ ἀμάχιν του, ὁμοίως νὰ διαφεντευτῆ, ἀμμὲ οὐδὲν λέγει οὐδὲ ἐν κρίμα, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ ἔνοχος ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἀμάρτημαν τὸ 10 τοῦ βάνει ἐκεῖνος ἐπάνω του, καὶ ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ τὸ κρίνουν κατὰ τὸ ἀμάρτημαν νὰ ἔνη τὸ τοῦ βάνει ἐκεῖνος ἐπάνω του, χωρὶς ὅτι ἐδιαφεντεύτην, καὶ τοῦτο ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλζ. Περὶ ἐκεῖνου ὀποῦ ἔκλεψεν ἀ' ἄλογον καὶ εὐρίσκεται 15 καθ' ἀλλικεύοντά το ἐκεῖνον τὸ ἄλογον ἀπαῦτα, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔνη.

Ὁ σὶρ Μιτζ'ὲλ ἤρτεν εἰς τὴν αὐλήν καὶ λέγει « κύριε, ἀγκαλῶ ἔμπροσθέν σου τὸν σὶρ Ροπέρετ ὀποῦ μοῦ ἔκλεψεν τὸ παρὸν ἄλογον τὸ ἦτον ἐδικόν μου, καὶ διὰ τοῦ θέλω νὰ τὸ 20 ἔχω τὸν ἔνοχον ὡς περ κλέπτῃν, ἐάν τὸ βιγλίση ἡ αὐλή »·
 ς.191. καὶ ὁ Ρομπέρτ ἀποκρίνεται « κύριε, μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἐγὼ ἤμουν ποτὲ κλέπτῃς, οὐδὲ θέλω νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, ἐάν μὴ τὸ βιγλίση ἡ αὐλή, ὅτι ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ· [καὶ] ἐάν τὸ βιγλίση ἡ αὐλή ὅτι ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, καὶ 25 νὰ σᾶς εἰπῶ πῶς ἐνὶ τοῦτο τὸ ἄλογον ἐδικόν μου, ὅτι ἐγὼ ἐγύρασά το ἀπὸ τὸν σὶρ Μάρκ τὸν Ἱεροσολυμίτην μετὰ ὀνομίσματά μου »· ἡ αὐλή πρέπει ἀπάνω εἰς τοῦτον νὰ βιγλίση μὲ δίκαιον ὅτι, ἐάν ἔνη ὅτι ὁ σί[ρ] Μάρκ ὁ Ἱεροσολυμίτης νὰ τοῦ φέρῃ μαρτυρίαν ὅτι ἐκεῖνος τὸ τοῦ ἐπούλησεν ἐκεῖνον τὸ 30 ἄλογον, ὁ Ρομπέρτ ἐνὶ ἀμέριμνος ἐπεσαῦτα ἀποῦ αὐτὴν τὴν

- κλεψίαν, με τὸ κείμενον· καὶ τῆπισα ὁ Ρομπέρτ ἠμπορεῖ νὰ ἀγκυλιέτη με τὸ κείμενον τὸν σὶρ Μιτζέλ ἀποῦ τοιοῦτην ἀσχημοσύνην καὶ τοιοῦτον παράπτωμαν ἔβαλεν ἐπάνω του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνουν, ὅτι ὁ σὶρ Μιτζέλ ἔπεσε
- 5 νὰ λάβῃ τοιοῦτην ἀντροπήν, ὡς γιὸν ἤθελεν λάβει ὁ σὶρ Ρομπέρτ ἂν εἶχεν εὐρεθῆν ἔνοχος ἀπαὶ τὴν κλεψίαν τὴν ἔβανε ἐπάνω του, καὶ τοῦτο ἐνὶ δίκαιον ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ἀποῦ βάνουν ἐπάνω ἄλλου τοιοῦτην ἀπιστίαν, καὶ οὐδὲν τοῦ μένει παρὰ ἡ τιμωρία σωστὴ ἐπάνω ἐκείνου, ἢ ἐπάνω ἐκείνης ἀποῦ
- 10 τὸ παράπτωμαν ἔβαλέν το ἐπάνω ἄλλου· ἀμμέ ἐάν ἐνη ὅτι ὁ σὶρ Μάρκ ἀποῦ τὴν Ἱερουσαλήμ ἀρνᾶται ὅτι οὐδὲν τοῦ ἐπούλησεν τὸ ἄλογον ἐκείνου τοῦ, [καὶ ὁ] σὶρ Ρομπέρ ἔχει β' μάρτυρας ὅπου νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρας πιστοὺς ὅτι ὁ σὶρ Μάρκ τοῦ τὸ ἐπούλησεν ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀ-
- 15 ρίζει νὰ κρίνουν οὕτως τοιοῦτον ἀγκάλεμαν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ σὶρ Μάρκ ἐνὶ ἔνοχος κλέπτης μαρτυρούμενος, διότι ἐρηθήην, καὶ ὁ Ρομπέρτ ἐμαρτύρησέν το ὡς ἔπρεπεν· ἀμμέ ἂν ἐνη ὅτι ὁ Ρομπέρτ οὐκ ἔχει τοὺς μάρτυρας καθὼς ἄνωθεν λέγει ὅτι ἐκεῖνος τοῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ ἄλογον, ὁ Ρομπέρτ πρέπει νὰ ἐνη ἔνοχος
- 20 ὡς περ κλέπτης, διὰ τὸ εἶπεν | ὅτι ἕτερος τοῦ τὸ ἐπούλησεν, φ. 199.
καὶ διὰ τοῦτο κρατῶντα τὴν κλεψίαν τὴν ἐζήτουσαν, καὶ με τοῦτον ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμαν του ὁ σὶρ Μιτζέλ τὸ ἄλογόν του ἀμέριμνα, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἔκλεψεν πρέπει νὰ ἐνη κρεμασμένος, με τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.
- 25 σλη. Περὶ τὸ 'πεῖν τοῦ κλέπτη καὶ τῆς μαρτυρίας του ἂν χρῆ, ἂν ἀξιάζουν ἦγουν, καὶ πῶς νὰ τὸν σύρουν ἀπαὶ τὴν χῶραν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν.
- Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκατανπλέξεν τον εἰς κλεψίαν, ἢ ἐτέρως ἄλλης κακοεργίας, καὶ ἔκριναν νὰ τὸν κρεμάσουν,
- 30 ἢ νὰ τὸν κάψουν, καὶ ὁ βισκούνης καὶ οἱ κριτάδες λαλοῦν του « ποῦ ἐνὶ καὶ οἱ ἄλλοι σου συντρόφοι τῆς παρούσης κα-

κοπραξίας; » κἀκεῖνος ὀνομάζει κἀτιναν, τὸ δίκαιον κρινίσκει
 καὶ κελεύει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος νὰ μηδὲν εἰσακου-
 στη, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν ἀπὸ εἴ τι εἶπῃ ἐπάνω ἐτέρου,
 οὐδὲ κανεὶς ἐνὶ κρατημένους νὰ τοῦ ἀποκριθῇ ἀπὸ εἴ τι εἶπῃ,
 μὲ κείμενον· καὶ διὰ τοῦτο ὀρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι 5
 νὰ τὸν τυφλοπανιάσουν μὲ πηντέλην, ὄνταν τὸν παίρνουν δια-
 λκλῶντα εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ τὸν κρεμάσουν, μήπως ἴδῃ τι-
 νάν, ὃ ἂν ἐθεῶρεν, ἤθελεν ἔπει ὅτι ὅλοι ἀποῦ τοῦ ἀκολουθοῦν,
 τοὺς ἐμίσαν, ἢ ὁποῦ τοῦ ἐπταῖσαν, ὅτι ὅλοι ἐνὶ κλέπταις καὶ
 οὕτως κακοποιοί, ὡς ἐκεῖνον, καὶ οὕτως ἤθελεν ποίσειν μεγά- 10
 λην ἀντροπὴν τοὺς λαῖς καὶ κακὴν ἀκοήν, ἀπαὶ τὸ ποῖον πολ-
 λὰ κακὰ ἤθελεν ἀπηδήσουν μετὰ ταῦτα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν
 πρέπει νὰ θωρῇ, ἀλλὰ οὐδὲν πρέπει νὰ πιστευτῇ ἀπὸ εἴ τι
 εἶπει, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παίρνει καρτζά, ἢ πρᾶγμα ἀπὸ 15
 κανέναν κλέπτην τὸν ἐπίασαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐφήκεν τον καὶ
 ἐπῆγεν.

ς.193. Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πιάνει ἕναν κλέπτην | εἰς
 τὸν σπῆτην τοῦ κλέπτοντα, καὶ ἀροῦ τὸν πιάση ἰσάζει μὲ τον
 κλέπτην διὰ καρτζά τὰ παίρνει ἀπαὶ τὸν κλέπτην καὶ ἀφήνει 20
 τον καὶ πάγει ὅλον ἀπουβγαλμένον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι
 ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ἀπὸ νὰ τὸ ποιήση, πρέπει νὰ χάση εἴ τι καὶ
 ἂν ἔχη καὶ νὰ ἔνη τῆς ἀθηντείας· ὁμοίως καὶ τὸ κορμὶν του
 πέφτει εἰς τιμωρίαν τοιοῦτην ὅ,τι νὰ εὔρη τὸν κλέπτην ἐκεῖ-
 νον ἐὰν εὔρισκεται εἰς τὴν χώραν τῆς αὐλῆς δομένο, καὶ οὐ- 25
 τως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον.

σμ. Περὶ τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν
 Σαρακηνίαν, καὶ τότε στρέφεται εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς,
 ποταπὸν δίκαιον νὰ ἔχη ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον πρῶτα ἐδικός του.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς σκλάβος, ἢ σκλάβη φεύγει ἀπαὶ τὸν 30
 αὐθέντην του, ἢ ἀπαὶ τὴν κυράν του, κἄν τε Ἰουδαῖος, ἢ Χρι-

- στιανός, ἢ Σαμαρίτης, ἢ Σύρος, ἢ Σαρακηνός, ἀφοῦ ἐπῆγεν εἰς τὴν Σαρακηνίαν καὶ θέλει νὰ στραφῆ εἰς τὴν χριστιανοσύνην διὰ νὰ ἔνῃ χριστιανός, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, οὐδὲ ὁ αὐθέντης του, οὐδὲ ἡ κυρά του, οὐδὲ εἴτινος καὶ ἂν ἦτον, οὐδὲν ἔχουν πλεῖον ἐξουσίαν καμμίαν, ἐφειδὴ εἶχεν ἐτεσαύτην ἀγνωριμίαν καὶ ἀφῆκεν τὸν κακὸν νόμον διὰ τὸν καλόν, ἀμμὲ ἔνι μετὰ ταῦτα κύριος τοῦ ἐνηαυτοῦ του νὰ ποίση τὸ θέλημάν του ὅπου θέλει, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι διὰ τοῦτο ἔχει ὄνομαν τῶν χριστιανῶν καὶ οἱ λαὸς
- 10 ἔγοι τῆς ἐλευθερίας, ἤγουν τοὺς Φράγγκους, καὶ διὰ τοῦτο χρῆ ἔσται οἱ πάντες ἐλεύθεροι παντός καλοῦ· ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μου, ἢ ἡ σκλάβα μου φεύγει εἰς τὴν χριστιανικὴν, ἀκόμη ἂν ἦτον ὅτι ἐποϊκάν τον καὶ χριστιανόν, κρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι μόνον ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ κυρά του ἠμποροῦσιν νὰ
- 15 τὸν ἔχουν, νὰ στραφῆ τὸ κορμίν του εἰς τὴν δουλοσύνην, καθὼς τὸ πρὶν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, καὶ ἠμπορεῖ φ. 194. νὰ τὸν ἐξαναπουλήσῃ τὸν χριστιανὸν ἀπαῦτα, ἀμμὲ ὄχι εἰς ἄλλον νόμον, τούτέστιν νὰ τὸν πουλήσῃ χριστιανούς, καὶ ὄχι ἄλλης γενεᾶς, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, διότι ἐποίη-
- 20 σεν τοῦτο διὰ τὴν ἀπιστίαν του, διὰ νὰ ἀποδῆ τῆς δουλοσύνης, καὶ ὄχι διὰ ἄλλον.

σμ.κ. Περὶ τοῦ πράγματος τοῦ κλαπέντος καὶ ἐδόθην πουληθῆναι, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται τοῦ πράγματος καὶ τοῦ πουλητῆ.

- 25 Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανέναν πρᾶγμαν ἐκλέψαν, καὶ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐδόθην νὰ τὸ πουλήσωσιν ἐνοῦ διακλαητῆ τῆς χώρας, καὶ τὸ πρᾶγμαν ἐπεριορίσαν το διὰ κλεψιμιόν, καὶ ὁ βισκούντης ἀρωτᾷ τὸν διακλαητὴν « ἀπόθεν ἐπῆρες τοῦτον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐκλέψασιν; » καὶ ὁ πουλητῆς ἀπολογᾶται
- 30 « κύριε, οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὁ σὺρ Μαρτῆς μου τὸ ἔδωκεν νὰ τὸ πουλήσω· » ἢ αὐτὴ πρέπει νὰ στείλῃ νὰ τὸν φέρουν ἐ-

κείνον τὸν σὶρ Μαρτῆν, καὶ αὐτὸς ὁ σὶρ Μαρτῆς ἀποκρίνεται
 καὶ λέγει ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς « μὴ τ' ὀρίσοι ὁ θεὸς ὅτι ἔ-
 δωκά του τὸ αὐτὸν νὰ τὸ πουλήσῃ τοῦτον τὸ πρᾶγμαν! » καὶ
 ὁ βισκούντης λέγει τοῦ διαλαλητῆ « ἔχεις μάρτυρα τὸ πῶς
 ὁ αὐτὸς Μαρτῆς ἔδωκέ σου τὸ αὐτὸν πρᾶγμα νὰ τὸ πουλή- 5
 σῃς; » καὶ ὁ διαλαλητῆς λαλεῖ του « ὄχι, κύριε » · « τὸ λοι-
 πὸν ἐγὼ κρητῶσε ὡς κλέπτην! » ἔτοιον θέλημαν τοῦ πῆ ὁ
 βισκούντης, καὶ ὁ διαλαλητῆς λέγει του « κύριε, ἤθελα ἔχειν
 πολλὰ νὰ ποίσω, ἂν ἔδωκαν μαρτυρίαν εἰς τὸ καθέναν ἀμάχιν τὸ
 μουῦ διδοῦσιν νὰ πουλήσω, ἂν ἔπαίρῃ μαρτυρίας· καὶ ἐγὼ δὲ αὐ- 10
 τὸν οὐδὲν θέλω νὰ ἤμῃ ἐνοχος, ἂν οὐδὲν τὸ βιγλίση ἢ αὐλῆ
 νὰ ἤμπορῶ νὰ ἤμῃ ἀντάκείνου ἐνοχος, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὄτιμος
 νὰ ποίσω ἐκεῖνον τὸ νὰ βιγλίση ἢ αὐλῆ τὸ πρέπει νὰ ποίσω,
 ρ. 195. ὅτι οὐδὲν εἶμαι κλέπτης, οὐδὲ ἐσυγκατετέθη τῆς κλεψίξς · |
 τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ κρίνουν ἐπάνω τούτου μὲ δίκαιον, ὅτι 15
 ὁ διαλαλητῆς οὐδὲν πρέπει διὰ αὐτὸν νὰ ἔνῃ ἐνοχος τῆς κλε-
 ψίξς, διότι οὐδὲν τὸν εἶδαν ποτὲ νὰ ἔχη κακὴν κατηγορίαν
 τοιούτης ὑποθέσεως κλεψίξς· ὁμοίως καὶ οἱ διαλαλητᾶδες οὐ-
 δὲν κρητάντου διὰ παντὸς νὰ ἔχουν μαρτυρίαν περὶ πάντων
 τῶν πραγμάτων τῶν πωλοῦν, ὅ,τι τοὺς παραδίδουν πρᾶγμαν 20
 οἱ λαῖ νὰ πουλήσουν, ἀμμὲ κρίνισκει τὸ δίκαιον ὅτι ὁ διαλα-
 λητῆς ἐντέχεται νὰ ὁμῶση εἰς τὰ ἄγια, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔ-
 κλεψεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, οὐδὲ ἐσυγκατετέθη τῆς κλεψίξς,
 ἀμμὲ ἔδωκέν του το ἐκεῖνος νὰ τὸ πουλήσῃ καθὼς εἶπεν, καὶ
 τότες ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμνος ὁ πουλητιός, ἦγουν ὁ δι- 25
 λαλητῆς, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἦτον τὸ πρᾶγμαν ἐδικόν του ἐν-
 τέχεται μετὰ ταῦτα νὰ τὸ περιλάβῃ ἀμέριμνα ὡς περ ἐδικόν
 του πρᾶγμαν, ὅτι ἐνὶ κείμενον.

σμβ. Περὶ μελισσιῶν, καὶ τίνος νὰ ἔνῃ τὸ μέλι τὸ πολεμοῦν εἰς
 ἄλλον δένδρον, ἢ εἰς ἄλλον χωράφιν, ἢ εἰς ἄλλον ἀγγεῖτον, ὀδίχως 30
 νὰ τὸ πάρῃ δυναστικῶς ἀπεκεῖ ἀποῦ ἦσαν εἰς ἄλλου ἀγγεῖτον.

- Ἐάν γένηται ὅτι τὰ μελίσσις τὰ ἐνι εἰς τὰ κυβέρτιά μου ὑπᾶν ἐξω καὶ μένουσι εἰς ἄλλα κυβέρτια μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημα, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνουν ὅτι οὐδὲν ἔχω ἀπεκεῖ κανέναν δίκαιον διὰ νὰ πάγω νὰ τὰ πάρω δυνα-
- 5 στικῶς ἀπαί τινᾶν ἄλλον ἀγγεῖον, ὅτι τοῦτα ἐνι ζῶα ἄγρις, ὅτι παρευτὺς τὸ νὰ ἐβγοῦσιν ἀποῦ τὸ ἀγγεῖον μου χάνω τὴν ἐξουσίαν ἔως ὅπου νὰ στραφοῦν εἰς τὰ ἀγγεῖά μου, ὅτι ὡς ὅπου ἐνι μέσα εἰς τὰ ἀγγεῖά μου ἐνι ἐδικά μου, καὶ ὄχι πλεον, ὅτι οὕτως ἐνι δίκαιον τῶν τοιούτων ζῶων ὅπου καθημερινὸν
- 10 πηαίνουσι νὰ ζήσουσι ἀπαί τὸ καλὸν τὸ ἐξω· καὶ διὰ τοῦτο πάντες ὅπου τὰ ἔχουσι ἀποκλεισμένα εἰς τὰ κυβέρτιά τους ἐνι κυριοὶ τους καὶ ὡς ὅπου θέλουσι νὰ ἐξαναστραφοῦν· ἀμμὲ ἂν ἐνη κανεῖς ἔρτη εἰς τὸν μελισσιδῶνάν | μου, ἢ εἰς κανέναν κυ-φ. 196.
- βέρτιν ὅπου ἦτον τελείως εὐχαιρον καὶ ἔχουσι ἀπέσω κανέναν ἀλειμ-
- 15 μαν διὰ νὰ ἐμποῦν τὰ μελίσσις μέτξ, καὶ οὕτως πολεμοῦν ἐκεῖναι, καὶ οὕτως σηκόνει μου τὰ μελίσσις, ἢ τὰ ἡμισξ, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνουν ὅτι, ἐκεῖνος ὅπου πολεμᾷ οὕτως, ἐνι κρητημένο; ὅλον προτῆτερξ νὰ στρέψη τὰ μελίσσις ὀπίσω εἰς τὸν μελισσιδῶνάν μου μὲ πάντα ὅσα ἔχουσι μέσξ κχιωμένον ἀφοῦ
- 20 μοῦ τὰ ἐπῆρην, καὶ μετὰ ταῦτα ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος νὰ ἐνη εἰς ἐπιτίμιον καὶ νὰ ζημιωθῆ εἰς τὸ κορμίν του ὅσον νὰ ἡμπορήσουσι οἱ κριτάδες νὰ διατιμήσουσι ὅτι νὰ ἀξιάζουσι ἐκεῖναι; ἢ μελίσσις; τὰς μοῦ ἐκλεψεν νὰ ἡμπορήσουσι νὰ κάμουσι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἐκεῖνη τὴν ἡμέραν, καὶ ἐτεσχυτον πρέπει
- 25 νὰ ζημιωθῆ, καὶ πρέπει νὰ στρέψη τὴν κρίσιν μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζην· ὁμοίως ἐάν τὰ μελίσσις μου ποῖσουσι μέλιν εἰς ἄλλον δένδρον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι οὐδὲ ἐγώ, οὐδὲ ἄλλο; κανεῖς ὅπου ἦσαν ἢ μελίσσις; προτῆτερξ, οὐδὲν ἔχομεν κανέναν δίκαιον, ἀμμὲ ὅσουσι κάμουσι ὅλο νὰ ἐνη ἐκεῖνου ὅπου ἐνι τὸ δέν-
- 30 δρον ἐδικόν του, καὶ τοῦτον ἐνι δίκαιον, δικτὶ κανεῖς ἀνθρωπος οὐδὲν ἡμπορεῖ νὰ βάλῃ δικαίην ἀγνωριμίαν εἰς τὰ αὐτὰ μελί-

σια ὅπου οὐδὲν ὁμοιάζουν ὁμοίως τῶν ἄλλων μελισσιῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυνετάξαν δίκαιον ὅτι, οὕτως ὡς περ τὰ μελίσσια ζοῦν ἀπ' ἀλλόθεν καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀνθρώους καὶ ἀπὸ ἄλλα καλά, οὕτως νὰ ἔνη ὅλον ἐκεῖνον ὅπου ἔνι εἰς τὸ χωράφιν του, ἢ εἰς ποῖον δένδρον νὰ ποίσουν τὸ μέλι με τὸ θέλημάν τους· ὁμοίως ἐάν τὰ μελίσσια μου λείπουν ἔξω εἰς ἕνα δένδρον ἀγριον ὅπου οὐδὲν ἔχει αὐθέντην, τοῦτέστιν ὅτι οὐδὲν ἐνὶ κεννοῦ ἴδιον, καὶ τὰ μελίσσια ποιοῦν μέλι ἀπάνω του, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρινί- 5
φ-197·σκει ὅτι· | πᾶσα ἄνθρωπος ἠμπορεῖ νὰ πάρη ἀπ' ἐκεῖνον τὸ μέλι με τὸ κείμενον, χωρὶς παράπτωμιν ὅπου πολεμᾷ τινός, 10 διότι ἔνι τόπος κινός καὶ λαλεῖ νὰ ὀρίσουν· καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἠμποροῦν καλὰ νὰ πάρουν ἀπαι τὰ μελίσσια καὶ νὰ τὰ πάρη ὅπου θέλει ὀδίχως παράπτωμιν τὸ ποῖο ἐτέρου, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίξαν.

σμγ. Περὶ τῶν χηνῶν καὶ τῶν ὄρνιθων τὰς κλέπτουν, πο- 15 τάπον δίκαιον πρέπει νὰ γένηται εἰς ἐκεῖνον τὸν κλέπτην.

Ἐάν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ κημίξ γυναικα παρῶνον μου, ἢ κλέπτουν τὰς ὄρνιθὰς μου, ἢ τὰς χήνας μου, ὁμοίως ἐάν εἶχεν πτερὰ νὰ πετάσουν, συγκρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη, ἂν μοῦ κρατήσῃ τὰς χήνας 20 μου, ἢ τὰς ὄρνιθὰς μου, χωρὶς νὰ μοῦ τὰ στρέψῃ, κρινέσκει τὸ δίκαιον ὅτι πολεμᾷ κλεψίαν, καὶ ἐνὶ κρατημένως νὰ μοῦ στρέψῃ τὰς ὄρνιθας, ἢ τὰς χήνας, ἢ τὰ περιστέρια τὰ μοῦ ἐπῆραν, με τὸ κείμενον· καὶ ἐάν ἡ ὄρνιθ, ἢ ἡ χήνα, ἢ τὸ περιστέρι τὸ μοῦ ἔκλεψεν, ἔχρηξεν ἀπαι τὰ ἰβ' τραχίκα καὶ ἄνω, κρι- 25 νίσκει τὸ δίκαιον νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν πιληρὴν ἀπαι τὸ πρῶτ' ἔως τὸ ἐσπερινόν, ἢ γοῦν τὸ ἡμισυ τῆς ἡμέρας, καὶ πρέπει νὰ ἔχη τὴν κλεψίαν κρεμασμένην εἰς τὸν σφόντυλόν του· καὶ ἂν γινώσκῃ, ἢ βιγλίξῃ, ὅτι ἔνι ἄνθρωπος, ἢ γυναικα ὅπου ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κλεψίαν καὶ ἐνὶ συνειθισμένως τούτης τῆς 30 κακοεργίας, ὅτι ἐξανακρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι νὰ ἔνη γεθεν-

τισμένο· δέροντά τον κείμενον, ὅτι οὕτως ἐνι τὸ δίκαιον· καὶ ὁμοίως ἂν ἔνη οὕτως, ὅτι τὰ κτηνὰ ἄνωθεν ὠνοματισμένα ἔχουσι πτερὰ καὶ νὰ ἦσαν πετάμενα, οὐδὲν χάνει ἐγὼ τὴν αὐθεντίαν διὰ τὸ εἶπεν ὁποῦ ἐπῆγαν ἔξω, διότι τοῦτα ἐνι πρίγ-
 5 ματα χειροπιαστά καὶ εἰς νομὴν καὶ εἰς ἀγνωριμίδαν τοῦ ἀναγιωμάτου τῶν ἐσπιτιῶν καὶ συνειθισμένα μένουσι, ἀναγινοῦνται | τοῦτα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

φ.198.

σμδ. Περὶ τῶν γερακιῶν καὶ τῶν ξυπτεριῶν, καὶ τῶν σάκρε, καὶ πάντων τῶν ὄρνέων τὰ οἱ μπαρούνιδες καὶ οἱ καθαλ-
 10 λάριοι, ἢ βουργέζηδες, ἢπραγματτευτάδες· τὰ ἐνι συνειθισμένοι νὰ ἀναγιώσθουν διὰ νὰ κυνηγοῦν, καὶ χάνουσι τα πολλὰς φορὰς.

Ἐὰν γέννηται ὅτι κανεῖς μπαρούνης, ἢ κανεῖς καθαλλάρης, ἢ βουργέζης, ἢ ὅποιος καὶ ἐὰν ἔνη, ὅτι ἐχάσεν τὸ γεράκιον του, ἢ τὸ φαρκόνιον του, ἢ τὸ σάκρε του, ἢ τὸ ξυπτέριν του, ἢ κανέναν
 15 ὄρνεον ἐδικόν του τοιοῦτον ὡς γιὸν νὰ ἔνη, καὶ γίνεται οὕτως ὡς γιὸν τὸ ἔλυσεν εἰς κανέναν κυνηγίον, καὶ ἐφλίχσεν, ἢ ἀστόχησεν, καὶ φεύγει ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον καὶ ὁ αὐθέντης του χάνει το, καὶ μετὰ τῶντα στρέφεται εἰς τὸ σπίτιν παντέχοντα καλὰ ὅτι ἐχάσεν το, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ ταῦτα τὸ αὐτὸν ὄρνιον
 20 πέρτει εἰς τὰ νήματα κανενοῦ πουλλάρη, καὶ πιάνει το, ἢ κανεῖς ἄνθρωπος εὐρίσκει το κρεμασμένον εἰς κανέναν δένδρον, ἢ κορακισμένον ἀπαι τὰ κοντὰ τὰ εἶχεν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ οὕτως τὸ ἦυρεν, ἢ ὁποῦ τὸ ἐπιάσεν καθὼς ἄνωθεν λέγει, καὶ ἐκεῖνος πᾶ καὶ πουλεῖ το κρυφὰ τινός, ἢ βαστᾷ τον ἔξω τῆς χώρας διὰ
 25 νὰ τὸ πουλήσῃ εἰς ὅπλην νὰ μὴδὲν τὸ ἀγνωρίσθῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἐνι ἐνοχος κλέπτης· καὶ ποιεῖ κλεψίαν, καὶ ἡμπορεῖ νὰ τὸ περιλάβῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον ἐδικόν του ἀπὸ ὄλους ἐκεῖνους ὁποῦ νὰ τὸ εὔρη, μέσα εἰς χροῖνον καὶ εἰς ἡμέραν ὁποῦ τὸ ἐχάσεν καὶ ἐπουλήθην μὲ κλεψίαν, ὡς περ ἄνωθεν
 30 ἐλαλήθη· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν ἐνι κρατημένο· νὰ στρέψῃ τὴν τιμὴν ἐκείνου ὁποῦ τῷ εἶχεν πουλήσῃ τὸ ὄρνιον·

καὶ ὀρίζεται τὸ δίκαιον ὅτι, ἐκεῖνος νὰ ἔνη κρισιμένος νὰ τὸν ἐπιτιμῆσου ἀπαὶ τὸ κορμὶν του εἰς ἐπαυτὰ ὅσον ἦτον ἡ τιμὴ του ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ ὄρνεον, διατὶ καλὰ ἦτον ἀγνωρισμένον πρᾶγμαν ἐκεῖνου τοῦ φαρκονίου ὅτι ἦτον ξένον, ἀπαὶ 5
 φ.199. τὰ κοντά, ἢ | ἀπαὶ τὰ κουδούνια τὰ εἶχεν ἐπάνω του, ἢ ἀπαὶ τὴν μούτην ὅτι ἤρην τὴν φθισμένην ἀλλοίως παρὰ τὸ ἄγγιον· ἀμμέ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ πουλλάρης, ὅταν τὸ ἐπίσεν ἐκεῖνον τὸ γεράκιον, ἢ τὸ φαρκόνιν, καὶ ἔφερνεν το ἐκεῖ ὁποῦ ἐνὶ συνειθισμένον νὰ πουλοῦν τὰ ὄρνια, καὶ ἐκράτεν το εἰς τὸ θέατρον τοὺς λαῖς τρεῖς ἡμέρας φανερά, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐχάσεν 10
 ἔρχεται καὶ ζητᾷ το, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζεται οὕτως νὰ κρῖνουν, ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ὄρνιόν του μὲ τοιοῦτο, νὰ δεῖξῃ μὲ μάρτυρας τὸ πῶς ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον ἦτον ἐδικόν του, ἢ μὲ τὸν ὄρκον του, ἢ ἀπὲς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν, καὶ τότες ἐνὶ κρατημένος ὁ αὐθέντης τοῦ ὄρνέου 15
 νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἤρην τὸ κορμὶν του, καὶ εἰς ὅσον ἐξωδίασεν νὰ τὸ παραβάνῃ ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον ἄλλον πρᾶγμαν τὸ ἐχρήζετον, ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον· ἀμμέ ἂν οὐδὲν ἔρη κανεῖς μέσον τούτων τῶν γ' ἡμερῶν, ὁποῦ τὸ ἐκράτεν φανερά διὰ νὰ τὸ πουλήσῃ ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον, νὰ τὸ ζητήσῃ, τὸ δίκαιον 20
 ὀρίζεται ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νὰ τὸ πουλήσῃ ἀπεκεῖ καὶ ὀμπρός εἴ τις θελήσει, καὶ πρέπει ἐκεῖνη ἡ διατίμησις νὰ ἔνη ἐδική του μὲ τὸ κείμενον χωρὶς πταῖσμαν τὸ ἐγίνετον τινός· ἀμμέ ἐὰν ὁ αὐθέντης τοῦ αὐτοῦ ὄρνέου οὐδὲν ἦτον εἰς τὴν χώραν μέσον ἐκεῖνων τῶν τριῶν ἡμερῶν, ἀμμέ ἦτον ἐξω γυρεύοντα τὸ αὐτὸ 25
 ὄρνεον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐπειδὴ καὶ εὐρίσκει το καὶ ζητᾷ το νὰ τὸ πάρῃ, ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ, ἀμμέ ἐνὶ κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἤρην ὅσα ἐξωδίασεν ἐπάνω αὐτοῦ τοῦ ὄρνέου τὰς ἡμέρας ὁποῦ τὸ ἐκράτεν, καὶ τὸ εὐρημάν του καὶ τὸ βλέπημάν του ἐπεσχυτά ὅσα ἐνὶ δίκαιον, ὅτι διὰ αὐτὸν 30
 τὸ ὄρνεον νὰ βλέπῃ οὐδὲν ἐκάμεν τίποτες, καὶ τὸ κορμὶν του

διατί τὸ ἡῦρεν, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον | καὶ δίκαιον κατὰ τὴν φ.200.
 ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τοῦτο ἐθέσπισέν το ὁ ρέ Φου-
 κοῦν, ὁ ποῖος μετὰ ταῦτα ἐπέθανεν εἰς τὸ φυγίον ἐνοῦ λαοῦ
 τᾶπισά του ὡς γιόν τὸν ἐκυνήγαν, ὡς γιόν τὸ ἐρμηνεύει εἰς
 5 τὸ βιβλίον τοῦ Κουνκέσ τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σμε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παχτώσει ἄλλου γῆν διὰ νὰ ποίση
 σπίτια, καὶ ἀφοῦ τὰ ποίση, θέλει νὰ τὰ ζηλώση καὶ νὰ τὰ
 πουλήση, ποταπὸν δίκαιον ἔχει αὐτοῦ ὁ αὐθέντης, ἢ ἡ κυρά τῆς
 ρηθείσης γῆς.

- 10 Ἐάν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμὶα γυναῖκα παχτό-
 νει μίαν γῆν ἐδικήν μου, διὰ νὰ οἰκοδομήσῃ οἰκίας, ἢ ἕτερον
 τίποτε; ἀνάστημαν ἐπάνω τῆς, ὅπως νὰ μοῦ διδῆ κάθῃ χρόνον
 ἕναν πρῆς ὠνοματισμένον, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ ταῦτα οὐδὲν
 μὲ πλερόνει τὸ ἔρητόν μου, ὡς γιόν χρεωστῆ, διατί οὐδὲν ἡμ-
 15 πορεῖ, ἢ διατί θέλει νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν, ἢ ἄλλον τὸ ἐρ-
 γαστήν εἰς τὴν γῆν μου, ὅτι οὐδὲν θέλει πλεῖον νὰ κρατῆ ἐκεῖ-
 νον τὸ ἔρητον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐπειδὴ πλεῖον οὐδὲν
 θέλει νὰ κρατῆ ἐκεῖνον τὸ ἔρητον, ἡμπορεῖ καλὰ νὰ ἐβγάλλῃ
 πάντα ὅσα ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν μου, ἐάν θέλῃ νὰ τὰ πουλήσῃ·
 20 ἀμμέ ἐάν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, τοῦ ποιῶ ἔνι ἡ γῆ, νὰ θελήσῃ νὰ
 τοῦ δώσῃ ἕτεσαῦτα ὅσα χρήζουσιν τὰ πράγματά του ὅταν τὰ
 ἐβγάλλῃ ἀπὰ τὴν γῆν μου, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος;
 ν' ἀφήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἀνάστημαν διὰ ἐκείνην τὴν ἀποκοπήν, ὀδί-
 χως νὰ τὸ χαλάσῃ· καὶ ἐάν ὁ κύριος τῆς γῆς οὐδὲν θέλει
 25 τοῦτον ὅλον νὰ ποίση, ἀμμέ θέλει νὰ τὸ ἀρήσῃ νὰ γένη εἰς
 πούλησιν, καὶ νὰ δώσῃ ἕτεσαῦτα, ὡς γιόν νὰ δώσῃ ἄλλος, τὸ
 δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος νὰ τὸ ἔχη προτῆτερν παρὰ τινὰν
 ἄλλον, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον, ὅτι οὕτως οὐδὲν νὰ ἡμπόρησεν
 κανεὶς νὰ ἐγόρασεν τὸ ἀνάστημαν ἐστῶντος ἐπάνω γῆν, χωρὶς
 30 τὸ θέλλημαν καιδίχως τὴν εἰδήσιν ἐκείνου, ἢ ἐκείνης, τοῦ ποιῶ φ.201.
 ἔνι ἡ γῆ, καὶ διὰ τοῦτο ἐντέχεται νὰ τὴν ἔξη, ἂν θέλῃ, προ-

τήτερον παρά ἄλλον τινάν, μετὸ κείμενον καὶ μετὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σμς. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βούλεται νὰ πλατύνῃ τὴν οἰκίαν ἐπάνω εἰς τὸν τοίχόν του, καὶ νὰ ποίση ἐξωπέταστον ἐπάνω τοῦ στενοῦ τοῦ αὐθέντη, πόσον ἐντέχεται νὰ ποίση, καὶ πό- 5
σον ὄχι.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα θέλει νὰ ἐξανακτίσῃ τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς τὸν τοίχόν του, ἀπαῦτα ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίση μετὸ τοιοῦτον, ὅτι τὸ κρεμαστὸν τὸ νὰ ποιήσῃ, λεγόμενον ἐξωπέταστον, ἐπάνω εἰς τὸν τοίχόν του, οὐ- 10
δὲν ἐντέχεται νὰ ἐμπῇ ἐπάνω τοῦ στενοῦ τοῦ ρηγάτου, παρὸς τὸ τρίτον τοῦ στενοῦ, καὶ οὐχὶ πλεῖον· καὶ ἂν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα νὰ ἐποίησεν νὰ ἐποίησεν κανέναν ἐξωπέταστον ἐπάνω εἰς τὸν τοίχόν του, καὶ ἐκείνον τὸ ἐξωπέταστον νὰ ἐμπαιῖν εἰς τὸν στενὸν τὸ ρηγάτικον περὶ 15
παρὰ τὸ τρίτον τοῦ στενοῦ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι πολομᾶ ζαβὰ πρὸς τὸν αὐθέντην νὰ πάρῃ τὴν ὁδὸν του, καὶ διὰ ἐκείνον τὸ ζαβὸν ἐντέχεται νὰ τὸ χαλάσῃ ὅλον ἐκείνον τὸ ἐξωπέταστον, ὡς περὶ ὅτι πλέω νὰ μηδὲν τὸ ποίση ἐξω τοῦ τοίχου του· καὶ τοῦτον ἐνὶ δίκαιον, ὅτι ἐφειδῆ ὁ ρηγὰς βασιλεὺς νὰ ἔχη· εἰς 20
τὸν τοίχόν σου τὸ τρίτον τοῦ στενοῦ καὶ οὐδὲν εἰσὶ εὐχαρισμένος, ἀλλὰ μετὰ πολομᾶς ἀδικὸν ζαβὸν τοῦ ρηγῶ· καὶ παίρνεις τοῦ στενοῦν του, ἐντέχεται νὰ τὸ χάσῃ ὅλον μετὰ δίκαιον καὶ μετὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σνζ. Περὶ τῶν ἀπηδημάτων· καὶ αὐτὸν ἐλατίνικον. 25

Περὶ τῶν ἀπηδημάτων ὁποῦ ἀπηδᾷ εἰς ἄνθρωπος ἐπάνω εἰς ἄλλον ἄνθρωπον καὶ δέρνει τον καὶ ἀνασπᾷ τὰ γένειά του καὶ λαβόνει τον, ποταπαῖς κρίσαις ἐθεσπίστησαν εἰς τοιοῦτα ἔργα.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπον κατὰ 202. τὴν ἀσίζαν τοῦ ρε Μπατουῆν ἀπὸ | δαρμόν, καὶ δείχνει πῶς 30
τοῦ ἐσχισεν τὰ ροῦχά του, ἢ ἐμάθησεν τὰ γένειά του, ἢ δει-

- χνει τὸ αἷμαν τῶν δοντιῶν του τὸ λέγει ὅτι ἐποικέν του νὰ
 ἐβγῆ, ἢ ἀπὸ τὴν μούτην του, ἢ τὰ μαλλιά του ἀνασπασμένα,
 τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι διὰ κα-
 νέναν ἀπὸ τὰ πράγματα τὰ ἄνωθεν λαλημένα, ἐκεῖνος ὁποῦ
 5 ἔνι ἀγκαλεμένος ἀρνᾶται τα, ἐκεῖνος τὰ βάνει ἐπάνω του, οὐδὲν
 νὰ ποίσουν διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα ἀσίζαν μὲ τὸ κείμενον, ἂν
 οὐδὲν ἔνη τὸ κρηᾶς του κομμένον, ἢ ἂν οὐδὲν ἔχη κόλπον φα-
 νερόν, διότι καλὰ ἠγνωρίζετε ὅτι πολλὰς φορὰς φλογοτομᾶται
 ἢ μύτη καὶ τὰ χεῖλη ἀπ' ἐαυτῶν τους, καὶ μαλλία τῆς κεφα-
 10 λῆς πολλαῖς φοραῖς πέφτουν πρὶν τὰ ἀνασπάσουν, καὶ ἀπαί-
 τὸν θυμόν του πολλὰς φορὰς δέρνεται κανεὶς μόνος του, καὶ
 σκίζεται δίχως νὰ τὸν σκίσουν, καὶ διὰ τοῦτο ὀρίζει τὸ κεί-
 μενον τοῦ βισκούνη καὶ τοὺς κριτάδες, νὰ μηδὲν βσταῖζουν
 ἐκεῖνον νὰ ποίση τοιοῦτον ἔκλημαν ἀσίζαν, τοὔτεστι νὰ ὁμῶση
 15 εἰς τὰ ἄγια, ὅτι ἐκεῖνος τοῦτον οὐδὲν τοῦ τὸ ἐποικεν, ὅτι τοῦτον
 οὐδὲν πρέπει νὰ γένη, ἂν οὐδὲν ἔχη κόρπον φανερόν, καὶ ἐκεῖνος
 ὁποῦ ἀγκαλεῖ οὐδὲν ἔχει μάρτυρας ἀπ' αὐτὸν τὸ ἐκλητεύει
 ἀπ' ἐκεῖνον· ἀμμέ ἂν ἐκεῖνος ἔχη καλοὺς μάρτυρας λαῖ; τὸ πῶς
 τοῦ ἐποικεν χωριατοσύνην, καὶ καλὰ τὸν ἐσφραγυλοκόπησεν, ἢ
 20 ἐκαταλάκτισέν τον ἀπουκάτω τῶν ποδιῶν του, τὸ δίκαιον ὀρίζει
 ὅτι ὁ βισκούνης νὰ ποίση νὰ ἔρτη ὀμπρὸς του ἐκεῖνου ὁποῦ
 τὸν ἐποικεν, καὶ οὐδὲν δέχεται πολλὰ καλὰ, νὰ τὸν παιδέψῃ
 μὲ β' βέργαις εἰς τὰ χέρια μὲ β' σεργένταις μὲ βέργαις τῶν
 βουδιῶν, καὶ νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐκεῖ νὰ τὸν
 25 ἀφήσῃ ὡς που νὰ εἰρηνέψουν μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδερν δίχως
 κόρπον φανερόν· καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον, ὅτι ἤτζου ὡς γιὸν
 τὸν ἐλακτοπάτησεν καὶ ἔβδερν ἄλλον, οὕτως νὰ παιδευτῆ τὸ φ.203.
 κορμίν του, καὶ ὄχι ἀπὸ καρτζά, ὅτι διὰ τοῦ σώματος γίνε-
 ται τὸ κακὸν καὶ τὸ καλόν.
 30 σμθ. Περὶ ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀπηδᾷ ἄλλου νὰ τὸν
 δέρῃ, ἢ νὰ τὸν σκοτώσῃ, καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τοῦ ἀπηδᾷ βλέπε-

ται οὕτως καλὰ, ὅτι σκοτόνει τον, ἢ λαβώνει τον ἐκεῖνον ὅπου ἀπήδησεν ἀπαρχῆς, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται εἰς αὐτόν του.

Ἐάν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾷ ἄλλου νὰ τὸν δέρῃ, ἢ νὰ τὸν ἀποκτείνῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἀπήδησεν διαφεντεύγεται ἐτῆ καλὰ, ὅτι σκοτόνει τον, ἢ λαβώνει τον, ἢ καλὰ δέρνει τον εἰς θάνατον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τοῦ ἐπήδησεν ἐρχεται ὀμπρὸς καὶ ἀγκαλεῖ ὅτι ἐπέθανεν, ἢ καλὰ λαβωμένος ὅτι οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ σκαλέψῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἐάν ἐκεῖνος ὅπου ἐπήδηθῆν ἤμπορεῖ νὰ δεῖξῃ μὲ β' μάρτυρας πιστοὺς ὅπου νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐνι λαβωμένος εἶχεν τοῦ ἀπηδήσει προτῆτερα, μενέτω ἀμέριμος καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ἄνευ πόλεμον· ἀμμὲ ἐάν ἐκεῖνος ἐπέθανεν, καὶ ἔχει τοὺς μάρτυρας νὰ ποίσουν ὡς πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐσκότωσέν τον διαφεντεύγοντα τὸ κορμίν του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ μείνῃ ἀμέριμος, ἤγουν κίτες ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ δίκαιον, νὰ μηδὲν ἔχῃ πόλεμον, μὲ κείμενον, τούτέστιν οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἤμποροῦν νὰ σηκώσουν ἕναν ἀπὸ τοὺς μάρτυρας εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου νὰ νικηθῇ ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὡμολόγησεν ἔμπροσθεν τοῦ βισκούνη καὶ ἔμπροσθεν τοὺς κριτάδες, ἢ ἄλλος διὰ λόγου του, ὅτι οὗτος ὁ τεθνηκὼς εἶχεν τοῦ ἀπηδήσει προτῆτερα, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἐσραξεν ἔχει τοὺς μάρτυρας | ὡς περ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμος ἄνευ τινὸς πολέμου, οὔτε ἐκεῖνος, οὔδ' οἱ μάρτυρές του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σν. Περὶ τῆς μαρτυρίας δύο ἀνθρώπων λιζίων ὅπου πιάνουν κανέναν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς κανέναν φόνον ποιοῦντα, ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεταί ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποιοῦντος.

Ἐάν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾷ ἐτέρου ἀνθρώπου, ἢ μιᾷ γυναικί, καὶ σφάζει τον, καὶ β' ἄνθρωποι

- λήζιοι διαβάνουν ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἶδάν τον πολομῶντα τοῦτον τὸν
φόνον, καὶ πιάουν τον (ὡς περ ἐκεῖνοι ὅπου ἐνὶ κρατημένοι νά
τὸν πιάσουν καὶ νά στήσουν ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ αὐθέντη
τους καὶ ὅλα τὰ ζαβά τὰ τοῦ πολεμοῦσιν) καὶ παραδιδούν τον
5 ἐκεῖνον εἰς τὴν αὐλὴν ἐμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτά-
δες κατὰ τὴν ἐμπιστιοσύνην τους καὶ κατὰ τὸν ὄρκον τὸν ἐποίησαν
τοῦ ρηγός, ὅτι εἶδάν τον πολεμῶντα ἐκεῖνον τὸν φόνον, τὸ δίκαιον
κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νά κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ ἐνοχος ἄνευ
πολέμου, καὶ οὐδὲν τὸν ἐφελαῖ ἂν λαλή « μὴ τὸ ὀρίσει ὁ θεός, ὅτι
10 ἐποίηεν το », ἀλλὰ παρευτὺς ἐντέχεται νά τὸν κρεμάσουν, ὅτι
ἐπεσαῦτα πρέπει νά ἀξιμάζῃ ἢ μαρτυρία τῶν δύο λήζιων, ὡς γιὸν
τῶν β' κριτάδων εἰς τοιοῦτην ὑπόθεσιν, καὶ τοῦτο ἐνὶ δίκαιον καὶ
κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζην, διότι ὁ πεθαμένος, ἢ ἡ ἀποθαμένη οὐ-
δὲν ἐγγίξουν τοὺς λήζιους, ὅτι ἂν τοὺς ἐγγίξεν τοὺς λήζιους, τὸ
15 δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται νά τὸν κρεμάσουν
δι' ἐπεσαῦτα, ἂν οὐδὲν τὸ ἀγνωρίση, ἀμμε κατακρινίσκει τὸ δί-
καιον, ὅτι ἐκεῖνον νά τὸν ποτίσουν ἐπεσαῦτα ὡς περ νά ἀγνωρίσουν
τὴν ἀλήθειαν, καὶ μόνον νά ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, παρευτὺς
νά τὸν κρεμάσουν· ἀμμε ἂν ἐνη ὅτι οὐδὲν νά ὁμολόγησεν τί-
20 ποτες μὲ σφίζιμον τοῦ κριτηρίου τὴν τοῦ ἐποίησαν εἰς γ' ἡμέ-φ.205.
ρας, ἐντέχεται ἀπεκεῖ νά τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν ἕναν
χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, νά δοῦν ἂν ἐνη μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν
καιρὸν ἂν θελήσῃ νά διαβάσῃ καμμίαν κρίσιν, ἤγουν τζουτ-
ζην, ἢ ἂν ἔρτη κανεῖς καὶ θέλει νά τὸν προβιάσῃ ἀπ' ἐκεῖνον
25 τὸν φόνον, καὶ ἐάν οὐδὲν ἔρτη κανεῖς μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν
χρόνον καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν οὐδὲν ἠθέλησεν νά ἐβγάλη
τζουτζην, ἐντέχεται νά τὸν ἐβγάλουν ἀπὶ τὴν φυλακὴν, καὶ
πρέπει νά ἐνη εἰς ἐπεσαῦτον ἀμέριμνος ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον,
χωρὶς νά ἀπολογηθῇ πλεῖον τίποτες τινός ὅπου νά τὸν ἤθελεν
30 κράξειν, διότι ἐποίηεν τὸ ἔπρεπεν νά ποίση, καὶ τοῦτον ἐνὶ
δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζην τῶν Ἱεροσολύμων.

σνα. Περί τοῦ λαβωμένου πολλαῖς πληγαῖς, καί ἀπ' ἐκεί-
 νους τοῦς ἀγκαλεῖ τήντα ἐντέχεται νά γένη ἀποῦ κείνους
 ὁποῦ ἐποῖκαν τοῦτον.

Ἐάν γένηται ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος ἐνὶ κολπωμένοις ἀπὸ πολ-
 λούς κόρπους, καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἤμπορεῖ νά ἀγκα- 5
 λέσῃ ἐτεσαύτους ἀνθρώπους εἰς ὅσους κόρπους ἔχει, καί οὐχί
 πλεῖον, καί ἀποῦ νά ἀγκαλέσῃ, καί οἱ κριτάδες νά δοῦν τὰς
 πληγὰς, νά ἠγνωρίζῃ; καλὰ ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται νά βάλῃ
 ὅλους ἐκείνους εἰς τὴν φυλακὴν, ὡς ὅπου νά δοῦν τήντα νά
 γενῆ ἀπαί τὸν λαβωμένον· καί ἐάν γίνεται ὅτι κανεῖς ἀπαί 10
 τοῦς φυλακισμένους νά ἤθελεν νά ἔδωκεν ἐγγυητὴν διὰ νά
 μηδὲν ἐμπῆ εἰς τὴν φυλακὴν, καί ἐκεῖνοι οἱ ἐγγυητάδες νά
 ἦσαν τοιοῦτοι ὁποῦ νά ἔνη καλὰ θηροῦμενοι ἐξ αὐτῶν τους,
 τὸ δίκαιον κρινίσκει καί ὀρίζει ὅτι καλὰ ἐντέχεται καλὰ νά
 πάρουν τοῦς ἐγγυητάδες μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἂν οὐδὲν στρέψουν 15
 τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν πάντοτε ἀποῦ νά τοῦς ἠθέλησεν
 ἢ αὐλή, ἐν κρατῆμενον νά πολομοῦν τοῦς ἐγγυητάδες, τὸ ἔ-
 206. πρεῖπεν νά ποίσουν ἀπ' ἐκεῖνον, καί ἀλλοιῶς οὐδὲν πρέπει νά
 πάρῃ ἐγγυητάδες διὰ κανέναν πρᾶγμαν· καί ἐάν ἐκεῖνος ἀπο-
 θάνῃ ἀπ' αὐτὰς τὰς πληγὰς, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ἐπειδὴ οὐδὲν 20
 ἀγνωρίζουν ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, ἀμμέ λαλοῦν « μὴ τὸ ὀρί-
 σοι ὁ θεός! » ἐντέχεται νά ἔνη ὅλοι εἰς τὴν φυλακὴν ἕναν
 χρόνον καί μίαν ἡμέραν, καί ἂν ἔνη ὅτι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν
 χρόνον ἔρχεται κανεῖς διὰ τὸν ἀπεθαμένον ὁποῦ θέλει νά ση-
 κώσῃ κανέναν εἰς πόλεμον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐπειδὴ 25
 θέλει νά κρᾶξῃ τινάν, ἤμπορεῖ νά σηκωθῇ καί νά κρᾶξῃ ὅγιον
 θέλει ἀπ' ὅλου; ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ λάβωμαν τοῦ ἀποθαμένου,
 καί ἂ νικήσῃ ἐκεῖνον, ἐντέχεται νά τὸν κρεμάσουν, καί ὅλοι
 ὅσοι τὸν ἐλαβῶσαν τὸν ἀπεθαμένον νά κόψουν τοῦς γρόθους
 τους καί νά τοῦς διώξουν ἔξω τοῦ ρηγάτου, ὅτι τοῦτον ἐνὶ 30
 δίκαιον· καί ἐάν ἐκεῖνος νικήσῃ τὸν ἄλλον, τοὔτέστιν ἐκεῖ-

νον ὁποῦ τὸν ἔκραζεν διὰ τὸν τεθνεῶτα, ἐντέχεται νὰ ἔνη ὄλοι ἀποβγαλμένοι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔκραζεν ἐντέχεται νὰ ἔνη κρεμασμένος.

- 5 Ἄμμε ἂν οὐδὲν ἔρτη κανεῖς ἄνθρωπος, ὁμπρὸς ἀποῦ νὰ ἠθέλησεν νὰ τοὺς κράξῃ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μέσθ εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀφοῦ ἐπέθανεν ἐκεῖνος, καὶ κανεῖς εἰς αὐτόν τοὺς νὰ θελήσῃ νὰ λάβῃ τὸ λέγουν τζουίζαν δι' ἀγνωριμίδαν τούτου, ὡς ὅτι οὐδὲν τὸν ἐλάβωσεν ἐκεῖνον τὸν ἀπε-
- 10 θαμένον καὶ νὰ μὲνῃ ἀνενόχλητος ἀπαὶ τὴν τζουίζαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀμέριμος ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον καὶ πρὸς τὴν αὐθεντίαν καὶ πρὸς πᾶσαν ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἠθελεν τίποτε; νὰ τοὺς ζητήσῃ, ὅτι ἐπάνω τῆς μαρτυρίας τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεῖς ἄνθρωπος νὰ πῆ τίποτε, οὐδὲ
- 15 νὰ ποίση, ἐπειδὴ ἐνὶ καθαρὸς ἀπαὶ τὸ δίκαιον, ἠγουν τὸ τζουίξε· ἀμμε ἂν γένηται ὅτι νὰ μὴδὲν ἔνη καθαρὸς ἀπαὶ τὸ τζουίξε, ἐντέχεται νὰ ἔνη παρευτὺς | ἀπλικεμένος εἰς τὴν φούρ-φ.207 καν κρεμασμένος· ἀμμε ἐκεῖνοι οἱ ἄλλοι ὁποῦ οὐδὲν ἠθελαν νὰ βαστάξουν τζουίζαν, οὐδὲ κανεῖς ἤλθεν ὁμπρὸς μέσθ εἰς τὸν
- 20 χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἠθέλησεν νὰ τοὺς κράξῃ ἀπαὶ τὸν φόνον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐπειδὴ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιάβην, ἡ αὐλὴ ἐνὶ κρατημένη ὄλους ἐκεῖνους, νὰ τοὺς ἀποβγάλλῃ, ὅτι πάντες ἐνὶ ἀμέριμοι μὲ δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, χωρὶς νὰ ἀπολογηθοῦν τίποτε; τινὸς ποτὲ ἀποῦ νὰ τοὺς
- 25 ἔκραζεν, ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σβ. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσουν τζουίξε, καὶ ἀπαὶ ταῦτα ἡ αὐλὴ μὲ δίκαιον οὐδὲν πρέπει νὰ δώσῃ νὰ τὴν βαστάξουν.

- 30 Καλὰ νὰ ἠγνωρίζεται ὅτι ὁ ἐμπαλῆς, οὐδὲ οἱ κριτάδες, οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ποίτουν δυναστικῶς νὰ φέρῃ τζουίζαν τινὸς;

ἀνθρώπου τοῦ κόσμου, οὐδὲ καμμίως γυναικὸς ὁμοίως, ἀμμὲ ἐὰν
 ὁ ἄνθρωπος, ἢ ἡ γυναῖκα κράξουν τοὺς εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κα-
 νέναν παράπτωμαν τὸ τοῦ βάνει κανεῖς ἐπάνω του ὅτι ἐποίησεν,
 καὶ ἐκεῖνος ἀπαῦτα προσφέρεται νὰ βαστάξῃ τὸ δίκαιον τζουτζε
 μὲ τὸ θέλημάν του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος 5
 οὐδὲν ἤμπορεῖ πλεῖον νὰ στραφῇ νὰ μηδὲν τὴν βαστάξῃ, ἐπειδὴ
 ἐκεῖνος μόνος του ἐφέρτην, ἀμμὲ ἐνὶ κρατημένος νὰ τὸ βαστάξῃ
 στασιό του, ἐὰν θέλῃ, ὁμοίως ὅπου τὸν κράζει διὰ τὸ παρά-
 πτωμαν, καὶ περὶ τούτου ἐνὶ κρατημένος ὁ βισκούνης καὶ οἱ
 κριτάδες νὰ τὸν ποίσουν νὰ βαστάξῃ τὸ δίκαιον εἰς στασιό 10
 του, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὸ βαστάξῃ, ἐπειδὴ ἐπροσφέρτην
 οἰκεία το βουλή, οὐδὲ τίποτε, θέλει νὰ ποίση ὅπου ἡ αὐ-
 λὴ νὰ τοῦ πῆ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ν' ἀγροικήσουν ἐκεῖνον,
 ἐπειδὴ οὐδὲν θέλει νὰ βαστάξῃ δίκαιον, μαρτυρᾶται καλὰ ὅτι
 ἐκεῖνος ἐποίησεν ἐκεῖνον τὸ βάνουν ἐπάνω του, ὅτι ἂν οὐδὲν τὸ 15
 9.208 εἶχεν ποίσειν, οὐδὲ νὰ ἐφοβᾶτον | παντὸς τοῦ δικαίου, ὅπου ἐνὶ
 δικαιομένον πράγμαν εἰς πάντας τοὺς λαῶ, ὅπου ἐγυρεῦγαν
 δίκαιον, καὶ διὰ τοῦτο οἱ κριτάδες παρευτὸς ἐντέχεται νὰ
 κρίνουν εἰς τὴν ἀνταπόδοσιν τὴν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ διὰ ἐκεῖνον
 τὸ παράπτωμαν τὸ βάνουν ἐπάνω του ὅτι ἐποίησεν το, ἢ ἐποίη- 20
 σεν νὰ τὸ ποίσουν, ὅτι καλὰ ἐνὶ μαρτυρημένο, ἐπειδὴ οὐδὲν
 θέλει νὰ ποιήσῃ τὸ ἐπροσφέρτην, ὅτι οὕτω; ἐνὶ κείμενον καὶ
 δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζων τῶν Ἱεροσολύμων.

σγ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ψευματεύγει τὰς κρίσας τῆς αὐλῆς,
 ἐκεῖνα τὰ νὰ κρίνουν οἱ κριτάδες, καὶ εἰς πόσα ἔπεσεν νὰ δώ- 25
 ση τῆς κρίσης μὲ δίκαιον.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος ἐνὶ ἐπεσαῦτα
 ἀπότορμος, ὅτι ψεύγει τὰ κρίσιματα τῆς αὐλῆς, ὄνταν γίνετα
 καὶ λέγει « τοῦτον τὸ κρίσιμον ἐνὶ ἄδικα λαλημένον καὶ θε-
 σπισμένον », τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος 30
 καὶ ἔπεσεν νὰ δώσῃ τῆς κρίσης, τούτέστιν τοὺς κριτάδες, ἐδο-

μήκοντα ἐπτὰ λίθρας καὶ ἡμισον, καὶ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας
β' ἐπεσχυῖτα ὡς γιόν τοὺς κριτάδες, ὅτι τοῦτον ἓνι κείμενον
καὶ δίκαιον· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη ἀποῦ πόθε νὰ πλερώσῃ τοῦτα,
ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ κόψουν τὸ τρίτον τῆς γλώσσας του, ἔνα
5 μὴ ποτέ·ς τορμήσῃ νὰ ποίση τὴν αὐλὴν ἄδικην, ἢ ποίη ἐθε-
σπίστην διὰ νὰ δῆ καὶ νὰ πῆ καὶ νὰ στερεώσῃ, καὶ τοῦτον
ἓνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σνδ. Περὶ τοῦ δαρμένου, καὶ τήντα πρέπει νὰ δώσῃ εἰς τὴν
κρίσιν, καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναίκας τῆς δαρμένης, ἢ
10 κείνοι ὁποῦ τὸν ἔδερν, ἢ ποῦ ἐποίησαν νὰ τὸν δέρουν μὲ ἄλ-
λον παρὰ μὲ τὸ κορμίν του.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δέρνει ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ
τὸ ἀγκάλεμαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἐκεῖνος ἓνι ἔνοχος
μὲ καλὰς μαρτυρίας τὸ πῶς τὸν ἔδερν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
15 ἔπεσεν νὰ δώσῃ τοῦ δαρμένου ῥ' σόρδια, καὶ τοῦ | αὐθέντη ῥ' φ. 209.
πέρπυρα, ἂν ἔνῃ ὅτι εἰς ἐκεῖνον τὸν δαρμὸν οὐδὲν ἔχει κόρ-
πον φανερόν, οὐδὲ αἷμαν· εἰ δὲ ἔχη κόρπον φανερόν, ἢ αἷμαν,
ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὸν γρόθον του τὸν δεξιόν· καὶ
ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἓνι ἔνοχος τοῦ δαρμοῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ
20 πλερώσῃ τὰ ῥ' σόρδια τοῦ δαρμένου καὶ τὰ ῥ' πέρπυρα εἰς τὴν
αὐλὴν, κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι, ὁ δαρμένος ἠμπορεῖ νὰ κρατῆ
ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔδερν εἰς τὴν φυλακὴν του, ὡς γιόν χριστια-
νόν, ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψῃ εἰς
τὴν κρίσιν διὰ νὰ ἔχη τὸ δίκαιόν της· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ, ὅτι ἐκεῖ-
25 νος ἀπεθάνῃ ἀπαὶ τὸν δαρμὸν ἐκεῖνον, τὸ δίκαιον κρινίσκει
ὅτι ἐπειδὴ ἓνι ἔνοχος τοῦ δαρμοῦ, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν
εἰς τὸ ἀπλίκιν του νὰ κρέμεται πάντα χωρὶς νὰ τὸν κόψουν,
ἢ γουν εἰς τὴν φούρκαν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐκεῖνος ἐπέθανεν, ὅτι
οὕτως ἓνι κείμενον καὶ δίκαιον· καὶ ἐὰν κανεῖς, ἢ καμμία γυ-
30 ναῖκα ἐποίησεν ἐκεῖνον νὰ τὸν δέρουν μὲ τὰ κάτινας ἄλλους,
καὶ ἀπεθάνῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποίησεν νὰ

τὸν δέρουν, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ὅπου τὸν ἐδέρασιν ἐντέχεται' νὰ χάσουν τὸν γρόθον τοῦ, τὸν δεξιόν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἐπέθανεν διὰ ἐκεῖνον τὸν δαρμόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐκεῖνος ὅπου ἐποίησεν νὰ τὸν δέρουν, ἐνὶ κρατημένῳ νὰ πλερώσῃ τὴν ἀγρωνιμίδαν τῆς 5 αὐλῆς τοῦ δαρμένου καὶ τῆς αὐθεντίας, καὶ ἐκεῖνοι ὅπου τὸν ἐδέραν ἐντέχεται νὰ ἔνη γεθεντισμένοι ὅλοι γυμνοὶ μὲ τὰ βρακιά τους εἰς τὴν χώραν καὶ καλὰ δαρμένοι, ὅτι οὕτως ἐνὶ κεί- μενον καὶ δίκαιον, ὅτι ὅλοι νὰ νώσουν τὴν κκοποιῖεν.

σνε. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου ὅπου δέρνει ἄλλον σκλά- 10 βον, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένηται.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἐλεύθερος ἀνθρώπος, ὁποῖος καὶ ἂν ἔνη, δέρνει ἕναν σκλάβον ἄλλου ἀνθρώπου, καὶ ὁ αὐθέντης τοῦ 4-210. ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκλαεῖ τον ἐκεῖνον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι ἔδερν τὸν σκλάβον μου, ἢ τὴν σκλάβαν μου, τὸ 15 δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κρινεταί, ὅτι κανεὶς ἐλεύθερος ἀνθρώπος, ἢ γυναικα ἐλεύθερη, οὐδὲ νὰ ποίση δι' αὐτῶν τοῦ σκλάβου, οὐδὲ τῆς σκλάβας, ἢ ἀσίζα, οὐδὲ κείμενα, οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ἐνὶ, οὐδὲ ὁ νόμος, οὐδὲ ἡ ἀσίζα τὸ ὀρίζει ποτέ· ἀμμὲ ἂν ἔνη ὅτι ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα ἀπεθάνη διὰ 20 ἐκεῖνου τοῦ δαρμοῦ, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἔδερν ἐνὶ ἔνοχος μὲ καλαῖς μαρτυρίαις πῶς τὸν εἶδασιν νὰ τὸν δέρῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος νὰ τὸ ἱκανώσῃ τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, ἐκεῖνοῦ ὅπου ἦτον ὁ σκλάβος, ἢ ἐκεῖνη ἢ σκλάβα, ἐπεσαῦτα ὅσα θέλει νὰ πῇ, κατὰ τὴν δικαιο- 25 σύνην του, ὅτι ἐκούστεψέν του ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅπου τὸν ἀγόρασεν ἄκρι τῆς ἡμέρας ὅπου ἐπέθανεν, ὅτι τοῦτον ἐνὶ κεί- μενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σνε. Περὶ τῶν ἀηλίκων ὅπου τοὺς ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλὴν, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται. 30

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἀνθρώπο, ἢ μία γυναῖκα, ἀγκλαεῖ ἕναν

παιδὶν ἀνήλικον ἀποῦ δαρμόν, ἢ ἀποῦ ἀνδροπὴν τὴν τῆς ἐποικεν, ἢ ἀπηδία ὁποῦ τῆς ἀπήδησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἔνι κρατημένη νὰ τοῦ ποίσουν δίκαιον, οὐδὲ νὰ πάρῃ δίκαιον ἀποῦ κανέναν ἀνθρώπον τοῦ κόσμου, οὐδὲ διὰ
 5 κανέναν ἀγκάλεμαν ἀποῦ νὰ ποίσουν ἐξ αὐτόν του ἕως ὅπου νὰ γενῆ τοῦ νόμου, ἐτῶν ἰε΄ νόμου ἡλικίας· ἀληθῶς ἐτεσαῦτα ὀρίζει τὸ δίκαιον, ὅτι ἂν ἔχη κανέναν παιδὶν ὁποῦ οὐκ ἔχει τινὰν νὰ τοῦ ἀναστριγγήσῃ καὶ νὰ τὸ παιδεύσῃ, καὶ ἐκεῖνον ἔνι μαθημένον κακοποιεῖν, νὰ δράσῃ τὰ πράγματα τοῦς
 10 λαῶ, καὶ ἔμην γίνεται εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ ποίση νὰ τὸ πιάσουν καὶ καλὰ νὰ τὸ παιδέψῃ, καὶ νὰ τοῦ εἰπῆ, πλεῖον μηδὲν τοῦ γενῆ τοῦτον τὸ κάκωμαν, οὐδὲ τούτῃ ἡ μωρία, εἰ δὲ ἄλλη | φορὰν καὶ ἂν τὸ ποίση, θέλει τὸν φ.211. παιδεύσει πολλὰ καὶ χειρότερα, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον,
 15 ὅτι οὕτως νὰ τὸ παιδέψουσιν, νὰ τὸ φοβερίσουν, καὶ ὅλα τὰ καὶ παιδία.

σνζ. Περὶ τοῦ καμπίτη τὸν κράζου διὰ φόνον, ἢ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐκράξεν εἰς τὸν κάμπον, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης νὰ δώσῃ τοῦς καμπίτας μὲ δίκαιον καὶ
 20 κείμενα.

Ὡς περ ὁ ρήγας ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἔνι κληρονόμος ἐκεῖνου, ἢ ἐκείνης ὁποῦ νὰ ἀπεθάνῃ ἀδιὰτάκτος, τοῦτέστιν δίχως νὰ ποιήσῃ δικήκεν καὶ ὁποῦ οὐκ ἔχει τινὰν συγγενήν, καὶ πρέπει νὰ πάρῃ πάντα ὅσα ἔχει ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, οὕτως ὀρί-
 25 ζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὁ ρήγας ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ ὅλα τὰ ἐψώνια τοῦς καμπίτας τοῦς κράζου εἰς πόλεμον τοῦ φόνου, ἢ κλεψίας, ἢ διὰ καμμίαν ἄλλην ζήτησιν· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχη τίποτες ἀποῦ νὰ ὀδηγηθῇ, οὐδὲ ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς, καὶ ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἡ αὐλὴ
 30 νὰ φᾶ καὶ νὰ πῆ μέχρι μ΄ ἡμέρας, ἐὰν ἐτεσαῦτα τὸ ἀνέκραξαν ἐκεῖνον τὸ κράξιμον, ἀμμὲ ἀπαί τὰς μ΄ ἡμέρας καὶ ἀπάνω,

ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἐνὶ κρατημένῃ τίποτε, νὰ τοῦ δώσῃ· καὶ διὰ τοῦτο ὀρίζεται τὸ δίκαιον, ὅτι ὁ πόλεμος μὲ πᾶσιν ὀπλῆν μέσσι εἰς μ' ἡμέρας ἀφοῦ νὰ δοθοῦν τὰ ἀμάχια ἔσω, καὶ χρωστεῖ ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ δώσῃ τὸ ἐντυμάν του κόκκινον καὶ κλάττζει, 5 κόκκιναις, καὶ τὸ σκουτάριον, καὶ τὸ ραβδίον, καὶ πάντα ὄλα τοῦτα ἐντέχεται ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ τὰ δανείσῃ. Ὅμοίως ἐν γένηται ὅτι μία γυναῖκα χήρα, ἢ ὀρφνὴ, ἢ ξενικὴ, ἢ εἷς ἄνθρωπος ὀρφανός, ἢ ξενικός ὁποῦ βάνει καμπίτην καὶ πολεμᾷ, ἢ ἄλλος νὰ τὸν κράξῃ, καὶ οὐδὲν ἔχουν ἀπόθεν νὰ τοὺς δη- 10 γήσουν τοὺς καμπίτας τους, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ αὐθέντης ἐνὶ κρατημένος νὰ τοῦ ὀδηγήσῃ καθ' ὃ ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ τοῦτο ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἰε- ροσολύμων.

φ. 212. σνη. | Περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ νὰ εὐρε-
θοῦν σκοτωμένοι, καὶ οὐκ ἔχει συγγενὴν, οὐδὲ φίλον νὰ γυ- 15
ρέψῃ τὸν θάνατόν του, πῶς ὁ αὐθέντης τοῦ τόπου ἐνὶ κρατού-
μενος νὰ τὸ γυρέψῃ κατὰ τὸ δίκαιον.

Ἐὰν γένηται παρὰ κάποιον ριζικόν, ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία
γυναῖκα εὐρίσκειται σκοτωμένη, καὶ κατὰ βάνει ἐκεῖνον τὴν
φόνον ἐπάνω εἰς ἕνα ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπέθανεν 20
οὐδὲν ἔχει κανέναν συγγενὴν, ἢ συγγενάτριαν, οὐδὲ φίλον, οὐδὲ
φίλαιαν, ὁποῦ γυρεύουσι τὸν θάνατόν του ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν
ἐσκότωσεν, τὸ δίκαιον ὀρίζεται ὅτι ὁ ρήγας, ἢ ὁ αὐθέντης τῆς
χώρας, ἐνὶ ἐκείνου γνήσιός του κληρονόμος, καὶ διὰ τοῦτο ἐνὶ
κρατημένος νὰ γυρέψῃ τὸν θάνατόν του, μὲ τὸ κείμενον καὶ 25
κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἐντέχεται ἕνα καμπίτην νὰ βάλουν,
ἂν ἔχη χρῆσιν, ἐὰν ἐκεῖνος ἀρᾷται ἐκείνην τὴν κακουργίαν,
ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, ὅτι « τὸ αἷμα
τοῦ πτωχοῦ ὑπάγει ὀπίσω του κράζοντα, κρίσιν κύριε! » καὶ 30
λέγει « ἀγαθὲ θεέ, ἐδίκησες τὸ αἷμα τοῦ πτωχοῦ », καὶ ἐφει-
δῆ ὅτι λαλεῖ οὗτος τοῦ Κυρίου μας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐντέχε-

5 ται ἢ ἀγροικηθῆ καὶ εἰς τὴν γῆν, μὲ κείμενον, ὅτι εἰς τὸ κορμὶν τῶν θνητῶν ἐντέχεται ὁ αὐθέντης νὰ ποίση τὴν ἐκδίκησιν, καθὼς ἐνι προθεσπισμένον τοὺς ὄλους συγγενοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ἐθέσπισα νὰ πάρῃ τὰ πράγματά του καὶ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατόν του, καὶ τοῦτο ἐνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σθ. Περὶ τοῦ ὄρκου τὸν μέλλει νὰ ποίση ὁ κάπιος ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς.

10 Νὰ ἠγωνρίζετε καλὰ ὅτι, ἐπειδὴ ὅτι οἱ καμπίταις ἔλθουν, καὶ θεωροῦν ὅτι εἰρήνη οὐδὲν γίνεται μέσον τους, οἱ κριτάδες καὶ ὁ βισκούντης ὁποῦ ἐντέχεται νὰ ἔνη ἐκεῖ ἕως ὅπου νὰ τελειωθῆ ὁ πόλεμος, ἐντέχεται νὰ ἔλθωσιν προτῆτερα εἰς τὸν καμπίτην ὁποῦ κράζει τὸν ἄλλον ἀποῦ φόνον καὶ νὰ τὸν ποίσουν ἢ νὰ ὁμόση οὕτως ἐπάνω εἰς τὸ Εὐαγγέλιον « ὁμνές, καὶ φ. 213.

15 οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τοῦτον τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀντίδικος ὁποῦ ἐντέχεται νὰ πολεμήσῃς ἐποίηκεν τὸν φόνον τὸν βάνεις ἐπάνω του; » ἔπειτα μέλλει νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ διαφεντεύγεται καὶ νὰ τοῦ εἰποῦν οὕτως « ὁμνές αὐτοῦ εἰς αὐτὸν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον,

20 γέλιον, ὅτι οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ αὐτὸν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὅτι τὸν αὐτὸν φόνον οὐδὲν τὸ ἐποίησε; ἐσοῦ, οὐδὲ ἐποίησε; νὰ τὸν ποίσουν διὰ ἄλλον; » καὶ τότες ἐντέχεται νὰ δώσουν τοῦ καθενοῦ καμπίτη τὸ σκουτάριν του καὶ τὸ ραβδί του, καὶ τότες νὰ πάρουν β'

25 κριτάδες τὸν ἕναν καμπίτην, καὶ ἕτεροι β' τὸν ἕτερον καμπίτην, καὶ νὰ τοὺς βάλουν μέσ' εἰς τὸν κάμπον τὸ ἥμισον τῆς ἡμέρας, τὸν ἕναν ἀντίκριτα τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ ἔχουν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἅμα ὁ εἷς, ὡς περ τὸν ἄλλον, ὅτι ἂν ἔβλεπεν τὸν ἕναν εἰς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν δύσιν τοῦ

30 ἡλίου, ἤθελεν εἶσθεν ἀδικον, διότι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἠμπορεῖ νὰ βλάψῃ τὸν ἕναν, καὶ τὸν ἄλλον νὰ βοηθήσῃ, καὶ διὰ τοῦτο

ὀρίζει τὸ κείμενον νὰ μηδὲν βάλουν καὶ τοὺς δύο παρὰ στά-
 μιν τὴν ὥραν τοῦ μεσομεριῦ, καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι
 νὰ μηδὲν τοὺς ἀφήσουν νὰ πᾶσιν εἰς τὸν κάμπον νὰ πολεμή-
 σουν, ἕως ὅπου νὰ διαβῇ ἡ τρίτη ὥρα τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ἔνη
 καλὰ ὑψηλὰ ὁ ἥλιος, διὰ νὰ μηδὲν τοὺς βλάψῃ, ὅτι οὕτως ἐνι 5
 δίκαιον· καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη καὶ τὰ δύο τοὺς σκουτάρια κο-
 μένα καὶ ἐνοῦ ἀξάμου καὶ ἐνοῦ βήρους, ὁμοίως ἐντέχεται νὰ
 ἔνη τὰ ραβδία ἐνοῦ μάκρους καὶ ἐνοῦ πάχους· τότες δὴ κη-
 ρύξει ὁ κηρύξ τὸν διαλαλημὸν, γ' φορὰ· παρὰ τοῦ κηρύκου,
 νὰ μηδὲν ἔνη κανεὶς ἀπότομος, ἐπάνω τοῦ κορμίου του, νὰ 10
 ποίσουν κανέναν σημάδιον τοὺς καμπιώτας, οὐ μὲ νεῦμαν, οὐδὲ
 λαλιάν· καὶ παρευτὺς ἐντέχεται οἱ κριτάδες νὰ ἐβγάλουν ὄλους
 ρ.214. ἔξω εἰς ἓναν μέρος | τοῦ κάμπου, ἕως ὅπου νὰ ἐμπυῶν εἰς τὸν
 κάμπον διὰ νὰ ἀκούσουν τοὺς λόγους τοὺς ἐντέχεται, ἂν θέ-
 λουν νὰ ποῦν τίποτες, καὶ τότες χρῆ νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ 15
 πᾶν ἐν τῷ ἄμα· καὶ ἐκεῖνος ὅπου νὰ νικηθῇ, τὸ δίκαιον κρι-
 νίσκει, ἢ ζωντανός, ἢ νεκρός, μοναῦτα νὰ τὸν κωλοσύρουν καὶ
 νὰ τὸν κρεμάσουν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ
 εἰς τοιοῦτην ὀπλὴν καὶ μὲ τοιοῦτους ὄρκους ἐντέχεται νὰ
 ὀδηγήσουν τοὺς λίζιους τῶν πολεμοῦν τοὺς καθαλλάρους, ὡς 20
 ἐρμηνεύτην αὐτὸς ὁ πόλεμος τοὺς Βουργάρους.

σξ. Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Ρωμαιοῦ καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ ὁ-
 ποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν κανέναν χριστιανὸν εἰς πόλεμόν.

Ἦγνωρίζετε καλὰ ὅτι κανεὶς Συριάνος, οὐδὲ κανεὶς Ρωμαῖος,
 οὐδὲ κανεὶς Σαρακηνός, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐναντιωθῆται χριστη- 25
 νοῦ καμπιώτη, τοῦτέστιν ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ κανέ-
 ναν χριστιανὸν εἰς πόλεμον εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον τῆς Ἰερουσα-
 λῆμ· ἀμμὲ ἂν ἔνη ὁ Συριάνος, ἢ ὁ Ρωμαῖος, ἢ ὁ Σαρακηνός,
 ἂν τὸν κράξουν διὰ φόνον, ἢ περὶ δημηγερσίας, τὸ δίκαιον κρι-
 νίσκει καὶ ὀρίζει, ὅτι ἀπ' αὐτῶν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ διαφρευτευτῇ 30
 κατὰ πρόσωπα πᾶσα Φράνγκου ἀποῦ ἀπ' αὐτὸν νὰ τὸν κρᾶ-

ξουν, ὅτι τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον τῶν Γεροσολύμων.

σζα. Περὶ τοὺς ἀρσενοκοίτας καὶ πάντας ἄλλους κακοὺς ἀνθρώπους καὶ γυναικῶν νὰ θανατωθῶν ἀπὸ κακοῦ θανάτου.

- 5 Γινώσκετε ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι πάντες οἱ κακοὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται ν' ἀποθάνουν ἀπὸ ἄσχημον θάνατον, ὅσοι ἐνὶ οὗτοι ὁποῦ ἐνὶ συνειθισμένοι νὰ κακοποιῶν καὶ νὰ συνακατατέθουν εἰς τὰ κακὰ, ὡς γινὼν τοὺς ἀρσενοκοίτας τοὺς λέγουν σοδομίτας, καὶ οἱ κλέφταις καὶ οἱ πατελληγοὶ καὶ οἱ
- 10 παράβουλοι, καὶ πάντας τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς κακὰς γυναῖκας, ὅλοι τοῦτοι ἐντέχεται νὰ ἀποθάνουν, καὶ νὰ μηδὲν τοὺς ἀφήσουν νὰ ζοῦν οἱ αὐθένταις, ἐῖρησθ' ἡ τοὺς ἀγνωρί-φ.215.
- ξουν, ὅτι οὕτως λέγει ἡ ἀγία Γραφή καὶ ὁ νόμος « ὅσοι φονεύσουν τὰς ἐχθροὺς τοῦ θεοῦ, τοῦτ' ἐστὶν τοὺς κακοποιούς, ἐ-
- 15 κείνοι ἐνὶ φίλοι τοῦ θεοῦ »· ἀλλὰ κανεὶς ἄνθρωπος ἀπαὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ οὐ χρῆ σφάζει τὸν φονεῖαν, οὐδὲ τὸν παράβουλον, οὐδὲ τὸν αἰρετικόν, οὐδὲ τὸν κλέπτην, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ τὸν προσφέρῃ εἰς τὴν κρίσιν, καὶ ἡ κρίσις μετὰ ταῦτα ἐνὶ κρατημένη νὰ τὸν κρίνῃ καὶ νὰ τὸν ξηλώσῃ, κατὰ τὴν κακο-
- 20 πραξίαν του, ἢ διὰ μαρτύρων, ἢ διὰ τῆς ὁμολογίας του ὅτι ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακοεργίαν, οὐ φόνον, ἢ κλεψίας, ἢ ἐτέρας ἄλλης ἀμαρτίας αὐτῶν τῶν ἄνωθεν λαλημένων, παρευτὺς ἐντέχεται οὗτοι κριμένοι εἰς κρίμαν θανάτου· ὅτι οἱ κριτάδες ὅταν κρινίσκουν κανέναν ἄνθρωπον νὰ ἀποθάνῃ, οὐδὲν ἐνὶ παν-
- 25 τὸς δι' αὐτῶν αἴτιοι τοῦ θανάτου ἐκεῖνου τοῦ κρινίσκουν, ἀλλὰ ποιοῦν ἐκεῖνον τὸ ὀρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἡξεύρουν οἱ πάντες ὅτι πάντες οἱ φονεῖς, ἢ ἕτερον ἄλλην ἀνομίαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, ἀκωλύτως οἱ κριτάδες πρέπει νὰ τοὺς κρίνουν κρίμαν θανάτου.
- 30 σζβ. Περὶ τοῦ λαβωμένου πληγὴν θανατίσιμην καὶ ἀγκλαεῖ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ ἀγκαλόμενος ἀρνᾶται, καὶ ποιεῖ του τὴν

ἀσίζαν, καὶ νὰ γένηται ὅτι ἐκεῖνος ἀπέθανεν παρ' αὐτῆς τῆς πληγῆς, ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γένη.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐλαβώθη πληγὴν θανατίσ-
μην, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ ἀπὸ κατίναν
ἄνθρωπον καὶ λέγει, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἐποίηκεν αὐτὴν 5
τὴν πληγὴν, τοῦτον τὸν ἀγκλωῶ, καὶ ὁ ἀγκαλούμενος ἔρχεται
ὀμπρὸς καὶ λέγει « μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός! » καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ
τοῦ τὴν ἀσίζαν ἔμπροσθεν τοῦ βισκούνη καὶ τοὺς κριτὰδες,
τούτέστιν ὅτι νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια Εὐαγγέλια ὅτι ἐκεῖνος
τοῦτο οὐδὲν τὸ ἐποίησεν διὰ χειρὸς του, οὐδὲ δι' ἄλλου ἐποι- 10
q.216. κεν νὰ τὸ ποίσουν, οὐδὲ ἐσυντάχθη, οὐδὲ κατέχει το | τίς τοῦ
τὸ ἐποίησεν, καὶ κατὰ τοῦτο ἔνι ἀμέριμνος, ἐφειδῆ ἐκεῖνος ἔ-
λαβεν τὸν ὄρκον του ἐκείνου εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ τὸ ζητᾷ
ὁμοίως ἐὰν γένηται, ἐφειδῆ ἐκεῖνος ὁ λαβωμένος τελευτᾷ
ἀπ' αὐτὴν τὴν πληγὴν, καὶ κανεῖς ἀπκί τοὺς συγγενάδες τοῦ 15
ἀπεθαμένου, ἢ ὁ πατήρ του, ἢ ἡ μήτηρ του, ἢ ἀδελφός του,
ἢ ἀδελφὴ του θέλει μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσῃ τὸν θάνατόν του
ἐκείνου, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κριθῆ, ὅτι
ἐκεῖνος οὐδὲν ἔνι πλεῖον κρατημένος νὰ ἀπολογηθῆ περὶ τοῦ
θανάτου ἐκείνου οὐδὲν τινός, διότι ἐποίηκεν ἐκεῖνον τὸ ὤριζεν 20
ἢ ἀσίζα νὰ ποίση, καὶ τὸ ἐγνώρισεν ἢ αὐλὴ νὰ ποίση· ἀμμέ
ἂν οὐδὲν εἶχεν ποίσειν τὴν ἀσίζαν καὶ τὸ ἐγνώρισεν ἢ αὐλὴ,
καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἔνι κρατη-
μένος νὰ ἀπολογηθῆ ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοποιεῖαν ὄλου ἐκείνου·
ἐκεῖνον ἀπὸ τοῦ ζητοῦν δίκαιον, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ 25
δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σζγ. Περὶ τοῦ δαρμένου ὁποῦ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ὅτι ὁ
κατὶς τὸν ἔδερν, καὶ παίρνουν ἡμέραν τακτὴν καὶ οἱ δύο νὰ
ἔρτουν νὰ κριθοῦν, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡ-
μέραν του οὐδὲ ὁ εἷς, οὐδὲ ὁ ἄλλος, ταῦτα πρέπει νὰ πλερώσῃ 30
εἰς τὴν αὐλὴν ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν ἤλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του;

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται ἡμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν
καὶ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον, ὅτι ἔδωκεν τὸν, ἢ ἐποίησέν του
ἕτερον κακόν, καὶ ὁ ἀγκαλομένος παίρνει ἡμέραν τακτὴν, καὶ
μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ὁ ἀγκαλῶν οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέ-
5 ραν του, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, ὡς ἐντέχεται, καὶ ὁ
ἐγκαλούμενος ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του καὶ ἐτήρησέν την καλὰ
ἔως ὅπου ἐφάνησαν οἱ ἀστέρες, καὶ γίνεται ὅτι ὁ ἀγκαλῶν ὁ
καὶ ὁ δαρμένος ἀπεθαίνει, καὶ κᾶτις ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες του
ἔρχεται τοῦ ἀπεθαμένου καὶ ἀγκαλεῖ καὶ ζητᾷ τοῦ γίνεται
10 κρίσι ἀπὲς ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἔδωκεν, ἀπαὶ | τὸν ποῖον δαρμένου φ.217.
ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ἡ-
πορεῖ νὰ δείξῃ ἀπὲς αὐλῆς τοῦ βισκούνη πῶς ἐβλέπησεν τὴν
ἡμέραν του ὡς ἐντέχεται τον, ὡς περ καὶ ἐφάνησαν οἱ ἀστέρες,
ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀμέριμος, μὲ κείμενον, ἄνευ πολέμου· καὶ
15 ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος, τοῦτον οὐδὲν ἡμπορεῖ νὰ δείξῃ ἀπὲς αὐλῆς,
τούτέστιν διὰ μαρτυρίας τῶν κριτῶν, καὶ ἡμπορεῖ νὰ τὸ δείξῃ
μὲ β' μάρτυρες πιστοὺς τὸ πῶς ἐβλέπησεν τὴν ἡμέραν του, κα-
θὼς ἄνωθεν δηλοῖ, πρέπει νὰ ἔνη ἀμέριμος μὲ δίκαιον οὗτος·
ἀμμε αὐτὴ ἡ μαρτυρία ἔχει πόλεμον, ὅτι οἱ γονεῖς τοῦ ἀπε-
20 θαμένου, ἢ οἱ συγγενάδες του, ἔναν ἀπὲς ἐκεῖνους τοὺς μάρτυρας
εἰς πόλεμον, ὅτι οὕτως ἐν κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν
ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σζδ. Περὶ τοῦ κορπωμένου, καὶ ἀπεκεῖ συμπαύγει διὰ καρ-
τζα μὲ κείμενον ὅπου τὸν ἐλάβωσεν, καὶ γίνεται ὅτι τᾶπισα
25 ἀπεθαίνει παρὰ τῆς πληγῆς, ποτάπον δίκαιον ἐντέχεται νὰ
γένῃ ἀπὲς ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐλάβωσεν καὶ ἐσύμπησεν μετὰ του
πρὶν ἀποθάνῃ.

Ἐάν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρτη ἡμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν
καὶ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον ὅπου τὸν ἐλάβωσεν, καὶ τότες
30 γίνεται ὅτι συμπαύγει μὲ ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐλάβωσεν, καὶ διὰ
παρκαλήσεως τοὺς ἀγαπητικούς του, ἢ διὰ δώρημαν καρτζῶν,

καὶ τότε γίνεται ὅτι ἀπεθαίνει ἀπ' ἐκείνην τὴν πληγὴν, καὶ
 κανεὶς ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες τοῦ ἀπεθαμένου, ἢ ἡ γυναῖκά του
 νὰ θελήσῃ μετὰ ταῦτα νὰ ἔχῃ δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐ-
 λάβωσεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι
 ἐὰν ἐκεῖνος ὅπου ἐποίησεν τὴν ἀγάπην του μὲ τὸ λαβωμένον, 5
 ἤμπορεῖ νὰ δείξῃ ὅτι ἐσύμπαψεν μετὰ του ἀπ' ἐκείνην τὴν κα-
 κοεργίαν, ἐντέχεται νὰ ἔνη ἀμέριμος μὲ τὸ κείμενον, ἐξῶν παρὰ
 ρ.218. ἔχει πόλεμον, τούτέστιν ὅτι οἱ συγγενάδες τοῦ τεθνεῶτος ἤμ|πο-
 ροῦν καλὰ νὰ σηκώσουν τὸν ἕναν τους μάρτυραν εἰς πόλεμον,
 καὶ εἴ τις νικηθῇ, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν μὲ τὸ κείμενον· 10
 ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ἤμπορῇ νὰ δείξῃ μὲ τὴν αὐλήν, τούτέστιν
 ἐμπροσθεν τοὺς κριτάδες, ὅτι ἐσύμπαψεν μὲ τὸν κορπωμένον
 καὶ ἐπλήρωσεν τὰ ζ' σορδία καὶ ἥμισον τοῦ ἀπίστου ἐγκλη-
 ματος τὸν ἐποίησεν ἀπάνω του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐνι
 ἀμέριμος εἰς ὄλας τὰς ἡμέρας ἄνευ πολέμου, μὲ τὸ κείμενον 15
 καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σξε. Περὶ ἐκεῖνου τοῦ κριτῆ τοῦ κράζου ἐἰς τὴν βουλήν
 καμμάς ὀρφανῆς, ἢ ὀρφανοῦ, ἢ χήρας, καὶ οὐδὲν ἠθέλησε νὰ
 πάγῃ, ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ λάβῃ τοῦτος ὁ κριτής.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὀρφανὴ ἀνήλικη, ἢ μία γυναῖκα χήρα ἐρ- 20
 χεται ὀμπρὸς εἰς τὴν αὐλήν καὶ ζητᾷ κατ' ὄνομα, ἢ πολεμᾷ
 νὰ ζητήσουν κατίναν ἀπαὶ τοὺς κριτάδες, τὸ δίκαιον κρινίσκει
 καὶ ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνοι οἱ κριτάδες ἐνι κρατημένοι νὰ πᾶν εἰς
 ἐκεῖνον, ἢ εἰς ἐκείνην ἀποῦ τὸν ζητοῦν, καὶ πρέπει νὰ τοῦ
 δώσῃ βουλήν τὴν καλλιώτερον τὴν γινώσκει εἰς τὸν αὐτόν 25
 του· ἀμμὲ ἐὰν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁ κριτής τὸν ἐκράξεν κα-
 τ' ὄνομα εἰς τὴν δουλήν, οὐδὲν ἠθέλησε νὰ πάγῃ, ἀμμὲ εἶπεν
 ἀκούοντα τῶν ἄλλων κριτάδων, ὅτι οὐδὲ νὰ πάγῃ εἰς ἐκείνην
 τὴν βουλήν ὅπου τὸν κράζου εἰς τὴν ὀρφανήν, ἢ εἰς τὸ ὀρ-
 φανόν, ἢ εἰς τὴν γυναῖκαν τὴν χήραν, τὸ δίκαιον κρινίσκει 30
 καὶ ὀρίζει ὅτι, ἐκεῖνος ὁ κριτής, προτῆτερα νὰ τὸν διώξουν ἀπαὶ

τὴν συντροφίαν τῶν ἄλλων κριτάδων, καὶ ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς πάντοτε, ὡς ὅτι ποτὲ νὰ μὴν εἰσακουσθῆ, οὐδὲ νὰ πιστευτῆ ἀποῦ εἶ τι εἶπει, καὶ νὰ πέσῃ νὰ δώσῃ ὡς ἄνθρωπος ἄπιστος, ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένος ὅτι ἔνι ἄπιστος ἀπ' αὐτοῦ, ἐφειδῆ ἀρνήθηκεν τὴν βουλὴν του νὰ πῆ τὴν | ἀλήθειαν ἐκεῖνου, ἢ ἐκεῖνης, ὅπου ἔνι κρατημένος νὰ συμβου-φ.229. λέψῃ πάντας εἰς τὴν αὐλήν, ὄνταν τὸ ζητοῦν· ὅτι οὐδὲν ἔχει κανέναν ἀπαὶ τοὺς ἰβ' κριτάδες ὅπου οὐδὲν ἔνι κρατημένος, πρὶν καθίση εἰς τὸν θρόνον του νὰ ἀκούσῃ τὰς κρίσας, νὰ δώσῃ βουλὴν παντὸς ἀνθρώπου ὅπου νὰ τοῦ ζητήσουν βουλὴν εἰς καλὴν πίστιν, χωρὶς κημίας κακῆς ἐγροίκεσης, τὴν καλλιώτερην ὅπου νὰ ἤξεύρῃ· ὁμοίως ἐὰν ἦτον ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνη ὅπου τὸν ἐζήτησαν εἰς βουλὴν, νὰ ἀγκάλεν κατὰ τοῦ πατρός του, ἢ τῆς μητρός του, ἔνι κρατημένος νὰ τὸν συμβουλέψῃ τὸ 15 καλλιώτερον ὅπου ἤξεύρει, μὲ δίκαιον, ὅτι διὰ τοῦτο τοὺς ἐθέσπισαν διὰ νὰ εἰποῦν καὶ νὰ ποιήσουν δίκαιον, καὶ διὰ νὰ δώσουν δικαίαν κρίσιν ὅλους τοὺς λαῶς, κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Τοῦτον ἔνι διπλὸν ὅτι οὕτως τὸ ἔχει τὸ ἀθιβόλιν· ἔνι καὶ 20 εἰς τὰ ἰβ' κεφάλαια, καὶ ἔνι καὶ ὡδε.

σζς. Περὶ ἐκεῖνους ὅπου εὗρον βίον ἀποκάτω τῆς γῆς τὸν εἶχεν χώσειν ἄλλος κανεὶς ἀποῦ ἐπέθανεν, καὶ τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνη ἐκεῖνον τὸ εὗρημην, μὲ κείμενον.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος εὕρισκει 25 κανέναν βίον ἀποκάτω τῆς γῆς, τοὔτέστιν ὅτι σκάφει καὶ εὕρισκει θησαυρόν, καὶ παίρνει καὶ χώνει τον, χωρὶς νὰ ποίση νῶσιν τοῦ αὐθέντη, τοὔτέστιν τοῦ ρηγός, ἢ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνοι ὅπου τοῦτο θέλει ποίσει, ἐποῖταν κλεψίαν ἐνθάδιαν εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ρηγός, 30 ἢ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, καὶ πέφτει εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ αὐθέντη τὸ κορμίν του νὰ λάβῃ τοιοῦτην τιμωρίαν, ὡς περ

νά λάβῃ κλέπτῃς πιασμένος εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ρηγός, καὶ
 πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νά ἔνη τοῦ ρηγός πάντοτες, καὶ
 ἐκεῖνος πρέπει νά τὸν κρεμάσουν. Ἀμμέ ἂν τὸ ἐποίησεν νῶσιν
 φ.220. τοῦ ρηγός, ἢ ἐκεῖνου ἢ ὅπου κατὰ τὴν ἡμέραν ἦτον εἰς τὸν τό-
 πον, καὶ νά τοῦ εἶπεν οὕτως « κύριε, εὔρηκα εἰς τὴν οἰκίαν 5
 μου, ὡς ἔσκαψά την, τοιοῦτον πρᾶγμαν, καὶ στείλε αὐτοῦ, κύριε,
 καὶ λάβε τὸ εὔρεθην, καὶ δός μου τὸ δίκαιόν μου », τὸ δίκαιον
 κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἡῦρεν, ἐντέχεται νά ἔχη τὸ τρίτον
 ἐκεῖνου τοῦ βίου καὶ πάντας τοὺς ἔξοδους ἀμερίμνους τοὺς
 ἐποίησεν εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον νά εὔρεθῇ, καὶ τὰς ἐτέρας δύο 10
 μοίρας νά τὰς ἔχη ὁ κύριος τοῦ τόπου ἐκεῖνου, κατὰ τὸ κεί-
 μενον, καὶ οὐδὲν πρέπει νά ἔχη κανέναν κακὸν ἐκεῖνος ὅπου
 τὸ ἡῦρεν, μὲ τοιοῦτον, νά δώσῃ ὅσον ἡῦρεν τοῦ αὐθέντη, καὶ
 μηδὲν κρατήσῃ, μηδὲ πάρη τίποτε, πρὶν τὸ μοιράσουν. Εἰ δὲ
 κανεῖς ἀνθρώπος, ἢ καμμία γυναῖκα νά ἔμαθεν, ἂν τοῦ τὸ εἶπεν 15
 κανεῖς, ὅτι εἰς τοιοῦτον τόπον ἔχει θησαυρόν, ἢ ἐράνην του διὰ
 ὄνειρου, καὶ ἐκεῖνος ἐπῆγεν ἐκεῖ καὶ ἔσκαψεν χωρὶς νά πάρη
 εἰδῆσιν ἀπαὶ τὸν ρήγαν, ἢ τὸν αὐθέντην τῆς χώρας διὰ νά
 εὔρη ἐκεῖνον τὸν θησαυρόν, καὶ λαχάνει ὅτι σκάφοντα εὐρίσκει
 τον, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ὅτι ἐκεῖνος ποιεῖ κλεψίαν, καὶ πάντα 20
 ὅσα ἔχει νά τὰ πάρη ὁ αὐθέντης, καὶ τὸ κορμὶν του ἔπεσεν
 εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας διὰ
 νά τὸν ζηλοθρέψουν, διότι κανεῖς ἀνθρώπος οὐδὲν εχει ἐξουσίαν
 νά σιάψῃ διὰ νά εὔρη θησαυρόν εἰς ἄλλου αὐθεντίαν, παρὰ μὲ
 εἰδῆσιν τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, οὐδὲ εἰς τὴν οἰκίαν του, οὐδὲ 25
 εἰς ἄλλου οἰκίαν, οὐδὲ εἰς τὸν κάμπον του, οὐδὲ εἰς ἐτέρου
 κάμπον, οὐδὲ εἰς τὸν ἀμπελώναν του, οὐδὲ εἰς τὸ χωρίον του,
 ὅτι πάντα ὅλα τὰ ἐνὶ ἀποκάτω τῆς γῆς, χωρὶς τὸν αὐθέντην
 τὸν ζωντανόν, ὅλα πρέπει νά ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, μὲ κεί-
 μενον ὅτι καλὰ ἐντέχεται νά ἠξεύρετε ὅτι πάντα τὰ ἐνὶ εἰς τὴν 30
 γῆν χωσμένα ἐνὶ εἰς τὴν κέλλαν τοῦ αὐθέντη, διατὶ ὅλα πρέ-

πει νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη, ὅτι ἂν οὐδὲν ἦτον ἢ κέλλα τοῦ αὐθέντη |, λοιπὸν οὐδὲ νὰ ἦτον κρατημένος ὁ βισκούνη, οὐδὲ οἴφ.²²¹ κριτάδες νὰ ποίσουν δίκαιον ἀπὸ ὄλα τὰ κακὰ ὅπου γίνονται εἰς τὴν χώραν, καὶ ἔξω, ὅσον ἐνὶ ἡ αὐθεντία τοῦ ρηγός.

- 5 Ἄμμὲ ἐὰν κανεῖς ἄνθρωπος ἤξευρεν εἰς κανέναν τόπον βίον, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ρηγάτον, ἢ εἰς τὸν ἐμπαλῆν τοποτηρηνητὴν του κατὰ τὴν ἡμέραν, καὶ νὰ τοῦ ποίση νόσιν ὅτι ἤθελε νὰ σκάψῃ εἰς κανέναν τόπον ὅπου ἤξεύρει ὅτι ἔχει βίον, ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἐνὶ κρατημένος νὰ τοῦ δώσῃ ἄδειαν νὰ σκάψῃ
- 10 καὶ νὰ βάλῃ τὰς βίγλας του ἐπάνω, καὶ ἂν εὕρῃ ἐκεῖνον τὸν βίον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι τὸ ἥμισον τοῦ πράγματος νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, τοὔτέστιν τοῦ ρηγός, καὶ ἀπαὶ τὸ ἕτερον ἥμισον νὰ τὸ ποίσουν β' μερτικά, τὸ ἥμισον νὰ δώσουν τοῦ αὐθέντη τοῦ τόπου ὅπου εὐρέθην ὁ βίος, καὶ τὸ ἄλλον
- 15 μέρος ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ ἐκεῖνος, ὅπου εὕρηκεν τὸ πρᾶγμα· εἰ δὲ ἡ γῆ ἐνὶ ἐκεῖνου ἀπαῦτα ὅπου εὕρηκεν τὸν βίον, τὸ δίκαιον κρίνισκει, ὅτι τὰ β' μερτικά ἐκεῖνου τοῦ βίου νὰ ἔνη τοῦ ρηγός, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἐκεῖνου τοῦ βίου ἐντέχεται νὰ ἐν' ἐκεῖνου ὅπου τὸ ἤυρεν, μὲ τοιοῦτον, ὅλους τοὺς ἐξόδους τὸ
- 20 νὰ ἔξοδιάσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον εἰς τὸ σκάψιμον καὶ εἰς τὸ ἔδογαλμην ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ ὁ ρηγός ὅπου λαμβάνει τὸ δίμοιρον τοῦ βίου εἰς τὸ μερτικόν του, καὶ οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

- εξζ. Περὶ τοῦ βάνοντος πῦρ εἰς χώραν, καὶ γίνεται τίποτε;
- 25 ζημία, ποταπὴν ἀνταμοισθὴν ἐντέχεται νὰ ἔχη οὐποῦ ἐποῖκεν τὴν ζημίαν.

- Ἐὰν γένηται ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα βάλλει λαμπρὸν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐκεῖνον τὸ λαμπρὸν ἐποίησεν καμμίαν ζημίαν, τοὔτέστιν ἀξάφτει καὶ πιάνει καὶ καύτει καμμίαν οἰκίαν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλεν τὸ λαμπρὸν ἐνὶ κρατημένος καὶ μωρτορούμενος, κἄν τε ἄνθρωπος, κἄν τε γυναῖκα,

ἐπάνω ἐκείνης τῆς ὑπόθεσης ποιῶντά τον μὲ καλὰς μαρτυρίας
 φ.222. τὸ πῶς τὸν εἶδαν πολεμῶντα ἐκείνον | τὸ κακόν, οὐ κἄν τε
 ἀφ' ἑαυτοῦ τε ἐμολόγησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως
 εἰς τοιούτην τάξιν νὰ κρίνουν, ὅτι οὗτος θς ἠθέλησεν καμ-
 πυρίσει τὰς οἰκίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐκατχουρσέψαν τα, ἐντέχεται 5
 νὰ τὸν κάψουν, ἀφοῦ κεβεντιστῆ εἰς ὄλην τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ
 δρυλὸς τοῦ πυρὸς εἰς τὰς χεῖράς του, γεβεντίζοντά τον, τούτέ-
 στιν διακλιῶντα οὕτως ἄχρις τὸν τόπον ὅπου μέλλει νὰ τὸν
 κάψουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει αὐτὸς ὁ κακοποιὸς ἐντέχεται νὰ
 ἔνη τοῦ ρηγός, ἢ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ 10
 τὴν ἀσίζαν.

σζη. Περὶ ἐκείνου, ἢ ἐκείνης ὅπου θάπτει ἄνθρωπον νεκρόν, ἢ
 γυναῖκαν εἰς τὸ σπίτιν του, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται εἰς
 ἐκείνον, ἢ ἐκείνην ὅπου ταῦτα ποιήσει.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος, ἢ μίᾳ γυναῖκα θάρτει ἔνν 15
 ἄνθρωπον, ἢ μίᾳ γυναῖκαν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ νόμος καὶ τὸ
 δίκαιον ὀρίζει, ὅτι ἐκείνη ἢ οἰκία νὰ ἔνη τῆς ἐκκλησίας, διὰ
 τὸ κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲ χρῆ νὰ ἔχη ἔσω του σιμνητήριον ἄλ-
 λος παρὰ ἢ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, καὶ ἐπειδὴ ἐποίησεν σι-
 μνητήριον, ἢ γουον κοιμητήριον, τὸ σπίτιν του, πρέπει ἐκείνον τὸ 20
 σπίτι νὰ ἔνη τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκείνου τοῦ τόπου ὅπου
 τοῦτο γέγονεν. Ἐπειτα ἀξανακρινίσκει τὸ δίκαιον καὶ ἢ ἀσίζα,
 ὅτι πάντα ὅσα ὑπάρχει τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὅπου
 ἐποίησεν τοῦτο, νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, ἔξω τοῦ κοι-
 μητηρίου ὁποῦτον ἀποθνήσκῃ, ἢ ἢ ἀποθαμένη ὅπου εθαψεν, 25
 ἢ τὸ παιδί, καὶ τὸ κορμίν του ἐκείνου, ἢ ἐκείνης, νὰ στέκη εἰς
 τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, ὡς γιδὸν
 ἐκείνον ὅπου ἐποίησεν οὕτως μεγάλην παρανομίαν, ὅτι κανεῖς
 οὐ γινώσκει ἂν τὴν ἐσκότωσεν ἐκείνον τὸν ἀπεθνήσκον, τίς νὰ
 μαντεύγη, ἂν ἐπέθανεν τοῦ θανάτου του τὸν ἔθαψεν ὄσω του; 30
 ὅτι πάντοτε; ἢ μπορεῖ νὰ κκκωνώση κανεῖς καὶ νὰ ἀρωραθῆ ὅτι

- διὰ τὴν κακοπραξίαν τοὺς τὸν ἔθαψαν ἐκεῖ· καὶ ἂν ἀκούσουν | φ.223.
 ἀπὸ τοῦς λαῖς ὅτι ἐκεῖνος τὸν ἐσκοτώσεν, ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι
 ἐκεῖνον τὸν νεκρὸν νὰ τὸν ἀνασκάψουσιν διὰ νὰ ἀγνωρίσουν
 πῶς ἐπέθανεν· καὶ ἂν ἰδοῦν καὶ ἀγνωρίσουν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ νε-
 5 κρὸς ἦτον πνιμένος, ἢ σφαμμένος δυναστικοῦ τρόπου, μετὰ
 ταῦτα ἢ αὐλὴ ἐνὶ κρατημένη νὰ τοὺς σρίξῃ ἐπεσαῦτα μέσον
 τοὺς καὶ μὲ μαρτυρίαν νὰ ἀγνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν ἐκείνης
 τῆς κακοεργίας, καὶ ἂν ἀγνωρίσουν μὲ δυναστίαν, ἢ μὲ τὸ κ-
 λόν τοὺς θέλημαν, ὅτι ἐκεῖνοι ἐσκοτώσαν ἐκεῖνον τὸν ἀπεθα-
 10 μένον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ἐκεῖνοὺς ὅπου ἦσαν
 εἰς ἐκείνην τὴν κακουργίαν πρέπει νὰ τοὺς φυτέψουν ὄλους
 ζωντανούς· κάτω εἰς τὴν γῆν, ἢ κεφαλὴ κάτω καὶ τὰ πόδια
 τοὺς ἄνω, δίχως νὰ ἔχουν ἄλλον περίττου κακόν· καὶ πάντα
 ὅσα εἶχαν, ὅταν τὸν αὐτὸν φόνον ἐποίησαν, ἐντέχεται νὰ ἐνη
 15 ὄλα τοῦ αὐθέντη, κατὰ τὸ κείμενον, ὡς περ ἄνωθεν ἐλαλήθην,
 καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

- σξθ. Περὶ ἐκεῖνοὺς ὅπου ἠῦραν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς τὴν
 στράταν σφαμμένον, καὶ ἕτερον ἄνθρωπον ζωντανὸν σιμὰ καὶ
 φέρουν τον εἰς τὴν αὐλήν, ποταπὸν δίκαιον γενέσθαι.
- 20 Ἐὰν γένηται ὅτι β' ἄνθρωποι, ἢ γ' ἔρχονται ἔμπροσθεν τῆς
 αὐλῆς, καὶ λέγουσιν, βαστάνοντα ἕνα νεκρὸν μετὰ τοὺς καὶ ἕτε-
 ρον ζωντανὸν δημένον, καὶ λέγουν τῆς κριτῆς « κύριε, ἐμεῖς
 ἠῦραμεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν θνητὸν εἰς τὴν στράταν
 νεκρὸν, καὶ ἦτον ἀκόμη ζεστός ὡς περ νὰ τὸν εἶχαν σκοτώσει
 25 παρευτός, καὶ ἠῦραμεν τοῦτον τὸν ἄλλον ἄνθρωπον, τὸν ἐφέ-
 ραμεν ὧδε, σιμὰ τοῦ ρηθέντος ἀπεθαμένου καὶ ἐπορεύετο τὴν
 ὁδόν, ἐπήγαμεν πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀρωτήσαμεν τον, τίς ἐθανά-
 τωσεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον; καὶ ἀποκρίθηκέν μας, ὅτι τοῦτος ὁ
 σκοτωμένος ἐπήδησέν του εἰς τὴν ὁδόν, καὶ διεπρευτεύγοντα τὸ
 30 κορμὶν του, αὐτὸς ἐσφαξέν τον »· καὶ | ἢ αὐλὴ ἐξαναρωτᾷ τον φ.224.
 ἐκεῖνον « ἐνὶ ἀλήθειαν τὸ λαλοῦσιν διὰ ἐσέναν, ὅτι οὕτω τὸν

ἐσκότῳσες ἐσοῦ διαφρεντεύγοντα τὸ κορμίν σου; » κάκεινος ἀποκρίνεται « ἀλήθειαν λέγουσιν, καὶ ὁμοίως πάλιν ἐγὼ λέγω το, καὶ περὶ τούτου τὸν θεὸν ἔχω μάρτυραν », τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐπειδὴ τὸν θεὸν φέρνει μάρτυραν, ἐντέχεται νὰ βαστάξῃ τὴν τζουίζαν, ἡγουν τὸ δίκαιον, καὶ ἂν ἐβγῇ δικαιομένος καὶ καταυγόδιαν, ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμος, μὲ τὸ κείμενον, ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, χωρὶς νὰ ἀπολογηθῇ ποτὲ τινὸς ὁποῦ νὰ ἤθελα νὰ τὸν ἐκράξουν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἐνῆ ἀμέριμος ἀπαὶ τὸ δίκαιον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι παρευτὺς νὰ τὸν κρεμάσουν δίχως κανέναν ἀποδιά-
 5
 10
 βασμαν .

σο. Καὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ.

Ὅμοίως ἐὰν γένηται ὅτι ἓναν ἀγκάλεμν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν ἀπαὶ τοῦτο, ὅτι πολλοὶ λαὸς εἶχαν εὖρειν ἓναν ἄνθρωπον ἀπεθαμένον εἰς τὴν στράταν καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν θεωρίαν 15 τῆς αὐλῆς, καὶ ἕτερον ἄνθρωπον ζωντανὸν ἐφέραν τον δημένον, καὶ λέγουν τῆς κρίσεως οὕτως « κύριε, ἐμεῖς ἠύραμεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀπεθαμένον καὶ ἠύραμέν τον εἰς τὴν στράταν βραστόν, καὶ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐφέραμεν ὦδε ζωντανὸν ἠύραμέν τον σιμά του, καὶ ἦτον ἔξω τῆς στράτας, 20 καὶ ἐπήγαμεν πρὸς ἐκεῖνον καὶ εἶπαμέν του, τίς ἐσκότῳσεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον; καὶ εἶπέν μας, οὐδὲν γινώσκω· ἐπήγαμεν πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἐπήραμεν τὸ σπαθίν του καὶ ἠύραμέν το ὅλον αἱματωμένον, καὶ ἐρωτήσαμεν τον, πόθεν ἐνι τὸ αἷμαν τοῦτο; καὶ εἶπέν μας, ἀποῦ ἓναν κτηνὸν τὸ ἔσφαξεν. » Τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κριθῇ εἰς τοιοῦτον λογαριασμόν, ὅτι ἐκεῖνος νὰ μὴδὲν ἐνῆ ἐνοχος ἐκεινοῦ τοῦ φόνου, διὰ τὸ ἐπήγεν ἐξῳστρατα, εἰ δὲ διὰ τὸ ἠύραν τὸ σπαθίν του
 25
 30
 5.225. αἰματῳμένον, ἂν οὐδὲν ἔχη ἄλλον τίποτες νὰ ποῦν. πλείον παρὰ τοῦτον, καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι διὰ ὅσον ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ ποίση νὰ τὸν πιάσουν

ἐκεῖνον καὶ νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ τὸν κρα-
 τήσουν ἄ χρόνον καὶ ἄ ἡμέραν, διὰ νὰ δοῦν, ὅτι ἂν ἔνη μέ-
 σα εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἂν ἔρθῃ κανεὶς ὀμπρὸς ὀποῦ θέλει
 νὰ τὸν ζητήσῃ, ἢ νὰ ποίσουν νὰ τὸν κράξουν διὰ ἐκεῖνον τὸν
 5 φόνον, ἢ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν νὰ
 ζητήσῃ νὰ δικαιοθῇ μὲ τὸ δίκαιον· ἀμμὲ ἂν ἔνη ὅτι κανεὶς
 οὐδὲν ἔρτη μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν νὰ τὸν
 κράξουν ἀπὸ τίποτε, καὶ ἂν οὐδὲν ἠθέλησεν νὰ βαστάξῃ δί-
 καιον μέσα εἰς τοῦτον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι νὰ ἔνη ἀποβ-
 10 γαλμένως ἀπαὶ τὴν φυλακὴν, ὡς ἐκεῖνον ὀποῦ ἔνι ἐπεσαῦτα
 ἀμέριμνος ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ τὸ κείμενον καὶ τὴν ἀ-
 σίζαν.

σοα. Περὶ ἐκεῖνου ὀποῦ νὰ εὕρῃ τὴν γυναϊκὴν του τὴν εὐ-
 λογητικὴν μὲ ἄλλον ἄνθρωπον κοιταμένους, καὶ σφάζει καὶ
 15 τοὺς δύο, ἢ γουν τὴν γυναϊκὴν του καὶ τὸν φίλον της.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ, ἢ ἀποῦ κανέναν περικράτημν,
 ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ὀποῦ ἔχει τὴν γυναϊκὴν του τὴν ὀρμα-
 στικὴν, καὶ δοκᾷ ὅτι ἔνι καλὴ γυναικα, ἀμμὲ ἐκεῖνη οὐδὲν
 ἔνι, καὶ γίνεται ὅτι μίξν ἡμέραν, ἢ μίξ νύκταν, ὅτι ὁ καλοπί-
 20 χερως, ὡς γιὸν ἔνι συνειθισμένως, ἔρχεται καὶ ἐμπαίνει ἔσω του
 καὶ εὐρίσκει ἔνιν ἔτερον ἄνθρωπον ὑποῦ κοιτᾷται μὲ τὴν γυ-
 ναϊκὴν του, καὶ ὁ καλοπίχερως βάνει τὸ χέριν του καὶ ἐβγάλ-
 λει τὸ μαχαῖρὶν του, ἢ ἔτερον ἄρματον, καὶ σφάζει καὶ τοὺς
 δύο ἐν τῷ ἄμν, τοῦτέστιν τὴν γυναϊκὴν του καὶ τὸν φίλον
 25 της, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως, εἰς τοιοῦτον λο-
 γαριασμὸν νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν πρέπει τίποτε, νὰ
 χάσῃ, οὐδὲ νὰ ἔχη καμμίαν ζημίαν ἀπαὶ τὸ κορμὶν του, ἐφει-
 δὴ τοὺς ἐσκότωσεν καὶ τοὺς β' ἐν τῷ ἄμν, ἀμμὲ ἐντέχεται
 νὰ μείνῃ ἀκαταζήτητος, μὲ | τὸ κείμενον καὶ τὴν ἀσίζαν τοῦφ. 226.
 30 ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ πείου Κύριως ὁ θεὸς νὰ τοῦ
 συγχωρήσῃ. Ἄμμὲ ἂν γένηται ὅτι ὁ ἄνδρς, ἔσφαξεν τὴν γυ-

ναϊκάν του ὀδύχως τὸν φίλον της, ἢ τὸν φίλον της χῶρις τὴν
 γυναῖκα, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι
 πρέπει νὰ κρεμασθῇ, ἂν σφάξῃ τὴν γυναῖκάν του, ὡς περὶ νὰ
 ἐσκότωσεν ἕτερον ἄνθρωπον ξένον νὰ τὸν εἶχεν σκοτώσει, οὐ-
 δὲν τὸν ἀξιάζει τίποτε· ἀμ' πῆ ὅτι ἡ γυναῖκά του ἦτον κούρ- 5
 βχ καὶ διὰ τοῦτον τὴν ἐσκότωσεν, ἢ νὰ πῆ ὅτι ἐκεῖνος ἐπο-
 λόμην του ἀντροπῆν εἰς τὴν γυναῖκάν του, καὶ διὰ τοῦτον τὴν
 ἐσκότωσεν, ἀμμὲ νὰ γένηται πολλὰ καλὰ τὸ δίκαιον καθὼς
 ἄνωθεν δηλοῖ, ἐὰν φονέψῃ τὸν ἑνα δίχως τὸν ἄλλον, ὅτι τοῦ-
 τον ἓν κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. 10

σοβ. Περὶ τῆς γυναίκας ὁποῦ ἀγκυλεῖ ἓνα ἄνθρωπον ὁποῦ
 πέφτει μετὰ τῆς παρὰ φύσης, τοὔτέστιν ἀλλοίως παρὰ οὐδὲν
 ἓν δίκαιον, καὶ εἰς ποῖαν αὐλὴν πρέπει τοῦτον τὸ ἀγκάλεμα
 νὰ κριθῇ.

Ἐὰν γένηται ὅτι μία γυναῖκα ἀγκυλεῖ ἓνα ἄνθρωπον διὰ 15
 αἰρετικίαν, ἢ εἰς ἄνθρωπος μίχι, γυναῖκα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν
 πολιτικὴν, ἢ γουὸν τὴν κοσμικὴν, περὶ τοιούτης αἰρετικίης, τὸ
 δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι τοιούτην ὑ-
 πόθεσιν, οὐ τοιοῦτον ἐγκλημα, οὐδὲν πρέπει νὰ κριθῇ, οὐδὲ
 νὰ εἰσκουσθῇ παρὰ τῆς πολιτικῆς αὐλῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀγίαν 20
 ἐκκλησίαν, ἢ ποῖα ἓν κρητημένη περὶ τοῦτα τὰ κρισίματα
 νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ διδάξῃ καὶ διορθῶσι, καὶ μὲ τοὺς πνευ-
 ματικούς, νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ τοὺς ἀνατάξῃ καὶ εἰς μετάνοιαν
 τοῦ τοιοῦτου κακοῦ διόρθωσιν, κάκει ἐντέχεται ὁ βισκούντης
 νὰ τοὺς στείλῃ καὶ οἱ κριτάδες ἐκείνους ἀποῦ περὶ τοιούτην 25
 ὑπόθεσιν ἐγκλήουσιν ἔμπροσθέν του, ὅτι οὕτως ἓν κείμενον καὶ
 δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σογ. Περὶ τοῦ γραμμικτικοῦ ὁποῦ ποιεῖ ἄνομον προβελίσιον,
 ρ. 227. ἢ πλαστογραφεῖ ἐτέρου χαρτίν νοταρικὸν διὰ ἔνδειξι τῆς γρα-
 φῆς του ἀπαῦτα? τῆντα μέλλει νὰ γυνῇ εἰς αὐτοῦ του. 30

Ἐὰν γένηται ἀποῦ καμμίαν στενοχωρίαν, ἢ διὰ δύναμιν

βίου ὃ κἀτις δίδει τοῦ γραφειᾶ, καὶ γράφει, ἢ πολεμᾷ ἕναν ἄνομον προβελίζιον, ὡς περ ἀπαὶ τὴν ἐργοίκτησιν τοῦ γραμματικοῦ ἀγνώρισεν καλὰ ὅτι ποιεῖ παράνομα, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ κελεύει οὕτως νὰ κριθῇ, ἔτι ἐκεῖνον τὸν γραμματικὸν ἐν-
 5 τέχεται νὰ τοῦ κόψουν τὸν γρόθον του τὸν δεξιὸν καὶ νὰ τὸν διώξουν ἀπαὶ τὸ ρηγάτον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τοῦ ἔδωκεν ἀπὸ τὸν βίον του διὰ νὰ ποίση τὴν ἀνομίαν, καὶ δείχνει ἐκεῖνον τὸ προβελίζιον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ζητᾷ ἐκεῖνον ὅπου δηλοῖ, καὶ ἐγνωρίσαν το διὰ ἄνομον, ὡς γιὸν ἦτον, τὸ δίκαιον κρινίσκει
 10 νὰ τὸν κρεμάσουν διὰ τὸ ἐποίκεν β' κακὰ, τὸ ἕναν τοῦτου ὅπου ἐποίκεν τοῦ γραφειᾶ καὶ τὸ τοῦ ἐγίνετον διὰ τὴν ἀπιστίαν, τὸ ἄλλον ὅτι ἐκεῖνος ἀπαῦτα ἐργάζετον περὶ τοῦτου τοῦ ἀνόμου ἔργου, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχη τοιοῦτην ἀνταμοιβὴν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνη τοῦ
 15 αὐθέντη τῆς χώρας, κείμενα κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοδ. Περὶ τοὺς γραμματικούς, Σπρακκηνούς ὅπου ἓνι εἰς τὸν φούντικαν καὶ εἰς τὴν Ἄλυσιν τούτέστιν εἰς τὴν τζαϊάναν, ἢ εἰς ἄλλον τόπον, ἂν κλέψουσι τὸ τέλος καὶ τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη τους.

20 Ἐάν γένηται ὅτι εἰς γραμματικός, Σπρακκηνός, ἢ Φράνγκος, ἢ Ρωμαῖος, καὶ ἓνι εἰς τὴν δουλείαν τοῦ αὐθέντη, ἢ εἰς τὸν φούντικαν, ἢ εἰς τὴν τζαϊάναν, τούτέστιν εἰς τὸ κουμέρκιν, ἢ εἰς κένεναν χωρίον, καὶ ἐκεῖνος ὁ γραμματικός κλέπτει τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη, ἢ συγκατατίθεται νὰ τὸ κλέψουν εἰς τοὺς
 25 πραγματευτάδες, ἢ εἰς τοὺς χωριάτας, διὰ νὰ μοιράση μετὰ τους, ἢ ἀποκρατεῖ ἀπαὶ τὸν βίον τὸ ἐπλερωσάν οἱ λαῖς εἰς τὸν φούντικαν, ἢ εἰς τὸ κουμέρκιν, καὶ τοῦτο πολεμᾷ το ἀπαὶ τὸν κακὸν του λογαριασμὸν ἄδικα καὶ διὰ τὸ ἄνομόν του γράφος, τὸ δίκαιον | κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἐάν ἐκεῖ-φ.228.
 30 νος ὁ γραμματικός ἤμπορεῖ νὰ γένη ἔνοχος πιστευμένος ἀπ' ἐκείνην τὴν κλεψίαν, ἢ ἀπαὶ τὰ βιβλίγια του, ἢ παρὰ τῶν πραγ-

ματευτάδων ἀποῦ τοῦ ἔδωκεν τὸν βίον του διὰ τὴν πραγμα-
 τεῖαν τὴν τοῦ ἀφῆκεν νὰ ἐβγάλη χωρὶς τέλος, ἢ ἂν τὸν ἀφῆ-
 κεν νὰ τὸ ἐβγάλη καὶ νὰ παρακατεβάσῃ τὸ ἥμισον τοῦ δι-
 καιώματος τὴν ἔδωκεν τοῦ αὐθέντη διὰ τὸ ἕτερον ἥμισον, ἢ
 διὰ τὸ τρίτον ὅπου ἐπλήρωσεν ὀπίσω τοῦ ἐμπαλῆ, ὀδίχως τὴν 5
 εἶδῃσιν τοῦ ἐμπαλῆ, ἢ τοῦ αὐθέντη, οὐ ἂν τὸν τενιάσουν
 ἀποῦ ἄλλην καμμίαν ὀπλήν, οὐ διατὶ ὁ αὐθέντης του οὐδὲν
 εὐρίκει τὰς ρέντας του ὡς γιὸν πρέπει, τὸ δίκαιον κρινίσκει
 ὅτι παρευτὺς ἐκεῖνον τὸν γραμματικὸν νὰ τὸν πηντελιάσουν
 καὶ νὰ τὸν διαλαλήσουν τὴν χώραν, χωρὶς κανέναν ἀποδιάβα- 10
 σμαν νὰ τὸν πάρουν εἰς τὴν κρεμάστραν καὶ νὰ τὸν κρεμά-
 σουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ ρηγός, κατὰ
 τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοε. Περὶ τῶν χρυσοχῶν ὅπου χαράσσουν ἄδικας βούλλας καὶ
 ἀπιστας χαραγὰς, ταῦτα ἐντέχεται νὰ γένηται ἐξ αὐτῶν του. 15

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κάτις χρυσοχὸς ἐνταλιαστῆς γίνεταί ἐ-
 πεσαῦτα ἀπότομος ὅτι ἐπλάζει τινὸς, ἢ καμμίας, διὰ βίον τὸν
 λαμβάνει ἐξ αὐτῶν τοὺς τὰς βούλλας τοῦ ρηγός τοῦ ζῶντος, ἢ
 τινὸς ἀπαὶ τοὺς ρηγάδες τοὺς τεθνεῶτας, οὐ κάτινος μαπαρούνη
 τοῦ ρηγάτου ὅπου ζητοῦν (1), οὐ τεθνεῶτας, καὶ ἐκεῖνον τὸν χρυ- 20
 σοχὸν ἐπιάσαν τον εἰς ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν, τὸ δίκαιον κρινί-
 σκει καὶ ὀρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔκοψεν τὰς
 βούλλας, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἐποίησεν νὰ τὰς ποίσουν, ἐντέχεται
 νὰ κρεμάσουν καὶ τοὺς β', καὶ πάντα ὅσα ἔχουν ἐντέχεται νὰ
 ἔνη τοῦ αὐθέντη, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν. 25

σος. Περὶ ποταπὸν δικαίωμαν ἐμπαίνει τοῦ αὐθέντη ἀπαὶ ὀ-
 λην του τὴν γῆν ἀπαὶ τὰς κακουργίας τὰς ποιοῦν οἱ ἄνθρωποι.

ς.229. | Νὰ ἡξεύρετε καλὰ ὅτι ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγ-
 καλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸν
 ἀγκαλεῖ χάνει τὸ ἀγκάλεμάν του, ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν 30

(1) γραπτέον, ζιοῦν.

κρίσιν ἐπτὰ σόρδια καὶ ἡμισον, καὶ ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ
 εἰς καιρὸν ζ' ἡμερῶν, νὰ τὰ δώσῃ παρευτός, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι
 ὁ ἀγκαλόμενος ἐξωπέπτει τοῦ ἐκλήματος, χρὴ ὁμοίως δοῦναι
 εἰς τὴν αὐλὴν ζ' ἡμισον σόρδια, καὶ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τάρμεν
 5 ζ' ἡμερῶν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην.

σοζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κάμνει τὸ ἀγκάλεμάν του μὲ τοὺς
 μάρτυράς του, τῆντα ἐμπαίνει νὰ πλερώσῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκλητεύει εἰς τὴν αὐλὴν ἀ-
 ποῦ ἕτερον, κάκεινος ἀρνᾶται παντελῶς ἀποῦ ὅσον τὸν ἀγκα-
 10 λεῖ, καὶ ἔχει καλὰς μαρτυρίας τοὺς σύρνει ὀμπρὸς εἰς τὴν αὐ-
 λὴν καὶ πολεμοῦν τον, καὶ κάμνει τὸ ἀγκάλεμάν του, τὸ δί-
 καιον ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τοὺς
 β' μάρτυρα; ὁποῦ ἐξερριζώσαν τὸ ἔγκλημάν του ἐ' σόρδια μὲ
 τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

15 σοη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρνηι ἄλλον, τῆντα νὰ πάρουν ἐξ
 αὐτόν του.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνι δαρμένος καὶ ἀγκαλεῖ
 εἰς τὴν κρίσιν, καὶ ἡμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρα;
 ὅτι ἐκεῖνος τὸν ἔδερν, ἡμπορεῖ νὰ τὸν κράξῃ εἰς πόλεμον, τὸ
 20 δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνι κρατημένος, τὸ λέγουν
 τενηασμένος, ὅτι ἔδερν τὸν ἄλλον, ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν
 αὐλὴν ρ' πέρπυρα, καὶ τοῦ δαρμένου ρ' σόρδια, καὶ προτῆτερα
 ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τὸν δαρμένον, καὶ τότες τὴν αὐλὴν,
 κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

25 σοθ. Τῆντα νὰ πλερώσῃ ὁ Συριάνος ὁποῦ δέρνηι Φράνγκον.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς Φράνγκος ἄνθρωπος, ἡ μία γυναῖκα
 Φράνγκησα, ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἕναν Συριάνον πῶς τὸν ἔ-
 30 δερν, καὶ ὁ Φράνγκος ἡμπορεῖ νὰ τὸν ἀτενηάσῃ, καθὼς ἐνι
 θεσπισμένον εἰς τὸ παρὸν βιβλίον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἡφ.230.
 αὐλὴ πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπαὶ τὸν Συριάνον πέρπυρα ν', καὶ ὁ
 Φράνγκος ὁ δαρμένος σόρδια ν', διότι ὁ Συριάνος οὐδὲν πλε-

ρόνει διὰ δαρμόν παρά ἡμισον νόμον, καὶ οὐδὲν λαμβάνει παρά ἡμισον νόμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σπ. Περὶ τῆς γυναικῆς ὅπου δέρνει ἀνδραὶν τί νὰ πλερώσῃ.

Ἐγνωρίζετε καλὰ ὅτι, ἂν ἀγκιλύσῃ ἀνθρώπος μίαν γυναῖκα
 5 πῶς τὸν ἔδερν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὸ δαίξῃ, ἢ γυναικίαν ἐντέχε-
 ται νὰ δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν πέμπυρα ν', καὶ τοῦ δαρμένου νὰ
 σόρδην, διότι ἡ γυναῖκα οὐδὲν παίρνει παρά ἡμισον νόμον, καὶ
 οὐδὲν πλερόνει παρά ἡμισον νόμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν
 ἀσίζαν.

10 σπα. Περὶ τοῦ κλέπτη καὶ τῆς πρώτης του κλοπῆς.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς κλέπτης ἐνὶ πιασμένῳ εἰς τὴν αὐλήν,
 καὶ ἐνὶ ἡ πρώτῃ του κλεψίᾳ ὅπου ἐποίησεν ποτὲ τὸ ἀγνωρίζου,
 τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι νὰ τὸν γεθεντίσῃ εἰς τὴν χώραν
 καὶ νὰ τὸν δέρνουν καλὰ, καὶ νὰ τὸν καστηριάσῃ καὶ νὰ
 15 τὸν δώξῃ ἀπαι τὴν χώραν μὲ τοιοῦτον, ἂν ἐνη ὅ, τι ἐκλε-
 ψεν οὐδὲν διαβχίνει ἕναν μάρκον ἀσῆμιν, μὲ τὸ κείμενον καὶ
 τὴν ἀσίζαν.

σπβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν εὔρου βουλωμένον.

Ἐὰν γένηται ὅτι πιάσῃ ἕναν κλέπτην καὶ φέρνουν τον εἰς
 20 τὴν αὐλήν, καὶ εὐρίσκουν τον βουλωμένον, ἤγουν καστηρια-
 σμένον, ἢ κομμένον κανέναν του μέλος, τὸ δίκαιον ὀρῖζει ὅτι
 τὸν αὐτὸν κλέπτην, ἐφειδὴ τὸν ἐξαναπιάσῃ εἰς τὴν κλεψίαν,
 μοναῦτα νὰ τὸν πάρουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσῃ, μὲ τὸ κείμε-
 νον καὶ τὴν ἀσίζαν.

25 σπγ. Περὶ τοῦ διακλημοῦ τὸν διαλαλοῦν εἰς τὴν χώραν
 καὶ ὁ κᾶτις τὸν διαβαίνει.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς διακλημὸς γίνεται ἀπαι τὸν αὐθέν-
 την εἰς τὴν χώραν, καὶ κνεῖς ἀνθρώπος, οὐ καμμίαν γυναῖκα,
 τσακίσει τον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου νὰ τὸν
 30 τσακίσῃ, πέρτει νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν σόρδια ζ' ς', ἤγουν
 ἐξήντα ἐπτὰ καὶ ἡμισον, μὲ τὸ κείμενον.

σπδ. [Περὶ τοῦ ἀδίκου] μέτρου .

[Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα πιά-φ.231.
 σουν την εἰς ἄδικον μέτρος, ἢ ἄδικον ζύγιν, τὸ δίκαιον κρινί-
 σκει νὰ πέση νὰ δώση εἰς τὴν αὐλὴν σόρδια ζζ' ἡμισον, κατὰ
 5 τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν .

σπε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ σπίτιν του .

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος, ἢ κάποια γυναῖκα, που-
 λήσει τὸ σπίτιν του, ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τὸ ἀγοράση, καὶ ὅποιος ἄν
 ἔνη, ἐντέχεται νὰ δώση εἰς τὴν αὐλὴν πέρπυρον α' καὶ ἕναν
 10 ραμπουῆν διὰ τὴν πούλησιν, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν .

σπς. Περὶ τοῦ φουρκαλημάτου τῶν στενῶν .

Ἐὰν γένηται, (νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον οὐδὲν
 πρέπει νὰ πιάνουν πολλὰ συχνά τὰ ζ' ἡμισον σόρδια τοῦ
 φουρκαλημάτου τῶν στενῶν, διότι ἐποῖκέν το ὁ ρὲ Μπαντουῆν
 15 καὶ ἔβαλεν τοῦτον τὸ θέσπισμαν χωρὶς τὴν βουλὴν τοὺς ἀν-
 θρώπους του, οὐδὲ τοὺς βουργέζηδες τῆς χώρας του), καὶ διὰ
 τοῦτο ὀρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι, ἐπειδὴ ἐποῖκεν νὰ
 διαλαλήσουν τοῦτον τὸ πρόσταγμαν εἰς τὴν χώραν, νὰ φουρ-
 καλήσουν τὰ στενά, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα
 20 φαλιάσει ἀπαὶ τοῦτον τὸ παράπτωμαν καὶ οὐδὲν φρουκαλεῖ
 ἔμπροσθεν τοῦ σπιτίου του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ βισκούν-
 τῆς νὰ ἔχη ἀπαὶ τοῦτον τὸ παράπτωμαν πολλὰ μεγάλην ἐ-
 λεημοσύνην, καὶ νὰ μὴδὲν πάρη παρὰ ὅσον ὀλιγώτερον νὰ
 ἠμπορήση, καὶ συχνά πρέπει νὰ συχωρῇ τοῦτα τὰ ζ' ἡμισον
 25 σόρδια .

σπζ. Περὶ τοῦ ὄρκου τῆς ἀπιστίας ἀπαὶ τὸ ποῖον ἢ αὐλὴ
 οὐδὲν νὰ πάρη τίποτες .

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα, ἀπληκεύει
 εἰς σπίτιν ἄλλου καὶ χάνει κανέναν πρᾶγμαν, καὶ ἔρχεται νὰ
 30 ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλὴν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρίζει οὕτως
 νὰ κρῖνουν, ὅτι ὁ νοικοκύρης καὶ πάντες ὁποῦ κατοικοῦν αὐ-

τοῦ ἐντέχεται νά ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια, ὅτι οὐδὲν τὸ ἐπῆραν τοῦτον ὁποῦ ζητᾶ, οὐδὲ ἠξεύρουσαν τὸ τίς τὸ ἐπῆρεν, φ.232. καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ὄρκους οὐδὲν πρέπει νά | [πάρη τίς] ὅτε; ἡ αὐλὴ ἀποῦ τὰ ζ' ἤμισον σόρδια τὰ ἐθέσπισαν νά παίρουν ἀποῦ ἄλλατα ἄπιστα ἀγκαλέματα, διότι τοῦτον οὐδὲν ἔνι ἐγκλη- 5 μαν, ἀμμὲ ἔνι ἀπιστία, ἐντέχεται οὕτως νά γένη, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται ἡ κρίσις; νά πάρη τίποτε, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σπη. Ἐπειδὴ πάντα ταῦτα ἠκούσατε, νά ἀκούσετε καὶ τήν- τα ἐντέχεται νά πλερώσουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος, καὶ 10 ἀποῦ τήντα πρᾶγμα νά κρίνουν καὶ ἀποῦ τήντα ἔχι, καὶ τὸ τήντα νά παίρουν ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται τῆς θαλάσσου καὶ ἀπαὶ τῶν βίων ὁποῦ ἔρχονται τῆς γῆς.

Καλὰ νά ἠξεύρετε ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος ἐντέ- χεται νά ἔχη ἓναν ἐμπαλὴν πιστὸν ἄνθρωπον καὶ καλῆς ἀ- 15 κοῆς καὶ νά ἦνε ἀγαπημένος τοῦ θεοῦ καὶ νά ἀγαπᾶ πᾶσα λογὴν ἄνθρωπον καὶ δικαίαν στερέωσιν, καὶ εἶν' κρατημένος μὲ κείμενον ὡς ἐθέσπίθησαν τὸν Σαρακηνόν, ὡς γιὸν τὸν Συρι- αίνον, ὡς γιὸν τὸν Ἰουδαῖον, ὡς περ τὸν [Σαμ]αρητὸν, καὶ πάντας ἄλλας ὄλας τὰς φυλάς, ὡς περ τοὺς χριστιανούς, ὅτι 20 τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι διὰ τὸ θάρρος τοῦ αὐθέντη, καὶ διὰ τὸ ἔνι κρατημένος νά τὸ μαντε- νιάση, εἰς τὸ κείμενον ἔρχονται ὅλοι οἱ πραγματευτάδες εἰς τὴν ἐξουσίαν του διὰ νά πουλήσουν καὶ νά ἀγοράσουν. Καλὰ νά ἠξεύρετε ὅτι εἰς τὸν φούντικαν ἐντέχεται νά ἔχη 5' πι- 25 στοὺς ἀνθρώπους κριτάδες, δ' Συριάνους καὶ β' Φράνγκους, καὶ οὗτοι οἱ 5' ἔνι κρατημένοι νά κρίνουν πάντ' τὰ ἐγκλήματα ὁποῦ νά ἔλθουν ἐμπρὸς τοῦ ἐμπαλῆ, ὡς περ χρεοῦ ἀμάχια ὀ- πωῦ ἔνι χαμένα, οὐ ποντισμένα, οὐ ὡς περ ἐνοίκια ἐσπιτίων, οὐ ἐτέρου ἄλλου πράγματος; τὸ ἐποίησεν εἰς Συριάνος, ἢ εἰς 30 Ἐβραῖος, ἢ εἰς Σαμαρίτης, ἢ εἰς Σαρακηνός, οὐ εἰς χριστιαν-

- νόσ, ἢ εἰς Νεστούριος, ἢ εἰς Ρωμαῖος, ἢ εἰς Ἀκουβίτης, ἢ εἰς φ.233.
 Ἀρμένης, καλὰ ἠγνωρίζετε ὅτι τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὀρί-
 ζει νὰ κρίνουν, ὅτι κανεῖς ἀπ' αὐτοῦς τοῦς νόμους, οἱ ἄνωθεν,
 ἐντέχονται νὰ ἀγκλοῦνται εἰς καμμίαν αὐλὴν ἀποῦ κανέναν
 5 ἔκλημαν τὸ νὰ ποίση κανεῖς ἐξ αὐτῶν τουσ, ἔξω παροῦ εἰς τὴν
 αὐλὴν τοῦ φούντικος, χωρὶς ἐτέσαυτον ὅ,τι τὸ δίκαιον ὀρίζει·
 ὅτι ἂν γίνεταί ἀγκάλεμαν διὰ φόνον, ἢ παραβουλίας, ἢ ἀψμα-
 τος, ἢ κλοπῆς, αὐτὰ τὰ ἐκλήματα οὐδὲν ἐγγίζουσι τίποτες εἰς
 τὸ φούντικαν, ἀμμέ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦς βουργέζη-
 10 δεσ, ὅτι οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀτίξαν.
 Καλὰ νὰ ἐγνωρίζης ὅτι ὁ ἐμπαλῆς τοῦ φούντικος, ἂν ἔνη κα-
 βαλλάρης, ἢ βουργέζης, ἢ εἴ τις καὶ ἂν ἔνη, εἰ δὲ οἱ κριτά-
 δεσ οὐδὲν ἐντέχονται νὰ λάθουν διὰ μαρτυριῶν κανέναν πά-
 ροικον τοῦ φούντικος εἰς κανέναν ἀγκάλεμαν, ὅποτον καὶ ἂν
 15 ἔνη, ἀμμέ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ περιλάβουν μαρτυρίαν
 ἄλλην.

σπθ. [λείπει ὁ τίτλος].

- Ἐάν εἰς Ρωμαῖος ἀγκαλῆ εἰς τὸν ἐμπαλῆν ἀπὸ ἑναν Ἐβραῖον
 ἀποῦ κανέναν πρᾶγμαν, καὶ ὁ Ἐβραῖος ἀρνᾶταί το ἐκείνον ὀποῦ
 20 ζητᾶ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι νὰ ἔχη Ὁβραίου μάρτυρας, καὶ
 ἂν τὸ ἠξεύρουσι καὶ νὰ ποίσουν ὡς πρέπει νὰ ποίσουν μάρτυ-
 ρας, νὰ ὁμόσουν εἰς τὸν νόμον τουσ, ὅτι τοῦτον ἐνὶ ἀλήθειαν
 ἐκείνον τὸ ζητᾶ ἐκεῖνος καὶ εἰδάν τον νὰ τοῦ τὸ δῶση, οὐ
 νὰ τοῦ τὸ παραδώση νὰ τοῦ τὸ δανείσουν, ἢ νὰ τοῦ τὸ δῶ-
 25 ση, οὐ πῶς τὸν εἰδαν νὰ πουλήση τὸ πρᾶγμαν, ἢ ἠκοῦσίν του
 νὰ ὁμολογήση ἐκείνον τὸ ζητᾶ, ἢ ἦσαν εἰς τὴν ἀγοράν, ἢ εἰ-
 δάν τον νὰ τοῦ δῶση τοῦς ἀρραβῶνας, οὐ τὸ πλέρωμαν, οὐ
 ἦσαν εἰς τὸν τόπον ὀποῦ τὸν εἰδαν νὰ ποίτη ἐκείνον τὸ κα-
 κόν, ἢ νὰ πῆ αὐτὴν τὴν χωριανοσύνην, οὐ εἰδάν τον νὰ ἐλε-
 30 βριάση ἐκείνον τὸ πρᾶγμαν, καὶ αὐταῖς ἦγουν ἢ μαρτυρίαις
 τὰς ἔχουν χρῆσιν εἰς τὸν φούντικαν.

ση. [λείπει ὁ τίτλος].

φ.234. | Καλά νά ἠγωνρίζῃς ὅτι τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἀπὸ ὅλων τοὺς ἄλλους νόμους ἐκεῖ ὅπου ἀγκυλοῦνται ὁ εἰς τὸν ἄλλον εἰς τὸν φούντικαν χρῆζονται νά ἔχουν μάρτυρας ἀπ' ἐκεῖνον ἀπαῦτα τὸν νόμον ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου ἔνι ὁ ἀγκυλῶν, ὅτι οὕτως; 5
ἔνι τὸ κείμενον, ἀμμὲ ἄλλαις μαρτυρίαις οὐδὲν τὸν φελοῦν, ὅτι ἂν οὐκ ἔχη τοιοῦτας μαρτυρίας, ἐντέχεται ἐκεῖνος νά ὁμώσῃ εἰς τὸν νόμον του, καὶ σὺν τούτου νά μείνῃ ἀμέριμος, ἐφειδῆ οὐκ ἔχει τοιοῦτας μαρτυρίας, ὡς γινὼν πρέπει νά ἔχη.

σηα. [λείπει ὁ τίτλος].

10

Τὸν ὄρκον τὸν πρέπει νά ποίσουν τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος πρέπει νά ἔνη οὗτος, τοῦτέστιν ὁ Γουδαῖος νά ὁμώσῃ εἰς τὴν τάραν τοῦ νόμου του, ὁ Σρακηνὸς ὁμοίως πρέπει νά ὁμώσῃ εἰς τὸ κοράνιν τοῦ νόμου του, Ἀρμένης καὶ ὁ Συριάκος καὶ ὁ Ρωμαῖος πρέπει νά ὁμώσῃ εἰς 15
τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ εἰς τὰς βίβλους τῶν Εὐαγγελιῶν γραμμένα διὰ τῶ γραμμάτων τους.

σηβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Πάντες οἱ ἄλλοι τῶν ἄλλων νόμων ἐντέχεται νά ὁμώσουσιν εἰς τὰς βίβλους τοὺς νόμους τους, οἱ Σαμαρίταις νά ὁμώσουσιν 20
ἐπάνω εἰς τὰς ε' βίβλους τοῦ Μωσέως· ἀπὸ ἄλλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα ἀπὸ ἐγγίζουσι τῆς αὐλῆς τοῦ φούντικος τὰ ἐγίνονται, οὐ τὰ ἐλαλήθησαν ἐνώπιον τοῦ ἐμπαλι, ἢ ἐμπροσθεν τοὺς κριτάδες, ἢμποροῦν νά φέρουν μαρτυρίαν, καὶ ἐντέχεται νά ἔνη στερεωμένη κατὰ πρόσωπα ὄλων ἐκείνων τῶν νόμων 25
ἀπὸ γίνετα ἔγκλημν εἰς τὴν αὐλὴν τους, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σηγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Καλά νά ἠγωνρίζετε ὅτι ἀπὸ καμμίαν μαρτυρίαν τῇ νά φέρουν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος οὐδὲν ἔχει 30
παντελῶς πόλεμον, διὰ τὸ ὅτι τὰ δικαιώματα ὅπου ἐμπαίνουσι

ως πλείονα πιστά να εἶδον εἰς τὸ κλίμα τῆς βουνοπλα-
 γης ὡς τὰς Ἰουδαίας ἐκ ἰασημῶν, [ἢ] τῶν ἐκ κενυμῶν 235.
 καὶ ἰασημῶν κατὰ τὸ κλίμα.

ὁ δὲ Γεωργίου ἔπειθε·

- 3 ἡ δὲ να ἰασημῶν ἔπειθε ὅτι οἱ κριταὶς τοῦ νομοῦ εἰσα-
 γεται να ἰασημῶν, ὅπως πιστά ἢ εἰς τὸ κλίμα, ὡς γὰρ ἐκ
 κενυμῶν, ἢ κενυμῶν, ἢ ἰασημῶν, ἢ ἰασημῶν παρὰ
 τῶν, κενυμῶν να τὰ κενυμῶν κενυμῶν εἰσαγέσθαι εἰς τὸ κλίμα
 βουνοπλαγίας, κενυμῶν πιστά να πιστά οἱ κριταὶς τῆς κλίμα τῆς
 10 βουνοπλαγίας, καὶ οὐκ ἄλλοιως, ὅτι εἰς τὸ κλίμα καὶ Σαρκαῖ καὶ Ρο-
 μάϊοι, Ἰουδαῖοι, ἢ Σαρκαῖ καὶ Νεστορικῶν, ἢ Σαρκαῖ ἐκ
 καὶ ἰασημῶν ἢ ἰασημῶν, ὡς πᾶσι οἱ Φοινικῶν, να πλείονα καὶ να
 στήματα ἰασημῶν να κενυμῶν, κενυμῶν ἐκ ἰασημῶν εἰς τὴν
 15 κλίμα τῆς βουνοπλαγίας εἰς τὸ κλίμα βουνοπλαγίας εἰς τὸ κλίμα ἐ-
 ἰασημῶν πᾶσι τὰ δικαιώματα καὶ πᾶσι τέλος διὰ πάντας
 τοὺς ἰασημῶν. Ἄλλοιως, ἐπιστάτα ὁρίζει ὅτι, ἐκ β' Ἰουδαῖοι, ἢ β'
 Σαρκαῖ, ἢ β' ἄτεροι μίας πίστες, καὶ ἐνοῦ νόμου, ἂν ἔχουν
 ἰασημῶν μέσσοι τοὺς κενυμῶν ζητήματος ἀπὸ τὸ κλίμα ἀγα-
 λῶν, οὐδὲν πρέπει να ἔχη διαίρεσιν εἰς τὰς μαρτυρίας, κενυμῶν
 20 ἐκ τῶν νόμου του, ἢ ἑτέρου νόμου, ὅτι οὕτως ἐκ δικίον καὶ
 κενυμῶν κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἰεροσολύμων. Ἀλλὰ ἐκ ἐκ ὅτι
 εἰς Σαρκαῖ δέξει ἕνα χριστιανόν, καὶ ἐκ τῆς αἵμα ἐκ αὐτόν
 του, τούτῳ να τοῦ ποίση πληγὴν φανεράν, τὸ δικίον ὁρί-
 ζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκείνον τὸν Σαρκαῖ πρέπει να ἔχη
 25 τῆς αὐλῆς, καὶ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται να ἰασημῶν ἐκείνον, ἢ ἐκεί-
 νην ὅπου ἔθερεν ὁ σκλάβος, ἢ τὸν ἐλάθωσαν, καὶ να τοῦ δώση
 τὴν ζωὴν του ἐπιστάτα ὡς που να μηδὲν ἡμπορήση να ἐργα-
 σθῆ, να κάμη διὰ ἐκείνον τὸ κακόν· καὶ ἂν τοῦτο οὐδὲν κενυμῶν
 30 σκλάβον ἀπὸ τὸν γρόθον ἐκείνον ὅπου ἔδωκεν τοῦ χριστιανοῦ,
 καὶ ἐντέχεται να τὸν γεβεντίσου εἰς τὴν χώραν, καὶ τότε;

νά τὸν διώξουν ἔξω τῆς χώρας, καὶ ἂν εὐρεθῇ πλεῖον ὁ πα-
φ.236.ρῶν Σαίρακηνός· εὐρεθῇ πολεμῶντα ἀγανάκτησιν χριστιανοῦ, ἢ
χριστιανῆς, ἐντέχεται νά τὸν σύρουν περπατῶντα καὶ νά τὸν
φουκῆσουν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιε. Περὶ πάντων τῶν πραγμάτων τῶν ἐρχομένων παρὰ τῆς 5
θαλάσσης, τήντα μέλλει νά πλερώσουν, ὁμοίως καὶ τὰ τῆς
γῆς ἐρχόμενα, καθὼς τὰ ἐθέσπισαν οἱ παλαιοὶ διὰ τοὺς ρηγά-
δες καὶ παρὰ τοὺς εὐγενεῖς ἀνθρώπους τοῦ παλῆσιου, ἐπάνω
παντὸς πράγματος.

Τὰ δικαιώματα τὰ παλαιὰ ὀρίζουσιν ὅτι νά πάρουν εἰς τὸν 10
φούντικαν ἀπαὶ τὴν πούλησιν τοῦ μεταξίου, πέρπυρα ρ' νά
πλερώσῃ πέρπυρα κ' καὶ τραχία ἰθ' διὰ τέλος. Τὰ δικαιώμα-
τα τοῦ παμπακίου, ὀρίζει τὸ δίκαιον νά δώσῃ εἰς τὰ πέρπυρα
ρ', πέρπυρα ἠ' ἤμισον τὸ δικαίωμν. Τὸ δίκαιον τοῦ ξυλα-
λα ὀρίζει τὸ δίκαιον νά πάρουν εἰς τὰ πέρπυρα ρ' πέρπυρα 15
θ' ἤμισον τέλος. Τὸ δίκαιον τοῦ ζαχάριτος, ἐκεῖνον ὅπου φέρ-
νουν καὶ τὸ ἐβγάνουν καὶ παίρνουν το τῆς θαλάσσου, οὐ τῆς
γῆς, εἰς τὰ πέρπυρα ρ', πέρπυρα ε' διὰ τέλος. Τὸ τέλος [τοῦ]
γομαρίου τῆς καμήλας ζαχ[αρί]ου, ὀρίζει τὸ δίκαιον νά πάρουν
δ' πέρπυρα τὰ ρ' διὰ τέλος. Τὸ δικαίωμν τοῦ ζαχάριτος τὸ 20
βαστᾶ ἕναν σαμάριν, ὀρίζει τὸ δίκαιον νά πάρουν ἕναν ραμ-
πουῆν εἰς τὸ σαμάριν διὰ τέλος. Ἀποῦ ὄλα τὰ πράγματα τὰ
ἐβγάνουν τῆς γῆς νά τὰ πάρουν εἰς τὴν Σαρακηνίαν ὀρίζει
τὸ δίκαιον νά πάρουν τέλος καθ' ἐκάστον πέρπυρον νά πάρουν
κουκίαν α'. Τὰ δικαιώματα τοῦ πιπερίου, ὀρίζει τὸ δίκαιον νά 25
πάρουν εἰς πέρπυρα ρ', πέρπυρα ια', κουκία ε' διὰ τέλος. Τὸ δι-
καίωμν τῆς στύψης ὀρίζει τὸ δίκαιον νά πάρουν εἰς τὰ μάγκα
ρ', πέρπυρα ια', κουκία ε' διὰ τέλος. Τὸ δικαίωμν τῆς λάκης,
ὀρίζει τὸ δίκαιον νά πάρουν εἰς τὰ μάγκα ρ', μάγκα ι', κουκία
ιη', κατὰ τὸ κείμενον. Τὸ δικαίωμν τῶν μουσκοκάρυδων, ἢ 30
τῶν φύλλων του ἤγουν μάσκι, ὀρίζει τὸ δίκαιον νά πάρουν

εις τὰ μάρκα ρ', μάρκα θ', κουκία ἢ τέλος. Τὸ δικαίωμαν τοῦ
 λιναρίου, ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα θ',
 κουκία ἢ δικαίωμαν. Τὸ δικαίωμαν τῶν [μου]σκοκαρφίων εἰς φ.237.
 τὰ πέρπυρα ρ', πέρπυρα θ' ἤμισον τέλος. Τὸ δικαίωμαν τῶν
 5 ὀρνθων τῆς Ἐντίας νὰ πάρουν τὸ δέκατον.

σλς. Περὶ τῶνπραγματειῶν τὰς φέρνουν διὰ τῆς θαλάσσης
 ἀπαί τὴν ριβέραν, τοὔτέστιν ἀποῦ τὴν παραθαλάσσιον, καὶ οὐ-
 δὲν ἠμποροῦν νὰ τὰς πουλήσουν.

Ἡπραγματείας τὰς φέρνουν διὰ τῆς θαλάσσου ἀπαί τὴν λη-
 10 βέραν καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ τὰς πουλήσουν, ὀρίζει κατὰ τὸ
 δίκαιον ὅτι ἠμπορεῖ κατὰ νὰ τὰ στρέψη καὶ νὰ τὰ πάρῃ τὰ
 ὀμπρὸς ὀπίσω· ἀμμὲ ἂν ἐβγαλεν τὴνπραγματείας τὴν οὐδὲν
 ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ ἔξω τῆς τζαϊάνης, ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ
 τὰ ρ', ἀπαί ἐτοσαῦτα ὅσα ἠμπορεῖ νὰ πάρῃ εἰς τὴν χώραν,
 15 τὰ ρ' μάρκα, κ' μάρκα· ἀπ' ἐκεῖνα τὰ νὰ πουλήσῃ ἐντέχεται
 νὰ πλερώσῃ τὸ δίκαιον εἰς τὸ φούντικαν, καθὼς ἐνι θεσπισμέ-
 νον νὰ δώσῃ τὸ καθέναν πρᾶγμαν τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ·
 καὶ πρέπει νὰ ἠξεύρετε ὅτι τοῦτον τὸ τέλος ἐντέχεται νὰ
 πλερώσουν οἱ Σπρακῆνοι καὶ πᾶσα ἕτερα φυλὴ τοὺς Συριανοῦς
 20 ὀποῦ ἔρχονται μὲ πραγματείας εἰς τὴν τοῦ ρηγάτου.

Τὸ τέλος τοῦ μούσκου, ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ δώσῃ εἰς τὰ
 μάρκα ρ', μάρκα ἢ ἤμισον διὰ δικαίωμαν.

Τὸ δίκαιον τοῦ ψαρίου τοῦ ἀρμουροῦ τὸ φέρνουν ἀπαί τὴν
 Βαθυλώνιαν ἐντέχεται νὰ πάρουν τὸ τέταρτον, τοὔτέστιν καθὼς
 25 μάρκα δ', νὰ πάρουν μάρκον ἄ' τέλος.

Τὸ δίκαιον τοῦ λιναρίου τὸ φέρνουν ἀπαί τὴν Βαθυλώνιαν
 εἰς τὴν Δαμασκὸν, τὸ δίκαιον ὀρίζουν νὰ πάρουν διὰβατικὸν
 καθέναν καμηλογόμαρον μάρκον ἄ' καὶ κουκία β' τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τῆς χενᾶς, ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν κx-
 30 θένα σακίην τέλος κουκία ιη' ἤμισον.

Τὸ δικαίωμαν πάντων τῶν ἀρωματικῶν, τοὔτέστιν ὄλων τῶν

ἀρτυματικῶν τοὺς μυροψίους, τὸ δίκκιον ὀρίζει νὰ πάρουν διὰ τέλος καθὲν μάρκον α΄ κουκίαν α΄.

Ἔ.238. | Τὸ δίκκιον τοῦ σπασαμίου, ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὸ ἔμπα του μάρκx β΄ [εἰς τὰ ?] μάρκα δέκα τέλος. Τὸ τέλος τοῦ σπασαμολάδου ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ια΄. 5

Τὸ τέλος τοῦ λιθάνου ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκx ια΄, καὶ κουκία ε΄ τέλος. Τὸ τέλος τοῦ καρδαμώμου, ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκx ια΄, κουκία ε΄ δικαίωμν. Τὸ τέλος τοῦ λινόρε ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὸ α΄, κουκία β΄. 10

Τὸ τέλος τοῦ ἀζουρουδίου, ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ια΄, κουκία ε΄.

Τὸ δίκκιον τοῦ γαλχηγάν ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄, διὰ τέλος.

Τὸ δίκκιον τῶν φιστουκιῶν καὶ τῶν φύλλων τοῦ τεπηλ, ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄ κομέρκιν. 15

Τὸ δίκκιον τοῦ χελίλεζ, ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄.

Τὸ δίκκιον τῆς κανέλας ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς 20 τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄ καὶ κουκία δ΄.

Τὸ δίκκιον τοῦ ὀρεομπηρμπάρου, κερατζίου τῆς Ἐντίας, νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα δ΄, κουκία γ΄.

Τὸ δικαίωμν τοῦ τζητζηθρίου ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκx δ΄, κουκία δ΄. 25

Τὸ δικαίωμν τῆς κάμφορας, τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα θ΄ καὶ κουκία η΄.

Τὸ δικαίωμν τοῦ μπύρκx ὀρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκx ρ΄, μάρκα ια΄ καὶ κουκία ε΄.

Τὸ δίκκιον τοῦ σπίκ, κελεύει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ 30 μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄.

Τὸ δικαίωμαν τῆς κυθῆρας, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' μάρα δ', κουκία δ'.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρμονιάκ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν τέλος σωστόν.

- 5 Τὸ δικαίωμαν τοῦ κάντιου, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τέλος σωστόν.

Τὸ δικαίωμαν τῶν φοινικιῶν, ὁμοίως τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν σῶνον.

- 10 Τὸ δικαίωμαν τῆς μύρνας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρα ρ', μάρα ιε'.

Τὸ τέλος τοῦ χαλῆζ, τὸ δίκαιον κελεύει | νὰ πάρουν ἀπαι^{φ.239}. Σαρακηνὸν καὶ ἀπαι τὸν Συριάνον τὸ δέκατον καὶ ἡμι[σ]τον δέκατον, ἀμμὲ ἀπαι τὸ Φράνγκον νὰ μηδὲν πάρουσιν παρὰ εἰς τὰ πέρπυρα ρ', μάρα ιβ'.

- 15 Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρσηνικίου, τὸ δικαίωμαν κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρα ρ', ια', καὶ κουκία ε' κουμέρκιν. Τὸ δικαίωμαν τῆς ρίζας τοῦ καφουρίου, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρα ρ', μάρα ια', κουκία ε'. Τὸ δικαίωμαν τῶν πούκλων καὶ τῶν σέλλων τὰ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει
20 νὰ λάβουν εἰς τὸ μάρον κουκίαν α'. Τὸ δίκαιον τοῦ ἀρσηνικίου τοῦ κύτρινου, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν σωστόν.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ μουσκολιθάνου, τὸ δικαίωμαν κελεύει νὰ λάβῃ εἰς τὰ μάρα ρ', μάρα ι', κουκία ιη'.

- Ἦγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀπαι
25 τὰ σανίδια καὶ ἀπαι τὰ βολήκια τὰ ἐβγάνουν ἀπαι τὴν γῆν τὸ τέταρτον τὸ τοῦ κουστεύγουν.

Τὸ δικαίωμαν τῶν δουκάνων, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τὸ δέκατον.

- Τὸ δικαίωμαν τοῦ ψαρίου τοῦ ἀρμυροῦ [τὸ] ἐβγάνουν ἔξω
30 τῆς χώρας, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τὸ τέταρτον τὸ κουστεύγουν διὰ τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τῶν πωρικῶν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ιγ' τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τῶν ὄρνιθων, καὶ τῶν ὑαλίων τὰ ἐβγάνου, ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος σῶον.

Τὸ δικαίωμαν τῶν ποτηριῶν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὸ μάρκον, κουκία β'.

Τὸ δικαίωμαν τῶν ἐληῶν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα κ'.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ κρασίου τὸ φέρνουν ἀπαὶ τῇ Νεζαρέτ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν κάθα Σαφορίν, καὶ σαφράν, τὸ 10 καμηλογόμαρον ιβ' ἀδράμια τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ ραμμάτου τοῦ Δαμκσκηνοῦ, λεγόμενον ρίλη Τουμᾶ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τέλος σῶον.

ε.240. Τὸ δικαίωμαν τοῦ σιανίου, τὸ δίκαιον | κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ πέρπυρα ρ', πέρπυρα κ' τέλος. 15

Τὸ τέλος τοῦ ρεμπέτ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα η' ἡμισον.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ κρασίου τὸ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Ἀντιόχειν καὶ ἀπαὶ τὴν Λαδίκειαν καὶ ὠδε, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν καθ' ἕκαστον μάρκον α', κουκίαν α'. 20

Τὸ δικαίωμαν τῶν παπουτζίων τῶν ἀγοράζουσι οἱ Σαρακηνοὶ, ἐντέχεται νὰ δώσουν τέλος τὸ δέκατον.

Ἦγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀπαὶ τὸ ψουμὶν τὸ δέκατον δικαίωμαν.

Καλὰ νὰ κατέχετε ὅτι τὸ δικαίωμαν κελεύει νὰ λάβουν 25 ἀπαὶ τὰ ὦα τὸ δέκατο.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀπαὶ τὰς ὄρνιθας καὶ ἀπαὶ τὰ ὄρνιθόπουλα διὰ τέλος τὸ δέκατο.

Τὸ δικαίωμαν τῶν μαμούνων τὰς φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν, ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος εἰς τὰ μάρκα ρ', 30 μάρκα ιβ' ἡμισον.

Ἄπαί τὰ σκόρδα τὰ φέρνουν ἀπὸ ἔσω τῆς χώρας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ δέκατον διὰ τέλος.

Ἄπαί τὸ ἄδιον (1) τὸ ἔρχεται εἰς τὸν φούντικα, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' μάρακα, μάρακα ἦ, κουκίξ δ' τέλος.

5 Ἄπαί τὸ κηκίδιν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος εἰς τὰ μάρακα ρ', μάρακα ε', κουκίξ ιη'.

Ἄπαί τὸ μαλλίν τὸ φέρνουν ἀπὸ ὄλου, τοὺς τόπους, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τέλος εἰς τὰ μάρακα ρ', μάρακα ι', κουκίξ η'.

10 Ἄπαί τὸ κερὶν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμν εἰς τὰ ρ' μάρακα, μάρακα ια', κουκίξ ε'.

Ἄπαί τὰς γούνας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμν σῶν, τοὔτέστιν εἰς τὰ μάρακα ρ', μάρακα ια', κουκίξ ε'.

| Καλὰ νὰ κατέχετε πάντες, ὅτι οἱ ρηγάδες καὶ πάντες φ.241. ἔτεροι λαῖ; ἐθέσπισαν ὅλοι ἕνωσιν ἄμα (2), ὅτι κανεῖς Συριάνος, οὐδὲ
15 πάντες ἐκεῖνοι, ἢ ἐκεῖναι; ὅπου ἐντέχεται νὰ δώσουν ἰκάνωσιν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος, ὡς γινόν ἐνι Συριάνοι, Ρωμαῖοι, Νεστορίοι καὶ Ἀκουθίταις, καὶ Σχμαρῖταις, καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ Μήσηρδες, καὶ πάντες ἐκεῖνοι οἱ λαῖ, ὅπου μέλλει νὰ ἀπλη-
20 κεύσουν εἰς τὴν χώραν τῆς Τάκης ἀπὸ τὸν φούντικαν καὶ ἄνω, καὶ ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω νὰ μηδὲν ἐνη κανεῖς μὲ δίκαιον, οὐδὲ μὲ τὴν ἀσίζαν, διότι ὁ αὐθέντης οὐδὲν νὰ λαμβάνη καλὰ ἀλλοίως τὸ δίκαιόν του ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐθέσπισαν νὰ λαμβάνουν ἀπ' αὐτούς, καθὼς θέλετε γροικῆσιν ὧδε κάτω.

25 Ὅλοι οἱ Συριάνοι καὶ Ρωμαῖοι ὅπου ἐνι χνουτάροι, τὸ δίκαιον κελεύει (3) ὅτι νὰ λαμβάνουν διὰ τὸ τέλος ἀπὸ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ νὰ ἀγοράσουν ἀπαὶ τὸ φούντικαν καὶ κάτω, ἐν-

(1) χειρ. ἀλήην.

(2) γραπτέον, ἐν τῷ ἄμα.

(3) χειρ. κελεύει τὸ δίκαιον κελεύει.

τέχεται νά δώσουν τραχία ς' εἰς τὸ μάρκον διαβατικὸν ἀπαὶ τὴν ἀκίδαν τοῦ φούντικος καὶ ἄνω, κατὰ τὸ κείμενον.

Ἄπαὶ τὸ ψουμίν, τοὔτέστιν σιτόκριθον, τὸ οὐκάτινες ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λᾶς, Συριάνους καὶ Ρωμαιοὺς, ἀγοράζουσι ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε διὰ τὸν ἔξοδον τῶν ἱσπιτιῶν τους, 5 ἢ διὰ τὰ παιδιὰ τους, κελεύει τὸ δίκαιον νά πληρώσουν διαβατικὸν εἰς τὸν φούντικαν τραχία β' εἰς τὸ μάρκον ἀποῦ ὅσον νά ἀγοράσῃ.

Ἄπο ὅλους τοὺς χωριάτας ὁποῦ ἀπλικεύουν εἰς τὴν αὐθεντίαν τους, τοὔτέστιν περιοχῆς τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Τάκης, ἀποῦ 10 πᾶσα πρᾶγμαν τὸ νά ἀγοράσουσι ἀπαὶ τὸ φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε ροῦχα, καὶ πᾶσα ἄλλον πρᾶγμαν, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νά δώσουν διὰ τέλος τὸ δέκατον. Ἄπαὶ τὸ κρασίον 242. τὸ ἀγοράζουσι οἱ Συριάνοι, ἢ οἱ Ρωμαιοὶ ὁποῦ ἐνὶ ρεντάπλιδες, ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε νά τὸ ἀξαναπουλήσουν, ἢ διὰ τὴν ἔξοδόν τους, πρέπει νά δώσουν μὲ δίκαιον διαβατικὸν διὰ κάθε πουτουζέλα δράμια ς'. Ἄπαὶ τὸ ἄλας τὸ ἀγοράζουσι καὶ ἐβγάνουν το ἔξω, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νά δώσουν διὰ τέλος εἰς τὸν μόνον δράμια δ'.

Ἄπο πᾶσα ἐργασίαν τοῦ κορίλλου, ὥσπερ μουχρούτια καὶ 20 μαγέρισε, καὶ κουζία, κελεύει τὸ δίκαιον νά πληρώσουν δικαίωμαν εἰς τὸ ἔβγα τὸ τέταρτον.

Περὶ τῆς ἐργασίας τοῦ χωμάτου τοῦ κορίλλου, τὰ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν εἰς τὴν Τάκην, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νά δώσουν διὰ δικαίωμαν εἰς τὸ μάρκον κουκία β'. 25

Ἄπαὶ τὴν φορεσίαν τὴν φέρνουν οἱ πρματευτάδες ἀπαὶ τὴν Ἀντιοχείαν, ὡς περ φακέλια, μεσάρε, καὶ ἕτερα ἔργατα ἀποῦ ἐνὶ μεταξωτὰ καμωμένα καὶ μὲ νῆμαν λιόν, κελεύει τὸ δίκαιον νά λάβουν διὰ δικαίωμαν εἰς τὰ πέρπυρα ρ', κουκία ε'. Ἄπο τὴν φορεσίαν τὴν φέρνουν ραμμένα, κελεύει τὸ δίκαιον 30 νά λάβουν δικαίωμαν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ζ'.

Ἄπαι τὰ βιβήκια καὶ ἄπαι τὰ βαμπακερά, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ἢ ἥμισον.

- Ἄπὸ ὄλους ἐκείνου; ὁποῦ πουλοῦν σιτάρην εἰς τὸν φούντικαν, κἄν τε Φράγγκος, κἄν τε Συριάνος, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ
 5 λάβουν ἄπαι τὴν πούλησιν τὸ δέκατον· ἀμμέ ἂν ἔνη ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος ρεντάπλες ἔφερεν σιτάρην, ἢ κριθάρην, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ τὸ πουλήσῃ ὧδε, λαλῶντα ὅτι ἐφέραν το διὰ τὴν ζωὴν του, οὐ διὰ τὴν ὑποταγήν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ πῆ τοῦτο, ἐντέχεται νὰ ὁμότη ἐπάνω εἰς τὰ
 10 ἄγια, ὅτι οὐδὲν τὸ ἔφερεν διὰ νὰ τὸ μεταπουλήσῃ, ἀμμέ διὰ τὴν ζωὴν του, καὶ τότε; νὰ τὸ πάρῃ· ἀμμέ τὸ δίκαιον ὀρίζει φ. 243. με κείμενον καὶ με τὴν ἀτίζαν ὅτι νὰ δώσῃ διὰ τὸ τέλος εἰς τὸν μύδην τραχία ς' διαβατικόν.

- Τὰ λευτοκάρυα ἐβγαλμένα ἔξω τῆς χώρας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὸν μύδην κουκία γ'.

Ἄπαι τὸ κονάρην τὸ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ τέταρτον.

Ἄπαι τὸ κρασίον τὸ φέρουν ἄπαι τὴν Σπρακηνίαν τῆς γῆς, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἀπὸ καθά ἄσκιν τέλος δράμια γ' ἥμισον.

- 20 Ἄπαι τὰ μουχρουτοσκοῦτελα τῶν μυχράρων ζωγραφισμένα καὶ μπουρνιές τὰ φέρουν ἄπαι τὴν Σπρακηνίαν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν διὰ τέλος; εἰς τὸ μάρκον α', κουκία β'.

Ἄπαι τὸ σταφύλιον τὸ φέρουν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν διὰ δίκαιον εἰς τὸ καμηλογόμαρον δύο σόρδιζ.

- 25 Καὶ ἄπαι τὸ γομάριν τοῦ γονικοῦ τοῦ σταφυλίου, τὸ δίκαιον ὀρίζει νὰ λάβουν τραχία ιη' τέ[λο;].

Ἄπαι τὸ γομάριν τὰ σῦκα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἀδράμια γ' [τέλος;]. Καὶ ἀπὸ καθέναν γομάρι γονικοῦ κεράτζιζ, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τέλος; ἀδράμια γ'.

- 30 Τὸ καμηλογόμαρον τὰ κεράτζιζ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἐδράμια γ'.

Τὸ γομάριν τὰ ξύλα τοῦ γονικοῦ, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν γ' δράμια.

Ἄπαι τὰ ἀμύγδαλα καὶ ἀπαι τὰ καρύδια κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν β' κουκία εἰς τὸ μάρκον.

Ἄπαι τὰ κρομμύδια καὶ τὰ σκόρδα τὰ ἐβγάνουν ἔξω τῆς 5
χώρας, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν δικαίωμαν τὸ δέκατον.

Ἄπαι τὰ κεράτζια τὰ ἐβγάνουν ἔξω, ἐμπαίνει δικαίωμαν κουκία β' εἰς τὸ μάρκον.

Ἄπαι τὰ σῦκα τὰ ξηρὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τέλος
α' κουκίαν εἰς τὸ μάρκον. 10

Ἄπαι τὸ γαδουρόπετζον ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν α' κουκίαν εἰς τὸ μάρκον.

φ:244. Ἄπαι τὴν ταχῆν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν τὸ δέκατον.

Ἄπαι τὸ βούτυρον, νέον ἢ παλαιόν, κελεύει τὸ δίκαιον τὸ 15
δέκατον.

Ἄπαι τὸ καμηλογόμαρον τὸ κρυσίν τὸ παίρνουν εἰς τὸ χω-
ρίον τοῦ Λυμπέρτ, οὐ εἰς τὴ Ναζαρέτ, οὐ εἰς τοῦ Καϊφᾶ, τὸ
δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν δικαίωμαν ἀπαι τὰς β' μπουτουζέ-
λας δράμια ιδ'. 20

Ἄπαι τὰ τοξάρια καὶ ἀπαι τὰς πύλας, κελεύει τὸ δίκαιον
νὰ λάβῃ κἀθα μάρκον κουκία β'.

Ἄπαι τὴν κάππαριν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίω-
μαν τὸ τέταρτον, καὶ τὸ ἄλογον ἀποῦ τὸ βαστᾶ νὰ ἐνη ἐ-
λεύθερον. 25

Ἄπαι τὰ ἀγρέλλια νὰ πάρουν κελεύει τὸ δίκαιον διὰ δικαίω-
μαν τὸ δ'.

Ἄπαι τὰς ἐλαίας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν
τὸ δ'.

Ἄπαι τὰ κυδῶνια κελεύει νὰ πάρουν τὸ δ'. 30

[Ἄ]παι τὰ ἀπίδια καὶ ἀπαι τὰ μῆλα νὰ πάρουν τὸ δ'.

Ἄπαί τὰ ζαρούρια κελεύει τὸ δίκαιον τὸ [δ'.]

Ἄπαί τὸ τυρὶν ὅπου φέρνουν ἄπαί τὰ χωρία τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ πουλοῦν το εἰς τὸν φοῦντικαν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ δέκατον.

Ἄπαί τὸ ἄχερον τὸ φέρνουν νὰ ποίσουν κοφίνια, τούτέστιν ἀπὸ καλάμας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν τὸ δ'.

ΑΣΙΖΑΙ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

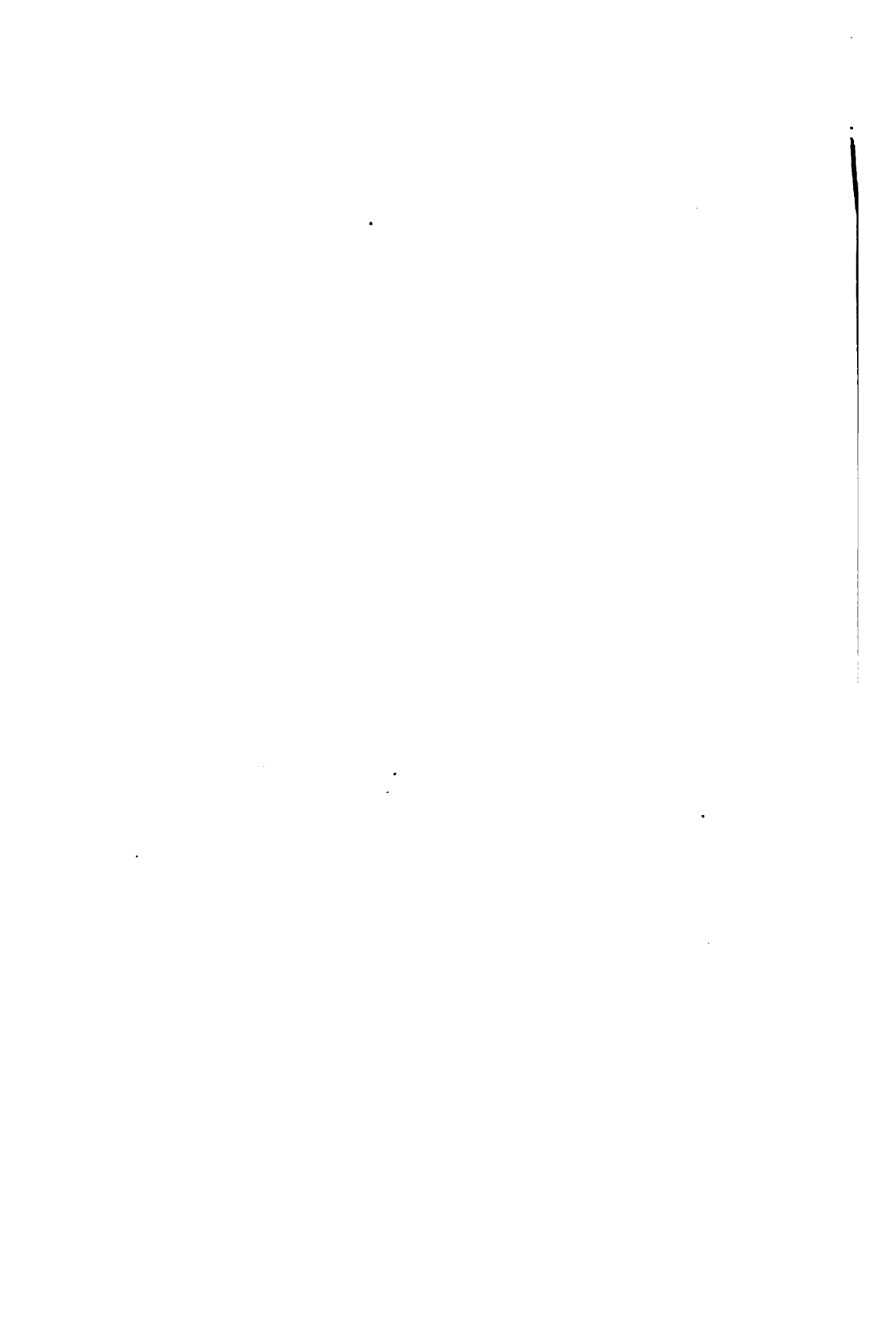
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

B.

(Κώδιξ 1390)

ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΑΣΙΖΑΣ

. . . . .
. . . . .

- φ. 1. | [ιγ. Τοῦτόν ἐστιν περὶ τῶν ἀγίων θεοπισμάτων· αὐτοῦ διηγεῖται τὴν δικαιοσύνην τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ πῶς κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχη, οὐδὲ νὰ κρατῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κανέναν δικαίωμαν τῶν ρηθέντων ἀγίων ἐκκλησιῶν. 5
- ιδ. Πῶς ἡ αὐλὴ ἡ κοσμικὴ ἐνὶ κρατούμενῃ καὶ ἤμπορεῖ νὰ ἐνῆ εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ἀγίας ἐκκλησίας εἰς πᾶσα ἐγκληματὸ νὰ ἔχη [νὰ τὸ] τελειῶναι [καὶ κατα]κρινίσκουν.
- ιε. Περὶ τῶν κρίσεων, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ ἐκκλητεύσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ποῖος ὄχι. 10
- ις. Ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ ἔχη ἐκεῖνον τὸ αἰχμάλωτον ὅπου ἀνκαλῆ τὸν ἀφέντην τοῦ εἰς ἐγκλημᾶν.
- ιζ. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἤπορεῖ νὰ ἀνκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἕτερον.
- ιη. Περὶ ἐκείνους ὅπου ἤμποροῦν νὰ ἀνκαλέσου εἰς τὴν 15 αὐλὴν τὴν δημοσίαν διὰ λόγου τους, ἀμμὲ ὄχι διὰ ἕτερον.
- ιθ. Περὶ ἐκείνους ὅπου ἤμποροῦν νὰ ἐκκλητεύσουν διὰ λόγου τους καὶ διὰ τὰ παιδιὰ τοῦ.
- κ. Περὶ τοῦ ἀθανπαρλιέρη, πότε ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀκούσου εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ πότε ὄχι. 20
- κα. Περὶ τῶν ἀνηλικῶν, καὶ περὶ ἐκείνου ὅπου ποντίζει τὸ ἐδικόν του, καὶ διὰ ποῖα πράγματα ἤμποροῦν νὰ ἀνκαλέσου εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ διὰ ποῖα οὐδὲν ἐμποροῦν.

κβ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ποίων πραγμάτων δύνουντι οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐκκλητεύσουν εἰς τὴν πόλιν τὴν κοινὴν αὐλήν, καὶ ποῖα ὄχι.

κγ. Περὶ ποίων πραγμάτων οὐ δύνονται ἐκκλητέψαι εἰς
5 τὴν πόλιν τὴν κοινὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἐκκλητεύσουν νὰ μὴ τοὺς ἀκώσου.

κδ. Ἐπειδὴ σᾶς ἐδείξαμεν καὶ ἐρμηνεύσαμεν σας ποταποὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη οἱ κριτάδες καὶ τὸ ἐντέχεται νὰ ποιήσουν, καὶ πῶς νὰ κρατιέται ὁ βισκούνητης, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνη οἱ
10 ἄβανπαρλιέριδες, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνη ὅπου ἤμπορουν εἰς τὴν πόλιν τὴν κοινὴν αὐλήν κατὰ πρόσωπα ἄλλους νὰ ἀνκαλέσου, καὶ ποταποὶ οὐδὲν δύνονται, καὶ ἀπαῦτα ἀρχεύομεν νὰ ποῦμεν τὰς κρίσας, καὶ προτῆτερα νὰ ποῦμεν περὶ τοῦ ρηγός.

κε. Περὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχει ὁ ρήγας πρὸς τοὺς ἀνθρώ-
15 πους του, καὶ τὸ τῆντα ἔνι κρατημένος εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενοι οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸν ρήγαν καὶ τὸν ὄρκον τοῦ ρηγός.

κς. Περὶ πούλησις καὶ ἀγοράδες, καὶ ποῖα πούλησι χρῆ
ἔσται στερεωμένη καὶ ποῖα πούλησι ἔνι ἀστερέωτη καὶ ἄκαι-
20 ρη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσιζῆν.

κζ. Περὶ τοῦ πούλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ὅπου λανθάνει φ. 2.
ἓνα μέρος πλερωμάτου ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἐπούλησεν ἐκεῖνου τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐὰν ἦτον ἀ' μόνον τραχὶ διὰ ὄνομα πλερωμάτου.

κη. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἔνι εἰς τὴν νομὴν του ἐκεῖνου
25 ὅπου τὸ ἐγόρασε, καὶ μετὰ ταῦτα θέλει νὰ μετανώση, τῆντα κελεύει τὸ δίκαιον.

κθ. Περὶ ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου πούλει τὴν κλήραν
του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἔχουν οἱ συγγε-
νάδες του.

30 λ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἀγοράσει μίαν κληρονομίαν, καὶ ἂν ἠμπορήσῃ νὰ τὴν κρατήσῃ ἓνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν ἄνευ

προδικαζίμου, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος ὅπου ἐπούλησεν τὴν κλήραν τοῦ τοῦ ρηγός, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος ὅπου τὴν ἀγοράσῃ, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

λα. Περὶ ἐκείνου ὅπου παίρνει ἀ' σπίτιν ἀμάχι διὰ βίον τὸν 5
ἔδωκεν, καὶ ἂν παίρῃ ἐνοῖκι, τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ, οὐ ἂν ἀπλικεύῃ ἐκεῖνος εἰς τὸ σπίτι χρὴ νὰ πλερώσῃ ἐνοῖκι τοῦ ἀφέντη τοῦ ἐσπιτίου.

λβ. Περὶ ἐκείνου ὅπου πουλεῖ ἓνα κτηνὸν ριστίβικον, καὶ 10
περὶ αὐτοῦ ὅπου ἀγοράζει τὸ αὐτὸν κτηνόν.

λγ. Περὶ ἐκείνου ὅπου πουλεῖ, οὐ ἀποῦ ἀγοράζει ἀ' σκλάβον, οὐ μίξ σκλάβαν ἀποῦ πέφτει ἀποῦ κακὴν ἀρρώστειαν.

λδ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἀγοράζει σκλάβον, οὐ σκλάβαν, καὶ ἀφὸν τὴν ἀγοράσῃ εὐρίσκεται κελεφή, καὶ περὶ ἐκείνου ὅπου τὸν ἐπούλησεν, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη κατὰ τὴν ἀσίζαν. 15

λε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὐ ἐκείνης τῆς γεναίκακος ὅπου ἀγοράσῃ ἓνα χοῖρον, οὐ μίξ σκρόφαν χαλιζάριζ.

λς. Περὶ ἐκείνου τοῦ πουλητιῶ ὅπου πουλεῖ ἀ' ἀμάχιν, ἔνευ τῆς εἰδήσεως ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὅπου τὸ ἔδωκε.

λζ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὐ ἐκείνης τῆς γεναίκακος 20
ὅπου ἀγοράσῃ πρᾶγμα τῆς ἐκκλησίας.

λη. Περὶ ἐκείνου ὅπου πουλεῖ ἓνα ἄλογον ἐτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν νοματισμένον, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ ἄλογον, τῆντα δύναται γενέσται παρὰ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν χρειωρελέτην, κατὰ τὴν ἀσίζαν. 25

λη. Περὶ ἐκείνου ὅπου δανείζει τὸ ἄλογόν του, οὐ τὴν μούλαν του ἐκείνου ὅπου ἐν ἐνκυτῆς, οὐ ἐτέρου χρωφελέτου, πῶς ἐνπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ μὲ δίκαιον διὰ τὸ χρεῖός του.

μ. Περὶ ἐκείνων τούς μεταπράταις ὅπου δείχνου καλὴν μούστραν ἐκείνων τῶν πραγμάτων τῶν θέλου νὰ πουλήσουν, καὶ 30
μετὰ ταῦτα δίδουν ἄλλον παρὰ τὸ ἐδείξασιν.

Ι μα. Περὶ τῶν δανεισμάτων ὅπου ὑπᾶσιν ἀπάνω εἰς τὴν θά-φ. 3.
λασσαν διὰ νὰ κερδαίσουν.

μβ. Εἰς ποῖος τόπον ἐθέσπισεν ὁ ρὲ Ἄμκρι νὰ γενίσκουν-
ται ἡ κρίσις τοῦς θαλασσομάχους καὶ τῶν πλοίων καὶ καρ-
5 βίων.

μγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου δίδει τὸν βίον του νὰ
τὸν πάρου εἰς ἓνα τόπον ὠνοματισμένο, καὶ ἐκεῖνος παίρνει τον
εἰς ἄλλον τόπον, καὶ κερδαίνει ἐκεῖνος ἀποῦ τὸν ἐπῆρεν εἰς
ἄλλον μέρος ὅπου οὐδὲν ἦτον συμπαμένο, οὐδὲ στοιχηματι-
10 σμένος.

μδ. Περὶ ἐκείνων τῶν πραγμάτων τῶν ρίπτουσιν εἰς τὴν
θάλασσαν ἀποῦ κακὸν καιρὸν διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ γομάρι τοῦ
καραβίου.

με. Περὶ τοῦς ναύτας ὅπου ἔνι συμπαμένοι νὰ ποίησιν ἓνα
15 ταξιδίον, καὶ ἀφὸν πάρου τὰς ἀρραβῶνας μεταγνώθου.

μς. Περὶ τῶν κακῶν χριστιανῶν ἀποῦ παίρνου πράματα δια-
φεντεμένα εἰς τὴν γῆν τοῦς Σαρακηνοῦς, καὶ ταῦτα ἐντέχε-
ται ἡ κρίσις νὰ ποιήσουν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου.

μζ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βίου τὸν παραδίδου νὰ τὸν πάρου
20 εἰς τὴν θάλασσα, καὶ λαχάνει ὅτι οἱ κουρσάροι κουρσεύγουν
τον πάντα ὅσα ἐβάστα, ἐδικά του καὶ ἀλλότρια, οὐ ἐτζακίστην
τὸ πλοῖον καὶ χάνει πάντα ὅσα ἐβάστα.

μη. Περὶ τὰ πράματα τὰ ρίπτουνται εἰς τὴν θάλασσαν
διὰ κακὸν καιρὸν, καὶ κᾶτινες εὐρίσκουν τα εἰς τὸ βυθὸν τῆς
25 θάλασσας, οὐ εἰς τὸ ρέμν τῶν νερῶν, καὶ τῆντα μέλλει νὰ
λάβῃ ἐκεῖνος ὅπου τὰ ἤυρεν εἰς τὸ βυθόν, καὶ τῆντά του μερ-
τικὸν νὰ λάβῃ (1) ἐκεῖνος ἀποῦ τὰ ἤυρεν εἰς τὸν ἀφρὸν τῆς
θαλάσσης.

μθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου δανεῖζει τὸ ἐδικόν του, καὶ θέλει νὰ
30 τὸν δώσουν ἄλλον παρὰ ἐκεῖνο τὸ ἔδωκε.

(1) χειρ. λαλι.

ν. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανεῖζει τὸ ἐδικόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τοῦ τὰ ζητήσῃ, λαλεῖ ὅτι χρωστεῖ τοῦτον περὶ ττου, παρὰ ἐκεῖνο ὁποῦ τὸν ζητᾷ, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν γροικᾷ νὰ τὸν πλερώσῃ, ἂν οὐμὴ τὸ ἀγρωνίσῃ ἢ αὐλή.

να. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ ἀρνᾶται τὸ τοῦ ἐδά- 5
νεισαν, καὶ ἔπειτα ἐγνώρισέν το εἰς τὴν αὐλὴν ἄνευ δυναστείας μαρτύρων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη εἰς αὐτόν του.

φ. 4. νβ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ δανεῖζει τὸ | ἐδικόν 10
του ἐτέρου ἀνθρώπου καὶ φέρνει β' μάρτυρας, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπαιθάνῃ ὁ εἰς.

νγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐδάνεισεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, καὶ ὁ 15
χρειωφελέτης ὁμολογᾷ μέρος, καὶ τὸ ἄλλον ὄχι.

νδ. Περὶ ἐκείνου ἀποῦ ἔβαλεν τὸ ἔλογόν του ἀμάχι.

νε. Περὶ τῶν ἀμαχιῶν ὁποῦ χάνονται.

νς. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ χρωστεῖ. 15

νζ. Περὶ τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Συριάνου, διὰ χρεῖτος τὸ χρω-
στεῖ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

νη. Περὶ τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ διὰ χρεῖτος.

νθ. Περὶ τοῦ Ρωμιοῦ καὶ τοῦ Φράνκου, καὶ ποταπὴ μαρ- 20
τυρία χρήζονται.

ξ. Περὶ τοῦ Ρωμιοῦ καὶ τοῦ Ἀρμενίου τήντα μαρτυρία χρή-
ζονται.

ξα. Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Νεστούρη.

ξβ. Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Ἀκουβίτη.

ξγ. Περὶ τοῦ Σαμαρίτη καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ. 25

ξδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐνὶ παραδομένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ
χρεῖτος.

ξε. Περὶ τῶν ἐνκυμασιῶν, ὅταν ὁ δανειστής οὐδὲν ἤμπορῃ
νὰ πλερωθῇ τὸ ἐδάνεισεν.

ξς. Περὶ τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἀρνᾶται τὸ ἐνκύθη, καὶ μετὰ 30
ταῦτα ὁμολογᾷ το.

ι μα. Περὶ τῶν δανεισμάτων ὅπου ὑπᾶσιν ἀπάνω εἰς τὴν θά-φ. 3.
λασσαν διὰ νὰ κερδαίσουν.

μβ. Εἰς ποῖος τόπον ἐθέσπισεν ὁ ρὲ Ἄμκρη νὰ γενίσκουν-
ται ἡ κρίσις τοὺς θαλασσομάχους καὶ τῶν πλοίων καὶ κερκ-
5 βίων.

μγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου δίδει τὸν βίον του νὰ
τὸν πάρου εἰς ἓνα τόπον ὠνοματισμένο, καὶ ἐκεῖνος παίρνει τον
εἰς ἄλλον τόπον, καὶ κερδαίνει ἐκεῖνος ἀποῦ τὸν ἐπῆρεν εἰς
ἄλλον μέρος, ὅπου οὐδὲν ἦτον συμπαμένο, οὐδὲ στοιχηματι-
10 σμένο.

μδ. Περὶ ἐκείνων τῶν πραγμάτων τῶν ρίπτουσιν εἰς τὴν
θάλασσαν ἀποῦ κακὸν καιρὸν διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ γομάρι τοῦ
καραβίου.

με. Περὶ τοὺς ναύτας ὅπου ἓνι συμπαμένοι νὰ ποίσου ἓνα
15 ταξιδίον, καὶ ἀφὸν πάρου τὰς ἀρραβῶνας μεταγνώθου.

μς. Περὶ τῶν κακῶν χριστιανῶν ἀποῦ παίρνου πράματα δια-
φεντεμένα εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ ταῦτα ἐντέχε-
ται ἡ κρίσις νὰ ποιήσουν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου.

μζ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βίου τὸν παραδίδου νὰ τὸν πάρου
20 εἰς τὴν θάλασσα, καὶ λαχάνει ὅτι οἱ κουρσάροι κουρσεύγουν
τον πάντα ὅσα ἐβάστα, ἐδικά του καὶ ἀλλότρια, οὐ ἐτζακίστην
τὸ πλοῖον καὶ χάνει πάντα ὅσα ἐβάστα.

μη. Περὶ τὰ πράματα τὰ ρίπτουνται εἰς τὴν θάλασσαν
διὰ κακὸν καιρὸν, καὶ κάτινες εὐρίσκουν τα εἰς τὸ βυθὸν τῆς
25 θάλασσας, οὐ εἰς τὸ ρέμν τῶν νερῶν, καὶ τῆντά μέλλει νὰ
λάβῃ ἐκεῖνος ὅπου τὰ ἤυρεν εἰς τὸ βυθόν, καὶ τῆντά του μερ-
τικὸν νὰ λάβῃ (1) ἐκεῖνος ἀποῦ τὰ ἤυρεν εἰς τὸν ἀφρὸν τῆς
θαλάσσης.

μθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου δανεῖζει τὸ ἐδικόν του, καὶ θέλει νὰ
30 τὸν δώσουν ἄλλον παρὰ ἐκεῖνο τὸ ἔδωκε.

(1) χειρ. λαλι.

ν. Περί εκείνου ὁποῦ δανεῖζει τὸ ἐδικόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τοῦ τὰ ζητήσῃ, λαλεῖ ὅτι χρωστεῖ τοῦτον περιττου, παρὰ ἐκεῖνο ὁποῦ τὸν ζητᾷ, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν γροικᾷ νὰ τὸν πλερώσῃ, ἂν οὐμὴ τὸ ἀγρωνίσῃ ἢ αὐλή.

να. Περί εκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ ἀρνᾶται τὸ τοῦ ἐδά- 5
νειςαν, καὶ ἔπειτα ἐγνώρισέν το εἰς τὴν αὐλὴν ἀνευ δυναστείας μαρτύρων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη εἰς αὐτόν του.

φ. 4. νβ. Περί εκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ δανεῖζει τὸ | ἐδικόν 10
του ἐτέρου ἀνθρώπου καὶ φέρνει β' μάρτυρας, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπαιθάνῃ ὁ εἰς.

νγ. Περί εκείνου ὁποῦ ἐδάνεισεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, καὶ ὁ 15
χρειωφελέτης ὁμολογᾷ μέρος, καὶ τὸ ἄλλον ὄχι.

νδ. Περί εκείνου ἀποῦ ἔβαλεν τὸ ἔλογόν του ἀμάχι.

νε. Περί τῶν ἀμαχιῶν ὁποῦ χάνονται.

νς. Περί εκείνου ὁποῦ δὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ χρωστεῖ. 15

νζ. Περί τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Συριάνου, διὰ χρεῖος τὸ χρω-
στεῖ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

νη. Περί τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ διὰ χρεῖος.

νθ. Περί τοῦ Ρωμιοῦ καὶ τοῦ Φράνκου, καὶ ποταπὴ μαρ- 20
τυρία χρῆζονται.

ξ. Περί τοῦ Ρωμιοῦ καὶ τοῦ Ἀρμενίου τήντα μαρτυρία χρή-
ζονται.

ξα. Περί τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Νεστούρη.

ξβ. Περί τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Ἀκουσίτη.

ξγ. Περί τοῦ Σαμαρίτη καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ. 25

ξδ. Περί εκείνου ὁποῦ ἐνὶ παραδομένως εἰς τὴν αὐλὴν διὰ
χρεῖος.

ξε. Περί τῶν ἐνκυμασιῶν, ὅταν ὁ δανειστής οὐδὲν ἠμπορῇ
νὰ πλερωθῇ τὸ ἐδάνεισεν.

ξς. Περί τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἀρνᾶται τὸ ἐνκύθη, καὶ μετὰ 30
ταῦτα ὁμολογᾷ το.

ξζ. Περί εκείνου ὁποῦ πούλει τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ του περὶ ττου παρὰ τὰ τοῦ χρωστεῖ.

ξη. Περί εκείνου ὁποῦ μακρυνίσκει τὸν καιρὸν ὁποῦ μέλλει νὰ πουληθῇ τὸ ἀμάχιν ἀφὸν τὸ ἐπῆρεν.

5 ξθ. Περί τῶν ἐνκυτάδων ὁποῦ θέλουν νὰ ἀποφογοῦν ἀπὸ τὴν ἐνκυμασία, καὶ πότε ἔμποροῦ νὰ ἀποφογοῦν, καὶ πότε οὐδὲν ἔμποροῦ.

ο. Περί τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐνκυτῆ.

οα. Περί τοῦ χρεωφελέτη ἀποῦ ἀφίνου νὰ πουληθοῦ τὰ
10 ἀμάχια τοῦς ἐνκυτάδων του, καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὸ ἀμαντιάση.

οβ. Περί ἐκείνων τῶν ἐκυτάδων ὁποῦ οὐδὲν ἔχουν νὰ ποιήσουν ὡς ἐνκυτάδες, οὗ ἂν ἐφύγαν καὶ ἐπεράσαν ἀπαὶ τὸ ρηγάτον.

ογ. Περί τῶν ἀμαχίων, καὶ πόσον καιρὸν νὰ τὰ κρατῆ πρὶν
15 τὰ πούληση.

οδ. Περί τῶν ἀμαχίων τῶν νὰ ρεσιπιαστῆ ἀπαὶ τὴν πρῶτην πούλησι, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ αὐφέντη τους, καὶ ἔπειτα πούλει τὰ ἀμάχια τὴν ἄλλην ἡμέραν διὰ πρακάτω, ἀπάνω εἰς τίνα ἐνὶ ἡ ζημία.

20 οε. Περί τῶν ἐνκυτάδων τῶν τεθνεώτων, καὶ οὐδὲν ἐπλέ- φ. 5. ρωσαν τὸ ἐνκύθησαν, καὶ εἰς τίνα νὰ κρατηθῇ ὁ δανειστής.

ος. Περί εκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ λαμβάνει κανέναν πρᾶ- μαν ἀπαὶ τὸν χρεωφελέτην του νὰ τοῦ δώσῃ ἕτερον τάρμε νὰ τὸν πλερώσῃ.

25 οζ. Περί τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἐνγκυέται καὶ οὐδὲν ἔχει νὰ πλε- ρώσῃ, καὶ περὶ τοῦ χρεωφελέτη ὁποῦ οὐδὲν ἔμποροῦν νὰ τὸν ἀρεσιτιάσουν.

οη. Περί τοῦ ἐνκυτῆ ὅταν θέλῃ νὰ ἀποφογῇ τῆς ἐνκυμασίας, καὶ πότε δύνεται νὰ ἀποφογῇ, καὶ πότε οὐδὲν δύνεται.

30 οθ. Περί τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ οὐδὲν μολογᾷ παρὰ τὸ ἥμισον τῆς ἐνκυμασίας.

π. Περὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἀμαχιῶν τῶν παίρνου τοὺς ἐνκυτάδες.

πα. Περὶ ἐκείνου οὐποῦ ἐμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ χρειωφελέτη του, οὐ ὁ ἐνκυτής, οὐ ὁ δανειστή.

πβ. Περὶ τῶν ἀμαχιῶν τῶν ἐνκυτῶν τὰ ἐπουλήθησαν, καὶ τίς νὰ ἱκανώσῃ τὴν ζημίαν. 5

πγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανεῖζει τὸ ὑποζύγιόν του ἐτέρου, καὶ ἔνι χρειωφελέτης.

πδ. Περὶ τοῦ σιργέντη ὁποῦ δουλεύει κάτινος, καὶ ποταπὴν ἐξουσίαν ἔχει ἀπάνω του ἐκεῖνος ἀποῦ τὸν ἔχει εἰς τὸ μηνιόν του. 10

πε. Περὶ τοῦ σιργέντη, οὐ τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ ἔνι εἰς τὸ μηνιὸν κάτινος, καὶ εὐροῦν εὐρημακ, τίνος νὰ ἔνη.

πς. Περὶ τοῦ σιργέντη, οὐ τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ κλέψει κανέναν πρᾶμα ἐκείνου ἀποῦ τοὺς ἔχει εἰς τὸ μηνιόν τους.

πζ. Περὶ τοῦ σιργέντη, οὐ τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ χάνου 15 κανέναν πρᾶμα τοῦ ἀφέντη τους.

πη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρει τὸν σιργέντην του, οὐ τὴν τζανπερλάναν του.

πι. Περὶ τοῦ ράφτη ὁποῦ παίρνει ὅλα τὰ ραψίματα τοὺς λαῖς, καὶ φεύγει, ὁμοίως καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ἐργολάβους. 20

ι. Περὶ τῶν ἐνοικατόρων, καὶ πῶς καὶ πότε δύνονται ἀφιέναι αὐτοὺς ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ἀποῦ τὸ ἐνοικίασεν.

ια. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἐνοικατόρου ὁποῦ οὐδὲν θέλου νὰ πλερώσουν τὸ ἐνοικί του.

ιβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάζει ἄλλου ὑποζύγιον καὶ 25 σύρνει το καὶ ψοφᾷ, ἀπάνω τίνος ἔνι ἡ ζημία.

ιγ. Περὶ τοῦ καμηλάρη ὁποῦ ἀγωγιάζει τὰ καμηλιά του, 5
ε. β. καὶ πέφτουν καὶ πολομοῦν ζημία, | ἐπάνω τίνος νὰ πέρσῃ ἡ
ζημία.

ιδ. Περὶ τοῦ κτηνοῦ τοῦ ἀγωγιασμένου ἀποῦ ἀποστᾶθι εἰς 30 τὴν στράταν.

- λε. Περὶ τοῦ ἀγωγιστῆ ἀποῦ ἀγωγιάσει ἅ κτηνὸν καὶ πο-
λομᾶ το καμμίαν γιατρείαν, καὶ ψοφᾶ.
- λς. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάσει κτηνὸν καὶ πουλεῖ το, οὐ
ἀμαχεύγει το, οὐ παίρνει το διὰ χρεῖος τὸ χρωστεῖ κάτινος.
- 5 λζ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ δίδουν τὰ σπίτια τους, οὐ τὰ χω-
ράφια τους, οὐ τὰ περιβόλια τους εἰς ἔφιτον.
- λη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παίρνει ἕτερον πρᾶγμα εἰς ἔφιτον,
καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφιτον, καὶ ποῦ μέλλει νὰ
κρατηθῆ ὁ ἀφέντης τοῦ πραιμάτου.
- 10 λθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐπάχτωσεν ἕτερον πρᾶγμα, καὶ οὐδὲν
θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ πάχτος, καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ τόπου ἀμα-
χεύγει το καὶ ἐξοδιάζει κανένα ἐξοδὸν διὰ τὸ αὐτὸν ἀμάχε-
μα, τίς νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸν ἐξοδὸν μὲ δίκαιον.
- ρ. Περὶ τῶν πρaxyμάτων τῶν παραδίδει ὁ εἰς τοῦ ἄλλου,
15 καὶ χάνουνται.
- ρα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παραδίδει πρᾶμα, οὐ ἅ σκευὸς κλει-
δωμένον, καὶ μετὰ ταῦτα εὐρίσκει το ἀνοικτόν.
- ρβ. Περὶ τὴν παράδοσιν τὴν πολομᾶ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.
- ργ. Περὶ τοὺς β' ἀνθρώπους ὁποῦ παραδίδουν τοῦ χανιέρη
20 ὀκάτινα βίον, καὶ πότε ἔνι κρατημένος ὁ χανιέρης νὰ μηδὲν
τὰ δώσῃ τοῦ ἐνοῦ, οὐ τοῦ ἐτέρου.
- ρδ. Περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσο
τους.
- ρε. Περὶ ἐκείνου τοῦ συντρόφου ὁποῦ ποιεῖ ζημίαν τῆς συν-
25 τροφίας.
- ρς. Περὶ τῶν στοιχημάτων τῶν ποιῶν οἱ ἄνθρωποι μέσον
τους, καὶ ποῖον στοιχημαὶν χρῆζει καὶ ποῖον δὲν χρῆσει.
- ρζ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ ἐστοιχημάτισεν μὲ ἕ-
τερον ἄνθρωπον νὰ κακοποιήσῃ, καὶ οὐδὲν τὸ πολομᾶ.
- 30 ρη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πολομᾶ στοιχημαὶν νὰ κακοποιήσῃ
καὶ πολομοῦν το.

ρθ. Περί εκείνου ἀποῦ ποιεῖ ὄρκον πρὶν γένη εἰς τὴν αὐλήν.

ρι. Περί ποίων πραγμάτων δίδει ἡ αὐλή ἡμέραν τοὺς ἀνκαλεμένους.

φ. 7. ρια. Περί εκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ ξημερωθῆ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ εἰς τῆντα πέ- 5
φτει νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν.

ριβ. Περί εκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ οὐδὲν ἔνι ἀπαὶ τὴν χώρα, καὶ ἔταξάν τον καὶ οὐδὲν ἤρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του.

ριγ. Περί εκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὄρκου τοῦ δούλου τὸν πολομαῖ περὶ 10
αὐτοῦ πῶς οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ.

ριδ. Περί ὄντα χάσῃ ὁ ἀνκαλῶν τὸ ἔνκλημάν του, καὶ πόττε τὸ κάμνει ὁ ἀνκαλούμενος.

ριε. Περί εκείνου ὁποῦ ἔχει κόρπον φανερόν, καὶ περὶ εκείνου ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν, ἀν χρῆζῃ νὰ ἔχῃ ἡμέραν, οὐ ὄχι. 15

ρις. Περί εκείνου ὁποῦ ἀνκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλή, καὶ ἐπῆρεν ἡμέραν ὄχι τακτικῆ. χωρὶς νὰ ὁμολογήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν τὸν ἀνκαλέ, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη.

ριζ. Περί εκείνου τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἐνκυέται ἄλλον εἰς τὴν 20
αὐλήν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἐκύθη οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, εἰς τῆντα ἔπεσεν ὁ ἐνκυτῆς νὰ ποίση διὰ ἐκεῖνον τὸν ἐκύθη.

ριη. Περί τοῦ δικαίου τὸ ἔχουν οἱ πάντες ἀπάνω εἰς τὸν βισκούνην πρὸς τὸ ἔνκλημάν τὸ γέγονεν ἔμπροσθέν του. 25

ριθ. Περί τοὺς ἀνθρώπους τῆς εὐσεβείας ντὲ ρελιτζιοῦν, ὁποῦ ἀνκαλοῦν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὅταν νικηθοῦσι, καὶ ὁ μάστρος τοὺς λέγει οὐδὲν θέλει νὰ κρατηθῆ εἰς τὸ ἐγένετον περὶ τοὺς ἀδελφούς τους.

ρκα. Περί εκείνου ἀποῦ ἀνγκάζει τὴν κρίσιν καὶ ἀρίνουν τὴν 30
εἰς ρεσπίτ, διατὶ οὐδὲν σάζουν οἱ κριτάδες ἐν τῷ ἄμα.

ρκα. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀνακαλὲ γυναῖκαν ὑπαντρῆ, καὶ ἂν ἔνη κρατημένη νὰ τοῦ ἀπολογηθῆ εἰς τὴν αὐλήν, οὐ ὄχι.

ρκβ. Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος πάρῃ μία γυναῖκα ἐγκύτρια, καὶ ἡ
5 γυναῖκα ἔχει ἄντρα, ἂν ἀξάζῃ ἐκείνη ἢ ἐγκυμασία.

ρκγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λαμβάνει μία γυναῖκαν χήρα εἰς
σαρμασία, καὶ ἐκείνη ἐνὶ χρωσιωμένη, τίς μέλλει νὰ πλερώσῃ
ἐκεῖνον τὸ χρεῖος.

ρκδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ φθείρῃ παρθένον δυναστικῶς, οὐ μὲ
10 τὸ θέλημάν της, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ πατρὸς αὐτῆς, οὐ τῆς
μητρὸς της, οὐ ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἔχου εἰς φύλαξιν.

| ρκε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ταπεινώνει μία παρθένον, καὶ ζη- φ. 8.
τήσει νὰ λάβῃ τζουτζαν, νὰ δείξῃ πῶς οὐδὲν τὸ ἐποίησεν, καὶ
ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεταί ἐκείνου ἀποῦ νὰ μείνῃ δίκαιος
15 κατὰ τὴν τζουτζαν.

ρκς. Περὶ τῶν δικασιμάτων, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐντέγε-
ται νὰ ἔχῃ πρόλαλο τὸν λέγουσι ἀβανπαρλιέρη, καὶ διατὶ νὰ
μηδὲν ἔχῃ.

ρκζ. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν
20 αὐλή διὰ ἄλλον ἄνθρωπον καὶ πῶς, καὶ πῶς οὐδὲν ἐμπορεῖ.

ρκη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ βίον,
καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀπαι κεῖνον ἀποῦ τὸ
πολομαῖ.

ρκθ. Περὶ ἐκείνου ἀποῦ ἐμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν, καὶ περὶ
25 ἐκείνου ἀποῦ δὲν ἐμπορεῖ.

ρλα. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυ-
ρίαν κατὰ πρόσωπα γυναικίως, καὶ ἂν ἔχῃ πόλεμον, οὐ ὄχι.

ρλα. Περὶ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς σεργέντας ὁποῦ βλέπου
τοὺς φόρους, ὁποῦ θέλουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν,
30 καὶ ἂν ἀξάζῃ.

ρλβ. Περὶ τῆς μαρτυρίας τῶν γραψιμάτων, καὶ ποῖα μαρ-

τυρία αξιάζει τοῦ χαρτίου, καὶ ποία μαρτυρία χαρτίου οὐδὲν αξιάζει.

ρλγ. Περί τῶν προβελιτζίων καὶ ἐτέρων χαρτίων, καὶ ποῖον χαρτίον χρῆζει, καὶ ποῖον δὲν χρῆζει.

ρλδ. Περί τῶν χαρτίων τῶν κανῶν λεγομένων ρωμαϊκῆ φωνῆ κουμωνίων. 5

ρλε. Περί τῶν χαρτίων ἀποῦ οὐκ ἔχου καμμίαν μαρτυρίαν, καὶ ἂν ἐντέχεται νὰ αξιάζου, οὐ ὄχι.

ρλς. Περί ποίων πραγμάτων ἔχουν τὰ κουμόνια αὐτὴ μέσον τους, καὶ περὶ ποίων πραγμάτων οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ ποιήσουν δίκαιον παρὰ τὴν αὐτὴν ἢ ρεγκή. 10

ρλζ. Περί ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ σύρη μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐτὴν, καὶ ἂν ἔνη λαθωμένος, οὐ γερὸς ἀποῦ ἐδιάδασεν καιρὸν νόμου, καὶ ἂν ἤμπορη νὰ ἀλλοχτή διὰ ἄλλον ἀνθρώπον.

ρλη. Περί ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἐνὶ λαθωμένος, καὶ 15 ζητοῦν τον νὰ πολεμήσῃ διὰ φόνου.

9. ρλθ. Περί ἐκείνου ὁποῦ χρωστᾷ βίον ἀνθρώπου τεθνηκοῦ, καὶ ἀρνᾷται τὸ χρεωστᾷ καὶ τὸ τοῦ ζητοῦ.

ρμ. Περί ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δὲν πρέπει νὰ τὸν πάρου μαρτυρία. 20

ρμα. Περί τῆς μαρτυρίας ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἐνὶ τῆς εὐσεβείας, καὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, πότε αξιάζει, καὶ πότε οὐδὲν αξιάζει.

ρμβ. Περί τῶν ἐγκλημάτων τῶν πολομοῦν οἱ ἀνθρώποι ἐν τῷ ἄμα, ὡς περ τοὺς τοίχους τῶν ἐσπιτίων, ὁποῦ ἐνὶ καὶ ἐν- 25 τέχεται νὰ τοῦ ἀκούσωμεν.

ρμγ. Περί β' βουργάριδας ἀποῦ ἔχουν μέσον τους δικάσιμον, οὐ καμμίαν δυσκεψίαν ἀποῦ κανέναν σπίτιν, πῶς ἐνὶ κρατούμενος ὁ βισκούνη; καὶ οἱ κριταὶ νὰ πᾶν νὰ τὸν εἶδον καὶ νὰ καθάρισον ἐκείνην τὴν δυσκεψίαν μὲ τὸ κείμενον καὶ κα- 30 τὰ τὴν ἀσίξαν.

ρμδ. Περί εκείνου ὁποῦ βάλλει τὸ βολίκιν του εἰς ἄλλου τοῖχον, ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γίνεταί.

ρμε. Περί τοῦ ρυμαδίου ὁποῦ οὐδὲν εἶχεν ἀποὺ πολὺν καιρὸν σπίτια, καὶ τῶρα βούλονται ἀναστῆσαι καὶ οἰκοδομήσου, 5 τῆντα δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη.

ρμς. Περί τῆς ζημίας τῆς λινθάνει κανεῖς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα ἀποὺ ἔξω τοῦ τοίχου τοῦ σπιτίου του.

ρμζ. Ἄρχη τῶν ὀρμασιῶν, (καὶ ἐνι λατίνικα τὸ νόμιμον) τὸ συναικῆσιον.

10 ρμη. Περί τῶν ὀρμασιῶν τῶν γενομένων, καὶ ποταπῆς ἐλικίς μέλλει νὰ ἔνη ὁ ἄνθρωπος, καὶ ποταπῆς ἡ γυναῖκα.

ρμθ. Μὲ ποταπῆ ἀφορμὴν ἐμπορεῖ νὰ χωριστῆ τὸ ἀντρώγυνον τὸ ποῖον οὐδὲν ἐγίνετο ὡς ὄφειλε.

ρν. Περί εκείνου ὁποῦ πντρύεται γυναῖκα ἀποὺ τοῦ συν- 15 γκενιάζει, καὶ περὶ τοῦ ἱερέως ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν, καὶ πάντας ὁποῦ ἔλαχαν εἰς τὸν γάνμον.

ρνα. Περί πῶς ἐντέχεται ὁ ἄνθρωπος νὰ χαρτωθῆ, καὶ πῶς νὰ ὀρμαστῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ποία ἀρμασία ἀξιάζει καὶ ποία οὐδὲν ἀξιάζει, καὶ ποταπὸν ἐπιτίμιον νὰ δώσῃ τῆς ἐκ- 20 κλησίας ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ἀποὺ τοὺς ποίους κωλύεται ὁ γάμος.

ρνβ. Περί τῶν χαρτωμάτων καὶ τῶν μετανοημάτων, τῆντα φ. 10. νὰ πλερώσουν οἱ ἄνθρωποι.

ρνγ. Περί εκείνου ὁποῦ ἐχαρτώθην γυναῖκα, καὶ οὐδὲν τὴν παίρνει, καὶ ἔδωκέν τῆς κανέναν πρᾶμα, ἂν δύνεται μετὰ ταῦ- 25 τα νὰ τὸ πάρῃ, οὐ ὄχι.

ρנד. Περί εκείνου, οὐ ἐκείνης ὁποῦ χαρτόνεται ἄντρα, καὶ ἀποθαίνει ὁ εἰς, οὐ ὁ ἄλλους, πρὶν νὰ παντρευτοῦν, καὶ ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γίνε περὶ τῶν ἰδίων πρμαμάτων τὰ μένων τοῦ συγκενεῖς αὐτοῦ.

30 ρνε. Περί τῆς γυναίκας τῆς χηρευούση ἀποὺ ἀρμάζεται ἕτερον ἄντρα μῆσον τοῦ χρόνου ὁποῦ χηρέψει.

ρνγ. Περί τῆς ἐτέρας τιμωρίας τὴν ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκείνη ἢ γενναίκα ἀποῦ λαμβάνει ἄντρα πρὶν διαβῆ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀφὸν ἐτελεύτησεν ὁ ἕτερος ἄντρας.

ρνζ. Περί τῆς ἐτέρας τιμωρίας τῆς ἐτοιμάζεται τῆς χήρας ὁποῦ ἀρμάζεται πρὶν διαβῆ τὰ χρόνια τοῦ ἀνδρός τῆς τοῦ τε- 5
λευτικοῦ.

ρνη. Περί τῶν πραγμάτων τῶν τέκνων τοῦ πρώτου ἀνδρός, ἂν ἔχουν ἐξουσίαν ν' ἀφήσουν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν τους τίποτες τῆς μητρὸς τους, ἂν ἀστενήσουσι καὶ ἔλθου εἰς τὸν θάνατον.

ρνθ. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὸ τουέρι 10
διὰ τὸν τεθνεῶταν τῆς συδίας του.

ρξ. Περί ἐκείνης ὁποῦ ἔχει ἀφορμὴ νὰ ζητήσῃ τὸ ντουέριν τῆς, καὶ ἔμπορεῖ νὰ τὸ ἔχῃ καὶ ζῶντα τοῦ ἀντρός τῆς.

ρξα. Περί ἐκείνου ἀποῦ οὐκ ἔχει ἀπόθεν πλερώσει τὸ ντουέρι 15
τῆς γενναίκας του, καὶ ἂν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ κανένα κακόν.

ρξβ. Περί ποταπὸ δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένεται περὶ τῶν δωρημάτων τῶν ποιεῖ ὁ ἄντρας τῆς γυναίκας του ἀφὸν τὴν πάρῃ, καὶ ποία δόσις οὐδὲν ἀξιάζει.

ρξγ. Περί τοῦ δογμάτου τὸ ἔμπορεῖ νὰ δώσῃ κάτις τῆς 20
συνδίας του, καὶ ἂν χρήζῃ μὲ δίκαιον.

ρ. 11. ρξδ. Περί τῆς ὀρμασίης· διὰ πόσας ἀφορμάς ἔμπορεῖ | νὰ χω-
ριστῇ ἀφὸν ὀρμαστοῦν.

ρξε. Περί ἐκείνου τοῦ ἀνδρογύνου τὸ χωρίζεται διὰ καμμίν αιτίαν, οὐ κώλυσι.

ρξς. Περί ἐκείνου τοῦ ἀνδρογύνου τὸ ἐχωρίστην, καὶ ἔχου 25
τέκνα, τίς νὰ τὰ ἀναγιώσῃ.

ρξζ. Περί ἐκείνων τῶν τέκνων τῶν πορν[ι]κῶν, ποταπὸν δίκαιον (1) ἐντέχεται νὰ ἔχουν εἰς τὰς κλήρας τὰς πατρικὰς τους καὶ τῶν πραγμάτων του.

(1) χειρ. δικικρον.

ρξη. Περὶ τῶν ὀρμασιῶν πόσα κελεύει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα, ποῖον καιρὸν ἢμπορεῖ ἄνθρωπος νὰ πκντρευτῆ, καὶ ποῖον καιρὸν ἔνι κωλυμένον νὰ μηδὲν ὀρμασθῆ.

ρξθ. Περὶ τοῦ αὐτοῦ. Τὸ ἔμπροσθεν κεφάλαιον ἦτον λατί-
5 νικον, καὶ αὐτὸ τὸ ὅμοιον εἰς κοινὴν διάλεχτον.

ρο. Περὶ τῆς δυσκεψίας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, ἀνδικάζονται, εἰς ποίαν αὐλὴν νὰ δικαστοῦν καὶ νὰ κριθοῦν.

ροα. Περὶ ἐκείνου ὅπου λανθάνει μὲ πάντα ὄλα της τὰ δικαιώματα εἰς τὸ προικίον.

15 ροβ. Περὶ ἐκείνου τὸ νὰ κάμη ὁ ἄνδρας καὶ ἡ συνβία του τὸ νὰ κάμου καὶ τὸ νὰ ἀναστήσου ἐν τῷ ἄμα.

ρογ. Περὶ τῶν διαθηκῶν, καὶ πῶς ἔνι κρατούμενοι οἱ ζωντανοὶ νὰ τελειώσουν τὸ θέλημα τῶν τεθνεῶτες.

ροδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου τελευτᾷ ἄνευ διαθή-
15 κης, καὶ τίνας χρῆ γενέσκει τὰ πράματά του.

ροε. Περὶ ἐκείνης τῆς γυναικός ὅπου τελευτᾷ πρὶν τοῦ ἀνδρός της, καὶ τίς μέλλει νὰ πάρῃ τὸ μερτικόν της τῶν κληρῶν τῶν ἔνι μέσον της καὶ τοῦ ἀνδρός της.

ρος. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἐκαμῶθην ἄδικα, οὐ κάτινες
20 ἀναζητοῦν το, ποταπὸν δικαιώμα ἐντέχεται νὰ γένη,

ροζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου τελευτᾷ ἀδιάτηχτος, καὶ οὐκ ἔχει γναίκαν, οὐ τέκνα, οὐ συνκενεῖς, τίνας νὰ γένη τὸ ἔχει.

ροη. Περὶ ἐκείνου ὅπου δίδει εἰς τὴν διθήκην του κανέναν πρᾶμαν ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γναίικας του, οὐ ἀπαὶ τὰ δι-
25 καιώματα τῆς γναίικας του, καὶ ἀν ἀζιάζου, οὐ ὄχι.

| ροθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἐτελεύτησεν καὶ χρεωστεῖ χρήμα-φ. 12.
τα καὶ βίον οὐ κάτινος ἀνθρώπου, οὐ καμμίς γυναικός, καὶ τίς ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος.

ροπ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὅπου χρεωστεῖ ἢ γναίικά του, πῶς ἔνι
30 κρατούμενος νὰ τὰ πλερώσῃ ἐκεῖνα.

ροπα. Περὶ τοῦ χαρισμάτου| τὸ ἢμπορεῖ ὁ πατήρ, οὐ ἢ μή-

τηρ, νὰ χαρίσουν τὸ τέκνον αὐτῶν, κἄν τε ζῶντά τους, κἄν τε μετὰ τὴν ἀποβίωσίν τους.

ρββ. Περὶ ἐκείνου τοῦ συνκενεῖς ὅπου περιλανθάνου τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος, τήντα ἐν κραιοόμενοι μετὰ ταῦτα νὰ ποιήσου διὰ ἐκείνων τὸν τεθνεώτην, κἄ τε ἂν οὐδὲν χρή- 5 ζουν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος, ὅσα μέλλει νὰ δώσουν.

ρβγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἔχει κλήρας, καὶ ὀρμαστῆ γυναῖκα μὲ τὰς κλήρας τῆς, καὶ ἔπειτα λαχάνει ὅτι πέφτει εἰς χρεῖος, ποταῖς κληραῖς νὰ πουληθοῦν ὀνμπρὸς διὰ νὰ πληρωθῇ ἐκείνον τὸ χρεῖος. 10

ρβδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἐνὶ χρειωφαλέτης, οὐ ἐκείνη ἢ γυναῖκα, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του καὶ ἀρῆνει κἄτινος ἀπαὶ τὸ ξένον πρᾶγμα ὅπου οὐδὲν ἐνὶ συνκενῆς του, ἂν χρήζῃ ἢ ρηθεῖσα διαθήκη καὶ τὸ λεγάτον, οὐ ὄχι. 15

ρβε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου παιθαίνει ἀδιάτακτος καὶ ἀξηγόρευτος, καὶ οὐκ ἔχει πατέρα, οὐ μητέρα, οὐδὲ κενὴν συκενῆ εἰς τὴν χώρα, καὶ πόσον καιρὸν πρέπει ἢ αὐλὴ νὰ φυλάζῃ τὸ δικόν του, πρὶν δοθοῦσι τοῦ ἀφέντη μὲ δίκαιον.

ρβς. Περὶ ἐκείνου ὅπου ζητᾷ τὸ λεγάτο του τὸ τοῦ ἀφῆ- 20 κεν κανεῖς ἄνθρωπος εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ πῶς χρὴ παρραστῆναι μὲ μάρτυρας τὸ λεγάτον του.

ρβζ. Περὶ ἐκείνου τὸ ἐπαφῆνει ἢ συνβία τοῦ συνβίου τῆς ὅταν ἀπαρθῆ, μὲ τοιοῦτον, νὰ μηδὲν πάρη ἑτέραν συνβίαν, καὶ ἂν χρήζῃ τὸ αὐτὸν λεγάτον, οὐ ἂν οὐδὲν χρήζῃ. 25

ρβη. Περὶ τῆς δωρεᾶς τὸν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι, οὐ ἢ γυναῖκες εἰς τὸν θάνατόν τους, καὶ μένου τὰ πράγματα τοῦ ἀ- 7. 13. ποθημένου ἀμάχι | εἰς ἐκείνον ἕως ὅπου νὰ πληρωθῇ.

ρβθ. Περὶ τοῦ δομάτου τὸ ποιεῖ ὁ ἀνὴρ τῆς συνβίας του εἰς τὸν θάνατόν του, καὶ ποῖον δόμην ἀξιάζει, οὐ οὐδὲν ἀξιά- 30 ζει, οὐ οὐδὲν πρέπει νὰ ἐνὴ κραιοημένον.

ρβ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τῶν διαθηκῶν, καὶ τίς ἐντέχεται νὰ τὸ ποιῇ.

ργ. Περὶ τῶν μαρτύρων ὅπου ἐντέχεται νὰ ἔνη εἰς τὴν διαθήκη.

5 ρδ. Περὶ τοῦ βαπτισμένου, οὐ τῆς βαπτισμένης ὅπου ἀποθάνει καὶ ποιεῖ διαθήκη, ποταπὸν δίκαιον ἔχει εἰς τὰ πράματα τοῦ ἐκείνου, οὐ ἐκείνη ὅπου ἐποίησαν νὰ τὴν ποιήσου, κἄν τε χριστιανὸς ὅπου τὸν ἐλευθέρωσεν.

ρε. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἐνὶ βαπτισμένους καὶ ἀποθάνει ἄνευ 10 διαθήκης καὶ ἄνευ τέκνων, τίνος ἐνὶ πάντα ὅσα ἔχει.

ρς. Περὶ πόσον ἀρρομῶν στρέφεται ὁ Σαρρακηνός, οὐ ὁ σκλάβος, οὐ ἡ σκλάβια, τοὺς ἐλευθερώσαν, ἀξαναπρχῆς εἰς τὴν σκλαβία.

ρζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου πολομῆ τὸν σκλάβον τοῦ κληρονόμου 15 του, καὶ τῆντα ἐνὶ κρατούμενος μετὰ ταῦτα νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἐκῶν, οὐ ἄκων.

ρη. Περὶ τοῦ καιροῦ ὅπου ἐνὶ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, καὶ εἰς ποταπὴν ὀπλὴ ὁ ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ τὴν δώσῃ τὴν ρηθεῖσαν ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, 20 οὐ τῆς σκλάβιας του.

ρθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔβαλεν τὸν σκλάβον τοῦ ἀμάχιν εἰς ἕτερον, καὶ θέλει νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἂν ἠμπορῇ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ὡς που ἐνὶ ἀμάχι, οὐ ὄχι.

ρι. Περὶ τοῦ σκλάβου ὅπου ἐποίησεν κανέναν κακὸν ἐκείνου ὅπου ἐνὶ ἐλεύθερος, καὶ ἀπομένει νὰ τὸν πουλήσου. 25

ριθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕνα ἀμάλωτον κλεψιμίον, μετὰ τὸ γεβέντισεν τὸ πρόσταγμαν μὲ τὴν εἰδησιν τῆς αὐλῆς.

σι. Περὶ τοῦ σκλάβου ὅπου ἐποίησεν κανένα κακὸν τινὸς 30 εἰς τὸν καιρὸν ἀποῦ ἦτον σκλάβος, καὶ τότες ἐλευθερώθη, τῆντα μέλλει νὰ γένη.

σα. Περὶ ἐκεῖ τοῦ σκλάβου ὅπου κροῦ κόρπον, οὐ δέρνει
 ρ. 14. κανένα χριστιανὸν ἄδικα, οὐ καὶ δίκην, | καὶ τίνος μέλλει γε-
 νέσται ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ὅπου ἐποίγησεν τὸ αὐτόν.

σβ. Περὶ τῶν δωρεῶν πότε δεῖ γραφῆναι, πότε δὲ δοθῆναι
 ἄγραφα. 5

σγ. Περὶ τοῦ χαρισμάτου, ποταπὸν χάρισμιν ἠμπορεῖ κα-
 νεὶς νὰ δώσῃ καὶ ποταπὸν ὄχι, καὶ ἂν ἠμπορῇ νὰ τὸ ἀναπά-
 ρῃ ὀπίσω, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐπῆρεν ἔχει το καὶ νομέυεται το.

σδ. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου δίδει ἓνα πρᾶμα ἐτέρου ἀνθρώπου,
 ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸ λάθει ἠμπορεῖ νὰ τὸ δώσῃ ἐτέρου ὅπου 10
 τὸ λαδάνει διὰ λόγου του, οὐ διὰ χρεῖος ὅπου τοῦ χρεωστει.

σε. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου τάσσει ἐτέρου νὰ ποιήσῃ κανένα πρᾶ-
 μα, τῆντα ἓνι κρατούμενος νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνος, ὅπου τάσσεται.

σε. Περὶ τοὺς ἐμπαληδες καὶ τοὺς σενεσκάρδους τοὺς ἀφέν-
 τας, εἰς τῆντα ἓνι κρατούμενοι εἰς τοὺς ἀφέντας τους, καὶ τῆν- 15
 τα ἓνι κρατούμενοι οἱ ἀφένταις τους πρὸς ἐκεῖνους.

σζ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ δανείζονται οἱ υἱοί, ἐὰν ἔνη κρα-
 τημένος ὁ πατήρ τους νὰ πλερώσῃ, ὁμοίως καὶ ἂν χάσου τί-
 ποτες.

ση. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἓνι κρατούμενος ἄλλον εἰς καιρὸν 20
 νοματισμένον, καὶ δίδει του ἀμάχια καὶ ποντίζονται μετὰ ταῦ-
 τα, ἐπάνω τίνος ἓνι τὸ χεροτέρισμαν.

σθ. Περὶ τῆς ἀμαρτωλῆς, καὶ περὶ τὸ τῆς δίδουν, ἂν ἠμ-
 πορῇ τότε νὰ στραφῇ, οὐ ὄχι, καὶ τὸ δίδουν ἐτέρου διὰ φό-
 βον διατὶ ἡῦραν ποιοῦντα κακόν, ἂν ἠμπορῇ νὰ πάρῃ τὸ ἐ- 25
 δωκεν διὰ ἐκεῖνον τὸν φόβον.

σι. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἐκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν περὶ κανενοῦ
 κορμίου ὅπου τοῦ κρατοῦ καμμία κλήρην, καὶ λέγει ὅτι ἐντέ-
 χεται νὰ ἔνη ἐδικόν του.

σια. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἐνκλητέψῃ περὶ 30
 τῶν δικαιοματῶν τῆς συνθίας του ἀνευὰ τῆς, καὶ πότες ἓνι

κρατούμενη ἢ αὐλή νά δώσῃ σαζήνην ἐκείνου ὅπου ζητᾶ ἐκείνον τὸ τοῦ κρατεῖ.

σιβ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ζητᾶ τῆς συνβίας τοῦ τεθνεωτός ρ. 15
τῆς ἀνὴρ ἐκείνον ὅπου τοῦ χρεωστῆ, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχε-
8 ται νά γένη εἰς τοῦτον τὸ ἔγκλημα.

σιγ. Περὶ τὸ ποῦ ἐντέχεται νά ἀνκαλέσουν περὶ τῶν οἰ-
κιῶν καὶ χωραφίων, ἀμπελιῶν, εἰς ἐκείνην τὴν χώρα ὅπου
ἐνὶ τὰ πράγματα, οὐ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ τῆντα ἐν κρατη-
μένη ἢ αὐλή νά ποιήσῃ ἐὰν οὐκ ἐστὶ τὰ πράγματα εἰς αὐ-
10 τὴν τὴν χώρα ὅπου κρατεῖ τὰ πράγματα τὰ ζητᾶ, λαλῶντα
ὅτι ἔπρασάν του.

σιδ. Περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν, οὐ ἢ δύο ἀδελφάδες ὅπου οὐ-
δὲν ἐμοίρασαν μέσον τους, τὸ ἐκέρδαισαν, οὐ τὸ ἐσυμπιάσαν,
ὡς περὶ ὁ εἰς ἐνὶ πλουσιώτερος τοῦ ἄλλου ἀνευ νά τοὺς δώσῃ ὁ
15 πατὴρ τους, οὐ ἢ μητέρα τους εἰς μοιρασίαν.

σιε. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔβαλεν τὴν οἰκίαν του ἀμάχι, οὐ ἀ-
γρούς, οὐ ἀμπελιῶνας, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου τὰ ἔ-
χει ἀμάχιν λαλεῖ, ποταπὸν δίκαιον γίνεται εἰς αὐτὰ τὰ χω-
ράφια.

20 σις. Περὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται περὶ ἐκείνου ὅπου ζη-
τᾶ ἐκείνον τὸ οὐδὲν τοῦ χρεωστοῦν, οὐ περιττοῦ πικρὰ τὸ ἐνὶ
τὸ μέλλει νά ἔχη.

σιζ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων, ποταπὸν δίκαιον
ἐντέχεται νά γίνεται, περὶ τοὺς σκλάβους ὅπου φεύγουν ἔξω
25 τοῦ ρηγάτου.

σιη. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔχασεν τὸ χτηνόν του, οὐ ἕτερον
ἄλλον πρᾶγμα, καὶ εὐρίσκει τὸ ἔχασεν ἐπάνω τινά, ποταπὸν
δίκαιον χρὴ γενέσται.

σιθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βίου τοῦ ἔκλεψεν καὶ ἐπῆράν τον εἰς
30 τὴν γῆν τοὺς Σαρρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀξαναστράφη εἰς
τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, τῆντα ἐντέχεται νά γένη.

σκ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐκόκισεν τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἔχασεν τὸ πρᾶμάν του, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη ἐξ αὐτόν του.

σκα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ κανέναν πρᾶγμαν ξένον καὶ βάνει το ἀμάχιν, οὐ πολεμᾷ νὰ τὸ ξενώσου μὲ καμμία ἀφορμὴν διὰ νὰ μηδὲν ἔρτη εἰς δικάσιμον. 5

φ. 16. | σκβ. Περὶ τῶν αἰρετῶν τοὺς νὰ βάλουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν ἀνθιλογίαν, νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὸν τόπον τους, τοὺς λέγεται αἰρέτας.

σκαγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐλάσῳσεν τὸν δοῦλόν του, καὶ θεω- 10 ρῶντα ὁ ἱατρός, ἐσύμπασεν νὰ τὸν ἰάνη καὶ εἶχέν τον κόψει κακὰ καὶ ἐτελεύτησεν, πῶς ὁ γιατρός νὰ τὸν καλλιωτερίση.

σκαδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ καθαλλάρη, οὐ τοῦ βουργέση ὁποῦ στέλλει τὸ κτηνόν του νὰ τὸ μαρετζασιάσουν, νὰ τὸ ἱατρέψουν, καὶ λαβόνει το, οὐ ψοφᾷ, πῶς ὁ καλλικᾶς νὰ τὸ πλερώτη. 15

σκαε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἱατροῦ ὁποῦ ἔρχεται νὰ γιατρέψῃ τὸ σκλάθον τινός, καὶ διὰ κακὰ βότανα παιθαίνει, πῶς χρῆ νὰ τὸ πλερώση.

σκας. Περὶ τῶν ἰβ' ἀφορμῶν ὁποῦ ὁ πατήρ, οὐ ἡ μητέρα ἠμπορεῖ νὰ ξηκληρώσῃ τὰ παιδιά τους ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τους. 20

σκαζ. Διὰ πόσας αἰτίαις τὰ τέκνα ἠμποροῦν νὰ ξηκληρώσουν τοὺς γονεῖς ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τους πατέρα καὶ ἡ μητέρα διὰ ζ' ἀφορμαῖς.

σκαη. Περὶ τοὺς κλέπτας ὁποῦ ποιοῦν κλεψίαν.

σκαθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εὔρη κλέφτην εἰς τὴν 25 οἰκίαν τούτου κλέφτογτα, πῶς ἐντέχεται νὰ τὸν πρεζεντιάση εἰς τὴν αὐλήν.

σκα. Περὶ ἐκείνου τοῦ κλέφτη ὁποῦ ἐξέβην ἐκ τοῦ οἴκου ἐτέρου καὶ ἔνωσέν τον καὶ ἐκοῦζεν ὀπίσω του, πῶς ἐνὶ ἐνοχος.

σκα. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν πιάσουν εἰς τὴν οἰκίαν του κα- 30 νεοῦ ἀνθρώπου ἔχοντα ροῦχα μετὰ του.

σλβ. Περί τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρχηνοῦ τὸν νόσου εἰς κανένα οὐσίτιν, καὶ λάβουν ἐξ αὐτόν του κανένα πρᾶμα, καὶ τίνοσ μέλλει νὰ ἔνη.

σλγ. Περί πραγμάτου τοῦ κλαπέντος καὶ εὐρέθη ἐπάνω κανενοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐ γινώσκουν τὸ τίς τὸ ἔπρασεν.

σλδ. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἔρχεται ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ θέλει νὰ προβιάσῃ μὲ τὸ κορμίν του ἔμπρὸς διὰ ἄπιστον.

σλε. (1) . . . . .

σμε. Πῶς νὰ μῆδὲν ἔνη κανεὶς ἀπότορμος νὰ ποιήσῃ χω- φ. 17.
10 ριατοσύνη ἐτέρου, οὐ τραχῆν, οὐδὲ μάλλωμαν.

σμς. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἐκλητεύεται ἕτερον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρὲ Μπανουῖν, διὰ δαρμόν, καὶ δείχνει ὅτι ἐκεῖνος ἔσκισέν του τὰ ροῦχά του, οὐ ἐμάθησεν τὰ γένειά του, οὐ τὸ αἶμαν τῶν δοντίου.

15 σμζ. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἀπηδᾶ νὰ σφάξῃ ἕτερον ἄνθρωπον, κάκεινος διαφεντεύγεται οὕτως ἐπιδέξια ὅτι σφάζει τον, οὐ δέρνει τον καλά, οὐ ἐλάβωσέν τον εἰς τὸν θάνατον.

σμη. Περί ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀπηδᾶ ἐτέρου ἀνθρώπου, οὐ καμμίας γυναίκας, καὶ δύο ἄνθρωποι λίζοι εἶδάν τον
20 καὶ πιάδουν τον, καθὼς ἔνι κρατούμενοι, καὶ φέρνουν τον εἰς τὴν αὐλήν.

σμη. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἔνι λαθωμένος μὲ πολλοὺς κόρπους, πῶς ἤμπορεῖ νὰ ἀνκαλέσῃ ἐπεσχύτους ἀνθρώπους ὄσους κόρπους ἔχει.

25 σν. Πῶς ὁ ἐμπαλῆς, οὐ οἱ κριτάδες οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ βιάσουν τινὰ νὰ ποιήσῃ τζουῖζαν, ἂν οὐ μὴ τὴν ζητήσῃ μὲ τὸ θέλημάν του.

σνα. Περί ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ψεύγει τὴν αὐλήν, καὶ λέγει, αὐτὸ τὸ κρίσιμον ἔνι [οὐ] δίκρον καὶ ἄπιστον.

(1) Ἀποκοπέντος ἐνὸς φύλλου λείπουν οἱ τίτλοι σλε-σμη.

ονβ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δέρει ἄλλον ἀνθρω-
πον καὶ ἐνὶ ἔνοχος μὲ καλὴν μαρτυρίαν.

ονγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βουργέση, οὐ ἑτέρου ἐλευθέρου ἀν-
θρώπου ὁποῦ δέρει ἕτερον σκλάβον καὶ ὁ ἀφέντης του ἀνκαλᾶ
εἰς τὴν αὐλὴν. 5

ονδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὐ περὶ ἐκείνης τῆς γυ-
ναίκας ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλᾶ ἓνα ἀνήλικον.

ονε. Πῶς ὁ ρήγας ἐνὶ κρατούμενος νὰ πληρώσῃ τὰ ὀψώνια,
τούτέστι τὰ στουδέρια τοὺς κανπίταις τοὺς λέγου τζανπιού-
φ. 18. νιδες | τοῖς κράζουν εἰς πόλεμον περὶ φόνου. 10

ονς. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὐ περὶ ἐκείνης τῆς γε-
ναίκας ὁποῦ ἐνὶ φονεμένη καὶ οὐδὲν ἔχει κανένα συνκενή, οὐ
ἀγνώριμον νὰ γυρέψῃ τὸ αἷμάν της καὶ ὁ αὐθέντης τῆς χώρας
ἐνὶ κρατούμενος νὰ [τὸ] γυρέψῃ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ
τὴν ἀσίζαν. 15

ονζ. Περὶ τοῦ ὄρκου τὸν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ὁ κανπίτης
ἐνώπιον τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς.

ονη. Τὸ πῶς οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ γενῆ κανμπίτης κανεῖς Συριά-
νος, οὐδὲ Ρωμαῖος, οὐδὲ Σαρακηνός, κατὰ πρόσωπα Φρά[γκου].

ονθ. Διὰ τοὺς σοδομίτας καὶ περὶ παντὸς κακοῦ ἀνθρώπου 20
καὶ γυναικὸς, νὰ τοὺς θανατώσουν μὲ ἀσχημον θάνατον.

ονξ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαβωμένου ὁποῦ ἔρχε-
ται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλᾶ ἕτερον ἀνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος
ἀρνᾶται, καὶ ποιεῖ τὸν ὄρκον ὅτι τοῦτο οὐδὲν τοῦ τὸ ἐποί-
γησεν, κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς. 25

ονξα. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ δαρμένου ὁποῦ ἀνκαλᾶ
ἕτερον ἀνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ ἡμέρα ν' ἀπολογηθῇ, καὶ ὁ
δαρμένος ἤρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του ἕως τὸ ἀνατεῖλημαν τῶν
ἀστέρων, καὶ ὁ ἕτερος οὐκ ἤλθεν, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν
του, καὶ ὁ δαρμένος ἐτελεύτησεν. 30

ονξβ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τοῦ κορπωμένου εἰρηνεύοντα μὲ

τὸν κατὰδικὸν τοῦ, καὶ ἔπειτα ἐτελεύτη, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐκόρπωσεν δείχνει β' μάρτυρας τὸ πῶς εἰρήνευσαν.

σξγ. Περὶ τοῦ κριτοῦ τὸν κράζουσι εἰς βουλήν καὶ τάξιν· αὐτὸ ἐνὶ εἰς τὰ ἰβ' κεφάλαια.

- 5 σξδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἦνεν λογάριν ἀπουκάτω | τῆς γῆς φ. 19. ὡς γιὼν ἔσγαφέν τινος, τί χρῆ γενέσται.

σξε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γενναίας ὁποῦ βάλλει πῦρ εἰς τὴν χώραν, καὶ γίνεται τίποτες ζημία.

- 10 σξς. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γενναίας, ὁποῦ θάβουσι σῶμα νεκρὸν εἰς τὸν οἶκόν τους.

σξζ. Περὶ ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ φέρουσι ἕνα ἀνθρώπον νεκρὸν ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ ἕτερον ζωντανὸν δεμένον.

- 15 σξη. Ὁμοίον τοῦ, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως.

σξθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εὐρίσκει ἕτερον ἀνθρώπον εἰς τὴν κλίνην μετὰ τὴν συνθείαν τοῦ σιμά του, σκοτωμένους τοὺς δύο ἐν τῷ ἄμυ.

σο. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γενναίας

- 20 κας ὁποῦ ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλήν περὶ ἕτερον περὶ αἰρετικίας.

σοα. Περὶ τοῦ γραμμικοῦ ὁποῦ ποιγεῖ ἀπιστὸν σιγίλιον διὰ πρᾶγμα τὸ νὰ τοῦ δώσουν, καὶ ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ ἔχη.

- 25 σοβ. Περὶ τοῦ γραμμικοῦ τοῦ Σαρχκηνοῦ, οὗ τοῦ Φράνκου ὁποῦ ἐνὶ εἰς τὴν δούλειψιν τοῦ ἀφέντη, καὶ κλέψει του κανένα πρᾶγμα ἀπὸ τὰς εἰσόδους τοῦ φούντικου, οὗ τῆς τζαγιάνας, τοῦτέστιν τῆς θαλάσσου.

σογ. Περὶ τοῦ ἐνταλικστῆ ὁποῦ χαράσσει ἀντιβούλλας τῶν ρηγατικῶν διὰ πρᾶγμα τὸ τοῦ ἔδωκαν.

- 30 σοδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐνκλητεύει εἰς τὴν αὐλήν καὶ χάσσει τὸ ἐνκλημάν του, οὗ τὸ ζήτημάν του.

σοε. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἐνκλητεύει εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον καὶ φέρνει τὰς μαρτυρίας του, καὶ ὁ ἄλλος ἀρνᾶται.

σος. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἀνκαλέ εἰς τὴν κρίσιν ἄλλον ὁποῦ τὸν ἔδερν, δείχνοντα β' μάρτυρας.

σοζ. Περί ἐκείνου ὁποῦ δέρνει ἓνα φράγκο ἄνθρωπον, ἦγουν 5 ἐλεύθερον, οὐ μίαν ἐλεύθερην γυναῖκα λεγόμενη φράγκισσα.

σοη. Περί ἐκείνου ὁποῦ ἀνκαλεῖ μίαν γυναῖκα τὸ πῶς τὸν ἔδερν.

σοθ. Περί τῆς πρώτης κλεψίας τὴν ποιήσει ὁ κλέπτης.

φ. 20. | σπ. Περί τὸν κλέπτην τὸν νὰ εὔρουν καστιριασμένον. 10

σπα. Περί ἐκείνου ὁποῦ τσακίζει τὸ πρόσταγμα τοῦ ἀφέντη.

σπβ. Περί ἐκείνου, οὐ ἐκείνης τοὺς πιάνουν εἰς ἄδικον μέτρος, οὐ παρκάτω ζύγιν.

σπγ. Περί ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ σπίτιν του ἑτέρου ἀν- 15 θρώπου.

σπδ. Πῶς νὰ μὴδὲν λάβουν τὰ ζ' ἡμισον σόρδια ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ οὐδὲν ἐφουράλισεν τὸ στενὸν ὄμπρὸς τοῦ σπιτίου του τὴν θύραν του.

σπε. Περί ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀπληκεύγει εἰς ἄλ- 20 λον οἶκον, καὶ ὁ οἰκοκύρης χάνει τίποτες κανένα πρᾶγμα ἀπαὶ τὸ σπίτιν του.

σπς. Ποταπὸν ἄνθρωπον πρέπει νὰ ποιήσουν ἐμπαλῆν εἰς τὸν φούντικον διὰ νὰ στερεώσῃ πάντας τοὺς ἀθρώπους εἰς τὸ κείμενον, οὕτως τὸν μέγαν, ὡς τὸν μικρόν, καὶ τὸν Συριά- 25 νον ὡς περ τὸν Σαρακηνόν, καὶ τὸν Ἀγαρηνόν, ὡς τὸν Χριστιανόν.

σπζ. Περί τοὺς κριτάδες τοὺς πρέπει νὰ ἔνη εἰς τὸν φούν- τικον.

σπη. Πῶς νὰ μὴδὲν πάρῃ μάρτυρας ὁ ἐμπαλῆς τοῦ φούν- 30 τικος τοὺς σιγγένταις τοῦ φούντικος.

σθ. Περί τοῦ Ρωμιοῦ ὁποῦ ἀνγκαλέ τὸν Ἰουδαῖον.

ση. Πῶς δεῖ πάντες οἱ λαὶ νὰ ἔχουν μάρτυρας κατὰ τὸν νόμον τοὺς ἐκείνους τοὺς ἀνκαλιοῦν.

5 σηα. Περί τὸν ὄρκον τὸν ἀπαιτεῖ ἢ πολλαῖς λογαῖς τῶν γενεῶν τῶν ἀνθρώπων.

σηβ. Περί τῶν μαρτυριῶν ποῦ πρέπει νὰ ὁμόσου.

σηγ. Πῶς ἡ μαρτυρία τοῦ φούντικος οὐδὲν ἔχουν κἀνον.

σηδ. Περί τῶν δικαιωμάτων τοῦ φούντικος.

σηε. Περί τῶν δικαιωμάτων τῶν πραγμάτων τῶν ἔρχονται
10 διὰ τῆς θαλάσσης.

σης. Περί τῶν πραγμάτων τῶν ἔρχονται διὰ τῆς θαλάσσης, καὶ οὐδὲν πουλοῦνται, οὐδὲ θέλουν νὰ τὰ εὐγάλουν ἐκείνοι ὁποῦ τὰ ἐφέραν.

σηζ. Περί τῶν ἐτέρων πραγμάτων τῶν εὐγάνουν | διὰ τὴν φ. 21.
15 Σαρακηνίαν.

σηη. Περί τῆς τάξης τῆς γενομένης εἰς τὴν Τάκην μὲ κείμενον, συμπανμὸν διὰ τὰς ποικίλας γενεάς, ἄνευ τοῦ Φράνκου ὁποῦ μέλλει νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Τάκην.

φ. 22.

Ι Ἀρχὴ τῆς βίβλου τῆς Συντάγματος,
ἡγουν Ἀσζα.

α. Περὶ κρίσεως καὶ δικαιοσύνης. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος βίβλου μέλλει νὰ εἰποῦμεν ἀπ' ἀρχῆς καὶ νὰ γυρέψωμεν κρίσι, ἢ νὰ δώσωμεν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου δίκαιον, ὅτι οὕτως γέγραπται ὅτι « στερεὸς ἐντέχεται νὰ ἔνη εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς κρίσιν, ἐκεῖνος ζήσεται καὶ οὐκ ἀποθανεῖται εἰς τὸν αἰῶ- 5 ναν », ὅτι οὕτως γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ « δίκαιος ἐκ πίστεως στήται, ὁμοίως καὶ ἡ κρίσις χρὴ ἔσται αἰώνιος, » ὅτι ὁ Δαβὶθ λέγει « δικαιοσύνη Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος » καὶ ἐντέχεται ὅτι ἐκ πίστεως καὶ ἐκ τῆς κρίσεως νὰ ἔχωμεν προοίμιον ὄλο προτῆτερα, διότι ἐκ πίστεως καὶ κρίσεως 10 ἐντέχεται νὰ στρέψωμεν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς καθημῆς γυναικὸς τὸ δίκαιόν τους.

β. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνη ὁ δεσπότης, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ἔχη εἰς αὐτόν του διὰ νὰ ποίση δίκαιον καὶ διὰ νὰ δώση κείμενον πικτὸς τοῦ λαοῦ. 15

Εἴ τις ἴσον θελήσει νὰ γυρέψῃ, καὶ ἕτερος θελήσει νὰ ποίση κρίσιν ἐπάνω εἰς πᾶσα πράγμα, ἐντέχεται θεὸν φοβεῖσται καὶ ἀγχαπᾶν, ὅτι κανεὶς οὐ δύναται θεὸν φοβεῖσται, οὐδὲ ἀγχαπᾶν χωρὶς πίστι ἔχει ἐν ἑαυτῷ· λοιπὸν ὁ τοιοῦτος ἔχοντα ἀλήθειαν καὶ κρίσι ἐν ἑαυτῷ, ὅτι οὕτως λέγει ἡ Γραφή « ὁ 20 πιστὸς ἄνθρωπος, πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀγαθὰ. » Λοιπὸν εἴ τις θέλει ἄλλου νὰ ποίση κρίσιν, τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην του ἐντέχεται ἔχει ἐν ἑαυτῷ, καὶ τότες δυναθήσεται νὰ γυρέψῃ ἀλήθειαν καὶ ἐτέρου ποιῆσαι κρίσι, καὶ πολλὰ ἐν δίκαιος, καὶ πολλὰ ἐντέχεται νὰ ἔνη καλὰ διδασκαλεμένος ἐ- 25 κείνος ὁποῦ ἐτέρου κατὰπτωμιν θελήσει νὰ κρίνη, ὅτι μεγάλην ὑπίθεσιν καὶ μέγαν βᾶρος πικρνεὶ ἀπάνω του νὰ περικρ-

- τῆσιν ὅπου τὴν ἡτίαν καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ καθενὸς ἀνθρώπου καὶ τῆς καθημιᾶς γενναίως παίρνει ἀπάνω του νὰ ποίση δίκαιον, καὶ νὰ δώσῃ κείμενον πάντας ἐκείνους ὅπου ἐνώπιόν του ἔλθωσι, ὅτι ἐνὶ νὰ | βιγλιζῆ τὴν ζῶην καὶ τὸ κουστοῦμιν τοῦφ. 23.
- 5 καθενὸς καὶ τῆς καθημιᾶς· λοιπὸν ἐντέχεται ἐκεῖνος ἀπ' αὐτὰ νὰ σάσῃ πολλὰ καὶ νὰ σηκώσῃ, πάντα τὸν καλὸν ποιῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἐξεύρῃ ὅτι εἰς τοιοῦτήν τάξιν ὡς κρίνει τοὺς ἄλλους κριθήσεται, ὅτι οὕτως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον « ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε ».
- 10 γ. Αὐτὸν λέγει περὶ τοῦ ἐμπικλῆ τῆς πόλεως ὅπου ἐνι θεσπισμένοι εἰς τὸν τύπον διὰ νὰ σάσῃ ὅλους ἐκείνους καὶ ὅλαις ἐκείναις ὅπου ἔμπροσθέν του ἔλθουσι νὰ ἐνκλητέψουν, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ στερεώσῃ εἰς τὴν δούλεψιν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ρηγός, οὐ τοῦ δεσπότη.
- 15 Ὁ ἐμπικλῆς τῆς χώρας ἀπάνω τοῦ ποίου ἐνι ἐνέργεια νὰ βιγλίσῃ καὶ νὰ βλεπίσῃ τοὺς λαῖς, ἐντέχεται ἀπ' ἀρχῆς ἔχει ἐν ἐχυτῷ πίστιν καὶ κρίσιν καὶ δίκαιον, καὶ ἐκεῖνος κείμενα νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ ποίση νὰ στερεώσουν πάντας ἐκείνους καὶ ἐκεῖνον καὶ ἐκείνου ὅπου ἔμπροσθέν του ἔλθωσιν ζητῆσαι δικαιοσύνην· ὁμοίως καὶ τοῦ δεσπότου ἐντέχεται, ὅς περ καὶ ἂν
- 20 ἔνη καὶ ἡ χώρα ἐδική του, ἴα ζῆ με νόμον καὶ με δικαιοσύνη ὅλον του τὸν καιρόν, ὅτε οὕτως ἔφησαν ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Ρωμάνος ὅπου ἦσαν βασιλεῖς τῆς Ρώμης « ἐὰν εἴμεστέν ἀποργαλλμένοι ἐκ τοῦ νόμου, πάντοτε ἐντέχεται νὰ ζήσωμεν
- 25 με τὸν νόμον. » Καὶ οὕτως χρὴ ποιῆσαι ὁ ἐμπικλῆς τῆς πόλεως διὰ τὴν τιμὴν του καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, ὡς ὅτι τὸ ἐπαινός του καὶ ἡ καλὴ του ἀκουγὴ νὰ γίνεσθαι ἐξόνμπλι εἰς πάντας, καλὸν ποιεῖν πάντας ἐκείνους ὅπου ἐνι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.
- 30 δ. Αὐτοῦ λέγει ποταπὸν ἄνθρωπον ἐντέχεται νὰ ποίσουν βισκούνην καὶ παρὰ τίνος συνβουλή, καὶ πῶς ἐντέχεται κεί-

μενον ποιει, και πως εντέχεται να ορίση την αύλην να ποιή-
σουν το κρίμαν, τουτέστιν το κρίσιμον.

Ο αρχος εντέχεται με την βουλην τους καλους ανθρώπους
της χώρας του, εντέχεται τοιοῦτον άνθρωπον να βάλη εμπαλη
της χώρας του, όπου αγαπα τον θεον και όπου τω κρατει την 5
πίστι και εμπιστοσύνην, και να πολεμη κρίσειν και κείμενον
πάντας εκείνου, όπου να ελθουν ομπρός του να ενκλητεύου-
σι· και ο βισκούντης πρέπει να ποιση, αφον καθιση επί του
θρόνου του εις την αύλην, οτι με καλον πρόσωπον και με με-
γάλην φιλιαν να ακούση τον εκκλημην του ανκαλειτου και την 10
φ. 24. απόκρισι του απολογητιου, και | επειτα πρέπει ο βισκούντης
να ορίση τους κριτάδες να ποιήσουν το κρίσιμον του κλημά-
του και του απολογητιου το εκούσασι, και όταν το κρίσιμον
να γένη, ο βισκούντης εντέχεται να δώση* το δίκαιόν του ε-
κεινου όπου έχει το κείμενον το εκκλημάν του, επειτα εντέ- 15
χεται ο βισκούντης να πάρη το κείμενον του αφέντη εκεί ά-
που να πέση με την κρίσειν.

ε. Ωδε λέγει τήντα εντέχεται να ποιήση ο εμπαλης, και
πόσον χρήζει η βοήθεια αυτού, και τήντα να χάση, όταν πο- 20
λεμη τα ουδέν εντέχεται να ποιήση.

Εμπαλης ουδένι ηπορει, ουδέ εντέχεται άνθρωπον να στε-
ρεώση εις την αύλην, ουδέ εντέχεται να αφήση τέλος και δι-
καιοσύνην δια κανένα κακόν θέλημην την έχουν με κατιναν
άνθρωπον εις τον κόσμον, ουδέ κχιμίζν γενάτικν, ου δια τά- 25
ζιμον το να του ταχτη κανει; άνθρωπος, ουδέ να σύρη αν-
θρωπον εξω του μέτρου, και αν το έποικεν και να τον έχουν
πικασμένον, ως περ αν τον ειδεν κανει, ου με ειδησιν τους
κριτάδες, εντέχεται να ενη αιτχυνόμενος κατá το φταισμάν
του, και να τον εβγάλουν άπαι την χώρα και να τον εξορί-
σουν άπαι το ρηγάτον, και πάντα όσα έχει εντέχεται να ενη 30
του αρχοντος της χώρας, κατá το κείμενον.

5. Πῶς ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ χαλάσῃ τὰ κακὰ κουστούμια καὶ τὰ καλὰ νὰ ὑψώσῃ κατὰ τὴν μπίστιν του, καὶ πῶς οἱ κριτάδες νὰ μὴδὲν τὸ ἀπομείνουν νὰ κακοποιήσῃ.

- Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ βάλῃ κακὰ κουστούμια εἰς
 5 τὴν χώρα, καὶ ἂν τὸ πολεμᾷ, οἱ ὠρμισμένοι, ἤγουν οἱ κριτάδες οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν ἀπομείνουν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸν ποῦν τοῦ αὐθέντη, καὶ ὁ ἀφέντης ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἐβγάλλῃ ἀπαι τὴν ἐμπαλίαν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνῃ ἄνθρωπος, λήζιος, νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ καὶ νὰ τὸν ἐβγάλλῃ ἔξω τῆς χώρας
 10 εἰς καιρὸν ὀκτῶ ἡμερῶν, ὅτε ὁ βισκούντης ἔνι κρατούμενος, κατὰ τὸν ὄρκον του, καλὰ κουστούμια νὰ κρατῇ καὶ νὰ στερεόνῃ, τὰ δὲ κακὰ κουστούμια νὰ τὰ ἀφανίσῃ καὶ νὰ τὰ ξηλοθρεύσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῆς χώρας καὶ διὰ τὴν φωτηρίαν τῆς ψυχῆς του.
 15 ζ. Λέγει ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἔνῃ οἱ ὠρμισμένοι τοὺς λέγου κριτάδες, καὶ δικτὶ τοὺς καταστήνουν.

- Οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνῃ δίκαιοι ἄνθρωποι, καὶ νὰ ἀγαποῦν τὸν θεόν, καὶ κείμενα νὰ στερωώσουν, καὶ νὰ ποίσουν τοὺς πάντας ἄνευ δολιότητος, καθὼς λέγει ὁ νόμος, νὰ ἔνῃ
 20 φίλος τῆς ἀληθείας, ὅτι τὸ πᾶν κείττι ἐπάνω τῆς ψῆς αὐ-φ. 25 τοῦ πάντῃ ὅσα κρινίσκει, ἂν οὐδὲν λαλῇ ἀλῆθειαν, καὶ ἐντέχεται νὰ δώσουν καλὴν βουλήν τὴν ὑπέρκαλὴν τὴν νὰ ἤξεύρουν ὅλου; ἐκεῖνους καὶ ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ βουλήν νὰ τοὺς ζητήσουν.

- 25 η. Ὡδε λέγει ἐκεῖνον τὸ ἐμποροῦν νὰ ποίσουν οἱ κριταί, τῆντα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ποίσουν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν, ἐντέχεται νὰ τὸν ἐβγάλουν ἀπαι τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους, καὶ πῶς οὐδὲν πρέπει νὰ πορευθοῦν παρὰ τὴν ἴσαν ὁδόν.

- Οἱ κριταί εἰς κενένα καταδικάσιμον οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ
 30 προστάτης, τούτέστιν ἐμπροπέτης, τὸ λέγεται φράνκικα ἀθαν-περλιέρης, καὶ κριτής, καὶ εἴ τι; τὸ ποιήσῃ ἐντέχεται νὰ τὸν

ἔδγαλον ἀπαί τὴν συντροφίαν τοῦς ἑτέρους κριτάδες, καὶ ἔ-
 χασεν ἀπόκριτιν εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ νόμος ὀρίζει καὶ δια-
 φρενεύγει, κανεῖς μὴ ἔστω προστάτης καὶ ἐνπροπέτης.

θ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦς κριτάδες, τὸ ἐντέχεται νὰ
 ποιήσου, ἀφὸν καθίσου εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πῶς οὐδὲν ἐντέ- 5
 γουνται νὰ πορευθοῦσι παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν κ|αλήν?].

Οἱ κριτάδες τῆς αὐλῆς ἔστοντός τους εἰς τὴν αὐλήν πρέπου
 νὰ ἀκούσουν καὶ νὰ ἀκροθοῦν τὸ ἔκλημιν καὶ τὰς ἀποκρίσεις,
 καὶ καλὰ νὰ κατανοήσουν, καὶ ἐπάνω ἐκεῖνου τὸ νὰ ἀκούσουν
 καὶ νὰ ἀγνωρίζουν ἐντέχεται νὰ ποίσουν κείμενον κρίσιμον εἰς 10
 τὸν φανόν τους χωρὶς νὰ πᾶψουν, ὅτι ὁ νόμος λέγει « οἱ κρι-
 τάδες ἐντέχεται νὰ ἔνη τοιοῦτοι νὰ βυδίσουν τὴν εὐθεΐαν ὁ-
 δὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κρίσης, καὶ οὐδὲν τοῦς μέλει νὰ
 γυρίσουν δεξιά, οὐ εὐώνυμιν, ἀμμὲ ἐντέχεται ἴσιν νὰ κρίνου
 τὸν τρανὸν ὡς τὸν μικρόν, καὶ τὸν φτωχὸν ὡς τὸν πλούσιον, 15
 καὶ πάντες ἐκεῖνοι ὁποῦ οὕτως τὸ ποιοῦν ἐνὶ φίλοι τοῦ θεοῦ,
 ἐρειδὴν πολομοῦν κρίσι δεκτὴν καὶ ἐντεχάμενη, καθῶς ἔστιν
 κελευόμενον ἐν τῷ νόμῳ καὶ εἰς τὸ Σύνταγμα τὸν ἐκάτσα
 οἱ ἄρχοντες τὸ λέγουν Ἀσίζων.

ι. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον πῶς οἱ κριτάδες οὐκ ἔχουν ἐξου- 20
 σίαν νὰ συνβουλέψουν τινάν, οὐδὲ τίποτες νὰ ἀκούσουν, ἀφὸν
 καθίσουν ἐπὶ τοῦ θρόνου τους, οὐδὲ νὰ ἀποσκεπάσουν τὰ μυ-
 στήρια τῆς αὐλῆς.

Οἱ κριτάδες οὐδὲν ἠμποροῦν, οὐδὲ πρέπου νὰ στερεώσουν,
 ρ. 26. οὐδὲ νὰ συνβουλέψουν | κανένα ἄνθρωπον, οὐδὲ καμμίαν γυ- 25
 ναίκαν, ἐπειδὴν καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον τους, οὐδὲ πρέπει νὰ
 φανερώσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς εἰς κανένα ἄνθρωπον τοῦ
 κόσμου, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ (1), ἐντέχεται νὰ τὸν ἐδγάλου ἀ-
 πκι τὴν (2) τιμὴν τὴν ἔχει καὶ νὰ τὸν δώξουν ἀπαί τὴν
 χώρα ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν.

30

(1) χειρ. καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ. (2) χειρ. τὴν τὴν μὴν.

ια. Αὐτοῦ ἀκούσατε περὶ τῆς ἐξουσίας τὴν ἔχουν οἱ κριταί, καὶ τὸ ἐμποροῦν νὰ ποίσοι περὶ κρίσεως εἰς λαῖ; ἀσύν-
 παυτως καμμίας ὑπόθεσεως.

- Οἱ κριταί, ἐὰν βούλονται, ἔχουν τόσον τὴν ἐξουσίαν ὅτι
- 5 ἠμποροῦν καλὰ νὰ συνπάψουν τοὺς γείτονάς τους τοὺς ἀσυν-
 παύτους, οὐ ἑτέρους λαῖ, πρὶν ἀνκαλεστοῦν, καὶ ἐντέχεται
 ν' ἀποφύγη τοῦ κακοῦ, ἂν τὸ θεωροῦν κατὰ τὴν ἐξουσίαν τους,
 καὶ χρὴ εἶναι ἄνδρες κοινοὶ συμβουλάτροι, καὶ πρέπει πάντο-
 τε; νὰ βλέπουν καὶ νὰ σωτηριάσουν τὸ τέλος τοῦ ἀφέντη τὸ
- 10 κάλλιον τὸ νὰ κατέχουν· ἀκόμη ἠμποροῦν καλὰ οἱ κριταί νὰ
 συνπάψουν δύο ἄνδρες πρὶν τῆς κρίσεως γεναμένης, εἰ δὲ γε-
 ναμένης τῆς κρίσεως, οἱ κριταί οὐ δύνονται συνπάψαι αὐ-
 τοὺς, διότι ἠγνωρίζου καλὰ ποῖος ἀπὲς τοὺς δύο, τοὔτέστιν
 τὸν ἀνκλὸν καὶ τὸν ἀνκαλούμενον, ἔκαμεν.
- 15 ἱβ. Αὐτοῦ λέγει τήντα ἐντέχεται νὰ ποίσουν ἐκεῖνους τοὺς
 κριτάδες τοὺς ἐθέσπισαν διὰ νὰ ποίσουν κείμενον, καὶ διὰ νὰ
 συμβουλέψουν τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανά, καὶ πάντας ὅπου νὰ
 τοὺς ζητήσουν συμβουλήν, κάκεινοι οὐδὲν θέλουν νὰ συμβουλέ-
 ψουν ὅταν τοὺς ζητοῦν εἰς τὴν αὐλήν.
- 20 Ἐὰν γίνεται ὅτι ἕναν ὄρφανόν, οὐ μίξ ὄρφανή, οὐ κανένα
 παιδὶν ἀνήλικον, οὐ μίξ χήρα, κράζει μετὰ τὸ ὄνομα, οὐ πο-
 λεμᾶ νὰ τὸν κράξουν δύο κριτάδες τῆς αὐλῆς εἰς τὴν βουλήν
 τῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἕνι κρατημένοι νὰ τοὺς δώσουν συν-
 βουλήν τὴν ὑπερκαλλιώτερον τὴν γινώσκουν μετὰ καλὴν πίστιν·
- 25 καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ κάτις ἀπαὶ τοὺς κριτάδες τοὺς κράξουν
 μετὰ τὰ ὀνόματα εἰς τὴν συμβουλήν κανενοῦ κορμίου, τοὔτέστιν
 κάτινος ἀπαὶ τοὺς ἄνωθεν ὀνοματιτιμένους, καὶ νὰ εἶπεν, ἀκούω
 τῶν πάντων τῶν ἐτέρων κριτῶν, ὅτι οὐδὲν νὰ ὑπάγη καθόλου
 εἰς τὴν βουλήν του | ἐκεῖνου ὅπου τὸν κράζει, τὸ κείμενον ὁ-φ. 27.
- 30 ρίζει, πρῶτον ἐκεῖνον τὸν κριτὴν νὰ τὸν διώξου ἀπαὶ τὴν συν-
 τροφίαν τῶν ἄλλων κριτάδων, καὶ νὰ χάσῃ εἰς τὸ κριτωρίον

ἀπόκρισι, ἤγουν εἰς τὴν αὐλήν, ὅλας του τὰς ἡμέρας καὶ οὐδέποτε νὰ εἰσκουστῇ τὸ ἐγκλημάν του, οὐδὲ νὰ πιττωθῇ ἡ μαρτυρία του, καὶ κείθεται νὰ δώσῃ τοιοῦτον δικαίωμαν τοῦ αὐθέντη καθὼς πρέπει νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἀπιστος, οὐ παράνομος, ὅτι καλὰ ἐν μαρτυρημένον πράγμαν ὅτι ἔχει ἐν ἑαυτὸν 5
 πρᾶνομίαν, ἐφειδὴν ἦτον κρατημένος νὰ συμβουλέψῃ. Κκι νὰ γινώσκατε καλὰ ὅτι οὐκ ἔχει τινὰν ἀπαί τοὺς δώδεκα κριτάδες ὅπου οὐδὲν ἐν κρατούμενος κατὰ τῆ πίστιν τους νὰ δώσουν παντὸς ἀνθρώπου ὅπου νὰ τοὺς κρᾶξουν, κἂν ἂν ἐμελλεν κατὰ τοῦ πατρός του καὶ κατὰ τῆς μητρός του, καὶ τοῦτο ἐν 10
 δίκκιον καὶ κείμενον, κκι διὰ τοῦτον τοὺς καταστήθουν διὰ νὰ ποίσουν κείμενον καὶ διὰ νὰ ποῦν κειμένη βουλήν ὅλους ἐκείνους ὅπου νὰ τοὺς κρᾶξουν.

ιγ. Τοῦτόν ἐστίν περὶ τῶν ἀγίων θεσπισμάτων· αὐτοῦ διηγείται τὴν δικαιοσύνην τῶν δικαιομάτων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ 15
 πῶς κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχη, οὐδὲ νὰ κρατῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν του, κατὰ τὸ ἐντεχάμενον. οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν, κατὰ τὸ δικαίωμαν τῶν ρηθέντων ἀγίων ἐκκλησιῶν.

Κατὰ τοὺς ἀγίους κανόνας καὶ μὲ μέγαν στοῦδιν μεγάλην 20
 ἐντιμοσύνη, καὶ διὰ καλὰ κουστούμια ἐθέσπισαν ὁμοῦ καὶ ἐσύνταξαν, ὅταν ἡ ἁγίαις ἐκκλησίαις ἀπαί τὴν ποίαν λαμβάνομεν τὰ μυστήρια τῆς πίστεως καὶ τὰς ἐργασίας τῶν ἐκκλησιῶν, νὰ ἔνη τιμημέναις περὶ πολλῶν βιβιλιῶν καὶ προβελιτζίων, καὶ νὰ ἔχη πολλὰ κέρδη λεγόμενα ἀθαντάτζια, καὶ 25
 οὐδὲν ἐντέχεται εἰς καμμίαν ὄπλην τὰ καλὰ ἐφρικήα τῆς παρακτεδασμένα, οὐ ἔστερισμένα ὅ,τι γραμματικὰ λέγεται, κατὰ τοὺς νόμους ἄνωθεν διηγᾶται.

ιδ. Αὐτοῦ δηλοῖ πῶς ἡ αὐλή ἡ κοσμικὴ καὶ οἱ κριταὶ ἐν κρατημένοι εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ἀγίας ἐκκλησίας εἰς πᾶσα 30
 ἀνάλαμμαν τὸ νὰ ἔχη νὰ τὸ τελειόνοῦν καὶ νὰ τὸ κρῖνον.

- Κατὰ τὰ ἅγια ἐθεσπίσματα καὶ ἔντιμα καὶ κατὰ τὰ καλὰ
 κουστούμια ἐσύνταξαν δίκαιον ὅτι ἡ ἅγια ἐκκλησία ἀπαί τὰς
 ποίας λαβάνομεν πάντες οἱ χριστιανοὶ τὰ μυστήρια τῆς πί-
 στεως νὰ ἔνη καλὰ διατηρημένα, καὶ κρατημέναις στερεωμένα
- 5 ὅλα τους τὰ | προβελίτζια, ὡς ὅτι ἐκεῖναις καὶ τὰ κείμενά τους φ. 28.
 καὶ ἡ κράτησέ; τους νὰ μὴδὲ ἔνη λειψί; τίποτες, ὅτι ἐξ αὐτῶν
 τῶν πραγμάτων τῆς ζιοῦν οἱ μητροπολίταις καὶ οἱ ἐπίσκοποι
 καὶ οἱ ἀρχιδιάκονοι καὶ οἰκονόμοι καὶ οἱ διάκονοι, ὅπου δου-
 λεύουν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· λοιπὸν ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγμα-
- 10 τα ὅπου συνμετέχουν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, μὲ μεγάλην
 ἀγαθοσύνη καὶ μὲ μεγάλην εὐλάβειαν καὶ μὲ μεγάλην ἐλεη-
 μοσύνη ἐντέχονται νὰ ἔχουν τὰ δικιωμάτά της, καὶ ἂν ἔ-
 χουν κανέναν ἐκκλημὴν ἐντέχεται νὰ τελειωθῆ ἔμπροσθεν τοῦς
 λεγάδες τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ ὁ ἐμπαλῆς, οὔτε
- 15 οἱ κριταὶ νὰ τοῦς ἐνοχλήσουν, οὐ νὰ τοῦς ἐξηλώσουν ἀπὸ
 τίποτες, ἀλλὰ ἐνὶ νὰ τοῦς δώσουν βοήθειαν εἰς τὴν βουλήν
 καὶ εἰς τὰ ἀνκαλέματά τους νὰ τὰ τελειύνουν, ἂν τοῦς ἔχουν
 χρῆσιν· εἰ δὲ ἂν ἔνη τὸ ἐκκλημὴν κοινόν, τοὔτέστιν ἐνκίζει
 τῆς κοσμικῆς ἐπαρχίας καὶ τῆς πνευματικῆς, ὡς γιὸν εἰς ἀνα-
- 20 γνώστης, ἂν ποίση κανέναν παράπτωμαν ἀπαί τὸ ποῖον ἐντέ-
 χεται νὰ κριθῆ εἰς τὴν κοσμικὴν αὐλήν, οὐ ἂν ἔνη κανεῖς
 κοσμικὸς ποιήσει κανένα παράπτωμαν, οὐ κανένα ἕτερον πρᾶγ-
 μαν ὅμοιον τῶν ἄνωθεν, τὸ κείμενον καὶ ἡ ἀσίζα ὀρίζει ὅτι
 ἡ ἐκκλησία νὰ μὴδὲν ἀπονομευτῆ ἀπαί τὸ δίκαιόν της, τοὔτέ-
- 25 στιν τοιοῦτον ἐκκλημὴν οὐδὲν ἐντέχεται ποτὲ νὰ τελειωθῆ
 εἰς τὴν κοσμικὴν αὐλήν, χωρὶς νὰ τοῦς δώσουν ἄδειαν οἱ λε-
 γάδες τῆς ἁγίας ἐκκλησίας μὲ τὸ δίκαιόν τους θέλημαν, ἀλλὰ
 ἐνὶ κείμενον ὅτι ὁ ἐμπαλῆς καὶ οἱ κριταὶ νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὴν
 ἁγίαν ἐκκλησίαν, κάκει ἐντέχεται μετὰ τοῦς λογάδες νὰ κριθῆ
- 30 τὸ ἐκκλημὴν ἐκείνου τοῦ παραπτώματος, κατὰ τὸ νὰ δοῦν καὶ
 νὰ ἀκούσουν, ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ κείμενον, ὅτε ὁ Κύριος ὁ

θεῶ; ὤρισεν « δότε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. » λοιπὸν καλὰ ἐνὶ δίκαιον ὅτι τὸ συμμετέχει τῆς ἀγίας ἐκκλησίας νὰ δοθῇ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας, καὶ τὸ ἐνὶ τοῦ πολιτικῆς κοσμικῆς, νὰ δοθῇ τῇ πολιτικῶς κοσμικῆς, τοῦτο ἐνὶ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. 5

ιε. Αὐτοῦ δηλοῖ προτῆτερα περὶ τῶν κρισιμάτων, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος ἐνπορεῖ νὰ ἐνκλητεύσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ποῖον ὄχι. Δηλοῖ λατίνικα κατὰ τοὺς πολιτικούς, καὶ καθαρῶς το, καθὰ κάτω δηλοῖ.

Ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ὁ ἐστὼς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ πατρὸς 10 αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἂν οὐκ ἐστὶν τοῦ νόμου, οὐκ ἠμπορεῖ εἰς τὸ δεμύσιον τὸν πατέραν του, οὐ φ. 29. | ἕτερον ἐκκλητεύσαι, διότι ἐκκλημὴν οὐ δύναται ἐνὶ ἀνάμεινον δύο ἀνθρώπων μὲ δίκαιος, ἐπειδὴν ὁ εἷς ἐνὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἀμμέ, ἐπειδὴν ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ἐνὶ 15 νόμου ἡλικίας, τοὔτέστιν ἔστοντος ἐ' χρόνων, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ ἀνκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλὴν πᾶσα ἄνθρωπον, καὶ ὅλον του τὸ δίκαιον νὰ γυρέψῃ, καὶ νὰ ποίση δίκαιον παντὸς ἀνθρώπου καὶ παντὸς γυναικὸς ὅπου νὰ τὸν ἀνκαλέσουν, ὅτι οὕτω; ἐνὶ κσίμενον κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. 20

ις. Ὡς λέγει ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἐκεῖνον τὸ αἰχμάλωτον ὅπου ἀνκαλῆ τὸν ἀρέντην του εἰς ἐκκλημὴν.

Ὁμοίως ἐάν γίνεταί ὁ ἀπελεύθερος, τοὔτέστιν σκλάβος Σαρακηνὸς καὶ ἐθαφτίστη, οὐδὲν ἠμπορεῖ, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ ἀνκαλέσῃ τὸν αὐθέντην του, νὰ τὸν ἐκκλητεύσῃ διὰ τὰς ὑποθέσεις 25 τὰς ἄνωθεν λαλημέναις τοῦ υἱοῦ τῆς ὑποταγῆς ὅπου ἐνὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς του· καὶ ἂν γίνεταί ὅτι ὁ ἀπελεύθερος νὰ ἀνκάλεσεν εἰς ἐκκλημὴν τὸν ἀρέντην, οὐ τὴν κυράν του, οὐ τὰ παιδιὰ τους, ἢ αὐλὴ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀκώσουν, ἀμμέ νὰ τὸν περιορίσουν ὡς ἐκεῖνον ὅπου ἔπεσεν νὰ δώσῃ εἰς 30 τὴν αὐλὴν πεντήκοντα σόρδια ἐκεῖ ὅπου ἐποῖκεν τὸ ἐκκλημὴν

του, καὶ ἂν οὐκ ἔχη ὅτεσαῦτα, ἐντέχεται νὰ κόψουν τὴν γλῶσσάν του· τὸ αὐτὸ ἐγκλημῶν λέγουν το κρίμα, ὃ λέγεται παράπτωμαν, διατὶ ἴνα καλεῖ τὸν κύριόν του, οὐ τὰ τέκνα τους, καὶ χρὴ γενέσται παρὸν τὴν αὐλή, καὶ τοῦτο ἔνι κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ιζ. Αὐτοῦ λέγει ποταπὸς ἄνθρωπος ἠμπορεῖ εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἀνακλήσῃ διὰ ἕτερον.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔνι ὅπου οὐδὲν ἠμποροῦν εἰς τὴν αὐλὴν δι' ἄλλους νὰ ἐγκλητεύσουν, ὡς περ τὸν υἱὸν τῆς ὑποταγῆς ὅπου ἔνι ἀνήλικον, καὶ οἱ κουφοί, τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀνακλήσουν εἰς τὴν αὐλὴν μὲ δίκαιον διὰ λόγου τους, οὐδὲ δι' ἄλλους, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ιη. Περὶ ἐκείνους ὅπου ἠμποροῦν νὰ ἀνακλήσουν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν δημοσίαν διὰ λόγου τους, ἀμμὲ ὄχι δι' ἄλλους.

15. Ἐτεροὶ ἄνθρωποι ἔνι οἵτινες οὐκ ἠμποροῦ ἐκκλητεύσειν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν δημοσίαν, οὔτε ἡ αὐλὴ νὰ τοὺς ἀκροθῆ, τοῦτέστιν διὰ ἕτερον, ἄνευ διὰ λόγου τους μόνον, ὡς περ ἄνθρω-φ. 30. πος ὅπου ἔχασεν τὸ φῶς του, καὶ γεναῖκα ὑπανδρῆ ἄνευ τοῦ ἀνδρός της, τοσοῦτον ὀρίζει τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἡ γεναῖκα ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἐγκλητεύσῃ διὰ τὸν πατέρα της, ἂν ἔνη ὅτι ἔνι κακόψυχα, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ιθ. Περὶ ἐκείνους ὅπου ἠμποροῦν νὰ ἐγκλητέψουν διὰ λόγου τους καὶ διὰ τὰ παιδιὰ τους.

Ἐμοίως τοιοῦτα κορμίκα ἔνι ὅπου οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἐγκλητεύσουν, παρὸν διὰ τὸν ἐχυτόν τους καὶ διὰ κἄνποσα κορμίκα, ὡς περ ἔνι ἐκεῖνος καταπλοκισμένος εἰς κλεψίαν, οὐ ἀρπαγὴν, οὐ ἐκεῖνος ὅπου δὲν δίδει τίποτε ἀπαι τὸ ἐδικόν του διὰ νὰ μηδὲν τὸν ἐκκλητεύσουν περὶ τῆς κακοεργίας του, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως τὸ ἐπόικεν διὰ τὴν κακὴν του συνειδησιν, διότι πρὶν δὲ ἐθέλαν τον τιμωρῆσειν, ἂν τὸ εἶχαν πιτύχει εἰς τὸ κάμωμαν· τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἠμποροῦν μόνον νὰ ἀνγκαλέσου εἰς τὴν αὐ-

λὴν διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦς καὶ διὰ τὰ τέκνα τοῦς, οὐχὶ δὲ περὶ ἕτερον, κατὰ τὸ κείμενον, καὶ κατὰ τὸν νόμον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

κ. Περὶ τοῦ ἐνπροπέτη τὸν λέγουν ἀθαντ-παρλιέρη, πότε χρῆ ἔσται ἀκροούμενος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πότε νὰ μηδὲν τοῦ ἀ- 5
κούσουν.

Ὁμοίως ἀβοκάτης, τοῦτέστιν ὁ ἀθάντ παρλιέρης, ἂν θέλῃ νὰ γίνεταί κἄτινος παραστάτης, τοῦτέστιν προκυρούρης εἰς τὴν αὐλήν διὰ πρᾶμιν κἄτινος ἀνθρώπου, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι πρὶν εἰσκουστῆ, θέλει νὰ ποίση τὴν αὐλήν θαρρούμενην ὅτι 10
θέλει νὰ συντύχῃ διὰ ὀρισμὸν ὁποῦ ἐνὶ τὸ ἐκκλημιν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνη ἢ αὐλὴ θαρρούμενη, ὅτι ἐνὶ μὲ τὸν ὀρισμὸν ἐκεῖνου ὁποῦ ἐνὶ τὸ ἐκκλημιν, οὐδὲν ἐντέχεται ἢ αὐλὴ νὰ τοῦ ἀκροθῆ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον.

κα. Περὶ τοῦ ἀνήλικου καὶ περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ποντίζει τὸ 15
ἐδικόν του, καὶ διὰ ποῖα πράγματα ἠμποροῦν νὰ ἀνκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ποῖα ὄχι, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ὁ υἱὸς τῆς ὑποταχῆς, ἀνήλικον, οὐ χρῆ γενέσται ἀθάντ παρλιέρης, τοῦτέστιν ἀβοκάτος, διατὶ οὐκ εἶν' τοῦ νόμου, καὶ διὰ τῆς ὑποθέσεως τὰς ἀνωθεν λαλημένας, ὅτι ὁ νόμος 20
ὀρίζει, « ὁ ἔχων χρῆσιν βοηθείας καὶ συνβουλής ἑτέρου, τοῦτέστιν ὁ ἀνήλικος, οὐ δύναται συνβουλέψαι, οὐδὲ διαφεντέψαι τὰ
φ. 31. τοῦ ἑτέρου ὑφάσματα εἰς ἐκκλημιν » ὁμοίως καὶ ἄστωτος, |, τοῦτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ ποντίζει τὸ ἐδικόν του καὶ τὰ πρά-
ματά του, πῶς ἐνὶ δυνατὸν βλεπίσαι ἑτέρου ἀνθρώπου; καὶ ὁ 25
νόμος λέγει « ἄνθρωπος ὁποῦ ποντίζει τὰ πράματά του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνη ἑτέρου προστάτης, οὐ προκυρούρης ἑτέρου πρᾶματου εἰς τὴν αὐλήν, ἐπειδὴν τὸ ἐδικόν του ἀπαῦτα οὐ δύναται τηρήσει ».

κβ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ποίων πραγμάτων δύναται ἐκκλητεῦσαι 30
εἰς τὴν πολιτικὴν αὐλήν, καὶ ποῖα ὄχι.

Ἄπαί τὰ πράγματα ἀπὸ ποῖα οἱ ἄνθρωποι ἔμποροῦ νὰ ἐν-
 κλητεύσου εἰς τὴν αὐλήν, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀπ-
 ζαν, ἐντέχεται νὰ ἔνη περὶ ἀργυρίου, οὐ χρυσοῦ, οὐ ἐπίστου
 βίου, οὐ ἐτέρων πραγμάτων ἵπου νὰ ἔνη τοιοῦτα ἀπαί τὰ ποῖα
 5 δύνονται γενέσθαι εἰς βίον, καθάπερ τὰ κινούμενα καὶ χωρι-
 ρια καὶ ἐπιχωμαί, καὶ κρίσεις θανατηφόροι, ὡς περὶ ὄνων, οὐ
 κλεψίας, ἀρπυγίας, οὐ δάνειον, οὐ δόσεις, πούλησις, ἀγροῦδες,
 τοιοῦτα πράγματα δύνονται καλὰ οἱ κριταὶ κρίνειν εἰς τὴν
 αὐλήν· καὶ ἀκόσκατε, τοιαῦτα ἐκλήματα καὶ ἀπαί τοιοῦτα
 10 πράγματα ἔμποροῦν καὶ δύνονται καλὰ νὰ ἐνκλητεύσου εἰς
 τὴν πολιτικὴν αὐλήν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζα.

κγ. Περὶ δὲ ποίων πραγμάτων οὐ δύναται ἐνκλητέψαι εἰς
 τὴν πολιτικὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἐκκλητέψου νὰ μὴ τοὺς ἀκού-
 σουν, διὰ τοῦτον τὰ διαφεντεύγει, διὰτὶ ἐν ἄδηλα νὰ τὰ πα-
 15 ραστήσου ἀπαξ τὰ ἔρισαν καὶ ἐμέτρησάν τὰ οἱ φιλόσοφοι, καθὼς
 εὐρίσκαται εἰς τὸ Μιπεμοῦντιν.

Τοιοῦτα πράγματα ἀπαί τὰ ποῖα οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν ἐντέ-
 χονται νὰ ἀγαλέσου εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἀναλέσου
 οὐδὲ κἀνόλου νὰ τοὺς ἀκροθοῦν· ἂν ἔνη δύο ἄνθρωποι ἀνκα-
 20 λιοῦν καὶ ἔχουν δυσκεψίαν μέσον τους περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ
 οὐρανοῦ, οὔτε περὶ τοῦ στερεωμάτου, οὐ περὶ τοῦ βάρους τῆς
 θαλάττης· ἀπὸ δὲ τὰ ἄλλα τὰ ἄνωθεν λαλημένα ἔμποροῦν
 νὰ τὰ κρίνου.

κδ. Ἐπειδὴν οἱ εἰδείξαμεν καὶ ἐρμηνέψαμεν σὺς ποταποὶ
 25 ἐντέχεται νὰ ἔνη οἱ κριτάδες, καὶ τὸ ἐντέχεται νὰ ποίσου,
 καὶ πῶς νὰ κρατιέται ὁ βισκούνης, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνη οἱ
 ἄβάντ παρλιέριδες, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνη ὅπου ἔμποροῦν εἰς τὴν
 πολιτικὴν αὐλήν κατὰ πρόσωπα ἄλλους νὰ ἀναλέσου, καὶ
 ποταποὶ οὐ δύνονται, καὶ αὐτοῦ ἀρχεύομεν νὰ ποῦμεν τὰς
 30 κρίσεις, καὶ προτῆτερα νὰ ἀρχέψωμεν περὶ τοῦ ρηγός.

Καλὰ ἠγωνιζέτε ὅλοι ὅπου εἶστε καὶ οἱ ἐρχόμενοι ὅτε, εἰ

τις πρώτος ἐκκλητεύει εἰς τὴν πολιτικὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν, προτιήτερα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ δίκαιον ἀπαι εἶτινα ἀνακαλέσει, κἄν τε ἀνθρώπος, κἄν τε γυναῖκα.

ρ. 32. κε. Περὶ τῆς ἐξουσίας τὴν ἔχει ὁ ρήγας πρὸς τοὺς ἀνθρώ-
πους του καὶ τὸ τῆντα ἓν κρατούμενος εἰς τοὺς ἀνθρώπους 5
του, καὶ τῆντα ἓν κρατούμενοι οἱ ἀνθρώποι πρὸς τὴν ρήγαν
καὶ τὸν ὄρκον τοῦ ρηγός.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἀνθρώπος, οὐ μίᾳ γυναῖκα νὰ κριθῇ
ἀπ' αὐλῆς, τοιοῦτος, ὡς γιὼν ἓν καθ' ἑαυτοῦ, ἢ βουργέσης, καὶ
ὁ ρήγας, οὐ ἢ ρήγαίνα, οὐ ἐκεῖνος ὅπου ἓν κύριος τοῦ τόπου, 10
οὐδὲν θέλει νὰ τὸν ἀρήσῃ νὰ τελειώσῃ τὴν κρίσιν ἐκεῖ ὅπου
ἐκρίθη, πολεμᾷ ἀδικον καὶ πάγει κατὰ πρόσωπα τοῦ κειμένου
καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ ὄρκου
του, καὶ ἐκεῖνος ἀπαῦτα ἀδικᾷται, καὶ κατὰ τὸ κείμενον τοῦ-
τον οὐδὲ δύναται, οὐδὲ ἐντέχεται κατὰ τὸ κείμενον, ὅτι ὁ 15
ρήγας ὁμνὲ προτιήτερα ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια νὰ στερεώσῃ τὰς
δόσεις τοὺς προκατόχους τοῦ ρηγάδης, ἔπειτα ὁμνὲ νὰ στε-
ρεώσῃ τὰ καλὰ συνήθια καὶ τὰ καλὰ κουστούμια τοῦ ρηγάτου,
ἔπειτα ὁμνὲ νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ βλεπίσῃ εἰς τὸ κείμενον κατὰ
πρόσωπα παντός ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐξουσίαν του οὕτως τὸν 20
πτωχόν, ὡς τὸν πλούσιον, καὶ τὸν μέγαν, ὡς τὸν μικρόν,
ἔπειτα ὁμνὲ νὰ στερεώσῃ τοὺς λίξιούς του κείμενα κατὰ πρόσω-
πα παντός ἀνθρώπου, κατὰ τὴν τάξιν τῆς αὐλῆς του μετὰ τοὺς
λίξιούς του· καὶ ἂν γίνεται μετὰ ταῦτα εἰς καμμίαν ὀπλὴν
ὅτι ὑπάγει κατὰ πρόσωπα τοῦ ὄρκου του, πολεμᾷ ζαθά, προ- 25
τιήτερα ἀρνᾷται τὸν θεόν, καὶ πολεμᾷ ἀδικα κατὰ τοὺς ὄρκους
του, καὶ οὐδὲν ἐντέχονται οἱ ἀνθρώποι του, οὐδὲ ὁ λαός του,
ὅτι ὁ ἄρχος καὶ ἡ κυρά οὐδὲν ἓν ἀφέντης, παρὰ ἓν οἰκονόμος
δίκαιος κατὰ τοὺς ἀνθρώπους του νὰ ποιήσῃ τὸν ὀρισμόν του
καὶ νὰ περιλάβου τὰς ρέντας του ἀπὸ παντός καὶ τὰ τέλη 30
του, ἀμμὲ νὰ ἡξεύρησ καλλὰ ὅτι οὐδὲν ἓν ἀφέντης διὰ νὰ

ποίησι ζαβόν, καὶ ἂν τὸ ἐποίκεν, οὐδὲ νὰ εἶχεν ἀποκάτω του κανένα ἄνθρωπον ὅπου νὰ ἐποίκεν δίκαιον, οὐ νὰ πῆ δίκαια, ἀφειδῆ ὅτι ἐκεῖνος ἀφ' ἐκυτοῦ του ἀδικᾷ τοὺς ὄρκους του διὰ νὰ ποίση ζαβόν.

5 κς. Περὶ πούλησις καὶ ἀγοραῖς, καὶ ποῖα πούλησι χρῆ ἔσται στερεωμένη καὶ ποῖα πούλησι ἐνὶ ἀστερέωτη καὶ ἀκαιρη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ἰ Εἰάν εἷς ἄνθρωπος πούληση κανέναν τίποτες ἀπὸ τὸν βίον φ. 33. του καὶ λανθάνει ἀραβῶνας ἀπ' ἐκείνην τὴν πούλησιν ἀπλᾶ,
 10 καὶ ἔπειτα ὁ πουλητιὸς μεταγνώθῃ, ἐντέχεται νὰ διπλάσῃ τὰς ἀραβῶνας διπλᾶ τοῦ ἀγοραστῆ, χωρὶς ἂν θελήσῃ νὰ τοῦ ποίση ἄλλον καλόν· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐγόρασεν ἐκεῖνον τὸν βίον, μετανώσῃ ἀπαὶ κείνη τὴν ἀγορὰ τὴν ἐποίκεν, ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὴν ἀραβῶνά του, χωρὶς πλεῖον, καὶ μὲ
 15 τοῦτον νὰ ἔνῃ ἀμέριμος· καὶ ἐάν ἐκεῖνος οὐδὲν θελήσῃ νὰ στρέψῃ τὴν ἀραβῶνά του μὲ τὸ θέλημάν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἔχου ἄλλον στοίχημαν, νὰ τὴν πάρου δυναστικά.

κζ. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ὅπου λανθάνει ἓνα μέρος πτέρωμαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐπούλησεν ἐκεῖνου τοῦ ἀγοραστοῦ, ἂν ἦτον παρὸν ἓνα μόνον τρᾶχιν διὰ βνομαν πλερωμάτου.

Ἐάν (1) ἄνδρες, ὁ πουλητιὸς καὶ ὁ ἀγοραστὴς, συνπαύουσι μέσον τους νὰ ποίσουν πραγματεῖν, καὶ ὁ πουλητιὸς πουλεῖ τὸ ἐδικόν του καὶ ἐπερίλαβεν ἀπαὶ τὸν ἀγοραστὴν ἓνα πρᾶμαν
 20 ἀπαὶ τὴν ὑπόθεσι τῆς πούλησης, οὐ ἓνα μόνον τρᾶχι διὰ πτέρωμαν, ὁ πουλητιὸς οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ μετανώσῃ ἀπ' ἐκείνην τὴν πραγματεῖν τὴν ἐποίκεν χωρὶς νὰ θελήσῃ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐγόρασεν, ἀμμὲ ἐνὶ κρατημένους μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ὁ πουλητιὸς νὰ δώσῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τοῦ ἀγορα-

(1) χειρ. α. ι. ο. ν.

στιού, καὶ ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένῳ; νὰ πληρώσῃ τὰ ἐναπομέ-
νοντα τῶν καρτεσιῶν τῆς πούλησης, χωρὶς ἂν εἶχαν ἕτερον
στοίχημαν μέσον τους.

κη. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἐνὶ εἰς τὴν νομὴν του ἐκείνου
ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν καὶ μετὰ ταῦτα θέλει νὰ μετανώσῃ, τήντα 5
ὀρίζει τὸ δίκαιον.

* Ἄν ἐνῆ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐπούλησεν ἕναν πρᾶγμα ἐδικόν του
ἐνοῦ ἐτέρου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασε τὸ πρᾶγμα ἔχει το
εἰς τὴν νομὴν του ἐκείνου τοῦ βίου τὸ ἐγόρασεν, εἶτα γίνεται
ὅτι ἐκεῖνος ὁ πούλητις θέλει νὰ μετανώσῃ καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸ 10
ἐδικόν του, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐμ-
πορεῖ νὰ τοῦ τὸ στερήσῃ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ἐκείνου ὁποῦ τὸ
ἐγόρασεν καὶ ἀποῦ τὸ ἔχει εἰς τὴν νομὴν του ἐκείνον τὸ πρᾶγ-
μαν, ἂν οὐ μὴ θέλῃ νὰ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ θέλημάν του· καὶ
φ. 34. ἂν ἐνῆ ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ ἐγόρασεν τὸν βίον ἐκεῖ- 15
νον θελήσει μετὰ ταῦτα νὰ μετανώσῃ ἀπ' ἐκείνη τὴν πούλησι
τὴν ἐποίησεν, οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν
θελήσῃ νὰ τὸ συνκατετέθῃ, ἀνμὲ ἐνὶ κρατημένῳ; νὰ τὸ πλε-
ρώσῃ ὅσον εἶχεν στοίχημαν διὰ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸ εἶχεν εἰς
τὴν νομὴν του. 20

κθ. Αὐτοῦ λέγει διὰ ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ πουλεῖ τὴν
κλήραν του ἐνοῦ ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ποταπὸν δίκαιον οἱ
συνκενάδες του ἐμποροῦν νὰ ἔχουν κατὰ τὸ δίκαιον.

* Ἄν ἐνῆ εἷς ἄνθρωπος θέλει νὰ πουλήσῃ τὴν κλήραν του,
καὶ γίνεται ὅτι εἷς ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες του θέλει νὰ τὴν 25
ἀγοράσῃ καὶ θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ὅτεσαῦτα ὡς περ ἕτερον ἄν-
θρωπον ξένον, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι ὁ συγγενής ἐντέχεται
νὰ λάβῃ ἐκείνην τὴν κλήραν προτῆτερα παρὰ ἕναν ἕτερον, καὶ
ἔχει τοιοῦτην ἐξουσίαν ὁ συγγενής ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὴν
κλήραν του νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν κλήραν μὲ προδιόξιμον προ- 30
τῆτερα παρὰ ἕνα γείτον, οὐ ἄλλον παρὰ τὸν συγκενή, οὐ τὴν

συνκενάτρια· ἀμμέ ὁ συνκενῆς πρέπει προτῆτερὰ νὰ τὸ λάβουν παρὰ ἐκεῖνον, οὐ ἐκεῖνην ἀποῦ τὸ ἐγόρασεν διὰ ἐπεσῶτα ὅσα ἔδωκαν μέσα εἰς ζ' ἡμέραις μετὰ ἀφὸν ἢ πούλησι νὰ γένη· ἀμμέ καλὰ νὰ ἠγωνρίζῃς, ὅτι ἀφὸν ὅτε ἢ ζ' ἡμέραις νὰ δια-
 5 βούν, κανεῖς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ στερέσῃ ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ νὰ τὸ ἀγοράσῃ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

λ. Ὡδε λέγει διὰ ἐκεῖνου ἀποῦ ἀγοράζει μίαν κληρονομίαν, καὶ νὰ ἐμπορήσῃ νὰ τὸ κρατήσῃ ἕνα χρόνον καὶ μία ἡμέραν, ἄνευ προδιάζιμον, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ
 10 ἐκεῖνος, ὅπου ἐπούλησεν τὴν κλήραν τοῦ τοῦ ρηγός, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος, ὅπου νὰ τὸ ἀγοράσῃ, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος, ἀγοράσῃ μίαν κληρονομίαν ἀποῦ ἕτερον ἄνθρωπον, οὐ ἀποῦ μίαν γυναῖκα, καὶ γίνεται ὅτι κρατοῦ το ἕνα
 15 χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, ἄνευ προδιάζιμο, τὸ κείμενον καὶ ἢ ἀσίζα καὶ τὸ δίκαιον κελεύει τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι ἀπ' ἐκεῖ οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ τὸ χάσῃ διὰ κανέναν ἄνθρωπον, οὐ διὰ καμμία γυναῖκα ὅπου νὰ ἔνῃ τοῦ νόμου· εἰ δὲ ἔχῃ κανέναν ἀνήλικον ἄνθρωπον, οὐ γυναῖκα ὅπου οὐδὲν ἔνῃ τοῦ νόμου, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὅπου οὐδὲν ἔνῃ
 20 τοῦ νόμου, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ χάσῃ τὸ δίκαιόν του διὰ τὴν κράτησιν τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ὅπου τὸ εἶχεν καὶ ἐπλίκεθεν εἰς τὴν ρηθείσαν κληρονομίαν, οὐ διατὶ ἐδιδάθη χρόνος καὶ ἡμέρα καὶ οὐδὲν ἐζήτησεν τὸ ἀνήλικον τὸ δίκαιόν του. Καὶ
 25 ἔνῃ γραμμένον εἰς τὴν Σύνταξιν, ἦεν εἰς τὴν ἀσίζαν ἔνῃ θεσπισμένον ὅτι ἐκεῖνος ὅπου πουλεῖ τὴν κληρονομίαν του, ἂν ἔνῃ ἢ κληρονομία εἰς | γῆν ρηγάτικην, καὶ στρέφῃ ἔριτον, ἐντέ- φ. 35.
 χεται νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν αὐτὴν διὰ τούτην τὴν πούλησιν ἕνα μάρκον ἀσῆμιν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τῷ ἀγοράζει τὴν αὐτὴν
 30 κλήραν, ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ πέρπουρα γ' ἡμισον διὰ τὴν σαζίναν, τοῦτέστιν διὰ τὴν νομὴν· εἰ δὲ ἢ γῆ, οὐ τὸ σπίτιν ἔνῃ

ἐλεύθερον, τούτέστιν ὅτι οὐδὲν στρέφει ἔπιτον πούποτε τοῦ ρηγός, ἀμμέ ἄλλου ὤτινος καὶ ἂν ἔνη, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ διὰ τὴν πούλῃσι τῆς κλήρας παροῦ πέρπυρα γ' ἤμισον μόνον ὁ ἀγοραστής, ἄνευ ἄλλον τίποτες, καὶ ἐν τούτῳ μένει ἀμέριμνος, τούτέστιν κίτες, κατὰ τὴ 5 ἀσίζαν.

λα. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ παίρνει ἀ' σπίτιν ἀμάχι διὰ βίον τὸ ἔδωκεν, καὶ ἂν παίρῃ ἐνοίκιν, τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνη, οὐ ἀπλικέβοντα εἰς τὸ σπίτιν ἐκείνος ὁποῦ τὸ κρατεῖ ἀμάχι χρῆ νὰ πλερώσῃ ἐνοίκι τοῦ οἰκοκυροῦ, οὐ ὄχι. 10

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα λαμβάνῃ ἓνα σπίτιν ἀμάχι ἀπαὶ ἕτερον ἄνθρωπον, οὐ ἀποῦ μίαν γυναῖκα, διὰ πέρπυρα κ', οὐ ρ', οὐ διαπλιᾶ, ἔως εἰς ἓνα καιρόν, τὸ λέγεται τάρμε, ὠνοματῶμενον ὀνμπρός τῆς αὐλῆς, οὐ ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ δύο κριτάδων, καὶ αὐτὸς ἐνὶ μέσον εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ κρα- 15 τεῖ ἀπ' ἐκείνον ὁποῦ τὸ ἐδάνεισεν τὰ πέρπυρα εἰς ἓνα τραχί ἐνοίκιν ἔως τὸν καιρόν, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν ἔλθῃ τὸ τάρμε οὐδὲν θέλει νὰ τὸν πλερώσῃ, οὐ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδάνεισεν τὰ καρτζά, ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν καὶ νὰ τὸ πῆ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, καὶ ὁ βισ- 20 κούντης καὶ οἱ κριτάδες ἐνὶ κρατούμενοι νὰ ὀρίσουν μὲ τὸ κείμενον τὸν διαλαλητὴν τοῦ αὐθέντη νὰ τὰ διαλαλήσῃ εἰς τὴν χώρα δύο ἡμέραις ἐκείνη τὴν οἰκίαν εἰς τὴν ποίαν ἐνὶ τὸ χρεῖος, καὶ τότες ἐντέχεται νὰ τὸ διαλαλήσῃ τὴν τρίτην φορὰ ὁ διαλαλητῆς εἰς τὴν αὐλή ὅταν κάθονται, καὶ ὁποῦ πλεῖον 25 δώσει θέλει τὸ λάθειν, ἐάν ἐκεῖνος οὐδὲν τὸ ἀποσπάσῃ ὁποῦ τὸ ἔβαλεν ἀμάχι· καὶ ἂν ἔνη ὅτι ἐκείνον τὸ σπίτιν οὐδὲν ἐπουλήθη διὰ ἐπεσαῦτα εἰς ὅσα ἐνὶ τὸ χρεῖος, ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὁποῦ τὰ ἔβαλε ἀμάχι ἀπάνω εἰς ὅλα του τὰ καλά, νὰ πλε- 30 ρώσῃ τὰ δέλοισα μὲ τὸ δίκαιον· καὶ ἐάν τὸ σπίτιν πουληθῇ διὰ περιττου παρὰ ὅσα ἐνὶ τὸ χρεῖος, ἡ αὐλή ἐνὶ κρατημένη

νά περιλάβῃ τὰ περίττου, καὶ νά τά στρέψῃ ἐκεῖνου, οὐ ἐκεῖ-
νης ὁποῦ ἦσαν τὰ σπίτια, οὐ ἐκεῖνη ἡ γῆ, οὐ ἐκεῖνον τὸ
χωράριν· ἀμμέ ἀν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὅπου εἶχεν τὸ σπίτιν ἀμάχι
ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν, οὐ ἔλαβεν ἐνοῖκιν, νά ψηφιστῇ ἐπάνω
5 εἰς τὸ χρεῖτος τὸ χρωστει τὸ σπίτιν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ
τὴν ἀσίζιν· καὶ ἐάν ἦτον ἀπλικεμένος μέσα εἰς τὸ σπίτιν, ἐντέ-
χεται νά ψηφιστῇ τὸ ἐξίαζεν τὸ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου ἐτεῖταῦτα φ. 36.
ὄσα νά ἔδωκαν ἄλλοι λα; νά ἔδωκε ἐνοῖκιν εἰς τὸ αὐτὸ χρεῖτος.

λβ. Ὡδε λαλεῖ τὸ δίκαιον ἐκεῖνου ὁποῦ πουλεῖ ἓνα κτηνὸν
10 ρησιτίβικον, καὶ περὶ αὐτοῦ ὁποῦ τὸ ἀγοράζει τὸ αὐτὸ κτηνὸ
τὸ ρησιτίβικον, ἦγουν τὸ ἀνυπόταχτον.

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγοράσει ἀποῦ ἕτερον ἄλλον
ἄνθρωπον κτηνὸν ἀνυπόταχτον, τοὔτέστιν ρησιτίβικον, καὶ ἐκεῖ-
νος ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν ἐκράτησεν χρόνον καὶ μίαν ἡμέρα εἰς
15 τὸ σπίτιν του, οὐδὲν ἐμπορεῖ πλεῖον νά τὸ στρέψῃ ἐκεῖνου
ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, ἐάν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπούλη-
σεν οὐδὲν θέλει, ἐφειδὴν τὸ ἐκράτησε ἓνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέ-
ρα· ἀμμέ ἀν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγόρασεν τὸ κτηνὸν ἐζήτησεν
ἐκεῖνου ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς
20 τὴν ἡμέρα ἀπότις τὸ ἐγόρασεν, καὶ εἰπέν του ἕνα ἀναλάβῃ τὸ
κτηνὸν του ὁποῦ ἦτον ρησιτίβικον καὶ νά τοῦ στρέψῃ τὰ νομί-
σματὰ του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐν κρατούμενος νά
ἀναλάβῃ τὸ κτηνὸν του μὲ δίκαιον, καὶ νά τοῦ στρέψῃ τὰ
πέρπυρά του μὲ τοιοῦτον, ὅτι νά ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια
25 ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν ἔμαθεν ρησιτιβίασμαν μετὰ του,
ἀφὸν τὸ ἐπῆρεν ἔσω του, ἀφὸν τὸ ἐγόρασεν, καὶ μετὰ τοῦτο
νά μένη ἀμέριμνος μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζιν.

λγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὅπου πουλεῖ, οὐ
ἀγοράζει ἓνα σκλάβον, οὐ μίαν σκλάβαν ἀποῦ πέπτει ἀποῦ
30 κακῆ (1) ἀρρώστιαν.

(1) χειρ. κικι.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μίξ γυναικῶν πούληται
 ἑτέρου ἀνθρώπου, οὗ ἕτερης ἄλλης γυναικῆς ἓνα σκλάβον, οὗ
 μίξ σκλάβου, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ σκλάβος, οὗ ἡ
 σκλάβου πέφτει, τοῦτέστιν ἀλανπάζει μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ
 εἰς τὴν ἡμέραν ἀφὸν ἐπουλήθη, ἐκεῖνος, οὗ ἐκεῖνη ὅπου τὴν 5
 ἐγόρασαν ἠμπορεῖ κατὰ τὴν στρέψη ἐκεῖνου ὅπου τὴν ἐπού-
 λησεν μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, καὶ ἐκεῖνος
 εἶναι κρατούμενος μὲ δίκαιον νὰ τὴν περιλάβῃ καὶ νὰ τοῦ στρέ-
 ψῃ ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ ἄφρον ἄμμε ἀφὸν ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα διαβῇ,
 ἐκεῖνος ὅπου ἐγόρασεν τὸν σκλάβον, οὗ τὴν σκλάβου, οὐδὲν 10
 ἠμπορεῖ πλεῖον μετὰ ταῦτα νὰ τὴν στρέψῃ ἐκεῖνου ὅπου τὸν
 ἐπούλησεν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ρηγά-
 του τῶν Ἱεροσολύμων.

λδ. Αὐτοῦ λέγει διὰ ἐκεῖνου ὅπου ἐγόρασεν σκλάβον, οὗ
 σκλάβου κλεψῆ, καὶ διὰ ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐπούλησεν, ποτὶ- 15
 πὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γίνεται κατὰ τὴν κρίσιν.

Καπόσαις φοραῖς γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ὃ μίξ γυναικῶν
 ἀγοράζει ἀπὸ ἕτερον ἄνθρωπον, οὗ ἀπὸ ἕτερον γυναικῶν, καὶ
 ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβου γίνεται κλεψῆ μέσον τοῦ χρόνου
 καὶ τῆς ἡμέρας ἀφὸν τὸν ἀγόρασεν . . . . (1). 20

φ. 37. | . . . . [ἐκείνης] τῆς γυναικῆς ὅπου ἀγοράσει πρῶτον
 τῆς ἐκκλησίας.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κοσμικός, οὗ μίξ γυναικῶν
 εἰδῆ ὅτι ἀγοράζει παρὰ κῆτινος ἀνθρώπου, οὗ ἀπὸ καμμίς
 γυναικῶν κανένα πρῶτον τῆς ἐκκλησίας ἀφιερωλογημένον, οὗ 25
 μονῆς, ὡς περ ποτήριον, οὗ σταυρόν, μαντήλια, φελόνικον, οὗ
 στιχάρια, οὗ ἕτερα φορέματα ἀφιερωλογημένα, ὁ νόμος ὀρίζει

(1) Ἀποκοπέντος ἐνὸς φύλλου, λαίπουσι τὸ τέλος τοῦ λδ', δλόκληρα
 δὲ τὰ λβ' καὶ λγ' κεφάλαια, ὡς καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ τίτλου τοῦ ἐπομένου
 κεφαλαίου.

καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὄλον προτῆτερα ἐντέχεται τὰ τοιαῦτα πράγματα νὰ στραφοῦν εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν, καὶ πάντα ὅσα ἔδωκεν ὁ ἀγοραστῆς νὰ τὰ χάσῃ, διατι καθὰ χριστιανὸς ὁποῦ ἔχει πίστιν εἰς τὸν θεὸν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχουν εἰς τὴν
 5 δεσποτείαν τους, οὐδὲ εἰς τὴν ἐμπυλίαν τους, οὐδὲ εἰς τὸν [οἰκόν] τους πράγματα ἀφιερολογημένα.

λη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ ἓνα ἄλογον ἐτέρου ἄλλου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν νοματισμένον, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει νὰ πληρώσῃ τὸ ἄλογον, τῆντα δύναται γενέσθαι
 10 παρὰ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν χρεωφελέτην κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος πουλεῖ ἓνα ἄλογον ἐτέρου ἀνθρώπου ἔως καιρὸν νοματισμένον, καὶ μετὰ τὸ ἐλθεῖν ὁ καιρὸς καὶ διαβῆ, καὶ ὁ πουλητῆς ἔρχεται εἰς ἐκεῖνον καὶ ζητᾷ
 15 του νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ νομίμιατά του, καὶ ὁ χρεωφελέτης ἀπολογᾶται ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὸν πληρώσῃ, τὸ δίκαιον ὀφείλει ὅτι ἐκεῖνος νὰ ὁμώσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθεν νὰ ἐμπορήσῃ νὰ τὸν πληρώσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ χρεωστέῃ· καὶ ἀφὸν οὕτως νὰ ὁμώσῃ,
 20 ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τοῦ τὸν παραδώσῃ ἐκείνου ὁποῦ τοῦ ἐπούλησεν τὸ ἄλογον, καὶ ἐκεῖνος πρέπει νὰ τὸν ἔχῃ εἰς τὴν φυλακὴν του, ὡς χριστιανὸν ἀγιά ψομῖν καὶ νερόν, ἂν ἔνῃ ὅτι πλεῖον οὐδὲν θελήσει νὰ τοῦ δώσῃ νὰ τρώγῃ, καὶ ἂν ζοδιαῖζῃ τίποτες διὰ λόγου του, ἐντέχεται νὰ τὰ ψηρᾷ ἐπάνω εἰς τὸ
 25 χρεῖός του, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

λθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δανείζει τὸ ἄλογόν του, οὐ τὴν μούλαν του ἐκείνου ὁποῦ ἐνὶ ἐνκυτῆς, οὐ ἐτέρου χρεωφελέτη, πῶς ἐμπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ μὲ δίκαιον τὸ χτηνόν.

30 Καλὰ νὰ ἡξεύρης ὅτι ἂν εἰς ἄνθρωπος δανείζῃ ἓνα του ὑποζύγιον ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος | ὁποῦ τοῦ τὸ ἐδάνεισεν φ. 38.

λαλεῖ του, « αὔριον νά σοῦ τὸ στρέψω τὸ ἄλογόν σου »· καὶ ἐσοῦ ἀφήνεις τον καὶ σύρνει τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ ἐκεῖνος ἐνι τοιοῦτος ἄνθρωπος ὅπου ἐνι χρειωφελέτης, οὐ ἐνκυτῆς κἀτινος ἄλλου ἀνθρώπου, ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸ ὅποσον ἐνι ἐνκυτῆς, οὐ χρειωφελέτης, ἤνμπορεὶ καλὰ νά σοῦ στερήσῃ τὸ ὑπο- 5 ζύγιόν σου καὶ νά πλερωθῇ, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

μ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου; τοὺς μεταπράτας ὅπου δεῖχουν καλὴν μούστραν ἐκείνου τὸ θέλουν νά πουλοῦν, καὶ ἔπειτα δίδουν ἄλλον παρὰ τὸ ἐδείξαι. 10

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος τοιοῦτος, θ; γιὸν νά ἐνη, κἀ τε πρῆμα- τευτῆς, οὐ ἕτερος, ἔρχεται εἰς ἕναν μεταπουλητιὸν σίτου διὰ ν' ἀγοράσῃ, καὶ ἐκεῖνος ὅπου πωλεῖ τὸ σιτάριν, δεῖχνει του ἀπαὶ τὸ σιτάριν, οὐ ἐτέρου πρᾶμάτου, καὶ λέγει του « νά σοῦ πουλήσω τοιοῦτον σιτάριν, οὐ τοιοῦτον πρᾶμα, καὶ τοιοῦτον 15 καλὸν ὡς περ τοῦτον », ἐπάνω εἰς τοῦτον ὁ ἀγοραστῆς δίδει του ἀρραβῶνα διὰ ἐκεῖνον τὸ σιτάριν ὅπου τοῦ ἐδειξεν, μετὰ ταῦτα δὲν θέλει νά τοῦ δώσῃ τοιοῦτον σιτάριν κατὰ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ ἐδειξεν, ἀμμὲ ἀπ' ἄλλον, τὸ δίκαιον ὀρίζει μὲ τὸ κείμενον, ὅτι ὁ πουλητιὸς ἐνι κρατούμενος νά δώσῃ τοιοῦτον 20 σιτόριν, οὐ τοιοῦτόν πρᾶγμα, ὡς γιὸν τοῦ ἐδειξεν καὶ ἐστοι- χημάτισεν, οὐ τοιοῦτης καλοσύνης, καθάπερ ἐκεῖνον τὸ σιτάριν τὸ τοῦ ἐδειξεν; ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐνι κρατημένοι νά τελειώσουν ἐκεῖνον τὸ ἔχουν στοίχημαν, ἐφειδὴν τὸ στοίχημαν ἐνι ἐναντίον τοῦ νόμου καὶ ἐναντίον τῆς ἀσίζας· καὶ ἐάν ὁ 25 πουλητιὸς οὐδὲν θέλῃ νά τοῦ δώσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔχουν στοίχη- μαν, ἐντέχεται νά τοῦ διπλάσῃ τὴν ἀρραβῶνά του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

μκ. Ἐφειδὴν ἠκούσαμεν τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, κείμενον ἐνι νά ἀκούσετε τὰ δικαιώματα τῶν δανεισμάτων τῶν πραγ- 30 μάτων ὅπου ὑπᾶσιν ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νά κερδαῖσου.

Τούτέστιν ἀφὸν εἶπεν τὰ τοῦ νόμου λατίνικα ἐρμῆνευσέν το
 τοιοῦτον πραγματεῖαν καλῆς πίστεως, τούτέστιν ἀπαί τὰ δα-
 νεικὰ ἐντέχεται τώρα νὰ ποῦμεν, ἀμμέ ὄλο προτῆτερα ἐντέ-
 χεται νὰ δοῦμεν ποταπὸν πρᾶγμα ἐν τῷ δανεικόν. Δανεικὸν
 5 ἐν ἓν πρᾶγμα δομένον διὰ τὸ διάφορος ἐκείνου ὅπου συνει-
 θίζει, τούτέστιν μεγάλην ἐν εὐκολίᾳ ἐντέχεται νὰ ἔνη ζητη-
 μένη τὸ δάνειον ἀπαί τὸν δανεισιτίον, ὅτι ἐνι κρατημένος | πᾶσιν φ. 39.
 μπαρταουρίαν καὶ πᾶσα ἀνομίαν, εἰ δὲ ἀποῦ ἀφορμάς τοῦ ρι-
 ζικοῦ, οὐδὲν ἐνι ἐκεῖνος κρατούμενος, ἐάν ἔνη ὅτι τὸ πταῖσμαν
 10 οὐδὲν ἐνι φανερόν πούποτε.

μβ. Αὐτοῦ ἐξηγεῖται εἰς ποῖον τόπον ἐθέσπισαν ὁ ρήγας ὁ
 Α' μαρὴν ποῦ νὰ γίνονται ἡ κρίσεις τοὺς θαλασσομάχους καὶ
 τῶν ναβῶν καὶ τῶν καρχέων.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζη; ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ὅπου πᾶν τῆς
 15 θαλάσσου, ἐάν γίνεται ὅτι ἔχουν καρμῖν δυσχεψίαν μὲ τοὺς
 ναύταις τους ἀπὸ ρίψιμον κακοῦ καιροῦ, οὐ δι' ἄλλον τίποτες
 πρᾶγμα τους τὸ ρίβουν ἀπαί τὸ καρχέιν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
 ἄντα νὰ κριθοῦν μὲ τὴν αὐλὴν τῆς θαλάσσου, διότι εἰς τὴν
 αὐλὴν τῆς θαλάσσου οὐκ ἔχει ποτὲ πόλεμον διὰ ἔνδειξιν, οὐ
 20 παρᾶστημαν, οὐδὲ διὰ ζήτημαν ἐκείνου τοῦ ταξειδίου, ἀμμέ
 εἰς τὰς αὐλάς τῶν βουργέσιδων ἐντέχεται ἓνα ἔχη εἰς τὰς
 πικραστάσεις πολέμου, ἐάν τὸ ζήτημαν ἀναθιβάζεται ἀνώτερα
 ἐνοῦ μάρκου ἀσῆμιν, καὶ διὰ τοῦτον ἐνι αὐτὰ τὰ δικιωμάτα
 θεοπισμένα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἀλύσεως, ἄνευ κλέπτῃν, οὐ φο-
 25 νίαν, οὐ παρᾶβουλίαν, ὅτι ταῦτα πάντα ἐντέχονται: νὰ ἔλθουν
 εἰς τὴν ἄλλην αὐλὴν, ἄνευ ἂν εἶχαν ἀντιμεταξὺ, ὅτι λέγει ὁ
 νόμος, πάντα τὰ στοιχήματα ὅπου ὄκε ἐκντιοῦνται τοῦ νόμου,
 πρέπει καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη στερεωμένα καὶ κρατημένα.

μγ. Ὡδε λαλεῖ διὰ τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου
 30 δίδει τὸν βίον του νὰ τὸν πάρουν εἰς ἓνα ἄλλον τόπον ὠνο-
 ματισμένον, καὶ ἐκεῖνος παίρνει το εἰς ἄλλον τόπον, καὶ κερ-

δένει εκείνος ὅπου τὸ παίρνει εἰς ἄλλον μέρος, ὅπου οὐδὲν ἦτον συναπαρμένον, οὐδὲ στοιχηματισμένο.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος δώσῃ ἐνοῦ ἐτέρου ἀνθρώπου καὶ πέρπυρα, οὐ ρ', νὰ τὰ πάρῃ ἐπάνω τῆς θαλάσσου, ὡς περ νὰ ποῦμεν ὡς τὴν Κύπρον, καὶ πολεμᾷ του στοιχηματῶν νὰ τοῦ δώσῃ ἀπαὶ τὸ κέρδος τὸ μερτικόν του, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὅπου λαμβάνει τὸν βίον ποιεῖ ἕτερον ταξεῖδιν, τοὔτέστιν ὑπάγει εἰς ἄλλον μέρος παρὰ ἐκεῖ ἀποῦ ἦτον στοιχηματισμένο, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνο τὸ πλοῖον τσακίζεται, οὐ χάνει τὰ πέρπυρα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένο, νὰ καλλιωτερίσῃ αὐτὰ τὰ πέρπυρα, διότι ἐπήγεν αὐτουθελημάτου ἐκεῖ ἀποῦ οὐδὲν ἦτον στοιχηματισμένο, νὰ πάγῃ, καὶ ἂν ἐγένετο ὅτι ἐκέρδαισεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ταξεῖδιν, χρὴ λαβεῖν τὸ μερτικόν του ὁ κύριος τοῦ βίου, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν.

μδ. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον τῆντα ἐντέχεται νὰ γένη ἀπ' ἐ-
 φ. 40. κείνον τὸ πρᾶγμα τὸ ρίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν διὰ δυνατόν
 κειρὸν διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ καράβι, οὐ τὸ πλοῖον.

Ἐάν γίνεται ὅτι ἓνα καράβιν ἔχει κικὸν κειρὸν, καὶ ἐκεῖνοι ρίπτουν ἀπαὶ τὰς πρματεῖαις τους, οὐ ἀπαὶ τὰ ροῦχά τους, οὐ ἀπαὶ τὸν βίον τους, διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ καράβι, οὐ διὰ νὰ γλυτώσουν τὴν ζωὴν τους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι παρστυς ὅτι νὰ ἔλθουν εἰς τὸν λιμέναν τῆς σωτηρίας, ὅλο προτήτερα ἐκείνον τὸ χρῆζει τὸ καράβιν, οὐ τὸ πλοῖον, με ὅλην του τὴν ἄφρσιν, καὶ τάπισα τὸ τῆντα ἔμενεν μέσα εἰς τὸ καράβι, ἔνευ τὰ ροῦ τὰ οἱ λαῖ, νὰ ἔχουσιν ἀπάνω τους φορσμένα, εἰ δὲ ἔχουν ἐπάνω τους μπούκλας χρουσαῖ, οὐ ζωνάρια ἀργυρᾶ, καὶ ταῦτα πάντα ἐντέχεται νὰ ψηριστοῦν εἰς δικτιμησι περπύρων με ἐκεῖνα τὰ ἐναπομένοντα· καὶ γίνωσκε ὅτι ἐκεῖνος ὁ βίος ὅπου ἐρίρηθη οὐδὲν πρέκει νὰ δικτιμηθῇ παρὰ μόνον ὅσον ἐκούστεψεν με τὰ δικαιώματά του· ὁμοίως ἐκεῖνος ὁ βίος ἀπαῦ-
 τα τὸ ἐναπόμεινεν ἐντέχεται νὰ ψηριστῇ ὅσον ἐκούστεψεν, ὅτι

- ἂν ἐψηφίστην εἰς ὅσον ἐμπορεῖ νὰ φθάσῃ? εἰς τὴν γῆν ὅπου
 νὰ ἦρταν, τοῦτον ἤθελεν εἶσταν ἄδικον, διότι ἐνι εὐκολίαν
 ἤθελεν ἔχει τοιοῦτον βίον ὅπου ἤθελεν εἶσταν τότες καλῆς
 πούλησης, καὶ τοιοῦτον ὄχι· ὡς γίον ἂν ἐγόρασαν ἀ' βίον διὰ
 5 κε' πέρπυρα, καὶ ἡμπορῶ νὰ πάρω πέρπυρα ν', καὶ ὁ ἄλλος
 ὅπου ἀγόρασεν βίον διὰ πέρπυρα ρ', καὶ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ πάρῃ
 τώρα παρὸν πέρπυρα λ', καὶ ὅταν ἔλθουν εἰς τὸ ψῆφος τοῦ χα-
 σιμίου διὰ νὰ δώσουν τοῦ καθενὸς τὸ μερτικόν του, ἤθελαν ἔχει
 οἱ μὲν διάφορος διὰ τὸν βίον τους ὅπου ἤθελεν εἶσταν καλῆς
 10 πούλησης εἰς τὴν γῆν, οἱ δὲ ἤθελαν ἔχει ὅλην τὴν ζημίαν
 τοῦ ριψιμάτου, τὸ ποῖον ἤθελεν εἶσταν ἄδικον· καὶ διὰ τοῦτο
 ὀρίζει εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὴν ἀσίζαν ὅτε τὸ ριμμένον καὶ
 τὸ ἐναπομένοντα οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ψηφιστῇ παρὸν ἐτεσαῦτα
 μόνον ὅσα ἐκούστεψεν· καὶ ἀφὸν τὰ διατιμήσουσιν οὗτους τὸ
 15 ριμμένον καὶ τὸ ἐναπομένοντα, κατὰ τὸ πεῖν τοὺς πραγμα-
 τευτάδες καὶ τοῦ ναυκλέρου καὶ τοὺς ναύτας, ὀρίζει ὁ νόμος
 καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι οἱ κριτάδες τῆς τζαϊάνας, τοὔτέστιν τῆς
 ἀλύσεως, ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι τὸ χασιμιὸν ἐντέχεται νὰ
 ψηφιστῇ κατὰ τὰς ἑκατοντάδας τῶν περπύρων, τοὔτέστιν εἰς
 20 κάθα ρ' πέρπυρα ἔρχεται ζημία, τὴν ζημίαν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ
 ριψιμιόν, καὶ ἂν ἐνη ὅτι ὁ κύρις τοῦ καρχίου, οὐ ἕτερος ἄλ-
 λος οὐδὲν πιστεύει ὅτι ἐτεσαῦτα ἐρρίψαν, ἢ αὐτὴ ἐντέχεται
 νὰ φέρῃ ὀμπρός τῆς τὸν ναύκληρον καὶ πολλοὺς ἀπαὶ τοὺς
 ναύτας, ἀποῦ ἔχουν ἀγνωριμίαν διὰ καλλιώτερους, καὶ νὰ | τοὺς φ. 41.
- 25 βάλλουν νὰ ὁμόσουσιν ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια νὰ ποῦν ἀλήθειαν, καὶ
 μετὰ ταῦτα, κατὰ τὸ πεῖν τους, ἐντέχεται ὁ καθὲς νὰ ἔχη τὸ
 μερτικόν του ἀπαὶ τὸ χασιμιόν, ὅτι τοῦτον ἐνι δίκαιον καὶ κεί-
 μενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς γῆς τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.
 με. Ὡδε νὰ ἀκούσσετε τὸ δίκαιον τῶν ναυτῶν ὅπου ἐνι συμ-
- 30 παμένοι νὰ ποιήσουσιν ἕνα ταξείδιον, καὶ ἀφὸν πάρουν τὰ ἀραξ-
 βῶνας μεταγώνουν.

Ἐάν γίνεται ὅτι ναῦταις συμπαύουν με τὸν καρβοκῶρη νά ποίσουν ἓνα ταξειδίδιν καὶ λαβάνουν τὸ ἥμισον τῶν καρτζῶν τῶν ἐνι συμπαμένων, καὶ τότε γίνεται ὅτι οἱ ναῦταις μετα- γνώθουν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νά καλλιωτερίσου τὰ καρτζά του τοῦ καρβοκυροῦ εἰς διπλᾶ, καὶ ἂν ἐποίησαν 5 καμμίαν δουλίαν εἰς τὸ καράβιν, ὡς γιὸν ἂν ἐποίησαν βίγλαν, οὐ ἂν ἐφόρτωσαν, οὐδὲν ἐντέχεται νά τοὺς δώσουν τίποτες, διατὶ ἔλειψαν ἀπαὶ τὸ στοίχημαν τὸ ἐποίησαν· καὶ ἐάν οἱ ναῦταις λείψουν εἰς τοιοῦτην ὥρα τοῦ καρβοκυροῦ, ὅταν ἐν- τέχονται νά κινήσου, καὶ διὰ τὴν βίαν τῆς κίνησης ὁ κα- 10 ρβοκῶρης μισταρόνει ἄλλους ναύτας ἀκριβώτερα, οὐ ἂν τοῦ γίνεται ἕτερη ἄλλη ζημία, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὅλη ἐκείνη ἢ ζημία τὴν λάθει ὁ καρβοκῶρης διὰ λόγου τους, οὐ τὴν ζημία τὴν ἔχει νά μισταρώση ἀκριβώτερα ἄλλους ναύτας, ὅτι ὅλα ἐνι κρατούμενοι νά τὰ ἱκανώσου με δίκαιον· ὁμοίως τοι- 15 οῦτον καὶ ὁ καρβοκῶρης, ἂν εἶχεν κρατήσει ναύτας διὰ νά ταξειδέψῃ, καὶ ὕστερα μετανώσει, πάντα ὅσα ἔδωκε τοὺς ναύτας νά [ἔνη] ἐδικόν τους, με δίκαιον· καὶ νά ἀλλάξῃ ἄλλην στραταν παρὰ ἐκείνη τὴν ἐσύνπαψεν, οὐ πλεῖο μακρά, οὐ πλεῖον κοντά, οἱ ναῦταις οὐδὲν ἐνι κρατούμενοι νά τὸ ποίσουν, ἂν οὐδὲν 20 θελήσουν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀμμε ἐντέ- χεται νά μείνουν ἀμέριμοι τὸ λέγεται κίτες.

μγ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τοῦ κακοῦ χριστιανοῦ ὅπου παίρνει βίον διαφεντεμένον εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαρρακηνοῦ, καὶ τῆντα ἐντέχεται ἢ κρίσις νά ποίση ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου τὰ 25 παίρνει.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ναύτης, οὐ εἷςπραματευτής, ὄγιος καὶ ἂν ἐνη, παίρνει βίον διαφεντεμένον εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαρρα- κηνούς, ὡς περ ἐάν πάρη ἄρματα καὶ παρμποῦτιν, καὶ κλάτζαις ἀλυσιδωτάς, καὶ κοντάρια, οὐ τζάκραις, οὐ βέργαις σίδερον, οὐ 30 στομίου, καὶ ἡμποροῦν νά τὸν νώσουν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς

- άλύσεως | διὰ τῶν ναύτων, οὐ παρὰ τῶν πραγματευτῶν ὅπου φ. 42.
 ἦσαν ἐκεῖ καὶ εἰδάν τον τὸ πῶς τὸ ἐπούλησεν, καὶ ἐπῆρεν το
 τοῦ Σαρακηνοῦ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν διαφεντεμένον, καὶ ἐκεῖ-
 νον τὸ ἐπῆρεν ἐνέθαν πλεῖον παρὰ ἓνα μάρκον ἀσημιν καὶ
 5 ἄνω μέρου, πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνη τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας,
 καὶ ἐντέχεται νὰ κριθῇ μὲ τὴν ἄλλην αὐλὴν τῆς βουργεσίας
 νὰ τὸν κρεμάσουν, ἐφειδὴν οἱ κριτάδες τῆς τζαϊάνας ἔλαβαν
 ἔμπροσθέν του; μάρτυρας τοῦ αὐτοῦ πραγμάτου, καὶ αὐτὸν
 ἐνὶ νεύμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.
- 10 μζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν πα-
 ραδίδου νὰ τὸ πάρου ἀπάνω τῆς θαλάσσου, καὶ γίνεται ὅτι
 οἱ κουρσάροι στερεύγου τον πάντα ὅσα ἐβάσταν καὶ δικάτου
 καὶ ἀλλότρια, οὐ τὸ πλοῖον ἂν τσακιστῇ καὶ χάνει πάντα
 ὅσα ἔχει.
- 15 Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος; δίδει ἐτέρου ἀνθρώπου ἀπαὶ
 τὸν βίον του νὰ τὸ ἠπάρη ἐπὶ τῆς θαλάσσου εἰς τὸ κέρδος;
 εἰς τὸ ριζικὸν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς λαῖς, καὶ γίνεται ὅτι
 ἐμπλάζουσι του κουρσάροι καὶ στερεύγου τον πάντα ὅσα ἐβά-
 στα, οὐ γίνεται κακὸς κκιρὸς καὶ τσακίζεται τὸ πλοῖον καὶ
 20 χάνουσι τὰ πάντα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι αὐτὸς κατὰ τὸ
 αὐτὸν ἐνὶ κίτες, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται τίποτε; νὰ τοῦ καλλιω-
 τερίση τὸν βίον του· ἀνμὲ ἂν πάγη γερὸς καὶ καταυγύδιο; εἰς
 τὸ ταξιδιὸν ὅπου ἔμελλε νὰ πάγη, καὶ ἀφὸν ἐπῆγεν εἰς τὴν
 γῆν, ἐποίηεν τίποτε; τάραξιν καὶ ἐσκότωσεν κανέναν ἄνθρωπον,
 25 καὶ διὰ τοῦτον ὁ ἀφέντης τῆς χώρας παίρνει πάντα ὅσα ἔχει,
 τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐνὶ κρητούμενος; νὰ στρέψη τοὺς λαῖς
 πάντα ὅσα τοὺς ἐπῆρεν, ὅτι ποτὲ οὐδὲν ἐνὶ δίκαιον ὅτι οἱ
 καλοὶ λαῖ; ὅπου τοῦ ἔδωκαν τὸ ἐλικὸν τους διὰ νὰ ποίτη ἀ-
 γαθὸν οὐδὲν πρέπει νὰ τὸ χάσουσι διὰ τὴν μωρίαν του, καθὰ
 30 ἐποίηεν τὸ κακὸν ἀφ' ἐαυτοῦ του, οὕτως; νὰ τὸ ἀναλάβῃ ἀφ' ἐ-
 αυτοῦ του· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ἔλαβεν τὸ πρᾶγμα του; κα-

λου; λᾶ; νά τὸ πάρη ἴς καταυγώδιον εἰς τὴν γῆν, ἔνι κρητού-
 μενος νά τὸν ἀμαντιάσου, ὡ; καὶ ἐὰν ἐγίνετο χαμμένα, τοῦτέ-
 στιν ὡ; καὶ ἂν ἐχάθησαν· καὶ ἐὰν ἦτον πρᾶξαν ἐτεσεῦτον
 ὅτι οὐδὲν ἔχε ἀπόθεν νά τὰ πλερώσῃ ὄλον ἐκεῖνον τὸ ἐβάσταν,
 ἢ αὐλὴ τῆ; τζαίξνα; ἐντέχεται νά τὸν βάλῃ εἰς τὴν φυλακὴν 5
 ὀκτώ ἡμέρας, καὶ ἀπεκεῖ καὶ νά πᾶ, ἀφὸν νά βιλτῆ εἰς τὴν
 φυλακὴν, πρέπει νά τοῦ δώσουν ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς
 ποίους ἐνέδη εἰς τὴν φυλακὴν, νά τρώγῃ εἰς τὸ πρκαῖτω
 ψουμῖν καὶ νερόν, ἂν ἔνη ὅτι πλεῖον οὐδὲν θέλει νά τοῦ δώσῃ,
 καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζην. 10

ρ. 43. μη. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν βίων τοὺς ρίπτουται
 εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κᾶτινες τὰ εὐρίσκου εἰς τὸν βυθὸν τῆ;
 θαλάσσης, οὐ εἰς τὸ ρέμην τῶν νερῶν, καὶ τῆντα μέρος νά
 λάβῃ ἐκεῖνος ὅπου νά τὸ εὐρὴ κάτω τῶν νερῶν εἰς τὸν βυθόν,
 καὶ τῆντα μέρος νά λάβῃ ἐκεῖνος ὅπου τὸ εὐρὴ εἰς τὸν ἀ- 15
 ρὸρ (1) τοῦ νεροῦ.

Οἱ πρκαμτευτάδες ὅπου πᾶν τῆ; θαλάσσου, οὐ ἔτεροι λᾶ;,
 ἂν λάχῃ ὅτι ἔχουν δυνατὸ καιρόν, καὶ ρίπτουν διὰ ἐκεῖνον
 τὸν κακὸν καιρὸν ἀπαὶ τὸν βίον του, οὐ ἀπαὶ τὰ ρουχά του;
 εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ γίνεται ἐφειδὴν εὐρουν ἐκεῖνον τὸν βίον 20
 ἔνω τὸ νερὸν πλειῶντα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὸ
 εὐρὴ ἔνω τοῦ νεροῦ χρὴ ἔχει τὸ ἥμισο, καὶ τὸ ἄλλον ἥμισο
 χρὴ γενέσται τοῦ ἀζέντη τοῦ πρκαμάτου· ἀνμέ, ἂν ἔνη ὅτι
 ὁ βίος εὐρέθη εἰς τὸ βύθος τῆ; θαλάσσης, ἐκεῖνος ὅπου τὸ
 εὐρὴ χρὴ ἔχει τὸ τρίτον μέρος, διότι ἐκεῖνος ὁ βίος ὅπου ἔνι 25
 εἰς τὸ βυθὸν τῆ; θαλάσσου ἐγδέχεται τὸν ἀφέντη του, καὶ ἂν
 ἔνη ὅτι ὁ ἀφέντης τοῦ πρκαμάτου οὐδὲν ἔνι, τὸ μερτικὸν τὸ
 ἐμπαῖνον τοῦ ἀφέντη τοῦ πρκαμάτου ἐντέχεται νά ἔνη τοῦ
 ἀφέντη τῆ; χώρας· καὶ ἐὰν τὸ καράδιν πέσῃ εἰς τὴν γῆν καὶ

(1) γρκατέον ἀφρό.

τσακίζεται διὰ κακὸν καιρόν, οὐ μὲ κλοπαρία, οὐ μὲ ἄλλην
 ὄπλῃν, ὡς γιὸν καὶ ἂν ἐνη, καὶ τσακίζεται τὸ καράβιν, οὐ
 τὸ πλοῖον, ὁ βίος ὅπου ἐνὶ μέσα ἐντέχεται νὰ ἐνη σωτηρι-
 σμένος ἐκείνου ὅπου ἐνὶ ἐδικόν του· ἀμμέ, ὅπου τσακιστῆ, ὁ
 5 ἀφέντης τοῦ τόπου ἐντέχεται νὰ ἔχη ἀπ' ἐκείνον τὸ καράβιν
 τὸ τσακισμένον, ὅπου ἔτσακίστη εἰς τὴν θάλασσαν, οὐ εἰς τὴν
 γῆν, τὸ τεμόνι καὶ τὸ ἄρμενον, ὅτι ἡ μακαρία ψυχὴ τοῦ ρε
 Α'μαρὴν ἔδωκεν τούτην τὴν ἐλευτερίαν εἰς ὅλο τὸ ρηγάτον
 τῶν Ἱεροσολύμων.

10 μθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσης ἕτερα δικαιώματα διὰ ἐκείνον ὅπου
 δανείζει τὸ ἐδικόν του, καὶ θέλουν νὰ τοῦ δώσουν ἄλλον παρὰ
 ἐκείνον τὸ ἐδάνεισεν. Αὐτὸ ἐνὶ νόμιμον λατίνικον· αὐτοῦ λέγει
 τὸ δίκαιον διὰ ἐκείνον ὅπου δανείζει τὸν βίον του ἐτέρου ἀν-
 θρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του, θέλει νὰ
 15 τὸν πλερώσῃ ἀπὸ ἄλλον βίον παρὰ ἐκεῖνο ὅπου τοῦ ἐδάνεισεν.

Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ζεύρουν ὅτι ἐκεῖνος ὅπου
 δανείζει τὸ ἐδικόν του οὐδὲν ἐνὶ παντὸς κρατούμενος, μὲ δί-
 καιον, ἂν οὐδὲν θέλῃ, νὰ περιλάβῃ ἕτερον πρᾶγμα παρὰ ἐκείνον
 τοιοῦτον ὡς γιὸν ἐδάνεισεν καὶ τοιούτης καλοσύνης· ὡς περ
 20 ἂν σοῦ ἐδάνεισεν σιτάριν, οὐδὲν ἐντέχεται παντὸς νὰ τοῦ στρέ-
 ψῃ; κριθάρι, οὐδὲ ἂν σοῦ ἐδάνεισεν ἔλαιον, οὐδὲν πρέπει νὰ φ. 44.
 τοῦ στρέψῃ; κρασίν, οὐ ἂν σοῦ ἐδάνεισεν πέρπυρον, οὐδὲν νὰ
 τοῦ δώσῃ; καρτέσια, ἀμμέ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐσοῦ εἰσαι
 κρατούμενος νὰ στρέψῃ; τοιοῦτον πρᾶγμα, ὡς γιὸν σοῦ ἐδά-
 25 νεισεν, καὶ νὰ σοῦ δεῖξω τὴν ἀρορμὴν δικαί· διότι πολλαί;
 φοραί; γίνεττι ὅτι τὸ νόμισμα χρῆζει πέντε σόρδια, καὶ γί-
 νεται πολλαί; φοραί; τὸ πέρπυρον χρῆζει δέκα σόρδια· καὶ
 τοῦ σιτάριν χρῆζει τοιούτην ὥρα τὸ σιτάριν ἀξάζει ὁ μύδι;
 πέρπυρον ἓνα, καὶ τρία μύδια κριθάρι εἰς τὸ πέρπυρον· διὰ
 30 τοῦτο ὀρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι παντὸς οὐδὲν ἐνὶ δί-
 καιον ὅτι νὰ τοῦ δώσῃ, οὐ νὰ τοῦ στρέψῃ; καρτζά διὰ πέρ-

πυρα, οὐδὲ κριθάριν διὰ σιτάριν, ἀμμὲ τοιοῦτον πράγμα, ὡς γιὼν σοῦ ἐδάνεισεν, τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ τοῦ στρέψῃς μὲ δίκαιον, οὐδὲ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ σφίξουν τινὰ νὰ πάρῃ ἄλλον, παρὰ τοιοῦτον ὡς γιὼν σοῦ ἐδάνεισεν, ἄνευ ἂν θέλῃ, ὁμοίως τοιούτης καλοσύνης καὶ τοιούτης τιμῆς, ὡς γιὼν ἦτον ὄντα 5 σοῦ τὸ ἐδάνεισεν.

ν. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δανεῖζει τὸ ἐδικόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος ἀπολογᾶται τον καὶ λαλεῖ του, ὅτι χρεωστῆται του περὶ ττου παρὰ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ ζητᾷ, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν θέλει νὰ τὸν 10 πλερώσῃ, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἢ αὐλὴ.

Ἐὰν γίνεται μὲ κανένα ριζικὸν ὅτι εἷς ἀνθρώπος ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἕτερον ἀνθρώπον καὶ λέγει του ὅτι χρεωστῆται του πέρπυρα δέκα, καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται « κύρι, καλὰ λαλεῖς, ἀμμὲ οὐδὲν θέλω νὰ τὸν πλερώσω, ὅτι χρεωστῆται μου 15 πολλὰ περὶ ττου παρὰ τὸ χρεωστῶ ἐγὼ ἐκεῖνου, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλω νὰ τὸν πλερώσω, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἢ αὐλὴ » ἢ ἀγνωριμίδα τοὺς κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὅτι, ἐκεῖνος ἐν κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τὰ αὐτὰ δέκα πέρπυρα, διὰτὶ ἀνκάλεσεν προτῆτερα παρὰ ἐκεῖνον, ὅτι καλὰ τὰ ἐμολόγησεν τὸ 20 τοῦ ζητᾷ, καὶ μετὰ ταῦτα ἄς ἔρτῃ νὰ ἀνκαλέσῃ ἐξ αὐτόν του, διὰ τίποτε; νὰ τοῦ τὸ εἰπῇ, καὶ ἐν μετὰ ταῦτα κρητημένος νὰ τοῦ ποίσῃ δίκαιον, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

να. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου ὁ- 25 ποῦ ἀρνᾶται τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐγνώρισέν το εἰς τὴν αὐλὴν ἄνευ δυναστείας μαρτύρων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γίνεταί ἐξ αὐτόν του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἀνθρώπον ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἕνα ἀνθρώπον διὰ βίον ὁποῦ τοῦ χρεωστῆται, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ 30 ρ. 45. τοῦ ζητᾷ τὸν βίον ἀρνᾶται το εἰς τὴν αὐλὴν | ἐνώπιον τοῦ

βισκούντη και τούς κριτάδες, και γίνεται ότι μετά ταῦτα ὅτι ἀναγνωρίζεται τὸ χρεῖος ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη και ἔμπροσθεν τούς κριτάδες, ἄνευ σφίξιμον μαρτύρων, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὅλο προτῆτερα νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν ἐρήθησῃ, 5 και τότες μένει διὰ ἄπιστον και ἔχασεν ἀντίλογον εἰς τὴν αὐλὴν και ἀπολογίζην, ὡς ὅτι ποτὲ νὰ μηδὲν τοῦ πιστέψουν, οὐδὲ νὰ τοῦ ἀκώσουν εἰς τὸ ἐγκλημάν του, οὐδὲ τῆς μαρτυρίας του νὰ πιστεύσουν, και ἔπεσον εἰς τὴν ἀφεντίαν, καθὼ χρεωστῆ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος, ὅποιος ἀφ' ἐαυτοῦ του 10 μόνου ἐφανερῶσῃ ἢ ἀπιστία του, ὅτι ἀρνήθησῃ τὸν βίον και μετὰ ταῦτα ὠμολόγησέν τον.

νβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὅπου θανατίζει τὸ ἐδικόν του ἐτέρου ἄλλου ἀνθρώπου, και φέρνει δύο μάρτυρας, και πεθάνει μετὰ ταῦτα ὁ εἷς.

15 Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος θανατίζει τὸν βίον του ἐτέρου ἀνθρώπου και ἔβαλεν δύο μαρτυρίας, και μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι εἷς τῶν μαρτύρων τελευτᾷ, και μετὰ ταῦτα χροῖζεται τούς δύο μάρτυρας, ἐκείνους ἀποῦ ἐδάνεισεν, διότι ὁ χρεωφελῆτης του ἀρᾷται τὸν βίον ἀποῦ τοῦ ἐδάνεισεν, τὸ δίκαιον 20 ὀρίζει ὅτι ὁ μάρτυς ὁ ζωντανὸς ἐμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρία διὰ λόγου του και διὰ τὸν τεθνεῶτον, ἀμμὲ χρῆζεται πόλεμον, ἂν ἐνῆ τὸ ἀνάλεμαν ἀποῦ ἕνα μάρκο ἀσῆμι και ἀπάνω, ὅτι ὁ χρεωφελῆτης ἐμπορεῖ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνον τὸν μάρτυ τὸν θέλει νὰ πολεμήσῃ, και εἴ τις νικηθῆ, ἐντέχεται 25 νὰ τὸν κρεμάσουν, μὲ τὸ δίκαιον και μὲ τὴν ἀσίξαν.

νγ. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον διὰ τὸ χρεῖος ἀπὸ τὸ ποῖον ἐγνώρισεν ἕνα μέρος, και τὸ ἄλλο ὄχι.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος χρεωστῆ πρᾶγμαν ἐτέρου ἀνθρώπου, και ἐκεῖνος ζητᾷ τὸν βίον του τοῦ χρεωφελῆτη του 30 νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ, και ἐκεῖνος ἀπολογᾷται « ἀληθῶς ἐνὶ τὸ ἐχρώστων σου κέρπυρα, κ', ἀμμὲ ἐπλήρωσά σου τὰ ἰ' κέρπυρα,

καὶ τὰ ἄλλα ἰ πέρπυρα θέλω σου τὰ πλερώσει ἐγλήγορα »·
καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται τοῦ « μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἐμένα
ἐπλερώσῃς μου τίποτες, ἀμμὲ χρωσθεῖς μου κ' πέρπυρα » ἢ
φ. 16. αὐτὴ ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸν θέλει νὰ βιγλίση ὅτι, | ἂν ἔνη ὅτι
ἐκεῖνος, ἔχει μάρτυρας δύο ἀνθρώπους ὅπου τὸν εἶδαι νὰ πλε- 5
ρώσῃ ἐκεῖνα τὰ ἰ πέρπυρα, ἐντέχεται νὰ ἔνη κίτες, τοῦτέ-
στιν ἀμέριμνος· εἰ δὲ ἐκεῖνος ἀρνᾶται ὅπου ζητᾷ τὸ πρᾶγ-
μα, ἔχει πόλεμον, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ κράξῃ τὸν ἕνα τῶν μαρ-
τύρων διὰ πόλεμον· καὶ ἐάν ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχη δύο μάρτυρας
ὅπου τὸν εἶδαι νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὰ ἰ πέρπυρα ἐκεῖνα τὰ 10
ζητᾷ ἐκεῖνος, ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔλα-
βεν τίποτες ἀπὲς ἐκεῖνα τὰ ἰ πέρπυρα, οὐδὲ ἄλλος διὰ λόγου
του, καὶ τότες ἢ αὐτὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ποίση νὰ πλερώσῃ
τὸν χρεωφελῆτην τοῦ τὰ κ' πέρπυρα, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ
κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. Ὅμοίως ἐάν εἷς ἄνθρωπος 15
δανείσῃ ἄλλου ἰ πέρπυρα, καὶ μετὰ ταῦτα ὄντα τὰ ζητᾷ τοῦ
χρεωφελῆτη τοῦ, ἐκεῖνος ἀρνᾶται τοῦτον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
χρηζέται τοῦ δύο μάρτυρας ἐκείνου ὅπου ἐδάνεισεν τὰ ἰ πέρ-
πυρα, τὸ πῶς τὸν εἶδαν νὰ τοῦ δανείσῃ τὰ αὐτὰ πέρπυρα,
καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη μάρτυρας ἀποῦ τὸν εἶδαι πῶς τοῦ τὰ ἐ- 20
δάνεισεν, καὶ ἔχει μάρτυρες τῆς ἀθυμῆσεως, οὐδὲν τὸν ἀξιά-
ζουσι τίποτες, ἂν ἔνη ὅτι ἢ ἀθύμησις οὐδὲν ἐγένετον ἐμπρο-
σθεν τοῦ ἐνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, τοῦτέστι τοῦ δανειστικοῦ καὶ
τοῦ χρεωφελῆτη, οὐδὲ μὴ ἐκεῖνος ὅπου τοῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγ-
μα ὁ χρεωφελῆτης νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι τίποτες οὐδὲν 25
τοῦ χρωσθεῖ, οὐ ἐδάνεισέν του τίποτες, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ
ἔνη κίτες.

νδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου ἔβαλεν τὸ
ἄλογόν του ἀμάχι.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος βάλῃ τὸ ἄλογόν του ἀμάχι εἰς ἕτερον 30
ἄνθρωπον διὰ πέρπυρα κ' ἔως ἔνθα κειρόν, τὸ λέγεται τάρμε,

ὠνοματισμένον, καὶ μετὰ ταῦτα ὄνταν ἔλθῃ ὁ κειρὸς ἐκεῖνος, οὐδὲν θέλει νὰ τὸ ἀποσπάσῃ, ὁ δανειστής ἐμπορεῖ καλὰ νὰ ποίση νὰ διελκλήσουν τὸ ἀμάχι εἰς τὴν χώρα β' ἡμέραις, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἠμπορεῖ νὰ τὸ λεβριάσουν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ

5 πλεῖον νὰ βάλῃ, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀπαὶ τὸ ἀμάχιν του παρὸς ὅσα ἐδάνεισεν ἠμπρός, ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔβλαπεν ἀμάχι ἐνὶ κρατούμενος νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ λείπουνται, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, εἰ δὲ ἔλαβε πλεῖον ἀπαὶ τὸ ἀμάχιν παρὰ τὰ ἔδωκεν

10 ἄνω, ἐντέχεται νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ περιττοῦ τοῦ ἀφέντη τοῦ ἀμαχίου, οὐ τοὺς λαῖς του μὲ δίκαιον.

νε. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχιῶν ὁποῦ χάνονται.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανεῖζει ἐτέρου ἀνθρώπου κ' πέρπυρα καὶ λαβάνει ἀμάχι, ὡς γινὸν ἐνὶ ζωνάρια | ἀργυρᾶ, οὐ φ. 47.

15 ἔτερα ἀνκεῖα χρυσᾶ, οὐ ἀργυρᾶ, γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ δανειστής χάνει τὰ ἀμάχια, οὐ κλέφτουνται, τὸ δίκαιον οὕτως ὀρίζει ὅτι εἰς πᾶσα ὄπλην ὁποῦ τὰ ἔχασεν ὁ δανειστής, οὐ ἂν τοῦ τὸ ἐκλεψαν, νὰ τὰ ἀνταποδώσῃ ἐκεῖνου ὁποῦ τοῦ

20 τὰ ἔδωκεν διὰ ἀμάχιν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

νε. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πληρώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεωστῆ.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐδάνεισεν ἐνοῦ ἐτέρου ἀνθρώπου κ' πέρπυρα ἕως καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν ἔρτη

25 ὁ καιρὸς καὶ ζητᾶ του τὰ πέρπυρά του, καὶ ὁ χρεωφελέτης ἀποκρίνεται ὅτι, οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ ἐμπορήσῃ νὰ τὸν πληρώσῃ, καὶ γίνεταί ὅτι ὁ δανειστής ἀνκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν τὸν χρεωφελέτην, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οἱ κριτᾶδες ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι ὁ χρεωφελέτης ὁποῦ λαλεῖ ὅτι οὐκ ἔχει ἀπόθεν

30 νὰ πληρώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεωστῆ τοῦ δανειστικῶ, ἐντέχεται νὰ ὁμότη εἰς τὰ ἄγια ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς ἀπόθεν νὰ

ἐμπορήσῃ νὰ τὸν πληρώσῃ ἐκεῖνο ὅπου τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ἀφὸν ὁμότη, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ τὸ κορμὶν τοῦ χρεωφειλέτη εἰς τὸν δανειστήν, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατῇ ὡς περ χριστιανὸν εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ ὄντα περιλάβῃ τὰ πέρπυρά του, ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψῃ εἰς τὴν κρίσιν, μὲ 5 δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

νζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Συριάνου διὰ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς Φράνκος ἀνκαλέ ἕναν Συριάνον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶγμαν τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Συριάνος ἀρνᾶται 10 τὸ πρᾶγμαν, ἔχουν τὸν βίον, καὶ ὁ Φράνκος οὐδὲν ἔχει μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ Συριάνος νὰ ὁμότη ἐπάνω εἰς τὸ τίμιον στυχρὸν ὅτι οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ τίποτε, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ ὅρκου ὁ Συριάνος νὰ μείνῃ κίτες.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Συριάνος ἀνκαλέ εἰς τὴν αὐλὴν ἕνα Φράν- 15 κων διὰ πρᾶγμαν τὸ τοῦ ἔδωκεν, καὶ ὁ Φράνγκος ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμαν τὸ τοῦ ζητᾷ, καὶ ὁ Συριάνος οὐδὲν ἔχει μάρτυρας, ὁ Φράνκος ποτὲ οὐδὲν νὰ τοῦ στρέψῃ ὅρκον τοῦ Συριάνου, ἂν οὐδὲν ἔχη κανένα πρᾶγμαν τῆς ἀθύμησης.

νη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Φράνγκου καὶ τοῦ Σπρακηνοῦ. 20

Ἐὰν εἷς Σπρακηνὸς ἐνῆ ἀνκαλεμένος εἰς τὴν αὐλὴν ἀποῦ ἕνα Φράγκον διὰ βίον ἀποῦ χρεωστεῖ τὸ θέλει νὰ περιλάβῃ ἐξ αὐτόν του, καὶ τὸν βίον ἀρνᾶται τον ὁ Σπρακηνός, καὶ ὁ Φράνκος μάρτυρας οὐκ ἔχει, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ Σπρακηνός νὰ ὁμότη ἀπάνω εἰς τὸν νόμον τὸν πιστεύγει ὅτι τίποτε, 25 οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ, καὶ μὲ τοῦτον νὰ μείνῃ κίτες.

φ. 48. | Ὁμοίως ἐὰν εἷς Σπρακηνὸς ἀνκαλέ ἕνα Φράνκον εἰς τὴν αὐ- 30 λὴν διὰ βίον ἀποῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Σπρακηνός οὐδὲν ἔχει μαρτυρίας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ Φράνκος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ στρέψῃ ὅρκον τοῦ Σπρακηνοῦ, ἂν οὐκ ἔχη κανένα πρᾶγμα ἀθύμησης.

νθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Φράνκου.

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς Φράγκος ἀνκαλέ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποῦ
 ἕνα Ρωμηόν, ἀπαί κανένα πρᾶγμαν τὸ ἀνκαλέ ὅπου ἔνι κα-
 θάπερ χρεῖος, καὶ ὁ Φράγκος ὅπου ἀνκαλέ, οὐδὲν ἔχει Ρω-
 μῆως μάρτυρας, ἐπειδὴν ἐκεῖνος ἀρνᾶται τὸ χρεῖός του, ἔλλη
 5 μαρτυραὶς οὐδὲν ἔνι ἀξίζόμεναι· κατὰ τὸ δίκκιον καὶ κατὰ
 τὴν ἀσίζαν, διότι ὁ Φράγκος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρη μαρτυρίαν
 κατὰ πρόσωπα τοῦ Ρωμηοῦ, οὐδὲ ὁ Ρωμηὸς κατὰ πρόσωπα τοῦ
 Φράγκου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξ. Αὐτοῦ ξηγᾶται τὸ δίκκιον τοῦ Ρωμαιοῦ καὶ τοῦ Ἀρμενίου.
 10 Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς Ρωμηὸς ἀνκαλέ ἕνα Ἀρμένην εἰς τὴν
 αὐλὴν ἀποῦ κανένα πρᾶγμαν τὸ ἀνκαλέ, ὅπου νὰ ἔνη ὡς γιὼν
 χρεῖος, καὶ ὁ Ρωμηὸς ὁ ἐνκαλῶν οὐκ ἔχει μάρτυρας Ἀρμέ-
 νους, ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν τοῦ ἔνι αὐταρχητόν τοῦ Ρωμαιοῦ,
 διὰ τὸ οὐδὲν ἠμποροῦν Ρωμηοὶ νὰ φέρου μάρτυραν κατὰ πρό-
 15 σωπα τοῦ Ἀρμενίου, μετὰ τὸ δίκκιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ἵμοίως ἔάν εἷς Ἀρμένης ἐνκλητεύη εἰς τὴν αὐλὴν ἀποῦ ἕνα
 Συριάνον διὰ χρεῖος τὸ τοῦ χρεωστῆ, καὶ ὁ Συριάνος ἀρνᾶται
 τὸ χρεῖός του, καὶ ὁ Ἀρμένης οὐδὲν ἔχει Συριάνους μάρτυρας,
 ἕτερον μαρτυραὶς οὐδὲν τὸν ἠφελοῦν εἰς οὐδέν, κατὰ τὸ δίκκιον
 20 καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκκιον τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Νε-
 στούρη.

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς Συριάνος ἀνκαλέ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποῦ
 ἕνα Νεστούρη, ἀποῦ εἰ τι καὶ ἂν ἔνη τὸ ἀνκάλεσμαν ἀποῦ ἔν
 25 διὰ χρεῖος, καὶ ὁ Συριάνος οὐκ ἔχει Νεστούρους μάρτυρας, ἄλ-
 λοι μάρτυρες οὐδὲν ἔνι τοῦ Συριάνου ὠφέλιμοι, καὶ ἔάν τὸ
 πρᾶγμαν οὐδὲν ἐγένετο εἰς τὴν αὐλὴν, ὅτι ὁ Συριάνος οὐδὲν
 ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ τὸ Νεστούριον, κατὰ τὴν
 ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

30 Ἵμοίως ἔάν εἷς Ἀρμένης ἀνκαλέ ἕτερον διὰ χρεῖος, τὸ τοῦ
 χρεωστῆ καὶ ἀρνᾶται τὸ χρεῖός του, καὶ ὁ Ἀρμένης οὐκ ἔχει

Νεστούρου; μάρτυρας, ἄλλοι μάρτυρες; οὐδὲν τὸν χρῆζουσι τί-
 φ. 49. ποτες, ἢ ἐὰν τὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἐγένετο εἰς τὴν αὐλήν, διότι
 Ἀρμένιους οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Νεστού-
 ρου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσεται διὰ τὸν Νεστούρη καὶ τοῦ Ἀκουβίτη. 5

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἰς Νεστούρης ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλήν ἀποῦ
 ἔνα Ἀκουβίτην ἀποῦ εἴ τι πρᾶγμα ἀποῦ τὸν ἀνκαλῆ ὅπου
 ἐνὶ χρεῖος, καὶ ὁ Νεστούρης ὁ ἀνκαλῶν οὐκ ἔχει Ἀκουβίτας
 μάρτυρας, οὐδὲν ἐνὶ ἀξίζομενοι τοῦ Νεστούριου, ἐὰν τὸ δά-
 νειον οὐ γέγονεν εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ Νεστούριος οὐκ ἠμπο- 10
 ρεῖ νὰ φέρῃ μάρτυρας κατὰ τὸ Ἀκουβίτην, κατὰ τὸ δίκαιον
 καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὅμοίως ἐὰν εἰς Ἀκουβίτης ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλήν ἕνα Σα-
 μαρίτην ἀποῦ χρεῖος ὅπου τοῦ χρεωστῆ, καὶ ὁ Σαμαρίτης
 ἀρνᾶται τὸ χρεῖος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἔχει χρῆσι νὰ ἔχη 15
 β' μάρτυρας Σαμαρίτας, ὅτι ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν χρῆζου
 τίποτες, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύ-
 μων, δικαίῃ Ἀκουβίτης οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν κατὰ
 τοῦ Σαμαρίτη.

ξγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Σαμαρίτη καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ. 20

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἰς Σαμαρίτης ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλήν ἕ-
 ναν Σαρακηνὸν διὰ χρεῖος ὅπου τοῦ χρεωστῆ, καὶ ὁ Σαρακη-
 νὸς ἀρνᾶται τὸ χρεῖος, χρῆζεται ὁ Σαμαρίτης μάρτυρας
 Σαρακηνούς, ὅτι ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν ἐνὶ ἰκανοί εἰς τὸν Σα-
 μαρίτην, ἂν ἔνη ὅτι τὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἐγένετο εἰς τὴν αὐλήν, 25
 ὅτι ὁ Σαμαρίτης οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν κατὰ τοῦ
 Σαρακηνοῦ, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὅμοίως ἐὰν εἰς Σαρακηνὸς ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλήν ἀποῦ ἕνα
 Ἑβραῖον ἀποῦ χρεῖος ὅπου τοῦ χρεωστῆ, καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀρ- 30
 νᾶται, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι τοῦ Σαρακηνοῦ ἐνὶ χρῆσιν β' μάρ-
 τυρας Ἰουδαίους, οὐδεμὴ ἕτεροι μάρτυρες οὐδὲν τὸν ὠφελοῦν

- τίποτες, χωρίς τὸ χρεῖος ἂν ἐγένετο εἰς τὴν αὐλήν, διότι ὁ Σαρακηνός· οὐδὲν ἠμπορεῖ μαρτυρᾶν κατὰ τὸν Ἰουδαῖον, οὐδὲ ὁ Ἑβραῖος· κατὰ τὸν Σαρακηνόν, οὐδὲ ὁ Σαμαρίτης, οὐδὲ ὁ Σαμαρίτης· κατὰ πρόσωπα τοῦ Ἰακουβίτη, οὐδὲ ὁ Ἀκουβίτης·
- 5 κατὰ τοῦ Συριάνου, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, οὐδὲ διὰ χρεῖος, οὐδὲ διὰ κληρονομίαν, οὐδὲ διὰ πρᾶγμα τὸ ἠμπορεῖ νὰ γένη, ἄνευ τὸ πρᾶγμα νὰ ἔνη φτικισμένον εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι τὸ δίκαιον ὀρίζει, ὅτι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν νόμον ἀποῦ ἔνι ἐκεῖνος ὅπου ἀνκαλέ, ἀπ' ἐκεῖνον | τὸν νόμον χρῆζεται μάρ-φ. 50.
- 10 τυρες, ὅτι οὕτως ὀρίζει ὁ νόμος ὁ βασιλικός.

ξδ. Αὐτοῦ ξηγᾶται τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἔνι δομέ-
νος εἰς τὴν αὐλήν διὰ χρεῖος· τὸ χ[ρ]εωστῆται.

- Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἔνι παραδομένος εἰς τὴν αὐλήν διὰ βίον τὸ χρεωστῆται ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἔπειτα
- 15 ἔρχεται κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναιξία καὶ ἀνκαλοῦν τον ἐκεῖνον ὅπου ἔνι κρατούμενος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ λαλοῦν ὅτι χρεωστῆται τους πρᾶγμα, δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἀνίσως ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὅπου ἀνκαλέ τὸν ἀρεστικισμένον, οὐδὲν ἔχουν ἐξου-
σίαν εἰς ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἔχουν εἰς τὴν φυλακὴν διὰ τὸ χρεῖος·
- 20 ὅπου τοῦ χρεωστῆται, ἠμπορεῖ καλὰ μετὰ ταῦτα νὰ τὸν βαλῆ εἰς τὴν φυλακὴν του καὶ νὰ τὸν κρατῆ ὡς που νὰ πληρωθῆ τὸ χρεωστῆται καὶ ἂν ἐπλήρωσεν καὶ τίποτες διὰ λόγου του τοῦ ἄλλου χρεωφελῆτη, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

- Ὅμοίως· ἔάν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὅπου κρατεῖ τὸν παραδομέ-
25 νον εἰς τὴν φυλακὴν του ὡς χριστιανόν, καὶ ἐκεῖνος ἔχει ἄλλου χρεωφελῆτη· εἰς τοὺς ποίως τοῦτος ὁ παραδομένος χρεω-
στεῖ καρτέσια, καὶ ἐκεῖνος ἀπιστεῖ ἐκεῖνον ὅπου κρατεῖ τὸν παραδομένον, ὅτι οὐδὲν τὸν ἐπλήρωσεν τὸ τοῦ χρεωστῆται, οὐ οὐδὲν τοῦ χρεωστῆται ποτέ ὅσα τοῦ ζητᾶ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
- 30 ὁ βισκούνητς· νὰ τὸν ποίση νὰ ὁμίση ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια ἐ-
κεῖνον ὅπου κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακὴν του, νὰ

ὁμολογήσῃ ἀληθινὰ ἀπὸ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ χρωστέῃ ὁ παρα-
 δομένος, καὶ ἐντέ νὰ πῆ ὀνπρός του πύσα τοῦ χρωστέῃ, καὶ
 πόσα ἐπερίλαβεν, καὶ τότε νὰ τὸν ὀρίτῃ ὁ βισκούντης εἰς τὸν
 ὄρκον τὸν ἐποῖκεν ὅτι παρευτὺς ὅτι νὰ πλερωθῇ νὰ τὸν πα-
 ραδώσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ αὐλή, ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἄλλον χρωσι- 5
 φελέτην, ἐντέχεται παρευτὺς νὰ τὸν ἀξαπολύσῃ, καὶ τοῦτον
 ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον, ὅτι νὰ τὸν ποῖσου νὰ ὁμώσῃ οὕτως
 ἐκεῖνον ὅπου τὸν κρατεῖ εἰς τὴν φυλακὴν του, ὅτι « ἂν εἶχα
 ἕναν φίλον μου εἰς τὴν φυλακὴν μου καὶ χρωστῇ βίον ἄλλου
 ἀνθρώπου, οὐ γυναίκα, ἤθελα πεῖν ὅτι χρωστέῃ μου ῥ' πέρ- 10
 πυρα, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ μοῦ ἐχρωστέν τίποτε, » καὶ εἰς
 τοιοῦτην ὀπλήν ἤθελαν κουρεύειν τὸν βίον ἀπαὶ τοὺς κα-
 λούς λαῖς.

ξε. Ἐφειδὴν εἶπαμέν σα, τὰ δικκιώματα τοὺς δανεισιτόδες,
 τῶρα νὰ σα; διδάξωμεν τὰ δικκιώματα τοὺς ἐνκυτάδες ὅπου 15
 ἐμπαίνου ἐνκυτάδες διὰ ἄλλους λαῖς. Αὐτοῦ λέγει τὸν ἐνπρό-
 λογον λα-τίνα νόμιμα, τούτέστιν τὸ δίκαιον τῆς ἐνκυμασίας.

φ. 51. | Καλὰ ἐντέχεται πᾶσα ἄνθρωπος νὰ ἠγνωρίζῃ ὅτι οἱ ἐν-
 κυτάδες ἐνὶ δεύτεροι χρωσιφελέται, ὅτι ὅταν ἐκεῖνος ὅπου
 ἐδάνευσεν τὸν βίον του, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πλερωθῇ ἀπαὶ τὸν 20
 χρωσιφελέτην του, χρῆζεται μὲ δίκαιον ὅτι οἱ ἐνκυτάδες νὰ πλε-
 ρώσου ὅ,τι διὰ τοῦτον ἐπῆρεν ὁ ἐμπιστευτός τοὺς ἐνκυτά-
 δες, διότι ἐφοβεῖτον ἀπαὶ τὸν χρωσιφελέτην του· καὶ διὰ τοῦ-
 τον βλεπηθῆτε καλὰ τίναν ἐνγκυέστε, ὅτι τὸ δίκαιον ὀρίζει
 καθῶς ἐνὶ οὕτως θεσπισμένον. 25

ξς. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃ; περὶ τοῦ ἐνκυτῆ ὅπου ἀρνᾶται τὸ
 ἐνκύθη, καὶ μετὰ ταῦτα ὁμολογεῖ το.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι, ἂν ἐν ὅτι εἰς ἄνθρωπος γίνετα
 ἐνκυτῆ; διὰ ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ὁ δανεισιτός, τούτέστιν ὁ
 ἐμπιστευτός, ζητᾷ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐνκυτῆ του, καὶ ὁ ἐνκυ- 30
 τῆς ἀρνᾶται τὴν ἐνκυμασίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐπειτα ἀνα-

γνωρίζει την ένκυμασίαν άνευ δυναστιών μαρτύρων εις την αύλήν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ένκυτῆς ἐν ὄλο προτή-
 5 τερὰ ἄπιστος καὶ ἔχασεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αύλήν, ἐφ' ὄλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ νὰ μὴ τὸν πάρουν μάρτυραν, οὐδὲ
 νὰ πιστευτῆ ἀποῦ εἴ τι εἶπῃ, καὶ πέφτει νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν
 κρίσιν τοιοῦτον δικαίωμαν, καθάπερ χρεωστεῖ νὰ δώσῃ ἄνθρω-
 10 πος [ἔπι]στος.

Ξζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ
 ἀμάχι τοῦ ένκυτῆ τοῦ διὰ περιττου παρὰ τὰ τοῦ χρωστέ,
 15 καὶ πῶς χρήζεται νὰ πλερώσῃ καὶ νὰ στρέψῃ τὰ περιττου.

Ἐ[λν] γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐν ένκυτῆς, καὶ ζητᾷ· του
 τὸ ἀμάχιν του καὶ ἐκεῖνος δίδει σοῦ το, καὶ ἐσοῦ πουλεῖς το
 περιττου ἐκεῖνον τὸ ἀμάχιν παρὰ ἔτεσαῦτα ὅσα σοῦ χρεωστεῖ
 ἢ ένκυμασία του διὰ τὸ ποῖον σοῦ ἔδωκεν τὸ ἀμάχιν του, τὸ
 15 δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐσοῦ νὰ τοῦ στρέψῃς τὰ περιττου τοῦ ἀ-
 μαχίου τοῦ ένκυτῆ ὁποῦ σοῦ ἐπαράδωκεν τὸ ἀμάχιν, ὅτι τοῦ-
 τον ἐν δίκαιον, καὶ ἂν ἔνη ὅτι στρέψῃς τὰ περιττου τοῦ
 χρεωφελέτη, δίκαιον ἐν νὰ τὰ ικανώσῃς τοῦ ένκυτῆ, ἂν θελήσῃ
 νὰ σοῦ τὰ ζητήσῃ,

20 ζη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ μακρυνίσκει
 τὸ ἀμάχι τοῦ χρεωφελέτη του, ἄφον τὸ ἐπήρεν.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν του χρεωφελέτην,
 καὶ ἔρχεται εἰς αὐτόν του εἰς τὸν κειρόν, τὸν λέγεται εἰς τὸ
 τάρμε, καὶ ζητᾷ του τὸν βίον του τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ ὁ
 25 χρεωφελέτης ἀποκρίνεται τον « οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ σὲ πλερώσω
 τώρα », καὶ ὁ δανειστής λαλεῖ του « ἐφειδὴν οὐδὲν θέλεις νὰ
 μὲ πλερώσῃς, ὑπάγω νὰ πάρω τὸ ἀμάχι τοῦς ένκυτάδες », |
 καὶ ἐν τούτῳ ὁ χρεωφελέτης παρχκαλεῖ τον « μηδὲν πᾶ-φ. 52.
 ρῆς τὸ ἀμάχι τοῦς ένκυτάδες, ὅτι θέλω σοῦ δώσει τὸ ἀμάχι
 30 μου διὰ τοῦς ένκυτάδες μου », καὶ ἐφειδὴν τοῦ δώσει τὸ ἀμάχι
 του διὰ τοῦς ένκυτάδες του, παρχκαλεῖ ἔτεσαῦτα ἐκεῖνον καὶ

αὐξή του, καὶ ἐμπιστεύεται του καὶ δίδει του ἐκεῖνόν του τὸ ἀμάχιν ἐς ἡμέραις πολεμῶντα, καὶ λέγει του ὅτι νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἀμάχι, οὐ καλλιώτερον εἰς τὴν ἄκραν τῶν ἐς ἡμερῶν· γίνωσκε, ὅτι τὸ δίκαιον ὀρίζεις, ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁ χρειωφελέτης οὐδὲν θελήσει μετὰ ταῦτα νὰ στρέψῃ τὸ 5 ἀμάχι τοῦ ἐμπιστευτιῶ, ὅτε οἱ ἐνκυτάδες ἔνι κίτες; ἀποὺ ἐπσαῦτα ὅσον ἐχρηζεν ἐκεῖνον τὸ ἀμάχι ἀπὸ τὴν ἐνγκυμασίαν, ἐπειδὴν ἐκεῖνος ἐπιστεύτην του, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξθ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τῶν ἐνκυτάδων ὅπου θέλου ν' ἀποφοῦν ἀπὸ τὴν ἐνγκυμασίαν, καὶ πότε ἐμποροῦν νὰ ἀποφοῦν, καὶ πότε ὄχι.

Ἐὰν εἰς ἄνθρωπος βάλῃ τρεῖς ἐνκυτάδες εἰς ἐνγκυμασίαν, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, εἰς ἕνα ἄνθρωπον, οὐ εἰς μίαν γυναικα, καὶ εἰς τὸ πλεον φανερόν, οὐδὲν ἠμπορεῖ ἀπ' ἐκεῖ νὰ 15 κιτιάσῃ τὸν ἕνα ἐνκυτῆν, ἄνευ τοῦ ἄλλου, καὶ ἂν ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλεν νὰ εἶπεν τοῦ χρειωφελέτη του « λάβε, ὅτι πλερόνω σου τὰ κέρπυρα τοῦτα διὰ ὀδεῖνά μου ἐνκυτῆ (καὶ νὰ τὸν ὀνοματίσῃ), καὶ λέγει του ὅτι θέλει νὰ ἔνη κίτες ἀπὸ τὴν ἐνγκυμασίαν », ἤξευρε ὅτι τὸ δίκαιον ὀρίζεις ὅτι οὐδὲν ἠμπο- 20 ρεῖ νὰ τὸ ποίση οὐδὲ νὰ κιτιάσῃ τὸν ἕνα ἐνκυτῆν ἄνευ τοῦ ἄλλου· καὶ γίνεται ὅτι ὁ εἶς τῶν ἐνκυτάδων νὰ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ ἐδικόν του, οὐ ἑτέρου, καὶ νὰ ἦλθεν εἰς τὸν δανειστὴν καὶ νὰ τοῦ εἶπεν « νὰ, κύρι, ὅτι θέλω νὰ κιτικιστῶ ἀποὺ ὅσον ἐμπορῶ τὸ μερτικόν μου ἀπὸ τὸ σοῦ εἶμαι ἐνκυτῆς, » γίνω- 25 σκε ὅτι τίποτε; οὐδὲν χρήζει, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ κιτιάσῃ τὸν ἕνα ἄνευ τοῦ ἄλλου.

ο. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τοῦ ἐνκυτῆ τοῦ ἀμαχίου.

Ἐὰν ἐγὼ ἦμαι ἐνκυτῆς τοῦ Μπερνάρτ διὰ τὸ Μαρτῆ, καὶ ὁ Μπερνάρτ ζητᾷ μου τὸ ἀμάχιν μου, καὶ ἐγὼ δίδω το διὰ 30 τὸν Μαρτῆν τοῦ πολίου εἶμαι ἐνκυτῆς, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ

τοῦτον ἀπεθαινήν ὁ Μαρτῆς ἔχοντα ἐκεῖνον τὸ ἀμάχην μου, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἐνκυτῆς ἐνὶ κίτες ἀποῦ ὅσα ἀξιάζει ἐκεῖνον τὸ ἀμάχι, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

- 5 οα. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον τὸν χρεωφελέτην ἀποῦ ἡ ἀφίγη νὰ πουληθοῦν τὰ ἀμάχια τοῦ ἐνκυτάδες του, καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὰ καλλιωτερίτη.

Ἐάν εἷς ἀνθρώπος βάνη ἐνκυτάδες διὰ λόγου του εἰς ἕνα ἕτερον χρεωφελέτην του, καὶ γίνεται ἡ ὅτι τὰ ἀμάχια τοῦ ἐν-ρ.⁵¹
 10 κυτάδες ἐπουλήθησαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλεν τοὺς ἐνκυτάδες ἐνὶ κρατημένος νὰ στρέψη ἐκεῖνου τὴν τιμὴν τῶν ἀμαχιῶν του τὰ ἐπουλήθησαν διὰ λόγου του, καὶ ἂν ἔην ὅτι χρεωφελέτης, τοῦτέστιν ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐνκυμασίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ στρέψη, τὴν τιμὴν
 15 τῶν ἀμαχιῶν του, ἢ αὐτὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ τοῦς ἐνκυτάδες τὸ κορμὶν τοῦ χρεωφελέτη, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατῆ εἰς τὴν φυλακὴν του καὶ εἰς τὸ σπίτιν του, οὐ ἔχει ὅπου θέλει, ὡς χριστιανόν, ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν δέρῃ, οὐδὲ νὰ τοῦ ποιήσῃ κανένα κακόν, καὶ
 20 ἐντέχεται νὰ τὸν ταγίζη ἂν κἂν ψουμὶν καὶ ρόν, ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τοῦ δώσῃ περίττου, καὶ ἂν ἔχη ἄλλου; ἐνκυτάδες ὅπου θελήσουν νὰ ζητήσουν τίποτε; ἀπ' ἐκεῖνον ἀπαὶ τὸ ἐχάσαν διὰ λόγου του, ἐντέχεται νὰ τὸν ἀμαντιάτῃ ὅλα, μὲ δίκαιον.

οβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνων τῶν ἐνκυτάδων
 25 ὅπου οὐδὲν ἔχου νὰ ποιήσουν ὡς ἐνκυτάδες, οὐ ἂν ἐπέρασαν ἀπαὶ τὸ ρηγάτον.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἀνθρώπος δανείζει ἀπαὶ τὸν βίον του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος λανθάνει ἐνκυτάδες κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ γίνεται ὅτι κανενεὶς διαβραχίει τὴν γῆν,
 30 τοῦτέστιν περᾶ, οὐ ἔχει κανένα ἀπαὶ τοῦς ἐνκυτάδες ὅπου οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ ποιήσῃ ὡς ἐνκυτῆν, ἐκεῖνος ὅπου δύνανται

νά ποίση ὡς ἐνκυτὴν, εἰς ὄλα πρέπει νά ποίση ὡς ἐνκυτὴν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη τινὰ ὅπου δύναται νά ποίση ὡς ἐνκυτὴν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου οὐδὲν ἔχει νά ποίση ὡς ἐνκυτὴν, ἐντέχεται νά ὁμόση ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ὅπου δύναται νά ποιήση καθάπερ ἐνκυτὴν, καὶ μετὰ τὸ νά ἔνη κίτες, μὲ δίκαιον. 5

ογ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχιῶν, καὶ πόσον νά τὰ κρατῆ πρὶν τὰ πούληση.

Νά ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ἂν ἔνη εἷς ἄνθρωπος ἐνκυτῆς ἐτέρου ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του εἰς τὰ τάρμε, καὶ ἐκεῖνος δίδει του, καὶ μετὰ ταῦτα παρακαλεῖ τον ἐκεῖνου ὅπου τοῦ ἔδωκεν τὸ ἀμάχι του νά τοῦ αὐξήσῃ τὸ τάρμε ἰε' ἡμέραις πολομῶντά το, καλὰ νά ἄγνωρίσετε ὅτι ὁ δανεισιτὴς, ἂν θέλῃ, θέλει πάρει τὸ ἀμάχι ἔσω του καὶ θέλει τὸ κρατήσῃ ὄλας τὰς ἰε' ἡμέρας, ἐὰν θέλῃ μὲ δίκαιον, καὶ δυναστεῖαν οὐδὲν δύναται ὁ ἐνκυτῆς νά τοῦ ποιήσῃ· καὶ ἂν οὐδὲν τὸ πλερώσῃ εἰς τὴν ἄκραν τῶν ἰε' ἡμερῶν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐσοῦ δύνασαι νά τὸ διαλαλήσῃς καὶ νά τὸ πούλησῃς εἰς τὴν χώραν ἀμάχι ἐξαπόλυτον, καὶ ὅπου περίττου βάλλει, θέλει τὸ λάθειν, καὶ πρέπει οὕτως νά τὸ διαλαλήσουν γ' ἡμέραις εἰς τὴν χώραν μετὰ τὴν πεντακαιδεκάτην, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν νά τὸ λεθριάσουν πώλημην γενομένην ἐκεῖνου ὅπου περίττου νά βάλῃ· ἀμμὲ καλὰ νά ἠγνωρίζῃς, ὅτι οὐ δύναται, οὐδὲ ἠμπορεῖ νά πούλησῃ τὸ ἀμάχι ἡτσοῦ ἐγλήγορα ὁ ἐνκυτῆς, νά τοῦ δώσῃ ἐπεσαυτὰ ὡς 25
54. που νά διαβῇ ἢ πεντακαιδεκάτη, καθά ἐνι ἄνωθεν λαλημένον.

οδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ἀμαχίου τὸ νά ρεσπετιάζῃ ἀπαὶ τὴν πρώτην πούλησι, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἀφέντη του, καὶ ἐπειτα πούλει τὸ ἀμάχι τὴν ἄλλην ἡμέρα διὰ παρκάτω, ἐπάνω εἰς τιναν νά πέσῃ ἢ αὐτὴ ζημία τοῦ παρκάτου, καὶ τίς νά τὴν 30 πλερώσῃ, οὐ ὁ ἀφέντης τοῦ ἀμαχίου, οὐ ὁ διαλαλητῆς.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἔνη ἐνκυτῆς ἐτέρου ἀνθρώπου διὰ ρ' πέρ-
 πυρα, καὶ ὁ δανειστικός ζητᾷ του τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ του,
 καὶ ὁ ἐνκυτῆς δίδει του μία μούλα, καὶ ὁ δανειστής πολομᾷ
 καὶ πουλοῦν τὴν μούλαν ἀπάτου, τοὔτέστιν ἀξαπόλυτα, καὶ
 5 ἤμπορεῖ νὰ ἔχη ἀπαι τὴν μούλαν ρ' πέρπυρα, καὶ ἀφὸν ποιῆ
 τὴν πούλησι, ἀξανακράζει τὴν καὶ τε, ἀξαναπολομᾷ ἄλλην ἡ-
 μέρα νὰ τὴν πουλήσου, καὶ οὐδὲν εὐρίσκει ἀπαι τὴν μούλαν
 παρὰ ξ' πέρπυρα, καὶ πουλεῖ τὴν διὰ ἐτεσαῦτα, ἔπειτα ἔρχε-
 ται ὁ δανειστικός καὶ ἀξαναζητᾷ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ τῆς λεί-
 10 ψης τῶν ρ' περπύρων, καὶ ἀποκρινᾷται ὁ ἐνκυτῆς « οὐδὲν νὰ
 σοῦ δώσω ἕτερον ἀμάχιν, ὅτι ἐσοῦ ἐπούλησες τὴν μούλαν μου
 διὰ ρ' πέρπυρα τῶν ποίων σοῦ ἤμουν ἐνκυτῆς, καὶ ἐάν ἐρε-
 σπετίσας τὴν μούλαν, οὐδὲν τὴν ἐρεσπετίσας μὲ τὴν εἰδησίῃ
 μου, διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλω νὰ σοῦ ἀπολογηθῶ, ἐάν οὐ μὴ τὸ
 15 εἶδῃ ἢ αὐλή », καὶ ὁ δανειστικός ἀποκρινᾷται « ἄληθῶς ἐρε-
 σπετίσας τὴν μούλαν σου, διὰ νὰ μὲ πληρώσῃ ὁ χρεωφελῆτης
 τὰ πέρπυρα, καὶ ὄχι διὰ ἄλλον, καὶ ἐπούληθην ἡ μούλα σου
 μετὰ ταῦτα, θέλω νὰ μὲ ξηπληρώσῃς τὰ ρ' πέρπυρα, ἂν τὸ
 ἀγνωρίσῃ ἢ αὐλή » τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐ κριτάδες ἐντέ-
 20 χεται νὰ βιγλίσουν καὶ νὰ κρίνουν ἐπάνω τοῦ παρόντος ἐν-
 κλήματος, καὶ ἐπάνω εἰς ὅσα τοῦ μοιάζου, ὅτι ὁ ἐνκυτῆς
 ἐνὶ μετὰ ταῦτα λυτός, ἐπειδὴ ὁ δανειστικός ἐξανακράξεν τὴν
 μούλαν ἀπαι τὴν πούλησιν, οὐ τοῦ ἀμαχίου, ἀντι εἰδησῆς του.

οε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν ἐνκυτῆδων τῶν τε-
 25 θνεώτων, οἵτινες ἐτελεύτησαν πρὶν πληρωθῆ τὸ ἐνκύθη, καὶ
 εἰς τίναν νὰ στραφῇ ὁ δανειστής διὰ τὸ ἐδικόν του.

Ἐάν γίνεταὶ ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει ἐτέρου ἀνθρώπου
 πέρπυρα ρ', καὶ ἐκεῖνος διὰ τὴν ἀποθάρρησιν τῶν περπύρων ὁ
 δανειστικός; | (1). . . . .

φ. 55.

(1) Ἀποκοπέντος ἐνὸς φύλλου, λείπει τὸ τέλος τοῦ παρόντος οε' κεφα-
 λαίου, ὀλόκληρον δὲ τὸ οε' καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπομένου οε'.

. . . . . νά ποίση ὡς ἐνκυτῆν, ἡ
 αὐλή ἐντέχεται νά τὸν ποίση νά ὁμῶση ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια,
 ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθεν
 νά ποίση, ὡς γιὸν ἐνκυτῆς, καὶ μετὰ ἐνὶ λυτός, τοῦτέστιν 5
 τὸ λέγει φράνκιχα κίτες, ἐὰν ἔνη ὅτι ὁ δανεισιτὸς οὐδὲν
 θέλει νά τὸν κρατήτῃ εἰς τὴν φυλακὴν του, καθάπερ ἐλα-
 λήθη ἀνώτερα εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα· ἀνμὲ ἂν ἔνη ὅτι ὁ
 δανεισιτὸς ἤμπορεῖ μετὰ ταῦτα νά μάθῃ ἀποὺ κάτινες ὁ-
 πλὴν ὅπως ὁ ἐνκυτῆς ὅπου ἔχει πράγμαν ἀποὺ τὸ ποῖον
 ἤμπορεῖ νά ποίση ὡς ἐνκυτῆν, πικρὸς διὰ τὸν ὄρκον οὐδὲν 10
 νά ἀφήσῃ ὁ δανεισιτὸς νά μηδὲν πάρῃ τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ
 του καὶ νά πληρωθῇ, καὶ ὁ ἐνκυτῆς ὅπου ὤμοσεν εἰς τὰ
 ἅγια ποῦ νά πέσῃ νά δώσῃ τῆς κρίσεως τοῦτον δικαίωμαν
 καθότι πρέπει νά δώσῃ ἀνθρώπος ἀπιστος· ἐὰν ὁ χρεωφελέ-
 τῆς ὅπου τὸν ἔβαλεν ἐνκυτῆν, καὶ οὐδὲν θελήσει νά τὸν 15
 ἀποσπάσῃ εἰς κανένα τίποτε, ὁ βισκούντης καὶ ἡ αὐλή ἐν-
 τέχεται νά δώσου ὀρισμὸν τοῦς ἐνκυτάδες νά πάρου ἕτεσαῦ-
 τα πράγματα ἀπ' ἐκεῖνον ἀποὺ τοῦς ἀφῆκεν, ἀκόμη καὶ νά
 πουλήσου ἀπαὶ τὸ ποῖον νά λυθῇ· καὶ ἂν γίνεταί ὅτι ὁ
 χρεωφελέτης ἦτον ξένος ἀπ' ἐξω τῆς χώρας, καὶ νά ἤθελεν 20
 νά ἐπῆγεν, ὁ δανεισιτὸς ἤμπορεῖ καλὰ νά τὸν κωλύσῃ τὸ ἀ-
 μάχιν του, ἄνευ νά ποίση νῶσι εἰς τὴν αὐλήν, καὶ νά περιο-
 ρίσῃ τὸ κορμὶν τοῦ χρεωφελέτη, ὡς που νά τὸν ποίση νῶσιν
 εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ βισκούντης ἐντέχεται νά στείλῃ νά τὸν
 φέρῃ ἐμπροσθέν του διὰ νά ἱκανώσῃ τὸ χρεωστει ἐκεῖνου, οὐ 25
 ἐκεῖνης διὰ τὸν ποῖον τὸν ἐπερίορισαν· ὁμοίως ἔμπορεῖ ὁ ἐν-
 κυτῆς ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐνκυμασίαν, καὶ ἂν
 οὐδὲν ἔχῃ ἀπόθεν νά πληρώσῃ, οὐ νά τὸν ἀποθγάλλῃ ἀπαὶ τὴν
 ἐνκυμασίαν, ἀπὸν ὤμοσεν, καθὼς ἀνωθεν ἐλαλήθη, ἡ αὐλή ἐν-
 τέχεται νά τὸν δώσῃ τοῦ ἐνκυτῆ, καὶ ἐντέχεται νά τὸν κρα- 30
 τῇ εἰς τὴν φυλακὴν ὡς χριστιανόν, ἄνευ νά τοῦ κακοποιήσῃ.

ἄχρι νὰ πλερωθῆ, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

οη. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ὅπου ἔνι ἐνκυτῆς, καὶ πότε δύναται νὰ ἔβγη ἀπαι τὴν ἐνκυμασίαν, καὶ πότε οὐδὲν
5 ἤμπορεῖ νὰ ἔβγη.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἂν ἔνη ἔμπει ἐνκυτῆς δι' ἄλλον ἕως ἑνα καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα, ὅτι ὁ καιρὸς πρὶν ἔβγη, ἀνκρίζεται ὁ ἐνκυτῆς μετὰ τὸν χρεωφελέτην, [καὶ] ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ [ἀνκ]κλέ τὸν [χρεω]ρε-
10 λέτη καὶ λέγει, θέλει νὰ ἔβγη, καὶ ζητᾷ νὰ τὸν ἀποφγάλη ἀπ' ἐκεῖ ὅπου τὸν ἔβαλεν, ὅτι οὐδὲν θέλει πλεῖον νὰ ἔνη εἰς τὴν ἐνκυμασίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἐνκυτῆς οὐδὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀποφγῆ, οὐδὲ νὰ τὸν σφίξῃ τίποτες ὁ χρεωφελέτης ἕως τὸν καιρὸν τοῦ τάρμε τ' ὠνοματισμένον, ἂν οὐδὲν ἔχουσιν ἄλ-
15 λον στοίχημαν μέσον τους, οὐ ἂν οὐδὲν θέλῃ ὁ χρεωφελέτης νὰ περάσῃ ἀπαι τὴν χώραν, ὅτι ἂν θέλῃ νὰ ἔβγη ἔξω τῆς χώρας αὐτῆς, οὐ τῆς θαλάσσου, οὐ τῆς γῆς, ἔνι | δίκαιον νὰ φ. 56. τὸν ἀποβγάλη, εἰς τανιὸ τοῦ ἐνκυτῆ, ἂν θέλῃ ὁ ἐνκυτῆς, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον.

20 οθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκείνου ὅπου οὐδὲν ὁμολογᾷ παρά τὸ ἥμισον τῆς ἐνκυμασίας.

Ἐὰν εἷς ἀνθρώπος ἔχῃ ἐνκυτὴν ἑνα διὰ πέρπυρα κ', καὶ ὅταν ἔρτη τὸ τάρμε ὁ δανειστῆς ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του τῶν κ' περ-
πύρων περὶ τῶν ποίων ἔνι ἐνκυτῆς, καὶ ὁ ἐνκυτῆς λαλεῖ του « μὴ
25 τὸ ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι οὐδὲν σοῦ εἶμαι ἐνκυτῆς παρά διὰ ἰ πέρ-
πυρα », τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἂν θελήσῃ ὁ ἀνκκλῶν νὰ φέρῃ β' μάρτυρας ὅπου τὸν εἶδαν νὰ γένη ἐνκυτῆς του διὰ κ' πέρπυρα, ἐκεῖνος χρεωστῆ νὰ τὰ πλερώσῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ β' μάρ-
τυρας τὸ πῶς τὸν ἔνι ἐνκυτῆς διὰ τὰ κ' πέρπυρα, ὁ ἐνκυτῆς νὰ
30 ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν τοῦ ἔνι ἐνκυτῆς παρά διὰ ἰ πέρπυρα, καὶ τοῦτα νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ νὰ λυθῆ μετὰ δίκαιον.

π. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον τὴν δύναμιν τοῦ ἀμαχίου τὸ παίρ-
νου τοῦ ἐγκυτῆ.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἔνη ἐγκυτῆς ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεί-
νος ὅπου τοῦ ἐνὶ ἐγκυτῆς θέλει νὰ τοῦ πάρῃ τὸ ἀμάχιν του,
ἐντέχεται νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὸ πάρῃ, καὶ ἂν ὁ ἐγκυτῆς πάρῃ 5
τὸ ἀμάχιν του δυναστικῶς, καὶ ἐκεῖνος ἐμπορῇ νὰ δείξῃ μὲ
β' μάρτυρας, ὅτι ἐνὶ ἐγκυτῆς του, ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ἔνη κα-
κοδικημένος ὡς ἕναν δυνάστη τῆς χώρας, ὅτι ἂν τὸ ὑστέρησεν
τὸ ἀμάχιν του ἄδιστα, ἢ αὐτὴ ἤθελε τὸν ποίσει νὰ τὸ στρέψῃ
μὲ δίκαιον· καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃ, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι 10
ἠμποροῦν καλὰ νὰ πάρουν τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγκυτῆς, τοὺς ἄ-
νευ ἐγκλήματος αὐτῆς, μὲ τοιοῦτος, νὰ ἔχῃ β' μάρτυρας τὸ
πῶς τοῦ ἐνὶ ἐγκυτῆς, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον.

πα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον ὅπου ἐμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὴν
οἰκίαν τοῦ χρωφελέτη, τοῦ ἐγκυτῆ, οὐ τοῦ δανειστῆ, ποῖα 15
πούλησι ἀξιάζει.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἔνη ἐγκυτῆς ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὁ δα-
νεισιτὸς ζῆτᾷ τὸ ἀμάχιν του τοῦ ἐγκυτῆ του, καὶ ὁ ἐγκυτῆς
δίδει του τὸ ἀμάχιν τοῦ χρωφελέτη, τοῦτέστι τὸν οἶκόν του
ὅπου τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐγκυμασίαν, ὁ δανειστῆς οὐδὲν ἠμπο- 20
ρεῖ νὰ τὸ πάρῃ, διότι οὐδὲν νὰ ἠμπορήσῃ νὰ τὸ πουλήσῃ ἐ-
κεῖνον τὸ ἀπλίκιν, ἀνμὲ ὁ ἐγκυτῆς ἐντέχεται καὶ ἠμπορεῖ νὰ
πουλήσῃ ἐκεῖνην τὴν κλήραν, καὶ νὰ λυθῇ ἀπαὶ τὸ χρεῖός του
τῆς ἐγκυμασίας· ἀμμὲ ἂν ὁ ἐγκυτῆς νὰ θέλῃσεν νὰ ἔδωκεν
τὴν κληρονομίαν του τοῦ δανειστῆ, ἠμπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ καὶ 25
νὰ τὸ πουλήσῃ μὲ δίκαι· ἀμμὲ ἔάν ὁ δανεισιτὸς νὰ πούλησεν
τὴν κληρονομίαν τοῦ χρωφελέτη του, καὶ ὁ ἐγκυτῆς ὅπου ἐ-
πῆρεν τὴν κληρονομίαν καὶ ὁ δανεισιτὸς ἐτελεύτησεν, καὶ κα-
νένας συγγκενήν ὅπου ἦτον ἢ ρηθεῖσα κλήρα νὰ ἦλθεν ὀμπρός
καὶ νὰ ἐζήτησεν ἐκεῖνην τὴν κλήραν, ὡς δίκαιος κληρονόμος 30
ἐντέχεται νὰ τὸν λάβῃ, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἐγόρασεν τὴν κλή-

ρην ἤθελεν | χάσειν πάντ᾽ ὅσα ἔδωκεν, μὲ δίκαιον, καὶ διὰ τοῦ-φ. 57.
 τον οὐδὲν πρέπει ὁ ἐνκαλῶν νὰ πουλήσῃ τὴν κλήραν, ἀμμέ ὁ
 ἐνκυτῆς, εἰς τὸ ποῖον κανέναν φόβον, οὐδὲ κίνδυνος, κανεῖς τῆς
 πούλησης, διότι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον ὀρίζει τό, ὅτι ὁ
 5 ἐνκυτῆς ἐντέχεται νὰ τὸ πουλήσῃ καὶ νὰ λυθῇ ἀπαὶ τὸν δε-
 σμὸν τῆς ἐνκυμασίως.

πβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν ἀμυχίων τῶν ἐνκυ-
 τῶν τὰ ἐπουλήθησαν, καὶ τίς νὰ τὰ καλλιωτέρισῃ.

Ἐάν εἰς ἄνθρωπος ἔχῃ ἓνα χρεωφελέτην οὐδὲν ἡμπορεῖ κἀ-
 10 νόλου νὰ τὸν βάλῃ εἰς ἐνκυμασίαν διὰ νὰ κρᾶχτῇ, τὸ λέγε-
 ται ρεσπιτέρ, ἐκείνον τὸ χρεωστῆ νὰ τὸ πλερώσῃ τοῦ χρεω-
 φελέτη του, ὅτι πρέπει οἱ ἄνθρωποι νὰ ξεύρουν ὅτι ἂν ἐνη,
 ὅτι ὁ χρεωφελέτης ἀφήσει νὰ πουληθῇ τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ
 του ἀποῦ ἐνὶ χρεωφελέτης του, οὐ τὰ ἀμάχια τοὺς ἐνκυτά-
 15 δες χιθοῦν, δι' αὐτὸν οὐδὲν νὰ μείνῃ τὸ χρεῖος τὸ χρεωστῆ
 ὁ ἐνκυτῆς τοῦ δανειστικῶ του, ὅπου ἐνὶ ἀποῦ ἄλλον μέρος νὰ
 μηδὲν δώσῃ, ἀνμέ νὰ τοῦ στρέψῃ ὅλα του τὰ ἀμάχια καὶ ὅση
 ζημίαν λάβῃ διατὶ ἐπουλήθησαν τὰ ἀμάχια του διὰ λόγου
 του καὶ διὰ τὸ χρεῖός του, καὶ τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμε-
 20 νον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

πγ. Περὶ ἐκείνου ὅπου δανεῖζει τὸ ὑποζύγιόν του ἐτέρου,
 καὶ ἐνὶ χρεωφελέτης.

Ἐάν εἰς ἄνθρωπος θελήσῃ νὰ ποίσῃ ἀγαθοσύνην ἐνοῦ του
 φίλου, καὶ ποιεῖ του τὸ κελόν, ταύτέστιν δανεῖζει του τὸ κτη-
 25 νόν του, οὐ ἀφήνει τον νὰ καθαλλικέψῃ ὀνμπρός του ἐπάνω εἰς
 τὸ κτηνόν του ἐπάνω εἰς τὴν σέλλα, καὶ ἐκεῖνος καθαλλικεύ-
 γει ὀπίσω του, καὶ ἐκεῖνος ὁ φίλος σου ἐνὶ τοιοῦτος ἄνθρωπος
 ὅτι ἐνὶ ἐνκυτῆς, οὐ χρεωφελέτης κανενοῦ ἀνθρώπου, οὐ καμμίως
 γυναίκα, καὶ ἐνπλάζουν τον καθαλλικεύοντα τὸ κτηνόν σου
 30 μόνος του, οὐ μετὰ σου, ἐνπροστέν σου εἰς τὴν σέλλα, καὶ ἐ-
 σοῦ εἶσαι ὀπίσω καθαλλικεμένος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖ

νος, οὐ ἐκένη, τοὺς ποίους ἔνι ἐνκυτής, οὐ χρειωφελότης, ἡμ-
ποροῦν καλὰ νὰ τοῦ σηκώσουν τὸ ἄλογον διὰ τὸ χρεῖός του,
οὐ διὰ τὴν ἐνκυμασίαν του νὰ λυθῆ, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον
κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ βλεπηθῆτε καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε τί-
ναν τιμᾶτε καὶ τίνος πολομᾶτε καλοσύνην, νὰ ἔνη τοιοῦτον 5
φ.58. | κορμῖν ὅπου νὰ μηδὲν ἡμπορήσης νὰ χάσης με δίκαιον· ὅτι
νὰ ἤξεύρετε ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένον πρᾶγμαν ὅτι τὸ κτη-
νὸν ἔνι ἐδικόν του, ἐφειδὴν καθαλλικεύει ὀνμπρός σου καὶ ἐσοῦ
ὀπίσω του.

πδ. Αὐτοῦ τὸ θέλετε ἀκούσει τὸ δίκαιον τῶν ἀνθρώπων καὶ 10
τῶν γυναικῶν ὅπου δουλεύουν με μηνίω με ἄλλους, πᾶς, καὶ
ἀπαὶ τὰ πράγματα τὰ μιστραρόνου οἱ ἀνθρωποὶ καὶ ἡ γυναι-
κες, ἄλλους διὰ βίον τὸν ἐντέχεται νὰ ἔχη καὶ νὰ δώση καὶ
πᾶς νὰ τὸ πάρη. Αὐτὸς ὁ ἐμπρόλογος ἔνι νόμιμος γραμμα-
τικός. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ σιργέντη, καὶ ποταπὴν ἐ- 15
ξουσίαν ἔχει ὁ ἀφέντης κατὰ τὸν σιργέντην του, καὶ ὁ σιργέντης
κατὰ τὸν ἀφέντην του.

Ἐὰν εἷς ἀνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα κρατῆ ἕνα δοῦλον σιρ-
γέντη, οὐ μίαν δούλη λεγόμενη τζανπερλάναν, εἰς καιρὸν νο-
ματισμένον, τὸ λέγεται τάρμε, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης, 20
οὐ ἡ κυρά ὅπου τὸν ἐκράτησεν, ἔχει καλὰ ἐτεσχύτην ἐξουσίαν
ὅτι πᾶσα φορὰν ὅπου θέλει ἡμπορεῖ νὰ τὸν ἀπολογιάση τὸν
σιργέντην, οὐ τὴν τζανπερλάναν τὴν ἐκράτησεν, με τοιοῦτον,
ὅτι νὰ τὸν πλερώση εἰς ὅσον καιρὸν ἀποῦ τοῦ ἐδοῦλεψεν, καὶ
ἀλλοίως ἢ ἀπολογία οὐδὲν ἀζιάζει· ἀμμέ ὁ σιργέντης, οὐ ἡ 25
τζανπερλάναν οὐδὲν ἡμποροῦ ἀπαὶ τὸν ἀφέντην τους, οὐ ἀπαὶ
τὴν κυράν τους, ὡς τὸν καιρὸν τους, ἀν οὐδὲ θελήση ἡ κυρά,
οὐ ὁ ἀφέντης του· ἀμμέ ἂν ἔνη [ὅτι ὁ σιργέντης], οὐ ἡ τζαν-
περλάναν ὅπου ἔκρασεν με ἀφέντην, οὐ με κυράν, ἂν θέλη νὰ
περάση, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης, οὐ ἡ κυρά ὅπου τοῦς 30
ἐκράτησεν ἔνι κρατημένος νὰ τοῦς ἀπολογιάση, ἐφειδὴν θέλου

- νὰ περάσουν, καὶ χρεωστῆται νὰ τὸν πλερώσῃ διὰ ὅσον καιρὸν
 νὰ τοῦ δουλέψουν· ἀλλὰ ἂν οὐδὲν θέλου νὰ περάσουν, ὁ ἀ-
 φέντης, οὐ ἢ κυρά, οὐδὲν νὰ τοὺς δώσουν ἀπολογίζην, ἂν οὐ-
 δὲν θέλουν ἕως τὸ τάρμε· καὶ ἂν ὁ σεργέντης, οὐ ἢ τζαν-
 5 περλάνα πᾶσιν δίχως τὴν εἰδησίην τους, θέλουν λάθειν πρῶ-
 τοι τὴν θεορκίαν, διότι ἐτσακίσαν τὸν ὄρκον τους, ἔπειτα
 θέλουν χάσει ὅσον ἐδουλεῦσαν ἀπὸ τὸ μνηνίον τους, καὶ ἂν
 εὔρηθῃ μὲ ἄλλον τινὰ εἰς τὸ ρηγάτον, ἐντέχεται ἐκεῖνος, οὐ
 ἐκεῖνη | ὁποῦ ἐτσακίσαν τὸν ὄρκον τους, νὰ τρυπήσουν τὴν φ. 59.
 10 παλάμην τους μὲ ἓναν σίδερον βραστόν, οὐ δὲ κἄν νὰ ὁμό-
 σῃ τοῦ ἀφέντη του, οὐ τῆς κυράς του, νὰ τοὺς δουλέψῃ ὡς
 τὸν καιρὸν, τοὔτέστιν ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἀπὸ ἐξέβησαν ὡς που
 νὰ τελειωθῇ τὸ τάρμε τους, ὅτι ἐφειδὴν ἐξέβη ἄβουλα τοῦ
 ἀφέντη του, καὶ ὀδίχως νὰ διαβῇ τὸ τάρμε του, προτῆτερα
 15 ἀρνᾶται τὸν θεόν, ἔπειτα ψεύγει εἰς τὸν ὄρκον του, ὅτι οὕτως
 ὀρίζει ὁ νόμος.

πε. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τοῦ σεργέντη, οὐ τῆς
 τζανπερλάνας τοὺς ἐκράτησαν εἰς τὸ μνηνίον, καὶ βρίσκουν
 κανένα εὐρημα, τίνας πρέπει νὰ ἔνη ἐκεῖνον τὸ εὐρημα, οὐ
 20 τοῦ σεργέντη, οὐ τοῦ ἀφέντη εἰς ἐκεῖνου ὁποῦ ἐνι εἰς τὴν
 δούλεψίν του.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος κρατήσῃ ἓνα σεργέντη, οὐ μὴν τζανπερ-
 λάνα εἰς τὴν δούλεψίν του, καὶ γίνεται ὅτι ὁ σεργέντης, οὐ
 ἢ τζανπερλάνα εὔρισκε κανένα εὐρημα, τὸ δίκαιον ὀρίζει
 25 ὅτι ὁ κύρις νὰ ἔχη τὸ ἥμισον, καὶ ὁ σεργέντης τὸ ἄλλον ἥμισον
 τοῦ εὐρημάτου· καὶ ἂν λάχῃ, ὅτι ὁ σεργέντης, οὐ ἢ τζαν-
 περλάνα πᾶν ἕξω τῆς χώρας μὲ τὸν ἀφέντη του, οὐ μὲ τὴν
 κυράν του, καὶ κάμουν τίποτες μὲ δουλιάν τὴν ἡζεύρου, οὐ
 ἀλλοίως, ἀπὸ πᾶσα πρᾶγμα τὸ νὰ κάμῃ, ὁ ἀφέντης τους, οὐ
 30 ἢ κυρά τους νὰ ἔχουν τὸ ἥμισον μὲ δίκαιον.

πς. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου τοῦ σεργέντη, οὐ

ἐκείνης τῆς τζανπερλάνας ὅπου κλέψει κανένα πρᾶγμαν τοῦ ἀφέντη τους, καὶ τότες φεύγει.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκράτησεν ἕναν σεργέντην, οὗ μίαν τζανπερλάναν, καὶ ὁ σεργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα ὑπάγει ἀπὸ τὸ σπίτιν ἄνευ εἰδήσεως τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, καὶ παίρνει κανένα πρᾶγμαν τοῦ ἀφέντη, οὗ τῆς κυρᾶς του, καὶ ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρά του εὐρίσκει ἐκεῖνον τὸ ἔχασεν ἐπάνω κανενοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἐπάνω καμμίς γυναικίος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρά ὅπου ὁ σεργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα ἐποῖκεν τοῦτον τὸ παράπτωμαν, ἐντέχεται 10 νὰ πάρῃ τὸ ἐδικόν του μὲ δίκαιον μὲ τοιοῦτον, ὅτι νὰ ὁμόση ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, ἀμμὲ ἐκλέψαν τού το, καθὼς εἶπεν, ὁ σεργέντης του, οὗ ἡ τζανπερλάνα του, καὶ οὕτως νὰ τὸ περιλάβῃ· καὶ ἡμποροῦν νὰ τοὺς ἀνκαλέσουν διὰ κλέπτας, ἂν 15 φ.60. θέλουν ἐκεῖνοι ὅπου ἡ τζανπερλάνα ἔχασεν, καὶ ἂν ἡμπορῇ νὰ εὐρεθῇ ἐκεῖνος ἀποῦ τὸ ἐκλέψεν, ἐντέχεται νὰ πέσῃ εἰς ἐπιτίμιον εἰς τὸ κορμίν του, κατὰ τὸ ἐξᾶξεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐκλέψεν, καὶ τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσιζν τῶν Ἱεροσολύμων. 20

πζ. Δὲ νὰ ἀκούσεται τὸ δίκαιον τοῦ σεργέντη, οὗ τῆς τζανπερλάνας ὅπου χάνου κανένα πρᾶγμαν τοῦ ἀφέντη τους.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἀ' σεργέντην, οὗ μίαν τζανπερλάναν, καὶ ὁ σεργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα χάνου κανένα πρᾶγμαν ἀπ' ἐκεῖνα τὰ εἶχεν εἰς τὴν φύλαξίν του ἀπαὶ τὰ 25 πράγματτα τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τὸ ἀμνητιάσῃ, τούτέστιν νὰ τὸ πλερώσου πάντα ὅλα τὰ νὰ χάσου, οὗ νὰ δώσουν τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων, καὶ οὕτως ἐνὶ δίκαιον.

πη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου ὅπου δέρει τὸν 30 σεργέν του, οὗ τὴν τζανπερλάναν του.

Ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἀνκρίζεται μέ τὸν σεργέντην του, οὐ μέ τὴν τζανπερλάνα του, καὶ κροῦ του μίχν φουσκία, καὶ ὁ σεργέντης, οὐ ἢ τζανμπερλάνα ἀνκαλέ εἰς τὴν αὐλήν μέ τὴν ἀσίζαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι διὰ τὴν φουσκίαν οὐδὲν τοῦ θέλει
 5 ποίσει ἀσίζαν· ἀμμέ ἂν ὁ ἀφέντης του, οὐ ἢ κυρά του νά τὸν δέρη, οὐ νά ποίση νά τὸν δέρουν ἄμετρα τὸν σεργέντην του, οὐ τὴν τζανπερλάνα του, οὐ νά τοῦς ποίσουν κόρπον ἀξαζόμενον, καὶ νά ἀνκαλέση εἰς τὴν αὐλήν, ἢ ἀσίζα καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νά ἔχη οὗτος καλὸν δίκαιον, καθάπερ ἓνα ξένον,
 10 τοιούτως τὸ λέγει τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος.

πθ. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ράφτη ὅπου ράβγει τὰ ροῦχα τοῦς λαῖ, καὶ φεύγει μέ ὅλα τὰ ραψίματτα, ὁμοίως καὶ περὶ πάντων ὅλων τῶν ἐργονλάβων.

Ἐὰν κάτινις δώσου τὰ ροῦχά τους ἐνοῦ ράφτη διὰ νά τὰ
 15 ράψη, οὐ νά τὰ καταδηγήτη, οὐ νά δώση τὰ νήματά του ἐνοῦ ἀνυραντάρη νά τὰ κάμη πανί, οὐ ἄλλον τίποτες δίδει ἄλλου τινός ἐργολάβου διὰ νά τὰ ὀδηγήση, καὶ ὁ χροτοτεχνίτης παίρνει τα καὶ φεύγει, καὶ μετὰ ταῦτα εὐρίσκει τα εἰς τὸ χέριν κάτινις, τὸ δίκαιον ὀρίζει νά ἀνκλάβη τὸ ἐδικόν του, μέ τοι-
 20 οῦτον, νά ὁμύση ἐπάνω | εἰς τὰ ἄγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ φ. 61. πρᾶγμα οὐδὲν τὸ ἐδάνεισεν, οὐδὲ ἐπούλησέν το, οὐδὲ ἐχάρισεν, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, ἀμμέ ἔδωκεν τὰ ροῦχά του, οὐ τὰ πανιά του, οὐ τὸ πρᾶγμάν του νά τοῦ τὸ ὀδηγήσουν, καθὼς ἔνωθεν ἐλαλήθη, καὶ οὕτως νά λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του λυτά· ἀμμέ ἢ
 25 ἀσίζα ὀρίζει ὅτι ὁ ἐργολάβον, ἂν ἐδούλεψεν τίποτες εἰς τὸ φτίαςμαν τοῦ ἐδικοῦ του, καὶ χρωστει του τὴν τσιγάρισίν του, δίκαιον ἐνὶ νά δοθῇ ἐκεῖνος ὅπου χάνει τὸ πρᾶγμα πάντα ὅσα χρωστει διὰ τὸ αὐτὸν ροῦχον.

ι. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου ὅπου νά ἐνοικιάση
 30 ὀίκον, καὶ πότε δύναται ἀφιέναι αὐτὸν ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὅπου τὸν ἐνοικίασεν.

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνοικιάζει τὸ σπίτιν τοῦ ἐτέρου ἀνθρώπου, ὃ μιᾶς ἐτέρας γυναίκα, ἕως ἕνα τάρμε ὠνοματισμένον, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐφειδὴν ὁ κύρις τῆς οἰκίας νὰ τὸ ἐνοικιάσῃ ἕως ἕνα τάρμε, ἐκεῖνος οὐδὲν δύναται νὰ ἐβγάλλῃ τὸν ἐνοικιάτορον τοῦ ἕως ὅπου νὰ τελειωθῇ τὸ τάρμε τοῦ 5 τὸ νὰ ποιήσουν, οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ ἐκεῖνη ὅπου νὰ ἐνοικιάσῃ τὴν οἰκίαν οὐδὲν νὰ ἠμπορήσῃ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἕως τὸ τάρμε τοῦ, καὶ ἂν θελήσῃ νὰ τὸν ἀφήσῃ, ἤθελεν τὸν πλερώσει σωστά τὸ ἐνοικίον διὰ ὅσον καιρὸν τὸ ἐνοικίασεν, ἂν οὐδὲν ἀπλίκεψεν παρὸς μία ἡμέραν, μόνον ἐάν θελήσῃ ἐκεῖνος ἀποῦ ἐνι 10 τὸ σπίτιν ἐδικόν τοῦ ὁμοίως ἐάν ὁ οἰκοκύρις ἂν τὸν ἀπολογιάσῃ ἀπαὶ τὴν οἰκίαν τοῦ πρὶν τελειωθῇ, καὶ οὐδὲν ἐποίησεν εἰς τὴν οἰκίαν παρὰ β' μόνας ἡμέρας τοῦ λείπουνται νὰ διαβῇ τὸ τάρμε καὶ χρεωστῆται τὸ ἐνοικίον ὅλου τοῦ χρόνου, οὐδὲ νὰ τὸν πλερώσῃ λοιπὸν τίποτε, ἐφειδὴν τὸν ἀπολογίσεν, καὶ 15 ἂν τοῦ ἔδωκεν τίποτε, ἐντέχεταί νὰ τὸ στρέψῃ καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ἔτερον περὶ αὐτόν.

Ὅμοίως ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἐνοικιάζῃ τὸ σπίτιν τοῦ ἐτέρου ἀνθρώπου, οὐ μιᾶς γυναικὸς ἕως ἕνα χρόνον, καὶ ἐκεῖνος, οὐ 20 ἐκεῖνη ὅπου ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν, ἦτον κακοποιός, καὶ ἔκριναν καὶ ἀπόφηνάν τον νὰ τὸν ἐξορίσουν ἔξω τῆς χώρας [ἦ] ὁ ρήγας ἔκου . . . . ἀσέν τον . . [ἔξ]ω τῆς χ[ώρ]α;· εἰς τοιοῦτα κορμῖα ἐθέσπισαν εἰς τὴν ἀσίζαν, νὰ μηδὲν πλερώσουν παρὸς ὅσον νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὄχι πλεῖον. Ἀληθῶς 25 ἂν ἐνοικίασα τὴν οἰκίαν μου μιᾶς γυναικὸς, καὶ ἐκεῖνη ἡ γυναῖκα ἦτον μαυλίστρια καὶ κακὴ γυναῖκα, οὐ ἦτον κακὸς ἄνθρωπος καὶ κακῆς περιστροφῆς καὶ κακῆς ἀκοῆς, καλὰ ἐνι δίκαιον ὅτι νὰ τὸν διώξω ἀπαὶ τὴν οἰκίαν μου πρὶν τὸ τάρμε τοῦ, καὶ ἐντέχεταί νὰ πλερώσῃ εἰς ὅσον καιρὸν ἐπλίκεψεν ἔσω 30 εἰς τὸ σπίτιν, διότι οὐδὲν ἐνι δίκαιον ὅτι τοιοῦτοι ἄνθρωποι

νά ἔνη μέσα εἰς καλοῦς λαῖς παρὰ εἰς τόπους κοινοῦς ὅπου | ἐνι φ. 62.
θεοπισμένον ἢ ἀπλικεύουν τοιοῦτοι λαῖς.

4α. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὅπου οὐδὲν θέλει
νά πληρώσῃ τὸ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου, καὶ εἰς τήντα νά κρα-
5 τηθῇ ὁ οἰκοκύρης διὰ τὸ πληρώμαν του.

Καλὰ νά γνωρίσετε ὅτι ἂν ἔνη ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνοικιάσει
τὸ σπίτιν του ἐτέρου ἀνθρώπου, οὐ γυναικός, καὶ ἐκεῖνος, οὐ
ἐκεῖνη οὐδὲν θέλει νά πληρώσουν τὸ ἐνοῖκιν τοῦ σπιτίου του
τὸ ἐνοικίασαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ οἰκοκύρης ἤμπορεῖ νά
10 κλειδώσῃ τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς πάντα τὰ εὐρισκόμενα ἐν
τῇ οἰκίᾳ, καὶ νά τὰ πουλήσῃ, μὲ τὴν εἶδησι τοῦ βισκούντη
καὶ ἐκεῖνου, οὐ ἐκεῖνης, ὅπου ἐνι τὰ πράγματτα, ἂν θελήσῃ νά
ἔνη, καὶ νά πληρωθῇ πάντα ὅλα τὰ τοῦ χρωστεῖ διὰ τὸ ἐνοῖκι
τῆς οἰκίας του· καὶ ἂν οὐδὲν ἐμπορῇ νά πληρωθῇ ἀπαὶ τὰ
15 εὐρισκόμενα εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ οἰκοκύρης
ἤμπορεῖ νά κρατηθῇ ἐπάνω ἐκεῖνου, οὐ ἐκεῖνης ὅπου ἐνοικίασαν
τὸ σπίτιν, καὶ ἐντέχεται νά τὸν πληρώσῃ τὰ δέλοιπα μὲ
δίκαιον.

4β. Αὐτοῦ νά ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ ὅπου ἀγωγιάζει
20 ἄλλου ὑπόζυγιον, καὶ σύρνει το καὶ ψορᾷ, ἐπάνω τίνος νά ἔνη
ἡ ζημία.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάσει τὸ κτηνὸν του ἐτέ-
ρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἀγωγίασεν τὸ κτηνὸν πε-
ρισύρνει το, καὶ σύρνει το καθὼς ἐντέχεται, καὶ ψορᾷ, ἐντέχεται
25 νά ἔνη λυτὸς μὲ τοιοῦτος, νά ὁμώσῃ εἰς τὰ ἄγρια ὅτι ἐκεῖνος
ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν τὸ ἐπαράσυσεν, οὐδὲ ἐποίησεν ἀφορμὴν
ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐψόφησεν, καὶ εἰς ἐτεσαῦτον ἐνι λυτὸς ἐξ αὐ-
τόν του· ἀμμὲ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ἀποῦ ἀγωγίασεν τὸ κτηνὸν
του ἐσυρέν το περίττου παρὰ τὸ στοίχημα ὅπου ἐμελλεν νά
30 τὸ πάρῃ, καὶ ἂν τοῦ ἐποίησεν ἀφορμὴν ἀπαὶ τὸ ποῖον τὸ κτηνὸν
ἐψόφησεν, οὐ ἐλαβῶθη, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος νά τὸ

πλερώση τὸ κτηνὸν μὲ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ τὸ τῷ ἐγωγιόσεν, ἐὰν ὁ κύρις τοῦ κτηνοῦ ἠμπορῇ νὰ δείξῃ μὲ β' μαρτυρίαῖς ὅτι ἔσυρεν τὸ κτηνὸν περιτίτου παρὰ οὐδὲν ἐντέχετο, οὐ ἂν τὸ ἐπαρὰφόρτωσεν παρὰ τὸ ποῖον τὸ κτηνὸν ἐψόφησεν, οὐ ἐλαβώθη· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸ πλερώσῃ μὲ χαρατᾶν, 5 τούτέστιν μὲ νομίσματα, ἐνὶ κρατημένους νὰ τοῦ στρέψῃ ἕνα τοιοῦτον κτηνὸν καθάπερ τὸ ἐδικόν του, κατὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

4γ. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ καμηλάρη ὁποῦ ἀγωγιάζει τὰ καμήλια του καὶ πέπτουν καὶ ποιοῦν ζημίαν. 10

Ἐὰν εἷς καμηλάρης ἀγωγιάζῃ τὰ καμήλια του εἰς κρασί, οὐ εἰς λάδιον νὰ τὸ σηκώσῃ, οὐ ἄλλον τίποτε; πρᾶγμαν, καὶ γίνεται ὅτι τὰ καμήλια πέπτου, καὶ γίνεται τίποτες ζημία ἀπαι τὸ φορτίν τους, ὁ καμηλάρης οὐδὲν πρέπει νὰ πλερώσῃ φ. 63. ὁ αὐτὸς καμηλάρης τίποτες· ἀνμὲ | ἂν ἔνη τὰ σκοινία τοῦ 15 σαμάτου τοῦ καμηλίου κοποῦν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ καμηλάρης ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τὴν ζημίαν· καὶ ἐὰν ὁ κύρις τοῦ πραγμάτου ἔμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρες ὁποῦ νὰ ποίσουν κατὰ μάρτυρες, ὅτι διὰ τὸ φταῖσμαν τοῦ καμηλάρη ἔπεσεν τὸ καμήλιον, οὐ διὰ τὴν κκκὴν του βλέπησιν, ὁ καμηλάρης ἐν 20 κρατημένους νὰ πλερώσῃ ὅλην ἐκείνην τὴν ζημίαν μὲ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ἦτον τὸ πρᾶγμαν τὸ χαμένον, οὐ ποντισμένον, οὐ τσακισμένον.

4δ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ κτηνοῦ τὸ ἀγωγιασμένου ὁποῦ ἀποστάθην εἰς τὴν στράταν καὶ ψοφᾷ, ἐπάνω 25 τίνων νὰ πέσῃ ἢ ζημία, ὁποῦ ἀπάνω τοῦ ἐκείνου ὁποῦ τὰ ἐγωγιόσεν, οὐ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἐκαθαλλίκεψεν εἰς τὴν ὁδόν;

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιόσῃ τὸ κτηνὸν του ὥτινος καὶ ἂν ἔνη, καὶ τὸ κτηνὸν ἀποστέκεται εἰς τὴν ὁδόν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐπειδὴ ἀποστάθην νὰ μηδὲν τὸ πάρῃ ἐξωμέρου τῆς 30 πρώτης χώρας τῆ νὰ εὔρη τοὺς χριστιανούς, καὶ αὐτοῦ νὰ τὸ

ἀφήση, καὶ νὰ ἀγωγιάσῃ ἄλλον κτηνὸν ἐπάνω ἐκείνου ἀπὸ ἀποστάθην· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὅπου ἀγωγιάσεν τὸ κτηνὸν τὸ ἀποστάθην παρὰ τὸ ἐξωμέρου τῆς πρώτης χώρας τὴν εὐρη χριστιανική, καὶ τὸ κτηνὸν νὰ ἐψόφῃσεν, δίκαιον ἐνὶ νὰ τὸ
5 πλερώσῃ ὅσον ἔξαζεν ὅταν τοῦτο ἐγωγιάσεν.

4ε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου ἀγωγιάσα ἕτερον κτηνὸν καὶ πολομᾶ του καμμίαν γιατρείαν καὶ ψοφᾶ, ἐπάνω τίνος πέπτει ἡ ζημία.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μίαν γυναῖκα ἀγωγιάζῃ
10 ἄλλου ἄλογον καὶ ἀποστέκεται εἰς τὴν στράταν, οὐ πιάνει το κανένα κακόν, καὶ ὁ ἀγωγιάτης ὅπου τὸ ἐγωγιάσεν ἱατρεύει το, καὶ τὸ κτηνὸν ψοφᾶ, οὐ λαβόνεται, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι νὰ τὸ πλερώσῃ μὲ δίκαιον, διότι κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ποίση νὰ γιατρέυσῃ ἕτερον κτηνὸν διὰ κανέναν λά-
15 βωμαν τὸ νὰ τοῦ ἔρτη, ἄνευ ὀρισμοῦ ἐκείνου ὅπου ἐνὶ τὸ κτηνόν.

4ς. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου ἀγωγιάζῃ ἄλλον κτηνόν, καὶ οὗτος ὡς γιόν τὸ ἀγωγιάσει πουλεῖ το, οὐ ἀμχέυει το, οὐ παίρνουν τού το διὰ χρεῖο; τὸ χρεωστεῖ
20 κᾶτινος.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάζῃ τὸ κτηνόν του ἐτέ-
ρου ἀνθρώπου, οὐ καμμίας γυναίκας, καὶ ἐκεῖνος ὅπου νὰ ἀγωγιάσῃ τὸ ὑποζύγιόν του πουλεῖ το, οὐ ἀμχέυει το, οὐ παίρνουν τού το διὰ χρεῖο; τὸ χρεωστεῖ, τὸ δίκαιον κελεύει
25 ὅτι ὁ κύρις τοῦ κτηνοῦ, οὐ ἡ κυρά του ἐντέχεται νὰ περιλάβῃ τὸ κτηνόν του ἀπὸ εἰ τινας ἀποῦ τὸ κρατεῖ εἰς τὸ ρηγάτον, μὲ τοιοῦτον, νὰ παρασταθῇ ἔμπροσθεν τοῦ βισκούνη, οὐ τοῦ ἐμπαλῆ τῆς χώρας ὅπου νὰ εὕρῃ τὸ κτηνόν του, καὶ νὰ φέρῃ β' μάρτυρας ὅπου νὰ ποίσουν ὡς γιόν | μάρτυρας, τοῦτέστιν νὰ φ. 64.
30 ὁμόσω εἰς τὰ ἄγια ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνόν ἦτον ἐδικόν του, ἔπειτα ἐντέχεται ὁ κύρις τοῦ ζώου, οὐ ἡ κυρά του, ἐπάνω

εἰς τὰ ἄγρια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν τὸ ἐπούλη-
σεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀμάχευσέν το, ἀμμὲ οὕτως τὸ ἐγω-
γίασεν, καθὰ ἄνωθεν ἀλαλήθην, καὶ μετὰ τὸ αὐτὸν νὰ πάρῃ τὸ
ἐδικόν του κτηνὸν λυτὰ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

4ζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνα τὰ κορμιά ὁποῦ 5
δίδουν τὰ σπίτια τους, οὐ τὰ χωράφια τους, οὐ τὰ περιβόλια
τους εἰς ἔφισον.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος δίδει τὸ σπίτιν του, οὐ τὴν
γῆν του, οὐ τὸν κῆπὸν του εἰς ἔφισον ἑτέρου ἀνθρώπου μὲ
τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, ἐκεῖνος ὁποῦ λαμβάνει τὸ ἔφισον ἡμ- 10
πορεῖ νὰ τὸ στρέψῃ τὸ ἔφισον πᾶσα ὥρα ἀποῦ θελήσει, μὲ
τοιούτον, νὰ πληρώσῃ ἑτεσχυτον ὅσον τὸν ἐκράτησεν τὸ πρᾶγ-
μα, χωρὶς ἂν εἶχαν ἄλλο τίποτες στοίχημαν μέσον τους, καὶ
μὲ τοιούτον νὰ μηδὲν πάρῃ ἀπὸ τὰ πράγματα παρὰ ὅσα
ἐντέχεται· ὡς περ ἂν κρατᾷ ἕνα ἀμπέλιν εἰς ἔφισον, οὐ ἕνα 15
περιβόλι, καὶ γίνεται ὅτι ὅταν συμπίσῃ τοὺς καρποὺς ὄλους
καὶ τότε νὰ στρέψῃ, οὐδὲν δύναται τοῦτον ποιῆσαι, ἀνεμὲ ἐν-
τέχεται νὰ ἀφήσῃ ἑτεσχυτον καρπὸν καὶ περίττου εἰς τὸ πε-
ριβόλι, οὐ εἰς τὸ ἀμπέλιν εἰς ὅσο ἐπερίλαβεν εἰς ἑτεσχυτον
καιρὸν ὅσο τὸ ἐκράτησεν καὶ περίττου πολλά, καθὰ ἐν ἤθους 20
ὅτι δένδρα χλωρὰ ἐντέχονται νὰ τὰ πιντόνου εἰς ὄλους τοὺς
καρποὺς, ἄνευ ἂν εἶχαν ἕτερον στοίχημαν μέσον τους· ὅτι κατὰ
νὰ γνωρίζετε ὅτι ὅλα τὰ στοίχηματα τὰ ποιοῦν οἱ ἄνθρωποι
μέσον τους ἐντέχεται νὰ ἔνη στερεωμένα, ἄνευ νὰ ἔνη τὰ στοί-
χηματα ἐναντία τοῦ νόμου, οὐδὲ ἐναντία καλοῦ ἤθους, ὅτι τὰ 25
στοίχηματα νικοῦ τοὺς νόμους.

4η. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ παίρνει ἕτερον πρᾶγμαν
εἰς ἔφισον, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πληρώσῃ τὸ ἔφισον, καὶ ποῦ
μέλλει νὰ κρατηθῇ ὁ κύρις τοῦ πραγμάτου.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος δίδει τὸ σπίτιν του εἰς ἔφι- 30
τον, οὐ τὸ περιβόλιν του, καὶ εἰς καιρὸν ὠνοματισμένον. καὶ

γίνεται ὅτι ὁ ἀφέντης, οὐ ἢ κυρὰ ζητᾷ τοῦ παχτοναρχῆ, οὐ
 τῆς παχτοναρίας τὸ ἔφιτόν του, καὶ ἐκεῖνος λέγει ὅτι τίποτε
 οὐδὲν νὰ δώσῃ, ὅτι ἐξῆπλέρωσέν τον, ἐν τούτῳ ἐντέχεται νὰ
 βιγλίση ἢ αὐλῆ ὅτι ἐκεῖνος, ὁποῦ λαλεῖ ὅτι ἐπλέρωσεν τὸν
 5 ἀφέντη τοῦ ἐφίτου, ἂν ἔχη β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποιήσουν ὡς
 μάρτυρας, πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ μὲ τὸ αὐτὸ
 ἐνι λυτός· καὶ ἂν οὐκ ἔχη αὐτούς τοὺς β' μάρτυρας, ὁ ἀφέν-
 τῆς, οὐ ἢ κυρὰ τοῦ ἐφίτου, νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἄγρια
 ὅτι οὐδὲν ἐπερίλαθεν τίποτε, καὶ μὲ τὸ αὐτὸ | νὰ πλερωθῇ ^{φ.δδ}

10 τὸ ἔφιτόν του μὲ τὸ δίκαιον.

4θ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐπάκτωσεν
 ἕτερον πρᾶγμα, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ πάκτος, καὶ
 ὁ ἀφέντης τοῦ πάκτου ἀμχεύει τον καὶ ξοδιάζει κανέναν ἔξο-
 δον δι' αὐτὸν τὸ ἀμάχεμα, τί; νὰ πλερώσῃ ἐκείνην τὴν ἔξο-

15 δον μὲ δίκαιον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα, δίδει τὸ
 σπίτιν του, οὐ τὸ περιβόλιον του εἰς ἔφιτον ἔως ἔναν καιρὸν
 νοματισμένον, καὶ γίνεται ὅτι ὁ κύρις τοῦ κήπου ζητᾷ τὸ ἔφι-
 τόν του ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὁποῦ ἔχει τὸ πάκτος του, καὶ ἐκεῖ-
 20 νος οὐδὲν θέλει νὰ τὸν πλερώσῃ τὸ πάκτος του, τὸ δίκαιον
 κελεύει ὅτι ὁ κύρις τοῦ πάκτου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ κληρωθῇ
 τὸ περιβόλιον του, οὐ τὴν οἰκίαν του, οὐ τὸν ἀμπελῶνά του,
 ἔως ὅπου νὰ πλερωθῇ· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ κύρις τοῦ ἐφίτου
 πολομᾷ μέσα εἰς τὸ καιρὸν ὁποῦ ἐνομεύτη καμμία ἔξοδον περὶ
 25 τῆς ποίης δὲν ἠμπορεῖ νὰ βαστάζῃ, ὡς περ ἂν ἐσκέπασεν τὴν
 οἰκίαν ὅτι ἐποντίζετον ὅλον ἐκεῖνον διότι ἦτον ἀσκέπαστον,
 καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ βασταχτῇ νὰ γένη, οὐ ἂν (1) ἦτον νὰ
 κάμη τὸ περιβόλιον ὁποῦ ἐποντίζετον, ἂν οὐδὲν εἶχεν καμωθῇ
 εἰς τὸν καιρὸν του, καὶ μετὰ ταῦτα ἂν θέλῃ νὰ περλάβῃ τὴν

(1) χειρ. οὐ ἂν ἦτον, οὐ ἂν ἦτον.

οικήαν (1), οὐ τὸν κῆπον καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφιτον, τὸ δίκαιον
 κελεύει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ὅλους τοὺς ἐξόδους
 τοὺς ἐξωδίασεν ὁ ἀφέντης τοῦ ἐφίτου· ἀμμέ ἂν ὁ κύρις τοῦ
 ἐφίτου ἔποιικεν ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἔλαβεν
 τὸ ἔφιτόν του ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ τὸ ἐκράτεν, τὸ δίκαιον κελεύει 5
 ὅτι ἔχασεν τὸ πρᾶγμα τὸ ἔπαιρνεν ἐκεῖνον τὸ ἔφιτον, μὲ δί-
 καιον· ἄνευ ἂν εἶχαν ἕτερον στοίχημαν μέσον τους, οὐ ἂν οὐ-
 δὲν τὸν ἐπλήρωσεν μέσον εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν,
 ὅτι μετὰ ταῦτα καλὰ ἠμπορεῖ νὰ περιλάβῃ τὸ πρᾶγμαν του,
 μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. 10

ρ. Ἐφειδὴν ἐκούσετε περὶ τῶν ἄλλων δικαιοματίων, δίκαιον
 ἔνι νὰ ἀκούσετε καὶ περὶ τῶν παρακαταθηκῶν. Τὸ αὐτὸν κε-
 φάλαιον ἔνι νόμιμον λατίνικον. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ
 τοῦ βίου τὸν παραδίδουν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, καὶ ἡ παράδοσις
 χάνεται. 15

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἰς ἄνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα, παραδίδει
 τὸ ἐδικόν του ἐτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὅπου
 ἐπῆρεν εἰς βλέψησιν ἐκεῖνον τὸν βίον, χάνει ἐκεῖνον τὸ πρᾶγ-
 μαν εἰς καμμία ὄπλῃν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἔνι κρατούμενος
 νὰ τὸ πλερώσῃ ἐκεῖνον ὅλον τὸν βίον ἐκεῖνου, οὐ ἐκεῖνης ὅπου 20
 τοῦ τὸ ἐπαράδωκεν εἰς βλέψησιν· ἀμμέ ἂν ἐποιικαν στοίχημαν,
 φ. 66. | ὅταν ἐπῆρεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν εἰς βλέψησι, ὅτι ἂν ἔνη ὅτι
 χαθῆ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, οὐ ἂν τοῦ τὸ κλέψουσιν, οὐ ἂν
 ἐπῆρες τὴν οικήαν του, οὐ ἂν πέσῃ ὅτι νὰ ἔνη κίτες, δίκαιον
 ἔνι, ὅτι ἂν τὸ χάσῃ μετὰ ταῦτα μὲ καμμίαν ὄπλῃν τῶν αὐ- 25
 τῶν ὑποθέσεων, ὅτι νὰ ἔνη λυτὸς κατὰ τὸ δίκαιον καὶ διὰ
 αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις καὶ τοῦτα τὰ στοιχίματα τὰ ἔνι ἄνωθεν
 λαλημένα.

ρζ. Αὐτοῦ δηγεῖται τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου ὅπου παραδίδει

(1) τὴν οικήαν τὴν οικήαν.

το ἰδικόν του, οὐ ἔναν σκευῶς κλειδωμένον, καὶ μετὰ ταῦτα εὖρη τον ἀνοιχτόν.

- Εἷς ἀνθρώπος κατὸν ὄνομαν οὐ Μπερνάρτ, ὃ Μαρτῆς, παρὰ δίδει τοῦ χανιέρη του ἀ΄ ζωνάριν, οὐ ἕναν λοκέτ τὸ σύρνου
- 5 εἰς τὴν Φρανκία, ὡσπερ σκέ κλειδωμένον, εἰς τὸ ποῖον ζωνάριν ὁ Ρενάτ ἐλάλεν ὅτι εἶχεν μέσα ρ΄ πέρπυρα, καὶ ὁ χανιέρης ἔβαλεν τὸ λουρίν εἰς τὸ σεντοῦκί του, καὶ μετὰ ταῦτα στρέφεται ὁ Ρενάτ καὶ ζητᾷ τοῦ χανιέρη του τὸ λουρίν του, καὶ ἐκεῖνος στρέφει τού τον, καὶ ὁ Ρενάτ βιγλιζέει τὸ λουρίν, τὸ
- 10 σκευός του, οὐ τὸ χερταλάμιν του, τσακισμένον, καὶ ἀπαὶ τὰ περπύρατά του οὐδὲν εὐρίσκει παρὰ ἑ πέρπυρα, καὶ ὁ Ρενάτ δείχνει τὸ λουρίν του, τὸ ζωνάριν του, τοῦ χανιέρη του πῶς τὸ κλειδωμάν του ἔνι τσακισμένον, καὶ ἀπαὶ τὰ ρ΄ πέρπυρα οὐδὲν εὐρίσκει παρὰ ἑ πέρπυρα, καὶ ὁ χανιέρης του ἀποκρίνεται του
- 15 « καλέ μου φίλε, οὐδὲν κατέχω τίποτε; ἀπ΄ αὐτα, ὅτι τὸ ζωνάριν σου ἔνι ἀνοιχτόν, ὅτι καθὰ μοῦ το ἐπαράδωκες ἔβαλά το εἰς τὸ σεντοῦκι »· καὶ ὁ Ρενάτ ἀποκρίνεται « ἐπαράδωκά σου τὸ ζωνάριν μου κλειδωμένον, καὶ ἡῦρά το ἀνοιχτόν, καὶ ἐπῆραν τὰ ἡμισα τῶν νομισμάτων μου· λοιπὸν θέλω νὰ μοῦ στρέψῃς
- 20 τὰ πέρπυρα τὰ ἔνι λειψά, ἂν ἔνη κείμενον καὶ ἡ αὐλή νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ »· οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ βιγλίτσου ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸν ἐγκλημιν, ἂν ἔνη ὅτι ὁ Ρενάτ ἔχη β΄ μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσου ὡς μάρτυρες, πῶς τὸν εἶδασι νὰ δώσῃ τὸ ζωνάρι κλειδωμένον, καὶ ἤκουσάν του νὰ πῆ ὅτι εἰς τὸ ζωνάρι εἶχεν
- 25 ρ΄ πέρπυρα, ἄνευ ἀναλογίας νὰ ποίση ὁ χανιέρης τῶν περπύρων, ἐντέχεται νὰ ἱκανώσῃ τὰ περπύρα τῶν περπύρων, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἂν οὐκ ἔχη τοὺς μάρτυρας, ὁ χανιέρης ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἄγχι ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν τὸ ἀνοιξεν, οὐδὲ τίποτε; ἐπῆρεν, οὔτε ἐπαρκατέβαγεν, οὐδὲ ἕτερος;
- 30 δι΄ αὐτόν, ἀμμέ οὔτως ὡς γιόν τοῦ τὸ ἐπαράδωκεν, οὔτως τοῦ τὸ ἔστρεψεν, καὶ μὲ τὸ αὐτόν μένει λυτὸς τὸ λέγεται κίτες.

φ. 87. ρβ. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν παραδόσεων τὸ ποιεῖ
ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸν χανιέρη του
καὶ λαλεῖ του « στρέψι μου τὰ κ' πέρπυρα, τὰ σοῦ ἐπαρ-
δωκα ὅταν ἐπῆγα εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα, οὐ εἷς ἕτερον πέρα τῆς 5
θαλάσσου », καὶ ὁ χανιέρης ἀποκρίνεται « μὴ τ' ὀρίσοι ὁ θεός!
ὅτι ἐσοῦ οὐδὲν μοῦ ἐπαφῆκε; τίποτε; »· ἐάν τὸ ἐγκλημαὶν ἔλθῃ
ἀπαὶ τοῦτον εἰς τὴν αὐλήν, οἱ κριταὶ νὰ κρίνουν ἐπάνω εἰς
τὸ αὐτόν, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὰ πέρπυρα ἔχει
δύο μάρτυρας· ὁποῦ νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια τὸ πᾶς τὸν 10
εἶδασιν νὰ παραδώσῃ αὐτὰ τὰ κ' πέρπυρα, χωρὶς νὰ τὰ πάρῃ
πλεῖον, ἐντέχεται νὰ τὰ στρέψῃ τὰ κ' πέρπυρα μὲ δίκαιον·
καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὰ κ' πέρπυρα οὐκ ἔχει
τούς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ χανιέρης νὰ ὁμόσῃ
ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια, ὅτι ἐκεῖνος τὰ αὐτὰ πέρπυρα οὐδὲν τοῦ 15
τὰ ἐπαφῆκεν, καὶ οὕτως νὰ τοῦ βουθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἄγια
τὰ ἔμοσεν, καὶ εἰς τοῦτον νὰ ἔνῃ λυτός, μὲ δίκαιον· διὰ τοῦ-
τον ἐντέχεται νὰ σκοπίσετε τίνος παραδίδητε τὸ ἐδικόν σας,
ὅτι νὰ ἔνῃ τοιοῦτος· ὅτι νὰ μηδὲν χάσῃς τίποτε;.

ργ. Αὐτοῦ ζηγᾷται τὸ δίκαιον περὶ τοὺς δύο ἀνθρώπους 20
ὁποῦ παραδίδουν τοῦ ἑστιέρη τους, οὐ τοῦ χανιέρη τους, ὀκάτι
βίον, καὶ πίτε ἐν κρατούμενος· ὁ χανιέρης νὰ τὰ πλερώσῃ
ἀπ' ἐκείνην τὴν παράδοσιν.

Ἐάν γίνεταί ὅτι δύο ἄνθρωποι ἐν τῷ ἅμα παραδίδουν τοῦ
χανιέρη τους ρ' πέρπυρα, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπάσσι, καὶ ἔπειτα 25
οὐδὲν ἐδίδθη ὀλίγον, ὅτι ὁ εἷς ἐμεταστράφῃ ἀπ' αὐτὰ καὶ
ἐζήτησεν τοῦ ἑστιέρη τὰ ρ' πέρπυρα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ
ἑστιέρης οὐδὲν πρέπει κανεῖς νὰ τὸν κατασπίξῃ ἀπὸ τίποτε;
νὰ στρέψῃ, ἐάν οἱ β' ἐν τῷ ἅμα χωρὶς οὐδὲν εἶπεν ὅταν ἐποι-
καν τὴν παράδοσιν ὅτι, εἴ τι; ἔλθῃ ἀπαὶ τοὺς β' προτῆτερα, 30
νὰ πάρῃ τὰ πέρπυρα, ὅτι ἂν ἔνῃ τὰ αὐτὰ στοιχήματτα, νὰ τὰ

- στρέψη ἐντέχεται ὅποιος νὰ τὰ ζητήσῃ· ἀνμὲ ἂν θέλῃ νὰ ποίσῃ καλὰ ἐκεῖνος, ὅπου ζητᾷ τὰ πέρπυρα ἐπάνω τοῦ χανιέρῃ, ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος τίποτες ἀπ' αὐτὰ τὰ πέρπυρα νὰ μηδὲν ζητήσῃ, νὰ μηδὲν τὸν ἀποβγάλλῃ, δίκαιον ἐνι, εἴ τις τὰ ζητήσῃ
- 5 νὰ τὸν ἀποβγάλλῃ, νὰ τοῦ τὰ δώσῃ· ἀνμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι κανέναν ἀποῦ ὕτα τὰ στοιχήματα οὐδὲν ἦτον, καὶ νὰ ἔδωκεν τὰ πέρπυρα τοῦ ἐνοῦ ἄνευ τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ ἄλλος νὰ στραφῇ μετὰ ταῦτα καὶ ἀξαναζήτησεν αὐτὰ τὰ πέρπυρα, δίκαιον ἐνι ὅτι ὁ χανιέρῃς νὰ τοῦ τὰ ποίσῃ καλὰ εἰς τὸ παρκατῶ τὰ ν' πέρπυρα, διατι ἔστρεψεν τὰ πέρπυρα τοῦ ἐνοῦ δίχως τὸν ἄλλον.
- 10 ρδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον τους διὰ νὰ κάμουν εἰς κανέναν ταξειδιν]. Αὐτὸ ἐνι ἀλατίνικον νόμιμον. Αὐτοῦ λέγει τὸ δί-φ. 68. καιον περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσο
- 15 τους.
- Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦ νὰ ποίσουν συντροφίαν ἀντάμα, ἂν θέλουν· ὡς περ ὁ εἷς τοὺς συντρόφους· βάλλει ἕκαστὸ πέρπυρα, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ δύο οὐδὲν βάλλουν παρὸν ν' πέρπυρα, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ κατὰ τὴν τάξιν ὅπου ἐστάσασιν,
- 20 καὶ νὰ μοιράσουν τὸ διάφορος· καὶ ἀκόμη εἰς ἄλλην ὀπλὴν ἠμποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποίσου συντροφίαν, ὅτι ὁ εἷς τοὺς συντρόφους ἠμπορεῖ νὰ βάλῃ εἰς τὴν συντροφίαν ν' πέρπυρα, καὶ ὁ ἄλλος σύντροφος νὰ βάλῃ τὸ κορμίν του καὶ τὰ ἔργατά του ἐναντίον τῶν περπύρων, καὶ ἀξιάζει τούτῃ ἡ συντροφία·
- 25 ἀκόμη εἰς ἄλλην ὀπλὴν ἠμποροῦσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποίσουν συντροφίαν, ὡς περ ἂν ποιοῦν στοιχήματα μέσον τους με τοιοῦτον, ὁ εἷς σύντροφος νὰ ἔχῃ μερτικὸν ἀπαὶ τὸ διάφορος, καὶ εἰς τὴν ζημίαν νὰ μηδὲν πλερώτῃ τίποτες, οὐ ὁ εἷς τοὺς συντρόφους νὰ ἔχῃ δ' μερτικὰ τοῦ διαφόρου καὶ ὁ ἄλλος σύν-
- 30 τροφος νὰ ἔχῃ τὸ πέπτο μερτικόν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ τοῦτον τὸ στοιχήμεν, καὶ πάντα ὄλα τὰ στοιχήματα τὰ οὐ-

δὲν ἐνὶ κατάδικα τοῦ νόμου, οὐ κατὰ τὰ καλὰ ἤθη καὶ τὰ καλὰ συνήθεια, καθὰ ἐλαλήθηεν ἄνωθεν εἰς τὰς ἄλλας κρίσας· καὶ ἡ συντροφία ἠμπορεῖ νὰ ἀπαντήσῃ μέσον τῆς συντροφίας, ἂν θέλουν ἄχρι ἑὶς χρόνους, οὐ ἕως ἑὶς χρόνους, οὐ ἕως ἑνὸς χρόνου, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ζηλωθῇ ἡ συντροφία ἕως τὸν καιρὸν τοῦ τάρμε τὸ νὰ βάλουν· καὶ ἂν γίνεταί ὅτι ὁ εἷς τοὺς συντρόφους θελήσει νὰ ζηλωθῇ, νὰ χωριστῇ τῆς συντροφίας, ἄνευ τὸ θέλησαν τοὺς ἄλλους συντρόφους καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ποιήσου ἡ συντροφία καμμία ἀταξίαν καὶ πρὶν τοῦ τάρμε τὸ ἐβάλασιν μέσον τους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ ἄχρι τοῦ τάρμε· καὶ ἐὰν ἔβῃ, καὶ οἱ σύντροφοι λάβουν καμμίαν ζημίαν διὰ τὸν χωρισμὸν του, κείμενον ἐνὶ νὰ ἔνη κρατούμενος νὰ ἰκανώσῃ τὴν ζημίαν ἐκεῖνη τοὺς ἑτέρους συντρόφους τὴν ἐλάβασιν διὰ ἐκεῖνο τὸ χωρισμὸν. Καὶ ἂν γίνεταί ὅτι ὁ εἷς τοὺς συντρόφους λανθάνει ἀπὸ τὸν βίον τῆς συντροφίας, καθάπερ δανεικόν, οὐ διὰ στεναχωρίαν ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπ' ἄλλον, τὸ δίκαιον ὀρίζει νὰ στρέψῃ τοὺς ἄλλους συντρόφους ἀπ' ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν νὰ πάρῃ ἐτσαυτὸν ὅσον νὰ στρέψουν τὰ ἄλλα πέρπουρα τῆς συντροφίας εἰς διάφορος· καὶ καλὰ ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι ἡ συντροφία ἠμπορεῖ νὰ χωριστῇ ὅλους τοὺς καιροὺς ὅπου θέλουν ὅλοι οἱ σύντροφοι, οὐ ὄντα ἔρτη τὸ τάρμε, οὐ ὄντα ὁ εἷς τοὺς συντρόφους ἔνη κακὸς ἄνθρωπος, οὐ πολομᾶ ζημίαν τῆς συντροφίας ἀποὺ κανέναν φ.69. πρᾶγμαν|, οὐ ἐνὶ τοιοῦτος ὅπου ἔχει κακὴν ἀκοήν, καὶ εἰς πάντας τούτους τὰς ὀπλάς, τὰς σᾶς εἴπαμεν ἄνωθεν, ἠμποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποιήτουν τὰς συντροφίας, καὶ νὰ χωριστῇ ἡ συντροφία, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου τοῦ συντρόφου ὁ ποιῶν ζημίαν τῆς συντροφίας.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι β' ἄνθρωποι συντροφεύονται ἐν τῷ ἅμα κατὰ 30 τὰ ἤθη τὰ ποιῶν οἱ πραγματευτάδες, καὶ γίνεταί ὅτι ποιῶν

- ὄρκον καὶ ὀμνύουσιν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια εἰς τὴν ἔσμιξίν τους
 νὰ πορεύονται ἐν ὀρθῇ πίστει εἰς τὴν συντροφίαν, καὶ γίνεται
 μετὰ τοῦτον ὅτι ἔχουν μέσον τους καμμίαν δυσκείψιν, ὡς περ
 ἀπιστίας κανενοῦ βίου τῆς συντροφίης, καὶ ἐκεῖνος ὁ σύντρο-
- 5 φος ζητᾷ τὸν ὄρκον ἀπ' αὐτὸν ὁποῦ τοῦ ἀπιστεῖ, τὸ δίκαιον
 ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενος νὰ ποίση ἄλλον ὄρκον παρὰ
 τὸν πρῶτον, ἂν οὐδὲν θέλῃ· ἀμμὲ ἂν ἔνη ὅτι ὁ σύντροφος ὅτι
 ἐμπορεῖ νὰ τὸν δεῖξῃ μὲ β' μαρτυρίας, οἱ ποιγοὶ νὰ ποίσουν
 ὡς μάρτυρες καθὰ ἐλαλήθη ἄνωθεν εἰς τὰς ἐτέρας ὑποθέσας,
- 10 ὅτι ἐποίγησεν ζημίαν τῆς κοινότης, ἐνὶ κρατημένος ὅλο προ-
 τήτερα νὰ ἐκάνωσῃ αὐτὴν τὴν ζημίαν, καὶ τόσον περιίττου ὅσον
 ὁ ἕτερος σύντροφος ἐπαρακατέδη παρ' αὐτῆς τῆς ζημίας τὴν
 ἐποίησεν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἔνη πιασμένος μὲ μάρτυρας, ὁ ἄλλος
 σύντροφος νὰ 'πῆ « μὰ τὸν ὄρκον τὸν ἐποίηκα, οὐδὲν ἐποίησεν
- 15 τοῦτον ὁποῦ τὸν ἀπιστεῖ » καὶ μὲ τὸ αὐτὸν νὰ ἔνη λυτός.
 Εἰ δὲ καὶ οὐδὲν ὠμόσταν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συντροφίης ἐπάνω
 εἰς τὰ ἅγια, δίκαιον ἐνὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ 'τον ἀπιστος ἐντέ-
 χεται νὰ ὀμώσῃ, καὶ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁ σύντροφος νὰ ἔνη
 κρατούμενος καὶ ἔνοχος προβιτισμένος μὲ β' μάρτυρας, ὅτι ἐποί-
- 20 γησεν τὴν ζημίαν εἰς τὴν κοινότητα, καὶ ἐκάνωσέν τὴν τοῦ
 ἐτέρου συντρόφου, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη, ἔπεσεν μετὰ ταῦτα
 νὰ δώσῃ τοιοῦτον τέλος τοῦ ἀφέντη, καθάπερ ἐντέχεται νὰ
 δώσῃ ἄνθρωπος ἀπιστος ὁποῦ ἐψεύσθη τὸν ὄρκον του, καὶ ἐν-
 τέχεται νὰ χάσῃ ἀπόκρισι τῆς αὐλῆς, ὅτι ποτὲ νὰ μὴ τοῦ
- 25 πιστεύσου εἰς μαρτυρίαν κανενοῦ πραγμάτου τὸ νὰ εἰπῇ, μὲ
 τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.
 ρς. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν στοιχημάντων τῶν
 ποιῶν οἱ ἄνθρωποι μεσόν τους, καὶ ποῖον στοιχημάνν ἀξιάζει
 καὶ ποῖον δὲν ἀξιάζει.
- 30 Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μίαν γυναῖκα, ἔρχεται εἰς
 τὴν αὐλὴν νὰ ἀνκλέσῃ, καὶ λέγει | « κυρι, ἀνκλιῶ εἰς ἐσέ-φ. 70.

ναν τὸν ὀδῆϊαν ἄνθρωπον ὅπου ἐστοιχημάτισεν νὰ ποιήσῃ τὴν οἰκίαν μου, οὐ νὰ ὀδηγήσῃ τὸ ροῦχόν μου, οὐ περ' ἑτέρου τινὸς ὑφασμάτου νὰ τὸ ποιήσῃ »· καὶ ὁ ἕτερος λέγει « μὴ τ' ὀρίσοι ὁ Κύριος! » τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος, ὅπου ἐκλή-
 τευσεν, ἂν ἔχη β' μάρτυρας, ὅπου νὰ ποίσουν καθάπερ μάρτυ- 5
 ρες, ὅτι ἐκεῖνος ἐποίηκεν αὐτὸν τὸ στοίχημα, ἐκεῖνος ἐνι κρα-
 τούμενος νὰ τὸ ποίση μὲ δίκαιον· εἰ δὲ οὐκ ἔχει μάρτυρες
 ὅτι ἐστοιχημάτισεν ἐκεῖνον ὅπου ἐνι ἀνκλαμένως, ἐντέχεται
 νὰ ἀποβῆ μὲ ἄ ὄρκον, τούτέστι νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἄγια ὅτι
 ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ οὐδὲν τοῦ τὸ ἐστοιχημάτισεν ποτε νὰ τὸ 10
 ποιήσῃ, καὶ μὲ τὸ αὐτὸν μένει λυτὸς· μὲ τὸ κείμενον, καὶ
 τὸ στοίχημα νὰ ἐνη οὕτως φανερόν ὅπου ἐγκληματὶ δύναται
 γενέσθαι εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲ μὴ οὐ δύναται εἰσακουσθῆναι.

ρζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅ-
 που ποιεῖ στοίχημα ἑτέρου νὰ κακοποιήσῃ. 15

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πολεμᾷ στοίχημα μὲ ἕτερον
 ἄνθρωπον ὅτι νὰ σφάζῃ τὸν ἐχθρόν του, οὐ τὸν γείτονά του,
 οὐ νὰ κόψῃ τὸ ἀνμπέλιον του, οὐ τὸ περιβόλιον του, οὐ νὰ τοῦ
 ποιήσῃ ἕτερον κακὸν ἔργον, καλὰ ἠγωνρίζετε ὅτι ἐκεῖνος οὐ-
 δὲν ἐνι παντὸς κρατημένος νὰ κακοποιήσῃ τοῦτο τὸ στοίχη- 20
 μα, ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸ ποιήσῃ· καὶ ἀκόμη ἂν ἐνη τοιοῦ-
 τον, ὅτι ἐπῆρεν καρτέσια διὰ τοῦτο τὸ κάμωμα, οὐδὲν νὰ
 τοῦ τὰ στρέψῃ, ἂν οὐδὲν θέλῃ, διότι ἔδωκέν τα διὰ νὰ ποιή-
 σῃ κακόν· καὶ ἂν ἐποίησεν κακόν, καὶ ἂν ἐποίησεν τὸ αὐτὸ
 στοίχημα, καὶ οὐδὲν ἐπλερώθην ἀκόμη, ἀμμὲ ἐχρῶστέν τού τ' 25
 ἀφ' ὅπου ἐποίησεν ἐκείνην τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μη-
 δὲν θελήσῃ νὰ τὸν πλερώσῃ, οὐδὲν ἐνι κρατούμενος νὰ τὸν
 πλερώσῃ, ἂν οὐδὲν θελήσῃ.

ρη. Αὐτοῦ λέγει περὶ τῆς ὑποθέσεως ἐκείνου ὅπου πολεμᾷ
 στοίχημα νὰ κακοποιήσῃ καὶ πολεμοῦν τον. 30

Ὁμοίως, ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ποιεῖ στοίχημα μὲ

ἕτερον ἄνθρωπον, οὐ μὴν γυναῖκα, διὰ τὴν ἀγάπην του, οὐ διὰ πρᾶγμα, οὐ δὲ ἄλλην ἕτερην κακὴν δουλίαν, καὶ πολοῦτο κατὰ τὸ αὐτὸ στοίχημα τὸ ἐποίησεν, καὶ ἐπιάστη εἰς τὴν αὐτὴν κακοπραξία, οὐ ἐκατάμπεξάν τον καὶ με μάρ-
 5 τυρας πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐ νὰ τὸ ἐμολόγησεν εἰς τὴν αὐλήν με τὸ θέλημάν του, οὐ διατὶ τὸν ἐπόντισαν, οὐ ἐποίησάν του ἕτερον κριτήριον, καθὼς δίκαιον ἐνὶ νὰ τοῦ τὸ ποιήσουν, καὶ ὠμολόγησεν ὅλην ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν καὶ ἐκείνον ὅπου τοῦ εἶπεν νὰ τὸ ποιήσῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι
 10 ἂν ἐποίησεν φόνον, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν ἐκείνον ὅπου τὸ ἐποίησεν, καὶ ἐκείνον ὅπου ἐποίησεν | νὰ τὸ ποιήσουν, ρ. 11. καὶ πάντα ὅσα ἔχουν ἐντέχεται νὰ δοθοῦν τοῦ ἀφέντη· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη φόνον, ἐντέχεται νὰ ζημιωθοῦν κατὰ τὸ κακὸν τὸ νὰ γένη· καὶ ἐνὶ καλὰ δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι οἱ δύο νὰ
 15 ἀπολάβουν τὴν τιμωρίαν ἐν τῷ ἅμῃ, διότι τοσαύτην ἁμαρτίαν ἔχει ἐκεῖνος ὅπου ἐποίησεν νὰ τὸ ποιήσουν, ὡς γιὸν ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἐποίησεν.

ρθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τῆντα ἐντέχεται νὰ γένη φανερω-
 μένον εἰς τὸν ὄρκον πρὶν γένη εἰς τὴν αὐλήν.

20 Ἐὰν εἶ; ἄνθρωπος ἀνκαλῆ ἕτερον ἄνθρωπον ἀποῦ στοίχημα τὸ ἐποίησεν μετὰ του, καὶ ἔχει δύο μάρτυρες ὅπου μαρτυροῦ-
 σιν ἐκείνον τὸ ζητᾷ, ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος με δίκαιον νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκείνον τὸ εἶχεν στοίχημα· εἰ δὲ ὁ ἀνκαλῶν οὐκ ἔ-
 χει μάρτυρας, ὁ ἀνκαλεμένος ἐντέχεται νὰ πιστωθῇ παρὰ τοῦ
 25 στοίχημάτου διὰ ἕνα ὄρκον· ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ ἔχη κανένα πρᾶγμα φανερωμακ εἰς τὸν ὄρκον πρὶν τὸ ὁμῶση, καθὼς ἐνὶ εἰς τοιοῦτην αἰτίαν, ἐὰν μοῦ ἐπούλησε; ἕνα ἄλογον ἐδικόν σου καὶ εἶπές μου ὅτι ἦτον καλὸν καὶ γερόν, καὶ ἐστοιχημά-
 τισες μετὰ μου ὅτι οὐδὲν εἶχεν κανέναν κακόν, οὐδὲ λάθω-
 30 μακ, καὶ ἐγὼ ἤρᾳ το λάθωμένον, στρέ μου τὰ πέρυρᾳ μου· καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται, « μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἐγὼ

ἔστοιχημάτις ποτὲ μετὰ σου! » τοῦτον τὸ στοίχημαν εἰς τὸ αὐτὸν τὸ ἐνκλημαν καὶ εἰς πάντῃ τὰ ὅμοια εἰς ἐκεῖνον, ἐντέχεται καλὰ νὰ ἔχη ὄρκον, διότι ἐνὶ καλὰ φανερωμένον.

ρι. Ἐπειδὴν ἐκούσεται περὶ τῶν ἄλλων δικαιοματίων, κείμενον ἐνὶ νὰ ἀγνωρίσετε περὶ ποίων πραγμάτων διδοῖ ἢ αὐλὴ 5 ἡμέραν τοὺς ἐγκαλομένους.

Καλὰ νὰ ἡγνωρίζετε ὅτι τὰς ἡμέρας τὰς διδοῖ ἢ αὐλὴ τοὺς ἐγκαλομένους, γίνεται κείμενα καὶ διὰ ἀλεημοσύνην, καὶ διότι ὅτι ἐκεῖνοι, οὐ ἐκεῖναις, ὅπου ἐνὶ ἀνκαλούμενοι νὰ ἔχουν μέσα εἰς τοῦτον βουλήν νὰ συμμάψουν περὶ τοῦ ἐκκλήματός 10 τους, οὐ νὰ ὀδηγηθοῦν νὰ πᾶν παρὰ ὀμπρὸς περὶ τοῦ δικασίματός τους, καὶ διὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἡμέραν τους οἱ ἐγκαλῶντα ὅπου ἐντέχεται νὰ ζημερωθοῦν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔρτουν εἰς τὴν ἡμέραν του οἱ ἐγκαλῶντα, ἡγνωρίζετε ὅτι χάνουν τὸ δίκαιόν τους, ἄνευ ἔχοντα εὐλογον αἰτίαν δι' 15 αὐτὴν ὅτι οὐδὲν ἡμπόρησαν νὰ ἔλθουν.

ρια. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου μέλλει νὰ ζημερωθῆ, καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ εἰς πόσον ἔπεσεν νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Καλὰ νὰ ἡγνωρίζετε ὅτι κανέναν ζημερώμαν τὸ γίνεται εἰς 20 δύο ἀνθρώπους οὐδὲν χρήζει τίποτες, ἐὰν οὐ μὴ γίνεται ἐν-
φ. 72. προστεν τοῦ ἐνοῦ | καὶ τοῦ ἄλλου, τούτέστιν τοῦ ἐγκαλῶν καὶ τοῦ ἀπολογητοῦ, τούτέστιν τοῦ ἀνκαλούμενου· ἐὰν ὁ βισκούντης ζημερώσῃ δύο ἀνθρώπους, καθότι νὰ μηδὲν ἦτον ὁ εἷς ἐνπροστεν τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ εἷς ἀπ' αὐτούς τοὺς δύο ὁ- 25 ποῦ ἐνὶ ζημερωμένους οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του, τὸ δίκαιον ὀρίζει οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χάσῃ παρὰ ζ' σόρδια καὶ ἡμισον· ἀμμὲ ἂν ἐνη ὅτι ἢ αὐλὴ ἐξημέρωσέν του, ἡγουν ἔταξέν τους τοὺς δύο ἐν τῷ ἄμα ἐνώπιον τοῦ ἐνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, καὶ οὐδὲν ἔρτουν εἰς τὴν αὐλήν τὴν ἡμέραν του τὴν 30 ταχτήν, ὁ εἷς οὐδὲν χάνει τίποτες κατὰ πρόσωπα τοῦ ἐτέρου,

ἐξὸν παρὰ ὁ καθείς ἀπαί τοὺς δύο ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἑπτὰ σόρδια καὶ ἡμισο, τοὔτεστιν δωδεκάριον, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἂν ἔνη καὶ οἱ δύο ἀπαί τὴν χώραν βουργέσιδες
 5 ἐκεῖνοι ὅπου δικάζονται, καὶ ἓν· καὶ οἱ δύο ταμῆνοι ἡμέραν ταχτή, ἐκεῖνος ὁ βουργέσης· ὅπου οὐδὲν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν νὰ σηκωθῇ ἡ αὐλή, θέλει χάσει τὴν ἡμέραν του καὶ τὸ κείμενόν του.

ριβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅ-
 10 ποῦ οὐκ ἔστιν ἀπαί τὴν χώρα καὶ ἔταξάν τον καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι ἓναν ἀνθρώπον ὅπου οὐδὲν ἓν ἀπαί τὴν χώρα κατὰδικάζεται με ἓναν ἀνθρώπον τῆς χώρας, καὶ ἔταξάν τον ἡμέραν ταχτή, καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἔχασεν ποτὲ τὴν ἡμέραν του, διατὶ οὐκ ἦν παντὸς τῆς χώρας· ἀμμε ἂν ἦτον ἀπαί τὴν χώρα, καὶ νὰ μηδὲν ἦρταν τὴν ἡμέραν του πρὶν σηκωθῇ ἡ αὐλή, ἤθελεν χάσει τὸ δίκαιόν του, ἂν οὐκ εἶχεν εὐλογον αἰτίαν διατὶ ἐκωλύθη καὶ οὐδὲν ἠμπόρῃσεν νὰ
 15 ἔλθῃ· ὅτι ἂν εἶχεν εὐλογον αἰτίαν διὰ τὴν πώϊν οὐδὲν ἦρταν τὴν ἡμέραν του, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι δι' αὐτὸ οὐδὲν ἔχασεν παντὸς τὸ δίκαιόν του, ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ γροικηθῇ καθὼς ἂν εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν ἡμέραν του.

ριγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου οὐδὲν ἦν-
 25 πορεὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὄρκου τοῦ δούλου τὸν πολομαῖ περὶ ἐκείνου ὅπου ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του πῶς οὐδὲν ἐμπορεὶ νὰ ἔλθῃ.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἀνθρώπος ξενικὸς ἔταξάν τον εἰς ἡμέραν ταχτή, καὶ γίνεταί ὅτι ἐμπκίνει εἰς τὴν στρατὰν διὰ νὰ
 30 ἔλθῃ τὴν ἡμέραν του καὶ εὐρίσκει τὸν χεῖμυρον οὕτως μέγαν, ὅποτος ἓν μέσον του καὶ μέσον τῆς χώρας ὅπου θέλει νὰ πά-

φ. 73. γη, τοιοῦτον ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸν περάσῃ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ φωνάξῃ ἐκείνους ὁποῦ ἔνι πέρα τοῦ ποταμοῦ « ἀ; ἦστε μάρτυρες, ἀρχόντοι, τὸ πῶς οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ περάσω! » ἂν ἠμπορῇ μετὰ ταῦτα νὰ δεῖξῃ μὲ δύο μάρτυρας τὸ πῶς οὐδὲν ἐμπόρησεν νὰ περάσῃ τὸν ποτα- 5 μόν, οὐδὲν ἔχασεν λοιπὸν διὰ τὸ αὐτὸν τὸ δίκαιόν του, διατὶ οὐδὲν ἐμπόρησεν νὰ περάσῃ, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν, μόνον νὰ ἐμπορήσῃ νὰ περάσῃ, καὶ ἐντέχεται νὰ δεῖξῃ τὸ κώλυμάν του τὸ εἶχεν ἔμπροσθεν τοῦ βι- σκούνη καὶ τῶν κριτᾶδων. Τοιοῦτον δίκαιον ἔνι ὁμοίως ἂν 10 τὸν ἐπίασεν τὸ κακὸν εἰς τὴν ὁδὸν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ταμένος, οὐ ἂν ἐπίαστη παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν τῇ ὁδῷ· ὁμοίως ἐὰν γίνεταί οὕτως, ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ταμένος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του διὰ κανέναν πρᾶγμα, ἐντέχεται νὰ στρέψῃ τὴν ἡμέραν του, νὰ ποίση νῶ 15 τῆς αὐλῆς τὸ κώλυμάν του μίαν ἡμέραν πρὶν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ μαντατοφόρος ἐντέχεται νὰ εἰπῇ τοῦ ἐμπαλῆ οὕτως « κύρις μου, ὁ κύριός μου χαιρετᾷ σε καὶ στρέφει σου τὴν ἡμέ- ραν ὁποῦ τὸν ἔταξες, ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐστὶν ἀσθενής καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἀπαῦτα εἶμαι 20 μος νὰ ποίσω τὸ νὰ ἠγνωρίσῃ ἢ αὐλὴ νὰ ποίσω, ὅτι ὁ κύ- ριός μου ἔνι τοιοῦτος καθὼς σε; λέγω »· ἢ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ βιγλίσῃ ὅτι, ἂν ἔνη ὅτι ὁ κατὰδικός του νὰ λάβῃ τὸν ὄρ- κον του τοῦ δούλου, πῶς ὁ κύρις του ἔνι τοιοῦτος καθὼς λέ- γει ὁ δούλος, ἐντέχεται νὰ τὸ ποίση, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ, νὰ 25 ἠξέρετε καλὰ τότε, ὄνταν ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν οὐδὲν νὰ ποίση τίποτε, κανέναν ὄρκον, οὐδὲ τῆς αὐλῆς, οὐδὲ τοῦ κατὰδικού του, ἐφειδὴν ὁ μαντατοφόρος του ὤμοσεν διὰ λόγου του, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον· εἰ δὲ ὁ μαντατοφόρος του οὐδὲν ὤμο- σεν, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ πῶς οὐδὲν ἐμ- 30 πόρησεν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν τὴν ἡμέραν του ὁποῦ ἦτον

ταμένος· ἀμμέ καλὰ νὰ ἤξεύρετε ὅτι ἂν ἡ μέρα οὐδὲν τὴν ἔστρεψεν μίαν ἡμέραν προτῆτερα εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ χρήζη ἕτερον στρέψις.

ριδ. Αὐτοῦ ἀπαῦτα νὰ ἀκούσετε πότε ὁ ἀνκαλῶν χάσει τὸ
5 δικασιμόν του, καὶ πότες ὁ ἀνκαλόμενος νὰ τὸ κάμη.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλῆ εἰς τὴν αὐλήν ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ὁ ἀνκαλόμενος ζητᾷ τῆς αὐλῆς ἡμέραν διὰ νὰ ἀπολογηθῆ, ἡ αὐλή ἐντέχεται νὰ δώση καὶ τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα ἡμέραν, καιρὸν εἰς ἡμερῶν· καὶ ἂν ἔνη ὅτι ὁ ἀνκα-
10 λῶν οὐδὲν ἔρτη τὴν ἡμέραν του εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ ἀνκαλόμενος ἔρτη, ἐκεῖνος ὅπου νὰ ἔρτη ἀποσπάζει θέλει ὄλον ἐκεῖνον ὅπου ἐνὶ ἀνκαλόμενος, καὶ ἐκεῖνος ὅπου οὐδὲν ἔρτη εἰς τὴν ἡμέραν του ἔχασεν τὸ δίκαιόν του | με τὸ κείμενον· ἀμμέ φ. 74.
ἐκεῖνος ὅπου οὐδὲν ἔρτη εἰς τὴν ἡμέραν του, ἔστρεψεν τὴν ἡ-
15 μέραν του, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, ἐκεῖνος ὅπου ἤλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του διὰ τὸν αὐτόν, οὐδὲν ἔκαμεν τίποτε, οὐδὲ ἐκεῖνος ὅπου οὐδὲν ἤλθεν οὐδὲν ἔχασεν.

ριε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ κόρπον φανερωμένον, καὶ περὶ ἐκείνου ὅπου τὸν ἐποίηκεν, ἂν χρήζη νὰ ἔχη ἡμέραν, οὐ
20 ὄχι.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλῆ ἕτερον ἄνθρωπον ἀ-
ποῦ κόρπον φανερωμένον οὐ ἀποῦ πληγῆ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐκεῖνος ὅποτος ἐνὶ ἐνκαλόμενος ζητᾷ ἡμέραν τακτὴν, ἡ αὐλή οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ δώση, ἐάν ὁ κόρπος ἔνη εἰς κίντυνον,
25 ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ καλὰ νὰ ποίση νὰ τὸν βλεπήση ἔως ὅπου νὰ δοῦν τὸ τῆντα θέλει γενῆ ἀπαὶ τὸν λαθωμένος· καὶ ἂν μάθη καλὰ παρὰ τοῦ ἱατροῦ τῆς αὐλῆς ὅτι ἡ πληγὴ οὐδὲν ἔχει κίντυνον κανένα, ἡμποροῦν ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες καλοὺς ἐνκυτάδες ἀ-
30 παὶ κείνους ὅπου λαλοῦν ὅτι ἐποίηκεν ἐκεῖνον τὸν κόρπον, καὶ τότε ἡ αὐλή ἐντέχεται νὰ τοῦ δώση ἡμέραν τακτὴν νὰ ἔλ-

θη νά ποίση λογαρισμόν, καί μετά ταῦτα, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν
 ἡμέραν του, καί οὐδέν νά συμπάψουν, καί ἐκεῖνος ἐνὶ ἐνοχῶς
 μὲ μάρτυρας, οὐ μὲ καμμεία ἄλλην ὀπλήν, καί ἠξέουρον ἀλη- 5
 θινὰ ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ἔδωκεν ἀπαὶ τὸν ποῖον ἐλαθῶθην κανένα
 ἀπαὶ τὰ μέλη του, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νά κόψουν τὸν γρό-
 θον του, καί οὕτω νά τὸν κιβεντίσου τὴν χώρα καί νά τὸν
 ἐξορίσουν ἐξω τῆς χώρας, ὅτι οὕτως ἐνὶ κείμενον καί δίκαιον
 κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρις. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου ἀνκαλέ ἔτε-
 ρον ἀνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, καί ἐπῆρεν ἡμέραν ὄχι τακτὴν, 10
 χωρὶς νά ὁμολογήσῃ διὰ ποῖον αἰτίαν τὸν ἐνκαλέ, καί ποτα-
 πὸν δίκαιον ἐντέχεται νά γένη.

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς ἀνθρωπος ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν καί ἀν-
 καλέ ἕτερον ἀνθρωπον, καί οὐδὲν ἐνομάτισεν περὶ τί τοὺς ἀν-
 καλέ, καί πάρη ἡμέραν ἀπαὶ τὴν αὐλή, καί μετὰ ταῦτα ἔρ- 15
 χεται εἰς τὴν ἡμέραν του ὁ ἀνκαλῶν, καί οὐδὲν ἦρτεν ὁ ἐκ-
 κκλόμενος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι δι' αὐτὸ τίποτε· οὐδὲν ἔκα-
 μεν, οὐδὲ ὁ ἄλλος ὅπου οὐδὲν ἦρτεν οὐδὲν ἔχασεν ἀπαὶ τὸ
 δίκαιόν του ἄλλον, παρὰ ἔπεσεν νά δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν ζ' ἡ-
 μισον σύρδια, δικτὶ οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του· ἀμμὲ ἂν 20
 εἶχεν ὀνοματίσει τὸ ἐνκλημᾶν του, ἐκεῖνος ὅπου ἔρτει εἰς τὴν
 ἡμέραν του ἠθελεν ἐξεριζώσῃν μὲ δίκαιον πάντα ὅσα τὸν
 ἐνκλήτεψεν, ἀνευ ἂν εἶη ὅτι ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του προ-
 φ. 75. τήτερα, καθὼς ἐνὶ γειγραμμένον ὀμπρὸς εἰς τὰ ἄλλα κρισί-
 ματα, καί αὐτὸ ἐνὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας. 25

ρις. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον τὸν ἐνκυτὴν ὅπου
 ἐνκέταί ἄλλον εἰς τὴν αὐλήν νά ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καί
 ἐκεῖνον τὸ ἐνκύθην οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του, εἰς τῆντα
 ἔπεσεν ὁ ἐνκυτῆς νά ποίση διὰ ἐκεῖνον τὸν ἐνκύθην.

Κατακαλὰ νά ἠγνωρίζετε ὅτι εἷς ἀνθρωπος ἀνκαλέ ἕτερον ἀν- 30
 θρωπον εἰς τὴν αὐλήν διὰ βίον τὸν τοῦ χρωστῆ, καί ἐνομάτισεν]

- πόσον [πράγμα] τοῦ χρε[ωστει], καὶ ὁ ἀνκαλούμενος ἔπῃρεν ἡμέραν καὶ ἔδωκεν ἐνκυτῆ νά ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του νά τελειώσῃ δίκαιον, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἤρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του τὴν τοῦ ἔδωκεν ἢ αὐλή, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἢ
- 5 αὐλή νά ποίση νά πλερώσουν οἱ ἐνκυτάδες ὅλον ἐκεῖνον ὅσον ἐνὶ ἀνκαλούμενος ἐκεῖνος τὸ ἐνκύθησαν, ὅτι τοῦτο ἐνὶ [κεί]μενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἐάν ὁ ἀποκρινόμενος οὐδὲν νά ἐμπόρησεν νά δεῖξῃ εὐλογον αἰτίαν πῶς οὐδὲν ἠμπόρησεν νά ἔλθῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐάν γίνεται ὅτι
- 10 ὁ ἐνκυτῆς του νά ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν εἰς τὴν κρίσιν καὶ νά πῃ « κύρι, ἰδὲ τὸν ἐνκύθηκα ἄδικα ἀποῦ σᾶς τὸν ἔφερα, διότι ἐγὼ θέλω νά μείνω λυτός, καὶ παράδοτέ τον ἐκεῖνου ὀποῦ μοῦ ζητᾶ τὸν βίον του, ὅτι οὐδὲν εὐρίσκω εἰς αὐτόν του τί νά πάρω », τὸ κείμενον ὀρίζει καὶ τὸ δίκαιον ὅτι ὁ βισκούντης,
- 15 οὐδὲ ἢ αὐλή, οὐδὲν ἐντέχουνται καθόλου τοῦτο νά ποιήσουν τὸ ζητᾶ, ἀμμέ ἐνὶ κρατούμενος ὁ ἐνκυτῆς μὲ τὸ κείμενον νά πλερώσῃ πάντα ὅσα χρεωστει ἐκεῖνου ὀποῦ τὸν ἀνκάλεσεν· καὶ ἂν ἐπλερώσεν, καὶ θελήσει νά ἀνκαλέσῃ ἐκεῖνον τὸ ἐνκύθην, ἢ αὐλή ἐνὶ κρατούμενη νά τὸν ποίση νά πλερωθῇ· καὶ
- 20 ἂν ἐνη ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἔχει ἄθεν, ἐντέχεται νά βελτῆ εἰς τὴν φυλακὴν ἕως ὅπου νά πλερώσῃ, οὐ νά ποίση τὸ θέλημάν του ἐκεῖνου τὸν ἐνκύθην· καὶ ἂν μείνη εἰς τὴν φυλακὴν περίττου παρὰ ζ' ἡμέραις, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι ἀπκί τὰς ζ' ἡμέραις καὶ νά πᾶ, νά ἐνη κρατημένος ὀποῦ ἐνὶ διὰ λόγου του εἰς
- 25 τὴν φυλακὴν νά τοῦ δίδῃ νά τρώγῃ εἰς τὸ πᾶρκάτω ψουμὶν καὶ νερόν, ἐάν οὐδὲν θέλῃ νά τοῦ δώσῃ πλεῖον· ἀμμέ ὡς που νά διαβοῦν ἢ ἔφτᾶ ἡμέραις οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενος νά τοῦ δώσῃ τίποτες, χωρὶς νά θέλῃ, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴ ἀσίζαν.
- ριη. Αὐτοῦ λέγει τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον τῆντα πάν-
- 30 τες οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἐπάνω εἰς τὸν βισκούντην πρὸς τὸ ἐνκάλεμαν τὸ γέγονεν ἐνπροστέν του.

φ. 76. | Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐγκαλέ ἕνα ἄνθρωπον εἰς τὸν βισκούνην καὶ ἐκεῖν[ο:] τὸν ἀν[κάλεσεν] ἐρ[χεται] ἐνπροστ[ε]ν τοῦ βισκούνη καὶ παίρνει ἡμέρα παρὰ τοῦ βισκούνη, καὶ ἀφίνει τον καὶ πάγει ἀπὸ ὄμπρός του, ἄνευ νὰ πάρη ἐγκυτάδες ἐξ αὐτόν του, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ ἀνκαλό- 5
μενος φέγει, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι ὁ βισκούνης ἐνὶ κρατη-
μένος νὰ στρέψη τὸν ἄνθρωπον, οὐ νὰ πλερώσῃ ὅσα ἐκεῖνος
ὀποῦ τὸν ἀνκάλεσεν, οὐ νὰ ποίση ἔτεσχυτα νὰ τὸν εὐρουν νὰ
τὸν φέρουν εἰς τὴν αὐλήν νὰ ἰκανώσῃ δίκαιον τοῦ ἀνκαλῶν,
ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν. 10

ριθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς εὐ-
σεβείας λεγομένου; ντὲ ρελητζιοῦν ὀποῦ ἀνκαλιοῦν εἰς τὴν αὐ-
λήν, καὶ ὅταν νικηθοῦσι, καὶ ὁ μάστορός τους λέγει οὐδὲν θέ-
λει νὰ κρατηθῇ εἰς τὸ ἐγίνετον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τους εἰς τὴν
αὐλήν. 15

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὀποῦ ἐνὶ τῆς εὐσεβείας, ὀποῦ
ἐνὶ μαῖστορος, οὐ κουμεντούρης ἐνοῦ ἐσπιτίου, ἠπάρει ἡμέραν
τακτὴν τοῦ ἐγκλημάτου τὸ ἐποῖκεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ γίνε-
ται ὅτι οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του τὴν ἔχει νὰ ζημερω-
θῇ, ἔχασεν τὸ ἐγκλημάν του· διότι, ἂν οὐ χάσῃ καθάπερ ἔτε- 20
ρον ἄνθρωπον τὸ ἐγκλημάν του, οὐδὲν νὰ ἠμπορήσῃ λοιπὸν νὰ
ἰκανωθῇ κανέναν δικαίωμαν πρὸς ἄνθρωπον τῆς εὐσεβείας· καὶ
ἀκόμη ἂν ἔνη καὶ τοῦτον, ὅτι ὁ μέγας τους μάστορος νὰ ἠ-
θελ' εἶσταν νὰ εἶπεν ὅτι ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν ἐπῆρεν ἐκεῖ-
νος ὁ ἀδελφός τους ὀποῦ ἦτον κουμεντούρης τοῦ χωρίου τους, 25
οὐ τοῦ νεμιαῶν τους, οὐδὲν τὴν ἐπῆρεν παντός διὰ τὸν
ὀρισμὸν του, « καὶ δικατὶ οὐδὲν ἐπῆρεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν
διὰ τοῦ ὀρισμοῦ μας, οὐ δικατὶ ἤμουν μέγας μάστορος ὀρισά
τον νὰ μηδὲν ὑπάγῃ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν, οὐ ἔστειλά τον
ἔξω εἰς ἕτερην δουλιάν, οὐ ἐμήνυσά τον νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ ἔξω ὀ- 30
ποῦ εὐρισκόμουν, καὶ ἐγὼ οὐδὲν θέλω διὰ τοῦτο νὰ χαθοῦν

τὰ δικαιώματα τοῦ ἐσπιτίου· ἢ τοῦτον ὄλον λέγεται μπκ-
 ράτ, οὐδὲν ὠρελοῦν, οὐδὲ πρέπει νὰ ἀξάζουν τοῦ μαστόρου
 τοῦ ρελιτζιούν, ὅτι, οὕτως ὡς περ ὁ μαστορός ἤθελεν νὰ ἀπο-
 σπάση, ἐὰν τὸ ἄλλον μέρος νὰ μηδὲν ἦρτεν· εἰς τὴν ἡμέραν
 5 του, ἄλλον ἐτεσαῦτον δείχνει τὸ δίκαιον καὶ προβιάζει τοῦ νό-
 μου ὅτι τὸ ἕτερον μέρος ἔκαμεν τὸ ἐγκλημὰν μὲ κείμενον
 καὶ μὲ τὴν ἀσίξαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ διὰ
 τοῦτο νὰ βλέπεται ὁ μέγας μαστορός νὰ καταστήνη τοιού-
 τους ἀδελφοὺς ἐπάνω εἰς τὰ ὁσπίτιά του νὰ μηδὲν χάνουν τὰ
 10 δικαιώματά τους διὰ τὴν ἀμαρτίαν τους, ὡς ὅτι, ἂν ἐγίνετον
 ὁ μέγας μαστορός | νὰ ἔστειλεν νὰ ἐζήτησεν ἐκεῖνον τὸν ἀ-φ. 77.
 δελφὸν ὅπου εἶχεν ἡμέραν, πέρπει νὰ ἔχη ἐτεσαῦτον νοῦν νὰ
 ἤξευρεν νὰ εἶπεν τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς ὅτι, ἂν οὐ μὴ ἔλθῃ
 εἰς τὴν ἡμέραν, νὰ ἐξαναστρέψουν τὴν ἡμέραν του, καθὼς ἀ-
 15 νωθεν ἐλαλήθη εἰς τὰ ἄλλα κερῶλιζ.

ρκ. Αὐτοῦ θέλετε ἀκούσει τὸ δίκαιον τῆς κρίσης ἀποῦ τοῦς
 βάλλου εἰς ἀνάκραξιν τὸ λέγεται εἰς ρεσπίτ, διατὶ οἱ κριτά-
 δες οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνμπάψουν ὅλοι ἀντάμα.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι ἐγκλημὰν γίνεταί εἰς τὴν αὐλὴν καμμίας
 20 ὑπόθεσης, καὶ οἱ κριταὶ μένουσιν ἐπάνω τοῦ ἐγκλημάτου νὰ τὸ
 κρινουν, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνμπάψουν ἐπάνω αὐτοῦ τοῦ
 κριμάτου, ἀμμὲ βάνουν τὸ πεῖν τοῦ παρόντος ἐγκλημάτου εἰς
 ἀνάκραξιν ὡς ἐτέραν ἡμέραν, διατὶ οὐ δύνουνται συμπάψαι μέ-
 σον τους, καὶ εἰς τοῦτον ὁ ἐμπκλῆς θέλει νὰ τάξῃ ἐκεῖνους
 25 τοῦ ἐγκλημάτου, καὶ ἔρχονται εἰς τὴν ἡμέραν, πάντα ὅσα
 νὰ ποῦν οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσουν στερεωμένον·
 καὶ ἂν γίνεταί ὅτι ὁ εἰς ἀπαί [τοῦς] β' ἔλθῃ, καὶ ὁ ἄλλος οὐ-
 δὲν ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του ὅπου τοῦς ἐδόθη νὰ ἀκούσουν
 τὸ κρίσιμον, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔλθει εἰς τὴν
 30 ἡμέραν του ἐνίκησεν τὸ ἐγκλημὰν του, καὶ ὁ ἄλλος ἔχασεν το
 πάντοτες, ἂν οὐδὲν ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καθὰ ἐνὶ λαλη-

μένον ἀνωθεν· καὶ ἂν γίνεται ὅτι οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν
του, οὐδὲ τὸ κρίσιμον ἐλαλήθη ἐκείνη τὴν ἡμέραν, οὐδὲν ἐν-
τέχεται νὰ χάσῃ τίποτες, κατὰ τὸ κείμενον, ἀς ἔνη παντός
καὶ ἦτον ἀγαθὸς ἄνθρωπος, καὶ οὐδὲν ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν
του, καὶ ὁ ἄλλος ὅπου ἦλθεν, οὐδὲν κάμνει τίποτες, καὶ αὐτὸ 5
ἐνὶ δίκαιον μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρκα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου
ὅπου ἀνκαλὲ γυναῖκαν ὑπαντρη, καὶ ἂν ἔνη κρατούμενη νὰ τοῦ
ἀπολογηθῇ, οὐ ὄχι, εἰς τὴν αὐλήν, καὶ μέσζα εἰς τῆντα και-
ρὸν ἐνὶ κρατούμενη νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ. 10

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλήν μία
γυναῖκαν ὑπαντρη, ὅπου οὐδὲν ἐνὶ ὁ συνβίος τῆς εἰς τὴν χώ-
ρα, ἠγνωρίζετε ὅτι οὐδὲν ἐνὶ κείμενον ὅτι ἐκείνη νὰ δικάζεται
ἄνευ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀμμὲ ἐντέχεται μὲ δίκαιον ἢ κρίσις
νὰ τῆς δώσῃ καιρὸν ἐξ ἡμέρας, καὶ ἂν ἔνη ὅτι ἡ γυναῖκα 15
ἠμπορήσει νὰ ἔξη τὸν συνβίον τῆς μέσον τῆς ἐξ ἡμέρας, ὡς
φ. 78. περ ἐὰν ἔνη ὅτι ὁ ἄνδρας τῆς ἐπέρασέν το [τὸ ρηγάτον, ὁ
βισκοῦντης καὶ οἱ κριτάδες μετὰ ταῦτα ἐντέχεται νὰ τῆς δώ-
σου ἕτερον ἀνακράξιμον, τὸ λέγεται ρεσπίτ, ἕνα (1) χρόνον
καὶ μία ἡμέραν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν ὁ ἄνδρας τῆς ἔλθῃ 20
μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ἐνὶ κρατημένη νὰ ἱκανώσῃ
δίκαιον ἐκείνου ὅπου τὴν ἀνκαλέσει· καὶ ἂν οὐδὲν ἔλθῃ μέ-
σον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ἡ γυναῖκα ἐνὶ ἀπέκει κρα-
τημένη μὲ τὸ κείμενον νὰ ἀποκριθῇ ἀπαῦτα ἀποῦ τὴν ἀνκα-
λέ, ἐφειδὴν ἡ πεντακαιδεκάτη ἐδιάβῃ, καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡ- 25
μέρα παρηλάθῃ ἀπαὶ τὰ δίκαια τάρμε τὰ τῆς ἔδωκαν, καὶ ὁ
σύζυγός τῆς οὐκ ἦλθεν.

ρκβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου λαμβάνει
γυναῖκαν ἐνκύτριαν, καὶ ἡ γυναῖκα ἔχει ἄντραν, καὶ ἂν ἔνη
ὅτι ἀξιάζει ἐκείνη ἢ ἐνκυμασία, οὐ ὄχι. 30

(1) χειρ. εανα.

- Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πάρη μίην γυναῖκα ἐνκύτ-
 τριαν, καὶ ἐκεῖνη ἢ γεναῖκα ἔχει ἀντραν, καλὰ νὰ ἠγωνρίζετε
 ὅτι ὁ ἄνδρας τῆς ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὴν κλώσῃ ἀπαὶ τὴν ἐν-
 κυμασίαν, ὡς ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ ποίση παντὸς ὡς ἐνκύτριά, 5
 ἂν θέλῃ, ἀλλὰ οὐδὲ ἢ γυναῖκα οὐδὲν ν' ἀπολογηθῇ ἀπὸυ κα-
 νένα πρᾶμιν, ἕως ὅπου ὁ ἄνδρας τῆς ἐνὶ ζωντανός, ἀνευ κα-
 θὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην· εἰ δὲ ὁ ἄνδρας τῆς ποιεῖ τὴν συνβίον
 τοῦ ἔμπορη, ὡς περ νὰ πουλῇ, ν' ἀγοράζῃ, τὸ κείμενον ὀρίζει
 ὅτι ἐνὶ κρητημένος νὰ δεκτῇ καὶ νὰ λύσῃ πάντα ὅσα ἐνπι-
 10 στεύτη, οὐ νὰ χρωστῇ, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον μὲ τὸ κείμενον
 καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρχγ. Ὡδε λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου λαμβάνει γυ-
 ναῖκα χήραν, καὶ τούτη ἐνὶ χρεωμένη, τίς νὰ πλερώσῃ ἐκεῖ-
 νον τὸ χρεῖος καλὰ γινώσχετε.

- Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὀρμαστῇ μίαν γυναῖκα χή-
 ραν, καὶ ἐκεῖνη χρεωστῇ κανένα χρεῖος διὰ λόγου τῆς, οὐ διὰ
 τὸν συνβίον τῆς τὸν τεθνεῶτα, ἐκεῖνος ὅπου νὰ βάνῃ τὴν γυ-
 ναῖκα τὴν χηρεύουσιν, ἐνὶ κρητημένος μὲ τὸ κείμενον νὰ πλε-
 ρώσῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸ χρεῖος τὸ χρεωστῇ διὰ λόγου τῆς, οὐ 20
 διὰ τὸν τεθνηκόν τῆς συνβίον. Ὅμοίως ἐάν γυναῖκα ὀρμαστῇ
 συνβίον, καὶ ἐκεῖνος χρεωστῇ κανέναν χρεῖος διὰ λόγου του,
 οὐ διὰ τὴν τεθνηκὴν τοῦ συνβία, τούτην τὴν νὰ πάρη ἐνὶ κρη-
 τημένη νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος, ἂν ἔχῃ ἀπόθεν, μὲ τὸ
 δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

- ρχδ. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου φθείρει μίην φ. 79.
 παρθένον δυναστείας, οὐ μὲ τὸ θέλημά τῆς, ἀνευ τῆς εἰδήσεως
 τοῦ πατρός τῆς, οὐ τῆς μητρός τῆς, οὐ ἐκείνων ὅπου τὴν ἔχουν
 εἰς φύλαξιν, καὶ ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεταί εἰς αὐτὸν ὅπου
 ἐποίησεν τὸ αὐτὸν παράπτωμιν.

- Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος λαμβάνει μίαν παρθένον δυ-
 ναστικὸν τρόπον καὶ ποντίζει τῆς τὴν παρθενίαν τῆς, οὐ διὰ

τῆς ἀγαθοσύνης τῆς, ἀνευ εἰδήσεώς πατρός, οὐ μητρός, οὐ ἐκεί-
 νου ὁποῦ τὴν ἔχουν εἰς φύλαξιν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἂν ὁ
 πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ, οὐ οἱ συνκενεῖς τῆς παρθένου, οὐ ἐκεῖνοι
 ὁποῦ τὴν εἶχαν ἔσω τους εἰς βλέψησιν, θελήσουσιν νὰ ἔχουν ἐλεη-
 μοσύνην ἐξ αὐτόν του ὁποῦ τὴν ἐξηπαρθένεψεν, καὶ ἐνι τοιοῦτος 5
 ἄνθρωπος ὁποῦ τῆς πρέπει, ἢμπορεῖ νὰ τὴν πάρῃ διὰ γεναι-
 κα· καὶ ἂν ἐνη ὅτι τοῦτον οὐδὲν θέλου νὰ τὸ ποιήσουσιν ἐκεῖνοι
 ὁποῦ ἔχουν ἐξουσίαν ἐπάνω τῆς, καὶ ἂν ἐνη ὅτι ἐνι τοιοῦτος
 ὁποῦ ἔχει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, ἐντέχεται νὰ τὴν ποιήσουσιν μο-
 ναχὴν, καλούγηραν, καὶ πάντα ὅσα θελήσει ἢ μονὴ διὰ νὰ τὴν 10
 λάβῃ εἰς τὸ κοινόνοσιον καὶ διὰ τὴν φορησίαν τῆς, καὶ πάντα
 ὅλα ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ, καὶ τότες πέπτει εἰς τὴν ἐλεη-
 μοσύνη τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, νὰ δώσῃ τοιοῦ-
 τον δικαίωμαν, καθὼς θέλει νὰ δώσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ πολομᾶ
 δυναστεῖο εἰς ἄλλου χώραν. Καὶ ταῦτα ὅλα, ἂν οὐδὲν ἀρέσουσιν 15
 τοῖς γονεῖς αὐτῆς, οὐ ἐκεῖνος οὐδὲν ἐνι ἄξιος νὰ παντρευτῇ
 τὴν κόρην δικτὶ ἐνι παρκάτω παρὰ τὴν γενεάν τῆς, καὶ ἂν ἐνη
 καὶ κακῆς ἀρετῆς, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ τὸ κείμενον ὅτι ἐκεῖ-
 νος, τοιοῦτος δὲ γιὸν καὶ ἂν ἐνη, καὶτε καθυλλάρης, καὶτε βουρ-
 γέσης, ἐντέχεται νὰ τοῦ κόψουσιν τὴν ψωλὴν μὲ ὅλα τὰ ληνμπά, 20
 καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν ἐξορίσου ἐξω τῆς χώρας ἐκείνης ὁποῦ
 ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακοπραξίαν ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν,
 καὶ πάντα ὅσα ἔχει μένουσιν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ ἀφέντη
 τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρη-
 γάτου. Ἄμμὲ ἔχει (1) ἐτσαῦτον, ὅτι τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, 25
 ἂν ἐνη ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ καταπλέκουσιν ὅτι ἐποίησεν αὐτὸν
 τὸ κακόν, λαλήσει « μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι οὐδὲν ἐποίησεν
 αὐτὴν τὴν κακοπραξίαν », καὶ ἡ κόρη ἴπῃ « ἀλλὰ ναί! » οὐ-
 δὲν πρέπει δι' αὐτὸν νὰ ἐνη ἐνοχος, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ ἐχη

(1) χειρ. ευγι.

β' πιστούς μάρτυρες ἢ κόρη νὰ ὁμόσου εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἶδάν τον νὰ πέση μετὰ τῆς, καὶ εἰς τοῦτον νὰ ἔνη ἔνοχος, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν οὐκ ἔχη αὐτούς τοὺς β' μάρτυρες, ὅπου τὸν εἶδαν, καὶ ἔχει | δύο μάρτυρες, ὅπου τὸν εἶδαν νὰ ἐμπῆ εἰς τὸ φ. 80.

- 5 σπίτιν, ἐντέχεται καὶ αὐτὸ νὰ ἀξιόζῃ μὲ τοιοῦτον, ἐκεῖνος νὰ τὸν βάλλου εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας, οὐ τῆς ἐκκλησίας, ἓνα χρόνον καὶ μία ἡμέραν, μέσα εἰς τὸν παρόντα καιρὸν ἂν τυχὸν ἐκεῖνος νὰ ὁμολογήσῃ, οὐ διὰ ἐξηγορεύσεως, οὐ ἐκεῖνος ἀφ' ἑαυτοῦ του ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν· καὶ
 10 ἂν οὐδὲν ὁμολογήσῃ τίποτες μέσον εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, ἐντέχεται νὰ τὸν ἐβγάλου ἐξω τῆς φυλακῆς, καὶ νὰ ὁμῶσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐποίηκεν τοῦτον τὸ παράπτωμαν, τοῦτέστιν νὰ τὴν ποντίσῃ τὴν κοπέλλαν, καὶ μετὰ τοῦτον νὰ ἔνη ἐλεύθερος καὶ συχωρημένος, κίτες, ἂν οὐκ ἔχη ἑτέρην
 15 τίποτες ἔνδειξιν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὅπου ταπεινώνει μίαν κοπέλλαν, καὶ θελήσει νὰ λάβῃ τζουτζαν ὅτι οὐδὲν τὸ ἐποίηκεν, καὶ ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεταί τοῦ τζουτζε ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ νὰ μείνῃ σωσμένος, καὶ ἐκείνου ὅπου οὐδὲν νὰ
 20 ἔνη δίκαιος. Τζουτζε ἦτον μία μηχανὴ τοῦ ὄρκου, ἀποῦ νὰ τοῦ ἔγκισεν ἦτον σεσωσμένος, καὶ ἀποῦ νὰ μὴδὲν τοῦ ἔγκισεν ἦτον χαμένος· καὶ οὐδὲν τοῦ δίδει τοὺς πάντες, ἀμμὲ ἐκεῖνοι ἀποῦ νὰ τὸ ἐζήτησαν μοναχοὶ τους.

- Ὅμοίως ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ποντίσῃ παρθενίαν
 25 κορασίου, καὶ οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ τὸν κρατήσου ἔνοχον μὲ τοιοῦτας μάρτυρες, καθὼς ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ἐθέσπισαν ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλον κρίσιμον, κάκεῖνος ἔστοντας εἰς τὴν φυλακὴν λαλεῖ, οὐ ἀφίνει τινὰν νὰ πῆ διὰ λόγου του ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ ἔμπροσθεν τῶν κριτῶν ὅτι θέλει νὰ ἐμπῆ εἰς
 30 τὴν τζουτζαν, ὅτι οὐδὲν ἐποίηκεν αὐτὸ τὸ κάμωμαν τῆς κοπέλλας, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι πρέπει νὰ βλατῆ εἰς τὴν τζουτ-

ζαν, ἐφειδὴν ἐπροσφέρτην, καὶ ἡ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει πλεῖον νὰ τὸν ἀφήσῃ, ἂν μετᾶνωσῃ· καὶ ἂν μείνῃ ἐλεύθερος ἀπαὶ τὴν τζουτζαν, νὰ μείνῃ καὶ ἀποφγαλμένος καὶ ἀπαὶ κείνην τὴν κακοεργίαν, μὲ τὸ κείμενον, ὅτι ἐπάνω τοῦ ὄρκου καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεὶς ἄνθρωπος νὰ πῆ τίπο- 5
τες, καὶ ἂν μὲν σωσμένος παρὰ τῆς τζουτζας ἐντέχεται οὔτε νὰ κριθῆ, καθὰ ἐνὶ λαλημένον εἰς τὸ ἄλλο κρίσιμον, ὅτι τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν δικασμάτων, καὶ διὰ φ. 81. ποῖαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ πρόλαλον, | τὸ λέγεται φράνκιχα ἀβάν 10
παρλιέρη, καὶ διὰ τί νὰ μὴδὲν ἔχουν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνκλητεύει ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι νὰ ἔχῃ προπέτην νὰ πῆ τὸ δίκαιον καὶ τῶν δύο μερίων, καὶ διὰ τοῦτον πρέπει νὰ ἔνῃ ὁ ἀβάντ παρλιέρης· ὅτι ἂν ἔνῃ, ὅτι ὁ ἀβάν παρλιέρης περὶ λό- 15
γον τὸν οὐδὲν πρέπει νὰ πῆ διὰ ἐκεῖνον ὅπου συντυγχάνει, ἐκεῖνος καὶ ἡ βουλή του ὅπου συντυγχάνει διὰ λόγου του ἡμπορεῖ νὰ τὸ σάσουν πρὶν τὸ κρίσιμον· ἀμμέ, ἂν ἐκεῖνος ὅπου ἐνὶ τὸ ἐνκλημᾶν, νὰ εἶπεν λόγον ὅπου νὰ τοῦ ἐγύρισεν ζημίᾳ, οὐδὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ μεταστρέψῃ πλεῖον τὸν λόγον του, ἐφειδὴν τὸ 20
εἶπεν ἐκεῖνος ὅπου ἀνκαλὲ θελήσει, διότι ἐκεῖνος μὲ κείνους καθῶς ἐκεῖνοι τὸ ἄκουσαν· καὶ διὰ τοῦτον ἐθεσπίσθη εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς βουργεσίδες, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος νὰ μὴδὲν δικά-
ζεται ἄνευ ἐμπρόλαλον, οὐδὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς καθαλλάρους, ἄνευ συνβουλής καθαλλάρους, ὡς ὅτι διὰ τὴν βουλήν τους ἡμ- 25
πορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ δεῖξῃ τὸ δίκαιόν του, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρζζ. Ἀπαὶ τέρα κείμενον ἐνὶ ὅτι νὰ σᾶ εἰποῦμεν τὸν νό-
μον καὶ τὸ δίκαιον τῶν μαρτύρων τῶν χρήζονται οἱ ἄνθρωποι εἰς πάντα τους τὰ δικασίματα. Αὐτὸν ἐνὶ λατίνικον νόμιμον. 30
Πρωταπὸς ἄνθρωπος ἡπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν

διὰ ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὸ κείμενον.

- Τοιοῦτοι ἄνθρωποι καὶ τοιοῦτοι μάρτυρες ἢμποροῦν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν, μὲ τοιοῦτον, νὰ ἔνη δίκαιοι
- 5 ἄνθρωποι καὶ νόμου ἡλικίας· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, καὶ ἂν ἔνη καταμπλεζόμενος, τοῦτέστιν ἔχει κακὴν ἀκουήν, τοιοῦτοι οὐ ποροῦσι νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κανέναν ἄνθρωπον, καὶ ἂν ἠθέλησεν νὰ τὸ ἐποίκειν, οὐδὲν πρέπει
- 10 νὰ τοῦ ἀκώσουν, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν· ἀνμὲ β' πιστοὶ ἄνθρωποι ἢμποροῦν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς ὅλας τὰς αὐλίδας ἀπὸ πᾶσα πρᾶγμα, μὲ τὸ κείμενον· καὶ εἰς ἄνθρωπος ζωντανὸς ἢμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ λόγου του, καὶ διὰ τὸν ἀπεθαμένον, μὲ τὸ κείμενον | καὶ μὲ τὴν ἀσίζην ρ. 82.
- 15 τῆς χώρας, μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἂν ἔνη ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν ἀπεθαμένον, ἐντέχεται νὰ ἔνη ἄνθρωπος καλῆς ἀκοῆς, καὶ νὰ ἔνη μαρτυρούμενος ὅτι ἔνι δίκαιος ἄνθρωπος, καὶ ἂν ἔνη τοιοῦτος, καλὰ ἢμπορεῖ νὰ σύρῃ καὶ νὰ ποίση τὴν μαρτυρίαν διὰ λόγου του
- 20 καὶ διὰ τὸν ἀπεθαμένον, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιόζῃ, μὲ τὸ κείμενον. Οἱ μάρτυρες οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς σφρίζουν νὰ φέρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κανένα πρᾶγμα, ἂν οὐδὲν θέλουν. Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ πατήρ μου, οὐδὲ ἀδελφός μου, οὐδὲ ὁ σιργέντης μου ἢμποροῦν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν, ἂν ἔχη χρῆσι, μὲ τοιοῦτον, νὰ ὁμόσουν
- 25 εἰς τὰ ἄγια ὅτι οὐκ ἔχουν μέρος εἰς τὸ ἔγκλημα εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλουν νὰ σύρουν τὴν μαρτυρίαν, διότι ἔνι καλὸν δίκαιον νὰ μοῦ βουθήσουν νὰ ἀξίνασπᾶσω τὸ δίκαιόν μου παρὰ τὸν ξένον.
- ρκη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ
- 30 μαρτυρίαν διὰ βίον, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχη ἀπ' ἐκεῖνον ἀπὸ τὸ πολομᾶ.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος θέλει νά σύρη μαρτυρίαν διὰ
 ἓνα ἄλλον ἄνθρωπον, καί ἔχει μέρος εἰς τὸ αὐτὸν ἔγκλημα
 ὅπου θέλει νά σύρη τὴν μαρτυρίαν, οὐ σύρει μαρτυρίαν ἄπιστη
 διὰ κανέναν βίον τὸ ἐχδέχεται νά ἔχη, οὐ διὰ τοῦτον ὅπου
 τὸ πολομᾶ ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην του ὅτι θέλει νά κάμη τὸ ἐν- 5
 κλημα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οἱ κριτάδες οὐδὲν πρέπει νά τοὺς
 περιλάβουν διὰ μάρτυρας τοιούτους λαῖ, με τὸ κείμενον· καί
 ἂν γίνεται ὅτι ἐσύραν τὴν μαρτυρίαν, χωρὶς νά τὸν νόσου οἱ
 κριτάδες τὸ πῶς εἶχαν μερτικόν εἰς τὸ ἔγκλημα, οὐ ἐφέρν
 τὴν μαρτυρίαν ἄδικα διὰ κανένα βίον τὸν ἐπῆραν, τὸ δίκαιον 10
 ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔφερον τοὺς μάρτυρες ἄπιστους κατὰ
 πρόσωπα τοῦ ἄλλου, ἐντέχεται νά χάσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔγκλημα,
 καί ὁ ἄλλος νά τὸ κάμη, με τὸ κείμενον, καί τοὺς μάρτυρας
 τοὺς ἄπιστους ἐντέχεται νά τρυπήσουν τὰς παλάμαις τους με σί-
 δρον βραστὸν εἰς ἀγωνιμίδαν τοῦ ἀδίκου ὄρκου τὸν ἐμόσασι 15
 εἰς τὴν μαρτυρίαν· ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ὁμνᾷ ἄδικον ὄρκον ἀρνᾶται
 τὸν θεόν, καί διὰ τοῦτον ἐντέχεται νά ἔχη τρυπημένην τὴν π-
 λάμην, καθὼς ἔνωθεν ἐλαλήθη, καί πρέπει νά χάσου ἀπολογίαν
 εἰς τὴν αὐλήν εἰς τοιοῦτον, ὅτι ποτὲ νά μὴ τοὺς πιστεύσου εἰς
 83. καμμίαν μαρτυρίαν κανενοῦ πραγμάτου τὸ νά ποῦσιν· | καί ἐκεῖ- 20
 νος ὅπου ἔφερον τοὺς ἀδίκους μάρτυρας κείθεται νά δώσῃ τοιοῦ-
 τον δικαίωμαν τοῦ αὐθέντη ὡς ἄνθρωπον ἔνοχον καί πικασμένον
 εἰς τὴν ἀπιστίαν, ὅτι ἀδίκησεν τὸν ἐαυτὸν του, καί τότες ἐποί-
 ησεν δύο ἀνθρώπους νά ἀρνηθοῦν τὸν θεὸν νά τοὺς ποιήσῃ νά φέ-
 ρουν τὸν ἄπιστον ὄρκον διὰ λόγου του· ὅτι οὐδὲ κείμενον, οὐδὲ 25
 ὁ νόμος οὐδὲν ὀρίζουν, ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος ὅπου ἐνι μερτικάρης
 τοῦ ἀνκαλεμάτου, οὐ ἐκεῖνος ἐνι ἐκείνου τοῦ βίου τὸν ζητᾷ σύντρο-
 φος, οὐ λαμβάνει βίον διὰ νά σύρη τὴν μαρτυρίαν, τοιοῦτοι οὐδὲν
 πρέπει νά τοὺς πιστεύσου εἰς τὴν αὐλήν, με τὸ κείμενον.
 ρκθ. Αὐτοῦ νά ἀκούσεται περὶ τίς ἐμπορεῖ νά σύρη μαρτυ- 30
 ρίαν, καί τίς οὐδὲν ἐμπορεῖ.

- Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι, ἂν γίνεται ὅτι εἷς Φράνκος θέλει
 νὰ σύρη μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα ἐνοῦ Συριάνου, οὐδὲν ἔμπο-
 ρεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐδὲ ἡ αὐλή οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν λάβουν,
 5 μετὰ τὸ κείμενον· οὐδὲ ἂν εἷς Συριάνος νὰ θελήσῃ νὰ σύρη μαρ-
 τυρίαν κατὰ πρόσωπα ἐνοῦ Φράνκου, οὐδὲ πρέπει νὰ τοῦ πι-
 στεύσουν ἀπὸ κανένα πρᾶγμα, μετὰ τὸ κείμενον. Ἄντι, ἂν
 γίνεται ὅτι κανεὶς Συριάνος, οὐ Ἀκουσίτης, οὐ Ρωμηός, οὐ Νε-
 στούριος, οὐ κανενοῦ ἐτέρου νόμου, ἀλλὰ ἂν γίνεται ὅτι κανεὶς
 Συριάνος, οὐ Ἀκουσίτης, οὐ Ρωμαῖος, οὐ Νεστούριος ποιοῦν
 10 καμμίαν ἀναθεώρησι ἐνπροστέν τοῦ βισκούντη, οὐ ἐμπροστέν
 τοὺς κριτάδες, περὶ τούτου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ φέρουν μαρτυρίαν
 οἱ Φράνκοι ὅπου ἐν κριτάδες καὶ κατὰ πρόσωπα Συριάνου καὶ
 κατὰ πρόσωπα τοῦ Σαρακηνοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα πάντας ὄλους
 τοὺς νόμους. Καὶ νὰ ἠξέυρετε καλὰ ὅτι καμμία γυναίκα οὐδὲν
 15 ἠμπορεῖ νὰ σύρη μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν κατὰ πρόσωπα τινὸς
 ἀνθρώπου ἀπὸ κανένα πρᾶγμαν.

ρλ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς μαρτυρίας ἐκείνου τοῦ
 ἀνθρώπου ὅπου θέλει νὰ σύρη μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα γυ-
 ναικός, καὶ ἂν ἔχῃ πόλεμον ἢ ὄχι εἰς τοιοῦτην τὴν μαρτυρίαν.

- 20 Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος θελήσῃ νὰ σύρη μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν
 κατὰ πρόσωπα μιᾶς γυναίκας, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι καλὰ ἔμ-
 πορεῖ νὰ τὸ ποίησῃ, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιόζῃ· ἀλλὰ ἔχει πό-
 λεμον, ἐὰν τὸ ἐγκλημὴν ἀναβιβάζεται ἕως ἑνὸς μάρκον ἀσημν
 καὶ ἀνωμέρου, ὅτι ἐκεῖνη ἢ γυναίκα, οὐ ἐκεῖνος ὅπου τοὺς
 25 βάνει κατὰ πρόσωπά του τοὺς μάρτυρας, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ση-
 κώσῃ τὸν ἕνα εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος, ὅπου νὰ νικήσῃ, ἐν-φ. 84.
 τέχεται νὰ κάμῃ τὸ ἐγκλημὴν, μετὰ τὸ κείμενον· ἀλλὰ καλὰ
 νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι β' κριτάδες ἠμποροῦν καλὰ νὰ σύρουν μαρ-
 τυρίαν περὶ πάντων πραγμάτων τὰ ἐγίνονταν, οὐ τὰ ἐλαλή-
 30 θησαν ἐμπροστέν τους εἰς τὴν αὐλήν, παρεκτός κανενοῦ πολέμου
 ὅπου ἠμπορεῖ νὰ γένη.

ρλα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς σιργέντας ὅπου βλέπουν τοὺς φόρους (λέγονται φράνκικα πλασιέριδες), ὅπου θέλουν νὰ φέρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἀξιάζη, οὐ ὄχι.

Ἐάν γίνεται ὅτι ὁ βισκούντης, οὐ οἱ σεργέντιδέ; του θελή- 5
 σουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν διὰ ἄλλον, οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν οὐδὲ ἐκεῖνου, οὐδὲ τοὺς σεργένταις του, καθὰ ἔνι αὐτὸ τὸ παράδειγμα· ὁ Πέτρος ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ ἀνκάλεσεν τὸν Μαρτῆν εἰς τὸν βισ-
 κούντην, καὶ μετὰ τρυτῆ ἐστράφη ὁ Μαρτῆς καὶ ἀξανακάλ- 10
 λεσεν εἰς τὸν βισκούντην τὸν Πέτρον, καὶ ὁ Πέτρος λέγει, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι ὁ πρῶτος ἀνκαλετιός, καὶ ὁ βισκούντης εἶπεν, ὅτι ὁ Μαρτῆς ἦτον πρῶτος ἀνκαλετιός, καὶ οἱ σεργένταις του λα-
 λοῦν οὕτως διὰ τὸν Μαρτῆν, ὡς γιόν λέγει ὁ βισκούντης, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ σεργένταις του οὐδὲν 15
 πρέπει νὰ τοὺς πιστέψουν περὶ τῆς αὐτῆς μαρτυρίας, οὐδὲ ἀπὸ κανένα ἄλλον πρᾶγμα, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων. Ἄμμὲ ἂν ἔνη ὅτι ὁ εἰς ἀπαὶ
 τούτους τοὺς δύο νὰ ἐμπορήσῃ νὰ δείξῃ μὲ δύο μάρτυρας ἄλλους παρὰ τοῦ βισκούντη, οὐδὲ τοὺς μεσίταις του, ὅτι ἦτον 20
 πρῶτος ἀνκαλῶν, κείμενον ἔνι νὰ ἔχη πρῶτος δίκαιον, οὐ ἀπαὶ τοῦτον τὸν ἀνκαλέσασαι.

ρλβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς μαρτυρίας τῶν γραψιμάτων, καὶ ποία μαρτυρία ἀξιάζει, καὶ ποία μαρτυρία τοῦ χαρτίου οὐδὲν ἀξιάζει εἰς τὴν αὐλήν. 25

Ἐάν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα φέρ-
 νει εἰς τὴν αὐλήν κανένα γράψιμον εἰς μαρτυρίαν, οἱ κριτάδες, οὐδὲ ἡ αὐλή ἐντέχονται νὰ τὸ περιλάβουν, οὐδὲ νὰ τοῦ ἀ-
 κούσου, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσου, κατὰ τὸ δίκαιον, ἐάν οὐκ ἔστι προβελίττιν ἐσφραγισμένον μὲ τὴν σφραγίδαν τοῦ ἀφέντη 30
 τῆς χώρας, οὐ ἐτέρου ἄλλου τόπου, ὅτι τοῦτον ἐντέχεται νὰ

ἔνη κρατημένον καὶ πιστευμένον· ἀμμέ ἂν ἔνη ὅτι εἰς ἄνθρω-
 πος, οὐ μίᾳ γυναῖκα, νὰ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ἰάκην καὶ νὰ ἔφε-
 ρεν ἕναν χαρτὶν εἰς τὸν ἐμπαλῆν τοῦ Ἰάφα, οὐ τῶν Ἰεροσο-
 λύμων, καὶ νὰ εἶπεν « λάβε, κύρι, τὸ αὐτὸν χαρτὶν στέλλει
 5 σὰς τοὺς βισκούντη; τῆ; Τάκης καὶ οἱ κριτάδες, καὶ μνηοῦ
 σὰς νὰ πιστεύετε τὰ γεγραμμένα | ἐν αὐτόν », καὶ τὸ χαρ-φ. 85
 τὶν νὰ λαλῆ ὅτι ὁ βισκούντη; καὶ οἱ κριτάδες; τῆ; Τάκης; φέρ-
 νουν μαρτυρίαν τοῦ Μαρτῆ, οὐ τοῦ Ἰζουάν, τὸ πῶς ὁ Ἰζι-
 ρῆρτ ἐμολόγησεν ἔμπροσθέν τους τὸ πῶς τοῦ ἐχρῶσταν πέρ-
 10 πυρα ρ', οὐ περὶ ττοῦ, οὐ περὶ κάτω, αὐτῆ ἢ μαρτυρία οὐκ ὠ-
 φελεῖ οὐδέεν, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ πιστευτῆ ἐκεῖνον τὸ γραψί-
 μον διὰ τὴν αἰτίαν. Τοῦτον τὸ γραψίμον, οὐδὲ ἄλλον
 κανέναν οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνη πιστὸν εἰς τὴν αὐλήν, χωρὶς νὰ
 ἔνη προβελίτζι, καθὰ ἄνωθεν ἐγράφην.

15 ρλγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν χαρτίων, καὶ ποῖον
 γραψίμον χρῆζει, καὶ ποῖον δὲν χρῆζει.

Ἐάν γίνεταί ὅτι μίᾳ πούλῃσι; γέγονεν εἰς τὴν αὐλήν ἐμ-
 προσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, τῆ; γῆς, οὐ τῶν
 ἀνμπελίων, οὐ τῶν ἐσπιτίων, οὐ ἂν ἐγίνετο εἰρήνη καμμία;
 20 δυσκεψίς, οὐ περὶ φόνου, εἰς γραψίμον, καὶ ἐνι φτιαχμένον
 περὶ ἐκεῖνου τοῦ καμώματο; ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ
 τοὺς κριτάδες, καὶ καμμία δυσκεψίς γίνεταί μετὰ ταῦτα ἀπαί-
 κείνον τὸ ἐλάλειν τὸ χαρτὶν, ὅτι οὐδὲν ἐγίνετον εἰς τὴν αὐ-
 λήν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνον πρέπει νὰ ἀξιάζῃ, καὶ πρέ-
 25 πει νὰ ἔνη στερεωμένον πάντα ὅσα λαλεῖ τὸ γραψίμον ὁποῦ
 ἐνι ἢ μαρτυρία τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες; τοιοῦτον ὡς
 γιὸν ἐνι τὸ χαρτὶν γραμμένον, οὐ μὲ τὰ γραμματα τοῦ γραμ-
 ματικοῦ τῆ; αὐλῆς, οὐ ἐτέρου τῆ; χώρας· τοιοῦτον γραψίμον
 χρῆζει μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν.

30 ρλδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ χαρτίου τῶν κου-
 μουνίων.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τοῦ κουμουνίου δανείζει ἐτέ-
 ρου ἀνθρώπου πέρπυρα, οὐ θέλει νά τά ἔχη εἰς ἐμπιστωσύ-
 νην, οὐ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμα, καί δι' αὐτήν τήν ἐμπιστω-
 σύνην πολομοῦν νά τοὺς γένη χαρτίν γραμμέμον διά χειρὺς νο-
 τάρου, καί διὰ μαρτυρίας ἐτέρου ἀνθρώπου, τὸ δίκαιον ὀρίζει 5
 ὅτι ἐκεῖνον τὸ χαρτίν πρέπει νά ἀξιάζη μέσον τους, καί ἐντέ-
 χεται ὁμοίως νά ἔνη στερεωμένον, ὡς γιόν νά ἦτον προβελί-
 τζιν ἐσφραγισμένον, καί νά ἔνη κρατημένος ὁ κούσουλος ἐκεί-
 νου τοῦ κουμουνίου ἀπαι τὸ ποῖον ἐκεῖνος σφίσκεται νά ποίση
 πλήρωμαν, οὐ νά στρέψη τοῦ ἄλλου πάντα ὅσα εἰς τὸ χαρτίν 10
 λαλεῖ, κατὰ τὸ δίκαιον καί κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἀλλὰ εἰς τὴν
 αὐλήν τὴν ρεγκὴν οὐδὲν πρέπει νά ἀξιάζη, ἀλλὰ οὐδὲ νά δώ-
 σου κρίσιμον ἐπάνω εἰς κανέναν κριτὴν (1) ὅπου νά ἦτον εἰς
 κανέναν χαρτίν, χωρὶς νά ἔνη καθὰ ἄνωθεν λαλημένον.

φ. 86. ρλε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν χαρτίων ὅπου | οὐκ 15
 ἔχει καμμίαν μαρτυρίαν, καί ἂν ἐντέχεται νά ἀξιάζη, οὐ ὄχι.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλέ εἰς τὴν αὐλήν ἀποῦ
 ἄλλον ἄνθρωπον, οὐ ἀποῦ μίαν γυναῖκα εἰς τὸν κούσουλόν του
 περὶ κανενοῦ πραγμάτου τὸ λέγει ὅτι ἐκεῖνος χρεωστεῖ του,
 καί λέγει πῶς ἔχει χαρτίν εἰς τὸν κούσουλόν του, καί εἰς ἐ- 20
 κείνον τὸ γράψιμον οὐδὲν εἶχεν γραμμέμου; καμμίαν μαρτυ-
 ρίαν οὐδὲ ζωντανούς, οὐδὲ πεθαμένους, καί ἐκεῖνος ἀρνᾶται ἐ-
 κείνον τὸ τοῦ ζητᾶ, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔδει-
 ξεν τὸ χαρτίν του, ἔχασεν πάντα ὅσα ἐζήτα, διὰ τὸ κανένα
 γράψιμον οὐδὲν χρήζει τίποτε; ἄνευ μαρτυρίας, οὐδὲ ἐν πλείον 25
 κρατούμενος ὁ βισκούνητς, οὐδὲ οἱ κριτάδες νά τὸν στείλουν
 εἰς ἐκεῖνον τὸν κούσουλον νά ποίση νά πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ
 ζηγᾶται τὸ χαρτίν ἀπ' ἐκεῖνον, οὐ ἀπ' ἐκείνην ἀποῦ ζητᾶ δί-
 καιον, διότι ἀποῦ χαρτίν ἄπιστον οὐδὲν πρέπει κανεῖς νά ποίση
 ζήτησιν.

30

(1) χαιρ. ἐπάνω εἰς κανένα κριτὴν ἐπάνω εἰς κανέναν κριτὴν.

ρλς. Ὡδε λαλεῖ τὸ δίκαιον ποταπὰ πράγματα ἔχουν τὰ κουμόνια αὐλὴν μέσον τους, καὶ περὶ ποίου πραγμάτου οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ ποίσουν δίκαιον παροῦ ἢ αὐλὴ ἢ ρηκῆ.

- Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι κανέναν ἀπαὶ τὰ κουμόνια, ὡς
- 5 περ ἐνὶ οἱ Βενετικοὶ καὶ οἱ Γενουβίσοι καὶ οἱ Πιζάνοι, οὐδὲν ἐντέχονται νὰ ἔχουν καμμὶν αὐλὴν μέσον τους, παρὰ διὰ τοῦς λᾶς τους μοναχὰ ὅταν ἔχουν δικάσιμον μέσον τους περὶ πούλησης καὶ ἀγορᾶς, οὐ ἕτερα τινὰ στοιχήματα τὰ ἔχουν μέσον τους, καλὰ ἐμποροῦν νὰ τοῦς ἐπιτιμήσουν οἱ κούσουλοι
- 10 τοῦς περὶ πραγμάτων, ἂν παρτάσσονται, καὶ νὰ τοῦς βάλουν εἰς τὰ δικαίωμάτα τους· ἀμμέ καλὰ νὰ ἠξεύρετε ὅτι κανέναν κουμόνι οὐδὲν ἔχει αὐλὴν διὰ αἱμάτου, τοὔτέστιν διὰ κόρπον φανερόν, οὐδὲ κλεψίαν, οὐδὲ ἐπιβουλή, οὐδὲ αἰρετικίας, ὡς γιὼν αἰρετικόν, οὐ πατελῆνον, οὐδὲ πούλησιν σπιτίων, οὐδὲ
- 15 χωραφίων, οὐδὲ ἀνμπελώνων, οὐδὲ κήπων, οὐδὲ χωρίων, ὅτι τοῦτα ὅλα τὰ πράγματα ἐντέχεται νὰ κριθοῦν καὶ νὰ τελειωθοῦν, καὶ νὰ πουληθοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηκῆν, καὶ εἰς ἄλλον τόπον οὐ δύνονται γενέσθαι, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἂν ἔνη κανένα κουμόνι
- 20 νὰ ἔκρινεν, οὐ νὰ [ἐποῖ]κεν νὰ [ἐκ]ρίναν μέσον τους κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ ἐνὶ διαφεντεμένα, οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζουν τίποτε, κατὰ τὸ δίκαιον | καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν, φ. 87. καὶ χρῆζεται ὅλα νὰ τὰ ζηλώσου ἢ αὐλὴ ἢ ρηκῆ, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ βραστάζου ἢ αὐλὴ τῆς κουρούνας.

- 25 ρλζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρη μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἂν ἔνη λαβωμένος, οὐ ἐνὶ γηραιὸς ὁποῦ ἐδιάβασεν καιρὸν νόμου, καὶ ἂν ἤμπορῃ νὰ ἀλλαχτῆ διὰ ἄλλον ἄνθρωπον.

- Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ
- 30 τοῦτος ὁ ἄνθρωπος ἐνὶ λαβωμένος, οὐ ἐπέρσεν ξ' χρόνους, καὶ θελήσει νὰ σύρη μαρτυρία διὰ κανένα ἄνθρωπον, οὐ διὰ καμ-

μία γυναίκα, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἡμπορεῖ καλὰ νὰ σύρη
 μωρυγία τοιοῦτος ἄνθρωπος εἰς τὴν αὐτὴν περὶ πάντων τῶν
 πραγμάτων· καὶ ἂν γένηται ὅτι νὰ τὸν σηκώσουν εἰς πόλε-
 μον, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι, ἂν ἡμπορήσῃ, καλὰ νὰ ἀλλαχθῇ
 μὲ ἄλλον ἄνθρωπον ὅπου νὰ πολεμήσῃ διὰ λόγου του, ὅτι 5
 τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρλη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου
 ὅπου ἐνὶ λαβωμένος καὶ κράζουσι τον διὰ φόνον.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος κράζουσι τον διὰ φόνον καὶ ἐνὶ ἄνθρωπος
 ἀποῦ ἐνὶ λαβωμένος, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι, ἂν ἡμπορήσῃ, νὰ 10
 ἀλλαχθῇ μὲ ἄλλον ἄνθρωπον γερόν ὅπου νὰ πολεμήσῃ διὰ λό-
 γου του, καὶ ἂν ὁ καμπίτης του νικηθῇ, ἐκείνον ὅπου τὸν ἔβα-
 λεν τὸν καμπίτην ἐντέχεται νὰ τὸν φουρκίσουν, μὲ τὸ κείμε-
 νον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνη τοῦ ἀ-
 φέντη τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. 15

ρλθ. [Λεῖπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπεθαμένος, οὐ μία γυναίκα,
 καὶ κανεὶς ἄνθρωπος ἐχρῶστέν του κανένα βίον, καὶ οἱ συν-
 κενάδες τοῦ τεθνεώτου ἐζήτησάν του ἐκεῖνον τὸν βίον ἐκείνου
 ὅπου τὸ ἐχρῶσταν, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶται τον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου 20
 ζητᾷ τὸ χρεῖος, οὐ τὸ πρᾶγμα, ἔχει β' μάρτυρας ὅπου νὰ ποί-
 σουν ὡς μάρτυρες, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ
 ἔχη καμωμένη τὴν αἴτησιν· ἀμμὲ ἐτεσαῦτα ἔχει, ὅτι ἐκεῖνος
 κατὰ πρόσωπα ἐκείνου βάνει τὰς μαρτυρίας, ἂν θέλῃ, ἡμπορεῖ
 νὰ σηκώσῃ ἕνα ἀπαὶ τοὺς μάρτυρες εἰς πόλεμον, ἐὰν τὸ ζή- 25
 ρ. 88. τημαν ἀναβιδάξεται ἀποῦ ἕνα μάρκον ἀσῆμι καὶ ἀνωμέρου,
 καὶ ὁ νικητῆς τοῦ πολέμου πρέπει νὰ ἔχη νικημένη τὴν κε-
 ρέλλα, ἦγουν τὴν αἴτησιν, μὲ δίκαιον· ἀμμὲ ἐκεῖνος ὅπου ζη-
 τᾷ τὸν βίον διὰ τὸν τεθνεώταν οὐκ ἔχει β' μάρτυρας ὅπου
 νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐ- 30
 κείνη, εἰς τοὺς παῖως ζητᾷ τὸ χρεῖος, ἐντέχεται νὰ ὁμόσου ἐ-

- πάνω εις τὰ ἄγια ὅτι ἐκεῖνος τίποτε· οὐδὲν χρωστῆται τοῦ τε-
 • θνεώτου, καὶ μὲ τοῦτον ἐντέχεται νὰ μείνη ἐλεύθερος, κατὰ
 τὸ κείμενον.

ρμ. [Λεῖπει ὁ τίτλος].

- 5 Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τῆς εὐσεβείας, λεγόμενος Ρω-
 μαϊκῆ φωνῇ ντὲ ρελιτζιοῦν, ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν ἀπὸ ριζι-
 κοῦ, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος ὅπου ἔχασεν ἀπολογίαν εἰς τὴν αὐ-
 λὴν διὰ καμμία κακοεργίαν, καθὼς ἐνι θεσπισμένον ἄνωθεν
 παρὰ τὸ ποῖον ὁ ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ χάσῃ, τὸ δίκαιον
 10 ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνον νὰ μὴ τὸν λάθουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ μάρ-
 τυραν κανενοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲ καμμίας γυναικάς, ἀπὸ ἔχασαν
 ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς, διότι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἄνθρω-
 πον εἰς πόλεμον, καὶ διὰ τοῦτον οὐκ ὠφελεῖ ποτὲ νὰ σύρῃ
 μαρτυρία, οὐδὲ καταμπλοκῆς ἄνθρωπος καὶ ἔνοχος.

- 15 ρμ. [Λεῖπει ὁ τίτλος].

- Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τῆς εὐσεβείας ντὲ ρελιτζιοῦν
 ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν, οὐδὲν
 ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐδὲ πρέπει ἡ αὐλὴ νὰ τὸν ἀκροῆσῃ,
 οὐδὲ νὰ τὸν περιλάβῃ κατὰ πρόσωπα κανενοῦ ἀνθρώπου κοσμι-
 20 κοῦ, οὔτε ἱερῆς, οὔτε ἀναγνώστης ὁμοίως· ἀμμὲ ἂν ἦτον ὁτό-
 σον πρᾶγμαν ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς ἦτον ἀσθενῆς καὶ
 ἐποικεν τὴν ἐξαγόρευσίν του καὶ τὴν διαθήκην του ἐνώπιον
 τοῦ ἀγίου σωμαίου καὶ αἱμάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἀναγνώστου καὶ ἐνπρο-
 25 σθεν ἐτέρους δύο ἀνθρώπους, ἀπαῦτα ἐνπορεῖ καλὰ νὰ φέῃ
 τὴν μαρτυρίαν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκος καὶ β' ἄνθρωποι κοσμι-
 κοὶ ἐν τῷ ἄμα, καὶ τοῦτον νὰ ἐνη περὶ πρᾶγμαίου κινήτου,
 καὶ ὄχι ἄλλου, ὅτι τὸ πρᾶγμαν ἂν ἦτον ἀπὸ κληρονομίας, φ. 89.
 ὡς περ οἰκίας, ἀγρούς, οὐ ἀνμπελῶνας, οὐ γῆσις, οὐ χωρία λε-
 30 γόμενα κώμικς, ὁ ἱερεὺς, οὐδὲ ὁ διάκος οὐδὲν ἠμποροῦ ἀπαῦ
 τα νὰ σύρουν μαρτυρίαν, διὰτὶ ἔχειν χρῆσι πόλομον. Καὶ κα-

λά τὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα ἀπαιτῶν τὰ ποῖα ἀνακαλιῶνται εἰς τὴν αὐλήν τὴν πολιτικὴν, χρὴ ἔχει μάρτυρας κοσμικοὺς, καὶ ὅταν ἀναβιβάζεται τὸ ζήτημα ἀνω ἐνοῦ μάρκου ἀσπῆμιν, οὐ ἠμπορεῖ νὰ ἔχη πόλεμον, ἀν θέλῃ ἐκεῖνος, ὅπου καταδικάζεται περὶ τῶν μαρτυριῶν, ὅτι διὰ νὰ τὸν ἔγειρε τὸν ἕναν μάρτυρα εἰς πόλεμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ρμβ. [Λεῖπει ὁ τίτλος].

Τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον ὀρίζουν ὅτι κανένα; ἄνθρωπος, οὐδὲ καμμὴν γυναίκα οὐ χρὴ βάλῃ βολικία εἰς ἄλλου τοῦ-
 χον. κἄν τε γαῖτός του ἐστίν, οὐ ὄχι, ἀνευ νὰ ἔχη δίκαιον νὰ τὰ βάλῃ. Λέγει καὶ λατίνικα τὸ νόμιμον.

ρμγ. [Λεῖπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεταί ὅτι β' ἄνθρωποι ἔχουν δυσκεψίαν μέσον τους, ὡς περ ἀπὸ τοῦχον κοινόν, οὐ ἀπὸ συμπλιαστὴν ἐσπίτιου, 13 οὐ ἀπὸ πεζουλίου ὀμπρὸς τοῦ σπιτίου, καὶ τὸ ἐνκλήμα τούτου ἐρχεται εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ βισκούνης νὰ στείλῃ κριτάδες νὰ πᾶν νὰ δοῦν τούτου ὅπου ἐν αὐτῇ ἢ δυσκεψία, κἀκεῖνοι ἐν κρατημένοι νὰ πᾶν ἐκεῖ μὲ αὐτὸν ἀπαῦτα τὸν ἐσπίτιον, καὶ κατὰ ἐκεῖνον τὸ νὰ δοῦν οἱ 20 κριταὶ καὶ τὸ νὰ γνωρίσουν ἀπαιτῶν τὸ φρινόμενον τοῦ πράγμα-
 του, χρὴ δοθῆναι τὸ κρίμα καὶ νὰ τοὺς συμπάσθουν ἐν τῷ ἔμῃ, καὶ ἐκεῖνον τὸ νὰ κρίνουν οἱ κριταὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη στερεωμένον πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ πρέπει ὁ βισκούνης νὰ
 φ. 90. τὸ κρατῆ | στερεωμένον πρὸς τὰ β' μέρη· εἰ δὲ καὶ οἱ κριταὶ 25 οὐδὲν συνκλίνουσι διατὶ οὐκ ἔχει σημεῖον εἰς τὸν τοῦχον παρὰ τοῦ ἰδεῖν καὶ κρίνει δίκαια, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἀπαιτῶν τὴν καὶ νὰ πάη, δύο βουργέσιδες χρὴ ἐλθεῖν ἐνώπιον τοῦ βισκούνης καὶ ἐνώπιον τῶν κριτάδων, καὶ ἐντέχεται ὁ καθὲς νὰ πῆ τὸ δίκαιόν του κατὰ τὸ ἔχει, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅπου οἱ κριταὶ 30 νὰ ἀγνωρίσουν ὅτι ἔχει μεγαλύτερον ἐνδειξιν καὶ δίκαιον, ἐν-

τέχεται νά τὸ δώσουν ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἔκλημαν ἔνι, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς.

ρμδ. [Λεῖπει ὁ τίτλος].

- Καλὰ νά ἠγνωρίζετε ὅτι ἐάν εἷς ἄνθρωπος ἔχη ἕναν του
- 5 σπίτι συνμπάσοις τοῖς τοίχοις, καὶ γίνεται ὅτι κανεῖς ἀπαὶ τοὺς γείτονάς του βάνει εἰς τὸν τοῖχόν του κρυφὰ βολίκιιν, καὶ οὐδὲν ἔχει ὀπλὴν νά τὸ μάθῃ ὁ ἄρχων τοῦ τείχους, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλεν τὰ βολίκια σκεπαστὰ μέσον εἰς ἄλλου τοῖχον οὐδὲν ἠξηριζόνει, οὐδὲ ἔνι εἰς τὴν αὐλὴν,
- 10 ἄς ἔχη καιρὸν πολὺν διαθασμένον καὶ ἐδιάβην χρόνος καὶ ἡμέρα καὶ περὶττου, διότι τοῦτον ἦτον νομὴ κεκρυμμένη ὅτι κανεῖς οὐδὲν ἐδύνετο νά τὴν ἰδῆ, καὶ ἔνι κρατημένος παρευτὺς νά ἐβγάλῃ τὸ βολίκι ἀπαὶ τὸν ξένον τοῖχον μοναῦτα ὅτι νά τοῦ εἰπῆ, οὐ νά τὸν ὀρίσῃ ἡ αὐλή· καὶ ἂν ἀνγκαλέ
- 15 ἐκεῖνου, οὐδὲ κανενοῦ, ἔνι κρατούμενος νά ποίσῃ μὲ τὸν κύριον τοῦ τείχους νά τοῦ ἀρέσῃ νά ἔχη τὸ βολίκιιν εἰς τὸν τοῖχόν του· καὶ ἂν ἔνη ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ νά τὸ ποίσῃ, ἔνι κρατημένος νά τὸ ἐβγάλῃ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ κύριος τοῦ τείχους νά ὀμήσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια ὅτι μέσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον
- 20 καὶ ἡμέρας ἀφὸν τὸ ἔνωσεν, οὐ ἀφὸν τοῦ τὸ εἶπαν καὶ ξρισίν τον νά ἐβγάλῃ, οὐ ἀφὸν ἐνκλήτευσεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένος νά τὸ ἐβγάλῃ, οὐ νά ποιήσῃ τὴν δρεξίν του, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρμε. [Λεῖπει ὁ τίτλος].

- 25 Ἐάν ἔχω ἕναν ἐδικόν μου ρημάδιιν τὸ λέγεται φράνκιια γαστίνα, ὅπου εἶχεν κάποτε ὀσπίτιχ, καὶ ἐγὼ ὅπου τὸ ρημάδιιν | ἔνι ἐδικόν μου θέλω νά ἀξνακκινώτω τὰ σπίτιχ, καὶ κάτινες φ. 91. διαφεντεύγου με νά βάλλω τὰ βολικιά μου εἰς τὸν τοῖχον ὅπου ἔνι μέσον μου καὶ μέσον τοῦ γειτόνου μου, οὐ κωλεῖ με νά
- 30 βάλλω ταῖς καμάραις μου καὶ νά τὰς κουνπίσω εἰς τὸν τοῖχον εἰς τὸν ποῖον φαίνεται καλὰ ποῦ ἐκούμπιζαν ἡ καμάραις μου

καὶ τοῦ ἦσαν τὰ παραθύριά μου εἰς τὸν τοῖχον εἰς τὸ μέρος μου, καὶ διὰ τὸ ἓν καλὰ φαινόμενον νὰ θέλω νὰ ἐξεργιζώσω τὸ ἥμισον τοῦ τοῖχος, καὶ ὁ ἕτερος ἔρχεται ὀμπρὸς καὶ λέγει « μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι οὐδὲν ἔχει τίποτε, εἰς ἐκεῖνον τὸν τοῖχον, τὸ ἔχει πλεον παρὰ εἴκοσι χρόνους ὅτι εἰς τὸ αὐτὸν 5 τὸ ρημάδιον οὐδὲν εἶχεν κανένα σπίτιν, οὐδὲ ὄντα ἐγόρασα τοῦτον τὸ σπίτιν μου εἰς τὸ ρημάδιον σου οὐδὲν εἶχεν κανέναν ἀνάστημαν, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν νὰ σὲ ἀφήσω παντελῶς νὰ φορτώσης τίποτε, ὅτι ὅλοι οἱ τοῖχοι ἓν ἐδικοί μου, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίση ἡ αὐλή ». Καὶ ἐν τούτῳ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, 10 καὶ λαλεῖται τὸ ἐνκλημαν, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι οἱ κριταὶ ἐντέχεται νὰ πᾶσι ἐκεῖ καὶ νὰ δοῦσι ἐὰν ἔνη ἢ φανέρωσι τοῦ τοῖχος ἐνὶ οὐτῶς ὡς ἐκεῖνος λέγει, ἐντέχεται νὰ φορτώση καὶ νὰ σηκώση τὰ σπίτια του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι ἂν ἔνη ὅτι εἰς τὸ ρημάδιον του οὐδὲν εἶχεν ἀποῦ 15 μέγαν καιρὸν σπίτια, οὐδὲν χάνει πικρὸς δι' αὐτὸ τὸ δίκαιόν του τὸ ἐκεῖνος, οὐ οἱ κληρονόμοι του εἶχασιν, οὐ ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ἀπαὶ τὸν ποῖον τὰ ἐγόρασεν καὶ ἐὰν οἱ κριταὶ εὐροῦσι ὅτι οὐδὲν εἶχεν τίποτε, ἐνδειξιν φαινόμενην ὅπου ἦσαν κουμπισμέναι, καμάραι, οὐ σπίτια, οὐδὲν ἐντέχεται ἀπ' ἐκεῖ πλεον 20 τίποτε, νὰ φορτώση, μὲ τὸ κείμενον, ἄνευ μὲ τὴν εἰδησι ἐκεῖνου ἀποῦ ἓν ἐδικός του ὁ τεῖχος, καὶ ὄχι ἀλλοίως, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρμς. Ὡδε λέγει ποταπὸν τέλος καὶ δίκαιον νὰ γένηται περὶ τῆς ζημίας τὴν λαβάνει κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα 25 ἀπ' ἔξω τοῦ τεύχους τοῦ ἐσπιτίου του.

Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς βουργέσης, οὐ καμμία βουργέσαινα βάλλει κανένα πρᾶγμαν ἔξω τοῦ τεύχους τοῦ σπιτίου τους, οὐ ἀπάνω εἰς πεζοῦλιν, οὐ εἰς κρεμάστραν λεγόμενη πάρτζαν, καὶ γίνεταί ὅτι εἰς ἄνθρωπος φορτωμένος, ξύλα οὐ 30 ἕτερον τίποτε, γομάριν, οὐ μία καμήλα, οὐ ἓνα ὄνικόν, οὐ

- ἕτερον ἄλλον κτηνὸν φορτωμένον διαβαίνει | ἀπκῦ-τα, καὶ χαλᾶ, φ. 92.
οὐ ρίπτει ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνος ὁ βουργέσης, οὐ ἡ βουργέσινια
ἔβαλεν ἔξω τοῦ ἐσπιτίου του, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὀρίζει
ὅτι κανεῖς οὐδὲν ἐντέχεται τίποτες νὰ τοῦ ἱκανώσῃ ἀπαὶ κείνη
5 τῇ ζημίαν, μὲ τὸ κείμενον, διότι κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἔχει
ἔξω τοῦ τοίχου τῶν ἐσπιτίων τους· εἰ δὲ γίνεται ὅτι κανεῖς
ἄνθρωπος νὰ ἐβρούθησεν μὲ τὸ ἰδίον του θέλημαν τὸ ὑποζύ-
γιόν του φορτωμένον, οὐ τὸν ἄνθρωπον φορτωμένον, ἐν κρη-
κτημένος νὰ ἀνακαινώσῃ ὅλην τὴν ζημίαν τὴν νὰ ποίση ἐκεῖνος
10 ὁποῦ ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦ βουργέση, οὐ τῆς
βουργένας, οὐ ἑτέρου τινός· καὶ ἐν δίκαιον ὅτι, ἐάν τὸ ὑπο-
ζύγιον λαβῶθῃ, οὐ ἂν ἐχινώθῃ ἀπαὶ τὸ γομάρι του, οὐ ἂν
ἐτσακίστην ἐκεῖνον τὸ ἐβάσταν, ὅλα ἐντέχεται γὰρ τὰ ἱκανώσῃ,
μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐάν ἐκεῖνος ὁ φτωχὸς ὁ ἄνθρωπος τὸν
15 ἐβρούθησεν καὶ ἐπέσεν εἰς τὴν γῆν ἐλαβῶθῃ, ἐν κρητούμενος
νὰ τὸν ἰάνῃ, καὶ νὰ τοῦ δίδῃ τὴν ζωὴν του ἕως ὅπου νὰ ἐμ-
πορήσῃ νὰ κάμῃ καθὼς ἦτον συνειθισμένος καὶ ἐπολέμαν ὄντα
τὸν ἐβρούθησεν· εἰ δὲ ἐμίσαν τον, καὶ ἐκκτάτρεχεν νὰ τὸν κα-
κοποιήσῃ, καὶ δι' αὐτὸν τὸν ἐβρούθησεν καὶ ἐλαβῶθῃ πέντο-
20 τες, τὸ κείμενον ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἀποῦ τὸ αὐτὸ ἐποίησεν νὰ
τὸν πιάσου πρέπει νὰ κόψου τὸν γρόθον του, καὶ οὕτως νὰ
ἔνῃ ἐλεύθερος, τὸ λέγεται κίτες, περὶ ἐκείνης τῆς κακουργίης,
μὲ τὸ κείμενον.
ρμζ. Ἀφειδὴν σα; ἐδείξιμεν τὸ δίκαιον τῶν ἄλλων κρισι-
25 μάτων, δίκαιον ἐν νὰ ἀκούσετε ἐκεῖνον τὸ ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα
ὀρίζει περὶ τῶν ὀρμασιῶν, καὶ ποίκα ὀρμασίκα ἀξιάζει, καὶ ποίκα
οὐδὲν ἀξιάζει, οὐδὲ πρέπει νὰ τὴν κρητήσουν κἄν τε καθλα-
λάροι, κἄν τε βουργέσοι, οὐδὲ ἀνθρώπου λιζίου, ὅτι εἰς τοιοῦτον
δίκαιον πρέπει νὰ γένηται εἰς τὴν ὀρμασίαν τῶν βουργίων, καθὼς;
30 τῶν καθαλλκρίων, ὅτι ἂν οὐκ εἶχεν θεσπισθῆν οὕτως; οὐδὲν ἤθε-
λεν εἶστέν λοιπὸν ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα εἰς τὴν ὑπανδρείαν.

ρμζ⁴. Ὅλον αὐτὸν νόμιμον ἀλατίνικον.

Αὐτοῦ λέγει περὶ τῶν ὀρμασιῶν τῶν γινομένων, καὶ ποτα-
πῆς ἡλικίης μέλλει νὰ ἔνη ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γυναῖκα πρὶν
ὀρμαστοῦσιν εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν.

- φ. 93. ρμη. | Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε, καὶ καλὰ ἠμποροῦν καὶ ἐντέ- 5
χεται νὰ ἠξεύρουν πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ πᾶσα γυναῖκα ὅτι
ἡ καλὴ ὀρμασία ἐνὶ πολλὰ ἀκριβὸν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πολλὰ
διφορικὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, ὅτι οὕ-
τως λαλεῖ ἡ Γραφὴ τοῦ νόμου ὅτι « ὁ ἄνθρωπος ὁ ἄπιστος
σώζεται διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς πιστῆς, καὶ ἡ γυναῖκα 10
ἡ ἄπιστη σώζεται διὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τοῦ πιστοῦ »· λοιπὸν
ἐντέχονται καλὰ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ γινώσκουν καὶ ὅλαι· ἡ
γυναῖκες καὶ καθαλλάροι καὶ βουργέσιδες, ὅτι διὰ τοῦ νόμου τοῦ
οὐρανοῦ καὶ διὰ τοὺς κανόνες καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἐνὶ χρῆσι,
ὅτι εἰς τὴν ὀρμασίαν νὰ ἔνη τρία πράγματα σκοπισμένα καὶ βλε- 15
πημένα ὅλο προτῆτερα, νὰ βιγλίσουν τὸ ἔτος, ἐπιστῆ τὰς ὄρεξις·
τοῦ ἐνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, τὸ τρίτον, νὰ βιγλίσουσι μὴδὲν συνκε-
νιάζου, τοὔτέστιν ὁ ἄνθρωπος μὴδὲν συνκενιάζει τῆς γυναικὸς·
ἀμμὲ καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι τὸ ἔτος νὰ ἔνη προτῆτερα, ὅτι
ὁ ἄνδρας θέλει νὰ ἔνη τὸ παρκάτω ἰγ' χρόνων ὅταν ὀρμάζεται, 20
καὶ ἡ νύφη ὁμοίως ἰγ' χρόνων ὅταν ὀρμάζεται τὸ παρκάτω· καὶ
ἂν γίνεταί ὅτι ὁ ἄνθρωπος, οὐ ἡ γυναῖκα τοσοῦτου ἔτος κατὰ
χρῆ εἶναι, καὶ ἀρμάζονται, οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζῃ ἐκεῖνος ὁ
γάμος, μὲ τὸ κείμενον, διὰ τὸ ἐνὶ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ ἐναν-
τίον τῆς ἀγίας ἐκκλησίας καὶ ἐναντίον τῆς ἀσίζας· ὁμοίως ἂν 25
οὐδὲν συνκενιάζῃ τῆς γυναικὸς, οὔτε ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρὸς,
ὅτι οὕτως λέγουν οἱ ἅγιοι κανόνες, τοὔτέστιν ἡ γενεὰ ὅπου
ἔρχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ ἐστὶν γυναῖκα, φτάνει ὡς τὰ ζ'
σκαλία, ἀμμὲ ἡ σανγένεα ἀποῦ ἔρχεται καὶ κατεβαίνει ἐνὶ
ἀπαὶ τὸν πατέρα εἰς τὸν υἱόν, καὶ ἀπαὶ τὸν υἱόν ὡς τὰ ἀν- 30
κόνη, καὶ ἀπαὶ τὰ ἀνόνηα εἰς τὰ τέκνα τους. Καὶ ὡς ὧδε

φτάνει, καθὰ σᾶς· εἶπαμεν ἄνωθεν, καὶ ὄχι διὰ ἐπισταῦτα· λέγει ἡ Γραφή καὶ ὁ νόμος, ἐὰν ὁ προπάτοράς μας πατήρ ὁ Ἄδαμ ἀνέξεν καὶ νὰ ἐχῆρεψεν οὐδὲν νὰ τοῦ ἐνπαῖνε νὰ ὀρμασῆ καμμίαν, διατὶ ὅλοι καὶ ὅλαις εἰμῶστεν υἱοὶ καὶ κόραις του·

5 ὡς περ ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὀρίζει καὶ λαλεῖ ὅτι, ἐφειδὴν ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα πιαστοῦν εἰς ὀρμασίαν, οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ χωριστοῦν πλεῖον εἰς πάσα, τὰς ἡμέρας, τῆς ζωῆς τους χωρὶς μὲ θάνατον, ὅτι οὕτως λέγει ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Πιῦλος « ἡ

10 τῆς, ὁμοίως οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος, ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν ἐαυτὸν του, ἀμμὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ».

ρμθ. Αὐτοῦ λέγει μὲ ποταπὴν ἀφορμὴν ἡμπορεῖ | νὰ χωρι- ρ. 94
στῆ τὸ ἀντρόγυνον τὸ οὐδὲν ἐγένετον ὡς ὀφείλει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πάρει γυναῖκα καὶ ἐν

15 παρακάτω δεκατριῶν χρόνων, καὶ ἡ γυναῖκα ἰγ' χρόνων, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ ἐντέχεται νὰ χωριστῆ ἐκεῖνος ὁ γάμος, μὲ τὸ κείμενον, ἄνευ κκιμίας, τιμωρίας, καὶ ἄνευ ἀμαρτίας, ἐὰν θέλουν καὶ οἱ δύο, οὐ ἂν ὁ εἰς θέλη· καὶ ἐὰν ὁ ἱερεὺς ἀποῦ εὐλόγησεν, ἐγίνωσκεν πῶς ἦτον παράτω τοῦ

20 ἔτους τὸ ἐθέσπισαν, καὶ ὠρμασέν του· κρουρά μὲ τὴν ἀπιστίαν του, οὐ διὰ παρακλήσεως· τὴν τοῦ ἐγένετον, οὐ διὰ τίποτες βίον τὸ τοῦ ἐδόθη, ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ κρατηθῆ νὰ μηδὲν ἱερουργήσῃ ἄχρι νὰ ἔλθουσιν ἐκείνους τοὺς ὠρμασεν ἀνήλικους νὰ γενοῦν τοῦ νόμου

25 ἡλικίας τὸν ἄνωθεν λαλημένον, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἀγιώτατόν μας πατέρα τὸν ἀπόστολον Ἰνα τοῦ δοθῆ ἄδεια νὰ ἱερατεύῃ, καὶ νὰ λάβῃ συχώρησιν, ὅτι οὕτως ἐν κείμενον καὶ δίκαιον· ἀμμὲ ἂν ἐμίχτησαν σωματικὰ ἐν τῷ ἄμα, ὁ ἄνδρας, οὐδὲ ἡ γυναῖκα δύ-
νουνται πλεῖο νὰ χωριστοῦσι ἐκεῖνος ὁ γάμος, μὲ τὸ κείμενον·

30 ἀκόμη ἂν ἐνη ὅτι οἱ δύο νὰ τὸ ἠθέλησαν, ἂν οὐκ εἶχαν ἔτερη εὐλογον αἰτίαν, τούτέστιν ἂν ἐσυγκενιάζαν μὲ συγκαίνειν.

ρν. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ παντρεύεται
 γυναῖκα ὁποῦ τοῦ συνγενιάζει, καὶ περὶ τοῦ ἱερώ; ὁποῦ τοῦ;
 εὐλόγησεν, καὶ πάντας ὁποῦ ἐλάχον εἰς τὸν γάμον ποταπὴν
 τιμωρίαν νὰ λάβουσιν τὴν λέγου πένα.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κνεῖς ἄνθρωπος, κἄν τε καθαλλάρης, κἄν 5
 τε βουργέσης, οὐ ἕτερος ἄνθρωπος, ὅτις καὶ ἂν ἔνη, ὑψηλός,
 οὐ ταπεινός, λάβει διὰ συνβίαν του τὴν ἀνηψιάν του, οὐ τὴν
 συνκηνάτριάν του ἕως τοῦ τρίτου βαθμοῦ, οὐ εἰς τὸν τέταρτον,
 τὸ δίκαιον κελεύει καὶ ὁ νόμος, ὅτι ἐκεῖνος ὁ γάμος ἐντέχε-
 ται νὰ τὸν χωρίσουν, καὶ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ 10
 γυναῖκα ἐντέχεται καὶ οἱ δύο ἅμα νὰ στραφοῦν εἰς τὴν εὐσέ-
 βειαν, τοῦτέστιν εἰς μοναστήριον, καὶ πάντα ὅσα ἔχουν, ὡς περ
 ψουμία, οὐ γῆαις, οὐ χωρίζ, κἄν τε πρὰ τῆς; γυναικός, κἄν
 τε πρὰ τοῦ ἀνδρός, οὐ ἂν χρωστωτῆ ἐκεῖνον τὸ ψουμὶν δού-
 λεψιν, οὐ ἂν οὐδὲν χρωστωτῆ, ἐντέχεται ὅλον νὰ ἔνη τοῦ ἀφέν- 15
 τη, μὲ τὸ κείμενον· ὅτι ἂν εἶχαν ἔχει τέκνα ἀπαὶ κείνον τὸν
 γάμον, ὅσον ἦσαν ἐν τῷ ἅμα, κἄν τε δυναστικῶς, οὐ διότι ἡ
 φ. 95. ἐκκλησίαι καὶ ὁ ἀφέντης ἐβαστοῦσάν τον, τὸ κείμενον καὶ | τὸ
 δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνα τὰ τέκνα οὐκ ἔστωσαν κληρονόμοι
 παντός, οὐ δύνουνται κληρονομησά τι κλήραν, οὔτε ἄλλον ἀγα- 20
 θὸν τοὺς γονεῖς αὐτῶν, τοῦ πατρός, οὐ τῆς μητρός αὐτῶν,
 κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀλλὰ πάντα γένον
 τοῦ ἀφεντός· καὶ τὸν ἱερέαν ὁποῦ τοῦ; ὄρμασεν καὶ ἐγίνω-
 σκέν το πῶς ἐσυνκηνιάζαν, πρέπει νὰ τοῦ σηκώσουν ὅλας τὰς
 ἡμέρας τῆς ζωῆς του τὴν ἱερωσύνην, καὶ ὁ ἀναγνώστης ὁμοίως, 25
 ἂν τὸ ἐκάτεχεν, καὶ πάντες ἐκεῖνοι καὶ ἐκεῖναις, ὁποῦ ἦσαν
 εἰς τὴν ὄρμασίαν καὶ ἐκάτεχαν πῶς ἐσυνκηνιάζαν, ἐνὶ ἀφωρι-
 σμένοι καὶ νὰ μὴ ἔχουν μέρους ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀγίας
 ἐκκλησίας, οὐδὲ νὰ ἔμπου εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἄχρι νὰ
 συχωρηθοῦν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀνομίαν καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀμαρ- 30
 τίαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας, οὐ παρὰ τοῦ πατριάρχου·

- ἀμμή ἂν ἔσθ' ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη] ἐσυγγενιάζων, καθὼς ἄ-
 νωθεν ἐλαλήθη, καὶ ἐπάρθησκον εἰς ὤμασίην, εἶχαν κανέναν
 κεντὰ συνκενήν, κἄν τε παρὰ τῆς γυναικὸς, κἄν τε τοῦ ἀνδρός
 παρὰ τοῦ ποῦν ἐνέκλειεν τὸ ψουμέν, καὶ ἦτον τοιοῦτον κορμῖν
 5 ὅπου ἐρατιάτονον ὅτι ἦτον δίκαιος, καὶ ἀγάπων δικαιοσύνην,
 καὶ ἦτον πιστός, τῆς ἀρεντίας, τῆς χώρας, καὶ ἦτον πιστός
 τοῦ ρηγός, καὶ ἦτον τοῦ νόμου νὰ ξηλώσῃ ἐκεῖνον τὸ ἐδου-
 λέετον ὁ συνκενή, οὗ ἢ συνκενιάτριά του νὰ ποίησιν, καὶ
 πῶς τοῦ ἐνπαινε καὶ ἐθάσταζεν καὶ ἐθαλέν τους ὁ ρήγας, εἰς
 10 νομήν, μὲ δίκαιον ὁ ρήγας, οὗ ἢ ἀρεντία, τῆς χώρας, οὗ ἢ
 κυρά, ἐνὶ κρατούμενος, μὲ τὸ κείμενον νὰ τοῦ στρέφουν ἐκεῖνον
 τὸ ἐκεῖνοι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ κρατήσουσιν, οὐδὲ νὰ τοὺς ἔνη
 πλεῖον συνκενή, καὶ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκεῖνη, ὅπου ἐσυν-
 κενιάζων ἐκεῖνους οὐδὲν ἦρταν νὰ τὸ ζητήσουν μῆσιν εἰς χρόνον
 15 καὶ ἡμέραν, ἀρὸν ὁ ρήγας, οὗ ἢ ρηγίαν ἐνομεύτην τὸ αὐτὸν
 ψουμέν, οὗ ἐκεῖνον τὸ χωρίον, ὁ ρήγας πλεῖον οὐδὲν ἐνὶ κρα-
 τούμενος, νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐνομεύτην τινός, ἐπειδὴν ὁ
 χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιθάθη, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσί-
 ζαν, ἀμμή ὅλον ἐνὶ τοῦ ἀρέντη, καὶ ἂν οὐκ εἶχεν κανέναν
 20 συνκενήν, καθὰ ἄνωθεν ἐνὶ λαλημένον, τὸ κείμενον καὶ τὸ
 δίκαιον ὀρίζει καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὅλον νὰ ἔνη τοῦ ἀρέντη, τῆς
 χώρας, ὅτι οὗτος ἐνὶ δίκαιος κληρονόμος τούτης, τῆς λείψης,
 ἢ τῆς παρανομίας καὶ αὐτῆς, τῆς ἀδικίας, τὸ ποῖον γέγονεν
 ἐναντίον τοῦ | θεοῦ καὶ ἐναντίον τῶν καλῶν εἰθισμάτων καὶ τῶν φ. 96.
 25 καλῶν κουστουμίων τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, τῶν ποίων
 ἐθέσπισαν οἱ καλοπίχτροι ἄνδρες καὶ οἱ καλοὶ ρηγάδες ὅπου
 ἦσαν ἀπῶδε καὶ ὀπίσω. Καὶ ἂν οὐδὲν θελήσουν νὰ δοθοῦν εἰς
 κοινόνοιον, ἀμμή ἂν ἔρυγαν ἀπὸ τὴν χώρα καὶ ἐφευγάτισαν,
 πάντα τους τὰ καλὰ ἢ ἀσίζα ὀρίζει ὅτι πάντα νὰ ἔνη τοῦ
 30 ρηγός, μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἂν ὁ ἱερεὺς ὅπου τοὺς ἄρμασεν
 οὐκ ἐγίνωσκε ὅτι ἐσυγγενιάζων, ἀλλὰ οὐδὲ ἐλαλήθη του διὰ

τὸ μὴ τοὺς εἶχεν παντρεύσει, τὸ κείμενον κελεύει νὰ μηδὲν ἔχη κανέναν ἐπιτίμιον δι' αὐτὴν τὴν ὀρμασίαν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη εἰς ἐκείνους ὅπου ἦσαν εἰς τὸν γάμον καὶ οὐκ ἐγίνωσκαν ὅτι ἐσυνκηνιάζαν, οὐδὲ πρέπει νὰ ἔνη ἀποργαλμένοι.

5

ρνα. Αὐτοῦ λέγει ἐν ποίᾳ ὀπλῇ ἄνθρωπος ἐντέχεται γυναῖκαν νὰ χαρτωθῇ καὶ νὰ ὀρμαστῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ποίᾳ ὀρμασίᾳ ἀξιάζει, καὶ ποίᾳ οὐδὲν ἀξιάζει, καὶ ποταπὸν ἐπιτίμιον νὰ δώσουν τῆς ἐκκλησίας ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη, παρὰ τοὺς ποίους μένει ὁ γάμος ἀτελειώτος.

10

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ κᾶτις ἄνθρωπος θέλει νὰ πάρῃ γυναῖκαν, τοιοῦτος ὡς γιὸν νὰ ἔνη κᾶν τε καθυλλάρης, οὐ βουργέσης, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτε ἡ ἐκκλησία οὐδὲν τοὺς ἐντέχεται νὰ τοὺς ἀρμάσῃ, ἂν οὐ μὴ πρῶτον νὰ χαρτωθοῦν εἰς τοιοῦτην ὀπλήν, τοὔτέστιν ὅτι ἐκεῖνος ὅπου θέλει νὰ λάβῃ γυναῖκαν, θέλει νὰ ὁμώσει εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει γυναῖκαν οὔτε ὠμοσμένη, οὐδὲ χαρτωμένη, οὐδὲ συμπαμένην, καὶ οὐδὲν ἐπῆρεν κανέναν τάμαν παρὰ τὸ ποῖον οὐδὲν ἠμπορεῖ καλὰ καὶ πιστὰ νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν γυναῖκαν τὴν θέλει νὰ πάρῃ τώρα, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν ρηθέντα ὄρκον, ἐντέχεται ὁμοίως β' ἂν ὁμοίως νὰ ὁμώσουν διὰ λόγου του εἰς τοιοῦτην τάξιν, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ὁμοίως ἐν κρατημέναις δύο γυναῖκες νὰ ὁμώσουν μετὰ τους, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ γένη, καὶ τοῦτον νὰ ἀξιάζῃ τὸ χάρτωμαν· καὶ μετὰ τοῦτον ἐντέχεται ἡ ἐκκλησία νὰ βάλῃ καιρὸν διὰ τὴν ὀρμασίαν, καὶ διατὶ μέσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸ τάρμε νὰ διακλήσουν τρεῖς προνάδες εἰς τὴν πρώτην λουτουργίαν, καὶ θέλει νὰ πῇ εἰς τοιοῦτην ὀπλίον ὁ ἱερεὺς· « ἐσᾶ; ἀφένταις καὶ κυράδες, πο- λομῶσας νὰ ἠξέυρετε, ἡ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ὅτι ὁ δεῖνας ἄνθρωπος, μέλλει νὰ λάβῃ τὴν ὀδεῖναν γυναῖκα ἄχρι τὴν ὀδεῖναν ἡμέραν, καὶ ἂν ἔνη κανεῖς, οὐ καμμία ἠξέυρουσαν κανέ-

20

25

30

ναν πρᾶμν ὁποῦ | αὐτὴ ἡ ὄρμασία νά μηδὲν γένη, ἀς ἔρτη φ. 9.
 ὄνπρὸς καὶ ἀς τὸ εἶπῃ, πρὶν ὄρμαστοῦσιν· καὶ ὁποῦ οὐδὲν
 ἔρτη μέσα εἰς τὸ αὐτὸν τάρμε, μετὰ ταῦτα πλεῖον οὐδὲν νά
 τοῦ πιστεύσουν ἀπαὶ κανέναν πρᾶγμα τὸ νά εἶπῃ κανέναν
 5 κορμὶν ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν χώραν καὶ εἰς τὸν τόπον καὶ οὐδὲν
 τὸ πῆ μέσον τοῦ αὐτοῦ καιροῦ πρὶν ὄρμαστοῦσιν. » Καὶ οὕτη
 ἡ ὄρμασία πρέπει νά ἀξιᾶζῃ μὲ δίκαιον, μὲ τοιοῦτον μηδὲν
 συνκενιάζουσαν ἀποῦ καμμίαν συνκένειαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλή-
 θην· αὐτὸ ἔνι δίκαιον, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν
 10 τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρβ. Αὐτοῦ νά ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν χαρτωμάτων, καὶ
 τῶν μετανωμάτων τὰ πλερόνουσι οἱ ἄνθρωποι.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος χαρτόνεται μίαν γυναῖκαν,
 καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ ἀνυλογίας ἐθέλασιν εἰς τὸ χάρτω-
 15 μαν, καὶ γίνεται ὅτι καμμία ἀφορμή, οὐ κανένα κώλυμαν διὰ
 τὴν αὐτὴν ὄρμασίαν νά μὴ γένηται, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι κα-
 λὰ ἐμπορεῖ νά μετανώσου εἴ τις θέλει, οὐ ὁ ἄνθρωπος, οὐ ἡ
 γυναῖκα, μὲ τοιοῦτον, νά πλερώσῃ ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὁποῦ με-
 ταγνώθει τὰς ἀνυλογίας τὰς ἐθέλασιν, καὶ μὲ τοῦτον ἔνι ἐλεύ-
 20 θερος, τοῦτέστιν κίτες, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν,
 καὶ μετὰ ταῦτα ἤμπορεῖ καλὰ νά πάρῃ ἕτερον γυναῖκαν, καὶ
 ἡ γυναῖκα ἄλλον ἄνδρα, καὶ οὐδὲν ἔνι κρατημένος ὁ εἷς τοῦ
 ἑτέρου διὰ αὐτὰ τὰ χαρτώματα.

ργ. Αὐτοῦ θέλεις ἀκούσει τὸ δίκαιον ἐκεῖνου ἀποῦ ἐχαρ-
 25 τώθην γυναῖκαν, καὶ οὐδὲν τὴν παίρνει, καὶ ἐδωκέν της κανένα
 πρᾶγμαν, ἂν δύναται μετὰ ταῦτα νά τὸ ἀναλάβῃ, οὐ ὄχι.

Ἐάν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος χαρτόνεται γυναῖκα, καὶ
 ἔπειτα οὐδὲν τὴν λανθάνει, καὶ ἐδωκέν της κανένα πρᾶγμαν,
 καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι καλὰ ἐμπορεῖ νά ζητήσῃ ἐκεί-
 30 νον τὸ τῆς ἔστειλεν, καὶ πρέπει ἡ γυναῖκα μὲ δίκαιον νά τὸ
 στρέψῃ, ἂν οὐδὲν εἶχεν τοιοῦτον θέλημαν ὄντα τῆς τὸ ἔστειλεν

ἐκεῖνον τὸ τῆς ζητᾶ, ἂν οὐδὲν τῆς τὸ ἀναδώσῃ οὐδὲν τὴν ἤ-
 θελεν χαρτώθῃ, καὶ αὐτὸν ἐνὶ δίκαιον, ὅτι ἤμπορεῖ νὰ ἀλά-
 βῃ ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔδωκεν οὐ ἐποίησεν νὰ τῆς δώσουν ἐκεῖνης
 τὴν ἤθελεν νὰ ὀρμαστῇ, ἐφειδὴν οὐδὲν ἔμεινεν ἐξ αὐτόν του,
 οὐδὲ ἀπαὶ τὸ μέρος του νὰ τὴν λάβῃ εἰς γυναῖκαν, ἀλλὰ μένειν 5
 φ. 98. παρὰ τὸ μέρος | τῆς γυναίκα, οὐ ἀπὸ τιναν ἐδικόν της· εἰ δὲ
 μένει εἰς ἐκεῖνον, καὶ οὐδὲν τὴν λανθάνειν, τὸ δίκαιον κελεύει
 ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀναλάβῃ ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔδωκεν
 τῆς γυναίκα, μὲ τὸ καίμενον καὶ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ κα-
 τὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ τοιοῦτον δίκαιον, ὡς γινὼν ἐλαλήθη ἄνω- 10
 ὄσεν τοῦ καλλιωτερισμάτου ἐκεῖνου τὸ ἔδωκεν, τοιοῦτον δί-
 καιον ἐνὶ περὶ τούτου τῆς γυναικὸς ἂν εἶχεν δώσειν τίποτες,
 οὐ συνέστειλεν ἐκεῖνου ὅπου ἔμελλεν νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκαν καὶ
 ἐχαρτώθῃ τὴν.

ρῶδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου, οὐ ἐκεῖνης ὅπου 15
 χαρτόνεται ἄντρην, καὶ ἀποθαίνει οὐ ὁ εἷς, οὐ ὁ ἄλλος πρὶν
 νὰ παντρευτοῦσιν, καὶ ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γένη περὶ
 τῶν ἰδίων πραγμάτων τὰ μένουσιν τοὺς συνκενεῖς αὐτοῦ.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος ἐχαρτώθῃ γυναῖκαν, καὶ
 ἔδωκεν τῆς, οὐ ἔποίησεν νὰ τῆς δώσουσιν κανένα πρᾶγμα, κα- 20
 θῶς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ γίνεταί ὅτι ὁ εἷς ἀπὸ τοὺς δύο
 ἀπεθαίνει πρὶν τοῦ ἐτέρου καὶ πρὶν παντρευθοῦσιν, κελεύει
 τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος, οὔτε οἱ κληρονόμοι του ἤμποροῦν
 νὰ γυρέψουν, οὐδὲ ζητήσουσιν τίποτες ἀπὸ κείνου τὸ ἐδώκασιν
 τῆς γυναίκα, οὐ ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνηκότος, πα- 25
 ρὰ τὸ ἤμισον ἐκεῖνου τοῦ πράγματος τὸ τῆς ἐδόθη· ἀμμέ
 ἂν τὴν ἐφίλησεν εἰς τὸ χάρτωμα, κανεῖς ἐξ αὐτῶν τοὺς τίπο-
 τες οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ ζητήσῃ, οὐδὲ ἀπαὶ τοὺς κληρονόμους
 τοῦ τεθνεῶτος ἐκεῖνου, οὐ ἐκεῖνης ἀποῖ τὸ δώρημα ἐδόθη,
 οὐδὲ ἂν τὸ ἔδωκεν τὸ δώρημα πρὶν τοῦ χαρτώθῃ, οὐ δύ- 30
 ναται αἰτήσῃ τίποτες, μὲ τὸ καίμενον, οἱ κληρονόμοι τοῦ

τεθνεώτος, οὐ τῆς τεθνεώτας ἀπαί κείνον τὸ δῶρημαν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν τριῖ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ργε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς γυναικὸς τῆς χηρευ
5 ούσης ὅπου ὀρμάζεται ἕτερον ἄνδραν μέσον εἰς τὸν χρόνον ἰ-
κείνον ὅπου ἐτελεύτην ὁ ἄλλος τῆς ἄνδρας.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι μία γυναίκα πάρη ἄνδραν πρὶν διαβῶν τὰ
χρόνια τοῦ πρώτου τῆς ἀνδρός, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι οὐ δύ-
ναται ποιῆσαι τοῦτον μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἐὰν τὸ ἐποίησεν,
10 τοὔτεστιν ὅτι ἐπῆρεν ἄλλον ἄνδραν πρὶν διαβῆ ὁ χρόνος καὶ
ἡ ἡμέρα ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἄλλου τῆς ἀνδρός, τοιοῦτη τιμωρί-
τῆς ἐτοιμάσθην, ὅτι, ἂν ἐγένετον ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πάροι-⁷⁷
κος, τοὔτεστιν ξένος, νὰ ἦλθεν εἰς τὸν θάνατον καὶ νὰ τῆς
ἀφῆκεν τίποτες λεγάτον εἰς τὴν διαθήκην του, οὐδὲν ἠμπορεῖ
15 καθόλου νὰ τὸ ἔχη, κἂν τε ἂν ἔνη καὶ συνκενῆς τῆς, οὔτε ὄχι,
οὐδὲν ἐντέχεται καθόλου νὰ τῆς τὸ δώσουν τίποτες ἐκεῖνοι, οὐ
ἐκεῖναὶς ὅπου κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος εἰς βλέ-
πησιν, καὶ ἐὰν τὸ ἐπερίλαβεν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν
ἠμπορεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ
20 δίκαιον τοὺς κληρονόμους ἐκείνου ἀποῦ τῆς τ' ἀρῆκεν· καὶ
ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὰ στρέψῃ εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀ-
ποθαμένου, ἢ ἐκκλησίαι, οὐ ἢ αὐλή ἢ ρεγκῆ νὰ τὴν ποίσουν
νὰ τὰ στρέψῃ, μὲ τὸ κείμενον.

ργς. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσεται τὸ δίκαιον περὶ τῆς ἐτέρας τιμω-
25 ρίας τὴν ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκείνη ἢ γυναίκα ὅπου λανθάνει
ἄνδραν πρὶν διαβῆ χρόνος καὶ ἡμέρα ἄφον ἐτελεύτησεν ὁ ἄλ-
λος τῆς ἄνδρας, οὐ ἂν ἀναστρώθῃ μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου
ἀπαῦτα.

Ὅμοίως ἐὰν γίνεταί ὅτι καμμὶ γυναίκα ὅπου ἔνι χήρα πᾶ-
30 ρει ἕτερον ἄνδραν μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ὅπου ἐτελεύτη-
σεν ὁ πρῶτός τῆς ἀνὴρ, ἐτοιμάζεται τῆς τοιοῦ[τη] τιμωρίαι,

ὅτι, ἂν ἔνη ὅτι ὁ πρῶτός της ἀνὴρ ἀφῆκεν της κανέναν πρᾶγ-
 μαν εἰς τὸν θάνατόν του, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ καθό-
 λου, καὶ ἂν τὸ ἔλαβεν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ, εἰ δὲ
 καὶ κρατεῖ το ἄλλος, οὐδὲν ἐνι κρατημένος τίποτες νὰ τῆς
 στρέψῃ, ἀμμὲ ἐνι κρατημένος νὰ τὸ ἔχῃ ὅσον τῆς ἀφῆκεν ὁ 5
 κύρης του, οὐ ἢ μάνα τοῦ τεθνεῶτος, οὐ ὁ ἀδελφός του, οὐ
 ἢ ἀδελφή του, οὐ τὰ ἀδελφοτέκνια τὰ γνήσια ἔχρι τοῦ δευ-
 τέρου βρασμίδιου· καὶ ἂν ὁ τεθνηκῶς οὐκ ἔχῃ κανένα τοιοῦ-
 τον συνκενή, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πάντα νὰ γένουνται τοῦ
 ἀρέντη τῆς χώρας, μὲ τὸ κείμενον, ἐκεῖνου ὅπου τὰ πάντα 10
 πέφτουν του· ὁμοίως ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἕτερον τιμωρίαν ἐκεῖνη
 ἢ γυναῖκα ἢ χήρα ὅπου ἐπῆρεν ἄνδραν μέσον ἐκεῖνου τοῦ
 χρόνου ὅπου ἐτελεύτησεν ὁ ἄλλος της ἀνὴρ, ὅτι ἐκεῖνον τὸ
 πίντωμαν τῆς προικῶς τὸ τῆς ἀφῆκεν ὁ τεθνηκῶς της ἀνὴρ,
 100. οὐ ἕτερου διαλογίου του ὅταν τὴν ἐπῆρεν | ἐπάνω ἐκεῖνου ὁ 15
 ποῦ τοῦ ἔδωκεν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ λάβῃ οὐδὲ τίποτες, κἄν
 τε ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἶπεν της ὅτι, ἂν ἀποθάῃ προτῆτερα παρὰ
 ἐκεῖνη, νὰ τὸ ἔχῃ, νὰ μηδὲν λάβῃ τίποτες, διατὶ οὐκ ἦν κεί-
 μενον.

ρνζ. Ὅμοίως ἕτερην τιμωρίαν τὴν ἐτοιμάζεται τῆς χηρευ- 20
 ούσης πρὶν διαδοῦν τὰ χρόνια τοῦ τεθνεῶτος.

Ὅμοίως ἐν ἐκεῖνη ἀπαῦτα ἢ γυναῖκα ὅπου ἐπῆρεν ἄνδραν
 προτῆτερα παρὰ οὐδὲν ἔπρεπεν, ἐτοιμάζεται της ἕτερη τιμω-
 ρίαν, τούτεστιν ὅτι, κανεὶς της συνκενῆς ἂν ἀπεθάνῃ ἄνευ δι-
 θήκης, οὐδὲν ἠμπορεῖ, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἐκεῖνον ὅπου τῆς 25
 κατεδαίνει ἀπὸ συγγένειαν, ἂν οὐδὲν εἶχεν ὀραμαστῆ πρὶν τοῦ
 καιροῦ, καὶ τοιοῦτην τιμωρίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ὅπου ἀνκα-
 στρωθῇ εἰς αὐτὸν τὸν χρόνον ἀπαῦτα ἀφὸν ἐτελεύτησεν ὁ ἀ-
 νὴρ αὐτῆς, κἄν τε ἀπὸ τὸν ἄνδραν της τὸν δεύτερον, κἄν τε
 ἀπὸ ἄλλον παρὰ τὸν ἄνδραν της, καὶ τοῦτον ἐν δίκαιον, μὲ 30
 τὸ κείμενον καὶ μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὴν ἀσίζων τῶν Ἱερο-

σολύμου· οὐδὲ ἔμπορεῖ νὰ λάβῃ τὸ τουέριν της διὰ νὰ που-
 λήσῃ τὰς κλήρας, οὐ τὰ χωράφια, οὐ τὰ ἀνπέλια, οὐ ἔπι-
 ὑφάσματα (1) διακινούμενα, οὐδὲ νὰ τὰ πάρῃ εἰς τὴν δεσπ-
 τείαν της εἰς διατίμησιν, ἀμμὲ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ ἔχῃ τοῖς
 5 καρποὺς τῶν πραγμάτων καὶ τὴν συγύρισιν τῆς οἰκίας ἐκεῖνι
 τὰ ἔφερον ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεώτος, οὐ ἐκεῖνι τὰ
 ἐπῆρεν ἐκεῖνος διὰ λόγου του, καὶ ὄλον τὸ δέλοιπον ἐντέχετα
 νὰ ἔνη τῶν τέκνων τοῦ τεθνεώτος, οὐ τοὺς συνκενάδες του·
 καὶ ἀπ' ἐκείνους τοὺς καρποὺς ἐντέχεται νὰ ἐβγάλῃ τὸ τουέ-
 10 ριν της, καὶ παρευθὺς ὅτι νὰ λάβῃ τὸ τουέριν της, οὐδὲν πρέ-
 πει νὰ ἔχῃ πλεῖον τίποτε· ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκείνου τοῦ πρῶ-
 [του] της ἀνδρὸς, διότι ἔλαβεν ἄνδραν πρὶν τὸ ἔπρεπεν, ἦγον
 πρὶν διαβοῦν τὰ χρόνια τοῦ πρώτου της ἀνδρὸς.

ρην. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων τῶν
 15 τέκνων τοῦ πρώτου ἀνδρὸς, ἂν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ ἀφήσουν ἀ-
 παὶ τὸ ἐδικόν τους τίποτε τῆς μητρὸς τους, ἂν ἀστενήσουσι
 καὶ ἔλθουν εἰς θάνατον.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ πρώτου της ἀνδρὸς ἔρχεται εἰς
 τὴν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀφήνει κανένα
 20 πρᾶγμα ἀπαὶ τὰ πράγματά του ἐκείνης τῆς μητρὸς του, τὸ
 δίκαιον κελεύει ὅτι καλὰ ἔμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ χρήζει
 ἐκεῖναν τὸ λεγᾶτον, ὡς περ ἂν τὸ εἶχεν | δώσει μιᾶς ξένης γυ-ρ.¹⁰¹
 ναϊκός, οὐ ἀνθρώπου· ἀλήθεια ὅτι ἐπῆρεν ἄλλον ἄνδραν, κα-
 θὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ ἠνπορεῖ νὰ ποίση τὸ θέλημάν του,
 25 κἂν τε πολεμῶντα διαθήκη, κἂν τε ὄχι, μόνον νὰ τοῦ τὸ ἐ-
 δωκεν ἔμπροσθεν καλοὺς λαῖς, καὶ τὸ αὐτὸ ἐνὶ κείμενον καὶ
 δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἀπαὶ κείνον τὸ ἐλαλήθη εἰς
 τὸ ἄλλον κεφάλιν ὅπου λαλεῖ ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ,
 οὐδὲ νὰ χαρίσῃ τὰ πράγματα τοῦ πρώτου της ἀνδρὸς διὰ τὸ

(1) χειρ. εἰφασμασματα.

ντουέριν της, ἀμμὲ μόνον νὰ παίρνη τὰς ρένταις· ἀληθές, ἂν
 ξνη ὅτι τὰ πράγματα ἐβγαίνου παρὰ τοῦ ἀνδρός τοῦ τεθνεώ-
 τος, εἰ δὲ τὰ πράγματα ἐβγαίνουν παρὰ τῆς γυναικός, τὸ δί-
 καιον κελεύει ὅτι ἠμπορεῖ καλὰ ἢ γεναῖκα νὰ ποιήσῃ τὸ θέ-
 λημάν της, καὶ τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀ- 5
 σίζαν.

ρνθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου ἀποῦ ἐνὶ κρα-
 τούμενος νὰ πλερώσῃ τὸ τουέριν διὰ τὸν τεθνεώταν τῆς συν-
 βίας του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἡ ὀρμασίχ χωρίζεται παρὰ τοῦ θανάτου 10
 τοῦ ἀνδρός, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεώ-
 τος, οὐ ἐκεῖνοι ὁποῦ νὰ ἔχουν τὰ πράγματά του, ἐντέχουνται
 νὰ στρέψουν τὸ τουέριν τῆς γυναικός του· ἀμμὲ ἂν ἐδόθη ἡ
 προικα τοῦ πατρὸς τοῦ τεθνεώτος, οὐ τῆς μητρός του, οὐ κα-
 νενοῦ ἀπαὶ τοὺς ἐδικούς του, δίκαιον ἐνὶ ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλα- 15
 βαν τὴν προικαν, νὰ στρέψουν καὶ τὸ τουέριν, καὶ ἂν ἐτελεύ-
 τησαν, νὰ τὸ στρέψουν οἱ κληρονόμοι τους κατὰ τὸ μέρος τὸ
 ἔλαβεν ὁ καθὲς ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος, καὶ τοῦ-
 τον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον διὰ ποίαν ἀφορμὴν ἡν- 20
 πορεῖ ἡ γεναῖκα νὰ ζητήσῃ τὸ τουέριν της, καὶ ἠμπορεῖ νὰ
 τὸ ἔχῃ καὶ ζῶντα τοῦ ἀνδρός της.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίσετε ὅτι ἂν γίνεται ὅτι εἷς ἀνθρώπος ὁποῦ
 ἔχει γεναῖκαν, ἀρχεύγει νὰ ζαρεύγῃ, καὶ νὰ πίνῃ, καὶ νὰ τρώ-
 γῃ ἀμετρα, καὶ νὰ ξηλοθρεύγῃ καὶ νὰ ποντίζῃ τὸ ἐδικόν του, 25
 ὡς τε διὰ τὸ πόντισμάν του ἀρχεύγει νὰ φτωχυνίσκῃ, τὸ δί-
 καιον κελεύει ὅτι ἡ γεναῖκα ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ζητήσῃ τὸ τουέ-
 ριν της, καὶ ἐνὶ κρατούμενος ὁ ἄνδρας της μὲ τὸ κείμενον νὰ
 βάλῃ τὸ ντουέριν της, οὐ τὴν τιμὴν του, εἰς χεῖρας ἐνοῦ κx-
 φ-102.λοπίχερου, οὐ εἰς τόπον ὁποῦ | νὰ σώζεται διὰ ἐκεῖνον, οὐ ἐ- 30
 κείνην ὁποῦ μέλλει νὰ τὸ λάβῃ, καὶ τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ

δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν καὶ κατὰ τὸν νόμον τῶν Ἱεροσολύμων.

ρξ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐκ ἔχει ἀπόθεν πληρώσειν τὸ τουέριν τῆς συνθίας του, καὶ ἂν ἐντέχεται
5 νὰ ἔχη κανένα κακόν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἐνπαίνει εἰς ἐκκλημὴν νὰ στρέψῃ τὸ τουέριν τῆς γυναικός του, καὶ ἐκεῖνος ἐνὶ τόσον φτωχὸς καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὸ στρέψῃ, τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος κελεύουν ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὁποῦ μέλλει νὰ στρέψῃ
10 ψῆ ἐκείνον τὸ τουέριν, καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πληρώσῃ, διὰ τοῦτον οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν, οὐδὲ νὰ τὸν ἐπιτιμήσουν εἰς τὸν ἐχυτόν του, ἀμμὲ πρέπει νὰ πληρώσῃ ὅσα ἔχει, καὶ περὶ τὰ μένοντα ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι νὰ δίδῃ ὅσα νὰ κάμῃ, εὐγάνοντα τοὺς
15 ἐξόδους του καὶ τὴν ζωὴν του στενά, καὶ νὰ μηδὲν ἐβγῆ ἀπὸ τὴν χώραν ἄνευ τῆς εἰδήσεώς του, ἕως ὅπου νὰ τὸν πληρώσῃ, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ μείνῃ κίτες, ἤγουν ἐλευθεροί, κατὰ τὸ κεείμενον καὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρξβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένηται περὶ τῶν δωρημάτων τῶν ποιῶν ὁ ἄνδρς τῆς γυναίκας του, ἀφὸν τὴν πάρῃ, καὶ ποία δόσις ἀξιάζει, καὶ ποία δόσις οὐδὲν ἀξιάζει.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίσετε ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ χαρίσῃ τῆς γυναίκας του, ἀπότις τὴν ἀρμυστῆ, χωρὶς νὰ τὸ
25 ποίσῃ εἰς τὸν θάνατόν του, οὐ εἰς τὴν διαθήκην του, εἰ δὲ ποίσῃ το εἰς ἄλλην ὀπλὴν οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζῃ ἐκεῖνον τὸ δῶρημα, διὰ τὸ ἐνὶ τὸ πρᾶγμαν του ἐτεσαῦτα ἐδικόν του ὡς γιὸν ἐνὶ ἐδικόν της, καὶ ὡς γιὸν νὰ μηδὲν τὸ ἔδωκεν, καὶ οἱ κληρονόμοι του ἠμποροῦν νὰ τὸ πάρου ἀπὸ τοῦ δλου ἐκείνους ὁποῦ
30 νὰ κρατοῦν τὸ πρᾶγμαν, χωρὶς ἂν ἐνὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ κρατοῦν τὸ πρᾶγμαν, ἐκράτησάν το χρόνον καὶ ἡμέραν, χωρὶς νὰ

τοὺς ἐνκλιτέφη κανεῖς, οὐδὲ ἐζήτητάν τους τίποτες, οὐδὲν ἐνι
κρατούμενοι νά ἀπολογηθοῦν τίποτες, με τὸ κείμενον, καὶ κα-
τὰ τὴν ἀσίζαν, τινὸς κληρονόμου ὁποῦ εὐρίσκεται ἐκείνην τὴν
ἡμέραν τοῦ νόμου.

103. ρξγ. | Αὐτοῦ νά ἀκούσετε τοῦ δογμάτου τὸ οὐκᾶτις ἐμ- 5
πορεῖ νά ποιήσῃ τῆς συνβίας του, καὶ ἂν χ[α]ρίση με δίκαιον.

Τοιοῦτη φορὰ γίνεται ὅτι ὁ ἄνδρας ἠμπορεῖ καλὰ νά χρι-
ση τῆς συνβίας του, ὡς περ νά τῆς ποιήσῃ νά ἔχη καθημερινὸν
ἓνα πέρπυρον, οὐ δύο, οὐ ἓνα μάρκον ἀσημιν, οὐ περιττου, οὐ
πρκατάω, διὰ τὴν ζωὴν της, οὐ διὰ νά ἀναγιόνη τὰ παιδιὰ 10
της καὶ τὴν ἀποταγὴν της, τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον κε-
λεύει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ τοῦτον τὸ δώρημα νά τὸ ποιήσῃ,
καὶ ἐντέχεται νά ἔνη στερεωμένον, καὶ πρέπει νά τὸ ἔχη ἢ
γεναικά του ὅσο ποῦ θέλει ὁ ἄνδρας της, καὶ κρατημένοι ἐνι
ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὰ πράγματτα τοῦ ἀνδρός της εἰς βλάβησιν, 15
νά τῆς δίδουν ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔδωκεν ὁ ἄνδρας της διὰ τὴν
ζωὴν της, οὐ διὰ τὰ παιδιὰ της, ὅτι τοῦτον ἐνι δίκαιον καὶ
κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρξδ. Αὐτοῦ νά ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῆς ἀρμασίας, διὰ πό-
σαις αἰτίαις ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νά χωριστῇ ἀφὸν γένῃ. 20

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐπῆρεν γυναῖκα καὶ ὠρμα-
στήκην της, καὶ ἐκείνη μετὰ ταῦτα γίνεται κελεφή, οὐ πέφτει
ἀποῦ κακοῦ πολλὰ κακά, οὐ βρωμεῖ πολλὰ πολλὰ τὸ στό-
μαν της, οὐ ἢ μούτη της, οὐ κατουρεῖ κάθα νύχτα εἰς τὰ ροῦ-
χά της καὶ ποντίζουσι ὅλα τους τὰ ροῦχα, τὸ κείμενον κελεύει, 25
ὅτι ὁ ἄνδρας ἐνκλητεύσει εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ οὐδὲν θέλει
πλεῖον νά ἔνη μετὰ της δι' αὐτάς τὰς αἰτίας, ἢ ἐκκλησία πρέ-
πει νά τοὺς χωρίσῃ, με τὸ κείμενον· ἀμμε ἢ ἐκκλησία θέλει
προτῆτερα, πρὶν τοὺς χωρίσῃ, νά πάρῃ τὴν γυναῖκα καὶ νά
τὴν βάλῃ εἰς ἓνα σπίτιν με γ' ἕτεροις καλαῖς γυναίκαῖς, καὶ 30
νά κάθονται μετὰ της εἰς ἡμέραις, οὐ ἓνα μῆναν, διὰ νά βι-

γλίσουν ἂν ἔνη τοῦτον ἀληθές· τὸ λέγει ὁ ἄνδρας τῆς, καὶ ἂν
 ἰδοῦσι καὶ ἀγνωρίσουσι παρ' ἐκείνων τῶν γυναικῶν ὅτι ἔχει τὴν
 αἰτίαν τὴν λαλεῖ ὁ ἄνδρας τῆς, κείμενον ἔνι νὰ χωριστοῦσιν,
 καὶ ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου ἔχει τὴν αἰτίαν τὴν ἄνωθεν λα-
 5 λημένη ἐνπαίνει νὰ στραφῇ εἰς κοινόνβιον, καὶ ὁ ἄνδρας· ἡμ-
 πορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ ὀρμαστῇ ἕτερον, μὲ τὸ κείμενον, ἀφει-
 δὴν ἐχωρίστην ἀπαι τὴν ἄλλην του γυναῖκα | ὅπου ἐδόθην.¹⁰⁴
 εἰς τὸ κοινόνβιον· καὶ τοιοῦτον ὅμοιον δίκαιον ἔνι καὶ περὶ
 τοῦ ἀνδρός, ἂν εἶχεν τοιοῦτην αἰτίαν καθὼς ἐλαλήθη ἄνωθεν
 10 περὶ τῆς γυναικός, καὶ ἡ συνβίος του νὰ μηδὲν εἶχεν κανέναν
 αἴτιον, τοιοῦτον κρίσιμον μέλλει νὰ κριθῇ, καθὼς ἐλαλήθη
 ἄνωθεν εἰς τὴν γυναῖκα, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενο καὶ δίκαιον,
 κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξς. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ ἀνδρούνου
 15 τὸ χωρίζεται διὰ καμμίαν κώλυσιν.

Ἐάν γίνεται ὅτι μία γυναῖκα χωρίζεται παρὰ τοῦ ἀνδρός
 τῆς διὰ καμμίαν ἀπ' αὐτάς τὰς αἰτίας τὰς ἄνωθεν λαλημένας,
 τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ ἄνδρας τῆς ἔνι κρατούμενος νὰ δώσῃ
 τοσαῦτα εἰς τὸ κοινόνβιον ἐκεῖ ὅπου νὰ ἔνη, ὅσα ἔδωκεν εἰς
 20 προικίον· καὶ ἂν ἔνη ὅτι τὸ μοναστήρι οὐδὲν θέλει νὰ τὴν
 λάβῃ διὰ ἐπεσαῦτα, ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ ἐτεσαῦτα ὡς που
 νὰ τὴν περιλάβουν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη ἐτεσαῦτα ὅσα τοῦ ἔδω-
 κεν εἰς προικα, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατούμενος,
 νὰ τῆς δώσῃ ἐτεσαῦτα ὅσα ἡμπορήσει νὰ δώσῃ, καὶ ὄχι πλεῖον,
 25 κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξς. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνδρούνου τὸ
 ἐχωρίστην, καὶ ἔχουν τέκνα, τίς νὰ τὰ ἀναγίονῃ.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐχωρίστη ἀπαι τὴν συνβίον
 του διὰ καμμίαν εὐλογον αἰτίαν, καὶ ἔχουν τέκνα, τὸ δίκαιον
 30 κελεύει ὅτι, ἂν ἔνη τὰ τέκνα ἀνήλικα καὶ παρκάτω δ' χρόνων,
 ἐντέχεται νὰ τὰ ἀναγίονῃ ἢ μητέρα τους· ἕως ὅπου νὰ γένουν-

τρι ζ' χρόνων, και ὁ πατήρ νά τοὺς δίδῃ ἀπαι τὸ ἐδικόν του
 νά τρῶσιν και νά πίνουν και νά ἐντύουνται και νά ποδῆνουν-
 ται και πᾶσά τους ὀψωνίους· εἰ δὲ ἡ μήτηρ ἐνὶ ἀστενῆς ἀποῦ
 κελέφιον, οὐ κακῆς ἀρρωστίας, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνη
 νά μηδὲν τὰ ἀναγιώσῃ κανένα παιδί, ἀμμὲ ὁ πατήρ τους ἐν- 5
 τέχεται νά τὰ ἀναγιώσῃ, διότι ἐγλήγορξ ἤμπορεῖ νά σκοτώσῃ,
 οὐ νά λαβώσῃ κανέναν ἀπαι τὰ παιδιὰ του, οὐ ἀπαι τὴν ἀστέ-
 νειαν, οὐ ἀπαι τὸ κελέφιον ὅτι πολλὰ γλήγορξ κολλᾷ· εἰ δὲ
 οὐδὲν ἔχει καμμίαν ἀπ αὐτάς τὰς αἰτίας, τὰς δύο τὰς ἀνωθεν
 λαλημένας, τούτέστιν οὐδὲν ἦτον κελεφή, οὐδὲ κακῆς ἀρρω- 10
 φ.105. στίας, καλὰ δύναται νά τὰ ἀναγιώσῃ | ἕως ζ' χρόνου, κηθῶς ἀνωθεν
 ἐλαλήθην, μὲ τοὺς ἐξόδους τοῦ πατρός, κατὰ τὸ νά ἤμπορήσῃ,
 και ἐπειτα, ἂν τὰ θέλῃ ὁ πατήρ νά τὰ πάρῃ μετὰ τὰ παιδιὰ
 του, και ἐκεῖνα οὐδὲν θελήσουν νά πᾶν μετὰ τοῦ πατρός τους,
 οὐ ἡ μάνα οὐδὲν θελήσει νά τοῦ τὰ δώσῃ, διὰτὶ ἐπῆρην ἄλλην 15
 γυναῖκα, οὐ διὰ ἑτέραν εὐλογον αἰτίαν, τὸ κείμενον κελεύει
 ὅτι οἱ κριτάδες ἐντέχεται νά βιγλίσουν, και νά ἀκρωθοῦν τὴν
 ὑπόθεσιν τοῦ πατρός και τῆς μητρός, και ἐκεῖ ὅπου νά δοῦν
 ὅτι τὰ παιδιὰ θέλουν εἶσταν κάλλιον, ἐκεῖ νά τὰ ἀρήσουν ἕως
 ὅπου νά γίνονται β' χρόνων, και τότες ἔχουν ἐξουσίαν νά πᾶν 20
 ὅπου θέλουν, κᾶν τε μὲ τὸν πατέρα τους, οὐ μὲ τὴν μητέρα
 τους, κατὰ τὸ κείμενον και κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρζζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνων τῶν τέκνων τῶν
 πορνικῶν, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νά ἔχουν εἰς τὰς κλήρας
 τῶν πατέρων τους και τῶν μητέρων τους, και ἀπαι τὰ πράγ- 25
 ματά τους.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος κρατεῖ μίαν γυναῖκα ὅπου
 οὐδὲν ἔχει παντὸς ἄνδρα εἰς τὸ σπίτιν του, οὐδὲ αὐτὸς εἶχεν
 παντὸς συμβίαν, και πέφτει μετὰ του και τεκνοποιῶν, καλὰ
 κελεύει τὸ δίκαιον και ἡ ἀσίζα ὅτι τῶν αὐτῶν του παιδιῶν 30
 ἤμπορεῖ καλὰ νά τοὺς ἀφήσῃ και εἰς τὴν ζωὴν του και εἰς

τὸν θάνατόν του τὰς κλήρας του καὶ τὸν βίον του, μὲ τὸ κείμενον, διατι οὐκ ἔχει ἕτερα τέκνα γνήσια, οὔτε πατέρα, οὐδὲ μητέρα· εἰ δὲ ἔχει ἕτερα τέκνα γνήσια, οὐ πατέρα, οὐ μητέρα, οὐ δύναται τοῦτο ποιῆσαι, ἂν οὐ μὴ θέλουν νὰ τὸ δεχτοῦν

5 μὲ τὸ καλόν τους θέλησαν· καὶ ἂν θελήσῃ ἡ ἀδερροσύνη, καλὰ δύνονται μετὰ ταῦτα νὰ λάβῃ ὁ εἰς ἀδελφὸς καθάπερ τὸν ἄλλον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρξη. [λείπει ὁ τίτλος].

Τὴν ἐβδομηκοστὴν, τοὔτέστιν ἀπὸ τὴν ἐβδομάδα τοῦ Ἄ-
 10 σώτου ἄχρι τὴν ἐβδομάδα τοῦ Θουμᾶ, αὐτὰς τὰς ἐβδομήκοντα
 ἡμέραις νὰ παντρευτοῦν ὄχι, ὁμοίως τὰς ἡμέραις τῶν μεγάλων
 λιτανεῶν καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς Παρακλήσεως, τοὔτέστιν τοῦ
 Δράκου, καὶ ἑτέρας παρακλήσεως τὰς ποιεῖ ἡ ἐκκλησία, καὶ εἰς
 ταῖς γ' ἐβδομάδες ἔμπροσθεν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου
 15 τοῦ Προδρόμου, οὐδὲ τοῦ Χριστουγέννων καὶ ἄχρι τὴν Ἀπό-
 δοσιν | τῶν Φώτων, καὶ πάντων ἁγίων τὰς παραμονάς. φ.106.

ρξθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Τὰς προδηλωθείσας ἡμέρας οὐδὲν ἐντέχεται κανεὶς ἄνθρω-
 πος νὰ ὀρμασθῇ, καὶ ἂν ὀρμασθῇ παρὰ καμμίας ἀφορμῆς εἰς
 20 τὰς δηλούσας ἡμέρας τὰς διαφεντεμέναις καὶ κωλυμέναις καὶ
 μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, τὸ δίκαιον
 κελεύει ὅτι ἐκείνη ἡ ὀρμασία οὐδὲν χρήζει, οὐδὲ τὰ τέκνα τὰ
 νὰ ποιήσουν οὐδὲν νὰ γένουν δίκαιοι κληρονόμοι νὰ λάβουν τὰ
 μέλλει νὰ τοὺς κατεβοῦν, καὶ ἡ ἁγία ἐκκλησία ἐν κρατού-
 25 μων μὲ δίκαιον νὰ χωρίσῃ ἐκεῖνον τὸ ἄρμασμον· ἀμμὲ εἰς
 πάντας τὰς ἡμέρας τοῦ ἐνικυτοῦ ἠμποροῦν καλὰ οἱ ἄνθρωποι
 νὰ ποιήσουν χάρτωμαν, καὶ πρέπει νὰ ἀξιάζω· ἀμμὲ οὐδὲν
 πρέπει νὰ στερεώσου τὴν ὀρμασίαν, τοὔτέστιν νὰ ὀρμαστοῦ
 παρὰ τὰς ἡμέρας τὰς ὠρισμένας. Καὶ ἀκόμη, κατὰ τὰ ἅγια
 30 κουστούμια, ἐν κωλυμένον ἄνθρωπος νὰ μηδὲν πάρουν γυναικὰς
 τὴν ἐδάπτισεν εἰς τὴν ἁγία ἐκκλησίαν, οὐδὲ ὁ υἱὸς του νὰ μη-

δὲν λάβῃ διὰ γυναῖκα τὴν κόρην τῆς βαπτιστικῆς του· εἰ δὲ ἡ βαπτιστικὴ του εἶχεν πρὶν τῆς βάπτισις κόρην, ἤπορεῖ καλὰ νὰ τὰς πάρῃ. Καὶ παρὰ τὴν ἀγίαν πίστιν ἐνὶ καλυμένον νὰ μηδὲν γένη ὀρμασία ἀνάμεσον χριστιανοῦ καὶ Σαρακηνοῦ. Ὅτι καλὰ πρέπει πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ γινώσκουν ὅτι κατὰ τὴν 5 ἀγίαν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων νὰ ἔχη ἡ γυναῖκα τὸ ἡμισον πάντων τῶν ἀγαθῶν τῶν νὰ ἔχη ὁ ἄνδρας τῆς μετὰ τῆς ἀφὸν τὴν λάβῃ, ὅτι ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρο. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεταί ὅτι ἐγκλημὰν γίνεταί εἰς τὴν αὐλήν, καθάπερ 10 γίνεταί ἡ γυναῖκα τὸν ἰδίον τῆς ἄνδρα περὶ δαρμοῦ, οὐ ὁ ἄνδρας τῆς ἰδίας γυναικός, εἰς τὴν αὐλήν τὴν ρηκὴν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὸ τὸ ἐγκλημὰν οὐδὲν πρέπει παντελῶς νὰ ἀκρωθῇ, οὐδὲ νὰ κριθῇ διὰ τῆς αὐλῆς τῆς ρηκῆς, ἀλλὰ διὰ τοῦ στελεχαι αὐτοῦ; ὁ βισκούντης εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν, κάκεῖ 15 δεῖ ἐκκλησθῆναι ὁ εἰς περὶ τοῦ ἄλλου, καὶ ἡ ἀγία ἐκκλησία ἐνὶ κρατημένη νὰ τοὺς παιδεύσῃ, καὶ νὰ τοὺς συνπάψῃ μετὰ εἰ- φ.107-ρήνης, ὅτι ὁ ἄνδρας, οὐ ἡ γυναῖκα ἂν ἐνκλήτευσεν τὸν ἄνδρα τῆς εἰς τὴν ρηκὴν αὐλήν περὶ τοῦ δαρμοῦ, καὶ γίνεταί ὅτι ὁ ἄνδρας νικᾷ τὸ ἐγκλημὰν κατὰ τῆς γυναίκας του ἀπ' αὐτὸν 20 τὸ τὸν ἐκλήτευσεν ἐξ αὐτόν του, οὐ ἡ γυναῖκα ἐξηρριζώσῃ ἐκεῖνον τὸ ἐγκλήτευσεν ἐξ αὐτόν του, δίκαιον ἐνὶ ὅπου νικηθῇ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐγκλημὰν νὰ πλερώσῃ τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς· καὶ ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ ἡ γυναῖκα τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς, ἄνευ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀνδρός; ὅτι αὐτὴ οὐκ ἔχει τίποτε κανένα 25 πρᾶγμα ὅπου οὐδὲν ἐνὶ τοῦ ἀνδρός τῆς, οὐδὲ ὁ ἄνδρας ἔχει τίποτε; τὸ οὐδὲν ἐνὶ τῆς γυναικός του ὁμοίως· καὶ διότι τότε ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χάσουν τίποτε ὅπου ἕτεσαῦτα ζημιόνεται ὁ εἰς καθάπερ τὸν ἄλλον, ὅτι πάντα τοὺς τὰ π[ε]ράγματα ἐνὶ κοινά· καὶ διὰ τοῦτο ἐθέσπισαν τὸ 30 δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι κανέναν ἐγκλημὰν τὸ νὰ ποίησῃ ἡ γυ-

ναίκα τοῦ ἀνδρός της, οὐ ὁ ἀνδρας τῆς γυναικός του οὐ χρῆ γενέσθαι παρὸς εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν, ὅτι ἐνὶ πραγμῶν ἐλεμοσύνης, οὐδὲ καμμία ἑτέρα αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ βαλτῆ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν ὀρμασιῶν, παρὸς ἡ ἀγία ἐκκλησία, χωρὶς ἂν

5 ἔνη ἐκκλημῶν φόνου, οὐ παραβουλίας πρὸς τὸν ρηγικόν, ὅτι ἐὰν τὸ ἐκκλημα ἐνὶ περι αὐτῶν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὰ τὰ ἐκκλημῶντα ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ δίκαιον εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηκὴν.

ροα. [λείπει ὁ τίτλος].

10 Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἀνθρωπος λάβῃ μίαν γυναῖκα εἰς ὀρμασίαν μὲ ὅλα της τὰ δικαιώματα, καὶ ἀφὸν τὴν λάβῃ, ἔρχεται ὀνπρὸς κανεῖς ἀνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα καὶ ἀνακλέ τον ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἔλαθεν μετὰ του, οὐ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἔφερον ὁ ἀνδρας της, καὶ βάνει της μακρὺν ἐκκλημῶν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ

15 ἀνδρας βάνει τὸ αὐτὸν ἐκκλημῶν ἐπάνω της συνβίας του, οὐ ἡ συνβία του ἐπὶ τὸν ἀνδραν της, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι, ἐφειδὴν ὁ εἰς βάνει το ἀπά εἰς τὸν ἄλλον, οὐδὲν ἡμπορεῖ ἀπέκει νὰ περιλάβῃ τίποτε, οὐδὲ νὰ ἱκανωθῇ τὸ λείπεται, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ κρατοῦν ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη, τὸ ἐποῖκων,

20 ὅτι τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζων· καὶ διὰ τοῦτον βλέπεται καλὰ ἐκεῖνος ὁ ἀνθρωπος ὅπου νὰ βάλῃ | τὴν γεναϊκάν του εἰς τὸν τόπον του διὰ νὰ ἀνακαλῆ, νὰ φ.¹⁰⁸ τὴν ἀγνωρίζῃ τοιούτην νὰ μὴδὲν πῆ τίποτε ἀνευ τῆς βουλῆς της, ὅτι ἂν εἴπῃ τίποτε ὅπου μέλλει νὰ τῆς στραφῇ εἰς ζη-

25 μία, ἐκεῖνη καὶ ὁ ἀνδρας της οὐδὲν νὰ ἡμπόρησεν πλεῖον νὰ τὸ διορτώσουσιν εἰς ἐκεῖνον τὸ πεῖν τὸ εἶπεν.

ροβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἀνθρωπος καὶ ἡ συνβία του ἔχουν ἐν τῷ ἅμα χτῆσαι ἀνπελῶνας, οὐ χωράφια, οὐ σπίτια, οὐ περι-
30 βόλια, τὸ κείμενον λέγει ὅτι ἡ γεναῖκα νὰ λάβῃ τὰ ἡμισα πάντων μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζων τοῦ ρηγάτου τῶν

Ἱεροσολύμων· καὶ ἂν ἡ γυναῖκα καὶ ὁ ἄνδρας ἔχουν τέκνα,
 λοιπὸν οὐ μὴ μείνη διὰ τὰ τέκνα νὰ μηδὲν πωλήσουν, οὐ νὰ
 δώσουν τὰ ἀγαθὰ τους εἴ τιος βούλονται, οὐ νὰ φᾶν, οὐ νὰ
 πιοῦν τὰ ἀγαθὰ τους ἕως ὅπου ζιοῦσιν· καὶ ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἔρθῃ
 εἰς τὸν θάνατον, ἔμπορεῖ νὰ δώσῃ τὸ μερτικόν του ὅπου θέλει, 5
 οὐ τῶν τέκνων του, οὐ ἐτέρων· καὶ ἀφ'ὸν τελευτῇ ὁ ἄνθρωπος,
 ἡ γυναῖκα ἠμπορεῖ νὰ ποίση ἀπαὶ τὸ μερτικόν της τὸ θέλη-
 μάν της διὰ τὰ αὐτὰ τὰ ἐκτῆσάν τα μετὰ του· ἀμμέ τὸ δι-
 καιον κελεύει ὅτι ὅσο που ὁ ἀνὴρ ζῇ, ἡ γυναῖκα οὐκ ἔχει
 καμμίαν ἐξουσίαν νὰ δώσῃ τὸ μερτικόν της τίνος, μὲ τὸ κεί- 10
 μενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· εἰ δὲ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ συνβίος
 ἐπεθάναν καὶ ἀφῆκαν τὰ σπίτια τους τῶν τέκνων τους, ἐὰν ἔνη
 τοῦ νόμου, καλὰ ἔμποροῦν νὰ πουλήσου καὶ νὰ δώσου ἐκεῖνας
 τὰς κλήρας ὅτιος, θέλουν ὁ καθὲς τὸ μερτικόν του, οὐδὲ οὐκ
 εἰσὶν τοῦ νόμου, οὐδὲν ἔμποροῦν νὰ πουλήσουν, οὐ νὰ χαρίσουν 15
 τὰς κλήρας τούς τιος· ἀμμέ ἂν ὁ πατέρας τους, οὐ ἡ μητέρα
 τους ἀφῆκάν τους πράγματα κινητὰ, ὡς περ βίον, οὐ λιθάρι-
 βρυτίμα, οὐ ροῦχα, καὶ τὸ ἕνα τῶν παιδίων ἐνὶ τοῦ νόμου,
 καὶ τὰ ἄλλα ὄχι, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐνὶ τοῦ
 νόμου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ λάβῃ τὸ μερτικόν του ἐκεῖνων τῶν ὑφα- 20
 σμάτων, καὶ νὰ ποίση ἐξ αὐτόν του, καὶ ἐντέχεττι νὰ φυλάξῃ
 τὸ ἐδικόν του διὰ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν τὸν ἀνήλικον, ὅτι αὐτόν
 ἐστὶν δίκαιον καὶ κείμενον.

ρογ. [λείπει ὁ τίτλος].

φ.109. | Ἐὰν γίνεττι, καθὰ ἐνὶ διωρισμένον, ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἐνὶ 25
 ἀστενης καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του τοῦ ἐδικούν του δικαίου,
 καὶ ἀφῆνει τοῦ Μαρτῆ ρ' πέρπυρα, οὐ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμαν,
 καὶ γίνεττι μετὰ ταῦτα ὅτι ἐκεῖνος τελευτᾷ, καὶ ἡ συνβίος
 του οὐδὲν θέλει νὰ δώσῃ ἐκεῖνον τὸ ὠρισεν ὁ συνβίος της, ἀμ-
 μέ ἀρνᾶται το παντελῶς, καὶ ὁ Μαρτῆς ἔχει μάρτυρας τὸ σῶμαν 30
 τοῦ κυρίου μας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν πνευματικὸν ὅπου

τὸν ἐξηγόρευεν καὶ μετάλαβέν τον, καὶ τὸν ἀναγνώστην καὶ
 β' ἀνθρώπους λαϊκοὺς οἱ ἔχοντες ἀκοὴν καλοῦς ἀνθρώπου πισ-
 στούς, τὸ δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ Μαρτῆς ἐντέχεται νὰ ἔχη τὰ
 ρ' πέρπυρα, μὲ τὸ κείμενον, εἰς στασιὸν τῆς συνβίας του, ἐπειδὴ
 5 ὅτι οὗτοι οἱ μάρτυρες ὅπου ἦσαν ὅπου ἀναθυμοῦνται ὅτι ὀν-
 πρὸς τους τὸ εἶπεν (1) ὁ τεθνεώτης, καὶ τοῦτον ἐν δίκαιον καὶ
 κείμενον καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀποθαμένου καὶ πρὸς τοὺς
 συγγενεῖς του καὶ πρὸς πάντας ἐκείνους ὅπου κρατοῦν τὰ πράγ-
 ματα τοῦ τεθνεώτος, ἄνευ πόλεμον· εἰ δὲ ὁ Μαρτῆς ἐζήτην
 10 ἓνα σπίτιν τὸ τοῦ ἀφῆκεν ὁ τεθνεώτης εἰς τὴν διαθήκην του,
 καὶ ἡ γυναῖκα του ἀρνᾶται το, καὶ ἔχει ὁ Μαρτῆς δύο μάρτυρας
 πιστοὺς ἔμπροσθέν τους πῶς τοῦ τὸ ἀφῆκεν, τὸ δίκαιον κελεύει
 καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος πρέπει νὰ πάρῃ τὸ σπίτιν· ἀμμὲ ἂν
 θελήσῃ ἡ γυναῖκα τοῦ τεθνεώτος ὅπου ἔχει τὰ πράγματα τοῦ
 15 ἀπεθαμένου εἰς τὴν ἐξουσίαν του, θέλει ἔχει πόλεμον, μὲ τὸ
 κείμενον, ἐὰν τὸ σπίτιν χρήζῃ ἀπὸ ἓνα μάρκον ἀσθμειν καὶ
 ἀπάνω, ὅτι ἡμποροῦ νὰ σηκώσουν, οὐ νὰ ποιήσουν νὰ σηκώσουν
 τὸν ἓναν τῶν μαρτύρων εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου νικήσει
 πρέπει νὰ ἔχη καμωμένον τὸ ζήτημαν, μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ
 20 εἰς τὸ πρᾶγμα τὸ κινητόν, οὐδὲν ἐντέχεται παντελῶς νὰ ἔχη
 πόλεμον εἰς τὴν διαθήκην, ἐπειδὴ ἔχει τὸν ἱερέαν καὶ τὸν ἀνα-
 γνώστην καὶ β' ἄνδρες λαϊκοὺς, καθὼς ἄνωθέν ἐστιν λαλημένον·
 ροδ. [λείπει ὁ τίτλος:].

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκτήσατο κληρονομίαις, οὐ
 25 ἑτέρους βίους, πρὶν λάβῃ συνβίαν, καὶ ἔπειτα λαμβάνει γυναῖ-
 καν, καὶ γίνεταί διὰ κελέσματος τοῦ Κυρίου ὅτι ἀσθενεῖ καὶ
 ἔπειτα ἀπεθαίνει ἄνευ διαθήκης τὴν ἐποῖκεν περὶ κανένα πρᾶγ-
 μαν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι πάντα ὅσα εἶχεν ἐντέ-
 χεται νὰ ἔνη τῆς συνβίας του, μὲ δίκαιον, καὶ ἀκόμη, ἂν ἔνη
 30 | ὅτι ὁ τεθνεώτος ἔχει πατέραν, οὐ μητέραν, καὶ υἱοὺς καὶ φ.110.

(1) χειρ. ὅτι ὀνπρὸς του τὸ εἶπεν, ὅτι ὀνπρὸς τους τὸ εἶπεν.

θυγατέρας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς, ὅτι οὕτως λέγει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐνὶ οὕτως δίκαιος κληρονόμος τοῦ τεθνεώτου, καθάπερ τὴν συνδίκην του.

ροσ. [λείπει ὁ τίτλος].

5

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ γυναῖκά του ἐκτῆσαν κλήρας ἐν τῷ ἄμα, καὶ ἔχουν τέκνα, καὶ διὰ θελημάτου τοῦ Κυρίου μας ἢ γυναῖκα ἀποθαῖνῃ πρὶν τοῦ ἀνδρός της, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι τὸ μερτικὸν τῆς μητρὸς καταβαίνει τῶν τέκνων τῆς ὄλα ἐν τῷ ἄμα, καὶ οὐκ ἠμπορεῖ ὁ πατὴρ νὰ ἐμποδίσῃ, οὔτε νὰ παρκατεβάσῃ τῶν τέκνων τὸ τοὺς ἔπασεν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν διὰ κενένα πρᾶγμαν, ἄνευ λιμοῦ, τοὔτέστιν δι' ἀπομονὴν τῆς τροφῆς, ὅτι δι' αὐτὸ ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ πουλήσῃ καὶ ν' ἀμαχεύσῃ διὰ νὰ φᾶσιν ἐκεῖνον τὸ τοῦς ἔπασεν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν· κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι τὰ τέκνα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χωρίσουν τὸ μερτικὸν τους ἀπὶ τὸ μερτικὸν τοῦ πατρὸς τους ἕως ὅπου ὁ πατὴρ τους ζῆ, ἄνευ ἀνθελήσῃ ὁ πατὴρ νὰ τὸ ἀπομείνῃ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν.

ροσ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μίᾳ γυναῖκα κρατεῖ μίαν κλήρα, καὶ γίνεταί ὅτι ὁ κᾶτις ἕτερος ἄνθρωπος, οὐ ἑτέρα γυναῖκα βάνει τους ἀνάλεμαν περὶ ἐκείνης τῆς κλήρας καὶ λαλεῖ ὅτι ἐνὶ ἐδικῇ του, οὐ ἔχει κενένα δίκαιον, καὶ τὸν ἐκκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ κρίσις δίδοται ὅτι ἐκεῖνος ἔχει τὴν κλήρα ὅπου ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ, καὶ μετὰ ταῦτα γίνε- 25 ται ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη, ὅπου ἐχάσαν τὸ ἐκκλημαν ἀπεθαίνει, καὶ ἔπειτα ἐρχονται τὰ τέκνα του καὶ ἀζαναζήτου ἐκείνην τὴν κλήρα ἀπ' ἐκείνου· ἀποὺ τὴν κρατοῦν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου κρατοῦν τὴν κλήραν, οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενος νὰ τοῦ ἀποκριθῇ τοὺς ποίους ἐκάμσαι τὴν αὐτὴν· 30 κλήραν, διότι δύνουνται νὰ δείξου ἀπ' αὐλῆς ὅτι μὲ τὴν ἀγνω-

ριμίδαν τους, τὸ ἐκάμασι παρὰ τοῦ πατρός, οὐ τῆς μητρός τους ἐκείνους· οὐ ἐκείνης ὁποῦ τὸ ζητοῦν, οὐ μὲ δύο πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποῦ ὡς μάρτυρες, ὅτι ἐκείνον ἔκαμῆν το ἀπ' αὐλῆς |, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἐντέχεται νὰ ἔνη ἐλζύτερος, τὸ φ.¹¹¹.

5 λέγεται κίτες, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ροζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνετχι ὅτι εἷς ἄνθρωπος· πεθαινίσκει ἀζηγόρευτος, καθὼς γίνετχι πολλάκις· μὲ τὸ θέλημην τοῦ Κυρίου μας, καὶ οὗτος ὁ

10 τεθνηκώς, οὐ ἐκείνη, οὐκ ἔχει πατέρα, οὐ μητέρα, οὔτε κανέναν ἕτερον συνκενῆ, οὐδὲ συνκενάτρια, τὸ δίκαιον κεῦσι ὅτι ὄλα ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁ θνητὸς ἦτον ἀναγνώστης ὁποῦ εἶχεν καμμίαν χειροτονίαν ἐν ἐκυτῶ, οὐ ἂν ἦτον γυναῖκα καὶ ἐδόθη εἰς καμ-

15 μίαν τάξιν μοναχικήν, οὐ ἐφόρεν σχήμην μοναχικόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα ἔχουν, ἂν ἐτελεύτησαν ἀζηγόρευτοι, ἐντέχεται νὰ γίνουντχι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τὴν λέγουν μάναν τῶν ἐκκλησιῶν τούτέστιν μητόπολιν, ἐκείνης τῆς χώρας ὁποῦ ἐτελεύτησαν, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ

20 τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ροη. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνετχι ὅτι εἷς ἄνθρωπος· ἐνοιάσθη καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του ἐνπροσθεν τῆς συνβίης του, καὶ διδοῖ τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματχα τῆς συνβίης του, καὶ ἐκείνη βαστᾶ το νὰ

25 τὸ δώσει, ἄνευ νὰ πῆ τίποτες, καὶ γίνετχι μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ θελημάτου τοῦ Κυρίου μας, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ τῆς ἀποθάνει, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χάσῃ τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της, διὰ καμμίχ δύοσιν τὴν ἐποῖκεν ὁ ἀνδρας της, διότι ἡ γυναῖκα ἔνι κρα-

30. τούμενη νὰ μηδὲν ἀνκρίσῃ τὸν ἀνδραν της εἰς τὴν ἀστένειάν του, ὅτι ἂν τὸν ἐποῖκεν νὰ ἀνκρίστῃ, ἠθέλαν τῆς βάλλει ἀφρομῆν

ὅτι ἐσχότωσέν τον, διότι ἀνκρίσέν τον εἰς τὴν ἀστένειάν του, καὶ διατὶ ἐβάσταξεν καὶ ἔδωκεν ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της, οὐδὲν ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ χάσῃ δι' αὐτὸν τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της· εἰ δὲ ἡ συνβίος του ἐκατετέθην πάντα ὅλα τὸ ἔδωκεν ὁ ἀνδρὰς της ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της ἔμπροσ- 5
 στεν καλοῦς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι καλὰ πρέπει μετὰ ταῦτα νὰ ἔνη στερεωμένα πάντα ὅσα ἔδωκεν, κἄν τε ὅλον ἐκεῖνον τὸ χάρισμαν τὸ ἔδωκεν ἐνὶ τῆς συνβίος του.

ροθ.]λείπει ὁ τίτλος;].

φ.112. | Ἐάν γένηται, καθὼς ἐνὶ κουστοῦμιν, ὅτι μὲ τὸ θέλημαν 10
 τοῦ Κυρίου μας εἰς ἀνθρωπος ἐτελεύτηκεν ἰποῦ ἔχει συνβία, κάκεινος ὁ θνητὸς χρεωστὲί τίποτε χρεῖος κανενοῦ ἀνθρώπου, οὐ καμμίξ γυναικάς, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἡ συνβίος του ἐνὶ κρατημένη νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖος τὸ χρεωστὲί ὁ ἀνδρὰς της, ἂν ἔχη ἀπόθεν· εἰ δὲ ἡ γυναῖκα οὐκ ἔχει ἀπόθεν 15
 πλερώσει, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι διὰ τοῦτον ἡ αὐτὴ οὐδὲν πρέπει νὰ τὴν φυλακίσου, ἀλλὰ οὐδὲ νὰ λάβου τὸ μάντιν της, οὐδὲ τὸ κρεβάτιν της, οὐ τὰ ροῦχα τῆς φορησίας της, ἀμμέ αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἐνὶ κρατούμενη νὰ ὁμότη εἰς τὰ ἄγια νὰ μηδὲν ἔδωγῃ ἀπαὶ τὴν χώρα ἀνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ χρεωφελέτη, 20
 οὐ τῆς αὐτῆς· καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἂν γένηται ὅτι ἡ αὐτὴ γυναῖκα πάρει ἄλλον ἀνδρὰν, ἐνὶ κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος τὸ χρεωστὲί ἡ γυναῖκα νὰ πλερώσῃ διὰ τὸν ἄλλον της ἀνδρὰν, καὶ τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίξαν τῆς βασιλείας τῶν Ἰεροσολύμων. 25

ρπ.]λείπει ὁ τίτλος;].

Ὅμοίως ἄλλον ἐτεσαῦτον ἐνὶ κρατούμενος ὁ ἀνὴρ νὰ πλε-
 ρώσῃ τὸ χρεῖος τῆς συνβίος του, ἂν τὸ ἐδανείστη μὲ εὐλογον αἰτίαν, ὡς περ ἂν τὰ ἐδανείστη διὰ τὴν ζωὴν της, οὐ διὰ τὸ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου, οὐ διὰ τὴν ἐντυμασίαν της, οὐ διὰ τὰ 30
 τέκνα της, ὅσον καιρὸν ἔλειπεν ὁ ἀντράς της ἔξω τῆς χώρας,

οὐ ὅσον καιρὸν ἦτον ἀστενής, οὐ εἰς τὴν φυλακὴν· εἰ δὲ ἐδανείστην τα διὰ τὴν πολιτικὸσύνη της, οὐ διὰ τὴν κακίαν της νὰ ποίση, ὁ ἄντρας της οὐδὲν ἐν κρατούμενος μὲ δίκιον νὰ πλερώση τίποτες, ἄνευ ὅσον νὰ δοῦν ὅτι ἦτον μεταστρεμμένη
 5 και καλλιωτερισμένη ἀπ' ἐκεῖνον τὸ χρεῖος, και ὄχι περίττου, ἄν οὐ μὴ θέλῃ, μὲ τὸ κείμενον και κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπα. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἰ' Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα ἔρχονται.φ.113.
 10 εἰς τὸν θάνατον και ποιεῖ τὴν διαθήκην του, και ἐπαφίνει, οὐ δίδει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του τὸ ἐνθάδιον, κἄν τε κινήτον, κἄν ἀκίνητον τῶν τέκνων του, και δίδει τοῦ ἐνοῦ περίττου παρὰ τοῦ ἄλλου, ἤμπορεῖ καλὰ νὰ τὸ ποιήση, και ὅσον ποίσει, νὰ ἔνη στερεωμένον και ἀσαλεύωτον, μὲ δίκιον, οὔτου; καθὼς ὁ
 15 πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ ὀρίζει και συντάσσει· και εἰς τοιοῦτην τάξιν ἤμπορεῖ νὰ τὸ δώσουν κενεοῦ ἀπαὶ τοὺς συνκενεῖς τους, καλὰ ἤμποροῦν νὰ τὸ ποίσουν, καθάπερ βούλονται, οὐ τοῦ ἐνοῦ πλεῖον παρὰ τοῦ ἄλλου, οὐ ὅλω; ἐν τὸ κοινόν.

ρπβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκιον περὶ ἐκεῖνου; τοὺς συνκενοῦς
 20 ὅπου περιλανθάνουν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, τῆντα ἐν κρατούμενος μετὰ ταῦτα νὰ ποιήσουν διὰ ἐκεῖνον τὸν τεθνεῶταν, μὲ δίκιον· ἀκόμη κνίσον ὅτι τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος τὰ ἐλάθασιν, οὐδὲν χρῆζου ἐτεσαῦτα ὅσα μέλλει νὰ δώσουν.

25 Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἐτελεῦτησεν, κἄν τε ἐποίησεν διαθήκην, κἄν τε ὄχι, και ἔρχεται ὄνπρὸς εἰς ἄνθρωπος, οὐ μίχ γυναῖκα, και ζητᾷ τὰ πράγματα ἐκεῖνου τοῦ τεθνεῶτος, και λέγει ὅτι ἦτον συνκενή; του, τὸ δίκιον κελεύει και κρίνει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὅπου ζητᾷ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος
 30 κατὰ συγγένειαν, ἐν κρατούμενος νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρες πιστοῦς, ὅπου νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες ἔμπροσθεν τοῦ βισκούν-

τη πῶς ἐκεῖνος ἐνὶ συνκηνῆς τοῦ τεθνεώτος, καὶ ἔπειτα ἐκεῖνος ἐνὶ κραιομένουσιν νὰ ἡμῶσιν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐνὶ δίκαιῶσιν τοῦ κληρονόμου τοῦ τεθνεώτος, καὶ οὕτως νὰ τοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ πάντες οἱ ἅγιοι τοὺς ὤμοσεν, καὶ εἰς τοῦτον, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ τοῦ στρέψουν ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος· καὶ μετὰ ταῦτα ἐνὶ κραιομένουσιν νὰ πληρώσῃ ὅλα τὰ χρεῖα τὰ ἐχρῶσται ὁ τεθνηκώς, ἀκόμη ἂν ἐνη ὅτι τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκοῦ τὰ ἐπῆρην, οὐδὲν χρῆζουσι ἐπεσαῦτα ὅσα ἐμπιναίει ἐκεῖνον τὸ χρεῖον· καὶ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ συρτῆ πλεον με δίκαιον νὰ μηδὲν πληρώσῃ τὸ χρεῖον, ἐφαιδὴν ἔμοσεν τὴν 5 συνκένειαν, καὶ ἐπερίλαβεν τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκοῦ, ὅτι τοῦτόν ἐστιν δίκαιον, με τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Γεροσολύμων.

ργ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσεται τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου εἶχεν κλήρας καὶ ὠρμάστην γυναῖκα με τὰς 15 κλήρας τῆς, καὶ ἔπειτα τυχάνει ὅτι πέπτει εἰς χρεῖον, ποῖαις κλήραις νὰ πουληθοῦν ὀνπρός, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ χρεῖόν του, καὶ ποῖαις ὄχι.

φ.114. Ἰ' Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἰς ἀνθρώπος, ἔχει κλήρας, καὶ ἡ συνθίασιν τοῦ ὁμοῖου, καὶ γίνεταί ὅτι κιντυνεύει ἐπεσαῦτον 20 ὅτι γίνεταί χρεωφελέτης, καὶ οὐκ ἔχει ἀπόθεν πληρώσει τὸ ὀφέλημάν του, τὸ δίκαιον ὀρίζει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται, οὐδὲ ἡμπορεῖ νὰ πουλήσῃ ὅλο προτῆτερα τὰς κλήρας τῆς συνθίας του, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ χρεῖόν του, ἀλλὰ ἐνὶ κραιομένουσιν ὅλο προτῆτερα νὰ πουλήσῃ τὰς κλήρας του καὶ 25 νὰ πληρώσῃ τὸ ὀφέλημάν του· καὶ ἂν οὐ δυνήθῃ νὰ πληρώσῃ ὅλον του τὸ ὀφλημάν ἀπὸ ὅλην του τὴν κλήραν, κατὰ κελεύει καὶ κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ πουλήσῃ ἐπεσαῦτα ἀπαὶ τὰς κλήρας τῆς συνθίας του ὡς ὅπου νὰ πληρώσῃ παντελῶσιν τὸ ὀφλημάν του, ὅτι αὐτόν ἐστιν δίκαιον καὶ κείμενον, ὅτι ἀπαὶ τὰ 30 πράγματα τῆς συνθίας του ἐντέχεται νὰ ἀποφληθῇ τὸ χρεῖον

τοῦ συνδίου της, καὶ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρὸς νὰ πληρωθοῦ τὰ χρεῖς της συνδίας του.

ῥπδ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἐνὶ χρειωφελέτε, οὐ ἐκείνη ἢ γυναῖκα, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀφίνει οὐκάτινος ἀπαὶ τὸν βίον του ξένου ἀνθρώπου ὁποῦ οὐδὲν ἐνὶ συνκενῆς του, ἂν χρήζη ἢ ρηθῆσα διαθήκη, οὐ ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἀπουκρατεῖ ἐτέρου βίον εἰς φρουράν, οὐ διὰ δανεικόν, καὶ οὐδὲν τὸ ἔστρεψεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην, οὐ ἀφίνει τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀναγνώστας διὰ τὴν ψυχὴν του ἀπαὶ τὰ ἀλλότρια, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκείνη ἢ διαθήκη οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξάζη τίποτε· ἀνμὲ παρευτὺς ὅτι τὸ ἐνκλήμαν νὰ γένη τοὺς δανειστίοδες εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἐνὶ κρατούμενος νὰ πάγη ἐκεῖ καὶ νὰ νομέψη ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτος, καὶ νὰ ποιήσῃ πούλησιν, καὶ ἐτεσαῦτα νὰ πουλήσουν ἕως ὅπου νὰ πληρωθῇ ἐκείνον τὸ ὄφλημαν προτήτερα· καὶ ἔπειτα νὰ μείνη τίποτε, ἀπὲ ἐκεῖνα νὰ στερεωθῇ ἐκείνον τὸ ὄφλημαν προτήτερα, καὶ ἔπειτα, ἂν μείνη τίποτε, τότες ἀπὲ ἐκείνον νὰ στερεωθῇ ἢ διαθήκη του τὸ ἐφῆκεν διὰ τὴν ψυχὴν του, ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιον, οὐδὲ κείμενον ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος, οὐδὲ καμμία γυναῖκα νὰ ποιήσῃ λεγάττ, οὐδὲ χάρισμα ἀκ τῶν ἀλλοτρίων πραγμάτων.

ῥπε. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ πεθαίνει ἀδιάταχτος καὶ ἀξηγόρευτος, καὶ ἀποῦ οὐκ ἔχει πατέρα, οὐ μητέρα, οὔτε κανένα ἕτερον συνκενῆ εἰς τὴν χώραν, καὶ πόσον πρέπει ἢ αὐλή νὰ φυλάζη τὰ πράγματά του, πρὶν δοθοῦσι τοῦ ἀφέντη μὲ δίκαιον.

Ἐὰν γίνεται ἀποῦ ριζικοῦ ὅτι εἰς ἄνθρωπος, οὐ μία γυ-φ.115.
 30 νᾶττα ἔχει καμμία ἀστένειαν, οὐ κανένα κακὸν παρὰ τὸ ποῖον ἀπεθαίνει ἀξηγόρευτος, καὶ χωρὶς νὰ ποιήτῃ διαθήκην, καὶ

ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, οὗ ἐκείνη ἢ γυναῖκα, ὅπου ἐτελεύτησεν
 ἀξηγόρευτος οὐκ ἔχει κενέναν συνκενήν, οὐδὲ συνκενάτρια εἰς
 ὄλον τὴν χώραν, ἀμμὲ ἔξω, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι
 ὁ ἀφέντης ἐντέχεται νὰ λάβῃ πάντα ὅσα ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη
 εἶχαν ὁ αὐτός· ἀποῦ ἐτελεύτησεν, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ 5
 ὄλον νὰ τὸ φυλάξῃ ἕως ὅπου εἷς χρόνος καὶ μία ἡμέρα νὰ
 διαβῇ· καὶ ἐὰν μέσα εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον καὶ εἰς ἐκείνην
 τὴν ἡμέραν νὰ ἔλθῃ κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα ὅπου
 ἠμπορήσει νὰ δεῖξῃ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἦτον συνκε-
 νῆς του ἐκεῖνου τοῦ τεθνεώτου, οὗ ἐκείνης τῆς ἀπεθαιμένης 10
 ὅπου οὕτως ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἡ
 αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ στρέψῃ ὅλα τὰ πράγματα ἐκεῖνου τοῦ
 τεθνεώτου, καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁ συνκενῆς του, οὗ ἢ συνκενάτριά
 του ὅπου ἦλθεν ὀνπρός, διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα καὶ ἐζήτησεν
 ἀρὸν ἐτελεύτησεν ἐκεῖνός του ὁ συνκενῆς· εἰ δὲ καὶ ὁ χρόνος 15
 καὶ ἡμέρα διαβοῦν ἀρὸν ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κε-
 λεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐφειδὴν ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάθησαν ἀρὸν
 ἐπέθανεν ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὅπου ἐτελεύτησεν, καθὰ ἄνωθεν
 ἐλαλήθη, ἢ αὐλὴ οὐδὲν ἔνι κρατούμενη παντελῶς νὰ τοῦ στρέ-
 ψῃ τίποτες κανενοῦ συνκενῆ, οὐδὲ καμμίας συνκενάτριας ἀποῦ 20
 ἦλθεν μὲ τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν νὰ ζητήσῃ τίποτες, ἀλλὰ
 ὄλον ἐντέχεται νὰ δοθῇ τοῦ ἀφέντη μὲ δίκαιον, ἐφειδὴν ὁ
 χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάθησαν· καὶ ἐὰν τοιοῦτον πρᾶγμαν ἔνη,
 ὅτι τὰ πράγματα οὐδὲν δυνηθοῦν νὰ βλεπηθοῦν χρόνον καὶ
 ἡμέρα, χωρὶς νὰ ποντιστοῦτον, οὗ πολλὰ νὰ περκατῶσθον ἀπαι 25
 τὴν τιμὴν τους, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει, ὅτι ἅμα ἔλθουν
 τὰ πράγματα εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ βισκούνης μὲ β' κριτάδες
 ἔχουν καλὰ ἐξουσίαν νὰ ποίσουν παρευτὺς νὰ τὰ πουλήσουν
 εἰς τὰς φωνὰς ὅλα τὰ πράγματα ἐκεῖνου τοῦ ἀποθαιμένου, καὶ
 νὰ φυλαχθῇ ἢ ὁμάδα τῶν περπύρων ἄχρι ἐκεῖνου τοῦ καιροῦ 30
 ὅπου ἐλαλήθη ἄνωθεν, ὅτι, ὡς ὅπου ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα νὰ

διαδοῦν, οὐδὲν ἐνὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀφέντη, μὲ δίκαιον, οὐδὲ μὲ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ρψ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾶ ἐκείνον τὸ τοῦ ἀφῆκαν κανεῖς εἰς τὸν θάνατόν του, κατὰ τὴν
5 διαθήκην του, καὶ πῶς χρῆ παραστήται μὲ μάρτυρες ὅτι ἀφῆ-
κάν του τοῦτον τὸ ζητᾶ.

Ἰ' Ἐὰν γίνεταί ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος, οὐ καμμεία γυναῖκα ζητᾶ¹¹⁶.
ἐκείνο τὸ λεγάτον τὸ [τῆς ἀ]ρῆκεν ἕτερος μετὰ τὸν θάνατόν
του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁποῦ ζητᾶ τὸ λεγάτον, κατὰ τὴν
10 διαθήκην, ἐντέχεται νὰ τὸ πρκαστήσῃ πῶς ὁ τεθνηκῶς ἐποίη-
σεν διαθήκην, καὶ πῶς ἐνὶ γραμμέμον ἐκείνον τὸ λεγάτον μέσσι
εἰς τὴν αὐτὴν διαθήκην, καὶ νὰ τὸ ζητήσῃ μὲ δύο μάρτυρας
εἰς τὸ πρκατῶ, καὶ ἂν ἔνη ὅτι οὕτως οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ
πρκαστήσῃ, οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ πιστεύσουν εἰς κανένα πρᾶγ-
15 μιν ὁποῦ ἐζήτησεν μὲ διαθήκην· εἰ δὲ ἐκείνος, οὐ ἐκείνη ὁποῦ
ζητᾶ τὸ πρᾶγμα, καὶ λέγει ὅτι ὁ τεθνηκῶς τοῦ τὸ ἐπαρῆκεν
εἰς τὸν θάνατόν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὗτος μέλλει νὰ
τὰ πρκαστήσῃ μὲ γ' μρτυρίαις πιστοῦς ὁποῦ ἐγροίκεσαν νὰ
πῆ ὁ τελευτῆς τὸ πῶς ἄρηνεν ἐκείνου ἐκείνον τὸ λεγάτον τὸ
20 ζητᾶ, ἐντέχεται οὕτως νὰ τὸ ἔχη· εἰ δὲ οὐκ ἔχει καμμείν
μρτυρίαν, οὐδὲ αὐτὸς ζητᾶ τὸ λεγάτον διὰ μρτυρίων, ἀλλὰ
λέγει μόνον ὅτι ὁ θνητὸς ἐφῆκεν τοῦτον ἐνπροσθεν κανενοῦ
ἀπαὶ τοῦς συνκενεῖς τοῦ τεθνεώτου, καὶ ἂν ὁ συνκενης ἀγνω-
ρίζουν το καὶ ἀνάφεράν το τοῦ τεθνεώτου τὸ πῶς ἐνὶ ἀληθῆς;
25 ἐκείνον τὸ θέλει νὰ λάβῃ, ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχη ἐκείνος; ἐκείνον
τὸ ζητᾶ· ἀμμὲ ἂν ἔνη ὅτι αὐτοὶ οἱ συνκενεῖς λέγουν [ὅτι] ὁ
τεθνηκῶς οὐδὲν ἐποίησεν ἐκείνην τὴν δωράν, οὐ τὸ λεγάτον
ἐνπροσθεν ἐτεσαύτου; μάρτυρας, καθῶς ἀπαιτεῖν παρὰ τοῦ νό-
μου καὶ τὸ δίκαιον κελεύει, καὶ διὰ τοῦτον τίποτε; οὐδὲν θέ-
30 λουν νὰ τοῦ δώσουν, ταῦτα πάντα οὐδὲν τοῦ ὠρελοῦν εἰς οὐ-
δέν, ἀφειδὴν τὸ ἀνάφεραν ὅτι ἐνπροστέν του τὸ ἔδωκεν, καὶ

ἔνι κρατούμενοι μὲ τὸ κείμενον νὰ τὸ δώσουν ἐκεῖνον τὸ ἀνά-
 φεραν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἀγνωρίσων τίποτες, ἀμμὲ λέγουν ὅτι
 οὐκ ἠκούσασιν τίποτες, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ζητᾷ οὐκ ἔχει τινὰς
 μάρτυρας, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει, ὅτι οὗτοι οἱ συνκνεεῖς
 τοῦ τεθνεώτος, οὐ τῆς θνητῆς, ἔνι κρατούμενοι νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ 5
 ἄγρια ὅτι οὐκ ἠκούσασιν τοῦ τεθνεώτος· νὰ δώσῃ ἐκεῖνο τὸ ζητᾷ
 ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη, οὐδὲ ἐφῆκέν τούς το, καὶ κατὰ τὸ παρὸν
 ἔχασεν ἐκεῖνος· ἐκεῖνον τὸ ἐζήταν, μὲ τὸ κείμενον, ἐφειδὴν ἐκεῖ-
 νος οὐδὲν ἔχει ἄλλη ἀναφορὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ ζητᾷ· εἰ δὲ αὐτοὶ
 οἱ συνκνεεῖς τοῦ τεθνεώτος, οὐ κἄν οὐδὲν ἔνι συνκνεεῖς, ἀμμὲ 10
 φ.117. ὁ τεθηκώς, οὐ ἡ θνητή, ἐπαρῆκέν τους πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ
 ἂν γίνεται ὅτι οὐδὲν θέλου νὰ ὁμόσου, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην,
 κρίνει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ
 στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ (1) ἐκεῖνος, ἐφειδὴν οὐδὲν θέλου νὰ
 ὁμόσουν· εἰ δὲ ὁμόσου, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἔνι ἀποφυγλ- 15
 μένοι, τὸ λέγεται κίτις, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσί-
 ζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ ἂν γίνεται πάλιν ὅτι
 ἐκεῖνοι οἱ συνκνεεῖς τοῦ τεθνεώτος, οὐ τῆς θνητῆς, οὐδὲν ἀνα-
 φέρουσιν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος παρὰ τὸ ἡμισο, τὸ δίκαιον
 κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ δώσουν ὅλον 20
 ἐκεῖνον τὸ ἀνάφεραν, καὶ ἀπαὶ τὸ ἕτερον ἡμισον ἔνι κρατημέ-
 νοι νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἄγρια ὅτι ἐκεῖνον οὐδὲν τοῦ τὸ ἔδωκαν,
 καὶ μὲ τὸ αὐτὸν ἔνι κίτις· εἰ δὲ οὐδὲν θελήσουν νὰ ὁμόσουν,
 ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ στρέψουν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος·
 οὐ ἐκείνη, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, καὶ οὐδὲν θέλει 25
 νὰ ἔχῃ διαφορὰν εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιν, κἄν τε αὐτοῦ ἔνι συν-
 κνεῆς του, οὐ συνκνεάτριά του, οὐ αὐτὸς τὸ ἐποίησεν συνκνεῆ του
 οὐ συνκνεάτριά του μίαν γυναῖκα ξένην, οὐ ἕναν ἄνθρωπον ξέ-
 νον, καὶ ἠθέλησεν νὰ τοῦ ἀφήσῃ λεγάτον.

(1) χειρ. ὅτι ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ, ὅτι
 ἔνι κρατήμενοι νὰ τοῦ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ.

πρξ. Αὐτοῦ νά ἀκούσετε ποταπὸν δίκαιον νά γένηται περὶ ἐκεῖνου τὸ ἐπαφίνει ἢ συνβία του τοῦ συνβίου της ὅτι ἀπεθάνει μὲ τοιοῦτον, νά μηδὲν ἠπάρη ἑτέραν συνβίαν; καὶ ἂν ἔνη ὅτι τὸ αὐτὸν λεγάτον χρήζει, οὐ οὐδὲν χρήζει.

- 5 Ἐάν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι μία γυναῖκα ὁποῦ ἔχει ἄνδραν, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον πρὶν τοῦ ἀνδρός της, καὶ δίδει οὐ ληγατεύει κανένα πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ ἀνδρός της, ὅχι ἀπαὶ τὰ ἐδικὰ τὰ ἀνδρός της, οὐδὲ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἔμελλεν νά ἔνη ἐδικὰ τοῦ ἀνδρός της, μὲ τοιοῦτον στοίχημαν,
- 10 ὅτι ὁ ἄνδρας της νά μηδὲν πάρη ἑτέραν γυναῖκα, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνον τὸ λεγάτον ἀξιάζει, καὶ πρέπει νά τὸ ἔχη ἄνδρας της παρευθὺς ὅτη τελευτᾷ ἢ συνβίχ του, καὶ δύναται ποιεῖν τὸ θέλημάν του ἐξ αὐτόν του ὡς ἴδιον ἐδικὸν του· εἰ δὲ ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα πάρη ἑτέραν γυναῖκαν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ ὀρίζει ὅτι οἱ συνκενεῖς της ἄλλης του συνβίας της προταίτερης ἢμποροῦν καλὰ νά τοῦ ζητήσουν ἐκεῖνον τὸ λεγάτον τὸ τοῦ ἀφῆκεν | ἢ γυναῖκά του, ρ.118 καὶ ἔνη κρατούμενος νά τοὺς τὸ στρέψη· καὶ ἂν οὐκ ἔχη κανέναν συνκενη, οὐδὲ καμμία συνκενάτρια ἐκείνη του ἢ γυναῖκα,
- 20 τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνον τὸ λεγάτον νά κατεβῆ τοῦ ἀφέντη της χώρας, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν ἔνη ὅτι ὁ λαβὼν τὰ πράγματα της γυναικὸς οὐδὲν θέλουν νά δώσουν τὸ λεγάτον τοῦ ἀνδρός της, χωρὶς νά τοὺς ποιήσῃ θαρρούμενους ἐξ αὐτόν του, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ τὸ κείμενον, ὅτι
- 25 ὁ ἄνδρας ἔνη κρατούμενος νά ποίση θαρρούμενους τοὺς συνκενεῖς της γυναικας ἀπαὶ τὴν δόσι τὴν θέλει νά λάβῃ, οὐ νά ὁμόσῃ εἰς τὰ ἄγια, ὅτι νά στρέψη τὰ πράγματα τὰ νά περιλάβῃ μὲ ὅλα τους τὰ ἀγαθὰ τὰ νά ἔβγουν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ λεγάτον, ἂν ἠπάρη ἄλλην γυναῖκα, καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα θέλει
- 30 νά κρατηθῇ ἀπάνω εἰς ὅλα του τὰ ἀγαθὰ οὗτος νά μείνη νά μὴ ὀρμαστῇ κατὰ τὸ ἄνωθεν λαλημένον, ὅτι οὕτως ἐστὶ καί-

μενον καὶ δίκαιον, κἄν τε τὸ πρᾶγμα ἔνη κινήτόν, κἄν οὐδὲν
 θελήσῃ νὰ ὀμπλετζίσῃ ὄλα του τὰ πράγματα, καθὼς ἄνωθεν
 ἐστὶν λαλημένον, οὐ ἂν οὐκ ἔχῃ τίποτε φανιζόμενον, τὸ δὶ-
 καιον κελεύει ὅτι ἐνὶ κρατημένον νὰ δώσῃ καλοὺς ἐνκυτάδες
 ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς διὰ ἐκεῖνον τὸ δώρημα νὰ λάβῃ, διὰ 5
 τὸ δίκαιον τὸ ἐλαλήθην.

ρη. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃτε τὸ δίκαιον τῶν τῆς δωρεᾶς τὸ
 πολομοῦν εἰς τὸ θάνατόν τους, ἀπαὶ τὸ ποῖον τὰ πράγματα
 τοῦ ἀποθαμένου μένου ἀμάχι εἰς ἐκεῖνον ὡς ὅπου νὰ πλε-
 ρωθῇ. 10

Ἐὰν γίνεταὶ ὅτι οὐκάτις ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα
 ἔρχεταὶ εἰς τὸν θάνατον, καὶ ἐπαφίνει κανέναν πρᾶγμα ὠκά-
 τινος, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι ὄλα τὰ πράγματα
 τοῦ ἀποθαμένου ἐνὶ κρατημένα εἰς αὐτόν του ἔως ὅπου νὰ
 πληρωθῇ· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου ἔχουν τὰ πράγμα- 15
 τα τοῦ ἀποθαμένου εἰς τὴν ἐξουσίαν τους εἰς ἐπιτροπήν οὐδὲν
 θελήσουν νὰ τὸν πλερώσουν, καὶ τὸ ἔγκλημα γίνεται εἰς τὴν
 αὐλήν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι ὁ βισκούντης ἐν-
 τέχεται νὰ νομευτῇ ἔτεσαῦτα πράγματα ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ
 ἀποθαμένου εἰς ὅσα ἐμπορεῖ νὰ πληρωθῇ ἐκεῖνος· καὶ ἐὰν μέ- 20
 σον εἰς ζ' ἡμέρας ἀφὸν ἢ αὐλὴ νὰ νομευτῇ τὰ πράγματα, οὐ-
 δὲν τὸν ἐπλέρωσαν, διότι οὐδὲν ἐφτάσαν τὰ πράγματα μέσα
 εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῶν ζ' ἡμερῶν ἐκεῖνους ὅπου κρατοῦν

φ.119. τὰ πράγματα τοῦ ἀποθαμένου, καὶ ἔχουν τα εἰς ἐπιτροπήν,
 τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι ἀπαὶ τὸν καιρὸν τῶν ζ' 25
 ἡμερῶν καὶ ἄνω, ἢμπορεῖ ἢ αὐλὴ νὰ πουλήσῃ τὰ πράγματα
 τοῦ τεθνεώτος· ἀμάχιν ἐξαπόλυτον, διότι ἢ αὐλὴ ἐπαφῆκεν
 τὰ πράγματα εἰς τὰ χεῖρά τους νὰ τὸν πλερώσουν, καὶ οὐδὲν
 τὸν ἐπλέρωσαν, τότες νὰ τὰ πουλήσῃ ἢ αὐλὴ ἀμάχιν ἀξαπό-
 λυτον, καὶ εἴ τις πλεῖον βάλῃ, θέλει τὰ λάβει· καὶ μετὰ 30
 ταῦτα νὰ τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνον, καὶ ἂν τοῦ μὲν τίποτες, ἐν-

- τέχεται νά στραφῆ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ τεθνεώτος, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν οὐδὲν ἤμπορῆ νά πληρωθῆ διὰ ἐπεσαῦτα πράγματα τὰ ἐνομεύτην ὁ βισκούνη, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι καλὰ ἔμπορεῖ νά στραφῆ εἰς τὰ δέλοιπα πράγματα τοῦ τε-
- 5 θνεώτος καὶ νά πουλήσῃ ἐπεσαῦτα ὡς ὅπου νά ξηπλερωθῆ, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον.

- ρπθ. Αὐτοῦ νά ἀκούσῃτε τὸ δίκαιον τοῦ δομάτου τὸ ποιεῖ ὁ ἀνὴρ τῆς συνβίας του εἰς τὸν θάνατόν του, καὶ ποῖον δόξαν ἀξιάζει, οὐ οὐδὲν ἀξιάζει, οὐδὲ πρέπει νά ἔνῃ κρατούμενον.
- 10 Ἐὰν γίνεταί, καθὰ ἔνι κουστούμιν, ὅτι διὰ θελημάτου τοῦ Κυρίου μας ὁ ἀνὴρ μιᾶς γυναικὸς ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, καὶ λέγει οὕτως, « ἐπαφήνω τῆς συνβίας μου τὸ προικίον τὸ μοῦ ἔδωκεν, » τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι οὐδὲν πρέπει ν' ἀξιάζῃ ποτὲ αὐτὴ ἢ δόσις, ὅτι αὐτὸν οὐκ ἔστιν δόμα, ἐφειδὴν
- 15 οὐδὲν ἔνι ὠνοματισμένον μὲ ἀληθινήν διατίμησιν· καθὰ ἔνι, ἐὰν εἶπεν, « ἐπαφήνω τῆς συνβίας μου τὸ ὁπόποιόν μου ὁσπίτιν διὰ τὸ τουέριν της, οὐ ἐπαφήνω της ρ' πέρπυρα, οὐ α' πέρπυρα ἐπάνω πάντων μου τῶν ἀγαθῶν, οὐ ἐπαφήνω της τὸ ἔνι γεγραμμένον εἰς τὴν διαθήκην μου διὰ τὸ τουέριν της, » τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι καλὰ ἀξιάζει τὸ τοιοῦτον δώρημα, ἂν ἔνῃ
- 20 ὅτι καὶ ἡ γεναῖκά του οὐδὲν τοῦ ἔδωκεν τίποτες προικίον, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἰεροσολύμων.

- ρη. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τῶν διαθηκῶν, καὶ τίς ἐντέχε-
- 25 ται νά τὰ ποιῆ.

- Καλὰ νά ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύουν καὶ κρίνουν ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νά ἔχῃ διαφορὰν εἰς ἐκείνους ὅπου γράφουν τὰς διαθήκας, κἄν τε ἐκεῖνος, κἄν ἕτερος, ἄνευ ἢ ἀσίζα κελεύει, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου γράφει τὴν διαθήκην νά
- 30 μὴδὲν ἔνῃ συνκενὴς ἐκείνου ὅπου πολομᾶ νά ποίση τὴν διαθήκην, καὶ οὐδὲν πρέπει νά ἔχῃ διαφορὰν εἰς τὸ αὐτὸν ἐὰν ἡ

διαθήκη ἔνη γεγραμμένη οὐ εἰς μένθρινον χερτίν, οὐ εἰς χερ-
 φ.120. τιν βανμπακερόν, οὐ εἰς πινακίδιν, οὐ εἰς τάβλαν ἢ κερένη,
 μόνον νά φαίνονται τὰ γράμματα νά τὰ διαβάζουσι, καί νά
 ἔχη καί καλοῦς μάρτυρας, πρέπει νά ἔνη στερωμένη, ὅτι πᾶ-
 σα ἡ δύναμις κεῖται εἰς τοὺς μάρτυρας.

5

ρηα. Ὅμοίως περὶ τῶν μαρτύρων ὁποῦ ἐντέχεται νά ἔνη εἰς
 τὴν διαθήκην.

Ὁ νόμος καί τὸ δίκαιον καί ἡ ἀσίζα κελεύει καί κρίνει ὅτι
 εἰς τὴν διαθήκην πρέπει νά ἔνη τοιοῦτοι μάρτυρες ἀπὸ τὰς
 ποίαις ἡ διαθήκη νά μηδὲν χαθῆ· ὅτι οὐ χρὴ ἔχειν γυναῖκα 10
 διὰ μάρτυραν, οὔτε κανένα σκλάβον, οὐδὲ καμμία σκλάβαν,
 οὐδὲ κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει τὸν νοῦν χαμένον, οὐδὲ ἄν-
 θρωπον τὸν ἢ ἀφεντία νά τὸν ἐκαταπίσκειν εἰς κανένα κρί-
 μαν καμμίας κακῆς αἰτίας, κλεψίας, ὁποῦ ἔχουσιν ἀπόκρισιν εἰς
 τὴν αὐτὴν διὰ καμμία ἀπιστίαν, καί νά μηδὲν ἔνη κανεὶς 15
 παρκάτω ἰδ' χρόνων, κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ κορμιά ὁποῦ ἐρμη-
 νεύσαμεν οὐδὲν ἐντέχεται νά ἔνη εἰς τὴν διαθήκην· εἰ δὲ γί-
 νεται καί ἔνη, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι νά μηδὲν ἔνη ἐμπιστε-
 μένοι εἰς οὐδὲν τὸ νά ποῦσιν· καί ἂν εἶχεν πλεον παρά α'
 ἀπὸ τὰ αὐτὰ κορμιά, οὐδὲν πρέπει ν' ἀξιάζῃ τίποτε· ἐκεῖνη 20
 ἡ διαθήκη, μὲ τὸ κείμενον, οὐδὲ πρέπει νά τὴν κρατήσουσι,
 ἀλλὰ κελεύει καί κρίνει ἡ ἀσίζα ὅτι ἐκεῖνος οὐ ἐκεῖνη ὁ-
 ποῦ ἔβαλαν, ὁποῦ ἔθεκαν τοιούτους μάρτυρας εἰς τὸν φωνόν
 τους εἰς τὴν διαθήκην τους, καί μέσον τούτου ἐτελεύτην καί
 οὐδὲν ἀρῆκεν κανένα συνκενήν, οὐ καμμία συνκενάτρια, ἐντέ- 25
 χεται νά γίνουσι πάντα ὅσα ἔχει τοῦ ἀφέντη τὰ ἐνομάτι-
 σεν εἰς τούτην τὴν διαθήκην, ἔξω μόνον τὴν ἐλεημοσύνην τὴν
 ἐρμήνευσεν εἰς ἐκεῖνην τὴν διαθήκην ἐντέχεται νά δοθῆ (1) διὰ
 τὸν θεόν, καί τὰ ἄλλα τὰ ἐπαφῆκέν τις ἐντέχεται νά ἔνη
 τοῦ ἀφέντη, ἔξω τῆς ἐλεημοσύνης διὰ τὸν θεόν, καθὰ ἐλαλήθη 30

(1) χειρ. ἐντέχεται νά δοθῆ, ἐντέχεται νά δοθῆ.

- ἄνωθεν· καὶ ἂν ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου ἐποίησεν τὴν διαθήκην, εἶχεν πατέρα, οὐ μητέρα, οὐ ἑτέρους συνκνεῖς, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πάντα ὅσα ἐμοίρασεν εἰς αὐτὴν τὴν διαθήκην, ἔξω τῆς ἐλεημοσύνης, ἐντέχεται νὰ μοιραστοῦν ἴσα μέσον τους· ὅμως οὐ
- 5 δὲν ἐντέχεται νὰ τὸν ἀρήσουν διὰ ἐκείνην τὴν διαθήκην τὴν κακὴν τὴν ἐποίησεν. Εἰ δὲ εἶχεν τοιούτους μάρτυρας ἐντεχάμενους, καθὼς πρέπει νὰ ἔνη, κἄν τε ἐξηγορεύτη, κἄν τε ὄχι, κελεύει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι πρέπει νὰ ἔνη στερεωμένα πάντα ὅσα ἐδιμοίρασεν εἰς τὴν διαθήκην του, μόνον νὰ
- 10 ἔνη ἀπαὶ τὰ ἴδιά του, ὄχι ἀλλότρια.

ρλβ. | Περὶ τοῦ βαπτισμένου, οὐ τῆς βαπτισμένης ὅπου ἄ-φ. 121. ποθαίνει καὶ ποιεὶ διαθήκην, ποταπὸν δίκαιον ἔχει εἰς τὰ πράγματα του ἐκεῖνος οὐ ἐκείνη ὅπου ἐποίησεν νὰ τὴν ποίσουν οὐ χριστιανήν, οὐ ὅπου τὸν ἐλευθέρωσεν.

- 15 Ἐὰν γίνεταί ὅτι κανεὶς σκλάβος, οὐ σκλάβα, ὅπου ὁ ἀφέντης του, οὐ ἡ κυρά του ἐποίησεν νὰ τὸν ποιήσουν χριστιανόν, καὶ ἐλευθέρωσέν τον, καὶ ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὐ ἡ βαπτισμένη ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεὶ διαθήκην, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀφέντης, οὐ ἐκείνη ἡ κυρά
- 20 ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, οὐ ἐκείνης τῆς βαπτισμένης, οὐδὲν ἔχουν μετὰ ταῦτα κανένα δικαίωμαν εἰς τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου κατέναντι τοῦ ἰδίου θελημάτου, ἐφειδὴν ἐποίησεν διαθήκην, κἄν τε ἔχοντα τέκνα, ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὐ ἡ βαπτισμένη ἐκάμασιν μετὰ τὴν ἐλευτερίαν τους, ἄ-
- 25 νευ ἐκεῖνα τοῦ ἀφέντη τους, οὐ τῆς κυρᾶς τους, ἀμμὲ μὲ τὸν νοῦν του, καὶ μὲ τὸ ριζικόν του, οὐ ἂν τοῦ ἐδόθη προικίον ἀπαὶ τὴν γεναϊκάν του τὴν ἕτερην· καὶ ἂν οὐ ἐποίησεν διαθήκην, καὶ εἶχεν τέκνα, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ὅλα νὰ γίνονται τῶν τέκνων του τὸ εἶχεν, μὲ δίκαιον· καὶ ἂν οὐκ εἶ-
- 30 χεν κανένα γνήσιον τέκνον, ἀμμὲ εἶχεν τέκνα ἐκ τῆς ἀγαπητικῆς του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὐ

ἐκείνη ἢ βαπτισμένη, ἐν κρατούμενος νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸν θά-
νατόν του τῆς κυρᾶς του ὅπου τὸν ἐλευτέρωσεν τὸ τρίτον μέ-
ρος πάντων τῶν ἀγαθῶν του καὶ εἰς σπίτια καὶ εἰς βίον, καὶ
ἀπαὶ τὸ δίδμορον ἠμπορεῖ νὰ ποίση τὸ ἴδιόν του θέλημαν· ἀμ-
μὲ ἂν οὐδὲν ἀφήκεν τοῦ ἀφέντη του, οὐ τῆς κυρᾶς του, τὸ 5
δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἀφέντης του, οὐ ἡ κυρά του ἐκείνου
τοῦ βαπτισμένου, οὐ ἐκείνης τῆς βαπτισμένης, ἠμποροῦν νὰ πά-
ρουν τὸ τρίτον πάντων τῶν ἀγαθῶν του ἀποῦ πάντα ἐκεί-
νους καὶ ἀπαὶ πάντα ἐκείνας μὲ ποίους εἶχεν τὸ ἐδικόν του
δομένον, οὐ ἄνευ διαθήκης, οὐ μὲ διά, μέσον τὸν χρόνον καὶ 10
τῆς ἡμέρας ἀφὸν ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὐ ἡ βα-
πτισμένη, ὅτι ἀφὸν ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα διαβοῦν, ἐκεῖνοι ὁ-
ποῦ ἔχουν τὰ πράγματα οὐδὲν ἐνὶ πλεῖο κρατούμενοι νὰ
στρέψουν τίποτες τινός, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν
τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ τοιοῦτον ὅμοιον, ὡς γιὸν ἐνὶ ἐρμηνεμέ- 15
νον, τὸ ἔχει ὁ ἀφέντης, οὐ ἡ κυρά εἰς τὰ πράγματα τοῦ
βαπτισμένου, οὐ τῆς βαπτισμένης, τοιοῦτον δίκαιον ἔχουν τὰ
τέκνα τοῦ ἀφέντη ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, ἀφὸν ὁ πατήρ τους
φ. 122. καὶ ἡ μήτηρ τους τελευτοῦσι, καὶ νὰ τὰ μοιραστοῦσιν ἴσα
μέσον τους, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον. 20

ρῆγ. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἐνὶ βαπτισμένος καὶ πεθάνει ἄνευ
διαθήκης καὶ ἄνευ τέκνου, τίνος ἐνὶ πάντα ὅσα ἔχει.

Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς βαπτισμένος, οὐ μία βα-
πτισμένη πεθαίνου ἀξηγόρευτοι καὶ ἀδιάταχοι καὶ ἄτεκνοι,
τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πάντα ὅσα ἔχουν πρέπει νὰ ἔνη ἐκεί- 25
νου, οὐ ἐκείνης ὅπου τὸν ἐλευτέρωσεν, οὐ τῶν τέκνων του, ἂν
οὐδὲν ζιοῦν ὅπου τοὺς ἐλευτέρωσαν· καὶ ἂν εἶχεν ἐκεῖνος ὁ
βαπτισμένος γυναῖκα, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβῃ τὸ τουέριν
τῆς ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της, καὶ τὰ δέλοιπα νὰ
ἔνη ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὅπου ἐλευτέρωσεν τὸν ἄνδρα της· εἰ 30
δὲ ἡ γυναῖκα οὐκ ἔχει παντός τουέριν, διὰ τὸ οὐδὲ τίποτες

ἔδωκεν τοῦ ἀνδρός τῆς, ἀμμέ ἐπῆρέν τὴν διὰ τὴν ψυχὴν τῆς
καὶ διὰ τὸν θεόν, τὸ δίκαιον κελεύει (1) ὅτι ἐκείνη ἢ γυναι-
κα ἐντέχεται νὰ ἔχη ὅλην τὴν περιγύρισιν τοῦ σπιτίου, ὅλα
τὰ κινούμενα, καὶ τὰ δέλοιπα νὰ ἔνη ἐκείνου, οὐ ἐκεῖνης ὅπου
5 τὸν ἐλευτέρωσεν, οὐ τῶν τέκνων τους· εἰ δὲ ἐκεῖνοι ὅπου τοὺς
ἐλευτέρωσαν οὐδὲν ζιοῦν, οὐδὲ τὰ τέκνα τους, οὐδὲ τὰ τέκνα
τῶν τέκνων τους, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα εἶχεν ἐ-
κεῖνος, οὐ ἐκείνη, πρέπει νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χῶρας, κα-
τὰ τὸ κεῖμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

10 ρήθ. Ὡδε λέγει διὰ πόσας ἀφορμὰς στρέφεται ὁ σκλάβος,
οὐ ἢ σκλάβοι, εἰς τὴν σκλαβίαν ἀφὸν ἐλευτερώθη.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι ὁ κῆτις βαπτισμένος, οὐ καμμία βαπτι-
σμένη, ἀφὸ ἐλευτερω[θού]ν, ποιοῦν καμμίαν ἀγανάχτησιν τοὺς
ἀφένταις τους, οὐ τῆς κυρᾶς τους, οὐ τῶν τέκνων τους, ἐντέ-
15 χουνται νὰ στραφοῦν ἀξαναπαρχῆς εἰς τὴν δουλοσύνη τους·
καθὰ ἔνι, ἐὰν ὁ βαπτισμένος, οὐ ἢ βαπτισμένη ἀναπηλᾶται
νὰ δέρη, οὐ νὰ σκοτώσῃ τὸν ἀφέντη του, οὐ τὴν κυρᾶν του, οὐ
τὰ τέκνα τους, οὐ ἐποίησεν τοὺς μεγάλην ἀντροπήν, ὥς περ ἂν
ἔδωκε τοῦ ἀφέντη του, οὐ ἂν τοῦ ἐποίησε μεγάλη ζημίαν, οὐ
20 τῆς κυρᾶς του, οὐ τῶν τέκνων τους, οὐ ἕτερον ἄλλον κακόν, τὸ
δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ἢ βαπτισμένη ὅπου
ποιήσουν ἐναντία τοῦ ἀφέντη τους, οὐ τῆς κυρᾶς τους, οὐ τῶν
τέκνων τους κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ ἄνωθεν λαλη-
μένα, στρέφονται σκλάβοι, ὡς ὅπου ὁ ἀφέντης τους, οὐ ἢ κυ-
25 ρὰ τους νὰ θελήσουν εἰς τὴν δούλευσίν τους, ὄχι δὲ νὰ τὸν
πουλήσουν ὅτι ἐποίησεν τοῦτον, ὅτι ὁ βαπτισμένος, οὐ ἢ βα-
πτισμένη στρέφεται εἰς τὴν σκλαβίαν διὰ τὴν κακοεργίαν τους.
| Κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἂν ἔχου ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη τέκνα¹²³
εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἦσαν ἐλεύτεροι, οὐ ἂν ἔνη ἔνκυος, ὅτι

(1) χειρ. κελεύει, κελεύει.

ἐκεῖνα τὰ τέκνα οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνη σκλάβοι, ἀμμὲ νὰ ἔνη ἐλεύτεροι, καθάπερ νὰ εἶχαν γεννηθῆν ἀπαὶ μίαν ἐλεύτερον γυναῖκα, ὅτι ἡ κακοεργία τοῦ πατρός, οὐ τῆς μητρός οὐδὲν πρέπει νὰ προξενέσῃ ζημίαν εἰς τὰ τέκνα, οὐ ἐκείνου ὅπου μέλλει νὰ γεννηθῆ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν 5 τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι αὐτὰ πάντα τὰ δικαιώματα τὰ σὰς εἶπαμεν τοῦ σκλάβου, οὐ τῆς σκλάβας, ἐντέχεται νὰ ἔχη μάρτυρας νὰ πρραστήσουν ἐκεῖνον τὸ ὁ σκλάβος, οὐ ἡ σκλάβα εἶχεν ποιήσειν, ἂν ἔνη νὰ ἠξυρουν νὰ εἰπωποῦν διὰ ποίαν τὸ ἐποίκων κατὰ τὴν ἀφέντη τους, οὐ 10 κατὰ τὴν κυράν τους, οὐ κατὰ τῶν τέκνων τους, ὅτι ἀνένα β' μαρτύρων, ἐρεῖδῃ ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμα, οὐδὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ κρίνῃ τὸληθές.

ρλε. Περὶ ἐκείνου ὅπου ποιεῖ κληρονόμον του τὸν σκλάβον του, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενος μετὰ τῶντα νὰ ποιήσῃ ἐκεῖ- 15 νος ὁ σκλάβος, θέλοντα οὐ ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι οὐκᾶτις ποιεῖ κληρονόμον του τὸν σκλάβον του, καλὰ ἠμπορεῖ τοῦτον νὰ γίνεται, καὶ τοιοῦτος κληρονόμος ἔνι κληρονόμος χρήσιμος, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι οὗτος ὁ κληρονόμος ἔνι κρατούμενος νὰ πάρῃ τὴν κλήραν τοῦ αὐθέντη 20 του παρευτός τὸ νὰ πεθάνῃ ὁ ἀφέντης του, καὶ τε θέλῃ, καὶ τε ὄχι, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι παρευτός ἔνι ἐλεύτερος, ὡς περ τοῦτον ὅτι ὁ ἀφέντης του οὐδὲν τὸ εἶπεν νὰ ἔνη ἐλεύτερος· ὅτι ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα γροικᾷ καὶ κρίνει ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀφέντη του ὅπου τὸν ἐποίκεν κληρονόμον ὄλων του τῶν 25 ἀγαθῶν, καὶ ὀρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, οὐ ἡ σκλάβα ὅπου ἐγένετον κληρονόμος τοῦ ἀφέντη του, οὐ τῆς κυρᾶς του, ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ πάντα ὅσα ἐχρῶσταν ἐκεῖνος του ὁ ἀφέντης ὅπου τὸν ἐποίκεν κληρονόμον πάντων τῶν ἀγαθῶν, εἰ δὲ εἰς ἐτεσαῦτον, ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνον τὸ 30 ἔλαβεν ἀπκὶ τὸν ἀφέντη του, οὐ ἀπκὶ τὴν κυράν του, οὐδὲν

ἔχρηζεν ἐπεσχυῖτα ὅσα ἐχρῶσταν, τὸ δίκαιον δίδει μὲ δικαίαν κρίσιν ὅτι ἐκεῖνος, ὁ σκλάβος, οὐδὲν ἔνι κραιοόμενος, νὰ πλερώσῃ περίττου παρὰ τὸ ἐξαζε τὸ ἐδικὸ τοῦ ἀφέντη του, οὐ τῆς κυρᾶς του, τοὺς ποίους, ἐγένετον κληρονόμος, καὶ ὄχι πλείον·

5 καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖος τοῦ ἀφέντη του, καλὰ ἤμπορεῖ νὰ | παρὰδῶσῃ τὰ σπίτια τὰ ἔλαβεν ἀπαὶ τόνρ.¹²⁴ ἀφέντη του, οὐ ἕτερα πρᾶγματα τοιοῦτα ὡς γιόν ἔνι τοὺς χρεωφελέτας, διὰ νὰ ποίσουν τὸ θέλημάν τους, καὶ ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα μένει κίτες· καὶ πάντα ὅσα κάμει οὗτος, ὁ σκλάβος,

10 βος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀφέντη του, ὅλα ἐντέχεται νὰ ἔνη ἐδικόν του ἴδιον, καὶ οὐδὲ οἱ χρεωφελέταις τοῦ ἀφέντη του οὐδὲν ἤμποροῦν νὰ τοῦ ζητήσουν τίποτες, οὐδὲ αὐτὸς ἔνι κραιοόμενος εἰς οὐδὲν νὰ τοὺς δῶσῃ, χωρὶς, ἂν θέλῃ, νὰ τὸ ποιήσῃ μὲ τὸ καλόν του θέλημαν, ἂν ἔνη καὶ οἱ χρεωφελέταις

15 οὐδὲν ἐξηπλερώθησαν ἀπαὶ τὰ πρᾶγματα τοῦ τεθνεώτος, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρῆς. Πότε ἔνι καιρὸς ὁ ἀφέντης, νὰ δῶσῃ ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, καὶ εἰς ποταπὴν ὄπλην ἄνθρωπος ἐντέχεται καὶ ἤμπορεῖ νὰ δῶσῃ ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, οὐ τῆς σκλάβου
20 βας του.

Ἐλευθερίαν ἤπορεῖ νὰ δῶσῃ ὁ ἀφέντης, οὐ ἢ κυρὰ τοῦ σκλάβου του εἰς πολλαῖς λογαῖς, ἐάν ὁ ἀφέντης οὐ ἢ κυρὰ πῆ ὄνπρὸς γ' μάρτυρες, οὐ ὄμπρὸς β', « ἐγὼ δίδω σου ἐλευθερίαν διὰ τὸν θεόν, καὶ συντάσσομαί σου ἀπάρτι νὰ ἦσαι ἀποβγαλμένος »· τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· καὶ ἐάν ὁ ἀφέντης, οὐ ἢ κυρὰ ποίσουν χαρτίν τῆς ἐλευθερίας, ἐκεῖνον ἀξιάζει, καὶ ἔνι κραιοόμενος νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἀκόμη ἂν ἔνη ὅτι νὰ ἦτον ἐξῶ τῆς χώρας, ἔταν ἐπρῖκεν ἐκεῖνον τὸ χαρτίν τῆς ἐλευθερίας·

25 καὶ ἐλευθερίαν ἤπορεῖ κανεὶς νὰ ποιήσῃ ἀπὸ θανάτου του, οὐ εἰς τὴν διαθήκην του, οὐ ἄνευ διαθήκης, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη

στερεωμένη, μόνον νά ἔχη β' μάρτυρας, οὐ γ', καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζων τῶν ρηγάτων καὶ τοὺς ἐντίμους ἀνθρώπους, ὅπου τὸ ἐθέσπισαν.

ρῆζ'. Περὶ ἐκείνου ὅπου ἔβαλεν τὸν σκλάβον τοῦ ἀμάχι εἰς ἕτερον, καὶ θέλει νά τὸν ἐλευθερώσῃ, ἂν ἐμπορῇ νά τὸ ποιήσῃ, οὐ ὄχι, ὡς ὅπου ἔνι ἀμάχι. 5

Ἐάν γίνεταί ὅτι κανεὶς ἀνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα βάλ-
λει ἀμάχι τὸν σκλάβον τοῦ, οὐ μία τοῦ σκλάβου εἰς κανέναν
ἀνθρωπον, καὶ ἔρχεται ἔπειτα ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλεν τὸ ἀμά-
λωτόν τοῦ ἀμάχι θέλει νά τὴν ἐλευθερώσῃ, τὸ δίκαιον κελεύει 10
καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νά τὸν ἐλευθερώσῃ, ἄνευ
τῆς εἰδήσεως ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὅπου τὸν κρατοῦν ἀμάχι, ἂν
ρ.125. οὐδὲν θελήσῃ νά τὸν | πλερώσῃ τὸ χρεῖός τοῦ, τοῦτόν ἐστιν
ἀληθές, ἐάν ἐκεῖνος ἐβάλτην, ἄνευ ἄλλον κανενοῦ πράγματος,
διὰ τὸ αὐτόν τὸ χρεῖος· εἰ δὲ ὁ σκλάβος ἐτέθην μὲ πολλὰ 15
ἕτερα πράγματα ὅπου περιττοῦ χρήζου παρὰ τὸ χρεῖος, οὐ
ἐκείνον τὸν σκλάβον οὐδὲν ἐβάλτην ἀπαῦτα διὰ ὄλον τὸ ὀφέ-
λημαν, καλὰ ἠμπορεῖ νά τὸν ἐλευθερώσῃ, ἂν θέλῃ, καὶ χρή-
ζει μὲ τὸ κείμενον, κἄν τε μὴ θέλων ὁ ἔχων αὐτόν εἰς φρου-
ρᾶν διὰ ἀμάχιν· καὶ ἂν ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἔχει ἀμάχιν οὐδὲν 20
κρατηθῇ πλερωμένος ἀπαὶ τὰ δέλοιπα πράγματα τὰ ἔχει διὰ
τὸ χρεῖός τοῦ, ἐάν ἐκεῖνος οὐδὲν τὸν πλερώσῃ, οὐ μὴ ἐξέλιθ
παντός, ὁ σκλάβος ἀμαχέψειν τοῦ ἄχρι νά πλερωθῇ, ἐάν οὐ μὴ
θέλῃ, καὶ ἔνι κρατούμενος ὁ ἀφέντης τοῦ νά τὸν ἀποσπάσῃ
οὕτως ὡς περ νά μηδὲν εἶχέν τον ἐλευθερώσειν. Ὅμοίως ὁ ἀν- 25
δρας ἠμπορεῖ καλὰ νά ἐλευθερώσῃ τὸν σκλάβον, οὐ τὴν σκλά-
βην τὴν νά πάρῃ εἰς ὀρμασίαν, ὡς θέλῃς, κἄν τε ἡ γυναῖκα
θέλει, κἄν τε ὄχι, διότι ὁ ἀνὴρ ἔχει ἐτεσαῦτα ὅπου δύναται
καλὰ νά πλερώσῃ τὸν κάσσον, τοῦτέστιν τὸ τουέριν τῆς συν-
βίβης τοῦ. Καὶ πάντες οἱ ἀνθρώποι τοῦ νόμου ἀποὺ ἰδ' ἐτῶν, 30
καὶ ἡ γυναῖκα ἀπαὶ ἰβ' ἐτῶν ἠμποροῦν καλὰ νά ποίσουν δια-

θήκην, καὶ νὰ ἐλευθερώσουν τὰ ἀμάλωτά τους, μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἔνι στερεωμένον ἐκείνοντὸ νὰ ποιήσουν τοῦ τοιοῦτου ἔτους.

ῤῥῥῥ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐλεύτερος, καὶ ἀπομένει νὰ τὸν
5 πούλησον μὲ τὸ θέλημάν του σκλάβος τούτέστιν Σαρακηνός.

- Ἐάν γίνεται ὅτι ὁ κῆτις ἄνθρωπος ὁποῦ ἔν' ἄδρὸς ἐς ἐτῶν, βαστᾶ ἕτερον νὰ τὸν πούλησῃ διὰ Σαρακηνὸν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν ἔλαβεν ἕναν μέρος ἀπαὶ τὴν τιμὴν ἐκείνης τῆς πούλησης, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπού-
- 10 λήθην ἔλαβεν τὸ ἄλλον μέρος, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος νὰ γένη σκλάβος εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὁποῦ τὸν ἐγόρασεν, καὶ οὐ δύναται πλεῖον εἰπεῖν ὅτι ἔνι ἐλεύθερος· ἀμμὲ ἂν οὐκ εἶχεν πάρει τὸ μερτικόν του ἀπαὶ τὴν τιμὴν ἐκείνην ὁποῦ ἐπούληθην, καὶ ἐ-
- 15 κείνος, οὐ ἐκείνη ὁποῦ τὸν ἀγόρασεν ἐγίνωσκεν καλὰ πῶς ἦτον ἐλεύθερος, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος οὐ γίνεται σκλάβος διὰ ἐκείνην τὴν πούλησιν, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκὴν τὴν τιμὴν τὸ ἔλαβεν ἐξ αὐτόν του διὰ τὴν αὐτὴν πούλησιν, διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδόστα-
- 20 ζεν νὰ πούληθῇ, διὰ μεγάλην στεναχωρίαν | τὴν εἶχεν τῆς φ.126. πείνας, καὶ ἐκεῖνος οὐ ἐκείνη ὁποῦ ἀγόρασεν εἰς τὸν φανόν του χριστιανὴν πρὴ νὰ χάσῃ ἐκείνον τὸ ἔδωκεν, μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν ἔνι κρατούμενος νὰ δουλέψῃ τῆς ἀφεντίας ἐπεσαύτους χρόνους ὅσους ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχῃ
- 25 διὰ ἐκεῖνα τὰ πέρπυρα, οὐ ἕνα δοῦλον εἰς τὴν δουλείαν του τούτέστιν διὰ ἐκεῖνα τὰ νομίσματα ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν, καὶ ἡμπορεῖ καλὰ ἢ αὐλὴ νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὰ σίδηρα, ἂν οὐδὲν ἔην καλὰ θαρρούμενη ἐξ αὐτόν του, ἕως ὅπου νὰ δουλέψῃ ἐκείνον τὸ ἔνι κρατούμενος νὰ δουλέψῃ μὲ τὸ ἡμαρτόν του,
- 30 ἡγουν μὲ τὸ πταίσιμόν του, οὐ μὲ τὴν κκκὴν του μηχανήν· καὶ ἢ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ δίδῃ νὰ τρῶ ψουμὶν καὶ

νερόν, ἂν πλεῖον δὲν θέλει νά τοῦ δώσου, ὅσον καιρὸν μέλλει
 νά δουλεύῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔνη τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὅπου οὐδὲν
 θέλει νά δουλέψῃ, ἀμμέ θέλῃ νά τὰ στρέψῃ, δύναται καλὰ νά
 τὸ ποιήσῃ, μὲ τὸ κείμενον, καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον νά δώσῃ
 μετὰ ταῦτα, ἐφειδὴν οὐδὲν θέλει νά δουλέψῃ μὲ τὸ κορμίν 5
 του εἰς τὴν αὐλήν, τρικλάσιον τὴν τιμὴν του ὅπου ἐκούληθην
 τοῦ χριστιανοῦ, οὐ τῆς χριστιανῆς, καὶ τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ
 κείμενον· εἰ δὲ γίνεται ὅτι ἐκούλησεν τὸν χριστιανόν, οὐ τὴν
 χριστιανὴν εἰς] στανιό του, οὐ ὀδίχως τὴν εἰδησίην του, εἰς τοὺς
 Σχρακηνούς, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου 10
 αὐτὸν ἐποίησεν, ἐντέχεται νά τὸν σύρου χιμαὶ χιμαὶ εἰς τὴν
 χώραν καὶ νά τὸν κρεμάσου εἰς τὴν κρεμάστραν, ὅτι τοῦτον
 ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν
 Γεροσολύμων.

ρῆθ. Περὶ ἐκείνου ὅπου κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕναν ἀμά- 15
 λωτον κλεψιμίον, ἀφὸν διαλαληθῇ ὁ ὀρισμὸς καὶ ἐνὶ διαλαλη-
 μένον εἰς τὴν χώραν μὲ τὴν εἰδησίην τῆς αὐλῆς, καὶ τῆντζ
 μέλλει νά γένη.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς [σ]κλάβος, οὐ μίξ σκλάβο νά τὴν κλέ-
 ψουν, οὐ νά τὴν παραβγάλουν καὶ νά τὴν κρύψουν εἰς κανένα 20
 σπέτιν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι μοναῦτα τὸ νά τὸ μάθῃ ἡ αὐ-
 λὴ ἐντέχεται νά ποίσουν νά διαλαλήσουν εἰς τὴν χώραν μὲ
 τὸν διαλαλητήν, μηδὲν ἔνη κανεὶς ἀπότορμος νά κρύψῃ, οὐδὲ
 νά λάβῃ ἐκείνην τὴν κακοεργίαν, ἀμμέ νά τὸν ποίσουν νῶσι
 τοῦ ἀφέντη του ὅπου τὸν ἔχασεν, καὶ ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὅπου 25
 νά τὸν συμπίασουν, μένει εἰς τὴν ἐλεημοσύνη τοῦ θεοῦ καὶ
 τοῦ ἀφέντη· καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτον ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ἂν οὐ-
 δὲν στραφοῦν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου νά εὑρεθῇ
 ἐκεῖνον τὸ ἀμάλωτον ὅπου τὴν ἔκλεψεν, καὶ οὐδὲν ἄκωσεν νά
 τὴν στρέψῃ ὅταν ἐδικαλῆσαν τὸ πρόσταγμαν, ἐντέχεται νά 30
 φ.127. τὸν | κρεμάσου ἄνευ κανενοῦ βρουθισμάτου, καὶ πάντα ὅσα

- ἔχει ἐντέχεται νά γίνονται τοῦ ἀφεντός, μέ τὸ κείμενον· εἰ δὲ κανεῖς ἀνηῦρεν τὸ αἰγμάλωτον εἰς κανέναν σπίτιν εὐκχιρον, οὐ ἂν ἔνη ὅτι ὁ σκλάβος ἐκρυβήθη, καὶ νά τὸν ἀρωτήσουν τίς τὸν ἔβαλεν, καὶ ἐκεῖνος νά τὸν ἔβαλεν ἀπάνω κί-
 5 τινος, τὸ δίκαιον κελεύει νά μηδὲν πιστεύσουν παντελῶς διὰ τὸ πεῖν του, καὶ οὐδὲ κανεῖς ἐντέχεται νά λάβῃ κανένα κικόν, ἂν οὐ μὴ εἶχεν καμμίαν ἕτερον ἀφορμὴν, ἀκόμη, ἂν ἦτον ὅτι ἀγάπαν, οὐ ἐμίσαν ἐκεῖνον ὅπου τοῦ ἐκατάνπλεξεν· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος νά εἶπεν « κῦρι, ἐπραδῶκα ἐκεῖνον
 10 τὸ ἐπῆρα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀδεῖνος », καὶ ἔχει πολλοὺς ἀνθρώπους ὅπου τὸν εἶδαν ἐκεῖνον πῶς ἐσυντόχανεν τοῦ σκλάβου πολλὰς φοραῖς, τὸ δίκαιον] λέγει καὶ κελεύει ὅτι ἡ αὐλὴ νά πιάσουν ἐκεῖνον καὶ νά τὸν περικρατήσῃ, οὐ νά τὸν βάλῃ εἰς τὸ κριτήριον, διὰ νά δοῦν νά στρέψῃ ἐκεῖνο τὸ ἐπῆρεν
 15 ἀπ' ἐκεῖνον τὸν σκλάβον· καὶ ἂν τὸ ἀναφέρῃ, ἐντέχεται νά τὸν κρινουν οἱ κριτάδες εἰς ἐπεσχυτον ὅσον θεωροῦν ὅτι ἐνπίνει ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνος ἔλαθεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν σκλάβον, οὐ ἀπαὶ τὴν σκλάβαν, καὶ τοῦτον ἐν κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.
- 20 σ. Περὶ τοῦ σκλάβου ὅπου ἐποίησεν κανέναν κακό τινος εἰς ὅσον καιρὸν (1) . . . .

Ἐὰν γίνεταί ὅτι κανεῖς σκλάβος, οὐ καμμία σκλάβα ποιεῖ καμμίαν ἀντροπήν, οὐ καμμίαν ζημίαν ὀκάτινος ἀνθρώπου ξένου, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεταί χριστιανός, τὸ δίκαιον κελεύει
 25 καὶ κρινίσκει ὅτι παρευθὺς ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ἀνκαλέσει ἐξ αὐτόν του, ἐν κρητημένος νά τοῦ ἰκνώσῃ δίκαιον, κἂν τε ἦτον τότε δούλος ὅταν τὸ ἐποίησεν· καὶ ἐὰν ἐποίησεν καμμίαν κλεψίαν ὅταν ἦτον σκλάβος, καὶ ἔδωκέν το τοῦ ἀφέντη του, καὶ ὁ ἀφέντης του εἶδεν καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι ἐκεῖνον τὸ

(1) λίσπαι ἢ συνέχεια τοῦ τίτλου.

τοῦ ἔδωκεν ἦτον ἀποῦ κλεψίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸν βαπτισ-
 μένον ἔβαλιν εἰς ἔνκλημαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἀ-
 φέντης, οὐ ἡ κυρά του ἐκείνου τοῦ σκλάβου ἔνι κρατημένος
 νὰ στρέψη ἐκείνον τὸ κλεψιμίον, καὶ ἐνέπεσεν εἰς τὸ παρά-
 πτωμαν οὕτους καλά, καθάπερ νὰ τὸ εἶχεν ποιήσεν ἐκείνος 5
 ἀπαῦτα διὰ χειρός του, καὶ ὁ βαπτισμένος νὰ ἔνη ἀμέριμνος,
 ὃ λέγεται κίτες, ὅτι αὐτὴν τὴν κλοπὴν ἐποίησέν την εἰς ἄλ-
 λου σκέπην· εἰ δὲ ὁ ἀφέντης του οὐδὲν ἠθέλησεν παντελῶς
 1-128. νὰ λάβῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν κλοπὴν, οὐδὲ ἔν, ἀμμεὶ ὁ δοῦλος τὸ
 ἐποίησεν, καὶ ἐπῆρεν καὶ ἐποίησεν τὸ θέλημάν του, τὸ δίκαιον 10
 κελεύει ὅτι ὁ ἀφέντης ἀπαῦτα ἔνι ἐλεύθερος ἀπ' αὐτὴν τὴν κα-
 κοπραξίαν, καὶ ὁ σκλάβος ὁποῦ ἔνι τανῦν βαπτισμένος καὶ ἔνι
 ἐλεύθερος, τρέχει εἰς τὴν τιμωρίαν τῆς κρίσεως τοιούτους, κα-
 θάπερ νὰ δοῦν καὶ νὰ κρίνουν οἱ κριτάδες ὅτι ἐνπαίνει του
 νὰ λάβῃ δι' αὐτὴν τὴν κακοεργίαν, καὶ αὐτὸν ἔνι δίκαιον καὶ 15
 κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σα. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεταί ὅτι κανεὶς σκλάβος, οὐ σκλάβος δέρνει, οὐ κροῦ
 κόρπον φανερόν ἐνοῦ χριστιανοῦ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεί-
 νος ὁ σκλάβος, οὐ ἡ σκλάβος, ἐντέχεται νὰ ἔνη τῆς ἀφεντίας, 20
 καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον ἀφέντης του νὰ ποιήσῃ νὰ γιατρέψου
 ἐκείνον ὁποῦ ἔνι κορπωμένος, καὶ πρέπει νὰ τοῦ δίδῃ τὸ φᾶν
 του ἕως ὅπου νὰ ἔνη εἰς ἐκείνον τὸ κακόν· καὶ ἐὰν ἐπέθανεν
 διὰ ἐκείνον τὸ κακόν, ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἐντέχεται νὰ τὸν σύ-
 ρουν χαμαὶ χαμαὶ καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν· εἰ δὲ ἔνη σκλάβος, 25
 ἐντέχεται νὰ τὴν κάψουν, κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἂν ἔνη καὶ ὅλας
 καὶ ἐνομεύτην ἢ αὐλὴ ἐκείνον τὸ ἀμάλωτον.

σβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Διότι οἱ σοφοὶ ἄνθρωποι ἐγύρεψαν καὶ ἐζήτησαν πολλὰ δι-
 καιώματα εἰς τὰς δωρεάς, ἐθεσπίσμεν νὰ ποῦν εἰς πολλὰς 30
 ὑποθίσεως, ὅτι ἐὰν τὸ δόξαν γίνεταί πιστά, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ

- κοπή ἐν εὐκολίᾳ· καθῶς ἐὰν κανεῖς δίδῃ ἀπαιτὸν ἐδικόν του ἐνοῦ ἐτέρου πέρυρα ρ', καὶ ἔδωκέν τού τα, τούτη ἡ χάρις χρήζει, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τὰ δίδει, πολομαῖ το διὰ χάρις κανενοῦ πρχγμάτου· ἀμμέ διότι, ὅτι ὁ δωρεὰ νὰ ἔνη πλεῖον στρεω-
- 5 μένη, ἐὰν ἐμπαινή πλεῖον παρὰ φ' περπύρων χρυσῶν, ἐντέχεται νὰ γραπτιῇ· εἰ δὲ ἔνη παρκάτω, ἠμπορεῖ νὰ βλτῆ ἄγραφος. Ὁ καθὲς ἠμπορεῖ νὰ δώση ἐκεῖνον τὸ ἐνι ἐδικόν του, εἰ δὲ τὸ ἀλλότριον οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ δώση, ἄνευ νὰ τὸ ἀγοράση, οὐ ἂν οὐδὲν δώση διὰ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἀλλαγῆν, κατὰ τὴν
- 10 τιμὴν τοῦ | ἄλλου· εἰ δὲ κανεῖς δίδῃ πρᾶγμαν εἰς τὸ ποῖον^{ρ.129}. ἔχει τὴν καῦσιν, τούτέστιν ἐξουσίαν εἰς ἓκ μερτικόν, καὶ ἀπαιτὸν ἕτερον οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιαζήτηθῇ, κἄν τε τὸ πρᾶγμαν ἐδόθη, οὐ ἐὰν κανεῖς τάσσει κανένα πρᾶγμαν, τούτέστιν ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ ἔχει ἐξουσίαν, οὐ ὄχι, οὐδὲν πρέπει νὰ ζη-
- 15 τηθῇ, μὲ τὸ κείμενον, καὶ κατὰ τὸν νόμον, ὅπου λέγει ἡ τᾶζις, καλὴ δόσι ἐνι καλὸν ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου κρατεῖ, παρὰ ἀπ' ἐκεῖνο ὅπου ζητᾶ.

σγ. [λείπει ὁ τίτλος].

- Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος, οὐ μίξ γυναικῶν ποιεῖ δόσμαν
- 20 ἐτέρου, καλὰ χρήζει ἐκεῖνη ἡ δόσι, ἐὰν ἡ νομὴ ἔρχεται τᾶπισα, καλὰ χρήζει ἐκεῖνον τὸ δώρημαν, ἐὰν ἡ δωρεὰ ἔνη ἴδιον ἐδικόν του, καὶ πρᾶγμαν τὸ ἠμπορεῖ κανεῖς νὰ δώση, ὅτι πολλὰ πρᾶγματα ἐνι τᾶ οὐδὲν ἠμπορεῖ κανεῖς νὰ δώση. Καὶ ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύουν, ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος λαϊκός, οὐδὲν ἠμ-
- 25 πορεῖ νὰ δώση πρᾶγμαν ἀγιασμένον, οὐδὲ εὐσεβόν, τούτέστιν ἱερωμένον, ἐτέρου ἀνθρώπου λαϊκοῦ, ἀμμέ εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν· εἰ δὲ δώση το κανεῖς ἐτέρου, ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ἀποῦ νὰ τὸ λάβῃ, ἐνι κρατημένος νὰ τὸ στρέψου εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν. Ὅμοίως κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δώση
- 30 κανένα ἐλευθέρου ἀνθρώπου, οὐδὲ καμμίαν ἐλευθέρων γυναικῶν· διὰ τοῦτον ἐκεῖνος οὐ ἐκεῖνη ὅπου θέλει νὰ δωρηφορήσῃ, ἠμ-

πορεί και ἐντέχεται ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐνὶ ἐδικόν του ἐνθάδιον,
 ἐκεῖνον τὸ ἤμπορεῖ μὲ δίκαιον νὰ νομέψῃ ἐκεῖνου τὸ ποῖον
 ποιεῖ δῶρον· ὅτι δῶρημαν οὐδὲν χρήζει ἄνευ τῆς νομῆς τοῦ
 πραγμάτου. Ἄμμὲ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει
 ὅτι ἄνθρωπος ἠμπορεῖ καλὰ νὰ δώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ πραγμά- 5
 του τὸ οὐδὲν ἐνὶ ἐδικόν του, καὶ τότες ἀξιάζει ἐκεῖνον τὸ δό-
 μαν, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἂν δίδω δέκα πέρπυρα ἐνοῦ ἄν-
 θρώπου, οὐ μίας γυνάικας δικτι μοῦ ἐποίηκεν μίαν μου δουλίαν,
 οὐ ἂν ἐπῆγεν διὰ λόγου μου εἰς τὴν Τάκην, οὐ εἰς ἕτερον
 μέρος, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη οὐδὲν ἐποίηκεν 10
 ἐκεῖνον διὰ τὸ ποῖον τοὺς ἔδωκα τὰ πέρπυρά μου, οὐ τὰ κρη-
 τείσιά μου, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐνὶ κρατημένους
 φ.130. νὰ μοῦ στρέψῃ τὰ πέρπυρά μου | διπλά· εἰ δὲ εἶχεν εὐγον
 αἰτίαν διὰ ποῖαν οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ τὸ ποιήσῃ τοῦτο, ὡς περ
 ἀστίνειαν, καὶ ἂν εἶχεν τοιούτην αἰτίαν, οὐδὲν ἐνὶ κρατημένους 15
 νὰ τὰ στρέψῃ διπλά, ἄλλον παρὸς ὅσα τοῦ ἔδωκα· εἰ δὲ γί-
 νεται ὅτι ἔδωκα εἰς πέρπυρα, οὐ ρ', οὐ ὅσα θέλει ἐνοῦ ἀνθρώπου
 διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Τζιμπλέτην, οὐ εἰς τὸ Νέφιν νὰ κάμῃ
 τοὺς ἀμπελωνάς μου, οὐ τὰ περιβόλιά μου, οὐ τὰ χωράφια
 μου, καὶ ἐκεῖνος ἐπῆγεν ἐκεῖ, καὶ τίποτες οὐδὲν ἐποίησεν, 20
 τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατούμενος ὄλο
 προτῆτερα νὰ μοῦ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἔδωκα, διὰ νὰ μοῦ
 ποίσῃ τὴν δουλίαν μου, ἔπειτα ἐνὶ κρατημένους νὰ καλλιωτερίσῃ
 πᾶσα ζημίαν τὴν μοῦ ἐγένετον, ὅτι τὰ ἀμπελιά μου, οὐ τὰ
 περιβόλιά μου ξμεινα χέρισα εἰς τὸν καιρόν τους, οὐ τὰ χωρά- 25
 φιά μου νὰ σπαρτοῦν εἰς τὸν καιρόν τοῦ σπόρου, οὐ νὰ μὴδὲν
 θερίσῃ τὸ ψουμίν μου, οὐ νὰ μὴδὲν τρυγήσῃ τὰ σταφύλιά μου
 ὅτι ἐπήθησαν. Εἰ δὲ δώσω κανένα βίον κανενοῦ ἀνθρώπου διὰ
 νὰ πάγῃ νὰ ποίσῃ καμμίαν κακοεργίαν, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν
 ἀκούγει, οὐδὲν ἠμπορῶ πλεῖον νὰ περιλάβω ἐκεῖνο τὸ τοῦ ἔδω- 30
 κα· καὶ ἂν εἶχεν ποιήσῃ ἐκὴν τὴν κακοεργίαν, οὐ ἐκεῖνη τὴν

ἀμαρτίαν, διὰ τὸ τοῦ ἐτάχτηκα νὰ τοῦ δώσω, κελεύει πάλαιον ὅτι οὐδὲν εἶμαι κρατούμενος νὰ τοῦ δώσω τίποτε, οὐ μὴ θελήσω, διότι ἐκεῖνον τὸ κάμωμαν ἦτον ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ κατὰδικα τοῦ δικαίου. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἡμῶν
 5 καλὰ νὰ δώσουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου χρυσάφιν, ἀπὸ σπίτια, χωράφια καὶ ἀμπελῶνας, καὶ πᾶσα ἄλλον πράγμα ὅπου ἐνὶ ἐδικὰ τους, καὶ πρέπει νὰ ἔνη στερεωμένον μένον ἐκεῖνον τὸ δόμαν, ἂν ἐρχεται ἡ νομὴ ὀπίσω τοῦ δόματου, καθὰ ἐλαλήθην ἄνωθεν.

10 σδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Τοῦτον τὸ πρᾶγμα ἐνὶ τὸ ἡμπορεὶ κανεὶς καλὰ νὰ τὸ δώσῃ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ χρεωστεῖ ἕτερος· ὡς περ ἐὰν εἷς ἄνθρωπος οὐ μίαν γυναῖκα χρεωστεῖ μου πέρπυρα ἰ', οὐ ρ' πέρπυρα, ἡμπορῶ καλὰ νὰ τὰ δώσω ἐνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου, θέλοντα ἐκεῖνον
 15 ὅπου μου τὰ χρεωστεῖ, οὐ ὄχι, καὶ κελεύει τὸ δίκαιον καὶ κρινίσκει, ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατούμενος νὰ τὸν πληρώσῃ, ἐφείδην | τοῦ τὰ ἔδωκα ἔμπροσθεν β' μαρτύρων· ἀκόμη, ἂν ἐπείδη ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐποίησεν τὴν δωρὰν ἐτελεύτησεν πρὶν πληρωθῆν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ χρεῖος, ὁμοίως ἡμπορεὶ καλὰ νὰ δώσουν· οὐ
 20 τως, δίδω σου τὴν ὀδεῖνα οἰκίαν, οὐ τὸ ὀδεῖνα περιβόλι, οὐ τὸ ὀτοποῖον χωράφιον μετὰ τὴν ἀποβίωσίν μου, οὐ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς συνθίξ μου, οὐ τοῦ ὀδεῖνός μου συνκενη, καλὰ χρῆζει ἐκεῖνο τὸ δώρημαν, διότι ἐνομεύτην το καὶ ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς, οὐ ἔμπροσθεν καλοῦς μάρτυρας· ἀκόμη ἐὰν ἐκεῖνος
 25 ἐτελεύτη πρὶν τελευτήσῃ ὁ δοτῆρ, ἡμπορῶν νὰ τὸ λάβουν οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεώτος· εἰ δὲ τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι ὁ αὐτὸς ἂν οὐκ εἶχεν κανένα κληρονόμον, οὐδὲν ἡμπορεὶ νὰ δώσῃ ἐκεῖνην τὴν κληρὰν ἑτέρου, διότι ὁ δοτῆρ ἀκόμη ζῆ ὀπίσω τοῦ ἄλλου θανάτου, ἐντέχεται νὰ στραφῆ ἐκεῖνη ἡ δόσις ἐπὶ
 30 αὐτόν του· εἰ δὲ ἂν εἶχεν τελευτήσῃ πρὶν ἐκεῖνου, καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον, ὅτι ἤθελέν το ποιήσῃ τὸ θέλημα του

οὐδὲ ἀπ' αὐτὴν τὴν κληρῶν· εἰ δὲ ἐκεῖνος οὐδὲν εἶχεν τῆ νομῆν,
 οὐδὲ τὴν κράτησιν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οἱ κληρονόμοι
 οὐδὲν ἔχουν μετὰ ταῦτα τίποτες εἰς ἐκείνην τὴν δόσιν,
 ἀν ο[ὐ] μὴ θελήσουν νὰ τὸ δώσουν μὲ τὸ θέλημά των τὸ
 ἴδιον.

5

σε. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ δίδει ἕτερον ἓνα πράγμαν ἑτέρου, ἂν
 ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ λάβει, ἐμπορεῖ νὰ τὸ δώσῃ ἑτέρου
 ὁποῦ τὸ λαμβάνει διὰ λόγου του, καὶ διὰ τὸ τοῦ χρεωστῆ.

Ἐάν γίνεταί ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος, τάσσειται ἐνοῦ ἑτέρου
 ἀνθρώπου νὰ τοῦ ποιῆσῃ κανένα πράγμαν, καὶ λαμβάνει κα- 10
 νένα πράγμαν διὰ νὰ ποιῆσῃ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, τὸ δίκαιον
 κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένος νὰ
 ποιῆσῃ τὸ ἐτάχτην· καθὼς ἂν τοῦ ἔδωκεν ἰ πέρπυρα, οὐ πε-
 ρίττου, οὐ παρκάτω, διὰ νὰ ποιῆσῃ ἀ' σπῆτιν, οὐ ἀ' λάκκον,
 οὐ ἕτερον τίποτες ἔργον, ὡς περ ἀκόμη οὐδὲν ἔλαβεν καὶ πο- 15
 τες διὰ τὴν αὐτὴν δουλίαν νὰ ποιῆσῃ, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι
 ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ τὸ ποιῆσῃ, ἐπειδὴν τοῦ τὸ ἐτάχτην
 ἔνπροσθεν καλοῦς λαῶ, εἰ δὲ καὶ οὐδὲν τοῦ ἐτάχτην τίποτε
 νὰ τοῦ ποιῆσῃ, καὶ οὐδὲ ἐκεῖνος οὐδὲν του ἐτάχτην τήντα νὰ
 τοῦ δώσῃ διὰ νὰ τοῦ ποιῆσῃ ἐκεῖνόν του τὸ ἔργον, καθὼς ἔνι, 20
 θέλου σο[ὐ] δίν[ει] ἐπεσαῦτα, πολεμοῦντα τὸ ἔργον μου, λέγει
 τὸ δίκαιον, ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένος ἐκεῖνος διὰ ρήματος τί-
 ποτες πρὸς τὸν ἕτερον, μὲ τὸ κείμενον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

132. Ὁμοίως εἰς τοιοῦτον δίκαιον ἔνι, ἔάν σοῦ | τυχτῶ κανένα πράγ-
 μαν νὰ σοῦ δώσω, ἐθάρρουν νὰ σοῦ τὸ δώσω, καὶ νὰ μηδὲν 25
 σοῦ ἔδωκα τίποτες, οὐδὲν ἠμπορεῖς νὰ μοῦ ζητήσης τίποτες
 εἰ δὲ καὶ ἔδωκά σου τίποτες, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει
 ὅτι εἶσαι κρατημένος νὰ τὸ στρέψῃς, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ
 τὴν ἀσίζαν· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἔνι, ἔάν μοῦ ταχτῆς νὰ μοῦ
 δανεῖσῃς πέρπυρα, οὐ ἕτερον βίον, καὶ οὐδὲν λαμβάνεις ἀμάχι, 30
 οὐδὲ ἐνκυτῆν, οὐδὲ χερύγραφο, οὐδὲ χερτῖν βουλλαμένον, τὸ

δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν εἶσαι τίποτες κρατούμενος, ἐὰν ὁ
 μὴ θελήσῃς· νὰ μοῦ τὰ δανείσῃς, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ
 τὴν ἀσίζαν· εἰ δὲ αὐτὸς ελαβεν τὸ ἀμάχιν, οὐ τοὺς ἐνεκρί-
 5 δει, τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι ἐνὶ μετὰ ταῦτα κρατημένος· νὰ μοῦ
 δανείσῃ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνον τὸ μοῦ ἐτάχτην νὰ μοῦ δανείσῃ
 διὰ τὴν θάρρησιν τὴν ἔλαβεν ἐξ αὐτόν μου, καὶ οὕτως ἐνὶ τῷ
 κείμενον.

στ. Περὶ τοὺς ἐμπαλίδες καὶ τοὺς συνεσκάρδους τοὺς ἀρέν-
 τας, περὶ τῆντα ἐνὶ κρατούμενοι πρὸς τὸν ἀρέντην τους, καὶ
 10 τῆντα ἐνὶ κρατούμενοι οἱ ἀρένταις τους πρὸς ἐκεῖνους.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος πλούσιος ἔχει ἄ' ἐμπαλίην,
 οὐ ἄ' σενεσκάρδον, οὐ μίαν συνεσκάρδαινα εἰς τὸν οἶκόν του, τὸ
 δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατημένος εἰς τὸν
 ἀρέντην του, οὐ εἰς τὴν κυράν του νὰ ὀδηγᾷ καὶ νὰ βλέπῃ
 15 καλὰ τὰ πράγματά του, καὶ νὰ μηδὲν δώσῃ, οὐ δανείσῃ, οὐδὲ
 νὰ ἐμπιστευτῇ, οὐδὲ νὰ πουλήσῃ τίποτες τοῦ ἀρέντη του,
 ἄνευ τῆς εἰδήσεώς· του· καὶ ἂν τίποτες ἀπ' αὐτὰ δανείσῃ, οὐ
 ἂν δώσῃ τινός, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἀρέντη του, οὐ τῆς
 κυρᾶς του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ κελεύει ὅτι ἐνὶ κρατημέ-
 20 νος ὅλον νὰ τὸ καλλιωτερίσῃ, ἤγουν νὰ τὸ πλερώσῃ· καὶ ἐὰν
 τίποτες χάσῃ διὰ τῆς ἀρρομῆς του, οὕτως καθάπερ νὰ εἶχαν
 στοίχημαν, οὐ ἂν εἶχαν γενεῖν τοῦ ἀρέντη, οὐ τῆς κυρᾶς του,
 καὶ ἐνὶ κρατημένος ὁμοίως νὰ τοῖς τὴν καλλιωτερίσῃ πᾶσα ζημίαν
 καὶ τὴν λειψάδαν τὴν νὰ εἶχεν ὁ ἀρέντης του ἀπὶ τὴν ἐμ-
 25 παλίην του, οὐ ἀπὶ τὴν συνεσκαρδίην του· κελεύει καὶ κρινί-
 σκει τὸ δίκαιον, ὅτι καθὼς ἐνὶ κρατημένος νὰ καλλιωτερίσῃ
 τὸ νὰ ποντίσῃ, οὐ τὸ νὰ ζημιώσῃ τὸν ἀρέντη του, οὐ τὴν
 κυράν του, ἄλλον ἐτεσχυῖτον ἐνὶ κρατημένος ὁ ἀρέντης, οὐ ἤρ-
 30 κυρά του νὰ πλερώσῃ πᾶσα πράγμαν τὸ νὰ τοῦ ἐμπιστευτοῦν
 εἰς τὴν χώρα, ἔως ὅπου νὰ ἔνη τριγύρου του, τούτέστιν νὰ
 τὸν πλερώσουσιν τὸ ψυμίην του, καρτίζα του, τὸ καρσίην του, τὸ

κρηας και φαγετὰ τὰ ἐνι χρῆσι (1) εἰς τὸν ἀφέντην, οὗ εἰς
 τὴν κυράν του, και εἰς τὴν ποταγήν, και φορεσίαις, και ὄλα
 ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ ἔχουν ἐμπιστιωσύνη, ἤγουν τὰ παίρνει
 ἐμπίστει ἀπαὶ τοὺς λαῖ, διὰ τὸ σπίτιν, ἐνι κρατούμενος, ὁ
 ἀφέντης, οὗ ἢ κυρὰ νὰ τὰ πλερώθη, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν τὰ 5
 ἐπλέρωσεν, και ἐνι δίκαιον· και τοιοῦτον πράγμαν ἐμπιστεύε-
 ται τοῦ συνεσκάρδου του, οὗ τοῦ ἐμπαλῆ του κανένας ἀνθρω-
 πος, διὰ τὸ θάρρος τοῦ ἀφέντη του, ὅτι ἐκεῖνου οὐδὲν νὰ τοῦ
 ἐμπιστεύτησαν ἐνα τραχίν, ἀνευ καλοῦ ἀμαχίου, και διὰ τοῦτον
 τοῦ ἐμπιστεύονται τὸ ἐδικόν τους, διὰ τὴν τιμὴν και διὰ 10
 τὸ θάρρος τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, οὗ ἐκεῖνου ὁποῦ
 ἔνι μετὰ του, και διὰ τοῦτον τὸν κρατοῦν οὕτως πιστὸν ἀν-
 θρωπον, και οὐδὲν παίρνουν κανέναν ἀμάχιν ἀπαὶ τὸν ἐμπαλῆν
 του, οὗ ἀπαὶ τὸν συνεσκάρδον του, κρινίσκει ὁ νόμος και ἡ
 ἀσίζα ὅτι ὁ ἀφέντης ἐνι κρατούμενος, ὄλα νὰ τὰ πλερώσῃ· 15
 και ἀς βλέπεται καλὰ πᾶσα ἀνθρωπος, ποταχοῦ ἀνθρώπου πα-
 ραδίδει τὴν ἐμπαλίαν τοῦ ἐσπιτίου του, ὅτι ἀν βάλλη κακὸν
 ἀνθρωπον, οἱ λαῖ τῆς χώρας οὐδὲν ἐντέχονται ποτὲ νὰ συνο-
 μοιάσουν τὴν κακοσύνην του, ἀν οὐκ ἔνη πταισμαν· ἀκόμη ἀν
 ἦτον ὅτι ὁ ἀφέντης νὰ ἔλαθεν τὸν συνεσκάρδον και νὰ ἤθελεν 20
 νὰ τὸν παραδώσῃ τοὺς ἐμπιστευτιοὺς διὰ νὰ τὸν πάρου εἰς
 τὴν κρίσιν νὰ τοὺς ἰκανώθῃ δίκαιον, τὸ δίκαιον κελεύει και
 κρίνει ὅτι ὄλον τοῦτον οὐδὲν χρῆζει τίποτες τοῦ ἀφέντη, οὐδὲ
 πρέπει νὰ τὸ ποιήσουν οἱ ἐμπιστευτιῶταις, ἀν οὐδὲν θελήσουν·
 ἀμμὲ ἐνι κρατημένος ὁ ἀφέντης νὰ πλερώσῃ τοὺς ἐμπιστευ- 25
 γαμένους, και ἀν ἔχη τίποτες νὰ ζητήσῃ τοῦ συνεσκάρδου του,
 οὗ τοῦ ἐμπαλῆ του τοιοῦτως ὡς γιὸν νὰ ἔνη, ἐμπορεῖ νὰ τὸ
 ζητήσῃ, ἀν θέλῃ, και τοῦτον ἐνι κείμενον και δίκαιον, κατὰ
 τὰ καλὰ συνήθειαι τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

(1) χερ. τὰ ἐνι χρῆσι, τὰ ἐνι χρῆσι.

σζ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ δανείζονται οἱ υἱοί, ἐὰν ἔνη κρατημένος [ὁ πατὴρ τους] νὰ πλερώσῃ, ὁμοίως καὶ ἂν χάσουν τίποτες.

- Ἐὰν γίνεταί ὅτι ὁ υἱὸς κανενοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἐνὶ εἰς τὴν
 5 ἐξουσίαν του, καὶ μὲ τὸν ὀρισμὸν του ἐνὶ εἰς τὸ σχολεῖον σταλ-
 μένος νὰ μάθῃ καμμία σοφίαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει
 ὅτι ὁ πατὴρ, οὐ ἢ ἢ μῆτηρ αὐτοῦ ἐνὶ κρατημένοι νὰ πλερώ-φ.134-
 σουν ἐκεῖνον τὸ νὰ δανειστῇ διὰ τὴν ζωὴν του, οὐ διὰ νὰ
 πλερώσῃ τὸν δάσκαλόν του· ὁμοίως ἂν ὁ πατὴρ ποιῇ τὸν υἱὸν
 10 αὐτοῦ μεταπράτην παννίων, οὐ ἐτέρων πραγμάτων, τὸ δίκαιον
 κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ πατὴρ ἐνὶ κρατούμενος νὰ πλερώσῃ
 ἐκεῖνον τὸ νὰ τοῦ ἐμπιστευτοῦν, καὶ ἢμπορεῖ καλὰ νὰ περι-
 λάβῃ τὸ νὰ τοῦ χρεωστοῦν· καὶ ἂν ἐποῖκεν κανένα κακόν, οὐ
 καμμίαν κλεψίαν, ἕως ὅπου νὰ ἔνη ὑπὸ τοῦ πατρός του, τὸ
 15 δίκαιον κελεύει ὅτι ἐνὶ κρατημένος ὁ πατὴρ, οὐ ἢ μῆτηρ, ὅταν
 οὕτως, ὡς περ ἂν τὸ εἶχαν ποιήσῃν αὐτοὶ ἀπαῦτα, καὶ νὰ
 ποιήσῃν τὴν ἀνταμοιδὴν ἐπάνω εἰς πᾶσά τους τὰ ἀγαθὰ· εἰ
 δὲ ὁ υἱὸς αὐτῶν οὐκ ἐστὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός, ἀμμὲ
 ἐνὶ ἕξω τῶν ἀγαθῶν τοῦ πατρός του, οὐ μὲ τὴν αὐλήν, οὐ χω-
 20 ρὶς τὴν αὐλήν, ἂν ἔνη αὐτὸς τοῦ νόμου καὶ ὠρμάστην γυναικῆ
 καὶ ἔχει τέκνα, καλὰ κρίνεται τὸ δίκαιον ὅτι οὕτη ἢ πατὴρ,
 οὐδὲ ἢ μῆτηρ ἐκεῖνου, οὐδὲν ἐνὶ μετὰ ταῦτα κρατημένοι εἰς
 οὐδὲν τὸ νὰ ποιήσῃ αὐτός, καὶ αὐτὸν ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον
 κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.
- 25 ση. Περὶ ἐκεῖνου ὁποῦ ἐνὶ κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἄλλου
 εἰς καιρὸν νοματισμένον, καὶ τὰ ἀμάχιχ ποντίζονται μετὰ
 ταῦτα, ἐπάνω τίνος ἐνὶ τὸ χειροτέρισμαν.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος χρεωστῆι ἐτέρου ἀνθρώπου
 κανένα πρᾶγμα σωματούμενον, ὡς περ ἕνα ἄλογον, οὐ ἄ βοῦ-
 30 διν, οὐ ἕναν ὀνικόν, οὐ ἕναν κάμηλον, οὐ ἕτερον ἄλλον πρᾶγ-
 μα, καὶ εἶχαν στοιχήματα νὰ τὸν πλερώσῃ εἰς καιρὸν νο-

ματισμένον, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι οὐδὲν τὸν πλερώσει
 εἰς τὸν καιρὸν (1), ἀμμὲ ἄργησεν πολλὰ νὰ τὸν ἐχδέχεται, τὸ
 δίκαιον κελεύει καὶ ὀρίζει νὰ κρίνη τὸ πῶς ὁ χρεωφελέτης
 ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ τὴν ζημίαν τὴν νὰ λάβῃ, διὰ τὸ
 οὐδὲν τὸν ἐπλήρωσεν εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἔμελλεν νὰ τὸν πλε- 5
 ρώσῃ, καὶ ἔνι κρατημένος νὰ τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνον ὅπου τὸ
 πρᾶγμα νὰ ἔρτῃ παρκάτω, καὶ ἂν ἐχειροτέρισεν ἀπαι τὸν
 καιρὸν ὅπου ἔμελλεν νὰ τὸν πλερώσῃ ἕως ὅπου νὰ τὸν πλε-
 ρώσῃ, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον· καθάπερ, ἂν μοῦ
 ἐχρῶστές κρασί, οὐ ἐλάδι, οὐ σίτον, καὶ οὐδὲν ἠθέλησες νὰ 10
 μὲ πλερώσῃς εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἔμελλες νὰ μὲ πλερώσῃς,
 ρ.135. ἀμμὲ ἔργησες ἐτεσαῦτον νὰ μὲ πλερώσῃς | ὅτι τὸ ἔλαιον ὅπου
 ἔχρηζεν τότες πέρπυρα ρ' τὸ ρ. ρ. [ἑκατοντάρην?], καὶ ὅταν
 μὲ ἐπλήρωσες, ἔχρηζεν ν' πέρπυρα· ὁ σίτος ἔχρηζεν τότες πέρ-
 πυρα γ' τὸν μῶδην, ἄρτι χρῆζει πέρπυρον ἀ' τὸν μῶδην· τὸ οἰνάρην 15
 εἰς τὴν μπουτουζέλαν ἔχρηζεν πέρπυρα ε', ἄρτι οὐδὲν χρῆσει
 παρὸν πέρπυρα β'· οὐ τὸ ὀδεῖναν ἄλογον ἐγένετον ὅτι ἐμπόρου
 νὰ ἴλαθα πέρπυρα ρ', ἄρτι χρῆζει πέρπυρα φ', οὐδὲ πέρπυρα
 κ', οὐ τοιοῦτην ἀφορμὴν· καὶ εἰς πάντας τὰς ἄλλας τὰς ὁμοίας
 τῶν τοιούτων ἔνι κρατούμενος ἐκεῖνος νὰ καλλιωτερίσῃ παν- 20
 τοῦ καὶ πάσας τὰς ζημίας τὰς ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη, νὰ λάβου
 διὰ τὴν ἀφορμὴν του, ὅτι οὐδὲν ἐπλήρωσεν εἰς τὸν καιρὸν τὸν
 ἐντέχστον· εἰ δὲ ὁ καιρὸς οὐδὲν ἐνοματίσθη, τὸ δίκαιον κε-
 λεύει ὅτι ὁ χρεωφελέτης οὐδὲν ἔνι κρατούμενος ἀπ' αὐτὰ ὅλα
 εἰς οὐδὲν νὰ ἀμεντιάσῃ, ἂν οὐδὲν θελήσῃ· καὶ τοιοῦτον δίκαιον 25
 ἔνι καὶ τοιοῦτον κείμενον, ἂν οὐδὲν τὸν ἐπλήρωσεν ἀπαῦτα εἰς
 ἐκείνην τὴν χώραν ὅπου τὸν ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του, ἢ ὅπου
 τὸν ἐπούλησεν, ἢ ὅπου τοῦ τὸ ἐμπιστεύτην, καὶ αὐτὸν ἔνι
 κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

(1) χειρ. εἰς τὸν καιρὸν, εἰς τὸν καιρὸν.

σθ. Περὶ τῆς ἀμάρτωλῆς, καὶ περὶ τοῦ τῆς διδοῦν ἂν ἡκορῆ ποτε νὰ στραφῆ, οὐ ὄχι, καὶ τὸ διδοῦν ἑτέρον διὰ φόβον ὅτι ἤσαν τον ποιῶντα, ἂν ἡκορῆ νὰ λάβῃ τὸ ἔδωκεν διὰ ἐκεῖνον τὸν φόβον.

- 5 Ἐὰν γίνεται ἀποῦ κανέναν ἀδέξιον τὸ ἐνὶ διωρισμένον, ὅτι καμμίαι γυναῖκα ὁποῦ ἐνὶ μάρτωλῆ, διὰ ἐκεῖνον τὸ τῆς διδοῦσιν, καὶ γίνεται ὅτι εἰς καθιλλάρης, οὐ βαχλιώτης, οὐ βουργέσης, οὐ ὅποιος καὶ ἂν ἔνη, συνεβάζεταί με αὐτὴν τὴν γυναῖκα, οὐ ἀπ' αὐτόν, οὐ ἀπ' αὐτοῦ, οὐ διὰ ἀποκλεισάρεν, οὐ
- 10 τῆς ἀγάπης, καὶ γίνεται ὅτι διδῆι τῆς τίποτες ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, οὐ πολομῆ νὰ τῆς δώσου διὰ νὰ πέση μετὰ τῆς, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἡ γυναῖκα οὐδὲν πρέπει νὰ τὴν σφῆξον νὰ ἀμαρτέψη μετὰ του, οὐδὲ νὰ τοῦ στρέψη ἐκεῖνον τὸ ἔλαβεν ἐξ αὐτόν του, διότι ἔδωκέν τῆς το νὰ ἀμαρτέψη καὶ κακοποιήσαι,
- 15 καὶ δι' αὐτόν οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενη νὰ τοῦ στρέψη τίποτες, ἄνευ νὰ θελήσῃ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζην. Εἰ δέ, ἂν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πιαστῆ εἰς καμμίαν ἀσχημὴν ἀμαρτία, καθάπερ ἐν μοιγία, καὶ διὰ τὸν φόβον μὴ τὸν δημοσεύσου, δίδει του ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του κανένα πράγμα,ν,
- 20 τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι, ἐκεῖνου ἀκόμη ἂν τοῦ ἔδωκεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του διὰ ἀσχημον πράγμα,ν, ἐνὶ ἐκεῖνος φ.186 κρατημένος νὰ τὸ στρέψη με τὸ κείμενον, διότι διὰ τὸν φόβον τοῦ τὸ ἔδωκεν· εἰ δὲ ἔδωκέν τού το διὰ αἰσχρόνη ὅτι εἰδέν τον πολεμῶντα ἐκείνην τὴν ἀνομίαν, οὐδὲν ἐν κρατημένος νὰ
- 25 τοῦ τὸ στρέψη, με τὸ κείμενον. Ὁμοίως καὶ ἂν ἔχεν εἰς συντροφίαν με τὴν ἀμαρτωλὴν πολλάς φοράς, οὐ καμμίαν φορὰν, καὶ ἐξωδίσεν ὅλον του τὸ ἐδικόν εἰς φᾶν καὶ πγεῖν καὶ νὰ τὴν ἐντύση καὶ νὰ τὴν ποδήσῃ καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐκείνην, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι ἀνκρίζεται με τὴν ἀμαρτωλὴν, καὶ ζητᾷ
- 30 νὰ τοῦ στρέψη ἐκεῖνον τὸ ἐξωδίσεν ἀπάνω τῆς, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ποτὲ νὰ μηδὲν λάβῃ τίποτες

ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔθελεν ἀπάνω της, ἄνευ μιᾶς οὐδὲ τιποτένης
δικαιοσύνης καὶ ἀσχημοσύνης· ἐὰν θέλῃ νὰ λάβῃ ἐκεῖνο τὸ
ἔδωκεν τῆς γυναῖκας τῆς ἀμαρτωλῆς, ἐντέχεται νὰ ποιήσουν
νὰ ἔλθῃ εἰς Σαρχακηνὸς εἰς ἓνα σπίτιν νὰ πέσῃ μετὰ του με
ἀ' παλοῦκιν ξυλένον, κατὰ τὸ πάχος τῆς βέργας ἐνοῦ ἀνθρώ- 5
που, οὐ ἐκεῖνου ὅπου ζητᾷ τὸ ἐδικόν του, ἐπεσαύταις φοραῖς
ὄσαις νὰ πῆ ἡ γυναῖκα εἰς τὴν πίστιν της, ὅτι ἔπεσεν μετὰ
της, καὶ νὰ τὸ βρουθίσῃ εἰς τὸν ἀφεδρῶνά του· καὶ ἀπὸν τοῦ
γένῃ τὸ αὐτόν, ἐνὶ κρατούμενη ἡ γυναῖκα νὰ τοῦ στρέψῃ
πάντα ὅσα εὑρεθούν ὅτι ἐποίησεν τῆς· καὶ ἂν οὐδὲν εὑρεθούν 10
ὅτι ἐποντίστησαν, οὐ ἐκαταλύθησαν, οὐδὲν πρέπει ἡ γυναῖκα
νὰ τὰ ἀξανακαινώσῃ, ἀμμὲ νὰ μείνῃ κίτες διὰ τὰς ἄλλαις
δούλεψες τὰς τοῦ ἐποίησεν, καὶ αὐτὸν ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον,
κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σι. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἐκαλέ εἰς τὴν αὐλὴν περὶ κεννοῦ 15
χορμίου ὅπου τοῦ κρατεῖ καμμίαν κλῆραν, καὶ λέγει ὅτι ἐν-
τέχεται νὰ ἔνῃ ἐδικόν του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἐνκλητεύει ἕτερον ἄνθρωπον
περὶ κληρονομίας, ὡς περὶ οἰκίας, οὐ ἀμπελωνας, οὐ πε-
ριβόλιον, οὐ χωράφιον, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἐγκαλούμενος ἀποκρινᾷται 20
« κύρι, θέλω νὰ μοῦ δείξῃ ποῦ τὸ ἔχει ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἀποῦ
ἐμένα, ὅτι ἐγὼ ἔχω εἰς αὐτὴν τὴν χώραν πολλὰς οἰκίας καὶ
πολλὰ χωράφια καὶ ἀμπελωνας, καὶ διὰ τοῦτον οὐ γινώσκω
ἀπαὶ τὸ ποῖον θέλει, ἂν οὐ μὴ μοῦ τὸν δείξῃ, οὐδὲ ἐγὼ θέλω
νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ ἄλλοίως εἰς τὴν αὐλὴν, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγνω- 25
ρίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐντέχομαι νὰ τοῦ ἀποκριθῶ », τὸ δίκαιον
κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ ἐγκαλῶν ἐνὶ κρατούμενος νὰ τοῦ δείξῃ
φ.137. ποῦ τὸ θέλει ἐκεῖνον τὸ ἐνκλητεύει, | καὶ μετὰ τοῦ δεῖξαι τὴν
οἰκίαν, οὐ τὸ χωράφιον, οὐ τὸν ἀμπελωναν, ἡ αὐλὴ ἐνὶ κρα-
τούμενη νὰ ἀκούσῃ τὰ δίκαιον τῶν δύο, καὶ νὰ δώσῃ τὸ δί- 30
καιον τῶν δύο, καὶ νὰ δώσῃ τὸ δίκαιον ἐκεῖνου ὅπου νὰ δοῦν

καὶ νὰ ἠγνωρίσουν ὅτι ἔχει μεγαλύτερον δίκαιον· καὶ ἐὰν οἱ κριταὶ θεωροῦν καὶ ἀγνωρίζουν ὅτι τοσοῦτον δίκαιον ἔχει ὁ εἰς καθάπερ τὸν ἄλλον, τούτέστιν ἕτεσαῦτον ἐνκίζει τούτου ὁποῦ τὸ κρατεῖ, ὡς γιὸν ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τοῦτον ἐκείνου ὁποῦ
 5 ἐνὶ τὸ ἐγκλημα, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ κρίνουν ὅτι ἕτεσαῦτα νὰ ἔχη ὁ εἰς, ὡς περ τὸν ἄλλον ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκείνης τῆς οἰκίας· εἰ δὲ θέλου καὶ ἠμποροῦν νὰ τὸ πουλήσουν, ἐντέχεται νὰ μοιράσουν τὰ καρτῆζά μέσον τους ἴσα· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκράτεν προτῆτερα εἶχεν ποίσει κανέναν ἐξοδον,
 10 ὡς περ νὰ σάση τὰ δώματα, οὐ νὰ σηκώση κανέναν τοῖχον, οὐ ὁμοίως τὸ χωράριν νὰ συμπιάση τὸ ψουμίν, οὐ νὰ ὀδηγήση τὸ ἀμπέλιν, οὐ εἰς ἄλλον τίποτες πρᾶγμαν εὐλογον, τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ἔλαβεν τίποτες ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκείνου τοῦ τόπου ὅτε νὰ τὸ ψηρίσουν εἰς τοὺς ἐξόδους, μὲ
 15 τὸ κείμενον· καὶ ἂν οὐδὲν ἔλαβεν τίποτες, ἐνὶ κρατημένος ὁ ἄλλος νὰ πλερώση τὰ ἥμισα τῆς ἐξόδου, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σια. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἐγκλητέψη περὶ τῶν δικαιομάτων τῆ[ς] συνδίας του ἄνευ τῆς, καὶ πότες ἐνὶ
 20 κρατούμενη ἢ αὐλῇ νὰ δώση σαζήνα ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ ἐκεῖνον τὸ τοῦ κρατεῖ ἕτερος.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἔρχεται ὄνπρὸς καὶ ἀνκαλῆ ἕτερον ἄνθρωπον, οὐ μίαν γυναῖκαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ λέγει « κῦρι, ἐγκλητεύω εἰς ἐσέναν ἀπαὶ τὸν σὶρ Μαρτῆν, οὐ ἀπαὶ
 25 τὴν ντάμε Τζουάναν διὰ μίαν οἰκίαν τὴν κρατεῖ ὁποῦ μέλλει νὰ μοῦ πέση, οὐ ὁποῦ μοῦ ἔπεσεν ἀπαὶ τὸν μάμμου μου, καὶ ζητῶ σου τὴν νομήν, ἐὰν ἔνη δίκαιον· καὶ οὐδὲν θέλω νὰ ἐγκλητέψω ἕως ὅπου νὰ ἔμπω εἰς τὴν νομήν της, ἂν οὐδὲν τὸ βιγλίση ἢ αὐλῇ ». Καὶ ὁ Μαρτῆς ὁπουκρίνεται « περὶ τοῦ
 30 τοῦ τοῦ ἐνκλήματος τὸ ἐποίησεν ἐπάνω μου, ἐγὼ οὐδὲν εἶμαι κρατούμενος νὰ τοῦ ἀποκριθῶ, οὐδὲ νὰ τοῦ δώσω τὴν σαζήνα,

ἐάν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίση ἢ αὐλή, διότι αὐτὸν τὸ ζητᾶ ἐνὶ ἀπαί
 τὰ δικαιώματα τῆς συνβίας μου »· καὶ αὐτὸς λέγει « ἐγὼ
 φ.138. Ζητῶ νὰ μοῦ ἀποκριθῆ, διότι πᾶσα | πράγμαν τὸ ἔχει ἢ συν-
 βίος του ἐνὶ ἐδικά του, καὶ λέγω ἀληθές ». Κακεῖνος ἀποκρι-
 νᾶται « ἀληθῶς πάντα ἐνὶ ἐδικά μου, ἀλλὰ διότι αὐτὰ ἐπῆρά 5
 τα εἰς τὸ προικίον μου, οὐ ἢ συνβία μου οὐδὲν θέλει νὰ ἐν-
 κλητεύωμαι, ἀνευὰ τῆς, ἐάν οὐ μὴ τὸ ἰδῆ ἢ αὐλή »· τὸ δι-
 καιον κελεύει ὅτι οἱ κριταὶ καὶ νὰ ποῦν κατὰ τὸ κείμενον
 κριμα, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν πρέπει νὰ ἐνκλητεύῃ περὶ τῶν κλη-
 ρῶν τῆς συνβίας του, χωρὶς ἂν τὸν ἔβαλεν ἔμπροσθεν τῆς αὐ- 10
 λῆς ἐπάνω τοῦ συνβίου τῆς τὸ ἐνκλημν, διότι πάντα ὅσα νὰ
 ἐποίησεν ἤθελεν τὰ κρῆτεῖν στερεωμένα, ὅτι ἂν τὸ εἶχεν ποιή-
 σειν οὕτως, καλὰ ἤθελεν εἶσταν κρῆτημένοι, ὁ συνβίος τῆς νὰ
 ἀποκριθῆ ἄνευ τῆς συνβίας του, καὶ ἀλλοίως ὄχι, ἀπαί τὰ
 πράγματα τὰ τοῦ ἔδωκεν· ἀμμὲ ἐφειδῆν ἢ συνβίος του νὰ ἐνη 15
 μετὰ του, ἢ αὐλή ἐνὶ κρατούμενη νὰ τοῦ ἀκούσῃ ἐκείνον τὸ
 νὰ θελήσῃ νὰ πῆ· καὶ ἐάν ἢ αὐλή ἢμπορεῖ νὰ ἰδῆ, οὐ νὰ
 ἀγνωρίσῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾶ ὁποῦ τοῦ ἔπεσεν, ἐάν ἐνη
 πλεῖον δίκαιος κληρονόμος παρὰ τὸν Μαρτῆν συνβίον του, κε-
 λεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἢ αὐλή ἐνὶ κρατούμενη νὰ τὸν βάλῃ εἰς 20
 νομὴν ἐκείνον ὁποῦ ἐνὶ περιττου δίκαιος κληρονόμος, διότι
 ἀνόμευτος οὐδὲν δύναται κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ἐνκλητεύῃ ἀπὸ
 τὸ δίκαιόν του· ἀμμὲ κελεύει ἔπειτα τὸ δίκαιον ὅτι, ἐφειδῆν
 ἔμπη εἰς τὴν νομὴν, ἐνὶ κρατούμενος νὰ ἀποκριθῆ ὄλου ἐκεί-
 νους καὶ ὄλον ἐκείνον ὁποῦ δίκαιον νὰ τοῦ ζητήσουν, ὅτι αὐ- 25
 τὸν ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾶ τῆς συνβίας τοῦ τεθνεώτος
 ἐκείνον ὁποῦ τοῦ χρεωστει ὁ ἄνδρας τῆ, ποταπὸν δίκαιον ἐν-
 τέχεται νὰ γένηται διὰ τοιοῦτον ἐνκλημν.

Ἐάν γίνεται ὅτι ἔλθῃ ὁ ἐμπρόκλητος καὶ εἰπῆ « κῦρι ὁ 30
 Ρομπέρτ ἐρχεται ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ ἐνκλητεύει », καὶ

- εἶπεν « κύρι, ἐγὼ ἐνκλητεύω τὴν ντάμε Τζουάναν διὰ κ' πέρ-
 πυρα τὰ μου χρεωστῆ ὁ συνβίος της, ἀπὶ τὸν ποῖον θέλω νὰ
 ποιήσης; νὰ μὲ πλερώσῃ· καὶ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἡ τάμε Τζουάναν
 νὰ ἦτον τοιοῦτη νὰ ἠθέλησεν νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ὁ ἀφέντης της
- 5 οὐδὲν τῆς χρεωστῆ τὰ αὐτὰ κ' πέρπυρα, εἶμαι ὁτοιμος νὰ τῆς
 δεῖξω οὕτως καθὼς ἡ αὐλή νὰ ἀγνωρίσῃ, ὅτι νὰ δεῖξω οὐ ἀποῦ
 ἰδεῖν τοὺς λᾶς; ὁποῦ μὲ εἶδαν τὸ πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισα, οὐ
 ἀπὸ ἀγνωριμίδαν, οὐ ἀποῦ ἄκουσαν νὰ ἠγνωρίσῃ τὸ πῶς μου
 τὰ ἐχρῶσταν ». Καὶ ἡ τάμε Τζουάναν ἀποκρινᾶται « κύρι,
- 10 ἀπ' αὐτὸν τὸ ἐνκλημα τὸ ἐποίησεν ἐπάνω μου οὐδὲν χρεωτῶ
 νὰ τοῦ ἀποκριθῶ, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ἰδῆ ἡ αὐλή, καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ
 δικτὶ· ἐγίνετον | ὅτι ὁ ἄνδρας μου ἦτον ἀστενής, καὶ ἐμήνυτεν φ.¹³⁹
 διὰ τοὺς φίλους του νὰ ἔλθουν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἦλθον, καὶ ἐμ-
 προσθῆν του; ὄλου; ἐκεῖνου; ἐποίησεν τὴν διαιθήκην του, καὶ
- 15 ἐνομάτισεν ὄλου; ἐκεῖνου; ὁποῦ τοὺς ἐχρῶσταν, καὶ εἶπεν καλὰ
 ὅτι πλεῖον οὐδὲν χρεωστῆ τινὸς τίποτες, ἄνευ ἐκεῖνα ὅσα ἐνο-
 μάτισεν· καὶ δικτὶ ὁ ἀφέντης μου ἐποίησεν οὕτως τὴν διαιθή-
 κην του, καὶ ἐμπροσταν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ σὶρ Ρομπέρτ, χωρὶς νὰ
 ζητήσῃ τίποτες τοῦ κυροῦ μου, καὶ ἄνευ νὰ εἶπεν ὁ κύρης μου
- 20 ὅτι ἐχρῶστέν του τίποτες, καὶ δι' αὐτὸν θέλω νὰ μείνω ἀκα-
 ταζήτητη, ἐὰν τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή ». Ὁ σὶρ Ρομπέρτ ἀπο-
 κρινᾶται « ἀληθῶς ἤμουν εἰς τὴν διαιθήκην του ὅταν τὴν ἐπο-
 λόμαν, καὶ ἤκουσα καλὰ ἐκεῖνον τὸ εἶπεν, ἀμμὲ ἦτον ἐπεσαῦ-
 τὸν μου φίλος, καὶ ἐφοβούμενον νὰ τὸν ἀναρίσω, καὶ διὰ τοῦτον
- 25 οὐδὲν ἠθέλησα νὰ τοῦ ζητήσω τίποτες, καὶ οὐδὲν ἐπάντεχα
 ὅτι πεθαίνει ἡ-ζου ἐγλήγορα, καὶ διὰ τοῦτον, ἂν ἐμουλλωσα,
 οὐδὲν θέλω νὰ χάσω τὰ κ' μου πέρπυρα, ἂν οὐδὲν τὸ ἠγνωρίσῃ
 ἡ αὐλή, ὅτι εἶμαι ὁτοιμος νὰ δεῖξω μὲ β' πιστοὺς μάρτυρες το
 πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισα, καὶ νὰ τὰ ἔχω θέλω, ἂν τὸ ἀγνωρίσῃ
- 30 ἡ αὐλή »· τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι διὰ τὸ αὐτὸς
 ἐκαλέ, καὶ ἡ ἀρχόντισα ἐποκρίθη, ἐντέχεται ἡ ἀρχόντισα νὰ

μείνη ἀκαταζήτητη, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, διότι (1) κανεὶς ἀνθρώπος οὐδὲν πρέπει νὰ συρτῆ ἀπαὶ τὸ κελόν του, καὶ δικαί᾽ ἐμούλλωσεν ὅταν ἐμπόρην νὰ ἔχη ἐκείνον τὸ ζητᾶ, καλὰ ἤμπορεῖ νὰ μουλλώσῃ νὰ μηδὲν ἀζαναπῆ τίποτε, ὅτι δείχνει πῶς ἐκίτασεν τὸ χρεῖός του, ὅταν οὐδὲν τὸ ἐζήτησεν ὅταν ἤμπορην νὰ τὸ ἔχη. 5

σιγ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε ποῦ ἐντέχουνται νὰ ἀνακλέσουν περὶ τῶν οἰκιῶν, χωραφίων, ἀνπελώνων εἰς ἐκείνην τὴν χώρα ὅπου ἐνὶ τὰ πράγματα, οὐ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ τῆντα ἐν κρατούμενη ἢ αὐλῇ νὰ ποιήσῃ, ἐὰν οὐκ ἔστιν τὰ πράγματα 10 εἰς αὐτὴν τὴν χώραν ὅπου κρτεῖ νὰ πράγματα τὰ ζητᾶ ὅτι ἔπεσέν του.

Ὁ σὶρ Μάρκ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰαφάτου καὶ εἶπεν « κῦρι, ἐνκλητεύω εἰς ἐσένα ἀπαὶ τὸν σὶρ Ἰζουάν ὅπου ἐνὶ εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, οὐ εἰς τὴν Γάκην, οὐ εἰς καμμίην τῶν πό- 15 λεων τοῦ ρηγάτου περὶ τῶν οἰκιῶν τῶν κρτεῖ εἰς τὸ Ἰάφραν, ὅτι ἔπεσάν μου ἀπαὶ τὸν θεῖόν μου, οὐ ἀποῦ ἕτερόν μου συνκενήν, οὐ συνκενάτριαν, καὶ μήνυσ' του νὰ ἔλθῃ ὧδε νὰ μοῦ ἰκανώσῃ δίκαιον ἐκατ' ὅπου ἐνὶ ἡ οἰκίαι; » τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ βισκούντης καὶ οἱ κρταὶ πρέπει νὰ σταίλουν 20 δι' αὐτὸν εἰς γ' φορά; νὰ ἔρτῃ νὰ ἰκανώσῃ δίκαιον εἰς τὴν αὐ- 5.140. λήν | τοῦ Ἰαφάτου ἀπ' αὐτὸν τὸ ζητοῦν· καὶ ὅταν ὁ μαντατοφόρος νὰ τοῦ πῆ τὸ μήνυμαν τῆς αὐλῆς τοῦ Ἰαφάτου, ἐντέχεται νὰ τὸ πῆ ἔμπροσθεν μαρτύρων ἀπαὶ τοῦς λᾶς τῆς χώρας ἐκείνης ὅπου εὐρίσκεται ἐκεῖνος· καὶ μετὰ ταῦτα, ἂν 25 οὐδὲν θελήσῃ ἐκεῖνος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν τρίτην φοράν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἡ αὐλὴ νὰ βάλῃ εἰς νομὴν ἐκείνον μετὰ ταῦτα τῶν οἰκιῶν, οὐ ἀπ' ἐκείνον τὸ ζητᾶ, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον, ἔως ὅπου ὁ σὶρς Ἰζουάν νὰ ἔλθῃ νὰ τοῦ ἰκανώσῃ

(1) χειρ. διότι διότι.

- δίκαιον εἰς τὸ ἴαφα ἀπαῦτα ἀπ' αὐτὸν ὅπου τοῦ ζητᾶ, καὶ
 χρῆ ἐκείνον νὰ ἔλθῃ πρὶν διαβῆ ὁ χρίνος] καὶ ἡ ἡμέρα, καὶ
 μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τῆς ἡμέρας ἀφὸν ἐνόμωσαν ἡ αὐλὴ
 ἐκείνον, οὐ ἐκείνην· ὅτι ἂν ἔλθῃ ἀφὸν ὁ χρόνος καὶ ἡ μέρα
 5 διαβῆ ἀφὸν ἐνομούτην ἐκείνον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν
 ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ εἰσακουστῇ περὶ ἐκείνης τῆς ὑποθέσεως, μὲ
 τὸ κείμενον, καὶ αὐτὸς ἔκαμεν τὸ ζήτημα μὲ τὸ κείμενον·
 εἰ δὲ ἔρτη ἐμπρὸς πρὶν καὶ μέσον εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν
 ἡμέραν, ἐκεῖνος ἐνὶ κρατούμενος νὰ ἰκανώσῃ δίκαιον περὶ ἐκεί-
 10 νοῦ τοῦ ζητᾶ μὲ τὸ κείμενον, ὅτι τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον
 καὶ ἡ ἀσίζα κελεύει, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ
 ἐκκλητεψῇ εἰς ἕτερον αὐλὴν τῆς βουργεσίης, παρὸς εἰς ἐκείνην
 ἀπαῦτα τὴν χώραν ὅπου κεῖται τὰ ἀπλίκια, οὐ τὰ ἀνμπέλικα,
 οὐ τὰ χωράφικα, ἐνὶ καὶ τοῦτον κείμενον.
- 15 σιδ. Περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν, οὐ τῶν δύο ἀδελφάδω, ὅπου
 οὐδὲν ἐμοιράσαν μέσον τους, τὸ ἐκέρδησαν, οὐ τὸ ἐσυνπίεσαν,
 ὡς περὶ ὁ εἶς ἐνὶ πλεῖον πλούσιος παρὰ τὸν ἄλλον ἄνευ νὰ τοῦ
 δώσῃ ὁ πατήρ τους, οὐ ἡ μητέρα τους εἰς μοιράσιαν.
- Ἐὰν γίνεται ὅτι εἶς ἄνθρωπος ἔχει τὰ τέκνα του, ὡς περ
 20 β' υἱούς, οὐ γ', οὐ δ', οὐ ε', οὐ θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνος ὁ πα-
 τήρ τους ἐτελεύτην, χωρὶς νὰ μοιράσῃ τὸ ἕνα ἀπαὶ τὸ ἄλλον
 κατὰ ἀδερφοσύνην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνα τὰ ἀδελφικὰ ἐγί-
 νουνταν τοῦ νόμου, καὶ ὁ εἶς ἔχει πολλά, περὶ τούτου παρὰ τὸν
 ἄλλο, οὐ ἔκαμέν τα, οὐ ἐχάρισάν τού τα, οὐ ἠῦρέν τα μὲ τὸ
 25 ριζικόν του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ κελεύει νὰ κρίνουν, ὅτι
 ἐφειδὴν οὐδὲν ἐμοιράσαν μὲ τὴν αὐλὴν, οὐδὲ ὁ πατέρας τους
 οὐδὲν τοὺς ἐμοιράσαν, ὁ εἶς ἀδελφὸς ἐνὶ κρατούμενος τοῦ ἄλ-
 λου νὰ μοιράσῃ μετὰ του πάντα ὅσα ἔχει μέσα, παρστυς ὅτι
 νὰ τὸν καλέσῃ, καὶ ἐνὶ κρατούμενος ὁ εἶς τοῦ ἄλλου ἀποῦ
 30 πάντα ὅσα νὰ ἔχη καμωμένα νὰ τοῦ δώσῃ τὰ ἡμισα, ἀφὸν
 ἐγεννήθη ἄχρι τὴν ἡμέραν ἀποῦ νὰ μοιραστοῦ εἰς τὴν αὐλὴν,

οὐ ἔμπροσθεν καλοὺς ἀνθρώπους, ἄνευ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς ὠρμάστην γυναῖκα, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι, ἀποῦ (1)

141. κανένα πρᾶγμα τὸ ἐπῆρεν μὲ τὴν γυναῖκάν του, οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ δώσῃ κανένα μερτικὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἂν ἐκεῖνός του ὁ ἀδερφὸς ἔκλειψεν κανέναν 5 βίον, καὶ ἔδωκεν τὸ μερτικὸν του τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ ὁ ἄλλος ἤξευρεν καλὰ πῶς τὰ ἔκλειψεν ἀπ' αὐτὰ ὅπου τοῦ ἔδωκεν τὸ μερτικὸν του, τὸ κείμενον κελεύει ὅτι ἔνι ἡττοῦ καλὰ κρατούμενος νὰ πάρῃ τὸ μερτικὸν του ἀπὸ τὴν τιμωρίαν ἐκείνης τῆς κακοεργίας, καθάπερ ἂν εἶχεν εἶσθεν μετὰ του ἐν τῷ ἅμα 10 νὰ τὸ κλέψουν· εἰ δὲ τίποτες ἐκάτεχεν ὅτι κλεψιμίον ἦτον ἐκεῖνον ὅπου τοῦ ἔδωκεν τὸ μερτικὸν του, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔνι δίκαιον κρατημένος ἔξω μόνον πρὸς ἐκεῖνον τὸ ἐπερίλαβεν τὸ μερτικὸν του, ἄνευ ἐτέρως τιμωρίας νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κορμίν του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ 15 τοιοῦτον ἀπῶτα δίκαιον, καθὰ ἐλαλήθη ἄνωθεν, ἔνι καὶ εἰς τὰς ἀδελφάς, ἂν ἔνη γνήσιαι καὶ ἀπὸ ἐνοῦ πατρὸς καὶ ἀπὸ μιᾶς μητρὸς, καὶ ὄχι ἀλλοίως, ὅτι ἂν ἦσαν ὅλοι ἐνοῦ πατρὸς καὶ πολλῶν μητέρων, οὐ ἂν ἦσαν παντὸς μιᾶς μητρὸς καὶ πολλῶν πατέρων, οὐδὲν ἔνι παντὸς κρατούμενοι ὁ εἰς τοῦ ἐτέ- 20 ρου νὰ μοιράσων ὅλον, πρὸς τὸ ἡμῖτο, καθὰ ἔνι ἄνωθεν· εἰ δὲ ἂν ἔχῃ κανένα ἀδελφόν, οὐ μίαν ἀδελφὴν ἀποῦ οὐδὲν ἔνι νομίμου γάμου, οὐδὲν (2) ἔνι παντὸς κρατημένοι ἐκεῖνου, οὐ ἐκείνης, ἀλλὰ καλὰ κρίνει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ἐκεῖνα τὰ τέκνα ὅπου οὐδὲν ἔνι γάμου, νὰ μοιράσων τὸ ἕνα μὲ τὸ 25 ἄλλον, καθὰ ἐλαλήθη ἄνωθεν, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σις. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἔβηκεν μίαν ἐδικήν του οἰκίαν εἰς ἀμάχιν, οὐ χωράφια, οὐ ἀνπελῶνας, καὶ ἂν ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη

(1) χειρ. ὅτι ἀποῦ ὅτι ἀποῦ. (2) χειρ. οὐδὲν οὐδέν.

ὅπου τὰ ἔχει ἀμάχιν λαλεῖ ὅτι ἐν ἐδικά του, ποτῶν δίκιον γίνεται εἰς αὐτὰ τὰ χωράφια.

- Ἐάν γίνεται πρᾶγμα ὅτι ἕνα ἐκκλημα ἔρχεται εἰς τὴν αὐλή περὶ τούτου, ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μίς γυναῖκα βάλλει
- 5 μίαν του οἰκίαν ἀμάχιν, οὐ χωράφια, οὐ ἀνπελῶνας, κάκεινος ὅπου ἔχει τὸ πρᾶγμα ἀμάχιν, λέγει τοῦτον « ἡ οἰκία ἐν ἐδική μου, ὅτι ἐχάρισάν μου την, οὐ ἐγὼ ἐγόρασά την, οὐ ἐκράτησά την χρόνον καὶ ἡμέρα ἄνευ προδικάζιμον, καὶ κατὰ τοῦτον ἐν ἐδικόν μου, μὲ τὸ κείμενόν καὶ κατὰ τὸ συνῆθιν
- 10 τῶν Ἱεροσολύμων », τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι αὐτός ὁ λόγος οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν ἀξιάζῃ τίποτε, διότι πούλησι βουργεσίαις οὐδὲν δύναται γενέσθαι, ἄνευ αὐλής, οὐ ἄνευ μαρτυρίας καλοῦς λαῶ, ὅτι ἀλλοίως οὐδὲν χρῆζει· καὶ δι' αὐτὸν κρίνει ἡ ἀσίζα κείμενα, ὅτι ἐάν
- 15 ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη | ὅπου ἔβαλεν τὸ πρᾶγμάν του ἀμάχιν¹⁴² ἤμπορεῖ νὰ δεῖξῃ μὲ β' μάρτυρας τὸ πῶς τοῦ ἐδάνευσεν; καὶ εἰδάν τον νὰ λάβῃ ἀμάχιν τὸ αὐτόν, τὸ κείμενον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἐν κρατημένον νὰ ζητήσῃ τὸ ἀμάχιν μὲ τὸ κείμενον, καὶ πρέπει νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἐδάνευσεν, διότι ἤθελεν
- 20 νὰ λάβῃ ἀδικα πρᾶγμα μὲ μαρτυρίαν, καὶ μὲ τὸ δίκιον τὸ ἐθέσπισαν εἰς τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐκεῖνον τὸ ἐδάνευσεν πρέπει νὰ πληρωθῇ εἰς τὴν αὐλήν, τῆς ποίας ἐντέχεται νὰ ἔνη· καὶ ἐκεῖνος, ἂν οὐκ ἔχη μάρτυρας ὄντρος πῶς τὸ ἔβαλεν ἐκεῖνον ἀμάχιν, ἀμμὲ ἔβαλέν το ἀπλᾶ ἀμάχι μέσον τοῦς δύο, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ δεῖξῃ ἀπῶτα ὄντρος πῶς
- 25 τὸ ἐγόρασεν τὸ πρᾶγμα, ἐντέχεται νὰ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐκεῖνος θέλει νὰ τοῦ δεῖξῃ μὲ μάρτυρας ἔμπροσθεν τοῦς ποίους τὴν οἰκίαν ἐχάρισέν του, οὐ ἐπούλητέν την, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ποίου ἦτον ἡ οἰκία,
- 30 οὐ τὸ πρᾶγμα, ἤμπορεῖ νὰ ποίση νὰ σηκώτουν ἕνα τῶν μαρτύρων εἰς πόλεμον, ἂν ἔχη τοιοῦτην ἀρρομήν, ὅτι ἐκεῖνος ἐ-

ποῦ νὰ τὸν σηκῶσῃ, καὶ εἴ τις νικήσῃ τὸν πόλεμον, ἐντέχε-
ται νὰ ἔχῃ καμωμένον τὸ ἐγκλημα, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ
καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ πόλεμον, ἂν
οὐδὲν χρήζῃ τὸ αἵτημα ἀπὸ ἑνὸς μάρκον ἀσήμεν καὶ ἄνων,
ὅτι οὕτως ἐνὶ τὸ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. 5

σις. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχε-
ται περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ ἐκείνον τὸ οὐδὲν τοῦ χρεωστοῦν,
οὐ περὶ ττοῦ παρὰ τὸ ἐνὶ τὸ μέλλει νὰ ἔχῃ.

Ἐὰν γίνεταὶ ὅτι κά τις ἄνθρωπος, ἐνκαλῆ ἕτερον ἄνθρωπον,
οὐ γυναῖκα, τὸ πῶς τοῦ χρεωστῆ κανένα πράγμα, καθάπερ 10
ἐκεῖνος, χρεωστῆ τοῦ κ' πέρπυρα, κάκεῖνος, ζητᾷ τοῦ πέρπυρα
ρ', καὶ αὐτὸ ποιεῖ το διὰ τὴν κακὴν τοῦ μηχανήν, οὐ ἂν τοῦ
ἐχρῶσταν ἕνα ἄλογον, οὐ ἕτερον κανένα κτηνόν, κάκεῖνος ζητᾷ
δύο ἀντίς τοῦ ἐνοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι αὐτός
ἐντέχεταὶ νὰ ἔχῃ τοιοῦτην ζημίαν, ὅτι νὰ χάσῃ τὸ ζητᾷ ἄ- 15
δικα, καὶ ὅσα ἐμελλεν νὰ ἔχῃ, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν
ἀσίζαν.

σις. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν πραγμάτων τῶν χα-
μένων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεταὶ νὰ γίνεταὶ, καὶ περὶ τοὺς
παροίκους σκλάβους ὁποῦ φεύγουν ἔξω τοῦ ρηγάτου. 20

φ. 143. | Ἐνὶ καταστημένον μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων ὅτι
ἢ ἀφεντία τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων οὐδὲν πρέπει κανεῖς
νὰ τῶν περάσῃ εἰς κανένα ἕτερον κορμίν, ὅτι εἰς ὅποιον τόπον
ὁποῦ ὁ κύρης ἠμπορεῖ νὰ εὔρῃ τὸ πράγμαν του κινήτῶν τὸ
εἶχεν χάσει, ἐντέχεταὶ νὰ τὸ ἀναλάβῃ διὰ ὄρκου τ[ὸν] νὰ 25
ποιήσῃ. Εἰ δὲ κανεῖς χάσει ἄλογον, κελεύει ἢ ἀσίζα ὅτι ἂν
ἔνῃ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔχασε νὰ τὸ εὔρῃ εἰς κανένα τόπον,
οὐ εἰς χώραν, οὐ εἰς ἕτερον ἄλλον τόπον, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ
β' μάρτυρας πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸ ἔχῃ εἰς τὴν δεσποτεῖν του
καὶ νὰ τὸ νομευτῇ αὐτὸ τὸ ἄλογον εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐντέ- 3)
χεταὶ νὰ τὸ λάβῃ μὲ τὸ κείμενον. Καὶ ἀκόμη ἂν ἔνῃ κανεῖς

όπου ἀπλικεύει εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ χάσει κανέναν ἐδικόν του
 πᾶγμαν, καὶν τε σύρουν το, καὶν τε βιστάξουν το εἰς καμμίαν
 ὀπλὴν εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαρρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται
 5 ὅτι κανεῖς πραγματευτῆς ἀξαναφέρνει, οὐ ἀξανασύρει εἰς τὴν
 γῆν τῆς ἐπικνελίκς, οὐ τριγύρου τοῦς χριστιανούς, καὶ ἐκεῖ-
 νος ὅπου εἶχεν τὸ αὐτὸν πᾶγμαν χαμένον, ἀνγνώρισέν το,
 οὐδὲν ἠμπορεῖ ποτε νὰ τὸ ἀναλάβῃ κατὰ πᾶγμαν χαμένον,
 διότι ἐκεῖνον τὸ πᾶγμαν εἶχάν το πάρειν, οὐ εἶχάν το σύρειν
 εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαρρακηνούς, καὶ ἀφῆκεν νὰ ἔνη τοῦς χρι-
 10 στιανούς· ἀμμεῖ ἂν ἠμπορῇ νὰ ἔχη β' πιστοῦς μάρτυρας ὅπου
 τὸν εἶδαν καὶ ἀγνώρισαν νὰ κρατῇ καὶ νὰ νομύεταί τὸ αὐ-
 τὸν πᾶγμαν [καὶ] ἐκεῖνος ὀμνέ[γει] ὅτι ἦτον ἐδικόν του, ἐν-
 τέχεται νὰ τὸ ἔχη διὰ ἐπεσαῦτα εἰς ὅσα ἐκούστεψεν τοῦ
 15 πραγματευτῆ ὅπου τὸ ἐγόρασεν εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαρρακη-
 νούς.

Ὅμοίως εἰς τὸ αὐτὸ ἰσχύουν μέσον τους ὁ νόμος καὶ ἡ ἀ-
 σίζα τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι ὁ σκλάβος κανενοῦ βουργέση κλέ-
 ψει κανένα πᾶγμαν τοῦ ἀφέντη του, καὶ ἐφυγεν ἀπὸ τὸν
 ἀφέντην του, καὶ γίνεται ὅτι κανεῖς του γεῖτος περιλινθάνει
 20 ἐκὴν τὴν κλεψίαν εἰς τὸν οἶκόν του, οὐ ἂν ἔνη ὅτι ὁ σκλάβ-
 βος ὅπου ἠθέλησεν νὰ φύγη, οὐ καθοδηγᾷ ἕτερον σκλάβον,
 καὶ ὁ ἀφέντης του ἠμπορεῖ νὰ τὸν προδιᾶτῃ διὰ β' μαρτύρων
 πιστῶν, ἠμπορεῖ νὰ τὸν κράξῃ διὰ κλέφτην, καὶ ἐκεῖνος ἔνι
 κρατούμενος νὰ στρέψῃ τοῦ ἀφέντη του τὸν σκλάβον του, οὐ
 25 τὸ ἔχρηζεν ὁ σκλάβος του καὶ ὅση ζημίαν νὰ τοῦ ποιήσῃ ὁ
 σκλάβος του.

σιη. Περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἔχασεν τὸ χτηνόν του, οὐ ἕτερον
 ἄλλον βίον, καὶ εὐρίσκει τὸ ἔχασεν ἐπάνω τινός, ποτχπὸν δί-
 καιον γρῆ γίνεται.

30 Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἀ' κτηνὸν ἐδικόν του
 χαμένον, οὐ ἕτερον ἄλλον βίον κινήτόν, καὶ γίνεται μετὰ τῶ-

44. τζ ὅτι εὕρισκει τὸ κτηνὸν ἐκεῖνον, οὐ ἐκεῖνον τὸν βγίον | τὸ
 ἔχασεν ἐπάνω κανενοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖ-
 νος ὅπου ἔχει τὸ πρᾶγμα του χαμένον καὶ ἠῦρέν το, ἐντέχε-
 ται νὰ τὸ ἀναλάβῃ μὲ τοιοῦτην ὄπλῃν, ὅτι ἐντέχεται νὰ δει-
 ξῇ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὅπου νὰ ὁμόσου ἐπάνω εἰς τὰ ἅ- 5
 για, ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν, οὐ ἐκεῖνον τὸν βγίον ἐν ἐκεῖνου
 ὅπου τὸ ζητᾶ, καὶ εἰδάν το νὰ τὸ νομεύγεται καὶ νὰ τὸ κρη-
 τῇ, καὶ τότες ἐντέχεται ἐκεῖνος ὅπου ζητᾶ τὸ πρᾶγμα νὰ
 ὁμόσῃ ἀπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα οὐ-
 δὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐπαφῆκεν νὰ τὸ πουλήσουν, οὐδὲ ἐχά- 10
 ρισέν το, οὐδὲ ἀφῆκεν νὰ τὸ χαρίσουν, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, οὐδὲ
 ἀφῆκεν νὰ τὸ ἀμαχεψούν, οὐδὲ ἐδάνεισέν το, οὐδὲ ἀφῆκεν νὰ
 τὸ δανείσου, ἀμμέ οὕτως τὸ ἔχασεν, καθά λέγει, καὶ μετὰ
 τὸ αὐτὸ χρῆ νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμα του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ
 τὴν ἀσίζαν. 15

σιθ. Περὶ ἐκεῖνου τοῦ βίου τὸ ἐκλέψα καὶ ἔσυράν το, οὐ
 ἐπῆράν το εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀ-
 ξαναέρχεται εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, τῆντα ἐντέχεται
 νὰ γένη.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς βίος, οὐ ἓνα ζῶον ἐξήλωσέν το κανέναν 20
 κανενοῦ ἀνθρώπου, οὐ ἐστέρησάν τού το δυναστικῶς, οὐ ἐπα-
 ράβγαλαν το εἰς καμμίν ὄπλῃν εἰς ὄλον τὸ ρηγάτον τῶν Ἰε-
 ροσολύμων, καὶ ἐκεῖνον τὸν βίον ἐπῆράν το, οὐ ἔσυράν τον εἰς
 τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνον τὸν
 βγίον, οὐ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἐξαναφέραν το εἰς τὴν γῆν τοὺς 25
 χριστιανούς, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου
 ἔχασεν τὸ κτηνὸν, οὐ τὸν βίον οὐκ ἔχει μετὰ ταῦτα κανένα
 δίκαιον, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐφάρτην εἰς τὴν Σαρακηνίαν ἔξω τῆς
 δουλείας τοῦ ρηγάτου, μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἐκεῖνος ἐπάνω τοῦ
 ποίου εὕρισκεται τὸ πρᾶγμα, οὐ τὸν βίον ἐντέχεται νὰ δεῖξῃ 30
 ὄμο μάρτυρας ὅπου νὰ ποῦν κατὰ μάρτυρες, ὅτι ἐκεῖνον τὸν

- βίον ἀγοράστην, οὐ ἐκεῖνον τὸν ζῶον ἐσύρτην ἀπὸ τὴν γῆν τοῦς Σαρακηνοῦς, ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ μείνη ἀνενόλητος, κίτες· ἀμμὲ ὅτεσαῦτα ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνους ὅπου ἔχει τὸ πρᾶγμαν χαμένον ἐντέχεται νὰ ἔχη ἐπεσῶτα δίκαιον,
- 5 ὅτι ἤμπορει νὰ ἀναλάβῃ τὸ πρᾶγμάν του διὰ ἐπεσῶτα ὅσα ἤμπορει νὰ δείξῃ, οὐ μὲ τὸν ὄρκον του, οὐ μὲ μάρτυρας, ὅτι ἐγόρασεν το ἀπὸ τὴν Σαρακηνίαν, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον· ἀμμὲ καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνος, πρὶν λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του διὰ ἐτεσαῦτα ὅσα τὸ ἀγόρασεν ὁ πραγματευτής, ἔνι
- 10 κρατούμενος νὰ δείξῃ μὲ δύο μάρτυρας, νὰ ὁμώσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸ νομεύεται καὶ νὰ τὸ κρατῇ ἐκεῖνο τὸ ζῆτᾶ, καὶ ἔπειτα ἐντέχεται καὶ αὐτὸς νὰ ὁμώσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια τὸ πῶς | τὸ πρᾶγμαν ἐκείν' οὐδὲν ἐπόυ-φ.145.
- λησέν το, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, ἀλλὰ οὕτως;
- 15 τὸ ἔχασεν καθὼς εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ λάβῃ τὸ ἐδικόν του, ἐὰν θέλῃ, πλερόνοντα πάντα ὅσα ἔδωκεν, ὅτι οὕτως εἰ κείμενον· εἰ δὲ ἤμποροῦν νὰ γινώσκουν, οὐ νὰ ἠγνωρίσουν, ὅτι αὐτὸς ἔνι ὁ κλέφτης ὅπου ἔκλεψεν τὸ πρᾶγμαν, ὅτι εἶδάν τον πῶς τὸ ἔσυρνεν εἰς τὸ ὑπᾶν του, καὶ διὰ τὸ οὐδὲν εὕρισκει
- 20 κἀνέναν μάρτυραν ὅπου τὸν εἶδαν νὰ τὸ ἀγοράσῃ, οὐ πῶς τοῦ τὸ ἐχάρισαν εἰς τὴν Σαρακηνίαν, τὸ δίκαιον κρὶν' καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἔχει τὸ πρᾶγμαν χαμένον ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ ὅλον ἐλεύτερον, καὶ τὸν κλέρτην νὰ τὸν κρεμάσῃ, καὶ τίποτες νὰ μὴ τοῦ δώσουν ἀποῦ πᾶσαν πρᾶγμαν τὸ ἔβγαλεν
- 25 ἀπὸ τὴν Σαρακηνίαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει οὗτος ὁ κλέφτης ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ ἀρέντη τῆς χώρας ἐκείνης ὅπου αὐτὸν τὸ κακὸν νὰ γένη, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.
- σκ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσεται τὸ δίκαιον ἐκεῖνου ὅπου ἐκόμισεν
- 30 τὴν ἡμέραν ὅπου ἔχασεν τὸ πρᾶγμάν του, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη ἐξ αὐτὸν του.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος, ἐὰν τοῦ κλέψου κανέ-
 ναν πρᾶγμα ἐδικόν του, οὐ κτηνόν του, καὶ εὖρη το ἐπάνω
 κανενοῦ ἀνθρώπου, κάκεινος ὁποῦ εἰς ποῖον εὐρεθῆ ζητᾶ ἐκεί-
 νου ὁποῦ τὸ ἔχασεν « πότες, ἔχασες, ἐσοῦ αὐτὰ τὰ πράγμα-
 τα; » κάκεινος ἀποκρινᾶται « ἔχασά τα τὰ Γέννα, οὐ τὸ 5
 Πάσχαν » καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ νομεύεταί τὸ κτηνόν, οὐ τὸ
 πρᾶγμα ἐκεῖνον ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ δεῖξη μὲ β' μάρτυ-
 ρα; ὁποῦ νὰ ποιήσουν κατὰ μάρτυρα, ὅτι εἶδάν τον ὅτι ἐκεῖ-
 νον τὸ κτηνόν, οὐ ἐκεῖνον τὸν βίον νὰ τὸν νομεύεταί ἕνα
 μῆναν ὁπρότερον τοῦ Πασχάτου, οὐ τῶν Γεννῶν, ἐκεῖνος ὁποῦ 10
 ζητᾶ τὸ κτηνόν, οὐ τὸν βίον οὐδὲν ἐντέχεταί πλεῖον νὰ ἔχη
 κανένα κείμενον, οὐ νὰ τὸ περιλάβῃ· εἰ δὲ ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμ-
 πορεῖ νὰ τὸ δεῖξη πῶς τὸ εἶχεν πρὶν τὸν καιρὸν τὸν λαλεῖ
 ἐκεῖνος, πρέπει νὰ ἔνη ἔνοχος ἐκείνης τῆς κλεψίας, μὲ τὸ κεί-
 μενον, καὶ ἐντέχεταί νὰ λάβῃ τὴν τιμωρίαν τοιοῦτην ὡς γιόν 15
 ἐντέχεταί νὰ λάβῃ κλέπτης κρατημένος· καὶ τοιοῦτον δίκαιον
 ἐντέχεταί νὰ γένηται παντὸς βίου κλαπέντος· κινούμενον, ὅτι
 ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾶ δύναται παραστῆσαι διὰ β' μαρ-
 τύρων πῶς τὸ εἶχεν α' μῆναν προτῆτερα παρὰ τὸν καιρὸν τὸν
 εἶπεν ὅτι ἔχασέν το, οὐδὲν ἔχει ἀπεκεῖ πλεῖον δίκαιον κανέ- 20
 ναν διὰ νὰ λάβῃ τὸ αὐτὸν ἔνελεν τούτου, οὐδὲ ἐντέχεταί κα-
 νεῖς ἄνθρωπος νὰ ὀνοματίσῃ τὴν ἡμέραν ὁποῦ τοῦ ἔκλεψαν
 τ. 146. τὸ πρᾶγμαν του, οὐ ἐστέρεψάν τού το, οὐ | ἐπαράδωχλάν τού
 το, ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν τὸν δυναστεύγει νὰ τὴν ὀνο-
 ματίσῃ.

25

σκα. Περὶ ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὁποῦ κρατεῖ κανένα πρᾶγμα
 ζένον, καὶ βάνει το ἀμάχι, οὐ πολεμᾷ νὰ τὸ ξενώσουν μὲ κη-
 μία ἀφορμὴν διὰ νὰ μηδὲν ἔρτη εἰς δικάσιμον.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα κρατεῖ κα-
 νένα πρᾶγμα ἀδिका, ἀπὸ τὸ ποῖον πρᾶγμα ἤξευρέ το καλὰ 30
 ὅτι ἔμελλαν νὰ τὸ φέρουν εἰς ἔκκλημα, κάκεινος δίδει ἐκεῖνο

τὸ πρᾶγμα ἐτέρου ἀμάχιν, οὐ παρὰδει ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα, οὐ δίδει το εἰς προικίον διὰ ἀφορμὴν νὰ τὸ ἀξαναλάβῃ, μὲ τοιοῦτην μῆχανήν, διὰ νὰ τοῦ μείνῃ διὰ ἕτερον κορμίν, οὐ διατι οὐδὲν θέλει νὰ ἀνκαλέται παρὰ τινος, εἰ δὲ μὲ ἐκεῖνον

5 ὁποῦ κρατεῖ τὸ πρᾶγμα, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κλεῦει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὁποῦ ἔχει δίκαιον εἰς τὸ πρᾶγμα, ἡμπορεῖ [νὰ] ζητήσῃ ἐκ[λείνου] ὁποῦ θέλῃ] ἀπαί τοῦς δύο, τοῦτέστιν οὐ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ κρατεῖ, οὐ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ τὸ ἔδωκεν, οὐ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, οὐ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐχά-

10 ρισεν, οὐ ἐκεῖνου ὁποῦ τῷ ἔδωκεν εἰς προικίον, οὐ εἰς παρὰ-δοσιν, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἀνκαλέ προτῆτερα ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ πρᾶγμα ἐπαράδωκεν εἰς ὄρμασίην, οὐ εἰς παρὰκταθήκη, καὶ νικήσει τον κατὰ τὸ δίκαιόν του (1), διὰ τῆς ἀγνωριμίδας τῆς αὐλῆς καὶ τῶν κριτῶν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι, ἂν ἔνη κρατη-

15 μένος νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ, κατὰ τὸ ἔκρινον μὲ τὸ κείμενον, ἀκόμη, ἂν ἔνη ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐπαράδωκεν το ἐτέρου, καὶ κρίνει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐπειδὴ ὅτι ἐκεῖνος ἔχει μετὰ του καμωμένον τὸ δίκαιόν του, οὐ ἔχασέν το, οὐδὲν ἔνι πλῆσιον κρατημένος νὰ ἐνκλητέψῃ μὲ τὸν ἕτερον, μὲ δίκαιον, οὐδὲ κατὰ τὴν

20 ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σβ. Περὶ τῶν αἰροτῶν λέγει αὐτοῦ, τῶν νὰ βάλουν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχουν ἀθιλογῆν νὰ τοῦς βάλουν αἰρετάς.

Ἐὰν γίνεται ὅτι καμμία δυσκεψία, οὐ καμμία ζήτησι κα-
 νενοῦ βίου, οὐ κανενοῦ ἄλλου πραγμάτου, καὶ γίνεται ὅτι οἱ
 25 δύο ἐν τῷ ἅμα θέλουν νὰ βάλουν β' ἀνθρώπους, οὐ περὶ ττου, καὶ ἔρχονται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ζητοῦν εἶδησιν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦς δώσῃ εἶδησιν, καὶ κρίνει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνοι οἱ δύο εἰς τοῦς ποίους ἐδόθη τὸ ἐνκλημα οὐδὲν ἡμποροῦν νὰ συνπάψουν, ἡμποροῦν νὰ

(1) χειρ. δῆκενόν του.

κράζουσαν καλὰ ἕτερον ἄνθρωπον καλοπίχρον, οὐ β', καὶ ὅταν
 συνμπάψουσαν εἰς τὴν συνειδήσιν τοῦ εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὸ δίκαιον
 κρινίσκει ὅτι ἐνὶ κρατούμενοι νὰ κρατήσου τὴν κρίσιν
 τοῦ, τούτέστιν νὰ τὴν τελειώσουσαν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου νὰ μη-
 147. δὲν κρατηθῆ, καὶ νὰ μείνη διὰ τῆς ἰσοφορίας του, κρίνει τὸ 5
 δίκαιον νὰ χάσῃ τὸ δίκαιόν του τῆς ζητήσεώς του, καὶ ὁ ἄλ-
 λος νὰ κάμῃ τὸ ζήτημάν του, ὡς περ ἂν εἶχαν κριθῆ, οὐ νὰ
 ἠθέλησαν (1) νὰ κρίνουν τίς ἐνίκησεν, καὶ ἐνὶ ἀκόμη κρατού-
 μένος νὰ πλερώσῃ τὴν τιμωρίαν, λεγόμενη πέναν, ἂν ἐβάλλτην
 ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος ὅπου ἐνὶ νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνκλημα ἐκεῖνον 10
 ἀποῦ μένει τὸ δίκαιον, τούτέστιν ὅπου νὰ ἐβγῆ ἀπαι τὴν ἐ-
 ξουσίαν του καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ νὰ 'ποῦν· καὶ ἂν ἐνη πλεῖον
 τῶν δ', οὐ ε' ὅπου ἐνὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐκεῖνος ὅπου ἐνὶ
 τὸ ἐνκλημα, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνπάψουσαν, τὸ δίκαιον
 κρίνει καὶ κελεύει, ὅτι ἐκεῖ ὅπου νὰ συνμπάψουσαν οἱ πλεῖον 15
 ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσουσαν στερεωμένον, κατὰ τὸ κείμενον,
 τὸ νὰ 'ποῦν μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνπά-
 ψουσαν, καλὰ ἐμπορεῖ τὸ ἐνκλημα νὰ στραφῆ εἰς τὴν ἐξουσίαν
 τῆς αὐλῆς, οὐ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἑτέρου ἀνθρώπου, ἐὰν θέλουσαν
 καὶ τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζουσαν τῶν 20
 Ἱεροσολύμων.

σγ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκεῖνου ὅπου ἐλάβωσαν τὸν δούλον
 του, καὶ θεωρῶντα ὁ γιαντρός ἐσύνμπασεν νὰ τὸν γιάνη, καὶ
 μετὰ ταῦτα εἶχεν τὸν κόψει κακά, ἐτελεύτην, πῶς τὸν ἐντέ-
 χεται ὁ ἱατρός νὰ τὸν ἀμαντιάσῃ. 25

Ἐὰν γίνεται διὰ κανέναν ριζικόν ὅτι λαθόνω ἕναν μου σκλά-
 βον, οὐ μίαν μου σκλάβαν, οὐ ἕτερον κανένα κορμὴν λαθωμέ-
 νον, καὶ ἔφεραν α' γιαντρόν, καὶ κείνος ὁ γιαντρός συνμπάσγει
 μετὰ μου εἰς τιμὴν νοματισμένην, καὶ εἶπέν μου εἰς τὴν τρί-

(1) χειρ. οὐ νὰ ἠθέλησαν, οὐ νὰ ἠθέλησαν.

την ἡμέραν, ἐφειδὴν εἶδεν καλὰ τὰς πληγὰς, ὅτι καλὰ νὰ τὸν
 γιάνη ἀκωλύτως, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἔκοψεν κακὰ,
 οὐ διὰ τὸ οὐδὲν ἐμελλεν νὰ τὸν κόψη, καὶ ἔκοψεν το, καὶ δι'
 αὐτὸ ἐτελεύτησεν, οὐ διὰ τὸ ἐντέχeton νὰ σκίση τὴν πληγὴν
 5 του, οὐ τὸ αὐγάσιμον, οὐ τὸ ἀπόσταμαν, τοῦ μάκρου, καὶ δι'
 ἐκεῖνος ἔσκισέν το τοῦ πλάτου, τὸ λέγεται τραβέρ, καὶ δι'
 αὐτὸ ἐτελεύτησε, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ
 γιατρὸς ἐντέχεται νὰ κλλιωτερίση τὸν σκλάβου, οὐ τὴν σκλάβ-
 βαν, μὲ τὸ κείμενον, ὅσα ἔχρηζεν ὡς τὴν ἡμέραν ἀποῦ ἐλα-
 10 βῶθη, οὐ ἐτεσαῦτα ὅσα ἐκούστεψεν ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ τὸν ἀ-
 γόρρασεν, ὅτι οὕτως ἐνὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον, κατὰ τὴν
 ἀσίζαν· καὶ ὁμοίως ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ἀπολογιάση αὐ-
 τὸν τὸν γιατρὸν ἀπὸ τὴν χώρα ἐκείνην ἀποῦ ἐποίησεν αὐτὴν
 τὴν κακὴν γιατρείαν. Ὅμοίως ἐὰν ἐκεῖνός μου ὁ σκλάβος εἶχεν
 15 τὴν πληγὴν εἰς τόπον θερμόν, οὐ εἰς τόπον ὀποῦ ἐμελλεν νὰ
 βάλλη πράγματα θερμά, καθὰ ἐνὶ ἀπάνω τοῦ μυαλοῦ, οὐ ἀ-φ.118.
 πάνω τῶν νεύρων, οὐ ἐπάνω τῶν ὄρμων ἀποῦ ἐνὶ ἀποῦ κρῖον
 φυσικὸν διὰ τὰ νεῦρα, καὶ ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς βάλλει τώρα ὀρο-
 σινὰ πράγματα, καὶ ἐπέθανεν δι' αὐτό, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ
 20 κελεύει ὅτι ὁ γιατρὸς ἐνὶ κρατούμενος νὰ πλερώση τὴν τιμὴν
 ἐκεῖνου τοῦ σκλάβου, οὐ τῆς ἰσλαβας μὲ τὸ κείμενον καὶ
 μὲ τὸ δίκαιον· ὁμοίως εἶχεν ἀπόσταμαν κανένα τύπον κιντώ-
 νου καὶ ἐμελλεν νὰ βάλῃ πράγματα μαλαχτὰ διὰ νὰ μιλο-
 χτιάνη καὶ νὰ τὸ ψήση, διὰ νὰ σύρη ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔξω,
 25 καὶ ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς βάνει πράγματα θερμά καὶ ξερὰ, καὶ
 διὰ τοῦτο ἐκεῖνο τὸ κακὸ ἐνοιξεν ἀπ' ἔσω καὶ ἐπέθανε, τὸ δί-
 καιον κρίνει ὅτι αὐτὸς ὁ γιατρὸς ἐνὶ κρατούμενός μου νὰ μοῦ
 τὸν πλερώσῃ, μὲ τὸ κείμενον· ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνος ὁ σκλάβ-
 βος μου ἂν εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλὴν, οὐ εἰς τὴν
 30 ποντικὸν τοῦ χερσίου, οὐ εἰς ἕτερον τόπον τοῦ κιντόνου, καὶ
 ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς ἐποίηεν μίαν ἡμέραν, οὐ δύο, καὶ οὐδὲν τὸν

ἔλλαξεν καὶ ἔβαλλεν ἑτεσαῦτα πράματα θερμὰ ἀπαι τῶν ποίων
ὁ ποντικὸς τοῦ χερίου, οὐ τοῦ μερίου τοῦ σκλάβω ἐποντίστην,
καὶ ἐθρόμισεν ἢ πληγή, οὐ διατὶ ἐμείνισκεν καὶ οὐδὲν τὸ
ἐγιάτρευγεν καθημερινόν, καὶ ἐπέθανεν διὰ τοῦτον, τὸ δίκαιον
κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκείνον τὸν γιατρὸν ἐνὶ κρατούμενος 5
νὰ μὲ πλερώσῃ ἑτεσαῦτα ὅσα μοῦ ἐκούστεψεν, ὅτι αὐτὸν ἐνὶ
κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· ὁμοίως ἐκείνος ὁ για-
τρὸς, ἂν δεῖξῃ μὲ καλαῖς μαρτυραῖς, ὅτι ἐκείνον τὸν ἐγιάτρευ-
γεν ἔπεσεν μὲ γυναῖκαν, οὐ ἤπγεν κρασίν, οὐ εφαγεν κανένα
ἄτζαλον φαγητὸν ἀπὲς ἐκεῖνα ἀπαι τὰ ἐδιαφέντεψεν, οὐ ἐποίη- 10
σεν κανένα πρᾶγμα τὸ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ἡτζου ἐ-
γῆγορα, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι, ἂν ἐνη καὶ ὁ για-
τρὸς ἐγιάτρεψέν τον ἀλλοίως παρὰ τὸ ἐντέχεται, οὐδὲν ἐνὶ τί-
ποτε; κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ, διότι πλεῖον φανερόν δί-
καιον ἐνὶ νὰ ἴγροικηθῇ ὅτι ἐτελεύτησεν διατὶ ἐποίησεν τὸ οὐ- 15
δὲν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ καὶ ἦτον διαφεντεμένος ὅτι νὰ ποιή-
σῃ, ὅτι διὰ τὸ κακὸν φαγίν, καὶ τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δί-
καιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· εἰ δὲ ὁ γιατρὸς οὐδὲν τὸν ἐδιαφέν-
τεψεν ἀπὸ τίποτε; νὰ φάγῃ, οὐ νὰ πῆγῃ, οὐ νὰ μῆδὲν πέσῃ
μὲ γυναῖκα, κάκεινος ἐτζαλόφαγεν καὶ ἐτζαλόπγιεν καὶ ἦτον 20
μὲ γυναῖκα, καὶ ἔποικεν τὸ οὐδὲν ἐντέχεται καὶ ἐπέθανε, τὸ
δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ γιατρὸς ἐνὶ κρατούμενος νὰ τὸν πλερώ-
σῃ, μὲ τὸ κείμενον, διότι ὁ γιατρὸς ἐνὶ κρατούμενος παρευτὸς
ὅταν ἰδῇ τὸν ἀσθενῆν, νὰ τὸν ὀρίσῃ τῆντα μέλλει νὰ φάγῃ,
καὶ νὰ τὸν διαφεντέψῃ τὸ τῆντα νὰ μῆδὲν ποίσῃ, καὶ τὸ ἐνὶ 25
φ.149.κα|ταδικόν του· καὶ ἐάν οὐδὲν τὸ ποιήσῃ, καὶ νὰ τοῦ γένῃ
ἐναντίον, νὰ ἐνη ἀπάνω τοῦ γιατροῦ· εἰ δὲ ὁ γιατρὸς οὗτος
μέσα εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐπῆρεν τοῦτον νὰ τὸν γιατρέψῃ,
ἔλαχέν τον κακὸν ριζικόν, ἐπιάστην παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, οὐ
ἀσθένησεν, οὐ ἕτερος κίντυνος παρὰ τὸ πῶτον οὐδὲν ἐμπόρεν 30
νὰ ἔρτῃ νὰ τὸν ἰθῆ ἐκείνον τὸν ἀσθενῆ καὶ τελευτᾶ, τὸ δί-

- καιον κρίνει ὅτι ὁ γιατρός οὐδὲν ἔνι κρατούμενος, τίποτες νά τὸν ἀμυντιάσῃ, μὲ τὸ κείμενον. Καί ἐάν ἐκεῖνος ὁ γιατρός ἐγιάτρευεν ἡτῆος κακὰ τὸν ἀστενήν, καθὼς ἔνωθεν ἐλαλήθην, ἀνθρώπον ἐλεύτερον, οὐ καμμίαν ἐλεύτερον γυναῖκα καὶ ἀπε-
- 5 θαίνου, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνον τὸν γιατρὸν νά τὸν κρεμάσου, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νά γένουσι τοῦ ἀφέντη, κείμενα· εἰ δὲ ἐπῆρεν τίποτες ἀπὸ τὸν θνητὸν ἐντέχεται νά στραφοῦν τοῦς συνκενεῖς, τοῦς τεθνεώτος ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ γιατροῦ, μὲ τὸ κείμενον· ὁμοίως ὁ γιατρός ἐγιάτρευεν
- 10 ἀ' μου σκλάβον, οὐ σκλάβον ὁποῦ εἶχεν τὸν πόδην θλασμένον, οὐ τὴν χεῖρα, καὶ εἶπεν καλὰ νά τὸν ἰάνῃ, καὶ ἂν ἦτον αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνος νά τὸν ἔνωσεν ὅτι νά τὸν εἶχεν ἴσα γιατρέψειν, καὶ ἔθαλεν τὴν χεῖράν του διὰ στοιχημάτου γενομένου, καὶ ἐπῆρὲν τον καὶ ἐγιάτρεψεν τον ἡτῆος κακὰ μὲ τὰ ἐμπλά-
- 15 στριά του ὁποῦ οὐδὲν ἔχρηζαν τίποτες, κάκεινος ἔμεινε λαθωμένος πάντοτες, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρός ἔνι κρατούμενος νά πάρῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον, καὶ νά πλερώσῃ τὸν ἀφέντη του ὅσα τοῦ ἐκούστεψεν· καὶ ἂν ὁ γιατρός οὐδὲν ἔγῃ ἀπόθεν πλερώσει ὅλα, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι
- 20 κοκταμένους νά ἀφήσῃ τὸν σκλάβον τοῦ ἀφέντη του ἐκεῖνου ὁποῦ ἦτον ἐδικός του, μὲ τοιοῦτο, ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρός νά τὸν καλλιωτερίσῃ ὅσον ἐκεῖνος ὁ σκλάβος νά ἔρτη παρὰ τῷ, δικαίῃ ἔνι λαθωμένους διὰ τὸ πταίσμάν του· εἰ δὲ ἂν εἶχεν ποιήσειν αὐτὸν τὸ λάθωμν ἐνοῦ χριστιανοῦ, οὐ μίς χριστιαν-
- 25 νῆς, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νά χάσῃ τὸν δεξιόν του γρόθον καὶ νά μηδὲν ζημιωθῇ πλεῖον ἄλλον, παρὰ ἂν ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνον τίποτες νά τὸ στρέψῃ κατὰ τὸ κείμενον.

σκδ. | Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκεῖνου τοῦ καθαλλάρη, οὐ τοῦ φ.150. βουργέση ὁποῦ στέλλει τὸ κτηνόν του νά τὸ μαρετζασιάσῃ,

30 τούτέστιν νά τὸ γιατρέψου, καὶ λαθόνει το, οὐ φορᾶ, πῶς ὁ καλλικᾶς ἐντέχεται νά τὸ καλλιωτερίσῃ, ἡγουν νά τὸν πλερώσῃ.

Ἐάν γίνετχι ὅτι ἀποῦ κανένα ἀδέξιον, ὅτι κανεῖς ἀνθρω-
 πος, ὄγιος καὶ ἄν ἔνη, οὐ καθλαλλάξης, οὐ βουργέσης, στεῖλει
 τὸ κτηνόν του νά τὸ καλλικῶσῃ, οὐ νά τὸ γιαιτρέψουν, κανε-
 νοῦ καλλικᾶ, κάκεῖνος γιαιτρέυγει το οὕτως κακᾶ ὅτι λαθόνει
 το, οὐ φορᾶ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ποιού ἦτον τὸ 5
 ἄλογον, ἄν ἦτον λίζιος, ἐνι κρατούμενος ὁ καλλικᾶς νά τοῦ
 δώσῃ διὰ τὸ ἄλογον τὸ ἐσκότωσεν πέρπυρα μ', εἰ δὲ ἦτον
 μούλα, οὐ βορδῶνιν, νά τοῦ δώσῃ πέρπυρα λ', μὲ τοιοῦτον,
 ὅτι τὸ κτηνόν, οὐ ψύφιον, οὐ λάθωμένον, μὲ ὄλον τὸ πετζί
 νά γίνετχι τοῦ καλλικᾶ, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσί- 10
 ζαν· εἰ δὲ ἄν ἔνη ὅτι ἐκεῖνου ὀποῦ ἦτον τὸ κτηνόν τὸ ψυφι-
 σμένον, οὐ τὸ μηχανιασμένον, ἄν ἔνη καθλαλλάξης, οὐ βουρ-
 γέσης, ὄχι λίζιος, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἐνι
 κρατούμενος νά δώσῃ ἕτερον κτηνόν ὡς περ ἦτον ἐκεῖνον τὸ
 ψυφισμένον, οὐ τὸ μηχανιασμένον, οὐ ἕτεσαῦτα καρτζᾶ ὅσα 15
 ἔξαζεν κατὰ τὴν ἡμέραν ἀποῦ τὸ ἐγιάτρεψεν, ὅτι οὕτως ἐνι
 κείμενον· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὀποῦ ἐκαλλίκονεν τὸ ἄλογόν μου ἐκάρ-
 φωσέν το, καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ κάρφωμαν ἐνέβην νερόν καὶ τὸ
 κτηνόν μου ἐλαθῶθην, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐνι κρατημένο; νά
 τὸ πλερώσῃ ὅσα καρτζᾶ χρῆζει τὸ ἄλογον, διὰ ἐκεῖνον τὸ 20
 λάθωμαν, ὅτι οὕτως ἐνι τὸ κείμενον. Ὁμοίως ἐάν στεῖλω τὸ
 ἄλογόν μου ἐνοῦ καλλικᾶ διὰ νά ἐβγάλη τοὺς κορδαψιούς του,
 καὶ ἐκεῖνος ἐβγαλέν τους ἦτζου κακᾶ, ἐβγαλέν του τὰ μμά-
 τιά του οὕτως ὅτι πλεῖον οὐδὲν γαγίζει, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ
 κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἐνι κρατούμενος νά τοῦ στρέ- 25
 ψῃ ἕτερον τοιοῦτον κτηνόν, ὡς γιόν ἦτον ἐκεῖνον, οὐ τὴν τι-
 μὴν του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐάν
 στέλλω ἕναν μου κτηνόν τοῦ καλλικᾶ διὰ νά τὸ κάψῃ, καὶ
 γίνετχι ὅτι ἐκεῖνος κάύγει το ἦτζου κακᾶ ὅτι μηχανιάζει το,
 οὐ φορᾶ διὰ ἐκεῖνον τὸ λάθωμαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κε- 30
 λέυει ὅτι ὁ ρηθείς καλλικᾶς ἐνι κρατούμενος νά τὸ ἀμεντιά-

ση, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Περὶ πάντων τῶν κηκῶν ποιημάτων τῶν νὰ ποιήσῃ εἰς καλλικᾶς τοῦ κτηνοῦ μου, τοιοῦτων ὡς γιόν νὰ ἔνη διὰ τὴν κακοπραξίαν του καὶ διὰ τὴν ἀγοροσύνην του, ὅτι οὐδὲν ἐγίνωσκεν καλὰ νὰ τὸ ὀδηφ. 151.

5 γήσῃ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁποῖς δουίλιας ἢ τέχνης ἐνὶ ὁ τεχνίτης ὁποῦ ποντίζει ἐτέρου πράγματι ὁποῦ τὸ χειροτερίζει, ὅλοι οἱ τεχνῖταις τὴν ζημίαν νὰ τὴν καλλιωτερίσουν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σκη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ γιαιτροῦ ὁποῦ
10 ἔρχεται νὰ γιαιτρέψῃ τὸν σκλάβου τινός, καὶ διὰ κακὰ βοτάνια πεθαίνει, πῶς χρὴ νὰ τὸν καλλιωτερίσῃ, νὰ τὸν πλερώσῃ.

Ἐάν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι ἕναν μου ἀμάλωτον ἐνὶ ἀστενῆς ἀποῦ κοιλικόν, καὶ εἰς γιαιτρὸς ἔρχεται εἰς ἐμὲν καὶ λαλεῖ μου « πολλὰ καλὰ νὰ τὸν γιαιτρέψω », καὶ σάζει μετὰ
15 μου εἰς ἀποκοπὴν τελειωμένην, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι δίδει του βοτάνια προφορητικά, οὐ πράγματα θερμὰ διὰ τὰ ποῖα τὸ συκῶτίν του σέπεται, καὶ πάγει ἐτεσαῦτον ἢ κοιλιὰ του ὅτι πάγει τὸ φλανκίν του, καὶ ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσῃ πράγματα στυφικά καὶ ψυχρά, καὶ οὐδὲν τὸ ἐποίησεν ποτέ, τὸ
20 δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι αὐτὸς ὁ γιαιτρὸς ἐνὶ κρατούμενος ἐναντίον τοῦ σκλάβου μου, οὐ τὴν τιμὴν του ἐτεσαῦτα ὅσα μοῦ ἐκούστηψεν ἄχρι ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀποῦ ἐτελεύτησεν, καὶ οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀτίξαν.

Ἄμοιως ἐάν γίνεται ὅτι εἰς μου σκλάβος ἐνὶ ἀστενῆς ἀποῦ
25 πυρᾶν μεγάλην τὴν εἶχεν μέσον εἰς τὸ κορμίν του, καὶ ἐκεῖνος ὁ γιαιτρὸς ἐφλογοτόμησέν τον πρὶν τὸν καιρόν του ὁποῦ οὐδὲν ἐχρήζετο νὰ φλογοτομήσῃ, καὶ ἔβγαλεν πολὺν αἷμα, ὅτι οὗτος ὁ ἀσθενῆς ἀπαὶ τὴν ἀχαμνοσύνην τῆς πυρᾶς τὴν εἶχεν καὶ ἀπαὶ τὴν φλογοτομίαν ἐνέσθη του ἢ πυρὰ εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ ἐφερνεζιάστην καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ
30 κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιαιτρὸς ἐνὶ κρατούμενος νὰ τὸν πλερώ-

ση με δίκαιον ὅσα ὁ σκλάβος, οὐ ἢ σκλάβοι ἐξάζαν, οὐ ὅσα ἐκούστεψαν παρὰ τῆς πρώτης ἀγορᾶς, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὅμοίως ἐάν γίνεται ὅτι εἷς μου σκλάβος καὶ ἔχει πολλὴν κρούτην, καὶ εἷς γιαντρός ἐρχεται ὄνπρος καὶ λέγει ὅτι νὰ τὸν 5 γιάνη καλὰ, καὶ σάζει μετὰ μου, καὶ παίρνει νὰ τὸν γιαντρέψῃ νὰ τὸν γιάνη, καὶ γίνεται ὅτι φλογοτομᾶ τον ἀπάνω ἐκείνου τοῦ κρυαμοῦ, καὶ τοῦτον πολομᾶ το ἀπαὶ τὴν ἀρροσύνην του ὅτι οὐδὲν ἤξευρεν κκαλὰ νὰ ἠγνωρίσῃ τὴν καρούραν του, οὐδὲ νὰ τὸν ἀγνωρίσῃ, κκακίονου τοῦ ἀστενῆ γυρίζει του βή- 10 χας στεγνὸς ἀπ' αὐτὴν τὴν δίκαιταν, οὐ χάνει τὸν λόγον, στεγνώνει τὸ στήθος του διὰ τὴν κρυάδαν τὴν εἶχεν, καὶ παρὰ φ.152. τῆς φλογοτομῆς τὴν τοῦ ἐποίησεν ὁ ρηθεις | γιαντρός καὶ ἀπ' αὐτὴν ἐπέθνηεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον ἐπεσαῦτα ὅσα ἐκού- 15 στεψε τοῦ ἀφέντη του, μετὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὅμοίως ἂν εἶχα ἕνα ἀμάλωτον ὅπου ἔχει δρώπικα, καὶ εἷς γιαντρός ἐσουνεπήρεν το νὰ τὸν γιαντρέψῃ μετὰ στοιχῆματα φτιασμένα, καὶ αὐτὸς ὁ γιαντρός τρώφγει τὴν κοιλιάν του ἐκεῖ ὅπου ἐνὶ ἐκεῖνον τὸ κακόν, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἐκάτεχεν 20 νὰ ἐβγάλῃ τὸ ὕδωρ τὸ εἶχεν εἰς τὰ ἐντός του κείμενα, ἀμμε ἀφῆκεν νὰ ἐβγῆ ἐτεσαῦτον τὴν πρώτην φοράν, οὐ εἰς τὴν δευτέραν, ὅτι ἀτόνισεν καὶ ἔχασεν τὴν γλώσσαν καὶ ἐτελεύτησε, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ὁ γιαντρός ἐνὶ κρατούμενος νὰ στρέψῃ τὸ ἀμάλωτον, μετὰ τὸ κείμενον καὶ μετὰ τὴν 25 ἀσίζαν.

Ὅμοίως εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἦτον ἀστενής ἀποὺ καθημερινὴν πυρὰν καὶ ψυχρότην, καὶ εἷς γιαντρός ἐρχεται ὄνμπρος καὶ λέγει νὰ τὸν γιάνη πολλὰ καλὰ διὰ ἕνα καθάρσιον, οὐ γιαντρικόν, καὶ συνπαύγει μετὰ μου καὶ παίρνει τὸν σκλάβον 30 νὰ τὸν γιαντρέψῃ, καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκέν του τὸ βοτάνην τὴν

πρώτην ἐσπέραν, οὐ τὸ μεσονύχτιον, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βοτάνιν εἶχεν ὀπεσαύτην σκαμωνίαν, ὅτι ἦτον ἡττοῦ δυνατὸν ὅτι αὐτὸς ἐτελεύτην παρευτὺς ὅταν τὸ ἐπῆρεν, οὐ ἐπῆγεν ἐτεσαύτον ἢ κοιλία του ὅτι πρὶν ζημερώση ἔβγαλεν πάντα ὅσα εἶ-
 5 χεν εἰς τὸ ἐντὸς του, καὶ ἦπαρ καὶ συκῶτιν, καὶ ἐτελεύτησεν, οὐ διὰ τὸ μὴ ἐσυνκέρασεν τὸν ἀστενή καθῶς ἐντέχετον, καὶ ἐρόθην τὸ βοτάνιν, καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ πᾶ ἢ κοιλία του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἂν ἐτελεύτησε παρὰ τῶν ρηθέντων σημείων τὰ ἄνωθεν λαλημένα, ὅτι οὗτος ὁ γιατρός, ὅτι ἐνι κρη-
 10 τημένος νὰ τὸν πλερώση, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὅμοίως ἐὰν εἶς μου σκλάβος ἔνη ἀστενὴς ἀπαὶ τὸν ἀφεδρῶνάν του, καὶ εἶς γιατρός ἐρχεται ὀμπρὸς καὶ λέγει νὰ τὸν γιάνη πολλά καλὰ, καὶ συμπαύγει καὶ πολομᾶ ἀποκοπήν,
 15 καὶ λανθάνει τον εἰς γιατροῖν νὰ τὸν γιάνη, καὶ γίνεται ὅτι δίδει του καμμίαν μπούτραν, οὐ χόρτον δυνατὸ νὰ πῆ, καὶ κεῖνος ἠπῆγεν το καὶ ἐτελεύτησεν, οὐ λανθάνει σίδηρον πολλά βραστὸν καὶ ἤθελεν νὰ κάψῃ τὸ κακὸν ἀπόθεν ἐκατέβαινε, καὶ οὐδὲν ἤξευρεν νὰ τὸ κάψῃ ἐντεχάμενα, ἀμμὲ ἔκαψεν τὴν
 20 κεφαλήν τοῦ κωλοντέρου του, καὶ ἔβγαλέν το καὶ ἔραξεν εἰς τοιοῦτην ὀπλήν ὅτι πλεῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ πάγῃ εἰς τὸ ἀναναῖνον, καὶ ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνον τὸν γιατρὸν νὰ τὸν ὀρίσου νὰ τὸν πλερώση ἐκεῖνον τὸν σκλάβον ὅσα ἔχρηζεν τοῦ ἀφέντη του μετὰ τὸ κείμενον.

Ὅμοίως ἐὰν ἔχω ἕναν σκλάβον ἀστενήν ἀποῦ κελέφιο, οὐ ἀποῦ ψώραν στεγνή, οὐ ἀποῦ καμμίαν ἔτερην ἀστενείαν, καὶ ἐρχομαι εἰς ἕναν γιατρὸν, καὶ στοιχηματίζω μετὰ του ὅτι ἂν τον γιάνη ὅτι τὸ ἡμισὸ ὀποῦ νὰ πουληθῇ ὁ σκλάβος νὰ ἔνη ἐδικά του, καὶ κεῖνος ὁ γιατρός παίρνει τον νὰ τὸν γιατρέψῃ,
 20 καὶ ποιεῖ τὸ κατέχει, ἀλλὰ οὐδὲν χρήζει τίποτε, καὶ ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσι οὐδὲν ἐν

κρατούμενος κἄν ὄλως ὁ γιατρός τίποτες νά πλερώσῃ, ὅτι προ-
 τήτερα χάνει τὸν κόπον του καὶ πάντα ὅσα ἐντέχεται νά ἔχῃ,
 καὶ οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὅμοίως ἐάν κανεὶς γιατρός εἶχεν γιατρέψειν οὕτως ἕνα
 ἐλεύθερον ἄνθρωπον, οὐ ἐλεύθερον γυναῖκαν, τὸ δίκαιον κρίνει 5
 ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρός νά ἔνη κρεμασμένος, καὶ πάντα ὅσα ἔχει
 ἐντέχεται νά ἔνη τοῦ ἀφέντη· καὶ πρὶν τὸν κρεμάσουν πρέπει
 νά τὸν κιβεντίσουν εἰς τὴν χώραν ἔχοντα μίαν καρούραν εἰς
 τὰς χεῖράς του, διὰ νά φοβηθοῦν οἱ ἄλλοι περὶ τοιοῦτης κακο-
 εργίας. 10

Καὶ καλὰ νά ἠγνωρίζετε ὅτι πάντες οἱ κακοποιοὶ ἐντέχου-
 ται νά ἔχουν μαρτυρίας εἰς τὸ παρκάτω, πρὶν νά ἔνη οἱ για-
 τροὶ ἔνοχοι, ἐάν ἀρῶνται ὅτι οὐδὲν τὸν ἐγιάτρεψεν οὕτως, κα-
 θὼς ἐλαλήθην ἄνωθεν, τοῦτέστιν ὅτι οὗτοι οἱ κριταὶ νά ὁμό-
 σουν εἰς τὰ ἄγια πῶς τὸν εἶδασιν οὕτως καθὼς ἐγιάτρεψεν 15
 τὸν ἀστενήν μὲ τοιοῦτα βύτανα καὶ μὲ τοιοῦτα δροσάτα, καὶ
 περὶ αὐτῶν τῶν βοτάνων καὶ τῶν γιατρείων ἐτελεύτησεν, ὅτι (1)
 ἕτηρην ἀστένειαν, καὶ ἤκουσαν τὸν ἀστενήν νά πῆ ὅτι περὶ
 αὐτὸν τὸ τοῦ ἔδωκεν νά φάγῃ, ἐνεμίχτησαν τὰ ἐντός του καὶ
 ἀπεθανίσκει, τότες πρέπει νά ἔνη ἔνοχος μὲ δίκαιον ἐκεῖνου 20
 τοῦ σκοτωμοῦ, οὐ χριστιανοῦ, οὐ σκλάβου τὸν ἐντέχεται νά
 πλερώτῃ, οὐ περὶ τοῦ χριστιανοῦ ὅπου μέλλει νά τὸν κρε-
 μάσου, καθὰ ἐνὶ ἄνωθεν λαλημένον, καὶ αὐτὸν ἐνὶ δίκαιον·
 ὅτι ἀλλοίως οὐδὲν πρέπει νά ἔνη ἔνοχος διὰ τὰ λόγια τοῦς
 λαῶς, οὐ τοῦ ἀσθενῆ, χωρὶς πλεῖον. 25

Ὅμοίως κανεὶς γιατρός ξενικός, τοῦτέστιν ὅπου ἔρχεται
 ἀπὸ πέρα τῆς θαλάσσης, οὐ ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν, οὐδὲν ἐν-
 τέχεται νά γιατρέψῃ περὶ ὑαλίου τινάν, ἄχρι νά τὸν ἐρευνή-
 σουν ἕτεροι ἰατροὶ οἱ καλλιώτεροι τῆς χώρας προτήτερα παρὰ

(1) γραπτέον ὄχι.

νά γένη εἰς τὸν ἐξοδὸν τοῦ, ἂν εὐρεθῆ ἄξιος· νὰ γιαιτρέψῃ, ὁ ἐπίσκοπος· νὰ τοῦ δώσῃ ὀρισμὸν ἀπῶδε καὶ ὄνπρὸς· νὰ γιαιτρέψῃ ὅπου θέλει εἰς τὴν χώραν, καὶ οὕτως ἐνὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. Καὶ ἂν γίνεταί ὅτι οὐδὲν γινώσκει καλὰ νὰ γιαιτρέψῃ

5 καλὰ, τὸ δίκαιον κρίνει νὰ εὐκαιρέσῃ τὴν χώραν, χωρὶς νὰ φ. 154.
γιαιτρέψῃ τινάν. Καὶ ἂν γίνεταί ὅτι κανεὶς γιαιτρὸς γιαιτρέψῃ εἰς τὴν χώραν ἀνευ ὀρισμοῦ, ἢ αὐλὴ ἐντέχεταί νὰ ποιήσῃ νὰ τὸν πιάσουσιν καὶ νὰ τὸν κίβεντίσουσιν ἔξω τῆς χώρας, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

10 σκς. Διὰ πόσων ὑπόθεσων ὁ πατήρ, οὐ ἢ μήτηρ ἡμποροῦν νὰ ἀποκληρώσουσιν τὸν υἱὸν τοὺς ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τοὺς.

Τὸ πρῶτον ἐνὶ, ὅτι ἂν γίνεταί ἀπὸ κανένα κακὸν ριζικόν, ὅτι ὁ υἱός, οὐ ἢ κόρη βλάλει χεῖραν ἐπὶ τὸν πατέρα τοῦ, οὐ εἰς τὴν μητέρα τοῦ, καὶ δέρουσιν τοὺς, τὸ δίκαιον κρίνισκε· ὅτι
15 ἐνὶ ξηκληρωμένους, ἐὰν ὁ πατήρ, οὐ ἢ μήτηρ θέλουν. Ἡ δευτέρα ὑπόθεσις ἐνὶ, ἐὰν τὰ κανὰ ποιοῦν μεγάλην ἀσχημοσύνη τοῦ πατρὸς τοὺς, οὐ τῆς μητρὸς τοὺς, τοῦτο ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ἡ τρίτη ὑπόθεσις ἐνὶ, ἂν βάλουν ψευδομαρτυρίαν κακοπραξίαις ἐπάνω τοῦ πατρὸς, οὐ τῆς μητρὸς,
20 καὶ ἐνκλητεύουσιν τοὺς περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ προδίδουσιν τοὺς, καὶ οὐδὲ μένουσιν ἀξ αὐτόν τοὺς νὰ ποῦν διὰ νὰ λάβουσιν μέγα κακὸν καὶ μεγάλην αἰσχύνην. Ἡ τετάρτη ἀφορμὴ ἐνὶ, ἐὰν ὁ υἱός, οὐ ἢ θυγατέρα ἐποῖκιν κανένα πρᾶγμα εἰς τὸ ποῖον πρᾶγμα ἐμελλεν νὰ σφάζουσιν τὸν πατέρα τοῦ, οὐ τὴν
25 μητέρα τοῦ. Ἡ πέφτη αἰτία ἐνὶ, ἐὰν ὁ υἱός πέσῃ μὲ τὴν μητέρα τοῦ, οὐ ἢ θυγατέρα πέσῃ μὲ τὸν πατέρα τῆς σκρικῆς. Ἡ ἕκτη αἰτία ἐνὶ, ἐὰν ὁ υἱός, οὐ ἢ θυγατέρα ἐνκλητεύῃ τὸν πατέρα τοῦ, οὐ τὴν μητέρα τοῦ περὶ κανενοῦ δικασιμάτου εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὸν φανόν τοὺς, καὶ διὰ τὸ μάκρμα τὸ ὁ
30 υἱός, οὐ ἢ θυγατέρα ποιοῦν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνκλημάτου, ὁ πατήρ, οὐ ἢ μήτηρ λανθάνει μεγάλη ζημίαν. Ἡ ἐβδόμη αἰ-

τία ἔνι, ἐάν ὁ πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ ἔνη εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ; Σαρακηνούς, καὶ τὰ παιδιά ἔχουν καλὰ νὰ τοὺς ἀποσπάσου, καὶ οὐδὲν θέλου νὰ τοὺς ἀποσπάτου, οὐδὲ νὰ τοὺς ἐβγάλου ἀπαὶ τὸ σακέλλιον.

Ἡ ἡ' αἰτία ἔνι ἐάν ὁ πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ, ἔνη εἰς τὸ σα- 5
κέλλιον τοὺς Σαρακηνούς εἰς ἀντιλύτρωσιν διὰ κερτέσια μίην ὀμάδαν, καὶ θέλου νὰ ἴπάρουν τὸν υἱὸν ἀμάχιν διὰ τὰ αὐτὰ κερτέσια ἔως ὅπου νὰ τὰ ἐνχειριστοῦν, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν θέλει νὰ ἐμπῆ διὰ λόγου τους· αὐτὴ ἔστιν ἡ ἡ' αἰτία. Ἡ ἐνάτη αἰτία ἔνι, ἂν διαρεντέψουν τὸν πατέραν τους, οὐ τὴν μητέραν 10
τους, νὰ μηδὲν ποίτουν διαθήκην, οὐδὲ νὰ δώσου διὰ τὸν θεόν, οὐδὲ ἑτέρου τινός. Ἡ δεκάτη αἰτία ἔνι, ἐάν ὁ υἱός, οὐ ἡ θυ-
φ.155. γατέρα, εἰ[ς] στανιὸ τοῦ πατρός| τους, οὐ τῆς μητρός τους γίνον-
ται τζικλοῦριδες, καὶ ἐάν ἡ θυγατέρα ποιῆ ἀσχημοσύνην καὶ
γίνεται τῶν πάντων, καὶ ὁ πατήρ τῆς θέλει νὰ τὴν πνυτρέψῃ, 15
καὶ αὐτὴ οὐδὲν θέλει. Ἡ ἐντεκάτη αἰτία ἔνι ὅτι, ἐάν ὁ πατήρ ἔνη ἔξω τοῦ νοῦ, οὐ ἡ μητέρα, καὶ τὰ τέκνα τους οὐδὲν τοὺς περισκοπίζου, οὐδὲ συμπιάζου τους, οὐδὲ πολεμοῦν τους, ἐκεῖ-
νον τὸ ἐντέχεται νὰ τοὺς ποιήσουν, καὶ διὰ τοῦτον ἐβγαίνει
ἀπαὶ τὸν οἶκόν του καὶ πορεύεται ἔξω καὶ πέφτει καὶ τζακίζει 20
τὸν σφόντυλόν του, οὐ λαβόνεται, οὐ παθάνει ἕτερον κακόν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι τὰ πράγματα τοῦ πατρός, οὐ τῆς μητρός, τὰ μέλλει νὰ ἔνη τῶν τέκνων τους, ἂν εἴχην ποιήσειν πρὸς αὐ-
τοὺς καθὰ ἀπαὶ τὸ ποῖο πρέπει, νὰ δοθοῦν τοῦ ἀφέντη τῆς πόλεως, κατὰ τὸ κείμενον. 25

Ἡ β' ἀφορμὴ ἔνι, ἐάν ὁ πατήρ ἔνι ὀρθόδοξος, καὶ τὰ παι-
διὰ ἔνι αἰρετικά, οὐ πατελένοι.

σκζ'. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ πόσας αἰτίαις τὰ τέκνα
ἡμποροῦν νὰ ἀποκληρώσουν τὸν πατέρα, οὐ τὴν μητέρα τους.

Διὰ πόσας ἀφορμὰς τὰ τέκνα δύνονται ζηκληρωῶσαι τὸν 30
πατέρα καὶ τὴν μητέρα τους, καὶ ἔνι ζ'.

Ἡ πρώτη ἀφορμὴ ἔστι, ἐὰν ὁ πατὴρ, οὐ ἡ μήτηρ γυρέψουν
 νὰ θανατώσουν τὰ τέκνα τους, ἄνευ νὰ τοὺς ποιήσουν κανέναν
 κακόν. Ἡ δεύτερη ἀφορμὴ ἔστι, ἐὰν ὁ πατὴρ, οὐ ἡ μήτηρ θε-
 λήσου νὰ προδώσου τὸ τέκνον τους, διὰ νὰ χάσῃ τὰ ἔχει. Ἡ
 5 τρίτη ἀφορμὴ ἔστι, ἐὰν ὁ πατὴρ θελήσῃ νὰ θανατώσῃ τὴν μη-
 τέραν τῶν τέκνων, οὐ ἐὰν ἡ μητέρα θελήσῃ νὰ σκοτώσῃ τὸν
 πατέρα τῶν τέκνων. Ἡ τετάρτη ἀφορμὴ ἔστι, ἐὰν ὁ πατὴρ, οὐ
 ἡ μήτηρ ἐδιαφέντεψεν τὸ τέκνον του νὰ μηδὲν κοινωνήσῃ διὰ
 νὰ μηδὲν ποιήσῃ διαθήκην ἀπὸ τὸ ἐδικόν του τὸ ἴδιον, καὶ
 10 δι' αὐτὸ ἐτελεύτησεν ἀξιηγόρευτος καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν πλά-
 στην του εἰς τὸν θάνατόν του. Ἡ πέμπτη ὑπόθεσις ἔστι, ἐὰν ὁ
 υἱός, οὐ ἡ θυγατέρα ἔστι εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Σαρακηνούς διὰ
 τὸν πατέραν του, οὐ διὰ τὴν μητέραν του, καὶ οὐδὲν ἠθέλησε
 νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν κάκωσιν. Ἡ ἕκτη αἰτία ἔστι, ἐὰν
 15 τὰ τέκνα ἔσιν ὀρθόδοξοι, καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἔσιν αἰρε-
 τικοὶ πατελῖνοι. Ἡ ἑβδόμη αἰτία ἔστι, ἐὰν ὁ πατὴρ, οὐ ἡ μήτηρ
 ὑπᾶν νὰ ἀλλοπιστεύσουσιν εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαρακηνούς, ἢ γί-
 νονται Ἰουδαῖοι, οὐ Σαμαρῖταις.

Καὶ ἀπὸ ὅσας ἀφορμαῖς τὰς ἄνωθεν λαλημέναις ἔστι κείμενον
 20 καὶ δίκαιον νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦ ρηγάτου φ. 156.
 τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι τοῦτον ἐθέσπισεν ὁ ρὲ Μπατουῆν ὁ εὐ-
 λαβής, τοῦ ποίου ὁ θεὸς νὰ τοῦ συχωρήσῃ.

σκη. Αὐτὸν λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ κλέφτα; ὅπου ποιοῦν
 κλεψίαν.

25 Ἄδιότι ἐσυνειθίσκαμεν νὰ λέγωμεν κλέπτην, μπρατουρήδα;
 ὅπου ἐβγαίνουν, τοῦτέστιν ὅταν ὀκᾶτινες λανθάνουν τὰ ἀλλό-
 τρια πράγματα κρυφά, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἀφέντη τοῦ
 πραγμάτου, καὶ χωρὶς τὸ θελήμαίν του· εἰ δὲ αὐτοὶ ὅπου γί-
 νονται κλέφταις ἐντέχονται νὰ ἔχουν τρία πράγματα, τοῦτέ-
 30 στιν τὸ πρᾶγμα τὸ παίρνει νὰ ἔσιν ἑτέρου, ὅτι κανεὶς οὐδὲν
 κλέπτει πράγματά του ἀπ' αὐτὰ τὰ ἰδιά του, καὶ ὅπου λανθά-

νει τὸ πρᾶγμαν ἄνευ τοῦ θελημάτου, οὐ κατὰ πρόσωπα τοῦ θελημάτου τοῦ ἀφέντη του, ὅτι ἂν ἔνη κανεῖς πάρει τοῦ ἄλλου τὸ πρᾶγμαν, κάκεινος ὅπου ἔνι ἐδικόν του βραστᾶ το, οὐκ ἔστιν λοιπὸν κλεψία, ἀμμέ ἐκεῖνος ὅπου παίρνει ἐτέρου πρᾶγμαν ἔχει 5 θελήμαν νὰ μηδὲν τὸ στρέψη, ὅτι ἐάν κανεῖς τὸ ἀλλότριον πρᾶγμαν πάρη, ἄνευ θελημάτου νὰ τὸ κλέψη, οὐ ἔστιν παντὸς κλεψία· ἀμμέ καμμίαν φορὰν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ποιεῖ τὴν κλεψίαν, οὐδὲν πρέπει παντὸς νὰ τοὺς καλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, ὡς περ ἐκεῖνοι ὅπου ἔνι ὑποζούσιοι τοῦ πατρὸς καὶ ἐγκόνια καὶ δισάκονα· ὅτι ἐάν ἔνη ὅτι οἱ κληρονόμοι λαβάνουν 10 τὸ πρᾶγμαν τοῦ πατρὸς τους, οὐ τοῦ παπποῦ τους, ἐν τὸ καιρὸν ὅπου ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοὺς πατέρας τους οὐ τοὺς παππούς τους, ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ χωρὶς τοῦ θελημάτου τους, οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς καλέσουν διὰ κλέπτας· καὶ τὸ ζήτημαν τοῦ κλέφτη ἀπαντᾶ λ' ἔτη καὶ ἀπεθγίνει ἐξ αὐτόν τους μὲ 15 τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὸν νόμον.

σθθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου εὐρῆ κλέπτη εἰς τὴν οἰκίαν του κλέπτοντα, πῶς δεῖ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Καλὰ ἐντέχεται νὰ ἡξεύρη πᾶσα ἀνθρωπος ὅτι ἐάν πιάσῃ 20 ἕνα κλέπτην κλέφτονταν τὰ πράγματά του εἰς κανένα τόπον ὅπου τὸν πιάσει ἀπάνω εἰς τὰ ἀγαθὰ του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τὸν σύρῃ εἰς τὴν αὐλήν εἰς τὴν κρίσιν νὰ τὸν στρέψη μὲ ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρεν· καὶ ἐάν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὅπου νὰ τὸν πιάσουν τὸν κλέπτην οὐδὲν 25 τὸν στρέψει εἰς τὴν κρίσιν, ἀμμέ ἀφίνει τον νὰ ὑπάγῃ ἀφὸν τὸν πιάσει, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὅπου τοῦτον ποιήσει ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ τοιοῦτην κρίσιν, ὡς πρέπει νὰ δώσῃ ἐκεῖνος ὁ ἄλλος κλέφτης, ἂν τὸν εἶχεν ἢ αὐλή, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ ἐγλύτωσέν του εἰ[ς] στα- 30 νιό του, τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι οὐδὲν ἔνι ἀποῦ τίποτες κρα-

τημένος, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱερο-φ.157. σολύμων.

σλ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ κλέπτη ὁποῦ ἐξέβη ἐκ τοῦ οἴκου ἐτέρου, καὶ ἔνωσέν τον καὶ ἔκουζεν ὀπίσθεν του πῶς ἐνὶ ἔνοχος.

Ἐάν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς κλέφτης ἐμπάνει εἰς κἀνένα σπίτιν κἀνενοῦ ἀνθρώπου, οὐ καμμίας γυναικός, κἀκεῖνος ὁποῦ εἰς τὸ σπίτιν του ἐνέβη ἔνωσέν τον τὸν κλέφτην καὶ ἤθελε νὰ τὸν πιάσῃ, ἀμμὲ οὐδὲν ἐμπόρησεν, ὅτι ἐκεῖνος ἔφυγεν, καὶ κἀκεῖνος ὑπάγει ὀπίσω του κούζοντα « πιάστε τὸν κλέφτην! » τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέφτης ἐνὶ ἔνοχος ἀνεῦα πόλεμον, ὡς περ κλέφτην παραστημένον· καὶ ἂν γίνεταί ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέφτης πιαστῆ εἰς τὴν αὐτὴ τὴν φωνή, καὶ οἱ γείτονες θέλουν νὰ ὁμόσου πιστὰ ὅτι εἶδαν ἐκεῖνον τὸν κλέφτην νὰ ἔβῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὐ ἐκείνης τῆς γυναικας καὶ ἔκουζεν ὀπίσω τοῦ κλέπτη, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέφτης ἐνὶ ἔνοχος, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη· καὶ ἀκόμη, ἐάν ἐνῆ ὅτι γείτονες οὐδὲν τὸν εἶδαν νὰ ἔβῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν του, ἀμμὲ ἔκουσαν τῆς κραυγῆς ὀπίσω του καὶ εἶδαν τὸν κλέφτην ἐχειρισμένον τὸ ροῦχον τὸ ἔκλεψεν, οὐ εἶδαν τον νὰ τὸ ρίψῃ καὶ νὰ φύγῃ, καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτον ἐκεῖνος ὁ κλέφτης ἐπιάστην, καὶ ἐρῶντον ὅτι οὐκ ἦν κλέφτης, καὶ οἱ γείτονες θέλουν νὰ ὁμόσου ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια ὅτι εἶδασιν ἐκεῖνον τὸν κλέπτην νὰ ρίψῃ τὸ ροῦχον καὶ νὰ φύγῃ, καθὰ ἄνωθεν λέγει, ὁ κλέφτης ἐνὶ ἔνοχος ἀνευ πολέμου, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ κλέπτου τὸν καταπιαστῆ εἰς τὴν οἰκίαν κἀνενοῦ ἔχοντα ροῦχα καὶ βίαν ματὰ του.

30 Καλὰ νὰ ἠγωνρίζετε ὅτι εἷς ἀνθρωπος, ὁ μίξ γυναικα, πιάσει ἕνα κλέφτην εἰς τὴν οἰκίαν του, οὐ εἰς ἕτερον, κἀκεῖνος, ὁ

κλέπτης βασιτᾶ μετά του τίποτε βίον, οὐ τίποτε κανένα ρου-
 χον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἐπίσεν ἐκεῖνον τὸν κλέφτην θέλει νὰ
 λάβῃ τὸν βίον, οὐ τὸ ρουχον τὸ εἶχεν ἀπάνω του, τὸ δίκαιον
 κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔχει κανένα δίκαιον εἰς αὐτὸν τὸν βίον· εἰ δὲ
 αὐτὸς ἐποίησεν καμμίαν κλεψίαν, οὐ καμμίαν ζημίαν, [ἢ] αὐλῆ 5
 [ἐν|τέχεται [νὰ] τὸν ποιήσῃ [νὰ] ἀμαν[τιά]σῃ, τοῦ[τέστ]ιν νὰ
 [πλ]ερώσῃ τὴν ζημίαν ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ κλέπτη, κατὰ
 τὸ κείμενον· καὶ ὅλον τὸ μένοντα τῶν πραγμάτων τοῦ ρη-
 θέντος κλέπτη ἐντέχεται νὰ δοθῶν τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας,
 κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. 10

φ. 158. σλβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρα-
 κηνοῦ, τὸν νόσον εἰς κανένα σπίτιν, καὶ λάθουν ἐξ αὐτόν του
 κανένα πρᾶγμα καὶ τίος μέλλει νὰ ἔνη.

Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς κλέπτης Σαρακηνὸς ἔρχε-
 ται εἰς τὴν οἰκίαν κανενοῦ ἀνθρώπου, οὐ εἰς τὸν ἀνμπελωδῶν 15
 του, οὐ εἰς τὸ περιβόλιν του, καὶ ἔνωσάν τον ὅλον, καὶ ἔμελλεν
 μετὰ ταῦτα διὰ νὰ πιάσουν τὸν κλέπτην, ἀμμὲ οὐδὲν ἠμπο-
 ρησαν, καὶ ἐγένετον ὅτι ἐκράτησαν τίποτε πρᾶγμα τοῦ κλέ-
 πτη τοῦ Σαρακηνοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι πάντα ὅσα ἐκρά-
 τησαν ἀπ' αὐτὸν τὸν Σαρακηνὸν τοῦ κλέπτη ἐντέχεται νὰ ἔνη 20
 τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, διότι ὁ αὐθέντης ἐνι κρατημένος νὰ
 τοῦ ποιήσῃ τὴν ζημίαν τὴν τοῦ ἐποίησεν ἐκεῖνος Σαρακηνὸς
 εἰς τὸ πρᾶγμάν του, τοῦτέστιν τὰ ἐνι εἰς ἀλήθειαν ἐνι κρη-
 τούμενος νὰ τὰ μαντιάσῃ, νὰ τὰ πλερώσῃ τὴν ζημίαν εἰς
 ἕτεσαῦτα εἰς ὅσα χρῆζουσι τὰ πράγματα τὰ ἐπερικράτησαν 25
 ἀπαὶ τὸν κλέπτην, καὶ ὄχι πλεῖον, ἀλλὰ κατὰ τὸ κείμενον
 καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς βίος ἐκλάπη, καὶ μετὰ
 ταῦτα ἐκεῖνος ὁ βίος εὐρέθην ἀπάνω ὀκάντος ἀνθρώπου, οὐ 30
 ἐπάνω καμμίης γυναικός, καὶ ἐρωτοῦν τον ἐκεῖνον ὅπου εὐρέθη

ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ἐμπροσθέν του, ἀπόθεν τὸ ἐπῆρεν; κακεῖνος λέγει, ἐγόρασά το! καὶ ὀρωτοῦν τον, ἀπαί τίνας; καὶ λέγει ὅτι οὐδὲν κατέχει παντός ἐκεῖνον ὅπου τοῦ τὸ ἐπούλησεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου εὐρέθη τὸ πρᾶγμα καὶ ἦτον ἐδικόν του, ἠμπορεῖ νὰ δεῖξῃ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὅπου νὰ ὁμώσουν εἰς τὰ ἅγια πῶς τὸν εἶδασιν νὰ νομεύεται καὶ νὰ κρατῇ ἐκεῖνον τὸν βίον, καὶ ἐκλεψάν τού τον ἐντέχεται νὰ τὸ ἀναλάβῃ μὲ τοιοῦτον, νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸν βίον ἐκλεψάν τού τον, καὶ οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, οὐδὲ ἐδάνειτέν το, ἀμμὲ ἐχίπένρ.¹⁵⁹ το μὲ κλεψίαν, καθὰ τὸ εἶπεν, καὶ μὲ τὸ τοιοῦτον νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἐδικόν του, οὐ τὸν βίον του ἐλεύθερα· καὶ μετὰ ταῦτα ἐνι κρατούμενος ἐκεῖνος ὅπου εὐρέθη τὸ πρᾶγμα νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸν βίον οὐκ ἐκλεψέν τον, οὐδὲ ἐσυνοκατετέθη νὰ τὸν κλέψου, ἀλλὰ οὐδὲ ἀπού κλέπτῃ τὸν ἐγόρασεν εἰς τὸν φωνόν του, καὶ ἂν ἠμπορήσῃ νὰ ἠγνωρῇ, οὐ νὰ ἔδῃ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ πρᾶγμα, νὰ τὸν σύρῃ εἰς τὴν αὐλήν μὲ τὴν ἐξουσίαν του, ὅτι οὕτως ἐνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ νὰ χάσῃ πάντα ὅσα ἔδωκεν εἰς ἀγορὰν ἑτέρου πράγματος κλαπέντος· ἀμμὲ ἂν ἠγνωρίζῃ ἐκεῖνον ὅπου τοῦ τὸ ἐπούλησεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐνι κρατούμενος νὰ τοῦ τὸ ποιήσῃ τὸ τοῦ ἐπούλησεν καλὸν καὶ πιστόν, καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὴν τιμὴν τὸ τοῦ ἔδωκεν, ὅτι οὕτως ἐνι δίκαιον.

25 σλδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνι εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἕτερος ἄνθρωπος ἔρχεται ὀνπρὸς καὶ λέγει « κύρι, οὗτους ὁ ἄνθρωπος ὅπου ἐνι αὐτοῦ ἐνι κλέπτῃ παραστημένος καὶ ἄπιστος, καὶ εἶμι ὁτοιμος νὰ τὸ δεῖξω ἀπαί τὸ κορμίν μου κατὰ πρόσωπα τοῦ κορμίου του οὕτως ὡς γιὸν ἡ αὐλή νὰ τὸ εἶδῃ ὅτι πρέπει νὰ 30 τὸ δεῖξω, καὶ σκυλεύεται τὸ ἀμάχιν μου », τὸ δίκαιον

κρίνει ὅτι, ἐκεῖνος ἐὰν διαφεντευτῆ, πολεμᾷ καλᾶ, καὶ ἂν οὐ-
δὲν διαφεντευτῆ καὶ οὐδὲν δίδῃ καλὸν ἀμύχιν νὰ δικφεντευτῆ,
ἀμμὲ οὐδὲν λέγει ρῆμα, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ ἔνο-
χος εἰς ἐκεῖνον τὸ ἔβαλεν ἐπάνω του, καὶ κελεύει τὸ δίκαιον
νὰ κριθῆ κατὰ τὸ κακὸν ἔργο τὸ βάνει ἀπάνω του, ἄνευ ἂν 5
ἔνη καὶ διαφεντευτῆ, ὅτι οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ
τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σλε. |λείπει ὁ τίτλος|.

Ὁ κύρις Μιχαὴλ ἤρτεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ λέγει « κύρις ἀν-
καλιῶ εἰς ἐσένε τὸν κύρι Ρομπέρτ ὅπου μοῦ ἔκλεψεν αὐτὸ τὸ 10
ἄλογον τὸ κβαλλικεῦσι τὸ ἦτον ἐδικόν μου, καὶ ἐγὼ διὰ τοῦ-
φ. 160. τον θέλω νὰ τὸ ἔχω ἔνοχο, ὡς περ κλέπτη, καὶ ἂν τὸ ἀγνωρίση·
ἡ αὐλὴ ». Καὶ ὁ Ρομπέρτ ἀποκρινᾶται « κύρις, μὴ τὸ ὀρίσοι
ὁ θεὸς ὅτι ἐγὼ εἶμαι κλέπτης, οὐ ἐγὼ ποτὲ τὸν ἔσφιξα! καὶ
οὐδὲν θέλω νὰ τοῦ ἀποκριθῶ, ὡς που νὰ τὸ ἀγνωρίση ἡ αὐλὴ 15
ὅτι ἐντέχομαι νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ διατί·
αὐτὸ τὸ ἄλογον ἐνὶ ἐδικόν μου, καὶ ἐγὼ ἀγόρασα τὸ ἀπαὶ τὸν
κύρι Μάρκον τὸν Ἱεροσολυμίτη καὶ παρὰ τῶν καρτζῶν μου ». **Π**
αὐλὴ ἐντέχεται νὰ ἀγνωρίση ἐπάνω εἰς αὐτὸν δικαίαν κρί-
σιν, ὅτι ἂν ἔνη ὅτι ὁ κύρις Μάρκος ὁ Ἱεροσολυμίτης νὰ τοῦ 20
φῆρη μαρτυρίαν ὅτι ἐπούλησεν τούτου ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, ὁ Ρομ-
πέρτ ἐνὶ χίτες ἀπαὶ κείνη τὴν κλεψίαν μὲ τὸ κείμενον· καὶ
ἠμπορεῖ ἔπειτα νὰ ἀνκαλέσῃ τὸν Ρομπέρτ μὲ τὸ κείμενον ἀπαὶ
τὸν κύρι Μιχαὴλ ὅπου τοιοῦτην ἀντροπήν καὶ τοιοῦτην κα-
κοεργίαν τοῦ ἔβαλεν ἐπάνω του, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει 25
ὅτι ὁ κύρις Μιχαὴλ ἔπεσεν νὰ ἔχη τοιοῦτην ἀντιχάριταν, ὡς
γιὸν ἔλαθεν ὁ κύρις Ρομπέρτ ἂν εἶχεν εἴσταν ἔνοχος τῆς κλε-
ψίας ὅπου τοῦ ἐκατάπλεκεν. Καὶ αὐτὸν ἐνὶ ἀπὸ ὄλους ἐκεῖνου
ἀποῦ καταπλέκου ἀλλους, καὶ αὐτὴ ἐνὶ τιμωρίᾳ ἐπάνω ἐκεῖνου
ὅπου βάλλου τὰς κατανπλοκάς ἀπάνω εἰς ἀλλους. Εἰ δὲ ὁ σὶρ 30
Μάρκ ἀρνᾶται ὅτι οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν ἐκεῖνον τὸ ἄλογον τοῦ

σίρε Ρομπέρτ, καὶ ὁ σίρε Ρομπέρτ ἔχει β' μάρτυρας ὅπου
 νὰ ποιήσουσιν ὡς μάρτυρες, ὅτι ὁ σίρ Μάρκος ἐπούλησεν τοῦ-
 του ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει νὰ κρίνουν
 τοιοῦτον ἐγκλημα, ὅτι ἂν ἔνη· ὁ σίρ Μάρκος καὶ ἐνι ἔνοχος,
 5 ὡς γιόν κλέπτη προβιασμένον, διατὶ ἀρνήθη καὶ ἔκλεψεν μαρ-
 τυρίαν ὡς ἀπαιτεῖ· εἰ δὲ ὁ Ρομπέρτ ἂν οὐκ ἔχη τοὺς ἄνωθεν
 μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, ὁ Ρομπέρτ κατὰ τὸ αὐτὸν
 ἔνη ἔνοχος, ὡς κλέπτην προβιασμένον διὰ τὸ εἶπεν, ἄλλος τοῦ
 τὸ ἐπούλησεν, καὶ διατὶ ἀκόμη πιασμένος εἰς κλεψίαν τὸ τοῦ
 10 ἐζήτησαν· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ σίρε Μιτζέλ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἄλο-
 γόν του ἐλεύθερα, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἔκλεψεν ἐντέχεται νὰ
 τὸν φουρκίτου, κατὰ τὴν ἀσίζαν καὶ κατὰ τὸ κείμενον.

σλς. [λείπει ὁ τίτλος;].

Ἐὰν γίνεταί περὶ κανονοῦ κακοῦ περιορισμοῦ, ὅτι κανέναις
 15 ἄνθρωπος ἐνι ἔνοχος | εἰς κλεψίαν, οὐ ἕτερου κακοῦ περὶ ἔργου, φ.161.
 καὶ ἔκρινάν τον νὰ τὸν φουρκίσου, οὐ νὰ τὸν κάψου, καὶ ὁ
 βισκούνης καὶ οἱ κριταὶ ὀρωτοῦν τον « ποῦ ἐνι οἱ ἄλλοι σου
 συντρόφοι αὐτῆς τῆς κακοπραξίαις; » καὶ ἐὰν ὀνομακτίτη κανέ-
 ναι, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνου νὰ μὴ τοῦ πι-
 20 στεύσουν εἰς τίποτε, τὸ νὰ πῆ ἐπάνω ἄλλου, οὐδὲ κανεῖς ἐνι
 κρατούμενος νὰ τοῦ ἀποκριθῇ ἀποῦ εἴ τι καὶ ἂν πῆ, κατὰ τὸ
 κείμενον· καὶ δι' αὐτὸν κελεύει τὸ δίκαιον καὶ κρίνει καὶ ἡ
 ἀσίζα νὰ τὸν πινατελιάσου τοὺς ὀρθλαμούς του, ὅταν τὸν γε-
 βεντίζουσι εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ τὸν φουρκίσου, διότι θωρῶντα
 25 ἠμπορεῖ νὰ πῆ διὰ ὅλους ἐκεῖνους τοὺς μιτῆ, οὐ ὅπου τοῦ
 ἐπαίσαν, ὅτι ὅλοι ἐνι κλέπταις, καὶ εἰς ἕτερον κακὸν κίνδυ-
 νον, καὶ οὕτως ἠμπορεῖ νὰ ποιήσῃ μεγάλην ἀσχημοσύνην τοῦς
 λαῖ; κακὴν ἀκούην, ἀπαὶ τὸ ποῖον πολὺν κακὸν ἤθελεν ἀπη-
 δῆσει μετὰ ταῦτα, καὶ δι' αὐτὸν οὐδὲν πρέπει νὰ θωρῆ, οὐ
 30 πρέπει νὰ ἔνη πιστεμένος ἀποῦ τίποτε, τὸ νὰ πῆ, μετὰ το κεί-
 μενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι ἐκεῖνον τὸν προδῶνουν εἰς

κηνένα παράπτωμαν, ἐὰν θέλῃ νὰ προδώσῃ ἐτέρους, οὐδὲν πρέ-
πει νὰ τοῦ ἀκούσουν, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσου.

σλζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι ἐνὶ ἀκόμῃ διωρισμένον κανεῖς
κλέπτης, καθὰ ἐνὶ ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος, πιάσει ἕνα κλέπτην ἔσω 5
του κλέφτοντα, καὶ ἀφὸν τὸν πιάσῃ σάζει μὲ τὸν κλέπτη, διὰ
καρτέσια τὰ παίρνει ἀπὸ τὸν κλέπτην, καὶ ἀφήνει τον καὶ ὑπά-
γει ἐλεύθερος, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνη ὁποῦ νὰ τὸ
ποιήσῃ νὰ χάσῃ πάντα ὅσα ἔχει καὶ πρέπει νὰ ἔνη τῆς ἀφεντίας,
καὶ πρέπει νὰ τρέξῃ τὸ κορμὶν τοῦ εἰς τὸ ἐπιτίμιον τὸ μέλλει νὰ 10
λάβῃ ἐκεῖνος, ὁ κλέπτης ἐὰν ἦτον εἰς τὰς χεῖρας τῆς αὐλῆς
παραδομένος, καὶ τοῦτον ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν
ἀσίζαν.

σλη. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεταί ὅτι κάποιος σκλάβος, οὐ σκλάβος φεύγει ἀπὸ 15
τὸν ἀφέντην του, οὐ ἀπὸ τὴν κυράν του, κἄν τε χριστιανός,
κἄν τε Ἰουδαῖος, οὐ Σαμαρίτης, οὐ Συριάνος, οὐ Σαρακηνός,
καὶ ἀφὸν φύγῃ καὶ πάγῃ εἰς τὴν Σαρακηνίαν, καὶ θέλει νὰ
ξαναέλθῃ εἰς τὴν γῆν τοῦ χριστιανούς, διὰ νὰ γένη χριστιανός,
τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀφέντης, οὐ ἡ κυρά, ἐκεῖνος 20
ὁποῦ ἦσαν, οὐδὲν ἔχει πλεῖον καμμίαν ἐξουσίαν, οὐ ἐκεῖνος
ἐφειδὴν ἔχει ἐτεσσύτην ἀναθεώρησιν, ὅτι ἀφῆκεν κακὸν νόμον
διὰ τὴν καλὴν πίστιν, καὶ ἀπὸ τότε ἐνὶ αὐθέντης τοῦ
κορμίου του νὰ ποιήσῃ τὸ θέλημάν του ἐκεῖ ὁποῦ θέλει, ὅτι
οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ διὰ 25
τοῦτον κράζουσι ἡ χώρα τοῦ χριστιανούς, ἡ γῆ τοῦ Φράγκου,
καὶ διὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔνη ὄλαις ἢ ἐλευθερίαις παντὸς
τῶν καλῶν. Ὁμοίως ἐὰν ὁ σκλάβος μου, οὐ ἡ σκλάβος μου,
ἐφύγασιν εἰς τὴν γῆν τοῦ χριστιανούς, ἂν ἴτωσ καὶ γίνεταί
χριστιανός, κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι παρευτός ὅτι ὁ ἀφέντης του, 30
οὐ ἡ κυρά του ἠμπορεῖ νὰ τον ἔχῃ, ὅτι στρέφεται τὸ κορμὶν

εις τὴν δουλοσύνην καθάπερ πρῶτα, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, καὶ νὰ τὸν ἀξαναπουλήσῃ χριστιανοῦ ἀπαυῖτα, ἀμὲ οὐχὶ ἐτέρου νόμου, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον, διότι τοῦτον ἐποίησέν το διὰ τὴν κακὴν του ἔνοιαν, διὰ νὰ ἀποφυγῇ τῆς δου-

5 λουσύνης, καὶ ὄχι διὰ ἄλλον.

σλο. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεταί διὰ ριζικοῦ ὅτι τίποτες βίος κλεψῆ, κακείνος ὁ βίος ἐδόθην εἰς πούλησιν ἐνοῦ πωλητιῶ τῆς χώρας, καὶ τὸν βίον ἐπερικράτησάν τον διὰ κλεψιμίον, καὶ ὁ βισκούντης ὄρωτῃ

10 τὸν πωλητιόν, πύθεν ἔλαθεν τοῦτον τὸν βίον τὸ ἐκλέψεν; καὶ ἀποκρινᾷται « κύρι, ὁ δεῖνα; ἄνθρωπος ὁ σὶρ Μαρτῆς μοῦ τὸ ἔδωκεν νὰ τὸ πουλήσω », ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ στειλῆ δι' αὐτὸν τὸν σὶρ Μαρτῆν, καὶ ἐάν ὁ αὐτὸς σὶρ Μαρτῆς ἀποκρινᾷται καὶ λέγει ἐνπροσθεν τῆς αὐλῆς « μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεὸς

15 ὅτι ἐγὼ τοῦ ἔδωκα αὐτοῦ νὰ τὸ πουλήσῃ αὐτὸν τὸν βίον » καὶ ὁ βισκούντης λέγει τοῦ πωλητιῶ « ἔχεις μάρτυρας τὸ πῶς ὁ Μαρτῆς σοῦ ἔδωκεν αὐτὸν νὰ τὸν πουλήσῃ; » καὶ ὁ πωλητιὸς ἀποκρινᾷται « κύρι, ὄχι! » « λοιπὸν κρατῶσε ἐνοχο ὡς κλέπτην! » οὕτως ἐντέχεται νὰ πῆ ὁ βισκούντης τοῦ

20 πωλητιῶ· καὶ ὁ πωλητιὸς ἀποκρινᾷται « κύρι, ἤθελα ἔχει πολλὰ νὰ ποιήσω, ἐάν εἰς ὅλα τὰ ἀμάχια τὰ μοῦ διδοῦν νὰ πουλήσω νὰ ἔθανα μάρτυρας· διὰ τοῦτον οὐδὲν θέλω νὰ ἤμαι ἐνοχος, ἐάν οὐ μὴ τὸ ἰδῆ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐγὼ δι' αὐτὸν νὰ | ἡ· φ. 103.

μαὶ ἐνοχος, ὅτι εἶμαι ὀτοιμος νὰ ποιήσω πάντα ὅσα νὰ βι-

25 γλίωσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐγὼ πρέπω νὰ ποιήσω, ὅτι ἐγὼ οὐδὲν εἶμαι κλέπτης, οὐδὲ συγκατατεθεμένος εἰς κλεψίαν· » τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ κρίνουν ἐπάνω εἰς τοῦτον μὲ δίκαιον, ὅτι ὁ πωλητιὸς οὐδὲν πρέπει ποτὲ ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸν νὰ ἔνη ἐνοχος τῆς κλεψίας, διότι κανεῖ; οὐδὲν τὸ ἀγνωρίζει ποτὲ

30 κακῆς ἀλοῆς τοιοῦτου πρᾶγματός τῆς κλεψίας, καὶ διότι ἀπαυῖτα ὅτι ὁ πωλητιὸς; οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποφυγῇ παντελῶς,

διότι εκείνον τὸν Μαρτῆν ὁ πουλητιὸς ὅτι ἔδωκέν του τὸ πρᾶγμα νὰ τὸ πουλήσῃ, ἀμμέ κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι ὁ πουλητιὸς ἐντέχεται νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔκλεψεν ἐκείνον τὸν βίον, οὐδὲ ἐσυγκατετέθη τῆς κλεψίας, ἀμμέ ἔδωκεν τούτου ἐκείνον τὸν βίον, ὡς γιὼν τὸ εἶπεν ἄνωθεν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μείνῃ κίτες· καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸ πρᾶγμα ἐνὶ ἐδικόν του ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ τὸ πάρῃ ἐλεύθερα, ὡς πρᾶγμα ἐδικόν του, καὶ οὕτως ἐνὶ δίκαιον.

σμ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεταί ὅτι τὰ μελίσιαι τὰ ἐνὶ εἰς τὰ ἀνκεῖά μου πᾶν 10
 ἔξω καὶ ἀπλικεύουν εἰς ἄλλα ἀνκεῖα μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλησαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι πλεῖον οὐκ ἔχει κανέναν δίκαιον οὐδεὶς νὰ πάγῃ νὰ τὰ πάρῃ δυναστικῶς ἀπαὶ τοῦ ἄλλου τὰ ἀνκεῖα, διότι αὐτὰ εἰσιν κτηνὰ ἅγια ὅτι παρευτὺς ὅτι ἔβγουν ἀπαὶ τὸ ἀνκεῖόν μου, χάνω τὴν ἀφεντεῖάν μου ἕως 15
 ὅπου ἐνὶ σφαλισμένα εἰς τὸ ἀνκεῖόν μου, καὶ ὄχι πλεῖον, καὶ αὐτὸν ἐνὶ δίκαιον· διότι ἐνὶ ἀπαὶ κεῖνα τὰ κτηνὰ ἅγια διότι καθημερινὸν πᾶν νὰ ζιοῦν ἀπαὶ τὰ καλὰ ἀπ' ἔξω, καὶ διὰ τοῦτον πάντες ὅπου τὰ ἔχουν κεκλεισμένα εἰς τὰ ἀνκεῖά τους ἐνὶ ἐδικὰ τους ἕως ὅπου θέλουν νὰ στραφοῦν· εἰ δὲ ἔρτη κα- 20
 νεὶ εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου, τούτέστιν εἰς τὸν μελισσιῶνά μου, καὶ φέρνει κανέναν κυθέρτιν κηνούργιον, εὐκαίρον, ἀλειμμένο μὲ τίποτες θροφὴν διὰ νὰ ἔνπουν τὰ μελίσιά μου ἀπ' ἔσω, καὶ οὕτως παίρνει ὅλα μου τὰ μελίσιαι, οὐ τὰ ἡμῖς, τὸ δίκαιον
 φ.164. κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου | τὸ κρατεῖ πιαστῆ, ὅλο 25
 προτῆτερα νὰ μοῦ στρέψῃ τὰ μελίσιά μου εἰς τὸν μελισσιῶνά μου μὲ πᾶσα πρᾶγμα τὸ ἔκκαμν, ἔπειτα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ ἐνῆ εἰς ἐπιτίμιον εἰς τὸ κορμίν του εἰς ἔτεσαῦτον ὄσον οἱ κριταὶ δύνονται διατιμῆσαι ὅτι ἔχρηζεν ἐκεῖνο, οὐ ἐκεῖνα τὰ μελίσιαι τὰ μοῦ ἔκλεψαν ἢ ἠμπορῆσαν νὰ κάμουν 30
 μέσον εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἐκεῖνη τὴν ἡμέραν ὅτι ἔκλε-

ψέν τχ, καί εἰς ἐτεσχυτα ἐνι κρατούμενος νά στρέψη εἰς τήν κρῖσι, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ἵμοίως ἐάν τὰ μελίσιιά μου ποιοῦν μέλι εἰς ἄλλου δένδρον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔχει κανέναν δίκαιον, οὐδὲ
 5 ἑτέρους ὅπου ἦσαν τὰ μελίσιιχ, ἀμμὲ ὄλον ἐντέχεται νά ἐνη ὄσον κάμουν ἐκεῖνου ὅπου ἐνι τὸ δέντρον, καὶ οὕτως ἐνι δίκαιον, διότι κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐμπορεῖ νά ἔχη καμμῖαν ἀγνωριμῖδαν εἰς ἐκεῖνα τὰ μελίσιιχ, ὅτι ὅλα ἴμοιάζουν τὸ ἐνχ τοῦ ἄλλου, καὶ διὰ τοῦτον ἐθέσπισαν ὅτι ὄλον οὕτως ὡς γιόν
 10 τὰ μελίσιιχ ζισῦν ἀποῦ ἄλλοτρίους ἀθούς καὶ ἀποῦ ἄλλα καλά, οὕτως πρέπει νά ἐνη ὄλον ἐκεῖνου ὅπου εἰς τὸν ἀγρόν του, οὐ εἰς τὴν οἰκίαν του, οὐ εἰς τὰ δένδρη του πολομοῦν τὸ μέλιν τους μὲ τὸ θέλημάν τους.

Ἵμοίως ἐάν γίνεται ὅτι τὰ μελίσιιά μου ὑπᾶν ἔξω εἰς ἐ-
 15 ναν ἄγριον δένδρον ὅπου οὐκ ἔχει ἀφέντην τινάν, καὶ τὰ μελίσιιχ ποιοῦν μέλιν ἐπάνω, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πᾶσx ἄνθρωπος ἦνπορεῖ νά πάρη ἀπαὶ κεῖνον τὸ μέλιν, μὲ τὸ κείμενον, χωρὶς νά κακοποιήσῃ τινός, διότι οὗτος ὁ τόπος ἐνι κοινός, ἀπαὶ τὸ ποῖον ὅτι; θέλει ἦνπορεῖ καλὰ νά πάρη τὰ δέν-
 20 δρx καὶ νά τὰ πάρη ὅπου θέλει, χωρὶς νά βλάβῃ τινά, καὶ οὕτως ἐνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σμ.χ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεται διὰ κανενοῦ ριζικοῦ ὅτι ὀκάτινες ἄνθρωποι, οὐ ὀκάτινες γυναῖκες, παίρνει, οὐ κλέπτει τὰς ὄρνιθάς μου, οὐ τὰς
 25 χήνας μου, ἀκόμη ἂν ἔχουν πτερὰ νά πετάσου, κρεῖ καὶ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος ὅπου κρατεῖ τὰ ὄρνιθιά μου καὶ τὰς χήνας μου, χωρὶς νά μοῦ τὰ στρέψη, κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι ποιεῖ κλεψίαν, καὶ ἐνι κρατούμενος νά μοῦ | στρέψη τὰς φ.165.
 30 ὄρνιθάς μου, οὐ τὰς χήνας μου, οὐ τὸ περιστρέψιν τὸ μοῦ ἐπιάσσαι, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐάν τὴν ὄρνιθιαν, οὐ τὴν χήναν, οὐ τὸ περιστέριν τὸ μοῦ ἔκλεψεν ἐκεῖνος, ἔξχζεν ἀποῦ ἰβ' τρη-

χία και ἄνω, κρίνει τὸ δίκαιον νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν πιλη-
ρὴν ἀπὸ τὸ πρῶν ἔχει τὸ μεσομέριον, καὶ πρέπει νὰ τὸ στρέ-
ψουν ἐκεῖνον τὸ ἐπῆραν· καὶ ἂν ἴδουσι καὶ ἀγνωρίσουν ὅτι ἐνὶ
ἄνθρωπος, οὐ γενναῖα ὁποῦ ἐποίησεν τούτην τὴν κλειψίαν, καὶ
ἦτον συνειθισμένος τοῦτον τὸ κακὸν ἔργον νὰ ποιῇ, ἐξανακρί- 5
νει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνον ἐντέχεται νὰ τὸν κιβεντίσου εἰς
τὴν χώραν δέρνοντά τον, κατὰ τὸ κείμενον, ὅτι οὕτως ἐνὶ δί-
καιον. Καὶ ἀκόμη ἂν ἦτον τοῦτο, ὅτι τὰ κτηνά του, τὰ ἐνὶ
λαλημένος ἄνωθεν, ἔχουν πτερὰ καὶ ἐνὶ πετούμενα, χάνει τὴν
ἀφεντίαν του διὰ τὸ ὑπᾶσιν ἐξῶ, διότι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐνὶ 10
χεροπιαστὸν καὶ ἀπονομεύγει, καὶ ἔχουν ἠγνωριμίδαν τοῦ ἀ-
ναγιωμάτου τους τοῦ οἴκου, καὶ κουστουμιασμένα ἀναγιόνουν-
ται εἰς πάντας τοὺς ἀγρούς.

σμβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεται ὅτι κανεὶς μπαρούνης, οὐ κανεὶς καθαλλάρης, 15
οὐ βουργέσης, ὅποιος καὶ ἂν ἔνη, ἔχει τὸ γεράκιον του, οὐ τὸ φαρ-
κόνιον του, οὐ τὸ σάκρε του, οὐ τὸ ξιπτέριον του, οὐ κανένα ἔ-
τερον ὄρνιον ὅποιον καὶ ἂν ἔνη, καὶ ἂν τὸ ἔλυσεν τὸ ὄρνιον
του εἰς κανένα πρᾶγμα νὰ πιάσῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνον τὸ
ὄρνιον ἀστοχᾷ, ἀμμέ φεύγει, καὶ ὁ ἀφέντης του οὐδὲν ἐμπορεῖ 20
παντὸς νὰ τὸ πιάσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα στρέφεται εἰς τὴν οἰ-
κίαν του καὶ κρητᾷ ὅτι ἔχασέν το· καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα
ὅτι ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον κροῦ εἰς βράχην κανενοῦ ὄρνέου, καὶ πιά-
νει το κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ εὐρίσκει το κρεμασμένον εἰς κανένα
δέντρον, οὐ εἰς ξύλον μετὰ κοντὰ τὰ εἶχεν, καὶ ἐκεῖνος ὁ- 25
ποῦ τὸ ἤυρεν οὕτως ἐπιάσέν το καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ
ὑπάγει κρυφὰ καὶ πουλεῖ τὸ τινος, οὐ βαστᾷ το ἐξῶ τῆς χώ-
ρας νὰ τὸ πουλήσῃ διὰ νὰ μὴδὲν ἀγωνιστῇ, τὸ δίκαιον κρί-
νει ὅτι ἐκεῖνος διὰ κλέπτην ψηφᾷται, καὶ ἀποῦ ποιεῖ οὕτως
ἐντέχεται νὰ τὸ στρέψῃ, καὶ νὰ τὸ λάβῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον 30
p.166. ἔδικόν του ἀποῦ | ὅλους ἐκεῖνος ἐκεῖ ἀποῦ νὰ τὸ εὕρῃ ἐπάνω

- του κατωμέρου τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ἀρὸν τὸ ἔχασεν καὶ ἐπουλήθη μὲ κλεψίαν καθῶς ἄνωθεν δηλοῖ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν ἐνὶ κρατούμενος νὰ στρέψῃ τὴν τιμὴν του ἐκείνη τὴν ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ποῖον ἐπούλησεν τὸ ὄρνιον· καὶ
- 5 κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνον νὰ τὸν κρίνουν εἰς ἐπιτίμιον τοῦ κορμίου του εἰς ἐπεσαῦτα ὁποῦ ἦτον τὸ πρὶς τὸ τοῦ ἐπούλησεν τοῦ ὄρνιου, διότι καλὰ ἦτον ἀγνωρισμένον πρᾶγμα πῶς ἦτον ἄλλου ἀπαὶ τὰ κοντά, οὐ ἀπαὶ τὰ κουδούνια τὰ ἧῦρεν ἀπάνω του, οὐ ἀπαὶ τὴν μούτην τὴν ἧῦρεν σασμένη
- 10 ἀλλοίως παρὰ ὄρνιου ἀγρίου. Εἰ δὲ ἐκεῖνος ὅταν ἐπίασεν τὸ ὄρνιον ἔφερέν το ἐκεῖ ὁποῦ ἐνὶ συνειθισμένον πρᾶγμα ὁποῦ πουλοῦσιν τὰ ὄρνια, καὶ ἐκράτησέν το αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας διὰ νὰ τὸ πουλήσῃ φανερά, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔχασεν τοῦτον εἶδέν το καὶ ἐζήτησέν τού το, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει
- 15 ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατούμενος νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ τὸ ὄρνιόν του, διότι δείχνει μὲ μάρτυρες τὸ πῶς αὐτὸν τὸ ὄρνιον ἦτον ἐδικόν του, οὐ διὰ τὸν ὄρκον του, οὐ ἀπ' ἐκεῖνου ἀποῦ τὸ ἐπούλησε, καὶ ἔπειτα ἐνὶ κρατημένον τοῦ ὄρνιου νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἧῦρεν τὸ κρῆσίν του, καὶ ὅσα ἐξωδίασεν νὰ τὸ παρ-
- 20 βάνῃ αὐτὸ τὸ ὄρνιον, οὐ ἕτερον πρᾶγμα τὸ εἶχεν χρῆσι, ὅτι αὐτόν ἐστὶν τὸ δίκαιον. Εἰ δὲ κανεῖς οὐκ ἔρτη μέσα εἰς ἐκείναις τὰς γ' ἡμέραις ὁποῦ τὸ ἐκράτεν φανερά διὰ νὰ τὸ πουλήσῃ, ὅτι ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον οὐδὲν ἤρτεν κανεῖς νὰ τὸ ζητήσῃ, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ καλὰ ἀπ' ἐκεῖ καὶ
- 25 νὰ πᾶ εἰ τις θέλει νὰ τὸ δώσῃ, καὶ πρέπει νὰ ἔνη ἡ τιμὴ τοῦ ὄρνιου ἐδική του μὲ δίκαιον, ἄνευ νὰ βλάβῃ τινά· εἰ δὲ ὁ ἀφέντης τοῦ ὄρνιου οὐδὲν εὕρισκετο εἰς τὴν χώραν μέσον ἐκείνων τῶν γ' ἡμερῶν καὶ ἐπῆγεν ἔξω γυρεύγοντα τὸ ὄρνιόν του, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἀφὸν ἔρτη καὶ εὕρισκε το καὶ ζη-
- 30 τᾶ το, νὰ τὸ πάρῃ ἐντέχεται μὲ τὸ κείμενον καὶ νὰ τὸ ἀναλάβῃ, ἀμμὲ ἐνὶ κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνου ὁποῦ τὸ ἧ-

ρεν ὅσα ἐξώδίασεν δι' αὐτὸν τὸ ὄρνιον τὰς ἡμέρας ἀποῦ τὸ
 ἐκράτει καὶ ἔβλεπέν το, καὶ ὅσον ἀξάργησεν διὰ τὸ αὐτὸν ὄρ-
 φ. 167. νιον καὶ οὐδὲν ἔκχευεν τίποτε, καὶ τὸ κρασίον του | διατί τὸ
 ἦυρεν, καὶ τοῦτον ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν·
 καὶ αὐτὸ ἐθέσπισέν το ὁ Φουκᾶς εἰς τὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσο- 5
 λύμων ὅπου μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν εἰς τὸ φυγίον ἐνοῦ λα-
 γοῦ τὸν ἐκυνήγαν, καθὰ ἐνὶ ἐρμηνεμένον εἰς τὸ βιβλίον τοῦ
 Κουνκέστ τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σμγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν κανεῖς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα, πακτόνει μία 10
 ἐδικήν μου γῆν διὰ νὰ οἰκονομήσῃ οἰκίαν, οὐ ἕτερον τίποτε, εἰς
 ἀνάστημαν ἀπάνω, διὰ νὰ μοῦ δώσῃ καθὰ χρόνον μίαν ἀλη-
 θινήν τιμὴν νοματισμένη, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι οὐδὲν
 μὲ πλερόνει καθόλου τὸ ἔφιτον, καθὰ ἐντέχεται, διατί οὐδὲν
 ἠμπορεῖ, οὐ διατί οὐδὲν θέλει νὰ πάρῃ ἐκεῖνον τὸ ἐργάστην, 15
 καὶ οὐδὲν θέλει πλεῖον νὰ τὸ κρατήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔφιτον, τὸ
 δίκαιον κρίνει ὅτι ἐφειδὴν οὐδὲν τοῦ ἀρέσκει πλεῖον νὰ τὸ
 κρατῇ ἐκεῖνον τὸ ἔφιτον, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σηκώσῃ ἀπαὶ τὴν
 γῆν μου, οὐ νὰ τὸ πουλήσῃ ἂν θέλῃ· εἰ δὲ ἐκεῖνος, οὐ ἐκεί-
 νη, ὅπου ἐνὶ ὁ ἀγρός, θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ἐτεσαῦτον ὅσον ἀ- 20
 ξάζουν τὰ πράγματά του ὄντα νὰ τὰ ἐβγάλῃ ἀπαὶ τὴν γῆν
 του, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἐνὶ κρατούμενος μετὰ ταῦτα
 ν' ἀφήσῃ ἐκεῖνο τὸ ἀνάστημαν διὰ ἐκείνην τὴν τιμὴν, χωρὶς
 νὰ τὰ χαλάσῃ· καὶ ἐὰν ὁ ἀφέντης τῆς γῆς οὐδὲν θέλει τοῦ-
 τον ὅλον νὰ ποιήσῃ, ἀμμὲ θέλει εἰς πούλησιν νὰ γένη ἐπε- 25
 σαῦτα νὰ δώσῃ ὡς κανένα ἄλλον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐντέ-
 χεται νὰ τὸ ἔχῃ ἐπεσαῦτα ὅσα κανεῖς ἄλλος, νὰ δώσῃ ὅτι
 οὕτως ἐνὶ δίκαιον· ὅτι ἀκόμη οὐδὲν ἠμπορεῖ κανεῖς ἀγοραστής
 τὸ ἀνάστημαν τὸ κείθεται ἀπάνω εἰς ἄλλου γῆν νὰ τὸ ἀγο-
 ράσῃ, ἄνευ τῆς θελήσεως ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὅπου ἐνὶ ἐδικῇ 30
 του ἢ γῆ, καὶ διὰ τοῦτον ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἔχῃ, ἂν θέλῃ,

προτήτερα παρά ἄλλον τινά, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σμδ. [λείπει ὁ τίτλος].

- | Ἐν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα θε-φ.168.
- 5 λαι νὰ ἀξαναποιήσῃ καὶ νὰ πλατύνῃ τὴν οἰκίαν τοῦ ἐπάνω τοῦ τείχους τοῦ, ἀπαῦτα ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ μὲ τοιοῦτο, ὅτι τὸ κρεμαστὸ τὸ νὰ ποιήσῃ ἐπάνω τοῦ τείχους τοῦ μηδὲν ἐμπη εἰς τὴν ὁδὸν τὴν βασιλικὴν, παροῦ ὡς τὸ τρίτον τῆς ὁδοῦ, καὶ ὄχι πλεῖον. Καὶ ἂν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ
- 10 καμμία γυναῖκα νὰ ποιήσῃ νὰ ποίσουν κανένα ἐξωπέταστον ἐπάνω τοῦ τείχους τοῦ, καὶ ἐκεῖνο τὸ κρεμαστὸν πάγει εἰς τὴν ὁδὸν πλεῖο τοῦ τρίτου τῆς ὁδοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι πομᾶ στραβὰ τοῦ αὐθέντη νὰ πάρῃ τὴν ὁδόν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ στραβωμοῦ, ἢ τοῦ ἀδίκου, νὰ χαλάσουν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐξω-
- 15 πέταστον, εἰς ὅπλην νὰ μηδὲν γένη πλεῖον, οὐδὲ νὰ ἔχη ἔξω τοῦ τείχους τοῦ, καὶ αὐτὸ ἐν δίκαιον· ὅτι, ἐφειδὴν ὁ ρήγας βροστᾶ τον νὰ ἔχη ἀπάνω τῆς ὁδοῦ τοῦ τὸ τρίτον τῆς ὁδοῦ, κακείνος οὐδὲν ἀρέστην, ἀμμὲ πολεμᾶ ἄδικον τοῦ ρηγὸς καὶ παίρνει του τὴν ὁδόν του, ἐντέχεται νὰ χάσῃ ὅλον μὲ τὸ δί-
- 20 καιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σμε. [λείπει ὁ τίτλος].

- Διὰ τοῦ συμπαμοῦ καὶ διὰ τοὺς ἀρχηγούς ἐθεσπίστην, ὅτι πάντες ὁποῦ ἐν ὑποταχτικοὶ τῆς ἀφεντείας τῆς Ρώμης ἐντέχεται νὰ ζιοῦν μὲ εἰρήνην καὶ μὲ ἀνάπαυσιν, καὶ διὰ τοῦτον
- 25 ἐν διαφεντεμένον ὅλους ἐκεῖνους εἰς τὴν ἀφεντεῖαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι κανεὶς νὰ μηδὲν σηκῶν ταραχὴν κατὰ τὸν ἄλλον καὶ πολεμῶντά του ἄδικον καὶ ἀγανάκτησιν, οὐ χωριατοσύνην, ἀμμὲ νὰ συνειθίζου καὶ νὰ κρατοῦν καλὴν ἀγάπην μέσο τους· καὶ εἴ τινες θελήσουν νὰ πᾶν κατὰ πρόσω-
- 30 πα τούτους τοὺς καλοὺς ὀρισμούς, νὰ τὸ ἀπολάβῃ καὶ εἰς τὸ καρμίν τους καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τους, ὅτι διὰ τῆς μικροτυρίας

τοὺς σοφοὺς ἀνθρώπους, ὅλον τοῦτον ὅπου οὐδὲν ἐνὶ μὲ τὸ
 κείμενον ἠμπορεῖ νὰ λαληθῆ ἀγανάκτησιν, τούτέστιν ζαβὰ
 καμωμένον, καὶ τοῦτον ἐνὶ ἡ ἀγανάκτησι· καὶ ν' ἀπαντάγη
 πολλάς φορὰς μακρὺν καιρὸν, καὶ πολλάς φορὰς περνᾷ γλήγο-
 φ. 169. ρα. Ἐκεῖνον | ἀπαντᾷ, ὄντα ἐκεῖνος ὅπου τῷ πολεμοῦν τὴν ἀ- 5
 γανάκτησιν, ἀναμίγεται, χωρὶς νὰ ἀπομείνη, καὶ καταδικάζε-
 ται μὲ τὸν ἕτερον, οὐ ὅταν κανεὶς πολεμᾷ ἄδικον ἐκεῖνου ὅ-
 που ἐνὶ ἀκόμη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, οὐ πολεμᾷ
 ἀγανάκτησιν τῆς γυναικός, οὐ κατίνος καλοπίχερου, ὅτι ὁ πα- 10
 τὴρ ἠμπορεῖ νὰ ἀνγκάλησῃ διὰ λόγου του καὶ διὰ τὴν γεναι-
 κάν του, καὶ διὰ τοῦτον ἐκεῖνος ὅπου τὸ ποιεῖ, ἐντέχεται καὶ
 πρέπει νὰ ἐνη διπλᾷ τιμωρισμένος. Ἡ πρᾶξις τῆς ἀγανάκτη-
 σης περνᾷ (1) γλήγορα, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου τοῦτο πολεμοῦν
 οὐδὲν ἀντιλέγει τίποτες, καὶ οὐδὲν ἔχει πλεον λόγια, καὶ
 συχωρᾶται. Καὶ πολλάς φορὰς λέγονται ἡ ἀγανάκτησες θυ- 15
 μῶδες, καθὰ ἐνὶ εἰς κορμὶν εἰς τόπους καὶ εἰς ὑπόθεσας, κα-
 θῶς γίνεται [ὁ υἱός] κρούει τοῦ πατρός του, καὶ ὅταν ὁ ἀπε-
 λεύθερος ἐβγαίνει κατὰ πρόσωπα τοῦ ἀφέντη του, καὶ διὰ ποίαν
 ὑπόθεσιν νὰ ξηκληρωθῆ ὁ υἱός, καὶ ὁ ἀπολεύθερος νὰ στραφῆ
 σκλάβος, οὐ ὅταν ποιήσουν ἀγανάκτησιν τοῦ ἀφέντη του, ὅτι 20
 ἐκεῖνοι ὅπου τὰ πολεμοῦν μέλλει νὰ ἐνη θυμωμένα τιμωρη-
 μένοι καὶ παιδεμένοι διὰ τὸν τόπον· ὧς περ γίνεται, ὅταν κ-
 νεὶς ποιῆ ἀγανάκτησιν ἄλλου εἰς τὸν φόρον, οὐ εἰς μέσην κα-
 θολικὴν ἐνπροσθεν πολλῶν ἀνδρῶν· τοιοῦταις ἀγανάκτησες, ἀ-
 ληθῶς ὅτι ἐνὶ εὐκολαῖς, ἐντέχεται νὰ κριθοῦν σκληρὰ δι' αὐτὴν 25
 τὴν θεωρίαν καὶ ἐσταμένους τοὺς λαὸς τελειωμένα· ὧς περ ἂν
 ἦτον ὅτι ὁ εἶς νὰ ἔδωκεν ἐτέρου εἰς τὸ πρόσωπον, οὐ εἰς τὴν
 ὀφθαλμόν, καὶ εἰς τοιοῦτην ἀφορμὴν ἐνὶ ἀληθές ὅτι ἡ ἀγανά-
 κτησι ἐνὶ μικρῇ, πρέπει νὰ κριθῆ βαρετά, καθάπερ νὰ εἶχεν
 μεγάλην πληγὴν.

30

(1) χειρ. περνα περνα .

σμς. [λείπει ὁ τίτλος].

- Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνκλητεύει ἕτερον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρὲ Μπατουήν, ἀποῦ δαρμόν, καὶ δείχνει ὅτι ἐκεῖνος ἔσπισέν του τὰ ροῦχά του, οὐ ἐμάθησεν τὰ γενεά του, οὐ
- 5 δείχνει τὸ αἶμαν τῶν δοντιῶν του λαλῶντα, ὅτι ἔβγαλέν το ἀπαὶ τὴν μούτην του, οὐ ἔβγαλεν τὰ μιλλία του | καὶ δείχνει φ.170. τὸ πῶς τοῦ τὰ ἀνάσπασεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι διὰ κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ ἄνωθεν λαλημένα, περὶ ἐκεῖνου τοῦ ποίου ἀνκάλεσεν ἀρνᾶται το ἐκεῖνον τὸ ποῖον,
- 10 παντὸς δι' αὐτὰ τὰ πράγματα οὐδὲν νὰ ποιήσουν ἀσίζαν, μὲ τὸ κείμενον, ἐάν τὰ κρηάτα του, οὐ ἂν οὐκ ἔχη κόρπον φανερόν· δι' αὐτὸ καλὰ νὰ ἠξεύρεις, ὅτι πολλὰς φορὰς ἀνοίγει ἡ μούτη τοὺς λᾶς καὶ ζηματόνουν καὶ τὰ δόντια, ἄνευα κόρπου, καὶ μιλλία κεφαλῆς καὶ τῶν γενείων ἢ τρίχες πέπτου, ὀδί-
- 15 χως νὰ τὰς ἀνασπᾶσαν, καὶ ἀπ' ἀνκρισις σκίζει τὰ ροῦχά του πολλὰκις χωρὶς νὰ τοῦ τὰ σχίσουν· ἕνεκεν τούτων κελεύει τὸ κείμενον τὸν βισκούνην καὶ τοὺς κριτάδες νὰ μηδὲν βιστάξουν ὅτι ἐκεῖνον διὰ τοιοῦτον ἐνκλημᾶν ἀσίζαν, τούτέστιν νὰ ὁμότη ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια εὐαγγέλια, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν οὐκ ἐποίη-
- 20 σέν του, ὅτι τοιοῦτον οὐδὲν πρέπει νὰ ποιήσῃ, κόρπον οὐδὲ νὰ ἔχη φανερόν ἐκεῖνος ὅπου ἐνκλητεύει, ἂν οὐκ ἔχη παντὸς μάρτυρας ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐνκαλέ· ἀμμὲ ἐκεῖνος ἔχει μάρτυρας κελούς ἀνθρώπους τὸ πῶς ἐκεῖνος ἐτίμασέν τον, οὐ ἐφούσπισέν τον καλὰ, οὐ ἐλακτοπάτησέν τον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ βισκούνης πρέπει
- 25 νὰ ποιήσῃ νὰ ἔρτη ἔμπροστέν του ἐκεῖνος ἀποῦ τοῦτον ἐποίησεν, καὶ πρέπει νὰ ποιήσῃ νὰ τὸν δέρουν μὲ β' σεργένταις ἀποῦ βέργας τοῦ βουδίου, καὶ μετὰ ταῦτα (1) νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ νὰ ἔνη αὐτοῦ ὡς ὅπου νὰ ποιήσῃ εἰρήνην μὲ ἐκεῖνον τὸν ἔδερην, ἄνευα κόρπον φανερόν, καὶ οὐ-

(1) καὶ μετὰ ταῦτα καὶ μετὰ ταῦτα.

τως ἐνί δίκαιον, ὅτι ὡς περ θ; ἐλακτοπάτησεν καὶ ἔδερεν ἕτερον, νὰ δαρτῆ τὸ κορμὶν του, οὐχὶ δὲ μὲ καρτζά, ὅτι διὰ τοῦ κορμίου ἐβγαίνουν καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ καλά.

σμζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεττι παρὰ κῆτινος ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾶ 5
ἐπάνω ἐτέρου νὰ τὸν δέρῃ, οὐ νὰ τὸν σφάζῃ, καὶ γίνεττι ὅτι
ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἀπηδᾶ διαφεντεύγεττι οὕτως καλά, ὅτι σφά-
φ.171. ζει ἐκεῖνον, οὐ λαβόνει τον εἰς τὸν ἴ θάνατον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ
τοῦ ἀπήδησεν ἔρχεττι ὄνπρὸς καὶ ἀνκαλέ, οὐ εἷς ἕτερος διὰ
λόγου του ἀνκαλέ, ὅτι ἐνί ἀπεθαμένος, οὐ οὕτως λαβωμένος 10
ὁποῦ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ σκαλέψῃ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει,
ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἀπήδησεν, τούτέστιν ὁ ἀπηδημένος, ἡμ-
πορεῖ νὰ δεῖζῃ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνί
λαβωμένος ἐπήδησέν του προτήτερα, ἐντέχεττι νὰ ἐνη ἐλεύθερος,
τούτέστιν κίτες, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν ἄνευ πό- 15
λεμον· ἀμμὲ ἂν ἐκεῖνος ἐπέθανεν, καὶ ὁ ἕτερος ἔχει τοὺς μάρ-
τυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐσκότωσέν τον
διαφεντεύγοντα τὸ κορμὶν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὸς
νὰ μείνῃ κίτες περὶ ἐκείνου τοῦ φόνου, κατὰ τὸ κείμενον·
ἀλλὰ ἔχει πόλεμον μὲ τὸ κείμενον, τούτέστιν οἱ συγγκενοῦ; 20
τοῦ τεθνεῶτος ἠνποροῦν καλά νὰ σηκώσουν ἕνα ἀπί τού; μάρ-
τυρας εἰς πόλεμον, καὶ εἴ τι; νικηθῇ νὰ τὸν κρεμάσουν μὲ
τὸ κείμενον· εἰ δὲ ὁ τεθνηκῶς ἐμολόγησεν, οὐ ἕτεροι διὰ
λόγου του, ἐνώπιον τοῦ βισκούνη, οὐ ἔμπροσθεν τῶν κρι-
τῶν ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ἀπήδησεν προτήτερα, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ τὸν 25
ἐσκότωσεν ἔχει τοὺς μάρτυρας, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἐντέχεττι
νὰ ἐνη ἐλεύθερος ἄνευ κανενοῦ πολέμου νὰ ποιήσουν οὐδὲ ἐκεῖνος,
οὐδὲ οἱ μάρτυρές του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σμη. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεττι ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾶ ἐτέρου 30
ἀνθρώπου, οὐ γυναίκα, καὶ σκοτόνει τον, καὶ β' λίζοι διαβαί-

- νοντα ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἰδάν τον ποιῶν αὐτὸ τὸ κακόν, καὶ πιά-
 νουν τον, καθά ἐνι κρατούμενοι νά τὸν πιάσουν καὶ νά ἀρ-
 στιάσουν πάντα τὰ τέλη τοῦ (1) ἀφέντη τους, καὶ νά διαφεν-
 τίψου ὄλα τὰ ἄδικα τὰ γίνίσκονται, καὶ μετὰ ταῦτα παρ-
 5 δίδων τον ἐκεῖνον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ λέγουν πιαστὰ εἰς τὴν
 αὐλήν | ἐνώπιον τοῦ βισκούνητῃ καὶ τοὺς κριτάδες, μὰ τὴν πι-φ.172
 στιοσύνην τους, καὶ μὰ τὸ ὁμάτζει, ἤγουν τὸν ὄρκον τους τὸν
 ἐποίησαν τοῦ ρηγός, ὅτι εἰδάν τον νά ποιήσῃ ἐκεῖνον τὸν φόνον,
 τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει, ὅτι αὐτὸς ἐνι ἔνοχος ἄνευ πό-
 10 λεμον, καὶ οὐδὲν τὸ ἀξιάζει νά 'πῆ « μὴ τὸ ὀρίσοι ὁ θεός, ὅτι
 ἐποίησέν τοι » ἀμμέ παρευτὺς πρέπει νά ἔνη ἔνοχος καὶ νά
 τὸν κρεμάσου· ὅτι ἐπεσαῦτα ἀξιάζει ἡ μαρτυρία τῶν β' λιζίων
 εἰς τοιοῦτην ὑπόθεσιν, ὅτι οὔτως ἐνι δίκαιον, μὲ τοιοῦτον ὅτι
 ὁ φονεμένος, οὐ ἡ θνητὴ νά μηδὲν συνκενιάζου τὸς λιζίους,
 15 ὅτι ἂν τοὺς συνκενιάζου, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνον νά μὴ
 τὸν κρεμάσου διὰ τὸ αὐτόν, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ὁμολογήσῃ· ἀμμά
 καλὰ κρίνει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνον νά τὸν βάλου εἰς τὸ κρι-
 τήριον, καὶ ἐτεσαῦτον νά τὸν ποτίσου ὦ; που νά ὁμολογήσῃ
 τὴν ἀλήθειαν· καὶ παρευτὺς τὸ νά τὸ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλή-
 20 θεϊαν, πρέπει νά τὸν κρεμάσου· ἀμμέ ἂν οὐδὲν ὁμολογήσῃ τί-
 ποτε; διὰ στεναχωρίαν τὴν τοῦ πολομοῦν διὰ γ' ἡμέρας, νά
 τὸν βάλου εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νά ποιήσῃ ἕνα χρόνον καὶ
 μίαν ἡμέραν, ἕνα δοῦσιν, ἐὰν μέσον ἐκεῖνου τοῦ καιροῦ, ἂν
 θελήσῃ νά βαστάξῃ καμμίαν ζουτζαν, οὐ ἂν ἔρτη κανεῖς ὄνπρὸς
 25 ὀποῦ νά θελήσῃ νά προβιάσῃ περὶ ἐκεῖνου τοῦ φόνου· εἰ δὲ
 οὐκ ἔρτη κανεῖς μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, κανεῖς οὐκ
 ἤρτεν νά βαστάξῃ τὴν τζουτζαν, πρέπει νά τὸν ἐδγάλου ἐξω
 τῆς φυλακῆς, καὶ νά ἔνη μὲ τὸ αὐτόν κίτε; τούτέστιν ἐλεύ-

(1) χειρ. τοῦ τοῦ.

τερος αὐτοῦ τοῦ φόνου, ἄνευ πολέμου καὶ καμμίας ἀποκρίσεως· τινὸς ἀποῦ νὰ τὸν κράξῃ, διότι ἐποίησεν πάντα ὅσα ἔμελλεν νὰ ποιήσῃ, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσί- ζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σμβ. [λείπει ὁ τίτλος;].

5

Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνὶ λαθωμένους ἀποῦ πολλαῖς πληγαῖς, καλὰ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἀνκαλέσῃ ἐτε- ρ.173.σαυτοὺς ἀνθρώπους | κατὰ ὅσως κόρπους ἔχει, καὶ ὄχι πλεῖον· καὶ ἀπὸν ἐκλητέψῃ, καὶ οἱ κριταὶ ἰδοῦσιν τὰς πληγὰς, καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται ὅλους ἐκείνους νὰ 10 τοὺς βάλῃ εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως ὅπου ὅτι νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ᾄδῃ τὸ τί θέλει γενηθῆν ἀπαι τὸν πληγωμένον· καὶ ἂν γίνεταί ὅτι κανεῖς ἀποῦ νὰ ἤθελεν νὰ ἔδωκεν ἐνκυτάδες διὰ νὰ μηδὲν ἐμπῆ εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ οἱ ἐνκυτάδες νὰ ἔνη τοιοῦτοι ἄνθρωποι διὰ νὰ ἔνη καλὰ θηροῦμενος ἀπ' αὐτοῦς, τὸ δίκαιον 15 κελεύει ὅτι ἠμπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ ἐνκυτάδες μὲ τοιοῦτην τάξιν, ὅτι ἂν οὐδὲν στρέψουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐτὴν πᾶσα ὥραν ὅπου νὰ τὸν θελήσουν, ὅτι νὰ ποιήσουν τοὺς ἐνκυτάδες ὅσον ἔμελλε νὰ ποιήσουν ἐξ αὐτόν του, καὶ ἀλλοίως μηδὲν πάρου ἐνκυτάδες διὰ κανένα τίποτε. Εἰ δὲ αὐτὸς ἀπεθάνῃ 20 ἀπ' αὐτάς τὰς πληγὰς, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐφειδὴν οὐδὲν ὠμολόγησαν ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔργον, ἀμμὲ λέγουν «μη τὸ ὀρίσει ὁ θεός!» ἐντέχεται ὅλοι νὰ ἔνη εἰς τὴν φυλακὴν ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν· καὶ ἂν ἔνη ὅτι μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ἔρτη κανεῖς διὰ τὸν τεθνεώτη ὅπου θέλει νὰ σηκώσῃ 25 κανένα εἰς τὸν πύλεμον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ὅποιον θέλει ἀπὸ ὅλους ἐκείνους εἰς τὸ λάθωμαν τοῦ τεθνεώτος· καὶ ἐὰν νικήσῃ ἐκεῖνον τὸν ἔκραξεν, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσου· καὶ πάντες ὅλους ὅπου ἐλάβωσαν τὸν θνητόν, οὕτως ὡς γιὸν κρεμάσου, ἐντέχεται νὰ κόψουν τοὺς γρόθους τοὺς καὶ 30 νὰ τοὺς διώξουν ἀπὸ τὴν χώραν καὶ ἔξω τοῦ ρηγάτου, ὅτι

- οὕτως ἐνὶ δίκαιον. Καὶ ἂν ἐκεῖνος νικήσῃ τὸν ἄλλον, τοῦτέστιν ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἔκραξεν διὰ τὸν τεθνεώτην, πρέπει ὅλοι νὰ ἔνῃ ἀποφγαλμένοι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόβον, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἔκραξεν ἐντέχεται νὰ
- 5 τὸν κρεμάσου. Εἰ δὲ οὐδὲν ἔρτη κανεῖς ὄνπρὸς ὅπου νὰ θελήσῃ νὰ τοὺς κρᾶξῃ περὶ ἐκεῖνου τοῦ φόβου μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ἀφὸν ἐπέθανεν, καὶ κανεῖς ἐξ αὐτοῦ τοὺς θελήσῃ νὰ βαστάξῃ τὸ λέγουν τζουίζαν εἰς τὴν ἀγνωριμίδαν τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐδὲν ἐνὶ κανεῖς ὅπου τὸν ἐλάβωσεν, καὶ σωστῆ
- 10 ἀπαιτεῖ τζουίζαν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ ἔνῃ ἐλεύτερος ἀπὸ | κείνον τὸν φόνον πρὸς τὴν ἀφεντία καὶ πρὸς πᾶσα ἀνθρωπων ὅπου ποτὲ νὰ ἠθέλησεν τίποτε νὰ τοῦ ζητήσουν, ὅτι ἐπάνω τῆς μαρτυρίας τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεῖς ἀνθρωπος, νὰ ζητήσῃ τίποτε, οὐδὲ νὰ ποιήσῃ, ἐπειδὴν ἐνὶ καθαρὸς ἀπὸ τὴν
- 15 τζουίζαν. Εἰ δὲ γίνεται ὅτι οὐδὲν δειχθῆ καθαρὸς, ἀπὸ τὸ ὀρκωμοτικὸν οὐδὲν θέλου, ἐντέχεται περυστὺς νὰ τὸν κρεμάσου· ἀμμὲ οἱ ἄλλοι ὅπου ὀρκωμοτικὸν οὐδὲν θέλουν νὰ βαστάξουν, καὶ κανεῖς οὐδὲν ἔρχεται ὄνπρὸς μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ὅπου θέλει νὰ τοὺς κρᾶξῃ περὶ τοῦ φόβου, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐπειδὴν ὅτι ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιάβην, ἡ
- 20 αὐλή ἐνὶ κρατούμενη νὰ ἀποφγάλη ὅλους ἐν τῷ ἄμα, ὅτι ἐνὶ ἐλεύθεροι μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ἀπ' ἐκεῖνου τοῦ φόβου ἄνευ ἀπόκρισι τὴν νὰ ἀποκριθοῦν ποτὲ τινος ὅπου νὰ θελήσῃ νὰ τοὺς κρᾶξῃ, ὅτι οὕτως ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ
- 25 τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σν. [λείπει ὁ τίτλος].

- Καλὰ ἠγνωνρίζετε ὅτι ἐνπαλῆς, οὐδὲ οἱ κριταὶ οὐδὲν πρέπει νὰ δυναστεύσου τινὰν νὰ βαστάξουν ὀρκωμοτικὸν λεγόμενον τζουίζαν κανένα ἀνθρωπον, οὐδὲ καμμείν γυναικίαν οὕτως·
- 30 ἀμμὲ ἂν κανεῖς ἀνθρωπος, οὐ γυναικίαν, νὰ τὸν κρᾶξουν περὶ κανενοῦ πραγμάτου τὸ τοὺς κατανμπλέκουν ὅτι ἐποίησάν το,

κάκεινος ἀπαῦτα διὰ τῆς προαίρεσός του ἀπομένει νὰ βастάξῃ
 τὸ ὀρκωμοτικόν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ ὀρίζει ὅτι οὐδὲν ἐμ-
 πορεῖ πλεῖον νὰ συρτῇ νὰ μηδὲν τὴν βастάξῃ, ἐπειδὴν ἐκεῖνος
 τὸ προαιρέθη καὶ προσφέρτην, ἀμμὲ ἐνὶ κρατούμενος νὰ τὴν
 βастάξῃ εἰς| στασιό του, ἐὰν θέλῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἀνκαλέ δι' 5
 αὐτὸν τὸ παράπτωμαν· καὶ περὶ τούτου ἐνὶ κρατούμενος ὁ βι-
 σκούνητῃ καὶ οἱ κριταὶ νὰ ποιήσουν νὰ βастάξῃ ἐκεῖνη τὴν
 τζουίξαν εἰς| στασιό του, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὴν βастάξῃ,
 ἀπειδὴν ἐπροσφέρτην καὶ οὐδὲ τίποτε θέλει νὰ ποιήσῃ ἀποῦ
 ὅσα νὰ τοῦ εἰπῇ ἢ αὐλή, τὸ δίκαιον δίδει νὰ ἠγνωρίσου περὶ 10
 ἐκείνου ὅτι ἐνὶ καλὰ προβιασμένος καὶ ἐνοχος εἰς ἐκεῖνον τὸ
 βάνου ἐπάνω του, ὅτι ἂν οὐδὲν τὸ εἶχεν ποιήσῃ, οὐδὲ νὰ
 175. ἐφοβήθη παντὸς τὴν τζουίξαν, ὁποῦ ἐνὶ | δίκαιον πρᾶγμα
 καὶ κείμενον εἰς πάντας τοὺς λαῶς ὁποῦ κείμενον γυρεύου,
 καὶ διὰ τοῦτον πρέπει οἱ κριταὶ νὰ τὸν κρίνουν εἰς τὴν ἀν- 15
 ταπόδοσιν τὴν λαλοῦν περὶ αὐτοῦ διὰ ἐκείνου τοῦ παραπτω-
 μάτου τὸ ἔβχλαν ἐπάνω του ὅτι ἐποίησέν το, οὐ ἐποίησεν νὰ
 τὸ ποιήσουν, ὅτι καλὰ δείχνει καὶ ἐνὶ προβιασμένος, ἐπειδὴν
 δὲν θέλει νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἐπροσφέρτην νὰ ποιήσῃ, ὅτι
 οὕτως ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίξαν. 20

σνα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου
 ὁποῦ ψεύγει τὴν αὐλήν, καὶ λέγει ὅτι αὐτὸ τὸ κρίσιμον ἐνὶ
 ἄπιστα λαλημένον.

Ἐὰν γίνεταὶ ὅτι περὶ κανενοῦ ριζικοῦ, ὅτι κανεῖς ἀνθρωπος
 ἐνὶ ὅτοσαῦτα ἀπότορμος ὅτι ψεματόνει τὰς κρίσας τῆς αὐλῆς, 25
 ὅταν λέγῃ « αὐτὴ ἡ κρίσις ἐνὶ ψέματα καὶ ἄδικα κρίσιμένη
 καὶ θεσπισμένη » τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔπασεν νὰ δώσῃ
 εἰς τὴν κρίσιν, τούτέστιν τῶν κριτῶν, ξζ' ἡμισὴ λίθραις, καὶ
 τοῦ ἀφέντη τῆς χάρας δύο ἐπεσαῦτον παρὰ τῶν κριτῶν, ὅτι
 οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον· καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ ἀπόθεν νὰ 30
 πληρώσῃ, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ τοῦ κόψουν τὸ τρίτον τῆς

γλώττας του διὰ νὰ μηδὲν ἐμπορήσῃ τὴν αὐλὴν νὰ κράξῃ ψε-
ματαρία ὅτι διὰ δίκαιον (1) νὰ ποῖκε καὶ νὰ στερεώσῃ ἠθε-
σπίσθην εἰς αὐτήν· ἐνὶ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζην
τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι κανεῖς ὅπου ἐνὶ τῆς ἀφεντέϊας τοῦ ρη-
5 γάτου τῶν Ἱεροσολύμων οὐδὲν πρέπει νὰ διαφεντέψῃ, οὐδὲ νὰ
ξηλώσουν τὴν κρίσιν τῶν κριτάδων δομένην εἰς τὴν αὐλὴν, οὐδὲ
πρέπει νὰ τὸν βαστάξουν.

σβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου
ὅπου δέρει ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ἐνὶ ἔνοχος μὲ καλὴ μαρτυ-
10 ρίαν ὅτι ἔδερὲν το.

Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος δέρνει κανένα
ἄνθρωπον ἕτερον, καὶ ἀνκαλέ τον, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν,
καὶ ἐκεῖνος ἐνὶ ἔνοχος μὲ καλὰς μαρτυρίας ὅτι ἔδερὲν τον, τὸ
δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔπασεν νὰ δώσῃ τοῦ δαρμένου ρ' δω-
15 δεκάρια, καὶ τοῦ αὐθέντη ρ' πέρπυρα, μὲ τοιοῦτον, ὅτι εἰς
αὐτὸν τὸν δαρμὸν οὐκ ἔχει κανένα κόρπον φανερόν, οὐδὲ αἷ-
μην, ὅτι ἂν εἶχεν κόρπον φανερόν, οὐ αἷμην, ἐκεῖνος ἐντέχεται
νὰ χάσῃ τὸν γρόθον του τὸν δεξιὸν μὲ τὸ δίκαιον· εἰδὲ ἐκεῖ-
νος ὅπου ἐνὶ διὰ δαρμὸν οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πλερώσῃ τὰ ρ' σόρ-
20 δια τοῦ δαρμένου καὶ τὰ ρ' πέρπυρα αὐλὴν, κρίνει τὸ δίκαιον
ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐδάκρτην ἠμπορεῖ νὰ κρατῇ ἐκεῖνον ὅπου τὸν φ. 176.
ἔδερει εἰς τὴν φυλακὴν του ὡς περ χριστιανὸν ἕως ὅπου νὰ τὸν
πλερώσῃ, καὶ ἄρὸν πλερωθῇ ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψῃ εἰς τὴν
κρίσιν διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν της ὁμοίως. Εἰ δὲ ἐκεῖνος τε-
25 λευτῇ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν δαρμὸν, τὸ δίκαιον κρίνει, ἐφειδὴν ἐνὶ
ἔνοχος τοῦ δαρμοῦ ὅτι νὰ τὸν κρεμάσου παρσυτὺς μόνον νὰ
πεθάνῃ, ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ κείμενον καὶ δίκαιον. Καὶ ἐὰν
κανεῖς ἄνθρωπος, οὐ γενεῖκα, ἔδερὲν τον διὰ ἄλλον καὶ ἐνὶ ἔνο-
χος, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου αὐτὸν ἐποίησεν νὰ

(1) γειρ. διαδιακων.

ποιήσουν πρέπει νά τὸν περιορίσουν, καὶ ὅσοι τὸν ἔδερασι νά χάσου τὸν γρόθον τους, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἐπέθανεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν δαρμόν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐποῖκεν νά τὸν δέρουν ἓνι κρατούμενος νά πλερώσῃ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς τοῦ δαρμένου καὶ τῆς ἀφεντεῖας, καὶ 5 ἐκεῖνοι ὅπου τὸν ἔδεραν ἐντέχεται νά ἔνη γεβεντισμένοι ὀλόγυμνους μὲ τὰ βρακία εἰς τὴν χώραν καὶ καλὰ νά τοὺς δέρουν, ὅτι οὕτως ἓνι δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι ὅλοι νά νώσουν ἀπαὶ τῆς κακοποιίας.

σγ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκείνου τοῦ βουργέση, οὗ ἐτέρου 10 ἐλευτέρου ἀνθρώπου, δέρει ἕτερον σκλάβον, οὗ σκλάβον, καὶ ὁ ἀφέντης τῷ ἀνκαλέ.

Ἐὰν γίνεταί ὅτι κανεῖς ἐλεύθερος ἀνθρώπος, ὅποιος καὶ ἂν ἔνη, βουργέσης, οὗ ἕτερος, δέρνει ἓνα σκλάβον, οὗ μίαν σκλάβον, καὶ ὁ ἀφέντης του ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλέ περὶ 15 αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀσίζαν ὅτι ἔδεραν τὸν σκλάβον, οὗ τὴν σκλάβον του, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει νά κρίνουν ὅτι ποτὲ καμμίαν ἐλεύθερη γυναῖκαν, οὔτε ἐλεύθερος ἀνθρώπος, μὴ ποιήσουν παντὸς δι' αὐτὸν σκλάβου, οὗ σκλάβας ἀσίζαν, διατὶ οὐκ ἦν κείμενον, οὐδὲ δίκαιον, οὔτε ὁ νόμος, οὐδὲ ἡ ἀσίζα οὐδὲν 20 τὰ κελεύουν ποτέ· ἀμμὲ ἐὰν ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβα ἀπεθάνη πρὰ τοῦ ρηθέντος δαρμοῦ, καὶ ἐκεῖνος ὅπου τὸν ἔδερεν ἓνι μαρτυρημένος, τούτέστιν ἔνοχος, ἀτάντ, μὲ καλοὺς μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνος ἓνι κρατούμενος νά πλερώσῃ τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, [ύ]αν νά θελήσῃ νά ζητήσῃ εἰς τὴν ἐμπιστιοσύνην του ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἐκούστεψέν του ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὸ τοῦ ἐκούστεψεν ἄχρι τὴν ἡμέραν ἀποῦ ἐπέθανεν, καὶ αὐτὸν ἓνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ. 177. σνδ. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γυναίκας ὅπου ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ 30 ἐνκλητεύει ἀ' παιδίον ἀνήλικον.

- (1) Ἐάν γίνεται ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα ἔρχεται ἐμπρός καὶ ἐνκλητεύει κανέναν παῖδαν ἀνήλικον περὶ δαρμοῦ, οὐ περὶ αἰσχύνης, οὐ περὶ ἀπήδημν τὸ τοῦ ἐποίησεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ δίκαιον, οὐδὲ νὰ πάρῃ δίκαιον ἀποῦ κανένα ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, οὐδὲ ἀποῦ κανένα ἐνκλημν τὸ νὰ ποιήσουν ἐξ αὐτὸν του ἄχρι νὰ τελειώσῃ τὸ ἔτος τῶν ἰε' χρόνων· ἀληθινὰ ἐτεσαῦτον κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι, ἐάν ἔχῃ κανένα παιδὶν καὶ οὐδὲν ἔχει τινὰν ὁποῦ τὸν παιδεύει καὶ ἐκεῖνος ἔνι συνειθισμένος
- 10 νὰ κακοποιῇ καὶ νὰ ἀνασπᾷ τοὺς λαῖς, καὶ ἔκκλημν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ νὰ τὸν πιᾶσου καὶ καλὰ νὰ τὸν δέρουν, καὶ νὰ τὸν ἴπῃ « ἀπέκει καὶ νὰ πᾶ πλεῖον μηδὲν τοῦ γένηται αὐτῇ ἡ ἀφροσύνη, οὐδὲ ἕτερον, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ, θέλει τοῦ ποιήσῃ πολλὰ χειρότερα », καὶ
- 15 αὐτὸν ἔνι δίκαιον ὅτι οὕτως πρέπει νὰ παιδέψουν καὶ νὰ φοβερίσουν τὰ παιδία τὰ κακὰ. Ὅτι κανεῖς οὐδὲν ἔνι κρατούμενος περὶ πραγμάτου τὸ νὰ ποιήσῃ πολλοὺς ὁποῦ ἔνι ἀνήλικους, ἄνευ εἰς τοῦτον τὸ κάς, ἐάν ὁ ἀνήλικος δανείσῃ βίον ἀπαὶ τὸν ποῖον γίνεται πλουσιώτερος, ὅτι ἔνι κρατούμενος τοῦ ἐνπιστευ-
- 20 τιῶ εἰς πάντα ὅσα ἔνι πλουσιώτερος μὲ τὸ κείμενον.
- σνε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τὸ πῶς ὁ ρήγας ἔνι κρατούμενος νὰ πλερόνῃ τὰ ὀψώνικ, ἤγουν τὰ στουβέρικα τοὺς κανπίταις λεγομένους τζανπιούνιδες, τοὺς καλιούν εἰς πόλεμον περὶ φόνου.
- 25 Ὡς περ ὡς γιόν ὁ ρήγας, οὐ ὁ ἀφέντης τῆς γῆς ἔνι κληρονόμος ἐκεῖνου, οὐ ἐκεῖνης ὁποῦ πεθαίνει ἄνευ διαθήκης καὶ

(1) Κατὰ λάθος ἐξανεγράφησαν ἐνταῦθα πέντε στίχοι ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ προηγουμένου σγῆ κεφαλαίου μέχρι τῆς λέξεως « κρίνουν », ὅτε ὁ ἀντιγραφεὺς παρατήρησας τὸ σφάλμα διέκοψε τὴν περαιτέρω ἀντιγραφὴν ἐπισημειώσας « εἰδίπλασεν ».

ὁ μὴ ἔχων κανένα συνκενήν, καὶ ἐνθάδε γένοιτο νὰ λάβῃ πάντα
 ὅσα ἔχει ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη, ὁμοίως κελεύει τὸ δίκαιον καὶ ἡ
 ἀσίζα ὅτι ὁ ρήγας ἐνὶ κρατημένους νὰ διδώσῃ ὅλα του τὰ ὑψώ-
 νια τοῦ τζαπιούνη τὸν νὰ κράξουν εἰς πόλεμον περὶ φόνου, οὐ
 φ.178. περὶ κλεψίαν οὐ διὰ καλινένα ἕτερον ζήτημαν, ἐὰν ἐκεῖνος οὐκ 5
 ἔχῃ ἀπόθεν ἠμπορεῖ νὰ ὀδηγηθῆ, καὶ θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ἡ
 αὐλὴ νὰ τρεῖ καὶ νὰ πίνῃ ἕως τὰς μ' ἡμέρας, ἐὰν ἐτεσαῦτα
 κρεμαστῆ ἐκεῖνον τὸ ζήτημαν· εἰ δὲ ἀπαὶ τὰς μ' ἡμέρας καὶ
 ἄνω, ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενη νὰ δώσῃ πλεῖον τίποτε·
 καὶ διὰ τοῦτον κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι πόλεμος νὰ γένηται 10
 εἰς ὅλας τὰς ὀπλάς ἀφὸν δοθοῦν τὰ ἀμάχια, μέσα εἰς μ' ἡμέ-
 ρας μετὰ τὸ ἀμάχεμαν· καὶ νὰ τοῦ δίδῃ ἡ αὐλὴ τὸ ἐντυμαν
 κόκκινον καὶ ἡ κλάτζαις κόκκιναις, καὶ τὰ κανεβάς καὶ τὸ
 ραβδὶν ὅλα θέλει νὰ τὰ δανείσῃ ἡ αὐλὴ ὁμοίως. Ὅμοίως καὶ
 ἐὰν αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἔνη χήρα, οὐ ὄρφανόν, οὐ ὄρφανή, ὅπου 15
 βάνει τὸν τζαπιούνην καὶ πολομαῖ τὸν ἄλλον νὰ τὸν κράξῃ,
 καὶ οὐκ ἔχουν ἀπόθεν νὰ δηγηθοῦν τὸν τζαπιούνην τους, τὸ
 δίκαιον ὀρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης ἐνὶ κρατούμενος νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ
 τὰ πάντα, καθὰ ἐνὶ ἄνωθεν λαλημένον, καὶ οὕτως ἐστὶν κεί-
 μενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. 20

σς. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου,
 οὐ περὶ ἐκεῖνης τῆς γυναικας ὅπου ἐνὶ φονεμένη, καὶ οὐδὲν
 ἔχει κανένα συνκενή, οὐδὲ ἀγνώριμον νὰ γυρέψῃ τὸ αἵμάν της,
 τοῦ-ἐστὶν τὸν θάνατόν του, πῶς ὁ ἀφέντης τῆς χώρας ἐνὶ κρα-
 τούμενος νὰ τὸ γυρέψῃ κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν 25
 τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐὰν γίνεταί ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἀνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα
 ἐνὶ σφαμένη, καὶ κάτινες βάνουν ἐκεῖνον τὸν φόνον ἐπάνω κα-
 νενοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θνητὸς οὐκ ἔχει κανένα συνκενήν, οὐ
 καμμία συνκενάτρια, οὐδὲ φίλον, οὐδὲ φίλινα ὅπου νὰ ζητήσῃ 30
 τὸν θάνατόν του ἀπ' ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐσκότωσεν, τὸ δίκαιον

κρίνει ὅτι ὁ ρήγας, οὐ ὁ αὐθέντης τῆς χώρας, οὐ ἡ κυρὰ τῶ τόπου, ἔνι ἐκεῖνου γνήσιος κληρονόμος, καὶ ἔνι κρατούμενος νὰ γυρέψῃ τὸν θάνατόν του, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ νὰ δώσου ἓνα τζαπιούνην, ἐὰν ἔνη χρῆσις, ἐὰν αὐτὸς ἀρ-
 5 νᾶται ἐκείνην τὴν κακοεργίαν, ὅτι ὁ Κύριός μας εἶπεν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον « τὸ αἷμα τοῦ πτωχοῦ ὑπάγει ὀπίσω του καὶ κρᾶ-
 ζει κρίσιν καὶ λέγοντα, Κύριε ἀγαθέ, κρίσιν, καὶ ἐκδίκησαι τὸ αἷμα τοῦ πτωχοῦ! » καὶ ἐφειδὴν ὅτι λέγει οὕτως τοῦ Κυ-
 ρίου μας ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐντέχεται νὰ εἰσκαουστῇ ἐν τῇ γῆ, μὲ
 10 τὸ κείμενον, ὅτι εἰς κορμὶν τεθνηκοῦ ἐντέχεται ὁ κύρις τοῦ τόπου νὰ ποιήσῃ ἐκδίκησιν περὶ ὅλον ἐκεῖνον, κατὰ τὸ | ἔνι φ.179.
 θεσπισμένον περὶ ὅλους ἐν τῷ ἅμα· καὶ δι' αὐτὸν ἐθέσπισαν νὰ πάρουν τὰ πράγματά του καὶ νὰ ἐκδικήσουν τὸν θάνατόν του, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν
 15 τῶν Ἱεροσολύμων.

σνζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ὄρκου τὸν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ὁ κανπίτης τὸν λέγουν τζαπιούνη, ἐνώπιον τοῦ βισκούνη καὶ τῆς αὐλῆς.

Καλὰ νὰ ἠγωνρίζετε ὅτι ἐφειδὴν ὁ κανπίτης νὰ ἔλθῃ, καὶ
 20 θεωροῦσιν ὅτι εἰρήνη οὐ γίνεται, οἱ κριταί, οὐ ὁ βισκούνη-
 τῆς ὅπου ἐνι κρατούμενοι νὰ ἔνη αὐτοῦ ἄχρι τῆς συμπλήρωσης τοῦ πολέμου, ἐντέχεται νὰ ἔρτου ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν κανπίτην ὅπου κρᾶζει τὸν ἕτερον διὰ τὸν φόνον, καὶ νὰ τὸν ποιήσουν νὰ ὁμώσῃ εἰς τὰ ἄγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια οὕτως « ὁμνῆς (καὶ
 25 οὕτως νὰ σοῦ βουθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἄγια του Εὐαγγέλια) τὴν σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅτι ἐκεῖνος ὁ κατὰδικος ὅπου μέλ-
 λει νὰ πολεμήσῃ ἐποίησεν αὐτὸν τὸν φόνον τὸ βάνου ἐπάνω του; » Ἐπειτα μέλλει νὰ ἔρτου εἰς τὸν ἄλλον ὅπου διαφε-
 τεύεται καὶ νὰ τοῦ εἰποῦν οὕτως « ἐσοῦ ὁμνῆς αὐτοῦ ἐπάνω
 30 εἰς τὰ ἄγια Εὐαγγέλια (ὅπου οὕτως νὰ σοῦ βουθήσῃ ὁ θεὸς καὶ οἱ ἄγιοί του) σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅτι οὐδὲν εἶστι

ἔσου παντὸς ἐκεῖνος ὅπου ἐποίησες τὸν παρόντα φόνου; Ἐπειτα ἐντέχεται νὰ παραδώσου οἱ κριταὶ τοῦ καθενὸς κανπίτη τὸ σκουτάρινον του καὶ τὸ ραβδίν του, καὶ ἔπειτα ἐντέχεται β' ἀπαὶ τοὺς κριταῖς νὰ πάρου τὸν ἕνα κανπίτην, καὶ ἕτεροι δύο τὸν ἄλλον, καὶ νὰ τοὺς φέρου εἰς τὸν κήρυον Ἰσα ὅπου τὸ ἡμισον 5 τῆς ἡμέρας ἐνὶ ὃ ἥλιος, τὸν ἕνα κατὰ πρόσωπα τοῦ ἑτέρου, ἵνα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ μὴδὲν κωλῆ τὸν ἕνα πλεῖον παρὰ τὸν ἄλλον· καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη τὰ σκουτάρια τὰ λέγουν τανέβας, κόκκινα ὀλοκόκκινα, καὶ μίας μεγαλοσύνης καὶ ἐνοῦ βάρους καὶ ἐνοῦ μάκρους καὶ ἐνοῦ πάχους τὰ ραβδία, καὶ τότε 10 τες νὰ διαλαλήσου ὁ κήρυξ διὰ τριῶν φωνῶν παρὰ τοῦ αὐθέντη, νὰ μὴδὲν ἔχη τινὰ ἀπότορμον, ἀπάνω εἰς τὸ ἐδικόν του καὶ ἐπάνω εἰς τὸ κορμίν του, νὰ νέψη τίποτες τοὺς κανπίταις, καὶ μετὰ τὸ αὐτὸν νὰ ἀποβγάλου ὅλους εἰς ἕνα μέρος | εἰς φ.180. τοῦ κήρυου (ἕως ὅπου νὰ ἐμποῦν εἰς τὸν κήρυον νὰ ἀκούσου 15 τοὺς λόγους τοὺς νὰ πῆ ὁ νικημένος) καὶ τότες νὰ τοὺς ἀφήσου νὰ ἐσμιχτοῦν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου νὰ νικηθῆ, κρίνει τὸ δίκαιον, ὡς καὶ ἂν ἔνη, οὐ τεθνηκώς, οὐ ζωντανός, παρευτός νὰ τὸν κρεμάζου, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίξαν· καὶ εἰς τοιοῦτην ὄπλην καὶ μὲ τοιοῦτους ὄρκους ἐντέχεται νὰ συν- 20 τάξου τοὺς λίζιους τὸν πόλεμον τοὺς καθαλαρίου, καθὰ ἐβμηνεύεται αὐτοῦ τοὺς βουργέσιδες.

ση. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τὸ πῶς κανεῖς Συριάνος, οὐδὲ Ρωμαῖος, οὐδὲ Σαρακηνός, οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ γένουται κανπίταις κατὰ Φράνκου. 25

Γινώσκετε καλὰ ὅτι κανεῖς Συριάνος, οὐδὲ κανεῖς Ρωμαῖος, οὐδὲ κανεῖς Σαρακηνός, οὐδὲν ἐμπορεῖ κατὰ χριστιανὸν Φράνκον κανπίτης νὰ γίνεται, τούτέστιν οὐδὲν ἔμπορεῖ νὰ σηκώση κανένα Φράνκον εἰς πόλεμον εἰς αὐλήν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· εἰ δὲ ἂν ἔνη ὁ Συριάνος, οὐ ὁ Ρωμηός, οὐ ὁ Σαρακηνός 30 κρᾶξου τον περὶ φόνου, οὐ περὶ παρὰβουλιᾶς, οὐ διὰ ἀρεσιν, κα-

λά κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἀπαυτὰ ἠνποροῦν καλὰ νὰ διαφεντευτοῦν κατὰ τοῦ Φράγκου ὅπου εἰς αὐτὸ νὰ θελήσουν νὰ τοὺς κράξουν, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σθ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τοὺς σοδομίτας καὶ παντὸς ἐτέρου
5 κακοῦ ἀνθρώπου καὶ γυναικός, νὰ τοὺς θανατώσουν μὲ ἄσχημον θάνατον.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύουν ὅτι πάντες οἱ κακοῦργοι ἄνθρωποι ἐντέχονται νὰ ἀποθάνουν ἀπαι κακὸν θάνατον ἄσχημον, καθάπερ ἐκεῖνοι ὅπου ἔνι συνειθισμέ-
10 νοι νὰ κακοπράσσουν καὶ νὰ συντάσεται τοὺς κακοὺς, καθάπερ ἔνι οἱ σοδομίται, κλέπται, πατελίνοι, καὶ ἐπίβουλοι καὶ πάντας τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς κακὰς γυναῖκας, πάντας ἐκεῖνους ἐντέχεται νὰ ἀπεθάνουν, καὶ μηδὲν τοὺς ἀφήσῃ νὰ ζήσουν ἢ ἀρεντία, μὲ τὸ κείμενον, ἐφειδὴν τοὺς ἠγνωρίσουν,
15 ὅτι οὕτως εἶπεν ἡ Γραφή καὶ ὁ νόμος « πάντες οἱ φωροῦντες τοὺς ἐχθροὺς τοῦ θεοῦ, τούτέστιν τοὺς κακοποιούς, οὗτοί εἰσιν φίλοι τοῦ θεοῦ »· ἀμμέ κανεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται μὲ τὴν | ἐξουσίαν του ἀφ' ἐχυτοῦ του νὰ φονέψῃ τὸν φονεῖαν, ἀλλὰ φ.181. οὐδὲ τὸν παρχάβουλον, οὔτε τὸν πατελίνον, οὐδὲ τὸν κλέπτην,
20 ἀμμέ ἐντέχεται νὰ τὸν παρχδώσῃ εἰς τὴν κρίσι, καὶ ἡ κρίσις μετὰ ταῦτα ἔνι κρατούμενη νὰ τὸν κρίνῃ καὶ νὰ τὸν ζηλώσῃ κατὰ τὴν κακοπραξίαν του, οὐ παρὰ μαρτύρων, οὐ κατὰ τὴν ὁμολογίαν του τὴν ἐποίησεν πῶς ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακοεργίαν, οὐ φόνον, οὐ ἕτερον ἀμαρτίαν ἀπαι κείνα τὰ ἔνι ἄνωθεν
25 ὀνοματισμένα, παρευτὸς πρέπει νὰ τοὺς κρίνῃ εἰς θάνατον· ὅτι ὅταν οἱ κριταὶ κρίνουν κανέναν ἄνθρωπον εἰς θάνατον, οὐδὲν ἔνι περὶ τούτου τούτοι ἀφορμὴ τοῦ θανάτου, ἀμμέ ποιοῦν ἐκεῖνον τὸ ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα κελεύουν· καὶ διὰ τοῦτον πρέπει νὰ ξεύρουν οἱ πάντες, ὅτι πάντας ὅπου νὰ ποιήσουν φόνον, οὐ
30 ἕτερον ἀμάρτημαν, καθάπερ ἄνωθεν ἐλαλήθη, ἄνευ κανενοῦ κωλυμάτου οἱ κριταὶ ἔνι κρατούμενοι νὰ τοὺς κρίνουν εἰς θάνατον.

σξ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαβω-
μένου ὅπου ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλὲ ἕτερον ἀνθρώπον,
κάκεινος ἀρνᾶται καὶ ποιεῖ τὸν ὄρκον ὅτι τοῦτον οὐδὲν τοῦ-
τὸ ἐποίησεν, κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς.

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς ἀνθρώπος ὅπου ἐνὶ κορπωμένος ἀποῦ 5
θανάσιμον πληγὴν ἔρχεται ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ ἀνκαλὲ
κανέναν ἀνθρώπον καὶ λέγει ὅτι ἐποίησέν του τὸ κακὸν τοῦτον,
καὶ ἐκεῖνος τὸν ἀνκαλὲ ἔρχεται ὄνπρὸς καὶ λέγει « μὴ τὸ ὀρίσοι
ὁ θεός! » καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐποίησεν τοῦτον
ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τῶν κριτῶν, τοὔτέστιν ὅτι ὁμενέ 10
ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια Εὐανκέλια ὅτι ἐκεῖνος τοῦτον οὐδὲν τὸ
ἐποίησεν διὰ χειρὸς του, οὐδὲ μὲ ἄλλον οὐδὲν ἐποίησεν νὰ τοῦ
τὸ ποιήσουν, οὐδὲ ἐσυνκατέθη, οὐδὲ γινώσκει τίς τοῦτον ἐποί-
ησεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐνὶ κίτες, ἐφειδὴν ἐκεῖνος ἐπερίλαθεν
τὸν ὄρκον ἐξ αὐτόν του εἰς τὴν αὐλὴν, καθὰ τοῦ ζητᾷ· καὶ 15
μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι οὗτος ὁ κορπωμένος πεθαίνει ἀπ' αὐ-
τὴν τὴν πληγὴν, καὶ οὐκάτινες ἀπαὶ τοὺς συνκενοῦς του τοῦ
ἀπεθαμένου, οὐ ὁ πατήρ του, οὐ ἡ μητέρα του, οὐ ὁ ἀδελφός
του, οὐ ἡ ἀδελφὴ του θέλουσιν μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσουσιν τὸν
θάνατόν του ἐκεῖνου, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος 20
οὐκ ἐστὶν κρατούμενος νὰ δώσῃ ἀπόκρισι περὶ τοῦ θανάτου του
ἄλλου τινός, διότι ἐποίησεν ἐκεῖνον τὸ κελεύει ἡ ἀσίζα νὰ
ποιήσῃ, καὶ τὸ νὰ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ νὰ ποιήσῃ· εἰ δὲ ἐκεῖνος
φ.182. οὐδὲν τὸ ἐποίησεν τὴν ἀσίζαν, καθὼς ἀνωθεν ἐλαλήθη, κελεύει
καλὰ τὸ δίκαιον ὅτι ἐνὶ καλὰ κρατημένος, νὰ ἀπολογηθῇ περὶ 25
ἐκεῖνου τοῦ κακοῦ ποιημάτου ὅλους ἐκεῖνους ὅπου δίκαιον νὰ
τοῦ ζητήσουσιν, ὅτι τοῦτόν ἐστὶν κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν
ἀσίζαν, ὅτι ἕναν πρᾶγμαν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ κριθῇ δύο φορὰς.

σζα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου
τοῦ δαρμένου ὅπου ἀνκαλὲ ἕτερον ἀνθρώπον, κάκεινος ζητᾷ 30
ἡμέραν νὰ ἀπολογηθῇ, καὶ ὁ δαρμένος ἤρτεν εἰς τὴν ἡμέραν

του, ἕως τὸν ἀνατείλημιν τῶν ἀστέρων οὐκ ἦλθεν, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ δαρμένος ἐτελεύτην.

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔλθῃ ὄνπρὸς εἰς τὴν αὐλήν καὶ ἐνκλητεύεται περὶ ἐτέρου, λέγοντος ὅτι ἔδερν τον, οὐ ἐποίησέν του ἕτερον ἄλλον κακόν, καὶ ἐκεῖνος τὸν ποῖον ἀνκάλεσεν λανθάνει ἡμέραν, καὶ ἔπειτα γίνεταί ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐνκλητεύει ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ ἐνκλητεύων οὐκ ἔλθῃ, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του καὶ ἐφύλαξέν την ἄχρι τῶν ἄστρον τὴν ραῦσιν, καὶ
 10 μετὰ ταῦτα γίνεταί ὅτι ὁ δαρμένος ἀπεθαίνει, καὶ οὐκ ἄτις ἄχ τῶν συγγενῶν ἐλθῶν ἐμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ θέλει νὰ ἔχῃ τὸ δίκαιον ἀπαι κείνον ὅπου τὸν ἔδερν ἀπαι τὸ ποῖον ἐπέθανεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι, ἐκεῖνος διὰ νὰ δείξῃ ἐκ τῆς αὐλῆς ὅτι ἐβλέπισεν τὴν ἡμέραν του, καθὼς ἀπαιτεῖν ἄχρι τοῦ
 15 ἀνατεῖλαι τοῖς ἄστροις, γυρεύει νὰ ἔνῃ κίτες μὲ τὸ κείμενον ἄνευ πολέμου, ἐκεῖνος οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ μὲ τὴν αὐλήν, οὐδὲ μὲ μάρτυρα; τῶν κριτῶν, καὶ ἐμπορεῖ νὰ τὸ δείξουν μὲ β' πιστοὺς μάρτυρα; ὅτι ἐβλέπισεν τὴν ἡμέραν του καθὼς ἐντέχεται, πρέπει νὰ ἔνῃ κίτες κατὰ τὸ κείμενον· ἀλλὰ
 20 ἔχει εἰς αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν πόλεμον ὅτι οἱ ἐγκιστα τοῦ θνητοῦ ἠμποροῦν νὰ σηκώσου ἕναν ἐκ τῶν μαρτύρων εἰς πόλεμον, καὶ τοῦτον ἐν δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σζβ. [λείπει ὁ τίτλος;].

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται ὄνπρὸς εἰς τὴν αὐ-
 25 λὴν καὶ ἐνκλητεύει ἕτερον κανέναν ἄνθρωπον ὅτι ἐκόρπωσέν το, καὶ ἔπειτα γίνεταί ὅτι συμπαύουσι μὲ ἐκεῖνον ὅπου τὸν ἐκόρπωσεν, οὐ διὰ παρακαλήσεως τῶν φίλων τους, οὐ διὰ βίον ὅπου τοῦ ἔδωκεν, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεταί ὅτι ἐκεῖνος ἀπεθαίνει ἀπαι κείνην τὴν πληγὴν, καὶ οὐκ ἄτινες ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ τεθνεῶτος, οὐ ἡ συνβίος του θέλει μετὰ ταῦτα νὰ
 30 ἔχῃ δίκαιον ἀπαι κείνον ὅπου τὸν ἐλάβωσεν, τὸ δίκαιον κρί-

φ.183. νει καὶ κελεύει ὅτι ἐὰν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐποίησαν τὴν | εἰρήνην
 μὲ τὸν λαβωμένον ἠμπορεῖ νὰ δεῖξῃ ὅτι ἐσύμπειψεν μετὰ τοῦ
 περὶ ἐκείνου τοῦ κακοῦ, πρέπει νὰ ἔνη κίτες μὲ τὸ κείμενον,
 ἔξων ἐτεσαῦτον ὅτι ἔχει πόλεμον, τοὔτέστιν οἱ συνκενεῖς τοῦ
 τεθνεῶτος ἠμποροῦν καλὰ νὰ σηκώσουν τὸν ἕνα τοὺς ἐνκυτά- 5
 δες εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνικήθη πρέπει νὰ τὸν κρε-
 μάσου μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νὰ δεῖξῃ ἐν-
 προστεν τῆς αὐλῆς ὅτι ἐσύμπαιψεν μὲ τὸν λαβωμένον, καὶ
 ὁμοίως καὶ ἐπλήρωσεν τὰ ζ' σόρδια καὶ ἤμισον περὶ τοῦ ἐν-
 κλημάτου τὸ ἐποίησεν, περὶ αὐτοῦ τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐνι 10
 κίτες ὄλαις τὰς ἡμέρας ἄνευ πολέμου, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ
 τὴν ἀσίζαν.

σζγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἕναν ὄρρανόν, οὐ μίαν ὄρρανὴ ἀνήλικα,
 οὐ μίαν γυναῖκα χήρα . . .

15

Αὐτὸ ἐνι εἰς τὰ ιβ' κεφάλια.

σζδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος εὕρισκει τίποτε βίον ἀπου-
 κάτω τῆς γῆς ὡς ἔσγαφεν, καὶ εὕρισκει κανένα θησαυρὸν καὶ
 παίρνει τὸν καὶ κρύβει τὸν, χωρὶς νὰ ποιήσῃ τοῦ ἀφέντη, τοῦ- 20
 τέστιν τοῦ ρηγὸς τῆς χώρας, νῶσιν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κε-
 λεύει ὅτι ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὁποῦ αὐτὴν ποιήσῃ κλεψίαν ἀπαῦ-
 τα εἰς τὴν κέλλαν τοῦ ἀφέντη, καὶ πέφτει τὸ κορμὶν του εἰς
 τὴν ἐλεημοσύνη τοῦ ἀφέντη νὰ λάβῃ τοιοῦτην ἀνταπόδοσιν
 καθὰ πρέπει νὰ ἔχη κλέπτῃς ἐνοχος εἰς τὴν κέλλαν του, τὸ 25
 λέγουσιν τζ' ἀνπραν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πρέπει νὰ ἔνη τοῦ ρη-
 γὸς πάντοτε, καὶ ἐκεῖνον νὰ τὸν κρεμάσουν· εἰ δὲ ἐποίησεν
 νῶσιν τοῦ ρηγὸς, οὐ ἐκείνου ὁποῦ ἦτον κατὰ τὴν ἡμέραν εἰς
 τὸν τόπον του, καὶ εἶπεν του οὔτους « κῦρι, ἐγὼ ἦρα εἰς τὴν
 οἰκίαν μου ὡς γιὸν ἔσγαφον τοιοῦτον πρᾶγμα, καὶ στεῖλαι, 30
 κῦρι, ἔπαρέ το τὸ εὕρισκόμενον, καὶ δός μου τὸ μερτικόν μου »

- τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἤυρεν τὸ εὐρημακν ἐντέχε-
ται νὰ ἔχη τὸ τρίτον ἐκεῖνου τοῦ εὐρημάτου καὶ πάσας τὰς
ἐξόδους τοὺς ἐποῖκεν εἰς τὸ σγάψιμον, καὶ τὸ δίμοιρον νὰ ἔνη τοῦ
ἀφέντη τοῦ τόπου, μὲ τὸ κείμενον, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχη
- 5 κανένα κακὸν ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ εὔρη αὐτὸ τὸ εὐρημακν, διότι
ἔδειξεν ὅλον τὸ εὐρημακν τοῦ ἀφέντη, καὶ οὐδὲν ἐπῆρεν τίπο-
τες, οὐδὲ ἐκράτησεν τίποτες· εἰ δὲν ἂν κανεῖς ἄνθρωπος, οὐ
καμμία γυναῖκα εἶπεν | εἰς κανένα τόπον ἔχει θησαυρόν, οὐ φ. 131.
εἶδέν το εἰς τὸ ὄνειρόν του, καὶ ἐκεῖνος νὰ ἐπῆγεν ἐκεῖ νὰ ἐσ-
- 10 γαψεν, ἄνευ νὰ πάρη εἰδῆσι ἄπκί τὸν ἀφέντη τῆς χώρας νὰ
σγάψη, νὰ εὔρη αὐτὸν τὸν θησαυρόν, καὶ γίνεται ὅτι σγάφον-
τα καὶ εὐρίσκοντά τον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ποιεῖ κλε-
ψίαν καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ γίνονται τοῦ ἀφέντη, καὶ ἔπε-
σεν τὸ κορμίν του εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀ-
- 15 φέντη τῆς χώρας διὰ νὰ τὸν χάσουν, διότι κανεῖς ἄνθρωπος
οὐκ ἔχει ἐξουσίαν νὰ σγάψη διὰ νὰ εὔρη βίον, οὐ θησαυρόν
εἰς ἐτέρου ἐξουσίαν, ἄνευ τῆς εἰδησης τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας,
οὐδὲ εἰς τὸ σπίτιν του, οὐδὲ εἰς ἐτέρου σπίτιν, οὐδὲ εἰς τὸν
ἀγρόν του, οὐδὲ εἰς ἀγρόν ἄλλου, οὐδὲ εἰς ἀνελεῶναν, οὐδὲ εἰς
- 20 κώμην, ὅτι πάντα ὅσα ἐνὶ κάτω τῆς γῆς, παρεκτὸς αὐθέντου
ζωτανου, ἐντέχεται ὅλον νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας μὲ
τὸ κείμενον, ὅτι καλὰ ἐνὶ νὰ γροικηθῆ ὅτι πάντα ὅσα ἐνὶ εἰς
τὴν γῆν χωσμένα ἐνὶ εἰς τὴν κέλλα τοῦ ἀφέντη, καὶ διὰ
τοῦτον αὐτῆ ἐνὶ ἡ κέλλα τοῦ ἀφέντη, ἐνὶ κρητούμενος ὁ βι-
- 25 σκούνητῆς καὶ οἱ κριταὶ νὰ ποιήσουν δίκαιον ὅλων κακῶν εἰς
τὴν χώραν καὶ ἀπ' ἐξω τῆς χώρας ὅσον ἀπαντᾷ ἡ ἐξουσία
τοῦ ρηγός· ἀμμέ ἂν ἔνη ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος ἠγνωρίζει εἰς
κανένα τόπον ὁποῦ ἔχει βίον καὶ ἔλθη ἔμπροσθεν τοῦ ρηγός,
οὐ εἰς τὸν ἐμπαλῆν ὁποῦ ἐνὶ εἰς τὸν τόπον του, καὶ ἐποῖκέν
- 30 του νὰ ἠγνωρίσῃ ὅτι θέλει νὰ σγάψῃ εἰς κανέναν τόπον ὁποῦ
ἠξεύρει ὅτι ἔχει βίον, ἡ ἀφεντίξ τοῦ τόπου ἐνὶ κρητούμενη

νά τοῦ δώσῃ εἰδῆσιν, καὶ ἐντέχεται νά βάλῃ τοὺς βλεπιάδες ἀπάνω του, καὶ ἂν εὕρῃ κανένα βίον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι τὸ ἥμισο μέλλει νά ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, τούτέστιν τοῦ ρηγός, καὶ τὸ ἄλλον ἥμισον ἐντέχεται νά ἔνῃ ἐκείνου ὅπου ἡῦρεν τὸν βίον καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς γῆς ὅπου ἐκεῖνος ὁ βίος 5 εὐρέθη· καὶ εἰάν ἡ γῆ ἔνῃ ἐκείνου ἀπαῦτα ὅπου ἡῦρεν τὸν βίον, κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι τὰ β' μέρη ἐκείνου τοῦ βίου ἐντέχεται νά ἔνῃ τοῦ ρηγός, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἐκείνου ὅπου τὸ ἡῦρεν, μὲ τοιοῦτον, ὅτι πάντες οἱ ἐξοδοὶ τὰ νά κουστέψῃ εἰς [σ]γάψιμον καὶ ἕτερον νά ἐῶγῃ ἐκεῖνος ὁ βίος, πρέπει νά τὰ 10 πλερώσῃ ὁ ρήγας τοὺς διμοίρους, κατὰ τὸ δίμοιρον τὸ ἐπῆρεν, καὶ τὸ τρίτον ἐκείνου ὅπου τὸ ἡῦρεν, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξε. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεταί ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα βά- 15 νει λανπρὸν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐκεῖνον τὸ λανπρὸν ποιεῖ καμ- φ.185. μίαν ζημίαν, τούτέστιν καύγει κανένα | σπίτιν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἔβαλεν τὸ λανπρὸν, κἂν τε ἄνθρωπος, κἄ τε γυναῖκα, πιάσουν τον καὶ προβιάσου τον εἰς τούτην τὴν ὑπόθεσιν πολεμῶντα, οὐ δικὰ καλὰς μαρτυρίας ὅπου νά ὁμόσου πῶς τὸ αὐτὸν 20 κακὸν ἐποίησέν το, οὐ ἂν τὸ ἐμολόγησεν μόνος του, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι καθάπερ ἠθέλησεν νά πυρίσῃ τὰ ὀσπίτια καὶ οἱ λαὶ νά τὸ κουρσέψου, νά τὸν κάψουν, ἐφειδὴν τὸν σύρου εἰς ὅλην τὴν χώραν κρατῶντα τὸν δαυλὸν τοῦ λανπροῦ εἰς τὴν χεῖράν του, διαλαλῶντά τον ἄχρι τοῦ πυρὸς ὅπου μέλ- 25 λει νά τὸν κάψουν· καὶ πάντα ὅσα ἔχει οὗτος ὁ κακοποιὸς νά γίνονται τοῦ ἀφέντη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα θάβουν 30 εἰς τὴν χώραν ἕναν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ

- νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὸς ὁ οἶκος νὰ γίνε-
 τῆς ἐκκλησίας, διότι κινεῖς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχ-
 εἰς τὴν οἰκίαν του σιμνητήριον ἐξω παροῦ ἡ ἀγία ἐκκλησία,
 καὶ ἐφειδὴν ἐποίησεν κοιμητήριον τὴν οἰκίαν του ἐντέχεται
- 5 νὰ γίνεται τῆς καθολικῆς τῆς πόλεως, οὐ τὸ παρὸν γέγονεν, καὶ
 πάντα ὅσα ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη, ἔχουν ὅπου τὸ αὐτὸν πεποιή-
 κεν, ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, ἄνευ τὴν οἰκίαν
 ὅπου ἔθαψαν τὸν νεκρὸν, κἂν τε ἄνθρωπον, κἂν τε γυναῖκα, κἂν
 τε παιδίον, καὶ κείθεται τὸ κορμὶν του εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ
- 10 θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς πόλεως, ὡς ἐκείνον ὅπου ἐποίησεν
 τούτην τὴν παρανομίαν, ὅτι ἄδηλό ἐστιν πᾶς καὶ ἐσκότωσέν
 τον ἐκεῖνος ἐκείνον τὸν ἔθαψεν, οὐ πᾶς καὶ ἐτελεύτηκεν· καὶ
 ὄχι (1) διὰ ἐπεσῶτον πᾶσα ὥραν ἐντέχεται ἄνθρωπος νὰ κώση
 διὰ τὴν κακοπραξίαν αὐτοῦ ἔθαψέν τον, οὐ ἀγνωρίζεται διὰ
- 15 λαλιᾶς ἀνθρώπων ὅτι ἐσκότωσέν τον, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι
 αὐτὸν τὸν νεκρὸν νὰ τὸν ἀποχώσου διὰ νὰ γνωρίσουν πῶς
 ἐτελεύτησεν· εἰ δὲ ἰδοῦν καὶ ἀγνωρίσουν ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρω-
 πος ἂν τὸν ἐπιζῶν, οὐ ἂν τὸν ἐσκότωσαν δυναστικῶς, οὐ ἔσφα-
 ξάν τον, ἢ αὐλὴ ἔνι μετὰ ταῦτα κρατούμενη νὰ τοῦς σφίξῃ
- 20 ἐτεσῶτον μὲ ποτὸν καὶ μὲ κριτήριον νὰ ὁμολογήσουν τὴν ἀ-
 λήθειαν ἐκείνης τῆς κακοεργίας, καὶ ἂν τὸν ἐσκότωσαν δυνα-
 στικοῦ τρόπου, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι πάντες ἐκεῖνοι ὅπου ἤ-
 σαν εἰς τὸ αὐτὸν κακὸν ἐντέχεται νὰ τοῦς φυτέψουν ὀλοζών-
 τανους ἀπακάτω τῆς γῆς, τὴν κεφαλὴν | κάτω καὶ τοῦς πό-φ. 1²⁶
- 25 δας ἄνω, ἄνευ ἐτέρου κακοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἔχουν ἐκεῖνοι ὅ-
 που ἐποίησαν εἰς τὸν αὐτὸν φόνον ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ ἀ-
 φέντη τῆς πόλεως, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν,
 καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην.

σζζ. [λείπει ὁ τίτλος].

(1) γραπτέον, ὅτι?

Εὖν γίνεται ὅτι β', οὐ γ' ἄνθρωποι ἔρχονται ἔμπροσταν
 τῆς αὐλῆς καὶ φέρνου α' νεκρὸν καὶ ἕτερον ἄνθρωπον ζωνταν
 νὸν δημένον, καὶ λέγουσιν εἰς τὴν κρίσι « κύρι, ἐμεῖς ἠύραμεν
 τοῦτον τὸν ἄνθρωπον νεκρὸ εἰς τὴν ὁδὸν βραστὸν ὧ; περ ἐκει
 νον ὁποῦ νὰ εἶχάν το σκοτώσειν, καὶ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν 5
 ἐφέραμεν αὐτοῦ, πλησίον αὐτοῦ τοῦ νεκροῦ ὁποῦ ἐπήγαιεν
 παρὰ τὴν ὁδὸν· ἐμεῖς ἤλθαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτήσαμεν
 τον, τί; ἐθανάτωσεν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον; καὶ ἀποκρίθη μας
 ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐπήδητέν του εἰς τὴν ὁδὸν, καὶ ἐδλέ
 ποντα τὸν ἐαυτὸν του ἐσκότωσέν τον· » καὶ ἡ αὐλὴ ἀξανα- 10
 ρωτᾷ τον « ἐνὶ ἀληθῆς τὸ λέγουν περὶ σοῦ, ὅτι ἐσοῦ τὸν ἔσρα
 ζες βλέποτα τὸν ἐαυτὸν σου; » καὶ ἀποκρινάται « ἀληθῶς ἐ
 στιν τὸ λέγουσιν, καὶ ἀκόμη λέγω το, καὶ περὶ τούτου ἔχω
 τὸν θεὸν μάρτυρα! » τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐφειδὴν
 βάνει τὸν θεὸν μάρτυρα, ὅτι χρὴ νὰ βραστάξῃ τὴν ὀρκωμοσίαν, 15
 ἤγουν τὴν τζουτζαν, καὶ ἂν σωστῇ ἐκ τῆς τζουτζας ἐντέχεται
 νὰ μείνη ἐλεύτερος μὲ τὸ κείμενον παρὰ ἐκείνου τοῦ φόνου
 χωρὶς ἀπόκρισιν ποιησάτινος ἀποῦ νὰ τὸν ἔκραξεν εἰς πύλε
 μον, εἰ δὲ οὐκ ἐστιν σεσωσμένος ἐκ τῆς ὀρκωμοσίας, τὸ δί
 καιον κρίνει ὅτι παρευτὺς νὰ τὸν κρεμάσου χωρὶς κώλυσιν. 20

σζη. [λείπει ὁ τίτλος;].

Εἰ δὲ γίνεται ὅτι ἐνκν ἐνκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν
 περὶ τούτου, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἠύραν ἐνκν ἄνθρωπον θνη
 τὸν εἰς τὴν ὁδὸν τὸν ἔφεραν εἰς τὴν κρίσιν τῆς αὐλῆς, καὶ
 ἕτερον ἄνθρωπον ζωντανὸν δημένον καὶ λέγου οὕτως τῆς κρί- 25
 σεως « κύρι, ἐμεῖς ἠύραμεν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς
 τὴν ὁδὸν θερμόν, καὶ οὔτον τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐφέραμεν αὐτοῦ
 ζωντανὸν ἠύραμέν το πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐπήγαιεν πλησίον
 τῆς ὁδοῦ, καὶ ἤλθαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτήσαμεν τον, τί;
 ἐσκότωσεν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον τὸν σκοτωμένον; καὶ εἶπέν μας, 30
 οὐδὲν γινώσκω! καὶ ἤλθαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπήραμεν τὸ σπα

θίν του και ηῦραμέν τον ὀλομάκελλον, και ἐρωτήσαμεν τον, ἀ-
 πόθεν ἐνι αὐτόν τὸ αἶμαν; και εἶπέν μας | ὅτι ἔσφαξεν ἀ΄ χτη-φ. 187.
 νόν » · τὸ δίκαιον κρίνει και κελεύει ὅτι αὐτὸς οὐκ ἐστίν ἔνο-
 χος ἐκείνου τοῦ φόνου διατὶ ἐπήγαγεν ἐξώστρατα, οὐδὲ διατὶ
 5 εὔρεθην τὸ σπαθίν του ὀλομάκελλον, ἂν οὐκ ἔχη ἕτερον περιτί-
 του παρὰ αὐτὸ τὸ ἐλαλήθην· ἀμμέ καλά κελεύει τὸ δίκαιον
 ὅτι διὰ ἐπεσαῦτον ὡς και ἂν ἐγένετον, ὁ βισκούντης ἐντέχεται
 νὰ τὸν πιᾶση και νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸ σακέλλιο, και νὰ τὸν
 κρατήσῃ ἀ΄ χρόνον και μίαν ἡμέραν, διὰ νὰ ἴδου ἂν ἔνη ὅτι
 10 μέσον αὐτοῦ τοῦ καιροῦ ἂν ἔρτη κανεῖς ὄνπρὸς ὀποῦ θέλει νὰ
 τὸν κράξουν περὶ ἐκείνου τοῦ φόνου, οὐ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος
 μέσον εἰς τὸν χρόνον και εἰς τὴν ἡμέραν νὰ θελήσῃ νὰ βι-
 σταῖζῃ τζουῖζαν, ἡγου ὀρκωμοσίαν, εἰ δὲ κανεῖς οὐκ ἦλθεν μέ-
 στον εἰς τὸν χρόνον και εἰς τὴν ἡμέραν ὀποῦ νὰ θελήσῃ νὰ
 15 κρατήσῃ τὴν τζουῖζαν, οὐδὲν ἔρτη κανεῖς νὰ τὸν κράξῃ εἰς
 πόλεμον εἰς ἔτεσαῦτον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔνη
 ἀποφγαλμένος ἀπὶ τὴν φρουράν, ὡς ἐκεῖνον ὀποῦ ἐνι ἔνοχος
 και ἀποφγαλμένος ἀπὶ ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ τὸ καίμενον και
 κατὰ τὴν ἀσίζαν.

20 σξθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἀποῦ κανένα συμπαμόν, οὐ διὰ κανένα
 κακὸν διόρισμαν, ὅτι οὐκάτινες ἄνθρωποι, ὀποῦ ἔχει τὴν συν-
 βίον του τὴν ὀρμαστικὴν και κρατεῖ ὅτι ἐνι καλὴ γυναῖκα,
 εἰ δὲ ἐκεῖνη οὐκ ἐστίν ποτέ, και γίνεται μετὰ ταῦτα μίαν ἡ-
 25 μέραν, οὐ μίαν ἐσπέραν ὅτι ὁ καλοπίχερος ὡς γιὸν ἐνι συνει-
 θισμένος ἔρχεται και ἐμπάνει εἰς τὸ σπίτιν, και εὔρισκει ἕτε-
 ρον ἄνθρωπον κοιθάμενον μὲ τὴν συνβίαν του, και ὁ καλοπί-
 χερος ἐβγαλεν μαχαῖριν, εἰς ἓνα μαχαῖριν, οὐ εἰς μίαν ἀμου-
 σαν, και ἔσφαξεν και τοὺς δύο, τοῦτέστιν τὴν συνβίον του και
 30 τὸν φίλον της, τὸ δίκαιον κρίνει και κελεύει οὕτως νὰ κρίνουν,
 ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται νᾶσῃ τίποτε, οὐδὲ νὰ ἔχη καμ-

μῖν ζημίαν ἀπαι τὸ κορμίν του, ἐφειδὴν τοὺς ἐσκότωσεν ἀν-
 τάμα καὶ τοὺς δύο, ἀλλὰ νὰ ἔνη κίτες, κατὰ τὸ κείμενον καὶ
 κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρε' Ἀμαρῆν τοῦ ποίου ὁ θεὸς νὰ ποιήσῃ
 ἀληθινὴ συμπάθειαν· εἰ δὲ γίνεται ὅτι ὁ ἄνδρας νὰ ἐσκότω-
 φ. 188. σεν τὴν | συνθίον του ἄνευ τοῦ φίλου τῆς, οὐ τὸν φίλον τῆς 5
 ἄνευ τῆς γυναικὸς του, τὸ δίκαιον κρίνει ἤτζου καλὰ νὰ τὸν
 κρεμάσου ἂν ἐσκότωσεν τὴν συνθίον του, ὡς περ νὰ εἶχεν σκο-
 τώσεν ἕνα ξένον, καὶ οὕτως πρέπει νὰ ἔνη ἂν σκοτώσῃ τὸν
 φίλον τῆς συνθίος του, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν χρῆζῃ τίπο-
 10 τες· ἂν εἰπῇ ὅτι ἡ συνθίος του ἦτον πολιτικὴ καὶ δι' αὐτὸν
 τὴν ἐσκότωσεν, οὐ ἂν εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος ἐποίησεν του ἀνδροπήν
 εἰς τὴν συνθίαν του καὶ δι' αὐτὸν τὸν ἐσκότωσεν, ἀμμὲ ἐντέ-
 χεται νὰ τοῦ γένη καλὰ δίκαιον, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη ἂν
 σκοτώσῃ τὸν ἕναν ἄνευ τοῦ ἄλλου, ὅτι οὕτω ἔνι κείμενον κα-
 τὰ τὴν ἀσίζαν. 15

σο. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι καμμία γυναῖκα ἀνκαλὲ ἀ' ἄνθρωπον διὰ
 αἰρετικίαν, οὐ εἷς ἄνθρωπος μῖν γυναῖκαν εἰς τὴν αὐλὴν περὶ
 ἀπιστίας, τὴν αὐλὴν τὴν ρηκὴν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι τοιοῦ-
 20 τον δίκαιον, οὐδὲ τοιοῦτον ἐνκλημα οὐδὲν πρέπει νὰ εἰσκαου-
 στη, οὐδὲ νὰ κριθῇ διὰ τῆς ρηκῆς αὐλῆς, ἄνευ εἰς τὴν ἀγίαν
 ἐκκλησίαν ὅπου ἔνι εἰς τοῦτον κρατημένη, ψιλοκοπημένα διὰ
 ἐξαγορεύσεως καὶ νὰ βάλῃ αὐτὴν τὴν κακὴν ὑπόθεσιν εἰς κα-
 λὴν εἰρήνην καὶ εἰς καλὴν ἀποστροφὴν καὶ εἰς τὸν νόμον, καὶ
 νὰ ὀρωτήσῃ ὁ βισκούντης καὶ τοὺς κριτὰς ἐκεῖνους ὅπου εἰς 25
 τὸ αὐτὸν ἔρχονται νὰ ἐνκλητέψου ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὅτι οὐ-
 τὸν ἐστὶν κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοα. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται περὶ καμμίας στεναχωρίας ὅτι εἷς γραμματι-
 κὸς δυναστεῖν τοῦ βίου τὸ τοῦ δίδου γράφει καὶ ποιεῖ ἕνα 30
 ἄπιστον σιγίλλιον, καὶ ἐκεῖνος μὲ τὴν γνώσιν του κατέχει ὅτι

ποιεῖ ἀπιστία, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος, ὁ γραμματικὸς ἐντέχεται νὰ τοῦ κόψουν τὸν φρόνον τὸν δεξιὸν καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπὸ τὸ ρηγάτον, καὶ ἐκεῖνος, ὁ ποῦ νὰ δώσῃ ἀπὸ τὸ ἐδικόν του διὰ νὰ ποιήσουν τὴν ἀπιστίαν καὶ ὅπου τὸ δείχνει τὸ αὐτὸν προβελίτζει εἰς τὴν ἰλὴν καὶ ζητᾷ τὸ δηλούμενον καὶ ἐγνωρίστην διὰ ἀπιστο καὶ ἔνι, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ τὸν κρεμάσου, διατὶ ἐποίησαν δύο κακὰ, διότι | ἐποίησεν ἵνα ποιήσουν μὲ τὰ καρτεσία τοῦ τὸν γραμματικὸν νὰ ποιήσῃ τὴν ἀπιστίαν, τὸ ἄλλον ἔνι ὅπου ἐκεῖνος εἶχεν εἰς τὸν ἐκυτόν του ἐκείνη τὴν ἀπιστίαν ἀπαῦτι, ὅτι ἠγνώριζεν το καλὰ, καὶ διὰ τοῦτον, θέλει νὰ ἔχῃ τοιοῦτην ἀνταπόδοσιν κατὰ τὸ ἐλαλήθη ἄνωθεν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πρέπει νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

15

σοβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεται ὅτι εἷς γραμματικὸς Σαρκακνός, οὗ Φράνκος, καὶ ἔνι εἰς τὴν δούλεψιν τοῦ αὐθέντη ἐπάνω εἰς τὸν φούντικα, οὗ εἰς τὴν ἄλυσον, οὗ ἀπάνω εἰς κανένα χωρίον, κάκεῖνος, ὁ γραμματικὸς κλέπτει τὸ δίκαιον τοῦ ἀφέντη, οὗ συναυαίει νὰ κλέψουν, οὗ περικρατεῖ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ θέλου νὰ πλερώσουν εἰς τὸν φούντικα, οὗ εἰς τὴν τζεάναν, οὗ ἂν τὸ ποιῇ διὰ τὸν ἀπιστόν του λογαρισμόν, οὗ διὰ τὸ ἀπιστόν του γράψιμον, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει, ὅτι ἐκεῖνον τὸν γραμματικὸν, ἂν ἠμποροῦ νὰ τὸν τενιάσου περὶ ἐκείνης τῆς κλεψίας, οὗ μετὰ τὰ βιβλίά του, οὗ παρὰ τοῦ πραγματευτή ὅπου τοῦ ἔδωκεν τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν πραγματείαν του τὴν τοῦ ἀφῆκεν νὰ ἐβγάλλῃ ὀδύχως νὰ πλερώσῃ τὸ δίκαιον, τοῦ ποίου ἐπαρκατέβητεν τὸ ἥμισον τὸ ἐμελλεν νὰ πλερώσῃ τὸν ἀφέντην διὰ τὸ ἄλλον ἥμισον, οὗ διὰ τὸ τρίτον νὰ μηδὲν πλερώσῃ τίποτε, ἄνευ τοῦ ἐμπαλλῆ του, οὗ τοῦ ἀφέντη, οὗ ἂν ἔνῃ ἀνάντ παρὰ καμμίς ἕτερης ὀπλῆς, οὗ ἂν ὁ ἀφέντης οὐδὲν ἠῦρεν τὰς εἰσό-

30

δους του ὡς πρέπει, τὸ δίκαιον κρίνει παρευτὺς πρέπει νὰ τὸν πιντελλιᾶσου καὶ νὰ τὸν γεβεντίσου εἰς τὴν χώραν, καὶ νὰ τὸν πάρου ἄχρι τῆς κρεμάστρας τὸ λέγεται φούρκα καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ δοθοῦν τοῦ ρηγὸς μετὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

5

τογ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεται ὅτι κανεῖς ἀνταλιαστῆς γίνεται ἔτεσαῦτον ἀπό-
 90.τορμος ἀποῦ νὰ ποιῆσῃ ἀντιδούλλας, οὐ κανεῖς, οὐ κᾶτινες, |
 διὰ πρᾶγμαν τὸ παίρνει, τὰς βούλλας τοῦ ρηγὸς τοῦ ζωντα-
 νοῦ, οὐ κανενοῦ ρηγὸς ἀποθαμένου, οὐ τινὸς ἀπαὶ τοὺς μπα- 10
 ρούνιδες τοῦ ρηγάτου τοὺς τεθνεῶτας, καὶ ἐπὶ ἐκεῖνος ὁ χρου-
 σογὸς πιάσουν τον καὶ εὔρουν τον ἔνοχον αὐτῆς τῆς κακοερ-
 γίας, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνας τὰς βούλλας
 τὰς ἐποῖκεν ἐκεῖνος ὁ χρουσογὸς ὅπου ἐχάραξεν τὰς ρηθείσας
 βούλλας, καὶ ἐκεῖνος ἀποῦ τὸν εἶπεν νὰ ταῖς ποιῆσῃ, ἐντέχε- 15
 ται καὶ τοὺς δύο παρευτὺς νὰ τοὺς κρεμάσουν, καὶ πάντα ὅσα
 ἔχουν ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ αὐθέντη μετὰ τὸ κείμενον καὶ μετὰ
 τὴν ἀσίζαν.

σοδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐάν γίνεται καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος 20
 ἀνκαλῆ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐκεῖνος ὅπου ἐν-
 κλητεύει χάνει τὸ ἔγκλημάν του, ἐντέχεται νὰ δώσῃ τῆς κρί-
 σης ζ' ἡμισον σόρδix, καὶ πρέπει νὰ τὰ πλερώσῃ μέσx εἰς ζ'
 ἡμέραις, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην.

σοε. [λείπει ὁ τίτλος].

25

Ἐάν γίνεται ὅτι κανεῖς ἄνθρωπος ἐνκλητεύεται (1), καὶ ἐ-
 κείνος ἀρνᾶται τὰ πάντα ὅσα τὸν ἐνκλητεύει, καὶ ὁ ἐνκαλῶν
 ἔχει καλοὺς μάρτυρας ὅπου ἔρχονται εἰς τὴν αὐλήν ὄντορες
 καὶ πολομοῦν τον καὶ κάμνει τὸ ἔγκλημάν του, τὸ δίκαιον κρί-

(1) γραπτέον, ἐνκλητεύει τινα;

νει ὅτι ὁ ἕτερος νά δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τοὺς μάρτυρά·
του ὅπου ἐξηρηζῶσεν τὸ ἐνκλημαν ἐ' σόρδια, μὲ τὸ κείμενον
καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοσ. [λείπει ὁ τίτλος].

- 5 Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος νά ἐνη δαρμένος, καὶ ἐνκλη-
τεύεται εἰς τὴν κρίσιν, καὶ ἠμπορεῖ νά δείξῃ μὲ β' μάρτυρας
πιστοὺς τὸ πῶς τὸν ἔδερεν, οὐ ἔμποροῦν νά τὸν πιάσουν μὲ
πόλεμον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐνὶ κρατούμενος
τενιασμένος ὅτι ἔδερεν | ἄλλον, ἐντέχεται νά δώσῃ εἰς τὴν αὐ-
10 λὴν ρ' πέρπυρα, καὶ τοῦ δαρμένου ρ' σόρδια, καὶ ἐντέχεται
προτῆτερα νά πληρώσῃ τὸν δαρμένον παρὰ τὴν αὐλὴν, μὲ τὸ
κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοζ. [λείπει ὁ τίτλος].

- Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Φράνκος ἄνθρωπος, οὐ μίᾳ Φράνκισσα
15 γυναῖκα ἐνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἀ' Συριάνον ὅπου τὸν ἔδερεν,
καὶ ὁ Φράνκος ἠμπορεῖ νά τὸν τενιασῇ, καθὰ ἐθεσπιστὴν εἰς
τὸ αὐτὸν βιβλίον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἡ αὐλὴ θέλει νά πά-
ρη ἀπαὶ τὸν Συριάνον ν' πέρπυρα, καὶ ὁ Φράνκος ὁ δαρμένος
ν' σόρδια, διότι ὁ Συριάνος οὐδὲν πλερόνει δικαίωμαν παρὰ τὸν
20 ἥμισον νόμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοη. [λείπει ὁ τίτλος].

- Καλὰ νά ἠγνωρίζετε ὅτι ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐνκαλὲ μίαν γυ-
ναῖκαν τὸ πῶς τὸν ἔδερεν, καὶ ἠμπορεῖ νά τὸ παραστήσῃ, κα-
θὼς ἐνὶ θεσπισμένον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἡ γυναῖκα ἐντέχει νά
25 δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν ν' πέρπυρα, διότι ἡ γυναῖκα οὐδὲν παίρνει
παρὰ ἥμισον νόμον, καὶ οὐδὲν πλερόνει παρὰ ἥμισον νόμον,
μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοσ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς πρώτης κλεψίας τὴν
νά ποιήσῃ ὁ κλέπτης.

- 30 Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς κλέπτης πιάσουν τον καὶ φέρουν τον
εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κλέπτη, καὶ ἐνὶ ἡ πρώτῃ του κλεψία τὴν

ἐποίγησεν ποτέ τὴν ἀθυμᾶται, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ τὸν κινδυνεύσῃ εἰς τὴν χώραν καὶ καλὰ νὰ τὸν δέρου, καὶ νὰ τὸν καστηριάσῃ καὶ νὰ τὸν ἐξορίσῃ ἀπαι τὴν χώρα, κατὰ τὸ κείμενον.

σπ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ κλέπτη ὅπου 5
νὰ εὐρεθῇ καστηριασμένος.

Ἐάν εἷς κλέπτης ἔνη τενιασμένος εἰς τὴν αὐλὴν περὶ κλεψίς, καὶ εὐρίσκεται ἐκεῖνος ὁ κλέπτης καστηριασμένος, οὐ κανένα του μέρος κομμένον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι αὐτὸν τὸν κλέπτην, ἀφὸν τὸν πιάσῃ εἰς τὴν κλεψίαν ἀξαναπαρχῆς, νὰ τὸν 10
πάρῃ καὶ νὰ τὸν κρεμάσῃ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ. 192. σπζ. Περὶ ἐκείνου ὅπου τζακίζει τὸ πρόσταγμαν τοῦ ἀφέντη του.

Ἐάν γίνεταί ὅτι πρόσταγμαν διαλαλιέται διὰ τῆς χώρας 15
τοῦ ἀφέντη, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα τζακίζει το, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου νὰ τζακίση τὸ πρόσταγμαν τοῦ ἀφέντη, ἐν κρατούμενος νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ζζ' ἡμισον σόρδια, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σπβ. Περὶ ἐκείνου, οὐ περὶ ἐκείνης, τὸν πιάνου εἰς ἄπιστον 20
μέτρον, οὐ παρκάτω ζύγιν.

Ἐάν γίνεταί ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα, εὐρουν καὶ πιάσῃ τους πολομῶντα παρκάτω μέτρος, οὐ παρκάτω νὰ ζυγιάσῃ, πέφτει νὰ δώτῃ εἰς τὴν αὐλὴν ζζ' ἡμισον σόρδια, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. 25

σπγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου πουλεῖ τὸ σπίτιν του ἐτέρου ἐνοῦ ἀνθρώπου.

Ἐάν γίνεταί ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα πουλεῖ τὸ σπίτις, ἐκεῖνος ὅπου τὸ ἀγοράσει, ὅποιος καὶ ἂν ἔνη, θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἀ' πέρπυρον καὶ ἀ' ρνπουῆν, κα- 30
τὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σπδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον νὰ μὴ λάβουν τὰ ζ' ἡμισον σόρδια ἀπ' ἐκείνο ὅπου δὲν φουρκαλίσει τὸ στενὸν τοῦ ἐνπροστεν τῆς πόρτας τοῦ.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἡ κρίσις παντὸς οὐδὲν παίρνει δικαίωμιν τὰ ζ' ἡμισον σόρδια τοῦ φουρκαλημάτου τῶν στενωῶν, διότι ὁ ρὲ Μπατουῆν ἔβαλεν αὐτὸ τὸ θέσπισμιν ἄνευ τῆς βουλῆς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ καὶ τοὺς βουργεσίδεις τοῦ τῆς χώρας, καὶ δι' αὐτὸν κελεύει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζαν ὅτι, ἐφειδὴν κιβεντίσουν τὸ πρόσταγμαν εἰς τὴν χώρα τὸ πῶς νὰ καθαρίσουν τὰ στενά, καὶ κανεῖς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα ἀποφεύγει τοῦ αὐτοῦ προσταγμάτου, καὶ τίποτες οὐδὲν ποιεῖ νὰ καθαρίσουν ἠνπρὸς εἰς τὸ σπίτιν τοῦ, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ βισκούντης πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπ' αὐτὸν τὸ παράπτωμιν πολλὰ μεγάλην ἐλεημοσύνη, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ τὰ πάρῃ, ἀμμέ παρκάτω ὅσον ἐμπορεῖ, καὶ ἀργὰ πρέπει νὰ τὰ πιάνη καὶ συχνὰ νὰ τὰ συμπαθῇ αὐτὰ τὰ ζ' ἡμισον σόρδια.

σπε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὅπου ἀπλικεύγει εἰς ἄλλου οἰκίαν, καὶ ὁ κύριος τοῦ οἴκου χάνει τίποτες ἀπὶ τὸ σπίτιν.

20 | Ἐὰν γίνεταί ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μίχ γυναῖκα ἀπλικεύει φ.193. εἰς τὸ σπίτιν κάτινος, καὶ χάνει κανένα πράγμαν ἀπ' ἔσω τοῦ, καὶ ἔρχεται νὰ ἀνκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ κύρις τοῦ οἴκου καὶ πάντες ὅσοι ἔσω κάθονται ἐντέχεται νὰ ὁμόσου ἐπάνω εἰς τὰ ἄγια ὅτι οὐδὲν τὸ 25 ἐπῆραν τοῦτον τὸ ζητᾶ, οὐδὲ κατέχουσιν τίς τὸ ἐπῆρεν, καὶ ἀπαῦτα τοὺς ὄρκους, οὐδὲν πρέπει νὰ πάρῃ ἡ αὐλή περὶ τῶν ζ' ἡμισον σορδίων τὰ ἐθεσπίσασιν νὰ παίρνοῦ καὶ ἀπὸ ὄλων τῶ ψεματινῶν ἐνκλημάτων, καὶ διότι τοῦτον οὐκ ἐστὶν ἐνκλημιν ψεματινόν, ἀλλὰ πρέπει οὕτως νὰ γένη, οὐδὲ πρέπει ἡ 30 κρίσις νὰ πάρῃ τίποτες, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σπς. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον ποταπὸν ἄνθρωπον πρέπει νὰ ποιήσουν ἐμπαλῆν εἰς τὸ φούντικαν, διὰ νὰ στερεώσῃ πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ κείμενον, οὕτως τὸν τρανὸν καθὰ τὸν μικρὸν καὶ τὸν Συριάνον ὡς περ τὸν Σαρακηνὸν καὶ τὸν Ἀγχιρηνὸν ὡς τὸν χριστιανόν.

5

Καλὰ νὰ γινώσκατε ὅτι εἰς τὸν φούντικα ἐντέχεται νὰ ἔχη ἓνα ἐμπαλῆν πιστὸν ἄνθρωπον καὶ καλῆς ἀκοῆς καὶ ὁποῦ ἀγαπᾷ πᾶσα λογῆς ἄνθρωπον δίκαια νὰ τοὺς κρατῇ, καὶ ἔνι κρατημένος μετὰ τὸ κείμενον νὰ φέρῃ οὕτως μετὰ δίκαιον καθὼς ἔνι θεοπισμένον τὸν Σαρακηνὸν ὡς περ τὸν Συριάνον, καὶ τὸν 10 Συριάνον ὡς γιόν τὸν Ἰουδαῖον, καὶ τὸν Ἰουδαῖον ὡς τὸν Σαμαρίτην, καὶ πᾶσα λογῆς ἄνθρωπον ὡς περ τοὺς χριστιανούς, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι διὰ τὴν θάρρησιν τοῦ αὐθέντη καὶ δικτὶ ἔνι κρατημένος νὰ στερεώσῃ νόμους δικαίους ἔρχονται ὅλοι οἱ πραγματευτάδες εἰς 15 τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ πουλήσουν καὶ νὰ ἀγοράσουν.

σπζ. Αὐτοῦ λέγει περὶ πόλους καὶ ποταποὺς κριταῖς ἐντέχεται νὰ ἔχη ὁ φούντικας·

Καλὰ νὰ ἠγωνρίζετε ὅτι εἰς τὸν φούντικα ἐντέχεται νὰ ἔχη 5' πιστοὺς ἀνθρώπους κριτάς, 8' Συριάνους καὶ δύο Φράγκους, 20 καὶ αὐτοὶ ἔνι κρατημένοι νὰ κρίνουν πάντα τὰ ἐγκλήματα ὁ φ.194. τοῦ νὰ ἔρτουν ἐμπροσθεν | τοῦ ἐμπαλῆ, ὡς περ ἀποῦ χρεῖος, τὰ χάνονται, οὐ ποντισμένα, ὡς περ ἀποῦ ἐνοίεικ ἐσπιτίων, οὐ ἐτέρου τίποτες πραγμάτου τὸ ἐποίκειν εἰς Συριάνοι ἐνοῦ Ἐβρηοῦ, οὐ εἰς Σαρακηνός, οὐ Σαμαρίτης, οὐ Νεστούρης, οὐ 25 Ρωμηός, οὐ Ἀκουβίτης, οὐ Ἀρμένης, καὶ καλὰ νὰ ἠξέρετε ὅτι τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι κανεῖς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς νόμους τοὺς ἀνωθεν λαλημένους οὐδὲν ἐντέχονται νὰ ἀναλέσουν εἰς καμμίαν αὐλήν ἀποῦ κανένα περὶ κανενοῦ ἐγκλήματος τὸ νὰ ποιήσῃ κανεῖς ἐξ αὐτόν τους, ἔξω παρὰ εἰς τὴν 30 αὐλήν τοῦ φούντικὸς τους, ἔξω παρὰ διὰ ἐναλλήματα φόνου,

οὐ παραβουλίας, οὐ περὶ αἱμάτων, κελεύει τὸ δίκαιον οὗτοι
 νὰ μὴ κριθοῦν εἰς τὸν φούντικα, ἀλλὰ νὰ ἔρτουν εἰς τὴν αἰ-
 λὴν τοὺς βουργέσηδες, ὅτι οὕτως ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον, κα-
 τὰ τὴν ἀσίζαν.

5 σπη. Πῶς νὰ μὴδὲν πάρη ὁ ἐμπαλῆς τοῦ φούντικος μάρ-
 τυρίας τοὺς σιργένταις τοῦ φούντικος.

Νὰ γινώσκετε κατὰ ὅτι ὁ ἐμπαλῆς τοῦ κουμμερκίου, τοῦ-
 τέστιν τοῦ φούντικα, κἂν τε ἂν ἔνη καθαλλάριος, κἂν τε βουρ-
 γίσης, ὅποιος καὶ ἂν ἔνη, οὐδὲ οἱ κριταί, οὐ χρὴ λαμβάνει
 10 μάρτυρας κανένα ἀπαὶ τοὺς σιργένταις τοῦ φούντικος εἰς κα-
 νένα ἐνκλημὴν τὸ νὰ γίνεταί, ἀμμέ ὀρίζει τὸ δίκαιον ὅτι πρέ-
 πει ὧδε νὰ περιλάβῃ μάρτυρες.

σπθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν εἷς Ρωμηὸς ἐνκλητεύῃ εἰς τὸν ἐμπαλῆν ἓνα Ἑβραῖον
 15 περὶ τίποτες πραγμάτων, καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀρνᾶται ἐκεῖνον τὸ
 τοῦ ζητᾶ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔχη Ἑβραῖους
 μάρτυρας, καὶ ἂν τοὺς ἔχη, νὰ ποιήσῃ ὡς μάρτυρες, νὰ ὁμό-
 σουν εἰς τὸν νόμον τους, ὅτι ἐνὶ ἀληθὲς ἐκεῖνον τὸ τοῦ ζητᾶ,
 καὶ εἶδάν τον νὰ τοῦ δώσῃ, οὐ εἶδάν τον νὰ τοῦ δανείσῃ, οὐ
 20 νὰ τοῦ ἀγωγιάσῃ, οὐ νὰ τοῦ δώσῃ, οὐ εἶδάν τον νὰ τοῦ που-
 λήσῃ ἐκεῖνον τὸν βίον, οὐ ἔκουσάν του νὰ ὁμολογήσῃ ἐκεῖνον
 τὸ τοῦ ζητᾶ, οὐ ἤσαν εἰς τὴν πραγματείαν νὰ γένη ὀνπρός
 τους, οὐ εἶδάν τον νὰ δώσῃ τὰς ἀραβῶνες, οὐ τὸ πλέρωμν,
 οὐ ἤσαν εἰς τὸν τόπον καὶ εἶδάν τον πῶς τοῦ ἐποίηεν ἐκεῖνον
 25 τὸ κακόν, οὐ νὰ τὸν τιμάσῃ | (1) καὶ νὰ τοῦ ποίσῃ μεγάληρ.¹⁹⁹
 ἀσχημοσύνη, οὐ εἶδάν τον νὰ ληθριστῆ ἐκεῖνον τὸν βίον, καὶ

(1) Μεταξὺ τῶν φύλλων 194 καὶ 199 εὑρηνται καὶ τέσσαρα ξένα τοῦ
 κειμένου, ἐν οἷς ὁ τοῦ χειρογράφου κάτοχος ἱερεὺς ἐσημείωσε διὰ βαρβά-
 ρου γραφῆς διάφορα ὀνόματα μνημονεύμενα εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς αὐ-
 τοῦ παρακλήσεις.

τοιούταις ἐνὶ ἡ μαρτυρίαις ὅπου ἔχουν χρῆσι εἰς τὸν φούν-
τικα .

σγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ὄλων τῶν ἄλλων νόμων
ὅπου ἐνκλητεύονται πρέπει νὰ ἔχουν τοιούταις μαρτυρίας .

Καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἀπὸ ὄλας τὰς ἄλλας γηνεάς 5
καὶ νόμους ὅπου ἐνκλητεύονται ὁ εἰς τὸν ἕτερον εἰς τὸν φούν-
τικα ἐνὶ χρῆσις νὰ ἔχουν μαρτυρίας ἀπ' ἐκεῖνον τὸν νόμον, ἀ-
παῦτα ἀπαὶ τὸν νόμον ὅπου ἐνὶ ὁ ἐγκαλούμενος, ὅτι οὕτως
ἐνὶ τὸ κείμενον, ὅτι ἕτεροι μάρτυρες οὐκ ὠφελεῖ το, ὅτι ἂν
οὐκ ἔχη τοιούτως μάρτυρας, ἐντέχεται ὁ ἄλλος νὰ ὁμῶση ἐ- 10
πάνω εἰς τὸν νόμον του, καὶ μὲ τοῦτον νὰ μείνη κίτες, ἐφει-
δὴν οὐκ ἔχει τοιούταις μαρτυρίαις καθὼς χρεῖαν ἔχει (1).

σδα. Τὸν ὄρκον τὸν χρῆ ποιῆσαι ἡ ποικίλαις γενεαῖς τῶν
ἀνθρώπων .

Τὸν ὄρκον τὸν πρέπει νὰ ποιήσουν τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς 15
τὸν φούντικην χρῆ γενέσται οὕτως, τοῦτέστιν ὁ Ἐβραῖος χρῆ
ὁμνύειν ἐπάνω εἰς τὴν Κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου τοῦτέστιν εἰς
τὴν τὸραν τοῦ νόμου του, ὁ Σαρακηνὸς νὰ ὁμῶση ὁμοίως εἰς
τὴ Κοράνην τοῦ νόμου του, ὁ Ἀρμένης καὶ ὁ Συριάνος καὶ ὁ
Ρωμηὸς χρῆ ὁμνύει ἐπάνω τοῦ Σταυροῦ καὶ εἰς τὸ βιβλίον 20
ὅπου ἐνὶ γραμμένον τὸ Εὐαγγελίον τους γραμμένον διὰ γραμ-
μάτων τῶν ἐδικῶν τους .

σδβ. Περὶ τῶν μαρτυριῶν .

Οἱ ἕτεροι νόμοι ὄλοι ἐν τῷ ἅμα χρῆ ὁμνύειν ἐπὶ τὰς βί-
βλους τοῦ νόμου τους, εἰ δὲ οἱ Σαμαρίταις χρῆ ὁμνύειν ἐπά- 25
φ.200.να | τῆς Πεντάβιβλον τοῦ Μωϋσῆ τὸ κρατοῦν ἀπὸ ὄλα ἐκεῖ-
να τὰ πράγματτα ὅπου ἐνκίζουσιν εἰς τὴν αὐλήν τοῦ φούντι-

(1) Κακὰ λάθος ἐγγραφή δις τὸ αὐτὸ κεφάλαιον, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἀν-
τιγραφεὺς ἀναγνωρίσας ὑπεσημείωσε δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων « τὸ αὐτὸ
κεφάλαιον ἐνὶ διπλασμένον » .

κος τὰ γεγόνασιν καὶ τὰ ἐλαλήθησαν εἰς τὸν φούντικα ἐν-
 προσθεν τοῦ ἐμπαλιῆ καὶ ἐνπροσθεν τῶν κριτῶν ἐμπυροῦν νά
 φέρουν μαρτυρίαν, καὶ πρέπει νά ἔνη στερεωμένον κατὰ πρ-
 σωπα πάντων τῶν ἄλλων νόμων ἀπαὶ τὰ ποῖα ἔρχονται τὶ
 5 ἀγκαλέματα εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι οὕτως· ἐστὶν τὸ δίκκιον καὶ
 κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιγ. Περὶ τῶν μαρτυριῶν.

Καλὰ νά ἠξεύρετε ὅτι κκμεία μαρτυρία τὴν φέρουν οἱ λαῖ,
 εἰς τὸν φούντικαν οὐδὲν ἔχει κἄν ποσῶ; πόλεμον, δικτὶ τὶ
 10 δικαιώματα τὰ σύρνον πόλεμον θέλουν νά ἔρτουν εἰς τὴν αὐ-
 λὴν τῆς βουργεσίας, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ οὕτως ἐν κεί-
 μενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιδ. Περὶ τῶν δικαιοματῶν τοῦ φούντικος.

Καλὰ νά ἠγνωρίζετε ὅτι οἱ κριταὶ τοῦ φούντικος πρέπει
 15 νά ὁμόσουν ὅτι πάντα τὰ κακορτικισμένα τὰ νά γένουν ἀπαὶ
 τὸν ἕναν εἰς τὸν ἄλλον, ὡς περ ἀπὸ πούλησις, οὐ ἀπὸ ἀγο-
 ράν, οὐ ἐνοικιάσματα, οὐ ἀγώγιον, οὐ ἕτερα πράγματα, ἐντέ-
 χεται οὕτως νά τὰ κρίνουν καθὰ ἐν θεσπισμένῃ εἰς τὸ πι-
 ρὸν βιβλίον, ὡς πρέπει νά ποιήσουν οἱ κριταὶ τῆς αὐλῆς τῆς
 20 βουργεσίας, καὶ ὄχι ἄλλοίως· ὡς περ ἐν Συριάνοι καὶ Ρωμαῖοι,
 οὐ Ἰουδαῖοι, οὐ Σαμαρίται, οὐ Νεστούριοι, οὐ Σαρχκηνοί, ἐν
 ὁμοίως ἀνθρώποι ὡς περ τοῦ; Φράνκου; νά πλερώσουν καὶ δι-
 καίωμαν καὶ νά στρέψουν ἐκεῖνον τὸ νά κριθῆ πικτός, ὡς περ
 τὸ ἐθέσπισαν εἰς τὴν αὐλήν τῶν βουργεσιδων εἰς τὸ πικρὸν
 25 βιβλίον, καὶ ἐθέσπισαν πάντα; τὰ; δικαιοσύνας καὶ πάντα τὰ
 δικαιώματα διὰ πάντας τοὺς λαῖ; ἀληθινὰ καὶ ἐτεσχυτον ἔχει,
 ὅτι τὸ δίκκιον κελεύει ὅτι ἐὰν β' Ἰουδαῖοι, οὐ δ' ὅ; Συριάνοι,
 οὐ β' ἐτέρου νόμου, ἂν ἔχουν δυσκεψίαν ἀναμεταξὺ κανενοῦ
 ζητημάτου ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐνκλητεύεται, καὶ οὐδὲν πρέπει νά
 30 ἔχη διαφορὰν εἰς τοὺς μάρτυρας, κἄν τε ἔνη ἀπαὶ τὸν νόμον
 τους, οὐ ἀπαὶ ἄλλον, ὅτι αὐτόν ἐστὶν δίκκιον, μὲ τὸ δίκκιον

καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· ἀμμὲ ἂν εἶς Σαρακηνὸς
 20 1. ἀποδέρῃ ἓνα χριστιανόν, οὐ μίαν χριστιανήν, καὶ ἐβγαίῃ | αἵ-
 μων, καὶ ἔνι κόρπος φανερός, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνον
 τὸ Σαρακηνὸν ἔνι κρατούμενοι νὰ τὸν φέρων εἰς τὴν αὐλήν,
 καὶ ἡ αὐλή ἔνι κρατούμενη νὰ ποίσουν νὰ τὸν γιαιτρέψου 5
 ἐκεῖνον, οὐ ἐκεῖνη, τὸν ὁ Σαρακηνὸς ἔδωκεν, οὐ ἐκόρπωσεν,
 καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ζωὴν του ὅσον νὰ ἔνη ἀστενῆς διὰ ἐ-
 κεῖνον τὸ κακὸν καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνεττι, οὐ νὰ κά-
 μη, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὸ ποιήσῃ, ἡ αὐλή ἐντέχεται νὰ
 τὸν ἐπιτιμήσουν τὸν σκλάβον, καὶ νὰ κόψουν τὸ χέρι του ὁ- 10
 ποῦ ἔδωκεν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη κιθεντισμένος, ἤγουν δια-
 λαλημένος εἰς τὴν χώρα, καὶ τότες νὰ τὸν ἐξορίσουν ἔξω τῆς
 χώρα· καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁ Σαρακηνὸς ἂν εὐρεθῇ πλεῖον πολο-
 μῶντα ἀγανάχτησιν χριστιανοῦ, οὐ χριστιανῆς, πρέπει νὰ τὸν
 πάρουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν 15
 ἀσίζαν.

σηε. Αὐτοῦ ἔνι τὰ δικαίωματα τὰ ἐντέχεται νὰ πλερώσουν
 ἀπὸ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ ἔρχεται εἰς τὸν φούντικα διὰ τῆς
 θαλάσσου καὶ διὰ τῆς γῆς, τὸ εἰθεσπίστην ἐκ τῶν πκλαιῶν
 χρόνων διὰ τοὺς ρηγάδες καὶ διὰ τῶν καλοπίχερων ἀνδρῶν. 20

Τὰ δικαίωματα τὰ ἀρχαῖα κελεύουσιν νὰ λάβουν εἰς τὸν
 φούντικαν· ἐντέχεται ἀπὸ τὸ μετᾶξιν τῶν ρ' περπύρων νὰ
 λάβουν πέρπυρα ἡ', κουκίξ ιθ' τέλος.

Ἄπαὶ τὸ πανμπάκιν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος
 τῶν ρ' περπύρων, ὀνομίσματα δέκα, κουκίξ ιη'. 25

Ἄπαὶ τὸ πιπέριν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβῃ δικαίωμαν
 τῶν ρ' περπύρων νὰ πάρῃ πέρπυρα ια', κουκίξ ε'.

Ἄπαὶ τὴν στύψην κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ'
 πέρπυρα νὰ λάβουν πέρπυρα ια', κουκίξ ε'.

Ἄπαὶ τὴν λάκαν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν 30
 εἰς τὰ ρ' πέρπυρα νὰ λάβουν πέρπυρα ι', κουκίξ ιη'.

Ἄπαί τὰ μουσκοκάρυδα, οὐ ἅπαί τὰ μουσκόφυλλα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα τέλος πέρπυρα θ' ἥμισον.

Ἄπαί τὸ λινάριν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρω εἰς τὰ ρ' πέρπυρα δικαίωμα πέρπυρα η', κουκία η'.

- 5 Ἄπαί τὰ μουσκοκάρφια καὶ ἅπαί τὰ φύλλα τους κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα δικαίωμαν πέρπυρα ια', κουκία η'.

Ἄπαί ταῖς ὄρνιθες τῆς Ἐντίας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ δέκατον.

- 10 σις. Περὶ τῶν πραγμάτων τὰ ἔρχονται διὰ τῆς θαλάσσης τὰ οὐδὲν ἐμποροῦν | νὰ πουληθοῦν, τί μέλλει γενέσται. φ.202.

Περὶ τῶν πραγματειῶν τὰ φέρνουν διὰ τῆς θαλάσσης ἅπαί τὴν ριβιέραν, ἤγου παραθαλασσίην, κελεύει τὸ δίκαιον ἠμποροῦν καλὰ νὰ τὰ στρέφουν καὶ νὰ τὰ ἐβγάλουν διὰ τῆς ἀλύσεως,

- 15 καὶ νὰ πλερώσουν εἰς τὰ ρ' ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀπούλητα, πέρπυρα η', καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἐπούλησεν ἐντέχεται νὰ δώσῃ τὸ δίκαιον σῶον εἰς τὸν φούντικα, καθὰ ἐθεσπίσασιν περὶ τοῦ καθenoῦ πραγμάτου τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώσουν τὸ δίκαιόν του καὶ ἀπὸ ὄλας τὰς γηνεάς τοὺς Συριάνους ἀπὸ ἔρχονται εἰς
- 20 πραγματεῖν εἰς τὴν γῆν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

Περὶ τοῦ μούσκου. Ἄπαί τὸν μούσκον κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, πέρπυρα η' ἥμισον.

Περὶ τοῦ ξυλαλα. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ξυλαλα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, θ' πέρπυρα

25 ἥμισον.

Περὶ ζάχαρι. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ζαχάριτος ἀπ' ἐκεῖνον τὸ φέρνου καὶ τὸ ἐβγάνουν διὰ τῆς γῆς καὶ διὰ τῆς θαλάσσης κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν ἅπαί τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα δικαίωμαν· καὶ τὸ γομάρι τῆς καμήλας τὸν ζάχαριν νὰ

- 30 πάρουν δ' πέρπυρα τέλος, καὶ εἰς τὸ γομάριν τοῦ σαμπρίου ἀ' ραμπουῆν.

σιζ. Περὶ τῶν ἐτέρων πραγμάτων τὰ ἐβγαίνουν διὰ τὴν Σαρακηνίαν.

Ἄποῦ ὅλα τὰ πράγματα τὰ ἐβγαίνουν ἀπὶ τὴν γῆν νὰ τὰ πάρου εἰς τὴν Σαρακηνία κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὸ πέρπυρον α' νὰ πάρου κουκίν α'. 5

Περὶ τῶν ἰχθύων. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἰχθύος τοῦ ἀρμυροῦ τὸ φέρνου ἀπὶ τὴν Βαβυλωνίαν νὰ πλερώσῃ τὸ τέταρτον, τούτέστιν κάθ' α' πέρπυρα νὰ παίρωσι δικαίωμαν πέρπυρον α'.

Τοῦ λινοῦ τῆς Αἰγύπτου. Τὸ δικαίωμαν τοῦ λιναρίου τὸ φέρνου ἀπὶ τὴν Βαβυλωνίαν εἰς τὴν Δαμασκὸν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσουν διαβατικὸν κάθ' α' καμηλογόμαρον πέρπυρον α', κουκία β' δικαίωμαν. 10

Περὶ τῆς χενᾶς. Τὸ δίκαιον τῆς χενᾶς κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσῃ κάθ' α' σκκίν δικαίωμαν κουκία ἡ' ἡμισον.

Περὶ ὅλων τῶν ἀρτυματικῶν. Τὸ δικαίωμαν ὅλων τῶν ἀρ- 15
φ.203. τυματικῶν τοὺς χανουταρίους | (1) κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὸ πέρπυρον α', α' κουκίν. (207)

Περὶ τοῦ σησχιμοῦ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ σησχιμοῦ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὸ ἔμπαν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, πέρπυρα δέκα τέλος. 20

Περὶ τοῦ σαμολαδίου. Τὸ δίκαιον τοῦ σησαμολαίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, α' πέρπυρα δικαίωμαν.

Περὶ τὸν λίθωνον. Τὸ δικαίωμαν τοῦ λιθάνου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἀπὶ τὰ ρ' πέρπυρα, α' πέρπυρα καὶ ε' κου- 25
κία δικαίωμαν.

Περὶ τῶν καρδάμουνε τὸ δικαίωμαν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ

(1) Ἐνεκεν ἀπροσεξίας τοῦ βιβλιοδέτου καὶ τοῦ τὸν κώδικα φυλλομετρήσαντος τὰ τῆς συνεχείας φύλλα 203 καὶ 204 ἡμαρτημένως φέρονται ὡς 207 καὶ 208· τακτοποιήσας τὴν συνέχειαν σημειῶ ἐν παρενθέσει καὶ τοὺς ἐν τῇ χειρογράφῳ ἡμαρτημένως ἔχοντας ἀριθμούς.

λάβουν ια' πέρπυρα εις τὰ ρ' πέρπυρα και ε' κουκία δικαίωμν.

Περί τοῦ δοντίου τοῦ ἀλαφαντίνου. Τὸ δικαίωμν τοῦ ἀλαφαντίνου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εις τὸ πέρπυρον
5 κουκία δύο δικαίωμν.

Περί τοῦ ἄζουρουτίου. Τὸ δικαίωμν τοῦ ἄζουρουτίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εις τὰ ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα και ε' κουκία.

Περί τοῦ γαλανκᾶ. Τὸ δικαίωμν τοῦ γαλανκᾶ κελεύει τὸ
10 δίκαιον νὰ πάρου εις τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα, κουκία δ'.

Ἄπαί τὰ φιστούκια. Τὸ δικαίωμν τῶν φιστούκιων και τῶν φύλλων τῶν κουρβελίων κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εις τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα και δ' κουκία.

Περί τοῦ χαληλέτζ, τοῦτέστιν τοῦ παστελλίου. Τὸ δικαίωμν
15 τοῦ παστελλίου ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εις τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα και δ' κουκία τὸ δικαίωμν.

Ἄπαί τὴν κανέλλαν. Τὸ δικαίωμν τῆς κανέλλας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εις τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα και δ' κουκία.

Ἄπαί τὸ σπίκ. Τὸ δικαίωμν τοῦ σπίκ κελεύει τὸ δίκαιον
20 νὰ πάρου εις τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα και δ' κουκία τὸ δικαίωμν.

Ἄπαί τὸ τζιτζίνπριν. Τὸ δικαίωμν τοῦ τζιτζιμπρίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν ἅπαί τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα, και ε' κουκία δ'.

Ἄπαί τὸν κανφάνρ. Τὸ δικαίωμν τοῦ κανφάνρ κελεύει τὸ
25 δίκαιον νὰ πάρου ἅπαί τὰ ρ' πέρπυρα, θ' πέρπυρα, και ε' κουκία η'.

Ἄπαί τὸ ρεμπάρμπρο. Τὸ δικαίωμν τοῦ κερατζίου τῆς Συρίας τὸ λέγου ρεμπάρμπρο κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εις τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα και δ' κουκία.

Ἄπαί τὸ μπουράκ. Τὸ δικαίωμν τοῦ μπουράκ κελεύει τὸ
30 δίκαιον νὰ πάρου εις τὰ ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα και ε' κουκία.

Ἄπαί τὴν κιφίρε. Τὸ δικαίωμν τῆς κιφίρες κελεύει τὸ
 204. δίκαιον νά πάρουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα | καὶ δ'
 (208) κουκία.

Ἄπαί τὴν ἀρμωνιάξ. Τὸ δικαίωμν τῆς ἀρμωνιάξ κελεύει
 τὸ δίκαιον νά λάβουν δικαίωμν σῶον. 5

Ἄπαί τὸ κάντιον. Τὸ δικαίωμν τοῦ καντίου κελεύει τὸ
 δίκαιον νά λάβουν δικαίωμν σωστόν.

Ἄπαί τὰ φοινίκια. Τὸ δικαίωμν τῶν φοινικίων κελεύει τὸ
 δίκαιον νά λάβουν δίκαιον σῶον.

Ἄπαί τὸ ἀρσηνικὸν τὸ ἄσπρον. Τὸ δικαίωμν τοῦ ἀρσηνι- 10
 κίου τοῦ ἄσπρου κελεύει τὸ δίκαιον νά λάβουν εἰς τὰ ρ' πέρ-
 πυρα, ε' πέρπυρα καὶ κουκία ε' δικαίωμν.

Περὶ τοῦ Συρακηνοῦ, τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Φράνκου ἀπαί
 τὸ ρεκαλίσε. Τὸ δικαίωμν τοῦ ρεκλίσε τοῦ Συρακηνοῦ καὶ
 τοῦ Συριάνου, δέκατο καὶ ἡμισο δέκατο· εἰ δὲ ἀπαί τὸν Φράν- 15
 κον οὐδὲν πρέπει νά πάρου παρὰ εἰς β' πέρπυρα δικαίωμν.

Ἄπαί τὴν ρίζαν τοῦ καφουρίου. Τὸ δικαίωμν τῆς ρίζας
 τοῦ καφουρίου κελεύει τὸ δίκαιον νά πάρουν κάθξ ρ' πέρπυρα,
 ε' πέρπυρα καὶ ε' κουκία.

Ἄπαί τὰς φάσιες καὶ τὰς σέλλας. Τὸ δικαίωμν τῶν φ- 20
 σίων καὶ τῶν σέλλων τὰ ἐβγάνουν ἐξω τῆς χώρας κελεύει τὸ
 δίκαιον νά πάρου εἰς τὸ πέρπυρον α', κουκία α'.

Ἄπαί τὸ ἀρσηνικὸ τὸ κίτρινον. Τὸ δικαίωμν τοῦ ἀρσηνι-
 κίου τοῦ κιτρίνου κελεύει τὸ δίκαιον νά πάρου δικαίωμν σωστόν.

Ἄπαί τὸν λίβανο. Τὸ δικαίωμν τοῦ λιβάνου κελεύει τὸ 25
 δίκαιον νά πάρου εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ι' πέρπυρα, κουκία ιη'.

Ἄπαί τὰ σπνίδια καὶ βολίγια. Τὸ δίκαιον πάντων τῶν σα-
 νιδίω καὶ τῶν βολικίων τὰ ἐβγάνουν ἐξω τῆς χώρας νά δώσουν
 δικαίωμν τὸ δ' τὸ ἀξάζουν.

Ἄπαί τὰς δουκάνιας. Τὸ δικαίωμν τῶν δουκάνων, τὸ δέ- 30
 κατον τὸ κουστεῦγουν.

- Ψάρι τὸ ἀρμυρό. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ψαρίου τοῦ ἀρμυροῦ τὸ παίρνου ἐξω τῆς χώρας, τὸ τέταρτον τὸ κουστεύγει.
- Ἵρνιθων καὶ τῶ ὑαλίων. Τὸ δικαίωμαν τῶν ὀρνίθων καὶ ὑαλίων τὰ ἐβγάνου ἐξω τῆς χώρας, δικαίωμαν τέλειον.
- 5 Ἵπαι τὰ ποτήρια. Τὸ δικαίωμαν τῶν ποτηρίων κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὸ πέρπυρον κουκία β'.
- Ἵπαι τὰς ἐλαίας. Τὸ δικαίωμαν τῶν ἐλαίων κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβωμεν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, κ' πέρπυρα.
- Ἵπαι τὸ κρασί. Τὸ δικαίωμαν τοῦ κρασίου τὸ φέρνου ἅπαι
- 10 τῆ Ναζαρέτ καὶ ἅπαι τὴν Σαφουνίαν καὶ ἅπαι τὸ Σουφράνι, τὸ κμηλογόμαρον ἢ δώδεκα ἀδράμια. φ.203.
- Ἵπαι τὸ ράμμων τὸ Δαμασκηνόν. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ραμ- (203).
μάτου τοῦ Δαμασκηνοῦ λεγόμενον φίλι Τουμαῆς, δικαίωμαν σωστόν.
- 15 Ἵπαι τὸ σινάνι. Τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν ἅπαι τὸ σινάνιν κ' πέρπυρα τὰ ρ' πέρπυρα.
- Ἵπαι τὸ ρεμπέτ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ρεμπέτ ἅπαι τὰ ρ' πέρπυρα νὰ πάρη πέρπυρα ια', κουκία η'.
- Καὶ ἅπαι τὸ κρασί τὸ φέρνου ἅπαι τὴν Λακίαν καὶ ὧδε, εἰς
- 20 τὸ πέρπυρον κουκίαν α'.
- Ἵπαι τὰ παπούτζια. Τὸ δικαίωμαν τῶν παπουτζίων τὰ ἀγοράζουσι οἱ Σαρακηνοί, τὸ δέκατον διπλὸ δέκατον δικαίωμαν.
- Ἵπαι τὰς πάπιαις. Τὸ δικαίωμαν τῶν παπίων, τὸ δέκατον.
- Ἵπαι τὰ αὐγά. Καλὰ νὰ γινώσκετε ὅτι δίκαιον τὸ νὰ πά-
- 25 ρουν ἅπαι τὰ ὠὰ τὸ δέκατον δικαίωμαν.
- Ἵπαι τὰς ὀρνιθας. Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρου ἅπαι τὰς ὀρνιθας καὶ ἅπαι τὰ ὀρνιθόπουλλα δικαίωμαν τὸ δέκατον, τοὔτέστιν δέκα τὰ ρ' πέρπυρα.
- Ἵπαι τὰς μπουκίνας. Ἵπαι τὰς μπουκίνας τὰς φέρνου ἅπαι
- 30 τὴν Σαρακηνίαν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα ιβ' ἡμισον πέρπυρα.

'Απαί τὰ σκόρδα. Δὲ τὰ σκόρδα τὰ φέρνου ἔσω τῆς χώρας
κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τὸ δέκατον διὰ δικαίωμαν.

'Απαί τὸ λάδι. 'Απαί τὸ λάδι τὸ ἔρχεται εἰς τὸν φούν-
τικα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ἢ πέρ-
πυρα καὶ δ' κουκία δικαίωμαν.

'Απαί τὸ κηκίδιν. 'Απαί τὸ κηκίδιν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ
λάβουν δικαίωμαν πέρπυρα ι', κουκία ιη'.

'Απαί τὸ μαλλίν. 'Απαί τὸ μαλλίν τὸ φέρνου ἀπαί πάν-
τοθεν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ' πέρ-
πυρα, ι' πέρπυρα, κουκία η'.

'Απαί τὸ κερίν. 'Απαί τὸ κερίν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λά-
βουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα, κουκία ε'.

'Απαί τὰς γούνας. 'Απαί τὰς γούνας δικαίωμαν σωστόν,
τούτέστιν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα, κουκία ε'.

ση. [λείπει ὁ τίτλος.]

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι οἱ ρηγάδες καὶ πάντες οἱ ἕτεροι
λαῖ; ἐθέσπισαν ὅλοι ἐν τῷ ἄμυ ὅτι πάντες οἱ Συριάνοι καὶ
πάντες ἐκεῖνοι καὶ ἐκεῖναις ὁποῦ δίκαι[ο]ν ἐντέχεται νὰ ἰκανώσουν
εἰς τὸν φούντικαν, ὡς περ ἐνι Συριάνοι, Ρωμαῖοι, Νεστούριοι,
φ.206. Γακουβήταις, Σαμαρίταις καὶ Ἰουδαῖοι καὶ Μουσουλῆδες, πάν- 20
(204). τες τοῦτοι οἱ λαῖ; ἐντέχεται νὰ ἀπλικέψουν ἀπαί τὸν φούντικαν
καὶ ἄνω, καὶ ἀπαί τὸν φούντικαν τῆς Τάκης καὶ κάτω οὐδὲν
πρέπει νὰ ἔνη κανεῖς, μὲ τὸ κείμενον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν, διὰ
τὸ ἡ ἀφεντεία οὐδὲν νὰ λάβῃ παντὸς καλοῦ σωστά τὸ δικαίω-
μαν τὸ ἐθέσπισαν νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῶν τους, καθὰ νὰ ἀκούσετε. 25

'Απὸ ὅλους τοὺς Συριάνους καὶ τοὺς Ρωμαίους. 'Απὸ ὅλους
τοὺς Συριάνους καὶ Ρωμαίους, κἄν τε χανουτάροι, κἄν τε ὄχι,
κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν ἀπαί πάντα ὅσα ἀ-
γοράσει, οὐ νὰ ποίση νὰ τὸ ἀγοράσουν ἀπαί τὸν φούντικα
καὶ κάτω, πρέπει νὰ δώσουσι ζ' τραχία τὸ πέρπυρον διαβατι- 30
κὸν τὴν ἀκίδα τῶ φούντικος καὶ ἀπάνω διὰ δικαίωμαν.

Ἄπαι τὸ ψουμέν. Ἄπαι τὸ ψουμίν τὸ κάτινες ἀπ' αὐτοῦς τοὺς λᾶς Συριάνους ἀγοράσου ἀπαι τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε διὰ τὴν ζωὴν τους, οὐ διὰ τὰ παιδιὰ τους, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πλερώσουν διαβατικὸν εἰς τὸν φούντικαν δύο τρηχί
 5 εἰς τὸ πέρπυρον περὶ πάντων ὄσων ἀγοράσου.

Περὶ τοὺς χωριάτας. Περὶ πάντας τοὺς χωριάτας ὁποῦ κητοικοῦσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, τούτέστιν τὸ μετεῖχει εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Γάκης, περὶ πάντων ὄσων ἀγοράσου ἀπαι τὸν φούντικα καὶ κάτω, καὶ ροῦχα καὶ πᾶσα πράγματα, κελεύει τὸ
 10 δίκαιον νὰ δώσου δικαίωμαν τὸ δέκατον.

Ἄπαι τὸ κρασί. Ἄπαι τὸ κρασί τὸ ἀγοράζουσι οἱ Συριάνοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ὁποῦ ἐνι ρεντάπλιδες ἀπαι τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε νὰ τὸ ἀξαναπουλήσουσι, οὐ διὰ τὴν ζωὴν τους, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσου διαβατικὸν διὰ τὴν καθεμί
 15 μπουτηζέλαν ἕξ ἰδράμια.

Ἄπαι τὸ ἄλας. Ἄπαι τὸ ἄλας τὸ οἱ χωριάται οἱ Σαρρακηνοὶ ἀγοράζουσι καὶ ἐβγάουσι τὸ ἕξω, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσου δικαίωμαν εἰς τὸν μόθον δ' ἰδράμια.

Ἄπαι τοὺς λαγηνάδες. Ἄπαι τοὺς λαγηνάδες καὶ ἀπὸ πᾶσα
 20 ἐργασίαν γαστρένη, ὡς περ μουχρούτια, σικωτέλλια, μαγεύριστες, κουζία, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πλερώσουν δικαίωμαν εἰς τὸ ἕβγα ὅσα κουστεύουσι τὸ τέταρτο.

Ἄπὸ ἐργασίαν χώματος. Ἄπαι τὴν ἐργασίαν τοῦ χωμάτου τὸ φέρνου ἢ ἀπαι τὴν Σαρρακηνίαν εἰς τὴν Γάκην, κελεύει τὸ φ. 20.
 25 δίκαιον νὰ δώσῃ εἰς τὸ πέρπυρον β' κουκία. (205)

Ἄπαι τὰ ροῦχα. Ἄπαι τὰ ροῦχα τὰ φέρνου οἱ πρᾶματευτάδες ἀπαι τὴν Ἀντιόχειαν, ὡς περ ἐνι γίνιμπλες καὶ μεσάρεις καὶ ἕτερα φακίλια καὶ φορέματα τὰ ἐνι πλουμιστά μετὰ μεταξίν καὶ ἀπὸ κλωστή, ὀρίζει τὸ δίκαιον νὰ πᾶρου δικαίωμαν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ε' κουκία.
 30 ὡμαν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ε' κουκία.

Ἄπὸ ροῦχα ραμμένα.

Ἄπαί τὰ ροῦχα τὰ ραμμένα τὰ φέρνου κελεύει τὸ δίκαιον
νὰ πάρῃ εἰς τὰ ρ' πέρπυρα ε' κουκία.

Ἄπαί τὸ σιτάριν. Ἄπαί τὸ σιτάριν καὶ ἀπαί τοὺς πάντας
ἐκείνους ὅπου πουλοῦν σιτάριν εἰς τὸν φούντικα, κἄν τε Φράν-
κους, κἄν τε Συριάνως, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν 5
ἀπαί τὴν πούλησι τὸ δέκατο· εἰ δὲ γένηται ὅτι ἄνθρωπος
ρεντάμπλης ἔφερεν οὐ σιτάριν, οὐ κριθάριν, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ
τὸ πουλήσῃ ὡδε καὶ λαλεῖ ὅτι ἔφερεν το διὰ τὸ φᾶν του, οὐ
διὰ τὴν ὑπαταγὴν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὅπου
νὰ πῆ οὕτως, ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἄγια ὅτι οὐδὲν τὰ 10
ἔφερεν νὰ τὸ μεταπουλήσῃ, ἀμμὲ διὰ τὴν ζωὴν του, καὶ μὲ
τοῦτο νὰ τὸ πάρῃ· εἰδὲ τὸ δίκαιον κελεύει μὲ κειμένη ἀσί-
ζαν νὰ δώσῃ δικαίωμαν εἰς τὸν μὸδην ε' τρηχία διαβατικόν.

Ἄπαί τὰ λεφτοκάρυα.

Ἄπαί τὸν μὸδην τὰ λεφτοκάρυα τὰ ἐβγάνου ἔξω τῆς χώρας 15
κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου γ' κουκία τὸν μὸδην.

Ἄπαί τὸ κονάρι. Ἄπαί τὸ κονάρι τὸ ἐβγάνου ἔξω τῆς
χώρας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν τὸ τέταρτο.

Ἄπαί τὸ κρασίν. Ἄπαί τὸ κρασίν τὸ φέρνου ἀπαί τὴν
Σρακηνίαν ἀπαί τὴν γῆν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δι- 20
καίωμαν κἄθα ἀσκίν γ' ἡμισὸν ἀδράμια.

Σκουτέλλια μαρμαρένα. Ἄπαί τὰ σκουτέλλια τὰ μαρμαρένα
τὰ ζωνκραφιστὰ καὶ τὰς μπουρνιῆς τὰς φέρνου ἀπαί τὴν Σ-
ρακηνία κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὸ πέρ-
πυρον β' κουκία. 25

Ἄπαί τὸ σταφύλι. Ἄπαί τὸ σταφύλι τὸ φέρνου, κελεύει τὸ
δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν β' δωδεκάρια εἰς τὸ κμηλογό-
μαρον, καὶ εἰς τὸ γομάριν τοῦ γαδουρίου ι' τρηχία.

Ἄπαί τὰ σῦκα. Ἄπαί τὰ σῦκα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πᾶ-
ρου δικαίωμαν γ' ἀδράμια. 30

Ἄπαί τὰ κεράτσια. Ἄπαί τὰ κεράτσια κελεύει τὸ δίκαιον

νά πάρουν δικαίωμν εις τὸ γομάριν τοῦ γαδουρίου γ' ἀδράμια, καὶ τοῦ καμηλογόμου δ' ἀδράμια.

Ἄπαι τὰ ξύλα. Ἄπαι τὸ γομάριν τὰ ξύλα, νά πάρουν β' ἀδράμια, καὶ τὸ καμηλογόμαρον δ' ἀδράμια.

- 5 Ἄπαι τὰ ἀθασοκάρυδα. Ἄπαι τὰ ἀθάσια καὶ καρύδια καὶ χρουσόμηλα παστά, κελεύει τὸ δίκαιον νά πάρου εις τὸ πέρπυρον β' κουκία.

- Ἄπαι τὰ σκορδοκρόμμυδα. Ἄπαι τὰ σκόρδα καὶ κρομμύδια τὰ ἐβγάνουν ἐξω τῆς χώρας κελεύει τὸ δίκαιον νά πάρου
10 τὸ δέκατο.

Ἄπαι τὰ κεράτσια. Ἄπαι τὰ κεράτσια τὰ ἐβγάνου ἐξω, ἐντέχεται νά δώσουν εις τὸ πέρπυρον β' κουκία.

Ἄπαι τὰ σῦκα τὰ ξερά. Ἄπαι τὰ σῦκα τὰ ξερά, εις τὸ πέρπυρον β' κουκία.

- 15 Ἄπαι τὸν γαδουρόπετσον. Ἄπαι τὸν γαδουρόπετσον, εις τὸ πέρπυρον νά δώση α' κουκίαν.

Ἄπαι τὴν ταχήν. Ἄπαι τὴν ταχή, τὸ δέκατο.

Ἄπαι τὸ βούτουρον. Ἄπαι τὸ βούτουρον τὸ παλὴν τὸ δέκατο.

- Ἄπαι τὸ κρᾶσιν. Ἄπαι τὸ κρᾶσιν τὸ φέρνου εις τὸ χωρίον
20 Ἀημπέρτ, οὐ εις τὴν Ἀζχρέαν, οὐ εις τοῦ Κιζίφας, κελεύει τὸ δίκαιον ἄπαι τὰς β' μπουτουζέλας ἢ ἀδράμια.

Ἄπαι τὰ δοξάρια καὶ πίλαις. Ἄπαι τὰ δοξάρια καὶ ἀπαι ταῖς πίλαις, εις τὸ πέρπυρον νά δώσουν κουκία β'.

- Ἄπαι τὰ καππούρια. Ἄπαι τὸ καππούριν τὸ δ', καὶ τὸ ζῶν
25 ὀποῦ τὸ βαστᾶ νά ἔνη ἐλεύτερον.

Ἄπαι τὰ ἀγρέλλια. Ἄπαι τὰ ἀγρέλλια νά πάρη δικαίωμν τὸ δ'.

Ἄπαι τὰς ἐλαίας. Ἄπαι τὰς ἐλαίας νά δώσου τὸ δικαίωμν τὸ τέταρτο.

- 30 Ἄπαι τὰ κυδώνια. Ἄπαι τὰ κυδώνια νά δώσου δικαίωμν τὸ τέταρτον.

Ἄπαί τὰ μῆλα. Ἄπαί τὰ μῆλα καὶ ἀπίδια, τὸ τέταρτο νὰ δώσῃ δικαίωμιν.

Ἄπαί τὰ ζαρούρια. Ἄπαί τὰ ζαρούρια τὸ τέταρτο.

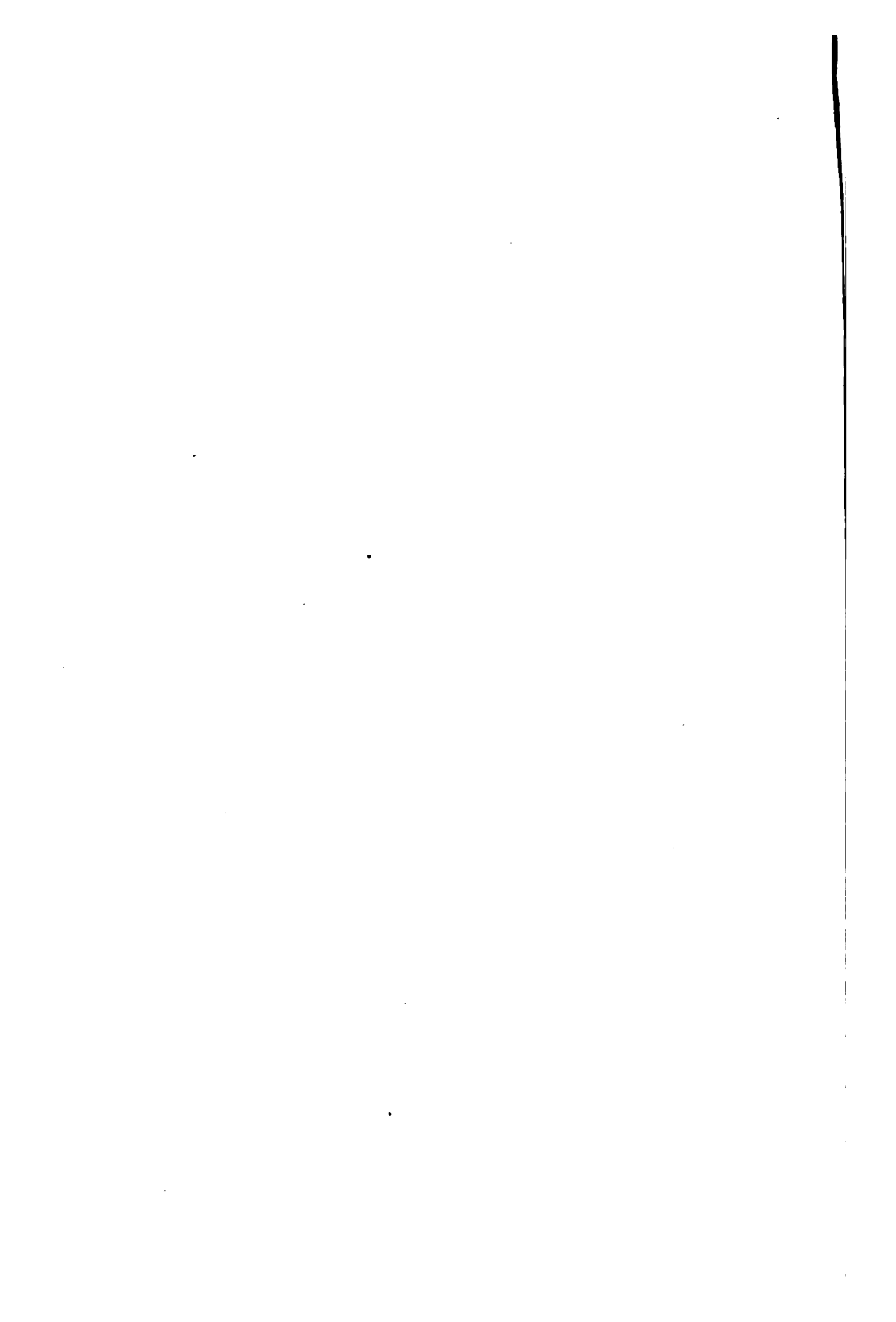
Ἄπαί τὸ τυρὶν. Ἄπαί τὸ τυρὶν τὸ φέρνου ἀπαί τὰ χωρία τοὺς Σαρακηνοὺς τὸ δέκατο. 5

Ἄπαί τὸ ἄχερον. Ἄπαί τὸ ἄχερον τουτέστιν τὴν ἀποκα-
 ρ.209. λάμην τὴν φέρνου νὰ πολομοῦν τὰ κοφίνια κελεύει | τὸ δίκαιον
 νὰ δώσῃ δικαίωμιν τὸ τέταρτο.

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χερὸς κάμου Νικόλα
 Συνκριτικοῦ τῆ ἐσχάτῃ Ὀκτωβρίου υξθ' Χριστοῦ. Εὐχαστε 10
 δὲ τὸν Κύριον.

Ὡς περ ξένοι χαίρουνται ἰδεῖν πατρίδαν καὶ οἱ θαλαττεύ-
 οντες ἰδεῖν λιμένα, οὕτως καὶ οἱ γραφεῖς ἰδοῦν τὸ τέλος
 βιβλίου.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Ι Σ Χ Υ Ο Ν Τ Ε Σ Ε Ν Κ Υ Π Ρ Ω .

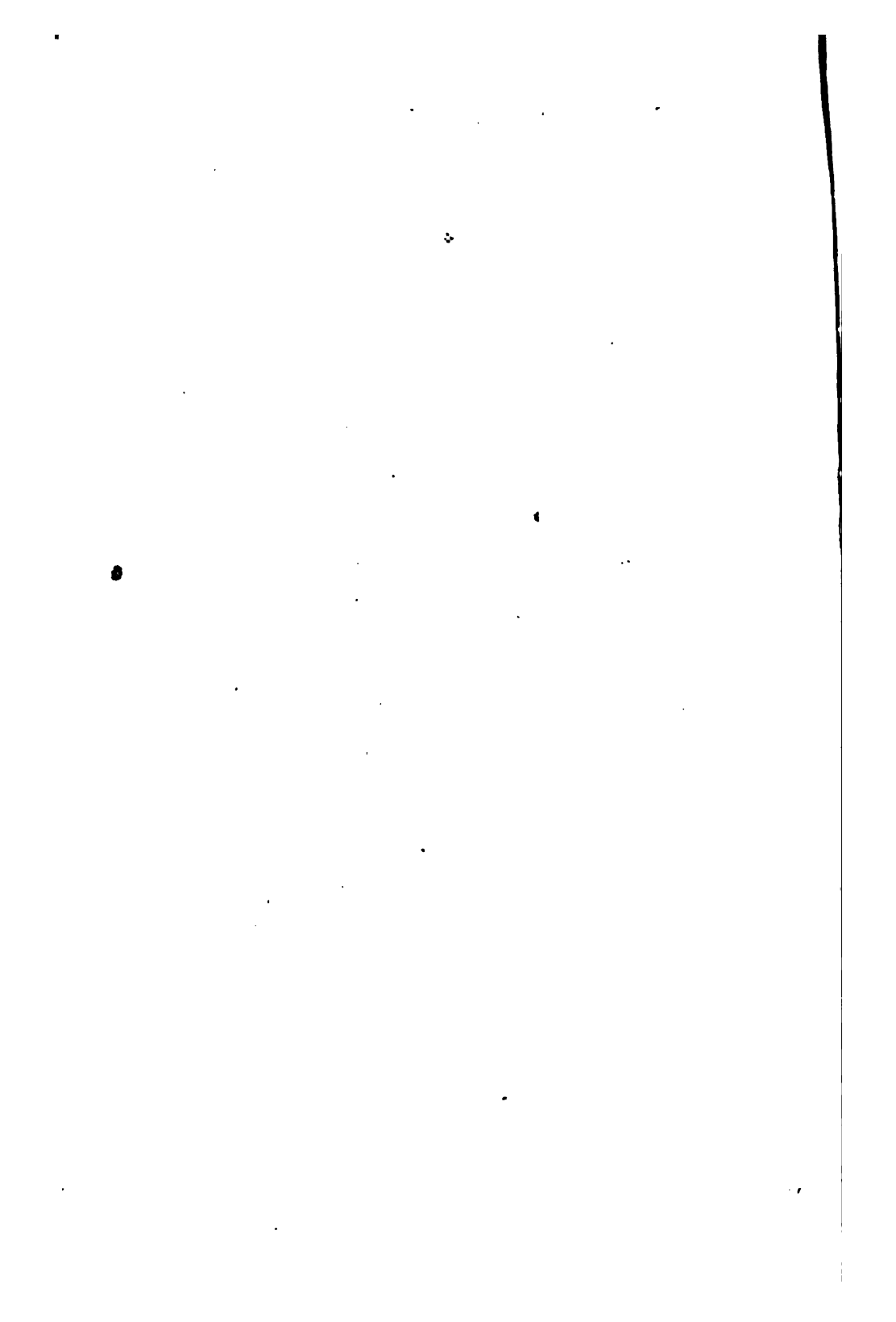
Ε Π Ι Τ Η Σ

Φ Ρ Α Γ Κ Ο Κ Ρ Α Τ Ι Α Σ .

Παρισ. Κώδιξ 1391.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΚΥΠΡΙΑ

1260.

ρ. 2. Ἀλέξανδρος δούλος τῶν δούλων τοῦ θεοῦ .

Προσαγωγή τοῦ κριτοῦ .

. . . . . Πλὴν τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀδελφῷ ἡμῶν Γερμανῷ Γραίκῳ
τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν προκουρατόρων
τοῦ σεβασμιωτάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν Οὐγγῳ τοῦ Λευκουσίας ἀρ-
χιεπισκόπου εἰς τὴν ἡμετέραν ἐμφάνειν παρισταμένῳ, ὁ αὐτὸς
τῶν Γραικῶν ἀρχιεπίσκοπος μέσον τοῦ ἐτέρου προέβαλεν ἐν- 5
προσθεν ἡμῶν, καθάπερ τότε οἱ ἐπίσκοποι τῶν Γραικῶν τοῦ
ρηθέντος ρηγάτου τῆς Κύπρου τὴν αὐτῶν χηρέουσαν μητρόπο-
λιν προσκομίσαντες αὐτὸν τὸν Γερμανόν, ἢ ἕτερον σῶμα ἄξιον εἰς
ἀρχιεπίσκοπον, ἀπὸ τῆς καλῆς μηνῆς Ἰννοκεντίου πάπα τοῦ
πρὸ ἡμῶν, διὰ τῶν αὐτοῦ γραμμάτων μὴ ἀντιστάντες, τοῦ 10
ὀρισμοῦ τῆς γενικῆς συνόδου, ἢ τῆς καλῆς μηνῆς Πελαγίου
τοῦ ἐπισκόπου Ἀλβάνου, τότε εἰς τὰς ἐκεῖνας μεραίας τοῦ
ἀποστολικοῦ θρόνου ληγάτου, λύσιν ἐκδεδομένου τὸν αὐτὸν
Γερμανόν εἰς ἀρχιεπίσκοπον αὐτῶν ἐκλεχθῆναι, καὶ τοῦ σεβα-
σμιωτάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν Τουσουλάνου ἐπισκόπου τότε εἰς 15
τὰς ἐκεῖνας μεραίας τοῦ ρηγέντος θρόνου λεγάτου, εἰς ὃν ὁ πρὸ

ἡμῶν αὐτὸν ὤρισεν [καί] εἰς ὃν οἱ προρρηθέντες ἐπίσκοποι κα-
 νονικῶς ἐκλεχθῶσιν, ἐν τῷ σῶμα ἦν ἄξιον, τελείων στερρώσιν
 ἐκπληρῶσαι, καὶ τὸν αὐτὸν ποιῆσαι ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ὑποτακτί-
 των χειροτονηθῆναι· προσκομιζομένων οὖν αὐτῶν, τοῦ αὐτοῦ
 5 Γερμανοῦ τὴν ἐκλογὴν ἐστερρώσεν, τὸν αὐτὸν ποιῶν [ὑπὸ τῶν
 ὑπο]τακτίτων τὸ ὄφρικιον τῆς χειροτονίας ἐκπλήρωται, λαμ-
 βάνων μετὰ τὸν ὄρκον ὀνόματι τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας, τὸσον
 ἐξ αὐτοῦ, ὅσον τοῖς ὑπηκόοις αὐτοῦ ὑπακοήν.

Οἱ ρηθέντες δὲ ὑπήκοοι τὸν αὐτὸν ὡς μητροπολίτην αὐτῶν,
 10 κανονικὴν ὑπακοήν ὑποσχενθῆναι, καθὼς λοιπὸν ὁ αὐτὸς Γερ-
 μανὸς ὑπῆρχεν εἰς ἀρχιεπισκοπικὴν ἀξίαν καὶ νομὴν ἐνεργῶν,
 ἡρηρηκῶς εἰς ἱερεῖς καὶ λαῶν τοῦ ρηθέντος ρηγάτου δίκαια
 μητροπολιτικά ἐκπληροῦν, ὁ μνημονευθεὶς τῆς Λευκουσίας ἀρ-
 χιεπίσκοπος, τοῖς αὐτοῦ δίκαιοις μὴ ἀρχοῦμενος, μηδὲ εἰς αὐ-
 15 τῶν ὑπερανώτερον, ἄνευ τῷ Ρώμης ἀρχιερεὶ ἐγνώριζον, μήτε
 εἰς τοὺς ὑποτακτίτας αὐτῶν τοῦ μνημονευθέντος ρηγάτου Γραί-
 κους ἐνὸς ἐκάστου δικαιοδοσίαν ἐκπληρῶν δυναστικῶς, τὸν αὐτὸν
 Γερμανὸν εἰς τὴν αὐτοῦ ἐμφάνειαν σωματικῶς καλῶν ἐπάνω
 εἰς διάφορα κεφάλαια, ἅπερ προέβαλεν κατ' αὐτοῦ καθὼς ἐμελ-
 20 λεν ἐρευνῆσαι, τοῦ ἀπολογηθῆναι· καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς Γερμανὸς
 ἀρχιεπίσκοπος τοῦ αὐτοῦ καλέσματος τῷ ὀρισμῷ μὴ ἐμφανι-
 σθεὶς, καθὼς οὐχ ὑπῆρχεν κρατημένος αὐτῷ, τὴν ἐκκλησίαν
 αὐτοῦ καὶ τοὺς ὑποτακτίτας αὐτοῦ Γραίκους, οἳ νῦν ὁ ρηθεὶς
 ἀρχιεπίσκοπος ἀγανακτήσεις ποιεῖ, εἰς τὴν τοῦ ἀποστολικῷ
 25 θρόνου σκέπην ἀνέθηκεν· ὁ δ' αὐτὸς τῆς Λευκουσίας ἀρχιεπί-
 σκοπος εἰς τὴν αὐτοῦ καθέδραν οὕτως γεγεννημένην καὶ μετὰ
 τὴν ἐξέλευσιν τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου, διὰ τὸ εἰς
 τὴν ἡμετέραν ἐμφάνειαν ἐρχομένου, τοὺς βικαρίους αὐτοῦ ἐκ
 τὴν βικαρίαν αὐτῶν δυναστικῶς ἐξέωσεν καὶ Γραίκοις τοὺς
 30 ὑποτακτίτας αὐτοῦ ἐκ τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ ἐκκλίνας κακώσας,
 καὶ ἀγανακτήσας πεποίηκεν, καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις, ἃς

φ. 3. εἰς τινεὺς ἐκ τῶν αὐτοῦ ὑποτακτίτων ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ἀρχιεπίσκοπος δικαίως ἐκδῶκεν, ἔργῳ ἀνέτρεψεν |, καὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀφορισμοῦ καθῶς λέγουσιν ἐκδῶκεν ἀπόφασιν, καὶ πλείονας τῶν αὐτῶν Γερμανῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ κακώσεις ἐνέργησεν· δι' ἃν αὐτὸς ἀνέδραμεν ζητῶν ζημίας μεγάλας καὶ ἐξόδους. 5

Διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ἀφ' ἡμῶν μέσον τῶν ἐτέρων ἐτίθη, ὅτι τὰ ἐγκαινισθέντα εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ ρηθέντος ἀρχιεπισκόπου Λευκουσίας δικαίως ἀνέτρεψεν τὰς ἀγανακτήσεις, τὸν αὐτὸν δὲ Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον ἅπαντα καὶ τὰ ὅμοια ἐξουσίαν ἀνένοχον ἐπάνω τοῦς Γραίκους, καὶ ἐπάνω εἰς δεκατισμὸν καὶ ἕτερα ἄλλα, καὶ τὰς ἀναμίξεις αὐτῶν κωλύσαι σκέψασθαι. 10

Οἱ λοιπὸν ἐνπροσθεν τοῦ ἐπισκόπου Τουσκουλάνου, ὃν δεδώκαμεν εἰς τὰς ἀναμεταξείας αὐτῶν ἀκροατὴν, οἱ προκουράτωρες οἱ προρρηθέντες κατέλεξαν, ὅτι ὁ αὐτὸς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπος διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν οὐδέποτε ἐκλήθη δι' ἀνθρώπου, ἀλλ' οὔτε ὑπὸ δικαίου, οὔτε αὐτοὶ ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, εἰ μὴ διὰ ἐτέρων ἐστάλησαν ὑπόθεσιν, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ προρρηθέντα μετὰ τοῦ Γερμανοῦ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπίσκοπου κρατῆσαι δίκην οὐκ ὀφείλουσιν. Οὐδὲν δὲ ἔλαττον μετὰ ταῦτα καὶ ἐξαίρετῳ ὀρισμῶν ἡμετέρῳ, οἱ αὐτοῦ τοῦ Γραίκου ἀρχιεπισκόπου ὀφείλουσιν ἄνευ τινὸς κωλύσεως εἰς δίκην πληρεστάτην. Ἐστένευσεν αὐτοὺς ὁ αὐτὸς ἀκροατὴς εἰς τὴν αἴτησιν αὐτῶν διὰ τὸν ρηθέντα Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον ἀπολογηθῆναι. 25

Τὸ ἀγκάλεμα τὸς προκουράτωρας τοῦ λατίου.

Πρόεβαλεν λοιπὸν εἰς τὴν κρίσιν ὅτι ἡ κίνησις τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ὑπῆρχεν, ὅτι τοῖς μνημονευθεῖσιν ἐπισκόποις δίκαιον ἐκλογῆς ἀρχιεπισκόπου οὐδόλως μετέχειν, αὐτοὶ τῇ τῆς ἐκλογῆς καιρῶ, ὅταν αὐτοὶ ἐποίησαν λέγουν, ἀλύσεις ἀφορισμοῦ ἐκρατοῦντο φανερώς, καὶ τὰ γράμματα τὰ 30

- ἀποστολικά εἰς ἄτινα ἐδόθη αὐτοῖς λύσις ἐκλογῆς ὑπὸ ἀφωρι-
 σμένων ὑπῆρχον ἐκβεβλημένα διὰ τινὰς ὑποθέσεις ἐκ τοῦ μέρους
 τοῦ αὐτοῦ ἀρχιεπισκόπου Λευκουσίας καὶ τοὺς ἀβικαρίους αὐ-
 τοῦ, ὅτι τῷ τότε καιρῷ οὐχ ὑπῆρχεν μήτε εἰς ἐκλογὴν, μήτε
 5 εἰς στερέωσιν, μήτε εἰς χειροτονίαν ὑπάγωγσιν ἐνπροσθεν, καὶ
 ἔνεκα τούτου ὑπάρχει δίκαιον τοῦ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπου
 καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἐγκλητευμένον πρότερον μετὰ τοῦ
 ὀρισμοῦ τῆς καλῆς μνήμης Κελεστίνου πάπα τοῦ πρὸ ἡμῶν
 εἰς τὴν νῆσον Κύπρον διὰ τὴν ἀνυποταξίαν καὶ ἀπιστίαν τῶν
 10 Γραικῶν τῶν κατοικούντων τότε ἐν αὐτῇ ἔστειλαν τοὺς κα-
 θολικοὺς καὶ ἐκρατήθησαν· οὐκοῦν ἐγεννήθησαν αὐτόθι ἐλατ-
 τώσεις ἐκ τῶν Γραικῶν τῶν κατοικούντων τότε ἐν αὐτῇ ἐκ
 τοὺς θρόνους, τέσσαρες ἀρχιερατικαὶ λατίνων καθέδραι ἐκλελεγ-
 μένων, ὧν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς δεκατισμὸν καὶ ἕτερα δίκαια ἐκ-
 15 κλησιαστικά ἄπερ οἱ Γραικοὶ ἐπίσκοποι εἰς τὴν αὐτὴν εἶχον
 νῆσον καὶ ἐδιαδέκθησαν καὶ αὐτοὶ· μία τῆς Λευκουσίας, ἥγου
 ὁ αὐτὸς Κελεστίνος εἰς τὰς ἑτέρας ἔδωκεν ἐξουσίαν ὅτι εἰς
 ὅλην τὴν αὐτὴν νῆσον ἰδίαν ἐξουσίαν μητροπολιτικὴν εἰς τὰς
 ἑτέρας ἐκκλησίας ἐναπόμεινον αὐθις. Μετὰ ταῦτα ὁ ρηθεῖς
 20 Πελάγιος τοῦ Οὐλδανοῦ ἐπίσκοπος, τοῦ αὐτοῦ λεγατοῦ ἐξου-
 σιαστῆς ἐκδωκεν, καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ ὑπῆρχεν ὑπὸ τῆς καθέ-
 δρας τῆς ἀποστολικῆς στερρωμένη, ὅτι εἰς ὅλην τὴν νῆσον
 τὴν ρηθεῖσαν τέσσαρες μόνον ἐπίσκοποι Γραικοὶ εἶναι, καὶ αὐτοὶ
 εἰς τὰς καθέδρας ἔχουσι τόπους μέσον τῶν ἐνορίων τῶν λα-
 25 τίνων· καὶ μετὰ ταῦτα τὸν τῆς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον
 ἔχειν ὡς μητροπολίτην αὐτῶν, ὁμοίως καὶ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς
 λατίνους εἰς ὧν | ὑπάρχουσιν τεθειμένοι ἐνοριακοὶ αὐτῶν ὑπα-φ. 4.
 κοῆς ἀλύτεις στενωθῶσιν. Θεωρητικῇ ἐγνωρίζετο ὅτι μητρο-
 πολίτης ἕτερος παρ' οὗ τῆς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον μὴ ἔχειν
 30 εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον, ὅτι μία ἐστὶν ἐνορία, καὶ οὐκ ἐμποροῦμεν,
 οὔτε ὀφείλει τεθῆναι.

Ὅθεν μέσον τῶν ἐτέρων ἤτοῦντο οἱ προκουράτωρες οἱ προρρηθέντες ὅτι, καθὼς ἡ χειροτονία τοῦ προρρηθέντος Γερμανοῦ εἰς τὸ τῆς ἐκκλησίας Λευκουσίας ἀδίκημα ἐγένετο, καὶ εἴ τι ἐξ αὐτοῦ ἐγενήθησαν, ἢ ἐνεργήθησαν, ἤτοῦντο ἀνακηρῦξαι μὴ ἔχειν τόπον, καὶ διαφεντεῦσαι αὐτὸν τὸν Γερμανὸν μηδὲν 5 εἰς τὴν Κύπρον δίκαια ἀρχιεπισκόπου προσεγγίσει.

Λοιπὸν δίκη εἰς αὐτὸ ἐκρατήθη, καὶ πολλὰ ἐκ τῶν ἀμφοτέρων κεφαλαίων δοθέντων, μετὰ δὲ τούτων τῶν δικαίων καὶ τὴν τάξιν εἰς μακρὸν καιρὸν ἡ δίκη καὶ εἰς ἐξόδου ἐβλεπήθη.

Ὁ ρηθεις ἀρχιεπίσκοπος εἰς ἡμᾶς ταπεινῶς αἰτήθη, λέγων 10 ὅτι διὰ τὴν πτωχίαν τῆς ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν μὴ πως καταλυθῆ, συμβουλευθέντων εὐθὺς αὐτῶν, ἐν εἰρήνῃ ὀφείλομεν διὰ σωτηρίου ἰσασμοῦ καὶ ἀποφάσεως ἀποστολικῆς ἀποβλέψαι, ἵνα ἡ φυγὴ τοῦ μουρμούρου νὰ παύσῃ, καὶ εἰς ὑποταγὴν τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας οἱ Γραῖκοι τοῦ προρρηθέντος ρηγάτου εἰ- 15 ρηνικὴν ζῶν ὑποφέρωσιν μετὰ τῶν λατίνων.

Καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τὴν συμβουλὴν ἔχοντες καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας τὴν προτροπὴν λέγομεν.

Παρισταμένων ἔνπροσθεν ἡμῶν τῷ μνημονευθέντῳ Γερμανῷ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τοῖς σεβασμιωτάτοις ἀδελφοῖς 20 ἡμῶν Νεῖλῳ Σωλείας, Ἰωακείμ Καρπασέων καὶ Ματθαίῳ τῷ Λευκάρῳ, τῶν Γραικῶν καθέδρας τῆς Κύπρου ἐπισκόπων, ναὶ μὴν καὶ οἱ προρρηθέντες τοῦ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπου προκουράτωρες, τὸν ἐμφανούμενον ἰσασμὸν ἐκδίδωμεν καὶ ἔκθεσιν διηνεκὴ ἐκ μέρους τῶν ἀμφοτέρων ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τῶν λαθη- 25 θέντων καὶ ἐτέρων τῶν ἄλλων μέσον ὅπου ἡμποροῦμεν μετὰ ταῦτα κωλύσαι, ἀναμῆξαι ταραχάς, ἐνοίας γενησαμένας ἐξουσιαστικῶς ὀρίζομεν.

Ὅτι εἰς τὴν νῆσον Κύπρον ἐκ τὴν σήμερον μέσον τῶν λατίνων ἐπισκόπων τὰς ἐνορίας καὶ ὑπὸ τὴν Λευκουσίας μητρό- 30 πολιν τέσσαρης καὶ μόνον ὑπάρχειν Γραικῶν ἀρχιερατικαὶ κα-

- θέδραι κατ' ἐκκλησῖαι καθολικαί, ὡς τότε ἐκ τοῦ Οὐλθανοῦ ἐπισκόπου τόπους κυρίους ἐτέθησαν εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον φόροι ἐπίσκοποι καθεδρῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχιερατικῶν λατίνων· ὡς αὐτως μίαν ἀρχιερατικὴν καθέδραν Γραικῶν Σωλείας, ἑτέραν
- 5 ἐν τῇ Πάφῳ εἰς Ἄρσενόην, τρίτην ἐν τῇ Ἀμμοχούστῳ εἰς Καρπασέων, τετάρτην εἰς τὴν Νημεσὸν εἰς τὰ Λεύκαρχ· εἰς αὐτάς τὰς ἐνορίας ὑπάρχειν θέλομεν, καὶ ἐπ' αὐτάς ὀνοματίζεσθαι καὶ τόσον ὄνομα ὅσον ἀξίωμα ἀρχιερατικοῦ ὄφρικίου ἔχειν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς αὐτάς, καθὼς ἐξ ἀρχῆς κανονικῶς ἐκράτησαν.
- 10 Περὶ τῆς χηρέυσεως τῆς ἐπισκοπῆς.
- Καὶ ἐὰν μὴ ἐκάστη ἐκ τῶν προρρηθέντων καθεδρῶν τῶν Γραικῶν χηρέυσῃ, ἕτερον οἱ κληρικοὶ τῆς αὐτῆς καθέδρας, καλέσαντες τοῦ ἀγίου πνεύματος τὴν χάριν, εἰς ἐπίσκοπον ἐκλεχθῶσιν, οὗ τὴν ἐκλογὴν ἐκείνην γνωρίσας ὁ λατῖνος ἀρχιερεὺς,
- 15 οὗτινος εἰς ἐνορίαν ὑπάρχει ἢ αὐτὴ καθέδρα, ἐὰν εὖρῃ αὐτὴν εἰς σῶμα ἄξιον γεγονούτων κανονικῶς ἐξουσία ἰσχυροῦ μὴ ἔχειν ἀργῆσιν στερεῶσθαι· τὸν αὐτὸν δὲ ποιῶν διὰ τῶν ἐπισκόπων τῶν Γραικῶν τῶν γειτονευουσῶν | ἐνοριῶν, οὓς εἰς αὐτὸ ὁ αὐ- φ. 5 τὸς λατῖνος καλέσας ἀρχιερεὺς τελείων χειροτονίαν ἐκπληρώσει
- 20 εἰς ἐπισκόπου ἔννοιαν, καὶ τὴν βλέψησιν μοναστηρίων, ἐκκλησιῶν τῶν αὐτοῦ λαῶν τῶν Γραικῶν τῶν εἰς τὴν αὐτοῦ πόλιν καὶ ἐνορίαν κατοικούντων ἐξουσία ἰδίᾳ παραδώσει αὐτῷ, καὶ ἀναλάβεται ἐξ αὐτοῦ ὀρκωμοτικὴν ὁμολογίαν ὑπακοῆς εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν.
- 25 Περὶ τῆς ὑποταγῆς ἧς ποιεῖ ὁ Ρωμαῖος πρὸς τὸν λατῖνον ἀρχιερέα.
- « Ἐγὼ Γερμανὸς ὁ ἐπίσκοπος Σωλείας τῆς ἐνορίας Λευκουσίας ἀπ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ ἔμπροσθεν πιστὸς γὰρ ἡμαὶ καὶ ὑποτεταγμένους τῷ ἀγίῳ Πέτρῳ καὶ τῆς ἀγίας Ρω-
- 30 μαϊκῆς ἐκκλησίας κυρίῳ δὲ ἐμοὶ Οὐγγῶ ἀρχιεπισκόπῳ Λευκουσίας καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ τοῖς κανονικῶς εἰσερχομένοις·

οὐ μὴ εἶμαι εἰς βουλὴν, οὐδὲ εἰς ἔργον, ὅπου τὴν ζωὴν χαώ-
 σει, ἢ μέλλος οικεῖον, ἢ εἰς κακὴν κράτησιν, ἢ βουλὴν, ἢ διὰ
 γραμμάτων, ἢ δι' ἀποκρισιαρίων παρ' ἐμοὶ γένηται εἰς τὴν αὐ-
 τοῦ ζημίαν οὐδενὸς φανερῶσω. Τὸ παπᾶτον τῆς Ρωμαϊκῆς
 ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην τῆς ἐκκλησίας Λευκουσίας, καὶ 5
 τὰς τάξεις τῶν ἁγίων πατέρων βοηθὸς νὰ ἡμεῖς καὶ διεκδικητῆς
 καὶ φυλακτῆς, σωζομένης τῆς χειροτονίας μου, κατὰ πάντα
 ἀνθρώπου. Κληθεῖς εἰς σύνοδον ἔρχεσθαι, εἰ μὴ κεκωλυμένος
 ὑπάρχω κανονικὴν κώλυσιν. Τὸν λεγᾶτον τοῦ ἀποστολικοῦ
 θρόνου, ὃν κύριον ὑπάρχων γνωρίσας ἐρχόμενον καὶ ὑποστρέ- 10
 φοντα, τιμῶσω, ἐνεργήσω καὶ εἰς τὰς χρήσεις αὐτοῦ βοηθήσω.
 Οὕτως νὰ μοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια ».

Καὶ αὐτὴν τὴν ἔνοιαν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῶν Γραικῶν τῆς
 αὐτοῦ ἐνορίας λαμβάνων δι' αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ
 εἰς ἕκαστος λατῖνος ἐπίσκοπος τοῦ ρηγᾶτου τῆς Κύπρου. 15

Καὶ ἐὰν τὴν ἐκλογὴν ἐκείνην γνωρίσας ὁ λατῖνος ἀρχιερεὺς
 ἀνατρεπομένην, εἰς τὴν ἀνατροπὴν αὐτοῦ εἰσέλθῃ καθ' ἅπερ τὸ
 δίκαιον ἀπαιτεῖ.

Ἐπίσκοπον λοιπὸν οἱ Γραικοὶ εἰς τὸν λατῖνον ἀρχιερέων, εἰς
 τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐκλειεγμένου Γραϊκοῦ τῆς αὐτοῦ ἐνορίας 20
 ἐκλυθέντα εἰς αὐτόν, ἄνευ τὴν συνήθην διάνεξιν ἐκ τοῦ ἐμ-
 φανουμένου ὀρισμοῦ καὶ ἰσασμοῦ, ὅτι ὀφείλομεν αὐτοὺς ὁμο-
 νοῖᾶσαι καὶ εἰς ἔργον χειροτονίας πληρεστάτης τελείως κρη-
 τηθήσεται, σωζομένου τοῦ Γραϊκοῦ ἀρχιερέως.

Κατάκρισις, ἢ καθιέρωσις, οὐ μετὰθεσις, ἢ σήκωσις μόνω 25
 τῷ Ρώμῃς ἀρχιερεὶ δίκαιον τοῦ ἀποστολικοῦ προβληΐζιου φυ-
 λαθῶσιν, ὅτι καὶ εἰς αὐτοῖς ὡς καὶ εἰς τοῖς ἐτέροις ἐπισκό-
 ποις τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος τάξεις ἐναπομείνη.

Διὰ δὲ τῶν Γραικῶν ἐκκλησία ποιμένος χηρεύουσα, λατῖνος
 ἀρχιερεὺς ἐξουσίᾳ ἰδίᾳ προτεγγίσει, ἢ μεθέξει, μὴ προσεγγίσει, 30
 εἰ μὴ αὐτῶν ἀμελησάντων ἐκλέξασθαι ὅτι ὀφείλωσιν οἱ βοηθοὶ

τὴν αὐτὴν φορὰν ἰσᾶσαι τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν εἰς ποιμένα, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν σύνοδον περιέχει, παρελθόντος τριμηνιαίου καιροῦ, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν ὑπόθεσιν ἐξουσίαν μὴ ἔχων ὁ λατῖνος ἐπίσκοπος, νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν

5 τὴν χηρεύουσαν, εἰ μὴ σῶμα Γραικὸν καὶ τόσον τιμημένον.

Καθέδρας δὲ λοιπὸν τῶν Γραικῶν χηρευούσης, τὰ τοῦ ἐπισκόπου καλὰ ὁ οἰκονόμον καὶ τὸ κληρὸς τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τῷ μέλλοντι ἀρχιερεὶ πιστῶς βλεπήσωσιν καὶ ἐπιδώσωσιν.

Ἄπὸ τοῦ νῦν οἱ ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς νήσου οἱ κανονικῶς

10 εἰσερχόμενοι καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰς προρρηθείσας καθέδρας τῶν Γραικῶν χειροτονηθέντες, ἔχουσιν εἰς μοναστήρια, εἰς ἐκκλησίας, ἱερωμένους τε καὶ λαϊκοὺς Γραικοὺς αὐτῶν παραδεδομένους ἐκπληρῶσαι πάντα ἅτινα εἰς ἀξίωμα, ἢ τάξιν τοῦ ἐπισκοπάτου ὀφρικόμην μετέχουσιν | ὑπὸ τοῦ κοινοῦ δικαίου · εἰ; φ. 6.

15 ἅπερ οἱ λατῖνοι ἐπίσκοποι ἄνευ ἐκείνου τοῦ ὑποθεσίου ἅπερ ὁ μητροπολίτης διὰ δικαίου δύναττι δικαιοδοσεῖν ἐρευνᾶσαι εἰς τοὺς ἐπηκόους αὐτοῦ ὑποτακτίτα; μηδὲν μετέχοντες ὑπόθεσιν εἰ; φόρον ἐκκλησιαστικὸν μετέχοντα;.

Ἐὰν ὑπάρχωσιν μέσον τῶν Γραικῶν εἰς τὸν αὐτὸν Γραῖλον

20 ἀρχιερέην · ἐὰν μέσον Γραῖκου καὶ λατῖνου, εἰ ὁ Γραῖκος ἐνάγων ὑπάρχει, ἢ ἐναγόμενος ὑπάρχει, εἰς τὸν λατῖνον τοῦ τόπου ἀρχιερέην ὑπάγῳσιν κριθῆναι, ἀλήθεια σωζομένου τῆς καθέδρας τῆς ἀποστολικῆς τὰ πρῶτα πρωτεῖα. Ἄπό τινος βρυνηθῶσιν πάντες ἀδικούμενοι δυνηθῶσιν μέσον προσφύγειν ἀπὸ τὸν ἐπί-

25 σκοπον τὸν Γραῖκον ἐγκλητεῦσαι εἰς τὸν λατῖνον ἐπίσκοπον, εἰς ὅτινος ἐνορίαν ὁ αὐτὸς Γραῖκος ὑπάρχει ἐπίσκοπος, καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν Λευκουσία; ἀρχιεπίσκοπον ἐὰν χρῆσις εἶναι ἐγκλητεῦσαι.

Τίς νὰ εἶναι κριτῆς εἰς τὴν χώραν.

30 Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν ἰσασμὸν ὀρίζομεν ὅτι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐνορίαν τοῦ λατῖνου ἀρχιερέω; ἐνεκεν τῶν κρίσεων τῆς ἐπι-

σκοπῆς καθέδρας τῶν Γραικῶν εἰς ἅπερ κρισίμκτα τοῦ ὀφρ-
 σιαλείου, ἢ βικαρίου, οὕτως ὁ Γραικος ἐπίσκοπος ἔχων ἕνα
 καὶ αὐτόθεν ἔσεται ἐγνωρίζων, καὶ μηδεὶς ἄλλος ἐχέτω δικαιο-
 δοσίαν κρισιμάτων μέσον τῶν Γραικῶν τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου·
 δίκαιον ἐν ἀρχιδιακονάτον, ἢ ἕτερον ἀξίωμα ἐκ τῶν προοιμίων 5
 ἔχον ἰσασμὸν ἀκροάσεως κρισιμάτων, ὡς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀπ' αὐτῆς
 τῆς ἐκκλησίας Γραικος ἀρχιερεὺς, καὶ ἐξ αὐτῶν κατὰ τοῦ
 βαθμοῦ; οἱ ὑποτακτῆται αὐτοῦ ἐγκλητεύσωσιν.

Τὸν ἀρχιεπίσκοπον λοιπὸν καὶ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς λατί-
 νους διὰ ζημίαις καὶ ἀδικήματα καὶ δίκαια τῶν ἐκκλησιῶν αὐ- 10
 τῶν βεβαιωμένα κανονικῶς εἰς τοὺς Γραίκοις τῶν αὐτῶν πό-
 λεων καὶ ἐνοριῶν, εἰς αὐτάς τὰς ὑποθέσεις, ἔχειν θέλομεν ἐξου-
 σίαν εἰς αὐτοὺς αὐτοῦ. ὅσον δίκαιον ἔχωσιν εἰς λατίνους.

Εἰς τὴν σύνοδον πάλιν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λατίνου ὁ Γραικος
 ἐπίσκοπος μέσον τῆς αὐτῆς ἐνορίας καθέδραν ἔχων, δὲ; τοῦ 15
 ἐνιαυτοῦ μετὰ ἡγουμένων καὶ ἰσρέων αὐτοῦ ἐπίβλεψιν ἔχων τῶν
 ψυχῶν, ὀφείλωσιν ὑποτακτικοὶ ἔρχεσθαι, καὶ συνοδικὰ ἐκδόματα
 καὶ τὰ τῶν Γραικῶν ἦθη, πίστει καὶ καθολικῆς μὴ ἐκκλίνοντα
 καὶ ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ὑποφερόντων μὴ, παροδεύων
 φυλάξαι· ἵνα μὴ οἱ ἐπίσκοποι Γραικῶν ἀγανακτήσει; διπλᾶ; 20
 βαρυνθῶσιν καθὼς μέλλουσιν αὐτοὶ ὑπάγειν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἰτα-
 σμοῦ ἐπίσκοποι συνόδῳ τε ἀρχιερεὺς τῶν λατίνων αὐτοῦ ἀπελ-
 θεῖν, εἰς τὴν τῆς ἐνορίας σύνοδον ἐλευθερόνομον κρατεῖσθαι.

Εἰς τὰς ἐπισκέψεις; πάλιν τῶν ἐπισκόπων τῶν Γραικῶν, ἢ
 τῶν ὑποτακτίτων αὐτῶν, ἐκείνην ἔχειν βουλόμεθα οἱ λατῖνοι 25
 ἀρχιερεῖς μέσον ἰδίων πόλεων καὶ ἐνοριῶν ἐξουσίαν ἦν τῶ μη-
 τροπολίτῃ εἰς τὰς ἐπισκέψεις; τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν ὑποτα-
 κτίτων αὐτῶν, ὅσον ἐκδίδωσιν οἱ κληρικοί ὄρισμοί.

Ἀρχιεπίσκοπον δὲ καὶ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς λατίνους μετὰ
 τῶν αὐτῶν ἐνοριῶν μέσον τῶν Γραικῶν δίκαια μητροπολιτικὰ 30
 ἐπισκέπτεσθαι. Τὸ αὐτὸ εἰς τὰς ἐξόδους ἠθελήσαμεν προσφέρειν

- κεκερασμένως, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀρχιεπίσκοπος πέντε, ὁ Πάφου ἐπί-
 σκοπος τέσσαρς, ὁ Ἀμμοχούστου τρεῖς, καὶ ὁ Νιγμεσοῦ ὁμοίως
 τρεῖς. Ἐκ τῶν Γραικῶν τῶν αὐτῶν πόλεων καὶ ἐνορίων ἀπὸ
 πάντων λαμβάνωσιν κατ' ἔτος, ὧν μιᾶ ἐκάστη ομάδα τριάκοντα
 5 σύλδια τουρνέσια, ἢ νομίσματα, τὸ ἴσον αὐτῶν καὶ οὐ πλεῖον·
 μᾶλλον τῆς ἐξόδου τὴν ομάδα ἐπισκέψωσιν· χάριτι ἐκποιήσαι
 αὐτῶν εἰς τὴν πτωχείαν τῶν Γραικῶν ὀφείλομεν | ἐλεημονη- φ. 7.
 τικῶς ἐπιβλέψαι οὕτως κεκερασμένως, ὅτι οἱ λατῖνοι ἐπίσκοποι
 εἰς αὐτὸν ὑπάρχουσιν τὴν ἐκκλησίαν αὐτῶν τὰ καλὰ ἐκδιδό-
 10 μενα· καὶ ἐὰν ἡ αὐτὴ ἐρεύνησις τοῦ ὀφφικίου αὐτοῦ τὴν ὀφει-
 λὴν βουλόμεθα· ἐὰν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως γένηται χρήσις ἢ
 γύρευσις ὑπακοῆς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, ὀφείλει ἡ σύνηθη
 γεννηθέντα καὶ διαφέροντα, ὅτι οἱ αὐτοὶ Γραικοὶ πολλακίς
 ἐπισκέψονται εἰς αὐτοὺς ἐπάνω αὐτῶν, ἄνευ ἐτέρου τι αὐτῶν
 15 ἀγανάκτησις ἐπισκέψωσιν ὀφείλει ἰδίως ἐκπληρῶσαι.
- Ὅταν αὐτοὶ τῶν ἱερῶν κανόνων τὰς ἐκδόσεις ἐνεργοῦσιν ἐκ-
 πληρῶσαι, κρατῆνται σιγῶς δίκαια τοῦ λαμβάνειν δεκατισμὸν
 εἰς τὴν νῆσον τὴν μνημονευθεῖσαν διαφέρωσιν εἰς τὴν ἐκκλη-
 σίαν τῶν λατίνων καὶ εἰς αὐτοὺς τῶν δεκατισμῶν ἀπολαθεῖν
 20 τὴν συνήθειαν ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων τῶν λατίνων λαμ-
 βανόμενα καὶ εἰθισμένα φυλαχθῶσιν, διὰ τοῦτο πάλιν τὸ λέ-
 γομεν τῆς αὐτῆς μεραίας τὰ συνήθη φυλαχθῶσιν, μηδεὶς αὐτῶν
 εἰς πλήρωσιν τὸν δεκατισμὸν ἐμβαλεῖν, εἰ μὴ δίκαια κανονικὰ
 καὶ θετικῶ ὀφείλει.
- Ἄφοῦ ἡ ἐκκλησία τῶν Γραικῶν τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου
 κατὰ τὸν αὐτὸν ἰσασμὸν οὐκ ἦν, γεγεννημένον τὸν αὐτὸν μη-
 τροπολίτην μετὰ ταῦτα, βουλόμεθα δὲ τὸν ρηθέντα Γερμανὸν
 ἀρχιεπίσκοπον τῶν Γραικῶν ἕως οὗ ζῆ ἀξίωμα ἀρχιεπισκόπου
 ὀνόματι καὶ τιμῇ ἑναπομεῖναι, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
 30 ἀρχιεπισκόπου Λευκουσίης πᾶν ζήτημα ἐλευθεροῦμεν· ἐξουσίαν
 πάλιν ἐκδίδομεν τὸν αὐτὸν Γερμανὸν ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον

οὔδεις εἰς τὸν προρρηθέντα ρηγάτον ἀπὸ τοῦ νῦν ἀρχιεπίσκο-
 πον χειροτονηθῆναι, καὶ ὅτι τὸν αὐτὸν Γερμανὸν βουλόμεθα
 εἰς ἕτερον θρόνον μεθέξασθαι τοῦ προρρηθέντος Νεΐλου Σωλείας
 τῆς ἐνορίας Λευκουσίας, ἐκ τὰς ἀλύσει· τῆς ἐκκλησίας δὲ ἐκπα-
 τεῖτο συμπαθοῦμεν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν καθέδραν τῆς ἐπισκοπῆς 5
 τῶν Γραικῶν τῆς Ἀρσενόης τῆς ἐνορίας Πάφου νῦν χηρευούσης
 ἐκ πληρεστάτης ἀποστολικῆς ἐξουσίας ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν
 ἀδελφῶν ἡμῶν συμβουλήν μετιθέντες δίδομεν αὐτῷ λύσιν εἰς
 τὴν καθέδραν καὶ ἐνορίαν τῆς Σωλείας τόσον εἰς πνευματικὰ
 ὅσον καὶ εἰς σωματικὰ ἐκ τῶν αὐτῶν τὴν βουλήν καὶ ἐξου- 10
 σίαν μεταθέτομεν, ἐπ' αὐτὴν κρατῶν ἐκυτὸν διηνεκῶς ἀξίωμα
 ἀρχιεπισκοπικῆ τιμῆ καὶ ὀνόματι, ἐπισκοπικῆ δὲ κυβερνῶν·
 πάλιν δ' εἶναι αὐτὸν ἐλεύθερον εἰς τὴν ρηθείσῃν καθέδραν τῆς
 Σωλείας, ἢ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Γραικῶν τοῦ ἀγίου
 ἀποστόλου Βαρνάβᾳ εἰς Λευκουσίαν, ἣν τὸν ἐπίσκοπον τῆς αὐ- 15
 τῆς καθέδρας ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου αὐτοῦ ἰσασμοῦ ὀφρικίῳ με-
 τέχειν διηνεκεὶ βουλόμεθα, καὶ ἐν αὐτῷ κατοικεῖν. Τὸν αὐτὸν
 λοιπὸν ἀρχιεπίσκοπον καθημένου, ἢ οὐ εἰς τὴν καθέδραν Σω-
 λείας· ὅταν δὲ ὁ αὐτὸς χηρεύσῃ, Γραικὸν γένος γεννηθῆτω, δε-
 τῷ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ ᾧ ἂν οἱ ἕτεροι 20
 ἐπίσκοποι Γραικοὶ τῶς λατίνοι· ὀφείλωσιν ὑποκαεῖσθαι ἀρχιε-
 ρεῖς, δικαίῳ τοῦ ἐμφανομένου ἰσασμοῦ ἐπιβλέψῃς· ἔσται ἐ-
 πῆκοος.

Τῷ αὐτῷ πάλιν Γερμανῷ τῷ Γραικῷ ἀρχιεπισκόπῳ εἰς μον-
 ναστήριον, ἐκκλησίας, ἱερεῖς καὶ λαὸν τῶν Γραικῶν Λευκουσίας 25
 πόλεως καὶ ἐνορίας τὴν αὐτὴν ἔχειν βουλόμεθα μετὰ τῆς με-
 ταθεμένης αὐτῷ καθέδρας ἐνεργεῖν ἐξουσία οὐκ οἱ ἕτεροι τῶν
 Γραικῶν ἐπίσκοποι τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου ἐξ' αὐτοῦ τοῦ
 ρ. 8. ἰσασμοῦ ἐπιβλέψιν εἰς τοὺς αὐτοῦ | ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὑποτακτί-
 ταις ἐρευνῆσαι.

30

Ἰσάζομεν καὶ ὀρίζομεν ὅτι τὸν αὐτὸν Γερμανὸν τὸν Γραι-

- κον ἀρχιεπίσκοπον ἕως οὗ ζῆ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἡμετέρου ἰσασμοῦ, μὴ ὄντος ἀντιδικίας τοῦ λατίνου ἀρχιερέως, ἐλεύθερος τοὺς κανονικοὺς Γραίκους τῆς Κύπρου ἐκλεκτούς, ἢ τοὺς μέλλοντας ψηφισθῆναι εἰς ἐπισκόπους, καὶ ἀπὸ τοὺς λατίνους ἀρχιερεῖς εἰς ὧν ὑπάρχωσιν ἐνορίας, στερεώωμ ἐξουσία ἦν τῷ μητροπολίτῃ εἰς ἱεράς κοινου τάξεις, καὶ κινήθοντες χειροτονεῖν καὶ τοὺς ἑτέρους τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου Γραίκους ἐπισκόπους καλέσας εἰς τὴν χειροτονίαν, καὶ ἐρευνῶν εἰς πάντας Γραίκους τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου τῇ αὐτῇ ἐξουσία ἐπιβλέψως,
- 10 ἐκπληρῶν ὀφείκον ὅσον διὰ δικαίου ἐστὶν τοῦ ἐκπληρῶσαι, καὶ εἰς ἐπιβλέψει, ἢ εἰς αὐτὰ τὰ τῆς ἐπιβλέψεως δίκαια διαφέρωσιν ἄτινα τῷ μητροπολίτῃ οἱ ἱεροὶ κανόνες ἐκδίδονται, ἔχειν ἐξουσίαν εἰς τὴν ζῶν αὐτῶν εἰς αὐτοὺς ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ ἐπίσκοποι λατῖνοι εἰς τινὰς αὐτοὺς ὡς καὶ ἕτερα δίκαια κα-
- 15 θῶς ὁ ἐμφανούμενος ἰσασμὸς ἐτέθη μετὰ τὴν αὐτοῦ Γραίκου ἀρχιεπισκόπου παρέλευσιν, διαφέρωσιν αὐτὰ εἰς τὴν ζῶν αὐτοῦ μήτε ὅλως μετέχωσιν, σωζομένου πάλιν τοῦ Λευκουσίαις ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῖς ἐπισκόποις τοῖς λατῖνοις εἰς ἑτέροις κεφαλαίοις, εἰς ἅπερ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γραίκος ὑπομείνει, ἐξου-
- 20 σία ἦν τοῦ Λευκουσίαις ἀρχιεπισκόπου δίκαια μητροπόλεως, καὶ τόσον εἰς αὐτοὺς ὅσον εἰς τοὺς ἑτέρους ἐπισκόπους λατίνους δίκαιον ἐνορίας τοῦ ἐρευνῆσαι εἰς πάντας τοὺς Γραίκους τοῦ ρηγάτου τοῦ προρρηθέντος ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἡμετέρου ἰσασμοῦ τελειώσεως.
- 25 Λοιπὸν τὸν προρρηθέντα ἀρχιεπίσκοπον τῶν Γραικῶν ζῶντα, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα δικαιοδοσία μιᾷ ἐκάστη εἰς Γραίκους πόλεως καὶ ἐνορίας Λευκουσίαις, ἄνευ τοῦ σώματος τοῦ προρρηθέντος Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου, εἰς ἐγκλήτους καὶ εἰς ἑτέρους ὁ λατῖνος ἀρχιεπίσκοπος κρατεῖν ὡς περ καὶ τοῖς ἑτέροις λα-
- 30 τῖνοις ἐπισκόποις τοῦ ρηγάτου τοῦ προρρηθέντος διὰ τοῦ ὀρδινισμοῦ τοῦ αὐτοῦ εἰς ἐπισκόπους ἰσραεῖς καὶ ἑτέρους Γραίκους.

Καθὼς δὲ τὸ σῶμα τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου ἔως οὐ ζῆ τελείως ὑπάρχειν βουλόμεθα ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐξουσίας τοῦ λατίνου, εἰ μὴ εἰς τὴν τοῦ αὐτοῦ ὀρδινιασμοῦ φύλαξιν ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ἀρχιεπίσκοπος, ὀνόματι τοῦ θρόνου Σωλείας τῆς δοθείσης αὐτῷ παρὰ τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου, 5 ὀρκωμοτικὴν ὁμολογίαν ὑπακοῆς ποιῆσαι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ἄνωθεν ἐκδεδομένου διὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ ὑπακοὴν ταύτην τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸ σῶμα τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου προσθεῖναι τι αὐτῷ ὑποθέσεις τινάς, μηδεμίαν ἔχειν βουλόμεθα ἐξουσίαν ὅτι τὴν δοθείσαν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ 10 διὰ τοῦ αὐτοῦ ἰσασμοῦ ἀδουλωσύνην πληρυστάτην ἐλευθερίαν χαρῆναι.

Εἰς αὐτὸ πάλιν, ὅταν ἐκ τοῦ ρηθέντος Γερμανοῦ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπου γίνεται ἐγκλήτευσις εἰς τὸν λατίνον ἀρχιεπίσκοπον, φυλαττομένου τοῦ κρῖματος τοῦ ἀποστολικοῦ 15 ἀνευ ἐγκλητεύσεως. Ὅταν δὲ ὁ Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τὴν τοῦ ρηθέντος Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου παρέλευσιν, Γραίκους τῆς αὐτοῦ ἐνορίας, ἢ εἰς τοὺς ὑποτακτίτας αὐτοῦ πόλεων καὶ ἐνορίων δικαίου τῆς αὐτοῦ μητροπόλεως, ὅτι τὸν αὐτὸν μετέχειν βουλόμεθα τοῦ ἐπιβλέπειν. Μίαν μόνον εἰς κα- 20 θεκάστην πόλιν καὶ ἐνορίαν ἀπὸ πάντας τοὺς Γραίικους αὐτοῦ ἐν ὁμονοίᾳ κατ' ἔτος ἐξήκοντα σαρδία τουρνέσια, ἢ τὴν ὁμάδαν τὸ ἴσον τρικέφαλα μὰ ἀποστρέψη.

Ἄμφότεροι δὲ ἔχωσιν ἐξουσίαν τῶν λατίνων ἡγουν καὶ τῶν Γραικῶν οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου διὰ τοῦ τιμη- 25 μένου αὐτοῦ ὀρδινιασμοῦ. . . [λείπει τὸ τέλος].

Διδασκαλία πρώτιστος τοῦ ἐπιζητουμένου.

φ. 9.

Ἄκουσον, δέσποτα κριτά, τοῦ σοφιστοῦ τοῦ Κέλσου
 τοῦ διδασκάλου ρήτορος φανέντος ἐν τῷ κόσμῳ,
 δικαιοσύνην πάντων (1) διδασκῶν ἀρχὴν τε καὶ τέλος λέγων·
 5 ἐκάθισεν πανάριτος κριτῆς τὸ δίκαιον ἐπιβλέπων,
 ἐκάθισεν κριτῆς ὡς νουνεχῆς εἰς κρίσιν τὴν δικαίαν,
 ἐκάθισεν κριτῆς ὀλοτελῶς ἀνένοχος σκανδάλου,
 ὡς πάντων κτίστης καὶ θεὸς δικαιοτῆς τῶν ὄλων,
 οὐ βλέπει πρόσωπον πτωχοῦ εἰς κρίσιν τὴν δικαίαν,
 10 ἀλλ' οὔτε εἰς ἄρχοντα ὄρᾳ ἀντίκρυς τοῦ δικαίου,
 ἀλλ' οὖν τοὺς πάντας ἐλεεῖ, τὸ ἴσον χορηγεῖται·
 Τούτου μιμοῦ, ὦ δέσποτα, καθήμενος εἰς κρίσιν,
 καὶ βλέπε τὴν ἐπίδειξιν τοῦ σοῦ ἐγκαλουμένου,
 ὡς γὰρ ἀδικούμενος παρίσταται ἐγκαλῶν σε,
 15 ὡσαύτως καὶ τὰς ἀντικρυς ἀπολογίαις πάσαις
 τὰς τοῦ ἑτέρου μέρους ἐκδικῶν μὴ παροράσης πάλιν,
 ἀλλὰ ταχέως γράφε (2) προσεχῶς καὶ βλέπε τὰ πρακτέα·
 Ὅ γὰρ Ψελλὸς ὁ σοφιστῆς κατέγραψεν τὴν δίκην,
 καὶ κρίσιν ἀπεφήνατο πτωχοῖς τε καὶ πλουσίοις,
 20 καὶ λίβελλον ἀντέγραψεν ἐν δίκῃ ὄρκον κρίνας·
 ὡσαύτως καὶ σύ μου δέσποτα προσέχων τοῖς δικαίοις,
 τὴν λύσιν δίδου τοῖς λαοῖς πᾶσιν ἀδικουμένοις·
 ὁ γὰρ ἀδικούμενος ζητεῖ τὴν κρίσιν πάντα,
 ὁ δὲ τὸ ἀδικὸν ποιῶν τῆς κρίσεως ἐκφεύγει·
 25 σύ δὲ ὡς δίκαιος κριτῆς, στενεύων ἀμφοτέρους
 παράστησον τὸν ἔλεγχον ἀντικρυς τοῦ ἑτέρου,
 ὅπως φανῆ τὸ δίκαιον τοῦ ἐπιζητουμένου,

(1) πλεονάζει τὸ πάντων.

(2) πλεονάζει τὸ γράφε· διορθούτω δέ, ἀλλὰ ταχέως πρότεγε·

καὶ δὲ τὸ δίκαιον αὐτοῖς καθὼς ἀρμόζει δίκαιον (1)·
 ὅτι πτωχὸς εἰς κρίσιμον οὐδόλωσ παραοῤᾷται,
 ἀλλ' οὐδὲ πλούσιος ποτὲ λαμβάνει δίκαιον ἄλλου·
 τοῦτο διώριστα παντὸς εἰς κρίσιν τὴν δικαίαν·
 σὺ δὲ κριτὰ καθήμενος ἀκούων (2) τὰς ἐγκλήτους, 5
 συντόμως δὲ τοῖς θλίβουσιν πληρῶν πάντων αἰτήσεις,
 ἵνα θεὸς ἀνάξῃ σε εἰς δόμους οὐρανόυς
 καὶ τὴν χαρὰν ἀένναον τρυφὴν τοῦ παραδείσου.

Περὶ συνηγόρων.

Ὅριζου πάλιν, δέσποτα, καὶ τοὺς ἐκταγιτικoύς σου, 10
 οὓς λέγει ἢ ἐπίδειξις; συνηγόροι καλοῦνται,
 μὴ πρότερον ἐμβάλλοντες τῆς δίκης τὰ ρητέα,
 εἰ μὴ σφραγίσωνται λοιπὸν σταυρὸν τὸν τοῦ Κυρίου
 καὶ οὕτως ἄρξονται λαλεῖν, συνηγορεῖν τῇ κρίσει
 προσέχοντες, ἀμφοτέρω (3) τὰ μέρη ἐκδικοῦντες, 15
 μὴ δῶρα λάβωσιν αὐτοὺς ἐκ μέρους ἐμφοτέρων
 καὶ βλάψωσιν τὰ μέρη τοὺς ψυχῆς ἀντιποιοῦντες.
 ὅτι θεὸς ἐστίν (4) ἐκδικητὴς τοὺς πανουργοῦντας πάντας,
 προσέχων τὰ ἐγκάρδια καὶ λογισμοὺς ἀνθρώπων,
 καὶ τὴν ἀντίδοσιν διδούς τοὺς κακοπραγμονοῦντας. 20

Ἄπ' ἐδῶ ἄρχονται ἢ κρίσεις τῶν λιβελλῶν.

φ. 10. | Ἄρχῃ τῶν λιβελλῶν· οὐ ἡ ἀρχὴ περὶ τοὺς ἔχοντας μνη-
 στρα καὶ ἀποστρέφονται τὸν γάμον.

A. Ἐρχεται ὁ συνηγόρος καὶ παρίσταται ἔμπροσθεν τοῦ κρι-
 τοῦ, ἢ καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ λέγει οὕτως· « δέσποτα, ἔμπροσθεν 25

(1) γραπτέον, δίκη. (2) γραπτέον, ἀκούειν.

(3) γραπτέον, ἀμφοτέρω. (4) πλεονίζει τὸ ἐστίν.

της ἀγιωσύνης σου παρίσταται ἡ δεῖνα (ὡς καὶ ἀκούη, λέγε τὸ ὄνομάν της), καὶ ἐγὼ ἡ βουλὴ της μετ' αὐτῆς, καὶ πολεμεῖ τὴν ἀγιωσύνην σου νὰ ἐγνωρίζης ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρωπος ἔλαθεν μνηστρον μετ' αὐτῆς μετὰ ἱερέως καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν μαρ-
 5 τύρων, τανῦν δὲ ἀποστρέφεται καὶ οὐ βούλεται ἐκπληρῶσαι μετ' αὐτὴν τὴν τελείαν ἱερολογίαν· διὰ τοῦτο δέεται τὴν ἀγιωσύνην σου νὰ ὀρίσης νὰ τὸν τάξουν εἰς ἡμέραν τακτὴν νὰ ἔλθῃ νὰ ἀπολογηθῆ » .

Εἶτα ὀρίζει ὁ κριτὴς νὰ τὸν τάξουν· καὶ ἀνέν καὶ ἔλθῃ
 10 ἀπαὶ τὸ πρῶτον τάξιμον, δόξα σοι ὁ θεός, καὶ ἄς γράψουν τὸ τάξιμον, εἰ δὲ καὶ οὐκ ἔλθῃ, ἄς τὸν τάξουν τὸ δεῦτερον καὶ ἄς γράψουν καὶ αὐτό· ὁμοίως καὶ τὸ τρίτον, καὶ ἐάν οὐδὲ τὸ τρίτον ἔλθῃ, ἄς τὸν ἀφορίσῃ ὁ κριτὴς ὡς φυγοδίκιον. Εἰ δὲ καὶ ἔλθῃ, ἄς σταθῆ (1) ὁ ἀβουκάτος μετὰ τὸ κοράσιν, καὶ ἄς κα-
 15 τλιέξῃ τὸ ἀγκάλεμιν, ὡς ἔνε ἐπάνω ἐγγράφως· εἰ δὲ καὶ ζητήσῃ λίβελλον, ἄς ἐπάρῃ ὁ ἀβουκάτος ἡμέραν νὰ δώσῃ λίβελλον ἔγραφον οὕτως. Λίβελλος· « ἔμπροσθεν ὑμῶν πανισρώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε Ἄρσενός κῦρι δεῖνα, πρέδρε πόλεως καὶ ἐνορίας Πάμφου, παρισταμένη καγὼ δεῖνα θυγατέρα τοῦ
 20 δεῖνα, μνηστὴ γεναμένη τοῦ δεῖνα, προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ δεῖνα καὶ μνηστοῦ μου, ὡς ὅτι προλαβὼν ἔλαθεν μετ' ἐμοῦ μνηστρα μετὰ ἱερέως, παρόντων καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν, τανῦν δὲ ἀποστρέφεται τὰ τοιοῦτα μνηστρα καὶ οὐ βούλεται πληρῶσαι τὴν τελείαν ἱερολογίαν μετ' ἐμοῦ καθὼς ἀπαί-
 25 τεῖ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ διαβάξει με ἡμέρα τῆ ἡμέρα, ὡς ἀποφύγων τοῦ δικαίου. Ὅθεν αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἀγιότητα ὡς ἔιν στενεύσης αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ἀποφνηθικῶς ὀρίσης τὸν προορηθέντα δεῖνα καὶ μνηστόν μου τοῦ ἐλθεῖν καὶ πληρῶσαι τὴν τελείαν ἱερολογίαν μετ' ἐμοῦ, καθὼς ὀρίζουν οἱ θεοὶ κα-

(1) χειρ. ἀσταθῆ.

νόνες. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου, καὶ τὰ ἐξῆς, προβάλλομαι δὲ τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττώσαι » .

Ὅφείλεις δὲ γράψειν λιβέλλου τρεῖς, τὸν ἕνα ἔχεις τον ἐσοῦ ὁ ἀβουκάτος, τὸν δὲ ἄλλον δίδεις τον εἰς τὸν νοτάριον τῆς αὐλῆς, τὸν δὲ τρίτον διδοῖ τον ὁ κριτῆς τοῦ ἀντιδίκου μέρους. 5
Τὸ δὲ ἄλλο μέρος μετὰ τὸ λαβεῖν τὸν λιβέλλον ζητεῖ ἡμέραν τῆς σκέψεως, ἐὰν χρεωστῇ νὰ ἀπολογηθῇ. Καὶ ὁ κριτῆς, οἷος δ' ἂν καὶ ἂν ἔνη, ὀρίζει οὕτως « Γράψαι, νοτάριε, ὅτι διδῶ του ἡμέρας δ' τῆς σκέψεως ». Καὶ ὁ νοτάριος γράφει ὀπίσω τοῦ λιβέλλου « Τὴν ἡμέραν τὴν δεῖνα εἰς τὰς ἔτοσας τοῦ μηνός 10 προσκομισθῆ ὁ παρὼν λιβέλλος, καὶ ἐδόθη ἡμέρα τῆς σκέψεως τοῦ ἐτέρου μέρους μέχρι καὶ τὴν δεῖνα ἡμέραν, ἥτις ὑπάρχει εἰς τὰς τόσας ἡμέρας τοῦ αὐτοῦ μηνός » .

Πάλιν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς προθεσμίας, ἡγουν τὸ λέγουν τάρμε, ἔρχεται ὁ ἀντίδικος ἐνπροσθεν 15 τοῦ κριτοῦ καὶ λέγει· « Παρακαλῶ σε, δέσποτα, ὅτι νὰ ἡρίσης νὰ μοῦ δώσης ἡμέραν νὰ δώσω κατὰ τοῦ λιβέλλου ὃν ἐπερίλαβα ἀπὸ τὴν δεῖνα πάντα τὰ δικαιώματά μου ». Καὶ ὁ κριτῆς λέγει τοῦ νοταρίου « Γράψαι ὅτι διδῶ του ἡμέραν, ἄλλας δ' ἡμέρας, νὰ δώσῃ τὰ δίκαιά του. » Καὶ κατὰ τὴν ἡ- 20
φ. 11. μέραν ἣν ἔχει | ἔρχεται ὁ ἀντίδικος καὶ φέρνει ἐγράφων, λέγων οὕτως·

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος παρὰ τῆς δεῖνα τῆς λεγομένης μνηστῆς μου κατ' ἐμοῦ δεῖνα, ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι καὶ γὰρ ὁ δεῖνα καὶ 25 λέγω, ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλει (1) τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῷ κατ' ἐμοῦ παρ' αὐτῆς δοθέντι λιβέλλῳ, διὰ τὸ ὑπάρχει σκοτινὸς καὶ ἀνωφελής· ἐν τῷ λέγει, ὅτι ἔλαβα μνηστρα μετ' αὐτῆς, καὶ οὐδὲν καθαρίζει οὔτε τὴν ἡμέραν, οὔτε τὸν καιρόν,

(1) γραπτέον, ὀφειλω.

- οὔτε τὴν προθεσμίαν τοῦ γάμου· λέγω ὅτι σκοτινὸς ὑπάρχει ὁ παρ' αὐτῆς δοθεὶς λίβελλος, καὶ οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἀλλ' οὔτε ὅταν τὸ καθάρισθαι, ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ὅτι οὐπω ἔφθασεν ὁ καιρὸς τῆς προθεσμίας
- 5 τοῦ γάμου, καθὼς λέγει ὁ κανὼν τῶν ἀγίων βασιλέων ἐν τῷ γ' τίτλῳ τοῦ ἱ βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅτι « ὁ πρὸ τῆς προθεσμίας ἐνάγων οὐκ εἰσκουσθήσεται εἰς κρίσιν »· διὰ τοῦτο ἔλεξα καὶ λέγω ὅτι, οὐδὲ ὅταν τὸν καθάρισθαι τὸν λίβελλον αὐτῆς, ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ».
- 10 Καὶ δίδεται τὰ παρόντα δίκαια εἰς τὴν αὐλήν, καὶ γράφει ὁ νοτάριος « τὸ πῶς ἔδωκεν τὸ ἀντίδικον μέρος τὰ δικάζα του τὴν δεῖνα ἡμέραν ».

Καὶ τὸ ἕτερον μέρος πάλιν ζητεῖ ἡμέραν νὰ σηκώσῃ τὸν λίβελλον τῆς· καὶ ὁ κριτὴς ὀρίζει καὶ γράφουν, καὶ δίδοι ἄλλας δ' ἡμέρας τοῦ μέρους τῆς γυναίκας νὰ καθάρισθαι τὸν λίβελλον αὐτῆς. Καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν ἔρχεται τὸ μέρος τῆς γυναικὸς ἐγγράφως καὶ λέγει οὕτως·

- Τρίτα δίκαια. « Κατὰ τῶν δικαιοματίων τῶν προσκομισθέντων (1) παρὰ τοῦ κυροῦ δεῖνα καὶ μνήστου μου τῷ (2) λέγει
- 20 ὅτι ὁ ἡμέτερος λίβελλος ὑπάρχει σκοτινός, οὐκ οἶδεν τί λέγει, ἀλλὰ καὶ κακῶς ἐπενόησεν τὸν ἡμέτερον λίβελλον, ὅτι ὁ ἡμέτερος λίβελλος ὑπάρχει ὅλως καθαρὸς καὶ φωτινὸς ὅλος· περὶ δὲ ὧν λέγει ὅτι οὐδὲν ἐκαθάρισσα τὴν ἡμέραν καὶ τὸν καιρὸν τῆς μνηστείας, κακῶς νοεῖ αὐτόν, ἐπεὶ λέγω ὅτι ἔλαβον μνηστρα
- 25 μετὰ ἱερέως καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν, οὐδὲν ἔχω ἄλλην καθάρσιν· ἀλλὰ μὴ εἰδὼς ὁ λέγει ὁ λίβελλος, ἄλλως ἐξ ἄλλου διαλέγεται· διὰ τοῦτο ἔλεξα καὶ λέγω, ὅτι ὁ ἡμέτερος λίβελλος ὑπάρχει φωτινὸς καὶ καθαρὸς, καὶ ὀφείλει τοῦ ἀπολογηθῆναι

(1) χειρ. προσκομισθέντος.

(2) γραπτέον, τὰ.

μοι· δι' ἃν ἀνάθωμαι εἰς τὴν ὑμετέραν ἀγιότητα καὶ αἰτῶ μέσην ἀπόφασιν. »

Καὶ πάλιν ὁ κριτὴς ἐρωτᾷ τὴν ἄλλην μερῶν, « εἴαν θέλῃ νὰ εἰπῇ ἄλλο τίποτες ἀγράφως, ἢ ἐγγράφως, καὶ ἂν θέλῃ καὶ ὁ αὐτὸς νὰ τὸ θέσῃ εἰς τὴν αὐλήν ». Καὶ ἀπολογᾶται οὕτως 5
 « ὅτι καὶ ἐγὼ θέτω το εἰς τὴν αὐλήν ».

Καὶ μετὰ τὸ θέσειν καὶ τὸ ἄλλο μέρος εἰς τὴν αὐλήν, διδοὶ ὁ κριτὴς ἡμέραν « ἐλάτε τὴν δεῖνα ἡμέραν νὰ ἀκούσετε μέσην ἀπόφασιν ». Καὶ γράφει τὴν ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως ὁ νοτάριος. 10

Καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποφάσεως ἔχει ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἀναγινώσκει τὴν παρουσίαν πάντων οὕτως.

Ἡ μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τοῦτέστι τῆς δεῖνα θυγατρὸς τοῦ δεῖνα ἀπαιτῶ τὸ ἐν μέρος, καὶ τοῦ δεῖνα ἀνδρὸς ἀπαιτῶ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα 15
 ἐλέφ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσενόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφώνομεν ἐγράφως, καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως· ὅτι ὁ λίβελλος τῆς δεῖνα
 φ. 12. ὑπάρχει καθαρὸς, ἢ ἄνευ δόλου καὶ κακίας, καὶ ὀρίζομεν τὸν 20
 δεῖνα τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὸν λίβελλον τῆς κυρᾶς δεῖνα ».

Καὶ εὐθὺς ὁ νοτάριος γράφει ὀπισθεν ἐκεῖ ὅπου ἐγράφη ἡ μέση ἀπόφασις οὕτως « μηνὸς δεῖνα, ἡμέρας δεῖνα, ἐγράφη, ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα μέση ἀπόφασις, παρόντων τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα (καὶ γράφει τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων ὅπου εὐρίσκονται 25
 τὰ ἐκεῖ) ».

Καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἕως ἡμέρας ἰ' οὐδὲν σκαλεύει ὁ κριτὴς, ἀνμὲ ἐκδέχεται νὰ διαβοῦν ἢ ἡμέρας ἰ', καὶ τὸ ἀντίδικον μέρος, ἂν θέλῃ ἔσω τῶν ἰ' ἡμερῶν, ποιεῖ κρᾶξιμον εἰς μεγαλύτερον κριτὴν, ἢ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν λατῖνον, ἢ εἰς 30
 τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Λευκουσίας, ἢ εἰς τὸν Πάπαν. Καὶ ἀ-

φὸν διαβοῦν ἢ ἰ' ἡμέραις, ἔξω τῆς ἡμέρας ὅπου ἐδόθη ἡ ἀπό-
 φασις, ἔρχεται καὶ τὸ ἐν μέρος καὶ τὸ ἄλλο ἐνπροσθεν τοῦ
 κριτοῦ, καὶ ἐκεῖνος τὸν ἐκατεκρίνασιν εἰς τὴν ἀπόφασιν κρατεῖ
 τὴν δίκην, λέγων οὕτως διὰ τοῦ ἀβουκάτου « Ἄρνούμαι (ἀρ-
 5 νεῖται τὰ λεγόμενα ὡς λέγουνται) καὶ λέγω τὰ αἰτούμενα οὐκ
 ὀφείλουσιν πληρωθῆναι, καὶ αἰτῶ τὰς ἀποδείξεις » .

Καὶ εὐθὺς τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὁμνύουσιν καὶ οἱ δύο· καὶ
 ἡ μὲν γυναῖκα ὁμνύει οὕτως « ὅτι ἐσοῦ ὁμνύεις ὅτι τοῦτα
 τὰ προβάλλεις εἰς τὸν λίβελλον σου, δίκαια καὶ πιστὰ τὰ προ-
 10 βάλλεις, καὶ ἐὰν ἔνε χρῆσις νὰ φέρῃς μάρτυρας οὐδὲ νὰ τοὺς
 παρακαλέσῃς, οὐδὲ νὰ τοὺς ξενιάσῃς; οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ
 ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια! » Ὁμοίως ὁμνύει καὶ τὸ ἄλλο
 μέρος « ὅτι ἐσοῦ ὁμνύεις εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια,
 ὅτι ἀπαι τοῦτο τὸ σοῦ ἐγκαλέουν, δίκαια καὶ πιστὰ διαφεν-
 15 τεύγεσαι, καὶ ἐὰν ἔνε χρῆσις νὰ φέρῃς μάρτυρας, οὐδὲ νὰ τοὺς
 παρακαλέσῃς, οὐδὲ νὰ τοὺς ξενιάσῃς, ἀλλ' οὐδὲ νὰ τοὺς τακτῆς·
 ἀμμὲ νὰ τοὺς φέρῃς δίκαια καὶ πιστὰ; οὕτως νὰ σοῦ βοηθή-
 σῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια! »

Καὶ ὀρίζει ὁ κριτῆς ἐκεῖνον ὅπου ἐγκαλέει νὰ ποιήσῃ προ-
 20 βάλμκτα· καὶ τὰ προβάλλματα ἐβγάλει τα ἀπαι τὸν λίβελλον
 οὕτως·

« Προβάλλομαι καγὼ ἢ δεῖνα ἐπάνω εἰς τὸν ὄρκον μου
 ἔτι, ὅτι ἔλαβα μνηστρα μετὰ τοῦ δεῖνα. Ἔτι, ὅτι καὶ τὰ
 μνηστρα ἄπερ ἔλαβα μετ' αὐτοῦ ἔλαβά τὰ μετὰ ἱερέως καὶ
 25 ἀξιολόγων ἀνδρῶν. Ἔτι, ὅτι ἔχει τὴν σήμερον ἡμέραν χρόνον,
 ἢ πλέον, ἢ παρκάτω (καὶ γράφε ὅσον καιρὸν ἔχει). Ἔτι, ὅτι
 καὶ τοῦτο δικαίως ἐγκαλῶ καὶ ζητῶ » .

Καὶ διδομένων τῶν παρόντων (1) προβαλμάτων, λέγει ἡ γυναῖκα
 « ταῦτα πάντα προβάλλομαι τὰ ἐπάνω εἰς τὸν ὄρκον μου » .

(1) χειρ. παρόν.

Τὸ δὲ ἄλλο μέρος ἐρωτᾶται κεφάλαιον πρὸς κεφάλαιον ἓν ἕκαστον· καὶ οὕτως ἔχει ὁ κριτῆς βουλὴν· καὶ ἐὰν ὁμολογήσῃ, δόξα τῷ θεῷ, εἰ δὲ ἀρνηθῆ, διδοῖ τῆς γυναίκας τὰ ἀποδείξεις καὶ ἡμέραν τῆς πρώτης προφέρσεως ἡμέρας ἡ'. Τὸ δὲ ἀντίδικον μέρος διδοῖ τὰ ἐρωτήματα.

5

Εἶτα ἔρχονται οἱ μάρτυρες, καὶ ὁμνύουν οὕτως « Ἐσὺ ὁ μνύεις εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια ἀπαὶ τὸ σὲ θέλομεν ἐρωτήσῃν νὰ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν; νὰ μὴδὲ ὡς διὰ ξένιν (1) τὸ ἐπῆρες, ἢ τὸ σοῦ ἐτάκτησαν, ἢ διὰ παρκαλάσειν, ἢ ὡς διὰ φιλίαν, ἢ ὡς διὰ μῖσος, νὰ μὴδὲν ἀφήσῃς, νὰ μὴδὲν εἰπῆς τὴν ἀλήθειαν; οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεός· καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια! »

φ. 13. | Καὶ ὁμνύουν οἱ μάρτυρες οἱ εὐρισκόμενοι καὶ ὄσους τάξουν, καὶ τὸ ἐρώτημα ἔνε οὕτως. « Προβάλλεται ἡ δεῖνα ὅτι ἔλαβεν μνηστρα μὲ τὸν δεῖνα ἄνθρωπον; » Καὶ ἂν ἀποκριθῆ ἐκεῖνος; 15 ὅτι « οὐδὲν τὸ ἤξεύρω, οὐδὲ ἤμουν ἐκεῖ », ἐρωτᾷ τον ὁ κριτῆς « οὐδὲ ἤκουσές το; » Καὶ ἐὰν καὶ ἀρνηθῆ καὶ αὐτὸ, ἄφες τον καὶ ἄς ὑπάγῃ· εἰ δὲ ἀποκριθῆ « ἀλήθεια ἔλαβεν μνηστρα μετ' αὐτῆς », ἐρωτᾷ τον ὁ κριτῆς « καὶ πῶς τὸ ἤξεύρεις; » Ἀπολογᾶται ὅτι « ἤμουν ἐκεῖ σωματικῶς ». Καὶ πάλιν λέγει « ἡ 20 δεῖνα, ὅτι τὰ μνηστρα ἄφες ἔλαβεν, ἔλαβεν τα μετὰ ἱερέως καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν καὶ μαρτύρων; » καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται « ἀλήθεια ». Καὶ λέγει ὁ κριτῆς « καὶ ποῖος ἱερεὺς ἦτον; » καὶ ὁ μάρτυς « ὁ δεῖνα ἱερεὺς (καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται τὸν ἱερέαν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ) ». Πάλιν ἐρωτᾷ τον « καὶ τίς ἦσαν οἱ μάρ- 25 τυρες; » καὶ αὐτὸς λέγει « ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ». Καὶ πάλιν λέγει ὁ κριτῆς « πύσον καιρὸν ἔχει; » καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἡμέραν. Καὶ πάλιν λέγει ὁ κριτῆς ὅ, τι λέγει ἡ γυναῖκα « ὅτι δικαίως ζητεῖ τὸν δεῖνα ὡς ἄνδραν τῆς; » καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται ὅτι « δίκαια ζητᾷ ἡ γυναῖκα ». 30

(1) χειρ. ξένην.

Καὶ ταῦτα πάντα γράφει ὁ νοτάριος λόγον πρὸς λόγον οὕτως ὡς τὸν ἐρωτοῦν τὸν μάρτυραν ἐνπροσθεν τοῦ κριτοῦ. Καὶ οὕτως ἐρωτοῦνται οἱ ὅλοι μάρτυρες καὶ γράφονται.

Καὶ μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκονται οἱ μάρτυρες, καὶ ἐὰν θέλῃ
 5 ἢ ἄλλη μεραία ἐπαίρνει τὸ ἴσον τῶν μαρτυριῶν· ἐπαίρει καὶ
 παρὰ τοῦ κριτοῦ νὰ εἰπῇ κατὰ τοὺς μάρτυρας, καὶ τὸ θέλει
 νὰ εἰπῇ ἔνε τοῦτο « ἐὰν οὐδὲν ἔνε οἱ μάρτυρες ἄξιοι, ἀνέν
 καὶ ἔνε πτωχοὶ νὰ μηδὲν ἀξιάζῃ τὸ ἐδικόν τους πέρπουρ ν'
 χρυσᾶ, ἐὰν ἔνε πορνικοί, ἐὰν ἔνε δυσώρριδοι, ἐὰν ἔνε ζχριστά-
 10 δες, ἢ ἐὰν ἐφάνησαν εἰς ἄλλον τόπον ἐπίορκοι, ἢ ἡῦρέν τους
 ἢ αὐθεντία εἰς κακὸν καὶ ἐκηθέντισέν τους » .

Καὶ ἐὰν εἰπῇ κατ' αὐτόν, ἔχει τὸ ἕτερον μέρος ἄδειαν νὰ
 ἐπάρῃ ἡμέραν νὰ σηκώσῃ τοὺς μάρτυρας, νὰ δεῖξῃ ὅτι τοιοῦ-
 15 τοι ἄνθρωποι ἔνε δίχως κανμίην ἀρορμήν. Καὶ οὕτως διδοὶ ὁ
 κριτῆς ἡμέραν τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι· καὶ εἰς
 τὴν ἡμέραν ἔχει ὁ κριτῆς βουλήν καὶ διδοὶ ἐγράφως τὴν ἀπό-
 φασιν οὕτως. Πρῶτερον γράφει ὁ νοτάριος:

'Απόφασις πληρεστάτη· « ἐνπροσθεν ἐμοῦ τοῦ νοταρίου καὶ
 μαρτύρων τῶν κάτωθι δηλωθησομένων ὁ πανιερώτατος καὶ θεο-
 20 τίμητος ἐπίσκοπος Ἄρσενόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πά-
 φου ἔκδωκεν πληρεστάτην ἀπόφασιν περιέχων οὕτως:

« Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπί-
 φασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες ὅτι ἡμεῖς δεῖνα ἐλέω θεοῦ
 ἐπίσκοπος Ἄρσενόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, γνω-
 25 ρίσαντες ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν τῶν μνηστῶρων τῶν γενναμένων ἀ-
 ναμεταξὺ τῆς δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, οὐτινος ὁ δεῖνα λίβελλος
 ἐδόθη κατὰ τοῦ δεῖνα εἰς πληρεστάτην δίκην περιέχων οὕ-
 τως (εἶτα ἄς ἀναγνώσῃ ὁ νοτάριος τὸν λίβελλον ὅπου ἐδόθη
 εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πληρουμένου, λέγει ὁ κριτῆς) δίκης κρη-
 30 τηθείσης νομίμου εἰς αὐτό, ὄρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν
 ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κερφαλιῶν δοθέντων, μαρ-

τύρων προσκομισθέντων, δι' ὄρκων στενευθέντων, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ρηθέντα πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα παρὰ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ κηρυχθέντα καὶ πολλάκις τρακταισθέντα παρὰ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, ὕστερον ἀσφαλίσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήσαντο τὴν ἀπό- 5
φ. 14. φασιν, καὶ ἐδόθη | ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀποῦσαι ἡς ἡμέρας κρεμμαμένης, ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφῆνομεν ἐγράφως καὶ διὰ πληρεστάτης ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως ὡς ὅτι τὴν ἔνοιαν αὐτῆς ἢ δεῖνα δικαίως ὑπέδειξεν ἡμῖν 10 ὅθεν κατακρίνοντες τὸν δεῖνα ὅτι δύναται πληρῶσαι μετὰ τῆς δεῖνα πληρεστάτον γάμον, διὰ τοι (1) τοῦτο ὀρίζομεν ἀμφοτέρους τοῦ συνζευχθῆναι καὶ πληρῶσαι τὸν τέλειον γάμον, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ » .

Ἐγράφει ὁ νοτάριος « ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη εἰς τὸν 15 δεῖνα ἐκκλησίᾳ, μηνὸς δεῖνα, ἡμέρα καὶ ἔτος, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα καὶ δεῖνα » .

Καὶ καρτερεῖ ὁ κριτῆς τὴν ἀπόφασιν μέχρι ἡμέρας ἰ'. καὶ ἂν θέλῃ τὸ ἄλλο μέρος, κράζει, εἰ δὲ οὐ θέλει, μένει ὁ κριτῆς· καὶ πληρουμένων τῶν δέκα ἡμερῶν, σῴζεται ἡ ἀπόφασις 20 καὶ βάλλεται εἰς νομὴν· καὶ γράφει ὁ νοτάριος καὶ διδίδει τὴν ἀπόφασιν εἰς ὃ, τι μέρος τὴν ζητήσῃ, ἐξαιρέτως τῆς γυναίκας. Καὶ οὕτως μένουσιν.

B. Περὶ τῶν μνήστρων καὶ λύσεων αὐτῶν.

(λέγει βιβλίον κγ', τίτλος α', διάταξις ις'.)

25

α. Μνηστεία ἐστὶν μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γαμῆσθαι, τουτοῦδῃλον ἐνθύμιος καὶ παραγγελία ὅτι ἔνε ὁ ἄν-

(1) χειρ. τι.

θρωπος μεμνηστευμένος, ἤγουν συνζευγμένος μετὰ τῆς γυναικός.

Καὶ ἐγράφως καὶ ἀγράφως μνηστεία γίνεται.

β. Μνηστεύεται τις καὶ παρῶν εἰς τὸν τόπον δι' αὐτοῦ, καὶ
5 διὰ ἄλλου, καὶ δι' ἐπιστολῆς, ἤγουν ποιῶντα ὄρκον δικαίου τοῦ ἀποστείλαντος, εἰ ἔχει ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν.

γ. Ἐὰν μνηστευθῇ ἄνθρωπος γυναικός, καὶ γινώσκει ὅτι ἔνε ἄλλης γενεᾶς ἢ πίστεως, οὐ δύναται μεταμεληθεὶς ἀνατρέψαι τὴν μνηστείαν ὡς γινώσκων πρότερον.

10 δ. Παρὰ γνώμην τῆς ὀρφανῆς, ἤγουν ἐξω ἀπαὶ τὸ θέλημάν τῆς, οὐδὲν δύναται νὰ μνηστευθῇ μετ' αὐτῆς.

ε. Ἐὰν ἔχω θυγατέρα καὶ ἔνε ὑπεξουσία μου καὶ ὑπάγη ἢ κόρη μου καὶ μνηστευθῇ ἀνθρώπου ἄνευ τῆς βουλῆς μου, λέγει ὁ κανὼν « ἐπεὶ ὑπ' ἐξουσίᾳ εὐρίσκεται ἡ κόρη, εἴ τι ἐποίησεν
15 οὐδὲν ἐξιάζει ».

ς. Εἰ δὲ ἔνε ἡ κόρη αὐτεξουσία καὶ εὐρεθῇ ὅτι ἔνε ἐτῶν ζ', ἡ μνηστεία ἐξιάζει, ἀνεμὲ γάμον οὐ συνίστησι.

ζ. Ἐὰν ἔτι ζῶν ὁ πατὴρ ἐμνηστεύσατο τὴν θυγατέραν αὐτοῦ, ἤγουν εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν, οὐδὲν ἔχει ἐξουσίαν ὁ ἐπί-
20 τροπος τοῦ πατρὸς αὐτῆς μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῆς τοῦ ἀνατρέψαι τὰ μνηστρα, ἀλλὰ μένουσιν ἀδιάσπαστα, εἰ καὶ θέλη ἡ κόρη.

η. Δίχως νὰ ἠξεύρη ἡ κόρη, ἢ τὸ παιδίον ὁποῦ μέλλουσιν νὰ λάβουσιν τὰ μνηστρα, ἤγουν τὴν εὐχὴν καὶ τὸν ἀσπασμόν, οὐ-
25 δὲν ἐξιάζουσιν ὅσα γένοιν εἰς αὐτούς.

θ. Τὴν παρκάτω τῶν ἰβ' ἐτῶν οὐ δύναται ἐξιάζει ἡ ὀρμασίς, ἂν μὴ καὶ γένηται γάμος εἰς αὐτούς μνηστεία λογίζεται.

ι. Οἱ ἐπίτροποι οὐ δύναται ὀρμαστεῖν μετὰ τὰς ὀρφανὰς ὁ ἐπιτροπεύουσιν ἐπάνω τους.

30 ια. Ἄλλ' οὔτε δύναται νὰ τὴν ὀρμάσῃ μετὰ τὸ παιδίον τους. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ εὐχῆς καὶ ἀσπασμοῦ.

φ. 15. | Ἀκομή και ἄν θέλη νά τῆς δώση και δωρεάν, ἤγουν κα-
νίσκιν, οὐδὲν ἐξιάζει, καθὼς λέγει βιβλ. ι, τίτλος ς', διάτα-
ξις α'.

Εἰ δὲ και ὁ ἐπίτροπος λάβῃ εἰς γυναῖκα τὴν ἐπιτροπευο-
μένην ἐξ αὐτοῦ, ἐξορίζεται. 5

ιβ. Ὅπου ἐπάρῃ εὐχὴν και ἀσπασμὸν μετὰ κόρης και οὐδὲν
συμφωνήτῃ ἕως πόσον καιρὸν νά γένηται ὁ γάμος, ἐάν ἔνε ὁ
ἄνθρωπος εἰς ἐκείνην τὴν χώραν, χρῆσιν ἔχει νά τελειώσῃ τὸν
γάμον ἕως χρόνους δύο· εἰ δὲ και οὐκ ἔνε εἰς τὴν χώραν ἐκεί-
νην, χρῆσις νά ἀναμείνῃ ἕως χρόνους γ'. εἰ δὲ και διαβῇ ἡ 10
τριετία και οὐδὲν ἔλθῃ νά πληρώσῃ τὸν γάμον, δύναται ἡ
κόρη νά δεῖξῃ τοῦ ἀρχιερέως τὰ στοιχήματα, και οὕτως νά
ἔχῃ λύσιν νά ὀρμαστῇ μὲ ἄλλον.

ιγ. Πάλιν λέγομεν και τοῦτο· ὅτι ἡμπορεῖ νά παραδιαβῇ
και ἕως δ' χρόνους, ἢ δι' ἀρρωστίαι, ἢ διὰ ἄλλην ἀφορμὴν εὐ- 15
λογον, ἢ ἐξορίαν, ἢ ἔνε εἰς μακρὰν χώραν.

* Ἀν ἐπέθανεν ὁ ἄνδρας τῆς γυναίκας και οὐδὲν ἔνε ἀγγα-
στρωμένη ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν κωλύεται ὀρμαστῆναι.

ιδ. Ὅτι ὡς διὰ τὸ ἐγγάστριν βλέπωμεν νά μηδὲν ὀρμαστοῦν
ἢ χῆραις. 20

Πάλιν λέγομεν τὰ πένθη τῆς μάνας, ἢ τοῦ κυροῦ, ἢ ἄλλου
ἐκ τοὺς ἀνιόντας, οὐδὲν κωλύουν νά ὀρμαστοῦν τὰ παιδιὰ τους.

ιε. Καὶ πάλιν λέγομεν ὅτι γυναῖκα ὅπου πενηθεὶ τὸν ἄν-
δραν τῆς και γεννήσῃ παιδίον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πένθους, ἀ-
κωλύτως ὀρμάζεται μὲ ἄλλον ἄνδρα, ὅτι τὰ πένθη τοῦ ἀνδρὸς 25
βλέπομεν διὰ τὴν ἀνάμειξιν τῆς γονῆς, ὅτι ἤθελεν εἰστέν ἀνή-
ξευρον τὸ παιδίον ποίου ἀνδρὸς ἔνε, κἀν τοῦ πρώτου, κἀν τοῦ
δευτέρου, καθὼς ὀρίζει βιβλ. γ', τίτλος β', διάταξις ιδ.

ις. Ἐάν μνηστῇ ἔλαβεν φιλοτιμίαν ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, ἢ τοῦ
μνηστοῦ αὐτῆς, χρεωστει νά τὸν κλαίῃ ἀπὸ θανάτου ἕως μ' 30
ἡμέρας, και μετὰ τοῦτο νά ὀρμαστῇ ἄλλου ἀνδρὸς.

ιζ. Εἰ δὲ καταδικασθῆ ὁ μνηστήρ εἰς θάνατον, οὐδὲν χρεω-
στεῖ ἢ μνηστευομένη νὰ κλαίῃ τὸν μνηστὸν, ὅτι πᾶσα φιλο-
τιμία ἐχάσθη διὰ τὴν κατάκρισιν.

ιη. Ἐὰν μνηστὴ πορνευθεῖσθ, κατηγορεῖ ὁ μνηστήρ τὴν πορ-
5 νείαν καὶ χωρίζεται.

ιβ. Οὐ χρὴ τοὺς ἄρχοντας, τούτέστι ἐκείνους ὁποῦ ἄρχουν
εἰς ἐκείνας τὰς χώρας νὰ λάβουν γυναικας μνηστὰς· δοκοῦσιν
γὰρ δυναστικῶς λαμβάνειν τὰς, ἢ διὰ τὸν φόβον, ἢ διὰ
τὴν δυναστείαν, καὶ οὐκ ἔστιν εὐλογος ἡ μνηστεία.

10 κ. Τότε κωλύεται τὸ συνάλλαγμα ὅτε ἔστιν εἰς τὴν ἐξου-
σίαν· εἰ δὲ ἐβγῆ ἀπαί τὸ ὄφρικιον τῆς ἐξουσίας, λαμβάνει
καὶ μνηστρα καὶ γάμον ὅτε βούλῃ.

κα. Χρεωστεῖ ἡ γυναικὶ νὰ μηδὲν ὀρμαστῆ, ἀνμὲ νὰ βλε-
πήσῃ τὸν πένθιμον χρόνον διὰ τὸ ἐγγάστριν.

15 κβ. Τότε πληροῦται ὁ πένθιμος καιρὸς ὅτε διαβῆ ὁ θάνα-
τος τοῦ ἀνδρὸς μῆνας θ', καὶ οὐ φανῆ ὅτι ἔνε ἐγγαστρωμένῃ,
ἐπληρώθη καὶ ὁ πένθιμος καιρὸς καὶ δύναται ὀρμαστῆναι.

κγ. Τὰ παιδιὰ ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ δαιμονίζου-
νται οἱ γονεῖς αὐτῶν, ἐὰν θελήσουν τὰ παιδιὰ νὰ ὀρμαστοῦν,
20 ἢμποροῦν νὰ ὀρμαστοῦν δίγως νὰ ἐπάρουν τὸν ὀρισμὸν τοὺς
γονεῖς αὐτῶν.

κδ. Ἐπὶ τῶν ἀναξίων γάμων, ἢ τῆς μνηστείας ἐὰν λάβῃ
ἄνθρωπος εἰς τὸ ποιῆσαι μνηστείαν, ἢ πληρῶσαι γάμον, καὶ
μεταμεληθῆ, καὶ οὐ θελήτῃ πληρῶσαι ταῦτα, οἱ ἀραβῶνες
25 οὗς ἔλαβεν χάριν τούτων μοναπλοῖ στρέφονται ὡς ἐδόθησαν.

| κε. Οἷος ἄνθρωπος θελήσει νὰ μονάσῃ ἔχων μνηστρα μετὰ φ. 16.
γυναικός, ἔχει καὶ ἄδειαν νὰ ἐπάρῃ τοὺς ἀραβῶνας οὗς δέδω-
κεν, ἢ καὶ γυναικὰ ἀν ἔδωκεν ὁμοίως.

κς. Ἐπὶ τῶν ἑτεροδόξων, ἢ Ἀκοβίτας, ἢ Νεστωρίους, ἢ Ἀρμέ-
30 νους, ἢ ἄλλην γενεᾶν ἣν βδελύττονται οἱ ὀρθόδοξοι, μὴ γνωρί-
ζοντες ὅτι ἔστιν ἑτεροδόξοι καὶ βουληθῶσιν λῦσαι τὸν γάμον ἢ

τὴν μνηστειάν ὡς μαθόντες ὕστερον, λαμβάνουσιν οὐς δέδωκεν ἀρραβῶνας ἀκωλύτως· εἰ δὲ ἤδεισαν τὸ ἀλλότριον τῆς πίστεως καὶ ἔδωκαν ἀρραβῶνας χάριν γάμου πληρώσεως, τότε ζημιούται ὁ ἀνὴρ ἂ ἔδωκεν, ἢ δὲ γυναῖκα ἀναδίδωσιν οὐς ἔλαβεν ἀρραβῶνας διπλοῦς, καθὼς λέγει βιβλ. α', τίτλος δ', διάταξις ις' τοῦ κώδικος. 5

κζ. Ἐὰν ἐκ τῶν δύο προσώπων τῶν ἐχόντων τὰ μνηστρα τελευτήσῃ ἐν ἐξ αὐτῶν, στρέφονται οἱ ἀρραβῶνες σῶοι, καθὼς λέγει βίβλος ε' τοῦ κώδικος, τίτλος δ', διάταξις γ', ὅτι εἰς τὸν θάνατον οὐδὲν δίκκιον ἐνποδίζεται. 10

κη. Κἂν τε αὐτεξουσία ἐστὶν ἡ κόρη, κἂν τε ὑπεξουσία, κἂν τε ἐλάττων οὔσα τῶν κε' ἐτῶν, ἐὰν ἄρα εἶπεν ὅτι τοῦ νόμου ὑπάρχη καὶ ἔλαβεν ἀρραβῶνας, ὕστερον οὐδὲν ἠθέλησεν πληρῶσαι τὸν γάμον, εἰς τὸ διπλάσιον οὐς ἔλαβεν ἀρραβῶνας ἀποδίδωσιν· εἰ δὲ ὁ δεδωκὼς ἐνποδίσῃ τὸν γάμον, χάνει οὐς δέδωκεν ἀρραβῶνας. 15

κθ. Γίνονται οἱ ἄνθρωποι εἰς τελείαν ἡλικίαν ἀπὸ κ' χρόνου ἕως κε', ἢ δὲ γυναῖκες ἀπὸ ιη' χρόνων ἕως κε' χρόνων· δύνανται καὶ νὰ ἀνατρέψουν τοὺς κουράτορας αὐτῶν ὅτι οἱ ὀρφανοὶ καὶ ὀρφαναὶ ἐὰν ὑπάρχωσιν οἱ ἄνθρωποι ιε' ἐτῶν, αἱ δὲ 20 γυναῖκες οὐδὲν ἀξιάζουσι νὰ ποιήσουσι τίποτε ἄνευ κουρατόρου.

λ. Ὁ πατὴρ δύναται ποιῆσαι τοὺς ὀρφανούς ἐπίτροπον, ἢ δὲ ἐξουσία, ἢ ἡ ἐκκλησία ποιεῖ κουράτοραν διὰ τὴν βλέψησιν τῶν πραγμάτων ἵνα μὴ καταλυθῶσιν· πρότερον ὁμνῶνται οἱ κουράτορες τοῦ βλεπῆσαι καὶ διοικῆσαι τοῖς ὀρφανοῖς καλῶς, 25 ἄνευ ζημίας τῆς εισερχομένης εἰς αὐτούς.

λα. Οἱ ἀρραβῶνες ἐλεγγὸς ἐστὶν τῆς συναλλάξεως· ὁ ἀρραβῶν φύσιν ἔχει τοιαύτην, ἵνα ὅποῖος λάβῃ ἀρραβῶνας καὶ παραιτήσεται τὰ γεγονότα, διπλάσιον δίδει τοὺς ἀρραβῶνας· εἰ δὲ ὁ δεδωκὼς, ἐκπίπτει τῆς ἀρραβῶνας αὐτοῦ, εἰ μὴ ἄρα εὔλο- 30 γος αἰτία παρηκολούθησεν εἰς τὸ μὴ ἀποτελεσθῆναι.

λβ. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν ἐπάρῃ προίκαν, καὶ αὐτὸς θελή-
ση καὶ δώσῃ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ πρᾶγμα μοναξικῶς εἰς ἔν-
νοιαν νά πληρώσῃ τὸν γάμον μετ' αὐτῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐ-
κεινα ἃ τῆς ἐχάρισεν ἐδέκτη αὐτὰ εἰς προίκα, καὶ ἡ δωρεὰ
5 ἐξιᾶζει ὡς πρὸ τοῦ γάμου ἐδόθη, καὶ ἡ προίκα ἐξιᾶζει ὡς
δοθεῖσα παρ' αὐτῆς εἰς προίκα, ἂν δὲ γράψῃ μόνον ὅτι ὑπεδέ-
ξατο προίκα καὶ οὐδὲν ἐπερίλαβεν, οὐδὲ ἀπαιτεῖται προίκαν
ὡς μὴ δεξάμενος.

λγ. Ὅσα ὁ ἀνὴρ δωρεῖται τοῖς γονεῦσιν τῆς μελλούσης ὀρ-
10 μωσθῆναι μετ' αὐτοῦ, ὡς διὰ νά γενῆ ὁ γάμος, καὶ ἐάν οὐδὲν
φθαστοῦν νά γενοῦν οἱ γάμοι, οὐδὲ ἀπὸ θείας ἀντιγραφῆς τού-
τέστιν ἐξουσίας ἀναιρεῖται, ἀλλὰ στρέφεται ὅθεν ἐδόθη.

λδ. Ἡ γενομένη παρὰ τοῦ πενθεροῦ, ἢ τῆς πενθερᾶς πρὸς
τὴν νύμφην δωρεὰ, ἢ τοῦ γαμβροῦ δωρεὰ, οὐδὲ ἀπὸ ἐξουσίας
15 στρέφεται.

λε. Πατὴρ πρὸς τὸν γάμον τῆς αὐτεξουσίας θυγατρὸς προί-
κα ἐπιιδούς, καλῶς συμφωνεῖ, ἐάν συμβῆ πρὸς τὴν θυγατέραν
θάνατος νά ζητῆ τὴν προίκα· ἐάν δὲ μὴ συνεφώνησεν τῷ φ. 17.
γάμῳ αὐτῆς ἀναδιδόσθω, εἰ γενῆ, ἢ οὐκ εἰ γενῆ ὁ γάμος, ἔχει
20 ἐξουσίαν ὁ πατὴρ τοῦ ζητῆσαι καὶ ἐπᾶραι ταύτην.

λς. Ἐάν τις δωρήσῃται τῆς μνηστῆς αὐτοῦ πρᾶγμα με-
τοιοῦτον στοίχημα ὅτι, ὅταν πληρωθῇ ὁ γάμος, τότε νά γέ-
νεται κυρία τῆς δωρεᾶς ἐκείνης, οὐδὲν ἐξιᾶζει ἡ δωρεὰ ἐκείνη,
ἀλλὰ ἄχρηστός ἐστιν, ὅτι ἡ προγάμου δωρεὰ, ἦγουν τὸ κανί-
25 σκι τὸ στεῖλῃ γαμβρὸς πρὸς τὴν νύμφην, ἔκαμὲν το ἡ κόρη
καὶ εἴ τι θέλει ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ.

λζ. Τρία χαρίσματα λέγομεν ὅτι ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος πρὸς
τὴν γυναῖκα, θεώρετρα, ὑπόβολα, καὶ γαμικὰ κέρδη· θεώρετρα,
τὰ διδόμενα πρὶν τῆς ὀρμασίας· ὑπόβολα, τὰ ποιεῖ ὁ γαμ-
30 βρὸς μετὰ τὸ ὀρμαστεῖν· γαμικὰ κέρδη, τὰ μετὰ θάνατον,
ἦγουν τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας τοῦ ἀνθρώπου.

λη. Ἐάν ἐρίλησεν ὁ μνηστήρ τὴν μνηστὴν ἐν τῷ καιρῷ τῆς μνηστείας, καὶ τελευτήσῃ ἓνα τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς ἔχει ἡ νύμφη, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ στρέφεται ὅθεν ἐξῆλθεν.

λθ. Ἐπειδὴ ὠρίσαμεν τῇ μνηστῇ δωρεῖσθαι, ἤγουν τῆς χαρ- 5
τωμένης, οὐχὶ δὲ τῆς ὀρμαστικῆς, ἐζητεῖτο παρὰ τοὺς σοφοὺς καὶ διδασκάλους; ἐάν γένηται τὸ χάρισμα τῇ ἡμέρᾳ τῶν γάμων ἐάν ἐξιάζῃ, καὶ ὠρίσθῃ παρὰ τοῦ διδασκάλου, ἐάν ὁμολογήσῃ ὁ γαμβρὸς ὅτι διδοῖ το ὡς περ ἂν ἦτον πρὸς μνηστὴν, ἐξιάζει, καὶ ἡ γυναῖκα ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ ὃ θέλει, εἰ δὲ εἴπῃ 10
ὅτι διδῶ το ὡς γυναϊκάν μου, οὐδὲν ἐξιάζει, καθὼς λέγει βιβλίον ε' τοῦ κώδικος.

μ. Λέγει τοίνυν ἡ διάταξις ὅτι χρῆσιν ἔχει νὰ ζητηθῇ, ποῦ γέγονεν ἡ δωρεά, ἔνα, ἐάν ἐγένετο εἰς τὸ ὀσπίτιν τῆς γυναικός, λέγωμεν ὅτι ὡς πρὸς μνηστὴν ἐγεγόνει τὸ χάρισμα, εἰ 15
δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρός, ἐγεγόνει ὡς πρὸς γαμετὴν.

μα. Οἱ χρεωφειλέται τοῦ ἀνδρός, ἐάν μάθωσιν ὅτι ἔδωκεν ὁ ἄνθρωπος χάρισμα τῆς γυναικοῦ του, οὐδὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ ἐπάρῃ τὴν δωρεάν ἣν ἐποίησε πρὸς τὴν μνηστὴν ὁ γαμβρός, ὡς δοθέντα χάριν γάμου. 20

μβ. Γυναῖκά τις μέλλουσα νὰ ὀρμαστῇ, ἐτάχτη μετὰ τὸ ὀρμασθῆναι νὰ δώσῃ τοῦ ἀνδρός μεγάλην προίκα, καὶ ἐκόντως τὸν ἄνδρα ὡς διὰ νὰ τῆς δώσῃ καὶ ἐκεῖνος μεγάλην δωρεάν, καὶ ἐτάχτη καὶ ἐκεῖνος πολλά, ὡς διὰ νὰ λάβῃ μνηστρα, οὐδὲν ἐξιάζει ἡ τοιοῦτη ὑπόσχεσις, διὰ τὸ ὁ γάμος οὐ- 25
δὲν ἐτελειώθη, ἂν μὴ ἐγένονταν ἀμφοτέρων αἱ ὑπόσχεσεις εἰς οὐδένα κράτημα, καὶ οὐκ ἐπληρώθη οὔτε τὰ μνηστρα, οὔτε ὁ γάμος.

Γ. Περί τούς ἀνδρας τούς μὴ δυναμένους μιγῆναι
ταῖς γυναίξιν αὐτῶν ἐν γάμῳ.

Ὅφείλει ὁ συνήγορος παρασταθῆναι μετὰ τῆς κόρης καὶ
εἰπεῖν πρὸς τὸν ἀρχιερέαν, ἢ τὸν ἀδικάριον αὐτοῦ, οὕτως :

5 « Δέσποτα, παρισταμένη ἡ δεῖνα θυγατέρα τοῦ δεῖνα,
καὶ ποιεῖ τὴν ἀγιωσύνην σου νὰ ἐγνωρίζῃς ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς
ὁ κύρις δεῖνα ἐμνηστεύσατο αὐτὴν μνηστρα καὶ τελείαν ἱε-
ρολογίαν μετὰ τοῦ δεῖνα· πολιτεύοντες ἐν τῷ ἅμα ἔχει τὴν
σήμερον ἡμέραν χρόνους δ', καὶ αὐτὸς ὁ δεῖνα οὐ δύναται συ-
10 ναφθῆναι μετ' αὐτῆς, οὔτε ἐκπληρῶσαι τὰ τοῖς ἀνδράσιν, καὶ
παρακαλεῖ τὴν ἀγιωσύνην σου ὅτι νὰ τῆς δώσης | λύσιν τοῦ φ. 18.
τοιούτου γάμου τοῦ συναφθῆναι ἐτέρῳ ἀνδρὶ, καθὼς τὸ δίκαιον
ἀπαιτεῖ, ὅτι οὐ δύναται πλέον βραστάξαι τὴν τοιοῦτην στέρη-
σιν τὴν ἀνδρικὴν » .

15 Καὶ ἐὰν ὁμολογήσῃ, δόξα τῷ θεῷ, ἅς ὀρίσῃ ὁ κριτὴς καὶ
ἅς ποιήσῃ ὄρκον, ὅτι τοῦτο τὸ λέγει, οὐδὲν τὸ λέγει διὰ τρό-
πον νὰ χωρισθῇ ἐξ αὐτῆς, ἢ διατὶ τὴν μισεῖ τὴν γυναῖκα, ἢ
διὰ τὸ ἐλπίζει νὰ τῆς χωρισθῇ νὰ ὀρμαστῇ ἄλλην, ἢ διὰ κάλ-
λος εὐμορφώτερον, ἢ διὰ πλοῦτος προικός, ἀνμὲ λέγει το ὡς
20 διὰ τὸ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τῆς κοιμηθῇ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων.
καὶ μετὰ τοῦτο ἅς ὁμώσῃ ὁ πατὴρ τοῦ κορασίου καὶ ἡ μη-
τέρα αὐτῆς, ὅτι τὸ κοράσιον ἔνε παρθένον· ὁμοίως καὶ τὸ κο-
ράσιον νὰ ὁμώσῃ, καὶ μία γυναῖκα μάμμη, ἐὰν ἐν παρθένος. Εἰ
δὲ καὶ οὐδὲν ὁμολογήσῃ, καὶ παρασταθῇ εἰς κρίσιν καὶ ζητή-
25 ση λίβελλον, ἅς τοῦ δώσουν ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἅς
τοῦ δώσουν λίβελλον ἐγράφως οὕτως .

Ὁ λίβελλος. « Ἐμπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε
ἐπίσκοπε Ἄρσενόης κύρι δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνορίας Πά-
φου, παρισταμένη καὶ γὼ δεῖνα, παρθένος οὔσα, θυγάτηρ τοῦ
30 δεῖνα προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ δεῖνα καὶ εὐλογητικοῦ
μου ἀνδρός, ὡς ὅτι προλαβὼν ὤρμασέν με ὁ πατὴρ μου μετ' αὐ-

τοῦ μνηστρα καὶ τελείαν ἱερολογίαν· ἔχει τὴν σήμερον χρόνους
 τόσοις καὶ οὐ δύναται συναφθῆναι μετ' ἐμοῦ καθὼς καὶ οἱ ἕ-
 τεροὶ ἄνδρες, ἀλλ' οὖν σώζομαι παρθένος μέχρι τὴν σήμερον.
 Οὔτεν καγὼ ἢ δεῖνα αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἀγιότητα ὡς ἵνα ἐκ-
 κλησιαστικῶς καὶ ἀποφανθικῶς ὀρίσῃ καὶ ἐκσφενδονίσῃ τὸν 5
 προρηθέντα δεῖνα ἀπ' ἐμοῦ, ὡς παρελθόντος τῆς τριετίας τῆς
 ἐν τοῖς νόμοις διοριζομένης καὶ μὴ δυνάμενον τῆς μετ' ἐμοῦ
 συναφείας καὶ τὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐκπληροῦν, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ
 δίκκιον. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου καὶ τὰ ἐξῆς·
 προβάλλομαι δὲ τοῦ αὐξήσαι καὶ ἐλαττώσαι. » 10

Ὁφείλει δὲ γράφειν λιθέλλους τρεῖς, παρόμοιος ὁ εἷς τοῦ
 ἑτέρου· τὸ ἐν ἔχεις τὸν ἑσού, τὸν ἕτερον διδοῖς εἰς τὴν αὐ-
 λήν, καὶ τὸν ἕτερον δίδει τὸν ὁ κριτῆς τοῦ ἀντιδίκου. Καὶ
 ἐκεῖνον τὸν λιθέλλον ὃν ἔχει ἢ αὐλὴ γράφει ὁ νοτάριος ὅπι-
 σθεν « Προσεκομισθῆ ὁ παρῶν λιθέλλος τὴν δεῖνα ἡμέραν εἰς 15
 τὰς τόσας τοῦ μνητός· καὶ ἐδόθη τῆς ἄλλης μερῆς τοῦ σκέψα-
 σθαι ἡμέραι δ' μέχρι τὴν δεῖνα ἡμέραν » .

Πάλιν ἔρχεται τὸ ἀντιδικὸν μέρος εἰς τὴν ἡμέραν ἣν ἔλα-
 βεν τῆς σκέψεως, καὶ ἂν θέλῃ νὰ κρατήσῃ τὴν δίκην, ἀρνεῖ-
 ται, εἰ δὲ καὶ οὐ θέλῃ, διδοῖς τοῦ ὁ κριτῆς ἄλλας δ' ἡμέρας 20
 νὰ δώσῃ τὰ δίκαιά του, ἐὰν τὰς ζητήσῃ, ἢ ἐσωμέρου, ὅτι τὸ
 δίκαιον ἀπαιτεῖ κἀθα ἔγραφο ἡμέρας δ', ἐκεῖνος δὲ τὸ τυχὸν
 θέλει νὰ κοντεύσῃ τὰς ἡμέρας καὶ λαμβάνῃ περκατώ, καὶ ὁ
 κριτῆς ἔνε κρατημένος νὰ τοῦ τὰς δώσῃ. Καὶ ὅταν πληρωθῶ-
 σιν αἱ ἡμέραι αἱ τέσσαρες, ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔρχεται ὁ ἀν- 25
 τιδίκος καὶ φέρνει ἐγράφως τὰ δίκαιά του λέγων οὕτως :

Αὐτὰ εἰσι τὰ πρῶτα δίκαια. « Κατὰ τοῦ λιθέλλου τοῦ
 προσκομισθέντος παρὰ τῆς δεῖνα γαμετῆς μου γεγυνοίας διὰ
 συγκαταθέσεως ἡμῶν ἀμφοτέρων οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογη-
 θῆναι αὐτῆς ἐν τῇ κίτῃσιν ἣν ἀπέδωκεν κατ' ἐμοῦ, οὔτε τῆς 30
 ἀγωσύνης σου ἀκροάσασθαι αὐτῆς καὶ δοῦναι αὐτῆς λύσιν ἄλ-

λης συνζεύξεως παρ' ἐμοῦ, διότις ἐλπίζω τοῦ εὔρεϊν ὑγείαν
 καὶ ἰατρείαν τῆς συναφρείας, ἄλλω τε ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος ὡς
 καὶ οἱ ἄλλοι ἄνδρες· διὰ τοι τοῦτο λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω
 τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἐπεὶ τὴν καθ' ἐκάστην ἡμέραν τε
 5 καὶ νύκτα εἵμενθα ἀμφοτέρωθεν συνενοῦντες, οὐδὲ ὀφείλεις ἀ-
 κροάσασθαι αὐτῆς, σωζομένων τῶν δικαίων μου » .

φ. 19.

Καὶ μετὰ τὸ δοῦναι τὰ παρόντα πρῶτα δίκαια, σημειό-
 νει ταῦτα ὁ νοτάριος λέγων ὀπισθεν ἐκεῖ ὅπου ἔγραψεν τὸ
 πρῶτον σημείωμα « τὴν δεῖνα ἡμέραν, εἰς τὰς ἔτοσας τοῦ
 10 μηνὸς ἐπροσκομίσθησαν τὰ παρόντα πρῶτα δίκαια, καὶ ἐδόθη
 τῆς ἄλλης μεραιῆς ἡμέρα τοῦ δοῦναι τὰ δευτέρα δίκαια, ἡμέ-
 ραι δ' ἐμέχρι καὶ τὴν ἡμέραν τὴν δεῖνα » .

Καὶ τὸ ἄλλο μέρος λαμβάνει τὴν ἡμέραν, καὶ κατὰ τὴν
 ἡμέραν ἐκεῖνην ἔρχεται καὶ φέρνει ἐγράφως λέγων οὕτως.

15 Δεύτερα δίκαια τῆς γυναικός. « Κατὰ τῶν δικαιοματίων ὧν
 προσέφερον κατ' ἐμοῦ ὁ ἀνὴρ μου κύρις δεῖνα, καὶ λέγει, δε-
 σποτῶ, ὅτι οὐδὲν ὀφείλει τοῦ ἀπολογηθῆναι μοι, μᾶλλον ὡς
 λέγει οὐδὲ ἡ ἀγνωσύνη σου τοῦ ἀκροάσασθαι μοι, οὐδὲν οἶδεν
 τί λέγει, διότι ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ὅπερ λέγω ἐν τῇ αἰτήσει
 20 τοῦ λιβέλλου μου, ὅτι, ὡς λέγει, εἶναι καθ' ἐκάστην μετ' ἐμοῦ
 καὶ ἀδυνατεῖ τῆς συναφρείας, καὶ ἐλπίζει τοῦ εὔρεϊν ἰατρείαν.
 Οἱ δὲ κανὼν τῶν αἰοιδίμων βασιλέων οὐδὲν διωρίσατο ἐλπίδας
 μακρὰς καὶ ἀνωρελεῖς, ἀλλ' οὖν ὠρίσατο τὴν γυναῖκα μετὰ
 τὸν ἄνθρωπον καρτερεῖν τῆς συναφρείας μέχρι τριετίας, καὶ
 25 ἐὰν παρέλθῃ, καὶ οὐ μιγῆ μετὰ τῆς γυναικός, ἵνα ὑποδείχῃ
 τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἡ ἐκκλησία νὰ δίδῃ τὴν λύσιν τοῦ τοιοῦτου
 γάμου. Διὰ τοι τοῦτο αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἀγιότητα, καὶ αἰτῶ λύ-
 σιν τοῦ συνζευθῆναι ἐτέρω ἀνδρὶ νομίμω διὰ πληρεστάτης
 σου ἀποφάσεως, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον » .

30 Καὶ γράφεται καὶ αὐτὴ ἡ ἐνθύμιος εἰς τὸν νοτάριον· καὶ
 ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ κριτοῦ, ἐὰν ἔχῃ ἄλλο τι τοῦ εἰπεῖν ἢ

ἐγράφως, ἢ ἀγράφως, καὶ ὡς ἂν ἀπολογηθῆ γράφεται καὶ αὐτό.

Καὶ μετὰ τοῦτο θέτουν το ἀμρότεροι εἰς τὸν κριτὴν, καὶ ζητοῦν μέσση ἀπόφασιν· καὶ ὁ κριτὴς διδοῖ ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν λέγει ἐγράφως οὕτως: 5

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμροτέρων μερῶν, τῆς τε δεῖνα, θυγατρὸς δεῖνα, γαμετῆς γεναμένης τοῦ δεῖνα, ἡμεῖς δεῖνα ἐλέω θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσηνότης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάρου, σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῆς ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀρήνομεν ἐγρά- 10 φως καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως· ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ κυροῦ δεῖνα, καὶ ὀρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς κυρᾶ δεῖνα (καὶ γράφεται ἡ ἡμέρα πότε ἐδόθη) ἡμέρα τῆς μέσης ἀποφάσεως· εἰς τὰς ἔτσας τοῦ μηνὸς ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἡ μέση 15 ἀπόφασις, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα ».

Καὶ καρτερεῖ ἡ μέση ἀπόφασις ἕως ἡμέρας ἰ' σιγῶς ὁ κρι- τῆς, καὶ πληρουμένων τῶν ἰ' ἡμερῶν, ἔρχεται τὸ ἀντίδικον μέρος καὶ κρατεῖ τὴν δίκην, καὶ γίνεται παρὰ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν ὁ ἐνδικὸς ὄρκος. Καὶ ἡ γυναῖκα δίδει τὰ προβάλλματα. 20 « Προβάλλομαι καὶ γὼ ἡ δεῖνα θυγατέρα τοῦ δεῖνα, ὡς ὅτι ὠρμάστην μὲ τὸν δεῖνα υἱὸν τοῦ δεῖνα μνηστρα καὶ τελείν ἱερολογίαν· ἔτι, ὅτι ἔχει τὴν σήμερον ἡμέραν χρόνους τύσους· ἔτι, ὁ ἀνὴρ μου ὁ προρρηθεὶς οὐ δύναται συναφθῆναι μετ' ἐμοῦ, ἀλλὰ σώζομαι παρθένος· ἔτι, ὅτι καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ λύσιν 25 τοῦ τοιοῦτου γάμου ».

Καὶ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶται ὁ ἀνθρωπος, ὁ ἀνδρας τῆς γυ- φ. 20. ναίκας, κεφάλαιον πρὸς κεφάλαιον· | καὶ ἐὰν τὸ ἀρνηθῆ, φέρουν μάρτυρας, μίαν γυναῖκα μάρμην καὶ ψηλαφᾶται, καὶ ἡ μάνη καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς, καὶ εἴ τι εἰποῦσιν γράφει το ὁ νοτᾶριος; 30 καὶ τῶν τριῶν ἡ μαρτυραίαις. Καὶ διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν, καὶ

ἀναγινώσκονται ἢ μαρτυραίαι τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μάμμης καὶ τῆς μάνας τοῦ κορασίου. Καὶ διδοῖ ὁ κριτῆς ἡμέραν· καὶ ἂν θέλῃ νὰ εἰπῇ ὁ ἀντίδικος, νὰ εἰπῇ λόγον, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ εἰπῇ, διδοῖ ὁ κριτῆς ἡμέραν τῆς ἀποφάσεως· καὶ εἰς
 5 τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔχει ὁ κριτῆς τὴν βουλὴν του, καὶ ἀναγινώσκει τὴν ἀπόφασιν ἐγγράφως.

Πληρεστάτη ἀπόφασις. « Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες, ὅτι ἡμεῖς δεῖνα ἐλέφ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσινόης, πρόεδρος πό-
 10 λεως καὶ ἐνορίας Πάφου, γνωρίσαντες ἀπαὶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὀρμασίας τῆς γεναμένης ἀναμεταξὺ τῆς δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, οὔτινος δεῖνα λίβελλος ἐδόθη κατὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς περιέχων οὕτως: ἔνπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτατε καὶ θεοτιμίητε ἐπίσκοπε
 15 ἕως τέλους, εἶτα γράφε) δίκης κρητηθείσης νομίμου εἰς αὐτό, ὄρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προσκομισθέντων, δι' ὄρκων στενευθέντων, καὶ τὰ ρηθέντα παρ' αὐτῶν πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα καὶ
 20 κηρυχθέντων, ὕστερον ἀσφαλῆσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι, ἣς ἡμέρας κρεμμυμένης, ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφῆνομεν ἐγγράφως καὶ διὰ πληρεστάτης ἀποφάσεως
 25 ὀρίζομεν οὕτω: ἐπεὶ ἐδιάδη ἡ τριετία τῆς συναρχείας καὶ οὐκ ἠδυνασθη ὁ δεῖνα τοῦ συναφθῆναι μετὰ τῆς συμβίου αὐτοῦ δεῖνα, λέγομεν ὅτι ὁ τοιοῦτος γάμος ἐγγεγόνει δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου, καὶ διαλύομεν τὸν τοιοῦτον γάμον, καὶ ὀρίζομεν τὴν προρρηθεῖσαν δεῖνα, ὡς φυλάξασαν τὴν παρ-
 30 θενίαν αὐτῆς, τοῦ συνζευχθῆναι ἐτέρῳ ἀνδρὶ νομίμῳ. Ἐγράφῃ, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη, πηρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα

καὶ δεῖνα (καὶ γράφει τὴν ἡμέραν ὅτε ἐκηρύχθη καὶ τοὺς μάρτυρας).

Δ. Περί λύσεως γάμου καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτοῦ (1).

α. Ἐπειδὴ πολλὰ ἐν τοῖς παλαιοῖς νόμοις εὗραμεν αἰτίας ἐξ ὧν εὐχερῶς αἱ τῶν γάμων λύσεις γίνονται, τούτου ἕνεκα 5
 συνοίδομεν ἐκ τούτων περιελεῖν τινὰς, αἵπερ ἡμῖν ἀναξίται πρὸς τὸ διαλύειν γάμους ἐφάνησαν, καὶ ταύτας μόνον ὀνομαστὶ τῷ παρόντι ἐντάξαι νόμῳ ὑπὲρ ὧν εὐλόγως τοὺς γάμους δίχα ποιῆς ἔξεστιν διαλύειν. (Νεαρά ριζ').

β. Ἐὰν συναίνεση δύο πρόσωπα καὶ γένηται ὀρκισία μέσον 10
 αὐτούς, ἤγουν ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἐκεῖνος ὁ γάμος δύναται πάλιν νὰ λυθῆ, ἐὰν θελήσουσιν ἀμφότεροι νὰ ἐνποῦν εἰς μοναστήριον, ὅτι ἂν θελήσῃ τὸ ἐν πρόσωπον νὰ γένηται καλόγρηκα καὶ τὸ ἄλλο πρόσωπον οὐδὲν θελήσῃ νὰ γενῆ μοναχός, οὐδὲν διαλύεται ὁ γάμος ἐκεῖνος, ἀλλὰ οἱ δύο ἅμα ἐξιάζει. 15

γ. Ἐγνώριζε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ρμ' Νεαρά ὀρίζει ὅτι καὶ 20
 φ. 21. ἀμφότερα τὰ δύο πρόσωπα ἠμποροῦν νὰ σώζεται ὁ γάμος | καὶ νὰ παρθενεύουσι τῆς συναφείας οὐδεὶς ἀναγκάζει.

δ. Πάλιν λέγει ἡ ριζ' Νεαρά καὶ ὀρίζει, ὅτι οὔτε ἂν χωριστῇ τὸ ἀνδρόγυνον καὶ εὗρεθοῦν ὅτι ἔχουσιν παιδία νόμιμα, διὰ τοῦ 20
 το οὐδὲν κωλύουσι τὰ παιδία, ἐὰν συμβῆ θάνατος εἰς τοὺς γονεῖς, νὰ χάσουν τὴν κληρονομίαν τοὺς γονεῖς αὐτῶν.

ε. Πάλιν ἐὰν συμβῆ τὸ ἐν πρόσωπον ἀπαὶ τὸ ἀνδρόγυνον καὶ γένηται κελεφός, διὰ τὴν κελέφειαν οὐδὲν χωρίζονται, ἀλλὰ μένουσιν οὕτως. 25

ς. Ὅμοίως λέγει ἡ αὐτὴ Νεαρά, διαλύεται ὁ γάμος ἐξ ἄ-

(1) Ἐπισημειοῦται: κεφάλαιον ζῆται ἐμπροσθεν.

νάγκης καὶ δίχως ἀντιλογίαν, ὅταν τις ἀνθρώπος οὐ δύναται νὰ συναφθῇ μὲ τὴν γυναῖκάν του καὶ νὰ ποιήσῃ τὴν συνήθειαν ὡς ποιοῦσιν οἱ ἄλλοι οἱ ἀνθρώποι, καὶ παραδράμουν χρόνοι γ' καὶ οὐ ποιήσῃ τὴν συνήθειαν τῶν ἀνθρώπων, δύνανται οἱ γονεῖς τοῦ κορασίου νὰ προσφέρουν τὸ κοράσιον καὶ τὸν ἀνδρὰν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ φανερώσου τὴν αἰτίαν δι' ἧς οὐ δύναται μιγῆναι μετ' αὐτῆς· καὶ ἐὰν ἐπαρέδραμεν ὁ καιρὸς τῆς τριετίας νὰ χωριστῇ ἄνευ ποινῆς.

ζ. Καὶ ἡ προῖκα ἦν ἔλαβεν μετὰ τῆς γυναικὸς νὰ στραφῇ εἰς αὐτήν, ὅτι διὰ τὸν γόνον δίδεται ἡ προῖξ· ὁμοίως καὶ ἡ προγάμου δωρεὰ νὰ μείνῃ τοῦ ἀνδρός.

η. Ὅμοίως λέγει καὶ βιβλ. β', τίτλος δ', διάταξις θ· τοῦ γάμου λυομένου, ἅς τρέφονται τὰ παιδιὰ ἀπαι τὰ ἀγαθὰ τὰ πατρικά, ἐὰν ἔχουν οἱ γονεῖς τὴν ἐμπόριον, ὅτι τοὺς ἀπόρους 15 ἡ ἀπόρεια ἔνε εὐλογος ἀφορμή.

θ. Πάλιν λέγει ἡ ριζ' Νεαρά καὶ ρκβ', ὅτι ἐὰν ἀνθρώπος, ἡ γυναῖκα πιεσθῇ εἰς αἰχμαλωσίαν, ἔχωνται πρότερον νόμιμον γάμον, μηδὲν τολμήσῃ τὸ ἐναπομεῖναν πρόσωπον ἐξῶ τῆς αἰχμαλωσίας νὰ ἐπάρῃ, ἂν ἔνε ἀνθρώπος, ἄλλην γυναῖκα, ἢ ἡ 20 γυναῖκα ἄλλον ἀνθρώπον, ἕως οὗ ἀκούουσιν ὅτι ζῆ τὸ ἐν πρόσωπον· καὶ εἰ δὲ οὐκ ἀκουσθῇ ὅτι ζῆ, χρήσιν ἔχει τὸ ἐναπομεῖναν πρόσωπον νὰ μείνῃ ἄνευ ὀρκισίας· ἕως χρόνους ε', καὶ μετὰ τοῦτο δύναται νὰ ὀρκιστῇ τὸ ἐναπομεῖναν πρόσωπον ἀκωλύτως.

ι. Εἰ δὲ καὶ μετὰ καιρὸν ἐλευθερωθῇ τῆς αἰχμαλωσίας, δύνανται πάλιν ἀμφοτέροι μιγῆναι καὶ εἶναι ὡς τὸ πρότερον, καὶ ἡ ἄλλη γυναῖκα μένει ἐξῶθεν.

ια. Ἀνδρόγυνον ἀμφοτέροι ἐλύσασιν τὸν γάμον ὡς δῆθε νὰ γένονται καὶ οἱ δύο μοναχοί, ἦγουν κελύγεροι, καὶ τὸ μὲν ἐν 30 πρόσωπον ἐγένετο εἰς τὴν μοναχικὴν τάξιν, τὸ δὲ ἕτερον ἐκόμπωπεν καὶ οὐδὲν ἐγένετο, ἀλλ' οὖν ὠρμάστη εἰς ἕτερον

πρόσωπον, ὀρίζει ὁ θεὸς κανὼν τὴν περιουσίαν τοῦ προσώπου ὁποῦ ὀρμαστοῦν νὰ τὴν ἐπάρουν τὰ παιδιά του· εἰ δὲ οὐκ ἔχει παιδιά, νὰ ἐπάρῃ τὴν οὐσίαν του ἢ ἐξουσίαν, ὡς παραβάς τὰ συμφωνηθέντα.

Πάλιν ὀρίζει ὁ κανὼν, ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀσθένειάν του, ἢ 5 καὶ ἐν υἰείᾳ, ἣν ἐτάχθη ἔμπροσθεν τοῦ πνευματικοῦ του ὅτι ὑπόσχομαι τοῦ μὴ λαθεῖν γάμον, ἀλλὰ δουλεύειν θεῷ, ἐὰν καὶ ὀρμαστῇ μετὰ ταῦτα, ἢ ὀρμασία νὰ μὴδὲν ἐξιάζῃ, καὶ ἐκεῖνη νὰ δουλεύσῃ εἰς τὴν ζωὴν τῆς ὡς ὑποσχέθη.

Πάλιν λέγει ὁ κανὼν, ἄνθρωπος ὀρμαστή γυναικὸς δοκῶν, 10 ἢ γυναῖκα ἀνθρώπου, ὅτι ἔνε ἐλεύθερη ὡς ἐκεῖνος, ἐκεῖνη δὲ εὐρέθη ὅτι ἔνε παροίκησσα, ἢ δούλη, οὐδὲν ἐξιάζει ὁ γάμος ἐκεῖνος, ἀλλὰ διαζύγνυται, ἢ γοῦν χωρίζεται· εἰ δὲ καὶ ἐγνωρίζει ὅτι ἔνε δούλη, ἢ παροίκησσα, καὶ συνζευχθῇ μετ' αὐτῆς, μένουν εἰς τὴν ὀρμασίαν καὶ οὐδὲν χωρίζονται. 15

Ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος μετὰ γυναικὸς εὐχὴν καὶ ἀσπασμὸν, φ. 22. ὕστερον ἢ μεταμεληθεὶς γένηται μοναχός, οὐδὲν κωλύεται εἶναι μοναχός, ἀλλὰ ἀζημίως ἐπανέρχεται δουλείων θεῷ.

Πάλιν λέγει βιβλ. α' τοῦ κώδικος, τίτλος γ', διάταξις μβ', ἐὰν θελήσῃ ἄνθρωπος νὰ μονάσῃ, ἢ γυναῖκα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώ- 20 που, μὴ ἔχοντες παιδιά, οὐδὲν ἐντέχεται τὸ ἐν πρόσωπον νὰ κάμη ἀπὸ τοῦ ἄλλου προσώπου εἰ μὴ τὸ τέταρτον τῆς προικὸς τοῦ ἐναπομείναντος, καὶ οὐχὶ εἰς μίαν νὰ γένηται μοναχός, ἀλλὰ νὰ καρτερῆσῃ χρόνους δύο, καὶ οὕτως νὰ μονάσῃ.

Τὰς αἰτίας ἐξ ὧν ὁ ἀνὴρ χωριζόμενος τὴν προίκαν τῆς γυ- 25 ναικὸς ἀποκερδαίνει δύναται, ἐστὶν αὗται. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἠξεύρῃ τινὰς ὅτι ἔνε ἐπίβουλοι τῆς βασιλείας, ἢ μᾶλλον γυναῖκα, καὶ οὐδὲν τὸ φανερώσει τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἢ ὁ ἀνδρας φανερώσει τὴν γυναῖκα τὸν τρόπον τῆς ἐπιβουλίας, δύνανται διαζευθῆναι, ἢ γοῦν χωρισθῆναι, καὶ διὰ τούτην τὴν αἰτίαν νὰ 30 κάμῃ καὶ τὴν προίκαν, ἢ δὲ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνδρός. Ἐὰν ἐπι-

βουλεύση ἢ γυναικὰ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρός, ἢ ὁ ἀνὴρ ἐπιβουλεύση τῇ ζωῇ τῆς γυναικὸς καὶ ὑποδειχθῆ ἐπ' ἀληθείας, χωρίζονται. Ἐὰν ἡ γυναῖκα ὑπάγῃ μετὰ ξένων ἀνθρώπων εἰς παραδιάβασιν, ἢ νὰ μείνῃ ἔξω τοῦ οἴκου τῆς ἄνευ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, χωρίζεται. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ποιήσῃ τὸν ἐμχυτόν του ὅτι ὑπάρχει δαιμονιάριος ὡς ἀφορμῆς ὅτι ἔχει ἀσθένειον, ἐκεῖνος δὲ ποιῶν ὡς τρόπον καὶ εὔρεθῆ μὲ ἄλλην γυναῖκα μοιχεύων, ἂν θέλῃ ἡ γυναῖκα χωρίζεται τοῦ ἀνδρός κατηγορῶν αὐτὸν ὡς μοιχόν. Ἐὰν ὁ ἀνθρώπος ἐπιβουλεύσῃ τῆς γυναικὸς καὶ βάλῃ ἀνθρώπον ἐπάνω τῆς γυναικὸς νὰ τὴν μοιχεύσῃ, δύναται ἡ γυναῖκα διὰ τούτην τὴν αἰτίαν νὰ χωρισθῆ. Ἐὰν ὁ ἀνθρώπος κατηγορήσῃ τὴν γυναῖκάν του ὅτι ἔχει ἄλλον ἀνθρώπον, καὶ δυναστῆ νὰ ἀποδείξῃ ἅπερ κατηγορεῖ τὴν γυναῖκα, ἀλλ' ἀποδεικτοῦν ψευδὲς ἅπερ λέγει κατ' αὐτῆς, δύναται ἡ γυναῖκα χωρισθῆναι ἐξ αὐτοῦ, ὡς διὰ τὴν ἐπιβουλείαν τοῦ θανάτου.

Οὐδὲν δύνανται οἱ παῖδες διαλύειν τὸν γάμον αὐτοῦς ὡς διὰ ζημῖαν τοὺς γονεῖς ὅπου ἔδωκαν τὴν προῖκα, ἢ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν.

Ἐὰν κόρη βουληθῆ στείλαι τὸν ἀνδρα αὐτῆς δοκοῦσα ζημιωθῆναι τὸν πατέρα τὴν προῖκα, οὐδὲν ὠφελεῖ ἢ τοιοῦτη χωρησίς, ἀλλ' οὖν εἰ καὶ γενῆ, ἔχει ἐξουσίαν ὁ πατὴρ νὰ ζητῆ καὶ νὰ ἐπάρουν τὴν προῖκα, κἂν πατὴρ ἔστιν, κἂν μήτηρ.

Τῆς δαιμονιαραίας ὁ γάμος μένει στερεός, ποίας; ἐκείνης ὅπου τὴν εὖρη ἢ ἀσθένειν ἀφὸν ὀρμαστῆ· εἰ δὲ εἶχεν τὴν ἀσθένειαν πρὶν νὰ ὀρμαστῆ καὶ ὑποδειχθῆ πρ' ἀξιολόγων ἀνδρῶν, δύναται χωρισθῆναι.

Ὁ νόθος παῖς γενόμενος γνήσιος παρὰ ἐξουσίας, συγκαταθεμένου τοῦ πατρὸς, οὐδὲν κληρονομεῖ εἰ μὴ τὸν πατέρα αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' οὔτε τοὺς ἄλλους παῖδας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὔτε τοὺς ἄλλους συγγενεῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ φύσεως νομίμου.

Ἄναρχαζέσθω ὁ ἀνὴρ πᾶσιν ἐπιμέλειαν ποιεῖν τῆς γυναικὸς τῆς δαιμονιαραίας, καὶ ταγίζειν καὶ ποτιζέειν, καὶ ἐντύνειν (1), καὶ μηδὲν καταλύει τὴν προῖκα αὐτῆς κακῶς, ὅτι ἐὰν ἀποθάνῃ ἄπαις, χρεωστὴ εἶναι ἀπολογηθῆσθαι περὶ τῆς προικὸς τὴν δαπάνην.

5

φ. 23. | Εἴ τις γυναῖκα ἄλλου ἀνθρώπου ἐπάρων καὶ βάλῃ αὐτὴν εἰς τὸν οἶκόν του, ὡς διὰ τὴν χωρῖση καὶ τὴν ἔχη, ἐξορίζεται ἕως χρόνους γ', καὶ τὴν γυναῖκα λαμβάνει ὁ ἄνδρας αὐτῆς.

Ὁ αὐθέντης, ἐὰν ὀρμάσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, ἢ τὴν δούλην 10 εἰς ἀπελευθέρων, μὲ τὴν εἰδήσιν καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ποιεῖ αὐτὴν ἐλεύθερον καὶ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν εἰς αὐτήν.

Ἐὰν ἄνθρωπος ἀφήσῃ μου ἐν διαθήκῃ κέρδος, ὀρίσῃ δέ με ὅτι μετὰ θανάτου αὐτοῦ εἶναι ἐλευθερώσω τὴν δούλην του καὶ εἶναι 15 τὴν ἐπάρω εἰς γαμετήν, ἀνάγκη μου ὅτι τὴν ἐλευθερίαν εἶναι τὴν ποιήσω, τὸ δὲ εἶναι τὴν ἐπάρω γαμετήν οὐκ ἀναγκάζομαι, ὅτι ἔνε εἰς τὴν προαίρεσίν μου καθὼς ὀρίζει βιβλ. μ', τίτλος ε', διάταξις ν'.

Οἱ ἀπὸ κεκωλυμένον γάμον γεννηθέντες παῖδες οὐδὲ τῆς 20 τῶν νόθων ἀξιοῦνται ὀνομασίης.

Ἐὰν ἐπίτροπος δούλη τοῦ ἐπιτροπευομένου συναφθῆ δῆθεν πρὸς γάμον, καὶ τελευτῶν γράψῃ αὐτὴν κληρονόμον, ἢ οὐδὲ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ ἀποστερῆ τὸν ἐπιτροπευόμενον ἐκ τοῦ λαβεῖν αὐτὴν πρὸς γάμον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν διαθήκῃ γράψας αὐτὴν κλη- 25 ρονόμον, ἐλευθερὰν αὐτὴν ἐποίησεν, ἀλλὰ χρεωστὴ ὀρίσασθαι τῷ ἐπιτροπευομένῳ καταδέξασθαι καὶ παραδῶσαι αὐτῆς τὴν κληρονομίαν, καθὼς λέγει βιβλ. ζ', τίτλ. κζ', διάταξις γ' τοῦ κώδικος. Μὴ δύνασθαι ἐναπόγραφον ἐλευθερὰν συσμίγεσθαι, οὐδὲ

(1) χειρ. ἐντύνειν.

γὰρ καὶ συνάψῃ τὸν τοιοῦτον ὁ δεσπότης αὐτοῦ ἐλευθέρῃ
 γυναικί, ποιεῖ αὐτὸν ἐλεύθερον· λέγει δὲ ἐν τῷ ια' βιβλ. τίτλ.
 ιη', διάταξις β' τοῦ κώδικος, ὡς οὐ δύναται ἐναπογράφως ποτὲ
 ἐλευθεροῦσθαι. Ἀνάγνωθι καὶ Νεαράν κβ', βιβλ. ε', τίτλ. ιγ',
 5 διάταξις γ' τοῦ κώδικος.

Οὐ δύναται δευτερογαμησάσθαι στάνεω τοῦ πάτρωνος, τουτό-
 δηλον ἐκείνου ὅπου ἐλευθερόνει τὴν δούλην, καὶ καὶ ἐλευθέρω-
 σεν αὐτὴν πρότερον καὶ νομίμως αὐτῷ γαμηθεῖσα· τοῦτο γὰρ
 ποιοῦσα οὐδὲν ἐξιάζει ὁ γάμος ἐκεῖνος, ἀλλὰ πορνεία λογιζέται
 10 καὶ φθορά, ὡς Νεαρά κβ· ἀνάγνωθι τίτλ. κγ', κεφ. κθ' καὶ λ.

Οἱ ἀπὸ κεκαλυμμένων γάμων τεχθέντες παῖδες, οὐδὲ τῆς
 τῶν νόθων ἀξιοῦνται ὀνομασίας, οὐδὲ κληρονομοῦσι τὸν ἴδιον
 πατέρα.

Ὁ νόθος παῖς γενόμενος γνήσιος, μόνον τὸν πατέρα κλη-
 15 ρονομεῖ, καὶ οὐχὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ πατρὸς. Ἡ δὲ ιδ' Νεαρά
 λέγει· οὐχὶ υἱοθετεῖ τις τοὺς νόθους αὐτοῦ παῖδας εἰς ζημίαν
 καὶ βλάβην τῶν τέκνων καὶ συγκενῶν· λέγει δὲ καὶ τίτλος
 ια', διάταξις δ' ὃν τρόπον οἱ νόθοι παῖδες κληρονομοῦσιν τὸν
 πατέρα καὶ ἀποτρέφονται ἐκ τῆς αὐτοῦ περιουσίας, τὸν αὐτὸν
 20 τρόπον καὶ οἱ πατέρες τοὺς νόθους παῖδας κληρονομοῦσιν καὶ
 ἀποτρέφουσιν ἐξ αὐτούς, εἰ καὶ εὐποροῦσιν.

Οἱ ἐκ πορνείας γεγεννημένοι οὐκ ἀκολουθοῦσιν τοῦ πατρὸς,
 ἀλλὰ τῆς μητρός, τουτοδηλον οἱ πορνικοί. Μόνοι γὰρ οἱ ἀπὸ
 νομίμου γάμου τεχθέντες κληρονομοῦν τὸν πατέρα.

25 Ἐὰν ἄνθρωπος λάβῃ σύμβιον καὶ τεκνοποιήσῃ ἐξ αὐτῆς, εἴτε
 μετὰ προῖκα, ἢ δίχως προῖκα, διὰ τοῦτο οὐ δύναται ποιεῖ
 τοὺς παῖδας ἀποκλήρους χάριν τῆς προικῆς, ἀλλὰ νόμιμοι
 ἔστωσαν.

Νόθοι εἰσιν οἱ ἐκ γυναικῶς τεχθέντες, ἢν οὐκ ὠρμάσθῃ ὁ
 30 ἀνὴρ καὶ πατὴρ μετ' αὐτῆς. Τὸ αὐτὸ ἐστὶν καὶ τὸ ἀπὸ σκλάβας
 τεχθέν, ἢν οὐκ ὠρμάσθῃ ὁ πατήρ.

Ὅσοι γεννηθοῦν ἐκ πορνείας, σπουρίους καλεῖ αὐτούς, διὰ τοῦτο ἀκολουθοῦσιν τῇ μητρί· οἱ δὲ ἐκ γαμικῆς διαθέσεως, φ. 24. οὗτοι τῷ | πατρὶ ἀκολουθοῦσιν ὡς νόμιμοι· εἰ δὲ καὶ βούλη πιστωθῆναι, λάμβανέ μοι τίτλον λε' τῶν Διγέστων, καὶ βιβλ. α', τίτλ. δ', διάταξις γ' τοῦ κώδικος. 5

Αἱ θυμελικαί, ἢ πόρνοι, καλῶς συνάπτονται νομίμως, ὡς δ' ἂν βούλωνται, καὶ χωρὶς βασιλικῆς κελεύσεως, ὡς αὐτεξούσιαι ὄνται, μὴ ἔχονται· ἐπ' αὐταῖς ἀθηντικὴ ἐξουσίαι.

Οὐ συνάπτονται οἱ πορνικοὶ μετὰ τοὺς νομίμους παῖδας, οὔτε γίνεται νόμιμος γυναῖκα τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ ὅτε πληρώσῃ 10 μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὰ ἰβ' ἔτη.

Ἐὰν κοράσιον ὄρμασθῇ παρκάτω παροῦ τὰ ἰβ' ἔτη, οὐδὲν λογιζέται ἡ ὄρμασία ἐκείνη γάμος, ἀλλὰ μνηστρα· ὅτι λέγει ὁ κανὼν· ἐνόμος δὲ γάμος συνιστῶσιν Ρωμαῖοι, ἠνίκα φυλάζωσιν τὰ διωρισμένα τοὺς νόμους· ὀρίζει δὲ τὰς γυναῖκας 15 νὰ ὀρμάζωσιν δώδεκα χρόνων, τοὺς δὲ ἀνδρας νὰ ἔνε χρόνων ἰδ'· καὶ εἰς ὄρμαστοῦν παρκάτω εἰς τοὺς χρόνους, νὰ μὴ δὲν κοιμηθῇ ὁ ἀνθρώπος μετὰ τὴν γυναῖκα, μήπως καὶ οὐδὲν δυνασθῇ ἡ γυναῖκα νὰ δεχθῇ τὸν ἀνθρώπον καὶ ἔλθῃ εἰς αὐτὴν θάνατος· εἰ δὲ καὶ κοιμηθῇ ἀνθρώπος τῆς γυναῖκας καὶ παρκάτω 20 ἂν ἔνε παρὰ τοὺς ἰβ' χρόνους, ἐξιάζει ἡ ὄρμασία· ὅτι ἂν οὐδὲν ἔνε τοῦ νόμου ἡ γυναῖκα, ὡς εἶπαμεν ἀνωθεν, ὅταν πληρώσῃ τὰ ἰβ' ἔτη καὶ ἀρχεύσῃ νὰ ἐμπῇ εἰς τοὺς ἰγ', δύναται νὰ ἀνατρέψῃ ἢ τὰ μνηστρα, ἢ τὸν γάμον ἀπὸ ἐνπροσθεν τοῦ κριτοῦ, καθὼς λέγει τὸ γ' βιβλίον. 25

Ἄνθρωπος ὁ μὴ ἔχων γυναῖκα, καὶ ἀγοράσῃ δούλην καὶ ἔχει τὴν εἰς τὸ κρεβάτιον αὐτοῦ, ἢ καὶ ποιήσῃ παιδίον μετ' αὐτῆς, ἢ μὴ ποιήσῃ, καὶ μένει ἔχων αὐτὴν μέχρι θανάτου αὐτοῦ, οὐ μόνον ἡ δούλη ἐκείνη ἐλευθεροῦται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα καὶ αὐτὰ ἐλεύθερά εἰσιν· καὶ οὐ δύναται τὰ παιδιά 30 τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου, εἰς ἔτη ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα, ἢ συγγε-

νάδης ἂν ἔχη, νὰ δουλώσουν τὴν γυναῖκα, ἢ τὰ παιδιά της, ἀλλὰ ἀπέρχονται ἀπελεύθεροι ὅπου δ' ἂν βούλωνται.

Ἐὰν ἄνθρωπος ἐπάρῃ γυναῖκα ἄνευ προικὸς νομίμως, ἦγουν ἐκ τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ τεκνοποίηση ἐξ αὐτῆς, 5 ὕστερον ἐλθὼν ὁ θάνατος εἰς αὐτήν, καὶ λάβῃ ἑτέραν γυναῖκα μετὰ προικῶν πραγμάτων, οὐ δύνανται τὰ παιδιά ὅπου ἔδωκεν ἡ μάνα των προῖκα νὰ βλάψουν τὰ παιδιά τῆς ἀπροίκου μάνας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπροίκου καὶ τῆς προικοδοτοῦσης ἴσον κληρονομοῦσιν τὸν ἴδιον πατέρα.

10 Πάλιν, ἄνθρωπος ἔχων παιδιά πορνικὰ καὶ ἔχει καὶ νόμιμα παιδιά, εἰς τὴν διαθήκην του οὐδὲν δύναται νὰ ἀφήσῃ τῶν παιδίων τῶν πορνικῶν εἰμῆ (1) τὸ δωδέκατον τῆς οὐσίας αὐτοῦ, καὶ τὸ ἄλλο πρᾶγμα ὅσον εὐρεθῇ νὰ τὸ ἐπάρουν οἱ νόμιμοι παῖδες· εἰ δὲ καὶ ὁ πατὴρ οὐδὲν διαθεσθῇ οὕτως, οὐδὲν 15 ἐξιάζει ἡ διαθήκη αὐτοῦ, ὅτι πορνικοὶ μὲ τοὺς γνησίους υἱοὺς οὐδὲν κληρονομοῦσιν. Ὅτι ἡ ἄλλη οὐσία τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς οὐγγίας ψηφᾶται, ἦγουν εἰς μίαν λίτραν· διὰ τοῦτον εἶπεν ἄνωθεν, λαμβάνουν τὸ δωδέκατον, ἦγουν οὐγγίαν μίαν τῆς οὐσίας, τὸ δὲ ἕτερον ἑνδεκα οὐγγίων ἐστὶν τῶν παιδίων τῶν 20 νομίμων, καθὼς λέγει εἰς τὰ Δίγιστα βιβλίον ι'.

Ὁ ἐν τάξει γυναίκα εὐλογητικῆς λάβῃ γυναῖκα εἰς τὸ ὄσπίτιν του, καὶ ποιήσῃ πρὸς αὐτήν ὄρκον τοῦ ἔχειν αὐτήν | ὡς γυναῖκα νόμιμην, καὶ βουληθῇ μετὰ ταῦτα διῶξαι ταύτην. 25 τὴν, καὶ ἐκβάλλει ἔξω τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὀρίζει ὁ κανὼν ὅτι νὰ τῆς δώσῃ τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας αὐτοῦ, διότι ἔσχεν μετ' αὐτῆς γαμικὴν διάθεσιν μετὰ ὄρκου.

Οἱ πορνικοὶ παῖδες μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν, ἐὰν ἐκράτησεν ταύτην ὁ πατὴρ μακροῦ καιροῦ παρακολουθήσαντος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἔχων καὶ ἄλλα παιδιά νόμιμα, εἰς τὸν θάνατον τοῦ

(1) χειρ. εἰμμή.

ἀνθρώπου οὐδὲν λαμβάνουσιν οἱ πορνικοὶ παρὰ τῆς πατρικῆς οὐσίας εἰμὴ οὐγγίας β' μετὰ τὴν μάναν τους, τὰ δὲ ἕτερα πράγματα λαμβάνουν αὐτὰ οἱ γνήσιοι παῖδες, καθὼς ὀρίζει ὁ κωνὼν ἰ' τοῦ λ' βιβλίου τοῦ κώδικος.

Πάλιν λέγομεν, τριγαμία νόμος οὐκ ἐστίν, διὰ τοῦτο καὶ 5 τοὺς παῖδας τῆς τριγαμίας ὡς πορνικοὺς λογιζόμεθα καὶ ἄκληροι γέγονται τῆς πατρικῆς οὐσίας, ἐὰν μὴ φιλοτιμηθῇ αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος καὶ εἰς τὴν διαθήκην αὐτοῦ λιγατεύσῃ ὡς περ καὶ ξένους.

Τὰ ἄπροικα συνοικέσια, ἤγουν ὁποῦ ὀρμαστοῦσιν ἄνευ προ- 10 κός, καὶ λυθοῦν, ζημιούται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ἐὰν ἐξιάζῃ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐδικόν του ὅσον ρ' λίτρας χρυσάφιν· καὶ ἐὰν ἔνε ἄνθρωπος ὁποῦ ἐποίησεν τοῦτο τὸ ἀδίκημα, καὶ ἦν ἄφορμὴν καὶ ἐχωρίστη, μηδὲν τολμήσῃ νὰ δευτερογαμήσῃ μέχρι χρόνον ἕναν σῶσον· εἰ δὲ γυναῖκα ὑπάρχη ἢ τὸν τρόπον ποιήσασα, μενέτω μέχρι διετὴν χρόνον 15 διὰ τὴν μεταμέλειαν τῆς ὀρμασίας, ὅτι δύνανται μεταμελουμένους αὐτοὺς καὶ ψεύσασθαι εἰς τὰ πρακτέα, δύνανται πάλιν συνομιλῆσαι ἀμφοτέρους καὶ εἶναι ὡς τὸ πρότερον.

E. Περὶ τοὺς ἔχοντας τέλειον γάμον μετὰ γυναικὸς καὶ ἀπο- 20 στρέφονται τὸν γάμον καὶ οὐ βούλονται εἶναι μετ' αὐτάς.

Ἐρχεται ἡ γυναῖκα καὶ παρίσταται μετὰ τῆς βουλῆς αὐτῆς καὶ λέγει « δέσποτα, ἡ δεῖνα, ἡ σύμβιος τοῦ δεῖνα, ἔρχεται ἔνπροσθεν τῆς ἀγιωσύνης σου, καὶ νὰ ὀρίσῃ νὰ τάξουν τὸν δεῖνα τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ὅτι ἔχει μέγαν καιρὸν ὅτι ὠρμάστη 25 μετ' αὐτῆς τέλειον γάμον, τινῶν δὲ ἀποστρέφεται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ὀρίσαι νὰ τὸν τάξουν εἰς τὴν αἴτησιν τῆς συμβίου αὐτοῦ ».

Καὶ εὐθὺς ὁ κριτὴς ὀρίζει νὰ τάξουν τὸν ἄνθρωπον ὡς διὰ

πρώτου ταξίματος, και γράφει ὁ νοτάριος τὸ πρῶτον τάξιμον οὕτως « ὠρίσθη ὁ δεῖνα δεκανός τῆς ἐκκλησίας νὰ τάξη τὸν δεῖνα ὡς διὰ πρώτου ταξίματος εἰς τὴν αἴτησιν τῆς συμβίου αὐτοῦ ».

- 5 Καὶ ἂν οὐκ ἔλθῃ ἐκ τοῦ πρώτου ταξίματος, τάσσει τὸν τὸ δεύτερον, και γράφει ὁ νοτάριος και τὸ δεύτερον, ὡς περ και τὸ πρῶτον. Καὶ ἂν οὐκ ἔλθῃ, τάσσει αὐτὸν και τὸ τρίτον, και ἂν οὐκ ἔλθῃ, ἀπορίζει αὐτὸν ὡς φυγόδικον, και γράφουν τὸν ἀπορισμὸν ἐγράφως, και κηρῶσεται ἀρωρισμένος εἰς τὴν ἐκκλησίαν και εἰς τὴν χώραν. Καὶ τότε ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸν ὄρισμὸν τῆς ἐκκλησίας, πληρόνει τὰς ἐξόδους τοῦ νοταρίου και τοῦ σεργέντη ὁποῦ τὸν ἔταξεν, και ὁμνύει εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια κατὰ τὸν τάξουν νὰ ἐρχεται εἰς τὸν ὄρισμὸν τῆς ἐκκλησίας και διὰ τοῦτο και δι' ἄλλην φορὰν, και οὕτως
- 10 κλησίαν του τὴν φυγοδικίαν.

Καὶ μετὰ τοῦτο καταλέγει ὁ ἀδουκάτος τὸ ἐγκάλεμα ὡς ἄνωθεν. Εἴτα τὸ ἄλλο μέρος, ἂν θέλῃ, ὁμολογεῖ, εἰ δὲ οὐ θέλῃ, ζητεῖ ἐγράφως λίβελλον, και ὁ κριτὴς ὀρίζει νὰ δώσουν ἐγράφως λίβελλον, λέγων οὕτως.

- 20 | « Ἐμπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτατε και θεοτίμητε ἐπίσκοπε φ. 20. Ἀρσηνύης κῦρ δεῖνα, πρύεδρε πόλεως και ἐνορίας Πάφου, πρισταμένη καγὼ δεῖνα θυγάτηρ τοῦ δεῖνα, σύμβιος γενναμένη τοῦ δεῖνα, προβάλλομαι και λέγω κατὰ τοῦ κῦρ δεῖνα και συνεύου μου, ὡς ὅτι προλαθὼν ὠρμάστην μετ' αὐτοῦ νομίμως
- 25 και κανονικῶς μετὰ ἱερέως και ὀρισμοῦ τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας· ποιήσας μετ' ἐμοῦ οὐκ ὀλίγας ἡμέρας ἀπέδρασαν ἀπ' ἐμοῦ πελλακευόμενος, και οὐ βούλεται εἶναι μετ' ἐμοῦ ὡς νόμιμοι σύνζυγοι, ἀλλ' ἀποφεύγων κλεψιγχεμῶν ἔνθα και βούλεται. Ὅθεν αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἀγιότητα ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς
- 30 και ἀποφχνθικῶς ὀρίσης τὸν προρρηθέντα κῦρ δεῖνα και ἡμετερον σύνζυγον τοῦ ἐλθεῖν και εἶναι μετ' ἐμοῦ ὡς νόμιμοι

σύνζυγοι καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου καὶ τὰ ἐξῆς, προβάλλομαι δὲ τοῦ αὐξήσαι καὶ ἐλαττώσαι ».

Καὶ λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος τὴν ἡμέραν τῆς σκέψεως, ἡγουν ἡμέρας δ', καὶ γράφει ὁ νοτάριος οὕτως « μηνὸς δεῖνα, ἡμέρας 5 δεῖνα προσεκομίσθη ὁ παρῶν λιβέλλος, καὶ ἐδόθη τοῦ ἄλλου μέρους ἡμέρα τῆς σκέψεως, ἡμέραι δ', μέχρι καὶ τὰς ἑτοσας τοῦ μηνός ». Καὶ ἀπέρχονται.

Καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἔρχεται τὸ ἀντίδικον μέρος, καὶ εἰ μὲν βούλεται, ὁμολογεῖ τὸν γάμον καὶ λαλεῖ καὶ τὸν τρύ- 10 πον τοῦ ἀγκρίσματος, καὶ διορθοῦται παρὰ τοῦ κριτοῦ καὶ λαμβάνει τὴν συμβίον του, οὐδομηγε (1), ζητεῖ ἡμέραν νὰ δώσῃ τὰ δίκαια κατὰ τοῦ λιβέλλου, καὶ δίδεται αὐτοῦ ἄλλας ἡμέρας δ' τῆς ἀπολογίας τῶν πρώτων δικαίων.

Πρῶτα δίκαια. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν φέρνει τὰ δίκαιά του 15 καὶ λέγει οὕτως. « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος παρὰ τῆς δεῖνα καὶ ὡς λέγει συμβίου μου ἀπολογοῦμαι κἀγὼ ὁ δεῖνα ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν, καὶ λέγω ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῷ λιβέλλῳ τῷ δοθέντι κατ' ἐμοῦ, διότι οὐδὲν καθαρίζει τὴν ἀψιμαχεσίαν ἣν λέγει 20 κατ' ἐμοῦ, ἢ τὸν τρόπον, ἀλλὰ μόνον λέγει ὅτι ἀποστρέφομαι ἐξ αὐτῆς· διὰ τοῦτο λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ὡς κρύβων τὴν ἀλήθειαν, ὅταν δὲ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, τότε ἀπολογήσομαι εἰς τὴν αἴτησιν αὐτῆς ».

Καὶ εὐθὺς λαμβάνει ὁ νοτάριος τὸ ἔγραφον καὶ σημειώνει 25 καὶ αὐτῷ τὴν ἡμέραν « Προσεκομίσθησαν τὰ παρόντα πρῶτα δίκαια, καὶ ἐδόθη τοῦ ἐτέρου μέρους ἡμέρα μέχρι καὶ τὴν δεῖνα ἡμέραν τοῦ δοῦναι τὰ δεύτερα τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ λιβέλλου, πάλιν ἡμέραι δ' ». Καὶ ἀπέρχονται.

(1) χειρ. οὐδοῦ μύγε.

Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, ἔρχεται πάλιν τὸ ἄλλο μέρος· καὶ δίδει δεύτερα δίκαια λέγον οὕτως.

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τῶν πρώτων δικαιομάτων τῶν προσκομισθέντων κατὰ τῆς ἐμῆς αἰτήσεως ἀπολογοῦμαι καὶ γὰρ ἡ
5 δεῖνα καὶ λέγω, ὡς ὅτι οὐδεὶς τρόπος, ἢ ἀφορμὴ κωλύει τοὺς
συνζύγους εἶναι ἐν τῷ ἅμα, ἀλλ' οὖν ὄρισαι αὐτὸν τοῦ ἐλθεῖν
καὶ εἶναι μετ' ἐμοῦ, ὡς καὶ τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ· ὅταν θελήσῃ
τι αἰτῆσαι ἐξ ἐμοῦ, ἢ τοῦς ἐμοῦς γονεῖς, ἐτοίμω; ἔχομεν τοῦ
ἀπολογῆσασθαι, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον ».

10 Πάλιν τὸ ἄλλο μέρος ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τὸ ἴσον καὶ
ζητεῖ ἡμέραν τοῦ δοῦναι τρίτα δίκαια· καὶ δίδουν αὐτοῦ ἄλ-
λας δ' ἡμέρας, καὶ φέρνει ἐγράφω; καὶ λέγει οὕτως.

Τρίτα δίκαια. « Κατὰ τῶν δευτέρων δικαιομάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τῆς συμβίου μου κυρᾶ; δεῖνα ἐν τρίτοις μου
15 δικαιομάσιν ἀπολογοῦμαι καὶ γὰρ δεῖνα καὶ λέγω, ὅτι ὅπερ
ἔλεξα ἐν τοῖς πρώτοις μου δικαιομάσιν, πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω
ὅτι σκοτινὰ διαλέγεται ὁ παρ' αὐτῆς δοθεὶς λίβελλος, διότι
οὐδὲν λέγει τὴν ἀψιμαχείαν τὴν γεγонуῖσαν ἐστίν (1) χάριν τῆς
ἐμῆς προικός, ὑποσχενθέντος τοῦ ἐπιδοῦναι μοι ποσότηταν προικ-
20 κός | τόσῃν, μετὰ δὲ τοῦ πληρῶσαι τὸν γάμον οὐκ ἀπέδωκάν φ.27.
μοί τι, δ.ά τοι τοῦτο καὶ τὴν ἀψιμαχείαν ἐποιήσάμην παρ' αὐ-
τῆς· δι' ὃν ἀνάθωμαι εἰς τὴν σὴν ἀγιότητα καὶ αἰτῶ μέσῃν
ἀπόφασιν τοῦ στρέψαι καὶ δοῦναι μοι τὰ συμφωνηθέντα, καὶ γὰρ
ἐτοίμω; ἔχω τοῦ λαθεῖν ταύτην, κατὰ τὴν αἰτήσιν αὐτῆς ».

25 Καὶ ὁ κριτὴς δίδοι ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως· ὁ δὲ νο-
τάριος σημειώνει τὰ τρίτα δίκαια ὡς καὶ τὰ ἕτερα καὶ τὴν
ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως. Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀναγινώ-
σκει ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν λέγων·

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν,

(1) γραπτέον, εἰς τὴν.

τῆς τε κυρᾶς δεῖνα ἀπὸ ἓν μέρος, καὶ τοῦ κυροῦ δεῖνα καὶ
 συνεννοῦ αὐτῆς ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα ἐλέω θεοῦ
 ἐπίσκοπος Ἀρσηνῆς (καὶ τὰ ἐξῆς), σκέψαντες τὰ; πράξεις αὐ-
 τῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλήν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν
 ἀπορήνομεν ἐγράφως καὶ διὰ μέση; ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως, 5
 ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ κυροῦ δεῖνα,
 καὶ ὀρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογῆσθαι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς
 συμβίου αὐτοῦ κυρᾶς; δεῖνα ».

Καὶ ὁ νοτάριος σημειώνει τὴν ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως
 λέγων οὕτως « Ἐδόθη ἡ παροῦσα μέση ἀπόφασις κατὰ τὴν 10
 δεῖνα ἡμέραν, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα (καὶ γράρει τοὺς
 μάρτυρας) ».

Καὶ μένει σιγῆς ὁ κριτῆς μέχρι καὶ ἡμέρας δέκα, μήπως
 βουληθῆ νὰ κράξῃ, καὶ πληρουμένων τῶν ἡμερῶν ἔρχονται
 καὶ κρατοῦν τὴν δίκην, ἤγουν γίνεται ἡ ἡ ἄρνησις, ἡ ἡ ὁμο- 15
 λογίς, καὶ ὁμνῶν εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια. Εἶτα
 δίδει ἡ γυναῖκα τὰ προβάλματα « Προβάλλομαι καὶ γὼ ἡ δεῖνα
 ἐπάνω εἰς τὸν ὄρκον μου· ἔτι, ὅτι ὑπάρχω καὶ γὼ ἡ δεῖνα
 θυγατέρα τοῦ δεῖνα· ἔτι, ὅτι καὶ ὠρμάστην με τὸν κῆρ δεῖνα
 νομίμως καὶ κανονικῶς· ἔτι, ὅτι καὶ ἡ ὀρμασία μου μετὰ τοῦ 20
 δεῖνα ἐγένετο με ὀρισμοῦ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας· ἔτι, ὅτι καὶ ἡ
 ὀρμασία μας ἐγένετο ἀμροτέρων με τὴν βουλήν καὶ θέλησιν
 αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ· ἔτι, ὅτι καὶ ἐποίησεν μετ' ἐμοῦ μετὰ τὴν
 ὀρμασίαν ἡμέρας οὐκ ὀλίγας καὶ ἀπέδρασεν· ἔτι, ὅτι καὶ δι-
 καίως τὸν ζητῶ ὡς νόμιμόν μου ἄνδρα ».

25

Καὶ αὐτὸς ἀπολογεῖται ἀπάνω εἰς τὸν ὄρκον του, ἡ ναί, ἡ
 οὐχί, καὶ ἐν ὁμολογήσῃ, διδοῖ ὁ κριτῆς ἡμέραν τῆς πληρεστά-
 τος ἀποφάσεως, εἰδ' οὐμὴ γε (1) ἐν ἄρνηθῆ, διδοῦν τῆς γυναί-
 κας ἡμέραν νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἄρνησιν ἐκείνην τὴν θέλει ποιήσῃν,

(1) χειρ. ἰδουμύγε.

καὶ ἐπάνω εἰς τὴν ἄρνησιν ἔρχονται οἱ μάρτυρες καὶ ἐρω-
 τούνται εἰς καθεὶς εἰς τὰ ὀπισθεν προβάλλματα, καὶ γράφει
 ταῦτα ὁ ἀδικάριος ἐρμηνεύων, ἢ ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς τὸν νοτάριον
 (καὶ γράφει ταῦτα). Ὑστερον ἀναγινώσκονται ἐνπροσθεν τῶν
 5 μερῶν εἰς ἡμέραν τακτὴν, ὅταν τοὺς ἐρωτήσουν καὶ εἶπουν
 ὅτι οὐδὲν ἔχουν πλεῖον μάρτυρας. Καὶ τὸ ἕτερον μέρος, ἦγουν
 τὸ ἀντίδικον, λαμβάνει τὸ ἴσον τῶν μαρτύρων, καὶ ζητεῖ καὶ
 ἡμέραν νὰ εἶπη κατ' αὐτῶν, καὶ δίδουν αὐτοῦ. Ἐρχομένης τῆς
 10 ἡμέρας τῆς δοθείσης αὐτοῦ, εἰάν θέλῃ νὰ εἶπη κατὰ τῶν μαρ-
 τύρων, λέγει, εἰδ' οὐ μή γε (1), θέτει τὴν κρίσιν καὶ ζητεῖ ἀ-
 πόφασιν· εἰ δὲ εἶπη κατὰ τῶν μαρτύρων, λαμβάνει ἢ ἄλλῃ
 μερὰ ἡμέραν νὰ σηκώσῃ τοὺς μάρτυρας αὐτοῦ. Καὶ οὕτως
 γενομένην θέτει καὶ αὐτὸς εἰς τὸν κριτὴν, καὶ ζητεῖ καὶ αὐ-
 τὸς ἀπόφασιν πληρεστάτην. Καὶ ὁ κριτὴς δίδοι ἡμέραν τῆς
 15 τελείας ἀποφάσεως· καὶ εἰς τὴν ἡμέραν γράφει ὁ κριτὴς τὴν
 ἀπόφασιν καὶ ἀναγινώσκει αὐτὴν παρουσίᾳ τῶν μερῶν καὶ τῆς
 κρίσεως.

Ἰ' Απόφασις πληρεστάτη. « Γινωσκέτωσιν πάντες ὡς ἔν-φ. 28.
 προσθεν ἐμοῦ τοῦ νοταρίου καὶ μαρτύρων τῶν κάτωθεν δηλω-
 20 θησομένων ὁ πανιερώτατος καὶ θεοτίμητος ἐπίσκοπος Ἀρσηνῆς
 κϋρ δεῖνα, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου ἐκδωκεν πλη-
 ρεστάτην ἀπόφασιν περιέχων οὕτως — Γινωσκέτωσιν πάντες
 οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκού-
 σθητε, ὅτι ἡμεῖς δεῖνα διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ἐπίσκοπος
 25 Ἀρσηνῆς, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, γνωρίσαντες ἀπὸ
 τὴν ὑπόθεσιν τῶν μνηστῶν τῶν γεναμένων ἀναμεταξὺ τῆς
 δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, οὕτινος δεῖνα λίβελλος ἐδόθη κατὰ τοῦ
 μνηστοῦ αὐτῆς δεῖνα εἰς πληρεστάτην δίκην περιέχων οὕτως
 (καὶ γράφει τὸν λίβελλον ὅλον), δίκης κρατηθείσης νομίμου εἰς

(1) χειρ. ἰδομήγε.

αυτό, ὄρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων
καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προσκομισθέν-
των, δι' ὄρκων στενευθέντων, καὶ τὰ λαληθέντα παρ' αὐτῶν πι-
στῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα
καὶ κηρυχθέντα, ὕστερον ἀσφαλῆσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήθη- 5
σαν τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην
ἀπόφασιν ἀκοῦσαι, ἧς (1) ἡμέρας κρεμμυμένης, ἐρουνήσαντες
τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλήν μετὰ λο-
γίμων ἀνδρῶν ἀποφῆνομεν οὕτως, ὡς ὅτι ἡ κυρὰ δεῖνα τὴν
ἐννοικν αὐτῆς καλῶς ὑπέδειξεν ἡμῖν· ὅθεν ὀρίζομεν τὸν προρ- 10
ρηθέντα δεῖνα τοῦ εἶναι μετὰ τῆς δεῖνα, ὡς ἔχοντες τέλειον
γάμον καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον. Περὶ δὲ τῆς προικός, ἡ ἐτέ-
ρων ζητημάτων ὧν ἔχει παρ' αὐτῆς αἰτῆσαι, μετὰ τὴν σύσμιξιν
ἐτοίμως ἔχομεν τοῦ ἀκυρόσασθαι αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι δίκαιον
ὡς ὄφειλεν. Ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα ἀπό- 15
φασις, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα, μηνὸς δεῖνιχ, ἡμέρας
δεῖνα καὶ ἔτους δεῖνα ».

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀπέρχονται εἰς τοὺς οἴκους αὐ-
τῶν εἰς ἕκαστος, καὶ καρτερεῖ ὁ κριτῆς μέχρι καὶ ἡμέρας ἰ'
καὶ ἐὰν λάβῃ τὴν γυναῖκα καὶ ἦνε μετ' αὐτῆς δόξα τῷ θεῷ, 20
εἰ δὲ οὐχ ὑπάγῃ εἶναι μετ' αὐτῆς, διαβὼν τὰς ἰ' ἡμέρας στε-
νεύει τὸν ἀνθρωπον ὁ κριτῆς μέχρις ὅτου πληρῶσῃ τὴν ἀπό-
φασιν τὴν δοθεῖσαν παρὰ τῆς ἐκκλησίας.

ΣΤ. Περὶ ὄρου καὶ διαθέσεως γάμου (2).

Γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ [γυναικὸς] συνάφεια, ἧγουν σύσμι- 25
ξις καὶ συμπλήρωσις, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία.

(1) χειρ. εἰς.

(2) Ἐν τῷ περιθωρίῳ « ζήτει ἔνπροσθεν κεφάλαιον ».

Δεῖ δὲ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν γυναῖκα ὅπου μέλλουν ὀρμιστῆναι τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἀμφοτέρους μιᾶς πίστεως, καὶ οὐχὶ ἄλλως.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὅπου ἑλλης πίστεως εἶναι, ἢ καὶ ὀρμιστῆ καὶ ἄνθρωπος, καὶ γυναῖκα, ἢ ὀρμισσία ἐκεῖνη οὐδὲν ἀξιάζει.

Γάμος οὐδὲν γένηται, ἀνὲν καὶ καθίσῃ ἄνθρωπος μετὰ τῆς γυναικός, ἢ ἀνὲν καὶ συντύχῃ τῆς, ἂν μὴ ἂν τῆς ἐσμικτῆ, τότε γίνεται καὶ καλεῖται γάμος. Τοῦτο ὀρίζομεν, ἐὰν ἔνε αὐτεξούσιοι, ἢ ὑπεξούσιοι, ἤγουν μὲ τὸν ὀρισμὸν τοὺς γονεῖς αὐτῶν, 10 ὅτι ὀρίζουν οἱ θεοὶ νόμοι: Ἐνόμους δὲ γάμους πληροῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅταν ἔνε ὁ ἄνθρωπος χρονῶν ἰδ' καὶ ἄνωθεν, ὁμοίως καὶ ἡ γυναῖκα νὰ ἔνε χρονῶν ἰβ' καὶ ἄνωθεν, θέλης αὐτεξούσιοι, θέλης ὑπεξούσιοι.

Ἐὰν ὀρμιστῆ γυναῖκα δίχως τὸν ὀρισμὸν τοὺς γονεῖς αὐτῆς καὶ ἐποίησεν παιδί, οὐδὲν καλεῖται εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ | πάππου, διότις ὁ γάμος ἐγένετο δίχως τάξιν ὡς γενε-φ. 29. 15 μένου ἔξω τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ πατρὸς.

Ὁ αὐτεξούσιος υἱός, τουτοδηλον ὅπου ἔνε ἔξω ἀπὸ τὸ ψω- 20 μὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔχων τελείαν τὴν ἡλικίαν δύναται καὶ χωρὶς τὸν ὀρισμὸν τοῦ πατρὸς νὰ ὀρμιστῆ, ἤγουν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔνε ἀπὸ τοὺς ἰε' χρόνους ἕως τοὺς ιη', ἢ δὲ κόρη νὰ ἔνε ἀπὸ τοὺς ἰε' ἕως τοὺς κε', καὶ προικίζονται πκρά τοῦ πατρὸς τῆς κόρης, ἐξουσία τοῦ ἄρχοντος, εἰ μὴ βούλωνται οἱ γονεῖς.

Καὶ ὁ πάππος κκλῶς συναίνει, μὴ ὄντος πατρὸς, εἰς τὴν ὀρμισσίαν, διότις πρῶτος γονεὺς ὁ πάππος ἐστίν.

Καὶ ἐὰν ὁ πατὴρ ὑπάρχῃ δαιμονιάριος, ὁ πάππος δύναται συναίνειν τῷ γάμῳ, διότις ὁ υἱός οὐκ ἐστὶν ἐρρωμένοσ τὸν νοῦν· ὡσαύτως καὶ ἐὰν ὁ πάππος μαίνεται, ὁ πατὴρ τῆς κό- 30 ρης οὐ χρήζει τὴν σύναισιν (1) τοῦ πάππου.

(1) γραπτέον, συναίνεσιν.

Αυτεξουσία κόρη θέλει νά δευτερογαμήσῃ ἄνευ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, μὴ δευτερογαμήσῃ· εἰ δὲ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, μὲ τὸν ὀρισμὸν καὶ τὴν βουλήν τοῦ κοντότερα συγγενοῦς αὐτῆς ἅς ὀρμαστῆ μὲ τὸν ὀρισμὸν τοῦ κριτοῦ τῆς χώρας· καὶ ὅπου θελήσει ἡ γυναῖκα ὀρμάζεται, διότις αὐτεξουσία ἐστίν, καὶ κάλλιον ἔνε τὸ θέλημάν της παροῦ τὸ θέλημα τοὺς γονεῖς αὐτῆς.

Ἄκομῃ κόρη ὅπου διαβῆ τοὺς κ' χρόνους, καὶ οὐδὲν τὴν ὀρμάσῃ ὁ κύρις της, δύναται ἡ κόρη νά ὀρμαστῆ μοναχῇ δίχως τὸ θέλημα τοὺς γονεῖς αὐτῆς. Καὶ ἐὰν δυναστεύεται παρὰ τοὺς γονεῖς μηνυέτω τῷ ἐπάρχῳ, καὶ ὁ ἑπαρχος νά δώσῃ ὀρισμὸν τῆς ὀρμασίας.

Ἐὰν αὐτεξουσία κόρη ὀρμαστῆ μὲ ἄνθρωπον οἶον οὐδὲν τῆς πρέπει, ἔξω τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, δύναται ὁ πατήρ νά ποιήσῃ τὴν θυγατέραν αὐτοῦ ἀπόκληρην, νά μὴ δὲν κερδαίσῃ ἀπὸ τὸ γονικὸν αὐτῆς τίποτε, καθὼς λέγει βιβλ. λζ' τίτλος α', διάταξις ις'.

Οἱ συγκλητικοὶ μὴ ἀγκυέσθωσαν ἀπερριμμένας γυναῖκας, τούτέστιν τὰ ἀρχοντόπουλλα ἢ οἱ ἔχοντες ἐξουσίαν μὴ δὲν ἐπάρουσιν γυναῖκας ἀναξίαις ἐκείνους, οἶον δούλην, ἢ θυγατέραν δούλης, ἢ ὅπου ἦτον δούλη καὶ ἐλευθερώθη, ἢ τὴν κόρην της, ἢ πορνικὰς, ἢ ἄλλας [τὰς] οὐδὲν πρέπουν, καθὼς λέγει βιβλ. κ', τίτλος θ', διάταξις θ'.

Ὅμοίως καὶ θυγατέρα ἀξίωματικοῦ μὴ λάβῃ ὀρμασία ἀπρεπὲς αὐτῆς· εἰ δὲ καὶ ἐβγῆ ἀκομῃ καὶ ὁ κύρις της ἀπαιτὸ ἀξίωμα, [οὐδέ·] ἐξιάζει ἡ ὀρμασία, διότις ἐξαρχῆς ἦτον ὁ γάμος δεφεντεμένος διὰ τὸ ὁ πατήρ ἦτον εἰς τὸ ἀξίωμα.

Ἐάν τις, ἄνευ νά ἔνε ἐκεῖνος τὸ σῶμάν του ἐκεῖ, δύναται διὰ γραφῆς αὐτοῦ καὶ διὰ ἀποκρισαρίου καὶ νά ἔχῃ ἐξουσίαν αὐτοῦ ὡς προκουράτωρος, δύναται ποιῆσαι ὀρμασίαν εἰς αὐτόν, καὶ νά τὴν φέρῃ καὶ εἰς τὸ ὀσπίτιν του, καὶ ἡ ὀρμασία ἐξιά-

ζει· και ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, χρεωστῆ ἡ γυναῖκα νὰ τὸν κλαύσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ δίκαια προικός.

Ἡ (1) παρκάτω τῶν ιβ' χρόνων (2) ἐὰν ὀρμαστῆ, ὀφείλει νὰ μὴδὲν μιγῆ μετ' αὐτῆς, ἕως οὖν ἀπληρώσει τὰ ιβ' ἔτη
5 μετ' αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ἠγόρασεν ὁ ἄνθρωπος γυναῖκα ὡς διὰ νὰ τῆς ὀρμαστῆ, καὶ ἐκεῖνος ἀντιδικῆ νὰ μὴδὲν τῆς ὀρμαστῆ, ἐὰν ἀποδειχθῆ τὸ τοιοῦτον στοιχῆμα, χρεωστῆ ὁ ἀρχιερεὺς νὰ τὸν στενεύσῃ νὰ ὀρμαστῆ, καὶ ἐὰν οὐχ ὑπακούτῃ, | ἐλευθεροῦται ἡ φ.³⁰
10 δούλη.

Οὐ πᾶσα συνάφεια πληροῖ γάμον πρὸς ἐκείνην ὅπου οὐδὲν ἔχει ἡλικίαν γάμου, ἀλλὰ καὶ ἂν ἔνε καὶ ὁ γάμος παράνομος, δύναται νὰ λύσῃ τὸν γάμον τὸ ἄλλο πρόσωπον καὶ νὰ ὀρμαστῆ μετ' ἄλλον.

15 Ὅμοίως καὶ ὁ ἐξηπαρθενέσας κόρην πρὸ τοῦ νὰ γένετῃ ἡ κόρη χρόνων ιγ', ἐὰν οὐδὲν τῆς ὀρμαστῆ, χρεωστῆ πρὸς τὴν κόρην ἢν ἐφθείρεν τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καθὼς ὀρίζει βίβλος λε', τίτλος α', διάταξις ι'.

Ἡ ὀρφανὴ ἔχει ἐξουσίαν νὰ ὀρμαστῆ ὅπου ἀρεστῆ, δίχως
20 τὸν ὀρισμὸν τοῦ κουρατόρου αὐτῆς, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἐπιτροπέυει εἰς τὰ ὀρισθέντα τῆς διαθήκης, ὁ δὲ κουράτωρ δίδεται πρὸς τὴν κόρην, ἢ πρὸς τὸν νέον, μέχρι καὶ χρόνων, νὰ μὴ δὲν καταλυθῆ τὸ πρᾶγμα τῆς ὀρφανῆς, ἢ δὲ ὀρμασία ἔνε εἰς τὸ θέλημα τῆς κόρης.

25 Ἐὰν ἀποδῶ τὰ στοιχῆματὰ ὁ ἐπίτροπος πρὸς τὸν κουράτωρα νὰ ὀρμαστῆ μετ' τὴν ὀρφανήν, οὐδὲν δύναται νὰ τῆς ὀρμαστῆ, ἐὰν μὴ πληρώσῃ τὰ καὶ ἔτη· εἰ δὲ καὶ συναφῆ μετ' αὐτῆς πρὸ τούτου, δύναται κατηγορεῖσθαι ὡς μοιχὸς καὶ ὁ γάμος οὐδὲν ἐξιάζει.

(1) χειρ. ἡη. (2) χρόνων.

Ο ἐπίτροπος οὐ δύναται λαβεῖν τὴν ὄρφανὴν πρὸς γάμον, ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δύναται ὀρμαστῆναι μετ' αὐτῆς, ἐὰν μὴ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς, διωρίσαστο ὁ πατὴρ τῆς κόρης τοῦ ὀρμαστῆναι μετ' αὐτῆς.

Ὁ πατὴρ ὅπου οὐδὲν ἀντιδικεῖ τὴν ὀρμασίαν τοῦ υἱοῦ του 5 αἰσχυρᾶς γεναμένης, δοκεῖ τοῖς νόμοις ὅτι μὲ τὸν ὀρισμὸν του γένηται ἡ ὀρμασία, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ παιδία τοῦ υἱοῦ του γίνονται γνήσιοι ἔγγονοι καὶ τρέφονται παρὰ τοῦ πάππου, καὶ διὰ τῆς σιγῆς αὐτοῦ οὐ δύναται τοὺς ἔγγονας αὐτοῦ.

Καὶ ἐὰν ὁ υἱὸς μου λάβῃ γυναῖκα μὲ τὸν ὀρισμὸν μου καὶ 10 ἀπορεῖ, καὶ γὰρ ὁ πατὴρ εὐπορος ὑπάρχω, ὑπόκειμαι τοῦ τρέφειν τοὺς παῖδας τοῦ υἱοῦ μου.

Ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος κόρην εἰς υἰοθεσίαν, οὐ δύναται ὀρμάσαι τὸν υἱὸν του μετ' αὐτῆς, ἐὰν μὴ αὐτεξουσίασῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἢ ἐκείνην τὴν ἐπῆρεν εἰς υἰοθεσίαν, εἰ δὲ ἀλλῶς, γενα- 15 μένης τῆς ὀρμασίας, δύναται χωρισθῆναι.

Ὁ ἔχων ἐξουσίαν εἰς χώραν, καὶ ἔχει υἱὸν ἢ συγγενεῖς, οὐ δύναται ὀρμάσαι αὐτοὺς εἰς τὸν λαὸν ὃν ἔχει ἀποκάτου του, δοκεῖ γὰρ δυναστεύειν τὰς ὀρμασίας, καὶ οὐδὲν ἐξιάζει ὁ γάμος ἐκεῖνος. Τοῦτο διώρισται παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου βασι- 20 λέως κυροῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐὰν μὴ γένηται ἡ ὀρμασία ἐξ ἀρεσκείας ἀμφοτέρων, πρῶτον ἀναφέρωσιν τὴν ὀρμασίαν τῇ βασιλείᾳ, καὶ οὕτως προστάζει τῆς βασιλείας ὑφείλει γενέσθαι.

Ἐὰν ὑπάρχη ἄνθρωπος ἐλεύθερος, ἢ ὁμοίως καὶ γυναῖκα, 25 καὶ ὀρμαστοῦν ἀμρότεροι ὡς δοκοῦντες ὅτι ἐλεύθεροι ὑπάρχουν, ὕστερον φανῆ τὸ ἐν πρόσωπον ὅτι ἔνε δοῦλος, ἢ χρεωστει παροικεῖαν αὐθέντου τινός, δύναται ἐμρανῆσαι τῷ κριτῇ καὶ χωρισθῆναι.

Ἐὰν παρὰ τὰς διατάξεις τὰς ὀρισμένας ἐκ τῆς ἐπαρχίας 30 ἐν ἡ ἐγγειρίζεται ἐπάρη γυναῖκα μετὰ τὴν συγκατάθεσιν καὶ

θέλημα αὐτῆς, ὁ γάμος ἀγρηστός ἐστίν, τὰ παῖδις δὲ τὴ ποιήσει με ἐκείνη τὴν γυναῖκα ἔνε νόμιμα παῖδις τοῦ πατρὸς αὐτῶν· τῶς ἐὰν τὸ ποιήσῃ αὐτὸ καὶ ἐπάρῃ τὴν | ἀ-ω-φ. 31.
 5 θεν ρηθεῖσαν γυναῖκα, ἐπιδίδει πρόστιμον πρὸς τὴν ἐξουσίαν δέκα λίτρας χρυσαρίου καὶ ἐκβάλλεται τῆς ἐξουσίας.

Πάλιν ὀρίζομεν ὅτι υἱός, ἢ κόρη δαιμονιαρίου ὁποῦ πέφτει ἀπὸ κακῆν ἀσθένεια, ἢ ἐκείνου ὁποῦ κρητηθῆ εἰς πόλεμον, ἔχει ἀδειαν νὰ ὀρμαστῆ ὁ ἄνθρωπος γυναῖκα, καὶ ἢ γυναικῶν ἄνδρα, δίχως νὰ κρητερέσουν τὸν ὀρισμὸν τοῦ πατρὸς αὐτῶν·
 10 οὐδὲ ἀνθρώπου ὁποῦ αἰχμαλωτισθῆ ἢ γυναῖκά του οὐδὲν δύνεται νὰ ὀρμαστῆ ἕως ὅτου ἀκούῃ ὅτι ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἀμβροβλομένης τῆς ζωῆς αὐτοῦ, χροῖζει νὰ κρητερέσῃ ἕως εἴ χρόνους, καὶ τότε νὰ ὀρμαστῆ, καθὼς κρητερεῖ βίβλος κγ', τί-λος δ', διάταξις η'.

15 Καὶ οἱ τοῦ ἀρρονοῦ, ἡγουν τοῦ μωροῦ, καὶ οἱ τοῦ δαιμονιαρίου παῖδες καλῶς λαμβάνωσιν γυναῖκας εἰς γάμον καὶ δίδουν προῖκας καὶ προγάμου δωρεὰς· διὰ τοῦ κρητητόρου ἐκείνου οὐ δέδωκεν ἢ ἐκκλησίαι, ἢ ἢ ἐξουσία, τρυτοδηλον με τὸν ὀρισμὸν τῆς ἐξουσίας, ἢ τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως, πλὴν κρη-
 20 στοῦσιν νὰ τὸ δώσουν εἰδήσιν καὶ τοὺς καλλιωτέρους (1) συγγενεῖς αὐτῶν καὶ νὰ γράψουν καὶ τὴν προῖκα ἐγράφως, ἵνα μὴ μετὰ καιρὸν γίνεται κρησις καὶ βλαθοῦν οἱ παῖδες διὰ τὴν ἀφορμὴν ὅτι ἔνε παῖδες μωρῶν, ἢ δαιμονιαρῶν. Πάλιν λέγομεν, ὅ,τι ἀνδρόγυον ὀρμάσθη, ἐὰν συμβῆ καὶ δαιμονισθῆ,
 25 ἢμπορεῖ ἢ ἐκκλησίαι, ἐὰν ποιήσῃ ἔρευναν καὶ εὔρη ὅτι εἶχεν τὴν ἀρρωστίαν πρὶν νὰ ὀρμαστῆ, κρηρίζεται· εἰ δὲ εὔρεθῆ ὅτι ἀφὸν ὀρμάσθη ἐσυδέθη αὐτῆς ἢ ἀρρωστία, μένει με τὸν ἄνδραν αὐτῆς ἕως θανάτου αὐτοῦ.

Ἐὰν ὁ πατὴρ αἰχμαλωτισθῆ καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν αἰχμαλω-
 30 σίαν μέκρη καὶ γ' χρόνους, καὶ ἐγνωρίσουν τὰ παῖδις του ὅτι

(1) κρη. κρηλιωτέρους.

Ἐνε εἰς τὴν δεῖνα χώραν αἰχμάλωτος, δύνανται τὰ παιδία νὰ ἔρμαστοῦν νόμιμον γάμον· εἰ δὲ καὶ πρὸ τῶν τριῶν χρόνων ἐλευθερωθῇ ὁ πατήρ, ἐὰν ἀρεσθῇ ὁ πατήρ, μένει ὁ γάμος, εἰ δὲ οὐκ ἀρεσθῇ, δύνανται χωρῖσαι αὐτούς· εἰ δὲ οὐκ ἀκούσωσιν, δύνανται ὁ πατήρ λαβεῖν τὴν οὐσίαν ὅλην ὡς ἐδικόν του πρᾶγ- 5
μα καὶ τοὺς παῖδας ποιῆσαι ἀποκλήρους.

Ἐὰν ἀγοράσας αἰχμάλωτην καὶ μιγῇ μετ' αὐτῆς, εἴτα βουλη-
θῇ πωλῆσαι αὐτήν, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ὡς ἀγοράσας διὰ τῆς
μίξεως τὴν τιμὴν αὐτῆς, καὶ ἐστὶν ἐλεύθερος. Καὶ ἐὰν ποιή-
σῃ παιδία μετ' αὐτῆς μένουσιν παρὰ τοῦ πατρός, καὶ κληρονο- 10
μοῦν μετὰ θάνατον ὡς γνήσιοι παῖδες, εἰ μὴ ὑπάρχουν ἕτεροι
παῖδες ἐξ ἐνόμου γάμου.

Ἐξ ἰδίου κόπου καὶ μόχθου ἀγορασθεὶς οὐ δύνανται εἶναι
ὑπεξούσιός τις, ἢ πατρός, ἢ συγγενῶν.

Οὐ δύνανται τὴν ὑπὸ ἄλλου ἐλευθερωθεῖσαν γαμῆσθαι ὑπὸ
ἄλλου, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἐλευθερώσαντος αὐτήν.

Ἐξορία γάμον οὐ λύει, ἀλλὰ μένει κατὰ τὴν προγεγραμμέ-
νην νομοθεσίαν παρελθόντος τῆς τριετίας, ἢ πενταετίας.

Ἡ παλλακὴ τοῦ ἰδίου αὐθέντου γενομένη ἀπελεύθερη, καὶ
στανῆν τοῦ αὐθέντη τῆς ἐὰν ὑπάγῃ καὶ ὀρμαστῇ, ἢ ὀρμασίξ, 20
ἐὰν οὐδὲν θελήσῃ ὁ αὐθέντης τῆς, οὐδὲν ἐξιάζει.

Ἐὰν ἐπάρῃ γυναῖκα εἰς τὸ ὀσπίτιν του παρκάτω προῦ
οὐδὲν ἔνε ἐκεῖνος, ἂς τὴν παρκατῆσθαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ
ἂς θέσῃ μαρτυρίαν ἐπάνω τῆς ὅτι ἐπαίρνει τὴν ὡς δουλεύτριαν
φ. 32. του εἰς τὸ ὀσπίτιν του, ὅτι ἐὰν μιγῇ μετ' αὐτῆς νὰ λογισθῇ | 25
ὡς καύκην του, εἰδ' οὐ μὴ γε καὶ λάβῃ τὴν ἀμάρτυρον καὶ μι-
γῇ μετ' αὐτῆς, λογιζέται ὡς γυναϊκάν του, καὶ τὰ παιδία τὰ
ποιήσῃ μετ' αὐτῆς ἐστὶν νόμιμα.

Ἐὰν δανειστῶ ἀπὸ γυναικὸς νομίσματα, ὕστερον ὀρμαστῶ
μετ' αὐτῆς εἰς νόμιμον γάμον, οὐδὲν χρεωστοῦν τὰ περπύρατα 30
νὰ λογισθοῦν εἰς χρέος, ὀλλὸ μένουσιν ἀνώνυμα.

Υἱὸς ὁποῦ ἔνε εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦ πατρὸς, ἤγουν ὑπεξούσιος, κακῶς πολιτευόμενος ἄς τὸν ὀρμάσῃ ὁ πατήρ, θέλῃ, κτῆ οὐ θέλῃ, διὰ τὸ μὴ δὲν πέσῃ εἰς πλεῖον ἀτιμίαν καὶ ζημίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῶν συγγενῶν.

- 5 Ὁ δὲ υἱὸς ὁ βουλόμενος ἐν σωφροσύνῃ ζῆσαι μὴ ἀνγκασθῆ ὁ πατήρ τοῦ ὀρμάσαι αὐτόν, ὅτι κάλλιον ἔστιν ἢ εὐγένεια παρὰ τὴν ὀρμασίαν.

Καὶ ὁ κωφὸς καὶ ὁ ἄλαλος, ἤγουν ὁ βωβὸς, δύνανται ὀρμαστῆναι, καὶ ὁ τεχνεὺς υἱὸς γνήσιός ἐστιν τοῦ πατρὸς, ὡς γενναίως

- 10 μένης πρὸς τὸν πατέρα νόμιμος γάμος.

Καὶ ὁ μὲν ἔχων τοὺς ὄρχεις ἐν τοῖς νεφροῖς δύνανται καὶ αὐτοὶ ὀρμαστῆναι, ὁ δὲ εὐνοῦχος οὐ δύναται ὀρμαστῆναι· ὅτι τρεῖς εὐνοῦχοί εἰσιν ὁ θλιβίας, ὁ καστράτος καὶ ὁ μαλακὸς ἐκ κοιλίας.

- 15 Ὁ πρὸς ἐλευθέρῃν κόρην ποιήσας ἐπ' αὐτῆς πόρον, ἤγουν ἐξηπαρθενέψει αὐτήν, ἀπ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἔστιν γυναικὰ του, ὡς περὶ νὰ εἶχεν τῆς ὀρμαστῆν καὶ τότε νὰ μιγῇ μετ' αὐτῆς.

- Εἰ δὲ ἡ κόρη δικῶν τοὺς κέ' χρόνους καὶ δῶσθ' ἀνθρώπου μιγῆναι μετ' αὐτῆς, οὐ δοκεῖ βία γενέσθαι εἰς αὐτήν, ἀλλ' 20 ἰδιοπροαιρέτως, ὡς μοιχὸς λογίζεται καὶ μετὰ τὸ θέλημα αὐτῆς ἐφθάρη.

Πάλιν λέγομεν ἢ δοκοῦσα λαβεῖν χρήματα παρὰ τινος ἀνδρὸς καὶ μιγῆ ὁ ἀνὴρ μετ' αὐτῆς, δοκεῖ ἀγοράζειν τὴν μίξιν, καὶ οὐδὲν βλαβερὸν ἔξει ὁ φθειρὸς αὐτήν.

- 25 Ὅμοίως γέγραπται ἐν τοῖς ἀρχαίοις νόμοις ὅτι ὁ βουλόμενος λαβεῖν γυναῖκα μέχρι καὶ τέσσαρα στεφάνια ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ, εἰ δὲ τὴν σήμερον οὐ δύναται ἄνθρωπος νὰ λάβῃ εἰ μὴ δεύτερον γάμον, καὶ τοῦτο παρὰ τὴν ἐκκλησίαν διὰ τὴν νεότηταν τοῦ ἀνδρὸς, ὅτι τῆς γυναίκας ἐδόθη νόμος τῆς δευτέρου γαμίας, τοῦ δὲ ἀνθρώπου οὐχί, ἀλλὰ μίαν.

Ἔστω καὶ τοῦτο φανερὸν τοῖς πᾶσιν, ὅτι εἰ τις τολμήσῃ

πρὸς τέταρτον ἢ τρίτον γάμον προσελθεῖν, οὐ μόνον ὁ τοιοῦτος γάμος λογισθήσεται εἰς οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τὰ παῖδιά ὅπου γεννηθοῦν ἀπ' ἐκείνους τοὺς γάμους οὐ λογιζονται νόμιμοι παῖδες, ἀλλὰ ἀνομίας υἱούς, καὶ οὐ κληρονομοῦσιν ἐκ τῶν πατρικῶν οὐδέν, ἐὰν μὴ βουλευθῆ ὁ πατὴρ ὡς ξένους δῶ πρὸς αὐτούς· τι μικρὴν φιλοτιμίαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, καὶ ἄλλως οὐχί.

Z. Περὶ τοὺς λυομένους τὸν γάμον, ἢ τὴν μνηστείαν, ἀφορμῆς ὅτι ἐνελαβώθην αὐτοὺς ὁ πατὴρ αὐτοῦ διὰ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, ἤγουν τοῦ ἀγίου βαπτίσματος. 10

Παρίσταται ὁ ἄνθρωπος, ἢ ἡ γυναῖκα μὲ τὸν ἀβουκάτον αὐτοὺς ἐνπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ πολλάκις τοῦ ἀρχιερέως, καὶ λέγει οὕτως, « δέσποτα, δέεται τὴν ἀγιωσύνην σου ἢ δεῖνα ὅτι νὰ ὀρίσης νὰ τάξουν τὸν δεῖνα ἄνθρωπον νὰ ἔλθῃ ἐνπροσθεν τῆς ἀγιωσύνης σου. » Καὶ ὀρίζει καὶ τάσσουν αὐτὸν πρῶτον τάξιμον, καὶ γράφει ὁ νοτάριος οὕτως « ὠρίσθη ὁ δεῖνα δεκανὸς νὰ τάξῃ τὸν δεῖνα εἰς τὴν αἵτησιν τῆς δεῖνα διὰ τοῦ π. 33. πρῶτου ταξίματος (καὶ γράφει τὴν ἡμέραν) ». Ὁμοίως καὶ ἂν οὐκ ἔλθῃ, γράφει καὶ τὸ δεύτερον τάξιμον, ὡσαύτως καὶ τὸ τρίτον. 15 20

Καὶ ἐὰν ἔλθῃ, παρίσταται καὶ λέγει οὕτως. « Δέσποτα, παρίσταται ἡ δεῖνα, θυγατέρα τοῦ δεῖνα ἐνπροσθεν τῆς ἀγιωσύνης σου καὶ ποιεῖ τὴν ἀγιωσύνην σου ὅτι νὰ τὸ ἐγνωρίσης, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς ὁ δεῖνα ἐμνηστεύσατο ἐαυτὴν μετὰ τοῦ δεῖνα, μὴ γινώσκουσιν ὅτι ὑπῆρχεν ἀδελφὸς αὐτῆς πνευματικὸς, διὰ τὸ ἐσῆκωσεν αὐτὴν ὁ δεῖνα καὶ πατὴρ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται πληρῶσαι μετ' αὐτοῦ τέλειον γάμον, καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ λύσιν τῶν τοιούτων μνηστῶν ». Καὶ ἐὰν Οὐέλῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπολογεῖται 25

ἢ τὴν ὁμολογίαν, ἢ τὴν ἄρνησιν, εἰ δὲ καὶ οὐ θέλῃ, [Ζ]ητεῖ ἐ-
γράφως λίβελλον πληρέσειατον, καὶ ὁ κριτῆς ὀρίζει νὰ δώσῃ
καὶ λίβελλον καὶ ἡμέραν τακτὴν· καὶ γράφει ταῦτα πάντα ὁ
νοτάριος, καὶ ὑπάσιν.

5. Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τακτὴν ἔρχεται ἡ γυναῖκα καὶ
φέρει λίβελλον ἔγραφον οὕτως. « Ἐμπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτα-
τε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνο-
ρίας Πάφου.

Εἰ δὲ ἔνε ἄλλος κριτῆς παροῦ τὸν ἀρχιερέα, γράφει οὕτως.

- 10 « Ἐμπροσθεν ὑμῶν, θεοφιλέστατε ἱερεὺς κϋρ δεῖνα σακελ-
λάριε (ἢ ὡς ἀκούει τὸ ὄφθικιν του) καὶ ἐκ προσώπου τοῦ πα-
νιερωτάτου καὶ θεοτιμῆτου ἐπισκόπου δεῖνα προέδρου πόλεως
καὶ ἐνορίας δεῖνα, παρισταμένη καὶ γὰρ ἡ δεῖνα θυγάτηρ τοῦ
15 δεῖνα προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ δεῖνα υἱοῦ τοῦ δεῖ-
να, ὡς ὅτι προλαθὼν ἐμνηστεύσατό με ὁ πατήρ μου μετὰ τοῦ
δεῖνα, μὴ γινώσκουσα ὅτι ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ κϋρ δεῖνα ἐσῆ-
κωσέν με ἀπὸ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας καὶ ἔνεκεν τούτου ὑπάρ-
χει ἀδελφός μου πνευματικὸς καὶ οὐ δύνῃμαι πληρῶσαι γάμον
μετ' αὐτοῦ. Ὅθεν αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἀγιότητα καὶ γὰρ ἡ δεῖνα
20 ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφαντικῶς ὀρίσῃ τὰ προερρηθέντα
μνηστρα εἰς οὐδὲν ὑπάρχουν, καὶ διαζεύξῃ τὰ ρηθέντα μνη-
στρα ὡς γεγονότα δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου, ὡς ὑπάρχει
ὁ δεῖνα ἀδελφός μου πνευματικὸς διὰ τῆς ἀγίας κολυμβή-
θρας. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου καὶ τὰ ἐξῆς,
25 προβάλλομαι τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττωῆσαι ».

- Εἴθ' οὕτως γράφει ὁ νοτάριος ὁπισθεν τοῦ λίβελου « προσ-
εκομίσθη ὁ παρὼν λίβελλος τὴν δεῖνα ἡμέραν, καὶ ἐδόθη τοῦ
ἄλλου μέρους ἡμέρα τοῦ σκέψασθαι τὴν δεῖνα ἡμέραν εἰς τὰς
τόσας τοῦ μηνός » Καὶ ἀπέρχονται ἕως ἡμέρας δ', καὶ εἰς
30 τὴν ἡμέραν ἔρχεται τὸ ἄλλο μέρος καὶ ζητεῖ ἡμέραν τοῦ δοῦ-
ναι πάντα τὰ δικαιώματα, καὶ ἄλλας ἡμέρας δ'.

Πρῶτα δίκαια. Καί εἰς τὴν ἡμέραν φέρνει ἐγγράφως τὰ δίκαιά του καὶ λέγει « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος παρὰ τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ μνήστης μου, ἐν πρώτοις μου δικαιομάσιν ἀπολογοῦμαι καὶ γὰρ δεῖνα καὶ λέγω ὡς] ὅτι περὶ τὸ λέγει ὅτι ὑπάρχω ἀδελφός αὐτῆς πνευματικός, καὶ οὐδὲν ὀφείλει πληρῶσαι ὡς λέγει τέλειον γάμον μετ' ἐμοῦ, οὐκ οἶδεν τί λέγει, ὅτι ὁ πατήρ μου ἐσῆκωσεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, καὶ οὐδὲν καθαρίζει καὶ λέγει πόσον καιρὸν ἔχει, ἢ μῆνας, ἢ ἡμέρας, καὶ διὰ τοῦτο ἀπολογοῦμαι καὶ λέγω ὅτι σκοτινὰ διαλέγεται, ὡς μαθητευθεῖσα παρὰ κακοποιῶν ἀνδρῶν ταῦτα προβάλλεται, ἄλλω τε καὶ μεγαλύτερον, οὔτε τοὺς ἐτέρους τοὺς μετὰ τοῦ πατρός μου ἀναδεξαμένους αὐτὴν δημοτ, ἀλλὰ διχλέγεται ἄλλης ἐξ ἄλλου, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐγὼ ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἀλλὰ δέομαι τὴν ὑμῶν ἀγιότητα τοῦ στενεῦσαι ταύτην ἐκκλησιαστικῶς τοῦ ἐλθεῖν μετὰ τῶν προικιμαίων πραγμάτων καὶ πληρῶσαι τὸν γάμον, καθὼς ἀπικτεῖ τὸ δίκαιον, μετ' ἐμοῦ. ἄλλω τε λέγει ὅτι τὰ μνηστρα φ. 34. τὰ γεγονότα μέσον ἡμῶν γέγοναν δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου, καὶ ταῦτα ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὴν τοῦ λέγειν, ἐπεὶ ὄντως ζῶν ὁ πατὴρ αὐτῆς ἠράσθη καὶ ἐγένοντο μέσον ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἰδιοπροαιρέτως καὶ αὐτῆς μετὰ τοῦ πατρός συγκατατεθείσης, διὰ τοῦτο οὐκ ὤφριεν ταῦτα λέγειν, ἀλλ' οὖν ἀπὸ κακοσυμβούλων ἀνδρῶν λέγει ταῦτα, καὶ οὐκ ὀφείλει ἢ ἀγιωσύνη ὑμῶν τοῦ ἀκροάσασθαι αὐτῆς, ἀλλὰ μᾶλλον στενεῦσαι αὐτὴν καθὼς ἄνωθεν εἶρηκα τοῦ πληρῶσαι τὸν γάμον » .

Εἶτα λαμβάνει καὶ ἡ γυναῖκα, ἢ ὁ προκουράτωρ αὐτῆς ἄλλην ἡμέραν, ἤγουν δ' ἡμέρας τοῦ ἀνανεῶσαι τὸν λιβέλλον· μετὰ δὲ τὰς δ' ἡμέρας τὰς τακτάς ἔρχεται ἡ γυναῖκα καὶ πρὶςσταται μετὰ τοῦ ἀδουκάτου καὶ λέγει ἐγγράφως:

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τῶν πρώτων δικαιομαμάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τοῦ δεῖνα ἐν δευτέροις μου δικαιομα-

- σιν, ἀπολογοῦμαι κἀγὼ ἢ δεῖνα καὶ λέγω ὅπερ ἔλεξα ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν ἐν τῷ ἡμετέρῳ λιβέλλῳ πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω, ὅτι ἡμέτερος ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ὑπάρχει διὰ τῆς ἀγίας κολουμβήθρας καὶ οὐ δύναμαι πληρωθῆσαι μετ' αὐτοῦ τέλειον γάμον, ἀλλὰ καὶ τὰ μνηστρα διαζεύξει ὡς γεναμένα δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου· μέσον γὰρ ἀδελφῶν οὐ συνίσταται γάμος, ἀλλὰ ἀσύστατός ἐστιν καὶ εἰς οὐδὲν λογίζεται. Περὶ δὲ οὗ λέγει ὅτι σκοτινὰ διαλέγομαι, οὐκ οἶδεν τί λέγει· ἐπεὶ γὰρ λέγω ὅτι ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐσήκωσέν με ἀπὸ τῆς ἀγίας κολουμβήθρας, σώζει ταῦτα, ὅταν δὲ γένηται καιρὸς τῆς ἀποδείξεω;
- 10 παρὰ τῶν μαρτύρων, τότε οἱ ἐρχόμενοί μοι μάρτυρες ὀφείλουσιν ἐκεῖνοι καθαρῶσαι καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς συμπρόντας. Διὰ τοῦτο ἀνάθωμαι εἰς τὴν ὑμετέρην ἀγιότητα καὶ αἰτῶ μέσσην ἀπόφασιν ».
- 15 Εἶτα πάλιν ἔρχεται τὸ ἄλλο μέρος καὶ ζητεῖ πάλιν τοῦ δοῦναι τρίτα τοῦ καθαρῶσαι τὰ δεύτερα. Καὶ διδοῖ αὐτοῦ ὁ κριτῆς ἡμέρας δ', καὶ εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τεκτὴν ἔρχεται καὶ λέγει ἐγράφως οὕτως·

- Τρίτα δίκαια. « Κατὰ (1) τῶν δευτέρων δικαιομάτων τῶν
- 20 προσκομισθέντων παρὰ τῆς κυρᾶς ὀδεῖνα καὶ μνηστῆς μου, ἐν τρίτοις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι κἀγὼ δεῖνα καὶ λέγω, ὡς ὅτι ὅπερ ἔλεξα ἐν τοῖς πρώτοις μου δικαιομάσιν πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω, ὅτι ὁ λιβέλλος τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ μνηστῆς μου σκοτινὰ διαλέγεται καὶ ἀνωφελές, ὅτι οὐδεμίαν ἀλήθειαν λέγει, ἀλλ' ὡς μαθητευθεῖσιν λέγει τὰ προβαλλόμενα κεφάλαια, ὡς ψευδομένης τῆς τοιούτης ἀθέσμοις λόγοις καὶ ἀφορμαῖς. Διὰ τοι τοῦτο αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἀγιότητα, ὡς ἀναθόμενος εἰς ὑμᾶς τοῦ δοῦναι πληρεστάτην ἀπόφασιν, τοῦ μηκέτι παραχωρῆσαι ταύτην εἰς ἕτερον πρόσωπον ἐκπληρωθῆσαι μηδισμῶν

(1) χειρ. Κατατᾶ.

κράτησιν γάμου, ἀλλ' οὖν μετ' ἐμοῦ, καὶ πληρῶσαι τὰ συμφωνηθέντα καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ » .

Εἶτα γράφει ὁ νοτάριος τὴν ἡμέραν ὅτε προσεκομίσθησαν τὰ παρόντα δίκαια, καὶ διδοῖ ὁ κριτῆς ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως, καὶ γράφει τὴν ἡμέραν. Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔχων 5 ὁ κριτῆς τὴν βουλὴν λέγει ἐγγράφως οὕτως :

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ (1) τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τῆς τε δεῖνα ἀπαὶ τὸ ἐν μέρος, καὶ τοῦ δεῖνα καὶ μνηστοῦ αὐ-ῆς ἀπαὶ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα ἐλέφ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσινόης (καὶ τὰ ἐξῆς) σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀ- 10 κριθῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀπορήνωμεν ἐγγράφως καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως : ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ δεῖνα, καὶ ὀρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς δεῖνα » .

Καὶ γράφει ὁ νοτάριος « Ἐγγράφη, ἐκηρύχθη ἡ παρούσα μέση 15 p. 35. ἀπόφασις εἰς τὰς ἔτσας | τοῦ μηνός, παρόντος τοῦ δεῖνα (τούτέστιν τοὺς μάρτυρας ὅπου εὐρίσκονται). » Καὶ ἀπέρχονται.

Καὶ εἰ μὲν βούλωνται, κρατοῦν τὴν δίκην, εἰ δὲ οὐ βούλωνται, καρτεροῦν τὰς ἡμέρας· καὶ πληρουμένων τῶν ἡ- 20 μερῶν, ἔρχονται ἀμφοτέροι καὶ κρατοῦν τὴν δίκην. Καὶ λέγει ὁ ἄνθρωπος « ἀρνοῦμαι (ἀρνεῖται τὰ λεγόμενα ὡς λέγονται) καὶ αἰτῶ τὰς ἀποδείξεις » . Καὶ ὁμνύουν· ἡ μὲν γυναῖκα ὁμνύει « τὰ προβαλλόμενα παρ' αὐτῆς δικαίως τὰ προβάλλεται, καὶ ἐάν ἔνε χρῆσις νὰ φέρῃ μάρτυρας, νὰ μὴ δὲ παρακκλέσῃ 25 τους, νὰ μὴ δὲ ξενιάσῃ τους, ἀνμὲ νὰ τοὺς φέρῃ δικαίως πιστῶς » . Ὁμοίως καὶ ἡ ἄλλη μεραία ὁμνύει « ὅτι (2) δίκαια καὶ πιστὰ διαφεντεύεται, καὶ ἀνέν καὶ ἔνε χρῆσις μαρτύρων, νὰ μὴ δὲ ξενιάσῃ τους, νὰ μὴ δὲ παρακκλέσῃ τους » .

(1) χειρ. Ἐπι. (2) χειρ. ἔτι.

Καὶ ὀρίζει τὴν γυναῖκα νὰ προσφέρῃ ἐγράψως τὰ προβάλλ-
ματα· « Προβάλλομαι κἀγὼ ἢ δεῖνα ἐπάνω εἰς τὸν ὄρκον μου
ἔτι, ὅτι ἐμνηστεύθην ἐτι ζῶντος τοῦ πατρός μου μετὰ τοῦ
δεῖνα, ἔτι, ὅτι οὐκ ἐγίνωσκον ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ κύρ δε-
5 να ἐσήκωσέν με ἀπαι τῆς ἀγίας κολυμβήθρας· ἔτι, ὅτι καὶ διὰ
τοῦτο ὑπάρχω ἀδελφὴ αὐτοῦ πνευματικὴ καὶ οὐ δύναμαι πλη-
ρῶσαι μετ' αὐτοῦ γάμον· ἔτι, ὅτι καὶ τοῦτο δικαίως τὸ ζητῶ ».

Καὶ τὸ ἄλλο πρόσωπον, ἡγουν ὁ ἄνθρωπος, ἐρωτᾶται κεφά-
λαιον πρὸς κεφάλαιον, καὶ ὁ νοτάριος γράφει ὡς λέγει εἰς τὰ
10 ἐρωτήματα. Καὶ εἰ μὲν ὁμολογήσῃ ὁ ἄνθρωπος, δόξα τῷ θεῷ,
εἰ δ' οὐ μή γε, προσφέρει ἢ γυναῖκα μάρτυρας, καὶ ὀνοματί-
ζει τοὺς κρυφά, καὶ τάσσουν αὐτούς, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρ-
χονται.

Καὶ ἡ ἄλλη μερὰ προσφέρει τὰ ἐρωτήματα, καθὼς ἐγρά-
15 ψαμεν εἰς τὰς ἄλλας τὰς ὀπισθεν προσφέρεισι. Καὶ οὕτως ὁ-
μνύουν καὶ λέγουν ὁ καθεὶς μάρτυς λόγον πρὸς λόγον, καὶ ὁ
νοτάριος γράφει καὶ λέγει οὕτως·

« Προβάλλεται ἢ δεῖνα ὅτι ἐστὶν θυγάτηρ τοῦ δεῖνα ».
Καὶ ὁ μάρτυς λέγει ἢ ναί, ἢ οὐχί· καὶ ὁ κριτὴς « πῶς τὸ
20 γινώσκεις; »

Πάλιν λέγει « ὅτι λέγει ὅτι ἔλαβεν μνηστρα ἡγουν εὐχὴν
καὶ ἀσπασμόν »· Καὶ πάλιν ἀποκρίνεται. « Καὶ πῶς τὸ γι-
νώσκεις; ἦτον ἐκεῖ, ἢ ἤκουσές το; » Καὶ ἀποκρίνονται, καὶ
ὁ νοτάριος γράφει.

25 Πάλιν ἐρωτῶν λέγει « ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ δεῖνα ἐσήκωσέν
τὴν ἀπὸ τὴν ἀγίαν κολυμβήθραν· καὶ πῶς τὸ γινώσκεις; ἦτον
ἐκεῖ, ἢ ἤκουσές το; » Καὶ ἀποκρίνεται, καὶ ὁ νοτάριος γράφει.

Πάλιν λέγει « καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἀδελφὴ αὐτοῦ πνευ-
ματικὴ, καὶ ζητεῖ νὰ χωριστῇ, τί λέγεις; »

30 Καὶ εἴ τι εἶπουν οἱ μάρτυρες.

Εἰς τὴν ἡμέραν ὅτι τελειωθῶν οἱ μάρτυρες ὄλοο διδοὶ ἢ-

μέραν, καὶ ἀνοίγουν τοὺς μάρτυρας, καὶ κηρύσσουν τοὺς μάρ-
 τυρας· καὶ ἂν θέλῃ ἡ ἄλλη μεραία, ἐπαίρνει ἐγράφως τοὺς
 μάρτυρας καὶ ἡμέραν νὰ εἰπῇ κατ' αὐτῶν· καὶ ἂν εἴπῃ, ἐπαίρ-
 νει ἡ ἄλλη μεραία τὸ εἰπεῖν τοὺς καὶ λέγει κατ' αὐτούς· καὶ
 μετὰ τὸ εἰπεῖν, ἐπαίρνει ἡ ἄλλη μεραία νὰ τοὺς ἀνασηκώσῃ. 5

Καὶ οὕτως διδοῖ ὁ κριτῆς ἡμέραν νὰ δώσῃ τὴν ἀπόφασιν,
 καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀναγινώσκεται ἡ ἀπόφασις ἐγράφως οὕτως.

Ἀπόφασις. « Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσιν πλη-
 ρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες ὡς ἔμπροσθεν
 ἐμοῦ τοῦ νοταρίου νομικοῦ καὶ γραφῶς ὁ πνιερῶτατος καὶ 10
 θεοτίμητος ἐπίσκοπος δεῖνα ἔκδωκεν πληρεστάτην ἀπόφασιν
 περιέχων οὕτως. — Γινωσκέτωσιν πάντες οἱ τὴν προῦσαν
 πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀνλαβόντες καὶ ἀκούσαντες ὅτι ἡμεῖς
 δεῖνα ἐπίσκοπος, πρόεδρος, πόλεως καὶ ἐνορίας δεῖνα, γνωρί-
 ρ. 36 σαντες ἀπὸ τὴν ἐγκλητον | οὐ προεβάλετο ἡ δεῖνα θυγάτηρ 15
 τοῦ δεῖνα κατὰ τοῦ μνηστοῦ αὐτῆς κῦρ δεῖνα ἔμπροσθεν
 ἡμῶν, οὔτινος κυρᾶ; δεῖνα λίβελλος ἐδόθη εἰς πληρεστάτην
 δίκην περιέχων οὕτως· (καὶ ἀναγινώσκεται ὁ λίβελλος παρὰ
 τοῦ νοταρίου. Εἶτα λέγει ὁ κριτῆς) δίκης κρατηθείσης νομί-
 μου εἰς αὐτό, ὄρων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρω- 20
 τήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προ-
 σκομισθέντων, δι' ὄρων στενευθέντων, καὶ τὰ λκληθέντα παρ'
 αὐτῶν πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀ-
 ναγνωσθέντα καὶ κηρυχθέντα, ὕστερον ἀσφαλίσαντο τὴν δίκην,
 καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν ἀκοῦσαι, ἥ; ἡμέρας κρεμαμένης, 25
 ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βου-
 λὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀπορῆνωμεν ἐγράφως καὶ διὰ πλη-
 ρεστάτης ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως· ὅτι ἡ δεῖνα καλῶς ὑ-
 πέδειξεν ἡμῖν τὴν ἐννοιαν αὐτῆς, διὰ τοι τοῦτο κατακρίνοντες
 τὸν δεῖνα, ὅτι οὐ δύναται εἶναι ἀνδρα; νόμιμος; τῆς δεῖνα, 30
 καὶ ὀρίζομεν αὐτὴν πληρῶσαι γάμον εἰς ἕτερον πρόσωπον ἐν-

θα καὶ βούλεται, ὡς ὑπάρχων ὁ δεῖνα ἀδελφὸς αὐτῆς πνευμα-
τικός.

« Ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἢ παροῦσα ἀπόφασις τὴν
δεῖνα ἡμέραν τοῦ ἔτους δεῖνα, παρόντων ἀνδρῶν καὶ μαρτύ-
5 ρων τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα, καὶ δεῖνα μηνὸς καὶ ἔτους, καὶ
ἰνδικτιῶν ἢ προγραφεῖσα » .

Καὶ μετὰ ἰ ἡμέρας βάλλουν εἰς ἔργον τὴν ἀπόφασιν, ἐὰν
οὐδὲν γένηται κράξιμον· εἰ δὲ γενῆ, μένουσιν ἕως οὗ νὰ λάβῃ
πέρας τὸ κράξιμον.

10

Τίτλος Η'. Περὶ κεκωλυμένων γάμων.

Ἡ συγγένεια ὀνομά ἐστιν γενικόν, μοιράζεται δὲ εἰς τρία
πρόσωπα, εἰς ἀνιόντας, ἤγουν πατέραν, ἢ μητέρα, εἰς κατιόν-
τας, καὶ εἰς τοὺς ἐκ πλαγίου.

Ἄνιόντας μὲν λέγει, ὡς ἀνωθεν εἶπομεν, πατέρα, μητέρα,
15 πάππον, μάμμην καὶ τοὺς ἄλλους ὅπου ἔρχονται ἐξ αὐτοῦ·
κατιόντες δὲ οἷον υἱός, ἐγγόνιοι καὶ οἱ τούτων κατώτεροι· ἐκ
πλαγίου δὲ οἱ μήτε ἡμᾶς ἐγέννησαν, οὔτε ἡμεῖς αὐτοῦς, ἂν
μὴ ἦναι ἐκ τοῦ γένος μας καὶ ἐκ τὴν ρίζαν μας, οἷον ἀδελφός
καὶ ἀδελφή, θεῖος, θεία, ἀνεψίος, ἀνεψία, ἐξάδελφος, ἐξαδέλφη
20 καὶ οἱ ἐκ τούτων κατώτεροι, ὡς λέγει τὸ βιβλίον με', τίτλος
γ', διάταξις ε'.

Οὔτε συγγενής ἐστιν, οὔτε μέρος συγγενοῦ ὅπου γεννηθῆ
ἀπὸ γάμου συγγενοῦ μου, ὅπου ἔνε ὁ γάμος κεκωλυμένος .

β. Πάλιν λέγομεν ὅτι οἱ συγγενεῖς πρῶτος βαθμὸς ἐστιν ὁ
25 πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀνω συγγενεῖς, δεύτερος βαθμὸς
ἦσαν υἱοὶ καὶ ἡ κόραις καὶ ὅσοι ἔρχονται ἐξ αὐτοῦς, ἐκ πλα-
γίου οἱ ἀδελφοί, καὶ ἀνδρες, καὶ γυναῖκες καὶ ὅσοι ἔρχονται
ἐξ αὐτοῦς. Καὶ ταῦτα λέγομεν διὰ τὰς κληρονομίας, ὅτι προσ-
έρχονται προτῆτερον υἱοί, δεύτερον οἱ ἀπὸ τὸν κύριον, ἢ τὴν

μάναν, τρίτον εις τὰς κληρονομίαις οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὅσοι ἔρχονται ἐξ αὐτούς· καὶ διὰ τοῦτο σώζονται ἡ κληρονομίαι.

γ. Ἡ καθαρὰ τάξις συγγενείας ἔχει διαφόρους βαθμούς, διὰ τοῦτο ἐμοιράσαμεν ἐνθάδε τοὺς συγγενεῖς· ἵνα μὴ ἔχουν διαφοράς.

5

φ. 37. δ. Ἐκαστον γὰρ τῶν βαθμῶν τῶν προσώπων βαθμὸν ἓναν ἀποτελεῖ, καὶ ἀπλῶς ὅσαι γενέσεις εἰσὶν, τοσοῦτοι βαθμοὶ· ἡγον πατὴρ ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς, τρεῖς βαθμούς, ἡγον τρεῖς προσώπατα, τρεῖς βαθμούς· ὁ καθεὶς ἀδελφὸς ἔχει ἓνα βαθμὸν, ὡς καὶ ἐν πρόσωπον.

10

ε. Καὶ ὁ τεχθεὶς ἀπὸ γυναικὸς ἐλευθέρως ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ, κὰν ἀπὸ πορνείας ἐγεννήθη, φυσικὸς συγγενὴς μου ὑπάρχει.

ς. Δυσχερὴς ἐστίν, τούτέστιν οὐδὲν ἔρχεται μετὰ χαρᾶς ὁ συγγενὴς ὁποῦ ἔρχεται ἀπὸ ἀδελφὸν εἰς κληρονομίαν, ἀλλὰ 15 πρότερον ὀφείλομεν τρέχειν πρότερα εἰς τὰ παιδιά τοὺς κληρονόμους, καὶ ἂν οὐδὲν ἔχη παιδιά ὁ κληρονόμος, νὰ δράμῃς εἰς τοὺς γονεῖς, ἡγον πατέραν, ἢ μητέραν· καὶ ἂν οὐκ ἔχη ἢ τέκνα, ἢ γονεῖς, τότε κατέρχου εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ἢ πρότερον ἀνέρχου ἐπὶ τοὺς γονεῖς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἐρευνήσῃς τοὺς 20 βαθμούς, εἶτα ἀνέρχου εἰς τοὺς κατιόντας, καὶ τοῦτον εὐρήσεις, τότε ἔρχου εἰς τὸ ἐκ πλαγίου πρόσωπον, ἡγουν τοὺς θεῖους, καὶ εὐρήσεις τὸ ζητούμενον πρόσωπον τὸ πλέον κοντότερα καὶ οὕτως ἀπόδος τὴν κληρονομίαν.

ζ. Οἶον, ὁ υἱὸς μου πόσον μού ἐστιν βαθμὸς; ἐγὼ ἐγέννησα 25 τὸν υἱόν μου, ἓναν βαθμὸν ἀπετέλεσεν, ἡγον πρώτου βαθμοῦ. Οἱ πάππος μου πόσον μού ἐστιν βαθμοῦ; καὶ λέγομεν, ἐμὲ ἐγέννησεν ὁ πατὴρ, τὸν πατέρα ὁ πάππος, ἰδοὺ δύο γεννήσεις, δύο βαθμοὺς ἀπετέλεσαν· ἐστὶν οὖν ὁ πάππος δευτέρου βαθμοῦ. Οὕτως μετροῦμεν καὶ μητρός, καὶ μάμμης, καὶ πάντας τοὺς 30 κατιόντας καὶ ἄνδρας καὶ θηλείας.

η. Ἐπί δὲ τοὺς ἐκ πλαγίου ὡς εἶπομεν ἀδελφοὺς πρόσωπον δεῖ ἀνιέναι ἐπὶ τὸ πρῶτον πρόσωπον· καὶ μέτρησαι τὰς γενήσεις τῶν ἀδελφῶν καὶ ψήφιζε ἕως καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ζητεῖς, καὶ εὐρήσεις τὴν ἀλήθειαν.

5 θ. Τοὺς κεκωλυμένους γάμους ὀρίζομεν οὕτως· ἐπὶ μὲν γὰρ τοὺς γονεῖς, οἷον τοὺς ἀνιόντας καὶ κατιόντας οἷον παῖδας εἰς ἀπέραντον τοῦτέστιν πάντοτε ὁ γάμος ὑπάρχει κωλυμένος καὶ ἐξ ἐνόμου γάμου ἔνε, καὶ πορνικοί.

10 ι. Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαβεῖν εἰς γάμον τὴν ἰδίαν μάμμη, ἢ τὴν ἐγγόνην, εἴτε φυσικαὶ ἂν ἔνε, εἴτε θεταί· θεταί γάρ ἐστιν, ἣν λάβω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν νὰ τὴν ἀναγιώσω ὡς θυγατέραν μου, ἢ καὶ ἐλευθερωθῆ καὶ ἐποίησεν αὐτὴν ὁ λαβὼν αὐτεξουσίαν, οὐ δύναμαι λαβεῖν ταύτην διὰ τὸ ἐχρημάτισεν θυγάτηρ τοῦ πατρός μου.

15 ια. Καὶ μέσον πάλιν τῶν ἀδελφῶν ὥνπερ λέγονται ἐκ πλαγίου συγγενεῖς ἔχει καὶ εἰς αὐτοὺς κώλυσις· ἤγουν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ τῆς ἀδελφῆς μου θυγατέραν λαμβάνειν οὐ δύναμαι πρὸς γάμον, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τούτου ἐκγόνην, ἐὰν ἔρχονται μέχρι καὶ εἰς δ' πρόσωπον, οὐδὲ τὴν θυγατέραν τοῦ θείου μου, ἢ τῆς θεῖας
20 μου, ἢ τοῦ ἐξαδέλφου μου, παράνομος γὰρ ὁ γάμος.

ιβ. Ἄλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου δύναται λαβεῖν τὴν ἐκγόνην αὐτῶν οἴτινες λέγονται δις ἐξ ἀδελφοί, ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρός ἢ μητρός θεῖαν, ἢ καὶ καί εἰσιν θεταί, ἐπειδὴ μητέρων τάξις ἐπέχουσιν, καὶ πῶς ἢ μπορεῖ τοῦτο νὰ γενῆ; οἷον ὁ πάππος
25 μου ὁ πρὸς πατρός ἔχων υἱὸν τὸν ἐμὸν πατέρα ἔλαβεν κόρην εἰς θέσιν ἀπὸ ἐκκλησίας, καὶ ὁ μὲν πατήρ μου ἔκραξεν αὐτὴν κόρην του θετῆν, ἐγὼ δὲ θετὴν ἀδελφῆν, πῶς δύναμαι ταύτην λαβεῖν εἰς γάμον; ταύτη γὰρ ἡ συγγενεὶς οὐκ ἐστὶν ἢ λεγομένη παρὰ τοὺς λατίνους· σάγγηνα, παρὰ δὲ τοὺς Ῥωμαίους
30 ἀφ' αἵματος | λέγεται· τοῦτο οὐ δύναμι συναφθῆναι εἰς γάμον, ρ. 38 ὅτι ἐστὶν γάμος· παράνομος.

ιγ. Εἰσὶν δὲ καὶ ἕτεροι συγγενεῖς ὁποῦ οὐδὲν ἔνε κατὰ σάρκα συγγενεῖς, ἀντὶ ἔνε οὗς ἀγχιστεύς, οὗς καλοῦσιν οἱ χωρικοὶ διπλοσυνπεθέρους, αὐτοὶ δὲ ψηφοῦνται μέχρι καὶ ἐβδόμου βαθμοῦ, καὶ οὕτως ἐξέρχονται τῆς συγγενείας.

ιδ. Ἄλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου δύναται λαβεῖν τὴν διεξάδελφον 5 αὐτοῦ, διότι σώζει τὸν ἕκτον βαθμόν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρός ἢ πρὸς μητρός θεῖαν, εἰ καὶ εἰσὶν θεταί, ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἐπέχουσιν· καὶ πῶς ἐνπαίνει νὰ ἔχω θετὴν θεῖαν; οἷον ὁ πάππος μου ἀπὸ τὴν μεραϊάν τοῦ πατρός μου ἔχων υἱὸν τον κυρίν μου ἐπῆρεν κόρην θετὴν, καὶ ὁ πατήρ μου ἐκάλει αὐτὴν 10 θετὴν ἀδελφὴν, ἐγὼ δὲ θεῖαν. Ὡσαύτως οὐδὲ τὴν μεγάλην θεῖαν δύναμαι λαβεῖν, τοῦτέστιν τοῦ πάππου ἀδελφὴν, εἰ καὶ θετὴ ἔστιν, ἐπειδὴ μάρμων τάξιν ἐπέχουσιν.

ιε. Εἰσὶν δὲ καὶ ἕτεροι οἱ οὐκ ἔστιν συγγενεῖς κατὰ σάρκα, ἀλλ' οὖν καλοῦνται διπλοσυνπεθέροι, οἵτινες ἔρχονται ἀπὸ δι- 15 πλῶν προσώπων ἔξω ἀπὸ συγγενείας ἀφ' αἵματος· οἷον οὐδὲν μοῦ ἐμπαίνει ἐπαῖραι τὴν ἐμὴν προγονήν, ἢ νύμφη· καὶ προγονὴ μὲν ἔστιν, ἣν ἄνθρωπος πρότερον συνοικέσιον ἐμίγη τῇ ἐμῇ γυναικί, ἣν ἔλαβον ἐγὼ ἀπὸ θανάτου ἐκείνου, καὶ ἐγγόνη καὶ προεγγόνη τῆς γαμετῆς μου· νύμφη δὲ λέγεται ἢ τοῦ υἱοῦ 20 μου ἢ τοῦ ἐγγόνου μου γαμετῆ. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν πενθερὰν δύναται τις λαβεῖν εἰς γάμον, εὐρίσκομεν γὰρ ἔχειν θυγατέραν καὶ μάνα.

ις. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν μητρίαν μου, ἣν ἔσχεν ὁ πατήρ μου εἰς γαμετὴν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τούτου πελλακίδα· εὐρίσκονται δὲ 25 αὐταὶ εἰς τάξιν μητέρων, οἵτινες οἱ μιγέντες μετ' αὐτῶν ἐξαιροῦνται τῆς τῶν χριστιανῶν τάξεως.

ιζ. Πάλιν λέγομεν καὶ ἑτέρους οἵτινες καὶ αὐτοὶ λέγονται κερκωλυμένοι γάμοι· οὐ δύναμαι λαβεῖν τὴν θυγατέραν τῆς ἀποζευχθείσης μοι γυναικός· ποία γὰρ ἔστιν ταύτη; οὐχὶ ἐκεί- 30 ἣν τὴν ἐχωρίσθη ἐξ αὐτῆς; καὶ εἶχεν ἐξ ἄλλου θυγατέραν;

η. Ἐπί δὲ τοὺς ἐκ πλαγίου ὡς εἶπομεν ἀδελφοὺς πρότερον δεῖ ἀνιέναι ἐπὶ τὸ πρῶτον πρόσωπον· καὶ μέτρησαι τὰς γενήσεις τῶν ἀδελφῶν καὶ ψήφιζε ἕως καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ζητεῖς, καὶ εὐρήσεις τὴν ἀλήθειαν.

5 θ. Τοὺς κεκωλυμένους γάμους ὀρίζομεν οὕτως· ἐπὶ μὲν γὰρ τοὺς γονεῖς, οἷον τοὺς ἀνιόντας καὶ κατιόντας οἷον παῖδας, εἰς ἀπέραντον τοῦτέστιν πάντοτε ὁ γάμος ὑπάρχει κωλυμένος, κἂν ἐξ ἐννόμου γάμου ἔνε, κἂν πορνικοί.

ι. Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαβεῖν εἰς γάμον τὴν ἰδίαν μᾶμ-
10 μην, ἢ τὴν ἐγγόνην, εἴτε φυσικαὶ ἂν ἔνε, εἴτε θεταί· θετός γάρ ἐστιν, ἣν λάβω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν νὰ τὴν ἀναγιώσω ὡς θυγατέραν μου, ἢ κἂν ἐλευθερωθῆ καὶ ἐποίησεν αὐτὴν ὁ λαβῶν αὐτεξουσίαν, οὐ δύναμαι λαβεῖν ταύτην διὰ τὸ ἐχρημάτισεν θυγάτηρ τοῦ πατρός μου.

15 ια. Καὶ μέσον πάλιν τῶν ἀδελφῶν ὧνπερ λέγονται ἐκ πλαγίου συγγενεῖς ἔχει καὶ εἰς αὐτοὺς κάλυσις· ἦγουν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ τῆς ἀδελφῆς μου θυγατέραν λαμβάνειν οὐ δύναμαι πρὸς γάμον, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τούτου ἐγγόνην, ἐὰν ἔρχονται μέχρι καὶ εἰς ὃ πρόσωπον, οὐδὲ τὴν θυγατέραν τοῦ θείου μου, ἢ τῆς θεῖας
20 μου, ἢ τοῦ ἐξαδέλφου μου, παράνομος γὰρ ὁ γάμος.

ιβ. Ἄλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου δύναται λαβεῖν τὴν ἐγγόνην αὐτῶν οἷτινες λέγονται δι' ἐξαδέλφοι, ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρός ἢ μητρός θεῖαν, ἢ κἂν καὶ εἰσιν θεταί, ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἐπέχουσιν, καὶ πῶς ἤμπορεῖ τοῦτο νὰ γενῆ; οἷον ὁ πάππος
25 μου ὁ πρὸς πατρός ἔχων υἱὸν τὸν ἐμὸν πατέρα ἔλαβεν κόρην εἰς θέσιν ἀπὸ ἐκκλησίας, καὶ ὁ μὲν πατήρ μου ἔκραξεν αὐτὴν κόρην του θετῆν, ἐγὼ δὲ θετῆν ἀδελφῆν, πῶς δύναμαι ταύτην λαβεῖν εἰς γάμον; ταύτη γὰρ ἢ συγγενεῖς οὐκ ἐστὶν ἢ λεγομένη παρὰ τοὺς λατίνους σάγγηνα, παρὰ δὲ τοὺς Ῥωμαίους
30 ἀφ' αἵματος | λέγεται· τοῦτο οὐ δύναμαι συναφθῆναι εἰς γάμον, ρ. 38 ὅτι ἐστὶν γάμος παράνομος.

ιγ. Εἰσὶν δὲ καὶ ἕτεροι συγγενεῖς ὁποῦ οὐδὲν ἔνε κατὰ σάρκα συγγενεῖς, ἀνμὲ ἔνε οὐς ἀγχιστεύς, οὐς καλοῦσιν οἱ χωρικοὶ διπλοσυνπεθέρους, αὐτοὶ δὲ ψηφοῦνται μέχρι καὶ ἐβδόμου βαθμοῦ, καὶ οὕτως ἐξέρχονται τῆς συγγενείας.

ιδ. Ἄλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου δύναται λαβεῖν τὴν διεξάδελφην 5 αὐτοῦ, διότι σώζει τὸν ἕκτον βαθμόν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρός ἢ πρὸς μητρός θείαν, εἰ καὶ εἰσὶν θεαί, ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἐπέχουσιν· καὶ πῶς ἐνπαίνει νὰ ἔχω θετὴν θείαν; οἷον ὁ πάππος μου ἀπὸ τὴν μεραίαν τοῦ πατρός μου ἔχων υἷον τον κυρὶν μου ἐπῆρεν κόρην θετὴν, καὶ ὁ πατήρ μου ἐκάλει αὐτὴν 10 θετὴν ἀδελφὴν, ἐγὼ δὲ θείαν. Ὡσαύτως οὐδὲ τὴν μεγάλην θείαν δύναμαι λαβεῖν, τοιτέστιν τοῦ πάππου ἀδελφὴν, εἰ καὶ θετὴ ἔστιν, ἐπειδὴ μάρμων τάξιν ἐπέχουσιν.

ιε. Εἰσὶν δὲ καὶ ἕτεροι οἱ οὐκ ἔστιν συγγενεῖς κατὰ σάρκα, ἀλλ' οὖν καλοῦνται διπλοσυνπεθέροι, οἵτινες ἔρχονται ἀπὸ δι- 15 πλῶν προσώπων ἔξω ἀπὸ συγγενείας ἀφ' αἵματος· οἷον οὐδὲν μοῦ ἐμπαίνει ἐπᾶραι τὴν ἐμὴν προγονήν, ἢ νύμφη· καὶ προγονὴ μὲν ἔστιν, ἣν ἄνθρωπος πρότερον συνοικέσιον ἐμίγη τῇ ἐμῇ γυναικί, ἣν ἔλαβον ἐγὼ ἀπὸ θανάτου ἐκείνου, καὶ ἐγγόνη καὶ προεγγόνη τῆς γαμετῆς μου· νύμφη δὲ λέγεται ἢ τοῦ υἱοῦ 20 μου ἢ τοῦ ἐγγόνου μου γαμετὴ. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν πενθερὰν δύναται τις λαβεῖν εἰς γάμον, εὐρίσκομεν γὰρ ἔχειν θυγατέραν καὶ μάνα.

ις. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν μητρίαν μου, ἣν ἔσχεν ὁ πατήρ μου εἰς γαμετὴν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τούτου πελλακίδαν· εὐρίσκονται δὲ 25 αὐταὶ εἰς τάξιν μητέρων, οἵτινες οἱ μιγέντες μετ' αὐτῶν ἐξαιροῦνται τῆς τῶν χριστιανῶν τάξεως.

ιζ. Πάλιν λέγομεν καὶ ἑτέρους οἵτινες καὶ αὐτοὶ λέγονται κεκωλυμένοι γάμοι· οὐ δύναμαι λαβεῖν τὴν θυγατέραν τῆς ἀποζευθείσης μοι γυναικός· ποία γὰρ ἔστιν ταύτη; οὐχὶ ἐκεῖ- 30 ἴνη τὴν ἐχωρίσθην ἐξ αὐτῆς καὶ εἶχεν ἐξ ἄλλου θυγατέραν;

ἀλλ' οὖν εἰ καὶ ἐχωρίσθην ἀπὸ γυναικός, καὶ ἔλαβεν ἄνδρα καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτοῦ θυγατέρα, οὐδὲ αὐτὴν δύναμαι ἔχειν οὔτε εἰς πορνείαν. Οὐδὲ τὴν τοῦ πατρός μου, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μου μνηστήν, ἦγουν ἢ ἔχουσα εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν, κἂν εἰς γάμον
5 οὐκ ἐμίγη εἰ ὁ πατήρ μου, εἰ ὁ ἀδελφός μου.

ιη. Πάλιν λέγομεν ὅτι ἔλαβον κόρην εἰς μνηστείαν, ἦγουν ἔλαβον μετ' αὐτῆς εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν, ἐτελεύτησεν ἐν τῷ κειρῷ τῆς μνηστείας, οὐ δύναμαι λαβεῖν τὴν ἀυταδέλφην αὐτῆς εἰς γάμον, διότι εὐρίσκομαι ἔχειν δύο ἀδελφάς καὶ ἐστὶν
10 αἰμομίκτης, εἰ καὶ γάμος οὐ παρηκολούθησεν· οὐδὲ τὴν ταύτης θείαν, δι' οὗ, θεοῦ μεσάζοντος, αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται.

ιθ. Καὶ ὁ φυσικὸς γὰρ πατήρ οὐ λαμβάνει τὴν πορνογενὴν αὐτοῦ θυγατέρα, τὸ φύσει γὰρ δίκαιον καὶ τὸ εὐπρεπὲς ἐν τοῖς γάμοις σκοποῦμεν, διὰ τὸ τοῦ αἵματος συγγενές. Ταῦτα
15 δὲ λέγομεν καὶ περὶ δούλων, ὁμοίως καὶ περὶ διπλοσυμπενηθῆς· οὐ μόνον γὰρ ἢ τοῦ πατρός μου, ἀλλὰ καὶ ἢ τοῦ πάππου γαμετῆ μητρυῖα λέγεται, καὶ κωλύομαι αὐτάς λαβεῖν εἰς γάμους.

κ. Πενθερά ἐστὶν ἢ μήτηρ καὶ ἢ μάμμη τῆς γαμετῆς μου
20 καὶ οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν λαμβάνω εἰς γαμετήν, οὐδὲ τὴν μητέρα τῆς ποτέ μου γεναμένης μνηστῆς, ἥς οὐ παρηκολούθη-φ. 39. σεν γάμος· γέγονεν γὰρ καὶ αὐτὴ πενθερά, ὡς ἀσπασόμεν τὴν ταύτης θυγατέρα ἐν τῷ κειρῷ τῆς μνηστείας· οὔτε τὴν γυναῖκα τοῦ προγονοῦ μου, εὐρίσκομαι γὰρ ἔχειν μάναν καὶ θυγατέρα, διότις ἐμίγη τῆς μητρὸς τοῦ προγονοῦ μου, καὶ ἢ
25 νύμφη αὐτῆς ὡς θυγατέρα ταύτης λογίζεται, καὶ διὰ τοῦτο κωλύομαι ἔχειν ταύτην ὡς γαμετήν.

κα. Τὴν προγονὴν τῆς ἀδελφῆς μου λαβεῖν εἰς γάμον οὐ δύναμαι· ἐγὼ γὰρ καὶ ἢ ἐμὴ ἀδελφὴ ὑπάρχομεν προσώπατα
30 δύο, ὁ πατήρ τῆς προγονῆς τῆς ἀδελφῆς μου ἐγένοντο προσώπατα δύο, ὁμοῦ ἐξ ἀγχιστείας τέσσαρα, καὶ κωλύονται οἱ

ταῦτα ποιῶντες, διότις ὁ τέταρτος βαθμὸς καλύπτεται. Οὐ-
τε ἡ μητριὰ λαμβάνει τὸν γενόμενον ἄνδρα τῆς προγονῆς
αὐτῆς.

Ἐν τοῖς γάμοις οὐ μόνον τὸ ὠρισμένον ποιῶμεν, ἀλλὰ καὶ
τὸ εὐπρεπές, τουτοδῆλον ἐὰν ἐντέχεται νὰ γενῆ. 5

κβ. Τὴν ἐκ πορνείας ἀδελφὴν οὐδεὶς λαμβάνει εἰς γάμον·
διότι ὁ πατὴρ μου ἐμίγη τῇ ταύτης μητρί, πῶς δύναμαι καγὼ
ἔχειν γαμετὴν τὴν θυγατέραν αὐτῆς;

Οὔτε ὁ θετὸς πατὴρ τὴν τοῦ θετοῦ υἱοῦ θυγατέραν, ἢ τὴν
ἐγγόνην, διότις ἡ θέσις οὐ λύεται, ὅτι κρείσσων ἡ ψυχὴ τοῖς 10
σώμασιν. Οὔτε ὁ θετὸς υἱὸς τὴν τοῦ θετοῦ πατρὸς μητέραν,
ἢ ἀδελφὴν αὐτῆς, ἢ τὴν ἀπὸ υἱοῦ ἐγγόνην.

Οὐκ ἔστιν εὐπρεπές τὴν γυναῖκα τοῦ πάτρωνος ἐν ἡ ἐλευ-
θερώθῃ, τὴν μάναν του, ἢ τὴν γυναϊκάν του λαβεῖν εἰς γάμον,
διὰ τὴν τιμὴν. 15

κγ. Οὔτε ὁ πατὴρ τοῦ ἐπιτρόπου, οὔτε ὁ συνυπεξῶσιος;
αὐτοῦ ἀδελφὸς δύνανται γαμεῖν τὴν ὄρφανήν· διότις ὁ καιρὸς
τῆς ἐπιτροπῆς οὐκ ἐλύθη, πῶς δύναμαι λαβεῖν, ἢ ὁ πατήρ μου,
ἢ ὁ υἱός μου, ἢ ὁ ἀδελφός μου; ἢ γὰρ ὄρφανὴ ὑπάρχει ὑπε-
ξουσία τοῦ ἐπιτρεπευομένου αὐτῆς, δοκεῖ γὰρ δυναστεύσαντες 20
ἢ κολχκεύσαντες, καὶ διὰ τοῦτο καλύομεν αὐτοὺς γαμεῖσθαι.

κδ. Καὶ ὁ κουράτωρ τῆς γαστρὸς, ἢ τῆς οὐσίας ὑπόκειται
τῇ κωλύσει, διότις ὁ ἐπίτροπος δίδοται ἐν τῇ διαθήκῃ, ὁ δὲ
κουράτωρ δίδοται παρὰ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς ἐξουσίας. Πάλιν
ὁ ἐπίτροπος ἐπιτροπεύει μέχρι ἢ τοῦ πληρῶσαι τὰ ληγάτα, ἢ 25
τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἐφηβότητα οἱ παῖδες, καὶ ἄρρενες, καὶ θήλειαι,
ἢ γουν μέχρι τοὺς ἐβ' χρόνους ἐν ταῖς θηλείαις, ἐν δὲ τοῖς ἄρ-
ρεσιν ἐ' χρόνους· ὁ δὲ κουράτωρ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μέχρι τῶν
κε' ἐτῶν διὰ τὸ μὴ μειωθῆναι τὴν οὐσίαν τῶν παιδῶν· ὅτι
κουράτορα ὁ πατὴρ οἱ δίδωσιν, ἀλλ' ἐπίτροπον· ὅτι ὁ κουρά- 30
τωρ ὀφείλει στρέφειν λογαριασμὸν τοῖς πράγμασιν τοῦ ὄρφα-

νοῦ, ὁ δὲ ἐπίτροπος, στρέφει ὅσον ἐπιτρόπευσεν καὶ διωρίζατο ὁ πατήρ ἐν τῇ διαθήκῃ μόνον.

κα. Ἐὰν κατηγορηθῇ ἄνθρωπος εἰς μοιχείαν γυναικός, ἐκ δικαίου οὐ δύναται ἔχειν ταύτην γαμετήν, διότις ὁ μοιχὸς οὔτε
5 συμπαθεῖται, εἰ μὴ ποιούντος τὴν ἐντολὴν τῆς μοιχείας, καὶ πῶς δύναται ἔχειν εὐλογίαν παρὰ ἱερέως, ἀφωρισμένου ὄντος καὶ μοιχοῦ; Διὰ τοῦτο κωλύομεν τοὺς τοιούτους τῆς συναφείας τῆς μοιχείας ὡς ἐξῶθεν ὄντας τῆς ἐκκλησίας.

κβ. Ὁ παρθένον ἢ χήραν ἀρπάσας οὐ δύναται ταύτην λαβεῖν
10 εἰς γάμον, διότις ὑπόκειται καὶ αὐτὸς ἐγκλήματι καὶ ἐντολὴν παρὰ τῆς ἐκκλησίας· εἰ γὰρ καὶ ὁ πατήρ αὐτῆς μετὰ ταῦτα συναινεί, | διότις πρότερον ἔσχεν θλίψιν καὶ κτάραν ἐπ' αὐτῶφ. 40. καὶ οὐ συναινέσεν, ὕστερον ἀδύνατον αὐτῶφ συναινεῖν.

κγ. Ὁ μέντοι ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος τινὰ δεξάμενος
15 οὐ δύναται ταύτην ὕστερον πρὸς γάμον ἀγάγεσθαι ὡς δηθὲν γενεαμένην θυγατέραν αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν ταύτης μητέραν, ἢ θυγατέραν, ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλως εἰ μὴ ἔχων ἐπ' αὐτῆς πατρικὴν διάθεσιν· καὶ πῶς δύναται λαβεῖν θυγατέραν ἣν καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀδελφὴν πνευματικὴν κράξειν
20 ὀφείλει; δι' οὐ τοῦτου; αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐν κολάσει κατακρίνονται.

κδ. Ἐλαβὸν κόρην ἐκ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, ἔχων δὲ ὁ πατήρ μετὰ ταῦτα ἐτέραν κόρην, ἣν οὐκ ἔλαβον ἐκ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, ταύτην δύναμιαι δοῦναι τῶ υἱῶ μου εἰς γάμον,
25 διότις μετὰ τὴν σήκωσιν τῆς κολυμβήθρας ἐγενόμην, ἦγον ἐγενήθη ἣν ἔλαβον εἰς νύμφην τῶ υἱῶ μου, καθὼς λέγει βιβλίον ε' τοῦ κώδικος, τίτλος ς', διὰτάξις ς'.

κε. Ἔστω καὶ αὐτὸ γνωστὸν πᾶσιν, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου οὐκ ἐστίν μου συγγενής, καὶ πῶς; ὁ πατήρ μου ἔλαβεν
30 τὴν μητέραν μου εἰς γαμετήν, ἐγέννησεν ἐμένα· ἀπέθανεν ὁ πατήρ μου, ἔλαβεν ἡ μητέρα μου ἄλλον εἰς γάμον, ἔσχεν καὶ

αὐτὸς ἀπὸ ἄλλης γυναικὸς υἱὸν ἐποίησεν καὶ μετὰ τὴν μητέρα μου παιδίον· ἐγὼ μὲν τὸν γεννηθέντα παρὰ τῆς μητρός μου ἔχω τοῦτον ἀδελφόν, καὶ ὁ γεννηθεὶς παρὰ τῆς μητρός μου ἐξ ἑτέρου ἀνδρὸς ἐκεῖνον ἔχει ἀδελφόν, ἐγὼ δὲ τὸν ἐκεῖνου, συγγενεὶς οὐχ ὑπάρχουμεν.

5

Θ. Περὶ τοὺς γονεῖς τοὺς λαβόντας δεύτερον γάμον καὶ μὴ ληγατεύσαντας τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἢ ἐπιτροπεύσαντας τὴν προίκα τῆς μητρός αὐτῶν τὴν πρόην.

Παρίστανται οἱ πενθεροί, ἦτοι οἱ γονεῖς τῶν παιδίων, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ ἡ πατήρ, ἔμπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ 10 ποιοῦν νὰ τάξουν τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐδευτερογάμησεν ἄτάξιμον, καὶ ἐὰν ἔλθῃ, δόξα τῷ θεῷ, εἰδ' οὐ μή γε, τάσσουν αὐτὸν καὶ τὸ δεύτερον· ὁμοίως ἂν οὐκ ἔλθῃ, τάσσουν καὶ τὸ τρίτον, καὶ εἰ μὴ ἔλθῃ, ἀφορίζουν αὐτὸν ὡς φυγόδικον. Καὶ ταῦτα πάντα γράφει ὁ νοτάριος καὶ τὰ ταξίματα καὶ τὸν ἀφορι- 15 σμὸν ὡς φυγόδικον.

Καὶ ὅταν ἔλθῃ καὶ ζητήσῃ συμπάθειον, πληρόνει τὰς ἐξόδους τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ὡς τὴν ἡμέραν ὅτι συμπαθηθῇ.

Καὶ οὕτως λέγει ὁ συνήγορος πρὸς τὸν κριτὴν ὅτι « δέσπο- 20 τὰ μου παρίσταται ὁ δεῖνα καὶ οἱ ἀπερφανισμένοι παῖδες τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ λέγουν οὕτως ὅτι ὤρμασαν τὴν θυγατέρα αὐτῶν κυρὰν δεῖνα μετὰ προικιμαίων πραγμάτων ποσομένων περπύρατα τόσα μετὰ τοῦ κῦρ δεῖνα, καὶ παρελθόντος ἐκεῖνης, ἔλαβεν αὐτὸς δεύτερον συνοικέσιον, μὴ ἐπιτροπεύσας τοὺς παῖδας αὐτοῦ τὴν προίκα τῆς μητρός αὐτῶν, καὶ αἰτοῦ- 25 μεν τὴν ἀγίωσύνην σου τοῦ ὀρίσαι καὶ στρέψαι τὴν προίκα τῆς μητρός τῶν παιδίων ».

Καὶ ἐὰν ὁμολογήσῃ, δόξα σοι ὁ θεός, εἰ δὲ ζητήσῃ ἐγράφως, ἄς δώσῃ ὁ κριτὴς ἡμέραν τοῦ δοῦναι ἔγγραφον λιθέλλον,

καὶ ἄς τὸ γράψῃ ὁ νοτάριος, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἦν ἐπάρῃ ἄς φέρῃ ἔγραφον λιβέλλον οὕτως.

- Λιβέλλος· « ἔμπροσθεν ὑμῶν πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε κύρ δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνορίας δεῖνα, περι-
 5 σταμένη καὶ γὰρ ἡ δεῖνα προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ κύρ δεῖνα καὶ ποτὲ γεναμένου γαμβροῦ μου, ὡς ὅτι προλαβὼν ἄρ-
 μασσα αὐτὸν μετ' ἐκείνης τῆς ἡμετέρας θυγατρὸς κυρᾶς δεῖνα μετὰ προικιμαίων πραγμάτων, ἀξίξῃ ἡ προῖξ καὶ ποσομένηφ. 41.
 περπύρατα τόσα, καὶ τεκνοποιήσασα μετ' αὐτοῦ παῖδας τόσους,
 10 καὶ ζήσασα μετ' αὐτοῦ οὐκ ὀλίγον καιρὸν ἀπῆλθεν εἰς τὰς ἐκεῖ-
 θεν μονὰς κατὰ τὸ βουλευτὸν τοῦ Κυρίου· ἀπέμειναν οἱ ἀπερ-
 φανισμένοι μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μὴ δυνηθεὶς καρτερέσαι τὴν
 χρεῖαν ἔλαβεν δεῦτερον συνοικέσιον, μὴ ἐπιτροπεύσας τὴν
 προῖκα τῆς θυγατρὸς μου χάριν τῶν παιδίων, ἀλλ' οὖν κρατεῖ
 15 ταύτην εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ οὐκ οἶδα ποίῳ τρόπῳ. Ὅθεν
 αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἀγιότητα ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφαν-
 τικῶς ὀρίσῃ τὸν προρρηθέντα κύρ δεῖνα τοῦ στρέψαι καὶ δοῦ-
 ναί μοι τὴν προῖκα ἐκείνης τῆς θυγατρὸς μου, δικαίου τῶν ἀ-
 περφανισμένων παιδίων αὐτῆς, καθὼς ἐχάσεν πᾶσα δίκαιον ὃ
 20 ἤλπιζεν ἔχειν ἀπὸ ταύτην τὴν προῖκα, μὴ ἐπιτροπεύσας ταύ-
 τὴν πρὸ τοῦ συνζευχθῆναι εἰς δεῦτερον συνοικέσιον, καθὼς ἀ-
 παιτεῖ τὸ δίκαιον. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου,
 καὶ τὰ ἐξῆς, προβάλλω δὲ τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττώσαι ».

- Καὶ ἔχει τρεῖς λιβέλλους· ὁ εἰς δέδοται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ
 25 σημειώνει αὐτὸν ὁ νοτάριος ὀπισθεν, καὶ τὸν ἕτερον διδοῖ τον
 ὁ κριτὴς τοῦ ἐγκαλουμένου, καὶ τὸν τρίτον ἔχει τον ὁ ἀβου-
 κάτος ὁποῦ ἐγκαλέει· καὶ διδοῖ του καὶ ἡμέραν τῆς σκέψεως
 ἡμέρας δ', καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέρχονται.

- Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται, καὶ ἂν θέλῃ ὁ ἀντίδικος κρα-
 30 τεῖ τὴν δίκην, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ, λαμβάνει ἄλλας δ' ἡμέρας
 νὰ δώσῃ πᾶσα δίκαιον ὃ ἔχει κατὰ τοῦ λιβέλλου, καὶ ὑπάγει·

καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται καὶ φέρνει ἐγράφως καὶ λέγει οὕτως·

Πρῶτα δίκαια. « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος κατ' ἐμοῦ δεῖνα παρὰ τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ πενθερᾶς μου, καὶ ὡς λέγει αἰτεῖ δικαίου τῶν ἀπερφανισμένων καὶ ἡμετέρων παι- 5 δίων, ἀπολογοῦμαι καὶ γὰρ δεῖνα ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν καὶ λέγω ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῷ παρ' αὐτῆς κατ' ἐμοῦ δοθέντι λιβέλλῳ διὰ τὸ οὐδεὶς, ὡς πιστεῦω, δύναται βλεπῆσαι τὴν διαφέρουσαν προῖκα τῶν ἐμῶν παιδίων ἄλλος παρ' ἐμοῦ, ὅτι καὶ τὸ κέρδος καὶ ἡ ζημία ἐμοὶ 10 διαφέρει ἔτι ζῶν καὶ μετὰ θάνατον αὐτῶν· διὰ τοῦτο λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἄλλω τε καὶ μεγα- λότερον ὡς ὅτι μέχρι καὶ τὴν σήμερον πᾶσα ἐξοδος τῶν παι- δων παρ' ἐμοῦ ἐξοδεύεται καὶ διοικονεῖται (1), καὶ διὰ τοῦτο λέγω ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς » . 15

Καὶ δίδεται καὶ αὐτὸ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ σημειώνει καὶ αὐτῷ ὁ νοτάριος· καὶ ἡ ἄλλη μεραία λαμβάνει τὸ ἴσον τῆς γραφῆς τῶν δικαιωμάτων καὶ ἡμέραν νὰ δώσῃ δευτέρα δίκαια ἑτέρας ἡμέρας δ', καὶ ἀπέρχονται.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται ὁ ἀβουκάτος μετὰ τοῦ κυρίου 20 προσώπου καὶ φέρνει ἐγράφως καὶ λέγει οὕτως.

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τῶν πρώτων δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τοῦ κῦρ δεῖνα καὶ ἡμετέρου γαμβροῦ, ἐν δευτέροις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι καὶ γὰρ ἡ δεῖνα καὶ πενθερὰ αὐτοῦ ἐν τῷ λέγει ὅτι οὐδὲν ὀφείλει τοῦ ἀπολογη- 25 θῆναι μοι, διότι οἱ παῖδες ὑπάρχουν ἐδικοί του καὶ ἡ ζημία καὶ τὸ κέρδος αὐτοῦ διαφέρει, κακῶς τὸ νοεῖ, ὡς ὅτι καὶ οἱ θεοὶ νόμοι οὐδὲ αὐτὸ ἀφήκαν ἀνηγόρευτον, ἀλλ' οὖν καὶ περὶ αὐτοῦ διωρίσαντο, ὡς ὅτι οἱ μὴ ἐπιτροπεύοντες τοὺς παῖδας

(1) γραπτέον, διακονεῖται, ἢ διοικονομεῖται.

αὐτῶν πρὸ τῆς δευτερογαμίας ἐκπίπτουσι πισῶν τῶν δικαίων ὧν ὀφείλουσιν ἔχειν δικαίου τῶν παίδων αὐτῶν· διὰ τοῦτο φ. 42. καὶ αὐτὸς ἐχώσσει καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ | πᾶσα δίκαιον ὃ ὀφείλεν ἔχειν· περὶ δὲ ὧν λέγει ὅτι ἡ ἐξοδος τῶν παίδων παρ' αὐτοῦ γίνεται, δικαίως λέγει, ἐπεὶ τὴν προῖκα 5 πᾶσαν τῆς μητρὸς αὐτῶν ἔχει ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ, δικαίως ἔχει καὶ τοὺς παῖδας ἐκτρέφειν. Διὰ τοῦτο, δέσποτα, ἀνάθωμα εἰς τὴν ὑμῶν ἀγιότητα καὶ αἰτῶ μέσσην ἀπόφασιν τῆς τοιούτης ἐγκλήτου, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον ».

Καὶ σημειώνει καὶ αὐτὸ ὁ νοτάριος· καὶ ἂν θέλῃ καὶ τὸ 10 ἄλλο μέρος, θέτει το εἰς τὴν αὐλήν, εἰδ' οὐ μὴ γε, ζητεῖ τὸ ἴσον τῶν δευτέρων δικαίων, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἐρχεται καὶ λέγει ἐγράφως.

Τρίτα δίκαια. « Κατὰ τῶν δευτέρων δικαιοματῶν τῶν προ- σομοισθέντων παρὰ τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ πενθερᾶς μου ἐν τρι- 15 τοῖς μου δικαίωμασιν ἀπολογοῦμαι καὶ γὰρ δεῖνα καὶ λέγω, ὅτι ὕπερ ἔλεξα ἐν τοῖς πρώτοις μου δικαίωμασι τὸ κατὰ τοῦ λι- βέλλου, πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογη- θῆναι αὐτῆς διὰ τὰ προλαβόντα δίκαια τοῖς ἐμοῖς παισίν, ὅτι πατὴρ οὐδὲν ἀνηγορεύεται χάριν τῶν παίδων, ὅτι πατὴρ κλη- 20 ρονομεῖ τοὺς παῖδας καὶ ὡσαύτως παιδίε τοῖς πατράσι· καὶ ἐπεὶ οὕτως ὀρίζει ὁ κανὼν, οὐδὲ ἐγὼ ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐ- τῆς· διὸ καὶ γὰρ ἀνάθωμα εἰς τὴν ὑμῶν ἀγιότητα καὶ αἰτῶ μέσσην ἀπόφασιν ».

Καὶ ὁ κριτῆς· διδοῖ ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως, καὶ γρά- 25 φει ὁ νοτάριος· καὶ εἰς τὴν ἡμέραν δίδει ὁ κριτῆς τὴν μέσσην ἀπόφασιν ἐγράφως.

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμροτέρων μερῶν, τῆς τε κυρᾶς δεῖνα ἀπαιτῶ τὸ ἐν μέρος καὶ τοῦ κυρ δεῖνα καὶ γαμβροῦ αὐτῆς ἀπαιτῶ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα ἀρχιερεὺς 30 (ἢ ἄλλος κριτῆς ἂν ἔνε) σκέψαντες τὰ πράξεις αὐτῶν ἀκρι-

βῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλήν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφῆνομεν ἐγράψως, καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως· ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ δεῖνα, καὶ ὀρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς κυρᾶς· δεῖνα καὶ πενθερᾶς αὐτοῦ » .

5

Καὶ γράφει ὁ νοτάριος « ἐγράφη ἡ παροῦσα μέση ἀπόφασις, μᾶλλον καὶ ἐκηρύχθη εἰς τὰς ἔτσας τοῦ μηνός, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα καὶ δεῖνα » .

Καὶ παύει ὁ κριτῆς μέχρι καὶ ἡμέρας ἰ', καὶ μετὰ τοῦτο κρατεῖται τὴν δίκην ὁ ἄνθρωπος λέγων « Ἄρνούμει τὰ λεγόμενα ὡς λέγονται καὶ αἰτῶ τὰς ἀποδείξεις » .

Καὶ ἡ γυναῖκα τὰ προβάλλματτα οὕτως, καὶ ὁμνῶουν ἀμφοτέροι. « Προβάλλομαι καὶ γὰρ ἡ δεῖνα ἐπάνω εἰς τὸν ὄρκον μου, ἔτι ὑπάρχω μητέρα ἐκείνης τῆς δεῖνα· ἔτι, ὅτι ὑπάρχω πενθερὰ τοῦ δεῖνα· ἔτι, ὅτι ὠρμάστη ὁ ρηθεις δεῖνα μετ' ἐκείνην τὴν θυγατέραν μου δεῖνα, καὶ ἐτέκνοποίησεν μετὰ τὴν θυγατέραν μου δεῖνα παῖδας τόσους, καὶ ἔδωκά του προῖκα περπύρατα τόσων· ἔτι, ὅτι καὶ μετὰ θανάτου τῆς θυγατρὸς μου ἔλαβον δεῦτερον συνοικέσιον· ἔτι, ὅτι οὐδὲν ἐπιτρέπευσεν τὴν προῖκα τῆς θυγατρὸς μου· ἔτι, ὅτι καὶ ζητῶ ταύτην τὴν προῖκα, δικάσιον τῶν παίδων μου· ἔτι, ὅτι καὶ ταῦτα ζητῶ δικαίου τῶν παίδων καὶ ἐγγόνων μου » .

Καὶ ἐρωτᾶται ὁ ἄνθρωπος κεφάλαιον πρὸς κεφάλαιον, καὶ γράφει ὁ νοτάριος· καὶ μετὰ τὸ ἐρωτηθῆναι τὰ κεφάλαια δλα, καὶ ἀρνήθη μέρος, εἰς τὰ ἀρνούμενα προσέρρει ἡ γυναῖκα μάρτυρας. Καὶ ἐρωτοῦνται εἰς καθείς ὡς κείνται τὰ προβάλλματτα, καὶ ὁ νοτάριος γράφει ταῦτα· καὶ ἐρωτοῦνται τὰ κεφάλαια « πῶς τὸ γινώσκεις; ἤσουν ἐκεῖ, ἢ ἤκουσές το, καὶ τί πιστεύεις περὶ τούτων ἐὰν ἔχη ὡς περ καὶ λέγονται; »

Καὶ οὕτως γράφονται· καὶ μετὰ τὸ ἐρωτηθῆναι οἱ ὄλοι φ. 42. μάρτυρες, ἀνχινώσκονται αἱ μαρτυρίαι ὅλαι παρησιᾶ τῶν

δύο μερῶν· καὶ ἂν θέλῃ τὸ ἀντίδικον μέρος, ἐπαίρει τὸ ἴσον τῶν μαρτυριῶν καὶ ἡμέραν νὰ εἴπῃ κατ' αὐτῶν.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν λέγει εἴ τι θέλει ἐγράψω. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν, ἂν εἴπῃ πρᾶγμα κατ' αὐτοὺς οἷον οὐδὲν πρέπει, 5 λαμβάνει ἢ ἄλλη μεραῖα ἡμέραν νὰ ἀνανεώσῃ τοὺς μάρτυρας· καὶ πληρουμένου τούτου, λαμβάνει ὁ κριτῆς ἡμέραν νὰ δώσῃ πληρεστάτην ἀπόφασιν.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν λέγει ὁ κριτῆς· τέως μέλλει νὰ γράψῃ ὁ νοτάριος ἐπάνω ὅταν δώσῃ ὁ κριτῆς τὴν ἀπόφασιν οὕτως.

10 « Ἐμπροσθεν ἐμοῦ τοῦ νοταρίου καὶ μαρτύρων τῶν κάτωθεν δηλωθησομένων ὁ πνιερῶτατος καὶ θεοτίμητος· ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης δεῖνα, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου ἔκδωκεν πληρεστάτην ἀπόφασιν περιέχων οὕτως » [εἰς πᾶσαν ἀπόφασιν γράφει ὁ νοτάριος οὕτως].

15 « Ἡμεῖς δεῖνα ἐπίσκοπος πόλεως δεῖνα, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας δεῖνα, γνωρίσαντες ἀπὸ τὴν ἐγκλητον ἦν προεβάλλετο ἔμπροσθεν ἡμῶν ἢ δεῖνα, οὐτινος ὁ δεῖνα λιβελλος ἐγράφω ἐδόθη εἰς πληρεστάτην δίκην ἔμπροσθεν ἡμῶν κατὰ τοῦ δεῖνα περιέχων οὕτως· (καὶ ἀναγινώσκει ὁ νοτάριος τὸν λιβελλον ὅλον ὡς κεῖται ἐγράφω· εἶτα λέγει ὁ κριτῆς), δίκης κρατηθείσης νομίμου εἰς αὐτό, ὄρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προσκομισθέντων, δι' ὄρκου στενευθέντων καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ρηθέντα πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν 25 μερῶν ἀναγνωσθέντα καὶ κηρυχθέντα, ὕστερον ἀσφαλήσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι· ἢς ἡμέρας κρεμμαμένης, ἐρευνησαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφύνομεν ἐγράφω καὶ διὰ 30 πληρεστάτης ἀποφάσεως ὀρίζομεν οὕτως· » κατακρίνοντες τὸν κύρ δεῖνα τοῦ στρέψαι τὴν προῖκα καὶ δοῦναι ταύτην σώαν

πρὸς τὴν κυρὰν δεῖνα καὶ πενθερὰν αὐτοῦ, δικαίου τῶν ἀπερ-
φχνισμένων παιδῶν αὐτοῦ, καὶ ἐπιτροπεύειν αὐτὴν ἐπ' αὐτοῦς
μέχρι καιροῦ τοῦ φθάσαι τοὺς παῖδας εἰς νομίμου καιροῦ ἡλι-
κίας, καὶ τότε δοῦναι πρὸς αὐτούς, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον.

Καὶ γράφει ὁ νοτάριος « ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἡ 5
παροῦσα ἀπόφασις, παρόντων τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα καὶ δεῖνα » .

Καὶ μετὰ τὸ δοῦναι τὴν ἀπόφασιν, καρτερεῖ ὁ κριτὴς ἡμέ-
ρας ἰ', καὶ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας βάλλεται ἡ ἀπόφασις εἰς
νομὴν, καὶ στενεύεται τοῦ στρέψαι τὴν προῖκα ἕως τέλους,
κὰν διατετιμημένη ὑπάρχει, κὰν ἀδιατίμητος. 10

Τίτλος I. Περί δευτερογαμούντων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν .

α. Ἡ μὴ δευτερογαμοῦσα γυναῖκα, ἡ ἀνθρωπος, καὶ πᾶς
γονεὺς ἐπαίρνει ἀπαι τὴν προῖκα ἐὰν καὶ ἔχη παιδίκα, ἴσα μὲ
ἓναν ἀπαι τὰ παιδιὰ του· ἐὰν καὶ ἔχη ἓναν παιδίον, μοιράζει
ἐκεῖνο καὶ ὁ πατήρ ὡς διὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ μετὰ θανά- 15
του τοῦ πατρὸς στρέφεται τὸ ὅλον εἰς τὸ παιδίον αὐτοῦ· καὶ
ἐὰν ἔχη δύο παιδιὰ, λαμβάνει τὸ τρίτον, ὁμοίως καὶ τρία
παιδιὰ, τὸ τέταρτον, καὶ οὕτως καθεξῆς, καθὼς ὀρίζει ἡ ριζ'
Νσαρά.

φ. 44. | β. Τοῖς δὲ παισὶν ἐμπαίνει πᾶσα πρᾶγμα τῆς μάνας αὐ- 20
τῶν, θέλει ὁ πατήρ ἄς διγαμήσῃ, θέλει μὴ διγαμήσῃ, ὅτι οἱ
παιδὲς ἔνε κληρονόμοι τῆς προικὸς τῆς μητρὸς αὐτῶν· καὶ
ἐὰν ἔνε ἀνήλικα, χρεωστοῦν οἱ γονεῖς νὰ τρέφουν τὰ παιδιὰ.

γ. Ὅτι εἰ καὶ πλέον δοθῇ ἀπὸ τοῦ πατρὸς, ἢ ἀπὸ τῆς μη-
τρὸς τῷ δευτέρῳ ἀνδρὶ, τὰ πρῶτα παιδίκα τῆς πρώτης γυναι- 25
κὸς δύνανται ἐκδικεῖν αὐτά.

δ. Τῆς δευτερογαμοῦσης γυναικὸς τὸ κανίσκιν τὸ διδοῖ ὁ
ἀνδρῆς πρὸς τὴν γυναῖκα πρὶν νὰ ὀρμασθῇ ὅπερ λέγεται θεώ-

ρετρον, τὰ παιδία τῆς γυναικοῦ κερδαίνουσι τα ὅλα ἐν τῷ ἄμα
ὡς παιδία καὶ κληρονόμοι αὐτῆς, καθὼς λέγει ἡ β' Νεαρά.

ε. Τὰ ἐκ τοῦ προτέρου γάμου κερδαθέντα, κὰν δευτερογα-
μήσωσιν οἱ γονεῖς, δύνανται τὰ παιδία τοῦ πρώτου γάμου ἐκ-
5 δικεῖν αὐτά, κὰν καὶ τριάκοντα ἂν ἐδιάρθῃσαν διὰ τοῦτο οὐ-
δὲν χάνουσι τὸ δίκαιόν τους· εἰ δὲ ἔνε ἀνήλικοι, ἄμα ὅτι γε-
νοῦν ἀνήλικοι, ἤγουν φθάσωσιν ἐς χρόνους, δύνανται ζητεῖν
τῆς μάνας των τὰ πράγματα.

ς. Οἱ γονεῖς δύνανται πωλεῖν, μεταδίδειν, ποιεῖν ὁ βούλον-
10 ται τὰ πράγματα τὰ κάμνουσι ἀπὸ τῆν τελευτήσασαν γυναῖκα,
ἐὰν οἱ παῖδες αὐτῶν προτετελεύτησαν μὴ ἔχοντες ἄλλους κλη-
ρονόμους· εἰ δὲ εὐρεθοῦν ὅτι ἔχουσιν, οὐ δύνανται ἐκποιεῖν εἰ
μὴ μόνον εἰς τὸ τέταρτον ὁ ἐκάμασιν· ὁ ἐντέχεται καὶ δια-
φέρειν εἰς τὰ παιδία εἰς οὐδένα τρόπον δύναται κανεῖς νὰ τοὺς
15 ἐπάρη τι· ἀλλὰ καὶ ἂν δευτερογαμήσωσιν οἱ γονεῖς, ὁ πατήρ
μὲν νὰ ἔχη τῆν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἔνε οἱ παῖδες
ἀνήλικοι, ἡ δὲ αὐθεντία νὰ φυλάττεται ὡς διὰ τὰ παιδία ὡς
κληρονόμοι.

ζ. Δευτερογαμῶν ὁ πατήρ χρῆσιν ἔχει νὰ δώσῃ πρὸς τὰ
20 παιδία ἀνθρωπον νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα τῶν παιδίων· εἰ δὲ
οὐδὲν δευτερογαμήσῃ (1), οὐδὲν χρεωστεῖ νὰ δώσῃ ἐγγυητὴν,
ἀμμέ νὰ τὰ κρατῇ ἐκεῖνος ἕως ὅτου νὰ γένουσι οἱ παῖδες
χρονῶν ἐς.

η. Ἐνὸς τῶν παίδων ἀπέθανεν ἄπαις, ὁ γονεὺς ὅπου ζῆ, ἢ
25 πατήρ, ἢ μήτηρ οὐδὲν κερδαίνει ἀπαι τὰ πράγματα τοῦ παι-
δίου, ἀλλ' οὖν λαμβάνουσι αὐτὰ οἱ ἀδελφοὶ ὅπου ἀπομένουσι
αὐτοῦ ὡς διάδοχοι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.

θ. Ἡ μήτηρ συγκληρονομεῖ τοῖς ἰδίοις εἰς τὰ πατρικά αὐ-
τῶν πράγματα, κὰν κοράσιά εἴσιν, κὰν πᾶλληκάρια, ὡς ἐνὸς
30 τῶν ἀδελφῶν.

(1) γ.ρ. δευτερογαμήτου

Πλὴν ἐγνώριζε καὶ τοῦτο ὅτι ἀδελφὸς ἂ φανῆ ἀχάριστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, οὐδὲν λαμβάνει μέρος ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Ἀχάριστός ἐστιν ὁ ἐπιβουλευόμενος τῇ ζωῇ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

5

ι. Ὁ ἄνδρας ἔστειλεν τῆς γυναικοῦ του προγαμιαίαν δωρεάν, ἐὰν δευτερομήση ἢ γυναίκα, ἐκεῖνο τὸ κανίσκι ὡς εὐοίσκεται ἢ χρυσάριον, ἢ ἀργύριον, τῶν παιδίων ἔνε, καὶ ἡ μάνα οὐδὲν ἔχει τι ἐξ αὐτῶν.

ια. Ἔστιν δέ σοι καὶ τοῦτο γνωστόν, ὅτι ἐὰν ἀσθενῇ ὁ υἱὸς 10 τῆς γυναικός, καὶ εἰς τὴν διαθήκην του οὐδὲν ἀφήσῃ καὶ τῆς μάνας του δίκαιον μέρος ὡς περ καὶ τοὺς ἄλλους, δύναται ἡ μάνα νὰ πῆ κατὰ τῆς διαθήκης, θέλει χήρα ἂν ἔνη, θέλει διγαμος.

ιβ. Ὁ δευτερογαμησας ἀνὴρ τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου κέρ- 15 δη, ἐὰν καὶ προτελεύτησαν τὰ παιδιὰ του τὰ ἐκ τοῦ γάμου, χρεωστῆ νὰ ἐκδικῆ τὰ πράγματα διὰ τοὺς κληρονόμους, καθὼς ἰ ὀρίζει Νσαρὰ ξθ', βίβλ. ε' τοῦ κώδικος, τίτλος β', διά- 45. ταξις ια'.

ιγ. Ἐὰν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου παῖδας οὐκ ἐποίησεν ὁ ἄν- 20 θρωπος, ἢ καὶ ἐποίησεν καὶ ἐτελεύτησαν, οὐδὲν χρεωστῆ νὰ κάμη ἢ τὸ τέταρτον τῆς προικός, τὸ δὲ λοιπὸν νὰ τὸ ἐπάρουν οἱ γονεῖς, εἰ δὲ οὐκ ἔχει, οἱ πλέον ἐγγῦς κληρονόμοι.

ιδ. Ἐάν μου ἀφήσῃ ἡ γυναίκα ἢ τὴν προϊκάν της, ἢ ἄλλο μεγαλύτερον πρᾶγμα, χρεωστῆ, ἐὰν ἔνε διάκων, νὰ κρατῆ τὴν 25 προϊκαν ἕως χρόνον, καὶ ἐὰν δευτερογαμησῇ, στρέφει τὴν προϊκαν, σωζομένου τοῦ τετάρτου ἡγουν τοῦ κάσσου· εἰ δὲ γένε- ται ὁ διάκων ἱερεὺς, ἢ καλόγερος, κερδαίνει τὴν προϊκα ὅλην (1).

(1) Ἐν τῷ περιθωρίῳ μετχγενεστέρῃ χειρ ἐπημίειται « σκόπει ».

ιε. Ὁ πατήρ ἐχέρησεν καὶ ἠβουλήθη αὐτεξουσιάζει τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐὰν θέλῃ δύναται κρατῆσαι τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἀπαιτοῦς καρποῦς τῶν προικιμαίων πραγμάτων, μόνον χρεωστεῖ νὰ φυλάσσονται τὰ πράγματα τῶν ὀρφανῶν, ὡς διὰ, ἐὰν
 5 παρέλθῃ ὁ πατήρ, νὰ ἠξέυρῃ ὁ υἱὸς πόθεν νὰ λάβῃ τὰ μητρικά του· ὅτι καὶ οἱ παῖδες, ἐὰν εἰσιν ἀπὸ ἐσ' χρόνων, δύνανται καὶ ἐκεῖνοι νὰ ποιήσων τὴν διαθήκην τους καὶ ν' ἀφήσων ἀπαιτὰ τὰ μητρικά τους, ἢ τὰ πατρικά, ὡς κληρονόμοι, καθὼς ὀρίζει· ἀνάγνωθι βιβλίον τῶν Ἰνστιτούτων τίτλ. θ', α' Νεαρά,
 10 καὶ βιβλ. ς', τίτλ. ζ', διάταξις α', βιβλ. γ'.

ις. Ὅτι ὁ αὐτεξούσιος υἱὸς μερίζει τῶν καρπῶν τῶν πραγμάτων μετὰ τοῦ πατρός, καὶ οὐδὲν ἔχει ἄδειαν ὁ πατήρ νὰ τὰ κρατήσῃ διὰ τὸ ἐμακροτόνησεν ἢ γυναῖκα μὲ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' οὖν καὶ ἐὰν ἔχη καὶ ἄλλον ἀδελφὸν καὶ ἔχει τον ὁ
 15 πατήρ ἐκεῖνον τὸν μικρότερον ὑπεξούσιον, ὁ μὲν αὐτεξούσιος λαμβάνει τὸ τοῦ ἐμπαινεῖ, τὸ δὲ ἕτερον κρατεῖ ὁ πατήρ διὰ τὸν ὑπεξούσιον παῖδα, καθὼς ὀρίζει τίτλος ζ' α'.

ιζ. Εἴ τι κάμη τὸ παιδὶν εἴτε ἀπὸ τὴν μάνα του, εἴτε ἀπὸ τὴν προικάν του ἐὰν λάβῃ γυναῖκα, εἴτε ἐὰν κάμη ἐξ ἰδίου
 20 καμάτου, χρεωστεῖ τὸ παιδὶν νὰ ταγίζῃ τὸν κύριόν του, ὡς ὀρίζει ἢ Νεαρά κ β'.

Ὅτι ἐὰν διγαμήσῃ ὁ πατήρ, ἔχουσιν οἱ παῖδες ἄδειαν λαμβάνειν τὰ μητρικά αὐτῶν πράγματα αὔθις, καθὼς λέγει βιβλ. ε', τίτλ. ζ', διάταξις α', βιβλ. ν'.

25 ιη. Ὅτι ἐὰν ἀποθάνῃ ἡ γυναῖκα ἄπαις, οὐδὲν κερδαίνει ὁ ἀνὴρ ἐκ τῆς γυναικείας προικός, εἰμὴ τὸ κάσσον ὃ ἐστὶ τέταρτον ἐκ τῆς ὅλης προικός ἀπὸ περπύρατα, χρυσάφιν, ἀσημίου, ὑφασμάτων καὶ ἐτέρων πάντων, καθὼς ὀρίζει Νεαρά τοῦ Θεοδοσίου τοῦ νέου, εἰ μὴ ἐφθασεν καὶ ἐγένετο ἄλλο τι σύμφωνον· ὡσαύτως καὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰ συμβῇ θάνατος, ἀμφοτέρων εἰς νόμος δέδοται.

ιθ. Ἐάν τις ἐκ τὸ ἀνδρόγυνον, κἄν τε γυναῖκα, κἄν τε ἄνδρας ἀφήσει εἰς τὴν διαθήκην τοῦ τοῦ ἄλλου μέρους πράγμα, οὐδὲ ἂν δευτερογαμήσῃ, δύνανται οἱ παῖδες ἢ συγγενεῖς ἐπάραι αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ μένει εἰς ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἐξαφῆκεν.

5

κ. Μάνα ἐάν χάριση τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῆς καὶ δευτερογαμήσῃ, οὐδὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ στραφῇ νὰ ζητήσῃ τὰ ἔδωκεν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἐάν μὴ τὰ ἔδωκεν μὲ συμφωνίᾳ, ἂν διγαμήσῃ. ἢ ἂν πτωχεύσῃ, νὰ τὰ ἐπάρῃ.

κα. Ὁ πατήρ, προῖκαν ἢ προγάμου δωρεάν ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ, οὐδὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἐκ τῶν παίδων μου οὐδὲν ἔχω τί νὰ δώσω, ἀλλ' οὖν ἐκ τῆς ἰδίης ὑποστάσεως δίδει τοῖς φ. 46. αἰτοῦσιν, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν πραγμάτων | τῶν παίδων, ὅτι πατήρ δικαίου τῶν παίδων κληρονομεῖ.

κβ. Εἴ τις λάβῃ ἄπορον γυναῖκα, ἤγουν ἄνευ προικῆς, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲν λαμβάνει ἢ γυναῖκα ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ [τὸ] τέταρτον, καὶ οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀνδρὸς νὰ κρατήσουν τὸ τέταρτον, διὰ τὸ ἐπῆρεν τὴν γυναῖκα ἄπροικον, ὡς ὀρίζει ἡ Νεαρά ριζ. Ἐἰ δὲ λεγάτον καταλειφθῇ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς ἐάν μὴ τῆς ἀφῆσῃ, εἰ δὲ ἐφῆκέν τῆς λεγάτον, τέταρτον οὐδὲν λαμβάνει διὰ τὸ ἄπορον, ὅτι οὐδὲν ἔλαβεν μετ' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος προῖκα.

κγ. Ἄνθρωπος ἔλαβεν πρώτη γυναῖκα καὶ ἐτεκνοποίησεν μετ' αὐτῆς, καὶ ἀπέθανεν ἢ γυναῖκα, ὕστερον ἔλαβε καὶ δεύτεραν γυναῖκα καὶ ἐτεκνοποίησε καὶ μετ' αὐτῆς, καὶ οὕτως ἐτελεεύτησεν ὁ πατήρ· τὰ παιδία τῆς πρώτης γυναίκας καὶ τῆς δευτέρας ἴσα λαμβάνουσιν τὰ πράγματα τὰ πατρικά, ὁ καθεὶς αὐτῶν ὀφείλει λαβεῖν τὴν προῖκαν τῆς μητρὸς αὐτῶν καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, καὶ ἐάν ἀπομείνουν πράγματα, δέχονται ταῦτα οἱ παῖδες ὅλοι οἱ πρῶτοι καὶ οἱ δεύτεροι, τὸ ἴσον καὶ οὐ πλεον.

κδ. Ἄνθρωπος, ἢ γυναίκα ἔχουσα ἐκ τοῦ πρώτου γάμου παῖδας καὶ βουλευθῆ νά ἐπάρῃ δεῦτερον συνοικέσιον, χρεωστεῖ πρὶν νά ὀρμασθῆ τὸ δεῦτερον νά πάρῃ τὴν προῖκα ἣν ἔλαβεν νά τὴν δώσῃ εἰς ἐπίτροπον νά φυλάγεται μέχρις ὅτου νά γέ-
 5 νουνται τὰ παιδία τοῦ νόμου νά ἐπάρουν τὴν προῖκα τῆς μη-
 τρὸς αὐτῶν· εἰ δὲ καὶ οὐ ποιήσῃ οὕτως, ὑπεύθυνα ἔσονται
 τὰ πράγματα αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ δευτέρου συνοικεσίου ὡς διὰ
 νά πληρωθοῦν τὰ παιδία τὰ πρῶτα τὴν προῖκα τῆς μητρὸς
 αὐτῶν, καὶ πᾶσα δίκαιον ἔχουν νά κάμουν δικαίου τῆς μη-
 10 τρὸς αὐτῶν, καθὼς λέγει βιβλίον ε', τίτλος ιζ' τῆς Συλλογῆς.

κε. Εἰ καὶ πολλάκις ἡ μάνα οὐδὲν ἔδωκεν ἐπίτροπον τῶν παιδιῶν αὐτῆς διὰ τὸ ἦτον παρκάτω τῶν κ' χρόνων, διὰ τοῦτο οὐδὲν ἔχασαν οἱ κληρονόμοι τὸ δίκαιόν τους.

Ἄλλὰ καὶ ἀνηλικίων τελευτώντων τῶν παιδῶν ἀστοχεῖ ὁ
 15 πατὴρ νά λάβῃ τὰ πράγματα τῶν κληρονομαιῶν τοῦς δια-
 δόχους, ἦγουν τοῦς κληρονόμους.

ΙΑ. Περὶ πενθούτων γυναικῶν.

κς. Ἡ γυναίκα ἢ χήρα ἐὰν ὀρμασθῆ προτῆτερον παροῦ νά πληρωθῆ ὁ χρόνος τῆς χηρείας αὐτῆς ἀτιμοῦται, ἀλλ' οὐδὲ
 20 ἐξουσίαν ἔχει νά δώσῃ τοῦ δευτέρου ἀνδρὸς ἀπαὶ τὸ πρᾶγμάν
 τῆς εἰ μὴ τὰ τρίτα τῆς προικὸς αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῶν πατρικῶν
 τῶν παιδῶν οὐδὲν λαμβάνει τι, ἀλλ' οὖν ἔχασεν πᾶσα δίκαιον
 ὁ ἔμελλεν νά κάμῃ ἀπὸ τὸν ἄνδραν.

κζ. Τότε πληρόνεται ὁ πένθιμος καιρὸς ὅτε πληρώσῃ ἡ γυ-
 25 ναίκα ἀπὸς ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας αὐτῆς θ' μῆνας, καὶ διατί; ὅτι
 ἡ γυναίκα οὐδὲν βαστάνει τὸ ἐγγάστριον εἰμὴ μῆνας θ' καὶ
 οὐ πλέον· καὶ διατί ἐθέλκεν νά βλέπῃ ἡ γυναίκα τοῦς θ' μῆ-
 νας νά μὴδὲν ὀρμασθῆ; διὰ τὴν ἀνάμιξιν τοῦ αἵματος τῆς

γονης, και ουδεν να ηξεύρη κανεις να ειπη καν του πρώτου άνδρος ενε του παιδός, καν του δευτέρου, οτι εις την κοιλιαν εσωθεν αδηλον ενε η τοιαύτη κρισις του αιματος.

κη. Πάλιν λέγομεν, γυναίκα εχρηευσεν και ουδεν δυνεται εγχατευσαι, αλλα θελει να πωση εις δευτερον γαμον, ουδεν δυνεται, εαν μη να ενε στετρα να μηδεν εποίησεν ποτε πι- 5
φ. 47. ριν, και τότες να μηδεν ορμασθη, εαν μη εχη εξουσία | πα-
ρα της βασιλείας, οτι να εγνωριση η εξουσία οτι ενε στετρα και ουτως να δώσουν ορισμον της ορμασίας· οτι η ατεκνία 10
διδοι χωραν της ορμασίας και ουδεν ποιει αντιδικιαν της φύσεως.

κθ. Ουδεν ενε δίκαιον γυναίκα οπου ουδεν δώσει προς τον άνδρα προικα να λάβη απο τον άνδρα της προγαμιαίαν δω-
ρεάν, ηγουν κανίσκιν το ενε συνειθισμένον οτι λαμβάνουν η 15
γυναίκες απο τους άνδρα αυτης, οτι οπου δώσει προικατον ενε δίκαιον να λάβη και κανίσκιν της παρθενίας, και να λάβη
και απο τον άνδρα και εκείνο και τέταρτον των πραγμάτων του άνδρος αυτης, και αν ουδεν εδωκεν προικα προγαμιατον 20
κανίσκιν ουδεν επαίρει, ανμη τέταρτον των πραγμάτων των κινουμένων μόνον χάριν της συναφείας του γαμου.

λ. Γυναίκα κλεψιγαμουσα του άνδρός, τουτέστιν εφυγεν α-
παί τον άνδρα αυτης και εγινετον πόρνη εις πάντας, υστερον 25
μαθουσα οτι επέθανεν ο άνδρας αυτης και ηλθεν ζητουσα την προικα και το τέταρτον της ουσίας του άνδρός, οι κληρονόμοι ουδεν χρεωστουν να δώσουν της γυναικου ουδε εν δίκαιον, αλ-
λά την προικαν αττης μόνην, εαν δείξη οτι εδωκεν προικα 30
προς τον άνδρα· και τουτο μεγάλη φιλοτιμία εγένετο προς αυτην, διότις εγένετο πόρνη και εκλεψεν τους γαμους του άνδρος αυτης.

λα. Ουτε ο πατήρ, αλλ ουδε η μητέρα αναγκάζονται φυ-
λάξει την προγαμιαίαν δωρεάν, ηγουν το κανίσκιν το στέλλουν

ἄνθρωποι πρὸς τὰς γυναῖκας, ἢ καὶ πολλαίκις ἢ γυναῖκες πρὸς τοὺς ἄνδρα; (ὡς ἔλαχεν πολλὰς γυναῖκας ἐμπροσθεῖν εἰς ἔρωταν ἀνθρώπους καὶ τότε ὀρμάζονται), ἢ τοιοῦται; δωρεαὶ ἓνε εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τῶν γυναικῶν εἴ τι θέ-
 5 λουν νὰ ποιήσουν τὴν δωρεάν ἐκείνην, καὶ οὐδὲν ἀριθμοῦνται μετὰ τῆς προικῆς, ἀλλ' οὐδὲ ζητοῦνται, ὅτι ὁ καθείς ὅπου λάβῃ τὴν δωρεάν ταύτην διδοῖ τὴν καὶ χαρίζει τὴν, πολεμεῖ ἐξ αὐτῆς εἴ τι βούλεται, οὐδὲ ζῶν, οὐδὲ μετὰ θάνατον ἀπαιτεῖται.

10 ββ. Πάλιν ὀρίζομεν καὶ αὐτό, ὅτι ἄνθρωπος ἐὰν λάβῃ προγαμιαίαν δωρεάν καὶ ἐπάρῃ καὶ προῖκα καὶ ἀριθμῆσῃ καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν μετὰ τῆς προικῆς, καὶ ποιήσῃ ὅλα ὁμάδα καὶ γράψῃ ταῦτα ἐπάνω του εἰς προῖκα, χρεωστεῖ, ἐὰν χηρέυσῃ ἄνευ κληρονόμου, νὰ στρέψῃ τὴν προῖκα καὶ τὴν προγα-
 15 μιαίαν δωρεάν ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἐποίησεν ὁμολογίαν προικῆς, καὶ οὐχὶ τὸ καθὲν μερικῶς, καὶ ζητεῖται τὰ πάντα ὡς προῖκα καὶ ὁμάδα προικῆς.

λγ. Εἰ δὲ ἔχει παῖδας καὶ βουλευθῆ ποιῆσαι διαθήκην ἐπάνω τοὺς παῖδας, ὡς διὰ νὰ ἀφήσῃ τὰ πράγματα ἄλλους, οὐδὲν
 20 ἐξιάζει ὅσα νὰ ποιήσῃ, ὅτι οἱ κληρονόμοι ἔχουν ἄδειαν νὰ ζητήσουσι τὸ πᾶν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ συμφώνου, νὰ τὰ προκρίνῃ ὁ ἀρχιερεὺς, ἢ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν κριτῆς.

λδ. Τῆς γυναῖκας τῆς χήρας, ἢ καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐὰν ὑπάρ-
 χῃ χηράτος, ἐὰν δώσῃ ἢ γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα προῖκα οὐ-
 25 δὲν ἀπαιτεῖται, οὐδὲ λογίζεται προικίον οἷον χρεωστεῖ νὰ ζητηθῆ, ἀλλὰ χάρισμα, καὶ τὸ χάρισμα οὐδὲν ἀπαιτεῖται ὁμοίως καὶ ὁ ἄνθρωπος πᾶν χάρισμα τὸ ποιήσῃ πρὸς τὴν γυναῖκα ἢ χρυσάφιν, ἢ ἀσημιν, ἢ ροῦχα, ἢ ἄλλο τι, | οὐδὲν ἀπαιτεῖται, ὡς φ. 48.
 πρὸς τέρψιν ἐγένετο τῆς γυναῖκας, καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον
 30 καὶ ἐκείνης καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς οὐδὲν ἀπαιτοῦνται οὐδὲ τὸ ἐν οὐδὲ τὸ ἄλλο, ἀλλ' ἔστιν κέρδος αὐτῶν.

λε. Ἡ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς κατηγορηθῆ ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ ἐγέννησεν οὐδὲν λαμβάνει φιλοτιμίαν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ὡς πόρνη λογίζεται καὶ κατακρίνοντες αὐτὴν ὡς κλέψασα ἐκείνη τοὺς γάμους τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ οὐδὲν ἐφύλαξεν τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ πενθίμου καιροῦ, 5 ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ὑπάρχει χρονιαῖος καιρὸς, καὶ ὡς διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς μῆνας θ', διὰ δὲ τὴν τιμὴν τῆς συζυγίας χρόνος σῶος καὶ πλέον· διὰ τοῦτο παρατηροῦνται ταῦτα διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν γυναικῶν ὁμοίως.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ γραφαὶ τοῦ παρὰ Ζαχαρίᾳ ἐκδεδομένου
τμήματος τῶν Ἀσιζῶν (1) κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὸ
νῦν δημοσιευόμενον Α' κείμενον.

Σελ. 3, στ. 8, ποίσουν.

Σελ. 4. Κατὰ λάθος συνεχωνεύθησαν εἰς ἓν οἱ τίτλοι ζ' καὶ η', καλῶς δὲ ἔχει τὸ ἐπόμενον θ'. — στ. 10, μέσαν.

Σελ. 5, στ. 1, οἱ. — 2, τὸν εἰς ἀγκάλεσαν. — 5, νὰ ἀναγκασίουν. — 6, του καὶ οὐχὶ διὰ ἄλλους. — 8, κᾶπιον. — 9, πρικοουσουροῖς — 11, θαρρούμενος. — 22, πούλησις. — 25, δι' ἄρρα. — 26, ἐκεῖνου ὅπου ἀγόρασεν καὶ ἀπὸ τοῦ. — 31, ἐκεῖνον ὅπου.

Σελ. 6, στ. 3, ὅπου. — 4, ἐκεῖνον... πλήκιν μὲ ἀμ. — 5, ἂν ἀπλ. — 7, ἐνοίκια. — 8, ἐκεῖνον. — 9, ἐκεῖνον ὅπου τὸ ἐγόρασεν. — 10, ἐκεῖνον. — 11, ἀπὸ κακὴν ἀρρώστια. — 20, ἐκεῖνον. — 21, πληθύνει. — 22, ἐκεῖνον. — 23, ἄλλιου. — 25, ἀλλιῶς.

Σελ. 7, στ. 1, πραγματίαν. — 5, ἀπού. — 6, πάζονται. — 10, κουράσις, στόνην. — 11, ἄρματα. — 17, κολυβόντα. — 20, ἐκεῖνον ὅπου νὰ δ. — 23, ἐδάνεισεν. — 24, μυνητον. — 26, ἓνας μάρτυς. — 27, χρεοῦ — χρεωφειλέτης. — 29, ἐμάχεψεν.

Σελ. 8, στ. 14, τῆντα. — 5, χρῆζονται. — 14, ἐγγυητοῦ. — 17, τὸ π. — 22, τότε ἡμ. — 29, κρατήσουν.

Σελ. 9, στ. 1, ἀπού. — 5, ἐκεῖνον... κακέαν... ἀπό. — 6, τὸν δῶση μακρινὰν καιρὸν. — 11, ἀπό. — 12, ἐγγυητοῦ. — 14, δυναστικὸν τρόπον. — 17, χρεωφειλέτη. — 18,

(1) Περὶ τοῦ Ἀθωνικοῦ τούτου κώδικος βλέπε τὰ ἐν προλεγομένοις τοῦ παρόντος τόμου εἰρημένα.

πούλησις. — 20, μένει. — 22, χρωφελέτης. — 23, κατι-
νός... ποιάν. — 25, ελατεινικῶν νομίμων. — 27, σαργέντην.
— 28, σαζαμπερλάνας. — 30, κλέπτει. — 31, αὐθέντου.

Σελ 10, στ. 1, ἡ τῆς σαζαμπερλάνας. — 5, ἀπό. — 10,
όσπιτίου. — 12, ψόφησεν. — 13, καμελάρη. — 14, πολε-
μοῦν. — 15, ἀποστένην. — 16, τίνα. — 17, ζημίαν. — 18,
ἀγωγιάζειν... καὶ τὰ ἀρρωστιάσειν. — 19, ἀπάνω εἰς τίνα.
— 20, ἀγωγιάζει. — 21, ἀγώγιασεν. — μοναυτά. — 22, ἀ-
μαχευτῆ. — 24, ἐπίτου. — 25, ἐφῆτον. — 26, ἐφῆτο. — 29,
ὁ ἔξοδος. — 30, τῆ. — 31, ελατινικά.

Σελ 11, στ. 1, ἀλλίου. — 3, ἀλλίου. — 4, ἐκεῖνο εἰς πα-
ρακαταθήκην. — 5, ἀλλίου. — 8, συνδροφιῶν. — 9, ἀλας
μαρτυρίας. — 10, λατινικῶς. — 11, συνδροφιῶν... πολε-
μοῦν. — 12, συνδρόφου ὅπου πολεμᾶ... συνδρορίας. — 14,
μεσόν. — 17, κακοπίουσι καττηνάν. — 18, νὰ κακοποιούσι.
— 22, ἐλατινικῶς. — 23, ἡμέρας. — 25, ξημερωθῆ. —
26, τακτικὴν. — 27, ἀπὸ τήν. — 30, σεργέντες.

Σελ 12, στ. 3, ὅπου. — 4, ἐκεῖνον... ἐτέρου ἀνθρώπου.
— 9, ἀπό. — 14, περσομένον. — 15, ποῦ ἔμ. — 16, ὀμου-
φουνοῦσαν. — 17, γυναῖκα ὑπάνδρον. — 18, ἐκεῖνον. — 20,
Περὶ ἀνδρός... εὐλογήθη. — 22, ἐκεῖνον... ἡ νὰ τήν. — 23,
θέλημα. — 25, ἐκεῖνον. — 28, ἀφαμπαρλιέρην... ἔχει.
— 29, χρήζονται. — 30, μάρτυρας.

Σελ 13, στ. 1, μάρτυρας διὰ πρᾶγμα. — 2 πολεμοὶ ομοῦ
(Κατὰ λάθος προσετέθη ἐνταῦθα τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπομέ-
νου στίχου Ὅμοίως). — 4, μάρτυρος ὅπου... μαρτυρία.
— 5, εἰς τοιαύτην. — 7, μάρτυρας. — 9, μαρτυριῶν. — 12,
οὐ χρήζει. — 16, ποίας... τὰ κουμούνια ἀνάμεσόν τους.
— 20, ἔτοις. — 21, αὐτόν. — 25, ἐνδέχεται. — 27, ἐντε-
ρελετζοῦν. — 28, μαρτερίας. — 30, ἐγγλημάτων... λατινι-
κὸν νόμον. — 31, Περὶ μπουργεζίων.

Σελ. 14, στ. 2, ἀθλητότητα. — 10, ἀρχὴ κρισομάτων· λα-
τίνικ. — 12, ἔνη. — 14, χωρισθῆ. — 15, ὅτ' οὐ γέγονεν ὡς
ἀπαιτεῖται. — 17, τὸν εὐλογήσει. — 19, ζημίαν. — 20,
ἀπ' ἐκείνου. — 23, Περί ὄπου. — 25, ἀναλάβῃ. — 26, ἐκεῖ-
νον, ἦ. — 27, γένουν. — 28, τῶν, λείπει.

Σελ. 15, στ. 6, ἐκεῖνον. — 18, τὸ ἀνδρόγυνον. — 19, ἀ-
ναλάβῃ. — 22, ἐλατινικόν. — 23, ὄρμασθῶν. — 24, ὄρμά-
σουν. — 26, ἀνδρα. — 31, ἡ δὴ λωτις, λείπει ἐντεῦθεν,
θεθεῖσα κατὰ λάθος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου τίτλου.

Σελ. 16, στ. 7, μές. — 9, ἐκεῖνον. — 10, οὔτε. — 11,
δίδη. — 14, ἕτερον. — 24, ἐντέχονται νὰ πουλήσῃ. — 28,
τεθνεότου.

Σελ. 17, στ. 2, ἀφῆκεν. — 3, τὸ λεγάτου. — 5, γυναῖ-
κα. — 9, δόρας τὴν πολεμᾶ. — 9, δόρας τὴν πολεμᾶ — 17,
χωρίς. — 19, δούλευσιν. — 21, ἐκεῖνον . . . . κληρονομίαν.
— 22, ἐκεῖνον. — 24, ἐκεῖνον. — 25, ἠθέλησεν. — 29, κλε-
ψιμίαν. — 30, ὀπου ἐπ . . . ὄπου.

Σελ. 18, στ. 1, τυ. . . . ἀπὸ κρούσει. — 2, ἦ . . . ἦ.
— 5, ἐδόθη. — 7, δίδει. — 10, πρᾶγμα. — 14, κρατεμέ-
νος. — 16, παράμερον. — 19, πλέον. — 20, ἐκεῖνον . . . .
κανενός. — 21, τό. — 22, ἐκεῖνον. — 23, οἱ δίχως. — 26,
καὶ τῶν χωρ. — 29, τὸ μοίρασαν. — 30, ἐκάμασ. . . ἦ τὸ
ἔστρεψε. — 31, σπίτι. — ἦ, λείπει.

Σελ. 19, στ. 1, ἄλλον — ἀμάχιν, λείπουν. — 6, ἐκεῖ-
νον. — 7, ἄλλον. — 10, τόπον χριστιανῶν. — 13, πρᾶγμα.
— 16, ἄλιτρον. — 17, οὐδέν. . . . χόνη. — 21, δίδουν.
— 22, βοτάνι. — 24, ξιρόση. — 26, ξηκληρώσουν. — 28,
ἐλατινικόν. — 30, κλέπτουντα πράγματα.

Σελ. 20, στ. 2, γένηται ἀπ' αὐτόν. — 11, διαφεντεύεται.
— 13, καθάληκεύοντας . . . . ἀπουτόν. — 15, ἦ. — 17,
ἀπό. — 20, τὸν χριστιανόν. — 21, πουλησ. . . 23, ὁ τίτλος

σμβ' κατά λάθος συνεχωνεύθη ἐν τῷ προηγουμένῳ σμά, κα-
λῶς δὲ ἔχει ἡ ἀρίθμησις ἐν τῷ ἐπομένῳ σμγ. — 25, κτηνῶν
καὶ τῶν ὄρνιθων. — 26, σακρά. — 27, ἡμπάρουν ἡδους.
— 30, ξύλο.

Σελ. 21, στ. 1, ἐλατινικόν. — 2, ὀποῦ. — 3, δέρη. — 4,
κλέπτε. — 5, μαρτερίξ. — 7, πληγὴν, καὶ ἀπ' ἐκείνως.
— 9, τό. — 11, κρίσεις. — 12, ὀποῦ τὸν ἔδειρε τῆντα νὰ
δώσῃ. — 13, ὀποῦ. — 19, τοῦ μέλλην . . . . ἔμπροσθεν.
— 21, Συριανοῦ. — 25, ἀπό. — 31, βίον.

Σελ. 22, στ. 1, βάλλοντος. — 2, οἶ. — 3, σπίτι. — 7,
ἐκεῖνον. — 8, γυναικός. — 9, μετ' αὐτῆς παρὰ φύσιν. — 14,
ὀποῦ ἐμπ. — 19, Συριανός . . . Φράνκου. — 28, πληρώσουν.

Σελ. 23, στ. 1, ὀποῦ, λείπει. — 3, παντῶν. — 4, μάρ-
τυραν. — 6, φούντικαν. — 10, μκκαριώτατοι. — 13, Μου-
λοῦρδες καὶ οἱ Ἀκουβῆται. — 15, μηνί. — 16, τήν, λείπει.

Σελ. 24, ἀρξώμεν γράφειν. — 2, κεραλὴν τοῦ στόλου.
— 6, Μπήλου. — 21, δικαιοσύνην. — 25, γράφατε. —
26-27, ὅτι — κρίσιν, λείπουσι.

Σελ. 25, στ. 11-12, ὅτι-ἀγαπᾶν, λείπουσι. — 12, αὐ-
τῆ. — 16, παρὰ τότε καὶ τὸ πνεῦμα γυρέψῃ. — 23, κοστοῦ-
με. — 29, ἐθέσμαν. — 30, ἔμπροσθεν . . . νὰ ρευθῇ.

Σελ. 26, στ. 7, ὁ, λείπει. — 21, ἐρχομένους . . . ἐγκα-
λέσουν. — 23, προσώπων. — 24, ἀγάλεμου. — 30, του,
λείπει.

Σελ. 27, στ. 2, ἐντέχεται. — 7, οἰδέ. — 8, ἀπό. — 9,
ἀπό . . ἔνη. — 11, καταλαλήσι. — 19, ἀπολογήσοι . . . .
ἡμέρας. — 20, κατὰ τὸ μάρκον. — 21, σόζη. — 26, τους,
λείπει. — 29, διχός. — 31, ἀληθίαν.

Σελ. 28, στ. 5, καὶ-ποιέσουν, λείπουσι. — 6, περιπα-
τεῖν εἰς τὴν στραταν. — 9, ὡς λέγεται ἀβοκάτος. — 21,
παύσουν. — 25, μέγχν. — 27, τοῦ θεοῦ.

Σελ. 29, στ. 7, από. — 12, ἀγκαλέσουσιν. — 13, ἔνη κενοί. — 16, ἀφοῦ. — 17, πλέον. — ἀπό, λείπει. — 23, συμβουλευούν. — 26, πεδίων. — 28, κριτάδων. — 31, ἀπού.

Σελ. 30, στ. 1, ἐκάλεσαν . . . ἀπό. — 3, συμβολήν. — 5, δοσμένος ἀπό. — 7, μένη . . . γρυκισθῆ. — 8, ἀντί πέφτει, νά πῶς τὴν νά. — 9, ὡσαγιῶν. — 12, συμβουλευέσει. — 13, δέν. — 15, πάσαν. — 16, ἀκόμι. — 17, διὰ τοῦττους ἐβάλαν. — 19, δικαίαν . . . τόν. — 24, Μαί. — 30, ἀηκάνοντα. — 31, ἀντί οὔ, οἶ.

Σελ. 31, αἱ πρῶται τρεῖς λέξεις ἐν συνεχείᾳ τῶν προηγουμένων. — στ. 2, ἀντί ἡ, ἦν η, — 6, δίκαια. — 7, πῆστες. — 9, ἦ. — 10, ἐκεῖνος. — 11, παρακεθούν. — 12, καὶ ἀρχιπίσκοποι καὶ ἀρχιδ. — 14, ταῖς ἀγ. . . . ζόσιν ἀπό. — 15, τοῦτο. — 19, παρλά. — 22, συμβολήν. — 25, παράπτωμα . . μέσ. — 26, οἶ. — 27, οἶ. — 30, ἔγλημα.

Σελ. 32, στ. 3, ἐκκλησίαν. — 4, ἔγκλημα. — 13, οὐ. — 15, γένηται. — 28, ἦ — 29, οὐδὲν ἐντ.

Σελ. 33, στ. 1, εἰς λείπει. — 3, ἀμὲ νά. — 11, τὴν αὐλὴν διὰ. — 13, ἔτερους. . . . ὅσπερ. — 19, διὰ ἄλλους. — 21, ἀντί ἐνὶ ὀποῦ, εἰς τοῦ. — 22, διὰ. — 23, ὡσαγιῶν. — 24, ἔχασεν. — 28, ἀγκλέση. — 29, τινα. — 31, ἀλά.

Σελ. 34, στ. 1, ὡγιῶν ἐκεῖνου ποῦ τὸν ἐκατάμπλεξαν. — 6, περιτύχειν. — 11, ἀντί γροικηθῆ, κριθῆ. — 12, ἐμπροπετῆς. — 13, φανπαλιέροις. — 14, γρηκεθῆ. — 17, ὀρισμόν. — 18, ἀγκάλεμα . . . . τόν. — 21, καὶ τὰ πράγ. — 24, ἀθανπαρλιέροις. — 27, ἀπό . . ὡσαγιῶν.

Σελ. 35, στ. 5, ὑμποροῦν νά ἀγκαλεσθοῦν. — 10, γίνουν. — 12, τὰ, λείπει. — 13, ὡσαγιῶν . . . . κλέψια. — 16, ἀπό. — 17, ριγατικὴν. — 19, ἀγκαλεσθοῦν. — 20, ἀπέ. — 23, γρικηθῆ. — 24, δῶ . . καταδικάζωνται. — 25, ἀντί οὔρανοῦ, ὀσπιτιοῦ. — 29, ἀπκνουτέρου.

Σελ. 36, στ. 4, ποταποί. — 5, όπου ν' — 6, ἀρχείσιν τὰς κρήσισας. — 8, καὶ μεταγενέστεροι. — 11, ἴσιον . . ἄνθρωπον. — 12, γυναῖκαν. — 13, Ὀδέ. — 17, Ἐάν . . . μία. — 18, ὀαγιῶν. — 25, στερεόσης. — 26, παρ. — 29, τε τόπογκέρην.

Σελ. 37, στ. 1, πρόσωπα τοῦ κορμίου. — 5, φασιάζην. — 7, λαός. — 8, ἀπό. — 12, ἄν, λείπει . . οὐδένα. — 19, ἀραβῶνα. — 20, ὡς . . . ἢ συνεδ. — 23, οὐδέν. — 27, ἦ. — 28, θέλημα. — 29, εἶχεν.

Σελ. 38, στ. 1, πάζουντε. — 3, ἀπό. — 4, ἀπό. — 5, ἀπό. — 6, ἦ. — 7, κρατημένος. — 8, νὰ ποβάλῃ.

Σελ. 39, στ. 8, γείτοναν . . ἤμποροῦν. — 11, ἀντί τέρμενον, ταγμένον. — 14, κατὰ λάθος σημειοῦται ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου τούτου ὡς λ', ἀντί τοῦ πραγματικοῦ κθ. — 15, τζαλουτζίσμαν. — στ. 17, ἵπου πλερόνει, λείπουσι. — 18, λείπει ὄλον τὸ κείμενον τοῦ κθ' κεφαλαίου ὡς καὶ ὁ τίτλος τοῦ λ'.

Σελ. 40, στ. 14, μίαν. — 15, ἀντί πέρπυρα, νν (νομίσματα). — 19, νν. — 20, ὅσάν νά. — 28, διαλλιτῆς. — 29, ἔντα. — ἀντί καί, εἰς. — 31, ἄν . . ἔτοσαῦτα.

Σελ. 41, στ. 1, ἔβαλεν. — 2, ἐπάν. — τὰ δελοιπά, λείπει. — 6, εἰ ἴσος. — 8, πέρην . . εἰς τό. — 9, ἐπλήκσε. — 10, ψηφισθῆ. — 12, ψηφισθῆ. — 17, σπίτι. — 19, τόν. — 25, κρατημένος. — 26, τοιοῦτο . . ἀπάν. — 27, περιβίασμαν. — 28, ἐπάν του ἀφοῦ τὸ ἐγόρασεν καὶ μετὰ τοῦτον. — 30, Ὀδέ. — 31, ἀπό.

Σελ. 42, στ. 1, ὅτι, λείπει . . μίαν γυναῖκαν. — 2, κενέταν σκλάβον. — 3-4, ἀπὸ κακῆ. — 6, ἀγόρασιν. — 10, πλέον. — 11, ἀντί Ἱεροσολυμάτου, πολεμάτου. — 13, Ὀδέ. — 15, ἠπόυλησεν. — 19, ἀγόρασεν. — 20, ἐγόρασε. — 21, ἀπό. — 25, ἀντι αἰμάνωτο, ἐπάνωτου. — 26, καὶ τῆς. — 27, νὰ ἀγοράσῃ. — 28, ἦ.

Σελ. 43, στ. 1, κάρκατζά. — 4, τοις. — 11, πάρη, λείπει. — 15, τοῦ εἶπεν ἐκείνου. — 20, ἀμαχίον. — 26, ἀπό. — 27, πρᾶγμαν. — 28, τό. — 30, στόλευσιν . . . πετρεχίλια.

Σελ. 44, στ. 2, ἦ. — 7, ἔνι, λείπει. — 12, τὸ νὰ πάσουν. — 14, τοῦ ἀγοραστοῦ. — 16, ἐπάστησαν. — 18, δίκαιον. — 21, ἀπόθεν. — 24, τρέψη ψωμί . . ἔξοδον. — 25, πημπόνη.

Σελ. 45, στ. 2, ἐδανείσθη λέγει, αὔριο. — 3, ἀφήνει τον. — 5, τὸ χρ. ἢ ὀποῦ. — 6, ἄλογόν του. — 9, τότε δίδουν ἀλιός. — 12, ἀλιός. — 13, τὸ σιτάριν. — 14, ἀπὸ τὸ σιτάριν. — 15, μώστραν. — 18, ὀποῦ εἰδειξεν. — 21, πᾶς. — 25, ἀντὶ ἀβαθοέ, ἀραβόνα.

Σελ. 46, στ. 1, μεταλήν. — 2, ἦνε ζητημένη . . . ἀπό. — 9, διὰ τῆς θαλάσσης, ἂν τύχη καὶ ἔχουν. — 12, θαλάσσου, διότι εἰς τὴν αὐλὴν τῆς θαλάσσου οὐδὲν πέρνουν παταλίαν. — 15, παταλίας . . . ἀπὸ ἐνύ. — 17, ταῦτα. — 18, ἐπαυλιάσεν χωρὶς κλεψιάν. — 24, εἰ. — 26, ἐκείνον . . . τοῦ δὲν ἐπάστηκεν. — 27, νν. κ'. — 28, ἀπάνου. — 29, πάρη. — 30, ἐπάστηκεν. — 31, εἰς τὸ ἄκκομα.

Σελ. 47, στ. 2, τὰ πράγματα τούτου, λείπει. — τιμὴν του. — 7, τὸ νὰ ρίξουν. — 8, διὰ λαφρόνουν . . . — 10, ἀπὸ . . . πουλήν. — 11, λαφρόνη. — 12, παρευθύς. — 14, ἐναπόμηνε. — 15, ὀδίχα. — 16, ὅπι εἶνε ἐπάνω. — 17, νὰ τὰ ψηφιστοῦν — μισοστὶ ἢ ζημίαν ἐπὶν εἰς ὄλα εἰς ράτα, καὶ τὸ ἐρρίψασι. — 19, ὅσαν κουστεύσει, καὶ τὰς ἔξοδας. — 20, τοῦτο — 22, εἰστήν. — 23, νν. — 24, νν. καὶ ἄλλος ὀποῦ νὰ ἀγόρασεν πρᾶγμαν διὰ νν. — 25, νν. — 28, διαφοράς. — 30, εἴστε.

Σελ. 48, στ. 2, ὅσον νὰ κούστεψεν. — 3, ἀπόμενον. — 4, ναύτας. — 6, ἐκατόστοδον τῶν νν. — 7, νν. — 9, ἐτησαῦτο . . φέρη ἔμπροστέν. — 13, ὁ, λείπει . . . μετρικόν. — 14, ἀντὶ ἴσον, εἰς. — 17, πάζουντζι. — 18, ἀραβόνα. — 19, μι-

κρόν τε ἡ μεγάλην. — 21, παστούν. — 22, ἐνσυμπάψαιεν.
— 23, νά τὸν καλλιωτέριση, ἢ νά τὸν ματιάση. — 27, κα-
ραβοκίρου ὅταν μένη. — 29, πλήων (γραπτέον πλειον) . . .
ἕτεραν. — 30, ἐξουδίασεν. — 31, νά τὸ ἱκανώσουν, ἦ.

Σελ. 49, στ. 1, διαδησπαρτιάσου ἀπάνω των. — 2, ἐκορ-
δίασεν. — 4, μένουεν εἰς ἰδικά. — 5, καὶ ἄν. . . ἐπάστησαν.
— 9, ἀπό. — 11, ἡμπαίνει. — 14, ἦ. — 15, κυντάρια.
— 17, μάρτ. . . — 18, βασταγάροις. — 19, ἀντί καί, ἦ.
— 20, ἀσημι. — 26, Ὀδέ. — 28, διὰ κάτους. — 30, δίδη.

Σελ. 50, στ. 1, ριζίκο. — 2, ἐπλαζοῦν. — 3, χανουται. — 5,
ἀντί καί, ἦ. — 7, ἦ καλά. — 12, ἔδωκαν. — 13, καὶ
λείπει. — 15, κατεγόδια. — 19, ἡ ἡμέρας, καὶ ἀπὸ τῆς ἡ-
μέρας καὶ νά. — 22, τὸ δώση. — 23, Ὀδέ τὸ δίκαιον. — 27,
ἀντί καί, ἦ. — κολυμβόντα. — 29, θαλάσσιος. 31, ἀπὸ τό.

Σελ. 51, στ. 1, εὐρίσκουεν. — 2, ἀπάνου . . . περιγιάλιν.
— 3, τὰ εὐρηκαν ἔχει. — 6, κείται. — 7, ἐνδέχεται. — 9,
νά τοῦ. — 10, ἐλθῆν. — 11, μὲ βοίαν . . ὀπλή, ἢ τῶν ὀ-
σιῶν πρ. — 16, ἀντί καί, ἦ . . . Ἀμαρῆ. — 20, τοῦτο.
— 25, στρέψη.

Σελ. 52, στ. 1, νά ξιάζην. — 2, μοδιά. — 3, ὀρίζει,
λείπει. — 7, γιδών. — 10, ὅταν. — 11, Ὀδέ λέγει. — 16,
νν. — 20, νά τὰ γν. — 22, νν. — 23, ἀντί ἄς τόν, ἀπὸ
νά. — 25, τό. — 29, ἐμπροστεν.

Σελ. 53, στ. 1, ταπίσα . . . ἐμπροστεν. — 2, δυναστίαν.
— 3, ἐρνάτο. — 6, ὀμπρός. — 7, ὀσιῶν. — 11, ἔδωκεν τὸ
λείπει. — 19, κρεμάσουεν. — 23, νν. — 24, νν. — 25, νν. . .
ὀγλήγορα . . . ἕτερο. — 27, νν.

Σελ. 54, στ. 2, νν . . εἶναι. — 4, ἀντί ἄκ, ἀπό. — 6,
νν. — 8, νν. — 9, νν. — 11, νν. — 17, τοῦ πρᾶγμαν. — 21,
ὀδε. — 24, νν. — 25, εὐτάση. — 27, νά πολευριάση. . . .
μπηντώσιν. — 29, ἐάν.

Σελ. 55, στ. 2, ἀπαί τοῦ ἀμάχιν του παρὰ τόν. — 5, χάνονται. — 7, νν. — 9, ἦναι. — 10, δίκαιον. — 11, τὸ ἐκλ. — 15, νν. — 20, ἔχων. — 24, χρεωφελέτη. . . . δανεισθῆ. — 26, φομίν. — 27, Ἱεροσολύμων. — 28, Συριανοῦ. — 30, Συριανόν.

Σελ. 56, στ. 1, Συριανός. — 2, Συριανός. — 4, Συριανός. — 6, Συριανοῦ. — 7, Συριανός. — 8, ἀπαί τοῦ. — 9, οὔτον. — 11, Συριανοῦ. — 13, ξηγεῖται. — 15, τόν. — 16, πᾶγμαν. — 18, ἦ. — 19, οὐδέν. — 23, σέρψη. — 27, ἔνη λείπει. — 31, μαρτυρίαν κατὰ τὰ πρ. . . . οὐδέν.

Σελ. 57, στ. 1, πρόσωπα λείπει. — 4, ποταπούς. — 11, Συριανόν. — 12, Συριανός. — 13, ἕτερους . . . . ὠφελουῖν. — 18, εἴτη. — 20, ἐτέρως μαρτερίας οὐδὲ χουρουσιν . . . . Νεστούριος. — 21, Ἀκοθήτην. — 22, Ἱακουθήτης. — 25, μαρτύρους. — 27, ἀντίκατά, καί. — 29, ἀγκαλέσει.

Σελ. 58, στ. 3, Σμαρτίταις. — 7, μέ, ἄλλαις μαρτερίας. — 8, μαρτερίας, εἰ μέ. — 9, μαρτερίας ὁμοίαις. — 11, κενένα. — 14, ὠρισμένο.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ τε ἐνετικῆς
καὶ τῶν παλαιογαλλικῶν κειμένων τῶν Ἀσιζῶν πρὸς τὰ
νῦν ἐκδιδόμενα ἑλληνικά.

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
α, 24	α, 273	I	I	I
β, 25	β, 273	II	II	II
γ, 25	γ, 274	III	III	III
δ, 26	δ, 274	IV	IV	IV
ε, 26	ε, 275	V	V	V
ς, 27	ς, 276	VI	VI	VI
ζ, 27	ζ, 276	VII	VII	VII
η, 28	η, 276	VIII	VIII	VIII
θ, 28	θ, 277	IX	IX	IX
ι, 28	ι, 277	X	X	X
ια, 29	ια, 278	XI	XI	XI
ιβ, 29	ιβ, 278	XII	XII	XII
ιγ, 30	ιγ, 279	XIII	XIII	XIII
ιδ, 31	ιδ, 279	• •	XIV	XIV
ιε, 32	ιε, 281	XIV	XV	XV
ισ, 32	ισ, 281	XV	XVI	XVI
ιζ, 33	ιζ, 282	XVI	XVII	XVII
ιη, 33	ιη, 282	XVII	XVIII	XVIII
ιθ, 33	ιθ, 282	XVIII	XIX	XIX
κ, 34	κ, 283	XIX	XX	XX
κα, 34	κα, 283	XX	XXI	XXI
• 35	κβ, 283	XXI	XXII-XXIII	XXII-XXIII
κβ, 35	κγ, 284	XXII	XXIV	XXIV
κγ, 36	κδ, 284	XXIII	XXV	XXV
κδ, 36	κε, 285	XXIV	XXVI	XXVI
κε, 28	κς, 637	XXV	XXVII	XXVII
κς, 37	κζ, 286	XXVI	XXVIII	XXVIII
κζ, 38	κη, 287	XXVII	XXIX	XXIX

A	B	Faucher	Kausler	Baugnot
κη, 38	κθ, 287	XXVIII	XXX	XXX
κθ, 39	λ, 288	XXIX	XXXI	XXXI
λ, 40	λα, 289	XXX	XXXII	XXXII
λα, 41	λβ, 290	XXXI	XXXIII	XXXIII
λβ, 41	λγ, 290	XXXII	XXXIV	XXXIV
λγ, 42	λδ, 291	XXXIII	XXXV	XXXV
λδ, 42	λεπει	XXXIV	XXXVI	XXXVI
λε, 43	λεπει	XXXV	XXXVII	XXXVII
λε, 43	λζ, 291	XXXVI	XXXVIII	XXXVIII
λζ, 44	λη, 292	XXXVII	XXXIX	XXXIX
λη, 44	λθ, 292	XXXVIII	XL	XL
λθ, 45	μ, 293	XXXIX	XLI	XLI
μ, 45	μα, 293	λεπει	XLII	XLII
μα, 46	μβ, 294	XL	XLIII	XLIII
μβ, 46	μγ, 294	XLI	XLIV	XLIV
μγ, 47	μδ, 295	XLII	XLV	XLV
μδ, 48	με, 296	XLIII	XLVI	XLVI
με, 49	μς, 297	XLIV	XLVII	XLVII
μς, 49	μζ, 298	XLV	XLVIII	XLVIII
μζ, 50	μη, 299	XLVI	XLIX	XLIX
μη, 51	μθ, 300	XLVII	λεπει	L
μθ, 52	ν, 301	XLVIII	LI	LI
ν, 52	να, 301	XLIX	LII	LII
να, 53	νβ, 302	L	LIII	LIII
νβ, 53	νγ, 302	LI	LIV	LIV
νγ, 54	νδ, 303	LII	LV	LV
νδ, 55	νε, 304	LIII	LVI	LVI
νε, 55	νς, 304	LIV	LVII	LVIII
νς, 55	νζ, 305	LV	LVIII	LIX
νζ, 56	νη, 305	LVI	LIX	LX
νη, 56	νθ, 305	LVII	LX	LXI
νθ, 57	ξ, 306	LVIII	LXI	LXII
λεπει	ξα, 306	LIX	LXII	LXIII
ξ, 57	ξβ, 307	LX	LXIII	LXIV
ξα, 57	ξγ, 307	. .	. .	LXV

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ξδ, 58	ξδ, 308	LXI	LXIV	LXVI
ξγ, 59	ξε, 309	LXII	LXV-LXVI	LXVII-VIII
ξδ, 59	ξς, 309	LXIII	LXVII	LXIX
ξα, 60	ξζ, 310	LXIV	LXVIII	LXX
ξς, 60	ξη, 310	LXV	LXIX	LXXI
ξζ, 61	ξθ, 311	LXVI	LXX	LXXII
ξη, 61	ο, 311	LXVII	LXXI	LXXIII
ξθ, 62	οα, 312	LXVIII	LXXII	LXXIV
ο, 62	οβ, 312	LXIX	LXXIII	LXXV
οα, 63	ογ, 313	LXX	LXXIV	LXXVI
οβ, 63	οδ, 313	LXXI	LXXV	LXXVII
ογ, 64	οε, 314	LXXII	LXXVI	LXXVIII
οδ, 65	λαίπαι	LXXIII	LXXVII	LXXIX
οε, 66	οζ, 315	LXXIV	LXXVIII	LXXX
ος, 67	οη, 316	LXXV	LXXIX	LXXXI
οζ, 67	οθ, 316	LXXVI	LXXX	LXXXII
οη, 68	π, 317	LXXVII	LXXXI	LXXXIII
οθ, 68	πα, 317	LXXVIII	LXXXII	LXXXIV
π, 69	πβ, 318	LXXIX	LXXXIII	LXXXV
πα, 69	πγ, 318	LXXX	LXXXIV	LXXXVI
πβ, 70	πδ, 319	LXXXI	LXXXV	LXXXVII
πγ, 70	· ·	· ·	LXXXVI	LXXXVIII
πδ, 71	πε, 320	LXXXII	LXXXVII	LXXXIX
πε, 72	πε, 320	λαίπαι	LXXXVIII	XC
πε, 72	πζ, 321	LXXXIII	LXXXIX	XCI
πζ, 73	πη, 321	LXXXIV	XC	XCI
πη, 73	πθ, 322	LXXXV	XCI	XCI
πθ, 74	ι, 322	LXXXVI	XCI	XCI
ι, 74	· 323	· ·	XCI	XCV
ι _α , 74	ι _α , 324	LXXXVII	XCI	XCVI
ι _β , 75	ι _β , 324	LXXXVIII	XCV	XCVIII
ι _γ , 75	ι _γ , 325	LXXXIX	XCVI	XCI
ι _δ , 76	ι _δ , 325	XC	XCVII	C
ι _ε , 76	ι _ε , 326	XCI	XCVIII	CI
ι _ς , 77	ι _ς , 326	XCI	XCI	CI

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ζζ, 77	ζζ, 327	λάπει (1)	C	CIII
ζη, 78	ζη, 327	XCIII	CI	CIV
ζθ, 78	ζθ, 328	XCIV	CII	CV
ρ, 79	λάπει	λάπει	CIII	CVI
ρα, 79	ρ, 329	XCVI	CV	CVIII
ρβ, 80	ρα, 329	XCV	CIV	CVII
ργ, 81	ρβ, 331	XCVII	CVI	CIX
ρδ, 81	ργ, 331	XCVIII	CVII	CX
ρε, 82	λάπει	λάπει	CVIII	CXI
ρς, 82	ρδ, 332,	XCIX	CIX	CXII
ρζ, 83	ρε, 333.	C	CX	CXIII
ρη, 84	ρς, 334	CI	CXI-XII	CXV
ρθ, 85	ρζ, 335	CII	CXIII	CXVI
ρι, 85	ρη, 335	CIII	CXIV	CXVII
ρια, 86	ρθ, 336	CIV	CXV	CXVIII
ριβ, 87	ρι, 337	CV	CXVI	CXIX
ριγ, 87	» »	» »	CXVII	CXX
ριδ, 87	ρια, 337	CVI	CXVIII	CXXI
ριε, 88	ριβ, 338	CVII	CXIX	CXXII
ρις, 88	ριγ, 338	CVIII	CXX	CXXIII
ριζ, 90	ριδ, 340	CIX	CXXI	CXXIV
ριη, 90	ριε, 340	CX	CXXII	CXXV
ριθ, 91	ρις, 341	CXI	CXXIII	CXXVI
ριx, 91	ριζ, 341	CXII	CXXIV	CXXVII
ριαα, 93	ριη, 342	CXIII	CXXV	CXXVIII
ριββ, 93	ριθ, 343	CXIV	CXXVI	CXXIX
ριγγ, 94	ριx, 344	CXV	CXXVII	CXXX
ριδδ, 95	ριαα, 345	CXVI	CXXVIII	CXXXI
ριεε, 95	ριββ, 345	CXVII	CXXIX	CXXXII
ριςς, 96	ριγγ, 346	CXVIII	CXXX	CXXXIII
ριζζ, 96	ριδδ, 346	CXIX	CXXXI	CXXXIV
ριηη, 98	ριεε, 348	CXX	CXXXII	CXXXV

(1) Προστέθη ἐν παραρτήματι (σελ. 789) ἐκ τῆς τοῦ Kausler ἐκδόσεως.

A	B	Faucher	Kausler	Baugnot
ρκθ, 99	ρκς, 349	CXXI	CXXXIII	CXXXVI
ρλ, 99	ρκζ, 349	CXXII	CXXXIV-V	CXXXVII-VIII
ρλα, 100	ρκη, 350	CXXIII	CXXXVI	CXXXIX
ρλβ, 101	ρκθ, 352	CXXIV	CXXXVII	CXL
ρλγ, 102	ρλ, 352	CXXV	CXXXVIII	CXLI
ρλδ, 102	ρλα, 353	CXXVI	CXXXIX	CXLII
ρλε, 103	ρλβ, 353	CXXVII	CXL	CXLIII
ρλς, 104	ρλγ, 354	CXXVIII	CXLI	CXLIV
ρλζ, 104	ρλδ, 354	CXXIX	CXLII	CXLV
ρλη, 105	ρλε, 355	CXXX	CXLIII	CXLVI
ρλθ, 105	ρλς, 356	CXXXI	CXLIV	CXLVII
ρμ, 106	ρλζ, 356	CXXXII	CXLV	CXLVIII
ρμα, 106	ρλη, 357	CXXXIII	CXLVI	CXLIX
ρμβ, 107	ρλθ, 357	CXXXIV	CXLVII	CL
ρμγ, 107	ρμ, 358	CXXXV	CXLVIII	CLI
ρμδ, 107	ρμα, 358	CXXXVI	CXLIX	CLII
ρμε, 108	ρμβ, 359	<i>λείπει</i>	CL	CLIII
ρμς, 109	ρμγ, 359	CXXXVII	CLI	CLIV
ρμζ, 109	ρμδ, 360	CXXXVIII	CLII	CLV
ρμη, 110	ρμε, 360	CXXXIX	CLIII	CLVI
ρμθ, 111	ρμς, 361	CXL	CLIV	CLVII
• 112	ρμζ, 362	CXLI	CLV	CLVIII
ρν-ρνα, 112	ρμζ-η, 363	• •	CLVI	CLIX
ρνβ, 113	ρμθ, 364	CXLII	CLVII	CLX
ρνγ, 113	ρν, 365	CXLIII	CLVIII	CLXI
ρνδ, 115	ρνα, 367	CXLIV	CLIX	CLXII
ρνε, 117	ρνβ, 368	CXLV	CLX	CLXIII
ρνς, 117	ρνγ, 368	CXLVI	CLXI	CLXIV
ρνζ, 118	ρνδ, 369	CXLVII	CLXII	CLXV
ρνη, 118	ρνε, 370	CXLVIII	CLXIII	CLXVI
ρνθ, 119	ρνς, 370	• •	CLXIV	CLXVII
• 120	ρνζ, 371	• •	CLXV	CLXVIII
ρξ, 121	ρνη, 372	CXLIX	CLXVI	CLXIX
ρξα, 121	ρνθ, 373	CL	CLXVII	CLXX
ρξβ, 122	ρξ, 373	CLI	CLXVIII	CLXXI

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ρξγ, 122	ρξα, 374	CLII	CLXIX	CLXXII
ξδρ, 122	ρξβ, 374	CLIII	CLXX	CLXXIII
ρξε, 123	ρξγ, 375	CLIV	CLXXI	CLXXIV
ρξς, 123	ρξδ, 375	CLV	CLXXII	CLXXV
ρξζ, 123	ρξε, 376	CLVI	CLXXIII	CLXXVI
ρξη, 124	ρξς, 376	CLVII	CLXXIV	CLXXVII
ρξθ, 125	ρξζ, 377	CLVIII	CLXXV	CLXXVIII
ρο, 125	ρξη, 378	λαίται	CLXXVI	CLXXIX
" 126	ρξθ, 378	CLIX	CLXXVII	CLXXX
ροβ, 126	ρο, 379	CLX	CLXXVIII	CLXXXI
ρογ, 127	ροα, 380	CLXI	CLXXIX	CLXXXII
ροδ, 128	ροβ, 380	CLXII	CLXXX	CLXXXIII
ροε, 129	ρογ, 381	CLXIII	CLXXXI-II	CLXXXIV-V
ροζ, 130	ροδ, 382	CLXIV	CLXXXIII	CLXXXVI
ροη, 131	ροε, 383	CLXV	CLXXXIV	CLXXXVII
ροθ, 132	ρος, 383	CLXVI	CLXXXV	CLXXXVIII
ρπ, 132	ροζ, 384	CLXVII	CLXXXVI	CLXXXIX
ρπα, 133	ροη, 384	CLXVIII	CLXXXVII	CXC
ρπβ, 134	ροθ, 385	CLXIX	CLXXXVIII	CXCI
" "	ρπ, 385	" "	" "	" "
ρπγ, 135	ρπα, 386	CLXX	CLXXXIX	CXCII
ρπδ, 135	ρπβ, 386	CLXXI	CXC	CXCIII
ρπε, 136	ρπγ, 387	CLXXII	CXCI	CXCIV
ρπς, 137	ρπδ, 388	CLXXIII	CXCII	CXCV
ρπζ, 137	ρπε, 388	CLXXIV	CXCIII	CXCVI
ρπη, 138	ρπς, 390	CLXXV	CXCIV	CXCVII
ρπθ, 140	ρπζ, 392	CLXXVI	CXCV	CXLVIII
ρ ¹ , 142	ρπη, 393	CLXXVII	CXCVI	CXCIX
ρ ¹ α, 142	ρπθ, 394	CLXXVIII	CXCVII	CC
ρ ¹ β, 143	ρ ¹ , 394	CLXXIX	CXCVIII	CCI
ρ ¹ γ, 143	ρ ¹ α, 395	CLXXX	CXCIX	CCII
ρ ¹ δ, 144	ρ ¹ β, 396	CLXXXI	CC	CCIII
ρ ¹ ε, 146	ρ ¹ γ, 397	CLXXXII	CCI	CCIV
ρ ¹ ς, 146	ρ ¹ δ, 398	CLXXXIII	CCII	CCV
ρ ¹ ζ, 147	ρ ¹ ε, 399	CLXXXIV	CCIII	CCVI

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ρ ₄ η, 149	ρ ₄ ς, 400	CLXXXV	CCIV	CCVΠ
ρ ₄ θ, 149	ρ ₄ ς, 401	CLXXXVI	CCV	CCVIII
σ, 150	ρ ₄ η, 402	CLXXXVII	CCVI	CCIX
σα, 152	ρ ₄ θ, 403	CLXXXVIII	CCVII	CCX
σβ, 153	σ, 404	CLXXXIX	CCVIII	CCXI
σγ, 154	σα, 405	CXC	CCIX	CCXII
σδ, 154	σβ, 405	λείπει	CCX	CCXIII
σε, 155	σγ, 406	CXCVI	CCXI	CCXIV
σες, 156	σδ, 408	λείπει	CCXII	CCXV
σεζ, 157	σε, 409	λείπει	CCXIII	CCXVI
ση, 158	σες, 410	λείπει	CCXIV	CCXVII
σθ, 160	σεζ, 412	λείπει	CCXV	CCXVIII
σι, 161	ση, 412	λείπει	CCXVI	CCXIX
σια, 162	σθ, 414	λείπει (1)	CCXVII	CCXX
σιβ, 163	σι, 415	CXCI	CCXVIII	CCXXI
σιγ, 164	σια, 416	" "	CCXIX	CCXXII
σιδ, 166	σιβ, 417	CXCII	CCXX	CCXXIII
σιε, 167	σιγ, 419	CXCIII	CCXXI	CCXXVI
~~σικ~~ , 168	σιδ, 420	λείπει (2)	CCXXII	CCXXVII
σιζ, 170	σιε, 421	λείπει (3)	CCXXIII	CCXXVIII
σιη, 171	σικ, 423	λείπει (4)	CCXXIV	CCXXIX
σιθ, 172	σιζ, 423	λείπει	CCXXV	CCXXX
σικ, 172	σιη, 424	CXCVIII	CCXXVI	CCXXXI
σικα, 172	σιθ, 425	CXCIX	CCXXVII	CCXXXII
σικβ, 174	σικ, 427	CC	CCXXVIII	CCXXXIII
σικγ, 175	σικα, 427	λείπει	CCXXIX	CCXXXIV
σικδ, 175	σικβ, 428	λείπει	CCXXX	CCXXXV
σικε, 177	σικγ, 429	λείπει	CCXXXI	CCXXXVI

(1) Τὰ ἐκ τοῦ ἐνετικῆς κώδικος ἐλλείποντα ἐξ ταῦτα κεφάλαια προσετέθησαν ὑπὸ Faucher ἐν παραρτήματι (σελ. 790-799) ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Kausler ληφθέντα.

(2) Προσετέθη ἐν παραρτήματι (σελ. 801) ἐκ τοῦ βαυαρικοῦ κώδικος. (3) ὁμοίως, (σελ. 785). (4) ὁμοίως, (σελ. 803).

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
σς, 180	σδ, 432	λείπει (1)	CCXXXII	CCXXXVII
σζ, 182	σς, 434	CCXVIII	CCXXXIII	CCXXXVIII
σκη, 186	σης, 438	CCXIX	CCXXXIV	CCXXXIX
σθ, 188	σζ, 439	CCXX	CCXXXV	CCXL
σλ, 189	λείπει	λείπει	λείπει	λείπει
λείπει	σκη, 440	λείπει	CCXXXIX	CCXLIV
σλα, 189	σθ, 441	CCIII	CCXL	CCXLV
σλβ, 190	σλ, 442	CCIV	CCXLI	CCXLVI
σλγ, 190	σλα, 442	CCV	CCXLII	CCXLVII
σλδ, 191	σλβ, 443	CCVI	CCXLIII	CCXLVIII
σλε, 191	σλγ, 443	CCVII	CCXLIV	CCXLIX
σλς, 192	σλδ, 444	CCVIII	CCXLV	CCLI
σλζ, 193	σλε, 445	CCIX	CCXLVI	CCLII
σλη, 194	σλς, 446	CCX	CCXLVII	CCLIII
σλθ, 195	σλζ, 447	CCXI	CCXLVIII	CCLIV
σμ, 195	σλη, 447	CCXIII	CCXLIX	CCLV
σμα, 196	σλθ, 448	CCXIV	CCL	CCLVI
σμβ, 197	σμ, 449	CCXV	CCLI	CCLVII
σμγ, 199	σμα, 450	CCXVI	CCLII	CCLVIII
σμδ, 200	σμβ, 451	CCXVII	CCLIII	CCLIX
σμε, 202	σμγ, 453	CCXXIV	CCLIV	CCLX
σμς, 203	σμδ, 454	CCXXV	CCLV	CCLXI
λείπει	σμε, 454	λείπει	CCLVI	CCLXII
σμζ, 203	σμς, 456	CCXXVI	CCLVII	CCLXIII
σμθ, 204	σμζ, 457	CCXXVII	CCLVIII	CCLXIV
σν, 205	σμη, 457	CCXXVIII	CCLIX	CCLXV
σνα, 207	σμθ, 459	CCXXIX	CCLX	CCLXVI
σνβ, 208	σν, 460	CCXXX	CCLXI	CCLXVII
σνγ, 209	σνα, 461	CCXXXI	CCLXII	CCLXVIII
σνδ, 210	σνβ, 462	CCXXXII	CCLXIII	CCLXIX
σνε, 211	σνγ, 463	CCXXXIII	CCLXIV	CCLXX
σνς, 211	σνδ, 463	CCXXXIV	CCLXV	CCLXXI
σνζ, 212	σνε, 464	CCXXXVI	CCLXVI	CCLXXIII

(1) Ἐμοίως καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια (σελ. 804-812).

A	B	Faucher	Kausler	Bengnot
σνη, 213	σνς, 465	CCXXXVII	COLXVII	CCLXXIV
σνθ, 214	σνζ, 466	CCXXXVIII	CCLXVIII	CCLXXV
σς, 215	σνη, 467	CCXXXIX	CCLXIX	CCLXXVI
σςα, 216	σνθ, 468	CCXL	CCLXXI	CCLXXVIII
σςβ, 216	σς, 469	λείπει (1)	CCLXXII	CCLXXIX
σςγ, 217	σςα, 469	CCXLI	CCLXXIII	CCLXXX
σςδ, 218	σςβ, 470	CCXLII	CCLXXIV	CCLXXXI
σςε, 219	σςγ, 471	CCXLIII	CCLXXV	CCLXXXII
σςς, 220	σςδ, 471	CCXLIV	CCLXXVI	CCLXXXIII
σςζ, 222	σςε, 473	CCXLV	CCLXXVII	CCLXXXIV
σςη, 223	σςς, 473	CCXLVI	CCLXXVIII	CCLXXXV
σςθ, 224	σςζ, 474	CCXLVII	CCLXXIX	CCLXXXVI
ο, 225	σςη, 475	" "	CCLXXX	CCLXXXVII
σοα, 226	σςθ, 476	CCXLVIII	CCLXXXI	CCXXXVIII
σοβ, 227	σο, 477	CCXLIX	CCLXXXII	CCLXXXIX
σογ, 227	σοα, 477	CCL	CCLXXXIII	CCXC
σοδ, 228	σοβ, 478	CCLI	CCLXXXIV	CCXCI
σοε, 229	σογ, 479	CCLII	CCLXXXV	CCXCII
σος, 229	σοδ, 479	CCLIII	CCLXXXVI	CCXCIII
σοζ, 230	σοε, 479	CCLIV	CCLXXXVII	CCXCIV
σοη, 230	σος, 480	CCLV	CCLXXXVIII	CCXCV
σοθ, 230	σοζ, 480	CCLVI	CCLXXXIX	CCXCVI
σπ, 231	σοη, 480	CCLVII	CCXC	CCXCVII
σπα, 231	σοθ, 480	CCLVIII	CCXCI	CCXCVIII
σπβ, 231	σπ, 481	CCLIX	CCXCII	CCXCIX
σπγ, 231	σπα, 481	CCLX	CCXCIII	CCC
σπδ, 232	σπβ, 481	CCLXI	CCXCIV	CCCI
σπε, 232	σπγ, 481	CCLXII	CCXCV	CCCII
σπς, 232	σπδ, 482	CCLXIII	CCXCVI	CCCIII
σπζ, 232	σπε, 482	CCLXIV	CCXCVII	CCCIV
σπη, 233	σπς, 483	CCXXI	CCXXXVI	CCXLI
" "	σπζ, 483	" "	" "	" "
λείπει	σπη, 484	λείπει	" "	" "

(1) Προστέθη ἐν παραρτήματι (σελ. 814).

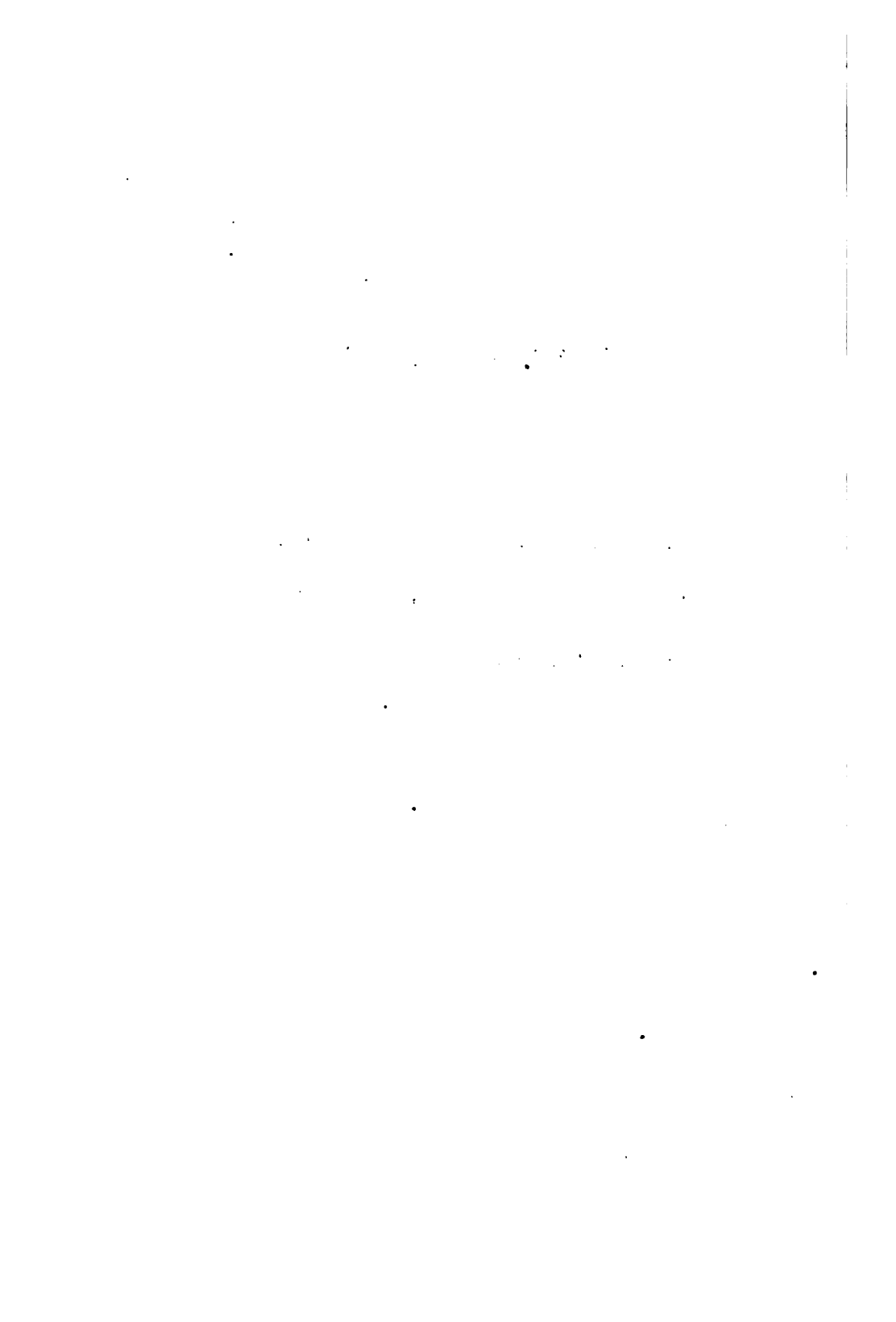
A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
σπθ, 234	σπθ, 484	CCXXI (συνέχ.)	" "	" "
σλ, 235	σλ, 485	" "	" "	" "
σλα, 235	σλα, 485	" "	" "	" "
σλβ, 235	σλβ, 485	" "	" "	" "
σλγ, 235	σλγ, 486	" "	" "	" "
σλδ, 236	σλδ, 486	" "	" "	" "
σλε, 237	σλε, 487	CCXXII	CCXXXVII	CCXLII
σλε, 238	σλε, 488	» »	» »	» »
» »	σλεζ, 489	» »	» »	» »
» 242	σλεη, 493	CCXXIII	CCXXXVIII	CCXLIII

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

---

1. ΤΥΠΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ.
  2. ΤΥΠΟΙ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ.
  3. ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΑΙ.
-

(Παρισινός κώδιξ 2509).

Τύπος τέχνης τῆς τῶν γραμματέων (1).

φ.158. 1. Ἄκτος νυμφα[γωγίας] ὅπερ λαμβάνει ὁ γαμβρός.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος καὶ τῆς κυρίας καὶ ἀληθῶς ὑπερευλογημένης δεσποίνης
ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, Ἰωάννης ὁ δεῖνα, ἔτι 5
δὲ καὶ γὰρ Μαρία ἡ δεῖνα τούτου νόμιμος σύζυγος, οἱ τοὺς τι-
μίους καὶ ζωοποιούς σταυρούς ἰδιοχείρως (2) προτάξαντες, τὴν
παρούσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον ἀμοιβαίην συμφωνίαν τοῦ
τελείου γαμικοῦ συναλλάγματος τιθέμεθα καὶ ποιούμεν ἐκου-
σίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως ὑπὲρ 10
τῆς γνησίας θυγατρὸς ἡμῶν κυρᾶς τῆς δε, τῆς οὔσης καθῶς
ἡμεῖς μαρτυροῦμεν χρόνων τελείων τόσων, συναινούσης (3) καὶ
στεργούσης ἔγγράφως τὸ παρὸν συνάλλαγμα, πρὸς ὑμᾶς τοὺς
ἀπὸ τῆν σήμερον θεοῦ βουλήσει μελλοσυμπεθέρους ἡμῶν, τὸν
τε κύρ τὸν δεῖνα καὶ κυρᾶν τὴν δε τοὺς ὁμοζύγους, τοὺς ὡ 15
σαύτως πράττοντας ὑπὲρ τοῦ γνησίου υἱοῦ ὑμῶν κύρ τοῦ δεῖ-
νος, συναινούτος (4) ὑμῖν καὶ αὐτοῦ καθῶς δηλωθήσεται· καὶ
γὰρ κελεύσει θεῖα πειθόμενοι καὶ εἰς (5) λόγους ἐλθόντες περὶ
γαμικοῦ συναλλάγματος, ἠράσθημεν μετ' ἀλλήλων ἀμφότερα
τὰ μέρη καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν βουλήν ἤλθομεν, ὥς τε 20
θεοῦ προνοίᾳ καὶ χάριτι ἐπεισέρχεται (6) ἡ προδιαληφθεῖσα

(1) Τὸν τίτλον τοῦτον ἔγραψεν ὁ προτελευταῖος τοῦ κώδικος κτήτωρ
Ἀντώνιος Ἐπαρχος ὁ Κερκυραῖος. (2) χειρ. ἰδιωχέρως. (3) χειρ. συνη-
νούσης. (4) χειρ. συναινούτος. (5) χειρ. οἰς. (6) χειρ. ἐπισέρχεται.

- θυγάτηρ ἡμῶν ἢ δεῖνα ἐσώνυμος· εἰς τὴν καθ' ἑμᾶς οἰκίαν πρὸς τὸν γνήσιον [υἷον] ὑμῶν τὸν δεῖνα τοῦ ἱερολογηθῆναι μετ' αὐτοῦ κανονικῶς καὶ συναφθῆναι νομίμως, καὶ οὕτως εἶναι μεθ' ὑμῶν σὺν τῷ καὶ μελλομνήστορι αὐτῆς τῷ δεῖνι, ὁμότεγος, ὁμοδαίτης καὶ ὁμοτράπεζος, ἐκδουλεύειν τε ὑμῖν καὶ ὑπόκεισθαι ὡς εὐγνώμων θυγάτηρ τοῖς ἰδίοις γονεῦσιν· ἐπιφερομένη καὶ ὑπὲρ προικῶς αὐτῆς ταῦτα, ἤγουν (τόδε καὶ τόδε, καὶ γράφε καθ' ἑξῆς), σὺν τούτοις καὶ τὴν εὐχὴν ἡμῶν· ὡς ὀφείλει ἐκδουλεύσαι κατὰ συμφωνίαν ὑμῖν καὶ ἀρέσκειαν
- 10 χρόνους τελείους τόσους· ὡς ὑποτχομένων καὶ ὑμῶν τῶν μελλοσυμπθερῶν ἡμῶν, τοῦ εἶναι τὸν διαληφθέντα υἷον ὑμῶν κῦρ τὸν δεῖνα ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν ὑμῶν πράγμασιν ἀπὸ τε κινήτης [καὶ] ἀκινήτου κτήσεως ἀδελφὸν καὶ κληρονόμον, ἐξ Ἰσοῦ τοῖς εὐρεθείσιν αὐτῷ αὐταδέλοισι ἐν καιρῷ διαίρεσσεως
- 15 μετὰ τῶν ἀνηκόωντων (1) αὐτῷ τελεσμάτων. .

Περὶ δὲ τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων φθορέως, θανάτου φαρμέν, εἰ μὲν συμβῆ προτελευτήσῃ τὴν μελλομνήστορα καὶ θυγατέρα ἡμῶν τήνδε ἄπαιδα καὶ ἀδιάθετον, ὀφείλει ἀποκερδαίνειν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τὸ κραττοστρώσιον αὐτῆς χάριν λεγάτου

20 αὐτοῦ, ἢ δὲ λοιπὴ ἄπασα προῖξ ἀντιστραφήσεται πρὸς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου φυσικοὺς αὐτῆς κληρονόμους. Εἰδ' ἴσως, οἷα τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς προτελευτήσῃ ἄπαις καὶ ἀδιάθετος, ἵνα λαμβάνῃ ἢ θυγάτηρ ἡμῶν καὶ σύμβιος αὐτοῦ, τὴν μὲν προῖκα αὐτῆς σώαν καὶ ἀνελλιπῆ, χάριν ὑποβολοθεω-

25 ρέτρου αὐτῆς, τὸ τρίτον τῆς ἀδελφικῆς αὐτοῦ μερίδος (2).

(1) χεῖρ. ἀνηκουσῶν.

(2) Ἐν τελείῳ τοῦ ἄκτους εὐρηται καὶ ὁ ἐξῆς διάφορος τύπος « Περὶ δὲ τὸ ἄδηλον τοῦ θανάτου φαρμέν, εἰ μὲν συμβῆ προτελευτήσῃ τὴν μελλομνήστορα καὶ θυγατέρα ἡμῶν τήνδε, ἐξ ἐπιζωῆς τοῦ μελλομνήστορος αὐτῆς υἱοῦ ἡμῶν τοῦδε, ἄπαιδα καὶ ἀδιάθετον, ἵνα ἀποκερδαίνῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τὸ τρίτον τοῦ ἐπιδοθέντος αὐτῷ παρ' ἡμῶν βλησιδίου

Λοιπὸν καὶ εἴ τις ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν πρὸς ἀθέτησιν πειραθῆναι χωρῆσαι τοῦ παρόντος συναλλάγματος, ἢ πρὸς ἀνατροπὴν μιᾶς καὶ μόνης τῶν ἄνωθεν ἐμφερομένων συμφωνιῶν, ἵνα ζημιούται λόγῳ προστίμου πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ ἐμμένον, ἐκ συμφώνου καὶ ἐπερωτήσεως καὶ ὁμολογίας ἡμῶν, 5 χρυσᾷ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, πρὸς τῷ καὶ οὕτως ἐρῶσθαι τὸ παρὸν συνάλλαγμα μετὰ πάντων τῶν ἀναγεγραμμένων διατάξεων, τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, ἐνώπιον καὶ τῶν ὑποτεταγμένων μαρτύρων, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος 10 τῆς δε.

2. Ἄκτος δωρεᾶς.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνουπόγραφον, εἰπεῖν ἀμετά-
 τρεπτον, ἀμετακίνητον καὶ ἀναλλοίωτον δωρεᾶν τιθέμεθα καὶ
 ποιούμεν ἐκουσίως, ἀφίθως καὶ ἀζιιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμετα- 15
 μελήτως, δίχα δόλου (1) τινὸς καὶ περιεργίας, ὑστεροβουλίας
 τε καὶ περιγραφῆς ἐκτός, μετὰ χρονίας δὲ διασκέψεως καὶ με-
 μεριμνημένου σκοποῦ πρὸς σὲ κῦρ τὸν δεῖνα καὶ πρὸς τὸ ὑπὸ
 φ.159.σὲ ἅπαν πρόσωπόν τε καὶ μέρος, τούς τε | παῖδας καὶ κληρο-
 νόμους καὶ διαδόχους σου καὶ τοὺς παντοίους σου διακατόχους, 20
 καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ πολλῶν σου μεμνημένοι τῶν δω-
 ρεῶν καὶ εὐεργεσιῶν, ἠθελήσαμεν καὶ αὐτοὶ τὸ κατὰ δύναμιν

χάριν λεγάτου αὐτοῦ· εἰ δὲ οὗτος πρὸ αὐτῆς ἄπαις καὶ ἀδιάθετος
 φθάσει ἀποθανεῖν, ἵνα λαμβάνῃ αὕτη χάριν ὑποβελοθεωρέτρου αὐτῆς
 τὸ τρίτον τῆς ἐπιδοθείσης· αὐτῷ μερίδιος ἐκ γονικῆς κληρουχίας. Λοι-
 πὸν καὶ εἴ τις ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· ζήτει τὸ ἐπίλοιπον ἔμ-
 προσθεν. »

(1) χεῖρ. δούλου.

- ἀνταμείψασθαί σε καὶ τὰς προγεγονούκας παρὰ σοῦ εἰς ἡμᾶς ἀφοσιώσασθαι χάριτας· τῷ τοι καὶ δωρούμεθά σοι ἀπ' ἐντεῦθεν μετ' εὐχαριστίας καὶ μεγίστης ἀπλότητος, τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τήνδε διακειμένον ἡμῖν ἀκίνητον τόδε ἀμπέλιον ἢ
- 5 χωράριον τὸ πλησίον τοῦ δεινός, καθὼς ἐστὶν ἐξολοκλήρως (1), καὶ ἐγγωροῦμέν σοι παραλαβεῖν αὐτὸ ἀπὸ τῆς σήμερον, καὶ κτᾶσθαι αὐτὸ καὶ χρῆσθαι καὶ νέμεσθαι μετὰ παντός τοῦ μέρους καὶ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων σου κυρίως, αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ μονομερῶς, ἀπαρασπᾶστος, ἀκαινοτομητῶς, ἀκωλύτως
- 10 καὶ ἀνεπιφωνήτως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα κατὰ τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα· ἔχεις γὰρ πᾶσαν καὶ παντοίαν ἄδειαν εἰς τὸ πωλεῖν, δωρεῖσθαι, ἀνταλλάττειν, λεγατεύειν, προικοδοτεῖν καὶ ἄλλως ὡς δόξει σοι τὰ περὶ αὐτοῦ διοικεῖν, καθὼς οἱ θεοὶ καὶ φιλευσεβεῖς νόμοι τοῖς ἰδίως δεσπόταις ἐν τοῖς
- 15 ἐκυτῶν ποιεῖν διακελεύονται πράγμασι, μὴ παρεμποδιζόμενος παρὰ τινος προσώπου τὸ σύνολον, μήτε μὴν ἐξερευνόμενος, ἢ πολυπραγμονούμενος οὐ παρ' ἡμῶν αὐτῶν τῶν δωρησαμένων, ἢ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων ἡμῶν καὶ παντοίων ἡμῶν τῶν διακατόχων, οὐ παρ' ἐτέρου συγγενικοῦ ἡμῶν καὶ ἐξωτέρου
- 20 προσώπου. Οὐ μεταμελησόμεθα οὖν περὶ τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἀπλήν δωρεάν, οὐδὲ πρὸς ἀνατροπὴν ταύτης χωρῆσαι τολμήσομεν ἐν οἰωδῆποτε χρόνῳ καθ' οἰονδήτινα τρόπον, ἐμμένειν δὲ μᾶλλον οφείλομεν ἐπὶ ταύτην καὶ δερηνδεύειν τὸ δωρηθέν σοι ἀμπέλιον ἢ χωράριον ἐξ ἀπάντων τῶν συγγενικῶν ἡμῶν
- 25 ἢ καὶ ἐξ ἐτέρων προσώπων, καὶ διεκνικᾶν αὐτοῦ τὸν καθολικὸν δεφενσίωνα, εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦτο ποιεῖν οὐ κατὰναγκαζόμεθα, καὶ σὲ ἀζήμιον καὶ ἀνεόχλητον διατηρεῖν. Λοιπὸν καὶ παρὰ σοῦ ἐπερωτούμενοι, ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς περούσης ἡμῶν χωρήσω-

(1) χειρ. ἐξολκλήρως.

μεν ἀπλῆς δωρεᾶς, καὶ ἡ διατίμησιν, ἡ ἀμοιβήν, ἡ ἀντιχαρί-
 τα, ἡ ἄλλο τι χάριν τῆς τοιαύτης δωρεᾶς ἐπιζητήσωμεν ἀπό
 σοῦ, ἡ περὶ τὸν καθολικὸν ἀμελήσωμεν δεφενσίωνα, ἡ συναρ-
 παγήν, ἡ ἀπάτην, ἡ βίαν, ἡ φόβον, ἡ καταδυναστείαν, ἡ νό-
 μου καὶ φάκτου ἄγνοιαν προβαλλώμεθα, καὶ κατὰ ἄλλον τινὰ 5
 τρόπον τὴν ἐναντίαν βαδίσωμεν τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν,
 καὶ τὴν δεσποτείαν τοῦ δωρηθέντος σοὶ ἀμπελίου πάλιν ἀνα-
 καλεσώμεθα, πρὸς τὸ μὴ εἰσκακούεσθαι, οὐ μόνον τὰς ἀράς τῶν
 τιῆ ἀγίων πατέρων ἵνα ἐπισπασώμεθα, ἀλλὰ καὶ λόγῳ προ-
 στίμου τῆς ἐπερωτησέως σου καὶ ὁμολογίας ἡμῶν, ἵνα ζημιού- 10
 μεθα πρὸς σέ καὶ τὸ μέρος σου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα καὶ πρὸς
 τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, πρὸς τὸ καὶ οὕτως ἐρῶσθαι
 τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἀπλῆν δωρεάν, τὴν καὶ γραφείσαν ἐξ ἐν-
 τολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦδε, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶ-
 νος τῆς δε. 15

3. Οὐκ ἀπ' ἐντεῦθεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν τελευταίην (1).

Τῷ τοι καὶ δωρούμεθά σοι οὐκ ἀπεντεῦθεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν
 ἡμῶν τελευταίην τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν δεῖνα ἀκίνητον
 ἡμῶν τὸδε οἶον καὶ ὅσον ἐστὶν ἐξολοκλήρως, καὶ τὴν μὲν
 δεσποτείαν τούτου διαβιβάζομεν πρὸς σέ ἀπὸ τῆς σήμερον διὰ 20
 τοῦ παρόντος δωρεαστικοῦ ἐγγράφου ἡμῶν, τὴν δὲ νομὴν καὶ
 χρῆσιν ὀφείλεις (2) παραλαβεῖν μετὰ τὴν ἡμῶν τελευταίην, ὡς
 ὀφειλόντων ἡμῶν κατέχειν καὶ νέμεσθαι τοῦτο ἀταράχως ἐφ'
 ὄρω τῆς ἰδίας ζωῆς, μετὰ δὲ τὴν τελευταίην ἡμῶν μὴ ἐχόντων
 ἄδειαν πρὸς ἕτερον αὐτὸ παραπέμψαι πρόσωπον ἀλλ' ἡ πρὸς 25
 σέ· εὐθὺς γὰρ ἄμχ τῷ θανάτῳ ἡμῶν ἐπανελεύσεται πρὸς σέ

(1) Ἄλλοτος τύπος τοῦ προδεδημοσιευμένου ἄκτους δωρεᾶς.

(2) χειρ. ὀφείλειν.

σὺν τῇ δεσποτειᾷ καὶ ἡ νομὴ τοῦ τοιοῦτου ἀμπελίου, καὶ
 εἰσέλθῃς καὶ παραλάβῃς αὐτὸ αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ κυρίως,
 καὶ μὴ δεόμενος ἐτέρας παραδόσεως, τοῦ δὲ παρόντος ἐγγρά-
 φου ἡμῶν ἀρκοῦντός σοι καὶ ἀντὶ πρακτικῆς σωματικῆς παρα-
 5 δόσεως (1) εἰς τὸ κατέχειν τὸ τοιοῦτον ἀμπέλιον δεσποτικῶς
 δικαίῳ, καὶ κτᾶσθαι τοῦτο καὶ χρῆσθαι καὶ νέμεσθαι μετὰ
 παντός τοῦ μέρους σου τῶν τε παιδῶν καὶ κληρονόμων καὶ
 διαδόχων σου κυρίως, αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ μονομερῶς, ἀπα-
 ρασπᾶστως, ἀκαινοτομήτως (2), ἀνενοχλήτως, ἀκωλύτως καὶ
 10 ἀνεπιφωνήτως εἰς τὸ πωλεῖν . . .

4. Ἄκτος πράσεως ἀκινήτων.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου πνεύ-
 ματος καὶ τῆς κυρίως καὶ ἀληθῶς ὑπερευλογημένης δεσποίνης
 ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ὁ δεῖνα, ἔτι δὲ κα-
 15 γῶ ἡ δεῖνα ἡ τούτου νόμιμος σύζυγος, οἱ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ
 παρόντος ὕφους τοὺς τιμίους καὶ ζωποιοὺς σταυροὺς ἰδιοχεί-
 ρως ποιήσαντες, τὴν παροῦσαν ἐγγραφοὺν καὶ ἐνυπόγραφον
 | καθαρὰν καὶ ἀπερίεργον πρᾶσιν τοῦ χωραφίου, ἢ τοῦ ἀμπε-φ¹⁶⁰.
 λίου τιθέμεθα καὶ ποιοῦμεν ἐκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως,
 20 καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως πρὸς σὲ κύρ τὸν δεῖνα καὶ πρὸς
 τὸ ὑπὸ σὲ ἅπαν πρόσωπόν τε καὶ μέρος τούτῃ τε παιδῶν καὶ
 διαδόχων καὶ κληρονόμων σου καὶ τοὺς παντοίους σου διακ-
 τύχους, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ γνώμη οἰκεία ἡμῶν καὶ
 βουλήσει καὶ θελήσει, ὡς ἀνωτέρω προλέλεκται, πεπράχαμεν
 25 σοι τὸ προσὸν ἡμῖν ἀμπέλιον ἢ χωράφιον τὸ κατὰ τὴν το-
 ποθεσίαν τὴν δεῖνα πλησίον τοῦ δεῖνος, οἶον καὶ ὅσον ἐστίν,

(1) χειρ. περιδόσεως. (2) χειρ. ἀκαινοτομήτως.

ἐξολοκλήρως, εἰς ὑπέρπυρα τόσα, ἃ καὶ λαβόντες σήμερον ἀπὸ
 σοῦ χειροδότης ἅμα καὶ μετρητῶς κατὰ τὸ ἀπαράλειπτον
 ἐπ' ὄψεσι τῶν μαρτύρων τοῦ τε δεῖνος καὶ τοῦ δεῖνος, παρα-
 δεδωκαμένοι ἀπ' ἐντεῦθεν τὸ προειρημένον ἀμπέλιον, ἀρκοῦν-
 τός σοι τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν καὶ ἀντὶ πρακτικῆς σω- 5
 ματικῆς παραδόσεως, ὡς ἂν κατέχῃς καὶ νέμῃ αὐτὸ κυρίως,
 αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ μονομερῶς, ἀπαρασπάστως, ἀκαινοτο-
 μῆτως, ἀνενοχλήτως, ἀκωλύτως καὶ ἀνεπιφωνήτως κατὰ τε-
 λείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα εἰς τὸ πωλεῖν, ὄψεσθαι, ἀν-
 ταλλάττειν, λεγατεύειν, προικοδοτεῖν, καὶ ἄλλως ὡς δόξει σοι 10
 τὰ περὶ αὐτοῦ διοικεῖν, μὴ παρεμποδιζόμενος παρὰ τινος προ-
 σώπου τὸ σύνολον, μήτε μὴν ἐξερευνώμενος, ἢ πολυπραγμο-
 νούμενος οὐ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, ἢ ἐτέρου τινός τῶν ἀπὸ τοῦ
 μέρους ἡμῶν· λοιπὸν οὐχ ἔξομεν ἐπ' ἀδείας πρὸς μετὰμελλον (1)
 καὶ ἀνατροπὴν χωρῆσαι τοῦ παρόντος πρακτηρίου ἐγγράφου ἡ- 15
 μῶν, ἢ τὴν δεσποτείαν τοῦ διαπραθέντος σοι ἀμπελίου πάλιν
 ἀνακαλέσασθαι, ἢ περὶ κλειῖον τιμῆς ἐνάγειν σε. Ὅθεν καὶ
 παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενοι, ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς,
 εἰάν πρὸς ἀνατροπὴν χωρήσωμεν τῆς παρουσίας ἡμῶν πράσεως
 καὶ ὄχλησίν σοι τὴν οἴανούν ἐπενεγκεῖν πειραθῶμεν ὅπως δῆ- 20
 ποτε καθ' οἰονδήτινα τρόπον ἐν οἰωδήποτε χρόνῳ, πρὸς τὸ μὴ
 εἰσκαοῦεσθαι, οὐ μόνον ἃ ἐλάβομεν ἀπὸ σοῦ ὑπέρπυρα τρικέραλα
 τόσα ἵνα ἀντιστρέφωμέν σοι εἰς τὸ διπλάσιον, ἀλλὰ καὶ προ-
 στίμῳ ὑποκείμεθα χρυσᾷ ὑπέρπυρα τόσα, ζημιωθησόμεθα δὲ
 καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον πρὸς τὸ καὶ οὕτως 25
 ἐρρῶσθαι τὸ παρὸν ἡμῶν πρακτήριον ἐγγραφον, τὸ καὶ γραφέν
 ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος ἐνώπιον
 καὶ τῶν ὑποτεταγμένων μαρτύρων, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος
 τῆς δε.

(1) χειρ. μετὰμελλον.

5. Ἄκτος ἐπιβραβευτικὸν θείων ναῶν ἢ μοναστηρίων (1).

Τὴν παροῦσαν ἐγγραφοῦν καὶ ἐνυπόγραφοῦν ἐπιβραβευτικὴν ἀφιέρωσίν τε καὶ προσκύρωσιν τοῦ δηλωθησομένου (2) ἀμπελίου ἢ χωραφίου τιθέμεθα καὶ ποιούμεν ἐκουσίᾳ ἡμῶν τῇ γνώμῃ καὶ αὐτοπροαιρέτῳ βουλή, καὶ οὐκ ἀσκέπτως, οὐδ' ἀδοκιμάστως, οὐκ ἔκ τινος συναρπαγῆς, ἢ ἀπάτης, ἢ φόβου, ἢ βίας, ἢ καταδυναστείας, ἢ δόλου, ἢ περιεργείας, ἢ νόμου καὶ φάκτου ἀγνοίας, ἢ ἄλλης τινὸς ἐπιψόγου καὶ τοῖς θείοις νόμοις ἀπηγορευμένης αἰτίας, σὺν προθυμίᾳ δὲ μᾶλλον πολλῇ καὶ 10 ὀλοφύχῳ προθέσει καὶ γνώμῃ καὶ μετὰ μεγίστης ἡμῶν τῆς ἀποδοχῆς καὶ θελήσεως, χρονίας τε διασκέψεως καὶ μεμεριμημένου σκοποῦ, πρὸς σὲ τὸν πανοσιώτατον καθηγούμενον τῆς σεβασμίας μονῆς ἡμῶν Θεοτόκου τῆς δε καὶ πνευματικὸν πατέρα ἡμῶν κϋρ τὸν δε, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ὑπὸ σὲ τιμιωτάτους μοναχοὺς τῆς τοιαύτης ἀγίας μονῆς, διὰ μεσήτριαν καὶ 15 βοηθὸν τὴν ὑπεραγίαν δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον καὶ πρὸς τὸ ὄλον μέρος καὶ τὰ δίκαια τῆς τοιαύτης ἀγίας μονῆς, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ πόθον διάπυρον καὶ σχέσιν ἐγκάρδιον κεκτημένοι πρὸς τὴν ὑπεράμωμον καὶ ὑπεράγνον Δέσποιναν 20 ἔτε καὶ μεστίτιν ἡμῶν . . . (3).

6. Ἐτερον εἰς τὸ αὐτὸ ἤγουν ἐγγραφοῦν?

Καὶ γὰρ ἀθάνατον εἶναι βουλόμενοι τὸ μνημόσυνον ἡμῶν καὶ μετὰ τὴν ἡμῶν τελευτὴν ἀτελεύτητον, δεόν εἶναι ὤθημεν ἀπὸ τῶν προσόντων ἡμῖν ἀκινήτων μέρος τι καθιερώσαι

(1) χειρ. θεῖον ναὸν ἢ μοναστήριον. (2) χειρ. δηλωθησομένου. (3) Μεταγενεσιτέρα χειρ. προσέθετο «λύπιτο» = λείπειτο.

τῷ θεῷ χάριν μνήμης ἡμῶν διηνεκοῦς καὶ εἰς ἐξέλασμα τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ὄθεν καὶ ἐπιβραβεύομεν ἀπ' ἐντεῦθεν καὶ προσκυροῦμεν, καὶ ἀφιεροῦμεν καὶ ἀνατιθέαμεν τῷ θεῷ ναῶ τοῦ ἁγίου τοῦ δε . . .

7. Ὅταν οὐκ ἔχουσιν οἱ χαρίζοντες τέκνα?

5

Καὶ γὰρ ἐπειδὴ οὐκ ἐτύχομεν γονεῖς ἐξ ὀσφύος ἡμῶν, οὐδὲ παίδων ἠξιώθημεν ὀνομασθῆναι πατέρες, τρόποις οἷς οἶδεν ὁ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομῶν θεός, δέον εἶναι φήθημεν τὰ προσόντα ἡμῶν ἀκίνητα εἰς τὴν μέλλουσαν διαδιβάσαι κληρονομίαν καὶ τῷ θεῷ ταῦτα ἐξολοκλήρως ἀφιερῶσαι. Ὅθεν 10 καὶ ἐπιβραβεύομεν καὶ προσκυροῦμεν καὶ ἀφιεροῦμεν καὶ ἀνατιθέαμεν τῷ θεῷ ναῶ τοῦ ἁγίου τοῦδε τῷ ἐν τῇ καθ' ὑμᾶς ἁγία μονῇ τῆδε, οὐκ ἀπεντεῦθεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἡμῶν τῶν ἀμφοτέρων τελευτὴν τάδε καὶ τάδε μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς φ. 161. αὐτῶν καὶ | διακρατήσεως καὶ τῶν δικαίων πάντων καὶ προ- 15 νομιῶν, ἅπερ πάντα τὰ διαληφθέντα ἀκίνητα ὀφείλομεν κατέχειν καὶ νέμεσθαι ἀμφοτέροι οἱ ὁμόζυγοι μέχρι τέλους τῆς ζωῆς ἡμῶν, μετὰ δὲ τὴν ἡμῶν τελευτὴν ἵνα παραλαμβάνῃ ἡ ἁγία μονή, ἀρχοῦντος αὐτῇ τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν καὶ ἀντὶ πρακτικῆς σωματικῆς παραδόσεως, ὡς ἂν κατέχῃ ταῦτα 20 μετὰ παντὸς τοῦ μέρους αὐτῆς εἰς τοὺς ἐξῆς ἅπαντας καὶ διηνεκεῖς χρόνους.

8. Ἄκτος πράσεως ἀκινήτων.

Τὴν παροῦσαν ἐγγράφον καὶ ἐνυπόγραφον καθαρὰν καὶ ἀπερίεργον πρᾶσιν τοῦ δηλωθησομένου ἀκινήτου καὶ ἀπόληψιν τοῦ 25 ὅλου τιμήματος τούτου τῶν τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων τιθέ-

μεθα και ποιοῦμεν ἐκουσίως, ἀφρόβως και ἀβιάστως, καθαρῶς
 και ἀμεταμελήτως, πάσης ἐκτός παροινίας και δόλου και λοι-
 πῶν αἰτιῶν τῶν τοῖς νόμοις ἀπηγορευμένων πρὸς σέ τὸν δεινῶ
 και ὄλον τὸ μέρος σου, τοὺς τε παῖδας και κληρονόμους και
 5 διαδόχους σου και τοὺς παντοίους σου διακατόχους, καθὼς δη-
 λωθήσεται· και γὰρ συναρρεσθέντες μετὰ σοῦ πεπράκαμέν σοι
 ἀπεντεῦθεν καλῆ τῆ πίστει και ἐξ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης, μετὰ
 καθολικοῦ δεφενσίωνος και πάσης ἄλλης νομίμου ἀσφαλείας και
 βοηθείας, τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν δεῖνα πλησίον τοῦδε
 10 διακείμενον χωράφιον ἡμῶν τὸ και ποσοῦμενον μοδίων τόσων,
 ἐπὶ τιμήματι ὑπερπύρων τρικεφάλων τόσων, καθὼς ἀμφότεροι
 συναρρέσθημεν· και τὰ τοιαῦτα τόσα χρυσᾶ ὑπέρπυρα τρικέφαλα
 χειροδότως ἅμα και μετρητῶς ἀπὸ τῶν σῶν χειρῶν λαβόντες
 ἡμεῖς, κατὰ τὴν σήμερον ἐπὶ ὕψει τῶν μαρτύρων τοῦ δεῖνος
 15 και τοῦ δεῖνος, και τελείως ἐκπληρωθὲν τὸ ὄλον τίμημα τοῦ
 τοιοῦτου χωραφίου, παρὰ δεδιώκαμέν σοι τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν,
 ἀρκούντός σοι τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν και ἀντὶ πρακτι-
 κῆς σωματικῆς παραδόσεως, και ἐγχωροῦμέν σοι κτᾶσθαι αὐτὸ
 ἀπεντεῦθεν και χρῆσθαι και νέμεσθαι μετὰ παντός τοῦ μέρους
 20 σου, τῶν τε παίδων και διαδόχων και κληρονόμων σου, κυρίως,
 αὐθεντικῶς και μονομερῶς, ἀπαρασπάστως, ἀκαινοτομήτως και
 ἀνεπιφωνήτως, κατὰ τελείαν δεσποτεῖαν και κυριότητα εἰς
 τὸ πωλεῖν, δωρεῖσθαι, ἀνταλλάττειν, λεγατεύειν, προικοδοτεῖν,
 βελτιοῦν τε και καταφυτεύειν, τᾶλλα πάντα ποιεῖν ὅσα παρὰ
 25 τῶν θεῶν και φιλευσεύων ἐφεῖται νόμων, και παντοίως ἐκ-
 ποιῆσθαι αὐτὸ κατὰ πάντας τοὺς τῆς ἐκποιήσεως τρόπους,
 καθὼς ἂν δόξῃ σοι και οἱ νόμοι διακελεύωνται.

Οὐ μεταμελησόμεθα οὖν ἀπὸ γε τοῦ νῦν περὶ τὴν παροῦ-
 σαν πρᾶσιν, οὐδὲ πρὸς ἀνατροπὴν ταύτης χωρησαι τολμεύσο-
 30 μεν ἐν οἰωδήποτε χρόνῳ καθ' οἰονδήτινα τρόπον, ἐμμένειν δὲ
 μᾶλλον ὀφείλομεν ἐπὶ ταύτην και δεφενδέειν τὸ διαπραθῆν

σοι ἀμπέλιον, ἢ χωράφιον ἀπὸ παντὸς προσώπου· ἰδίου τε καὶ ἀλλοτρίου, καὶ διεκνικᾶν αὐτοῦ τὸν κατὰ νόμους καθολικὸν πραγμάτων δεφενσίωνα ἐξ ἀπάντων τῶν ἐτέρων ἀκινήτων ἡμῶν, καὶ σὲ ἀζήμιον καὶ ἀνενόχλητον διατηρεῖν· λοιπὸν καὶ περὶ (1) σοῦ ἐπερωτώμενοι ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐὰν πρὸς 5 ἀνατροπὴν τῆς παρουσίας ἡμῶν χωρήσωμεν πράσεως, καὶ ἡ πλεῖον τίμημα προσαπαιτησώμεν σε, ἢ περὶ τὸν καθολικὸν ἀμελήσωμεν δεφενσίωνα, ἢ καὶ ἀναργυρίαν ὧν ἐλάβομεν ἀπὸ σοῦ τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων προσθήσομεν μερικὴν ἢ ὀλόκληρον, ἢ διπλασιασμόν, ἢ ὑπερθεματισμὸν παρσισάξομεν, ἢ τὸ 10 ἀπὸ τῆς ὑπὲρ τὸ διπλάσιον περιγραφῆς ἀνακαλεσόμεθα δίκαιον, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον τὴν ἐναντίαν βυδίσομεν τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν, πρὸς τὸ μὴ εἰσακούεσθαι, οὐ μόνον ἀ ἐλάβομεν ἀπὸ σοῦ χρυσᾶ ὑπέρπυρα τρικέφαλα τόσα ἵνα σοὶ ἀντιστρέφωμεν εἰς τὸ διπλάσιον, ἀλλὰ καὶ χάριν προστίμου 15 ἵνα ζημιώμεθα πρὸς σὲ καὶ τὸ μέρος σου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, καὶ αὐτίς ἐρρῶσθαι τὴν παροῦσαν ἀφιέρωσιν ἰσχυρὰν διαμένουσαν καὶ τοῖς νόμοις εὐπρόσδεκτον, μέχρις ὅτου ὁ πικρὸν διαβίη (2) χρόνος (3), τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ 20 δεῖνος, μὴνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆς δε.

9. Ἄκτος ἐλευθερίας ψυχάρου.

Ἡ τὸν ἄνθρωπον κατ' ἀρχὰς διαπλάσσασα πρόνοια ἐλεύθερον τοῦτον καὶ αὐτεξούσιον ἔπλασεν, αὐτῷ μόνῳ τῷ πλάστῃ τούτου καὶ θεῷ δουλούμενον, πλεονεξίᾳ δὲ εἰς τὸν κόσμον ὑπέσειλ- 25 θοῦσα τὸ φύσει ὁμόδουλον εἶς τε τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον

(1) γραπτέον, παρὰ. (2) γραπτέον, διαβιώη.

(3) ἕνω σημειοῦται « γράφε αἰών ».

- κατέτεμε, και τήν ἐλευθερίαν και αὐτεξουσιότητα εἰς δουλείαν μετήλλαξεν· ὅθεν και σέ τόν ἀργυρώνητον οικέτην κάμου τοῦ δεινός ἢ τοῦ βίου τούτου ἄσπαστος φορὰ δεσμῶ δουλείας ὑπαγαγοῦσα, ἐκδουλεύειν μοι παρεσκεύασεν· ἀλλ' ἐγὼ χρήζων θεῖς
- 5 φιλανθρωπίας, ἐλεύθερόν σε ἀπό τοῦ νῦν διαφίημι, ὡς ἂν ἀδεδῶς φ.162. τε και ἐλευθέρως ἔνθα ἂν ἐθέλης πορεύῃ, μηδεμίαν ἔτι δούλωσιν ὑφορώμενος. Οὔτε οὖν ἐγώ, οὔτε ἄλλος τις ἀπό τοῦ
- 10 μέρους μου, ἢ ἀφ' ἐτέρου προσώπου συγγενικοῦ μου ἴσως ἢ ἀλλοτρίου, ἄδειαν ἔξει ἀπό τήν σήμερον εἰς δουλικήν σε τύχην
- 15 ἐπικατάγειν τὸ σύνολον, εἰ μὴ βούλεται ὁ τοιοῦτος, ὅστις ἂν και εἴη, χάριν τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἀπανθρώπου ἐπιχειρήσεως, ζημιωθῆναι πρὸς τὸ βασιλικόν βεστιάριον χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσσα, σὺ δὲ τῇ ἐλευθερίᾳ τιμᾶσθαι και πολίτης Ρωμαίων ὀνομάζεσθαι. Διὰ γὰρ τοῦτο και τὸ παρὸν τῆς ἐλευ-
- 15 θερίας συμβόλαιον ἐνεχειρίσά σοι εἰς ἀσφάλειαν, τὸ και γραφὲν ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρης διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεινός, μηνὶ τῆδε, ἰνδικτιῶνος τῆς δε.

10. Ἄκτος ἀποχῆς ἀκινήτων ἐπὶ συγγενῇ τὸν ἐκ γένους.

- Τὴν παρούσαν ἔγγραφον και ἐνυπόγραφον ἀποχὴν και ἀπό-
- 20 ταξιν παντελῆ τῶν δηλωθησομένων ἀκινήτων τίθημι και ποιῶ ἐκουσίως, ἀφόβως και ἀμεταμελήτως, καθαρῶς τε και ἀβιάστως, πάσης ἐκτὸς περινοίας και δόλου και λοιπῶν αἰτιῶν τῶν τοῖς νόμοις ἀπηγορευμένων πρὸς σέ τόν γνήσιόν μου αὐτάδελφον κῦρ τόνδε και διὰ σοῦ πρὸς τὸ ὑπὸ σέ ἅπαν πρόσωπόν τε και
- 25 μέρος και πρὸς αὐτοὺς τοὺς κληρονόμους και διαδόχους σου και τοὺς παντοίους σου διακατόχους, καθὼς δηλωθήσεται· και γὰρ ἐπικοινωνῶ δεσποζόντων ἡμῶν και νεμομένων μέχρι τοῦ νῦν τὰ ἐν τῷ στίχῳ τῷδε ἀναγραφόμενα γονικά ἡμῶν ἀκί-

νητα πράγματα, και τὸ τούτων τέλος κοινῶς τελούντων πρὸς τὸν δεῖνα, τὰ νῦν ἠθέλησα ἐγὼ ὑπεκστῆναι τῆς δεσποτείας τε και νομῆς τῶν τοιούτων ἀκινήτων και σοὶ τῷ αὐταδέλφῳ μου ταύτην παραχωρῆσαι· ὅθεν και ὑπεξίσταμαι ἀπεντεῦθεν τῆς δεσποτείας τῶν τοιούτων ἀκινήτων μετὰ παντός τοῦ μέρους και τῶν κληρονόμων και διαδόχων μου, και ἀποβάλλομαι ταῦτα και ἀποτάσσομαι διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου μου, σὺν αὐτοῖς δὲ και εἴ τι δίκαιον εἶχον ἐπὶ τούτοις μέχρι τοῦ νῦν, τό τε τῆς κληρονομίας, τὸ τῆς συγγενείας, τὸ ἀπὸ πλησιασμοῦ, τὸ ἀπὸ συντελέσματος, και τὸ ἀπὸ ἄλλου τρόπου οἰουδήτινος, και ἀποχὴν τούτων παντελῆ ποιοῦμαι. Λοιπὸν και παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενος ὁμολογῶ και ἀσφαλίζομαι ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ παρόντος ἐγγράφου μου χωρήσω και ἄπερ ἀπεταξάμην ἀκίνητα πάλιν ἀνακαλέσωμαι. . . (1).

11. [Ἄκτος ὄωρεᾶς ἀμπελίου εἰς μονήν] (2).

15

. . . και δεφενδεύειν τὸ τοιοῦτον ἀμπέλιον συμφωνοῦμεν ἐὰν παρὰ τινος ἴσως ἐκνικᾶται, και διεκνικᾶν αὐτοῦ τὸν κατὰ νόμους καθολικὸν δεφενσίωνα ἐξ ἀπάντων τῶν ἐτέρων ἀκινήτων πραγμάτων ἡμῶν, εἰ και ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦτο ποιεῖν οὐ καταναγκαζόμεθα, και τὴν ἀγίαν μονὴν ἀδιάσειστον και ἀνενόχλητον διατηρεῖν· μνημονευόμεθα δὲ και ἡμᾶς καθ' ἐκαστην ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ, ἐγγεγραμμένοι ὄντες ἐν τοῖς ἱεροῖς

(1) Μεταγενεστέρα χεῖρ ἐπέγραψεν « λίπι το.».

(2) Κατὰ λάθος ἀντεγράφη τὸ παρὸν ἄκτος ὡς συνέχεια τοῦ προηγουμένου· τοῦτο ἀνεγνωρίσας εἶς τῶν κτητέρων τοῦ κώδικος διεχώρισε τὰ δύο διίφορα κείμενα, προσθεὶς ἄνωθι « ἕλλον ». Οὐδόλωσ δὲ ἀπίθων ὅτι τὸ ἀτελὲς τοῦτο ὄωρητήριον ἐστὶ τὸ ἐλλείπον τέλος τῶν ἐμοιοειδῶν ἄκτων 5 και 6.

- διπτύχοις μετὰ τῶν λοιπῶν χαριστικαρίων, μετὰ τὴν ἡμῶν
 τελευτὴν εἰς τὸ διηνεκές. Λοιπὸν καὶ παρὰ τοῦ μέρους τῆς
 ἀγίας μονῆς ἐπερωτώμενοι, ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς,
 εἰάν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐγγράφου (1) καθόλου
 5 χωρήσωμεν καὶ ἡ ἀμοιβὴν τινα χωρὶς μόνου τοῦ μνημοσύνου
 ἐπιζητήσωμεν ἀπὸ τῆς μονῆς, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον τὴν
 ἐναντίαν βαδίσωμεν τοῦ τοιούτου ἐγγράφου καὶ ἰῶτα ἐν ἡ
 μίαν κεραλίαν ἐκ τούτου ἀνατρέψαι πειραθῶμεν, πρὸς τὸ μὴ
 εἰσακούεσθαι, οὐ μόνον τὰς ἀρὰς τῶν τιῶν ἀγίων θεοφόρων πα-
 10 τέρων ἵνα κληρονομῶμεν καὶ μετὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ
 ταττώμεθα ὡς ἀρνηταὶ τῶν ἰδιοχειρῶν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ λόγῳ
 προστίμου ἵνα ζημιούμεθα πρὸς τὴν ἀγίαν μονὴν καὶ τὸ μέρος
 αὐτῆς χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τού-
 των (2) τρίτον, καὶ αὐθις ἐρῶσθαι τὴν παροῦσαν ἀφιέρωσιν,
 15 ἰσχυρὰν διαμένουσαν (3) καὶ τοῖς νόμοις εὐπρόσδεκτον, μέχρι
 ὅτου ὁ παρὼν διαβλήαι αἰὼν, τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ ἐντολῆς
 ἡμετέρης διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶ-
 νος τῆς δε.

12. Ἄκτος ἐκδόσεως ἀμπέλιον ἐρημισάριχον.

- 20 Καὶ γὰρ ἐκδίδωμι πρὸς σὲ τὸν δεῖνα καὶ τὸ μέρος σου τὸ
 κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν δεῖνα διακείμενον ἀμπέλιον πλησίον
 τοῦ δεῖνος, ὡς ἂν κατέχῃς ἐπὶ χρόνοις τόσοις, ἀριθμουμένους (4)
 ἀπ' ἀρχῆς τῆς μελλούσης εἰσιέναι τόσης ἰνδικτιῶνος καὶ ἐπὶ
 τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ ἐργάζῃ αὐτὸ καθ' ἐκάστην ἐγγρονίαν ἐγ-
 25 καίρως κατὰ γεωργικὴν ἀκριβείαν, λακίζων αὐτὸ καὶ κλαδεύων |, ρ. 163.

(1) χειρ. ἐγγίφου. (2) γ. τούτω. (3) γ. διαμένουσα.

(4) χειρ. ἀριθμουμένης.

σιάπτων καὶ διασκαφίζων, καταβολεύων τε ἐν οἷς ἂν δέηται
τόποις καὶ συναμπελίζων, παντοίως ἐπιμελούμενος ἐξ οἰκείων
σου πασῶν ἐξόδων καὶ ἀναλωμάτων, μὴ καταβαλλομένου μου
εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς ἐξόδους τὸ οἰνοῦν· κατὰ δὲ τὸν καιρὸν
τοῦ τρυγητοῦ, ἵνα τρυγητῆται ὡσαύτως παρὰ σοῦ καὶ ἐναποτί- 5
θωνται αἱ γεωργηθεῖσαι σταφυλαὶ ἐν ληνῷ, εἶτα καὶ πατῶν-
ται (1) καὶ ἐκθλίβωνται παρὰ σοῦ, μὴ ἐπιγινώσκοντός μου ἐν
πᾶσι τούτοις ἐξοδὸν τὴν οἴνοῦν, ἀλλὰ σοῦ μόνον ταύτας κα-
ταβαλλομένου· ὁ δὲ γεωργηθεὶς οἶνος ἵνα μερίζεται παρ' ἡμῶν
ἀμφοτέρων ἐπίσης ἐξ αὐτῆς τῆς ληνοῦ, καὶ λαμβάνω ἐγὼ χάριν 10
τοῦ ἀμπελίου μου τὸν ἥμισυ (2) οἶνον· καὶ οὕτω ποιῶν, καὶ
παντοίως τὰ πρὸς βελτίωσιν καὶ φιλοκαλίαν τοῦ τοιοῦτου ἀμ-
πελίου φροντίζων, καὶ ἐντέχνως αὐτὸ ὡς ἴδιόν σου περιποιού-
μενος, ἵνα κατέχῃς αὐτὸ μέχρι τῆς τόσων ἐνιαυτῶν ἐκμετρή-
σεως· μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐκπλήρωσιν παραδίδωσ τοῦτο πρὸς 15
ἐμὲ ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ γεωργικῶς πεποιημένον. Οὕτε οὖν ἐγὼ
ἐξω ἄδειαν ἀπὸ τοῦ νῦν ἐκδιώκειν σε ἀπὸ τοῦ τοιοῦτου ἀμ-
πελίου πρὸ τῆς ἐκπλήρωσεως τῶν τόσων ἐνιαυτῶν, ἢ ἐπέκεινα
τοῦ ἡμίσεως καρποῦ ἕτερόν τι ἀπὸ σοῦ ἐπιζητῆσαι, οὔτε σὺ
τοῦ καταλιμπάνειν αὐτὸ πρὸ τῆς ἐκμετρήσεως τῶν τόσων χρό- 20
νων, ἢ εἰς δόσιν οἰαςδήτινος ἐξόδου καθελκῦσαί με, ἢ ἐπέκεινα
τοῦ ἡμίσεως καρποῦ ἕτερόν τι ἰδιοποιήσασθαι (3), ἢ πρὸς τὰς
θεούσας περιποιήσεις τοῦ τοιοῦτου (4) ἀμπελίου καταμελῆσαι,
ἀλλ' ἐμμενοῦμεν (5) ἀμφοτέροι ἐπὶ τοῖς συμφωνηθεῖσι μέσον
ἡμῶν. Εἰ δέ τις ἐξ ἡμῶν τὴν ἐναντίαν βαδίσαι πειραθῆ τῶν 25
συμπεφωνημένων καὶ ὄχλησιν τὴν οἴνοῦν τῷ ἑτέρῳ μέρει ἐπά-
ξει, ἵνα ζημιῆται λόγῳ προστίμου πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ
ἐμμένον χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τού-
των τρίτον.

(1) χειρ. παντῶνται. (2) ἥμισυ. (3) ἰδιοποιήσθαι. (4) τοιοῦτον.

(5) χειρ. ἐμμενοῦμεν.

13. Ἄκτος ἐκδοτηρίου ἐγγράφου (1) εἰς χωράφιον
εἰς] σποράν ἐν τρίτον.

Ἐκδίδωμι πρὸς σέ τὸν δεῖνα τὰ χωράφιά μου τὰ διακείμενα
ἐν τῇ τοποθεσίᾳ πλησίον τοῦ δεῖνος, ὡς ἂν κατέχῃς αὐτὰ ἐπὶ
5 χρόνοις τόσοις ἀριθμουμένοις (2) ἀπ' ἀρχῆς τῆς παρούσης τόσης
ινδίκτου καὶ ἐπὶ τοῖς ἐμπροσθεν καὶ κατασπείρης αὐτὰ ἀντι-
σπορίαν ἐξ οἰκείου σπόρου σου, κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ ἀλω-
τοῦ παρέχῃς πρὸς ἐμέ καὶ τὸ μέρος μου ἀπὸ τῶν γεωργη-
θέντων γεννημάτων τὰ τρίτα, κἄν τε σίτος εἴη ὁ γεωργηθείς,
10 κἄν τε κριθή, κἄν τε ἄλλο τι τῶν γεωργουμένων, μὴ ἐπιγινώ-
σκοντός μου ἐν πᾶσι τούτοις ἐξοδὸν τὴν οἰανοῦν, ἀλλὰ ἀκαι-
νοτομήτως τὸ τοιοῦτον λαμβάνοντος γῆμορον καθ' ὅν καιρὸν
δηλαδὴ τὰ τοιαῦτα κατασπείρης χωράφια. Οὔτε οὖν ἐγὼ ἵνα
ἔχω ἄδειαν ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦ ἐκδιώκειν (3) σε ἀπὸ τῶν τοιού-
15 των χωραφίων πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν συμφωνηθέντων
τόσων χρόνων, ἢ ἐπέκεινα τοῦ τρίτου καρποῦ ἄλλο τι χάριν
γῆμορου ἐπιζητεῖν, οὔτε σὺ τοῦ καταλιμπάνειν αὐτὰ ἔσωθεν
τῶν τοιούτων χρόνων, ἢ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πάκτου κα-
κουργεῖν, ἢ ἐλάττωσιν τούτου ἐπιζητῆσαι, ἐπιεὶ ἐάν τις ἡμῶν
20 τῇ παρουσίᾳ ἐναντιωθῇ συμφωνίᾳ, ἵνα ζημιῆται πρὸς τὸ στέρ-
γον καὶ ἐμμένον μέρος χρυσαῖ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ
δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

14. Ἄκτος πακτωτικὸν εἰς κῆπον.

Ἐκδίδωμι πρὸς σέ τὸν δεῖνα κηπουρὸν τὸν ὑπόποτον λα-
25 χανόκηπὸν μου τὸν διακείμενον ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῇ δεῖνι πλη-

(1) χειρ. ἐγγράφου. (2) χ. ἀριθμουμέναις.

(3) χ. ἐκδιώκει.

σίον τοῦ δεῖνος, μετὰ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ οἰκήματος καὶ τῶν ἔσωθεν τοῦ τοιοῦτου κήπου ὀπωροφόρων δένδρων ἀπάντων, χωρὶς μόνον τῶν συκαμίνων, ὡς ἂν κατέχῃς τοῦτον πακτωτικῶς ἐπὶ χρόνοις τόσοις ἀριθμουμένοις (1) ἀπ' ἀρχῆς τοῦ δεῖνος μηνὸς τῆς παρούσης τόσης Ἰνδίκτου καὶ ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν, 5 καὶ ἐργάζῃ καὶ εἰσοδιάζῃς (2) τοῦτον ἀπερικόπως καὶ ἀπρασαλεύτως μέχρι τῆς τόσων ἐνιαυτῶν ἐκπληρώσεως, παρέχων πρὸς ἐμὲ καὶ τὸ μέρος μου λόγῳ πάκτου τοῦ τοιοῦτου κήπου καθ' ἕκαστον χρόνον ὑπέρπυρα τόσα, ἃ καὶ ὀφείλεις διδόναι πρὸς ἐμὲ ἐπὶ δυοῖς τοῦ ἔτους καταβολαῖς, ἧτοι κατὰ συμπλή- 10 ρωσιν ἐκάστου ἑξαμήνου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ ἀφ' ὧν ἔχει ὁ κήπος λαχάνων καθ' ἕκαστην ἑβδομάδα ὀψώνια δύο, κατὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τόσων ἐνιαυτῶν παραδιδόναι τὸν τοιοῦτον κήπον πρὸς ἐμὲ, περιπεφραγμένον πανταχόθεν, βεβελτιωμένον τε καὶ μηδὲ μιᾶς δεόμενον περιποιήσεως· εἰ δὲ πάλιν 15 θελήσεις σὺ κατέχειν αὐτὸν εἰς τὸ πρὸ ἑτέρου διδόμενον πάκτον, ἵνα ἦς αὐτὸς προτιμότερος. Οὔτε οὖν ἐγὼ ἵνα ἔχω ἄδειαν ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦ ἐκδιώκειν σε τοῦ τοιοῦτου κήπου πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν συμφωνηθέντων τόσων ἐνιαυτῶν, ἢ ἐπέκεινα τοῦ συμφωνηθέντος πάκτου τῶν τόσων ὑπερπύρων ἕτερόν τι 20 ἀπὸ σοῦ ἐπιζητήσαι, οὔτε σὺ τοῦ καταλιμπάνειν αὐτὸν ἐντὸς φ.164. τῶν τόσων ἐνιαυτῶν, ἢ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν | τοῦ πάκτου κακουργεῖν, ἢ τὸν καιρὸν ὑπερβιβάζειν, ἢ ἐλάττωσιν τούτου ἐπιζητεῖν ὅπως δὴ ποτε, ἀλλ' ἐμμενοῦμεν καὶ ἀμφοτέρω ἐπὶ τοῖς συμφωνηθεῖσι μέσον ἡμῶν· εἰ δέ τις ἐξ ἡμῶν ἀμφοτέρων ἀνα- 25 λογίαν (3) τρέψει, ἵνα ζημιῆται λόγῳ προστίμου πρὸς τὸ στέργον καὶ ἑμμένον μέρος χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

(1) χειρ. ἀριθμουμένης. (2) γ. ἡσοδιάζεις.

(3) χειρ. ἀνολογείην.

15. Ἄκτος πακτωτικοῦ λουτροῦ.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον (1) καὶ ἐνυπόγραφον πακτωτικὴν συμφωνίαν τὴν μέχρι συμπληρώσεως τῶν τόσων ἐνιαυτῶν ἐνεργεῖν ὀφείλουσαν τίθημι καὶ ποιῶ ἐκουσίως, ἀφόδως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πρὸς σέ τὸν δεῖνα καὶ τὸ μέρος σου καθῶς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ προσελθὼν μοι ἐζήτησας τὸ δημόσιον λουτρὸν τὸ δε πακτωτικῶς, ἐγὼ δὲ συναρεσθεῖς μετὰ σοῦ διεξέδωκα πρὸς σέ τὸ τοιοῦτον δημόσιον λουτρὸν καθῶς ἐστὶν ἐνεργοῦν μετὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ δύο χαμογέων οἰκημάτων, ὡς ἂν κατέχη· αὐτὸ πακτωτικῶς ἐπὶ χρόνοις τόσοις ἀριθμουμένοις ἀπ' ἀρχῆς τοῦ δεῖνος μηνὸς τῆς ἐνεστώσης Ἰνδικτιῶνος· καὶ ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν, ἐκδουλεύων αὐτὸ (2) καὶ εἰσοδιάζων πᾶσιν τὴν ἐκ τούτου ἐπιγινομένην πρόσοδον ὅση δ' ἂν εἴη, καὶ παρέχων πρὸς ἐμέ καὶ τὸ μέρος μου λόγῳ πάκτου αὐτοῦ (3) ὑπὲρ ἑνὸς ἐκάστου ἐνιαυτοῦ χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, ἃ καὶ ὀφείλεις διδόναι πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ τρισὶ τοῦ ἔτους καταβολαῖς, ἧτοι κατὰ συμπλήρωσιν ἐκάστου τετραμήνου ὑπέρπυρα τόσα, ποιεῖν δὲ τὴν τούτων καταβολὴν οὐχ ὑπερήμερον, οὐκ ἀναβεβλημένην. οὐ μετὰ γογγυσμοῦ, ἀλλὰ μετὰ πάσης

20 εὐχαριστίας καὶ ἀπλότητος ἅμα τῇ παραρροῇ ἐκάστου τετραμήνου, ὡς εἴρηται, καὶ λαμβάνειν ἀπόδειξιν. Τὰς μέντοι λεπτάς περιποιήσεις ἀπάσας τοῦ τε λουτροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ δύο χαμογέων ὀσπητίων σὺ ὀφείλεις περιποιεῖσθαι ἐξ οἰκείων ἐξόδων σου, εἰ δὲ μέγα συμβῆ σύμπτωμα, ἢ τὸ χάλκωμα δεηθῆ

25 περιποιήσεως, ἐγὼ ὀφείλω περιποιεῖσθαι τοῦτο, ἀζημίου σοῦ διαμένοντος· εἰ δὲ ἐξ ἐθνικῆς ἐφόδου, ἢ ἄλλης τινὸς ἀνυχκαίης

(1) χειρ. ἔγγραφον. (2) γ. αὐτῷ. (3) αὐτοῦ αὐτοῦ.

αιτίας ἀργῆσαι τὸ λουτρὸν, ἵνα δέχωμαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀργίας, μὴ ἐνεχομένου σου ἕνεκεν τούτου εἰς πάκτον τὸ σύνολον. Ἀπὸ γοῦν τῆς σήμερον, οὔτε ἡμεῖς ἵνα ἔχωμεν ἄδειαν τοῦ ἐκδιώκειν σε ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἡμῶν πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν τόσων ἐνικυτῶν, ἢ αὖξῃσιν τοῦ πάκτου τῶν τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων ἀπὸ σοῦ ἐπιζητησάμενοι, οὔτε σὺ τοῦ καταλιμπάνειν τὸ τοιοῦτον λουτρὸν ἔσωθεν τῶν τόσων χρόνων, ἢ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πάκτου κακουργεῖν, ἢ ἐλάττωσιν γενέσθαι τούτου ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἐμμενοῦμεν καὶ ἀμφοτέρω τὰ μέρη ἐπὶ τοῖς συμφωνηθεῖσι μέσον ἡμῶν. Τοὺς μέντοι οἰκειακοὺς ἅπαντας ὀφείλεις λούειν χωρὶς δόσεως βαλανικοῦ. Λοιπὸν καὶ εἴ τις ἐκ τῶν δύο μερῶν πρὸς ἀναλογίαν τρέψῃ, ἵνα ζημιῆται πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ ἐμμένον χρυσᾷ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

16. Ἄκτος ὁμολογίας ἐν ὑποθήκῃ.

15

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυποδανειακὴν ὁμολογίαν καὶ ἀσφάλειαν μετὰ καὶ τῆς ὑποθήκης τίθημι καὶ ποιῶ ἐκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀδιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πρὸς σὲ τὸν δεῖνα καὶ ὄλον τὸ μέρος σου, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἔλαβον ἀπὸ σοῦ κυροῦ τοῦ δεῖνος λόγῳ δάνους καὶ χωρὶς ἀντιδόσεως οἰωνδήτινων κινητῶν ἐνεχύρων ὑπέρπυρα τόσα, καὶ ὁ περὶ ἀναργυρίας λόγος χάραν ἐνταῦθα οὐχ ἔξει, ὅτι πραγματικῶς ἠριθμήθησαν καὶ κατεβλήθησαν ἀπὸ τῶν σῶν χειρῶν εἰς τὰς χεῖράς μου τὰ τοιαῦτα τόσα ὑπέρπυρα τρικέφαλα· καὶ ταῦτα λαβὼν ἐγὼ κατὰ τὴν σήμερον χειροδότως ἅμα καὶ μετρητῶς, ὁμολογῶ καὶ ἀσφαλιζομαι καὶ συμφωνῶ διὰ τοῦ παρόντος χρεωστικοῦ ὁμολόγου μου τοῦ ἀποφλησά σοι κατὰ τὸν σεπτέμβριον μῆνα τῆς μελλούσης εἰσιέναι τόσης ἰνδίκτου ἐτοί-

- μως, εὐγνωμόνως (1), ἀπικράντως, ἀλογοπραγῆτως, ἀνυπερθέτως,
 ἀνακρωτηριάστως, καὶ διὰ μιᾶς καταβολῆς διὰ σίτου καὶ οἴνου
 μούστου συναλλακτικῶς καθὼς φθάσει ἡ ἡμέρα ἔχειν, μὴ προ-
 βαλλόμενος οἰανδήτινα αἰτίαν ἀφορίας τυχόν ἢ ἀστοχίας, ἢ
 5 οἰκιακῆς τιнос περιπετείας, καὶ διὰ ταῦτα εἰς ὑπερθέσεις καὶ
 ὑπερβιβασμούς χωρῶν τῆς ἀποφλήσεως τῶν νομισμάτων σου, ἢ
 τὴν ἐκ νόμου τετράμηνον ἀνακαλούμενος, ἀλλὰ χωρὶς λόγου
 καὶ ἀμφιβολίας τινὸς καθυπισχνοῦμαι ἀποφλήσαι σοὶ τὰ κε-
 χρεωστημένα σοὶ παρ' ἐμοῦ τόσα χρυσᾶ ὑπερπυρα διὰ σίτου καὶ
 10 οἴνου μούστου συναλλακτικῶς, ὡς δεδήλωται δι' ὄλου τοῦ σε-
 πτεμβρίου μηνὸς τῆς μελλούσης εἰσιέναι τόσῃς ἰνδίκτου καθὼς
 ἡ ἡμέρα ἔχει, καὶ λαθεῖν παρὰ σοῦ τὸ παρὸν μου ὁμόλογον,
 ἢ ἀπόδειξιν ἐπ' ἀθώωσει μου· κρατουμένου γὰρ παρὰ σοῦ τοῦ
 παρόντος ὁμολόγου μου, ἐὰν χωρὶς ἀποδείξεως εἶπω δεδωκέναι
 15 σοὶ τι ἀπὸ τῶν τοιούτων χρυσῶν ὑπερπύρων, οὐκ εἰσακουσθή-
 σομαι, κἂν κατὰ νόμους συστήσῃς τοῦτο πειρῶμαι· διὰ γὰρ
 τοῦτο καὶ τὸ παρὸν χρεωστικόν μου ὁμόλογον πρὸς σέ πεποίη-
 κα, δι' οὗ καὶ παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενος, ὁμολογῶ καὶ ἀσφαλί-
 ζομαι ὡς, ἐὰν πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὧν ἔλαβον ἀπὸ σοῦ
 20 χρυσῶν ὑπερπύρων τρικεφάλων κακουργήσω, ἢ καιρὸν ὑπερβί-
 βάσω, ἢ τὴν ἐκ νόμου ἐπιζητήσω τετράμηνον, ἢ καὶ ἀναργυ-
 ρίην ὧν ἔλαβον ἀπὸ σοῦ τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων προσθήσω
 μερικὴν ἢ ὀλόκληρον, ἢ πρὸς τὰς ἀνωτέρω δηλουμέναις συμφω-
 νίας καὶ διαστίξεις ἀμφιβάλλω, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον τὴν
 25 ἐναντίαν βαδίσω τοῦ παρόντος ἐγγράφου μου, πρὸς τῷ μὴ εἰσα-
 κούεσθαι, ἵνα ζημιούμαι πρὸς σέ καὶ τὸ μέρος σου χρυσᾶ ὑπερ-
 πυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

(1) χειρ. εὐγνωμόνως.

17. Ἄκτος ἀποδείξεως ἱερέων χάριν τῆς δοχῆς
τῶν τελεσμάτων αὐτῶν.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
ἡμεῖς ἱερεῖς χωρίου τοῦ δεῖνος τοῦ ὑπὸ τὸ καπετανίκιον τὸδε
κῦρ τοῦδε, οἱ καὶ τοῦ ψυχικοῦ ἐπαπολαύοντες· τοῦ κρατταιοῦ 5
καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, ὧν αἱ κλήσεις· καὶ αἱ
προσηγορίαι διὰ τῶν ἄνωθεν τοῦ παρόντος ὕφους οἰκιοχειρῶν
ἡμῶν προταγῶν δηλοῦνται, ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν κοινῇ τῇ γνώ-
μη καὶ τῇ θελήσει καὶ ἀρεσκείᾳ τὴν παροῦσιν ἔγγραφον καὶ
ἐνυπόγραφον ἀπόδειξιν καὶ ὁμολογίαν τῶν ἐαθέντων ἡμῖν ψυ- 10
χικῶν τοῦ κοσμοποθήτου καὶ θεοφρουρήτου ἁγίου ἡμῶν αὐτο-
κράτορος τελεσμάτων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς νῦν τρεχούσης τόσης
ἰνδίκτου τιθέμεθα καὶ ποιούμεν ἐκουσίως, ἀρόβως καὶ ἀβιάστως,
καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πρὸς σὲ τὸν μεγαλοδοξότατον
πράκτορα ἡμῶν κῦρ τὸν δεῖνα, καὶ διὰ σοῦ πρὸς τὸ ὑπὸ σὲ 15
ἅπαν μέρος τοῦ δημοσίου, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ τὴν
συλλογὴν ποιούμενου σου τοῦ δημοσιακοῦ ἀκροστίχου τοῦ κα-
τεπανικίου τοῦ δεῖνος προσήλθομέν σοι ἡμεῖς οἱ ἄνωτέρω δη-
λούμενοι ἱερεῖς καὶ εὐχέται τοῦ κρατταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέν-
του καὶ βασιλέως, καὶ ἐνεφανίσασμεν τὸ παρεμβληθὲν ἴσον τοῦ 20
θείου καὶ προσκυνητοῦ βασιλικοῦ χρυσοδοῦλλου προστάγματος
ἐπὶ συμπαθείᾳ τῶν ἱερέων, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα γενομένην εἰς
ἡμᾶς τοὺς ἱερεῖς ἀποκατάστασιν παρὰ τοῦ πανσεβάστου δουκὸς
τοῦ δεῖνος κῦρ τοῦδε τὴν διακελεύουσιν τὰ συμπαθούμενα ἡμῖν
ἐτησίως τόσα ὑπέρπυρα παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐνεργούντων 25
ἐνταῦθα πρακτόρων· σὺ δὲ κατὰ τὰς περιλήψεις καὶ διαστίξεις
τούτων εἴλασας ἡμῖν ψυχικὸν τοῦ κρατταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν
αὐθέντου καὶ βασιλέως τὰ συμπαθούμενα ἐνὶ ἐκάστων ἡμῶν
ὑπέρπυρα τόσα ὑπὲρ τῆς ἐνεστῶσης ἰνδίκτου ὡς εἴρηται, τὰ

καὶ ποσούμενα εἰς ὑπέρπυρα τρικέφαλα προτιμώμενα τόσα κατὰ
 περιληψιν τῆς ἀπογραφῆς ἡμῶν· καὶ τούτων ἐχθέντων ἡμῖν
 τοῖς ἱερεῦσι παρὰ σοῦ τοῦ παρὰ τοῦ δουκὸς ἀνατεθειμένου
 πράκτορος ἡμῶν ψυχικὸν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέν-
 5 του καὶ βασιλέως ὑπὲρ τῆςδε ἰνδίκτου, τὴν παροῦσαν ἡμεῖς
 ἀπόδειξιν καὶ ὁμολογίαν τῆς συμπαθείας αὐτῶν πρὸς σέ καὶ
 τὸ μέρος τοῦ δημοσίου πεποιήκαμεν, τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ
 ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, ἐνώπιον τῶν
 μαρτύρων, μὴνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

10 18. [Ἄκτος] υἰοθετικοῦ. Ὅταν οἱ γονεῖς ἄτεκνοι.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνουπόγραφον υἰοθετικὴν συμ-
 φωνίαν καὶ ἀσφάλειαν, τὴν παρὰ μηδενὸς μὲν τῶν ἀπάντων
 ἀνατραπῆναι ἢ ὅπως οὖν παρασκαλευθῆναι ὀφείλουσαν, ἀλλ' ἐς
 αἰεὶ τὸ πάγιον καὶ ἐνεργὸν καὶ μόνιμον, ἀπαράθραυστόν τε καὶ
 15 ἀπερικλόνητον ἔχουσαν, τιθέμεθα καὶ ποιούμεν ἐκουσίως, ἀφό-
 βως καὶ ἀδιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως καὶ οὐκ ἀσκέ-
 πτως, οὐδ' ἀδοκιμάστως, οὐδ' ἐκ συναρπάγῃς τινος, ἢ ἀπάτης, ἢ
 δελεασμοῦ, ἢ νόμου καὶ φάκτου ἀγνοίας, ἢ ἄλλης τινὸς ἐπι-
 ψόγου καὶ τοῖς θείοις νόμοις ἀπηγορευμένης αἰτίας, ἀλλ' ἐκουσίως
 20 ἡμῶν τῇ γνώμῃ καὶ αὐτοπροαιρέτῳ βουλῇ, μετὰ μεγίστης
 ἡμῶν τῆς ἀποδοχῆς καὶ θελήσεως, χρονίας τε διασκέψεως καὶ
 μεμεριμνημένου σκοποῦ, πρὸς σέ τὸν ἀπὸ τῆς σήμερον θεοῦ
 βουλήσει πνευματικῶν ἡμῶν υἱὸν τὸν δεῖνα· καὶ γὰρ ἐπειδὴ ἐξ
 ἡμετέρας ὀσφύος οὐκ ἤξιώθημεν παίδων κληθῆναι πατέρες, δέον
 25 εἶναι ὣήθημεν παιδίον ἐφευρεῖν καὶ ἐν Χριστῷ υἰοθετήσασθαι
 τοῦτο, καὶ ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀνθρώψει ἀγκάλαις, καὶ κληρο-
 νόμον τοῦτο πάντων τῶν ἡμετέρων ἐνστήσασθαι, ὡς ἂν καὶ τὸ
 μνημόσυνον ἡμῶν διαμῆνῃ καὶ μὴ γένωνται μετὰ τὴν ἡμῶν

τελευταίην ἔρεις καὶ μάχαι ἐν τοῖς ἡμετέροις πράγμασιν· ὄθεν
 καὶ εὐρηκότες σὲ τὸν πνευματικὸν υἱὸν ἡμῶν τόνδε, καὶ ἐπὶ
 τῶν ἀγκαλῶν ἡμῶν βαστάσхντες καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν εἰσα-
 γαγόντες υἰοθετήσαμέν σε ἐν ἀγίῳ πνεύματι καὶ εἰς γνησίου
 καὶ σαρκικοῦ ἡμῶν τόπον ἀποκατεστήσαμεν· ἐπεὶ δὲ οὐκ εἰσὶ 5
 τὰ σαρκικά ὡς εἰσὶ τὰ πνευματικά, κατὰ τὰ λόγια, ἀπὸ γούν
 τῆς σήμερον ἔνστατόν σε κληρονόμον τῶν ἡμετέρων πάντων
 ποιούμεθα, καὶ διάδοχον τοῦ γένους ἡμῶν καὶ γνήσιον υἱὸν
 ὀνομάζομεν· καὶ εἴτε φθάσομεν γυναικί σε νομίμῳ συζευξαι
 καὶ γαμήλιον ἐκθεῖναι σοὶ σύμφωνον, εἴτε καὶ μή, οὐχ ἔξει τις 10
 ἄδειαν ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἡμῶν μετακινήσαι σε, ἢ ὡς λιγα-
 τάριον ἐν μέρει τῆς οὐσίας ἡμῶν περιορίσαι, καὶ οὕτως οὐ
 φ.166.φθάσομεν τὴν | διαθήκην (1) ἡμῶν τὴν τοιαύτην ἐπικυρῶσαι
 υἰοθεσίαν· τὸ γὰρ παρὸν ἡμῶν ἔγγραφο ἀρκέσει σοὶ τότε καὶ
 ἀντὶ διαθήκης καὶ ἀντὶ ἐτέρου ἐγγράφου οἰουδήτινος, δι' οὗ καὶ 15
 ἀποκλείομεν καὶ ἀποπαύομεν ἅπαν πρόσωπον συγγενικὸν ἡμῶν
 καὶ ἀλλότριον τοῦ μηδαμῶς ποτε ἐπιφύεσθαι σοὶ καὶ ὀχλήσεις
 σοὶ ἐπάγειν ἐν οἰκῷ ἡμῶν (2) χρόνῳ, καθ' οἰονδήτινα τρόπον
 περὶ τῆς τοιαύτης περιουσίας ἡμῶν ἢ μερικῶς παρασαλεύειν,
 ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον ἐναντιοῦσθαι σοὶ περὶ τῆς κληρονο- 20
 μίας ἡμῶν, ὡς ἂν ἀδικασίως καὶ ἀνενοχλήτως ὡς υἱὸς ἡμῶν
 φίλτατός τε καὶ γνήσιος καὶ κληρονόμος ἔνστατος τῆς περιου-
 σίας ἡμῶν πάντα κληρονομήσῃ μετὰ ἀδείας τὰ εὐρεθησόμενα
 ἡμῖν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἡμῶν τελευταίας, κινήτὰ καὶ ἀκίνητα
 πράγματα, καὶ παραπέμψῃς πάλιν αὐτὸς ταῦτα μετ' ἐξουσίας 25
 καὶ αὐθεντίας πολλῆς πρὸς τοὺς κληρονόμους καὶ διακατόχους
 σου μὴ παρ' οὐδενὸς κωλυόμενος. Πᾶσα μὲν οὖν ἔγγραφος συμ-
 φωνία παρ' ἡμῶν γενομένη, ἢ καὶ γενησομένη ἴσως εἰς τὸ με-
 τέπειτα, καὶ ἐναντιουμένη κατὰ τι τῇ παρουσίᾳ ἡμῶν υἰοθεσίᾳ

(1) γραπτέον, ἐν τῇ διαθήκῃ. (2) γ. οἰδήποτε.

ἀπρακτῆσει τὸ παράπαν καὶ ὡς μὴ γεγонуῖα λογισθήσεται. Λοιπὸν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐάν ποτὲ καιρῷ ἢ χρόνῳ πειραθῶμεν ἐναντιωθῆναι τῷ παρόντι (1) υἰοθετικῷ ἐγγράφῳ ἡμῶν, καὶ ἰδῶτα ἐν ἡ μίαν κεραίαν (2) ἐξ αὐτοῦ ἀνατρέψαι τολμήσομεν, τὸ παρὸν ἡμῶν ἐγγραφὸν ἀρραγές διαμείνῃ καὶ τοῖς νόμοις εὐπρόσδεκτον, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ μόνης ψιλῆς ἀνατρεπτικῆς ἐπιχειρήσεως κατακριθῶμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ταχθῶμεθα ὡς ἀρνηταὶ τῶν ἰδιοχειρῶν (3) ἡμῶν, κληρονομήσομεν δὲ καὶ τὰς ἀράς τῶν τιῶν ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ τὴν τοῦ προδότου Ἰούδα μερίδα, ζημιωθῶμεθα δὲ καὶ πρὸς σὲ λόγῳ προστίμου χρυσῶ ὑπερπυρα τόσα καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, πρὸς τῷ καὶ οὕτως ἐρῶσθαι τὸ παρὸν τῆς υἰοθεσίας ἡμῶν ἐγγραφὸν, τὸ καὶ γραφέν ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρης διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦδε, 15 μὴνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

19. Πρὸς τοὺς ἔχοντας γνήσια τέκνα .

Καὶ γὰρ ἐπειδὴ ἐφθάσαμεν ἀναλαβέσθαι βρέφος ἔτι κομιδῇ τυγχάνοντα ἐξ αὐτῶν τῶν σπαργάνων καὶ ἀναθρέψαι σε φιλοστόργως ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀγκάλαις μετὰ τῶν γνησίων ἡμῶν 20 παίδων, ἠθελήσαμεν καὶ υἰοθετήσαμέν σε ἐν ἁγίῳ πνεύματι καὶ μετὰ τῶν γνησίων καὶ σαρκικῶν ἡμῶν τέκνων συνηριθμήσαμεν· ἐπεὶ οὐκ εἰσὶ τὰ σαρκικά ὡς εἰσὶ τὰ πνευματικά, κατὰ τὰ λόγια, τῷ τοι καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον συναριθμοῦμεν καὶ σὲ τοῖς ἑτέροις παισὶν ἡμῶν καὶ τῆς τῶν γνησίων ὀνομασίης ἀξιούμεν 25 εἰ· τὸ εἶναι καὶ σὲ ἓνα τῶν ἐνστάτων κληρονόμων καὶ διαδόχων τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ λαμβάνειν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ μερισμοῦ τῶν κινήτων, ἀκινήτων καὶ αὐτοκινήτων ἡμῶν τὴν ἀνή-

(1) χειρ. παρότι. (2) χ. καιραίν, ἐν δὲ τῷ περιθωρίῳ κελῶς διορθοῦται καιραίν. (3) χ. ἰδιοχειρῶν.

κουσάν σοι ἰσομοίριαν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἡμῶν παῖδες, ἀκαινο-
 τομήτως, κἄν τε φθάσωμεν γυναικί σε νομίμῳ συζεῦξαι καὶ
 γαμήλιζ ἐκθεσθαί σοι σύμφωνα, κἄν τε καὶ μὴ· διὸ καὶ οὐχ
 ἔξει τις ἄδειαν ἀπὸ τῶν ἐτέρων παιδῶν ἡμῶν, ἢ ἀπὸ τῶν συγ-
 γενῶν ἡμῶν, ἢ καὶ ἀλλοτρίων, μετακινήσαι σε ἀπὸ τῆς τοιαύ- 5
 τῆς ἰσομοίριας, ἢ ὡς λιγατάριον ἐν μέρει τινὶ τῆς οὐσίας ἡμῶν
 περιορίσαι σε, ἀλλὰ σὺν τοῖς ἐτέροις παισὶν ἡμῶν κληρονόμος
 καὶ αὐτὸς τῆς οὐσίας ἡμῶν ἔση καὶ τὴν ἀνήκουσάν μοι (1)
 μερίδα ἀμετακινήτως κληρονομήσεις, κἄν καὶ ἴσως οὐ φθάσω-
 μεν ἐν διαθήκῃ ἡμῶν τὴν τοιαύτην ἐπικυρῶσαι υἰοθεσίαν, τὸ 10
 γὰρ πρὸν ἡμῶν ἐγγραφον ἀρκέσει τότε ἀντὶ διαθήκης καὶ
 ἀντὶ ἐτέρου ἐγγράφου οἰουδήτινος, δι' οὗ καὶ ἀποκλείομεν καὶ
 ἀποπαύομεν ἅπαν πρόσωπον συγγενικὸν ἡμῶν καὶ ἀλλότριον
 τοῦ μηδαμῶς ποτε ἐπιφύεσθαι σοὶ καὶ ὀχλήσεις σοὶ ἐπάγειν
 ὅπωςδὴποτε περὶ τῆς τοιαύτης υἰοθεσίας, καὶ ἡ καθόλου ἀπο- 15
 διώκειν σε ἀπὸ τῆς ἀνηκούσης σοὶ ἀδελφικῆς μερίδος, ἢ μερικῶς
 παρασαλεύειν, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον ἐναντιοῦσθαι σοὶ περὶ
 τῆς υἰοθεσίας ἡμῶν, ὡς ἂν ἀδιασείστως καὶ ἀπαρενοχλήτως ὡς
 υἱὸς ἡμῶν φίλτατός τε καὶ γνήσιος καὶ κληρονόμος ἐνστατος
 ὁμοίως τοῖς ἐτέροις παισὶν ἡμῶν τὴν διαφέρουσάν σοι μερίδα 20
 κληρονομήσας παραπέμπης πάλιν αὐτὴν μετ' ἐξουσίας καὶ αὐ-
 θεντικῆς πολλῆς πρὸς τοὺς κληρονόμους καὶ διαδόχους σου καὶ
 τοὺς παντοίους διακκτόχους σου, μὴ παρ' οὐδενὸς κωλυόμενος.
 Τὸ ἐπίλοιπον γράφε ἀπὸ τοῦ ὀπισθεν ἄκτους.

20. Ἄκτος συμβιδάσεως ἀδελφῶν ἤτοι
 διαιρέσεως ἀκινήτων.

25

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύ-
 ματος, ἡμεῖς οἱ γνήσιοι αὐτάδελφοι καὶ παῖδες τοῦ ἀποικομέ-

(1) γραπτίον, σοι.

νου εκείνου τοῦ δεινός, οἱ τοὺς τιμίους καὶ ζωοποιούς σταυρούς
 οἰκιοχειρώς προτάξαντες, τὴν παρούσαν ἔγγραφον συμβιβαστι-
 κὴν διαίρεσιν τῶν ἰ γονικῶν ἡμῶν ἀκινήτων τιθέμεθα καὶ ποιού-^{φ.167.}
 μεν πρὸς ἡμᾶς ἕκαστους καὶ πρὸς τὸ ἕκαστον ἡμῶν μέρος ἕκα-
 5 στος, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἐπικοινωνῶντες δεσπόζοντες καὶ
 νεμόμενοι μέχρι τοῦ νῦν τὰ ἐκ γονικῆς κληρονομικῆς διαφέ-
 ρον[τα] ἡμῖν ἀκίνητα πράγματα, τὰ νῦν ἠθελήσαμεν διαμερίσαι
 ταῦτα καὶ ἐπιγνώναι ἕκαστον ἡμῶν ἐκ τούτων τὸ ἴδιον· ὅθεν
 καὶ διαμερισάμενοι ταῦτα, μίαν μὲν μερίδα πεποιήκαμεν τότε
 10 καὶ τότε, ἦντινα μερίδα ἀνελαθόμην κατὰ πρώτην ἐπιλογὴν
 ἐγὼ ὁ δεῖνα, ἑτέραν δὲ μερίδα πεποιήκαμεν τότε καὶ τότε,
 ἣτις μερὶς ἐναπέμεινε εἰς ἐμὲ τὸν δεῖνα. Οὕτως οὖν μερίσαν-
 τες, καὶ τὴν ἰδίαν ἐπεγνωκότες μερίδα, ὀφείλομεν ἀπὸ τοῦ
 νῦν ἐμμένειν τῷ παρόντι διαμερισμῷ, καὶ μὴ ἐπιζητεῖν ἕτερον.
 15 Εἰ δέ τι εὐρεθῆ ὕστερον ἀκίνητον ἐναπολειφθὲν ἔξω τοῦ πα-
 ρόντος διαμερισμοῦ, μερισθήσεται καὶ αὐτὸ παρ' ἡμῶν ἐξίσου.
 Εἰ δ' ἴσως ἀπὸ τῶν μερισθέντων ἀκινήτων ἐκνεικηθῆ (1) τι πα-
 ρά τινος καὶ καινοτομηθῆ μία μερὶς ἀφ' ἡμῶν, ἡμεῖς οἱ πάντες
 ὀφείλομεν διανίστασθαι, καὶ ἡ ἀποπαύειν τὸ ἐκνεικοῦν (2) πρόσ-
 20 ωπον, ἢ ποιεῖν τὴν ἐκάνωσιν τῆς καινοτομηθείσης μερίδος ἀπὸ
 τῶν ἑτέρων μερίδων. Τὰ μέντοι τέλη καὶ τὰ λοιπὰ ἐξώτυπα
 ζητήματα ἡμῶν ἐξίσου ὀφείλομεν τελεῖν, ὡσαύτως καὶ τὰς
 ἐπερχομένας δημοσιακὰς ἐπηρείας ἐξίσου γινώσκειν, καὶ ἄλλο
 εἴ τι ἀναφυῆ ζήτημα. Εἰ δέ τι ἀφ' ἡμῶν τῶν ἀδελφῶν πάντων
 25 πρὸς τὸν παρόντα διαμερισμὸν ἀμφιβάλλει, καὶ ἕτερον ἐπιζη-
 τήσει, ἢ ἀφ' ἑτέρας μερίδος ἰδιοποιησεται τι, ἢ ἄλλως πως ὄχλη-
 σιν τοῖς ἑτέροις ἐπενεγκεῖν πειραθῆ, ἵνα ζημιῆται πρὸς τὰ
 στέργοντα καὶ ἐμμένοντα μέρη χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσσα, καὶ πρὸς
 τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

(1) χειρ. ἐκνεικηθῆ. (2) χ. ἐκνεικοῦν.

21. Ἄκτος συμβιδάσεως ἀπὸ δικαστηρίου,
ἤτοι διαλύσεως .

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον συμβιδάσιν τῆς
δηλωθησομένης ὑποθέσεως, ἔτι δὲ καὶ ἀσφάλειαν καὶ εἰς τὸ
μέλλον ἀμεριμνίαν καὶ διηνεκῆ ἀφροντισίαν, τίθημι καὶ ποιῶ 5
ἐκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως,
πάσης ἐκτὸς περινοίας καὶ δόλου καὶ λοιπῶν αἰτιῶν τῶν τοῖς
νόμοις ἀπηγορευμένων πρὸς σέ τὸν δεῖνα καὶ τὸ μέρος σου ἅπαν
ἐπὶ ὑποθέσει τοιαύτῃ καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἔφθασεν (1)
ἐναγαγεῖν κατὰ σοῦ εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ πράκτορος τοῦ 10
δεῖνος λέγω[ν] τὰδε καὶ τὰδε κατὰ σοῦ, καὶ πολλῶν λόγων
μέσον ἡμῶν κινήθέντων, τὰ νῦν εἰς εἰρηνικὰς συμβιδάσεις ἐκά-
τερα τὰ μέρη κατηντήσαμεν, ἀπὸ τινῶν ἀγαθῶν καὶ εἰρηνο-
ποιῶν ἀνδρῶν εἰς τοῦτο καθυπαχθέντες, ὥστε λαβεῖν ἐγὼ ἀπὸ
σοῦ κατὰ τελείην διάλυσιν τὰδε καὶ τὰδε. Ὅθεν καὶ τὰς ἀλ- 15
ηλομαχίαις καὶ τὰ δικαστήρια καταλείψαντες, διαλυόμεθα
μετ' ἀλλήλων καθαρὰν καὶ περιεκτικὴν διάλυσιν οὐ μόνον περὶ
τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως καὶ τοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ καὶ περὶ
πάσης καὶ παντοίας ὑποθέσεως ἐπ' αὐτῇ φύεσθαι μελλούσης,
λαληθείσης ἢ παρασιωπηθείσης, εἰς δικαστήριον κατενεχθείσης 20
ἢ μὴ προκάταρξιν δεξιμένης, ἢ περικοπὴν, ἢ καὶ πάντα ἀγνο-
ουμένης· συνήρесе γὰρ ἡμῖν καὶ περὶ ὧν οὐκ ἐνεθυμήθημεν,
οὐδὲ ἰδικῶς ἐνταῦθα ἐμνημονεύσαμεν διαλυθῆναι, κἂν ὁ νόμος
ἐπ' ἐκείναις διαλύεσθαι ταῖς ὑποθέσεσι παρεκχευέται ταῖς φα-
νερῶς ἐκπεφωνημέναις, οὐ μὴν δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς μὴ ἐκφωνη- 25
θείσαις· ἀλλ' ἡμεῖς ἐκουσίως τοῦ τοιούτου καταφρονοῦντες,
ἐφ' ἅπασιν ἀπαξαπλῶς διαλυόμεθα τέλεον, καὶ οὐκ ὀφείλομεν
ἀπὸ τοῦ νῦν ἀλλήλοις ἐπιφύεσθαι καὶ εἰς δικαστήρια καὶ ὀχλή-

(1) γραπτέον, ἔφθασα.

- σεις καθέλκεις τὸν ἕτερον ἕτερος, καὶ ἡ ἔγκλητον, ἢ ἔρπει
 μετὰ τὴν διάλυσιν ἀνακαλεῖσθαι, ἀλλ' οὐδὲ περιγραφὴν ἀπο-
 σάγειν, ἢ ἀντεναγωγὴν, ἢ ἄλλο τι νόμιμον κεφάλαιον εἰς πα-
 τροπὴν ἀποθλέπον τῆς παρουσίας ἡμῶν διαλύσεως, ἀλλ' ἐπι-
 5 καθαρῶς διαλυθέντες συντηρεῖν ὀφείλομεν ἀλλήλους καὶ ἑν-
 κλητοὶ ἀπ' ἀλλήλων διαφυλάττεσθαι. Λοιπὸν καὶ παρὰ σὶ
 ἐπερωτώμενος ὁμολογῶ καὶ ἀσφαλιζομαι ὡς, ἐὰν πρὸς ἀντι-
 πὴν τῆς παρουσίας ἡμῶν ἐγγράφου καὶ ἐνυπογράφου συμβιβί-
 σεως ἀμφιβάλλω καὶ ὄχλησίν σοι τὴν οἰανοῦν ἐπενεγχεῖν ἐπι-
 10 χεῖρήσω καὶ εἰς δικαστήρια πάλιν καὶ ὄχλήσεις καὶ κρίσεις
 καθελκῦσαι σε, ἢ ἐπέκεινα τῆς γενομένης ἡμῶν συμβιβάσεως
 ἕτερόν τι ἀπὸ σοῦ ἐπιζητήσω, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ τῶν ἐναν-
 τίων βαδίσω τοῦ παρόντος ἐγγράφου, πρὸς τὸ μὴ εἰσακούεσθαι,
 καὶ ἀπρακτος ἀπὸ παντὸς προσώπου καὶ δικαστηρίου ἀποπέμ-
 15 πεσθαι, κἄν πάντα δοκῶσιν εὐλογα εἶναι τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγό-
 μενα καὶ νόμοι, ἴσως δεκτὰ καὶ ἀκριβεῖς ἐχόμενα, ζημιωθή-
 σομαι πρὸς σὲ λόγῳ προστίμου, χρυσᾶ ἢ ὑπέρπυρα τόσα καὶ ἄλλα
 πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

22. Ἄκτος διατάξεως.

- 20 Καὶ πᾶσι μὲν τοῖς ἐπιζῶσι καὶ τὸν τῆδε βίον βιοῦσιν ἀναγ-
 καῖον ὁμοῦ καὶ ὠφέλιμον τὸ διὰ μνήμης διηνεκοῦς τὴν ἀδελον
 τοῦ θανάτου φέρειν τομὴν καὶ προμελετᾶν ἕκαστον καλῶς τὰ
 ἑαυτοῦ προδιατίθεσθαι, καὶ μιμνήσκοντα ἔσχατά σου καὶ οὐχ
 ἀμαρτήσεις, ἢ θεὸς λέγει Γραφή· τοῦτο οὖν ἐννοήσας κἀγὼ ὁ
 25 δεῖνα, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς ζήσεται, καὶ οὐκ ὄψεται θά-
 νατον ἀναλογισάμενος, φόβον ἐφοβήθη δίκαιόν τε ὁμοῦ καὶ
 ὠφέλιμον, καὶ ἀπὸ πολλῶν τρόπων κεκτημένος τὸ εὐλογον,
 εἶτα πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων τοῦ βίου τούτου μεταβολὰς

καὶ ἀλλοιώσεις ἀπιδῶν, καὶ πρὸς τὸ εὐφθαρτον καὶ ὠκύμορον (1) τῆς πολυωδύνου ταύτης ζωῆς ἡμῶν ἀποβλέψας, δειλία συνεσχέθη καὶ δέος οὐ τὸ τυχὸν ἐπεισηθῆ μοι μήπως, οἶα πολλάκις ἐπισυμβαίνει τῷ ταλαιπῶρῳ ἡμῶν βίῳ, αἰφνιδίως ἐπελθοῦσα ἢ τοῦ θανάτου τομῆ ἐκκόψῃ με ριζόθεν ὧς περ ἄκαρπον δένδρον καὶ πρὸς τὰ ἐκεῖθεν διαβιδάσῃ δικαιοτήρια, δέον εἶναι ὠήθην ἐν ὄσῳ (2) τοίνυν ἐρωμένον τὸν νοῦν καὶ τὰς φρένας ὑγιεῖς θεοῦ χάριτι κέκτημαι, περὶ τῶν κατ' ἐμὲ διατάξασθαι· καὶ γὰρ διατίθημι οὕτως.

23. [Ἄκτος εἰς] διάταξιν ἡγουμένου.

10

Τὸ ταῖς διαθηκῶαις τηρεῖν ἀκριβεῖ[αις] τοῖς τοῖς βιωτικοῖς ἐνειλημμένοις πράγμασιν ἐφίκεται, τοῖς δὲ ἀρχιερεῦσι καὶ μονάζουσιν ὧς τῷ θεῷ ὄλωσ ἐκυτούς ἀναθεμένοις οὐ χρῆ παρατηρεῖν τὰς τῶν διαθηκῶν κατὰ νόμους ἀκριβεῖς· ἀλλ' ἐπειδὴ περ καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔξω τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ καὶ φόροις καὶ δημοσίοις ὑπόκεινται καὶ παντοιοτρόπως σπεύδουσι πρὸς σύστασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων αὐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ διαθήκας ἐκτίθεσθαι παρεχωρήθησαν. Τοῦτοιοις τοίνυν καγὼ ὁ δεῖνα μοναχὸς ἐπόμενος, ὁ τὸ οἰκεῖον ὄνομα αὐτοχείρως ἄνωθεν τοῦδε τοῦ ὕφους προτάξας, ἐν ἀρρωστίᾳ γενόμενος καὶ τὴν ἀνθρωπεῖαν μετὰστασιν τοῦδε τοῦ βίου ἐπὶ νοῦν φέρων, διὰ τὸ εἰδέναι με ὅτι οὐδὲν τῶν τοῦ περιγεῖου κόσμου τερπνὸν καὶ ἀφθαρτον καὶ ἀγήρατον ἕως τῆς συντελείας διαμένει, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐκ συνθέτου συγκείμενον ἐξ ἀνάγκης καὶ διαλυθήσεται καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν ἐξ οὐπερ καὶ τὴν ἀρχὴν

(1) μεταγενεστέρα χειρ ἑρμηνεύει τὴν λέξιν « ταχύς| θάνατος ».
 (2) χειρ. ἐννόσω.

εβληρε καταντήσεις, πτοηθείς τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, μή-
 πως ἐπέλθῃ καὶ ἐπ' ἐμέ ἢ τούτου τομὴ καὶ τῶν ἐντεῦθεν
 ἀρπάσῃ, καὶ φεῦ, ζημιώσῃ ψυχὴν, ἠθέλησα τὰ κατ' ἐμέ καὶ
 τὰ προσόντα τῇ κατ' ἐμέ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ἐγγράφως ἐκθεῖ-
 5 ναι, ἵνα, εἰ συμβῇ μοι τῶν ὧδε μεταστῆναι, εἶη (1) ὅπλα τὰ
 κατ' ἐμέ καὶ μὴ τι συνεσκιασμένον τε καὶ ἀπόκρυφον τοῖς μέ-
 νουσι δόξῃ καταλιπεῖν καὶ ὡς ἐκ τούτου τοῖς ἐκδουλεύουσι
 μοι ἀνθρώποις διενοχλῶσι· καὶ γὰρ διατίθημι οὕτως.

24. Ἔτερον εἰς μοναχοῦ (2) διάταξιν.

10 Εἰ μὲν ἐμείναμεν ὅπερ ἤμεν καὶ τὴν ἐντολὴν ἐφυλάξαμεν,
 ἐγενόμεθα ἂν ἀπαθανατισθέντες ὡς αἰὼλον βίον διάγοντες· ἐπειδὴ
 δὲ τῷ (3) τῆς ἡδονῆς ἠττήθημεν δελεάματι καὶ τῷ ἀγκίστρῳ
 τοῦ ὀλοθρευτοῦ προσεπάρημεν, ἐξ ἀφθαρσίας εἰς φθορὰν μετη-
 νέχθημεν, ὡς ὁ λόγος ἐδήλωσε, καὶ θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀντηλ-
 15 λάξαμεν· διὸ καὶ μνήμη θανάτου, ψυχῆς ἐπιστροφή πρὸς με-
 τάνοιαν πλουσίοις τε καὶ πένησιν, ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις, μο-
 νασταῖς καὶ μιγάσι, νέοις καὶ γέροισιν, ἀλλὰ δὴ καὶ πάσῃ
 ἡλικίᾳ· ἀλλὰ τοῖς κατὰ κόσμον διαθηκαὶ τε καὶ κωδίκελλοι
 καὶ νομικαὶ ἀπογραφαὶ ὡς ἀγκυρὰ δέδοκται παρὰ τῶν νόμων
 20 κατισχύουσαι εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βουλευμάτων αὐτῶν καὶ
 μετὰ τὴν ἐντεῦθεν μετástασιν, τοὺς δὲ τὸν μονήρη βίον ἀσπα-
 σαμένους, ἐπεὶπερ ὁ κόσμος ἐσταύρωται καὶ ζῶντες θνητοὶ τῷ
 κόσμῳ λογιζονται, ἔδει λόγῳ μόνῳ πειθαρχοῦντας τοῖς τῷ καλῷ
 ζυγῷ τοῦ Χριστοῦ ἐπληρημένοις (4) μὴ δεεσθαι γραφῶν, ἀλλ' ἀρ-
 25 κείσθαι μόνοις τοῖς τῶν θείων πατέρων διατάγμασι καὶ ταῖς
 τῶν ἁγίων διδασκαλίαις· ἐπεὶ δὲ τὸ κρατήσαν ἔθος ἐν τῷ

(1) χειρ. εἰ. (2) χ. μοναχόν. (3) τῶν. (4) χ. ἐπαρνημένοις.

κόσμῳ καὶ τοῖς μονοτρόποις ἐφήπλωται, καὶ συνήθειαν ἔσχε
 τὸ ἔργον, διὰ τοῦτο καὶ ἐν διαθήκαις οἱ μοναχοὶ καταγρά-
 φονται. Οἷς ἐπόμενος καὶ γὰρ ὁ δεῖνα μοναχός, νόσφ βρεία πε-
 ριπεσῶν καὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν κεκτημένος, ἐλυγισά-
 μην τὰ δοκοῦντά μοι ὡς ἔχουσι σήμερον ἐμφανίσει καὶ κατὰ 5
 δηλα ποιῆσαι τοῖς ὄλοις δηλαδὴ παραβαλοῦσι πατράσι καὶ
 ἀδελφοῖς ἡμῶν τοῖς ἐν τῇ (1) καθ' ἡμᾶς εὐαγεστάτη (2) καὶ
 σεβασμῖα μονῆ, ἵνα διὰ τῆς τελευταίας καὶ εὐτελοῦς μου ταύ-
 τῆς γραφῆς καὶ ὁμολογίας, παρρησίᾳ καὶ τῶν ἐν τούτῳ προσ-
 φ. 160. | κληθέντων καὶ ὑπογραψάντων ἀξιολόγων μαρτύρων, ὡς δηλα 10
 τὰ κατ' ἐμέ· καὶ γὰρ διατίθημι οὕτως.

25. Ἐπιστατικὸν ἱερέως ὃ ποιεῖ ὁ ἐπίσκοπος.

Ἐμελλον ἄρα τινὲς τῶν ἀπροσέκτων καὶ ἀφυλάκτων ἐφέσει
 δόξης καὶ αἰσχροκερδεῖας τὰς ἰδίας πατρίδας ἀμείβοντες, ἢ
 ἐφ' ἑτέρας ἐνορίας ἀπαίροντες (3) τὸ τῆς ἱερωσύνης αὐτοῖς ἐπι- 15
 ψηφίζειν ἀξίωμα, ἀνιέρως ὡς ἂν τις φαίη καὶ ἐναγῶς τὰ θεῖα
 μεταχειρίζειν μυστήρια· ἵν' οὖν μὴ τῇ ἀδείᾳ οὕτωσι καταχρώ-
 μενοι τὰ τοιαῦτα ἐπ' εὐχερίαις ἔχοιεν δρᾶν, μὴ δεῖν ἄτερ γραμ-
 μάτων συστατικῶν τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς ἐπισκόπων,
 ὑπὸ τῶν κατὰ πόλιν καὶ χώραν ὑπερορίους προτεσθαι καὶ ἐπι- 20
 τρέπειν ἱερουργεῖν, εὐγε ποιῶν ὁ κανὼν διορίζεται· ὡς ἂν δὲ
 καὶ εἰς τὸν εὐλαβέστατον ἱερέα τὸν δεῖνα ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος
 ἐπίσκοπος ὁ δεῖνα διὰ τε τὴν γνῶσιν, διὰ τε τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ
 ἀρετὴν, ἔτι δὲ καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μαρτυρίας
 δεξάμενος, ἱερέα προεχειρισάμην· ὅθεν καὶ τὸ παρὸν συστατικὸν 25
 ὑπόμνημα αὐτῷ ἐπιδέδωκα, ἵνα ἐν ἧ ἂν πόλει ἢ χώρᾳ διέρ-

(1) χειρ. τοῖς. (2) χ. εὐχεστάτην. (3) χ. ἀφέροντες.

χρηται, πατέρες και αδελφοί μου συλλειτουργοί τε και επίσκοποι, ασμένως αυτόν υποδέχσθε και ιερουργείν μη απείργητε, ανεπιλήπτου γάρ βίου και ακαταγνώστου εστί, και την λοιπην απασαν αρετην και ορθοδοξίαν κεκτημένος· δια γάρ τουτο και
 5 το παρον συστατικόν υπόμνημα τη αυτοχειρῳ μου υπογραφῃ βεβαιωθέν, επεδόθη αὐτῷ εις ασφάλειαν, μηνι τῷδε, ινδικτικῶνος τῆς δε.

26. [Ἄκτος] εις εκμαρτύριον τινός υποθέσεως.

Οὐδέν τῆς ἀληθείας ἐρασιμώτερον ἢ προτιμότερον και τὸ
 10 ἐπὶ στόματος κεκτησθαι αὐτήν, ὡς περ δὴ και τοῦ ψεύδους οὐδέν μισητόν ἢ φευκτότερον, κἂν μυρίοις επιχρώμασι συσχιάζηται, εὐδηλον τοῦτο γίνεται και καταρρεῖ ραδίως, ἡ δὲ ἀλήθεια γυμνή πρόκειται πᾶσι τοῖς βουλομένοις αὐτοῖς την ὄραν επισκοπεῖν· ἤτινι συνακολουθοῦντες και ἡμεῖς οἱ ἄνωθεν τοῦ
 15 παρόντος ὄφους σιγνογραφήσαντες και κάτωθεν υπογράψαι ὀφείλοντες, ἅτε ἀληθεῖς ὑπάρχοντες προσθευται και την ἀλήθειαν τοῦ ψεύδους προτιμότεραν ἠγούμενοι, οὐκ ἀποκρῦψαι ταύτην ἀλόμεθα, ἀλλὰ λαμπρῶ και μεγάλῳ ἀνακρηῦσαι τῷ στόματι, εἰδότες ὡς εις θεὸν ἀνομήσομεν ει την ἀλήθειαν συγκαλύψο-
 20 μεν. Τῆς ἡμετέρας οὖν μαρτυρίας τὸν θεὸν προβαλλόμεθα μαρτυρα· ἔχει δὲ τῆς παρ ἡμῶν εἰσηγουμένης ἀληθείας ἡ ὑπόθεσις οὕτως· και γάρ τότε και τότε.

27. Ἀπόδειξις ἣν ποιεῖ ὁ γαμβρός πρὸς τοὺς συμπενθερεῖς αὐτοῦ.

25 Τὴν παρουσαν ἔγγραφον και ἐνυπόγραφον ὁμολογίην και ἀπόδειξιν και εις τὸ μέλλον ἔτι ἀρροντισίην και ἀμεριμνίην

τὴν ἐκ τῶν φιλευσεδῶν νόμων ἰσχὺν καὶ δύνάμιν ἔχουσαν, ἀλλὰ στέργειν καὶ μένειν εἰς τὸ αἶψι ὡς οὐ κατὰ βίαν ἢ ἀνάγκην, ἢ ἀπάτην, ἢ χλεύην, ἢ ραδιουργίαν, ἢ δελεασμόν, ἢ συναρπαγὴν, ἢ φάκτου ἄγνοιαν, ἢ ἀρχοντικὴν ἐπικουρίαν ἢ δυναστείαν, ἢ ἄλλην τινὰ αἰτίαν τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου ἐπιτετραμμένην, 5 ἢ ἀπηγορευμένην καὶ ἐς ὑπερὸν ἐπιγινωσκομένην, ἀλλ' ἐκούσῃ μου βουλή καὶ ἀποδοχῇ καὶ θελήσει μετὰ χρονία; διασκεψέως καὶ μεμεριμνημένου σκοποῦ, πρὸς ὑμᾶς τοὺς συνπενθερεῖς (1) μου καὶ πρὸς ἅπαν τὸ μέρος ὑμῶν, καθὼς δηλωθῆσεται· καὶ γὰρ ἐπειδὴ ἔφθασα λαβεῖν τὴν γνησίαν ὑμῶν θυ- 10 γατέρα τὴν δεῖνα εἰς γνησίαν μου γαμετὴν καὶ νόμιμον σύζυγον, εἶτα καὶ ἱερολογηθεὶς μετ' αὐτῆς ἐπὶ νομίμῳ γάμῳ καὶ πρώτῳ συνοικεσίῳ, ἀνελαθόμεν δὲ ἀνελλιπῶς ἀφ' ὑμῶν τῶν εἰρημένων πενθερῶν μου, καὶ τὴν ἐν τοῖς γαμικοῖς συμφώνοις ἡμῶν ἄπασαν προῖκα, ἤγουν τὸδε καὶ τὸδε, καὶ ταῦτα κατὰ ἀρέσκειαν 15 ἐμήν, συμπαρόντων καὶ τῶν κάτωθεν ὑποτεταγμένων μαρτύρων, ἰδοὺ πεποίηκα πρὸς ὑμᾶς τὴν παροῦσαν ἀπαλλακτικὴν ἀπόδειξιν, ἥτις καὶ ἐγγράφῃ ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, μὴνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

28. Εἰς διάζευξιν ἀνδρογύνου, ὃ ποιεῖ ὁ ἐπίσκοπος 20
καὶ κατέχεται παρὰ τοῦ ἀνδρός.

Ἐπεὶ πρὸ καιροῦ ἱκανοῦ ἔφθασαν γαμικὰ σύμφωνα γενέσθαι μέσον Γεωργίου τοῦδε καὶ Εἰρήνης τῆςδε, καὶ πρὸ τοῦ εὐλογηθῆναι τούτους καιροῦ τινος περὶ αὐτῶν, εἰσῆλθε πρὸς ἡμᾶς ὁ ρηθείς Γεώργιος διεγκαλῶν καὶ δυσωπῶν καὶ λέγων 25 διάζευξιν τῆς συμφωνίας τούτων γενέσθαι, εἶτα καὶ τὴν γυναικα διερωτήσαντες, ἤρετίσατο καὶ αὕτη γενέσθαι τοῦτο καὶ διαρραχῆναι τὰ σύμφωνα, διὰ τὸ πολλὰ αἴτια ἐπὶ τούτοις

(1) χειρ. συνπενθερεῖς.

φανῆναι, ἡμεῖς δὲ τούτους πολλὰ παραινέσαντες κατὰ τὸ ὀφει-
 λόμενον, οὐδὲν ἠνέσχοντο στέργειν τὰ μέσον αὐτῶν στιχη-
 θέντα, | καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ παρὸν τῆς διαζεύξεως ἐγγραφοῦ.¹⁷¹
 τὸ καὶ σημειώματος τάξιν ἐπέχον ἡμεῖς ἐγγαράξαντες καὶ τῇ
 5 συνήθει ὑπογραφῇ ἐπιβεβαιώσαντες, τῷ παρόντι Γεωργίῳ ἐπι-
 δεδώκαμεν ὡς ἂν κατέχη τοῦτο εἰς οἰκείαν ἀσφάλειαν καὶ
 ἀθώωσιν, καὶ ἐλευθέρως διάγη ἔνθα καὶ βούλοιο, ἂν ἴσως καὶ
 βουλευθῆ γυναικὶ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ προσαρμοσθῆναι ἵνα ἔχη
 τοῦτο ἐπ' ἀδείας πράττειν καὶ μὴ παρά τινος ἐμποδιζέσθαι·
 10 ὡσαύτως καὶ ἡ διαφόρως ρηθεῖσα γυνὴ ἐλευθέρως καὶ ἀδεῶς
 ἔχειν πράττειν τὰ περὶ αὐτὴν ὡς βούλεται, μὴ παρεμποδιζο-
 μένη (1) μήτε παρ' αὐτοῦ, μήτε παρ' ἄλλου τινός, χάριν τῆς
 μέσον τῶν ἀμφοτέρων γεγонуίης συμφωνίας τοῦ γαμικοῦ συναλ-
 λάγματος. Εἰ δέ τις ἀναφανῆ ἐκ τούτων τῶν δύο μερῶν ὑπὲρ
 15 τοῦ ἑτέρου μέρους λέγειν τι, ἢ παρεμποδίζειν τὸν ἕτερον, ἔνζ
 ζημιῆται χάριν προστίμου πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ ἐμμένον
 χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον,
 μὴ καταφεύγων εἰς τινὰ νομικὴν βοήθειαν· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ
 20 ἀσφάλειαν, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

29. Ἔτερος πρόλογος [μαρτυρικοῦ?]

Ἄκαταγώνιστόν τι χρῆμα καὶ ἄμυχον ἢ ἀλήθεια, οὔτε γὰρ
 δυνάμει καὶ βίᾳ ἰσχύος πολλῶν ἀφανίζεται, οὔτε τὸ πολὺπλο-
 κον καὶ πολυμήχανον ψεῦδος ταύτην νικῆσαι δύναται, ἀλλὰ
 25 γυμνὴ πρόκειται πᾶσι τοῖς βουλομένοις αὐτοῖς (2) τὴν ὥραν
 ἐπισκοπεῖν, ἧς καὶ ἡμεῖς τὸ ἐράσμιον ἀσπαζόμενοι, μαρτυροῦμεν
 ἅπερ αὐτοψὶ ἐθεασάμεθα· καὶ γὰρ τότε καὶ τότε.

(1) χειρ. παρεμποδιζομένη. (2) γρηπτεόν, αὐτῆς.

ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ (1).

1. Ἐνταλμα πρακτικόν.

Ἄνατίθημί σοι τῷ μεγαλοδοξοτάτῳ καὶ ἡγαπημένῳ μοι κυρῷ τῷ δεῖνι τὴν ἐνέργειαν τοῦ κατεπανικίου τοῦ δε ἀπ' ἀρχῆς τοῦ σὺν θεῷ εἰσελευσομένου μηνός τοῦ δε τῆς νῦν ἐνεστώσης τώσης Ἰνδίκτου, ὀφείλοντος (2) διάγειν ἐπὶ συστάσει καὶ 5 οἰκισμῷ τοῦ τοιοῦτου κατεπανικίου, καὶ οἰκονομεῖν καὶ πολιτεύεσθαι ἐν αὐτῷ πᾶσαν εὐνομίαν καὶ δικαιοπραγίαν, καὶ μὴ παραχωρεῖν τοῖς δυνατωτέροις καὶ εὐπορωτέροις κατεπεμβαίνειν τῶν ἀδυνάτων καὶ ἀπόρων ἀδίκῳ καὶ πλεονεκτικῷ τρόπῳ τινὶ καὶ τὰ τούτων παρυφαρπάζειν κτήματά τε καὶ πράγ- 10 ματα καὶ τοῖς οἰκείοις συναριθμεῖν, ἀλλὰ ἀνακόπτειν καὶ ἀναστέλλειν αὐτούς ἀπὸ τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἀδίκου καὶ παραλόγου ὀρμῆς, κρίνειν τε τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις παρυσία τοῦ διεγκαλοῦντος καὶ διεγκαλουμένου καὶ μονομερῶς καὶ ἀπὸ εἰσηγήσεως, καὶ τὸν ἀναφαινόμενον ὑπαίτιον (3) παι- 15 δεύειν καὶ ἐκταγιάζειν πρὸς τε τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ πταῖσμα αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ εὐπορίαν καὶ δύναμιν, καὶ ἀναλαμβάνεσθαι τὸ διαφέρον σοι ὑπὲρ ἀέρος δίκαιον καὶ εἰσκομίζειν τοῦτο πρὸς με ἐφ' ἐκάστῳ μηνὶ καὶ λαμβάνειν ἀπόδειξιν· ἐφ' ᾧ καὶ οἱ ἔποικοι ἅπαντες τοῦ τοιοῦτου κατε- 20 πανικίου, ἱερωμένοι, στρατευόμενοι καὶ ὁ κοινὸς ἅπας λαὸς ὁ-

(1) Τῶν βασιλικῶν τούτων διαταγμάτων τὸ μὲν πρῶτον ἠλήφθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ Παρισινοῦ κώδικος (2509, φύλ. 170), τὰ δὲ ἐπόμενα δέκα καὶ ὀκτὼ ἐκ τοῦ ὀπ' ἀριθμὸν 2511 κώδικος τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης.

(2) γραπτόν, ὀφείλοντι. (3) χειρ. δπέτιον.

φείλουσιν ἔχειν εἰς σέ πᾶσαν ὑπακοήν, εὐπειθειάν τε καὶ τιμήν τὴν προσήκουσαν, πειθεσθαὶ τε καὶ ὑπακούειν ἐφ' οἷς ἂν παρὰ σοῦ ἐπιτάττωνται ἀφορῶσιν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βασιλικῶν δουλειῶν· ἐπεὶ τούτου χάριν ἐγεγόνει καὶ τὸ πρὸν ἡμέτερον ἐνταλτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη σοι τῷ διαληφθέντι μεγαλοδοξοτάτῳ καὶ ἡγαπημένῳ μοι κυρῷ τῷ δεῖνι εἰς ἀσφάλειαν, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

Ὁ δούλος τοῦ κραταιοῦ (1) καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως (2) δούξ ἀπογραφεὺς τῆς χώρας τῆςδε ὁ δεῖνα.

10

2. [Ἐν]ταλμα κεφαλατικ[ίου].

φ. 1.

[Ἡ βασιλεία μου] ἀνατίθησι διὰ τῆς παρούσης προσταξέως τῷ [κῦρ δεῖνι τὸ κεφαλα]τίκιον τοῦ κάστρου . . . , ὀφείλοντι διάγειν ἐπὶ συστάσει καὶ οἰκισμῷ τῶν ἐποίκων αὐτοῦ, καὶ φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀνακτίσεως καὶ περιποιήσεως
 15 καὶ ἀποβιγλίσεως καὶ λοιπῆς ἀσφαλείας· καὶ κατοχυρώσεως [τοῦ τοιοῦτου κάστρου, ἔτι τε τῆς εὐνομίας καὶ ἰσότητος καὶ δικαιοπραγίας τῶν ἐποίκων πάντων αὐτοῦ, ὡς ἂν διαφυλάσσεται καλῶς σὺν βοήθειᾳ θεοῦ καὶ διὰ μεσιτείας τῆς ὑπεργίας Θεοτόκου καὶ τῆς πρεσβείας τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγαλο-
 20 μάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, παραινεῖν τε καὶ προθυμοποιεῖν καὶ διεγείρειν τοὺς ἐκεῖσε εὐρισκομένους στρατιώτας ἔχειν ἀνελλιπῆ τὰ τε ἄλογα καὶ ἄρματα αὐτῶν καὶ εὐρίσκεισθαι προθύμους ἐν ταῖς ἐπερχομέναις [δ]ουλείαις τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων καὶ αὐτῶν [τῶν κα-
 25 τοιούντων] καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν λοιπῶν πάντων ἐποίκων τοῦ τοιοῦτου κάστρου ἔχειν εἰς αὐτὸν τιμ[ὴν] πᾶσαν,

(1) χ. κρατεοῦ. (2) χ. βασιλέως.

ὑπακοήν, καὶ εὐπειθειαν τὴν προσήκουσαν, ὅσα καὶ εἰς κεφα-
 λὴν αὐτῶν, καὶ πείθεσθαι τούτῳ ἐφ' οἷς ἂν μέλλειν λέγειν
 πρὸς αὐτοὺς ἀφορῶσιν εἰς σύστασιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ οἰκι-
 σμὸν αὐτοῦ καὶ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπερχομένων δουλειῶν
 τῆς βασιλείας μου· ὀφειλόντος καὶ αὐτοῦ λαμβάνειν ἐξ αὐτῶν 5
 καὶ ἀρκεῖσθαι εἰς μόνα τὰ κατὰ εὐλογον συνήθως (1) ἀπαι-
 τούμενα τοῦ κεφαλατικίου δίκαια, καὶ μηδὲν πλέον λαμβάνειν
 παρὰ τὸ διατεταγμένον δίκαιον, ἐπεὶ [καὶ] τούτου ἔνεκεν ἐγέ-
 νετο αὐτῷ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα.

3. [Διορισμὸς δημάρχου γειτονίας Κωνσταντινουπόλεως]. 10

Ἡ βασιλεία μου ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόν-
 τος προστάγματος εἶναι καὶ εὐρίσκεισθαι τὸν . . . εἰς δήμαρ-
 χον τῆς κατὰ τὴν θεοφύλακτον καὶ θεοδόξαστον καὶ θεομε-
 γάλυτον Κωνσταντινούπολιν γειτονίας καὶ ἐνορίας . . . ὀφειλον-
 τα φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀσφαλείας? καὶ περιποιήσεως 15
 καὶ ἀποβιγλίσεως] καὶ πάσης ἄλλης . . . [ἐκάστου] κάστρου
 τοῦ ἐκεῖσε μέρους, ἔτι δὲ τῆς εὐνομίας καὶ ἰσότητος καὶ δι-
 καιοπραγίας τῶν ἐκεῖσε εὐρισκομένων καὶ κατοικούντων, ὡς
 ἂν διαφυλάσσεται καλῶς σὺν ἀντιλήψει θεοῦ, διὰ μεσιτείας
 τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῆς πρεσβείας τοῦ ἀγίου ἐνδόξου 20
 μεγαλομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ Δημητρίου τοῦ Μυροβλύ-
 του· ὀφειλόντων καὶ αὐτῶν τῶν κατοικούντων ἐν τῇ τοιαύτῃ
 ἐνορίᾳ ἔχειν εἰς τοῦτον τιμὴν, ὑπακοήν καὶ εὐπειθειαν τὴν
 προσήκουσαν, ὅσα καὶ εἰς δήμαρχον αὐτῶν, καὶ πείθεσθαι τού-
 τῳ ἐφ' οἷς μέλλει λέγειν πρὸς αὐτοὺς ἀφορῶσιν εἰς σύστασιν 25
 καὶ οἰκισμὸν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν καὶ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν

(1) γραπτὸν, συνήθειαν, ὡς ἐν τῇ ἐπομένῃ σελίδι στ. 3.

ἐπερχομένων δουλειῶν τῆς βασιλείας μου, ὀφείλοντος καὶ αὐτοῦ λαμβάνειν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀρκεῖσθαι εἰς μόνα τὰ κατὰ εὐλογον συνήθειαν ἀπαιτούμενα τῆς δημαρχίας δίκαια, καὶ μηδὲν πλέον λαμβάνειν παρὰ τὸ εὐλόγως διατεταχμένον καὶ τὸ δίκαιον, ἐπεὶ τούτου ἕνεκεν ἐγένετο αὐτῷ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα.

4. [Διορισμὸς προκαθημένου κάστρου].

Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προτάγματος εἶναι καὶ εὐρίσκεισθαι τὸν . . . . . εἰς προκαθήμενον τοῦ κάστρου . . . . . ὀφείλοντα ἐπιμελεῖσθαι κατὰ πάντα τρόπον τῆς τε ἀσφαλείας αὐτοῦ καὶ τῆς εὐνομίας καὶ καλῆς καταστάσεως καὶ διαγωγῆς τῶν ἐποίκων αὐτοῦ, σπουδάζειν δὲ καὶ ἄλλοτρόπως διὰ τὸ γίνεσθαι καὶ ἀποπληροῦσθαι τὰς ἐπερχομένας ἐκείσε σὺν θεῷ δουλείας τῆς [βασιλείας] μου, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐποίκων πάντων τοῦ τοιούτου [κάστρου] ἔχειν πρὸς αὐτὸν τὴν ὀφειλομένην ὑπακοὴν | καὶ τιμὴν, ὅσα καὶ εἰς προκαθήμενον αὐτῶν τούτου . . . . .

5. Καστροφύλακα .

Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προτάγματος εἶναι καὶ εὐρίσκεισθαι τὸν . . . . . εἰς καστροφύλακα τοῦ κάστρου . . . . . ὀφείλοντα φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀνακτίσεως καὶ περιποιήσεως καὶ ἀποβιγλίσεως καὶ πάσης ἄλλης ἀσφαλείας καὶ κατοχυρώσεως σὺν θεῷ τοῦ τοιούτου κάστρου, καὶ σπουδάζειν διὰ παντὸς εἰς τὰς ἐπερχομένας ἐκείσε σὺν θεῷ δουλείας τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐποίκων

πάντων τοῦ τοιοῦτου κάστρου ἔχειν εἰς αὐτὸν τὴν προσήκουσαν ὑπακοὴν καὶ τιμὴν, ὅσα καὶ εἰς κατοτροφύλακα αὐτῶν· ἐπεὶ τούτου χάριν ἐγένετο αὐτῷ. . . .

6. Πρόσταγμα τοῦ δεκάτου.

Ἐπεὶ (1) [ὁ κῦρ δεῖνα] ἀνεδέξατο ὀρισμῶ τῆς βασιλείας μου 5
τὸ δέκατον τῆς γεννηματικῆς πάσης εισόδου . . . καὶ ἔταξε
δοῦναι καὶ εἰσκομίσαι εἰς τὸ θεοφρούρητον βεστιάριον χρυσᾶ
ὑπέρπυρα . . . ἔχει θέλημα ἢ βασιλεία μου καὶ διορίζεται διὰ
• τοῦ παρόντος προστάγματος, ἵνα διενεργήσῃ τὴν τοιαύτην δου-
λείαν τῆς δεκατίας ἐπιμελῶς καὶ δικαίως, καὶ ἄνευ παραπαι- 10
τήσεως καὶ ἀδικίας τινός, καὶ ἀπαιτήσῃ καὶ ἐπάρῃ ἀπὸ παν-
τὸς προσώπου τοῦ ἔχοντος ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ . . . γεννηματι-
κῆν κατασποράν καὶ εἰσοδὸν αὐτὸ καὶ μόνον τὸ δέκατον, κα-
θὼς ἐστὶν ὀρισμὸς τῆς βασιλείας μου, καὶ καθὼς συνεφώνησε
καὶ ὑπεσχέθη ἐγγράφως, καὶ οὐδὲν εὖρη παρά τινος εἰς τοῦτο 15
ἐμποδισμὸν ἢ διενόγησιν, καὶ φέρῃ καὶ εἰσκομίσῃ εἰς τὸ θεο-
φρούρητον βεστιάριον τὰ τοιαῦτα χρυσᾶ ὑπέρπυρα, καθὼς συν-
εφώνησε καὶ ἔταξε· τούτου γὰρ χάριν . . .

7. Πρόσταγμα ἐξαρχικόν.

Ἡ βασιλεία μου ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόν- 20
τος προστάγματος εἶναι καὶ εὐρίσκεισθαι τὸν . . . εἰς ἐξαρχὸν
τῶν ταβουλλαριῶν τῆς δημαρχίας . . . . ὀφείλοντα ποιεῖσθαι
πρατήρια καὶ δ . . . . [γράμ]ματα καὶ σύμφωνα γαμήλια καὶ

(1) χειρ. ἐπί.

- τέλλα πολιτικά συμβόλαια, κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων καὶ κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἔνωθεν εὐλογον καὶ παλαιὰν συνήθειαν, καὶ κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τὴν ἐκτεθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τῶν καθολικῶν κριτῶν τῶν Ῥωμαίων· ὀφείλει δὲ ὁ τοιοῦτος
- 5 καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων ταβουλλαρίων γραφόμενα συμβόλαια ἐν τῇ τοιαύτῃ πάσῃ δημαρχίᾳ ἐπιβλέπειν καὶ διορθοῦσθαι καὶ οικειαῖς ὑπογραφαῖς βεβαιοῦν, ὀφειλόντων καὶ αὐτῶν προσέρχασθαι αὐτῷ ὡς ἐξάρχῳ αὐτῶν καὶ κοινολογεῖσθαι περὶ τῶν πραττομένων, καὶ τὰ γράμματα ἐπιδεικνύναι καὶ τὴν διόρθω-
- 10 σιν ἐν πᾶσιν ἐπιζητεῖν εἴ τι μὴ καλῶς ἐγγράφῃ παρ' αὐτῶν ἢ ἐπράχθη, ὡς τε ὑπογραφόμενα τὰ συμβόλαια παρὰ τε αὐτοῦ τοῦ ἐξάρχου καὶ τῶν ταβουλλαρίων ἐκάστου βεβαιῶς ἔχειν καὶ ἀσφαλῶς, ὡς οὐδενὸς τῶν τοιούτων συμβολαίων ἔξοντος τὸ κύρος ἀνευ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ τοῦ ἐξάρχου καὶ τῶν
- 15 ἄλλων τῶν εἰς τοῦτο ἀποτυχθέντων ὀρισμῶ τῆς βασιλείας μου. Ποιεῖτω δὲ πάντα καὶ γραφέτω ὁ δηλωθεὶς . . . χωρὶς δόλου τινὸς καὶ κακουργίας, πλαστογραφίας τε ἀπέχεσθαι, καὶ πραττέτω μηδὲν παρὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων καὶ τῶν ἐκδοθέντων τύπων αὐτῷ· ὁ γάρ τι τούτων φωραθεὶς ποιῶν ἢ ἐν οἷς
- 20 αὐτὸς γράφει, ἢ ἐν οἷς ἄλλου γράφοντος ταβουλλαρίου αὐτὸς ὑπογράφει, πρῶτον μὲν ἐκπεσεῖται τοῦ ταβουλλαρικοῦ ὑπηρετήματος, ἔπειτα τιμωρηθήσεται καὶ κατὰ τὴν παρακείμεσιν τῶν νόμων, ὡς χρεωστῶν δοῦναι λόγον τῷ σεκρέτῳ τῆς βασιλείας μου μὴ μόνον ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ποιεῖ καὶ γράφει, ἀλλὰ
- 20 καὶ ὑπὲρ ὧν ἄλλου γράφοντος, αὐτὸς οικειαῖς ὑπογραφαῖς βεβαιοῖ· ἐπεὶ τούτου ἕνεκεν ἐγένετο . . .

8. Ὑποσχετικὸν τοῦ δεκάτου.

φ. 3. | Ἐπεὶ ὀρισμῶ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως ἀνεδεξάμεθα τὴν δουλείαν τοῦ δεκάτου πάσης γενηματικῆς κατασπορᾶς καὶ εἰσόδου . . . . καὶ ἐτάξαμεν καὶ ὑποσχέθημεν δοῦναι καὶ εἰσκομίσαι εἰς τὸ θεοφρούρητον βε- 5
στιάριον ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δουλείας χρυσᾶ ὑπέρπυρα . . . . ὑποσχόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἐγγράφου ἡμῶν ὑποσχέσεως ἵνα ὑπηρετήσωμεν τὴν τοιαύτην δουλείαν ἠρθῶς καὶ καθαρῶς καὶ δίχα ἀδικίας καὶ παραπαιτήσεώς τινος, καὶ ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ παντὸς προσώπου τοῦ ἔχοντος ἐκεῖσε γενηματικὴν κατασπο- 10
ρὰν καὶ εἴσοδον αὐτὸ καὶ μόνον τὸ δέκατον, καὶ ἐντεῦθεν δώσωμεν καὶ εἰσκομίσωμεν εἰς τὸ θεοφρούρητον βεστιάριον τὰ εἰρημένα χρυσᾶ ὑπέρπυρα, καθῶς ἤδη ἐγγράφως συμφωνοῦμεν καὶ ὑποσχόμεθα, καὶ οὐ μὴ λοιπασθῶμεν τινὸς κατὰ τινὰ τρό- 15
πον· διὰ γὰρ τοῦτο ἐγένετο. . . .

9. Τζαουσάτον.

Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγμα-
τος εἶναι καὶ εὐρίσκεισθαι τὸν . . . εἰς τζαούσιον τῶν εἰς τὸ
κάστρον . . . εὐρισκομένων στρατιωτῶν, ὀφείλοντα ἐπιμελεῖ-
σθαι τούτους καὶ καταναγκάζειν εἰς τὸ εἶναι προθύμους καὶ 20
ἀόκνους εἰς τὴν ἀποβίγλιν τοῦ ἐκεῖσε κάπτρου καὶ τὰς λοι-
πὰς δουλείας τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων καὶ τούτων ἔχειν
εἰς αὐτὸν τιμὴν, ὑπακοὴν καὶ εὐπειθειαν ὅσα καὶ εἰς τζαού-
σιον αὐτῶν καὶ ποιεῖν ὅσον μέλλει λέγειν πρὸς αὐτοὺς ἀφο-
ρῶσιν (sic) εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὀρισμοῦ τῆς βασιλείας μου· τοῦ- 25
του γὰρ χάριν . . .

10. Ἐφορίαν .

Ἡ βασιλεία μου ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος ἵνα κρατῆ καὶ ἐφορεύῃ . . . τὴν σεβασμίαν μονὴν τῆς βασιλείας μου τὴν εἰς ὄνομα τιμωμένην . . .

5 ἐφ' ὧν τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ἔθεν καὶ ὀφείλει φροντίζειν κατὰ πάντα τρόπον τῆς ἐναρέτου καὶ εὐτάκτου διαγωγῆς καὶ θεαρέστου καὶ πνευματικῆς πολιτείας καὶ καταστάσεως τῶν ἐνασκουμένων αὐτῇ μοναχῶν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ ἄλλως τῆς συστάσεως καὶ βελτιώσεως καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπιδόσεως τῶν

10 προσόντων αὐτῇ κτημάτων τε καὶ πραγμάτων. Ὅφειλousi μὲν τοι καὶ οἱ ἐν αὐτῇ δὴ τῇ ρηθείσῃ σεβασμῖα μονῆ ἀσκούμενοι μοναχοὶ ἔχειν εἰς αὐτὸν τιμὴν, ὑπακοὴν πᾶσαν καὶ αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν τὴν προσήκουσαν καὶ ὀφειλομένην, καὶ ὑπακούειν καὶ πείθεσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷς μέλλει λέγειν πρὸς αὐτοὺς ἀφορῶ-

15 σιν εἰς πνευματικὸν αὐτῶν καταρτισμὸν καὶ ψυχικὴν λυσιτέλειαν καὶ εἰς σύστασιν καὶ αὔξησιν τῶν προσόντων τῇ κατ' αὐτοὺς τοιαύτῃ σεβασμῖα μονῆ κτημάτων τε καὶ πραγμάτων· ἐπειδὴ τούτου . . .

11. Πριμμικηράτον χρυσοβουλλάτων .

20 Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος ὡς ἂν εὐρίσκηται . . . εἰς πριμμικῆριον τῶν ἐν . . . εὐρισκομένων χρυσοβουλλάτων· ὀφείλει τοίνυν ὁ τοιοῦτος ἐπιμελεῖσθαι κατὰ πάντα τρόπον τοῦ δηλωθέντος συστήματος τῶν εἰρημένων χρυσοβουλλάτων, σπουδάζειν τε καὶ παρακινεῖν καὶ

25 διεγείρειν αὐτοὺς εἰς τὸ εἶναι ἀόκνους καὶ προθύμους ἐν ταῖς ἐπερχομέναις σὺν θεῷ δουλείαις τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων

καὶ τῶν τοιούτων χρυσοβουλλάτων πάντων ἔχειν εἰς αὐτὸν εὐπέθειαν καὶ τιμὴν ὅσα καὶ εἰς πριμμικῆριον αὐτῶν· τούτου γὰρ χάριν . . . .

12. Παλατοφυλακᾶτον.

Ἡ βασιλεία μου διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς προστάγματος 5
 ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται ὡς ἂν εὕρισκεται . . . εἰς παλατο-
 φύλακα τῶν θεοφρουρητῶν παλατιῶν τῆς βασιλείας μου· ὅθεν
 καὶ ὀφείλει ὁ τοιοῦτος ἐπιμελεῖσθαι κατὰ πάντα τὸν δυνατὸν
 αὐτῷ τρόπον τῆς περιποιήσεως καὶ ἀνακτίσεως καὶ λοιπῆς
 πάσης ἀσφαλείας τῶν τοιούτων θεοφρουρητῶν παλατιῶν ἵνα 10
 συνίστανται καὶ φυλάσσωνται καλῶς, εὐδοκοῦντος τοῦ θεοῦ.
 Ὡσαύτως διορίζεται ἡ βασιλεία μου ἵνα κρατῇ ὁ τοιοῦτος
 παλατοφύλαξ καὶ ἐνοχοποιῆται τοὺς εἰς τὴν θεοφύλακτον
 φ. 4. Κωνσταντινούπολιν εὕρισκομένους | καὶ οἰκοῦντας οἰκοδόμους
 καὶ λεπτουργοὺς τεχνίτας πάντας, καὶ ἐπιμελεῖται τῆς συστά- 15
 σεως αὐτῶν κατὰ πάντα τρόπον, καὶ διεγείρη καὶ προθυμο-
 ποιῇ αὐτοὺς εἰς τὰς ἐπερχομένας σὺν θεῷ ἀναγκαίας καὶ κοι-
 νωφελεῖς χρεῖας καὶ δουλείας τῆς βασιλείας μου, καὶ ἐντεῦθεν
 ἔχη καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτῶν τὸ σύνηθες καὶ τεταγμένον, ὡς καὶ
 οἱ πρὸ αὐτοῦ παλατοφύλακες· ὀφείλουσι δὲ καὶ οἱ δηλωθέν- 20
 τες οἰκοδόμοι καὶ λεπτουργοὶ τεχνίται ἔχειν εἰς αὐτὸν ὑπα-
 κοὴν καὶ τιμὴν τὴν προσήκουσαν· τούτου γὰρ χάριν . . . .

13. Προβιδασμοῦ ἐκκλησίας.

Ἡ βασιλεία μου, κατὰ τὸ ἔθος καὶ τὸ πρόνομιον ὅπερ ἔλα-
 βεν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας 25
 ἡ βασιλεία μου εἰς τὸ προβιδάζειν τινὰς τῶν ἐκκλησιῶν εἰς

μειζονας και ύψηλοτέρους βαθμούς, προβιδάζει ήδη και τήν άγιωτάτην εκκλησίαν τήν . . . από έπισκοπής εις μητρόπολιν, και θεσπίζει και προστάσσει μητρόπολιν είναι ταύτην εις τὸ ἐξῆς και μητροπόλεως ἔχειν ἄζϊωμα και ὄνομα· τὸν τε

5 μὴν ἀρχιερατικῶς ἀρτίως αὐτῆς προϊστάμενον κῦρ . . . μητροπολίτην διορίζεται ἡ βασιλεία μου εἶναι ἀπὸ τοῦ νῦν και συντιμασθαι τοῖς ὑπερτίμοις, και τὸν τόπον τοῦ δεῖνος κατέχειν αὐτὸν ἕως ἂν τοῖς ζῶσι συγκαταλέγηται, και τοὺς μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύσοντας εις τήν τοιαύτην άγιωτάτην εκκλησίαν μη-

10 τροπολίτας εἶναι και ὀνομάζεσθαι βούλεται ἡ βασιλεία μου· και τούτου χάριν ἐγένετο τῇ ρηθείῃ μητροπόλει . . . και τῷ ταύτης ἀρχιερατικῶς προϊσταμένῳ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ . . . και ὑπερτίμῳ και τὸν τόπον ἐπέχοντι τοῦ . . . τὸ πᾶρον τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα.

15

14. [Ἐπικυρωτικὸν μητροπολίτου].

Ἐπει ὁ παναγιώτατός μου δεσπότης ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῆς περι αὐτὸν θεῖας και ἱερᾶς συνόδου συνδιασκεψάμενοι προεβίβασαν τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον . . . κῦρ . . . και μετέθηκαν και ἀποκατέστησαν αὐτὸν εις γνήσιον ἀρχιε-

20 ρέα τῆς άγιωτάτης μητροπόλεως . . . ὡς τε ἔχειν αὐτὸν ἐπ' ἀδείας ποιεῖν ἐν αὐτῇ τὰ προσήκοντα και ὑφειλόμενα τούτῳ ὡς γνησίῳ ἀρχιερεῖ, καθὼς ἡ γεγонуῖα αὐτῷ συνοδικῇ πράξις κατὰ μέρος διαλαμβάνει, ἐδέησε δὲ ἀπολυθῆναι και πρόσταγμα τῆς βασιλείας μου ἐπὶ τούτῳ διὰ τήν ἐντεῦθεν ἀσφάλειαν,

25 ἔχει θέλημα ἡ βασιλεία μου και διορίζεται ἤδη διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος ὡς ἂν εὐρίσκηται εις τὸ ἐξῆς ὁ τοιοῦτος εις γνήσιον ἀρχιερέα τῆς άγιωτάτης μητροπόλεως . . . . και ποιῆ ἐν αὐτῇ πάντα ὅσα τοῖς γνησίοις ἀρχιερεῦσι παρὰ

τῶν ἱερῶν κανόνων ἐφεῖται καὶ δέδοται ποιεῖν ἐπὶ ταῖς λαχούσαις αὐτοῦς, κατὰ τὴν περίληψιν τῆς γεγυίας αὐτῷ συνοδικῆς ἐγγράφου πράξεως καὶ καταστάσεως· τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο αὐτῷ δὴ τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ . . . . καὶ ὑπερτίμῳ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα .

5

---

15. Σεβαστάτον .

Ἡ βασιλεία μου τιμᾷ διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως τὸν . . . . τῷ τῶν Σεβαστῶν ἀξιόματι, καὶ διορίζεται συντιμᾶσθαι αὐτὸν τοῖς οὕτω τετιμημένοις ἔν τε προόδοις, καθέδραις, στάσεσι τε καὶ συνελεύσεσι· τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο 10 τῷ δηλωθέντι σεβαστῷ κῦρ . . . τὸ παρὸν .

---

16. Ὀφφίκιον .

φ. 5. | Ἡ βασιλεία μου τιμᾷ διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως τὸν . . . . τῷ ὀφφικίῳ τοῦ . . . . ὅθεν καὶ ὀφείλει ἀπολαύειν τῆς ἐντεῦθεν ἀνηκούσης αὐτῷ τιμῆς· τούτου γὰρ χά- 15 ριν ἐγένετο τῷ διαληφθέντι οἰκείῳ τῆς βασιλείας μου . . . . κῦρ . . . τὸ παρὸν .

---

17. Πρόσταγμα εἰς τὸ ἐνθρονιάσαι τράπεζαν ἱεράν .

Ἡ βασιλεία μου, κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν καὶ δεδομένον ἄνωθεν προνόμιον τῇ βασιλείᾳ παρὰ τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλη- 20 σίας ὡς τε ἐνδιδόναι οἷς ἂν βούλοιο τῶν ἀρχιερέων ἱερουργεῖν τε καὶ ἐπιτελεῖν ὅσα τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐφετόν, καὶ ἀρτίως δια-

τιμήσασα γνήσιον ἀρχιερέα καὶ πατριάρχην ταύτης τῆς βασι-
 λίδος τῶν πόλεων, ἐνδίδωσι σοὶ τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ
 καὶ ὑπερ[τίμῳ] . . . . ὡς τε ἱεουργῆσαι τὰ θεῖα μυστήρια ἐν
 ἧ ἂν βούλει τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησιῶν, καὶ καθιε-
 5 ρῶσαι καὶ ἐνθρονίσαι τράπεζαν ἱερὰν δυναμένην μεταφέρεσθαι
 ἀπὸ τόπου εἰς τόπον διὰ κοινήν χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν· τοῦτου
 γὰρ χάριν ἐγένετό σοι καὶ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρό-
 σταγμα .

18. Ὁρκωμοτικὸν εἰς βασιλέα .

10 Ὁμνῶ εἰς τὸν θεόν, εἰς τὰ ἅγια αὐτοῦ εὐαγγέλια, εἰς τὸν
 τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν, εἰς τὴν ὑπεραγίαν δέσποιναν
 Θεοτόκον τὴν Ὁδηγητρίαν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅτι
 νὰ ἤμῃ πρὸς τὸν κραταῖον καὶ ἅγιον ἡμῶν αὐθέντην καὶ βα-
 σιλέα κύρ . . . . τὸν . . . . πιστὸς ὑποχειρὸς ἐφ' ὅλη μου τῇ
 15 ζωῇ, πιστὸς δὲ οὐ διὰ λόγου μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων τῶν
 παρὰ τῶν ὀρθῶν ὑποχειρῶν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν δεσπότες ἐνερ-
 γουμένων καὶ ἐπιδεικνυμένων· οὐ μόνον δὲ πρὸς αὐτὸν ἵνα ᾧ
 τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἣν ἔχει καὶ
 ἣν ἔξει, καὶ εἰμὶ τῶν φίλων αὐτοῦ φίλος, καὶ τῶν ἐχθρῶν
 20 αὐτοῦ ἐχθρὸς, καὶ οὔτε κατ' αὐτῶν, οὔτε κατὰ τῆς βασιλείας
 αὐτοῦ βουλευσομαί ποτε, ἢ μετ'χειρίσομαι, ἢ συνευδοκήσω
 τινί, ἢ ἐργάσομαί τι δολίως καὶ κακῶς, οὐδὲ παρυποκρούψω
 αὐτῷ εἴ τι παρὰ τινων ὁποιοῦνδήποτε κακωτικὸν διαπραΐξαι, ἀλ-
 λά βασιλεύοντι μὲν καὶ εὐημεροῦντι σύνειμι καὶ ἐκδουλεύω
 25 αὐτῷ πιστῶς καὶ ὀρθῶς κατὰ τὴν ἀκριβῆ ἀλήθειαν καὶ ὀρθό-
 τητα, καὶ ὅποῖον ἀπαιτεῖ αὐτῇ ἢ ὄντως ἀλήθειαι εἶναι καὶ
 εὐρίσκεισθαι τὸν ἀληθῆ καὶ ὀρθότατον δοῦλον εἰς τὸν ἑαυτοῦ
 δεσπότην, παραχωρήσει δὲ θεοῦ δυστυχῆσαντι ἢ ἐξορισθέντι

συνακολουθήσω αὐτῷ καὶ συγκακοπαθήσω καὶ συγκινδυνεύσω αὐτῷ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου ἐπὶ πάσῃ μου τῇ ζωῇ .

φ. 6. 19. | Πρόσταγμα πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημοῦντας μητροπολίτας εἰς τὸ ποιῆσαι ψήφους περὶ οἴκουμενικοῦ πατριάρχου .

5

Οἱ ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ, θεοδοξάστῳ καὶ θεομεγαλύντῳ Κωνσταντινουπόλει εὐρισκόμενοι καὶ ἐπιδημοῦντες, ἱερώτατοι μητροπολίται καὶ ὑπέρτιμοι, θέλησις καὶ ὀρισμός ἐστι τῆς βασιλείας μου ἵνα ποιήσῃται ψήφους περὶ πατριάρχου οἴκουμενικοῦ· συνελθόντες οὖν ἐν τῷ εἰθισμένῳ τόπῳ, καὶ τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπικαλεσάμενοι, ποιήσατε τοὺς περὶ πατριάρχου ψήφους, κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐπικρατήσασαν εἰς τοῦτο ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τε καὶ συνήθειαν, καὶ ὅσον ἂν ποιήσητε καὶ καταστήσητε ἀπὸ τῆς συνελεύσεως καὶ τῆς συνδιασκέψεως ὑμῶν σὺν θεῷ, ἀναφέρετε καὶ δείξατε τοῦτο εἰς τὴν βασιλείαν μου, ἵνα καὶ αὕτη διορίσῃται περὶ τούτου ὅσον ἂν διακρινῇ καὶ φανῇ αὐτῇ προσῆκόν τε καὶ ἀρμόδιον· ποιήσατε δὲ τοῦτο ἐπιμελῶς, συντόμως, καὶ ὡς διορίζεται καὶ παραδηλοῖ ἡ βασιλεία μου τῇ ὑμῶν ἱερότητι διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος ἀπολυθέντος τῇ . . . .

20

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΑΙ.

1. 1486 σεπτεμβρίου 27, διαθήκη Θεοδώρου Τουρλινού .

Ἐν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου θεοῦ, ἀμήν· ἔτει τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀμήν, εἰς αὐτὴν ἐν μηνὶ σεπτεμβρίῳ κζ' Ἰνδικτιῶνος γ'.

- 5 Ἐπειδὴ φοβερώτερον οὐδὲ ἀδηλότερον οὐκ ἔστι [ἦ] τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ οὐκ οἶδαμεν τὴν ὥραν οὐδὲ τὴν ἡμέραν, ποῖα ὥρα ἔρχεται ὁ ἄωρος θάνατος, φοβηθεὶς ἐγὼ ὁ Θεόδωρος ὁ Τουρλινὸς ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος, ὑγιὴς δὲ τῷ νοτῇ τῆ τοῦ θεοῦ χάριτι, ἀσθενὴς ὢν τῷ σώματι, καὶ
- 10 οὐκ ἔγνω τὴν ἐμὴν τελευτήν, ἐπροσκαλεσάμην τόνδε τὸν νοτάριον τὸν κύριον Μανόλη τὸν Ἰαλινᾶν, ἐπροσκαλεσάμην καὶ τοὺςδε τοὺς ἀξιολόγους μάρτυρας τὸν κύριον Φραντζίσκον τὸν Φόσκολον καὶ τὸν κύριον Γεώργιον τὸν Μεσοῦρον· ποιῶ δὲ ἐμοὺς ἐπιτρόπους καὶ κομεσάρχους μου κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἐκλαμ-
- 15 προτάτης μου αὐθεντεῖς τὴν γυναῖκά μου τὴν κερὰ Μαρίαν, καὶ τὴν θεῖαν τῆς τὴν κερὰ Ἀνέζαν τὴν Φυριόλενα, ὡς πιστοὺς ἐμῆς πίστεως· καὶ ὡς ἐγὼ διατάσσομαι, οὕτως καὶ αὐταὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον νὰ τελειώσουν τὰ πάντα καλῶς ἐν θεῷ καὶ ἀνθρώποις. Ὡν πρῶτον δίδω τοῖς ἅπασιν χριστιανοῖς τὴν χρεω-
- 20 φειτικὴν συγχώρησιν· ἔτι ἐὰν ἀποδράσω καὶ ἐξανθρωπισθῶ ἵνα μὲ ἐνταφιάσουσιν εἰς τὸν ἅγιον Μάρκον τὸν Ρωμαῖον εἰς τὸ Ἐξώπορτον, καὶ νὰ μὲ ἐνταφιάσουν κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χριστιανῶν· ταῦτα. Καὶ οἱ ἐμοὶ ἐπίτροποι οἱ ἄνω γεγραμμένοι, ἤγουν ἡ γυναῖκα καὶ ἡ θεῖα τῆς ἡ κερὰ Ἀνέζα νὰ εἶναι
- 25 εἰς ὅ τι ἔχω κομεσάρχεις δίδειν καὶ γυρεῦειν. Ἐτι ἀφήνω εἴ τι ἔχω κινητὰ καὶ ἀκίνητα τῆς γυναικὸς μου καὶ τῶν παιδίων μου τῶν τεσσάρων, καὶ ἂν ἀπεθάνῃ τὸ ἕνα πικιδί νὰ πάγουν

κατὰ διαδοχὴν εἰς τὸ ἄλλον, ἕως τέλος· εἰ δὲ καὶ ὄλα ἀπε-
θάνουν, νὰ εἶναι ἡ ἄνω εἰρημέναις μου γυναῖκαις, νὰ μὴδὲ ἡμ-
πορεῖ νὰ τὴν ἐναντιωθῇ τινάς. Ἀκόμη, ὡς φαίνεται μὲ χειρό-
γραφον τῆς ἐμῆς χειρός, χρεωστῶ μὲ ὑπέρπυρα τοῦ Ἑβραίου
τοῦ μοναχοῦ τοῦ Ντελμέντεγο, καὶ βαστάζει με μίαν κούπαν 5
ζ' οὐγγίων καὶ μίαν καδέναν τριῶν οὐγγίων. Ἔτι ὁ Ἐξοδά-
κτυλος μὲ βαστάζει μίαν καδέναν ς' οὐγγίων ὀδιὰ ὑπέρπυρα
εἰς μὲ ἰδίον μου χειρόγραφον. Ἔτι ὁ μακτρο Λάζαρος ὁ Ἐ-
βραῖος ὀδιὰ ἀγάπην καὶ φιλίαν μὲ βαστάζει μίαν κούπαν τριῶν
οὐγγίων ὀδιὰ δουκάτον ἕναν, χωρὶς σαρίτι. Ἔτι τοῦ Καψάλη 10
τοῦ Ἑβραίου ἡ γυναῖκα μὲ βαστάζει ἕναν δακτυλίδιν χρυσοῦν
χωριάτικον, ὀδιὰ ἕναν ἐξάγιν χρυσάφιν, ὀδιὰ ὑπέρπυρα β'. Ἀ-
κόμη τοῦ μισερ Νικολῶ Ἀμπράμω ὀδιὰ μίαν σεντέτζια ὀπου
μοῦ εἶχε ποιήσει ὑπέρπυρα ριέ, καὶ ἐπλήρωσά τον καὶ ἐπό-
μεινα ρέστος ὑπέρπυρα β' καὶ ὀκτῶ γρόσα. Ἀκόμη χρεωστῶ 15
τοῦ κῦρ Φιλίππω Κουρσάρι δουκάττα βενέτικα β' καὶ βαστάζει
με ἕναν μανιὰκην μαργαριταρένον δουκάτων βενέτικων ζ' ἀκόμη
τοῦ ἄνω εἰρημένου Κουρσάρι τοῦ κῦρ Φιλίππω μίστατα ς' χον-
τρόκρασον, καὶ ἄς τὰ βάλῃ ὡς ὄλη ἡ προτοιμασία. Ἀκόμη
θέλει νὰ παραλάβῃ ὁ Μαρτζέλος ὁ υἱὸς ὀδιὰ ἄχυρα ρέστος 20
ὑπέρπυρα δ', ἡ καὶ πλεῖον ὀλίγον ἡ ὀλιγώτερον. Ἀκόμη εἰς
ὄ, τι εἶχαμεν νὰ ποιήσωμεν μὲ τὸν κουνιάδον μου τὸν κῦρ Κων-
σταντῖνον τὸν Σουρέτον, οὔτως εἰς προικία, οὔτως ἄλλους λο-
γαριασμούς, οὔτε αὐτὸς ἔχει νὰ ποιήσῃ πλέον μετ' ἐμοῦ ἕως
τὴν σήμερον, οὔτε ἐγώ· ἔτι καὶ οἱ ἀδελφοί μου οὔτε αὐτοὶ 25
ἔχουν νὰ ποιήσουν εἰς τινὰ πράγμαν μετ' ἐμοῦ, οὔτε ἐγώ, καὶ
ὀδιὰ τὴν ψυχὴν μου ἀφήνω τοῦ καθενός μου ἀδελφοῦ τοῦ κῦρ
Τζανῆ καὶ τοῦ Μιχέλη, τοῦ πασανός ὑπέρπυρα ι'. Ἔτι ἐρώτησα
τὸν ἀσθενῆν τὸν ἄνω γεγραμμένον, ἡ διὰ τὸν ἅγιον Λάζαρον ἡ διὰ
τὸ σπιδάλιν, ἡ διὰ τὴν Σάντα Μαρίαν, ἡ διὰ τὸν λαζαρέτον, ἡ 30
διὰ τὴν πιστάδα ἐὰν ἀφήνει τίποτας, καὶ ἀπεκρίθη με, οὐχί.

Ἄκομη θέλω νά παραλάβω ἀπὸ τὸν κύρ Πέρο Σολντέν ὀδιὰ τὴν βεντέκαν ὅπου τοῦ ἐποίησα εἰς τοὺς λεγομένους τόπους εἰς τὰ Λεμωνάρι καὶ εἰς τὸν Ἀπόλενα καὶ Σκόπιλα τοῦ Διμηνίτη οὕτως ὡσάν πληρώνουν ὅπου ποιοῦν ταῖς βεντέκαις.

- 5 Ὅστις δὲ εὐρεθῆ καὶ ἐναντιωθῆ τῇ ἐμῇ διαθήκῃ οὐ μόνον τὸ τοῦ θεοῦ κρίμα λήψεται, ἀλλὰ ζημιωθήσεται ὑπέρπυρα σ', νά ἀναλοῦνται εἰς τὰ τεῖχη τοῦ Χάνδακος· καὶ ἡ παροῦσα νά ἔναι βεβαία εἰς πᾶσαν αὐτὴν αὐθεντίας.

- Ἐτι ἀρήνω τοῦ νοτάρου ὀδιὰ τὴν ψυχὴν μου ὑπέρπυρα ε'.
10 Διὰ μαρτυριῶν τῶνδε. Ego Francesco Foscolo. Ἐγὼ ὁ Γεώργιος ὁ Μουσοῦρο μαρτυρῶν ὑπέγραψα.

Μανουὴλ ὁ Ἰταλινός νοτάριος ἰνπεριάλες παρακληθεὶς ὑπέγραψα.

2. 1487, αὐγούστου 30, δουλευτικὸν Γεωργίου Τορναία.

- 15 Ἐν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου θεοῦ, ἔτει τῆς ἐνσ[άρχου] οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ] εἰς αὐπζ' ἐν μηνὶ αὐγούστῳ λ', ἰνδ. γ'.

- Καθομολογᾷ ὁ κύρ Γεώργιος Τορναία ὁ τοῦ Μανουὴλ, ὁ οἰκούμενος εἰς τὸ χωρίον Μουλανᾶ ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦ Κορνάρω
20 τοῦ κύρ Μιχαῆλ, ὅτι στοιχᾷ μὲ πᾶσάν του ὄρεξιν καὶ ἀγχιθὴν προαίρεσιν μὲ τὸν κύρ Ἀλέξην τὸν Πενιατόπουλον τὸν Σαλουμέρον τὸν οἰκούμενον ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος χρόνον α', καὶ ἄρχεται ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου, ὀδιὰ ὑπέρπυρα κη', ἕως ὅτου νά ποιήσῃ τὸν χρόνον ἕως τὸν ἐρχόμενον Σεπτέμ-
25 βριον. Ἐτι νά ἔναι κρατημένος ὁ εἰρημένος κύρ Ἀλέξιος νά τὸν ποιήσῃ, ἕξω ἀπὸ τὴν ἄνω γεγραμμένην του ρόγαν, ἕναν γαμπᾶν καὶ μίαν ρσογουνέλαν καὶ ἕναν ζουπόνη ληνόν, καὶ ἕναν ζευγάρι στιβάλια καὶ β' πικάμισα. Καὶ δίδει του τόρα ὑπέρπυρα τρία. Καὶ αὐτὸς νά ἔναι κρατημένος νά δουλεύῃ

πιστά και καλά, κατὰ τὴν τάξιν τῶν στοιχιτάδων. Καὶ ἂν ἤθελε θελήσει ὁ εἰρημένος νὰ μιτεύσῃ πρὶν τοῦ καιροῦ, νὰ χάνῃ ὅλην του τὴν ρόγαν. Εἰ δὲ καὶ ὁ κύρ Ἀλέξης ἐνθυμήθη νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ χωρὶς αἰτίας, νὰ τὸν διδῇ ἐξωκαιριῶς τὴν ρόγαν νὰ πάῃ.

5

3. 1487 αὐγούστος, συμβιβαστικὸν Ἰωάννου Φράγγου καὶ Ἀγγελῆ Ἀλαμάνου.

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγίου θεοῦ, ἔτει τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν, εἰς αὐπζ' ἐν μηνὶ αὐγούστῳ καὶ ἰνδικτ. γ'.

10

Συμβιβάζονται χάριτι θεοῦ ὁ κύρ Ἰωάννης ὁ Φράγγος ὁ τοῦ Γεώργη, ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος, ὁμοίως καὶ ὁ κύρις Ἀγγελῆς ὁ Ἀλαμάνος τοῦ Γεώργη τοῦ οἰκουμένου καὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ἐξωπόρτῳ τῆς Κρήτης, ἵνα βάλλωσιν αἰρετάς καὶ φιλοαἰρετάς εἰς πᾶσαν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, ὡς 15 κριτάς καὶ πράξεως τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας, καθὼς θέλουν καὶ ὑποσχοῦνται αἱ ἄνω γεγραμμένοι μερίδαι, ντίτο ἐντεφάτο, εἴ τι ποιήσουν νὰ εἶναι στερχτέον εἰς ἅπασαν κρίσιν. Ὡν πρῶτον βάνει ὁ ἄνω εἰρημένος κύρ Ἰωάννης κριτὴν του τὸν μισερ Μάρκον τὸν Ματζαμάον· δεύτερον ὁ κύρ Ἀγγελῆς 20 ὁ ἄνω εἰρημένος βάνει τὸν κύρ Ἀνδρέαν τὸν Νταπόρτον. Ὅταν οὐδὲν ἔχουν οἱ ἄνω γεγραμμένοι αἰρεταὶ καὶ οἱ φιλοαἰρεταὶ συμβίβασιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἔχουν αἱ ἄνω γεγραμμένοι μερίδαι, νὰ βάλλουν καὶ τρίτον πρόσωπον κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας τῆς Βενετίας. Ἐτι νὰ ἔχουν 25 τέρμενον ἕως ἡμέρας ἡ', καὶ ἂν περάσουν αἱ ἡ' ἡμέραι, νὰ δύνονται νὰ πέρουν καὶ ἐτέρας ἡ'.

4. 1488 νοεμβρίου 13, διαθήκη
Κωνσταντίνου Σκουλούδη.

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἁγίου θεοῦ, ἔτει τῆς ἐνσάρκου οικονομίας
τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀμῆν,
5 εἰς αὐπή, ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ ἐγ', ἰνδικτιῶνος ς'.

Ἐπειδὴ φοβερώτερον οὐδὲ ἀδηλότερον οὐκ ἔστι τὸ τοῦ θά-
νάτου μυστήριον, καὶ οὐκ εἶδαμεν τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν
ποῖα ἔρχεται ὁ ἄωρος θάνατος· διὰ τοῦτο ἐγὼ ὁ Κωνσταντῖνος
ὁ Σκουλούδης, υἱὸς ποτὲ τοῦ Μανουήλ, ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ
10 βούργῳ τοῦ Χάνδακος, ἀσθενῆς ὑπάρχω τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ
τῷ νοί καὶ τὰς φρένας μου σώας τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι, φοβη-
θεὶς δὲ μήπου αἰφνηδίῳ ἐπιστᾶσθαι ἢ ἐμὴ τελευτὴ ἀρπάζῃ με
τῶν ἐντεσθεν χωρὶς διατάξεως, μένωσι δὲ τὰ ἐμὰ πάντα ἀδιόρ-
θωτα εἰς τὸ καθόλου, ἐπροσκαλεσάμην τόνδε τὸν νοτάριον τὸν
15 κύρ Μανουήλ τὴν κατὰ τὴν ἄτομον ὀνομασίαν Ἰαληνᾶν· ἐπροσ-
καλεσάμην καὶ τούτῳ τοῦ ἀξιοχρέους μάρτυρας, καὶ ἐπὶ τῇ
παρουσίᾳ αὐτῶν ἐκέλευσα γραφῆναι ἢ ἐμὴ ταύτη διαθήκη, καὶ
ὡς ἐγὼ διατάττομαι οὕτως καὶ αὐτοὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον
τελειώσωσι τὰ πάντα ἐνθέως καὶ εὐαρέτως. Ποιῶ δὲ καὶ ἐπί-
20 τροπον καὶ κομεσαρίαν τὴν ἐμὴν γυναῖκα, τὴν κερὰ Κεράναν
εἰς εἴ τι εὐρεθῆ ἀπὸ τοῦ ἐμὸν, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα. Ἐτι
ἀφείω τοῖς πᾶσι χριστιανοῖς τὴν συγχώρησιν· ἔπειτα, ἐὰν ἐξ-
ανθρωπισθῆ ἀπὸ τοῦ νῦν, νὰ με ἐνταφιάσῃ ἢ ἐμὴ γυνὴ καὶ
κομεσαρία μου ὅπου αὐτὴ ἔχει θέλημα καὶ εἰς ὅποιον μονα-
25 στήριον ὀρέγεται. Ἐτι νὰ λάβῃ ἢ ἐμὴ γυνὴ, τὸ κατ' ἀρχῆς
τὸ προικίον τῆς τὸ ὅποιον με εἶδως καὶ ἔλαβας, ὑπέρπυρα αὐ-
καθὼς φαίνεται καὶ με σηγουρτάδε παρὰ ἀξίου νοταρίου, Νι-
κολάου τοῦ Τραγανίτου. Ἐτι ἐὰν περισσεύσῃ τίποτε ἀπὸ τὸ
εἰρημένον τῆς προικίον εἴ τι εὐρεθῆ νὰ ἔναι ὄλον ἐδικόν τῆς, καὶ

νά μηδὲν εὐρεθῆ τινὰς νά ἐναντιωθῆ, εἰ μὴ νά ἔναι κυρία εἰς
 ὅλα τὰ ἅπαντα, καὶ ἃ ποιήσει εἴ τι ἔχει θέλημα διὰ τὴν ψυχὴν
 μου. Ἐτι ἐάν περισσεύσῃ τὸ περιβόλιον ἀπὸ τὸ προικίον της,
 τὸ ὅποσον μὲ ἐφῆκεν ψυχικὸν ὁ ἐξάδελφός μου ὁ Μανόλης ὁ
 Ἀμαριανίτης ὁμοίως καὶ ἡ γυναῖκά του, καθὼς φαίνεται, νά 5
 ἔναι καὶ αὐτὸ τῆς εἰρημένης μου γυναίκας καὶ κομμοσαρίας μου
 Ἰδιόν της, πουλήσει, χαρίσει, προικίσει, διὰ τὴν ψυχὴν της
 ποιήσει, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐτι ἀφείω τοῦ υἱοῦ της τοῦ κύρ Πέρω
 ὑπέρπυρα ἰ. Ἐτι ἀφείω καὶ τῶν παιδιῶν του τοῦ κατ' ἑ-
 νὸς ὑπέρπυρα ε'. Ἐτι ἀφείω καὶ ὅποιος ἐδικὸς εὐρεθῆ σαρ- 10
 κικὸς ὑπέρπυρον α'. Καὶ ὅστις εὐρεθῆ καὶ ἐναντιωθῆ τῆ ἐμῇ
 διαθήκῃ, οὐ μόνον τὸ τοῦ θεοῦ κρίμα λήψεται, ἀλλὰ καὶ ζη-
 μιωθήσεται ὑπέρπυρα σ' ἵνα ἀναλοῦνται εἰς τὰ τείχη τοῦ Χάν-
 δακος, καὶ ἡ παροῦσα διαθήκη νά μένη βεβαία εἰς πᾶσαν
 αὐτὴν αὐθεντικὴν. 15

Διὰ μαρτυριῶν παρακληθέντων τῶνδε. Φανούριος Τριβιζᾶ
 μαρτυρῶν ὑπέγραψα. Ἐγὼ ὁ Γεώργιος ὁ Γαβχαλᾶς μαρτυρῶν
 ὑπέγραψα. Ἐγὼ ὁ Ἀντώνιος Κατελᾶς μαρτυρῶν ὑπέγραψα.
 Μανουὴλ ὁ Ἰαλινᾶς ταβουλᾶριος παρὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας
 παρακληθεὶς ὑπέγραψα. 20

5. 1490 ἰανουαρίου 23, διαθήκη

Ἰωάννου Τζαγκαρόλα.

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἁγίου θεοῦ, ἔτει ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννή-
 σεως εἰς αὐτὴν τοῦ μηνὸς ἰανουαρίου κγ', ἰνδ. ια'.

Ἐπειδὴ φοβερώτερον οὐδὲ ἀδηλότερον οὐκ ἔστι τὸ τοῦ θα- 25
 νάτου μυστήριον, καὶ οὐκ οἶδαμεν τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν
 ποῖαν ἔρχεται ὁ ἄωρος θάνατος, διὰ τοῦτο καγὼ ὁ Ἰωάννης
 τὴν κατὰ τὴν ἄτομον ὀνομασίαν κύρ Τζαγκαρόλας, φοβηθεὶς

δὲ μήπως αἰφνιδίως ἐπιστάσα· ὡς μὴ τελευτῇ (1) ἀρπάσῃ με τῶν ἐντεῦθεν χωρὶς διατάξω, ἔχοντα τὰς φρένας σώας καὶ ἀκεραίας καὶ τὸν νοῦ μου ὑγιαῖν, καὶ μείνη τὸ ἐμὸν ἀδιόρθωτον εἰς τὸ καθόλου, ἐπροσκαλεσάμην τόνδε τὸν νοτάριον τῆς βυσιλικῆς ἐξουσίας τὸν κύρ Μανουὴλ Ἰταλινᾶν· ἐπροσκαλεσάμην
 5 καὶ τοῦςδε τοῦς ἀξιοχρέους μάρτυρας, τὸν κύρ Ἰωάννην τὸν Ἱστοριεγράφον τὸν Καπάδοκα, καὶ τὸν κύρ Νικόλαον τὸν ἐπονομαζόμενον Μιτυληναῖον. Ἔτι ποιῶ καὶ ἐμὸν κομεσάριον ἔτι καὶ λετάριον τὸν κύρ Ἀντώνιον τὸν ἐμὸν γαμβρὸν τὸν Δαμη-
 10 λᾶν· καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐκέλευσα γραφῆναι ἡ ἐμὴ ταύτη διαθήκη, καὶ ὡς ἐγὼ διατάττομαι οὕτως καὶ αὐτοὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον τελειώσωσι τὰ πάντα ἐνθέως· καὶ εὐαρέστως. Ἔτι ἀφείω τοῖς πᾶσι χριστιανοῖς τὴν συγχώρησιν τὴν ἀναγκαίαν καὶ προεποῦσαν· ἔτι ἵνα μὲ ἐνταφιάσουν εἰς τὴν Κυρίαν τὴν
 15 Πανύμνητον εἰς τὸ ἐξώπορτον· ἔτι ἵνα μὲ ποιήσουν καὶ ἓνα τεσσαρακονητάμηρον· ἔτι τὰ πῆλοισί μου πράγματα τὰ κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα ἀφείω τα τοῦ ἄνω εἰρημένου μου κουμσαρίου, ἅτινα εἰσὶν μία κασελοπούλα μικρὰ καὶ μία ταύλα ντεματζάρη μικρὰ, ἵνα μὲ ποιήσῃ καλὸν χάριν τῆς ψυχῆς μου
 20 τῆς ἀμαρτωλοῦ. Ἔτι ἀφείω τὸ μαντέλο μου καὶ τὸ ὀσπίτιν μου τῆς ἐγγόνησας τῆς Νκαντιάνας διὰ τὴν ψυχὴν μου· ἔτι καὶ τὸν πάνγκον καὶ τὴν κνηζόλαν ἀφείω τῆς Μαρίας, τῆς θυγατρὸς τοῦ Φουνάρη καὶ τῆς Ψωμᾶ τῆς Ἀνέζας, ὡς παιδίον μου πνευματικόν, καὶ ἔς τὰ δεύτερα τοῦ Κήτου μὲ τὸν γαμ-
 25 βρὸν μου τὸν ἄνω εἰρημένον. Ὅστις δὲ ἐνατιωθῆ τῇ ἐμῇ ταύτῃ διαθήκῃ οὐ μόνον τὸ τοῦ θεοῦ κρίμα λήσεται, ἀλλὰ καὶ ζημιωθήσεται χρυσοῦ λίτραν μίαν.

Διὰ μαρτύρων παρακληθέντων τῶνδε· ἐγὼ Ἰωάννης Καππάδωκας μαρτύρω· ἐγὼ Νικόλαος ὁ Μιτυληναῖος μαρτυρῶ.

(1) γραπτέον, ἐπιστάσα ἢ ἐμὴ τελευτή.

6. 1494 μαρτίου 8, συμβιβαστικὸν Νικολάου Χαλῆ
καὶ Μιχέλη Καλούδη .

Ἐν ὀνόματι (τοῦ θεοῦ) ἔτει αὐτῷ μηνὸς μαρτίου ἡ', ἰνδ. ιβ'. Συμβιβάζονται ἀπ' ἀλλήλων εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὑπερουσίου 5
θεότητος, ὧν πρῶτος ὁ κύρ Νικόλαος ὁ ἐπονομαζόμενος Χαλῆς
ὁ ράπτης, υἱὸς ποτὲ τοῦ Μιχαήλ, ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ βούργῳ
τοῦ Χάνδακος, μὲ τὰ μέρη τοῦ δευτέρου κύρ Μιχέλης ὁ ἐπο-
νομαζόμενος Καλούδης ὁ τοῦ Κώνστα, ὁ οἰκούμενος καὶ αὐτὸς
ἐν τῷ βούργῳ Χάνδακος, ὁ χαλκεύς, τοιουτοτρόπως· δίδει ὁ
ἄνω εἰρημένος, οἰκίῳ θελήματι καὶ καθαιρᾷ προαιρέσει, ὁ κύρ 10
Νικόλαος τοῦ εἰρημένου Μιχαήλ ἕναν ζευγάριν ὁσπίτια νοικίου
πληρώνοντα εἰς τὸν κάθε χρόνον ὑπέρπυρα ἰδ' καὶ νοικιάζει τα
τοῦ εἰρημένου ὀδιὰ χρόνους β', δίδωντα ἔμπροσθεν ἀ' δουκάτον
χρυσοῦν βενέτικον τοῦ ζυγίου, τὰ δ' ἕτερα εἰς θέλημαν καὶ
ὄρεξίν του, σεθαίνοντα ἔσω εἰς τὸ ὁσπίτιον ὅταν περάσουν ἢ 15
σκόλα .

7. 1496 φεβρουαρίου 5, διαθήκη
'Αληανᾶ Σαμπάθε .

αὐτῆς τῆ ε' τοῦ φεβρουαρίου. Ἐγὼ Ἄληανᾶ νομικὸς υἱὸς
τοῦ ποτὲ Σαμπάθε, οἰκῶν ἐν Ἰουδαίᾳ Χανδάκου Κρήτης, βουλόμε- 20
νος διαθέσαι πάντα ὅσα εὕρισκομαι ἔχων ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξου-
σίαν, κατὰ τὴν ἐμὴν βούλησιν καὶ γνώμην, ἐκάλεσα πρὸς με Ἄν-
τώνιον Δαμιλᾶ, ὥστε τῆ ἐκείνου γραφῇ διαθέσθαι καὶ γνῶναι ὅσα
βούλομαι καὶ ὡς θέλω ἀφιέναι οἷς ὑπογράψω καὶ διαθέσομαι.
Πρῶτον οὖν βούλομαι εἶναι ἐμὸν κομεσάριον καὶ ἐπιμελητὴν ταύ- 25
της τῆς ἐμῆς διαθήκης Ζαχαρίαν υἱὸν τοῦ ποτὲ Ἄδραᾶμ Σατ-

σρούτου τὸν κουνιάδον μου· τοῦτον οὖν ἀφήμι τὰ ἰα' δουκάτῃ
 ἅμοι κρατεῖ ὁ ρηθεις Ζαχαρίας ὁ κουνιάδος μου, καὶ εἴ τι ἄλλο
 ἐμὸν εὐρίσκεται ἔξω τούτων, ὅπως μερίσωνται οἱ ἐμοὶ τρεῖς ἀδελ-
 φοί, ὁ Λιάχος νομικὸς καὶ Χρυσάνα καὶ Καλὴ ἐπίσης. Ἔτι ἀφήμι
 5 τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαχαρίου Ξανθούλα ὑπέρπυρα εἰ διὰ τὴν ψυχὴν
 μου· καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ Σαγγάλου τῇ Κεράννα ὑπέρπυρα εἰ
 διὰ τὴν ψυχὴν μου. Ἔτι ἀφήμι τῇ θυγατρὶ τῆς εἰρημένης
 Σαγγαλίσης τῇ Ἀστέρω ἅπαντά μου τὰ ἐσθήματα καὶ ὅσα
 εἰσὶ τῆς φορεσῆς μου. Ἔτι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
 10 μέτρα τοῦ ἐλαίου δύο· τοῦ νοταρίου τούτου μαρτζήλια γ'.

Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεται εἰπεῖν ἕτερόν τι, ἀπεκρίθη ὅτι [οὔ],
 καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην εἶναι βεβαίαν καὶ ἀμετακίνη-
 τον, παρακληθεῖσθαι ἐνώπιον τῶν ὑπογραφομένων μαρτύρων.

[Ἡ ὑπογραφή τοῦ δικθέτου βραχίκοις γράμμασιν, ἡ δὲ τῶν
 15 μαρτύρων οὐχ εὐρηται ἀποσχισθέντος τοῦ χάρτου].

8. 1496 νοεμβρίου 25, διαθήκη Λευὶ Λιάχου.

Τῇ κε' τοῦ νοεμβρίου αὐλῆς'. Ἐγὼ μαγιστρο-Λευὶ νομικὸς
 υἱὸς τοῦ ποτὲ Λιάχου ἰατροῦ, οἰκῶν ἐν Ἰουδαίᾳ Χάνδακος νή-
 σου Κρήτης, ὑγιῆς μὲν τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις, βλέπων
 20 δὲ πρὸς τὸ ἐμὸν γῆρας καὶ τὸ ἀσθενὲς καὶ βουλόμενος δικθέ-
 σθαι μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξου-
 σίαν ἐστίν, καὶ ἵνα μὴ ὀπίσω μου ἀφήσω φιλονεικίας ἀνεμεταξὺ
 τῆς Νεχαμῆ θυγατρὸς μου καὶ τῆς γυναικὸς μου, ἔδοξέ μοι
 γράψαι ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην χειρὶ Ἀντωνίου Δαμιλιᾶ
 25 βασιλικοῦ νοταρίου. Πρῶτον οὖν ἀφήμι κομμεσάριου ταύτης
 τῆς ἐμῆς διαθήκης Ἐργήναν τὴν ἐμὴν γυναῖκα καὶ ραββὶ Δαυτῆ
 Χουλιᾶ, ὅπως διαθέσωνται ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην κατὰ τὴν
 ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν· εἶτα ἀφήμι πάντα τὰ ἐμὰ βιβλία

ὅσα εὐρίσκομαι ἔχων καὶ κέκτημαι ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ, καὶ μίαν
 βατζέλαν μικρὰν καὶ ἑτέραν μείζονα καὶ ἐν βατζέλιον ὅπερ
 ἔχω διὰ . . . . .
 ἀφίημι τῇ ἐμῇ θυγατρὶ τῇ Νεχαμῇ, ἐὰν μὴ προφθάσῃ ἀνα-
 λώσω ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν ἀσθένειάν μου· τὰ λοιπὰ δὲ ὅσα περι- 5
 κλείεται ἐν τῷ ἐμῷ οἴκῳ γινώσκω εἶναι τῆς ἐμῆς εἰρημένης
 γυναικὸς Ἐργήνας, ἣν τινα οὐ βούλομαι τινα ἐκ τῶν ἐμῶν συγ-
 γενῶν, οἰκειῶν, ἢ τέκνων, ἢ γαμβρῶν ἐνοχληθῆναι· αὐτοῖς ἀρκεῖ,
 ὅτι οὐκ ἀφῆκα ἐκ τῶν ἐμῶν κτημάτων αὐτῇ· διὰ τοῦτο οὐδὲ
 ὄχλησίν τινα βούλομαι ἀφείναι αὐτῇ· οὐ γὰρ ἐκαρπώσατο ἐξ 10
 ἐμοῦ τὸ οἰνοῦν, εἰ μὴ μόνον τὸν ἄρτον ὃν συνέσιέ μοι τὸ
 παρελθυθός· ὁ δὲ ἄρτος ὧν μισθὸς τῆς ὑπουργίης αὐτῆς, μολίς
 ἦν ἱκανὸς πρὸς τὸ πληρῶσαι τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς· ἔτι ἀφίημι
 πᾶν ἐκεῖνο ὃ μοι ὀφείλεται ἀπὸ τὴν κάμερῶν τοῦ κοσμουνοῦ
 τῇ ἐμῇ εἰρημένη γυναικὶ καὶ τῇ ἐμῇ εἰρημένη θυγατρὶ, ὅπως 15
 μερίσωνται αὐτὰ τὰ χρήματα ἃ μοι ὀφείλει ἢ κάμερα ἐπίσης
 καὶ ὁμοίως· θέλω δὲ ἵνα ἡ ἐμὴ γυνὴ ἐκ τοῦ μέρους αὐτῆς
 σκονδαρισθέντος ἐκ τῆς καμέρας δώσῃ διὰ τὴν ψυχὴν μου, εἰς
 πένητας ὅσον καὶ ὅτι βουλῆσεται κατὰ τὴν αὐτῆς διάκρισιν·
 ἀνανεώσῃ δὲ καὶ τὰ γράμματα καὶ τὸ ἰντρουμέντον ἃ ἐγέ- 20
 νετο τὰ μὲν διὰ τοῦ κύριου Κυρίλλου Γραδενίγου, τὸ δὲ διὰ
 τούτου τοῦ νοταρίου περὶ τῶν ἃ ἔχει ἐν ταῖς
 χερσὶν αὐτῆς ἢ εἰρημένη Ἐργήνα . . . . .
 ἔστερῆσθω παντὸς πράγματος, καὶ λάβῃ ἃ ἀφίημι αὐτῇ
 καὶ γινέσθωσαν τῆς ἐμῆς γυναικὸς τῆς Ἐργήνας. Καὶ ταύτην 25
 τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι εἶναι ἀμετακίνητον καὶ ἀμετά-
 θετον, καὶ ὁ ἐναντιωθησόμενος ζημιωθήτω δοκάτα ν' καὶ κα-
 τηραμένος ἔστω, παρακληθεῖσιν ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων
 μαρτύρων. Καὶ ἐνταφιασάτω με ἡ ἐμὴ γυνὴ ταῖς αὐτῆς ἐξόδοις.
 Ἐγὼ Κωνσταντῖνος Ἀλεφοῦζος ἔγραψα καὶ μαρτυρῶ. Ἐγὼ 30
 Μιχαὴλ ὁ Ἀρχοντοφώτης μαρτυρῶν ὑπέγραψα.

9. 1497 μαΐου 27, διαθήκη Γεωργίου De Cipris.

- αυτῶν μηνὸς μαΐου κζ'. Ἐγὼ Γεώργιος De Cipris υἱὸς τοῦ ποτὲ Ἰωάννου οἰκῶν ἐν Χάνδακι τῆς νήσου Κρήτης, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι,
- 5 βουλόμενος διαθεῖναι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, κινούμενα καὶ ἀκίνητα, πρὸ τοῦ τὸν θάνατον καταλαβεῖν με, ἐποίησα καλέσαι πρὸς με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι αὐτὰ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ θέλησιν· καὶ πρῶτον ἀπάντων βούλομαι ταύτης τῆς ἐμῆς δια-
- 10 θήκης εἶναι ἐπιμελητὰς καὶ κομεσαρίους τὸν μισὲρ Φραγγίσκον Πόνον τὸν γαμβρὸν τοῦ μισὲρ Ἰάκουμου Γεωργίτζα καὶ τὸν Ἀνδρόνικον Λευκαδιώτην τὸν ἱατρόν, καὶ τὰς δύο μου θυγατέρας Μαρίαν καὶ Ἐλένην. Καὶ πρῶτον ἀφήμι ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου ὑπέρ-
- 15 πυρα ν', ὅπως μνημονεύηται ἡ ψυχὴ μου παρ' αὐτοῖς. Ἔτι ἀφήμι τῇ Μαρίᾳ τῇ ἐγγόνῃ τῆς Γαλατοῦς καὶ θυγατρὸς τῆς Ἀνέζας, εἰς ὥραν ὑπανδρίας αὐτῆς ὑπέρπυρα ἡ', ὅταν σκοδαρισθῶσιν ἐκ τῶν ἐμῶν χρημάτων ἐκ τοῦ συντρόφου μου τοῦ Ἰζαγῆ Πῶ ἐκ τοῦ τυροῦ ὃν ἐποιήσαμεν ὁμοῦ, ὡς ἐγὼ λέγω.
- 20 Ἔτι θέλω τὴν βέργαν τὴν χρυσοῦν καὶ τὴν βέραν τὴν χρυσοῦν, ἅτινα δύο δακτυλίδια ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ Λευτῆ τοῦ ἱατροῦ διὰ τόσα χρήματα ὅσα φαίνεται γραφῇ κυρ Πέτρου Πονασέρη, δοθῶσιν αὐτῷ, καὶ τὰ παιδία μου λάβωσιν αὐτὰ καὶ ἔχωσιν ὡς ἴδια αὐτῶν πράγματα· ἔτι ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Μωϋσῆ
- 25 γαμβροῦ τοῦ Ἰουδαίου Ἀτταλιώτου, οὐχὶ τοῦ Μεχέρ, ἀλλὰ τοῦ ἐτέρου, μίαν κούπαν ὄνκιων ἑξ, διὰ δύο δουκάτα, ἣν τινα λαβέτωσαν αἱ ἐμαὶ θυγατέρες, διδοῦσαι τὰ δύο δουκάτα, ἣτις ἔστω αὐτῶν ἴδια. Ἔτι ὁ Μιχάλης ὁ Κυπριώτης ὁ ἐργαστηριακὸς κρατεῖ μοι μίαν κούπαν ὄνκιων ἑξ διὰ ὑπέρπυρα ἐν-

νέα, ὡς ἐγὼ λέγω, ἥτις ἔστω ταῖς ἐμαῖς εἰρημέναις θυγατρά-
 σι. Ἔτι κρατεῖ με εἰς ἐνέχυρον ὁ μαγιστρο-Κωνσταντῖνος Λα-
 ζαρίνη ὁ χρυσοχόος μίαν κούπαν ὄνκιων δ' καὶ ἐνὸς ἐξαγίου
 διὰ μαρτζέλια ις', ἥτις ἔστω τοῖς ἐμοῖς τέκνοις τοῖς ἀνωγε-
 γραμμένοις. Ἔτι ὁ χρυσοχόος ὁ Φραγκίσκος Βατάτζης ὁ Χρυσο- 5
 χόος ὀφείλει δώσειν ἐμοὶ μίαν κούπαν ὄνκιων ς', ἦγουν ἕξ· ἔδωκα
 γὰρ αὐτῷ πρότερον ὄνκίας ἀργύρου δ', καὶ ἔδωκα αὐτῷ ἐν πα-
 πάλιον ἀργυροῦν, καὶ φασούλια μουζούρια β', καὶ δύο κοκκία,
 μιτζέλια η', ὅπως ποιήσῃ αὐτῷ ὄνκίας ἕξ· καὶ ἐὰν ρεστάρω
 αὐτῷ τίποτε, δώσωσιν αἱ ἐμαὶ θυγατέρες καὶ λαβέτωσαν τὴν 10
 κούπαν, ἥτις ἔσται αὐτῶν ἰδία, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἔτι ἔχω ἐν
 ταῖς χερσὶ τῆς κερᾶ Ταντίας Κορνάρας ἀρχοντίσσης τοῦ ποτὲ
 μισῆρ Μικιέλ, μίαν κούπαν ἕξ ὀγγειῶν, καὶ ἐν δακτυλίδιον
 (ὄν) μετὰ πέτρας πατίστας, ἅτινα ἔδωκα αὐτῇ εἰς παρακκατα-
 θήκην, ἅτινα θέλω εἶναι ταῖς ἐμαῖς ρηθείσαις θυγατράσιν. Ἔτι 15
 κρατεῖ με ὁ Κύριλλος Γραδενίγος διὰ πλήρωμα ἐνὸς τεσταμέν-
 του διὰ δουκάτον ἐν, μίαν κούπαν ὄνκιων γ' ἡμισην, ἅτινα
 ἔστωσαν ταῖς ἐμαῖς ρηθείσαις θυγατράσι δωσούσαις τὸ δουκάτον.
 Ἔτι ὁ ρηθεὶς μισῆρ Φραγκίσκος ὁ κομεσαρίος μου κρατεῖ μου
 μίαν κούπαν ὄνκιων γ', διὰ τὰ ια' ὑπέρπυρα τοῦ ἐνοικίου· 20
 ἐμπασαριζομένων τῶν ζ' ὑπερπύρων, ἃ ἐξώδισσα εἰς ἀλάτιν
 καὶ οἰκονομικὰ τοῦ τυροῦ καὶ ἄλλα; ἐξόδους, ρεστάρω ὑπέρπυρα
 δ', ἅτινα θέλω ἵνα τὰ εἰρημένα τέκνα δώσωσιν αὐτῷ καὶ λά-
 βωσι τὴν εἰρημένην κούπαν. Ἔτι ὀφείλει μοι ὑπέρπυρα γ' διὰ
 δύο μουζούρια κοκκία ὁ ρηθεὶς Φραγκίσκος, καὶ σολδία λ' διὰ 25
 παπουτζία τῶν αὐτοῦ παιδῶν, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἔτι ὀφείλει μοι
 λίτρας τυροῦ, ὅπερ ἔλαβε δανεικὸν πρὸς τὸ πληρῶσαι τὴν αὐ-
 τοῦ δέτζιμαν, λίτρας ὅπως οὖν εἶναι περίπου, λίτρας ρν'. Ἔτι
 κρατεῖ με ὁ μαγιστρο-Πατίστας ὁ χρυσοχόος ἐν δακτυλίδιον
 χρυσοῦν· ὀφείλω αὐτῷ δώσαντί μοι τὸ δακτυλίδιον, τὸ δη- 30
 μιουργικὸν εἰς τὸ καμωτικὸν αὐτοῦ, καὶ καράττα ὀκτώ χρυ-

9. 1497 μαΐου 27, διαθήκη Γεωργίου De Cipris.

- αυζ' μηνός ματου κζ'. Ἐγὼ Γεώργιος De Cipris υἱὸς τοῦ ποτὲ Ἰωάννου οἰκῶν ἐν Χάνδακι τῆς νήσου Κρήτης, ἀσθενῆς μὲν τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι,
- 5 βουλόμενος διαθεῖναι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, κινούμενα καὶ ἀκίνητα, πρὸ τοῦ τὸν θάνατον καταλαβεῖν με, ἐποίησα καλέσαι πρὸς με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι αὐτὰ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ θέλησιν· καὶ πρῶτον ἀπάντων βούλομαι ταύτης τῆς ἐμῆς δια-
- 10 θήκης εἶναι ἐπιμελητὰς καὶ κομεσαρίους τὸν μιστὲρ Φραγγίσκον Πόνον τὸν γαμβρὸν τοῦ μιστὲρ Ἰάκουμου Γεωργίτζα καὶ τὸν Ἀνδρόνικον Δευκαδιώτην τὸν ἱατρὸν, καὶ τὰς δύο μου θυγατέρας Μαρίαν καὶ Ἑλένην. Καὶ πρῶτον ἀφήμι ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου ὑπέρ-
- 15 πυρα ν', ὅπως μνημονεῦται ἡ ψυχὴ μου παρ' αὐτοῖς. Ἔτι ἀφήμι τῇ Μαρίᾳ τῇ ἐγγόνῃ τῆς Γαλατοῦς καὶ θυγατρὸς τῆς Ἀνέζας, εἰς ὥραν ὑπανδρίας αὐτῆς ὑπέρπυρα ἡ', ὅταν σκοδαρισθῶσιν ἐκ τῶν ἐμῶν χρημάτων ἐκ τοῦ συντρόφου μου τοῦ Γζαγῆ Πῶ ἐκ τοῦ τυροῦ ὃν ἐποιήσαμεν ὁμοῦ, ὡς ἐγὼ λέγω.
- 20 Ἔτι θέλω τὴν βέργαν τὴν χρυσὴν καὶ τὴν βέραν τὴν χρυσὴν, ἅτινα δύο δακτυλίδια ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ Λευτὸ τοῦ ἱατροῦ διὰ τόσα χρήματα ὅσα φαίνεται γραφῇ κὺρ Πέτρου Πονασέρη, δοθῶσιν αὐτῷ, καὶ τὰ παιδία μου λάβωσιν αὐτὰ καὶ ἔχωσιν ὡς ἴδια αὐτῶν πράγματα· ἔτι ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Μωῦσέ
- 25 γαμβροῦ τοῦ Ἰουδαίου Ἀτταλιώτου, οὐχὶ τοῦ Μεχέρ, ἀλλὰ τοῦ ἐγέρου, μίαν κούπαν ὄνχιων ἑξ, διὰ δύο δουκάτα, ἣν τινα λαβέτωσαν αἱ ἐμαὶ θυγατέρες, διδοῦσαι τὰ δύο δουκάτα, ἣτις ἔστω αὐτῶν ἴδια. Ἔτι ὁ Μιχάλης ὁ Κυπριώτης ὁ ἐργαστηριακὸς κρατεῖ μοι μίαν κούπαν ὄνχιων ἑξ διὰ ὑπέρπυρα ἐν-

νέα, ὡς ἐγὼ λέγω, ἦτις ἔστω ταῖς ἐμαῖς εἰρημέναις θυγατρά-
 σι. Ἔτι κρατεῖ με εἰς ἐνέχυρον ὁ μαγιστρο-Κωνσταντῖνος Λα-
 ζαρίνη ὁ χρυσοχοδὸς μίαν κούπαν ὄνκιων δ' καὶ ἐνὸς ἐξαγίου
 διὰ μαρτζέλια ις', ἦτις ἔστω τοῖς ἐμοῖς τέκνοις τοῖς ἀνωγε-
 γραμμένοις. Ἔτι ὁ χρυσοχοδὸς ὁ Φραγκίσκος Βατάτζης ὁ Χρυσο- 5
 χοδὸς ὀφείλει δώσειν ἐμοὶ μίαν κούπαν ὄνκιων ς', ἦγουν ἕξ· ἔδωκα
 γὰρ αὐτῷ πρότερον ὄνκίας ἀργύρου δ', καὶ ἔδωκα αὐτῷ ἓν πα-
 πάλιον ἀργυροῦν, καὶ φασούλια μουζούρια β', καὶ δύο κοκκία,
 μιτζέλια η', ὅπως ποιήσῃ αὐτῷ ὄνκίας ἕξ· καὶ ἐν ρεστάρω
 αὐτῷ τίποτε, δότωσιν αἱ ἐμαὶ θυγατέρες καὶ λαθέτωσαν τὴν 10
 κούπαν, ἦτις ἔσται αὐτῶν ἰδία, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἔτι ἔχω ἐν
 ταῖς χερσὶ τῆς κερὰ Ταντίας Κορνάρας ἀρχοντίσσης τοῦ ποτὲ
 μισέρ Μικιέλ, μίαν κούπαν ἕξ ὀγγειῶν, καὶ ἓν δακτυλίδιον
 (ὄν) μετὰ πέτρας πατίστας, ἅτινα ἔδωκα αὐτῇ εἰς παρακατα-
 θήκην, ἅτινα θέλω εἶναι ταῖς ἐμαῖς ρηθείσαις θυγατράσιν. Ἔτι 15
 κρατεῖ με ὁ Κύριλλος Γραδενίγος διὰ πλήρωμα ἐνὸς τεσταμέν-
 του διὰ δουκάτον ἓν, μίαν κούπαν ὄνκιων γ' ἡμισην, ἅτινα
 ἔστρωσαν ταῖς ἐμαῖς ρηθείσαις θυγατράσι δωσούσαις τὸ δουκάτον.
 Ἔτι ὁ ρηθεὶς μισέρ Φραγκίσκος ὁ κομεσάριός μου κρατεῖ μου
 μίαν κούπαν ὄνκιων γ', διὰ τὰ ια' ὑπέρπυρα τοῦ ἐνοικίου· 20
 ἐμπασαριζομένων τῶν ζ' ὑπερπύρων, ἃ ἐξωδίασα εἰς ἀλλάτιν
 καὶ οἰκονομικὰ τοῦ τυροῦ καὶ ἄλλα· ἐξόδους, ρεστάρω ὑπέρπυρα
 δ', ἅτινα θέλω εἶναι τὰ εἰρημένα τέκνα δώσωσιν αὐτῷ καὶ λά-
 βωσι τὴν εἰρημένην κούπαν. Ἔτι ὀφείλει μοι ὑπέρπυρα γ' διὰ
 δύο μουζούρια κοκκία ὁ ρηθεὶς Φραγκίσκος, καὶ σολδία λ' διὰ 25
 παπουτζία τῶν αὐτοῦ παιδῶν, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἔτι ὀφείλει μοι
 λίτρας τυροῦ, ὅπερ ἔλαβε δανεικὸν πρὸς τὸ πληρῶσαι τὴν αὐ-
 τοῦ δέτζιμαν, λίτρας ὅπως οὖν εἶναι περίπου, λίτρας ρν'. Ἔτι
 κρατεῖ με ὁ μαγιστρο-Πατίστας ὁ χρυσοχοδὸς ἓν δακτυλίδιον
 χρυσοῦν· ὀφείλω αὐτῷ δώσαντί μοι τὸ δακτυλίδιον, τὸ δη- 30
 μιουργικὸν εἰς τὸ καμωτικὸν αὐτοῦ, καὶ καράτα ὀκτώ χρυ-

- σίον μόνον τῆς φυρασίας· ἐπάνω εἰς τὴν φυρασίαν καὶ εἰς τὸ καμωτικὸν ἔδωκα αὐτῷ ἐν πινάκιον ροβίνθια καὶ ἐν πινάκιον φαρούλια, τὰ ροβίνθια πρὸς ὑπέρπυρον τὸ μουζούρη, καὶ τὰ φαρούλια πρὸς σολδία μὴ· ἐχρεώσται μοι πρότερον σολδία
- 5 ἰγ'. Ἐτι ὁ μαγιστρο-Κόλας ὁ χρυσοχοδὸς ὁ Κατελάνος κρατεῖ μοι μαρτζέλια εἰς διὰ νὰ μοὶ φορνίρη μίαν καρναρόλαν· ἔτι ὀφείλει μοι ἀκανφόρτε ὀνκίας εἰς. Ὁ κύρ Νικόλαος Κουρίνος τοῦ ποτὲ μισέρ Λαύρου ἐν μαστραπῇ ἀργυροῦν β' λιτρῶν καὶ ἐξαγίων β' ἐπεμψέ μοι οἶνον μουστον διὰ μερτικὸν τοῦ πλη-
- 10 ρώματος αὐτοῦ οὐκ οἶδα πόσα. Χρεωστῆ μοι ὁ Τριβιζάνος de Σαντρῆς ἐκ τῆς Περδαμούσας τὰ χρήματα τῆς τιμῆς τῶν ε' βουτζίων οἴνου, ἃ ἔδωκα αὐτῷ κομισιόνε εἰς Βενετίαν, οκτινες οἶνοι ἐπωλοῦντο ἐν Βενετία, ὡς ἤκουσα, μία κάρτα εἰς τὸ δουκάτον· εἰς οὐ οὐδὲν ἔλαθον, ἐπεμψέ μοι ἐκ Βενετίας ὁ
- 15 ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Τζάνης πανίον παγονάτζιον πράτζα ἐπτὰ καὶ ἐν κομμάτιον χρυσὸν διὰ μανίκας, καὶ χρυσίον κλωστον οὐκ ἐνθυμοῦμαι μίαν ὀγγίχην ἢ δύο, ἄτινα καὶ λογιζέστωσαν καὶ ἐμπαζέστωσαν ὅπου ἂν ἐκεῖνοι θελήσωσι. Ἐτι κατ' ἐμέ, ἐπικαλούμενόν μοι τὸν θεὸν μάρτυρα, ὅτι ὁ Τζάνης de Sandris
- 20 ὀφείλει μοι δουκάτα ἡ', ἄτινα ἔδωκα αὐτῷ δανεικὰ δίς, ἰ' καὶ ἡ', περὶ ὧν ἐδιεφερόμεθα τὸ παρεληλυθός· τῶρα λέγω ἔτι ἐνώπιον τοῦ ἀλαθῆτου θεοῦ, ὅτι ἀληθῶς χρεωστῆ μοι ἀκόμη τὰ εἰρημένα δουκάτα ἡ'. Ἐτι ἔχω δύο προύσια εἰς ἐνέχυρον διὰ τὰ φάρμακα ἐν τῷ ἐργαττηρίῳ τοῦ κύρ Στεφάνου Βιδόντα.
- 25 Ταῦτα πάντα μοὶ ὀφείλεται παρὰ τῶν εἰρημένων ἐμοῦ ὀφειλετῶν τὸν εἰρημένον τρόπον ὡς ἐγὼ λέγω. Ταῦτά τε οὖν καὶ ὅσα ἄλλα εὐρεθῆσεται ὀφειλόμενα ἐμοὶ ἐγγράφως ἢ ἀγράφως, πρὸς τούτοις εἴ τι ἄλλο ἐμόν, κινούμενον ἢ ἀκίνητον, ἤγουν ἀμπέλους, οἰκίας, περιβόληα, καὶ εἴ τι ἄλλο μένει ἐμὲ πατρό-
- 30 θεν ἢ μητρόθεν ἢ ἄλλως τως ἐν ὁποιοδήποτε τρόπῳ, ἀφίημι ταῦτα πάντα τα' ἐμαῖς εἰρημέναις θυγατρᾶσι, ἧτοι τῇ Μαρίας

καὶ Ἑλένη, ἐπίσης καὶ ὁμοίως, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ὑποσχέσεως ἣν ὑπεσχέθη τῇ ἐμῇ θυγατρὶ τῇ Μαρίας, ἐν τῷ ἀριθμῷ καὶ ἐν τῇ σούμα ἀπάντων τῶν ἐμῶν εἰρημένων πραγμάτων ἢ κτημάτων, ὅπως ἐκάστη αὐτῶν ἔχη τὸ ἴσον ὁμοίως καὶ ἐπίσης. Πρὸ τούτοις ἀρήμι αὐταῖς πρὸ πάντων καὶ τὴν 5 εὐχὴν μου. Καὶ αὐταὶ ὥσιν κεκρατημένα μνημονεύειν τῆς ψυχῆς μου κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν, ἥτοι τριήμερα, ἐννήμερα, τεσσαρχικοντῆμερα, τριμηνιαῖα, ἑξαμηνιαῖα καὶ χρονιαῖα, καὶ συναπαντήματα καθ' ἕκαστον χρόνον μέχρι τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἐπι βουλόμενος ταφῆναι ἐν τῷ 10 χῶ τοῦ Μεσαμπελλίου, (ἀφήμι) ὑπέρπυρα κ' διὰ τὴν ψυχὴν μου ταῖς καλογραφαῖς. Ἐπι ὀφείλει μοι ὁ κύρ Μανόλης Πάτερος βέργαν χρυσὴν ἐξαγίων ς', ἢ περίπου, διὰ δουκάτα δ', ἔλαβε διὰ ὄνομά μου ἀπὸ τοῦ Γ'ζ'άν Στόμπου δουκάτα ε', καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ ὑπέρπυρα δ' καὶ ἐν μαρτζέλι, ἄτινα εἰ καὶ εἰσι 15 πλέον τοῦ δανείσματος, ἐπεὶ ἔλαβον παρ' αὐτοῦ πρότερον μουζούρια ζ' σίτου πρὸς ὑπέρπυρον, ὡς ἐγὼ λέγω, ὅμως ἀφήμι αὐτὸν εἰς τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ, ἵνα ποιήσῃ λογαριασμὸν μετὰ τῶν κομεταρίων μου· ἔτι κρατεῖ μου δύο τῶλας κινὰς τραπεδόνας· ἔτι σακκία δ' καναβατζίνα καινά· ἐν ποκάμισον γυ- 20 ναικεῖον χωρὶς μανίκια καὶ ποῦστον· καὶ ἐν ζευγος μανικίων καμωμένων λεμκῶν γυναικεῖων· ἔτι τὸ κέρδος τῆς συντροφίας ὅλου τοῦ χρόνου ἔστιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ οὕτω ἐποιήσαμεν λογαριασμὸν μετὰ τοῦ εἰρημένου Πατάρου. Ἐπι ὀφείλει μοι ὁ Μιχάλης Ξυλοκέρατος ἐκ τῶν Πρίσων ὑπέρπυρα γ' καὶ 25 σολδία γ', ὅπως μοι δώσῃ σίτον. Ἐδωκα τῷ Κωνσταντῇ Γαρίδῃ ἀπὸ τῆς Κῶ, ὅστις ἔλαβε τὴν ἀνεψιάν τοῦ Χαλασμένου μύστατα οἴνου χωρὶς βουτζίων ς', πρὸς ὑπέρπυρα π' τὰ ρ', ὥστε ὀφείλει μοι ὑπέρπυρα ρζ'· ἐκεῖνος δὲ ἔδωκέν μοι δουκάτα β' ἡμισυ, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἐάν δὲ ἡ ἑτέρα τῶν ἐμῶν θυγατέ- 30 ρων ἀποθάνῃ τῆς ἐτέρας ζωῆς, ἵνα ἔχη ἕθειαν ἀφιέναι τὸ

μέρος αὐτῆς ὅπου ἂν αὐτῇ φαίνεται. Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἕτερον παρά τὰ εἰρημένα, ἀπεκρίθη ὅτι οὐ. Ἔτι ἀφήμι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκάτον ἓν, καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι εἶναι βεβαίαν καὶ ἀμετακίνητον πα-
 5 ρακληθεῖσιν ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων.

Ἐγὼ Ἰωάννης ὁ Βελόνα μάρτυς εἰμί. Ἐγὼ Μιχαὴλ Κούρης υἱὸς ποτέ. . . .

10. 1499 μαΐου 7, δωρητήριον Γραδενίγου.

Τῆς ζ' τοῦ μαΐου ἔτει αὐθί'. Ἐγὼ τε ὁ Τζανῆς Γραδενίγος
 10 καὶ Φραγγισκίνα ἡ αὐτοῦ ἀδελφή, παῖδες τοῦ ποτέ κύρ Νικολέ-
 του Γραδενίγου, οἰκοῦντες ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, γινώσκον-
 τες καὶ γνωρίζοντες πολλὰς εὐεργεσίας παρά σοῦ τοῦ κύρ Τζανῆ
 Πέτου, υἱοῦ τοῦ ποτέ μισέρ Λορέντζου, ἤγουν τὴν καθ' ἡμέραν
 τροφὴν ἣν ἔχομεν παρά σοῦ, ἧς χωρὶς ἀδύνατον ἡμᾶς ζῆν καὶ
 15 ἡμέραν μίαν, ὡς βεβλαμμένος ὁ ἕτερος ἡμῶν ὁ κύρ Τζανῆς
 καὶ ἀνερέγητος, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν συγγένειαν ἧτις μετὰ
 ἡμῶν ἐστίν· ἔτι δὲ καὶ δι' ἄλλας θεραπείας καὶ κουφισμοὺς
 οὓς συνοίδαμέν σοι συνιστῶντι καὶ σώζοντι τὴν ἡμετέραν ζω-
 ῆν· καὶ διὰ τοῦτο βουλόμενοι ἐκφυγεῖν τὰ τῆς ἀχαριστίας
 20 ἐγκλήματα, μὴ τοῖς εὐεργέταις εἰδότες καὶ χάριν καὶ ἀντι-
 διδόντες τὸ δυνατὸν ἡμῖν· πρὸς τούτοις ἐγὼ ἡ ρηθεῖσα Φραγ-
 γισκίνα κατοικῶ ἐν τῇ οἰκίᾳ σοῦ τοῦ ρηθέντος κύρ Τζανῆ
 Πέτου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ Κυρίλλου,
 ἔχουσα καὶ τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν παρά σοῦ καὶ τὸ ἔνδυμα·
 25 θέλοντες οὖν ἀμφοτέρω ἀποδιῶζει τὴν τῆς ἀχαριστίας κατη-
 γορίαν, ὡς εἴρηται, οἰκεία γνώμη καὶ θελήματι οἰκείῳ, θέλο-
 μεν ἀπὸ τῆς σήμερον ὅπερ σὺ ὁ ρηθεὶς κύρ Τζανῆς Πέτος
 ἔχεις καὶ κτᾶσαι καὶ ποσεδέρις, τὸν τε μηχανητὴν ὅστις ἐστίν

ἐμοῦ τοῦ ρηθέντος· Τζανῆ Γραδενίγου, κείμενον ὑπισθεν τῆς
 ἡμετέρας οἰκίας ἦν τὸ παρὸν οἰκοῦμεν, καὶ τὸ ἡμέτερον μέρος
 τῆς ρηθείσης ἡμετέρας οἰκίας, ἦν σήμερον οἰκῶ ἐγὼ ὁ ρηθεὶς
 Τζανῆς Γραδενίγος, καὶ δωρούμεθά σοι ὁμοίως τὴν τε χρῆσιν
 αὐτῆς καὶ αὐτὴν τὴν οἰκίαν καὶ τὸ φούντιον αὐτῆς ὁμοίως 5
 καὶ τοῦ ρηθέντος μαγαζιένου· καὶ εἴ τι ἄλλο πρᾶγμα ἀνα-
 μένει ἡμᾶς κινούμενόν τε καὶ ἀκίνητον, δωρούμεθά σοι, ὡς κύ-
 ριοι ἀμφοτέρω τῶν ρηθέντων κτημάτων· καὶ διδοάμεν σοι πᾶ-
 σαν τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔχομεν κατ' αὐτῶν ὡς τε σὰ δύνασθαι
 αὐτὰ δωρῆσασθαι, πωλῆσαι, προικίσαι καὶ διὰ τὴν ψυχὴν σου 10
 ἀριεῖναι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἔργον τῆς δεσποτείας· ἐστὶν εἰς αὐτὰ
 ποιῆσαι, ὡς ἴδια σὰ πράγματα, πλὴν ὑπερπύρων τ'· ἐγὼ γὰρ
 ὁ ρηθεὶς Γραδενίγος ἐξαιροῦμαι καὶ ρεσαλθάρω ὑπέρπυρα τ' τῆς
 κοντονατζιόνος, ἃ ἔλαβεν καὶ ἐζουρπάλισεν ὁ ποτε Κυρίλλος,
 ὁ ἀδελφός μου, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος· καὶ γὰρ ζητῶ αὐτὰ παρὰ τῶν 15
 αὐτοῦ πραγμάτων καὶ κοντετζιόνος· τὰ λοιπὰ δὲ πάντα δω-
 ροῦμαί σοι τῷ ρηθέντι Πέτῳ ὡς εἴρηται. Καὶ ταύτην τὴν δω-
 ρεᾶν καὶ τὴν δυνατῆν ποιούμεθά σοι ἡμεῖς οἱ ρηθέντες ἀδελ-
 φοὶ ὡς ἡμετέρῳ εὐεργέτῃ καὶ συγγενεῖ, ἀποδόντες σοι ὡς περ
 χρέος τὰς εἰς ἡμᾶς σου εὐεργεσίας καὶ χάριτας. Ἐγὼ δὲ ὁ 20
 ρηθεὶς Τζανῆς Πέτος ἐπαγγέλλομαι ὑμῖν, διδόναι ὑμῖν τὴν
 καθημερινὴν τροφὴν καὶ εἴ τινος ἄλλου χρεῖα ὑμῖν ἔσται μέ-
 χρι ὅλης τῆς ἡμετέρας ζωῆς, καὶ μετὰ τὸν ἡμέτερον θάνατον
 ποιῆσαι τὰ μνημόσυνα τῶν ἡμετέρων ψυχῶν κατὰ τὴν τάξιν
 τῆς τῶν Γραικῶν ἐκκλησίας, ἧγουν τριήμερα, ἐννεήμερα καὶ 25
 τὰ λοιπὰ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὡς εἴρη-
 ται. Ἐτι ὑπισχνοῦμαι δώσειν τῇ Κκαλῇ τῇ οὔσῃ ποτε παιδί-
 σκῃ σοῦ τοῦ ρηθέντος κύρ Τζανῆ Γραδενίγου ὑπέρπυρα ρ', με-
 τὰ τὸν σὸν θάνατον. Ἐτι δώσουν, ἐν ἡ ἐκκλησίᾳ ταφήση,
 ὑπέρπυρα ἰ' κατ' ἔτος μέχρι χρόνων δέκα διὰ τὴν ψυχὴν σου· 30
 ἔτι καὶ ἐν τσοςχρακονταήμερον καὶ ἐν σαββατικόν, ἕνεκα τῆς

- ψυχῆς σου τοῦ ρηθέντος κῦρ Ἰζανῆ Γραδενίγου, καὶ ὅσαι ἐξο-
δοὶ συμβήσονται διὰ τὴν ταφήν σου. Ἡμεῖς δὲ οἱ ρηθέντες
Ἰζανῆς καὶ Φρατζισκίνα ἀδελφοὶ ἀποβάλλομεν καὶ καταλύο-
μεν πᾶσαν γραφὴν ἄλλην, εἴτε διαθήκης, εἴτε ἄλλο ὅποιον
5 εἶδος γραφῆς πρὸ ταύτης παρ' ἡμῶν πεποιημένον. Καὶ ταῦτα
βεβαιούμεν ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμ-
μένων μαρτύρων παρακληθέντων, Λορέντζου Σεγρέδου υἱοῦ τοῦ
ποτὲ κῦρ Φραγγίου καὶ κῦρ Ἰωάννου Δουστουνίου υἱοῦ τοῦ
ποτὲ κῦρ Γεωργίου.
- 10 Ἐγὼ Μανουὴλ Γρηγορόπουλος, ἐξεῖλον μετὰ τοῦ προστάγ-
ματος τῆς ἐκλαμπροτάτης ἡμῶν αὐθεντίας.

11. 1500 μαΐου 22, διαθήκη Ζαμπέτας Μιτώνενας.

- Τῆ κβ' τοῦ μαΐου ἀφ' Ἐγὼ Ζαμπέτα Μιτώνενα χήρα γυνὴ
τοῦ ποτὲ μισέρ Ἀνδρ' ἄ οἰκοῦσα ἐν Κάνδακι νήσου Κρήτης,
15 φοβουμένη ἵνα μὴ προαρπαγῶ ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἢ ὑπὸ τινος
πάθους ἐνοχλοῦντος τῆ διανοίᾳ ἐμποδισθῶ διαθεῖναι περὶ τῶν
ἰ ὑπερπύρων ἅτινα λαμβάνω ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῶν ἁγίων
Μ' κατ' ἔτος, κατερχόμενα εἰς ἐμέ ἐκ τοῦ ποτὲ μισέρ Στεφά-
νου Μιγιδιώτου, καθὼς φαίνεται διαθήκη τοῦ εἰρημένου μου
20 πατρὸς γραφεῖσα χειρὶ τοῦ κῦρ Κυρίλλου Γραδενίγου, ἐκάλεσα
Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον, ὅπως τῆ ἐκείνου γραφῆ διαθήσω-
μαι περὶ τῶν εἰρημένων ἰ ὑπερπύρων. Θέλω οὖν ὅπως ὁ εὐ-
ρισκόμενος ἡγούμενος ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν ἁγίων Μ' ἢ ἐπί-
τροπος καὶ κομετάριος καὶ ἐπιμελητὴς ταύτης τῆς ἐμῆς δια-
25 θήκης. Θέλω οὖν ὅπως μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον τὰ εἰρημένα
ὑπέρπυρα ἰ λαμβάνῃ ὁ εὐρεθησόμενος ἡγούμενος τοῦ ρηθέντος
μοναστηρίου μέχρι τῆς αὐτοῦ ζωῆς, καὶ πάλιν μετὰ τὸν αὐ-

τοῦ θάνατον ὁ διάδοχος αὐτοῦ καὶ οὕτω κληθεῖς ἐς αἰεὶ ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡγουμένου κύρ Ἰωσήφ πατρός τοῦ Δαμουλά, εἰ ἔσται ζῶν μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, ἢ ὁ αὐτοῦ διάδοχος· καὶ οὕτως ἢ οὕτοι οἱ μετ' αὐτὸν ἡγούμενοι ὡς περιδεδεμένοι καὶ ὀμπλιγάδοι ἱρουρίειν καὶ ποιεῖν ἐν σαββατικῶν διὰ τὴν ψυχὴν μου καθ' ἕκαστον ἔτος διὰ τὰ εἰρημένα ἰ 5
 ὑπέρπυρα ἀϊδίως ὡς εἴρηται· καὶ ἵνα μὴ δύνηται τις ἐνοχλησαι τὸν ρηθέντα ἡγούμενον διὰ τὰ εἰρημένα ὑπέρπυρα ἰ ἄτινα ἀφήμι αὐτῷ μετὰ τὸν θάνατόν μου. Μάρτυρες παρακληθέντες κύρ Ἰάκουμος Ρουντζέρης υἱὸς τοῦ ποτε κύρ Ἀνδρέου 10
 καὶ Γρηγόριος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ Μιχάλης Ζαχαράτος, παρούσης καὶ Τέντας καὶ τῆς κερὰ Βαρβάρας τῆς θυγατρὸς αὐτῆς εἰς τὰ ἄνω γεγραμμένα καὶ συναιούσης αὐτῆς.

Ἐγὼ Μιχάλης ὁ Ζαχαράτος παρακληθεὶς μάρτυρας. Ἐγὼ Γιάκουμος Ρουτζέρης παρακληθεὶς μάρτυρας. 15

12. 1500 ἰουλίου 6, διαθήκη Εἰρήνης Σκαράνου.

Ἐπει ἀφ' μηνὸς ἰουλίου 5'. Ἐγὼ Εἰρήνη χήρα γυνὴ τοῦ ποτε Βασιλείου Σκαράνου, ἐκ Μεθώνης, τὸ παρὸν δὲ εὐρισκομένη ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ἀσθενῆς μὲν τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι, βουλομένη διαθέ- 20
 σθαι τὴν ἐμὴν προῖκα, γραφῆ Ἀντωνίου Δαμιλά νοταρίου, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ διαθέσειν· ἥτις ἐμὴ προῖξ ἔστιν εἰς μίαν σιγουράδαν καὶ βεβαιωθεῖσαν ἀμπέλον κειμένην ἐν Μαντοχώρει ὑπὸ τὴν Πλάκα ἔξω τῆς πόλεως Μεθώνης· ὁμοίως καὶ εἰς τὰς ὄσας ἐλαίικας δένδρακις εὐρισκομένη ἔχουσα ἐγγύς 25
 καὶ περίξ τῆς ρηθείσης ἀμπέλου· ἄτινα ἐδόθησαν ἐμοὶ παρὰ τοῦ ποτε Γεωργίου τοῦ πατρός μου εἰς προῖκα· ὁμοίως διατί-

- θεμμι καὶ διατάττομαι καὶ τὰ ἄλλα δένδρεα τῶν ἐλαιῶν, ἃ
 ἔχω λαβοῦσα παρὰ τοῦ ποτέ εἰρημένου ἀνδρός μου τοῦ Βασι-
 λείου, ὄντα ὑπὸ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Ρ. Τομάθου def.^ο ἐπισκό-
 5 που· ταῦτα οὖν πάντα καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα εὐρίσκομαι ἔχουσα,
 ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ὄντα, ἀφήμι τοῖς ἐμοῖς δυσὶν υἱοῖς,
 τῷ τε Νικολάῳ καὶ τῷ Μιχάλῃ, ὅπως μερισθῶσι τὰ τε εἰρημέ-
 να πράγματα ἐπίσης καὶ ἴσως· καὶ ὁμοίως πληρῶσι διὰ τὰ εἰρη-
 μένα δένδρεα καὶ διὰ τὴν ρηθείσαν ἀμπελον ὑπέρπυρα κ' εἰς
 τὸ κουμούνιον τῆς λαμπρᾶς αὐθεντείας, καὶ διὰ τὰ δένδρα τῆς
 10 ρηθείσης ἐπισκοπῆς λίτρας ἐλαίου κ' κατ' ἔτος· καὶ ὅπως δώσωσι
 Νικολάῳ τῷ Σιλβέστρῳ τῷ θετῷ μου υἱῷ ἐκ τῶν δένδρων τῶν
 ἐμῶν, δένδρεα εἴκοσι, ἕκαστος ἰ. Ἔστωσαν δὲ αἱ ἐξ ῥίζαι ἢ ἐπτὰ,
 αἰτινές εἰσιν ἐντὸς τῆς ἀμπέλου τῆς θυγατρὸς μου τῆς Μαργέ-
 15 τας, ἃς ἔλαβεν αὐτὴ παρὰ τοῦ εἰρημένου μου ἀνδρὸς εἰς πάκτος,
 πληροῦσαι μίαν καὶ ἡμισεῖαν λίτρας ἐλαίου κατ' ἔτος, ὥσι τῷ
 ἐγγόνῳ μου τῷ Ἰωάννῃ τῷ υἱῷ αὐτῆς τῆς Μαργέτας λεγομένῳ
 Πλεμμένῳ· τὴν οἰκίαν δὲ ἣν ἔχω ἐκτὸς τῆς ρηθείσης πόλεως
 Μεθώνης, ἀφήμι τῇ εἰρημένῃ ἐμῇ θυγατρὶ Μαργέτῃ διὰ τὴν
 ψυχὴν μου. Γὰρ δὲ τέσσαρα κούρβουλα τῶν ἐλαιῶν, ὧν αἱ
 20 τρεῖς εἰσὶ παρὰ τῷ πετρολήνῳ ὑπὸ τὸν τόπον τοῦ μισερ
 Πιέρου Μέμου, καὶ τὸ δ' παρὰ τῷ μαγιστρατεῖ πλησίον τῆς
 συκῆς, ἀφήμι τῇ Μανέτῃ Πούγενᾷ γυναικὶ τοῦ Πούα, καὶ
 τὴν ἡμισεῖαν συκίαν καὶ τὸ ἡμισυ τοῦ χωραφίου, καὶ τὸ χω-
 ράφιον τὸ κείμενον πλησίον τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἀφήμι τῷ
 25 εἰρημένῳ Νικολάῳ τῷ Σιλβέστρῳ· τὰ λοιπὰ δὲ πάντα κινού-
 μενα καὶ ἀκίνητα ἀφήμι τοῖς εἰρημένοις δύο μου υἱοῖς, σὺν
 τούτῳ τῷ τρόπῳ· ἵνα μὴ δύνωνται ἐνοχλῆσαι ἢ πειρᾶσαι τὴν
 εἰρημένην μου θυγατέρα τὴν Μαργέταν ἢ τὸν αὐτῆς υἱὸν τὸν
 30 Ἰωάννην τὸν Πλεμμένον εἰς ἐκεῖνα ὅσα ἔλαβον αὐτοὶ παρὰ
 τοῦ ποτέ μου ἀνδρὸς καὶ νῦν παρ' ἐμοῦ διὰ ταύτης τῆς παρού-
 σης δικθῆκης· ὁμοίως ἵνα μὴ δυνῶνται πειρᾶται αὐτὴν διὰ

τὴν ἄμπελον, ἣν ἔλαβεν ἡ θυγάτηρ μου ἡ Μαργέτα παρὰ τοῦ Νικολάου Καράνου εἰς προῖκα αὐτῆς διὰ δουκάτα ἢ ἄλλο-
 τρόπως θέλω ἵνα ὧσιν οἱ ρηθέντες μου υἱοὶ Νικόλαος καὶ Μι-
 χαῆλος ἐστερημένοι καὶ πριβάδοι ἐξ ἐκείνων ἃ ἀφήμι αὐτοῖς, 5
 ἐχέτω δὲ μόνον ἕκαστος αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν ὑπέρ-
 πυρα ἰ Μεθωναῖα. Ἐτι θέλω ἐάν τις, ἢ ὁ ἐπίσκοπος ἢ ἄλλος
 ἀντ' αὐτοῦ θελήσει στερεῆσαι ἢ λαβεῖν τινὰ ἐκ τῶν δένδρων τῆς
 ἐπισκοπῆς, ἅτινα δένδρα ἔδωκεν ὁ ρηθεὶς Βασίλειος ὁ ποτὲ
 πατὴρ αὐτῆς τῆς Μαργέτας καὶ ἐμὸς ἀνὴρ διὰ προῖκα αὐτῆς,
 θέλω ἵνα αὕτη δύνηται λαβεῖν ἄλλα τόσα ἐκ τῶν ρηθέντων 10
 ἐμῶν δένδρων πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ζημίας ἣν ζημιωθήσεται
 αὕτη εἰς τὴν δοθείσαν αὐτῆς προῖκα. Καὶ ταῦτα πάντα ἀφήμι
 αὐτοῖς τοῖς ἄνω γεγραμμένοις μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἐτι
 ἀφήμι ἐπιτρόπους τοὺς ἐμοὺς ρηθέντας υἱοὺς Νικόλαον καὶ 15
 Μιχαῆλον ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης. Ἐτι ἀφήμι αὐτοῖς καὶ 15
 τῇ ρηθείσῃ Μαργέτῃ τῇ ἐμῇ θυγατρὶ τὴν εὐχὴν μου. Ἐτι ἀ-
 φήμι ὅπως ὧσι κεκρατημένοι παρέχειν κατ' ἔτος εἰς τὴν ἁγίαν
 Αἰκατερίναν τῶν Σιναῖτων οἱ ρηθέντες ἐμοὶ κομεσάριοι λίτρον
 ἐλαίου κατ' ἔτος, ὅπου βούλομαι ταφῆναι, διὰ τὴν ψυχὴν μου.
 Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἄλλο τι, ἢ ἀφιέναι τινὶ ἐτέρῳ 20
 τι ἄλλο, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ βούλομαι. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν
 διαθήκην ἐγὼ ἡ ρηθεῖσα Εἰρήνη παρακαλοῦσα βούλομαι εἶναι
 βεβαίαν καὶ ἀκίνητον, παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τούτου τοῦ νο-
 ταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων.

Ἐγὼ Ἰωάννης Μηνᾶς μάρτυς εἰς τὰ ἄνω γεγραμμένα. 25

Ἐγὼ Ἀγγελῆς Μηνᾶς μάρτυς.

Καὶ Βίκτωρ Καλαμαρᾶς μάρτυς, καὶ κερὰ Ἀνδριόλα ἡ γυνὴ
 αὐτοῦ· οὐχ ὑπέγραψε δὲ διὰ τὸ μὴ εἶδέναι γράφειν αὐτόν.

13. 1500 Ιουλίου 26, διαθήκη πρωτοπαπᾶ
Ἀνδρέου Δαμοροῦ.

Ἔτει ἀφ' ἰνδικτιῶνος γ', μηνὸς Ιουλίου κς'. Ἐγὼ παπᾶς Ἀνδρέας Δαμορὸς πρωτοπαπᾶς Χάνδακος Κρήτης, οἰκῶν καὶ εὐρισκόμενος τὸ παρὸν ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ὑγιῆς μὲν τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, ἀσθενῆς δὲ τὸ σῶμα, βουλόμενος διαθέσθαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν εὐρίσκονται κινούμενα καὶ ἀκίνητα, ἐποίησα καλέσαι πρὸς με Ἀντώνιον Δαμιᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθῆσώμαι
10 αὐτὰ κατὰ τὴν ἐμὴν βουλὴν καὶ γνώμην. Καὶ πρῶτον ἀπάντων βούλομαι εἶναι ἐμὸν ἐπιμελητὴν καὶ κομεσάριον ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν μιστὴρ Γζουάνε Κορνάρων τὸν σύντεκνόν μου καὶ τὸν εὐλαδέστατον ἱεροδιάκονον Ἀριστόβουλον Ἀποστολίδην, καὶ τὴν ἐμὴν παπαδίαν, καὶ Μιχαὴλ τὸν υἱόν μου. Ἔτι ἀφήμι τὴν
15 παλαιάν μου σόκαν τῷ παπᾶ Μανούσῳ τῷ θείῳ μου· ἔτι ἀφήμι τῷ εἰρημένῳ Μιχαήλῳ τῷ υἱῷ μου τὴν ἐμὴν ἄμπελον τὴν μοσχάτον κειμένην ἐν Προύσαις ὑπὸ τὸν τόπον τοῦ Ξένου, καὶ σύγκαρπον. Ἔτι ἀφήμι τῷ παπᾶ Νικολάῳ τῷ υἱῷ μου τὴν ἄλλην ἄμπελον τὴν λογάδα, κειμένην ἐν Προύσαις ὑπὸ τὸν
20 τόπον τοῦ μιστὴρ Δομενέγου Βενέρου, διὰ ἐν σαββατικόν. Ἔτι τῷ ἐμῷ υἱῷ τῷ Φραγκίσκῳ ὑπέρπυρα ἰ', διὰ νὰ ἀγοράσῃ βιβλίον τῆς ἐκκλησίας. Ὁφείλω τῷ ρηθέντι μιστὴρ Γζουάνε Κορνάρῳ ὡς δάνεια ὑπέρπυρα ρ', δι' ἃ κρατῶ μοι μίαν πολιτίαν δουκᾶτων ιη', ἣν τινα ὅταν σωδάρη, λαμβανέτω αὐτός· τὰ ρηθέντα ὑπέρπυρα ρ', καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ρηθείσης πολιτίας δότω
25 εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν. Ἔτι ἀφήμι τοῖς ρηθεῖσι δύο μου υἱοῖς, ἧγουν τῷ παπᾶ Νικολάῳ καὶ τῷ παπᾶ Μιχαήλ ὅπως μερίσωνται τὰ χρήματα τοῦ Γζουδεγάνου τῆς ποτὲ Μινιζίνης τῆς ἀδελφῆς μου, ἃ ὀφείλω σωδάρειν ὡς ὁ ἐμὸς λογαριασμὸς ὑπέρ-

πυρα υ' η' περίπου, και επίσης μερισάσθωσαν. "Ετι ὀφείλω τῷ
 μισερ Ἰακούμω Δαδὸλω οἰκοῦντι παρὰ τῇ ἀγίᾳ Φωτεινῇ ὑπέρ-
 πυρα ν' η' ξ' ἢ περίπου, ὅτινι δοθήτω μία πολιτῆα ἐμὴ πρὸς
 ἀποπλήρωσιν τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ πρὸ ἐμοῦ χρημάτων. "Ετι
 ἀφήμι τῷ ρηθέντι ἱεροδιακόνω τὴν βίβλον τοῦ θεοῦ Χρυσο- 5
 στόμου τὴν εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ ἀγίου Παύλου, μέχρι τῆς
 αὐτοῦ ζωῆς, μετὰ δὲ τὸν αὐτοῦ θάνατον ἐπιστραφήτω εἰς
 τοὺς ρηθέντας μου παιδας. Τὰ λοιπὰ πάντα κινούμενα και
 ἀκίνητα ὅσα εὐρίσκομαι ἔχων και ὅσα μένουσιν ἐμὲ, ἀφήμι
 τῇ Ἄννῃ τῇ ρηθείσῃ παπαδίᾳ, μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. "Ετι 10
 θέλω ἵνα τὰ χρήματα ἃ ὀφείλει ὁ υἱὸς τοῦ ποτῆ Γεωργίου
 Πελεγρῆ σωδαρισθῶσι και πεμφθῶσι τῷ μισερ Βενεδίτω δὲ
 Πεζάρῳ εἰς Βενετίαν. "Ετι ἀφήμι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκά-
 τον ἕν διὰ τὸν αὐτοῦ κόπον. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην
 βεβαιῶ και βούλομαι ἀμετακίνητον εἶναι παρακληθεῖσαν ἐνώ- 15
 πιον τούτου τοῦ νοταρίου και τῶν (ὑπογεγραμμένων) μαρτύρων .

Ἐγὼ Ἀνδρέας ὁ Παβίας μάρτυς εἰμὶν ἰδιὰ τὰ ἄνω γεγραμ-
 μένα .

Ἐγὼ Μανουὴλ ὁ Κλάδος μάρτυς εἰμὶν ἰδιὰ τὰ ἄνω γεγραμ-
 μένα .

20

Ἐγὼ Φιλίππος ὁ Ραδινὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν .

Μάρκος Ρωμᾶς υἱὸς τοῦ πατρὸς Μιχάλη οὐκ ἔγραψε, διὰ τὸ
 μὴ εἰδέναι γράφειν .

Τῇ α' τοῦ σεπτεμβρίου αὐγ' ἐγὼ ὁ ρηθεὶς πατρὸς Ἀνδρέας
 βεβαιῶ τὴν παροῦσαν διαθήκην, πλὴν στερῶ τὸν εἰρημένον 25
 Ἀριστόβουλον Ἀποστολίδην τῆς ἐπιμελείας ταύτης τῆς ἐμῆς
 διαθήκης και τῆς χρήσεως τῆς βίβλου τοῦ θεοῦ Χρυσοστόμου
 τῆς εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ θεοῦ Παύλου ἐξηγήσεως· ἐπὶ μάρ-
 τυρι κὺρ Γεωργίῳ Λόγγῳ και κὺρ Ἀντωνίῳ Πόρκῳ .

14. 1500 νοεμβρίου 24, διαθήκη Ἰωάννου
Κοστομίρη.

Ἔτει ἀφ' μηνὸς νοεμβρίου κδ'. Ἐγὼ Ἰωάννης Κοστομίρης
ὁ καὶ πρωτοφάλτης οἰκῶν ἐν προφυλαίοις Χάνδακος Κρήτης,
5 ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς
αἰσθήσεσι, βουλόμενος διαθέσθαι τὰ ἐμὰ πράγματα κατὰ τὴν
ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν, ἐποίησα καλέσσει πρὸς με Ἀντώ-
νιον Δαμιλιᾶ νοτάριον, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ ἀφήσω καὶ τάξω
πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστίν, κατὰ τὴν ἐμὴν ὀ-
10 ρεξίν καὶ βούλησιν. Καὶ πρῶτον ἀπάντων ἀφήμι ἐπιμελητάς
καὶ κομεσαρίους ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν αἰδέσιμον ἱε-
ρέα καὶ πρωτοπαπᾶ ταύτης τῆς πόλεως Χάνδακος Κρήτης κύρ
Ἀνδρέα Δομιρό, καὶ Στελιανὴν τὴν ἐμὴν γυναῖκα, ὅπως ἀμ-
φότεροι ἐπιμελήσωνται καὶ ἐνεργήσωσι καθὼς ἐγὼ ὑποδιατάτ-
15 τομαι. Ἔτι ἀφήμι τῷ Ἰπῆ τῷ ἐμῷ ἐγγόνῳ ὑπέρπυρα ε' διὰ
τὴν ψυχὴν μου· ἔτι τῇ ἀνεψιᾷ μου τῇ Μαρῖα τῇ Ραγουζώνενα
ὑπέρπυρα ιε' διὰ τὴν ψυχὴν μου· τὰ λοιπά, εἴτε ἄμπελοι εἴτε
οἰκίαι, εἴτε χρήματα, εἴτε ἄλλα πράγματα ὅσα εὕρισκομαι
ἔχων, ὅσα ρεσταρήσωσι καὶ ὑπόλοιπα ἔσονται μετὰ ψυχικὰ
20 ἃ ποιήσωσιν οἱ ἐμοὶ ρηθέντες κομεσαρίοι μὲ ποιήσωσι λογι-
σασμόν τινα διὰ τὰς ἐξόδους ὡς ἐκεῖνοι ποιήσουσι διὰ τὴν
ψυχὴν μου· ἔτι ἀφήμι τῷ ρηθέντι πρωτοπαπᾶ καὶ ἐμῷ κο-
μεσαρίῳ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον τὴν ἄμπελον κειμένην ἐν
Σταυρωμένῳ παρὰ τῷ Γεωφύρῳ ἣν ἠγόρασα τὸ παρεληλυθὸς
25 παρὰ τοῦ παπᾶ Ἰωάννου Κακαβᾶ, καθὰ φαίνεται γραφῇ κύρ
Λεονάρδου Παντολέου νοταρίου, διδόντι ὑπέρπυρα ιε' καὶ λαμ-
βάνοντι καὶ τὸ ρέστος τῆς ρηθείσης ἀμπέλου ἐργατῶν ε'· τὰ
λοιπὰ ἔστωσαν τῇ ἐμῇ γυναικὶ τῇ ρηθείσῃ Στελιανῇ, ἐν οἷς
συμπεριληφθήσεται καὶ ἡ προῖξ αὐτῆς. Ἔτι ἀφήμι ἐν τῇ

Κυρία τῶν Ἀγγέλων ἐν τεσσαρακονταήμερον, ὅπου βούλομαι ἐνταφιασθῆναι. Τὰ εἰρημένα λάσα ὡς τοῦ ἐγγόνου καὶ τῆς ἀνεψιάς μου πληρωθῶσιν ἐκ τε τῶν ὀφειλομένων ἐμοί, ἐκ τῆς ἐσοδίας μου, καὶ τῶν ἐ' ὑπερπύρων ἄ μοι ὀφείλει ἐκ τοῦ παρεληλυθότος ὁ παπᾶς Ἰωάννης Λούμπινας ἐκ τοῦ Βενεράτου, 5 καὶ τὰ ς' ὑπέρπυρα ἐκ τοῦ νομίου ἢ ἐτέρωθεν ἐκ τῶν ἐμῶν. Ἐ'ρωτηθεὶς εἰ βούλεται ἀφιέναι τι ἐτέρῳ τινὶ διὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ βούλεται. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι ἀκίνητον καὶ ἀμετάθετον εἶναι. Ἰστέον δε', ὅτι κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον ὁ παπᾶς Ἰωάννης Κακαβᾶς ὀφείλει 10 λαβεῖν παρ' ἐμοῦ ὑπέρπυρα ἐ', κάκεινος ἀποδώσων ἐμοὶ καὶ γυρίσων ἄμπελον ἐργατῶν ς'. Καὶ ταῦτα βεβαιῶ ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων μωρτύρων κύρ Μάρκος Κυρίνος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφός του καὶ Δημήτριος ἐπιλεγόμενος Δούκας.

Ἐγὼ Δημήτριος λεγόμενος Δούκας μάρτυς εἰμί. 15

Ἐγὼ Μάρκος Κουρῆς μάρτυς εἰμί.

Ἐγὼ Ἀνδρέας Κουρῆνο μάρτυς εἰμί.

Τῇ ἐ' τοῦ φεβρουαρίου ἔτει ἀφ' ἐγὼ ὁ ρηθεὶς Ἰωάννης Κοστομύρης θέλω ὅπως ἡ παρούσα διαθήκη ἢ ἠφανισμένη καὶ ἀνίσχυρος οὕτω ὥσπερ καὶ μηδέποτε ἐγένετο, συγκαλέσας καὶ 20 μάρτυρας τῆς καταλύσεως ταύτης....

15. 1501 ἰανουαρίου 18, διαθήκη Τζανῆ Γραδενίγου (1).

Ἐτει ἀφ' μηνὸς ἰανουαρίου ιη'. Ἐγὼ Τζανῆς Γραδενίγος υἱὸς τοῦ ποτὲ κύρ Νικολάου, ἀσθενῆς μὲν τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ τῷ νῷ, βουλόμενος διαθεῖναι πάντα τὰ ἐμά, εἴτε κτήματα 25

(1) Ἡ διαθήκη αὕτη εὑρηται εἰς διπλοῦν.

ἀκίνητα, εἴτε ἄλλα κινούμενα πράγματα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξου-
 σίαν ὄντα, πρὸ τοῦ ἐμοῦ θανάτου, ἐκάλεσα πρὸς με Ἀντώνιον
 Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ αὐτοῦ γραφῇ διαθήσωμαι
 καὶ διατάξωμαι ταύτην τὴν ἐμὴν τελευταίαν διαθήκην κατ'
 5 ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν. Καὶ πρῶτον ἀπάντων βούλομαι
 τὴν κερὰ Ζαμπέταν Πιτέναν καὶ τὸν μισέρ Τζουάνε τὸν υἱὸν
 αὐτῆς εἶναι ἐπιμελητάς καὶ κομεσαρίους ταύτης τῆς ἐμῆς δια-
 θήκης· εἶτα θέλω ὅπως πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα ὅσα κατέρ-
 χονται εἰς ἐμέ καὶ ἐγγίζουσιν ἐμοὶ πατρόθεν, μητρόθεν καὶ
 10 ὄθεν ἄλλοθεν ὀποιοῦδήποτε τρόπῳ κινούμενα καὶ ἀκίνητα ὡσι
 τῇ ἀδελφῇ μου τῇ Φραγγισκίνα μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἔτι
 βούλομαι ἐνταφιασθῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου καὶ πανευφήμου
 ἀποστόλου Πέτρου, καὶ ἐνδύσασθαι τὸ σχῆμα τοῦ ἀγίου Δο-
 μινίκου, καὶ ὅπως οἱ φράροι τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου λά-
 15 βωσι τὸ ἐνοίκιον τοῦ ἐμοῦ μαγατζένου κειμένου πλησίον τῆς
 ἐμῆς οἰκίας· ἦν σήμερον ἐγὼ οἰκῶ, χρόνον ἕνα, καὶ αὐτοὶ πλη-
 ρώσωσι τὰ γ' ὑπέρπυρα τοῦ παραδέγου αὐτῆς· θέλω οὖν αὐ-
 τούς λαβεῖν τὸ ρηθὲν ἐνοίκιον τοῦ εἰρημένου μαγατζένου διὰ
 τὸ δύνασθαι αὐτούς πληρωθῆναι τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἄμπιτον ὅπερ
 20 βούλομαι ἐνδυθῆναι τοῦ ἀγίου Δομινίκου. Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλε-
 ται τι ἕτερον εἰπεῖν, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ βούλεται εἰπεῖν ἄλλο τι.
 Ἔτι κατὰ τὴν κ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καλεσθεὶς δεῦτερον οὗτος
 ὁ νοτάριος παρὰ τοῦ εἰρημένου κύρ Τζανῆ Γραδενίγου ἤκουσεν
 αὐτοῦ εἰπόντος, ὅτι βούλεται ὁ ρηθεὶς κύρ Τζανῆς ἕνα τὰ εἰρη-
 25 μένα ἅπαντα ἀγαθὰ αὐτοῦ, μετὰ τὸν θάνατον τῆς Φραγγισκί-
 νας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, διζδέχεται ὁ ρηθεὶς κύρ Τζανῆς ὁ αὐ-
 τοῦ κομεσάριος· καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ πάλιν θάνατον, διαδέξων-
 ται αὐτὰ οἱ παῖδες αὐτοῦ μερισάμενοι αὐτὰ ἐπίσης· καὶ ταύτην
 τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι ἀκίνητον καὶ ἀσάλευτον εἶναι,
 30 παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τοῦ νοτάρχου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων
 μαρτύρων κύρ Νικολάου Καπέλα καὶ μαγιστρο-Κωνσταντίνου

Βενέρη ράπτου και τοῦ Πέτρου Μοντζενάζου, ἔτι δὲ πρότερον Ἀνδρέου Κυθηριώτου και Μαρίας Λουράνζενας.

Ἐγὼ Μανουὴλ Γρηγορόπουλος νοτάριος βασιλικὸς ἐκτετύπω-
κα ταύτην.

16. 1502 ἀπριλίου 26, διαθήκη Κεράννας
Θεοδώρου σέρβου.

5

Τῆ κας' τοῦ ἀπριλλίου αφβ'. Ἐγὼ Κεράννα γυνὴ τοῦ Θεο-
δώρου σέρβου Τριανταφύλλου Κρουβετζουρα, ἀσθενὴς μὲν τῷ
σώματι, ὑγιῆς δὲ τῷ νοῦ και ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι, βουλο-
μένη πρὸ τοῦ ἐμοῦ θανάτου διαθεῖναι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν 10
ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστίν, εἴτε προῖξ, εἴτε ἄλλο τι περιήκον και ἐγ-
γίζον ἐμοὶ ὁποιοῦδήποτε τρόπῳ, ἐπικεκλήμην πρὸς με Ἀντώνιον
Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικὸν ὅπως τῆ ἐκείνου γραφῆ διατάξω
και διαθήσωμαι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, εἴτε κινούμενα εἴτε
ἀκίνητα, εἴτε ἐκεῖνα. Καὶ πρῶτον βούλομαι εἶναι ἐπιμελητὴν 15
και κομεσάριον μόνον ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Θεόδωρον
τὸν προειρημένον ἐμὸν ἄνδρα. Εἶτα ἀφήμι τῷ ἐμῷ υἱῷ Νι-
κολάῳ τὴν εὐχὴν μου και ὑπέρπυρα εἰ διὰ τὴν ψυχὴν μου,
σὺν τούτῳ ἵνα μὴ ἐνοχλήσῃ τὸν εἰρημένον Θεόδωρον τὸν ἄν-
δρα μου, ἀλλοτρόπως στερηθῆ και τῶν εἰρημένων ὑπερπύρων 20
εἰ. Ἐτι ἀφήμι τῷ ἱερεῖ τῷ ὑπηρετοῦντι ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεο-
τόκου λεγομένης κερὰ Μανολίτισσας ἡμισυ σαββατικόν, και
ἵνα ταφῶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Γεωργίου τοῦ Μόσχου, ὅπου
θέλω ἵνα δοθῆ ἡμισυ σαββατικόν. Ἐτι τῆ Ἀναστασίᾳ Μαρμα-
ράδενᾳ γυναικὶ τοῦ ποτὲ Κωνσταντῆ Χρυσοχοῦ ὑπέρπυρα γ' 25
διὰ τὴν ψυχὴν μου. Τὰ λοιπὰ πάντα εἴτε κινούμενα εἴτε ἀ-
κίνητα μένοντα ἐμοὶ πατρόςθεν μητρόθεν και παντὶ ἄλλῳ τρό-

πῶ ἐρχόμενα εἰς ἐμέ ἀφίημι τῷ εἰρημένῳ Θεοδώρῳ καὶ ἐμῷ
κομεσαρίῳ. Ἔτι ἀφίημι τούτῳ τῷ νοταρίῳ ὑπέροπυρα δ' διὰ
τὸν κόπον αὐτοῦ. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται ἀφιέναι ἕτερόν τι
ἀλλαχοῦ που διὰ τὴν ψυχὴν αὐτῆς, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ· καὶ
5 ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βεβαιῶ καὶ βούλομαι ἀκίνητον
καὶ ἀμετάθετον εἶναι.

Ἐγὼ ὁ Νικόλαος ὁ Κασάρῳ μάρτυρας. Ἐγὼ Ἰωάννης Κράμ-
πας μάρτυρῶ τὰ ἄνωθεν. Μάρκο καὶ μαγιστρο-Γεώργη Κράμ-
πας Φουνάροι.

10 17. 1502 ἰουνίου 29, διαθήκη Μαρίας Καπέλενας.

Τῆς κθ' τοῦ ἰουνίου ἀφβ' ἔτει. Ἐγὼ Μαρία Καπέλενα γυνὴ
τοῦ Φραγγία οἰκοῦσα ἐν ἐξωπόρτῃ Χάνδακος Κρήτης, εὐρισκο-
μένη δὲ τὸ παρὸν ἐντὸς Χάνδακος πόλεως, ἀσθενῆς μὲν τῷ σώ-
ματι, ὑγιῆς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, βουλομένη διαθέσθαι
15 καὶ διατάξαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστὶ κινούμενα
καὶ ἀκίνητα, ἐκάλεσα ἐλθεῖν πρὸς με' Ἀντώνιον Δαμιλιᾶν νοτάριον
βασιλικόν, ὅπως τῆς ἐκείνου γραφῆς διαθέσωμαι καὶ διατάξωμαι
πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα κατὰ τὴν ἐμὴν βουλὴν καὶ γνώμην. Καὶ
πρῶτον ἀπάντων βούλομαι εἶναι ἐπιμελητὴν καὶ κομεσαρίον ταύ-
20 τῆς τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν εὐλαβῆ ἱερέα παπᾶ κύρ Νικόλαον
Πανεύφημον. Εἶτα ἀφίημι τῷ Γεωργίῳ τῷ ἐμῷ υἱῷ πᾶσαν τὴν
ἐμὴν προῖκα δοθεῖσαν ἐμοὶ παρὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ καιρῷ
τῆς ὑπανδρείας μου, καθὼς φαίνεται γραφῆς τοῦ κύρ Γεωργίου
Χούμνου νοταρίου. Ἔτι καὶ ἄλλο πᾶν πρᾶγμα κινούμενον καὶ
25 ἀκίνητον ἀναμένει ἐμὲ πατρόθεν, μητρόθεν ἢ ἄλλοθεν ποθεν
παντὶ τρόπῳ εἰς ἐμὲ κατερχόμενον, ἢ ἀναμένον ἐμέ, ἀφίημι
τῷ εἰρημένῳ Γεωργίῳ τῷ ἐμῷ τέκνῳ. Ἐὐν δὲ ὁ εἰρημένος

μου υἱὸς ἀποθάνῃ πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, (δὲ ἐτὰ λεγίτιμα) ἔστωσαν πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, εἴτε προῖξ εἴτε ἄλλο πρᾶγμα εἴτε ἐκεῖνο, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἐπιλεγομένου Σκουλούδη, διὰ τὴν ψυχὴν μου μετὰ δὲ τὴν ρηθείσαν ἡλικίαν αὐτοῦ, ἔστωσαν ὅπου ὁ ρηθεὶς Γεώργιος βου- 5 λήσεται· καὶ ἵνα μὴ ἔχῃ ἐξουσίαν ὁ ρηθεὶς ἐμὸς υἱὸς εἰς τὰ εἰρημένα ἐμοῦ πράγματα μεταχειρίσασθαι πρὸ τῆς εἰρημένης ἡλικίας, εἴτε χρήματα, εἴτε στάμπελε, εἴτε ἐκεῖνα, ἀλλὰ μενέτωσαν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ εἰρημένου ἐμοῦ κομεσαρίου τοῦ ρηθέντος ἱερέως, καὶ αὐτὸς ὁ ρηθεὶς ἱερεὺς κυβερνάτω ὡς υἱὸν 10 αὐτοῦ. Ἐάν δὲ ὁ ρηθεὶς παῖς ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ εἰρημένου καιροῦ τῆς νομίμου αὐτοῦ ἡλικίας, ἀγορασθήτω ἐν στάμπελε, ὅπως φανῆται τῷ ἐμῷ ρηθέντι κομεσαρίῳ, διὰ τῶν χρημάτων, ἃ εὐρεθῆσονται ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ὅπως ὁ καρπὸς ἢ ἐνοίκιον τοῦ εἰρημένου σταμπέλου ἔσται τῷ εἰρημένῳ ναῶ τοῦ Σωτῆρος Χρι- 15 στοῦ διὰ τὴν ψυχὴν μου· εἰ δὲ εἴη στάμπελε, τὸ ἐνοίκιον ἔσται τοῦ εἰρημένου ναοῦ. Καὶ ταῦτα λέγω, ἐάν πρὸ τῆς εἰρημένης ἡλικίας ὁ ρηθεὶς παῖς ἀποθάνῃ, θέλει ταφῆ ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῶ. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται ἀρίεμαι ἢ εἰπεῖν τι ἕτερον παρὰ τὰ εἰρημένα, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ· καὶ ταῦτα βεβαιῶ καὶ βούλομαι 20 ἀκίνητα εἶναι καὶ ἀμετάθετα, ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων.

Io Anzolo Mesano testimonio . Ἐγὼ Μιχαὴλ Μουρίκος νο-
 τάριος τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας μάρτυς ἤμην . Ἐγὼ Μανόλης
 Ἐρμιτίν Κρεβετζουρᾶς μάρτυς εἰς τ' ἄνω γεγραμμένα· καὶ μα- 25
 γιστρο-Μάρκος Ἀσάνης μάρτυς καὶ αὐτός.

18. 1502 Ιουλίου 31, διαθήκη Νεράτας Σαρτούρου.

Τῆ λα' τοῦ Ιουλίου αφεβ'. Ἐγὼ Νεράτα γυνὴ τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου Κορωναίου Σαρτούρου οἰκοῦσα ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ἀσθενῆς μὲν τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ τῷ νῷ, καὶ ταῖς
 5 λοιπαῖς αἰσθήσεσι, φοβουμένη μὴ ἀπανθρωπισθῶ πρὸ τοῦ ἐμὲ ποιῆσαι διάταξιν καὶ διαθήκην κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν, ἠβουλήθην καλέσαι πρὸς με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῆ αὐτοῦ γραφῆ διατάξωμαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστί, εἴτε προῖξ εἴτε ἄλλο τι ἀναμένει
 10 ἐμὲ πατρόθεν ἢ μητρόθεν ἄλλοθεν ποθεν. Καὶ πρῶτον ἀπάντων ποιουμαι κομεσάριον καὶ ἐπιμελητὴν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν εἰρημένον κὺρ Κωνσταντίνον τὸν ἐμὸν ἄνδρα· εἶτα ἀφήμι τῆ Ἄννη θυγατρὶ τῆς ψυχῆς μου ὑπέρπυρα σ' μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον εἰς ὥραν ὑπανδρείας αὐτῆς, ἐκ τῆς ἐμῆς
 15 τῆς προικῆς, ἣτις ἦν ὅσα περιέχει ἡ γραφὴ τοῦ ποτὲ κὺρ Φραγγίσκου Καστροφύλακος. Ἐτι ἀφήμι τῷ ναῷ τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ ἐπιλεγομένου Σκουλούδη εἰς λειτουργίαν ὑπέρπυρα ν' διὰ τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἵνα δοθῶσι καὶ πληρωθῶσιν αὐτὰ εἰς χρόνον ἕνα τὰ ἡμίση μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, τὰ λοιπὰ ἡμίση
 20 εἰς χρόνους β' μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἐτι ἀφήμι τῆ Τζουάνᾳ θυγατρὶ τοῦ Γεούργα τοῦ Κουρφιάτη ὑπέρπυρα ν' δοθησόμενα εἰς ὥραν ὑπανδρείας αὐτῆς διὰ τὴν ψυχὴν μου· καὶ ἵνα ὁ εἰρημένος ἐμὸς κομεσάριος μνημονεύῃ διὰ τῶν ἱερέων μέχρι χρόνον ἑνὸς κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀντολικῶν ἱερέων· θέλω
 25 δὲ ἵνα τὸ ρέστος καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἐμῆς προικῆς καὶ εἴ τι ἄλλο ἀναμένει ἐμὲ ὅποιωδήποτε τρόπῳ πατρόθεν ἢ μητρόθεν ἢ ἄλλοθεν ποθεν ὡσι καὶ γένωνται τῷ εἰρημένῳ ἐμῷ ἄνδρὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, διὰ τὴν ψυχὴν μου· μένη δὲ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἢ ἐμῇ προίξ, ἥτοι τὸ ρέστος αὐτῆς εἰς τὰς χει-

ρας αὐτοῦ σιγούρα εἰς τὸ στάμπελε αὐτοῦ, ὅπως πάλιν μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον τὰ ἐμὰ τέκνα διαδέχωνται τὸ ρηθὲν ρέστος, ἐπίσης μερισάμενοι αὐτά· ἀποθανόντος δὲ τοῦ ἑτέρου τέκνου, διαδέχεται τὸ ἕτερον· ἀποθανόντων δὲ ἀμφοτέρων, ὡς καὶ ὑπάρχωσι διὰ τὴν ψυχὴν μου τὰ τέκνα πάλιν αὐτῶν τῶν 5 εἰρημένων ἐμῶν τέκνων· ἀποθανόντων χωρὶς τέκνων, ἀπελθέτωσαν καὶ δοθήτωσαν ὑπέρπυρα ῥ' ἑνὶ παιδί θηλυκῷ πένητι πρὸς τὸ ὑπανδρευθῆναι, τὰ λοιπὰ τοῦ ρέστου, ἀπελθέτω τὰ ἡμίση εἰς φυλακὴν, καὶ τὰ λοιπὰ ἡμίση εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, διὰ τὴν ψυχὴν ἐμοῦ ἀπάντων. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται 10 εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἕτερόν τι, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ· καὶ ταῦτα· βεβαίως ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων.

Ἐγὼ Γεώργης Καλόθετος μάρτυς. Ἐγὼ Μανόλης Κρεβετζουρᾶς ἔς τ' ἄνω γεγραμμένα μάρτυς.

15

19. 1503 αὐγούστου 29, διαθήκη **Μαργέτας Δετομάζη**.

Τῇ κθ' τοῦ αὐγούστου αἰφγ' ἔτει. Ἐγὼ Μαργέτα γυνὴ τοῦ Τζουάνε Δετομάζη οἰκοῦσα ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ὑγιῆς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, φοβουμένη μήπως ἀρπαγῶ τῆς ἐντεῦθεν ζωῆς πρὸ τοῦ ἐμὲ διαθεῖναι 20 πάντα ὅσα εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν εἴτε προῖκα εἴτε δεμεσίρις, ἐκάλεσα Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι τὴν τε ἐμὴν ἅπασαν προῖκα καὶ δεμεσίριαν κατὰ τὴν ἐμὴν ὄρεξιν καὶ διάθεσιν. Καὶ πρῶτον ἀπάντων βούλομαι τὴν κερὰ Ὀνέσταν τὴν ἐμὴν μητέρα εἶναι 25 ἐπιμελητὴν καὶ κομμοσαρίαν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης μόνην, ὅπως παραπέμψῃ καὶ κυβερνήσῃ αὐτὴ καθὼς ἐγὼ ὑποκατιοῦσα ὑπεθήσωμαι· εἴτε ἀφίημι πᾶσαν τὴν ἐμὴν προῖκα τοῖς ἐμοῖς

τέκνοις τῆ τε Πολυζένη καὶ τῆ Φρατζοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις μου
 τέκνοις ὅσα εὐρεθῆσομαι ἔχουσα μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, με-
 ρισθῶσιν ἐπίσης· τά τε ἄρσενα καὶ θήλεα· καὶ ἐὰν ἐξ αὐτῶν
 ἀποθάνῃ πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, ἐπαναστραφήτω ἢ προίξῃ μου
 5 εἰς τὰ λοιπὰ τέκνα· καὶ οὕτω μέχρι τοῦ ἐσχάτου, εἰ καὶ ἐν
 ἔσται τὸ ἐναπολειφθῆναι, λαμβάνῃ πᾶσαν τὴν ἐμὴν προίκα· Ἐὰν
 δὲ πάντα ἀποθάνωσι πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, ἐπιστραφήτω
 εἰς τὴν ἐμὴν εἰρημένην μητέρα καὶ κομεσαρίαν ζῶσαν· ἐὰν δὲ
 αὐτὴ ἢ μήτηρ μου εὐρεθῇ ἀποθανοῦσα πρότερον πρὸ τοῦ θ-
 10 νάτου τῶν ἐμῶν τέκνων, καὶ τοῦ ὑστέρου τοῦ ἀπολειφθέντος,
 εἴτε μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς εὐρεθῇ ζῶσα ἐκ τῶν ἐμῶν τέκνων,
 εἴτε καὶ αὐτὰ πάντα ἀποθάνωσι πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας ὡς
 εἴρηται, θέλω ἵνα μετὰ τὸν θάνατον ἀπάντων τῶν ἐμῶν τέκνων,
 τῆς μητρός μου ἀπολειπούσης, ὅπως λαμβάνῃ τὸ μοναστήριον
 15 τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου ὑπέρπυρα τ' διὰ τὴν ψυχὴν μου, καὶ
 αὐτοὶ οἱ φράροι ποιῶσι λειτουργίας ῥ' καὶ ἐν σέκιον μέχρι τῆς
 ἀναλώσεως τῶν εἰρημένων ὑπερπύρων τ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον
 τῶν ἐμῶν τέκνων, ζώσης τῆς ἐμῆς μητρός καὶ μὴ ζώσης, ἀ-
 φήμι τὸ χωρίον τὴν Κόλεναν τῷ εἰρημένῳ Τζουάνε τῷ ἀνδρὶ
 20 μου. Ἐπι ἀρήμι τῆ Αἰκατερίνη τῆ νένα μου ὑπέρπυρα ν' μετὰ
 τὸν ἐμὸν θάνατον καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐμῶν τέκνων.
 Ἐῖτι θέλω ἵνα οἱ φράροι τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου κειμένου ἐν
 τῷ ἄκρῳ τῆς πόλεως Χάνδακος, λαμβάνωσι τόσον ὅσον ἐστὶν
 ἱκανὸν πρὸς τὰς λ' λειτουργίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ ἄλλας
 25 λ' τοῦ Σταυροῦ, καὶ τῆς Θεοτόκου ξγ', διὰ τὴν ψυχὴν μου,
 ἔξω τῶν εἰρημένων ὑπ. τ'· αἱ λοιπαὶ τῆς ἐμῆς προικός δοθή-
 τωσαν πρὸς ὑπανδρείαν τριῶν τινων θηλυκῶν πτωχῶν διὰ τὴν
 ψυχὴν μου· καὶ ταῦτα ἔστωσαν τὰ ἀναγεγραμμένα μετὰ τὸν
 θάνατον ἀπάντων τῶν ἐμῶν τέκνων τῶν τε ὄντων καὶ τῶν
 30 ἐσομένων· ζώντων δὲ αὐτῶν, μόναι αἱ λειτουργίαι τοῦ ἁγίου
 Γρηγορίου καὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Θεοτόκου ἐξοδιδόσθωσαν

μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον· τὰ τριακόςια δὲ ὑπέρπυρα ἄτινα ἀφήμι τῷ ἀγίῳ Φραγγίσκῳ ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ἔστωσιν τοῖς ἐμοῖς τέκνοις ἢ τέκνῳ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον· ἢ μήτηρ μου δὲ ἢ κερὰ Ὀνέστα, ζώντων τῶν τέκνων καὶ ἀποθανόντων, λαμβανέτω τὴν ἐμὴν δεμεσορίαν. 5

δουκάτα πενήκοντα, μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον . . . . .

Ἐάν δὲ τὰ ἐμὰ τέκνα πάντα ἀποθάνωσι πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, ἔστωσιν ἅπαντα τῇ ἐμῇ εἰρημένῃ μητρὶ καὶ κομεσχαρία, καὶ αὐτὴ δότω τὰ τ' ὑπέρπυρα τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἀγίου Φραγγίσκου καὶ τὰς ἄλλας εἰρημένας λειτουργίας, ἔξω μόνον 10 τῆς Κόλενας, ἣν ἀφήμι τῷ ἐμῷ εἰρημένῳ ἀνδρὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐμῶν ἀπάντων τέκνων, ὡς εἴρηται· μετὰ δὲ τὸν αὐτῆς θάνατον καὶ τὸν ἐμὸν καὶ πάντων τέκνων, ἔστωσιν καὶ γινέσθωσαν τὰ ἄλλα ψυχικά καὶ αἱ ὑπανδρίαί, ὡς εἴρηται· τὰ δὲ ν' δουκάτα τῆς δεμησορίας ἔστω ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῆς τῆς 15 μητρὸς μου ποιῆσαι καὶ διατεθῆναι αὐτῇ ὡς βούλεται μόνον· ζώντων δὲ τῶν ἐμῶν τέκνων ἢ πάντων ἢ ἐνός, ἔστω πάσα ἢ προῖξ αὐτοῖς, πλὴν τῆς εἰρημένης δεμεσορίας τῶν ν' δουκάτων, καὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀγίου Γρηγορίου καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Σταυροῦ· ταῦτα δοθήτωσιν ζώντων τῶν ἐμῶν 20 τέκνων, μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται ἀφιέναι διὰ τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἢ ἐν τῷ ἀγίῳ Λαζάρῳ ἢ ἀλαχοῦ που, εἶπεν ὅτι οὐ βούλεται· καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι ἀσάλευτον καὶ βεβαίαν. Ἔτι ἀφίεμι μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐμῶν τέκνων καὶ ἐμοῦ ὑπέρπυρα ρ' διὰ τὴν ψυ- 25 χὴν μου τῇ κερᾷ Φραγγισκίῃ Λίμενα.

Ἐγὼ ὁ Νικόλας ὁ Κασάρος μάρτυς εἰμι εἰς τὰ ἄνω γέγραμμένα. Ἐγὼ Γεώργιος Μαρμακιώτης μάρτυς παρακληθεῖς ἔγραψα. Ἐγὼ Ἰωάννης Παπαδόπουλος μάρτυς παρακληθεῖς ἔγραψα.

20. 1503 ὀκτωβρίου 25, διαθήκη Κεράνας Θηκαρά.

Τῆ κα' τοῦ ὀκτωβρίου αἰγ'. Ἐγὼ Κεράνα γυνὴ τοῦ Λιά-
 χου νομικοῦ Θηκαρά οἰκοῦσα ἐν Ἰουδαίᾳ Χάνδακος Κρήτης,
 ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς
 5 αἰσθήσεις, φοβουμένη μήπως προαρπασθῶ ὑπὸ τοῦ θανάτου πρὶν
 διαθέσθαι καὶ διατάξαι πάντα τὰ ἐμὰ ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξου-
 σίαν ἐστίν, ἐποίησα καλέσαι πρὸς με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτά-
 ριον βασιλικόν, ὅπως τῆ αὐτοῦ γραφῆ διαθήσωμαι αὐτὰ καθὼς
 ἐγὼ ἔχω θελήματος. Καὶ πρῶτον ἀφήμι κομεσαρίους καὶ ἐπι-
 10 μελητάς ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Λιάχον τὸν εἰρημένον ἐμὸν
 ἄνδρα καὶ Ἀβραχᾶ Πίλην τὸν ἐμὸν θεῖον, καὶ Ἰακώβ δὲ Ἀβ-
 δῆατον βαφέα· καὶ εἶτα ἀφήμι τῷ εἰρημένῳ ἐμῷ ἀνδρὶ καὶ
 κομεσαρίῳ τῷ Λιάχῳ ὑπέρπυρα φ', ζώσης τῆς θυγατρὸς ἐμοῦ
 τῆς Σαρούλας καὶ μὴ ζώσης, σύν γε μὴν ταύτῃ τῇ ὑποθέσει
 15 καὶ τῇ κοντετζιόν, ἵνα ἐὰν οὐχ ὑπανδρευθῆ εἰς ὄλην αὐτοῦ
 τὴν ζωὴν, εἰ δὲ μὴ, ἔστω ἐστερημένος τῶν εἰρημένων ὑπερ-
 πύρων φ', ἀ ἀφήμι αὐτῷ ἐκ τῆς ἐμῆς προικὸς· τὰ λοιπὰ
 πάντα τῆς ἐμῆς προικὸς ἀφήμι τῇ εἰρημένῃ Σαρούλᾳ τῇ θυ-
 γατρί μου· ἥτις προῖξ ἐστὶν ὑπέρπυρα χιλιάδες β' καὶ ἡμισθ,
 20 ὡς ἐγὼ λέγω, καὶ τὸν οἶκον τῷ Ἰουδαϊκῷ μακελείῳ παρακεί-
 μενον· ἔτι ἀφήμι καὶ τὰς βίτζας καὶ τὰς δυνάμεις ἃς ἔχω
 ἀπάσας τῇ εἰρημένῃ μου θυγατρὶ τῆς οἰκίας μου ἐν ἡ σήμερον
 οἰκῶ κειμένης ἐν τοῖς τζαχαρίοις τῆς Ἰουδαίας, κα. ἵνα μὴ
 δύναται τις δῶσαι τινὶ ἀνθρώπῳ ξένῳ οἰκεῖν αὐτήν, εἰ μὴ μόνον
 25 ὁ ἀνὴρ μου καὶ τὸ παιδίον μου οἰκεῖτω ἐν αὐτῇ. Ἐτι ἀφήμι
 ἐν τῷ μασγιδιένι μέτρα ἐλαίου τρία. Ἐτι ἀφήμι τῷ Μωυσῆ τῷ
 ἀδελφῷ μου ὑπέρπυρα ν' διὰ τὴν ψυχὴν μου. Ἀφήμι δοθῆναι εἰς
 δύο ἀνδρόγυνα πτωχὰ ὑπέρπυρα ν', ἥτοι κα' ἐκάστω. Ἐτι ἀφήμι
 ὑπέρπυρα ε' τῇ Κοντομουρίνᾳ διὰ τὴν ψυχὴν. Ἐτι τῷ Πλεκτῷ

τῷ Κρυβάρῃ ὑπέρπυρα ι'. Ἔτι ὑπέρπυρα κε' τῇ θείᾳ τῇ Καλῇ
 τοῦ Μοσχᾶ. Ἔτι θέλω ὅπως οἱ κομεσάριοί μου ὑπανδρεύωσι
 τὸ εἰρημένον μου τέκνον εἰς τὴν ἡλικίαν χρόνων ιγ'· ἀποθ-
 νούσης δὲ αὐτῆς πρὸ τοῦ γενέσθαι τῶν εἰρημένων χρόνων ιγ',
 ποιησάτωσαν ἐκ τῆς προικῆς μου ἐλεημοσύνας εἰς πτωχὰ ἀν- 5
 δρόγυνα, καὶ μῆλα ἀργυρᾶ εἰς τὸ μασιγίδιον ζευγάριον ἓν. Ἔτι
 ἐάν δὲ τὸ ἐμὸν παιδίον ἢ Σαρούλα οὐκ ἔχει καλὴν συντρο-
 φίαν μετὰ τοῦ ἀνδρός μου, λαμβανέτωσαν οἱ λοιποὶ κομεσάριοί
 μου τὸ εἰρημένον μου τέκνον καὶ τὰ λοιπὰ πράγματτ, ἕξω
 τῶν εἰρημένων ὑπερπύρων φ', ἅτινα ἀφήμι αὐτῷ τῷ Λιάχῳ 10
 μὴ ὑπανδρευθέντι· ὑπανδρευθέντι δέ, ἔστω στέρησι· αὐτῷ τῶν
 εἰρημένων φ' ὑπερπύρων, καὶ ἔστωσαν αὐτὰ τὰ φ' ὑπέρπυρα
 τῷ εἰρημένῳ ἐμῷ τέκνῳ. Ἔτι ἀφήμι τῇ Ἀργυρῇ τοῦ Κούτλου
 ὑπέρπυρα κε', καὶ ὑπέρπυρα ε' τῷ Κκμπαρῇ. Ἐρωτηθεῖσα εἰ
 βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἕτερον, πλὴν τῶν εἰρημένων, ἀπο- 15
 κριθεῖσα ἢ Κεράννα εἶπεν, ὅτι οὐ βούλομαι, καὶ ταύτην βεβαίῳ,
 καὶ βούλομαι ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βεβαίαν καὶ ἀμετα-
 κίνητον εἶναι.

Μάρτυρες παρακεκλημένοι (ὑπογράφονται δι' ἐβραϊκῶν χαρα-
 κτήρων).

20

21. 1503 νοεμβρίου 24, διαθήκη
 Βαρβάρας Μοσχολέου Συρίγου.

Τῇ κδ' τοῦ νοεμβρίου, ἔτει αφγ'. Ἐγὼ Βαρβάρα γυνὴ τοῦ
 ποτὲ κύρ Μοσχολέου Συρίγου, οἰκοῦσα ἐν Χάνδακι νήσου Κρή-
 τῆς, ἀσθενῆς μὲν τὸ σῶμα, ὑγιῆς δὲ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς 25
 αἰσθήσεις, φοβουμένη μὴ προαρπαγῶ τῆς παρούσης ζωῆς πρὸ
 τοῦ ἐμὲ διαθεῖναι καὶ τάξαι τὴν ἐμὴν προῖκα κατὰ τὴν ἐμὴν
 γνώμην καὶ διάθεσιν, ἐποίησα καλέσαι Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτά-

- ριον βασιλικόν, ὅπως τῆ ἐκεῖνου γραφῆ διαθήσωμαι τὴν ἐμὴν εἰρημένην προῖκα κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, καὶ βουλὴν, καὶ προαίρεσιν· ἥτις ἐμῆ προῖξ ἔστι χιλιάδες· ὑπέρπυρα β' καθαραὶ χωρὶς τῶν χαρισμάτων, καθὼς φαίνεται γραφῆ τοῦ ποτὲ κῦρ
- 5 Φραγγίσκου Καπέλου νοταρίου, ὡς ἐγὼ λέγω. Καὶ πρῶτον ἀφήμι κομμεσάριον πιστὸν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Φραγγίσσκον τὸν ἐμὸν υἱόν· πρὸς τούτοις ἀφήμι αὐτῷ καὶ τὴν εἰρημένην ἄπασαν ἐμὴν προῖκα, ὡς ἀγαθῷ καὶ πιστῷ μου υἱῷ, σὺν τούτῳ ὅπως ἦ κεκρατημένος δώσειν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου
- 10 Δομνίνου καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου λειτουργίας ρ' τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἐν ᾧ βούλομαι ταφῆναι· ἔτι ἐν φυλακαῖς ὑπέρπυρα ε' διὰ τὸ ἐκβαλεῖν τινὰ ἓνα πεφυλακισμένον. Ἔτι τῆ Αἰκατερίνη τοῦ Θηριανοῦ ὑπέρπυρα ε' διὰ τὴν ψυχὴν μου. Ἔτι καὶ τῆ Ἀνέζη τῆ ἐμῆ δουλίδι ἐν ζευγος τῶν
- 15 ἐμῶν σινδονίων τὰ παλαιότερα, καὶ προσκεφαλάδια δ' μάνας, καὶ δύο προσκεραλεδόψιδι, καὶ ἐν πάπλωμα ὑπέρ. ιβ', καὶ λινάριν λιτρῶν ι, καὶ μίαν πόλιαν ἀνεψιταρένη. Ἔτι ἀφήμι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκάτον ἐν διὰ τὸν κόπον αὐτοῦ. Ταῦτα πάντα πληροῦτω εἰς ἑξ' μῆνας ἢ καὶ πρότερον, ἐκτὸς
- 20 τοῦ χρήματος δουκάτου τοῦ νοταρίου. Ἔτι ἀφήμι τῆ Ἀνέζη τῆ ἐμῆ παιδίσκη ὑπέρπ. δ' διὰ τὴν ψυχὴν μου· ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι καὶ τι ἐτέρῳ καὶ ἄλλο διὰ τὴν ψυχὴν αὐτῆς εἶπεν, ὅτι οὐ βούλεται. Ἔτι ἀφήμι τοῖς λοιποῖς μου τέκνοις ἀρσενικοῖς καὶ θηλυκοῖς τὴν εὐχὴν μου, ὡς μή-
- 25 τηρ αὐτῶν.

Ἐγὼ ὁ Νικόλαος ὁ Κασάρος μάρτυς εἰς τ' ἄνω γεγραμμένα. Ἐγὼ Μιχάλης Γαλονησῆς μάρτυς εἰς τ' ἄνω γεγραμμένα. Ἐγὼ Ἰωάννης Κράμπας μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

22. 1504 ἀπριλίου 12, διαθήκη Μάρκου Δελαγρόντα .

Ἐγὼ ἐβ' τοῦ ἀπριλίου ἀφδ'. Ἐγὼ Μάρκος Δελαγρόντας υἱὸς τοῦ ποτὲ Φραγγίσκου οἰκῶν ἐν Λάνδακι νήσου Κρήτης, ὑγιὴς μὲν τὸν νοῦν, ἀσθενὴς δὲ τὸ σῶμα, βουλόμενος διαθέσθαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστὶ πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν, ἠθέλησα 5 καλέσαι Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διατάξωμαι αὐτὰ καθὼς ἔχω βουλήσεως καὶ γνώμης. Καὶ πρῶτον ἀπάντων ἀφήμι κομεσαρίαν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Μαρίαν τὴν ἐμὴν γυναῖκα· εἶτα ἀφήμι τὴν ἐμὴν οἰκίαν, ἣν μοὶ ἀφήκεν ὁ ποτὲ θεῖός μου ὁ Γασπαρῆς Πέμπος, ἥτις 10 κεῖται ἐν τῷ λεγομένῳ Μήλ Καντί, τῷ Ἰωάννῃ τῷ ἐμῷ υἱῷ, ἐάν δὲ ἀποθάνῃ πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίης τῶν ἐν χρόνων, ἔστω τῇ εἰρημένῃ Μαρίᾳ τῇ γυναικί μου αὕτη ἡ ρηθεῖσα οἰκίη, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παιδίου μου, κατὰ τὴν κοντετζιὸν καὶ τοὺς τρόπους καὶ τὰς κοντετζιόνας καθ' ἃς ἀφιᾶσιν αὐτὴν ἐμοὶ ποτε 15 ὁ ρηθεὶς Γασπαρῆς καὶ ἡ Μαρίη ἡ γυνὴ αὐτοῦ τοῦ Γασπαρῆ. Ἐτι ἀφήμι τῇ εἰρημένῃ Μαρίᾳ τῇ γυναικί μου τὰ ἐκ' δρουκάτα, ἃ μοὶ ὀφείλει ὁ μισερ Μάρκος Ἰαληνᾶς, καθὼς ἐν τῷ χειρογράφῳ αὐτοῦ φαίνεται. Ἐτι ἀφήμι τῇ εἰρημένῃ μου γυναικί τοὺς δύο πόδας τῶν χωραφίων κειμένων ἐν Καστροδοῦνα παρὰ 20 τῇ Σιτεΐᾳ ὑπὸ τὸν τόπον τοῦ κυρ Τομῆ Διολεβᾶτου, ὁμοίως καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν καρπὸν τοῦ σίτου μουζουρίζ δ', καὶ τοῦ λινοσπόρου μουζουρίζ β' ἡμισυ· βούλομαι δὲ ταφῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τῶν Φράρων, ὅπου ἡ ἐμὴ γυνὴ ποιησάτω ἐλεημοσύνην ὡς βούλεται. Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεται 25 ἄλλο τι ἢ ἀφιέναι διὰ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν, ἀπεκρίθη ὅτι οὐ βούλεται.

23. 1504 ἀπριλίου 17, διαθήκη Μάρκου Ἀσάνη.

Τῆ 17' τοῦ ἀπριλίου ἔτι ἀφδ'. Ἐγὼ Μάρκος Ἀσάνης υἱὸς
 τοῦ ποτὲ Γεωργίου, σκυτεῦς, οἰκῶν ἐν Κάνδακι νήσου Κρήτης,
 ὑγιῆς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ καὶ τὰς
 5 τῆς ψυχῆς αἰσθήσεις, βουλόμενος διαθέσθαι καὶ διατάξει πάντα
 τὰ ἐμὰ πράγματα κινούμενα καὶ ἀκίνητα, ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν
 ἐξουσίαν εἰσὶ, πρὶν τὸν θάνατον ἐπιστῆναι μοι καὶ σύγχυσι
 ποιῆσαι ταῖς ἐμαῖς αἰσθήσεσι, καθὼς πολλοὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ
 ἐφάνησαν παθόντες, ἐπλησίασα Ἀντωνίῳ τῷ Δαμιλᾷ νοταρίῳ
 10 βασιλικῷ, ὅπως τῆ ἐκεῖνου γραφῆ διατάξωμαι καὶ διαθέσωμαι
 αὐτὰ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν. Καὶ πρῶτον ἀ-
 πάντων, θέλω Καλὴν τὴν ἐμὴν γυναῖκα εἶναι ἐπιμελητὴν καὶ
 κομεσάριον ταύτης πιστὸν τῆς παρούσης διαθήκης, καὶ τὸν
 ἀδελφόν μου τὸν Ἀθανάσιον, καὶ ἵνα μὴ δύνηται ὁ ἕτερος αὐ-
 15 τῶν ποιῆσαι τι χωρὶς βουλῆς καὶ γνώμης τοῦ ἑτέρου. Καὶ διὰ
 ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς μου ὁμολογῶ ὀφείλειν τῆ Καλογραίᾳ,
 καθὼς φαίνεται ἐμῷ χειρογράφῳ, δουκᾶτα δ', ἅτινα θέλω ὅπως
 δοθῶσιν αὐτῇ, ἐὰν μὴ φθάσας ἐγὼ πληρώσω αὐτὰ εἰς τὴν
 ζώην μου· ἔτι ὀφείλω τῷ Ἰανᾷ Βουργιλᾷ δουκᾶτα ζ', καθὼς
 20 φαίνεται γραφῆ τοῦ κυρ Φανουρίου Τριβιζίου νοταρίου· καὶ
 εἴ τι ἄλλο χρέος εὔρεθῶ ὀφείλειν, πληροῦσθω ἐκ τῶν ἐμῶν
 πραγμάτων. Εἶτα θέλω ὅπως ἡ θυγάτηρ μου ἡ Ματθαία ἐχέ-
 τω τὰς ἐξόδους αὐτῆς ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων, εἰς τὸν καιρὸν
 δὲ τῆς αὐτῆς ὑπανδρείας λαβέτω ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων
 25 ὑπέρπυρα ἐξακόσια διὰ προῖκα, καὶ ἕτερα ρ' εἰς δωρήματα·
 ἐπειδὴ ἔχω λαβὼν παρὰ τῆς εἰρημένης Καλῆς τῆς γυναικὸς
 μου εἰς πράγματα καὶ στολισμὸν γυναικειῶν, οἶμαι κατὰ τὴν
 ἐμὴν κρίσιν ἄξια εἶναι ὑπέρπ. φ', καὶ οὔτε γράμμα τοῦ γάμου
 εὔρισκεται, οὔτε ἄλλη γραφὴ κατὰ τὴν ἐμὴν μνήμην δηλοῦσα

ταῦτα, διὰ τοῦτο θέλω ὁ ρηθεὶς Μάρκος, ὅπως καὶ αὐτὴ λαμβάνη διὰ προῖκα αὐτῆς ὑπέρπυρα φ'. Τὰ λοιπὰ οὕτως ἰστάμενα εἰς εἰς κινούμενα μερισάσθωσαν ἐπίσης τὰ ἐμὰ τέκνα τὰ ἀρσενικά, καὶ ὅσα ἄλλα εὐρεθῆσομαι ἔχων πρὸ τοῦ θανάτου μου. Ἐπι ἀφήμι τῇ Αἰκατερίνῃ τῇ θυγατρὶ μου τῇ ὑπκνδρευ- 5
 θείῃ ὑπέρπυρα ι', λαβέτω ἐκ τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν, καὶ τῆν εὐ-
 χὴν μου, ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ μου τέκνα· καὶ ἵνα δώσωσιν ἅπαξ εἰς φυλακὴν ὑπέρπυρα ι' διὰ τὴν ψυχὴν μου. Καὶ τὰ μνημόσυνα γενέσθω κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας τῶν Γραι-
 κῶν· καὶ ταῦτα πάντα τὰ τε ψυχικά καὶ τὰ ἀρεθέντα τοῖς 10
 ἐμοῖς εἰρημένοις τέκνοις ἔστωσαν αὐτὰ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον· τὰ δὲ εἰρημένα ὑπέρπυρα φ' ἔστωσαν ἀεὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς εἰρημένης Καθῆς, ὡς ἂν πράγματα αὐτῆς καὶ ὡς ἂν προῖξ ἰδία αὐτῆς. Ἐρωτηθεὶς, εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι τιμὴ ἑτέρῳ ἄλλο τι παρὰ τὰ εἰρημένα ἄκωθεν, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ 15
 βούλομαι. Καὶ ταῦτα βεβαιῶ ἐγὼ ὁ ρηθεὶς Μάρκος, καὶ βού-
 λομαι ἀμετάθετον καὶ ἀκίνητον εἶναι ταύτην τὴν ἐμὴν δια-
 θῆκην καὶ βέβαιον.

24. 1504 ἰουνίου 1, δευτέρα διαθήκη

Βαρβάρης Μοσχολέου Συρίγου.

20

Τῇ α' τοῦ ἰουνίου αἴθ' ἔτει. Ἐγὼ Βαρβάρη γυνὴ τοῦ ποτῆ Μοσχολέου Συρίγου ἀσθενῆς μὲν τῷ σώματι, ὑγιῆς δὲ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, βουλομένη διαθεῖναι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστὶ κινητὰ καὶ ἀκί-
 νητα καὶ ὅσα ἢ ἐμὴ προῖξ περιλαμβάνει, ἐποίησα καλέσαι 25
 πρὸς με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι τὴν εἰρημένην ἐμὴν προῖκα, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ διάθεσιν, καὶ πρῶτον ἀπάντων ἀφήμι κομμεσχοῦς

- ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης· Ἄνδρέαν καὶ Φραγγίσκον τοὺς ἐμοὺς
 υἱούς, ὅπως παραπέμψωσι ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην καθὼς
 ἐγὼ θέλω καὶ βούλομαι· καὶ εἶτα θέλω ὅπως οἱ εἰρημένοι μου
 υἱοὶ μερισῶνται ἄκασαν τὴν ἐμὴν προίκα ἐπίσης καὶ ἰσως·
- 5 ἐξαριουμένου πρώτον τοῦ εἰσώχωρου ἔμπροσθεν τῆς θύρας· ἐμοῦ
 τοῦ μεγάλου, ἐν ᾧ σήμερον ἀλωνεύουσιν, ὅστις εἰσώχωρος ἔστω
 τῷ εἰρημένῳ Φραγγίσκῳ τῷ ἐμῷ υἱῷ μόνῳ· τὰ λοιπὰ τῆς
 προίκός μου μερισάσθωσαν ἰσως καὶ ἐπίσης. Ἐὰν δὲ ὁ μεγά-
 λος μου υἱὸς ὁ Ἄνδρέας ἐνοχλήσῃ τὸν Φραγγίσκον, διότι ἀφῆκα
- 10 αὐτῷ πλέον τὸ εἰρημένον εἰσώχωρον, ἔστω ἐστερημένος παντα-
 λῶς τῆς ἐμῆς προίκος. Ἔτι ἀφήμι τῇ Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ μου
 τῇ Σαγιάδενᾳ τὴν εὐχὴν μου καὶ ὑπέρπυρα ε'. Τῇ Μαδελοῦ-
 τζᾶ τῇ θυγατρὶ μου ὁμοίως ὑπέρπυρα ε' καὶ τὴν εὐχὴν μου.
 Ἔτι ἀφήμι τῇ Γενῇ τῇ ἐμῇ ἀναθρέπτῳ ὑπέρπυρα ν', καὶ
- 15 ὅπως ἐκάτερος τῶν υἱῶν μου δώσῃ αὐτῇ ὑπέρπυρα κέ', εἰς κχι-
 ρὸν ὑπανδρείας αὐτῆς· ἔτι τῇ Ἀνέζῃ τῇ κοπέλᾳ τὸ ὀτρῶμα
 ἐν ᾧ κεῖται καὶ λίνον λίτρας κέ' μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἔτι
 τῇ Ζαμπέτᾳ τῇ κοπέλᾳ μου ἦν ὑπάνδρευσα ὑπέρπυρα ε'· καὶ
 εἰς φυλακὴν ὑπέρπυρα ε', διὰ τὸ ἐκβαλεῖν πεφυλαχισμένον. Ἔτι
- 20 ἀφήμι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκάτον ἐν διὰ τὸν κόπον αὐτοῦ.
 Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἐτέρῳ τινί, ἀπε-
 κρίθη ὅτι οὐ. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βεβιαῶ καὶ βού-
 λομαι ἀκίνητον εἶναι, παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμ-
 μένων μαρτύρων. Μάρτυρας, ἐγὼ ὁ παπᾶ Ἰωάννης ὁ Κακκαβᾶς·
- 25 μάρτυρας ἐγὼ Μιχέλης Γαλονησῆς· ἐγὼ Γεώργιος Κλότζας
 μαρτυρῶ τὰ εἰρημένα.

Π Ι Ν Α Ε

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΝ ΤΩ ΕΚΤΩ ΤΟΜΩ.

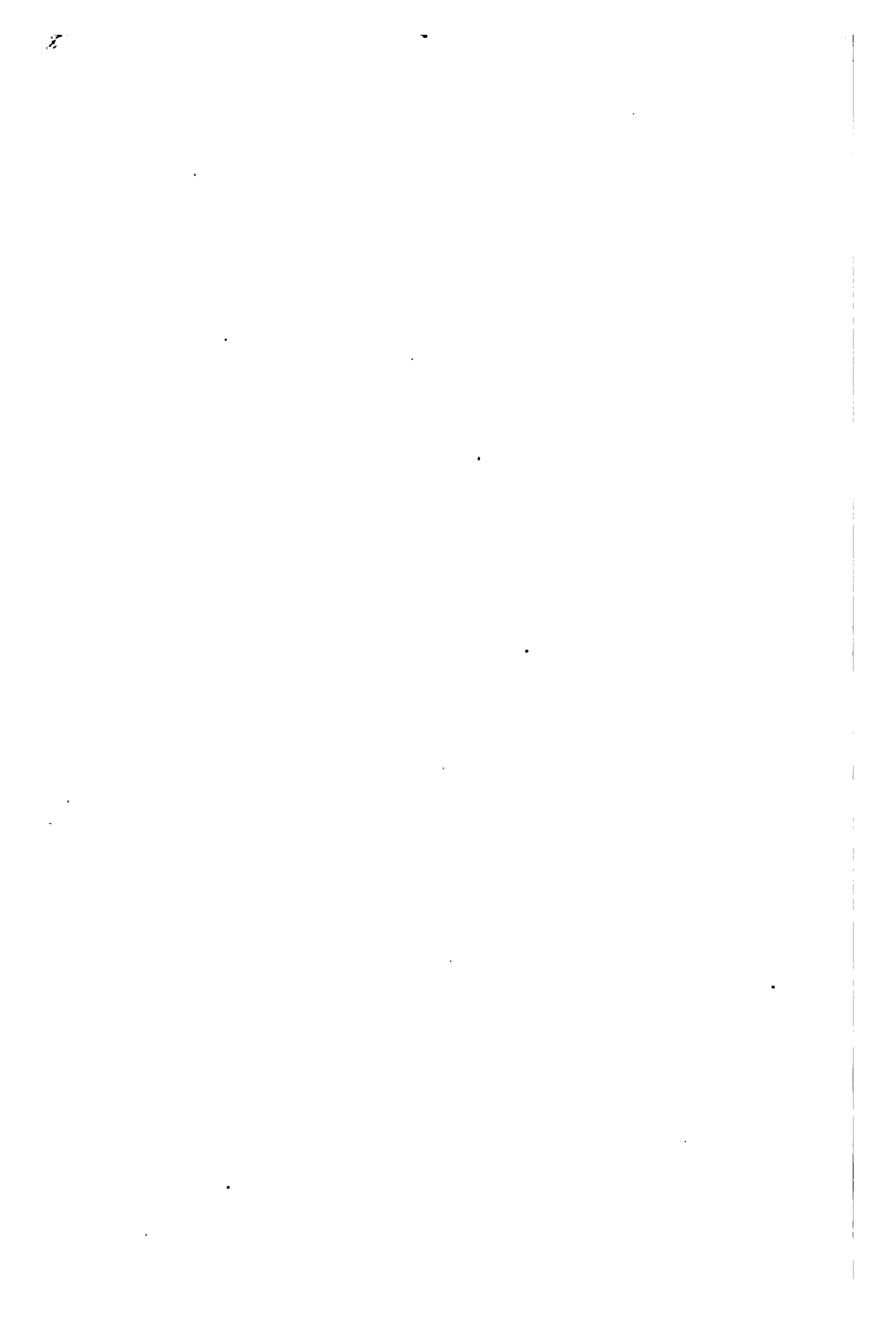

Αΐσιζαι τοῦ βασιλείου τῆς Κύπρου	σελ. 3—497.
Διάταξις Ἀλεξάνδρου πάπα περὶ ἐκκλησίας Κύ- πρου	501—513.
Ἑλληνικοὶ νόμοι ἰσχύοντες ἐν Κύπρῳ ἐπὶ τῆς Φραγκοκρατίας	514—585.
Διάφοροι γραφαὶ Ἀσιζῶν	586—594.
Συγκριτικὸς πίναξ κεφαλαίων Ἀσιζῶν.	595—604.
Τύποι Βυζαντινῶν συμβολαίων	607—640.
Τύποι βασιλικῶν διαταγμάτων	641—653.
Κρητικαὶ διαθηκαὶ	654—496.

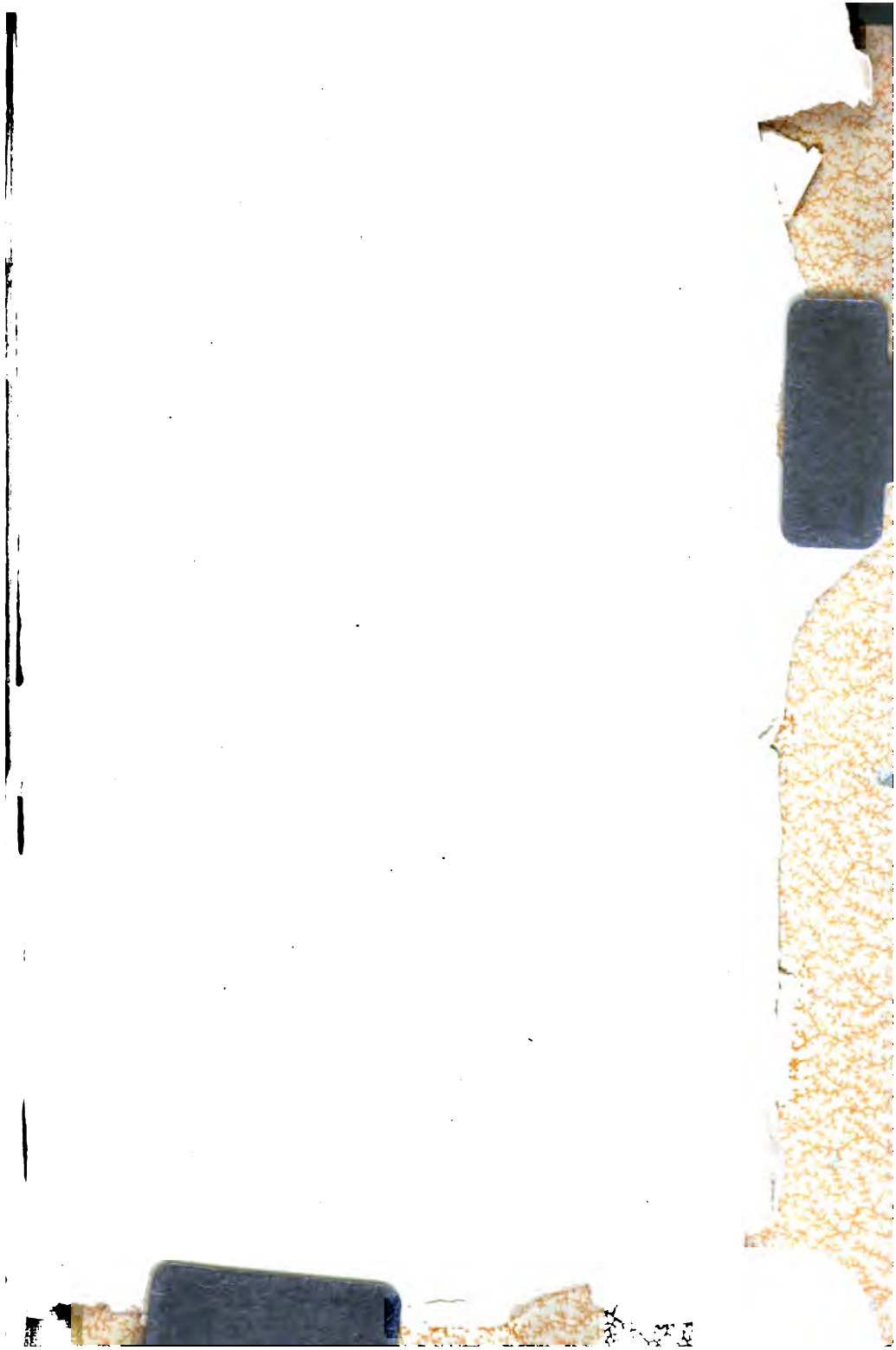

**THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT**

**This book is under no circumstances to be
taken from the Building**

JUN 1 - 1916	JUN 13 1916	4161 21 374
JUN 1 1916	JUN 13 1916	
JUN 21 1916	JUL 26 1916	
JUN 21 1916	JUL 26 1916	
AUG 6 1916	AUG 6 1916	
AUG 12 1916		
AUG 21 1916		
SEP 10 1916	DEC 3 1916	
SEP 12 1916	JAN 6 1917	
OCT 6 1916		

U. S. AUG 15 1912